40 DE PAGINI • 12 PAGINI ÎN CULORI

28
68

FLACĂRA

ANUL XVII
NR. (684)
IULIE 1968

SPLENDORI
SI DEZASTRE

Secretele INTERPOLULUI

MODA LA MARE
'68

ADUNAREA POPULARĂ DIN CAPITALĂ CU PRILEJUL ÎMPLINIRII A 120 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN 1848

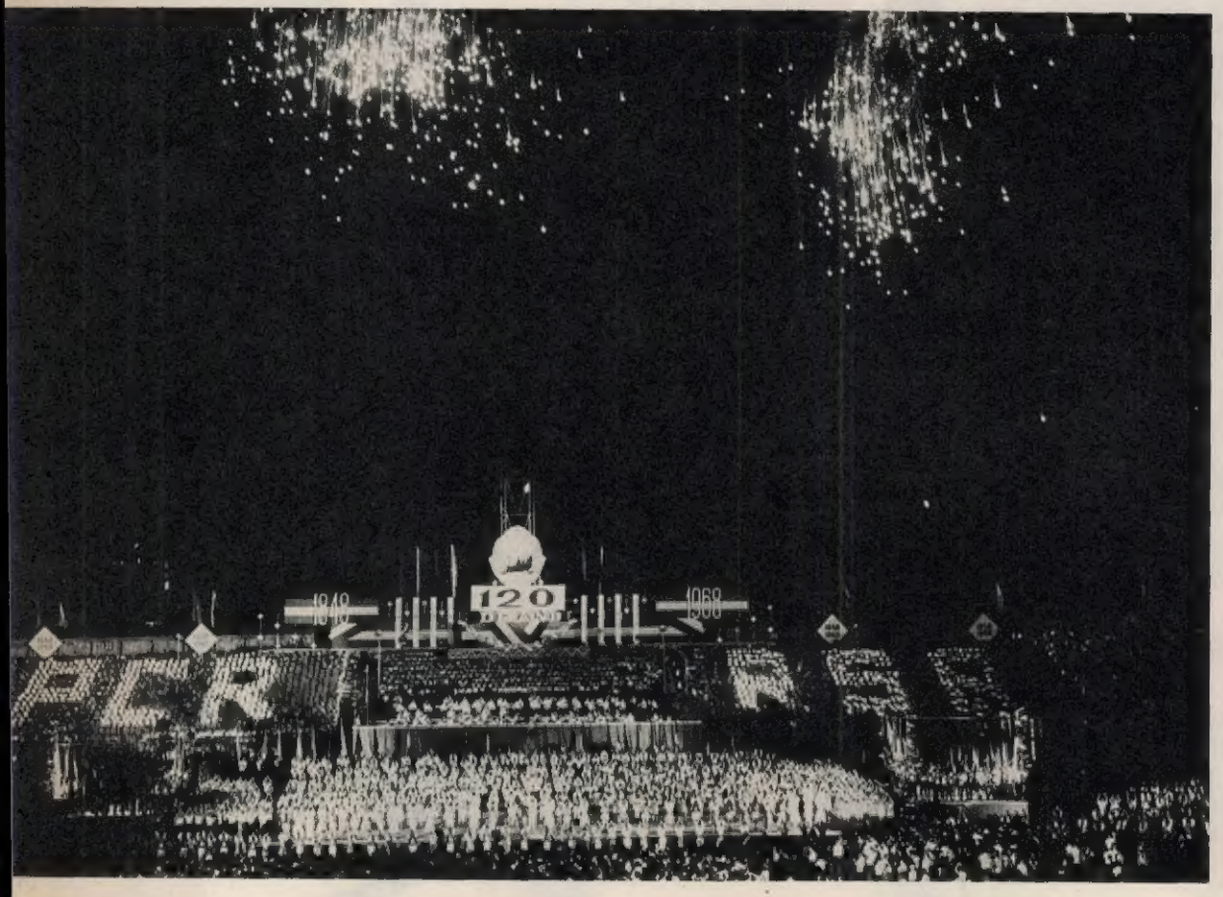

Pe stadionul Republicii, împodobit de sărbătoare, s-a desfășurat o impresionantă adunare populară consacrată aniversării a 120 de ani de la revoluția din 1848, încununînd, ca un suprem omagiu, numeroasele manifestări de veneraţie, recunoştinţă şi prețuire care s-au desfășurat în întreaga țară față de cei ce aveau să așeze, în toiul luptelor revoluționare, o piatră de hotar la începuturile istoriei moderne a poporului român.

Ca şi acum 120 de ani pe cîmpia Filaretului, la adunarea de pe stadionul Republicii au venit peste 30 000 de cetățeni, care au făcut o entuziastă primire conducătorilor de partid şi de stat.

Primit cu aplauze puternice de participanții la această grandioasă manifestare, a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu. Cuvîntarea a fost subliniată de vii şi îndelungi aplauze, cei prezenți exprimînd prețuirea nețărmurită față de trecutul de luptă al străbunilor, față de izbînzile înscrise cu litere de foc în paginile glorioasei noastre istorii, pentru împlinirile socialiste de astăzi, rod al eroicei şi luminoasei activități a Partidului Comunist Român, port-drapelul celor mai înaintate idealuri ale întregii noastre naţiuni.

ȘTAFETA TINERETII

Pe șantierele naționale de tineret, la Bumbești-Livezeni și Petrești, la Ciorogîrla, Comarnic și Baia Sprie, ștafeta a fost preluată în mod solemn și cu emoțiile de rigoare de a doua serie de brigadieri.

— Cît ați dislocat?

— 2 400 metri cubi de piatră.

— Cîte materiale ați manipulat?

— 6 000 tone.

— Vă vom întrece!

Apoi, bărbătește, au început lupta cu piatra și șoseaua.

Fotografie de Constantin CIOBOATĂ

INTERVIU DE 5 MINUTE

Ne răspunde: tovarășul Ilie Zaharia — vicepreședinte al Comitetului pentru prețuri de pe lîngă Consiliul de Miniștri.

Întrebare: La remarca gospodinelor că unele prețuri la legume sînt cam «piperate» în această primăvară, mulți vînzători de pe piață au replicat: «E secetă!» Stă pe de-a-ntregul în picioare acest argument?

Răspuns: *Numai parțial. Și voi contraargumenta prin cîteva cifre. Față de aceeași perioadă a anului trecut, între 1 aprilie și 23 iunie 1968 s-au desfăcut pe piață cu circa 36% mai multe legume, cu 29% mai mulți cartofi noi, cu 73% mai multe fructe (cireșe, căpșuni, vișine).*

Întrebare: Cum se explică totuși jocul prețurilor pe piață?

Răspuns: *Cantitățile de legume desfăcute sînt, în unele județe, sub cerințe, adică sub prevederile planului de stat pe 1968. În aceste condiții au apărut manifestări de speculă. Organizațiile de aprovizionare și desfacere n-au luat toate măsurile care se impuneau și, trebuie să recunosc, nici Comitetul pentru prețuri nu a intervenit operativ în curmarea acestei anomalii.*

Întrebare: Și ce ați întreprins în ultima vreme?

Răspuns: *Împreună cu Comitetul pentru problemele administrației locale am trimis tuturor consiliilor populare județene o instrucțiune, pe baza căreia, începînd cu data de 20 iunie, mercurialul trebuie afișat, obligatoriu, în toate piețele. De atunci încoace urmărim zilnic mișcarea prețurilor în orașele principale, iar în cazul unor disproporții se iau măsurile de rigoare. Bunăoară, zilele trecute, tovarășul Gh. Popescu, vicepreședinte al comitetului nostru, a constatat că la stat roșiile se vînd, în piețele bucureștene, la un preț mai ridicat decît cel pretins de către producătorii individuali. Printr-o consultare «fulger» cu Consiliul popular al municipiului București s-au adus, în aceeași dimineață, corectivele cuvenite, scăzîndu-se prețurile sub nivelul celor cerute de producători.*

Întrebare: La ce ne putem aștepta, în viitorul apropiat, în privința costului legumelor și fructelor?

Răspuns: *Ne aflăm în plin sezon al legumelor și fructelor. Așadar, în funcție de aprovizionare — pe care o dorim ritmică și abundentă — comitetul nostru urmărește scăderea treptată a prețurilor pe piață. Ne vom strădui să găsim calea cea mai bună pentru ca producătorii să fie și ei stimulați prin politica de prețuri, dar în așa fel încît prețurile să fie convenabile și pentru consumatori.*

Anca VLAD

săptămîna

COPERTA NOASTRĂ

Cunoscuta actriță americană Elizabeth Taylor în filmul «Îmblînzirea scorpiei», realizat de Franco Zeffireli după piesa cu același nume de Shakespeare.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

Prezentarea artistică: Vasile OLAC.

PE ORDINEA DE ZI:

MARKETINGUL

Dr. M.C. Demetrescu ne vorbește despre Seminarul internațional de la Palma de Mallorca.

Dr. M.C. Demetrescu (primul din dreapta) prezentîndu-și comunicarea la seminar.

La Palma de Mallorca s-a încheiat zilele acestea Seminarul internațional de Marketing, organizat de Federația Internațională de Marketing, pe tema PROBLEME NOI ȘI PIEȚE NOI.

Am solicitat tovarășului dr. Mihai C. Demetrescu, care a făcut parte din delegația țării noastre și a prezentat comunicarea: MARKETINGUL INTERNAȚIONAL ȘI DETERMINAREA SECTOARELOR DE INTERESE, să ne comunice părerile domniei-sale despre lucrările acestei importante reuniuni internaționale.

— Vă rugăm cîteva cuvinte despre obiectul dezbaterilor.

— Seminarul internațional a prilejuit o inventariere a progreselor recente realizate în domeniul marketingului, cu privire specială la problema produselor și pieților noi. După cum arăta vicepreședintele Federației Internaționale de Marketing pentru Europa, dr. José C. Dragan, marketingul constituie astăzi, alături de organizarea producției și a muncii, pîrghia științifică prin care toate activitățile întreprinderii moderne acționează pentru satisfacerea nevoilor consumatorilor cu ajutorul unor metode științifice de investigație a pieței. Relații complexe ale societății moderne reclamă tehnici avansate pentru prospectarea și cunoașterea pînă la transparență a pieței.

— Ce ne puteți spune despre participanți și despre contactele realizate?

— Participarea a fost largă — circa 150 de cercetători din S.U.A., Anglia, Italia și din alte state occidentale ca și dintr-o serie de țări socialiste: România, Ungaria, Polonia, Bulgaria, Cehoslovacia, Iugoslavia. Întîlnirea s-a caracterizat printr-un climat de valoroase contacte științifice, schimburi de experiență și rezultate obținute în studierea cererii și a problemelor de comerț exterior. Cu deosebire, activi au fost cercetătorii din Spania — țară gazdă a seminarului — Italia, Anglia etc.

— Cum apreciați participarea reprezentanților țării noastre?

— Delegația română a fost foarte activă — fapt relevat și de presa spaniolă — manifestîndu-se prin numeroase intervenții în dezbateri și schimburi de vederi cu colegii străini. Dr. C. Florescu — decanul Facultății de comerț de la Academia de Studii Economice — a condus lucrările celei de-a 3-a ședințe. — După încheierea seminarului, dr. José Dragan, care este și președintele Asociației Spaniole de Marketing, a organizat o masă rotundă cu delegația română, pe tema «UTILIZĂRII METODELOR MODERNE STATISTICO-MATEMATICE DE ANALIZĂ ȘI PREVIZIUNE ÎN ECONOMIA ROMÂNIEI». A rezultat că aceste probleme sînt tot atît de complexe ca și ale oricărei alte piețe și s-a dat o înaltă apreciere succeselor economice ale țării noastre.

N. APOSTOL

DE CE S-A SUPĂRAT TOVARĂȘUL IOVU?

Întîmplarea poate să pară anecdotică, dar cum anecdotele conțin totdeauna o morală, ne-am hotărît să v-o povestim:

Așadar, pentru a ne forma o părere obiectivă despre mersul treburilor în stațiunea Vatra Dornei am stat de vorbă cu pacienții, cu medicii, cu bucătăresele și așa mai departe. După o zi în care ne-am notat impresii, confruntînd totodată opiniile interlocutorilor, ne-am retras pentru odihnă. La ora 22,20, o bătaie în ușă. Cine era? Directorul Întreprinderii economice balneare — Roman Iovu — însoțit de responsabila vilei și de ajutorul șefului cantinei, Gh. Maftei. Ce dorea tovarășul director, cu care discutasem în cursul zilei de cîteva ori? Ei bine, ținea să ne atragă atenția, pe un ton ritos, să avem grijă cum scriem, «cum punem problema», pentru că ne-a văzut dînsul discutînd cu dr. Nieder, directorul sanatoriului medico-balnear (!). Lăsînd la o parte pretenția la bunele maniere, intervenția tov. Roman Iovu era de natură să nedumerească și chiar să intrige, pentru că semăna pur și simplu cu un fel de amenințare. Am căutat sensul acestei întîmplări bizare și, coroborînd anumite fapte, credem că l-am aflat pe cel autentic:

Roman Iovu este deci directorul Întreprinderii economice balneare Vatra Dornei și se supărase că ne-a văzut (!) stînd de vorbă cu celălalt director al sanatoriului medico-balnear, dr. Iosif Nieder. De ce oare să se supere și să devină bănuitor? Din senin? Ei bine, nu...

Cu toate că sanatoriul și întreprinderea formează ceea ce se cheamă stațiunea Vatra Dornei — adică un tot — cele două părți se pare că se suspectează reciproc, fiecare socotindu-se (paradoxal) o unitate de sine stătătoare. Și, de altfel, organizarea actuală susține acest punct de vedere: întreprinderea are un director, un contabil șef, un șef al organizării muncii, un administrator, un casier etc., etc. Sanatoriul, de asemenea. Deci dublură. Oare stațiunea, în sine, nu are unul și același rost: să trateze pacienții prin tot complexul de îngrijiri? Evident că da. Atunci de ce totuși două unități separate (cu aparențe sau chiar interese, artificial, opuse) cu două conduceri separate? Practica a demonstrat că această organizare a stațiunilor balneare — nu numai Vatra Dornei — este, în mare măsură, depășită. De aceeași părere au fost și cei doi directori — dr. I. Nieder și Roman Iovu. În esență, amîndoi ne-au spus cam așa: «Sistemul organizatoric actual s-ar putea simplifica și acest lucru este în perfectă concordanță cu hotărîrile Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1967».

Iată însă că tov. Iovu s-a speriat de îndrăzneala propriilor sale idei și a ținut să ne atragă atenția asupra felului «cum punem problema». Trecînd peste ireverența gestului am dori ca morala acestei întîmplări să fie reținută de către forul tutelar — Ministerul Sănătății.

Viorica CIORBAGIU

RECLAMA — SUFLETUL COMERȚULUI

Duminică m-am deplasat cu un prieten pe Valea Oltului.

Ajungem la Călimănești și ne îndreptăm spre Sibiu. Pe drum ni se face foame. Uite o reclamă... exclam, și în fața ochilor, pe un panou mare citim: *«Vizitați bufetul Lotrișor. Camping, grătar, băuturi alese de regiune».*

Ora 10,30. Ne așezăm la o masă cu umbrelă. Vine un ospătar care ne spune în șoaptă: e o ședință cu doi tovarăși de la «comerțul județean Vîlcea».

— La ora asta, ședință? Și care-i ordinea de zi? întrebăm noi.

— Cum să fim îmbrăcați, fetele să aibă unghiile tăiate, cum trebuie servite bucatele și multe altele.

După vreo trei sferturi de oră se prezintă ospătarul. Cerem omletă și cafea cu lapte. Nu ne poate oferi decît cîrnați. Se făcuse ora 11,30. Vin cîrnații. Sfărîmați ca o «tochitură». Berea e caldă. Paharul cu sirop cerut de amicul meu poartă urme de ruj. Notați: atît berea cît și siropul au trecut chiar prin fața celor doi tovarăși de la «comerțul județean». Unde mai pui că asta se întîmpla imediat după ședință...

Îl întreb pe ospătar cum se împacă deservirea din acest local cu reclama de pe șosea. Îmi răspunde: «Nu noi am pus reclamele pe șosea, ci alții, așa că sîntem nevinovați».

Curat nevinovați!

Al. GÎNJU

Macheta viitorului hotel turistic din Cluj.

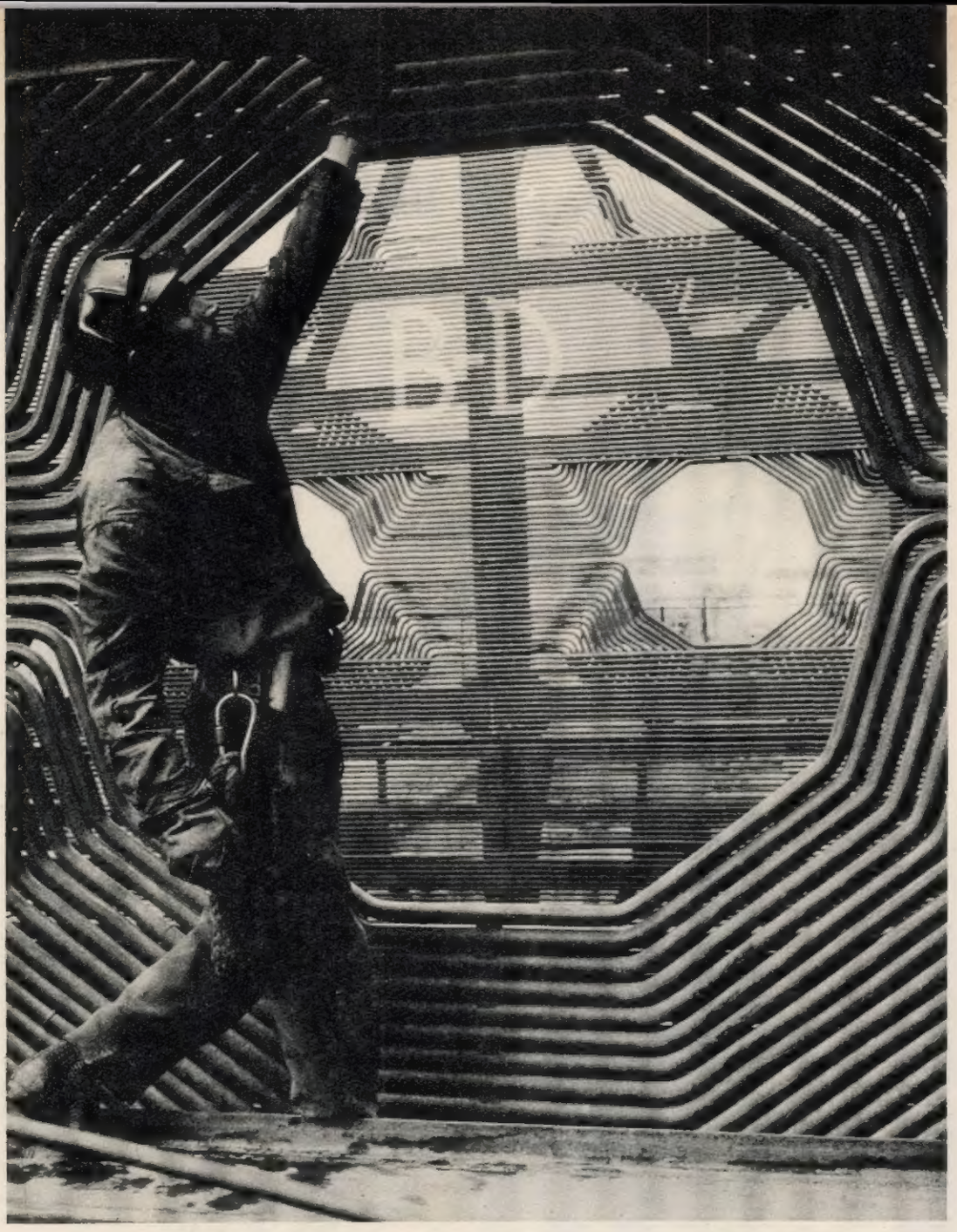

Geometrie la înaltă altitudine. Se controlează calitatea sudurii la țevile de vaporizare.

LA TENSIUNI DE MILIOANE DE VOLȚI...

de Mihai HETCO — fotografii de E. IAROVICI

...Cînd în urmă cu mai bine de un an excavatoarele au început să rupă metru după metru de pămînt și piatră, cupele au scos la suprafață stele funerare, statuete (printre care o foarte grațioasă Venus), busturi și monede cu efigia lui Aurelianus imperator. Splendide vestigii a ceea ce a fost cîndva castrul roman de la Micia.

Actualul sat Mintia, situat în imediata vecinătate a Devei, are, așadar, un dublu motiv de mîndrie: o istorie milenară și un prezent prestigios. În hotarele sale s-a deschis vastul șantier al termocentralei Deva, viitoare sursă de milioane kilowați-ore. Arcadele elansate ale liniilor de înaltă tensiune au și sosit, escaladînd munții, pentru a confirma parcă vocația dintotdeauna spre civilizație a acestor locuri.

LA TENSIUNI DE MILIOANE DE VOLȚI...

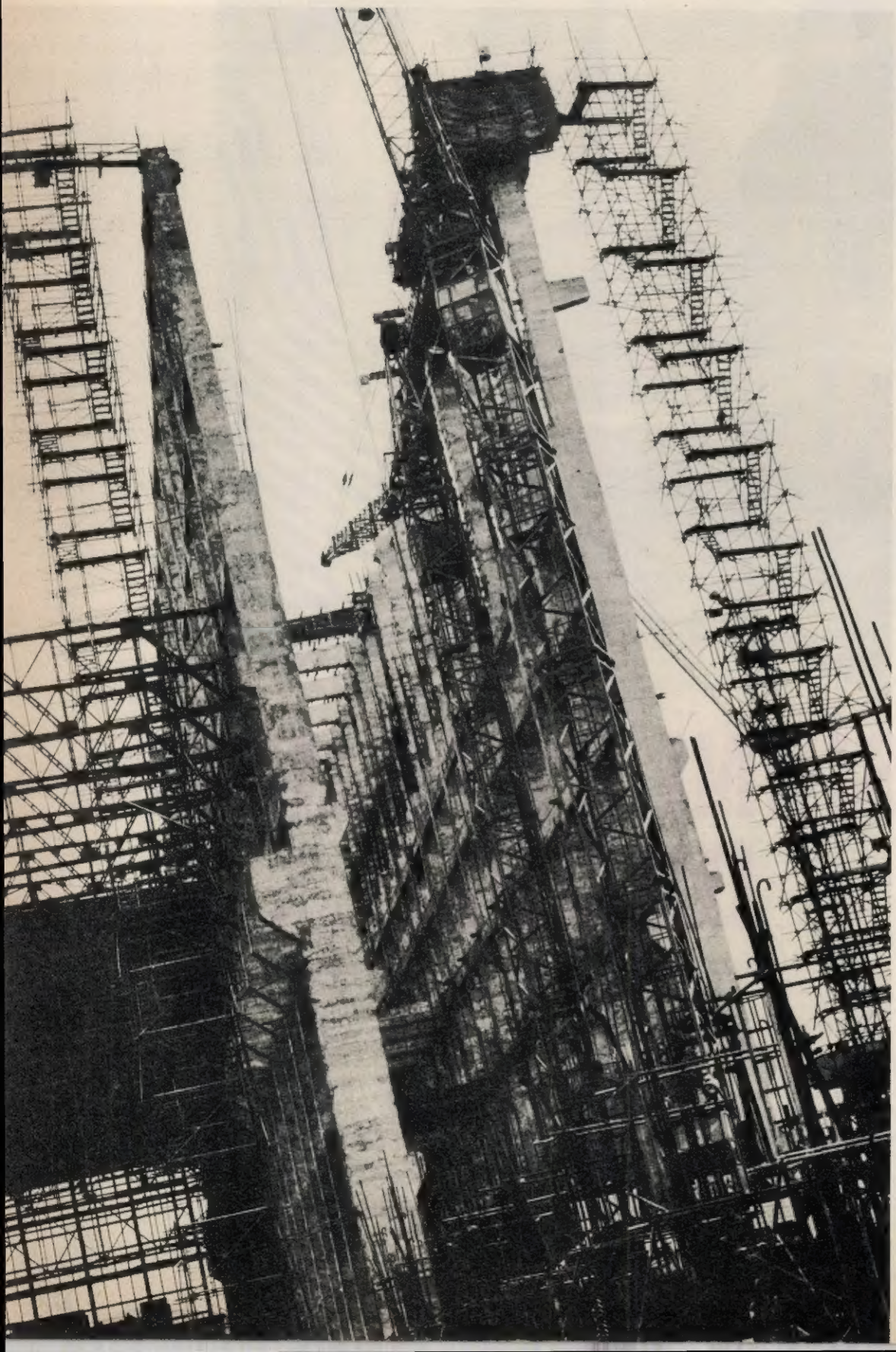

La amplasarea viitoarei termocentrale Deva (putere instalată: 800 MW; cu posibilități ulterioare de extindere pînă la 1 600 MW) s-a ținut cont în primul rînd de vecinătatea Mureșului care poate asigura un debit de 30 mc de apă de răcire pe secundă (în afara celor 25 000 mc de apă folosiți în circuit închis) și de relativa apropiere a Văii Jiului de unde opt garnituri de trenuri vor aduce zilnic cele 12 500 tone de cărbune folosite drept combustibil.

Pulverizat în concasoare uriașe, cărbunele va încălzi apa transformînd-o în aburi care, sub o presiune de 140 atmosfere, vor pune în mișcare cele patru grupuri energetice de cîte 200 MW fiecare. În 1971, cînd termocentrala va funcționa cu întreaga sa capacitate, peste arcurile dealurilor ce înconjoară Valea Bejanului, conectîndu-se la sistemul energetic național, «își vor lua zborul» 5 miliarde de kilowați-oră — aproape un sfert din producția energetică actuală a României!

O infuzie de energie ce va tensiona și mai tare articulațiile întregii noastre economii.

...O inedită și recentă prezență care, fără îndoială, va deveni repede motiv de mîndrie atît pentru locuitorii Devei cît și (mai ales!) pentru constructorii termocentralei: sala mașinilor și corpul buncărelor (deschidere: 45 m, lungime: 220 m). Clădirea, ai cărei pereți cresc vertiginos, are o acuratețe a liniilor ce uimește aici, într-un cadru atît de strict industrial, făcîndu-ne să ne amintim încă o dată (dacă mai era nevoie) că esteticul și funcționalul nu sînt noțiuni antitetice. Din contră, ele pot și trebuie (am zice noi) coexista, iar rezultatul este de natură să încînte atît ochiul artistului cît și cel al energeticianului.

— Într-adevăr, sentimentul de surpriză pe care îl încercați nu este de fel nemotivat, ne confirmă ing. Tiberiu Anțilă, șeful serviciului tehnic. Ani de-a rîndul am fost obișnuiți ca arhitectura construcțiilor industriale să fie tratată cu neglijență, chiar cu nepăsare. Și cît de necesare sînt liniile suple, volumele bine gîndite care să reflecte nu numai preocupări strict legate de producție, ci și o perfectă integrare a ansamblului în peisajul înconjurător.

Lucrul făcut cu îngrijire se observa în toate detaliile marii construcții. Au fost folosite pe scară foarte largă prefabricatele, iar metoda cofrajelor glisante a fost aplicată cu succes, ceea ce

◀ *Pe verticală — 45 de metri. Datorită aplicării metodei cofrajelor glisante, sala mașinilor și corpul buncărelor prind contur într-un ritm accelerat.*

▲ *Se montează instalația de ardere a cărbunelui în interiorul blocului spațial.*

situează șantierul termocentralei Deva pe un prim și inedit loc în cadrul lucrărilor de acest gen din țara noastră.

Stînd de vorbă cu membrii echipei de montori conduse de Fehmi Mamut (dobrogean ajuns din șantier în șantier tocmai în Ardeal) ni se confirmă că termocentrala posedă și virtuți, ca să zic așa... pedagogice, stimulatoare. Mare parte dintre muncitorii șantierului (sînt peste două mii; la anul vor fi cinci mii!) au sosit cu experiența Ludușului sau a Paroșenilor, dar noul, necesitatea experimentării a țîșnit de peste tot. Începînd de la organizarea lucrului pe șantier și pînă la dorința exprimată de întregul colectiv de a respecta indicațiile cu privire la economisirea metalului prin folosirea cît mai largă a betonului, fiecare zi pune o nouă problemă, dă impuls inițiativei fiecăruia.

Dacă Paroșenii au fost o școală pentru constructorii energeticieni, atunci Deva este cursul universitar, este perfecționarea, înalta specializare!

Deocamdată șantierul termocentralei Deva nu a ajuns să se dezvolte în toată plenitudinea sa. Cele două coșuri de evacuare a fumului de cărbune s-au înălțat de la sol abia cu 15-20 de metri și doar evantaiul armăturilor metalice ne lasă să întrezărim o creștere continuă și viguroasă. Atunci cînd coșurile gemene se vor profila pe cerul Devei, din înălțimea celor 220 m (vor fi cele mai înalte coșuri de evacuare construite pînă acum la o termocentrală în țara noastră) se va putea zări chiar Deva, cu ruinele castelului său feudal, ne asigură constructorii, acum ascunsă de dealuri și păduri. Să precizăm totuși că înălțimea celor două coșuri n-a fost dictată de considerente de ordin turistic, ci de necesitatea ca atmosfera să nu fie poluată datorită eliminării fumului rezultat prin arderea zilnică în cuptoare uriașe a celor 12 500 tone de cărbune.

carnet de scriitor

gînduri despre Ion Țuculescu

de Radu BOUREANU

În afară de orice obligații calendaristice, să-mi fie îngăduit să evoc imaginea lui Ion Țuculescu prin cîteva date din climatul prieteniei, gîndindu-mă la farmecul ființei sale, care era generat de dinamica sensibilității sale, de sugestivitatea gîndirii în care se asociau elemente și imagini din variate domenii. Artistul era dublat de omul de știință, de cercetător, de medicul biolog talentat și pasionat.

Cu mulți ani înaintea dispariției sale, ne aflam la Mangalia, unde picta. Îl însoțeam la peisaj, încercînd să aștern și eu cîte ceva pe pînză. Îi urmăream procesul de creație. Lucra pasionat. Uneori cu un ritm frenetic, storcind tuburile de culoare ca pe niște dușmani, ca pe niște furi cărora voia să le smulgă tot ce-i tăinuiseră. Lucra cu pensulații viguroase cu tonuri puternic contrastant cromatic. Simțeam că realizează o poezie dramatică, o exaltare lirică. Mă fermecau peisajele cu cîmpuri galbene, cu cer mov puternic ori intens violet. De pe atunci simțeam noua-i orientare, căutările febrile. Îmi vorbea de esența artei pe care o preconiza, pe care dorea s-o facă.

La cîțiva ani de la acea vară de lucru din Mangalia, l-am vizitat acasă și am văzut primele pînze pornite pe noua-i viziune plastică; erau unele pînze care alcătuiesc marele ciclu pe care îl văd astăzi iubitorii de artă.

La Mangalia, făceam împreună lungi plimbări prin mahalalele tătărești, peste cîmpuri, peste vagile coline. Amintesc aceasta, fiindcă o dată, ocolind marele lac, am căzut peste un moment în care vastul peisaj stătea sub o lumină apoteotică. Se spărsese un larg cer de nouri violeți cum îi plăceau; și fascii lungi de raze, ca niște lănci translucide, străpungeau apa lacului și mamelonul unei insule maroniu-verzuie, nuda ca o amintire geologică. Țuculescu exploda de entuziasm, și încet, pe nesimțite, tonurile, atmosfera, desenul sălbatic al peisajului ne-au dus convorbirea pe datele specificului peisajului. Frumoasa-i cultură științifică, variată, complexă, ne-a vehiculat imaginația prin ere, prin regnuri, și cu aceste speculații o întoarcere în și prin meandrele artei, ale picturii.

Pictura lui Țuculescu are două dimensiuni: planul real și planul fantastic, ar spune unii (psihologic, l-aș numi eu). Aspectul unui mod de expresie — să-l numim convențional (unii îi spun realist); și al doilea, care este consecința unei stări sufletești speciale, populată cu viziuni și date simbolice, caracteristice, inimitabile, personale. S-a născut un spațiu plastic, în care se mișcă sau încremenește o lume simbolică, datele unei sensibilități și psihologii singulare. Nu este vorba de un nou sistem sau de nașterea unui curent, ci de o formă personală de expresie, inimitabilă, ca la Brâncuși.

Operele de artă nu sînt numai pure simboluri, ci veritabile obiecte necesare vieții grupărilor sociale.

Țuculescu a pornit de acolo de unde a înțeles că trebuie și era organic împins să-și mobileze spiritul, cîmpul creației, viziunile plastice cu elementele, cu componentele artei străvechi, permanențe ale unui mare grup social, ale poporului de la sate; cu accentele de lirică plastică, cu cromatica, cu elementul floral stilizat, cu formele atît de des întîlnite în tot ce reprezenta țăranul român.

Limbajul plastic țuculescian este al unui artist intelectual, îmbibat de permanențele specifice ale artei populare, în care ritmează cromatic obsesii, simboluri și uneori pur și simplu o altoire a acelor date arhaice, ca un omagiu adus geniului popular.

Dacă pictura este mijloc de comunicare expresivă a unui mesaj, desprins din concepția artistului asupra realității contemporane — după cum gîndește Tonitza — atunci Țuculescu exprimă din plin, nu doar realitatea contemporană ci esența spiritului popular, al artei poporului nostru, împlinită pe tot traiectul vieții sale istorice și spirituale de la întîile începuturi.

Epoca o reflectă Țuculescu în arta sa nu pe registrul și datele plastice, prin care alții se exprimă, ci în chip cu totul personal.

La început el gîndea, se exprima prin pastă și pensulări tumultuoase, în tonuri de imn coloristic, simplificat nu mărginit: imn de galben, violet, verde, negru și alb.

O temă des întîlnită în pictura sa anterioară formei, fazei largi care a cuprins creația sa întreagă, este peisajul agrest; cîmp de grîne galbene cu cer violet, cu pete de verde exploziv — uneori cu nori albi sau intens violet, sau ultramarin, sau negri.

Tema devine fondul multor construcții de ritmică, de formă și culoare, de simboluri, al operei sale din perioada ultimă, cînd a lăsat din mînă pentru totdeauna paleta.

Înțelegînd, și pasionat de geniul lui Van Gogh, nu s-a lăsat copleșit de tiranica și obsesiva forță a personalității marelui flamand, ci a intrat ca o rudă în familia foarte restrînsă a acestuia.

F *anchetă*

SPLENDORI ȘI DEZASTRE

Călătorul adevărat, cel căruia îi șade pe merit bine cu drumul, a aflat de mult că dorul de ducă te mină nu numai să cutreieri spațiile. Cu cît drumețul e mai cuprins de neastîmpărul cunoașterii, cu cît a învățat să guste mai din plin dulceața drumurilor, cu atît e mai dornic să străbată și traiectoriile timpului. Călătoria adevărată te duce nu numai înainte, spre o culme, spre o apă, spre o pădure, ci te poartă și înapoi, în vremi, îmbiindu-te să cauți în tot locul semnele timpurilor, ale oamenilor, ale așezărilor de altădată.

Peste aceste semne ale vremurilor și înaintașilor, presărate în țara noastră cu o dărnicie pe care o poate egala numai frumusețea pămîntului, legea și-a întins, protectoare, mîna. O mînă care a pornit să înfrunte blestemata trecere a timpului, să lupte cu viscolele rele de nord care sting strălucirea frescelor moldovenești, cu ploile torențiale care macină pietrele castelelor ardelene și turlele bisericilor de lemn din Maramureș, dar mai ales cu nepăsarea, ignoranța și prostia omenească — dușmani mai ucigători uneori decît toate intemperiile la un loc. Specialiștii au întocmit încă de acum doi ani noua listă a monumentelor istorice, 6 000 la număr de astă dată (listă care își așteaptă răbdătoare aprobarea, cu calmul pe care numai hîrtia îl poate avea), statul a pus la dispoziție milioane — deocamdată încă sub necesități — ca să se redea (pe rînd, desigur) acestor monumente obrazul strălucitor de altădată; oameni inimoși, mai pricepuți ori mai puțin pricepuți, au pornit la treabă și au făcut, nu o dată, treabă bună. Dar în timp ce Curtea Domnească de la Tîrgoviște sau Hanul Domnesc din Suceava și-au recăpătat făptura; în timp ce amfiteatrul, și forumul Sarmizegetusei, și vestitul palat al Augustalelor sînt pe cale de a oferi călătorului imaginea răscolitoare a vieții strămoșilor; în timp ce albastrul Voronețului reîntinerit a mîngîiat privirile celor 130 000 de vizitatori din anul trecut, iar splendida casă a lui Udrițe Năsturel de la Herești — una dintre cele mai vechi case civile păstrate în Țara Românească — își așteaptă noua identitate de muzeu de artă populară; în timp ce Cozia și Moldovița, Cetatea Neamțului ori cea din Cîlnic, biserica de lemn din Surdești ori biserica din Densuș retrăiesc o nouă și înțeleaptă tinerețe, în timp ce multe alte monumente — deși nu atît de multe cîte ar fi trebuit! — sînt restaurate și ocrotite părintește, altele mor cu zile, sau — mai grav — sînt ucise. Se vorbește necruțător despre crimele împotriva umanității, dar oare crimele împotriva semnelor istoriei și civilizației nu trebuie condamnate cu cuvenita asprime? În codul nostru penal există, în acest sens, un paragraf special. A fost el oare vreodată aplicat? E greu de crezut, cîtă vreme castelele din Vîntul de Jos, Sîntămăria Orlea sau Bonțida, conacul Rudolf din comuna Riu Bărbat, castelul Bethlen din Topa și cel din Racoșul de Jos ori cel din Ozd — exemplare strălucite de arhitectură în stilul Renașterii sau barocului — se sfărîmă sub ochii noștri, transformate în depozite de cereale sau grajduri, lăsate cu nepăsare în ruină, uneori chiar nimicite pentru a se face din materialul lor niște, evident mult mai practice, cocine ori cotețe de păsări. Cine nu-și amintește de pitorescul bazar turcesc «Sub coloane» de la Tulcea, care dădea orașului cachet-ul său propriu, nota sa de pitoresc, atmosfera sa? Nu s-a mai ales nici praful din el! Și nu suspinăm noi, bucureștenii, și astăzi încă după familiarele coloane ale Muzeului Simu, cel care ne-a împrietenit pe mulți cu artele plastice și pe care ni l-a îndepărtat o sistematizare mult prea brutală și poate insuficient chibzuită? Să mai amintim de greu imaginabilul gest al demolării Academiei Mihăilene din Iași, din aceleași așa-zise nevoi de sistematizare, care a lipsit orașul nu numai de lăcașul primei instituții de învățămînt superior din țară, dar a contribuit substanțial la alterarea personalității preacinstitei urbe moldovene? În centrul Gherlei a fost demolat, peste noapte, unul dintre cele mai frumoase ansambluri baroce din țară — clădiri cu elegante arcade — după ce fusese lăsat cu lunile să se sfărîme, încet-încet, pentru a se ridica în locul lui cele mai banale blocuri cu putință, fără nici o concordanță cu arhitectura veche din jur, atît de bine conservată...

Să ne oprim deocamdată aici cu exemplele... deși, ne lasă oare inima să nu pomenim, fie și în treacăt, dar nu fără tristețe, că vechiul sat Poiana Sibiului — cu frumoasa sa arhitectură românească în lemn — se stinge din viață, că dispar casele cu ocol din zona Branului, că moare adevăratul sat Ighiel, cel care avea case cu acoperiș înalt din paie și pridvor de lemn cu arcade, că mor, toate, pentru că nimeni încă nu s-a gîndit cu seriozitate să le salveze, alcătuind rezervații de arhitectură populară, pentru a le feri de invazia caselor țărănești «moderne», toate — e drept — mai confortabile, dar toate aidoma?

Să ne oprim totuși aici, pentru a ne întreba: cine e de vină? Cine răspunde — cu buzunarul, cu obrazul și, dacă are, cu inima — de aceste pierderi, cel mai adesea ireparabile și care nu se pot socoti în bani, pentru că sînt lucruri pe lumea asta care nu se pot plăti nici cu tot aurul de pe sol și din subsol... Lege care să protejeze monumentele istorice, cum spuneam, există, dar legile sînt făcute, cum se știe (și iată, se și vede), pentru a mai fi și călcate. Să întrebăm deci alt fel, poate mai comod: cine răspunde de viața monumentelor de artă și istorice? De foruri de îndrumare nu ducem lipsă, slavă Domnului. Să le notăm: Direcția monumentelor istorice din C.S.C.A.S., Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, Academia Republicii Socialiste România, Departamentul cultelor, O.N.T., răspunderea directă revenind consiliilor populare și nenumăratelor categorii de beneficiari care au în folosință unele monumente. Unul dintre spiritualii noștri interlocutori din cadrul anchetei de față, Teodor Lebădă, vicepreședinte al Consiliului popular județean Suceava, recunoștea cinstit: «Toți răspundem, dar nimeni nu știe exact cui îi revine ca răspundere; așa că, atunci cînd e vorba de laudă, toți facem un pas înainte, iar la greșeală, toți facem doi pași înapoi».

Reporterii «Flacării» au pornit prin țară, cu aparatul pe umăr, au fotografiat splendori și dezastre, au aflat unele adevăruri și unii vinovați și le prezintă mai jos spre judecata cititorului.

Anchetă realizată de:
Sanda FAUR
E. DASCĂLU
Bazil DUNĂREANU
V. OLAC

PĂCATE NEISPĂȘITE

Cine poate rezista chemării pe care o trimit de pe colinele blînde mulate în lumină de miere, ale nordului Moldovei, mănăstirile ctitorite de Ștefan Vodă și Petru Rareș? Cine nu le dăruie, măcar o dată, o vacanță și nu o pornește în drumeție lungă, pe drumuri care ar merita mai bine întreținute (cum e cel dintre Moldovița și Sucevița), să se minuneze de acest miracol care rezistă de secole pe zidurile exterioare ale mănăstirilor și care se numește albastrul de Voroneț, galbenul auriu al Moldoviței, verdele ierbii spălate de ploaie al Sucevitei? Cine nu rămîne să citească, vrăjit, cu ceasurile, această uluitoare carte românească de povești cu poze colorate, în care arhanghelii sună la judecata de apoi din foarte localnice buciume, iar patriarhii îi poartă pe cuvioși spre paradis înveliți în ștergare moldovenești; în care diavolii au un aer păcălit ca cei din poveștile lui Creangă, iar David a renunțat la harpă în favoarea cobzei; cine nu simte că din această carte zugrăvită pe pereți pioși de mănăstire răbufnește, ca o explozie de vitalitate foarte lumească, fantezia meșterilor populari, și umorul lor, și felul lor de a vedea lumea, și mai ales calda lor iubire de țară — pentru a cărei salvare de sub cotropitori se rugau fierbinte cu pensula în mînă, trecîndu-i vindicativ pe turci în rîndul celor sortiți focului gheenei?

În amurg, cînd măicuța bate toaca, precum pe vremea Movileștilor, Sucevița se învăluie într-un abur de poezie și legendă.

păreri și experimente

Sucevița, ctitorie din 1582 a fraților Movilești, este singura dintre cele cinci mănăstiri bucovinene care și-a păstrat fresca de pe zidul de nord, care își cunoaște cei doi zugravi — frații Ioan și Sofronie, dar și cea a cărei restaurare, începută încă din 1959, a cerut cea mai mare bătaie de cap și, poate, cei mai mulți bani: opt milioane. S-au încercat aici niște experimente, găsite extrem de interesante de către unii, cum ar fi cunoscutul arhitect al orașului Suceava, N. Porumbescu, dar contestate cu vehemență și argumente de alți cercetători și critici de specialitate. Tov. Vasile Drăguț, de pildă, găsește că încercările de modernizare care apar în tratarea foișoarelor (realizate în beton armat!) sînt cu totul neinspirate, ele neracordîndu-se la volumele vechi, neintegrîndu-se în respirația întregului ansamblu; înlocuirea ferestrelor vechi cu cercevele de lemn, prin cercevele de metal, a dus la o totală contrazicere, ca expresie, între zidăria din jur și ferestre; scara spiralată «modernă» a arhondaricului (foto 1) distonează cu restul, sobele plasate în mijlocul acestei încăperi sînt absolut nefuncționale (foto 2), așa încît s-a ajuns, prin această restaurare, la o artă de forme reci, turistice, negînd însăși personalitatea clădirii.

Părerile acestea pot fi, desigur, contestate. Un lucru însă e precis: experimentele de restaurare, oricît de interesante și binevoitoare ar fi, nu trebuie făcute pe spinarea unor monumente de primă valoare. Riscul e prea mare.

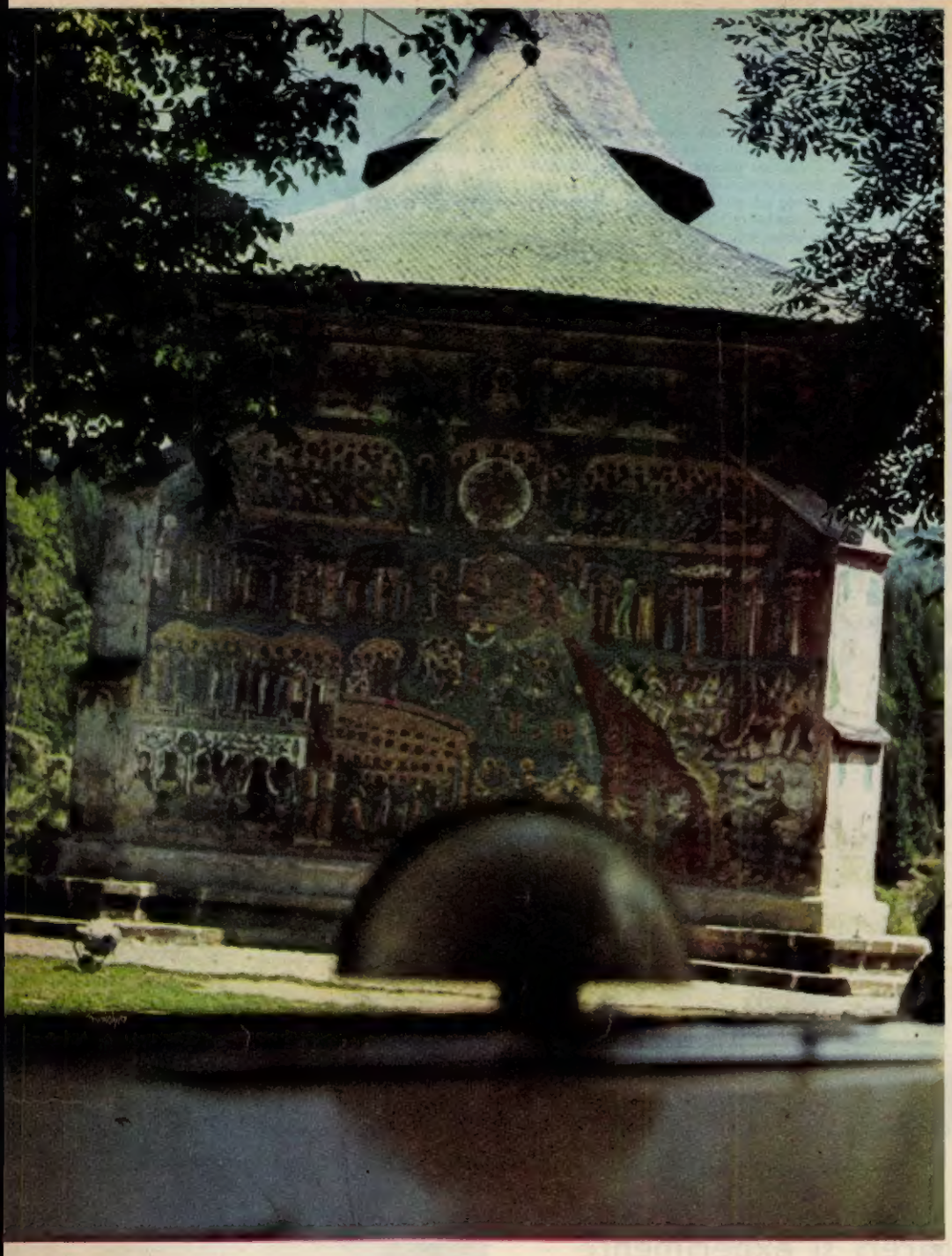

Biserica mănăstirii Voroneț.

SPLENDORI

Și pentru că puțini rezistă să nu pornească vara în drumeție spre plaiuri moldovene, și pentru că vin oameni de peste mări și țări să vadă Voronețul (plămădit în cele trei luni și trei săptămîni de vară ale anului 1488), prin lunile iulie-august mănăstirea primește cam pînă la 3 000 de oaspeți pe zi, care dau buluc în mănăstire, cu zecile deodată, pentru a cruța forțele, memoria și coardele vocale ale ghizilor; și se mai întîmplă ca vizitatorii să-și frece coatele de preasfinții pictați pe perete și să calce peste inscripțiile de pe piatra funerară a lui Daniil Sihastru, ceea ce ar trebui să dea bine de gîndit celor ce se ocupă de păstrarea tinereții Voronețului. Tinerețe care a început a fi primenită de prin 1961, cînd acoperișul de șiță i-a fost complet refăcut, mărindu-i-se streașina cu un metru, pentru a proteja frescele de lovitura ploii, cînd clopotnița a fost și ea restaurată (duminica răsunînd aici aceleași clopote pe care le-a auzit, la vremea sa, Ștefan cel Mare), cînd biserica a fost din nou pavată cu lespezi; și numai apoi, cînd treaba era gata, s-a descoperit că de fapt frescele mergeau mult mai în adînc, sub nivelul actual al pardoselii, și că restaurarea trebuia neapărat să țină seama de asta. Dar lucrurile erau consumate, greșeala dusă pînă la capăt și nu a mai trebuit decît încă una ca gafa să fie completă: zidul de apărare de pe latura de nord, cea bătută crunt de viscole, a fost retezat, copacii tăiați, așa că ploile bat tot direct pe frescă, iar vizitatorului i se oferă, la primul său contact vizual cu Voronețul, exact latura sa coșcovită, îmbătrînită...

De-ale restaurării păcate. Încă neispășite, nici în cer, nici pe pămînt.

DIN NOU LA IAȘI

N-au trecut nici doi ani de cînd am publicat în paginile revistei noastre o anchetă în care cîțiva ieșeni de înaltă competență științifică (prof. dr. Gh. Năstase, dr. O. Bălteanu, Veniamin Ciobanu, cercetător la Institutul de istorie și arheologie) și-au exprimat o seamă de opinii despre starea monumentelor Iașului.

Ne aflăm din nou în dulce tîrgul ieșilor, îndemnați și de scrisoarea adresată redacției de studenții Constantin Cîrticioiu și Vasile Lungu. Ne scriau: «...am ajuns la următoarea concluzie: ancheta dumneavoastră nu a avut ecoul scontat, în sensul că și în prezent situația este cam aceeași față de anul trecut. Diferența constă numai în faptul că s-a deschis Sala gotică. Luînd la rînd monumentele, observăm că la tipărnița lui Dosoftei nu s-au început încă lucrările de restaurare, cu toate promisiunile făcute de edilii orașului. La casa construită de Antonie Ruset, la palatul Roznoveanu și porticul din fața Institutului de medicină nu se văd plăcuțele promise.

Statuia lui Topîrceanu și statuile din curtea bibliotecii se află în aceleași locuri necorespunzătoare. De asemenea, mulți ieșeni nu știu încă locul unde a fost «Hotel Petersburg» unde au avut loc evenimentele de la 1848 și altele».

Așa și e. Întrebăm ca și acum doi ani: ce forțe supranaturale sînt necesare pentru a se purcede o dată pentru totdeauna la *finisările* (pentru că despre finisări e vorba) mult așteptate și promise?

Îl reamintim pe Alecu Russo: fără trecut «societățile ar fi șchioape... Avem dar o datorie sfîntă, firească și națională a culege odoarele vieții părintești». Iată un adevăr care nu trebuie uitat *nici de edilii orașului și nici de Direcția monumentelor istorice din C.S.C.A.S.*

Porticul de la Medicină. Ce reprezintă? De cînd datează? Nimeni nu știe nimic. De ce? ▶

iar explicații...

Statuile din fotografie se află în aceeași curte a bibliotecii ca și acum doi ani.

Edilii ne-au explicat — în urmă cu cîteva luni — că statuile din curtea bibliotecii vor fi amplasate în noua Piață a Tineretului, cînd va fi gata. Dar cînd va fi gata? Porticul din fața Medicinei — tot «anonim» e. Dar «vom pune o placă explicativă». Perfect! Cînd însă?

Discuțiile deplîngeau — în amintita anchetă — starea mănăstirilor Galata și Cetățuia. Acum, aici, te întîmpină niște tăblițe: «Șantier D.M.I.», și schele. Se lucrează din plin. Nu același lucru se întîmplă cu Palatul lui Cuza de la Ruginoasa. Și în acest caz organele locale transferă răspunderea pe seama D.M.I. din C.S.C.A.S. Și în acest caz, așteptăm un răspuns. Ca și în privința casei lui Pogor, în care-și ținea «Junimea» ședințele și pe care organele locale au vrut s-o transforme în muzeu, iar de la București diriguitorii muzeelor s-au opus, taxînd ideea drept «istorism».

De altfel, au întîrziat să sosească aprobările de la București și pentru «Casa memorială Kogălniceanu». De ce oare? În încheiere, reamintim ruinele Curții Domnești a lui Ștefan cel Mare (despre care am vorbit și acum doi ani), descoperite sub Teatrul de vară, care își așteaptă în continuare vizitatorii. Nu înțelegem de ce au fost abandonate căile de acces și iluminatul, precum și amenajarea propriu-zisă. Poate fi ignorată o asemenea comoară de artă medievală, încărcată și cu serioase valori afective?

▼ *Statui ieșene care își așteaptă încă locul potrivit...*

ȘI DEZASTRE

despre un deces

E tardiv să discutăm acum oportunitatea modernizării Pieței Unirii din Iași. Indiferent de concluziile la care s-ar ajunge, zarurile au fost aruncate și nu rămîne decît ca istoria arhitecturii de peste veacuri să avizeze sau nu, cu autoritatea ei inexorabilă. Un singur lucru trebuie discutat și lămurit: sistematizarea la care ne referim a dus într-un mod condamnabil la amputarea unor monumente istorice ieșene de certă valoare națională, cum ar fi clădirea Academiei Mihăilene. Azi nu mai avem din vechea clădire decît fostul internat... Atît și nimic mai mult. Nu putem înțelege cu ce drept a fost distrus primul institut de învățămînt superior din Moldova, nu putem înțelege cu ce drept a fost nesocotită amintirea strădaniilor și reușitelor domnitorului Mihail Sturza și a unor mari învățați ai vremii ca Asachi și Kogălniceanu, Ghica și Ionescu de la Brad și a multor altora. Nu putem înțelege, dar știm că la timpul potrivit această tristă inițiativă a edililor ieșeni a fost vehement combătută, cu rigoare științifică, de către acad. Athanase Joja, acad. Iorgu Iordan și specialiștii din Direcția monumentelor istorice, demolarea fiind însă pînă la urmă aprobată de conducerea C.S.C.A.S.

Ne întrebăm numai atît: cît timp va mai trebui să treacă pînă la reconstruirea valorosului edificiu care nu poate fi răpit Iașului și țării?

Frescele Moldoviței îți taie răsuflarea prin prospețimea culorilor, prin dinamica și monumentalitatea compoziției.

ATENTIE! MERULUS LACHRYMANS!

Peste neasemuit de frumoasele biserici maramureşene de pe valea Izei, durate din lemn de stejar sau gorun, s-au scurs anii, ploile, viscolele, şi acoperişurile s-au mai spart, şi unele grinzi au mai putrezit. Au intervenit, cu artă, restauratorii. Cu artă, dar nu şi cu prevedere ştiinţifică: la aproape toate bisericile restaurate — cele din Ieud (în fotografie), Cuhea, Rozavlea — a năvălit, exact pe lemnul nou, o ciupercă ucigătoare cu nume poetic: *Merulus lachrymans*. Viaţa acestor biserici este din nou în primejdie!

TOATE-S BUNE, DAR...

Muzeul de istorie din Cluj e bătrîn (sau tînăr) de peste un secol. El înmănunchează piese de o reală valoare în aprecierea drumului parcurs de om pe pămîntul acestor locuri — din vremi îndelungate. Exponatelor muzeului li se alătură, pe întinsul judeţului, o serie de valori arhitectonice, adevărate monumente istorice, care întregesc panorama trecutului. Multe dintre ele au fost restaurate şi redate circuitului vieţii într-un mod care merită a fi subliniat. Amintim cîteva: biserica Sf. Mihail (monument de arhitectură gotică — sec. XIV-XV), Palatul baroc (sec. XVIII), care găzduieşte Muzeul de artă, Bastionul croitorilor, casă în care s-a născut cu cinci secole în urmă Matei Corvin, sau, ca să încheiem lista puţinelor exemple la care apelăm, Biserica reformată, cu statuia ecvestră a Sf. Gheorghe, opera sculptorilor clujeni fraţii Martin şi Gheorghe, la 1373.

Dar...

În drum spre Gherla, la mică distanţă de Cluj, într-un peisaj ireal de frumos, există un castel medieval — Castelul din Bonţida — construit în acelaşi timp cu palatul Banffy din Cluj la mijlocul secolului al XVIII-lea, cu urme datînd din secolele XIII şi XVI. E un exemplu tipic de arhitectură de tip feudal în Transilvania, cu toate caracteristicile de dezvoltare şi transformări în timp. Ansamblul castelului era aşezat într-un parc ornat cu specii de arbori şi arbuşti de mare frumuseţe. În 1945 castelul a suferit grav de pe urma unui incendiu. Apoi, organele locale comunale, cooperativa agricolă şi S.M.T. (care utilizează şi azi clădirile aflate în stare mai bună) au degradat pur şi simplu castelul cu întregul ansamblu, aducîndu-l într-o stare deplorabilă.

Oamenii din sat îl «cioplesc» toată ziua, folosind piatra castelului pentru propriile lor case. Drept care, unul dintre bastioane s-a prăbuşit nu demult, iar altul e pe cale de prăbuşire.

Restaurarea acestei podoabe de arhitectură e absolut necesară. De altfel, în «dosarul monumentului» am văzut devize ale D.M.I. şi aprobate — cu ani în urmă — de conducerea C.S.C.A.S. Dar mai presus de toate se impune, în clipa de faţă, oprirea degradării şi consolidarea ruinelor.

Într-o situaţie similară (ruine prin degradări, degradări prin neglijenţa locatarilor) se află castelul în stilul Renaşterii italiene (zidit la 1593) din satul Mănăstirea. De ce, şi pînă cînd?

În schimb, la Răscruci, un foarte vechi şi foarte frumos castel, deşi a fost restaurat într-un mod meritoriu, a fost dat în folosinţă unei şcoli de...alienaţi mintal. Conducerea Colegiului O.N.T. a cerut celor în drept din Cluj să cedeze castelul turismului, pentru a-l transforma într-un punct de atracţie adecvat, reamenajările urmînd să fie făcute fără să altereze cu ceva valoarea arhitectonică a monumentului şi suportînd O.N.T. toate cheltuielile de restaurare; în plus, urma ca de exploatarea obiectivului turistic să beneficieze şi forurile judeţene de resort. Iniţiativa a fost în mod politicos şi alambicat respinsă. Probabil că se are în vedere, nu peste multă vreme, o restaurare a restaurării.

◀◀ *Cum arată azi castelul baroc din Bonţida.*

DE-AR TRĂI CNEAZUL CÎNDEA...

Originile nobililor Kendeffi trebuie căutate departe în veacuri, cînd ei se mai chemau Cîndea și cînd neamul Cîndeștilor dădea Țării Hațegului cneji. Prin secolul al XV-lea, ca și alte familii de români care au vrut să-și păstreze privilegiile nobiliare, Cîndeștii s-au maghiarizat, devenind Kendeffi. Pe unul dintre domeniile lor, la Sîntămăria Orlea, s-a ridicat pe la mijlocul veacului al XVIII-lea — în perioada în care barocul pătrundea masiv în Transilvania — un castel impunător, înconjurat de un vast parc natural cu stejari. Interesant deopotrivă pentru cercetătorul istoriei românilor ca și pentru cel al dezvoltării artei arhitectonice în această parte a Europei, castelul de la Orlea a avut însă o soartă pe cît de tristă pe atît de nemeritată. După ce decenii de-a rîndul a fost folosit în scopuri militare, în anul 1950 castelul a fost afectat fără nici un discernămînt (și din păcate nu ca un caz izolat) Gospodăriei agricole de stat Sîntămăria Orlea. La parter s-au mutat salariații ai gospodăriei, la etaj au fost depozitate cereale (sic!), iar în pivniță au fost instalate budane cu vin. Scurt timp după instalarea gospodăriei (limba română conferă acestui cuvînt cu totul alt sens) a început un proces foarte grav de degradare a construcției. Utilizarea ei improprie și lipsa totală a oricăror lucrări de întreținere au dus la cvasiruinarea castelului: acoperișul distrus, zidurile adînc fisurate, cercevelele și tocurile ușilor și ferestrelor smulse din loc, plafoane prăbușite, stejarii seculari din parc au fost tăiați în cea mai mare parte, iar din zidul împrejmuitor au rămas doar urme. Cum au fost posibile asemenea acte de barbarie?

Din voluminosul dosar reprezentînd corespondența purtată între Direcția monumentelor istorice pe de o parte, beneficiar (?!), și organele sale tutelare pînă la Consiliul Superior al Agriculturii, pe de altă parte, reiese că toate eforturile depuse pentru salvarea monumentului s-au izbit fie de neînțelegerea din partea posesorului, fie chiar mai rău. Ne-am îngăduit să cităm doar o frază din adresa răspuns nr. 1019 din 1964 a Consiliului Superior al Agriculturii către D.M.I.: «...G.A.S. Sîntămăria Orlea nu putea executa reparații capitale la o construcție care nu-i aparținea...» E limpede nu? Reparații *nu putea* executa, dar *putea* în schimb să «execute» vandalisme, fiindcă imobilul tot nu-i aparținea... Mai rea specie de formalism birocratic e greu de aflat. Prin 1964, Gostatul a părăsit castelul. Prea era ruinat...

Ce se va întîmpla în viitor cu monumentul istoric din Orlea? Greu de răspuns, deoarece caria birocratică roade în continuare ca și nepăsarea în zidurile frumoasei construcții. D.M.I. a propus O.N.T. să preia clădirea și s-o amenajeze ca hotel turistic. Propunerea se pare că a tentat inițial direcția generală a O.N.T. (castelul e situat pe șoseaua asfaltată Hațeg-Lupeni, într-o regiune turistică în plină dezvoltare). Dar luarea unei hotărîri se amînă... de doi ani. Deosebit de interesantă ni se pare și propunerea unor muzeografi din Deva, ca monumentul de la Orlea să fie reparat și amenajat ca muzeu etnografic al Țării Hațegului. Cine va auzi această propunere, și mai ales cine va porni s-o traducă în viață înainte ca reședința urmașilor cneazului Cîndea să zacă la pămînt?...

O soartă asemănătoare castelului baroc de la Orlea a avut-o și castelul medieval al Martinuzzilor de la Vințul de Jos.

▲ *Castelul de la Sîntămăria Orlea, transformat în depozit de cereale și apoi lăsat în părăsire...*

ÎNCĂ PUȚIN ȘI SE DUCE

Pentru că Dosoftei, cu teascul său tipografic, a fost printre acei cărturari care au introdus limba română în biserici, tipărind principalele cărți liturgice;

pentru că Dosoftei a tradus din slavonă și a prelucrat în românește «Psaltirea pre versuri tocmită», realizînd astfel prima mare operă în versuri tipărită în limba română; pentru că Dosoftei a scris «Viața și petreacerea svinților», apărîndu-ne și ca un remarcabil narator; pentru toate acestea cît și pentru celelalte merite ale mitropolitului cărturar, casa și tiparnița sa din Iași se află în deplorabila ruină pe care o vedeți în fotografia de față. Se află, dar probabil nu se va mai afla pentru că trepidațiile produse de tramvaiele care circulă pe sub «nasul» ei o vor dărîma foarte curînd.

Restaurarea tiparniței lui Dosoftei — ne-au spus edilii orașului — depășește atribuțiile și posibilitățile organelor locale, refacerea ei depinzînd de Direcția monumentelor istorice din C.S.C.A.S. care, pretind aceiași edili, a avut și fondurile de rigoare alocate.

SPLENDORI ȘI DEZASTRE

(Continuare în pag. 28)

INTERPOL

Un expert al Interpolului examinează o bancnotă englezească falsă.

de Ion ASZÓDY

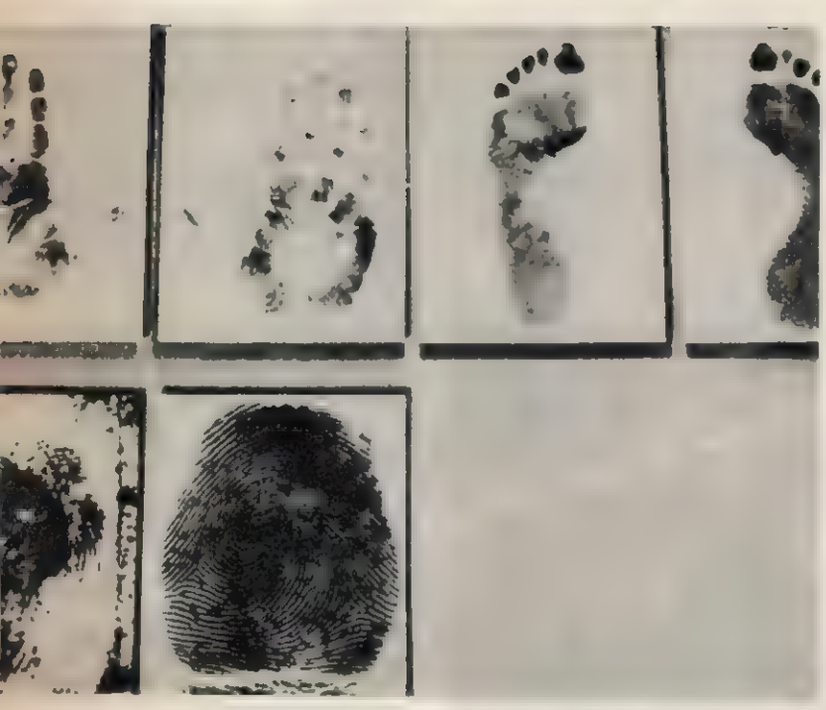

Elemente de identificare Interpol ale unui răufăcător: nu numai banalele amprente digitale, ci și amprentele palmei și labei piciorului. Bineînțeles, acestea nu sînt singurele elemente de recunoaștere: criminalul figurează și în arhiva de fotografii și în «camera S», după «modus operandi», adică metoda de «lucru» etc.

«Ca o consecință a dezvoltării moderne a posibilităților de călătorie, a apărut o criminalitate internațională. Studiul și reprimarea acesteia cer măsuri internaționale». Această constatare concisă și limpede a apărut în rezoluția primului Congres internațional al criminaliștilor ținut la Hamburg în 1905.

«Dezvoltarea modernă a călătoriilor». Într-adevăr. Mai întîi vaporul, apoi calea ferată au învins treptat distanțele. Bineînțeles, criminalii s-au grăbit și ei să se folosească de viteza și punctualitatea trenului și vaporului, punînd... o distanță cît mai mare între ei și poliția care îi urmărea.

Dar, la urma urmei, ce înseamnă un «criminal internațional»? O definiție bazată pe un text de lege nu există. Un țăran care și-a ucis soția într-un sat situat la frontiera unei țări și apoi fuge peste graniță, în primul sat din țara vecină, poate fi considerat criminal internațional. Dar fabricantul de dolari falși care nu s-a mișcat din imprimeria sa clandestină de lîngă Madrid? Și el este considerat criminal internațional, pentru că bancnotele sale pot circula în lumea întreagă.

Să luăm un caz concret, petrecut la începutul secolului nostru, care a ilustrat pregnant necesitatea întăririi colaborării dintre state pentru depistarea și prinderea răufăcătorilor internaționali, într-un moment cînd criminalitatea crește într-un mod îngrijorător.

CAZUL CRIPPEN

Cîntăreața Belle Elmore, soția doctorului Crippen, fusese văzută pentru ultima oară la 1 februarie 1910. La întrebările prietenilor săi, medicul declara că soția sa a plecat în America, unde a murit.

N-a trecut mult timp și Crippen a început să apară în societatea londoneză cu secretara sa Ethel de Neve, o femeie frumoasă, de 20 de ani. Pentru a lămuri misterul dispariției cîntăreței, inspectorul Drew de la Scotland Yard s-a prezentat acasă la Crippen care, de astă dată, a declarat că povestea morții soției sale nu era decît o născocire menită să-i acopere «rușinea». De fapt, spunea el, nevasta îl părăsise fugind în America cu un om bogat.

Explicațiile doctorului au părut verosimile și Drew se pregătea să încheie un proces verbal cu care să închidă dosarul, dar cînd s-a prezentat pentru a doua oară la locuința lui Crippen, o găsi goală: medicul dispăruse împreună cu secretara! În pivnița casei polițiștii au descoperit resturile cadavrului cîntăreței. Victima fusese ciopîrțită de un om cu bogate cunoștințe anatomice ceea ce n-a împiedicat însă pe medici să izoleze otrava cu care a fost ucisă.

Să ne transportăm acum pe vasul «Montrose» care se îndreaptă spre Canada. Căpitanul tocmai a primit una dintre radiogramele de urmărire lansate de Scotland Yard în toate direcțiile. De la început i se păruse stranie comportarea unui pasager, un anume Robinson care, însoțit de fiul său, se îmbarcase cu destinația Quebec. De aceea căpitanul a transmis Scotland Yard-ului vestita telegramă care a rămas în istoria criminalisticii ca fiind prima de acest fel: «Doctor Crippen la bord».

Inspectorul Drew n-avea timp de pierdut. Cu vaporul «Laurentic», un pachebot mult mai rapid decît «Montrose», el a ajuns la Quebec înaintea acestuia și suspectul a fost arestat împreună cu «fiul» său care, cum era de așteptat, s-a dovedit a fi secretara îmbrăcată în haine bărbătești.

CONGRESUL DE LA BUCUREȘTI— UN CONGRES CARE N-A AVUT LOC

Afacerea Crippen poate părea azi un caz banal. Ea s-a înscris totuși în istoria criminalisticii, dezvăluind posibilitatea folosirii unui complex de mijloace pentru urmărirea și identificarea răufăcătorilor fugiți în alte țări și continente. Mijloacele tehnice existau deci, dar s-a simțit nevoia unui organ care să asigureze prinderea criminalilor internaționali.

În luna aprilie 1914, la Monaco, primul congres internațional al poliției criminale a elaborat un plan privind înființarea unui birou de statistică și realizarea unui schimb rapid de informații. Cel de-al doilea congres trebuia să se țină peste doi ani chiar în țara noastră, la București, dar izbucnirea primului război mondial a zădărnicit acest proiect.

Conflagrația mondială, care a durat patru ani, a fost urmată de o uriașă recrudescență a criminalității. Iată de ce cel de-al doilea congres internațional al poliției criminale, întrunit la Viena în 1923, a înființat **Comisia internațională a poliției criminale** (C.I.P.C.), cu sediul în capitala Austriei.

Comisia și-a început activitatea cu pricepere, înscriind în curînd în palmaresul ei primele victorii în lupta cu «internaționalii». După cotropirea Austriei de către Hitler, Heydrich, șeful Sicherheitsdienst-ului nazist, a transferat însă cu de la sine putere sediul C.I.P.C. la Berlin, preluînd, în calitate de președinte, conducerea organizației, devenită astfel o armă a naziștilor împotriva popoarelor.

CREȘTE CRIMINALITATEA, INTERPOLUL RENAȘTE

Și cel de-al doilea război mondial a fost urmat de o extraordinară recrudescență a criminalității. Din inițiativa guvernului belgian s-a întrunit la Bruxelles, în iunie 1946, un congres care a reconstituit Comisia internațională a poliției criminale, de astă dată cu sediul la Paris. Franța — ca și Austria în 1923 — a oferit adăpost și ajutor material comisiei, punîndu-i la dispoziție localuri și personal adecvat.

Este interesant de menționat că în timp ce la congresul de la Bruxelles din 1946 au fost prezente 19 state, în momentul de față o sută de țări sînt afiliate la această forță internațională de luptă împotriva crimei. Trebuie de asemenea amintit că în 1956 denumirea de «Comisie» a fost înlocuită prin «Organizație», numele actual fiind deci Organizația internațională de poliție criminală, prescurtat: O.I.P.C. — Interpol. Ea a fost dotată cu un nou statut, oglindind faptul că se ocupă în mod exclusiv de reprimarea și prevenirea delictelor **de drept comun**. Acest principiu apare în publicația lunară a Interpolului, «Revue de la police criminelle internationale», ca un slogan: «În cazurile cu caracter politic, religios, rasial sau militar, Interpolul devine surdomut».

În iulie 1966 secretariatul general al Interpolului s-a mutat în noul său sediu, în suburbia pariziană Saint Cloud, unde, într-un imobil de șapte etaje construit anume pentru nevoile Interpolului, au fost concentrate toate serviciile. În iunie 1967, doar secția de documentare avea peste un milion de fișe generale nominative, 65 550 fișe de amprente digitale și 5 510 fotografii ale «criminalilor internaționali specializați»: gangsteri, escroci, falsificatori de bani și de cecuri, traficanți de stupefiante etc.

Sectorul cel mai interesant al serviciului de fișiere este, poate, «camera S», în care se află un index sinoptic bazat pe un sistem de etichete colorate foarte bine pus la punct. Indexul este stabilit pe baza informațiilor culese de la diferite polații din lume care, toate, contribuie la completarea fișei «S», un document complet din care reies **117 caracteristici** ale infractorilor. Mai precis, documentul consemnează «cîmpul de activitate» preferat al delicventului — orașele mari sau la țară, băncile sau, să spunem, hotelurile. Individul poate fi clasat din punctul de vedere al culorii feței, al înălțimii, al danturii (perfect sănătoase sau acoperite de piatră, dinți regulați sau diformați), al inflexiunilor vocii etc. El poate avea alura unui sportiv sau a unui țăran, mersul legănat al marinarilor, poate fi vorbăreț, liniștit sau coleric, poate avea un tic nervos, obsesia de a-și aranja mereu cravata, de a-și ciupi urechile... Nici cel mai neînsemnat amănunt nu este neglijat.

La Saint Cloud există și un sistem de fișe perforate. Mai multe cartoteci suprapuse indică instantaneu cîte persoane de diverse categorii au comis cîndva delicte asemănătoare cu cea investigată. Acest sistem ingenios funcționează atît de bine încît Interpolul nu simte necesitatea introducerii mașinilor electronice pentru investigațiile sale.

Să presupunem că un inspector face cercetări în problema «contrabandă de aur — India». El scoate fișele respective care, suprapuse, dau un anumit număr de perforații și fiecare dintre ele îi trimite la unul dintre dosarele respective, unde găsește informații amănunțite despre «specialiștii» traficului de aur. «O dată ce am înregistrat pe cineva în dosarele noastre — spun cei de la Interpol — izbutim să-l identificăm chiar dacă, între timp, și-a schimbat numele de 50 de ori».

Pentru a lămuri modul de lucru al Interpolului, cel mai nimerit este să trecem în revistă cîteva cazuri celebre recente.

Există oameni, și nu puțini la număr, care își închipuie că în spatele acestei denumiri cu rezonanțe misterioase se ascunde un fel de superpoliție, o asociație a marilor detectivi internaționali sau așa ceva. Istoria ei ar trebui să cuprindă un șir de povești de groază în care supradetectivi cu revolvere Colt mereu fumegînde se bat cu supracriminalii lumii întregi. Realitatea este cu totul alta și ea ne este dezvăluită, în cele ce urmează, de cîteva cazuri celebre în care Interpol a jucat un rol de frunte.

Noul sediu central al Interpolului de la Saint Cloud, inaugurat oficial în mai 1967.

Hartă Interpol oglindind traficul de stupefiante din Orientul Mijlociu, Africa și Europa. Figurile pe fond alb indică principalele zone producătoare și laboratoarele clandestine. Pe fond negru — mijloacele de transport : caravane, vase, automobile, avioane

Cartoteci din sediul central al Interpolului.

ESCROCUL CU 50 DE NUME

La 17 iunie 1961 un anume Rodier a închiriat un automobil de la un garajist din Paris. El a străbătut Franța, apoi toată Europa, cumpărînd diferite lucruri de preț, descinzînd în cele mai bune hoteluri și, așa cum se cuvine unui om cu stare, neachitînd notele cu bani peșin, ci cu cecuri. Numai că toate erau false!

Escrocul trecea frontierele împrăștiind pe parcurs sute de cecuri falsificate, semnate mai întîi Jaspar și Lacroix, apoi Berger, Lepic, Verlon, Godard... Consultîndu-și fișele, Interpolul a ajuns la concluzia că este vorba de un anume Armand Kok, născut la Ixelles, în Belgia, și îi difuză semnalmentele, fotografia precum și comportarea caracteristică în diverse împrejurări.

Sumele sustrase de Kok au atins, la sfîrșitul anului 1962, 60 de milioane de franci. La 16 octombrie 1964, cînd pe lista falselor identități ale lui Kok figurau vreo 50 de nume, poliția din Bandol, Franța, a reușit, în fine, să-l aresteze.

În casa «consulului general al Republicii Tanganyika la Léopoldville» — aceasta era ultima identitate a lui Kok — s-a găsit o mașină de tipărit, un lot de 93 de buletine de identitate, din care 25 completate cu nume imaginare, false permise de portarmă și de conducere auto, pașapoarte. Într-un cuvînt, un număr atît de mare de diferite legitimații încît ar fi fost suficiente pentru a aproviziona un regiment întreg cu acte false. Și, bineînțeles, în «arsenalul» lui Kok anchetatorii au mai găsit o cantitate enormă de cecuri false cu antetul a douăzeci și patru de bănci diferite. Inculpatul a recunoscut că, cu ajutorul micii sale mașini de tipărit, și-a acordat și diplome universitare...

Și «omul cu 50 de nume» a colindat din nou toată Europa — de astă dată cu cătușele la mîini — apărînd în fața diferitelor tribunale, perindîndu-se din închisoare în închisoare și avînd tot timpul să mediteze asupra riscurilor vieții de escroc internațional.

CE ESTE UN B.C.N.?

Am mai arătat că Interpolul nu este o superpoliție care activează peste capul poliților naționale. El nu are misiunea, nici posibilitatea de a trimite în toate colțurile lumii agenți care vin, văd și află totul dintr-o privire, așa cum se întîmplă în romanele polițiste de duzină. În realitate, Interpolul este un vast dispozitiv de cooperare internațională în sînul căruia poliția fiecărei țări afiliate își păstrează întreaga sa individualitate.

Articolul 32 din Statutul Interpolului precizează că «...fiecare țară va desemna un organism care va funcționa în țara respectivă ca BIROU CENTRAL NAȚIONAL». Un B.C.N.-Interpol este deci, pe scară națională, reprezentantul Interpolului și se află în legătură cu organele de poliție, cu serviciile vamale etc. din țara sa, centralizînd cererile de anchetă, de identificare, de arestare cu implicații internaționale provenite de la diversele organe polițienești naționale, și transmițîndu-le fie secretariatului general al Interpolului la Paris, fie altor birouri centrale naționale Interpol din țările afiliate. Interpol-Paris și celelalte B.C.N.-uri nu corespondează cu poliția țărilor afiliate decît prin mijlocirea B.C.N.-ului respectiv.

Iată cîteva cazuri interesante de colaborare între B.C.N. și Interpol-Paris, respectiv între birourile centrale naționale.

Într-o noapte, în ianuarie 1966, patru spărgători au ucis un paznic care i-a surprins în cursul devalizării unei case dintr-o pădure, lîngă Lambracht, Republica Federală a Germaniei. Poliția germană a arestat trei dintre criminali, dar a pierdut urma celui de-al patrulea, un anume Geit. B.C.N.-Interpol din R.F. a Germaniei a avizat prin radio toate birourile centrale naționale din Europa și din Africa de Nord despre cele întîmplate. Trei luni mai tîrziu B.C.N.-Interpol din Tunisia a dat de urma lui Geit, care trecuse prin Tunisia în drum spre Orientul Îndepărtat. La 21 octombrie 1966 poliția din Noua Guinee a regăsit urma fugarului, iar la 3 noiembrie el a fost arestat... la antipozi, în

(Continuare în pag. 16)

PARADĂ PE WALL STREET

... în fruntea ei, demnă și încărcată de glorie, Shirley McLaine, vedeta cinematografiei americane, în timpul turnării unei scene din filmul «Sweet Charity».

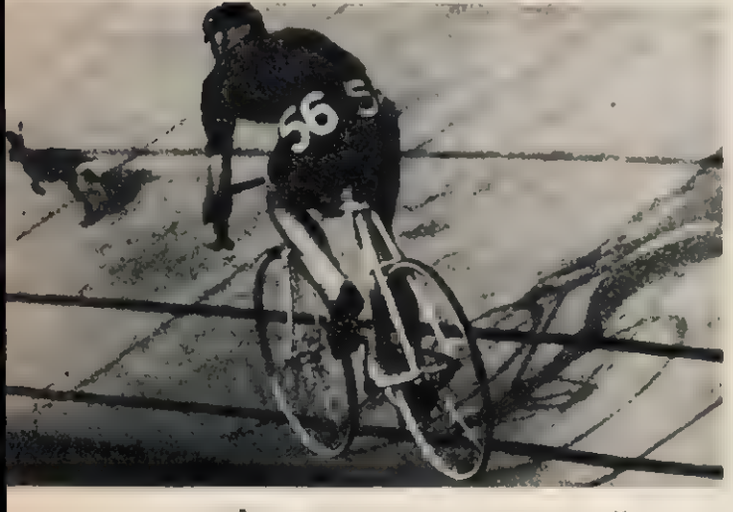

NEÎNTRECUTUL IEPURILĂ

Nimeni n-a știut nici cum și nici cînd a apărut pe pistă iepurașul acela fugind înspăimîntat. Fapt e că concurentul purtînd numărul 56 în cursa ciclistă de urmărire a încercat zadarnic să-l întreacă... Ar fi interesant de știut ce hotărîre au luat arbitrii în legătură cu întrebarea dacă întrecerea s-a desfășurat conform regulamentelor.

INTERPOL

insula Guam din Oceanul Pacific, și predat justiției din R.F. a Germaniei.

«RUGĂM INFORMAȚII PRIVIND KONRAD KREISLER, NĂSCUT LA...»

La poliția din Roma fusese mai de mult întocmit dosarul lui Konrad Kreisler, căutat pentru furt cu folosire de armă. Încetul cu încetul stratul de praf se îngroșa tot mai mult pe dosarul ce părea să fie dat uitării. Dar polițiștii, pare-se, sînt oameni înarmați cu o tenacitate cu totul specială.

În august 1952 B.C.N. din Antilele Olandeze a transmis la Interpol-Paris un mesaj cu următorul conținut: «Rugăm informații privind Konrad Kreisler, născut la Varșovia la 24 februarie 1934, pasager clandestin arestat la Curaçao. Pretinde că a dezertat din Legiunea străină». Comunicarea a fost însoțită de amprentele digitale ale suspectului, însă s-a constatat că Kreisler nu figura în evidența secretariatului general. Nici numele, nici amprentele, nici fotografia sa nu erau de găsit!

Interpol-Paris difuză datele primite din Antilele Olandeze către toate B.C.N.-urile. În septembrie, o radiogramă a B.C.N.-Luxemburg anunța că amprentele lui Kreisler sînt identice cu cele ale unui individ cu numele de Corrado Schneider, născut la New Orleans și condamnat la Luxembourg în iunie 1951. Schneider figura și la Interpol-Paris pentru diferite delicte. La un nou mesaj, Interpol-Paris primi un răspuns din Roma: «Konrad Kreisler alias Corrado Schneider, cu numele adevărat Corrado Tiribassi, este căutat pentru furt cu folosire de armă și pentru escrocare de bani». Un nou mesaj porni de la Paris spre Antilele Olandeze, cerînd arestarea criminalului urmărit. Cu primul vapor, Kreisler alias Schneider, alias Tiribassi s-a îmbarcat în Italia, iar «dosarul uitat» avea să apară pe masa judecătorilor.

În perioada iunie 1966-iunie 1967, Interpol-Paris a primit de la birourile centrale naționale 54 567 mesaje diferite, iar la rîndul său a difuzat 59 454. O mare parte dintre acestea au fost recepționate, respectiv difuzate prin postul de radio Interpol, situat la Lagny-Pomponne, lîngă Paris.

Rețeaua radiofonică a organizației cuprinde peste 30 de țări și se dezvoltă cu fiecare an, astfel încît în momentul de față poate fi considerată ca una dintre armele cele mai eficace ale cooperării internaționale polițiste. Traficul general al rețelei Interpol a fost anul trecut de 112 765 mesaje (în 1966 — 89 500) și 830 difuzări generale (în 1966 — 781). În cercurile Interpolului se așteaptă mult de la folosirea mai intensă a sateliților de telecomunicații, în primul rînd pentru transmiterea operativă a fotografiilor și amprentelor criminalilor urmăriți.

ATACURILE ASUPRA BĂNCILOR ȘI O PASIVITATE CIUDATĂ

În S.U.A. atacarea băncilor constituie o așa-zisă «crimă federală», ceea ce înseamnă că de această problemă se ocupă nu numai polițiile diferitelor state, ci ea intră și în competența F.B.I.-ului. Acesta din urmă a cercetat sistemul de protecție împotriva spargerilor la un număr de 136 bănci importante. Cifrele care au rezultat din această analiză contrazic categoric imaginea cu care ne-au obișnuit anumite filme, îndreptățind afirmația celor de la Interpol care reproșează băncilor că neglijează instalarea unor sisteme de alarmă mai moderne (sau nu le instalează de loc). Dintre cele 136 de bănci doar 59 posedau dispozitive de alarmă, în parte învechite, 2 erau înzestrate cu aparate capabile să ia fotografii în timpul infracțiunii atît ziua cît și noaptea, 9 erau păzite în timpul nopții de gărzi civile particulare, iar 66 nu aveau nici un fel de sistem de alarmă!

La cea de-a 33-a adunare generală anuală a Interpolului din Caracas (octombrie 1964) s-a vorbit neobișnuit de mult despre «protecția băncilor și a transporturilor de bani împotriva furturilor». De unde provine pasivitatea anumitor instituții financiare față de această problemă? Doar se știe că măsurile de protecție costă mult mai puțin decît banii pierduți în urma furturilor. De ce, dar, nu pornesc băncile la contraatac?

Experții Interpolului și însuși secretarul general Jean Népote sînt de părere că la baza pasivității instituțiilor bancare stau citeodată garanțiile acordate de societățile de asigurare. Azi poate fi asigurat oricine împotriva a orice. După părerea celor de la Interpol, această tendință duce la diluarea noțiunii de responsabilitate. Jean Népote este de părere că în felul acesta apare la cei protejați prin asigurare un fel de indiferență care dăunează mult eficacității luptei împotriva crimei. Și Népote dă următorul exemplu:

Un industriaș elvețian expediază în Japonia, prin avion, un colet de 20 kg conținînd ceasornice. La Tokyo se constată că pachetul conține în loc de ceasornice — pietre. Adresantul reclamă cazul expeditorului elvețian care, la rîndul său, se adresează companiei de aviație. Aceasta transmite reclamația societății de asigurare, care plătește contravaloarea ceasornicelor furate. Industriașului elvețian nu-i rămîne altceva de făcut decît să livreze alte cîteva sute de ceasuri clientului din Tokyo. Nimeni nu a reclamat nimic, poliția nu a fost sesizată, hoții nu au fost nici măcar urmăriți!

Industriașul a vîndut, de fapt, de două ori mai multe ceasornice decît i-au fost comandate din Japonia, transportatorul a fost despăgubit de către societatea de asigurare, care acoperă suma pierdută din substanțialele prime de asigurare. Unde apare în toate acestea lupta împotriva crimei? Pentru că cei de la Interpol atrag atenția că despăgubirea prin asigurare nu rezolvă decît aspectul **contabil** al problemei.

Același lucru se întîmplă adeseori și cu cecurile falsificate. Banca înșelată își acoperă paguba din asigurare și nu anunță poliția; dimpotrivă, tratează toată chestiunea cu o discreție riguroasă pentru a evita o eventuală publicitate care ar dăuna, după părerea sa, bunului renume al instituției...

PIRAȚII AERULUI

Avionul a deschis o eră nouă în transporturi, a «micșorat» lumea; învingînd distanțele — el îngăduie oamenilor să se cunoască mai bine, să se apropie. În același timp însă trebuie să constatăm — din punct de vedere al criminalisticii — că avionul a pus la îndemîna răufăcătorilor internaționali posibilități nemaiîntîlnite de mișcare, de fugă, de acțiune.

În secolul trecut, Anthony Hart Gregson ar fi rămas, poate, un umil funcționăraș sau, poate, ar fi devenit un borfaș fără mare anvergură. Existența avionului a dat însă aripi dorinței lui de înavuțire. La 3 iulie

(Continuare în pag. 22)

CLOROFILA–

„PROMETEUL CARE FURĂ FOCUL DIN CER"

— Experiențe reproducînd condiții existente acum 3 500 000 000 de ani dezvăluie cum a luat naștere «capcana de lumină» de care este legată însăși dezvoltarea vieții pe pămînt —

Cum a luat naștere clorofila?

A raspunde la această întrebare înseamnă a înscrie un capitol de cea mai mare importanță în istoria dezvoltării și evoluției vieții pe planeta noastră.

După cum se știe, de clorofilă este legată fotosinteza în planta verde, proces pe care Timiriazev îl caracteriza — cu un entuziasm poetic puțin surprinzător la un biolog — drept «un adevărat Prometeu care fură focul din cer». În cazul de față, «focul din cer» este lumina solară, iar pigmentul verde al frunzelor, clorofila, actionează ca o adevărată capcană de lumină. Grație ei, plantele capteză de la soare energia trebuincioasă desfășurării proceselor lor vitale. La rîndul lor, animalele și omul depind, într-o măsură hotărîtoare, de rezervele alimentare pe care le oferă plantele. Așadar, din nou clorofila...

AU FOST SINTETIZATE ÎN LABORATOR ULTIMELE «CĂRĂMIZI» ALE VIEȚII

Dar — pentru a reveni la întrebarea noastră inițială — cum a luat naștere însăși această substanță? Recent, biologi ai Administrației naționale pentru probleme spațiale și aeronautice a S.U.A., N.A.S.A., lucrînd într-o localitate din California cu un nume parcă predestinat, Sunnyvale (Valea Soarelui), au reprodus condițiile fizice și atmosferice existente pe pămînt acum 3 500 000 000 de ani. Ei au efectuat descărcări electrice într-o atmosferă de amoniac, metan și apă, pentru a studia posibilitatea formării unor compuși. Pe această cale — au arătat dr. Gordon Hodgson și Cyril Ponnamperuna — s-au obținut, între altele, mici cantități de porfirine, constituenți organici de bază ai clorofilei.

Cercetătorii de la Sunnyvale au subliniat că porfirinele reprezintă ultimele «cărămizi» ale vieții care mai rămîneau să fie sintetizate în laborator.

NATURA «INVENTEAZĂ» UN PROCES ECONOMIC DE PRODUCERE A ENERGIEI

La baza experiențelor biologilor de la N.A.S.A. stă următoarea teorie. Acum 4 500 000 000 de ani, amoniacul, metanul și apa din atmosfera pămîntului erau «activate» continuu de energia electrică a fulgerelor, de căldura din atmosferă și de radiațiile ultraviolete din soare. Acum circa un miliard de ani, moleculele astfel «încărcate» cu energie au contribuit la formarea ulterioară a sistemelor vii. Este însă probabil că viața nu s-ar fi putut dezvolta pe pămînt dacă natura n-ar fi «inventat» un proces mai economic de producere a energiei, prin transformarea energiei solare în energie chimică.

Specialiștii N.A.S.A. cred că organismele primitive care au apărut pe globul nostru au utilizat porfirinele din ocean produse spontan în condițiile mai sus-arătate, pentru a «fabrica» prima clorofilă. Astfel s-a înfăptuit un uriaș salt înainte, marcînd în mod decisiv întreaga dezvoltare ulterioară a vieții pe glob și făcînd posibilă viața așa cum o cunoaștem azi.

«UN SUCCES DE SEAMĂ AL CHIMIEI CONTEMPORANE»

«Sinteza în condiții de laborator a unor constituenți principali care intră în compoziția clorofilei reprezintă un succes de seamă al chimiei contemporane — ne-a declarat dr. CORINA IORDACHE, cercetător principal la Institutul de biochimie al Academiei. Această realizare este importantă din două motive: în primul rînd, pentru că aduce noi dovezi în sprijinul ideii că viața nu este o creație divină, ci a luat naștere ca urmare a evoluției materiale în condițiile oferite de natură la începuturile existenței pămîntului. În al doilea rînd, această sinteză face posibilă, din punct de vedere chimic, explicarea mecanismului de formare a clorofilei cînd încă nu a existat viață pe pămînt.

Cum clorofila reprezintă una dintre cele mai importante substanțe organice, considerăm aceste experiențe ca înscriindu-se printre cuceririle de seamă ale secolului nostru», a subliniat dr. Corina Iordache.

Experiențele de la Sunnyvale aruncă o nouă lumină asupra pasionantei «preistorii» a vieții pe planeta Terra. Nu trebuie uitat că nu demult — după cum s-a arătat și într-un recent articol din revista noastră — echipe de cercetători din diferite centre științifice ale lumii au reușit să «construiască»virusuri din elementele lor constitutive, adică, după plastica expresie a unei reviste franceze, din «piese detașate». Acestei realizări i se adaugă acum cercetările biologilor de la N.A.S.A., contribuind astfel la înțelegerea acelor «mecanisme», puține la număr dar fundamentale, care stau la baza lumii vii.

L. NIȚESCU

MAGNETISMUL ȘI VIAȚA

Sub conducerea profesorului P. Jitariu, membru corespondent al Academiei, la catedra de fiziologie animală a Universității «Al. I. Cuza» din Iași continuă cercetările privind acțiunea cîmpurilor magnetice asupra unor fenomene biologice.

În cadrul unor lucrări recente, colectivul acestei catedre s-a ocupat de influența cîmpurilor magnetice de slabă intensitate asupra proprietății organismului de a fabrica «substanțe de apărare» (anticorpi) la agresiunea unor microbi. Sub influența cîmpurilor magnetice, producția de anticorpi crește și deci rezistența organismului față de microbi se mărește. Aceste experiențe deschid perspectiva preparării unor seruri îmbogățite în anticorpi, prin urmare extrem de active și mai ieftine decît cele clasice.

Supunerea animalelor la cîmpuri magnetice a dus și la alte efecte pozitive: stimularea unor procese vitale (activitatea respiratorie etc.), creșterea greutății corporale, accelerarea unor procese fiziologice — de pildă a eclozării ouălor etc.

Cercetările oamenilor de știință ieșeni în acest domeniu mai puțin obișnuit al biologiei prezintă o importanță deosebită pentru o viitoare utilizare a magnetismului — unul dintre cei mai interesanți agenți terapeutici — în patologia umană.

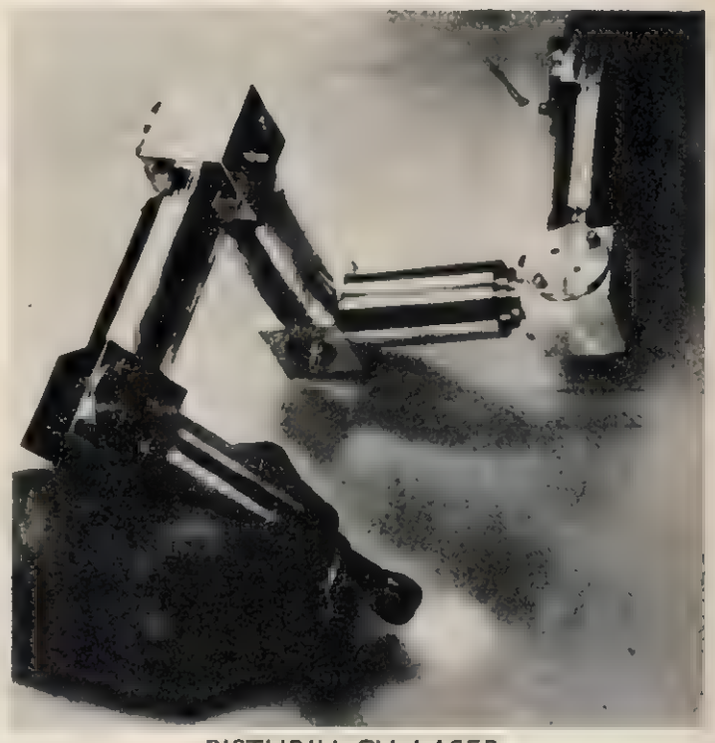

BISTURIU CU LASER

Acest aparat puțin obișnuit înlocuiește cu succes, în unele cazuri, scalpelul clasic al chirurgului. Este vorba de bisturiul cu laser (fascicul de lumină «concentrată»). Avantajele noului instrument medical sînt multiple, atît pe planul randamentului, preciziei și fineței inciziei, cît și prin asepsia totală pe care o asigură.

CASTRAVEȚII ȘI VARZA... MEDICAMENTE

În cadrul preocupărilor catedrei de farmacognozie a Institutului medico-farmaceutic din București se înscrie și depistarea plantelor din flora țării noastre, care ar putea avea o acțiune terapeutică.

Recent, au fost studiate în acest sens două vegetale foarte banale — castravetele și varza albă — care se întrebuințează de altfel de mult timp în medicina populară ca antiinflamatoare și decongestive.

Cercetările efectuate de conf. dr. docent Eugen Constantinescu și șef de lucrări dr. Lia Sommer în laboratorul de farmacognozie au demonstrat că, într-adevăr, varza și castravetele conțin o substanță chimică, alantoina, cu remarcabile proprietăți cicatrizante. Experiențele au arătat că substanța activă a acestor plante se găsește atît în varza și în castraveții proaspeți cît și în cei conservați (murați). S-a precizat astfel pentru prima oară stabilitatea alantoinei și condițiile procesului de fermentație.

Apare deci justificată folosirea acestor vegetale în terapeutica medicală a unor boli inflamatorii cum ar fi ulcerul stomacal, furunculoza sau — pe alt plan — în cosmetică. În plus, cercetările experimentale ale medicilor români par să indice că sucul de varză ar avea și o anumită acțiune anticanceroasă.

În curînd deci, castraveții și varza, sub o formă sau alta, vor intra în farmacie...

UN FILM DE ALAIN RESNAIS:

HIROSHIMA DRAGOSTEA MEA

Dacă ar fi să luăm de bune vorbele lui Truffaut, cum că orice film trebuie să se poată rezuma într-un cuvînt, atunci «Hiroshima, dragostea mea» ar fi un film, se înțelege, despre dragoste. Dar tot atît de bine ar putea fi și un film despre uitare ori aducere aminte. De multe ori venim către operele perfecte cu astfel de formule împietrite dintr-o spaimă (la locul ei de altfel): aceea de a nu putea recrea ceea ce a fost o dată spus fără cusur. «Formula» este, în astfel de cazuri, primul ciocănit, timorat, la porțile unui templu. Așadar — avînd și acoperirea lui Truffaut — să ne apropiem, pentru început, de creația lui Resnais ca de un film al iubirii și al memoriei. Autorul documentarelor «Guernica», «Noapte și ceață», «Toată memoria lumii», al acelui ireal «Anul trecut la Marienbad» se dovedește a fi preocupat de captarea fluxului memoriei, dar nu de dragul de a surprinde pur și simplu capriciile acesteia, mecanismele ei intime, ci de a afla cîtă viață și cîtă moarte se află — ori ar trebui să se afle — în orice uitare. Cineastul se împotrivește pasiunii unor critici de a-l asimila acelor tendințe moderne ostentativ exclusiviste, care secătuiesc experimentul de suportul lui uman. «Se pare că dau o mare importanță memoriei în filmele mele, dar asta este o treabă foarte inconștientă din partea mea. Într-un fel însă, ele au o mare legătură cu **munca minții**» — declară Resnais. Dacă în «Anul trecut la Marienbad» prezentul și trecutul veneau unul în întîmpinarea celuilalt pentru ca, împreună, să se retragă undeva, în vis, în «Hiroshima, dragostea mea» există un singur timp adevărat: cel al filmului. Nimeni nu se întoarce înapoi, ci trecutul năvălește în prezent, neîngăduindu-ne să uităm «de tot», luîndu-se la luptă cu acea parte din noi care, în numele vieții uneori, al lașității alteori, vrea să uite ceea ce am fost. O dragoste nouă a eroinei (actriță franceză venită la Hiroshima) cheamă în amintire o alta, veche, întîmplată cu ani în urmă la Nevers, sub ocupație; amîndouă se întrepătrund sfîșietor, își revendică un loc în mintea femeii, hărțuind-o și lăsînd-o în cele din urmă singură, față în față cu teama de ea însăși. Nu de o nouă iubire fuge ea, ci de gîndul cutremurător al împovărării cu o nouă amintire, de perspectiva unei noi uitări. E un alt fel de a apăra puritatea dragostei: «Îmi voi aminti de tine ca de uitarea însăși, ca de îngrozitorul sentiment al uitării», se adresează eroina bărbatului japonez, prezent lîngă ea și, deopotrivă, celui mort, aflat în mintea ei. Dacă sîntem mai mult sau mai puțin liberi «să ne ardem trupul în flăcările amintirilor», pare să spună filmul, există experiențe ale umanității în fața cărora ochii minții nu au voie să se închidă. Hiroshima este confruntată cu Nevers-ul: «...Imensa, enorma, fantastica tragedie de la Hiroshima este opusă neînsemnatei, micii povești de la Nevers, care ne e redată prin Hiroshima precum flacăra luminării, îngroșată și răsturnată, se răsfrînge printr-o lentilă» — mărturisește Resnais. Îndelungile panoramări peste muzeele Hiroshimei, evocarea imaginilor ei de apocalips alcătuiesc una dintre acele pagini covîrșitoare ale «memoriei lumii». Printr-un uluitor proces, timpul pietrificat fuzionează cu spațiul, devenind un fapt trăit («Hiroshima este numele tău». «Nevers este numele tău»). De altfel, încontinuu, Resnais unește la scara perfecțiunii elemente care doar în preajma unui mare artist acceptă să-și dea mîna. Nici un moment învelișul estetic al ideii nu se îndepărtează de corpul acesteia, niciodată tehnica narativă nu-și face de cap pe calea gratuității. Montajul dobîndește virtuți cu totul neîntîlnite, el șterge asperitățile ce însoțesc de obicei operațiile de distorsiune a timpului. Este încă unul dintre motivele pentru care filmul acționează atît de concentrat și tulburător asupra noastră, chemîndu-ne spre el din toate părțile. În 1959, la data apariției sale, «Hiroshima, dragostea mea» a însemnat un moment de mare biruință a artei cinematografice și a rămas ca atare și astăzi.

M. MIHAIL

Emmanuèle Riva, o actriță al cărei joc este, de la început pînă la sfîrșit, un poem.

ÎN SALA DE CINEMA, LA 30° TEMPERATURĂ

Sezonul estival... Denumire uşor graţioasă, uşor incertă. Nici cînd n-au fost publiciştii întru film mai înfrăţiţi ca anul trecut pe vremea aceasta. Cine «s-a respectat» a blestemat, măcar o dată, avalanşa de comedioare şi westernuri-surogat. Aici ne-am întîlnit, în felul nostru, pe bună dreptate. Curios este însă că am păşit pe terenul «sezonului estival» ca pe un pămînt consolidat de cînd lumea şi pentru totdeauna, că nici unul dintre noi nu ne-am întrebat ce înseamnă ei în Bucureşti, în Braşov ori în Constanţa, care a fost dinamica lui în 1963 cînd aveam X automobile şi Y televizoare şi cum s-a înfăţişat el în 1967 cînd lui X şi Y li s-au adăugat un Z (micul ecran şi zeul pe patru roţi nu omoară *arta cinematografică* — o concluzie sănătoasă, către care începem să ne îndreptăm în ultima vreme — dar fapt este că îi fură spectatorii: între 1956 şi 1966, frecventarea cinematografelor în Franţa, R.F.G., Italia, Belgia, Olanda, Luxemburg a scăzut de la 2 200 milioane spectatori la 1 200 milioane). Mărunţele noastre preocupări sociologice — nu ştim de ce, dar parcă ne-am înţeles să fim certaţi cu sociologia tocmai într-un domeniu ca cel al filmului, care, prin natura lui, are atîta nevoie de luminările acestei cercetări — încetează şi ele vara. Niciînd «omul de pe stradă», «marele public», nu devine o noţiune mai otova.

Dacă spectatorului din Bucureşti i-am mai adus aminte că «Patria» are aer condiţionat (trăiască reclama din ziare), pe cel din Medgidia nu l-am întrebat niciodată dacă îi convine faptul că în oraşul său nu se găseşte nici o grădină cinematografică. Actualul repertoriu estival pare însă a nu mai fi alcătuit după principiul «în distracţie sîntem toţi o apă şi un pămînt». Desigur, se respectă acea lege obscură a ciudatei noastre fiinţe omeneşti şi a cinematografului din întreaga lume, potrivit căreia un Antonioni poate fi înţeles cel mai bine şi mai bine toamna, iarna, primăvara, cu hainele mototolite pe genunchi. Ne place, nu ne place, aici n-avem încotro; a tuna şi a fulgera înseamnă a avea indignări facile. În locul lor să notăm cinstit un lucru îmbucurător şi anume: o parte dintre filmele ce vor fi găzduite de ecranele noastre în vara aceasta au fost alese cu grijă. Cu grija de a nu oferi drept spectacol cinematografic (sau filme-spectacol) pelicule care compromit pe o viaţă însăşi ideea ca atare. Nu ne copleşesc încă prin număr, dar principalul este că începem să dăm de cap unora dintre multele probleme ale sezonului «deconectant». Divertismentul elegant, seducător prin meşteşug şi decenţă, nu prin ploaia de «efecte tari», aventura din care nu lipsesc adînci tresăriri umane, şi-au găsit un loc sub soarele verii.

Vom vedea astfel cum «se joacă» un mare cineast ca Louis Malle (autorul celor «~~400 de lovituri~~», al «Ascensorului pentru eşafod», al «Vieţii private») în *Viva Maria* şi cum au înţeles această joacă fantezistă pe marginea istoriei o mare actriţă ca Jeanne Moreau şi o mare vedetă ca Brigitte Bardot. Lîngă ele — actorul american George Hamilton.

Pe Alain Delon, Lino Ventura şi pe proaspăt lansata Joanna Shimkus îi vom întîlni apărînd ideea prieteniei pure şi a aventurii ştrengăreşti, ce ţine de copilăria noastră pierdută, într-un frumos film al francezului Robert Enrico: *Aventurierii*.

Alţi cîţiva iluştri actori, printre care Yul Brynner şi Harry Andrews (acesta din urmă cunoscut din «Colina»), îi vor atrage pe cei care vor trece prin faţa cinematografului unde va juca *Duelul lung* (şi titlul spune mult). Regizorul acestei dramatice evocări din vremuri îndepărtate este şi el o bună cunoştinţă de-a noastră: Ken Annakin, autorul acelor simpatici «Oameni minunaţi în maşinile lor zburătoare».

Un alt serios şi vechi meseriaş al genului istorico-aventuros, Robert Siodmak, care în aceste zile se află de altfel în ţara noastră unde realizează «Lupta pentru Roma», ne înfăţişează o ecranizare după Karl May (mină de aur pentru cinematografie): *Piramida zeului Soare*, cu nelipsitul Lex Barker, al cărui partener e, de data aceasta, Gérard Barray în persoană.

Cineastul francez Léo Joannon, pe care nu demult ni l-a reamintit Cinemateca printr-un film mai vechi de-al său, «Asasinul din cartea de telefon», este prezent cu o comedie de situaţii, *Trei copii «minune»* (în original — «Trois enfants dans le désordre), care încearcă să impună o nouă combinaţie comică: Bourvil-Jean Lefebvre. Un alt regizor francez, despre care se vorbeşte în ultima vreme, Philippe Fourastié, ni se înfăţişează cu un film poliţist destul de îmbietor după titlu: *O alegere de asasini*.

Luigi Comencini, ale cărui comedii amabile, uşoare ca un fulg, prind bine vara, ne rezervă cîteva din *Surprizele dragostei*. Nu cred că vom putea să-i ocolim invitaţia, indiferent ce se ascunde în spatele ei, atîta timp cît ne este adresată prin persoana actorilor Walter Chiari («Eu, eu, eu... şi ceilalţi»), Sylva Koscina, Dorian Gray, Anna-Maria Ferrero, Franco Fabrizzi, Mario Carotenuto. O reîntîlnire cu atmosfera cehoviană filtrată de personalitatea lui Iosif Heifiţ (autorul acelui greu de uitat «Doamna cu căţelul») ne-o va prilejui ecranizarea *În oraşul S* (după nuvela Ionici). Alături de Alexei Batalov apar Andrei Popov, Anatoli Papanov, Nonna Terentieva. Desigur, printre cîteva filme bune şi cîteva onorabile, trebuie să trăiască şi cîteva oarecare, *Roata vieţii* (R.F.G., regia — Geza Radvany), *Între noi* (R.P. Polonă, regia — Sylwester Checinski), *Moştenirea lui Achile* (Franţa, regia — Jacques Fabrri), *Premiere strict secrete* (R.S. Cehoslovacă, regia — Martin Fric). Probabil că le vom lăsa în pace, mai ales că pe genericul unora se află numele actorilor Maria Schell, O. W. Fischer, Jirina Bohdalova, Vladimir Mensik.

Către începutul toamnei, în funcţie de mişcările inerente care modifică structura unui repertoriu, s-ar putea să vedem alte cîteva filme care şi-au făcut deja un nume.

(Continuare în pag. 20)

Aproape de nerecunoscut (numai în această fotografie, nu în tot filmul) — Alain Delon şi Lino Ventura, doi dintre «Aventurierii» lui Robert Enrico.

Joanna Shimkus, «frumoasă fără să fie vampă», cum o caracterizează revista «Telecinema», tînăra actriţă canadiană pare a fi, de acum, o certitudine.

Un mare actor, Yul Brynner, îşi încearcă puterea de seducţie («Duelul lung»).

F *film*

ÎN SALA DE CINEMA, LA 30° TEMPERATURĂ

Amintim — cu titlu probabil — unele: *Ziua în care peștii vor ieși* (regia — M. Kakoyannis), *Hombre* (cu Paul Newman), *Profesioniștii* (regia — R. Brooks), *Vera Cruz* (regia — R. Aldrich), *Șapte oameni de aur* (regia — Marco Vicario).

•

O problemă de viață și de moarte a economiei cinematografice și, deopotrivă, a filmului văzut ca act de cultură: cum să-l scoți pe om din papucii lui de-acasă, să-l iei din fața televizorului și să-l convingi să intre într-o sală de cinema pe o căldură de 30°? Un repertoriu chiar și în ipostaza lui ideală, nu credem că este în stare să facă, el singur, minuni, atîta timp cît vizionarea, în multe din sălile noastre, se transformă într-o tortură pe care doar răufăcătorii lui Dante o meritău de fapt. Un film de la care ieși cu haina lipită de trup nu-ți mai poate lăsa nici o amintire cumsecade și, în plus, te

În orașul S» vom întîlni din nou lumea lui Cehov.

După «Sînt și eu numai o femeie» și «Roata vieții» așteptăm să o vedem pe Maria Schell și într-un film cu adevărat demn de talentul ei.

Poate vom vedea și «Hombre», cu Paul Newman. Poate.

lecuiește cel puțin pe cîteva săptămîni de cinema! În viitor vom putea, desigur, să discutăm cu plăcere despre florile și fotografiile de actori din holurile cinematografelor, dar pînă atunci să aruncăm o privire gospodărească peste sălile din țară. O insuficientă grijă, absența unui spirit de răspundere din partea organelor locale de resort, o privire îngustă asupra receptării fenomenului cinematografic, au făcut ca mai mult de jumătate din numărul sălilor să nu poată fi calificate în nici un chip corespunzătoare. Dintre cele 576 cinematografe aflate în rețeaua orășenească și în comunele mari, doar 121 au o vîrstă tînără (sînt construite după 1944), 135 nu întrunesc un minimum de condiții necesare unei vizionări omenești, 243 nu au nici măcar autorizație legală de funcționare (încă din 1937 Camil Petrescu atrăgea atenția asupra lor), iar 43 sînt de fapt pierdute pentru totdeauna, nemaiputînd fi reparate. Foarte multe dintre aceste săli au un mobilier la pămînt, vechimea unor scaune fiind de peste 25 de ani. Cu excepția unora dintre cinematografele nou construite, doar 20 de săli sînt prevăzute cu instalații de ventilare a aerului. Un singur cinematograf în întreaga țară, Patria, se bucură de privilegiul aerului condiționat.

Evenimentul nostru estival: «Viva Maria», Maria I și II sînt Jeanne Moreau și Brigitte Bardot.

Numărul grădinilor de vară este infim. Orașe ca Petroșeni, Blaj, Tr. Măgurele, Piatra Neamț, Medgidia, Brașov, Reșița, Sibiu, Tg. Mureș nici n-au auzit de așa ceva. Clujul și Bacăul sînt mai fericite — au cîte una.

Atragerea omului de la țară spre cinematograf este serios stînjenită de precaritatea sălilor. Din totalul de 5 766 cinematografe sătești, aproape 2 000 sînt situate în localități neelectrificate. Grupurile electrogene care le alimentează au un coeficient ridicat de uzură. Peste 4 000 sînt adăpostite în cămine culturale, dintre care numai 2 700 au condiții normale de vizionare, iar aproape 1 400 de «cinematografe» sînt improvizate în școli, în prăvălii. Să nu mai vorbim de faptul că vreo 1 600 de astfel de săli nu au... scaune. Probleme care ar trebui să ne doară, de fapt, tot anul (și încă de mulți ani) dar care acum, pe căldură, își arată parcă și mai mult colții. Desigur, vara lui '68 nu va putea drege o situație care cere nu numai multă chibzuință, spirit gospodăresc, o înțelegere largă și elastică a raporturilor cinematograf-spectatori, artă-industrie — așa cum se prezintă ele la ceasul de față al civilizației — ci și timp. Dar un început, măcar în ceea ce privește stabilirea unor direcții de atac, tot se poate face. Brigitte Bardot și Jeanne Moreau cheamă spectatorul în felul lor, Alain Delon și Batalov de asemeni, dar în lupta cu zăpușeala, cu scaunul scîrțîitor și dătător de chinuri, pot cădea și ei învinși, cît sînt de zei.

Magda MIHĂILESCU

F *varietăți*

SENZAȚII TARI

În parcul castelului Thoiry (sec. 16) din Yvelines, la circa 40 km sud-vest de Paris, a fost amenajată o vastă rezervație în care vor trăi, în deplină libertate, exemplare din circa 400 de specii de viețuitoare din jungla africană. Turiștii ce se vor plimba pe aleile parcului (bineînțeles în limuzine cu ferestrele perfect închise!) vor avea prilejul unor plăcute întîlniri ca cea din fotografia de față.

MULTILATERAL

Dragon, cîinele binecunoscut varșovienilor, nu este numai un tip cerebral și un talentat interpret al expresiilor umane; precum se vede, el este și foarte fotogenic.

INTERPOL

(Urmare din pag. 16)

1954, cincizeci de kilograme de aur ambalate în saci de pînză au fost expediate de la mina de aur din Yellowknife din Canada, unde lucra Gregson, pînă la aeroportul cel mai apropiat. Pentru durata week-end-ului, sacii au fost închiși în seiful societății de transporturi. Luni dimineața s-a constatat că sacii conțin, în locul metalului prețios, simple bare de plumb...

Poliția canadiană a ajuns la concluzia că aurul a fost furat în cursul zborului și a stabilit că avionul avusese trei pasageri la bord: doi dintre ei au fost repede găsiți, interogați și scoși din cauză; al treilea era Gregson, dar acesta dispăruse fără urmă. Toate semnalmentele sale, inclusiv amprentele digitale, au fost trimise la Interpol-Paris. Și abia trei ani mai tîrziu, polițiștii de la Yellowknife primiră un mesaj de la colegii lor din Sydney, Australia, anunțînd că sub numele de Colin Dempsey, Gregson a fost arestat ca pasager clandestin pe bordul unui vapor.

În iunie 1957 Gregson a ajuns la Montreal unde a fost condamnat la doi ani și jumătate închisoare, după ce trei ani s-a bucurat de libertate și de banii furați. Dar nu este mai puțin adevărat că dacă el nu ar fi fost inclus în mesajele Interpolului, acest pirat al aerului nu ar fi fost prins niciodată, ci cel mult ar fi fost arestat pentru delictul de «îmbarcare clandestină».

Deoarece sîntem la capitolul «aviație» să amintim în treacăt și cazul maimuțelor trimise cu avionul spre laboratoarele de cercetări medicale. Aceste animale sînt niște pasageri destul de incomozi pentru că exhală un miros puternic: o bună bucată de vreme avioanele în care au fost transportate maimuțe nu sînt folosibile pentru descendenții lor...

Un inspector de poliție, știind că opiul emană un miros tot atît de puternic și neplăcut ca usturoiul, s-a gîndit că traficanții de stupefiante ar putea folosi mirosul celor cîteva sute de maimuțe încărcate într-un avion pentru camuflarea mirosului acestui drog periculos. De aceea el a plasat pe bordul avionului doi însoțitori suplimentari care au observat că, la escala din insulele Bahrein, un salariat al companiei aeriene s-a urcat la bord sub un pretext oarecare și apoi a coborît.

La următoarea escală, la Karaci, au fost găsite șase pachete conținînd fiecare cîte două kilograme de opiu. În mod inexplicabil, maimuțele se retraseseră într-un colț și în felul acesta pachetele au fost ușor descoperite. De ce se retraseseră animalele? Nu agreau mirosul parfumului «Soir de Paris» cu care contrabandiștii stropiseră ambalajul pachetelor cu opiu...

ASASINII FUG PESTE HOTARE

În dimineața zilei de 30 ianuarie 1959 un bărbat înalt, musculos, brun, a luat o cutie de carton dintr-o ladă de gunoi, a intrat într-un parc, s-a așezat pe o bancă, a scos din buzunar un pistol, l-a încărcat, apoi, virînd mîna în care se afla revolverul în cutia goală, s-a îndreptat spre centrul orașului Zürich. Cinci minute mai tîrziu a intrat în sala mare a băncii Gewerbank și a tras un glonte în stomacul tînărului casier. Apoi, sărind peste tejghea, a rănit un alt funcționar și a adunat liniștit banii de pe placa de marmură. Casierul, deși grav rănit, a reușit însă să declanșeze semnalul de alarmă, care a răsunat și la poliția centrală din Zürich. Criminalul a încercat să fugă, omorînd și un șofer care l-a urmărit, dar trecătorii au reușit să-l imobilizeze.

Asasinul a declarat că numele său este John Stanislas; a fost angajat civil la baza americană din Wiesbaden, R.F. a Germaniei, dar cu trei zile în urmă părăsise postul și plecase cu avionul în Elveția. Poliția din Zürich a transmis semnalmentele lui Stanislas la Interpol-Paris. Răspunsul veni **după un ceas:** arestatul este Briand Donald Hume, cunoscut de asemenea sub numele de Donald Brown, Terence Hume, John Lea Lee.

Peste o zi a sosit de la Interpol și un cazier amănunțit din care s-a putut constata că Hume a fost condamnat în Anglia în 1950 pentru complicitate la asasinarea unui anume Setty, răufăcător, recidivist și el. La ieșirea din închisoare în 1958, Hume, știind că legile britanice nu permit revenirea asupra unui delict o dată judecat, a povestit cu cinism calculat ziarului «Sunday Pictorial» (pentru 2 000 de lire sterline!) că de fapt el l-a omorît pe Setty, singur și fără complici. Donald Hume mai comisese două atacuri cu revolverul împotriva sucursalei lui Midland Bank din Brentford, lîngă Londra, rănind grav un casier.

Polițiștii din Zürich erau informați, din caracterizările furnizate de Interpol, că în fața lor se găsește un criminal șiret, arogant, extrem de cinic, în același timp foarte inteligent și bun actor.

Poliția a publicat fotografia lui Stanislas-Hume, și chiar a doua zi o tînără și frumoasă coafeză din Zürich, Trudy Sommer, a declarat că omul din fotografie nu este nimeni altul decît logodnicul ei, John Bird... Într-o *dimineață* cețoasă *de ianuarie* Hume plecase de acasă spunînd lui Trudy că pleacă în Canada pentru a-și căuta de lucru. Nu a ajuns însă decît pînă la banca din centrul orașului Zürich...

La 30 septembrie 1959 Hume a fost condamnat la închisoare pe viață. În instanță el a explicat de ce a ales tocmai Elveția pentru manevrele sale: în primul rînd, pentru că «adevărații criminali internaționali» consideră bogata Elveție ca o țintă ideală pentru «hold-up»-uri, adică pentru atacuri armate în plină zi împotriva băncilor. Apoi, știind că Elveția nu face parte din O.N.U., Hume a presupus că nu este afiliată nici la Interpol și că, în consecință, nici o urmărire internațională nu-l poate găsi în Elveția... Presupunere care l-a dus la pieire. Pe el și pe alții ca el...

de Nic. A. STRĂVOIU

ÎN TOIUL VERII

În dricul verii, visul fiecărui vînător demn de acest nume este căprioru. Un țap de căprioară. Un țap roșu, cum i se mai spune pe alocuri acestui cerb miniatural căruia în Bărăgan, unde după o lipsă de un veac și mai bine a reapărut, rod al colonizărilor făcute cu grijă de administrația vînătorească a țării noastre, i se spune chiar, în mod greșit, firește, «cerb».

Căprioni noștri, ca de altcum și celelalte sălbăticiuni din «neamul cerb», sînt vestiți în toată Europa: pentru mărimea lor, pentru robustețea lor, pentru vigoarea lor. Și nu în ultim rînd pentru vigilența cu care se feresc și de răpitori, și de om. Dar încă și mai mult pentru mărimea și frumusețea trofeului pe care îl poartă...

Dar chiar printre cei din țara noastră sînt căprioni și căpriori. Astfel e firesc ca vînătorul care s-a-nvrednicit de-o autorizație în virtutea căreia are învoire să doboare unul, să năzuiască spre un trofeu cît mai falnic. Legea îl obligă să cruțe exemplarele nedeplin maturizate ce l-ar apărea în față, dar pe lîngă opreliștea legală mai e în joc și obrazul: care e vînătorul dispus să se facă de rîs în fața tovarășilor săi ieșind din adîncul codrului în spinare cu o zdreanță de «sulițar» — căprior de un an cu cornițe simple — sau chiar cu un biet «furcar» cu cornițele ramificate o singură dată?! Țapul demn de focul vînătoresc trebuie să aibă cel puțin trei «raze». (De fapt, mai multe nici nu îi prea cresc, oricît marele public ar credea că, *cu fiecare an ce trece, «pune» încă una...*) El trebuie să fie, așadară, ceea ce se cheamă un bun căprior «de șase».

Date fiind aceste cerințe, pentru ca vînătorul să fie în măsură a examina și a aprecia piesa ce i-a apărut în fața puștii, înainte de-a apăsa pe trăgaci, căprioru se vinează numai «la pîndă» și «la dibuit»: omul cu pușca a pornit, încă înainte de mijirea zorilor, spre locurile știute... Spre a străbate nevăzut și neauzit — dar mai ales neadumecat, căci acest vînat,oricît de zorit ar fi să-și umple burta, mereu se oprește cu botu-n vînt! — rariștile și poieniței. Într-o mînă are arma, în cealaltă binoclu.

Dacă îi cunoaște «poteca» se așază la trecătoarea *căprioru știut. Dacă nu, se furișează, mereu pîndit*, mereu cu grijă să nu calce pe vreun vreasc căzut din copaci sau pe prea foșnitorul covor de frunze moarte din celălalt an, de-a lungul crestelor, de-a lungul coastelor, de-a lungul marginilor de hățișuri. În miezul zilei, cînd vînatul s-a retras în desime spre a se odihni, poposește și el. Spre a porni din nou cînd soarele prinde a scăpăta...

O sîmbătă-duminică se vor solda doar cu încîntarea pe care i-o prilcinuiește minunăția codrului vărătic și putința de-a observa fel de fel de sălbătăciuni care nici nu bănuiesc că sînt observate. Dar a doua sau a treia duminică îi va surîde neapărat norocul. Căci țara noastră e tare bogată și în acest neînchipuit de frumos vînat. Iar izbînda dobîndită cu trudă și vicleșug, în condiții de luptă dreaptă, asupra unui vînat vestit și pentru ascuțimea simțurilor lui, îi va prilejui emoții și satisfacții pe care nu le va uita toată viața.

Iată-ne în dricul verii și al marilor zăpușeli, care te fac să ahtiezi, cu toți porii trupului, după oleacă de boare și de răcoare. Pe care — ne gîndim cu deosebire la *citadinul din șes — doar pe malul apei de le mai găsești*. Într-acolo năzuiesc însă, în aceste zile, mai ales undițarii, pentru care o dată cu încălzirea apelor s-a «deschis» pescuitul la mai toate speciile de pești de undiță. Și la cei «pașnici» adică, la cei ce fac mai ales bucuria pescarului «staționar», om minunat în stare să stea neabătut, ceasuri multe, pe malul apei sau în barcă, pîndind cu nesaț o cît de slabă tresărire a «plutei». A plutei ușoare alcătuite din cotorul unei pene de gîscă sau, mă rogi chiar din material plastic, ce se găsește intercalată, pe fir, între cîrlig și vargă. Sau, mai precis, între momeala din cîrlig, cu care undițarul încearcă să ademenească peștele, și mîna sa numai nerv și așteptare, cu care ține bățul...

Cei cîțiva pescari-undițari dintr-un sat oarecare, cei cîteva zeci de pescari sportivi dintr-un oraș de provincie, cînd ies — în zilele sortite repausului și reconfortării — la apa din apropiere, se răsfiră de-a lungul malului de mai că nici nu-și mai știu unul altuia de știre. Și au — și vor avea mereu — *ce prinde*. Căci, slava Domnului, apa lor, chiar mai slab populată cu pește de-ar fi, nu se resimte de cele cîteva undițe ce o «pipăie» din cînd în cînd. Nici de cele cîteva trăistuțe de pește ce iau, în amurg, drumul spre cuhniile undițarilor.

Alta e însă situația în jurul Capitalei noastre în care, în momentul de față, sălășluiesc mult peste zece mii de undițari. Care, firește, vor să prindă și ei cîte ceva. Și încă nu prea departe de oraș. Pentru ca să nu-și iroseaască jumătate din ziua de odihnă cu dus-venitul pe la apele mai puțin «bîntuite» de undițe.

Pentru a le veni în ajutor, Asociația generală a vînătorilor și pescarilor sportivi acționează intens. Anume în două direcții: mărește continuu, asanîndu-le totodată, *suprafața mulțimii de bălți cu apă împuțită, pe vremuri*, năpădită de păpuriș și liane, ce încercuiesc Bucureștiul, dinspre miazănoapte, transformîndu-le într-o salbă de lacuri de toată frumusețea. Și le repopulează, din ce în ce mai masiv, cu cei mai potriviți pești de undiță. Astfel azi, din bălțile din care, odinioară, nevoiașii, șomerii sau simpli pierde-vară ai mahalalelor scoteau, dîndu-se la fund în «stilul» pescuitorilor de perle de pe alte meleaguri, doar niscai scoici de o cu totul relativă comestibilitate, undițarii bucureșteni scot pește bun. Mai bine-zis au mereu șansa de-a se înapoia la casele lor, la sfîrșitul unei zile bogate în emoții, cu amîndouă tolbele pline: și cea de la șold, și cea a... amintirilor.

„ÎNGERII ALBAȘTRI"

Așa au fost denumite iceste 11 amazoane moderne în uniforme al bastre, care călăresc pe scutere, făcînd — cu foarte mare succes oficiul de ghid al turiș tilor străini care vizitează Stockholmul. So licitările fiind foarte nu meroase, administrația capitalei suedeze a luat măsuri pentru recrutarea de noi «îngeri» cu motor

Pusă în scenă la T.N.P. de tînarul regizor Patrice Chereau, piesa lui Lenz, «Soldații», a *suscitat* în actuala stagiune pariziană un interes deosebit. «Soldații», scrisă în 1776, a apărut ca o piesă actuală datorită capacității regizorului (ajutat de scenograf) de semnificativă generalizare

16 țări au contribuit la succesul expoziției de artă franceză din secolul al XVIII-lea — organizată la Londra — împrumutînd tablouri și obiecte de artă din tezaurele lor de cultură lată în fotografie «Dansul» de Watteau, expus sub o pază severă. Întreaga expoziție a fost asigurată pentru respectabila sumă de aproape treizeci de milioane de dolari.

Pe scena conservatorului «Janacek» din Brno se prezintă noua lucrare a compozitorului Frank Martin «Un cîntec despre dragostea și moartea lui Tristan și a Isoldei». În fotografie, J. Kupska (Isolda) și V. Krijcik (Tristan)

Casa Albă ▶

Miami Beach. Aci, la 5 august, se deschide Convenția Partidului Republican pentru a desemna pe cel ce va fi candidatul pe care respectivul partid îl dorește instalat la

Chicago. La trei săptămîni după republicani, este rîndul democraților să-și desemneze — la «International Amphitheater» din această metropolă — candidatul

CORTINA SE RIDICĂ PENTRU ACTUL DOI

de Eugen PREDA

Sub palmierii din Miami, reveria celor veniți să se răsfețe sub razele arzătoare ale soarelui și răsuflarea răcoroasă a brizei oceanice este tulburată în aceste zile de huruitul a o sută de autovehicule grele. Acest parc de mașini aparține dispozitivului pe care-l pregătesc marile societăți de televiziune pentru a transmite, de la 5 august, Convenția Partidului Republican. Urmărind caravana, ai impresia că se pregătește una dintre superproducțiile defunctului Cecil B. de Mille.

În curînd, în metropola din vecinătatea Marilor Lacuri, Chicago, uriașa arenă de dimensiunile unui hangar, «International Amphitheater», va cunoaște, pe de altă parte, freamătul pregătirilor pentru Convenția Partidului Democrat, care se deschide la 26 august.

O dată cu convențiile celor două partide, la care vor fi desemnați candidații oficiali la președinție și vicepreședinție pentru alegerile din noiembrie, se va consuma și cel de-al doilea act al campaniei electorale. Deși scurt ca durată, acesta este hotărîtor pentru configurarea următorului act, singurul denumit oficial «campania prezidențială» și care începe la 1 septembrie. După tot zgomotul și agitația maratonului electoral, ziua scrutinului pentru Casa Albă — 5 noiembrie — va fi, poate, din tot cursul anului, cea mai învăluită în adîncă, mormîntală tăcere.

MARELE SPECTACOL

De regulă, o campanie electorală în Statele Unite are la suprafață trăsăturile unui gigantic carnaval.

Între cunoscătorii tradițiilor istorice și ai scenei politice actuale nu există vreo dispută asupra acestui aspect.

Marele spectacol electoral — «Campania 1968» — început o dată cu «alegerile preliminare» din New Hampshire-ul acoperit atunci de zăpadă, a oferit privirilor o suită de imagini ale cortegiilor motorizate ale pretendenților la candidatura prezidențială, ale parăzilor multicolore ale suporterilor, ale reuniunilor care începeau și se terminau cu nenumărate strîngeri de mînă. De la bun început sume fantastice au fost sacrificate pe altarul publicității politice. Revista «Variety» aprecia că numai pentru sectorul radioteleviziunii se vor cheltui în acest an, și în acest scop, 55 de milioane de dolari.

Primul act al extenuantei campanii electorale s-a consumat o dată cu «alegerile preliminare» din California. Acesta a fost ultimul test important din seria începută în martie în New Hampshire — și ale cărui jaloane principale le-au constituit «preliminarele» din Indiana, Nebraska și Oregon. Cu focurile de revolver de la Los Angeles, care au curmat viața senatorului R.F. Kennedy, cortina a coborît grea, sumbră, peste primul act.

Etapa «alegerilor preliminare» din acest an n-a fost însă numai o goană după voturi de la coasta Atlanticului spre cea a Pacificului, iar aspectele de carnaval au fost de multe ori depășite de manifestări de mare gravitate. Loviturile de teatru s-au succedat cu repeziciune și însăși desfășurarea «alegerilor preliminare» a accelerat o serie de procese cu rădăcini adînci și amare. Campania a dramatizat și exprimat simțămîntul de neliniște și starea de tensiune din societatea americană. Pînă în această primăvară, scrie editorialistul William Shanon, «puțini își dădeau seama în Statele Unite de măsura în care războiul din Vietnam a zguduit modul de a gîndi al oamenilor care nu erau implicați în război și al milioanelor de oameni liniștiți care niciodată înainte n-au participat la marșuri și nu și-au exprimat dezaprobarea față de persoanele avînd funcții publice».

Ceea ce a început în New Hampshire printr-o campanie a senatorului McCarthy, a cărei temă era încetarea războiului și pe care adversarii săi o ironizau denumind-o «cruciada copiilor», pentru că se sprijinea în desfășurarea ei pe tineri, s-a vădit o mișcare cu izvoare proaspete și puternice. Aceasta a fost primăvara în care revista de mare tiraj «Look», care în cei 31 de ani de existență a publicat numai patru editoriale, scria într-un articol de fond: «Războiul din Vietnam a fost o greșeală... Să învățăm să fim folositori lumii, fără a încerca să facem poliție sau să-i impunem legile. Cea mai importantă sarcină națională este să ieșim din războiul din Vietnam». Aceasta a fost primăvara în care președintele Johnson, aflat în locul unde de obicei te poți reîntoarce cel mai lesne după alegeri la Casa Albă, a trebuit să anunțe că nu va mai candida, cursa electorală căpătînd un alt caracter și antrenînd, pe lîngă senatorul McCarthy și republicanul R. Nixon, pe senatorul R.F. Kennedy, vicepreședintele H.H. Humphrey, precum și pe guvernatorul N. Rockefeller. Aceasta a fost primăvara în care America a fost răscolită de asasinarea pastorului King și în care avioanele sau automobilele pretendenților la investitura celor două partide s-au încrucișat, nu o dată, cu caravanele în fruntea cărora se aflau căruțele trase de măgari ale participanților la «campania oamenilor săraci» ce se îndreptau spre Washington. «Cealaltă Americă», de dincolo de barierele sărăciei și de cele rasiale, a devenit în această primăvară, alături de problema agresiunii din Vietnam, o preocupare de prim plan.

TRIUMF ȘI TRAGEDIE

Desfășurarea «alegerilor preliminare» a constituit și în acest an un amplu exercițiu în arta electorală și o nouă ilustrare a tarelor sistemului politic american. Verdictul dat de acestea poate da statură sau poate nărui șansele unui pretendent la investitura partidului, dar el nu este hotărîtor, deoarece majoritatea delegaților la o convenție provin din statele unde acest lucru se determină prin tranzacții în care ultimul cuvînt îl are mașinăria politică locală.

Vicepreședintele Humphrey a evitat labirintul testului de popularitate al «alegerilor preliminare», dar se afirma încă la începutul lunii iunie că ar dispune de cele 1 312 voturi necesare la convenție pentru a fi desemnat. Din momentul în care și-a anunțat candidatura, el a început, în afara reflectoarelor publicității, vînătoarea de delegați, contînd pe cei a căror «pîine cu unt» depinde de Administrație și asigurîndu-se că 70 la sută din președinții organizațiilor democrate de comitate îl vor urma. Această tactică a manipulării și captării delegaților pentru a rezolva pe calea aritmeticii și a fondurilor «îngerilor financiari» desemnarea la convenție a fost experimentată în urmă cu patru ani de... Barry Goldwater. Acesta a obținut atunci candidatura din partea republicanilor.

Clar este că vicepreședintele a soluționat chestiunea finanțării campaniei sale. Bancherul Sidney Weinberg, cunoscut în lumea financiară ca «Mister Wall Street», și care a fost prieten și sfătuitor al ultimilor cinci președinți, a declarat că va strînge milioane pentru această campanie. Un comitet care acționează în același sens are în frunte pe bancherul John Loeb și pe președintele lui Allied Chemical Corporation, John Connor.

O tactică oarecum similară, dar mai discretă, a adoptat în tabăra republicană guvernatorul Rockefeller. În confruntarea sa cu Richard Nixon — singurul republican care a participat la «alegerile preliminare», dispune de o poziție solidă în aparatul republican și se bucură de un larg sprijin în rîndul conservatorilor și al dreptei — guvernatorul Rockefeller a aruncat o sumă apreciată la 3-4 milioane de dolari pentru reclama politică în 41 de cotidiane mai importante și la televiziune.

Pentru senatorul Robert Kennedy, cîștigarea «alegerilor preliminare» la care a luat parte era considerată esențială în încercarea de a determina convenția să-i acorde investitura. Această chestiune căpătase un caracter acut după votul din Oregon, unde preferat ieșise senatorul McCarthy. Testul din California devenise pentru el încercarea supremă. În ajunul lui, Robert Kennedy declara că dacă vicepreședintele Humphrey și Richard Nixon vor fi desemnați de cele două partide, aceasta «înseamnă că sistemul politic american a eșuat în a oferi poporului o posibilitate de a se îndrepta într-o nouă și mai încurajatoare direcție». Cînd numărătoarea de voturi încă nu se încheiase în California, dar se conturase cu precizie că senatorul Kennedy obținuse victoria, au intervenit gloanțele asasine.

Precum se vede, campania electorală se poate duce și pe plajă...

SCENARIUL SE SCRIE DIN NOU

Aparent, singura personalitate care nu participă la campania electorală este președintele Johnson. De fapt el este poate chiar mai activ decît toți pretendenții oficiali și nu trece o zi fără să nu tacă o declarație în cele mai diverse probleme ale politicii interne și internaționale. Nu puține dintre acestea îi vizează pe criticii săi, fie polemizînd cu cei

(Continuare în pag. 26)

CORTINA SE RIDICĂ PENTRU ACTUL DOI

1

2

Trei fațete ale campaniei electorale «made in U.S.A.»: 1) Nixon cu surle și trimbițe, la propriu, 2) profesorul de sociologie «Gene» McCarthy în mijlocul auditoriului preferat — studenții, 3) «dineu electoral» pentru H. Humphrey

care «pun diagnosticuri de boli fatale în societatea noastră», fie declanșînd o veritabilă «escaladare verbală», în dorința de a contracara răsunetul pe care-l are lupta curajoasă a poporului vietnamez. Această situație pune probleme delicate vicepreședintelui Humphrey, care ar dori «să se distanțeze suficient de președintele Johnson în problema războiului pentru a toci criticile adversarilor războiului, dar fără a apărea neloial» (New York Times). Același ziar consideră că s-ar putea ca H. Humphrey să devină președinte, dar «dacă va putea să dispună de forțele suplimentare necesare pentru a guverna țara, aceasta este o alta și cu totul diferită problemă». La mai puțin de patru ani după victoria asupra lui Goldwater, aceasta a fost în fond problema actualului ocupant al Casei Albe, iar «alegerile preliminare» au etalat, de la un ocean la altul, amploarea frămîntărilor și nemulțumirilor față de starea existentă.

«Ironia tragică», după cum se exprimă numeroși comentatori americani, o constituie faptul că, după ce «alegerile preliminare» au demonstrat că adversarii politicii Administrației din partidul democrat — senatorii Kennedy și McCarthy — au obținut cele mai multe voturi, atentatul de la Los Angeles a înlesnit din nou ca scrutinul din noiembrie să permită o alegere între vicepreședintele Humphrey și fostul vicepreședinte Nixon. După dispariția lui R.F. Kennedy, vicepreședintele Humphrey continuă aceeași tactică electorală, adăugîndu-i rărirea la maximum a aparițiilor publice. Aceasta nu o face în primul rînd din motive de securitate, ci mai ales pentru a se putea menține o stare de opacitate în legătură cu intențiile sale — vicepreședintele fiind și așa considerat apărătorul statu-quo-ului. Nici R. Nixon nu intenționează să-și reia campania publică decît în ajunul convenției. Și în acest caz este mai puțin vorba de un tribut adus defunctului senator de New York, ci mai mult de o încercare de a crea în jurul acțiunilor guvernatorului Rockefeller un vid menit să împiedice o comparare a pozițiilor. În această situație, senatorul McCarthy și guvernatorul Rockefeller își intensifică campania publică mizînd pe faptul că sondajele de opinie ce vor avea loc pînă la convențiile celor două partide îi vor indica drept preferați și astfel ele vor putea exercita o influență asupra delegaților.

La întrebarea: «Care este problema cea mai importantă care confruntă această țară în prezent», cei mai mulți participanți, la un recent sondaj al institutului «George Gallup» — 42 la sută — au indicat războiul din Vietnam, pe următorul loc, 25 la sută din cei anchetați situînd relațiile rasiale. La întrebarea: «Care partid credeți că poate trata mai bine problema menționată ca fiind cea mai importantă», decalajul de

3

preferințe între republicani și democrați a fost minim. În schimb, o proporție mai mare — 42 la sută — au răspuns: «Nici o deosebire» sau «N-am nici o opinie».

În săptămînile ce rămîn pînă la convențiile democrată și republicană, cursul convorbirilor de la Paris și al eroicelor lupte din Vietnam, tulburările rasiale ce se prevăd pentru această vară și efectele încă invizibile ale asasinării lui Robert Kennedy pot răsturna aliantele electorale stabilite pînă acum, calculele întemeiate pe angajamentele presupuse ale delegaților și perspectivele celor două partide ale rotativei puterii.

cronică satirică

de Teodor **MAZILU**

CERȘETORUL

El nu umblă în zdrențe, dimpotrivă, e ceea ce se numește un tip elegant, chiar cu floare la butonieră și cu părul pomădat. Cu toate acestea, toată lumea se ferește de el, ca de un cerșetor. Domnul acesta elegant cerșește tot timpul, de la sentimente eterne pînă la bani de o țuică. Nu-i place să umble decît în cîrje. Elegant, dar în cîrje. Chiar teoretizează această oroare de a umbla pe picioarele lui ca un om normal. «Omul are nevoie de cîrje». Cerșește cîrje în dreapta și-n stînga. Are mai multe cîrje decît picioare. El nu crede în nimic și cere altora să-i dea o credință, după ce aceștia i-au plătit și o țuică bătrînă. «Dați-mi, mă, ceva în care să cred».

Și așa mergînd în cîrje, cerșește tot felul de sentimente. Incontinuu umblă cu cheta și cere fiecăruia să lase cîte un bănuț în cutia milostiveniei. Cade cu plăcere în genunchi, căci plăcerea lui cea mare e umilința și cerșește femeilor sentimente alese. «Iubește-mă și pe mine, că doar n-o fi moarte de om». Ca orice cerșetor, se mulțumește cu puțin. Dacă cere o mie de lei și i se dau cinci lei, el este fericit, «tot a ciupit ceva». Dacă cere iubire eternă, și i se oferă o sărutare părintească pe frunte, n-o refuză nici pe aia; decît nimic, tot e bună și ășta.

Ca să obțină cîte un bănuț în tinichelua cu care umblă de dimineața pînă seara, cerșetorul dă și un fel de program artistic. El și-a stabilit cu timpul, tot practicînd cerșetoria, un anumit ritual și un anumit repertoriu. Bineînțeles, e convins, ca și femeile pe care le ajung principiile din urmă la bătrînețe, că viața lui e un roman, că a suferit mult și, bineînțeles, n-a fost înțeles. Dar imediat după ce suferă cere ca suferința lui să fie răsplătită, ori printr-un mușchi la grătar, ceea ce e întotdeauna cel mai indicat, ori printr-un sentiment dintre cele mai alese. Dar cerșetorul te obligă ca, după ce-i asculți suferința, să pui mîna în buzunar. Dacă nu-i oferi nimic, mîrîie. Căci cerșetorul care trăiește din cerșit nu admite să nu fie plătit cu bani gheață sau cu sentimente curate. Ai ascultat, trebuie să plătești. Și din această suferință, pe care și-o cultivă cum își cultivă alții răsadurile de roșii, cerșetorul și-a făcut un costum elegant și-o duce destul de binișor, hrănindu-se din mila tuturora. De fapt îi e lene să meargă pe picioarele lui, de aia cere tot timpul cîrje. Îi e lene să creadă în el, de aceea preferă să creadă în alții. «Tu ai fost pentru mine ca un Dumnezeu. M-ai ajutat să trăiesc. Nu mă dezamăgi, că iar rămîn fără un sprijin în viață». Să te ferească Dumnezeu să-i aduci cerșetorului vreo dezamăgire. Cum e dezamăgit, cum bea de stinge

Totdeauna cerșetorul echivalează depresiunea sufletească în cantități de alcool. Pentru o dramă în amor, e în stare să dea pe gît patru chilisoare de vin, pe care le plătește, bineînțeles, ori cel care a produs nenorocirea, ori martorul întîmplător al dezastrului. De aceea nu-i bine să aduceți cerșetorului vreo dezamăgire. Asta vă poate ruina.

cronică literară

de Valeriu **CRISTEA**

Nicolae VELEA

ZBOR JOS

De-abia în anii de după ultimul război s-a obținut pentru țărani dreptul de a putea intra în timpul călătoriilor lor literare în compartimentul de lux al prozei de analiză, rezervat multă vreme numai pentru reprezentanții unor clase și pături mai dinspre vîrful piramidei sociale, o democratizare importantă realizîndu-se și în acest domeniu. Nici măcar în paginile de investigație psihologică ale lui Rebreanu nu întîlnim picior de țăran (vezi **Pădurea spînzuraților, Ciuleandra**), «proștii» pierd încă o dată trenul cînd e vorba de literatura de analiză. Însă cu nuvelele și romanele lui Marin Preda lucrurile se schimbă și țăranul devine un personaj ca oricare altul într-o literatură de finețuri și subtilități, mașina ei de mărunțit suflete dovedindu-se a putea lucra la fel de bine cu inimile ce pompează un sînge roșu și aprig, ca și cu cele care distribuie leneș nobilul sînge albastru. Anexat într-o măsură crescîndă literaturii «proustiene», săteanul încetează de a mai fi prin excelență tipic, robust, elementar, instinctual, se diferențiază, se singularizează, iar la scriitorii tineri ce descind din Marin Preda se umple de bizarerii ca aristocrații plecați irevocabil în căutarea timpului pierdut. Cu o voluptate pe care nici unul dintre confrații de generație n-a putut-o atinge, Nicolae Velea transmite țăranilor săi această boală domnească de rafinamente, contorsiuni și derogări neprevăzute. Pipăit de degetele scriitorului, sufletul personajelor sale face zeci de cute, ca o mătase nobilă, și plăcerea cea mare a lui N. Velea e de a le urmări linia schimbătoare, ce pune repede în derută. Rezultă o proză cu firul încîlcit și subtil, cu personaje răsucindu-se șerpește în comportări și nume ciudate, cum este acela de Dindelegean, ale cărui sonuri secretează o sugestie de labirint. Într-un mic labirint sade de altfel fiecare dintre eroii lui Velea, a cărui proză se naște dintr-un secret și aproape morbid deliciu al zigzagului. Despre N. Velea am auzit că s-ar trage dintr-un sat cu o poziție geografică stranie, înconjurat de munți, «căzut» parcă pe fundul unei uriașe «căldări» de piatră. Lipsind drumurile care să-i scoată din birlogul lor, izolați de multă vreme de restul lumii și avînd în chip natural un fel de domiciliu forțat, oamenii din aceste locuri au fost constrînși să se vadă numai pe ei înșiși și, ca să nu moară de plictiseală, au încercat să se vadă de fiecare dată alt fel, să-și surprindă laturi noi, colțuri umbroase, să se întoarcă unii pe alții pe toate părțile și pe toate fețele. În această «căldare», obligat la un singur tip de încrucișare, sîngele fierbe, neîmprospătat, de veacuri, subțiindu-se neîncetat. Neputîndu-se lărgi, cunoașterea s-a aprofundat și a devenit mai subtilă. Adevărată sau inventată, această versiune a originii scriitorului se potrivește cum nu se poate mai bine cu rafinamentul obîrșiilor nealterate și străvechi, de perioadă crepusculară, caracteristic lui N. Velea. În felul său, N. Velea e un «decadent», îndreptînd spre ceea ce este întortocheat și bizar acul subțire al unui tip de inteligență exersată, dacă e să credem legendei, secular, în fine disociații.

Dotat cu această capacitate de a despica delicat ghiocul inimilor, N. Velea își recrutează, instinctiv, personajele din rîndul țărănimii, i-aș zice, comerciale, din vecinătatea marilor orașe, mai puțin conservatoare, mai puțin adaptabilă, mai mimetică chiar, înclinată spre un anumit tip de arivism, ilicit la noi, însă care mai există, dar de o mai mare complexitate sufletească. O paradă a personajelor acestei proze se desfășoară la p. 40-42. «Dumitrache Degeratu ședea pe o bancă din spatele gardului dinspre șosea și căsca din timp în timp, fără poftă, se apăra de cîte-o muscă sau se trăgea de mustăți». Din postul său de observație, Dumitrache Degeratu vede și aude pe diverși consăteni»... peste drum, în dreapta, unde se afla parcul de odihnă al comunei, Stătel, un tractorist, se dădea pe tobogan și nu voia să audă de rugămințile copiilor să-i lase să se dea și ei. El se dădea mereu, fluierînd»; vecinul lui Dumitrache, Nicu Pațilea, «curăța și săpa șanțul din fața casei. Aproape de Pațilea se plimba Obrea, milițianul, care neavînd ce face se uita la el. Cînd i se părea că Pațilea a dat prea mult cu sapa și a mușcat din buza șoselei, îl fluiera în glumă cu țignalul. Dar de fapt distracția lui Dumitrache e să mai audă ce se vorbește la mesele grădinii de vară a bufetului, grădină care e în stînga casei lui. Îl aude pe Răbădină, cu glasul lui hodorogit și cu gluma lui prăpădită (...) Sau pe Costică Boace, care după ce «sperie» două-trei pahărele tesco începea să se laude cu omenia și cinstea lui și cu faptul că Mitică, fiu-său, fusese pus responsabil la un magazin de textile din oraș» etc. După cum se vede, eroii lui N. Velea sînt, în general vorbind, nu prea simpatici și cititorului îi vine destul de greu să-și găsească similitudini cu miliția nul Obrea, care fluiera «în glumă cu țignalul», cu Răbădină, care repeta la infinit «gluma lui prăpădită», cu Costică Boace, care se lăuda «cu faptul că Mitică, fiu-său, fusese pus responsabil la un magazin de textile din oraș».

Orizontul acestei proze de subunități este îngust și ceva meschin există aici, provenind poate din rafinamentul excepțional care se fărîmițează, lipsind o forță de construcție epică, poate din bucuria, în care dospește un arivism mărunt și jalnic, a vreunui personaj care se laudă «cu faptul că Mitică...» Proza lui Nicolae Velea este o proză de delicioase firimituri pe care rafinații le degustă cu încîntare și care marchează un drum, reciștigat cu greu în literatura de după război, de subtilitate și virtuți narative ce trebuie păstrat și dezvoltat.

tv

pumni, gloanțe, bombe

În interval de o săptămînă, Londra a scăpat de două ori, ca prin minune, în ultima clipă, de distrugerea atomică. În ambele cazuri, salvatorii ei făceau parte din noua categorie de eroi cu care ne familiarizează televiziunea: supraoamenii. «Răzbunătorii» și «Campionii» pun în slujba dreptății o forță fizică și o capacitate de a scoate adversarul din luptă sau de a-l ucide de-a dreptul înfricoșătoare. Percepția extrasenzorială, puterea hipnotică, acuitatea incredibilă a simțurilor și promptitudinea absolută a reacției motrice, fac din protagoniștii celor două seriale apariții superb monstruoase — dacă se poate spune așa. Frumoasa Diana Riggs atacă brutal, cu imparabile lovituri de judo și karatè, cu dezinvoltura cu care ar schița cîțiva pași de dans. În fiecare săptămînă, Thierry la Fronde și Vikingii, Belphegor și cele două echipe care fac cu schimbul simbătă seara ucid sub ochii noștri de atîtea ori și în atîtea feluri — frust și rafinat, rapid și lent, cu arme albe, arme de foc și arme perfide — încît s-ar părea că Teleuniversitatea este concurată de o mult mai sistematică școală a criminalului perfect. La un recent Zigzag (în paranteză fie spus, cel mai bun din cîte am văzut) s-a trecut la lecții practice: am învățat cum să ne apărăm cînd cineva încearcă să înfigă pumnalul în noi de sus în jos sau, dimpotrivă, de jos în sus, și cum să reacționăm cu folos cînd simțim o țeavă de revolver între coaste. De, e bine ca omul să știe să se poarte în societate. În completare, Telejurnalul ne-a prezentat ultima creație a modei: o vestă impermeabilă la gloanțe.

Evident, vesta este destinată polițiștilor canadieni. Evident, la Zigzag am văzut o simplă demonstrație de judo. Evident, serialele de aventuri trebuie privite, cum spun englezii, «tongue in cheek», ceea ce înseamnă aproximativ fără a le lua în serios, amuzîndu-ne pe seama lor, înțelegînd că sînt doar o glumă. Evident, evident, evident...

Ar fi o ipocrizie să spun că detest filmele tip «Răzbunătorii», ar fi curată minciună să pretind că nu le permit copiilor mei să le urmărească și aș fi de neiertat dacă aș cere înlăturarea din programe a acestei forme de divertisment. Și totuși, parcă mă încearcă o îndoială: numai pentru alții să fie dăunător acest cult neînfrînat al violenței, al pumnului și al pistolului? Oare anumite corelații stabilite de psiho-sociologi să fie valabile numai la vest de un anume meridian? Impresionabilitatea copilului și reacțiile imprevizibile ale adultului slab, dezarmat în fața presiunii exercitate de «mass media» sînt factori care, neglijați, se răzbună. «Publicul», această necunoscută atît de studiată și de discutată în ultima vreme, se confundă, în cazul radiodifuziunii și al televiziunii, cu întreaga diversitate a lumii.

Și atunci, mă întorc și zic: de ce a fost alungat înainte de termen «Evadatul»? De ce umanitarismul împins pînă la naivitate a părut insuportabil de ridicol, în timp ce jocul de-a cataclismele atomice și de-a «supermann»-ul nu deranjează pe nimeni?

Merită să mai reflectăm.

Felicia ANTIP

Anchetă

MUZEUL MARELUI ZEU

Marele zeu al Soarelui este singurul supraviețuitor al acelor vremuri. În cinstea lui, civilizația antică a vărsat în libațiuni, pe altarele sculptate ale Dobrogei, vinuri și uleiuri parfumate aduse de corăbiile călăuzite de el însuși pe drumurile capricioasei sale favorite: marea. Zeul a fost prezent la ceremonia «dezvelirii» marelui monument roman «Tropaeum Traiani» de la Adamclisi. El a rămas singurul martor ocular al întregii splendori a marelui mozaic de la Constanța. Marele zeu al Soarelui este singurul supraviețuitor al acelor vremuri... Sub ochii lui infraroșii, măririle au decăzut și altele s-au ridicat, într-un ciclu neîntrerupt. El învăluie azi cu privirile lui ultraviolete trupuri din toată lumea și cetăți moderne din beton și sticlă.

Dar i-a fost dat și lui, ca oricărui zeu, să fie umbrit, pe ici, pe colo, de un alt zeu ceva mai capricios. Zeul acesta, în ciuda propriilor sale interese, nu-l prea plimbă pe muritori la vestigiile trecutului pe care le are la-ndemînă.

În grija acestui zeu sînt date și modernele cetăți de beton și sticlă în care oamenii de peste mări și țări odihnesc în timpul nopții. Acest zeu se cheamă: O.N.T

Scurt intermezzo statistic:

Vizitatori

	individuali	*prin O.N.T*
Adamclisi	3 200	0
Mangalia	1 600	0
Muzeul arheologic Constanța	6 800	3 800
Mozaicul Constanța	13 000	1 800
Istria	1 200	300

Cifrele reprezintă situația existentă pe perioada 1 ianuarie-16 iunie 1968.

▲ *Muzeul Tropaeum Traiani de la Adamclisi. În prim plan, macheta proiectată pe imaginea ruinelor monumentului în vîrstă de 2000 de ani.*

MINUT SCHEIAN

Brașovul evului mediu și-a desfășurat activitatea economică în două mari zone ale orașului: prima, construită în actualul centru al orașului și întinzîndu-se pînă la Poarta Ecaterinei, păstrată și azi. A doua, dincolo de Poarta Șcheilor, unde veacuri de-a rîndul s-a desfășurat activitatea economică, politică și culturală a românilor șcheieni, activitate legată de Țara Românească și Moldova. Aici, în Șchei, se află biserica Sf. Nicolae, clădirea în stil baroc a primei școli românești de aici — edificii care amintesc, prin prezența lor, prin relicvele și arhivele pe care le dețin, bogatul trecut cultural al românilor din acest colț de țară.

Vestigii ale trecutului la muzeul din Mangalia.

SPLENDORI ȘI DEZASTRE

TRAGEDIA TROFEULUI

Tropaeum Traiani — vestitul monument de la Adamclisi ridicat între 106 și 109 e.n., cel mai mare monument roman construit în afara Romei — avea 40 m înălțime și 40 m diametrul bazei. Închipuiți-vă însă cum ar arăta reconstituit cu grijă și acoperit cu o cupolă de sticlă de 50 m înaltă și 100 m în diametru. Sau — dacă e să fim... științifici — impregnat cu o soluție protectoare și contemplat de pe terasa motelului ce s-ar construi la un kilometru distanță, lîngă Șoseaua Națională Constanța-Ostrov!

Dar să coborîm pe pămînt. Pe pămîntul pe care se află Direcția monumentelor istorice, care susține cu înverșunare că monumentul nu se poate restaura pentru că... l-ar strica intemperiile. De fapt, în cei aproape 2000 de ani, marile stricăciuni i le-au pricinuit nu atît capriciile vremii cît populația băștinașă, care a folosit masiv blocurile de piatră ale monumentului în diferite construcții. Multe dintre metopele și blocurile frizei decorative care împodobesc partea superioară a corpului central au fost găsite ca ghizduri de fîntînă și jghiaburi pentru adăpat vite...

Astăzi, elementele sculptate ale monumentului sînt băgate în cuști de sticlă, așezate în jurul nucleului care se vede în spatele machetei și care e lăsat pradă intemperiilor. Probabil ca probă... Dacă va rezista încă o mie de ani, înseamnă că mofturile vremii nu-s așa de periculoase cum s-a crezut, și D.M.I. se va încumeta să-l restaureze.

Deocamdată, vizitatorii care vin la monument nu pot găsi aici nici măcar o cană de apă, deși sursa se află la 1 500 m. Și cînd te gîndești că acum 2 000 de ani romanii aduceau prin apeducte apă de la 7 km în cetatea aflată ceva mai jos. Dar romanii nu inventaseră nici conducta metalică, nici avizările și nici birocrația.

NECROLOG

4) «...Ținîndu-se seama că bazarul «Sub coloane» a fost executat în secolul trecut, avînd fațada construită din coloane,clădirea a fost declarată monument de arhitectură. Caracterul comercial al construcției a avut dezavantaje chiar de la început, pentru că a fost construită în chip de speculă, cu materiale ușoare sau improvizate și adăugiri în diferite epoci ale perioadei de influență turcească... Ținînd seama de starea de degradare care nu justifică o reparare și o restaurare economică, de poziția sa centrală care împiedică o dezvoltare urbanistică a orașului Tulcea, propunem să...»

Semnat: pentru președinte al Sfatului popular al regiunii Dobrogea, Petre Ionescu
Secretar: Micu Gheorghe

(Din necrologul bazarului turcesc «Sub coloane», din 27 octombrie 1962, contrasemnat de C.S.C.A.S., arh. N. Bădescu.)

O DESCOPERIRE UITATĂ

Ruinele bazilicii Florensis, care acoperă o suprafață de aproape 2 000 mp, este poate cel mai impresionant monument de acest fel de la noi. Aici se întîlneau cetățenii municipiului Tropaeum Traiani, construit o dată cu monumentul la poalele dealului pe care e ridicat. Municipiul, ce se întindea pe o mare suprafață, a căzut trei secole mai tîrziu în mîinile goților. Aceștia au ridicat zidul de incintă și au fortificat intrarea.

Astăzi, așa cum arată, se poate spune că cetatea a fost lăsată baltă. Din pricina unor controverse interminabile între Muzeul arheologic din Constanța și Direcția monumentelor istorice din București.

Pe scurt, săpăturile s-au oprit de cîțiva ani, după ce au scos la iveală vestigii de certă valoare, pe numai o treime din suprafața totală. Încă vreo doi ani de controverse și vor fi necesare săpături de sondaj pentru a redescoperi cetatea.

FLACĂRA ALBUM
Rika Zarai se adresează cititorilor revistei Flacăra:
«Cu întreaga mea prietenie și cu un la revedere»
Pour les lecteurs de la revue
Flacăra

ale mele-s toate... ...bomboanele asortate!

* Cîtă bucurie oferă micuțului bomboanele acestea atît de frumos colorate, atît de dulci, atît de parfumate! Amintiți-vă clipele cînd eram de vîrsta lui, cînd nici noi nu disprețuiam bomboanele și cînd, în mintea noastră, gustul lor minunat se asocia cu afecțiunea celor ce ni le ofereau. Să nu uităm aceste lucruri și, mai ales, să nu uităm că energia cheltuită de copil cu zburdalnică generozitate se echilibrează prin consumul de dulciuri.

ÎN BUCUREȘTII NOI...

...s-a construit un complex comercial și în curînd se vor inaugura și unitățile care-l compun: un magazin alimentar cu autoservire, o unitate de legume și fructe, un restaurant și o tutungerie.

...ȘI LA PREDEAL...

...s-au început lucrările de construire a unui nou și mare complex comercial. El va cuprinde mai multe magazine, printre care unul de produse alimentare, altul de confecții, un al treilea de produse metalochimice etc.

PRODUSE NOI

Dintre numeroasele noutăți apărute în ultimul timp în magazine consemnăm:

— scaunul pneumatic pliabil pentru amatorii de camping;

— burduful cauciucat portabil, ușor de umplut la orice sursă de apă. Are o capacitate de 8 litri și este înzestrat cu un mic robinet care-i conferă și calități de chiuvetă;

— brățara de ceas din țesătură de relon. Mai frumoasă, mai rezistentă și mai ieftină decît majoritatea tipurilor de curele din piele. Costul, 9 lei bucata;

— «coșul pentru bébé», o practică și originală combinație între un cărucior (fără roți, bineînțeles) și un sac de voiaj. Avînd două mînere, «coșul» asigură o ușoară și comodă transportare a copilului mic în excursiile cu trenul, avionul, vaporul sau automobilul. Confecționat din masă plastică, se vinde cu 151 lei.

LA GURILE DELTEI

După ce în ultima săptămînă a lunii mai în orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej și-au deschis porțile hotelul turistic «Trotuș» și unitățile alimentare aferente, iată că în prima jumătate a lunii iunie s-a inaugurat încă un complex asemănător: de astă dată la Tulcea, purtînd numele de «Delta». Pe lîngă hotel funcționează un restaurant și o cofetărie.

PRIMENIRE

În sfîrșit, vesela din restaurantele cu specific va căpăta o formă... specifică. Au fost realizate 10 modele de farfurii, căni etc. din faianță, cu motive inspirate din diferite zone folclorice. Peste 100 000 de piese au și fost expediate unităților, alte 250 000 urmînd a fi livrate pînă la finele anului.

COLABORARE MERCUR-NEPTUN

Vizitatorii stațiunilor de pe litoral pot găsi în magazinele de artizanat o serie de articole noi. Printre acestea se remarcă obiectele de artizanat cu specific local și cele ce reproduc unele piese muzeistice celebre aflate în Muzeul de arheologie din Constanța. Numai în comerțul de stat — deci în afara rețelei UCECOM — volumul articolelor de artizanat puse la dispoziția litoralului crește vara aceasta cu 270 la sută la *textile-încălțăminte* și cu 144 la sută la *produsele metalochimice*.

DIN NOU CALITATEA

Numai în trei luni întreprinderea comercială cu ridicata pentru produse metalochimice din București s-a văzut nevoită să respingă 146 de loturi de produse în valoare totală de 2 310 000 lei, care nu au corespuns din punct de vedere calitativ. Printre «recordmanii» acestei performanțe se numără în primul rînd Fabrica de cabluri și materiale electrice din București, căreia i s-au refuzat, încă la recepția făcută în fabrică, 5 loturi de baterii în valoare totală de 1 249 000 lei. Dintre ceilalți care au contribuit la totalul amintit mai sus menționăm: Combinatul de hîrtie și celuloză-Călărași; Uzina de radiatoare (UREMOAS) București; fabrica de mase plastice «Viitorul» din Oradea; «Vitrometan»-Mediaș; I.C. «Chimica» din Cluj; «INOX»-București; I.I.L. «Victoria»-București; I.I.S. «Porțelanul»-Cluj; I.I.S. «Flamura roșie»-Sibiu; Fabrica de hîrtie-Ghimbav ș.a.

FILATELICE

În cadrul marilor aniversări ce se sărbătoresc în anul 1968, Poșta română emite trei mărci poștale în condiții tehnice superioare, pe hîrtie cromo-gumată:

1) **550 de ani de la moartea lui Mircea cel Bătrîn** (1386-1418). Marca are o valoare nominală de 1,60 lei și înfățișează portretul domnitorului reprodus după o pictură murală din Biserica episcopală de la Curtea de Argeș (expusă în Galeriile de artă ale Muzeului R.S.R.). Cu același prilej va apărea și un plic «prima zi» a emisiunii, care va reproduce macheta reprezentînd efigia lui Mircea cel Bătrîn

2) **150 de ani de la nașterea lui Ion Ionescu de la Brad,** luptător pașoptist, fost profesor la Academia Mihăileană, partizan fervent al împroprietăririi țăranilor și întemeietorul științelor agricole din țara noastră Marca are o valoare nominală de 40 bani.

3) **Centenarul Emil Racoviță,** savantul român de renume mondial, fost președinte al Academiei Române, fondatorul biospeologiei: o marcă cu o valoare nominală de 55 bani.

Punct și de la capăt

● În lupta împotriva accidentelor nocturne, la Londra s-au pus în vînzare haine fluorescente. Cel care le îmbracă devine astfel vizibil chiar și în cea mai de nepătruns beznă.

● Un grup de fizicieni din Frankfurt (R.F.G.) a pus la punct un termometru electronic. Simplul contact al unei sonde metalice cu corpul pacientului face ca temperatura să fie înregistrată instantaneu pe un cadran.

● O statistică recentă a stabilit numărul centenarilor care trăiesc azi în Transcaucazia: nici mai mult, nici mai puțin decît 6 000.

● Formațiile de muzică ușoară atît de apreciate azi, se pare că nu sînt chiar un produs al secolului nostru. Aceasta cel puțin e concluzia cercetătorului francez Pierre Delougaz, care a descoperit în Iran un basorelief vechi de 3 000 de ani, reprezentînd o orchestră compusă din cîteva harpe — prefigurînd chitarele de azi, un tambur — prefigurînd bateria, un instrument de suflat și, culmea, un cîntăreț coafat exact ca «beatles» din anii noștri.

● În Olanda, Franța și Italia florile au început să se vîndă însoțite de cîte un pachețel de prafuri destinate a le menține prospețimea timp de 8—10 zile. E vorba de invenția unui horticultor francez.

● Peștele fără oase, iată ce și-a propus să creeze un zoolog german de la Max Planck Institut. El a reușit pînă acum să elimine din corpul unor generații de pești din familia carpilor aproape toate oscioarele inutile, menținînd numai scheletul strict necesar vieții. E și mai comod de mîncat!

● Cel mai mare complex teatral-muzical din lume e în curs de construcție la Sydney, în Australia, după planurile celebrului arhitect danez Jorn Utzon. Sînt prevăzute: o sală de operă de 2 800 locuri, o sală de operetă și balet de 1 500 locuri, o sală de teatru de 700 locuri, altă sală mai mică pentru muzică de cameră și, în sfîrșit, alte patru săli pentru repetiții și înregistrări sonore. Clădirea complexului e construită pe o peninsulă a portului și va avea forma originală a unei vele uriașe umflate de vînt.

Sezon la... concertistic

de **V. TIMOC**

Falset la cobză

Concerto grosso.

Primă audiție.

varietăți

UMOR DE PESTE HOTARE

— Am răbdat destul de la tine. Gata, plec la mama...

— Astăzi trecem la exercițiile cu mîna stîngă!

— N-auzi, Georgică? Soțul meu te întreabă ce cauți aici în pat?...

PE VALURI...

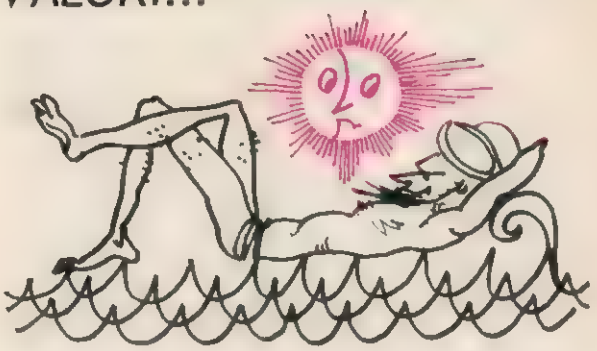

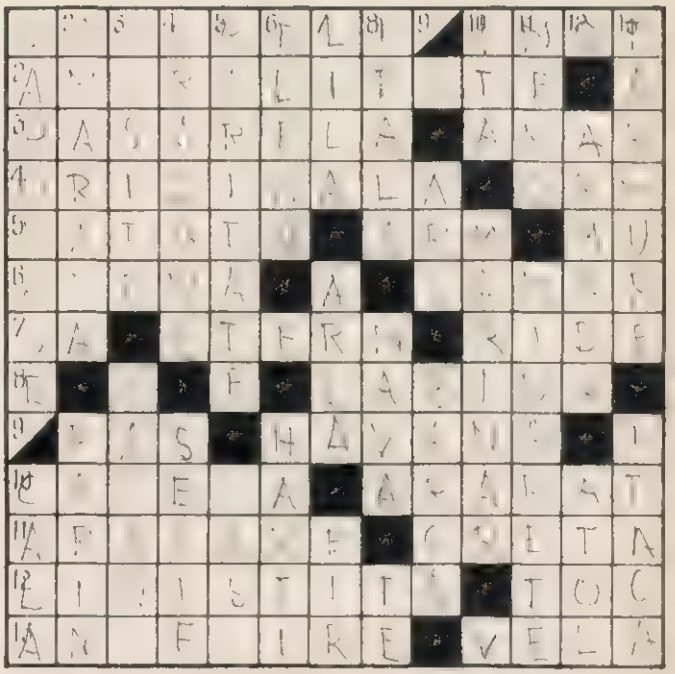

ORIZONTAL: 1) Munte la mare (dim. pl.) — Sport pe valuri. 2) Mai mare pe ape. 3)Fregate (dim.) — Se-neacă... în vin. 4) De loc! — Lac în Finlanda. 5) Eșuată... pe uscat — Aruncător de mine (milit.) — În rămurele! 6) Cetate participantă la celebra bătălie navală de la Salamina — Povară pe măgar. 7) Piesă de harnașament — Veșnic ca marea — A face haz. 8) Locuință pe bord. 9) Trecătoare — Cel mai mare port al Cubei. 10) Partea cufundată a navei — Punct terminus pentru Arca lui Noe (mit.). 11) O asigură flota maritimă militară — Insulă în Marea Mediterană. 12) Marea în acalmie — Pelikan! 13) Vîrtejuri de apă — Bărcuță cu pînză.

VERTICAL: 1) Ne poartă pe mări și oceane (dim. pl.) — La fundul navei. 2) Ancorata — Fizician francez, care în anul 1707 a experimentat un vapor cu aburi. 3) Păsări de baltă — Imensă arteră de navigație între Argentina, Paraguay și Uruguay. 4) Ridică valuri (pl.) — Polițist în S.U.A. 5) Excepțional — Poetul roman exilat pe malurile Mării Negre, la Tomis. 6) Sfînta . Insula exilării lui Napoleon I — Ghidul navigatorilor. 7) Violetă — Menajerie plutitoare — Zeița medicinei în legendele oamenilor mării (vikingi). 8) Plasă de pescuit — Pe valuri — Cute! 9) Bronzat la soare — Ambarcație. 10) Se-ncurcă ușor — Lup de mare! 11) Căpitanul submarinului «Nautilus» — Turnul geamiei (pl.). 12) O «invincibilă» flotă spaniolă învinsă de furtună — Inel... de mărgean. 13) Mal (poet.) — Patria vestitului călător pe mări, Ulise.

Dumitru IACOBESCU

Dicționar: ~~ORM~~, ~~ARM~~, ~~EIR~~.

Dezlegarea jocului «PĂSĂRI», apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) COCOSTÎRC — BE. 2) ARIPI — ZOOLOG. 3) NARATA — IBIS!. 4) ATICA — S — ESOP. 5) RAP — RATA — I — T. 6) INIC — COTETE. 7) IT — PELICANI. 8) NI — STRUTI — EN. 9) U — CO — ARA — CAF. 10) CIRII — ITAR — O. 11) ADAM — D — OVALI. 12) RAPITOARE — GA.

telex

WASHINGTON **65 000 de soldați și ofițeri americani au fost mobilizați cu prilejul recentelor bătălii rasiale din S.U.A. Agențiile de presă anunță că mii de alți militari sînt instruiți acum în tabere speciale în mînuirea unor mijloace chimice pentru reprimarea demonstrațiilor.**

CAPETOWN **Se confirmă știrile potrivit cărora echipa de chirurgi condusă de profesorul C. Barnard se pregătește să tenteze un transplant cardiac la o femeie. Numele pacientei: Ansie Lündigue. Vîrsta: 35 ani.**

PANAMA **După recentul simulacru electoral, semnele instabilității economice se manifestă cu amploare: «Christian Science Monitor» constată o stare de incertitudine care, dacă va mai dura mult, va spulbera — scrie ziarul — toate șansele de ieșire din impasul economic în care se află în prezent economia panameză.**

TOKYO **M. Cole, vicepreședinte al companiei «Crysler», aflat într-o călătorie în Japonia, a făcut aluzii discrete la intenția firmei sale de a achiziționa 20% din acțiunile uzinelor nipone Togo Kogyo. Deocamdată atît.**

SAIGON **După evaluările ziarelor, numărul militarilor americani uciși în Vietnam în prima jumătate a acestui an este aproape egal cu cel al pierderilor americane din tot cursul anului 1967.**

ISTANBUL **Dintr-o declarație recentă a președintelui Uniunii studenților de la Universitatea tehnică, H. Karadeniz: «În interesul independenței Turciei, noi spunem «Nu!» blocului N.A.T.O. și celor 54 de acorduri bilaterale cu Statele Unite, «Nu!» celor 101 baze străine pe teritoriul turcesc».**

RIO DE JANEIRO **Fostul președinte al Braziliei, J. Quadros, despre practica asasinatului politic în emisfera de vest: «În S.U.A. ca și în America Latină, ori de cîte ori apare pe firmament o mare personalitate, un mare om, se găsesc totdeauna gangsteri care să-l ucidă sau generali care să-l răstoarne».**

PARIS **Între 4 și 13 iulie are loc cel de-al 7-lea Festival Marais. Fondurile realizate sînt destinate apărării, restaurării și punerii în valoare a comorilor de artă din vechiul cartier parizian Marais.**

BONN **S-a anunțat oficial prăbușirea celui de-al 84-lea avion american de tip «Starfighter» aflat în dotarea Bundeswehrului.**

GRENOBLE **Între 6 și 10 iulie se va desfășura aici Conferința mondială a juriștilor în favoarea luptei drepte a poporului vietnamez. Comitetul de sprijin reunește 80 de personalități din 30 de țări.**

APĂRĂTORII CRIMEI

Circumstanțele influențează foarte adesea formularea unei sentințe. Ele determină, pe baza unor temeiuri asemănătoare, o atitudine în opinia publică. Imaginea unei fapte reflectată în conștiința unui grup devine edificatoare: «Spune-mi cu cine te însoțești ca să-ți spun cine ești...» Am putea scrie exact: spune-mi pe cine și ce aperi, spune-mi pe cine și ce acuzi.

O asemenea apărare, edificatoare și cumplită, aflăm că și-a găsit asasinul lui Martin Luther King. Grupuri americane rasiste de dreapta au hotărît să strîngă bani pentru a plăti avocații apărării. De ce? Pentru că asasinul lui King nu-i decît exponentul propriei lor atitudini, al propriei lor reacții, al propriei lor violențe.

Vestea ne-a parvenit recent, la destulă vreme după asasinarea lui Robert Kennedy. Ceea ce vrea să însemne că nici a doua crimă n-a putut clinti înverșunarea monstruoasă a unor oameni pentru care violența e o profesie de credință. Cît de îngrijorător e fenomenul, chiar în Statele Unite, o dovedește programul de cercetări asupra violenței organizat de curînd de Institutul național pentru sănătatea mintală. Programul, care se bizuie pe cercetările celor mai de seamă specialiști, costă peste 4 milioane de dolari. A fost determinat, se pare, de cele 600 tulburări rasiale de anul trecut care s-au soldat, în 76 de orașe, cu 130 de morți și cu pagube de 720 milioane de dolari.

Nu știu care vor fi rezultatele programului de cercetări, după cum nu știu nici dacă apărătorii asasinului lui King vor fi supuși unor cercetări de sociopatie — ca să folosesc un termen al școlii de criminologie din Lyon. Știu doar că existența unor asemenea apărători ai violenței e cumplită. Cumplită ca și posibilitatea unei societăți omenești de a o zămisli. Cumplită, de o mie de ori cumplită, pentru tragica umbră proiectată peste o omenire care n-a reușit încă să vindece tot ce-au rănit, în generația noastră, apologeții urii și violenței.

Virgil DĂNCIULESCU

Pe aeroportul Băneasa, la sosirea secretarului general al O.N.U., U Thant. Sub conducerea sa s-au desfășurat la București, între 3 și 5 iulie, lucrările reuniunii mixte a Comitetului administrativ de coordonare al O.N.U. și Comitetului pentru programe și coordonare al Consiliului Economic și Social O.N.U.

KIEL

NE VORBEȘTE UN LIDER AL STUDENȚILOR

Corespondență specială de la Emanuel VALERIU

Festivitățile prilejuite de cea de-a 86-a ediție a «Săptămînii orașului Kiel» s-au desfășurat în acest an nu atît sub semnul îndelungatei tradiții, cît mai ales sub acela al mișcărilor sociale ce au cuprins o bună parte a țărilor occidentale. După cum se știe, la Kiel funcționează o universitate cu cîteva facultăți, frecventată de aproximativ opt mii de studenți vest-germani și străini. Prezenți la deschiderea «Săptămînii orașului Kiel», studenții și-au făcut auzit protestul în tot timpul discursurilor oficiale, mai ales al aceluia ținut de Schutz, primarul Berlinului occidental.

După desfășurarea festivităților de deschidere am stat de vorbă cu BARNHARD ACHTERBERG, membru al Comitetului politic al Federației studenților socialiști vest-germani. E în vîrstă de 23 de ani, frecventează semestrul al IX-lea al Facultății de psihologie și este considerat drept șeful grupării de extremă stîngă din cadrul Universității locale.

Întrebare: Unii au apreciat că demonstrația dumneavoastră din ziua deschiderii «Săptămînii orașului Kiel» nu a antrenat decît o minoritate neînsemnată a studențimii.

Răspuns: Am recurs în mod voit la forme nevioiente de demonstrații, deoarece evenimentele din ultimele luni au arătat că ciocnirile dintre studenți și reprezentanții puterii nu s-au soldat cu nimic bun pentru tineret, ci, dimpotrivă, cu accidente, dintre care unele foarte grave. În ce privește importanța reală a celor care ne împărtășesc opiniile în universitate, aceasta a reieșit foarte clar cu prilejul întîlnirii pe care dl. Schutz a avut-o la 23 iunie cu studenții din Kiel. Aceștia i-au demonstrat că n-au uitat încă măsurile dure și nedrepte luate de el împotriva colegilor noștri din Berlinul occidental.

Întrebare: Cum apreciați posibilitățile actuale de dialog între dumneavoastră și oficialități?

Răspuns: Discuțiile cu autoritățile nu pot fi utile decît dacă ar duce la schimbări sociale, ceea ce momentan nu pare posibil. Dar este deosebit de greșit în același timp să se vorbească despre o minoritate radicală de stînga printre studenți, întrucît ea este majoritară, nu numai printre noi ci și printre elevii ultimelor clase ale liceelor. Cu toții am înțeles că schimbările sociale nu mai sînt posibile pe calea unor discuții cu deținătorii puterii, de aceea căutăm noi forme de manifestare.

Întrebare: Considerați, poate, că fenomenul la care asistăm în Europa occidentală este rezultatul unui conflict între generații?

Răspuns: Noi îl privim pe omul mai virstnic dintr-un singur punct de vedere: al poziției pe care el o va lua față de mișcare. Dacă este pentru sau împotriva ei. Aceasta ne interesează

Întrebare: Un coleg occidental aprecia, cu prilejul evenimentelor la care ne referim, că ele dovedesc existența unui climat democratic, din moment ce studenții pot apostrofa pe un demnitar.

Răspuns: Situația poate fi asemănată cu cea a maimuței care este liberă să arunce sau să mănînce banane, să țipe și să-i sperie pe vizitatori, dar care trăiește totuși într-o cușcă păzită de un gardian. Puterea îi aparține acestuia din urmă, maimuța nu-și poate schimba cușca. Ce fel de democrație vedeți în asta?

COMENTARIU

Negocierile de la Paris

de Silviu BRUCAN

Cînd au început la Paris negocierile dintre reprezentanții Statelor Unite și ai R.D. Vietnam, comentatorii avizați au subliniat problemele extrem de spinoase care stau în fața celor două delegații și au pus în gardă opinia publică să nu se aștepte la rezultate imediate și spectaculoase. Tratativele de la Panmunjon, care au durat ani de zile în timp ce luptele pe frontul coreean continuau cu îndîrjire, rămîn ilustrative pentru încetineala, oscilațiile și contradicțiile care se manifestă în poziția americană pînă cînd — sub presiunea evenimentelor și a diferitelor forțe sociale — înclină spre un compromis acceptabil în care «salvarea feței» ocupă un loc cu nimic mai puțin important decît condițiile practice ale încetării focului. Doar este vorba de o mare putere care, datorită unor împrejurări speciale favorabile, n-a știut ce este aceea înfrîngere militară și care învață definiția acestei noțiuni într-un mod pe cît de programatic pe atît de supărător.

Un lucru este clar, și anume că factorii care au determinat decizia președintelui Johnson de a crea condiții pentru începerea negocierilor de pace continuă să acționeze în aceeași direcție. Impasul militar în care au ajuns cei jumătate milion de soldați americani în Vietnam nu s-a ameliorat sub nici o formă, singura modificare demnă de înregistrat fiind aceea privind cifra lor, care s-a redus întrucîtva în urma pierderilor grele suferite în ultimele luni. Criza financiară, care amenință poziția dolarului pe piața mondială, nu a cunoscut nici ea vreo redresare cît de modestă, iar cît privește criza politică declanșată de război și de caracterul exploziv al problemei rasiale, aceasta a făcut ca națiunea americană să fie mai divizată ca oricînd.

Pe frontul de luptă, inițiativa militară este ținută ferm în mîinile forțelor F.N.E., care țin sub o presiune continuă orașele sud-vietnameze și bazele americane, imprimînd luptelor caracterul unui război revoluționar cu participarea crescîndă a populației. Comandamentul american care și-a creat faimă prin comunicatele sale pline de imaginație n-a reușit în ultimele luni să lanseze nici o acțiune de anvergură a armatei americane în Vietnamul de sud. Element cu adevărat nou este ținerea capitalei — Saigonul — sub atacul permanent al rachetelor și bombelor forțelor patriotice, ceea ce contribuie la dezagregarea administrației sud-vietnameze. Faptul că bombardamentele americane asupra zonei limitate din nord au sporit la maximum nu schimbă datele problemei strategice.

În ceea ce privește criza dolarului, aceasta cunoaște doar o pauză care poate fi tot atît de bine liniștea dinaintea uraganului. Deficitul balanței de plăți amenință să atingă în 1968 recordul: 5 miliarde dolari. Goana după aur la bursele europene s-a mai potolit, dar cursul se menține umflat la 39 dolari uncia de aur (oficial, 35 dolari). Votarea — în sfîrșit — de către Congres a legii privind sporirea impozitelor cu 10% ar putea stăvili oarecum presiunea inflaționistă. Ea a fost însă realizată pe seama reducerii fondurilor sociale cu 6 miliarde dolari, reducere pe care președintele Johnson o socotea luna trecută «primejdioasă pentru pacea socială a Statelor Unite».

Într-adevăr, marșul săracilor la Washington, considerat de către negri și de celelalte pături oropsite ca «un rendez-vous cu ultima șansă nevioleată», anunță o nouă vară fierbinte în S.U.A. Deși nu trece o zi fără declarații oficiale și oficioase privind «seriozitatea» și «gravitatea» problemei rasiale, adevărul este că fondurile bugetare alocate pentru «războiul contra sărăciei» în loc să sporească, sînt reduse. Iar atîta timp cît cheltuielile militare și războiul din Vietnam vor absorbi grosul bugetului, ghetourile negrilor din marile orașe americane vor rămîne doar imense pepiniere de revoltați sociali.

Eliminarea din lupta politică a senatorului Robert Kennedy, prinți-un asasinat al cărui mobil rămîne încă un mister, are ca urmare — fapt subliniat de James Reston — că «încrederea populației în sistemul politic a fost zdruncinată», iar experiența recentă din țările occidentale arată că acolo unde revendicările maselor nu găsesc ecoul cuvenit în parlament și guvern, mișcările sociale capătă un caracter extraparlamentar care s-a dovedit mai eficace și cu rezultate mai prompte.

Partea americană la negocierile de la Paris se află de aceea sub presiunea unor factori puternici care nu pot fi nici ignorați, nici tergiversați la infinit. Există, desigur, la Washington și cercuri aventuriste care preconizează reescaladarea războiului. Riscurile unui asemenea curs sînt însă atît de serioase pe plan politic și pe plan financiar, încît nu se poate ca, în cele din urmă, să nu se țină seama de ele la masa verde.

Eforturile depuse de autoritățile algeriene pentru a da un conținut real independenței politice cucerite cu șase ani în urmă, la 5 iulie 1962, sînt ilustrate de faptul că în prezent statul algerian controlează sectorul industrial din țară în proporție de 80%. În acest cadru se înscriu și recentele măsuri privind naționalizarea tuturor societăților străine care mai operau pe teritoriul Algeriei în domeniul transportului, stocării și distribuției petrolului și încredințarea acestor operații societății de stat «Sonatrach». În transpunerea în viața a politicii guvernului algerian care urmărește — precum sublinia președintele Boumedienne — «folosirea în interesul poporului a bogățiilor țării în vederea asigurării progresului economic și social al Algeriei», petrolul joacă un rol important. De la 22 milioane tone în 1962 s-a ajuns în 1967 la o producție de 40 milioane tone, iar pentru 1970 se prevede cifra de 70 milioane tone. Pentru anul în curs se preconizează construcția unei a patra conducte petroliere precum și a conductei pentru transportul gazelor naturale Hassi R'Mell-Skika, cu o capacitate finală de 11 milioane metri cubi anual. În fotografie: la o sondă de la Hassi Messaud.

REGGIO CALABRIA

CIMITIRUL PORTOCALELOR

Corespondență specială de la Gianfranco BIANCHI

Cîteva tone de portocale culese în regiunile din sudul Italiei — Calabria și Sicilia — au fost distruse pe malurile rîurilor. O uriașă «oranjadă» a fost sorbită de pămînt și de ape. Operațiunea de distrugere a portocalelor a fost săvîrșită pentru a împiedica scăderea prețului acestora în urma surplusului de recoltă.

În anumite zone din sudul Italiei, în jurul lui Reggio Calabria și în cîmpia Gioia Tauro, ca și în Sicilia, între Catania și Siracusa, comune întregi se ocupă cu producția și vînzarea portocalelor. Sînt fructe bogate în suc, adeseori de calitate mai bună — mai ales cele siciliene — decît renumitele portocale californiene.

Anul acesta recolta de portocale este atît de mare încît se consideră că ea reprezintă pur și simplu o amenințare la adresa stabilității prețurilor de pe piață; și nu numai în Italia, ci și în toate țările Pieței comune. Marii comercianți și exportatori — cei care speculează produsele citrice cumpărîndu-le și revînzîndu-le în diferite țări — au recurs la un subterfugiu clasic, achiziționînd portocalele de la țărani la prețuri reduse și retrăgînd din circulație tone întregi de fructe. Astfel a fost provocată o «stagnare artificială» pe piață. Echilibrul pieței, afectat de creșterea excesivă a producției, a fost «restabilit». În schimb, consumatorii trebuie să plătească portocalele la un preț ridicat, de parcă ar fi vorba de ani deficitari.

Și astfel, autocamioane pline cu portocale, un fruct care lipsește de pe multe mese pentru că acum costă prea scump, au făcut naveta între magazii și malurile rîurilor. Seara, după terminarea «strivitului forțat» cu buldozere, temei sărace caută — așa cum arată fotografia — printre cojile martirizate două-trei portocale scăpate de furie.

PRAGA

NOUA POARTĂ AERIANĂ

Corespondență specială de la Petr POUSTKA

Avioanele companiei «TAROM» pe linia București-Copenhaga vor ateriza de acum înainte pe noul aeroport praghez. Cu un teren de aterizare-decolare de cinci ori mai mare decît cel anterior, noul aeroport poate găzdui concomitent 17 avioane de tip «Boeing-707», «IL-18» sau «IL-62». Clădirea aeroportului ocupă 167 372 metri pătrați. Sălile de așteptare pot găzdui 1 432 de pasageri, iar restaurantul și cafeneaua (cu 912 mese), 1 192 persoane. În incinta aeroportului mai sînt diverse magazine, un atelier de coafură și frizerie, o sală de cinematograf, o terasă de pe care se pot vedea pistele de decolare

(Continuare în pag. 36)

telex

(Urmare din pag. 35)

și aterizare. Construcția e înzestrată cu 3 200 de corpuri de iluminat, 750 amplificatoare, 52 cabine de duș, 20 instalații telefonice automate. Capacitatea spațiului de parcare din fața aeroportului a fost calculată pentru 400 de automobile. În noua clădire (din sticlă, beton și aluminiu), împodobită cu granit și marmură, își vor avea sediile 22 de companii aeronautice — printre care și «TAROM». Pentru amatorii de comparații, menționăm că din sticla folosită la această construcție s-ar putea confecționa 1 645 vitrine de 3 pe 2 metri, covoarele ar putea acoperi 500 de camere, sirma din scheletul de oțel ar putea fi întinsă pe distanța Praga-Kiev.

Anul acesta, prin aeroportul praghez vor trece 2 milioane de pasageri. Se apreciază că pînă în 1980 traficul va ajunge la 5,5 milioane. În perspectivă, suprafețele de aterizare ale aeroportului urmează să fie și mai mult extinse, iar in anul viitor va intra în funcțiune o foarte modernă instalație de securitate aviatică și un nou hangar.

MICROFOTOREPORTAJ

S.O.S. ÎN ATLANTIC

Cu victoria lui Geoffrey Williams — care a parcurs distanța Plymouth-Newport în 26 zile 3 ore, 30 minute — întrecerea transatlantică a navigatorilor solitari s-a încheiat. Citeva dintre momentele dramatice care au marcat-o continuă însă să se afle în atenția presei. Iată unul dintre acestea: salvarea francezului Joan de Kat, rătăcit în Atlantic după ce și-a părăsit cuterul «Yaksha», avariat din cauza furtunii. Joan de Kat (foto 1) se lansase cu optimism în această temerară cursă, în pofida celor ce-l sfătuiau să renunțe «Puțin importă alura vasului meu — spunea el. Principalul e că este practic, căci am intenția să cîștig». Dar de la început lucrurile i-au mers prost: o mică avarie — 4 zile întîrziere la plecare; apoi a venit momentul abandonării definitive. După trei zile petrecute într-o barcă pneumatică jucată de colo-colo de valurile Atlanticului, a fost reperat de un copilot al unui avion militar britanic de tipul Shakleton-John Bullock. I s-a lansat o altă barcă pneumatică și o balizâ indicatoare a locului unde se afla (fotografia 2). Aventura, care se putea încheia tragic, s-a încheiat totuși cu bine în momentul în care vasul norvegian «Jagona» (fotografia 3) l-a luat pe De Kat la bordul său

O LIMUZINĂ NEOBIȘNUITĂ

În primăvara acestui an, în timp ce se plimba pe cheiurile portului Havre, un inspector al poliției franceze a remarcat o mașină decapotabilă ce era tocmai descărcată de pe un vapor sosit din Statele Unite. Avea senzația că o mai văzuse o dată. Deodată, își aduse aminte. Da! O mai văzuse, cu mult timp înainte, tot în port. Să fie chiar aceeași? Mai mult ca să-și verifice memoria, se interesă de situația mașinii. Răspunsul primit îl satisfăcu dar, în același timp, îl intrigă. Era automobilul pe care-l observase și altădată, tot cu prilejul revenirii sale din S.U.A.: mașina mai fusese expediată de cîteva ori peste ocean și înapoi, și de fiecare dată altă persoană era proprietarul ei!

Bănuind că la mijloc e ceva necurat, brigada de luptă împotriva traficului ilicit cu stupefiante a început să o urmărească. În aprilie, poliția a constatat că mașina capătă un nou proprietar, pe Jacques Bousquet, antreprenor de lucrări publice, în vîrstă de 55 de ani. După cumpărarea ei, acesta, împreună cu doi bărbați care o vînduseră, au avut cîteva întrevederi la Paris și s-au îndreptat apoi pe șosea, spre Havre, unde au îmbarcat limuzina pe un pachebot care se îndrepta spre... New York!

Avizată, poliția americană a intervenit pe fir. La destinație, o percheziție a dat la iveală că, sub aripi, în unele axe și sub scaune se aflau ascunse 112 kg de heroină pură în valoare de 224 milioane franci! După ample investigații, au fost arestați Bousquet și alți trei complici, care au dezvăluit că în decurs de trei ani au expediat cu ajutorul limuzinei decapotabile 730 kg heroină în valoare de 1 460 000 000 franci! Astfel a fost depistată cea mai importantă rețea de traficanți de stupefiante!

Acum, ancheta este în toi. Pentru că, deși a prins un fir al rețelei, poliția nu a reușit încă să descopere în Franța laboratoarele clandestine de preparare a heroinei și, mai ales, pe conducătorii și organizatorii bandei, inclusiv «bancherul» care a finanțat operațiunea, iar în S.U.A rețeaua de desfacere a drogurilor.

Florin UDREA

RULING CLASS"—'68

Recent, un proces de încălcare a regulilor de circulație intentat ducelui de Bedford și, concomitent, apariția cărții «Aristocrații» (autor: ziaristul Roy Perrot) au adus în dezbaterea opiniei publice britanice situația socială a nobilimii engleze. Autorul cărții combate o teză eronată potrivit căreia nobilimea, fostă clasă conducătoare engleză, «ruling class», ar fi devenit de mult doar un simplu mit. Cu ajutorul unei documentații edificatoare, Roy Perrot demonstrează că această clasă aristocratică dispune încă de o poziție socială puternică, iar titlul de noblețe reprezintă și azi un privilegiu. Din datele cuprinse în carte reiese că în Anglia mai există 1 060 de familii de nobili, dintre care 200 sînt milionare. Dintre acestea, 944 de familii au titlul dobîndit prin moștenire, iar 20 de familii pot dovedi continuitatea genealogică pînă în timpul lui Wilhelm Cuceritorul. Se înțelege însă că nu este vorba numai de titluri și simboluri, ci în primul rînd de avere, de pămînt. În general, familiile nobiliare dețin latifundii întinse, de minimum 2 000 ha fiecare; ducele de Buccleuch, bunăoară, dispune de 90 000 ha. Se consideră că în prezent cel mai bogat nobil englez este ducele de Westminster.

COMPUTER

• M. Clifford, secretarul Departamentului apărării al S.U.A., a confirmat intenția Pentagonului de a trimite, în lunile iulie-august, «cel puțin 60 000 de militari americani în Vietnam».

• Recentele evenimente din Franța, inclusiv campania electorală, au adus *prejudicii ireparabile pentru* acest sezon turistic stațiunilor franceze de pe coasta mediteraneană. Pierderile comerțului și industriei hoteliere se ridică pînă la 95 %.

• Deficitul bugetar al S.U.A. va atinge cifra record de 24 milioane dolari pe exercițiul 1968-1969 — susțin experții americani.

• Importurile ungare de autoturisme Fiat, Volkswagen, Renault se anunță în creștere *simțitoare*. Pînă în 1980 numărul total al autoturismelor va fi în Ungaria — după unele previziuni — de 350 000 unități.

• Performanțe ale industriei nipone de ceasornice. Firma «Citizen» produce lunar 400 000 ceasuri. Concurenta ei, Hattori Co.», care controlează 50 % din producția totală a Japoniei, deține locul întîi cu 600 000 de ceasuri lansate în fiecare lună pe piață.

• Un computer în gospodărie — ultima noutate la Köln (R.F.G.). Mașina calculează exact și după program, cum și cît poate cheltui familia care o găzduiește, în funcție de veniturile lunare respective.

• O cifră dureroasă: 6 000 000 de copii brazilieni nu pot învăța carte nici în acest an, pentru că tot atîtea locuri lipsesc în prezent din rețeaua școlilor primare din țara lor.

• Greutatea — 895 kg; încărcătura utilă — 865 kg. Viteza optimă de lucru — 120 km pe oră; raza de acțiune — 640 km — caracteristicile noului «avion agricol» cehoslovac Z37 CMELAK.

Trista cursă a singurătății

Noi, cei care iubim solitarii și a lor singurătate pe mări și pe oceane, ce care am luat apărarea acestor căutători de fete morgane în deșertul apelor cu strănia convingere că fata morgana apelor are alt chip decît fata morgana nisipurilor — noi acestia simțim o mare tristețe urmărindu-le azi mișcarea de pe o coastă pe alta a lumii. Solitarii nu mai sînt solitari. Singurătatea lor nu mai e singurătate. Jocul lor de-a omul pierdut sub cerul Atlanticului nu mai e joc — e o cursă sportivă cu «care e primul și care e ultimul», cu «care are barca mai bună și care are barca mai proastă». Pînă și singurătatea a ajuns competiție, cu abandonuri, eșecuri, explicații, «mărturii», cablograme și «gînduri tenace spre victorie»! Filozofic vorbind, e scandalos, căci singurătatea nu are nimic de-a face cu asemenea termeni — eșec, victorie, abandon — cu asemenea obiecte ca pachebotul, elicopterul și avionul (care aleargă glonț să-i caute și să-i salveze dacă rămîn în pană), cu asemenea oameni ca fotografii din aer și de pe pămînt, gata să-i tragă în poză la capătul drumului. Ce să facă un filozof cu un fotograf? Dar cine ți-a spus, domnule, că solitarii aștia sînt filozofi? O, dacă nu sînt filozofi — bieții de ei nu sînt nici solitari, singuraticul tace, nu semnalizează, nu așteaptă salvare și nu caută pe cer elicoptere. Hotărît, dacă aștia sînt solitari eu sînt preot budist în Antarctica. Dar schimb o singură literă (un «t» în «d») și deodată mă simt solidar cu acești pseudosolitari. Căci ce nu face omul pentru a avea din cînd în cînd un sentiment generos?

CRONICA DE TREI SECUNDE

Lecția cailor

Stupoare în lumea turfului european. În două săptămîni, marii favoriți, campionii campionilor, patrupede imbatabile, au pierdut cursele în care alergau și o mulțime de oameni au pierdut bani frumoși mizînd pe domniile lor. Luthier — armăsar extraordinar în ciuda *originii paterne dubioase* — pierde premiul Jockey-club la Paris. Laguna — iapă de trei ani, «cu privire de vultur», dată la cota minimă de 6/10 în premiul Dianei — pierde acest premiu care consacră regina iepelor. Fantastica Roquepine, trăpaș fără precedent în Franța, nu se clasează pe primele trei locuri în Campionatul European. «Roquepine — nicăieri! Cred că visez»... — scrie hipocronicarul lui «Le Figaro». Se caută explicații, se dau soluții, driverul lui Roquepine e sfătuit ca «în timpul liber să-l citească pe Descartes și să învețe de acolo că a păcătuit împotriva bunului simț printr-un injustos exces de încredere». Aiurea, v-o spun ca un om care am făcut cavaleria, am stat grăjdar schimbul II și iubesc calul fiindcă e animalul care nu calcă în picioare nici un alt animal, calitate care — se știe — nu aparține omului. Explicația e în cai, nu în Descartes. Fără să citească Descartes — Roquepine, Laguna și Luthier au înțeles că oamenii nu se mai îndoiesc în privința lor și-i consideră imbatabili! *Chestia asta* — v-o spun precis — i-a enervat. Caii — e un mare secret, dar așa e — nu suportă certitudinile, de aceea, riscîndu-și palmaresul și poate cariera, dînșii și-au luat sublima povară de a trezi în oameni îndoiala asupra ierarhiilor stabilite în lumea turfului. E un gest frumos din partea lor. Totuși să nu fie zadarnic.

Radu COSAȘU

MEMENTO

carte

● Iubitorilor poeziei lui Marin Sorescu le bănuim totuși o insatisfacție prilejuită de recenta sa carte: **Tinerețea lui Don Quijote.** Tipărită într-un tiraj de peste 7 000 de exemplare cartea, epuizîndu-se instantaneu, n-a putut ajunge în mîna și biblioteca tuturor celor — foarte mulți — care ar fi dorit-o (Editura tineretului).

● Mihai Stoian ne-a obișnuit cu publicarea unor interesante și concludente anchete sociale. Cartea sa recent apărută, **Rămîn părinții repetenți?**, ne aduce o nouă și directă confruntare cu realitatea — nemachiată — văzută prin prisma complexelor relații dintre părinți și copii (Editura tineretului).

● **Nuvele din Flandra.** Un volum antologic la alcătuirea căruia a prezidat «intenția de a se reprezenta cît mai bine povestirea de dimensiuni reduse, atractivă, captivantă, convingător desfășurată, bine scrisă» după cum ne asigură Geo Dumitrescu în al său «Cuvînt înainte». Traducerea povestirilor cuprinse în sumar e semnată de Radu Boureanu, Valeria Sadoveanu și Petre Solomon (Editura pentru literatură universală)

● În colecția Lyceum au apărut, reunite într-un singur volum, romanele **Eugénie Grandet** și **Moș Goriot** de Balzac. În românește de Cezar Petrescu. Studiu introductiv și note finale de Micaela Slăvescu

● Zece dintre cele mai reprezentative piese ale dramaturgului german Gerhart Hauptmann (1862-1946) sînt incluse în sumarul celor două volume de **Teatru** apărute la Editura pentru literatură universală

● La Editura Academiei Republicii Socialiste România a apărut într-un masiv volum de peste 600 de pagini monografia **Ioan Slavici și lumea prin care a trecut** de D. Vatamaniuc, lucrare ce-și-a prilejuit autorului un vast «excurs» asupra epocii 1848-1925, viața scriitorului fiind reconstituită pe un îndelungat fundal social politic

● Au apărut pentru prima oară tălmăcite în românește **Mici opere morale** de scriitorul italian Giacomo Leopardi (1798-1837). Cartea marelui «nefericit din Recanati», deși concepută cînd Leopardi nu împlinise încă treizeci de ani, «ne relevă tonalitatea permanentă și fundamentală a conștiinței sale». Dificultățile de traducere au fost depășite de buna transpunere a Tatianei Popescu-Ulmu. O prefață consistentă de Edgar Papu (Editura pentru literatură universală).

● O incursiune avizată în peisajul prozei sovietice ne-o oferă Tatiana Nicolescu în lucrarea sa **Prozatori sovietici contemporani** (Editura pentru literatură universală)

cinema

● **Aventurierii.** Dacă cuvîntul «frumos» nu ar fi ușor compromis, ne-am grăbi să-i spunem «un film frumos». Poate este mai mult decît atît. Dincolo de jocurile lor strengărești — care nu o dată duc la moarte — **aventurierii** lui Robert Enrico caută copilăria pierdută și puritatea prieteniei într-o lume excesivă în tot ce face. Cîțiva actori excelenți: Alain Delon, Lino Ventura, Serge Reggiani, Joanna Shimkus.

● **Studiu despre femei.** Regizorul Marton Keleti («Povestea prostiei mele», «Înnorare trecătoare»), cineast spiritual, își exercită maiuzitatea (fără consecvență) pe un material fragil dificultatea vieții în doi. În distribuție: Ivan Darvas, Eva Ruttkay, Vera Venczel, Zoltan Latinovits, Antal Pager.

● **Alegere de asasini.** Un cineast francez necunoscut nouă, Philippe Fourastié (fost asistent al lui Jacques Rivette și Jean-Luc Godard), ni se recomandă cu un film structurat după legile celui «polițist», dar care ascunde serioase preocupări de surprindere a mobilurilor sufletești. În rolurile principale: Bernard Noël, Duda Cavalcanti, Guido Alberti, Robert Dalban, Antonio Passalia, Corinne Armand

● Mari actori pe ecranele noastre: **Emmanuèle Riva** (Hiroshima, dragostea mea), **John Wayne, Robert Mitchum** (El Dorado), **Melina Mercouri, Maximilian Schell, Peter Ustinov, Akim Tamiroff** (Topkapi)

Melina Mercouri

● Michelangelo Antonioni a anunțat că intenționează să ecranizeze — în curînd — piesa lui Brecht «Mutter Courage». Protagonistă — Sophia Loren. Este pentru prima dată cînd marea vedetă italiană va apărea într-un film al lui Antonioni.

muzică

● Cu spectacolul «Liliacul» din 30 iunie, Opera română și-a încheiat stagiunea și se pregătește pentru cîteva turnee peste hotare. Primul dintre acestea va fi în Iugoslavia. Ansamblul de balet al primei noastre scene lirice va participa anul acesta la prestigiosul «Festival de vară» de la Liubliana, alături de «Paul Taylor Dance Company» din S.U.A., «Ballet de Walonnie» din Belgia, «Teatrul negru» din Cehoslovacia etc. Baletanii noștri vor prezenta «Lacul lebedelor» de P.I Ceaikovski, iar în afara festivalului vor mai da spectacole (la Liubliana, Opatija, Split) cu același balet precum și cu «Prinț și cerșetor» de Laurențiu Profeta și «Rapsodia română» de Enescu. De asemeni, ansamblul nostru (**Ileana Iliescu, Alexa Mexincescu, Magdalena Popa, Cristina Hamel, Gh. Cotovelea, Sergiu Stefanschi, Dan Moise, Petre Ciortea, Amatto Checiulescu, Ion Tugearu, Gheorghe Căciuleanu** și alții) va înregistra pe telerecording, pentru televiziunea iugoslavă, un spectacol-coupé: «Bolero» de Ravel, «Metamorfoze» de Paul Hindemith și «Zidul» de Duttileux.

● Sala Savoy a Teatrului «C. Tănase» găzduiește între 1 iulie și 31 august un spectacol intitulat «Varietăți folclorice», prezentat de cunoscutul nostru ansamblu «Perinița», în regia lui **Bițu Fălticineanu** și sub conducerea muzicală a lui **Ștefan Octavian Ciutac.** Cîntă soliștii vocali: **Ștefania Rareș, Maria Pietraru, Aurel Ioniță, Dumitru Ilinescu, Eugenia Ticu, Ana Pisaru, Viorica Albulescu, Lizeta Chirculescu** și artiștii instrumentiști **Ion Lăceanu, Radu Simion, Petru Marinescu-Ciuciu. Petre Bodeuț** și **Eugenia Popescu-Județ** sînt creatorii cîtorva dansuri dintre cele ce au dus departe peste hotare faima «Periniței»

● Un alt ansamblu folcloric, **Doina,** va duce cîntecul și jocul românesc pe meleagurile Franței, în vestita stațiune balneară Aix les Bains, în cadrul manifestărilor artistice românești ce au loc aici între 4 și 11 iulie.

● A plecat în Iugoslavia, într-un turneu de 20 de zile (Belgrad, Novi Sad, Niș, Orhid), corul **Madrigal** al tinerilor muzicieni, studenți ai Conservatorului «Ciprian Porumbescu» din București.

disc

● Vă recomandăm cîteva discuri reprezentative ale muzicii noastre românești

Lili Creangă, autentic star al cîntecului popular, cîntă «Pe la noi, pe la pădure» sau «Sus pe deal răsare luna» Dirijorul Radu Voinescu însoțește solista în fruntea reputatei formații de muzică populară a Radioteleviziunii (EPC 935).

Ion Duca, despre care am mai pomenit aici, așa că nu mai adăugăm nimic, decît că în «Am avut un pui pe lume» este la nivelul cel mai sus al lui... Ion Duca (EPC-960).

Ilie Muțiu, cu orchestra lui Moise Belmustață — «Eu-s cioban din Rășinari» și altele la fel (EPC-936).

Dumitru Farcaș, la taragot și la oboi, și orchestra de muzică populară de la Cluj «purtată» de Terrade cucerește aplauze cu «Mărunțelul», «Învîrtita din Ardeal» și «Codreneasca ca la Groși» (EPC-939)

Adriana Comșa cîntă nespus de frumos: «Arză-te focul, noroc» și «Merge dorul meu încet». În fruntea orchestrei de muzică populară a Radioteleviziunii: George Vancu (EPC-970

Elena Roizen, acompaniată de aceași orchestră, condusă de astă dată de Boris Marcu, interpretează: «Liliac cu frunza verde», «Foaie verde stuf de baltă» și «Mihăiță, puiule» (EPC 942)

Varga Laszlo, cu orchestra Varga Lajos, cîntă cîteva frumoase piese din folclorul maghiar (EPC-943)

Orchestra de muzică populară «Crișana» a Filarmonicii din Oradea, dirijată de George Mițin Vărieșescu ne oferă o sumă de jocuri din Bihor care numai prin enumerarea titlurilor demonstrează aria, nespusei varietăți a muzicii de pe plaiurile bihorene: «Joc din Mișca», «Joc din Vașcău», «Joc de picior din Cărănjeli», «Joc din Secuia», «Merse badea la Tinca», «Lucran din Sunciuș» și «Polca bătrînească» (EPC-937).

plastică

● **Revoluția de la 1848 oglindită în arta plastică.** Circa 200 de lucrări de artă plastică ale unor pictori și graficieni din sec. XIX (Ion Negulici C.D. Rosenthal, B. Iscovescu ș.a.), precum și ale unor artiști contemporani care celebrează momentele importante ale mișcării revoluționare (Al. Ciucurencu, Lucian Grigorescu, R. Ladea, Mac Constantinescu, Gh. Anghel, Camilian Demetrescu ș.a.). Expoziția e completată de priveliști de epocă din București (Muzeul de artă)

● Nu atît unitatea stilistică, cît mai degrabă aceeași tendință de exprimare mai concentrată în imagini și reflexii, unește pe cei cinci artiști (Gh. Bernea, Doru Bucur, Paul Gherasim, Ilie Pavel, Mihai Rusu) care expun împreună în sala din Mihai Vodă. O nouă tentativă de a explora absconsul și inefabilul cu mijloace care nu sînt ale figurativului.

● **Clarette Wachtel,** gravură și design. Dacă nu totdeauna sarcasmul, dar ironia, acidă sau blîndă, sînt componentele efective ale desenelor în tuș ale artistei. Linia desenului curge dezinvoltă creînd situații memorabile și personaje expresive («Vă place Brahms?», «Balcon» etc.). Ciclul proverbelor întregește viziunea, accentuînd dominanta satirică, care se pierde în gravură unde artista narează peisaje și locuri și exersează virtuțile culorii, atingînd suprasaturări cromatice în cîteva lucrări: «Cocoș», «Păun», «Peștea» (Galeriile de artă, Calea Victoriei 132)

teatru

● Celebra comedioară **Madame Sans-Gêne** de Sardou și Moreau a văzut lumina rampei la Teatrul de stat «Matei Millo» din Timișoara. Piesă de efecte și succes la public a fost montată de Marietta Sadova (scenografia, Emilia Jivanov), cu o bună și temperamentală protagonistă: Florina Cercel. În rest, dintr-o distribuție inegală, se remarcă Ștefan Iordănescu, Ștefan Moisescu.

● **Comici vestiți ai revistei N. Stroe,** e noua microrevistă prezentată de Teatrul «C. Tănase». Spectacolul pur estival, fără pretenții, readuce verva și spontaneitatea scenică a lui N. Stroe, care înfruntă cu succes chiar și unele locuri comune din text. Mai joacă și cîntă: Rolanda Camin, Lucia Ripeanu, Zizi Șerban, Doina Badea, Mariana Bădoiu, George Bunea, Didi Ionescu.

● **Teatrul Țăndărică** s-a întors în țară după un turneu întreprins în Elveția și care s-a bucurat de mult succes. Ziarul «Die Tat» scrie: «Spectacolul e de o mare frumusețe poetică și de un umor copios. Munca regizorului Margareta Niculescu a dat rezultatele o valoare deosebită».

● **Acusticon studio,** o nouă formulă de spectacol încercată de regizorul Victor Tudor Popa în nouă și modernă sală a Studioului de radio Cluj Obiectivul: un drum nou care să apeleze la elementele — vizuale și auditive ale scenei și ale radioului»

● Cîteva titluri atracționate la «Teatru radiofonic»: **Circuitul telefonic** de Miloslav Stehlik (Premiul «Italia») cu Gina Patrichi, Anza Pellea, Dana Comnea, Dumitru Furdui ș.a. (7 iulie), **Trei piese într-un act de George Călinescu:** «Răzbunarea lui Voltaire», «Despre minie», «Napoleon și Sf. Elena» cu Fory Etterle, Ion Marinescu, Mariana Mihuț ș.a. (8 iulie), **Cartoforii** de N. Gogol cu Gr. Vasiliu-Birlic, Niki Atanasiu, Costache Antoniu, Dem. Rădulescu, Ovid Teodorescu, D. Furdui, Mihai Fotino (10 iulie).

● Debut! Anul teatral [illegible] consemnat numeroase debuturi remarcabile. Să mai consemnăm și noul [illegible] pe care l-a montat la Teatrul Național din Craiova **Domnișoara Iulia** de Strindberg (de altfel dramaturgia lui Strindberg va fi prezentă în toamnă pe mai multe scene din țară). Textul dificil dus la un spectacol inegal, cu lucrări artistice. Joacă: Smaragda Oltean (Iulia), Remus Mărgineanu și Papi Panduru

Gina Patrichi

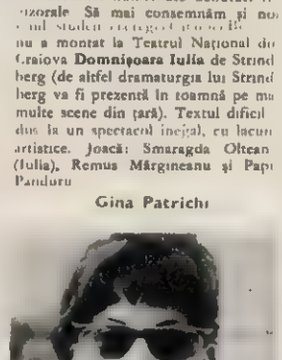

televiziune

Dacă nu va interveni vreo schimbare (de fapt e greu să ne imaginăm așa ceva!) programul săptămînii ce urmează se va înscrie și el, ca atîtea altele, în anonimat. Ne-am îngăduit să amintim din nou organizatorilor programelor televizate că vacanța nu înseamnă vacanță pentru TV așa cum nu înseamnă pentru Salvamar, de pildă.

DUMINICĂ 7 IULIE. La harpă, oboi, trombon, marimbafon, trompetă... muzică populară. Iată deci că și o emisiune de **Varietăți folclorice** poate fi insolită (20.15) ● Celebrul roman al tinerilor de pretutindeni, «Aventurile lui Tom Sawyer» de Mark Twain — transpus pe o peliculă cu Tommy Kelly și Ann Gillis (21.00 ● Program II. Ascultați-l pe baritonul Laurence Winters (20.15) ● **Seară de teatru.** Un excepțional spectacol bucureștean adus pe micul ecran — «Acest

Rodica Tutuianu

[illegible]ornal [illegible]ludat» de Gabriel Aroud (după Cehov), într-o distribuție fără repros: George Constantin, Gilda Marinescu, Mihai Herăscanu, Lia Șahighian și alții (21.00).

LUNI 8 IULIE. Studenții **Teleuniversității** n-au intrat în vacanță. Îi vor audia — în ciclul «Istoria civilizațiilor» — prima parte a subiectului «Civilizația egipteană» (20.45) ● **Teatru în studio** repune comedia lui Mușatescu «...ESCU» (Gh. Dinică, Niculescu Cadet, Florin Vasiliu, Florin Scărlătescu, Amza Pellea, Rodica Tutuianu, Victoria Mierlescu și alții. Revenim cu o întrebare: este oare fericită programarea celor două emisiuni săptămînale de teatru în două seri consecutive? (21.20).

MARȚI 9 IULIE. O rubrică de prestanță, **Cronica ideilor,** programează tema: «Ideal și etic în societatea noastră» (20.26) ● Un film cehoslovac din categoria comediară polițistă «Chemați-l pe Martin» (nu e cazul să formulați pretenții) (20.45) ● Pentru amatorii de genuri suspinătoare — o **Seară de romanțe** cu Cornelia Mihai, Pușa Neicu și George Nicolescu (22.20).

MIERCURI 10 IULIE. O jumătate oră în compania Ștefaniei Stoia-Polovenco, a Georgetei Anghel, a Mariei Schipor, a lui Ion Dolănescu (unoscuți interpreți de muzică populară românească (20.00).

JOI 11 IULIE. Bobby Solo la **Parada vedetelor** (22.30) ● Program II. Cine a urmărit săptămîna trecută documentarul «Aventură în Mato Grosso» va fi tentat săptămîna aceasta de titlul «Brazilia, pămînt al contrastelor» (20.00) ● Pe sumarul emisiunii **O sumă de cuvinte:** «Însemnări de călătorie» — Spătarul Milescu, Dinicu Golescu, Vasile Alecsandri, Al. Odobescu... Nu sîntem convinși că autorii contemporani de «note de drum» n-au ce învăța de la numiții precursori (21.00).

VINERI 12 IULIE. **La porțile cunoașterii** — o bine întocmită emisiune pentru tineret (19.00) ● Ultimele volume ale poetului Nichita Stănescu, «Oul și sfera» și «Alfa», în discuția rubricii **Cărți și autori,** cu participarea criticului Eugen Simion (20.40).

SÎMBĂTĂ 13 IULIE. Instantaneu pe portative, de fapt un pretext pentru întîlniri și reîntîlniri cu cîteva personalități din lumea **muzicii ușoare:** Iordanka Hristova, Mafalda Sofia, Jo Roland, Miquel, Kalinka, Guy Mardel, Rody McNeil și alții (21.50).

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la Concursul pronosport nr. 27 din 7 iulie 1968

I. Ancora Galați-Oțelul Galați	x
II. Gloria CFR Gl.-Unirea Focșani	1
III. Portul Constanța-1MUM	x
IV. Steaua Tulcea-Electrica C-ța	1
V. Dunărea Giurgiu-Metalul Buc.	1
VI. Fl. roșie-S.N. Oltenița	x
VII. Poiana-Șoimii Buzău	1
VIII. Flacăra-Rapid Ploiești	1
IX. Oțelul Sf. Gheorghe-Metrom	2
X. Faianța-Chimia Făgăraș	1
XI. Victoria Călan-Minerul Lupeni	x
XII. Metalul Huned-Mureșul Deva	1
XIII. CFR Pașcani-Foresta Fălticeni	1

NOTĂ: redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

„PRACTIC“

ASPIRATORUL
ULTIMELOR
CERINȚE

Practic

«PRACTIC» consumă numai 420 Wați pe oră.

Diferența de presiune pe care o creează el este de 1 300 milimetri coloană de apă.

«PRACTIC» are un randament superior, performanțele lui fiind comparabile cu ale celor mai bune produse similare străine. L-ați recunoscut deci: **«PRACTIC»**, noul tip de aspirator de praf realizat de uzina «Electromotor»-Timișoara, este rodul unor temeinice studii și experimentări. Tehnologia modernă de fabricație și execuția îngrijită îi conferă performanțe mult îmbunătățite în comparație cu tipul «Record». **«PRACTIC», ASPIRATORUL IDEAL, VĂ STĂ LA DISPOZIȚIE ÎN VITRINELE MAGAZINELOR DE SPECIALITATE.**

UZINA **ELECTROMOTOR**

TIMIȘOARA BD. REPUBLICII NR. 21

TELEFON 13856

PREȘEDINTELE REPUBLICII TUNISIENE HABIB BOURGUIBA, ÎN ROMÂNIA

La invitația președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Tunisiene, Habib Bourguiba, a făcut o vizită oficială de prietenie în țara noastră.

În fotografie, cei doi președinți salută mulțimea care îi aclamă pe aeroportul Băneasa.

Ing. VASILE IORDĂCHESCU — secretar general al «Automobil club român»-București:

— În săptămîna care s-a scurs: 1) au luat startul în două excursii (Austria și Cehoslovacia) peste 100 de persoane; 2) s-a definitivat proiectul desfășurării Congresului mondial «Timp liber și turism», care va avea loc la București.

AUREL STOICA — director al I.C.S. textile-încălțăminte-Constanța:

— În ultima săptămînă am primit de la furnizori 13 sortimente în 70 310 bucăți. Printre care: costume de baie de import, pălării de damă și bărbătești, poșete, sandale de plajă, sacoșe etc.

— Ce n-ați primit?

— 19 700 pălării de paie și 350 poșete (cooperativa «Meseriașul»-Gherla), 990 pălării de paie și 110 poșete (cooperativa «Prestarea»-Sighișoara) și 5 000 perechi sandale de plajă (Combinatul de cauciuc-Jilava). De asemenea, cooperativa «Sporul» din București nu ne-a trimis încă sortimentele pe care le așteptăm — 500 cămăși bărbătești și diferite compleuri.

ȘTEFAN TOTH — director general adjunct al Agenției centrale O.N.T:

— În această săptămînă, la toate agențiile și filialele noastre din țară se primesc înscrieri pentru excursii peste graniță, care se vor efectua în trimestrele II și III în: U.R.S.S., Bulgaria, Polonia, Cehoslovacia, Ungaria. După preferință — cu autocarul, trenul sau avionul.

ȘERBAN RĂDULESCU — director la I.E.S. «Zarea».

— O întrebare: cum luptați cu căldurile?

— Și un răspuns: am lansat în această săptămînă pe piață 840 000 sticle de răcoritoare (sucuri naturale de vișine, lămîie, portocale și grepfrut, dintre care, pentru București, 770 000.

— Noutăți?

— Din peste 100 de determinări, ne-am oprit la două noi sortimente de coniac, superioare «Milcovului», de o factură, aș spune, franțuzească. În curînd veți putea gusta.

GH. MĂRINCEANU — director al fabricii «Clujeana»:

— Ultima noastră noutate se numește «serviciu de cercetare». Obiectiv principal: valorificarea intensivă a pieilor. Rezultate? S-au obținut unele sortimente superioare din părți de piei inferior valorificate pînă acum. De pildă, din poalele și giturile bovinelor grele se obținea o piele de loc fină; acum, prin noi procedee, se obțin piei subțiri, calitativ superioare.

— În altă ordine de idei?

— S-a ajuns la concluzii importante privind utilizarea în agricultură a deșeurilor de piele netăbăcită; vor fi folosite în viitor ca îngrășăminte sau nutrețuri proteice (combinate). Lucrarea a fost făcută în colaborare cu Institutul agronomic din Cluj.

ZOLTAN SASZ — vicepreședinte al Consiliului popular județean Maramureș:

— În orașul Baia Mare și în Sighet — ca să răspund întrebări puse — aprovizionarea populației cu legume și fructe e mai bună.

Ne-am îndreptat atenția, mai ales, asupra reglementării prețurilor, mercurialul scăzîndu-le substanțial (fără să scadă și numărul producătorilor individuali pe piață): la cartofi (de la 2 lei la 1 leu), la castraveți (de la 7 la 3 lei), la varză (de la 2,20 la 1 leu) și la roșii (de la 11 la 4 lei). E de reținut însă că, la produsele de bază, unitățile socialiste vînd sub prețurile stabilite de mercurial.

MIERCURI Instantaneu «comercial»- «edilitar»: s-a adus brînză la magazinul alimentar de pe strada Halelor din Capitală. Obiectivul fotografic surprinde procedeul civilizat al scurgerii zerului; direct pe trotuar, în drumul trecătorilor, fără a se ține seama de miasmele specifice și nici de aspectul dezolant al străzii.

JOI «Felix I» este un examinator absolut obiectiv și infailibil. Printr un sistem de [illegible] alfa numeric, el indică numărul întrebării, apreciază corectitudinea răspunsurilor, prezintă notele pe care le acordă.

Fotografia vă înfățișează tînărul aparat-savant în tovărășia creatorului său, inginerul doctorand Ion Munteanu, de la catedra de calculatoare electronice și automatică a Institutului politehnic din Timișoara

VINERI La Cheia, într-un loc pitoresc, s-a deschis zilele acestea tabăra copiilor și școlarilor din județul Prahova și alte județe învecinate.

actualitatea

SECVENȚE, MAI PUȚIN TURISTICE

Străbătînd plaiurile hunedorene, călătorul frecvent sau ocazional va fi tentat, firește, să viziteze celebrul castel al Huniazilor — unul dintre cele mai remarcabile *monumente istorice de pe teritoriul țării noastre*. Cu atît mai mult cu cît, la București ca și la Deva, prospectele O.N.T. adresează invitații speciale în acest sens, ultind să atragă atenția asupra unui detaliu — evident, insignifiant: castelul este în curs de restaurare, așa că poate fi admirat exclusiv dinafară! Oricum, decît de loc...

La Sebeș dăinuie încă, după aproape șase veacuri, urme din zidurile de apărare ale vechiului oraș, cu ultimele două turnuri rămase în picioare: turnul breslei croitorilor și cel al breslei cizmarilor, precum și o parte din poarta de vest a cetății. Pentru a valorifica, probabil, prețioasele vestigii, în incinta lor funcționează un garaj-atelier auto, sub egida D.R.G.T.A., sau cam așa ceva. Așteptăm cu încredere preluarea și extinderea interesantei inițiative. Pe cînd deci o stațiune avicolă în Biserica Neagră?

Din Dumbrava Sibiului, un fel de tren-jucărie te poartă agale, în vreo trei sferturi de ceas, pînă la marginea Rășinarilor, așezare românească pomenită în hrisoave acum șapte sute cincizeci de ani. Aici, *sub codrii verzi* de brad de pe Măgură, e casa părintească a lui Goga, pe-o uliță ușor povîrnită, lîngă apa Sibișelului. Nu încercați să intrați: de obicei, nu-i nimeni să vă deschidă... În cumpăna drumului la Păltiniș, dominînd satul, mausoleul lui Andrei Șaguna, străjuit de leii de bronz. Se mai află în Rășinari o biserică bătrînă, împodobită cîndva de maeștri anonimi cu splendide fresce exterioare, din care mai licăresc ici-colo, în soarele verii, cîteva petice policrome. Nici o indicație pentru eventualii vizitatori, nici un semn de grijă pentru ceea ce s-ar mai putea salva (încă!) din această minune părăginită.

Puține orașe ale țării se bucură de privilegiile Brașovului: poziție excepțională, capodopere de arhitectură, *monumente istorice de o valoare inestimabilă*. Din centrul acestui «unicat» turistic, lipsește — aș zice, cu îndărătnicie — un singur lucru. Mă gîndesc la o hartă orientativă, de dimensiuni adecvate, în care să se indice, simplu și exact, punctele de atracție ale localității și ale zonei înconjurătoare. Consideră, oare, edilii orașului că estetica parcului central ar avea de *suferit*?

Dan DEȘLIU

Adică vor veni. La poalele Obcinei Feredeului, în comuna Vama, la una din cele mai mari păstrăvării din țara noastră, se fac intense pregătiri pentru prima «producție» de păstrăvi.

Din cele 30 de bazine cu o suprafață totală de «luciu-apă» de 5 000 metri pătrați, amenajate după cele mai moderne modele de tehnică piscicolă, vor porni spre piețe în următoarele luni 10 000 kilograme de păstrăvi curcubeu. La anul se va ajunge la 40 000 kilograme.

SPORT

MĂRIA-SA SPECTATORUL

S-a crezut, și — de ce să n-o recunoaștem — pe bună dreptate, că spectatorii își pot purta favoriții spre succes, pe nevăzutele aripi ale entuziasmului lor. Publicul a ajuns uneori să-i sperie, mai mult decît valoarea în sine a adversarilor, pe cei ce aveau să evolueze în anumite orașe sau țări.

Temperamentul sud-american a născut scene de legendă împrejurul terenurilor de fotbal, în vreme ce publicul bucureștean, mai ales, se încărca de elogii pentru marea sa obiectivitate. Publicul englez se impusese prin sobrietate și impartialitate, uneori glacială, pentru ca astăzi, cînd echipa Angliei este din nou campioană a lumii, să se manifeste în totală contradicție cu tot ceea ce se crede a fi tipic britanic. Scenele sonore, în care zeci de mii de cetățeni cîntă la unison, *sub cea mai ciudată baghetă ce poate să existe* — mingea de fotbal — au în ele ceva greu de acordat cu civilizația secolului, o naivitate tipic provincială rătăcită într-unul dintre marile orașe ale lumii. De curînd, și italienii s-au molipsit de acest bizar obicei al cîntecului colectiv, coborît din nordul îndepărtat al insulelor britanice în orașul soarelui și al cîntecului, cetatea eternă.

Deci publicul s-a schimbat. Acolo unde încă se fac crize *cardiace în tribune, se aruncă sticle de suc, se injură încrîncenat* și amarnic, înseamnă că moda cea nouă n-a sosit încă.

Din păcate, prin unele săli și terenuri sportive de pe la noi, cetățenii n-au prea aflat ce se mai întîmplă prin lume.

În iarnă, la bazinul Floreasca, echipa de polo a țării a pierdut un joc pe care-l avea (teoretic) la discreție, din cauza arbitrului. Dar omul acesta, mai înainte de a ajunge pe marginea bazinului, a început să fie huiduit de un public consecvent pierzîndu-și capul și devenind ostil, la rîndul său, gazdelor. La fotbal, cei ce se credeau susținători ai «Rapidului» au compromis bunele aprecieri de care se bucură în general publicul românesc la jocul cu «A.C. Milan». Prin provincie, la partidele de baschet și handbal, «musafirii» sînt presați de publicul aflat chiar pe *?marginea spațiului de joc, iar unii spectatori au, ca din întîmplare*, în mînă, un briceguș, cu lama — bineînțeles — scoasă...

Acest tip de spectator reprezintă un model întîrziat, firește, dar încă prezent pe terenurile noastre de sport și care nu-și merită conservarea nici măcar pentru rațiunea unei curiozități. La Craiova și Ploiești, acolo unde temperaturile sînt ridicate și în tribune, publicul a-nceput să-i denunțe pe turbulenți, dînd un minunat exemplu de acordare la tonul general al ambianței sportive din lume.

Este aceasta oare o decădere a publicului? Nici vorbă de așa ceva! În fond, fără spectatori, sportul și-ar pierde una dintre rațiunile existenței sale.

«Măria-Sa spectatorul» rămîne pe vecie în scaunul puterii sale, dar cei ce i s-au închinat cîndva *cu spamă, îi fac*, în noile împrejurări, un compliment, dîndu-i, ca primă răsplată, frumusețea nealterată a întrecerii.

ÎNTRE O „BOMBĂ" ȘI O FOSTĂ „BOMBĂ"

Un om se clatină, scoate niște sunete înalte și pline de... vitejie. E «obosit». Bufetiera, voinică, îl apucă de umeri și-l scoate pe ușă. Te uiți și te gîndești cu tristețe la demnitatea umană. Cu toate că o asemenea idee pare ridicolă dacă o confrunți cu vederile personalului de la bufetul «Ialomița» (Șoseaua Ștefan cel Mare, colț cu str. Lizeanu). În absența responsabilului — Petre C. Ion — am discutat cu bufetiera șefă, Ana Trancu. «La noi se pune bază pe vînzarea băuturii». Așadar, barmanul potolește, cu generozitate, setea clientului. Apoi, cînd clientul se clatină, și eventual vociferează, e azvîrlit în stradă. Demnitate umană? Civilizație? Mofturi!!! «Ialomița» este o «bombă», știe toată lumea și *nimeni nu* se supără, cîtă vreme se face planul și se iau prime...

La aproximativ 20 de metri depărtare de «Ialomița» (tot pe Șos. Ștefan cel Mare) se află «Botoșani» — local familial. De fapt, tot un bufet. Nu-i nici un an de cînd cel din urmă era și el o «bombă». Acum i-a mers faima în tot Bucureștiul: cică mandatarii Nicolae și Ion Chivu ar fi săvîrșit aici adevărate *minuni*. Așa să fie? Haideți să vedem:

O încăpere micuță, cu mese înalte, fără scaune, ține loc de bufet «pe picior». Poți lua, dacă ești dintre cei grăbiți, un păhărel de coniac și niște aterină prăjită (peștișori de mare) cu sau fără mujdei, o bucată de calcan, brînză ori alte gustări. Fără a fi elegant, acest interior impune prin curățenie. Nimeni nu aruncă scrum pe jos. (Ce ciudat, la 20 de metri distanță, Ana Trancu scuza gunoaiele de pe jos: «Așa-s oamenii învățați...»)

Localul condus de cei doi frați Chivu este completat prin alte două încăperi cu cîte cinci și zece mese — în total 15.

Cîțiva clienți se îndreaptă spre încăperea cu cinci mese. «Nu vă supărați , acolo nu servim». Explicația: «Noi reținem locuri prin telefon, pentru anumite ore».

— Ce fel de bucate v-au adus buna faimă pe care ați cîștigat-o? Ce se poate minca și bea la dv.?

— Orice. Dorește cineva morun sau pui la frigare, batog ori măduvioare, o băutură mai rară, mă rog, orice gusturi se respectă, cu o condiție: să anunțe fiecare, o dată cu reținerea mesei și ce poftește.

— Dar dacă intervine neprevăzutul în pretențiile vreunui client?

— În loc de răspuns am să vă povestesc o întîmplare: cineva a dorit, zilele trecute, după-masă, un pahar de bere. Nu aveam la bar și totuși am făcut imediat rost, de la... vecini.

— Îi tratați egal pe toți clienții?

— Absolut. Chiar în situații mai puțin plăcute...

Într-o seară, s-a încins mare chef la una dintre mese. Un bărbat din grup băuse mai mult decît se cuvenea și mai voia totuși o sticlă de vin. «Nu vă supărați, cred că nu mai e cazul. Ați băut destul» — i-a replicat Ion Chivu. Clientul cu pricina s-a supărat tare și, ca ultim argument, a anunțat, în gura mare, că el este cutare și cutare... «Îmi pare rău, tot n-am să vă mai dau». Salutar! (Evident «Botoșaniul» nu înregistrează totuși pierderi. În ultimele trei luni a vărsat statului beneficii în valoare de 42 500 lei.)

Și iarăși m-am gîndit cîtă deosebire există între «Ialomița» și «Botoșani», pe care le despart vreo 20 de metri și o concepție despre comerț!

Viorica CIORBAGIU

INSTANTANEE

SÎMBĂTĂ Statuia lui Lucaciu, executată de sculptorul C. Medrea, zace azi în curtea liceului «Mihail Eminescu» din Satu Mare atît de mic încît nu se găsește un loc de cinste acestui monument? Sau atîta este de mare... comoditatea lor.

DUMINICĂ Salt estival.

LUNI ...și astfel de șanțuri pe bd. 1848 din Capitală, unde lucrările edilitare, care nu se mai termină, creează adevărate «condiții fizice».

FOTOCOMENTARIU

Priviți fotografia. E în afara oricărei îndoieli că Bresson, celebrul fotoreporter Cartier Bresson, ar fi intitulat-o cu amărăciune «Necazul săracului» sau «La capătul pământului» sau «Orătăniile circiumăresei». Neaflîndu-ne însă printre săraci, nici la capătul pământului și nici într-o circiumă, o vom intitula, potrivit cu adevărul, «Instantaneul dezinteresului agresiv», precizînd că l-am cules la campingul «mării Bicaz», într-un loc de o rară frumusețe, pe terasa barului, care se vrea, modern.

Lipsă de condiții? De confort? De oameni? Nu, pur și simplu o condamnabilă lipsă de interes, un condamnabil sistem de a goni clienții. Ca și la cabana Bicaz-baraj și la braseria portului Bicaz unde, după cum tot noi am constatat, aprovizionarea defectuoasă este «compensată» de aceeași lipsă de interes, respect și autorespect.

B. D.

SCRISOARE DESCHISĂ UNUI PROFESOR DE LICEU PENTRU A FI CITITĂ ÎN CURSUL VACANȚEI DE VARĂ

Domnule profesor,

Subsemnatul, fost mai de mult elev, în clasa a II-a, într-a IV-a B, într-a VI-a și în clasa a VIII-a (așa era pe vremea mea), am onoarea de a vă supune următoarele în legătură cu pregătirea viitorului an școlar:

1) O dată s-a întîmplat ca pregătindu-mă foarte bine la literatura franceză (ceea ce înseamnă că citisem din plăcere pînă la 3 noaptea jumătate din «Comedia umană», urmînd ca cea de-a doua jumătate să o lichidez în ziua următoare chiulind de la cor), profesorul să mă scoată la tablă, să m-asculte, să recepteze o cantitate apreciabilă de referiri și impresii drastice și apoi, foarte rece, să-mi dea un 6 minus, plus următoarea explicație: «Nu mă interesează părerile dumitale despre Balzac, mă interesează să-mi spui ce-am demonstrat eu la lecție». Reacția mentorului meu spiritual m-a năucit lăuntric, paralizîndu-mi elanurile pînă la vacanța de Paști și azvîrlindu-mă în lectura pesimistă a lui Schopenhauer (Biblioteca pentru toți).

De aceea vă rog respectuos a evita asemenea reacții ale vanității profesorale («așa cum am spus eu») știind că metoda cea mai bună pentru frînarea vanităților din bancă este cenzurarea orgoliului de la catedră;

2) În luna octombrie a anului 194..., colegul meu Popescu V. Calistrat, cunoscut însă mai cu seamă sub numele de Gumilastic, a elaborat un extemporal la matematici nu numai fără greș, dar și izbutind o formulare pe care nici măcar profesorul n-o întrezărise. Din păcate a patra pagină a extemporalului cuprindea, paralel cu soluția, o pată, recunosc, mare de cerneală. Remarcînd-o, profesorul i-a dat lui Gumilastic nota 3 precum și o criză de nervi absolut inutilă, ceea ce înseamnă de fapt dăunătoare.

Drept care am onoarea să vă rog ca atunci cînd analizați substanța cerebrală a discipolilor să luați în considerație mai întîi cuvintele sau cifrele scrise pe hîrtie și în al doilea rînd hîrtia pe care sînt scrise cuvintele;

3) În clasa a II-a, oricît de bine am fi învățat, nici unul dintre noi nu izbutea să primească nota maximă la geografie. (Nici măcar tocilarii; adică Teodorescu V. Milt iade, ochelaristul și Prepurgel Niculae zis Cotor.) De ce? Pentru că profesorul, considerînd că 10 e pentru Dumnezeu și 9 pentru dm' Director, oferea în cel mai fericit caz un 8. De aceea, ținînd seama că Dumnezeu n-are nevoie de asemenea omagii, iar directorii cu atît mai puțin, necesitățile acestora fiind de cu totul altă natură, vă rog să rezervați elevilor nu numai datorii, fără limită, dar și drepturi maxime.

4) Cînd împlinisem vreo 13 ani, coafura mea luase, pe lîngă frunte mai ales, oarecari proporții. Intrucît cerusem frizerului să mă tundă ca Humis. Humis era un fotbalist care, importînd bani grei din Grecia, juca centru-înaintaș la «Venus», muncea foarte puțin pe teren și înscria goluri datorită în primul rînd isteției. Însușire ce-i adusese porecla de «speculant». Mă va lăsa directorul? Sau? M-a lăsat. Nu că stilul meu capilar l-ar fi încîntat cu osebire dar ținînd seama că tocmai prezentasem o teză la română unde pentru a-l explica pe St. O. Iosif furnizasem citate pe dinafară din Kant, trăsese probabil concluzia că existența smocului de păr nu anunță obligatoriu degenerescența mintală.

Drept care vă rog frumos ca, în limitele posibilităților îngăduite de rațiune, să acordați mai mare însemnătate fenomenelor aflate în cap, decît ocelora ivite pe cap.

Al. MIRODAN

O CEASCĂ DE ADEVĂR BĂUTĂ ÎN RATE

Dobre Borangic, responsabilul, și Viorica Culea, magazionera cantinei de asistați sociali nr. 14 din București, urează poftă bună oamenilor.

— V-ați săturat de bine, nu? Întoarcem foaia!

— Vă vede Dumnezeu...

Ca la comandă cei doi «filantropi» ridică privirea spre tavan la becul pătat de muște și înnegrit de fum.

*

— Fiți fără grijă! Cît timp sînt pe poziție, puteți dormi liniștiți, pompează șefa prevederilor sociale de la Grivița roșie încredere în cumnatul ei, responsabilul, și în magazionera cantinei.

Cei doi subalterni își freacă palmele, își fac ochii mici, și trec pe recepție.

— Ne vom ocupa de spiritism. Nu, nu clasica pierdere de timp în jurul unei mese banale. Vom invita zilnic la masă 40-50 de morți, foști clienți ai cantinei noastre, trecuți azi pe tărîmul celălalt...

— Mi-e frică — mărturisi Viorica Culea înverzindu-se la față.

Maria Alexandrescu își trase scaunul mai aproape de cei doi:

— Vă jur că n-o să fie complicații. De prin cimitirele «Străuleștii», «Sf. Vineri», «Dămăroaia» etc. vor sosi invizibili la masă. Cum vin așa pleacă. Îi țineți puțin de vorbă, apoi unul se bagă sub masă și slobozește un cucurigu. O vor rupe la fugă. Acesta e semnalul lor de apel. Prin urmare mîncarea va rămîne neatinsă.

— Or să trăncănească pe sus...

— Morminț! Ăștia pot să țină un secret o veșnicie.

— Atenție la...

O pală de vînt trîntește ușa. Fluier a pagubă și îmi văd de drum.

*

Pîndesc zile întregi să văd răposații circulînd, dar nu reușesc. Se vede treaba că am păcătuit prea mult. Nu mi se arată! Și totuși în cantină intră. Îi găsesc pe tabelul de pontaj, le pipăi cele cincizeci de cartele rezervate...

Pitit în dosul unei tarabe îi văd pe Borangic apropiindu-se tiptil de vînzătorul de la aprozar, Sîrbu. După zîmbetele lor îmi dau seama că-și zic de bine. Prind din zbor:

— ...Îmi dai factura din care reiese că iau 1 500 kg cartofi și 700 de ouă... tu vinzi marfa...

O mașină cu butelii de aragaz mă bruiază, inconștientă.

— ...Vezi, că are și ștampila... în două zile ai banii...

L-am mai căutat. N-a avut parte săracul Sîrbu de cîștig. Miliția economică l-a chemat să «ajute» la o dare de seamă și dus a fost!

*

Prin fața tribunalului zăresc un grup de asistați sociali din cantina nr. 14. Le dau bineț.

— Hai cu noi, avem proces, domnule dragă...

Sala e plină de lume.

— Am fost neglijent, neatent... — cîntă duios Borangic. Cînd acesta repetă pentru a douăzecea oară aceleași cuvinte, o femeie gîrbovită de ani și căptușită de boală cade în criză nervoasă și e evacuată.

— Minte!... Să vie de mînă cu ăilalți hoți — mai apucă să spună prin crăpătura ușii.

Procesul s-a amînat. Dosarul s-a retrimis Procuraturii. Se pare că e nevoie de un microscop ca să se descopere pungașii, care la un pas îți vîră degetele în ochi, nestingheriți.

Dobre Borangic cere banii de garanție de la cantină și se spală pe mîini. Viorica Culea șterge cu buretele micile... necazuri și duce tratative pentru angajare la un mandatar. Maria Alexandrescu, cu gîndul la excursiile pe care le-a făcut în străinătate, încearcă să convingă un medic că nu e prea sănătoasă și că ar trebui internată cel puțin pînă cînd trece vînțulețul acesta. Nu o-o sperie. Nu, n-a supărat-o nimeni. Un purice a pișcat-o în treacăt. Un fleac! «La relațiile mele mă fac bine și... de cancer».

S-o cred?!... Să n-o cred?!...

Petre PREDOANĂ

PĂMÎNTDEFLORIHAINEVECHISTICLEGOALE!!

Noile artere și bulevarde ale Bucureștiului sînt inundate, în ultimii ani, de tunetu. reclamei lui sonore. Prin centrul «consacrat» nu trece, pentru că, pe acolo miliția a plantat tăblițe cu capete de cai circulația hipo interzisă. În schimb vînzătorul de pămînt pentru flori își strigă nestingherit marfa (?) prin Drumul Taberei Berceni, Balta Albă și așa mai departe. Din morți de-ar fi să te scoale și tot te trezești cu noaptea în cap: *Pămi-i-nt de flo-o-o-ri pămînt de flori!* Dacă are concurență? În nici un caz nu-l concurează florăriile cu ale lor pungulițe de plastic, în care se vinde «sol fertil». Și, oricum, pentru o jardinieră de balcon, nu ajunge. N-or fi existînd «baze» de materii prime... Cît despre concurență, vînzătorul de pămînt are, da, în materie de zbierete. Abia respiri, după insistentul *pă-ă-ă-mi-n-n-t...* că-ți sparge timpanele glasul hîrîit al aitui «virtuos»: *Ho-o-o-ine vechi cum-m-păr!* Acesta din urmă își îndulcește sonorul pînă la șoaptă cînd stă în față la «Unic» sau la «Ambasador». Îți îngheață sîngele, dacă-i întîlnești privirea strecurată pe sub pleoapele umflate; parcă ar sta tot timpul cu mîna pe cuțit... Talciocul a dispărut din rațiuni de civilizație, dar s-a reeditat în formă volantă. Și consignațiile de acest tip? Unde sînt? Trăiască intermediarii!

La corul halucinant al străzii (și ce campanie mai ducem pentru instaurarea liniștii!) participă și o... soprană cu ale ei: sticle goale — *sticle murdare cu-u-u-m-m-păr!* Încumetă-te și adu-o în casă. Nu mai scapi de ea pîn' nu-ți înjumătățește garderoba, așa că se cuvine să-i dai cadouri... Și iată, uneori, ești obligat la astfel de riscuri pentru că centrul de achiziții al sticlelor și borcanelor e închis ori nu există.

Pămînt de flori, sticle goale, haine vechi!!! (Rezonanțe insalubre, insalubre, insalubre.) N-ai nevoie de ceas deșteptător sau de apelul serviciului telefonic 05 ca să te trezești dimineața, la prînz sau seara, dacă stai în Balta Albă, Berceni, pe Mihai Bravu etc., etc., etc. Și totuși în ciuda stridențelor, cei care trebuie să ia aminte nu se deșteaptă...

Anca VLAD
Desen de Dorin DIMITRIU

ALO! 15.39.55?

de V. SAVIN —fotografiile autorului

Cu aparatul de fotografiat în... vizită la depozitul improvizat de păsări vii din str. Vitan, 15. Familia lui Ion Captari îi ia, în mod firesc, apărarea:

— 120 de pui?!?... Ferit-a sfîntul! Numai 72... Știți... pentru botez!...

15.39.55

Un număr de telefon pe care-l aflăm afișat în oricare unitate comercială din București, alături de 08 — pompierii și 06 — salvarea.

Ce apără și ce salvează cei ce răspund la 15 39 55?

Să mergem la capătul firului, acolo unde, la apelul telefonic, la orice oră, de dimineața de la 7, pînă seara la 22, ne răspunde cu fraza: «Aici Inspecția comercială de stat a municipiului București»

LUCRUL NU SE ÎNCEPE DUPĂ PROGRAM

Parafrazînd proverbul, putem spune că socoteala din... redacție nu se potrivește cu cea din piață. Pentru că, venind la inspecție la ora 7, am avut — plăcuta sau neplăcuta? — surpriză de a constata că, de la bun început, planul nostru gazetăresc de a ne începe reportajul cu primul minut de muncă matinală a acestui organism, a fost dat peste cap: în seara din ajun, la 19 iunie, Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului București elaborase Decizia nr. 1253, fixînd prețuri maximale pentru legume și fructe; pentru afișarea și respectarea lor, alături de alți factori, fusese mobilizat, cu noaptea în cap, și întreg activul de inspectori comerciali. Între orele 5 și 7 ei inspectează 23 de piețe din Capitală.

Pe inspectorul-șef Dumitru Iacovită, prezența reporterului, cu curiozitatea sa profesională, evident îl stinjenește. Inspectorul-șef însuși a fost de dimineață prin piețe, acum primește rapoartele inspectorilor în subordine cu privire la felul în care a fost primită și aplicată decizia, iar peste o jumătate de oră va trebui să ia parte la o ședință a activului Direcției generale comerciale a municipiului București, în care se va raporta felul în care a decurs acțiunea, luîndu-se hotărîri pentru continuarea ei.

Totuși să profităm de această jumătate de oră pentru a obține cîteva date generale asupra acestui organism

ÎNCEPEM CU STATISTICA

Corpul de inspectori ai Inspecției comerciale de stat a municipiului București cuprinde doar 13 inspectori (cifră... fatidică pentru acei lucrători din comerț care, umblînd la miere, obișnuiesc nu numai să-și mai lingă degetele, dar uneori să mănînce cu polonicul, ba chiar să mai înghită și fagurii). Șase dintre acești inspectori au ca sarcină controlul permanent al rețelei comerciale, patru dintre ei merg pe urmele reclamațiilor și sesizărilor scrise sau telefonice primite de la cetățeni și, în sfîrșit, trei inspectori se ocupă de controlul calității produselor, respectiv cîte unul pentru sectoarele alimentar, textile-încălțăminte și metalo-chimice, antenele atenției lor fiind îndreptate îndeosebi dar nu în exclusivitate — spre fabricile, atelierele, laboratoarele etc., producătoare ale respectivelor mărfuri.

Ce intră în raza de activitate a întregului corp de inspecție?

Nu mai puțin de 6 000 de unități comerciale magazine, centre, puncte de desfacere de tot felul - circa 200 de depozite de mărfuri, 180 de întreprinderi industriale și peste 100 unități ale cooperației de consum din comunele subordonate sectoarelor municipiului. Evident că cei 13 inspectori, chiar dacă fiecare dintre ei ar fi o copie a zeului Mercur cel cu aripi la picioare, nu ar putea să realizeze la un loc nici o sutime de procent din volumul de inspecții necesare, dacă nu ar beneficia de masive ajutoare din afară. În primul rînd, ei sînt secondați de cei 16 inspectori ai sectoarelor municipale — cîte doi de fiecare sector; în depozitele întreprinderilor comerciale cu rîdicată sînt ajutați de un corp de 45 de așa-ziși «delegați neutri» — recepționeri salariați ai altor întreprinderi decît acelea în care-și exercită mandatul, care au ca sarcină să constate dacă mărfurile primite corespund facturilor și altor documente însoțitoare, în al treilea rînd, inspecția comercială de stat poate să răspundă sarcinilor ei și datorită ajutorului pe care-l primește colaborînd cu alte organe de control, cum sînt cele ale Direcției generale pentru metrologie, standarde și invenții, ale Inspectoratului sanitar de stat, ale Miliției și Procuraturii etc., dar cel mai larg, mai voluminos și mai eficient ajutor îl primește din partea cetățenilor, a maselor largi de cumpărători care, fie în mod organizat, prin echipele de control obștesc, fie în mod spontan, prin observații și reclamații făcute individual, sesizează inspecția asupra oricăror încălcări ale legalității în comerț.

Mulțumită acestui din urmă sprijin, îndeosebi în ultimii 5 ani, Inspecția comercială de stat a municipiului București a reușit să dubleze numărul controalelor efectuate și cel al sesizărilor cercetate și soluționate, deși astăzi corpul inspectorilor este redus la jumătate în raport cu cel din 1963. În urma acestor controale, inspecția a aplicat într-un singur an 1967 — sancțiuni în valoare de 800 000 lei

PUI, COCOȘI ȘI... GĂINĂRIE

Să depășim însă faza statisticilor și să trecem la munca vie, de teren.

Într-o zi «obișnuită» — există însă, oare, așa ceva aci? — munca inspecției începe prin raportul pe care inspectorul de serviciu din după-amiaza precedentă îl prezintă inspectorului-șef. Reclamațiile ce sosesc în cursul unei dimineți sînt îndeobște repartizate spre rezolvare în aceeași zi; asupra celor primite după-amiază, se hotărăște însă în dimineața zilei următoare, stabilindu-se pentru fiecare în parte dacă e sau nu cazul ca un inspector să meargă pe teren sau că lucrurile se pot clarifica prin citarea, la sediul inspecției, a reclamantului și a celui reclamat. Bineînțeles că în cazurile mai grave se recurge la prima cale. Alegem deci unul dintre aceste cazuri.

Cel mai interesant ni se pare cel sesizat de cetățeanul R.P. În seara din ajun a reclamat telefonic faptele pe care acum va merge să le cerceteze pe teren inspectorul principal Ion Neacșu. Să-l însoțim.

Cartierul Colentina, Șoseaua 7 Noiembrie. La nr. 108 de pe această stradă se află unitatea pentru desfacerea de legume și fructe nr. 128. Aci, după cum sună reclamația sosită la inspecție, se descărcase în seara din ajun, pe la ora 19, un transport de păsări vii. Mai mulți cetățeni au vrut să cumpere. Vînzătorul Ion Captari i-a încunoștințat însă că e ora închiderii și că deci păsările se vor pune în vînzare dimineața. Ceva mai tîrziu a apărut și gestionarul unității, Onig Gorgotian, care a confirmat cele spuse de vînzător. Dar cîțiva cumpărători au simțit că ceva nu e în regulă, că, într-un anume fel, marfa totuși se vinde. Într-adevăr, dintre cele 520 de păsări descărcate, vînzătorul Ion Captari le alegea pe cele mai grase, punîndu-le în niște cuști separate. Trei cuști au fost astfel întesate cu pui aleși pe sprînceană. Apoi a apărut o autobasculantă (nr. 32.B.6040, condusă de șoferul Lupu Alexandru), cuștile au fost încărcate și... pe-aici și-e drumul. Dar cetățeanul ce sesizase faptele nu s-a lăsat: s-a urcat pe o motocicletă și a pornit să urmărească autobasculanta. Curiozitatea nu i-a fost zadarnică: încărcătura de orătănii avea o destinație precisă: domiciliul lui Ion Captari, din str. Vitan, 15. Fiind sesizat primul lucrător de miliție întîlnit în drum, faptele au fost stabilite fără putință de tăgadă.

Inspectorului comercial principal Ion Neacșu, vînzătorul Captari i-a declarat:

— Nu-i adevărat că am luat 120 de pui cum sună reclamația. Am luat doar 72. Sînt vii, la mine acasă și pot fi numărați. Și, apoi, nu i-am furat: i-am plătit.

— Cît ai plătit pentru ei?

Nu mai țin minte... Dis-de-dimineață am scos puii în vînzare, s-au vîndut repede toți și cît mai lipsea, din banii adunați pînă la acoperirea valorii a 294 kg pui și 112 kg cocoși, am acoperit eu...

Ion Captari are... amnezie: nu mai ține minte cîți bani a dat acum cîteva ore! Este și explicabil: el n-a cumpărat cum cumpără orice cetățean, ci doar a completat o sumă de bani. Și cum tot el vînduse restul, putem presupune că a avut grijă să cîntărească și să vîndă în așa fel încît suma pe care urma s-o plătească ca «diferență», să rămînă cît mai mică. Dar aceasta nu e decît o presupunere. Iar concluziile unei inspecții nu se pot baza pe presupuneri, ci pe fapte. Așa că inspectorul își continuă investigațiile.

— Pentru ce ai nevoie de atîția pui?

— Am un botez în familie!

Ei, lucrurile devin clare: dacă are omul botez în familie, cum să nu se aprovizioneze cu pui?! Mai ales dacă i-a și plătit!

Captari și-a găsit și un avocat: pe gestionarul unității, Onig Gorgotian:

— Omul i-a plătit... Are botez. Întreprinderea a cunoscut faptul...

Argumentele nu sînt însă destul de solide pentru inspector, care-și pune întrebarea: oare ce venituri are un vînzător dintr-o asemenea unitate că-și poate permite să facă un botez la care taie 72 de pui avînd în total 70 kg? De aci necesitatea unei inspecții complexe în unitate.

Controlul n-a durat mult pentru a arăta care sînt sursele suplimentare de venituri ale lui Ion Captari: mărfuri fără prețuri afișate și altele cu suprapreturi. Astfel, varza de calitatea a II-a, al cărei preț era de 0,75 lei/kg, purta pe etichetă inscripția: «cali

tarea lv și, bineînțeles, prețul de 1,10 lei kg. Din 1 400 kg varză primite, 1 100 kg se și vînduseră cu suprapreț! Cel de-al doilea vînzător, Ion Ciortescu, părtaș și el la această treabă, a refuzat să spună cum îl chemă. Captari și Gorgotinu, puși în fața faptelor, au semnat procesul-verbal. Chemați însă cu toții la inspecția comercială, au refuzat să recunoască ceea ce ei înșiși declaraseră verbal și recunoscuseră în fața cumpărătorilor, iar Ciortescu pur și simplu a fugit.

Nu credem că acest refuz le va ajuta cu ceva Inspectorul le-a întocmit dosarul penal, pe care l-a înaintat Procuraturii. După asemenea pregătiri de... botez, va urma, desigur, balul!

CÎND INCORECTITUDINEA APARȚINE UNEI ÎNTREPRINDERI

Dar nu numai vînzătorii pot comite incorectitudini în dauna cumpărătorilor; uneori autorii acestor incorectitudini — deși direct nu sînt beneficiarii cîștigurilor ilicite realizate în acest fel — pot fi și conducătorii, funcționarii sau tehnicienii din diferite întreprinderi industriale sau comerciale. Inspecția comercială de stat cunoaște acest lucru, de aceea o bună parte a activității ei este închinată controlului în întreprinderi. Astfel, un asemenea control, efectuat de inspectorul comercial principal Toma Dragomir, a stabilit că timp de 4 ani, între 1964 și 1968, I.C.R.M. (întreprinderea comerțului cu ridicata pentru produse metalochimice) din București a livrat unităților din rețea, precum și altor I.C.R.M., un număr de 1 090 difuzoare radio pentru care a încasat un suprapreț ilegal de 50 lei la bucată — în total 54 500 lei.

Cum s-au putut petrece asemenea lucruri?

Inspecția a stabilit clar: pentru tipul respectiv de difuzor neexistînd un ordin de preț, funcționarii de la I.C.R.M. nu s-au străduit să-l obțină, ci au recurs la... asimilarea cu un alt tip pentru care aveau «acoperire». Desigur că nici unul dintre ei nu a băgat în buzunar cei 54 500 lei. Totuși cumpărătorii au fost păgubiți. Epilog: atît întreprinderea cît și funcționarii, vinovați de această neglijență, au suferit cuvenitele sancțiuni bănești, iar suma încasată ca suprapreț a fost vărsată la bugetul statului, sesizîndu-se totodată organele Procuraturii.

O atenție deosebită acordă inspecția comercială de stat controlului în întreprinderile industriei alimentare — sector de care răspunde inspectorul principal comercial de stat ing. Ecaterina Rădulescu. Un astfel de control s-a făcut, în aceste zile, la «Industria laptelui-București».

Echipa de inspecție, din care a făcut parte și un reprezentant al Direcției verificării metrologice, a verificat organoleptic și prin analize de laborator calitatea produselor, felul în care se respectă normativele privitoare la ambalaje, prețurile produselor livrate, aparatajul metrologic din fabrică ș.a. Constatările — foarte concis redate — ale acestei inspecții, au fost consemnate într-un proces-verbal ce înșiră pe pagini întregi zeci de încălcări ale normativelor în vigoare, avînd drept urmare scăderea calității unor produse, nerespectarea unor obligații contractuale ș.a. Iată cîteva din ele:

— La control s-au găsit borcane de iaurt murdare, în unul aflîndu-se și un gîndac.

— Fabrica nu-și respectă obligația de a livra înghețata în suficiente sortimente: din cele circa 10 sortimente contractate, uneori nu se livrează decît 4.

— Timp de cîteva zile fabrica a livrat rețelei comerciale iaurtul gras cu prețul de 1,40 lei borcanul, în loc de 1,10 lei borcanul. Numai în două zile, livrînd o cantitate de peste 48 000 borcane, fabrica a încasat un suprapreț ilicit de peste 14 000 lei.

— Fabrica livrează cutii cu pachete de înghețată din care în mod sistematic lipsesc cîte 7—15 bucăți înghețată la cutie.

— Sînt numeroase reclamații de la trusturile de cofetării și răcoritoare din care rezultă slaba calitate a unor sortimente de înghețată (cea de lămîie și ciocolată sînt cristalizate, cea de lămîie are gust de lapte și nu de lămîie etc.), grave deficiențe de aprovizionare a unităților etc.

— Din pricina unor aparate metrologice defectate sau chiar cu totul scoase din funcțiune (deficiențe semnalate și cu prilejul altor controale anterioare, dar nelichidate), se constată grave deficiențe calitative la unele produse. Astfel, necontrolarea temperaturii la pasteurizatoare a dus la livrarea unor produse conținînd coli cu mult peste limitele admise.

— Deși s-au cheltuit 300 000 lei pentru un panou centralizator de control, acesta n-a fost încă pus la funcțiune.

Urmarea acestor constatări a fost amendarea unor factori de răspundere din fabrică cu amenzi, ce totalizează suma de 2 450 lei.

Sînt oare însă suficiente asemenea sancțiuni în raport cu gravitatea lipsurilor constatate?

Părerea noastră este că nu. Din păcate însă doar atît poate face acest organism. Credem că forurile în drept ar trebui să ia în considerare reconsiderarea reglementărilor în vigoare, în așa fel, încît să poată face din inspecția comercială de stat un factor mult mai eficient în lupta ce se duce, pe toate tărîmurile, pentru combaterea necinstei, a neglijențelor, a oricăror încălcări ale legalității în domeniul comerțului.

Susținînd necesitatea înăspririi sancțiunilor aplicate, ținem totuși să amintim că inspecția comercială de stat nu se mulțumește numai cu amenzile sau cu trimiterile în judecată, atunci cînd faptele se încadrează în prevederile legislației penale — ci ia și măsuri concrete de remediere a deficiențelor constatate. Astfel, în cazul în care l-am relatat, în afara sancțiunilor bănești, s-a trasat conducerii fabricii obligația de a formula imediat un plan de măsuri cu termene și responsabilități precise, care să ducă la lichidarea tuturor lipsurilor semnalate. Planul a fost întocmit imediat. Am citit rînd cu rînd în cele 18 puncte pe care le conține. Termenele prevăzute pentru îndeplinirea acestor măsuri sînt, la cele mai multe puncte, foarte urgente. Și sîntem convinși că inspecția comercială de stat va avea grijă să controleze respectarea lor, astfel ca să nu mai găsim nici gîndaci în iaurt, nici coli în unt, nici cristale de gheață în înghețată.

▲▲▲

Trei secvențe dintr-o inspecție în Piața Unirii:
Inspectorii comerciali principali ing. Ecaterina Rădulescu și jurist Toma Dragomir controlează calitatea produselor puse în vînzare și prețurile lor.
— *Dar castraveți și ceapă nu aveți?*
— *Nu!... Nu ni s-au adus.*
Într-adevăr, în aceste zile, ceapa cam lipsea din gheretele unităților de desfacere a legumelor și fructelor...
...ea nu lipsea însă de prin unele cotloane. Pe o scară din subsolul unei unități I.V.L.F. inspectorii au dat de cîteva lăzi cu ceapă, care se odihneau liniștite, nederanjate de nimeni. Cîntarul a arătat și cît: 190 kg.
— *A cui e ceapa?*
— *A cantrulul de desfacere Gostat... al cărui gestionar, Gh. Druțu, răspunde cu cinism:*
— *Nu le-am pus în vînzare, pentru că știam că azi vine cinematografia să filmeze aspecte din piață. Și voiam să le expun cînd se va filma...*
«Explicații» de acest fel nu pot însă prinde la experimentații inspectori comerciali de stat. Nici măcar ca pretexte. Mai ales că, în momentul în care lăzile cu ceapă fuseseră descoperite în coțișorul lor întunecos, echipa de cineaști, ce făcea un reportaj-anchetă despre aprovizionarea cu legume și fructe, se afla de vreo oră în Piața Unirii...
Ce urmează, se înțelege: înscrierea constatării în registrul de control, invitația pe a doua zi la inspecție, procesul-verbal și cuvenita sancțiune.

RECLAMANȚII SÎNT UNEORI DOAR RECLAMAGII

În ziua întocmirii acestui reportaj, un cetățean a reclamat că la magazinul de mobilă din bulevardul Banu Manta nr. 2, un vînzător a refuzat să-i arate mobila din depozit, dacă nu-i prezintă în prealabil dovada vizată de întreprindere și banii de aconto pentru cumpărarea mobilei în rate. Inspectorul comercial principal Toma Dragomir a primit sarcina să cerceteze cazul.

Prezentîndu-se mai întîi ca un simplu cumpărător și declinîndu-și abia la urmă calitatea, inspectorul a putut constata o serie de deficiențe: lista de mărfuri existente în depozit nu cuprindea cea mai importantă și mai solicitată garnitură pe care o avea unitatea, în magazin erau expuse mărfuri degradate și unele necorespunzătoare calitativ, primite ca atare de la depozitul cu ridicata, în magazie era dezordine etc. Dar asupra faptelor ce constituiau obiectul reclamației nu s-a putut trage nici o concluzie: vînzătorul Marin Vasiloiu le nega, iar reclamantul, care sesizase inspecția prin telefon, nu-și lăsase adresa pentru a fi chemat și confruntat cu vînzătorul. Desigur că, pentru deficiențele constatate cu ocazia inspecției, gestionara unității, Floriana Uivaru, a fost amendată; dar cele reclamate împotriva vînzătorului Marin Vasiloiu n-au putut fi dovedite, din lipsa reclamantului.

— Aveți multe cazuri de asemenea reclamații? — l-am întrebat pe tov. D. Iacoviță, inspectorul-șef.

— Din păcate, destule. Și ele provin de la mai multe categorii de cetățeni. Printre ei aș menționa pe: maniacii reclamațiilor gratuite; apoi reclamagiii calomniatori, care se ascund în dosul unor nume sau adrese false; și, în sfîrșit, cei ce fac reclamația sub impulsul unei enervări de moment, renunțînd însă să și-o mai susțină în continuare. Toți aceștia ne pun pe drumuri, ne dau de lucru, ne încurcă treburile și ne răpesc ore și zile prețioase. Să amintim pe cîțiva: Constanța Bălăceanu (bd. Ana Ipătescu, 41), Gh. Stănculescu (bd. Gh. Gheorghiu-Dej, 38), Cristina Hîrceagă (str. Steaua roșie, 7), și alții ca ei au făcut reclamații — majoritatea întemeiate — dar nu s-au prezentat la confruntarea cu cei în cauză, deși confirmaseră, telefonic sau în scris, acceptarea invitației.

E vorba aici și de simț de răspundere, dar și de o elementară îndatorire de politețe!

NU NUMAI CETĂȚENII

Greutățile de care se izbește inspecția comercială de stat în îndeplinirea misiunii sale nu sînt însă numai cele provocate de reclamațiile neîntemeiate, de reclamanții lipsiți de curaj sau de lucrători din comerț ori din industrie care, aflați în culpă, încearcă să încurce treburile, spre a camufla adevărul. În afară de acestea mai există și unele greutăți provocate de alți factori.

Astfel, însoțind inspectorii pe teren, în cadrul acestui reportaj, m-a izbit în mod deosebit faptul că ei n-au la dispoziție mijloace de transport auto, pentru deplasări rapide și eficiente în unități, atunci cînd se face o reclamație. Cetățeanul care vede în magazine, afișat, alături de numărul de telefon al pompierilor și al salvării pe cel al inspecției comerciale, își poate închipui că are de-a face cu o instituție ce acționează oarecum asemănător. Dar cînd te duci să inspectezi o unitate comercială, un depozit sau o fabrică, din Șoseaua Chitilei sau din Berceni, din București Noi sau din Pantelimon și trebuie să mergi cu tramvaie, cu troleibuze sau cu autobuze (ba în comunele subordonate uneori nici cu acestea nu poți ajunge), cînd trebuie să iei probe de produse și să le cari cu sacoșa, dacă nu chiar în spinare, cu sacul, pînă la laboratoarele de analiză ale Inspecției sanitare de stat (Inspecția comercială nu are laboratoare proprii), greu să-ți mai îndeplinești cu promptitudine și eficiență misiunea!

Comitetul pentru problemele administrației locale ar trebui să dea curs insistențelor Consiliului popular al municipiului București și ale Ministerului Comerțului Interior, găsind o soluție pentru dotarea acestui organism măcar cu un autoturism în folosință exclusivă.

Mai mult sprijin ar trebui să găsească inspecția și la organele justiției.

— Pentru inspecția comercială de stat — ne-a declarat tov. inspector-șef D. Iacoviță — modul principal de acționare împotriva încălcării regulilor generale de comerț este cel al aplicării unor sancțiuni. Amenzile au drept scop să-i facă pe lucrătorii din comerț să înțeleagă că trebuie să respecte aceste reguli. Dar admiterea frecventă de către tribunalele din București a contestațiilor pe care cei amendați le fac împotriva acestor sancțiuni și anulările de amenzi hotărîte de aceste tribunale îi încurajează să calce în continuare legea. Iată un exemplu: Vîlceanu Gheorghe și Costoiu Ion, ambii salariați ai fostului trust Gostat, au fost în mod repetat amendați de organele noastre și tot în mod repetat amenzile au fost anulate de tribunale. Urmarea? Ei au continuat să încalce legea, ajungînd de la *contravenție* la *infracțiune*; pînă la urmă, bineînțeles că au fost prinși cu furturi grave din avutul obștesc și condamnați la ani grei de închisoare. Poate că fără îngăduința manifestată de tribunal și de șefii lor direcți, la primele lor greșeli, n-ar fi ajuns în această situație. Iată și un alt caz de nejustificată indulgență: la fostul bufet «Rustica» funcționa ca gestionar la secția «chebab» un oarecare Urtilescu Constantin, posesorul unui bogat cazier (3 luni închisoare corecțională în 1956, 2 ani și încă o dată 3 ani închisoare corecțională în 1957 pentru substituire și falsificare de mărfuri și alte infracțiuni economice). În 1966 însă, Tribunalul popular al fostului raion Griviță roșie trece la reabilitarea lui pentru toate cele trei pedepse privative de libertate. Aceasta în timp ce, la controalele ce i se fac, i se găsesc lipsuri în gestiune, i se impută sumele respective și i se dau sancțiuni disciplinare! Cine a greșit: cei care controlîndu-i gestiunea îi găseau lipsuri sau cei care, în același timp, îi acordau reabilitarea?

Răspunsul — singurul răspuns ce se poate da la această întrebare a inspectorului-șef — este cel pe care-l dă însăși activitatea instituției pe care o conduce: nici un fel de «argumente» ca mila prost înțeleasă, ori faptul că sumele cu care cei în cauză au fost prinși că i-au înșelat pe cumpărători erau mici, nu trebuie să fie luate drept considerente pentru «iertarea» celor în culpă.

Cine greșește trebuie, în raport bineînțeles cu gravitatea greșelii, să plătească. A sosit de mult timpul ca în comerțul nostru să nu mai existe nici o fisură a necinstei și ilegalității.

Pentru aceasta luptă întreg acest corp de activiști devotați binelui obștesc care sînt inspectorii comerciali de stat.

...Și cărora le urăm să-și facă mai departe în așa fel datoria, încît să ajungă cît mai curînd ziua în care nu va mai fi nevoie de această instituție și vor putea trece în alte munci.

CĂLĂTORIE NOUĂ:

MO

Cred că prima oară am fost în ținutul acesta cînd încă se mai lucra la Bicaz. Cu 15 ani în urmă toate prefacerile din această parte a țării erau dominate de «minunea» de la Stejaru. Veneam pur și simplu pentru hidrocentrală și pentru baraj. Pe atunci Piatra Neamț mai era încă un oraș cuminte, liniștit. Toate faptele mari se consumau în amonte de orașul acesta.

Mai tîrziu, evenimentele îndemnau către Roman. Se construia acolo uzina de cevi. Și orașul a cărui glorie industrială fusese o fabrică de zahăr își schimba din temelii fața.

Cu 10 ani în urmă chemau insistent coloșii de la Roznov și Săvinești. La Piatra Neamț, în poarta orașului, chimia își făurea două din cetățile ei românești... Apoi a urmat toată salba aceea de hidrocentrale în aval de Stejaru... Evenimente mari care nu erau numai ale acestui ținut. Au fost întotdeauna frumoase aceste meleaguri. Și bogate. Acum începeau să devină și puternice, căpătau forță industrială.

Am mai fost deci pe aici. În județul Neamț sînt însă pentru prima oară. Pentru simplu motiv că județul e nou.

Continuare în pag. 10

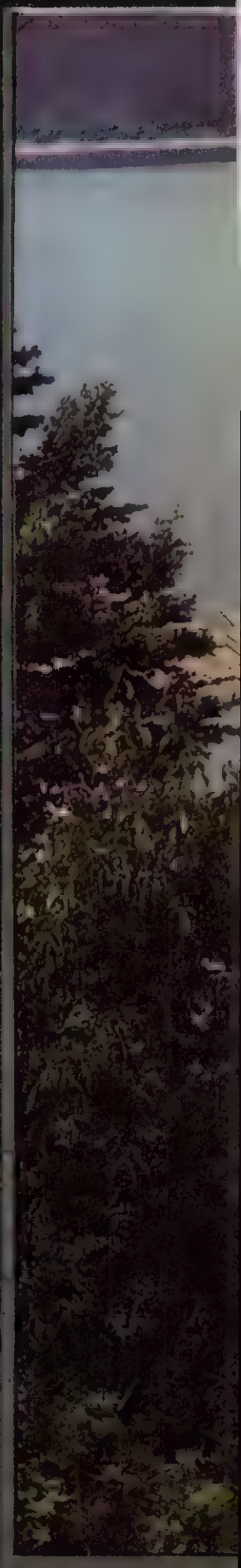

«Terasa gospodinelor» de pe Cozla, un local deasupra orașului, oferind vizitatorilor nu numai specialități culinare și vinuri alese ci și panorama reconfortantă a orașului Piatra Neamț.

Fermecele Bicazului.

ZAIC NEMȚEAN

de Traian **PROSAN** — fotografiile autorului

MOZAIC NEMȚEAN

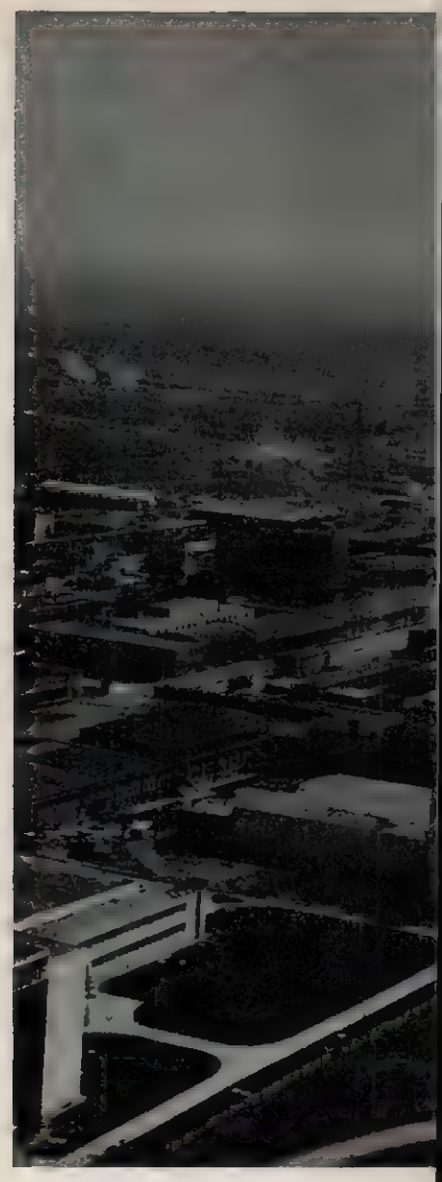

Emblema unui județ e, pe cît se poate, sinteză. Vechea emblemă a județului Neamț era o căprioară. Se potrivea.

Pentru un ținut trăind în umbra istoriei sale și din fala pădurilor, căprioara era o sinteză a sintezelor. Istoria țării își are aici timpuri de strălucire și legende nemuritoare. Voia să amintească singurătățile cărărilor spre Ceahlău, străbătute cîndva de Hogaș și de atîția scriitori mari îndrăgostiți de această Moldovă de sub munte. Amintea de Valea Tarcăului și de căutările dramatice ale Vitoriei Lipan. Sugera gingășia și tihna acelor splendori care se cheamă mănăstirile Neamțului. Ce emblemă s-ar cuveni noului județ?

«Turnul» de la Curtea Domnească a lui Ștefan cel Mare din Piatra Neamț, vizavi de noile blocuri din centrul orașului.

SALT LA ANTIPOZI

Colind prin Piatra, prin orașul acesta care într-un deceniu a realizat, cu îndrăzneală, saltul la antipozi. În centru, pe largul bulevard deschis în ultimii ani, la egală distanță de noile blocuri și de zidurile de la Curtea domnească a lui Ștefan cel Mare, am foarte acut sentimentul istoriei. Mă gîndesc. Poate că imaginea aceea sintetică, semnificativă pentru județ și pe care o caut, o oferă în cel mai înalt grad chiar orașul acesta de reședință!

Cu 15 ani în urmă Piatra Neamț avea vreo 26 000 locuitori și păstra încă toate atributele orașului de provincie. Avea cîteva școli, un liceu unde predase pe vremuri Calistrat Hogaș. Și se făcea un comerț activ cu lemnul pădurilor. Avea și ceva industrie. Piatra Neamț nu fusese în trecut un oraș chiar lipsit de industrie, cum au fost mai toate orașele moldovene.

Se știe că exista acolo o fabrică de hîrtie și celuloză, cîteva fabrici de cherestea. Am găsit într-o carte a unui fost primar al orașului, aflată în valoroasa bibliotecă documentară «Kirileanu», un tablou edificator al întreprinderilor din Piatra, în preajma războiului. Îl transcriu pentru un anume umor pe care, timpul și prefacerile de aici, l-au conferit.

Fabrica de hîrtie + mucava 450 muncitori
Fabrica de cherestea 360 muncitori
și o alta cu 200 muncitori
Fabrica de tricotaje cu 250
Fabrica de perii și parchete 180
Moara 40
Fabrica de bere 120
Turnătorie de fier 80
Fabrica de ulei cu 45
Fabrica de cărămidă 55 muncitori
Două fabrici de spirt cu 90 muncitori
Fabrica de împletituri de sîrmă, cuie de lemn și tocuri de ghete cu 50 muncitori.

La vremea lor, cifrele acestea însemnau desigur, ceva. Pentru noi, cei de azi, totul ne apare la nivelul unei industrii locale. Adunați cifrele salariaților și veți vedea că nu depășesc două mii. Și iată replica de acum la industria antebelică a orașului: 14 întreprinderi dintre care 10 de interes republican în care lucrează 25 000 de salariați.

Ar trebui să fii deopotrivă sociolog și psiholog, economist și istoric pentru a înțelege ce s-a petrecut cu orașul acesta.

Cu zece ani în urmă, orașul acesta trăind liniștit în umbra istoriei sale s-a trezit brusc, literalmente invadat de constructori și de chimiști. Infuzie de tinerețe și de vigoare. Constructori rămași de la Bicaz, lume venită din satele de munte ale ținutului și din locuri mai îndepărtate ale Moldovei.

Ar trebui să fii deopotrivă sociolog și psiholog, economist și istoric pentru a înțelege ce s-a petrecut cu orașul acesta.

Piatra Neamț are acum 46 000 locuitori. În douăzeci de ani, numărul locuitorilor lui aproape s-a dublat.

*

— Avem deopotrivă un județ încărcat de semnificații istorice, și un județ deschis spre spectaculoasa realitate, spre fața înnoită a întregii țări — spune tov. Gh. Ibănescu, prim vicepreședinte al Consiliului popular județean. O alcătuire armonioasă, un complex social economic cu largi posibilități de dezvoltare, acesta este județul nostru.

6 026 kmp suprafață, 470 000 locuitori, 4 orașe dintre care 2 municipii, 91 comune cu 445 sate — iată în cîteva cifre județul Neamț.

Condițiile geografice, demografice și sociale, economice dintre cele mai fericite, apropierea de proporțiile medii pe țară, fac din județul nostru o unitate teritorial-administrativă absolut viabilă. Industria e reprezentată de ramuri importante, de mari combinate și întreprinderi de interes republican. Remarcați repartizarea lor teritorială foarte judicioasă.

Industria chimică la Roznov și Săvinești.

Siderurgia și construcțiile de mașini la Roman (uzina de țevi și întreprinderea metalurgică), materiale de construcții la Piatra Neamț (fabrici de cherestea), la Roman (prefabricate), la Bicaz (ciment). Energetica de-a lungul întregii văi a Bistriței (două treimi din centralele electrice în aval de Stejaru sînt în județul Neamț).

Anul acesta industria județului va realiza o producție globală de aproape 5 miliarde lei.

— Acesta e un punct de plecare. Ce vă aduce viitorul?

— Sînt în plină dezvoltare Uzinele de fire și fibre sintetice-Săvinești, cu instalația relon III și melana III care vor tripla producția uzinelor în următorii ani. În 1970 capacitatea Săvineștilor va echivala cu producția a 6 milioane de oi și va situa lîna artificială românească pe scara celor mai valo-

Platforma chimică de la porțile orașului Piatra Neamț. Chimie a firelor sintetice și a îngrășămintelor azotoase. Cu producția anuală a Roznovului se pot îngrășa aproape un milion de hectare, cantitatea de lînă sintetică fabricată la Săvinești în 1970 va echivala cu producția a 6 milioane de oi.

roase realizări ale industriei mondiale. La Roman e în curs de execuție laminorul de 6 țoli de la uzina de țevi, un alt mare obiectiv industrial în județ.

Se vor construi secții noi la fabrica de hîrtie și celuloză «Reconstrucția», la fabrica de bere și la fabrica de tricotaje «8 Martie» din Piatra Neamț, la Fabrica de cărămizi din Roman.

— Cu toate acestea județul are și o importantă suprafață agricolă.

— Incluzînd și Romanul, județul nostru nu și-a adăugat numai un municipiu, ci a cuprins în partea de răsărit și o importantă zonă agricolă, asigurînd și din acest punct de vedere echilibrul județului. Astfel avem în județ întinderi apte culturilor cerealiere, și legumicole, dealuri indicate pomi-viticulturii iar în zona muntoasă o puternică bază naturală pentru producția animalieră.

— Aveți un județ foarte frumos...

— Avem un județ de mari frumuseți naturale și totodată păstrător al unei comori inestimabile de vestigii ale istoriei și culturii care evocă trecutul de glorie al Moldovei — continuă primul vicepreședinte al consiliului județean. Ne mîndrim cu locuri de o frumusețe unică, cu Ceahlăul și cu Cheile Bicazului, cu Valea Bistriței și cu Valea Tarcăului, cu barajul și cu marea Bicazului, frumuseți adăugate de oameni frumuseților naturale.

Mănăstirea și cetatea Neamțului și mănăstirile de la Agapia și Văratec, de la Secu și Bistrița fac din județul nostru o mare atracție turistică.

Ne străduim să sporim frumusețea acestor locuri și să facem mai accesibilă cunoasterea lor. La Ceahlău, de pildă, armonioasă împletire de peisaj montan și lacustru, se vor construi instalații de teleferic și teleschi, campinguri și cabane. Alte amenajări turistice vor fi făcute la Cheile Bicazului și la Cheile de la Borca.

Vrem să transformăm orașul Bicaz într-un centru turistic. Căutăm în momentul de față o soluție pentru a evita răspîndirea prafului produs de fabrica de ciment.

Pentru accesul mai ușor spre mănăstiri s-au refăcut o serie de drumuri și șosele și se fac în prezent eforturi pentru completarea acestora.

Piatra Neamț, el însuși o atracție pentru vizitatori, tinde să devină un mare centru turistic al țării, punct de plecare spre nenumărate frumuseți și comori ale Neamțului.

*

Greutatea de a mă opri asupra unei singure imagini, semnificative, persistă și acum după această trecere în revistă. Las altora și în primul rînd oamenilor de aici, găsirea acelei embleme care ar putea simboliza noul județ Neamț, complex economic unitar și echilibrat într-un teritoriu natural armonios.

PE LEMAN

Aș fi dorit să intru într-o librărie din Piatra Neamț și să pot cumpăra un ghid al acestui ținut. N-am încercat pentru că așa ceva nu există. Turistul în trecere pe aici se descurcă cum poate. Mai întreabă, mai se lasă păgubaș... Pentru că așa cum se întîmplă de obicei și localnicul cunoaște destul de puțin în orașul lui. Întrebi de Casa memorială Hogaș și din zece știe doar unul.

Bicazul tinde să devină o bază de plecare pentru multe direcții de interes turistic. Orașul s-a dezvoltat frumos și se împlinește mereu. Este cît se poate de clar că ascensiunea acestui oraș se datorează în cea mai mare parte fabricii de ciment în care lucrează 2 000 de salariați. Dar e tot atît de adevărat că prezența acestei fabrici amenință cu degradarea o întreagă zonă turistică. Un praf perfid se răspîndește din coșurile fabricii și pătrunde în casele oamenilor. Peste toată această împărăție verde praful se depune în straturi groase. Se tot vorbește de măsuri. Să se vorbească mai puțin și să se facă ceva pînă nu e prea tîrziu. Ajung la baraj. Prima constatare e că nu s-a schimbat nimic. Lacul ăsta pe toată întinderea lui trebuie să sufere de urgență o masivă prelucrare turistică. Cîteva chioșcuri în care se vînd ilustrate și niște roșii cam stricate și un bufet care are, ce-i drept, bere. Totul însă la un nivel prea modest pentru pretențiile de azi ale turistului, fie el chiar și autohton. Nimic specific, nimic făcut cu fantezie. Aceleași chioșcuri tip pe care le întîlnești în toată țara și aceiași vînzători plictisiți.

Ajung la Poiana Teiului. Capătul lacului. La un bufet și la o Alimentara, amîndouă nepermis de mizere, pentru o răscruce de *drumuri de mare interes turistic* ca aceasta, încerc să mănînc ceva. Nu e pîine. Cîțiva automobiliști caută și ei pîine.

— Păi, ce facem?

— Ce să facem?

Ziarul local scria ieri că pe toată valea asta aprovizionarea cu pîine se face defectuos. și iată-mă acum victima acestei stări de lucruri. Responsabilul, de, moldovean, inimă largă.

— La mine acasă tot v-aș face măcar o mămăliguță.

— Fă-o, domnule, aici.

— Păi n-am dispoziție.

— Nici pîine, nici dispoziție...

I se face omului lehamite de turism și de toate. Te saturi și de lac, și de Ceahlău, și de...

În baraca de alături e Alimentara. N-are nimic decît turtă dulce. Urc pe vapor și vreme de două ceasuri ronțăi turtă dulce uscată. Ofer și la alți nemîncați turtă uscată. Un kilogram de turtă de ceva nemaipomenit. Am avut și un borcan de compot mucegăit dar l-am înecat cu satisfacție în lac.

Sătul, văd lucrurile mai în roz. Frumos lac, frumos Ceahlăul. Am auzit că un francez care a trecut pe aici ar fi spus că Bicazul ar putea rivaliza cu Lemanul elvețian. Ar putea...

Uite ce înseamnă să mănînci atîta turtă dulce! Văd pe malul lacului vile frumoase, hoteluri moderne, campinguri și locuri unde se poate mînca bine. Pe lac văd iole, bărci cu motor, schi pe apă. Am halucinații.

TELE-COLOR

Una din marile companii japoneze producătoare de utilaj electronic, Matsushita Electric, a realizat recent un aparat pentru transmisia nemijlocită a fotografiilor color la distanță.

Potrivit vechiului procedeu era necesară o transmisie repetată a trei imagini care reprezentau o descompunere a imaginii inițiale în cele trei culori de bază.

DE *80* DE ORI MAI SUBȚIRE DECÎT FIRUL DE PĂR

Inginerii Institutului științific central pentru siderurgie «I.P. Bardin» din Moscova au creat un laminor de tablă care permite să se obțină din aliaje de fier-nichel o bandă de metal cu o grosime mai mică decît un micron, adică aproape de 80 de ori mai subțire decît firul de păr al omului. Această bandă posedă proprietăți magnetice specifice și este deosebit de utilă constructorilor de mașini și aparate de calcul rapid.

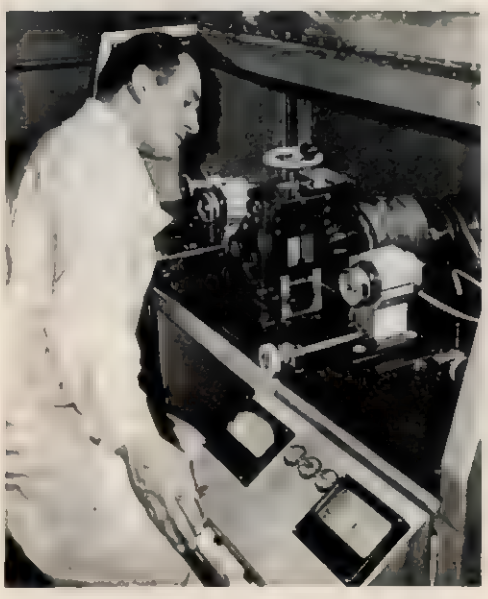

INSTALAȚIE ROMÂNEASCĂ DE BALNEOTERAPIE NUCLEARĂ

Șeful laboratorului de radioactivitate al filialei din Cluj a Institutului de fizică atomică al Academiei, dr. docent Arpad Szabó, a pus la punct o instalație automată de balneoterapie nucleară.

Se știe că valoarea terapeutică a apelor radioactive se bazează pe acțiunea fiziologică a radiațiilor **alfa, beta,** și **gama,** care rămîn practic neinfluențate de fenomenele chimico-fizice naturale ce se petrec atît în adîncul pămîntului cît și la suprafața acestuia. Cu ajutorul instalației puse la punct la Cluj, apele terapeutice radioactive pot fi preparate **în mod artificial** în orice laborator, ele avînd efecte *similare sau chiar mai intense decît cele naturale!*

Grație noii instalații, balneoterapia nucleară «artificială» poate fi aplicată ambulator, în policlinici etc. Totodată ea permite recuperarea completă a substanțelor radioactive folosite și se asigură pe deplin securitatea pacienților și a personalului medical.

PAT DE AER CALD PENTRU ARSURI

O nouă metodă de vindecare a arsurilor, experimentată în Anglia, constă în așezarea pacientului pe un pat de aer cald, pe care leziunile provocate de arsuri se usucă rapid, fără să mai supureze.

Dispozitivul este de forma unei saltele pneumatice confecționate dintr-o țesătură din fibre poliamidice și acoperită cu cauciuc, compartimentată în mai multe secțiuni care preiau forma conturului lateral al corpului. Printre secțiuni se suflă un curent de aer cald, sterilizat.

Experiențele au fost făcute cu doi pacienți care prezentau arsuri serioase; unul fiind ținut în aceste condiții timp de șase ore, iar celălalt timp de 15 ore, arsurile li s-au vindecat cu ușurință.

CLUBUL... BUNICILOR AUTOMOBILULUI

Proprietarii a peste 500 de automobile și motociclete vechi din întreaga Cehoslovacie s-au asociat în autoclubul «Veteran Car Club», recent înființat la Praga. Între cele mai prețioase și cele mai vechi mașini de categoria «Antica» (fabricate înainte de finele anului 1904) se află, de exemplu, mașinile «Tatra» denumite «Vicepreședinte», cu răcire cu apă, doi cilindri și 12... cai-putere. Tot în această categorie intră voatureta «Maurer-Union» cu un cilindru, o «specialitate» din anul 1902. În categoria «veteranilor», adică a automobilelor fabricate între anii 1905 și 1919, se încadrează cîteva mașini și motocicletele cunoscute: «Laurin-Klement», «Bugatti» cu patru cilindri din anul 1915, «Piccolo» cu doi cilindri și alte mașini.

«Veteran Car Club» a devenit membrul organizației internaționale a vehiculelor «istorice» FIVA, care organizează anual raliuri internaționale. Originalul club participă cu exponate și la expoziția internațională din Praga «Omul și automobilul».

● *În ultimul timp pe scenele teatrelor din R.D.G.* se prezintă mai multe din piesele lui Carlo Goldoni. Se pare că «Gîlcevile din Chioggia», prezentată de teatrul «Gerhart Hauptmann» din Görlitz, în regia lui Harwig Albiro, este spectacolul cel mai reușit, atît din punct de vedere regizoral cît și interpretativ.

● «Iubita mea Electra», o versiune modernă a «Electrei», este prezentată în premieră pe scena Teatrului Național din Budapesta. În fotografia noastră, o scenă din spectacol.

● Criticul Jacques Lemarchand consideră că «Britannicus», pus în scenă de compania Michel Hermon la «Théâtre de l'Epée du Bois » din Paris reprezintă cel mai bun spectacol al recentei stagiuni pariziene. În fotografie: Michel Hermon și Pierre Didier în timpul unei reprezentații

● Cu ocazia sărbătoririi a o sută de ani de la nașterea cunoscutului compozitor suedez Frans Berwald, Opera regală din Stockholm a pus în scenă, în regia Annei-Margret Petterson, **Regina din Galconda,** considerată ca cea mai reprezentativă lucrare a compozitorului.

de Veronica PORUMBACU

Expoziția studenților

Așa se chema dacă nu mă înșel: expoziția studenților, vizitată nu demult la Dalles. Dar ceea ce îmi amintesc cu certitudine e că vîrsta expozanților nu trecea în nici un caz de 25 de ani. Lucru de notat, cu atît mai mult cu cît ceea ce îl izbea pe vizitator era maturitatea, în special, a tapiseriilor, a sculpturilor și obiectelor decorative. Chiar la intrare, între primele ambalaje pentru microsioane, nu aveai nici un moment impresia că te-ai fi aflat printre debutanți, stampa de epocă a lui Vivaldi, liniile esențializate, sugerînd tragedia lui Edip, sînt o bună introducere, o adevărată invitație la muzică, iar în sala mare, *Anotimpurile* Adrianei Luca, cele patru fete care sugerează în roșu și gri închis avatarurile anului, *Gotica* Elisabetei Uszkay, *Păunul* Lilianei Lepanu, *Înțeleptul* lui Șerban Drăgoescu. *Compoziția*, acel joc de forme rafinat întreținute, de Margareta Kollo. *Bocitoarele* Danei Șenilă, sînt tapiserii pe care le poți vedea și revedea cu aceeași plăcere. E, în ele, o continuitate și în același timp o remarcabilă înnoire a unor vechi motive (ce alta e inovația autentică, decît noul unghi în care se privește tradiția și ce alta tradiția, decît depozitul viu al experiențelor inovatoare, intrate în zestrea artistică a unui popor?) De unde vin, ce «amintiri din copilărie» aduc cu sine tinerii, cum și le-au filtrat, ce reminiscențe istorice urmărește memoria lor, se putea aproxima parcurgînd sălile expoziției. Dar ceea ce merita, de asemenea, a fi notat erau varietatea, originalitatea tapiseriilor. Executate în clasa Ilenei Balotă, a Mariei Ciupe sau Georgetei Pițurcă, lucrările mărturisesc, o dată cu talentul studenților, strădania profesorilor de a stimula individualitățile, de a *nu-și imprima decît* pecetea dragostei de artă, nu și a propriilor preferințe. Într-adevăr, o generație nouă de artiști ai covoarelor se ridică sub ochii noștri. Ce se va întîmpla cu ea? Cum vor ajunge aceste lucrări la îndemîna marelui public? Ce frumos ar fi, de pildă, un muzeu permanent al tapiseriei deschis în București, Cluj, ori alte centre în care arta țesutului are o îndelungată tradiție, cultivată și în școlile superioare de specialitate. Ce utilă, o galerie permanentă, în care operele țesătorilor de artă, de toate vîrstele, să fie difuzate cu aceeași pasiune și pricepere pe care o pun în munca lor animatorii galeriilor de grafică, pictură și sculptură de pe strada Onești. Care școală nu și-ar orna cu satisfacție sala de festivități cu scoarțe reprezentînd bătălia de la Podul Înalt? Și cîte familii nu ar dori să-și îmbogățească, la un moment dat, *interiorul cu o mică tapiserie?* Sînt doar cîteva sugestii pe care mi le-a suscitat vizitarea frumoasei expoziții studențești.

RACHETA... „EXPLORATOR-GEOLOG"

La capătul unei călătorii «terradinamice», care durează o fracțiune de secundă — adîncul solului își dezvăluie tainele

Avionul cu reacție pare că se prăvălește spre pămînt cu 700 km pe oră. *Cînd atinge înălțimea de 7 000 m*, pilotul apasă pe manetă și o rachetă lungă de 4 m și cîntărind aproape 500 kg este lansată spre țintă. O atinge, dispare în sol. Nici o explozie!

«Bombardamentul» nu a avut alt scop decît să ajute pe geologi să determine structura subsolului în regiuni de acces dificil, în care nu se pot efectua forări obișnuite. Proiectilul își croiește drum pînă la circa 70 m adîncime, dislocînd cu ușurință bucățile de rocă. El nu are motor, mișcarea datorîndu-se doar atracției gravitaționale și impulsului inițial imprimat de avion, însă efectul combinat conduce la o viteză respectabilă: aproape 1 000 km pe oră! Inginerii care au construit racheta (în laboratoarele AEC Sandia din New Mexico, S.U.A.) au folosit pentru călătoria ei rapidă spre pămînt termenul de «terradinamică».

Bombardierul se îndreaptă amenințător spre țintă...

... dar racheta — de data aceasta — este un pașnic «explorator-geolog».

Cum acționează această originală rachetă pașnică? În «coadă» poartă un accelerometru care înregistrează rezistența întîlnită în diferitele strate de sol și rocă, iar datele sînt transmise prin radio. Evident, totul se petrece într-o fracțiune de secundă.

Proiectanții recunosc că noua tehnică nu este — și nu poate fi — atît de precisă ca un foraj geologic obișnuit. Ea oferă însă o imagine a densității subsolului în sectorul respectiv, pe baza căreia specialiștii își fac o idee dacă au de-a face cu apă, nisip, argilă, o rocă dură sau... pur și simplu noroi. Desigur, compoziția *exactă* nu poate fi determinată pe această cale deoarece diferite materiale pot prezenta aceeași rezistență, în funcție de adîncime și umiditate. Totuși simplitatea metodei și aplicabilitatea ei practic în orice regiune a globului, oricît de depărtată de căile de comunicație obișnuite, îi conferă avantaje însemnate.

«UN EVIDENT CARACTER DE NOUTATE»

«Principiul rachetei terradinamice prezintă un evident caracter de noutate — ne-a declarat conf. univ. ing. **Radu BOTEZATU,** directorul Institutului de geofizică aplicată — în primul rînd deoarece are dubla funcțiune de instrument de foraj și de aparat de investigație geofizică a găurii forate. Efectuarea simultană a acestor două operațiuni, care prin tehnica actuală nu se pot face decît *separat*, evidențiază foloasele deosebite ale metodei de cercetare a subsolului pe baza *unor* astfel de rachete».

«În al doilea rînd — a continuat ing. R. Botezatu — un alt element de noutate este reprezentat de principiul de investigație geofizică a găurii. În prezent, carotajul geofizic al găurilor de sondă se bazează pe diferențierea straturilor și complexelor de roci traversate, după anumite proprietăți fizice, și anume: electrice, radioactive, termice, acustice și magnetice. Principiul rachetei terradinamice folosește înregistrarea variației accelerației deplasării acesteia în mișcarea amortizată de pătrundere în subsol, din momentul impactului la suprafața solului și pînă la oprirea ei la adîncimea respectivă. Variația accelerației este proporțională cu variația rezistenței rocilor traversate și, transformată printr-un traductor într-un semnal electric variabil, este transmisă printr-o antenă și recepționată într-un dispozitiv de înregistrare. Diagrafia accelerației, respectiv a rezistenței rocilor în starea lor naturală de zăcămînt, reprezintă *o latură cu totul nouă și importantă a cercetării subsolului*.

Din nefericire, puterea mică de pătrundere a rachetei terradinamice în subsol o face, cel puțin deocamdată, neaplicabilă la cercetarea structurilor geologice și a zăcămintelor situate sub adîncimi de circa 70 m. Chiar în forma actuală însă, ea poate prezenta interes în unele probleme de geologie inginerească, pentru stabilirea adîncimii și naturii rocii de bază în zonele în care se proiectează uzine, fabrici, hidrocentrale, poduri, viaducte, diguri etc. Perspectivele cele mai mari în viitor sînt însă legate de posibilitatea de cercetare a *stratelor superioare ale subsolului* altor planete, prin lansarea unor astfel de rachete din sateliți artificiali» — a arătat în încheiere directorul Institutului de geofizică aplicată.

Noul tip de rachetă pune în lumină, o dată mai mult, ceea ce am putea numi dualitatea tragică a mai tuturor realizărilor științifice din zilele noastre. Același dispozitiv, aceeași mașină, aceeași energie dezlănțuită, poate servi — cu mici adaptări tehnice sau uneori practic fără nici o modificare — fie construcției pașnice, fie distrugerii. Și acest lucru reiese cu atît mai pregnant în cazul rachetelor, arme redutabile care însă și ele se pot *transforma în pașnici* exploratori ai spațiilor interplanetare sau ai adîncurilor Terrei.

L. NIȚESCU

rebeliunea din puerto santos

(IV)

Publicăm mai jos ultimele extrase din romanul unui fost diplomat american, economistul John Kenneth Galbraith. Pînă acum am văzut că rebeliunea unor oameni cu vederi liberale, împotriva regimului de dictatură militară al lui Martinez din mica republică latino-americană Puerto Santos, stîrnise nemulțumirea cercurilor conservatoare de la Washington. Calificînd-o drept «conspirație comunistă», aceste cercuri au mobilizat toate forțele necesare răsturnării noului regim Miro, în ciuda opoziției unor diplomați și oameni politici americani cu vederi realiste. Conservatorii au pus ochii pe fiul lui Martinez — student la o universitate americană — în speranța că el va putea fi folosit ca un instrument al unui regim asemănător cu cel patronat de tatăl său. Numai că, adus la putere, tînărul Martinez a început să aplice nu ce a văzut adeseori în Statele Unite, ci ceea ce i s-a predicat la universitate, fapt care a provocat furia Washingtonului.

După cum reiese, așadar, cu destulă claritate din acest roman-satiră, cu cheie, Galbraith vrea să demonstreze — dezvăluind totodată practicile reale pe care le cunoaște din experiența sa — că la baza politicii americane de intervenție în afacerile interne ale altor state stau concepții retrograde, incompatibile chiar cu principiile burghezo-liberale propovăduite în universitățile și în viața publică americană.

Ilustrații de Vasile OLAC

La cîteva săptămîni după căderea regimului Martinez, Worth Campbell se gîndi că ar fi cazul să afle mai multe despre fiul fostului dictator. Nu avea vreun plan anume. Dar Campbell ajunsese la concluzia că dacă s-ar fi pus cumva problema prevenirii pericolului reprezentat pentru lumea liberă de Madera și Ryan și de cei ce se aflau în spatele lor era necesară existența în orice moment a unei alternative la regimul Miro. Generalii bătrîni nu constituiau o soluție fericită. Doar Alianța pentru progres se declarase împotriva dictaturilor militare. Așa că orice reîntoarcere fățișă la un regim militar trebuia exclusă. Oricum, tînărul Martinez era civil. Orice acțiune în favoarea sa, ar stîrni desigur agitația unor liberali. Pe de altă parte însă aliații din Congres ai bătrînului Martinez nu puteau fi decît încîntați de această formulă — și ei reprezintă încă o forță considerabilă. În plus, nu trebuia ignorat faptul că tînărul este membru al unei familii care a asigurat stabilitatea țării sale timp de trei decenii.

Într-o seară, în timp ce lua masa cu un vechi prieten la unul din restaurantele franțuzești la modă din Washington, îl zări la o masă alăturată pe fostul ambasador la Washington al republicii Puerto Santos din timpul regimului Martinez, senor Ramirez. Campbell se scuză un moment față de prietenul său și se apropie de masa ambasadorului. Îl întrebă dacă-l cunoaște pe tînărul Martinez. Ambasadorul reacționă cu entuziasm:

— E un băiat harnic, bun student, seamănă cu tatăl său. El adăugă că nu-l cunoaște prea bine, în mod direct, pe tînărul Martinez, dar precizează că există destui în Puerto Santos care-l cunosc. Desigur, el se declară gata să cerceteze mai profund activitatea acestuia și să-l informeze pe secretar. Ramirez îl întrebă totodată pe Campbell dacă un om cu experiența sa de ambasador n-ar putea fi folosit la vreo bancă internațională oarecare, deoarece dorea să servească în continuare omenirea. Pentru a tempera entuziasmul ambasadorului, Campbell se grăbi să-i răspundă: «Nu consider că ar fi necesar să se facă cercetări la Flores». Îi arătă că era interesat să cunoască doar la modul general cum studiază tinerii latino-americani în Statele Unite și îndeosebi cineva dintr-o asemenea familie. Cît privește oferta de serviciu făcută de Ramirez, ea fu ignorată pur și simplu. Pentru a-și asigura o acoperire în vederea unor eventuale zvonuri, Campbell scrise a doua zi o notă informativă asupra conversației avute, scoțînd în evidență obiectivul limitat al interesului manifestat de el. În același timp, trimise o scrisoare unui prieten de-al său, profesor la universitatea unde studia tînărul Martinez. La cîteva zile după aceea, primi o detaliată informare despre activitățile acestuia.

Bill O'Donell, care în cazul crizei din Puerto Santos întrevedea o soluție cu totul opusă celei preconizate de Worth Campbell, lua masa cu un prieten de la Casa Albă — s-ar putea spune un fel de co-conspirator.

La Washington există două moduri de a privi rolul prînzurilor luate împreună cu ziariști și cu cei cu care îți concertezi acțiunile împotriva superiorilor. Unii consideră că locul cel mai bun pentru asemenea activități este un club un restaurant sau chiar propriul birou Alții sînt de părere că și în cele mai discrete locuri persoana nedorită poate să-și facă apariția prin preajmă, urmărind conversația sau însuși superiorul respectiv poate să-ți intre în birou fără să-ți bată la ușă. Întrucît împrejurările tot vor părea suspecte, cel mai bine pentru a înlătura bănuielile este să acționezi deschis. Aceasta era și concepția lui O'Donell.

— Poți aranja ca Medina să poată pătrunde la președinte? — întrebă Bill O'Donell.

— Nu.

— Atunci putem să-l considerăm atît pe el cît și pe Miro drept oameni terminați, pentru că de la Campbell nu va obține nimic.

— Cum a decurs întrevederea lui Medina cu Campbell? — întrebă interlocutorul lui O'Donell.

— S-au spus lucruri cunoscute. Noi acordăm ajutor nu din obligație, ori din filantropie, ori pentru că am vrea să fim pe placul cuiva. Noi îl acordăm pentru că sîntem profund preocupați de salvarea democrației și securității lumii libere. Sîntem îngrijorați deoarece guvernul Miro pare să fie dominat de roșii — mi se pare că expresia folosită de Campbell a fost «oameni pe care avem motive să-i suspectăm». În esență i-a spus că atîta vreme cît sînt implicați astfel de oameni, nu poate fi vorba de nici un ajutor.

— Care a fost reacția lui Medina?

— El a răspuns că Miro și Madera nu sînt comuniști, că Madera și Ryan sînt cei mai populari oameni ai regimului și și-au cîștigat o frumoasă reputație numai datorită realizărilor lor. În definitiv la cine altcineva ar fi putut face apel Miro? Nu exista un altul care să se fi bucurat de mai multă popularitate și opinia publică dorea, după toți anii aceștia, să se întreprindă ceva. În sfîrșit, dacă ei ar fi înlăturați, Miro ar trebui să se bazeze numai pe generali.

— Ce a răspuns Campbell?

— A rămas impasibil. Au abordat apoi problema proprietăților lui Martinez.

— Cum adică? Dacă trebuie naționalizate sau nu?

— Nu tocmai așa. Medina a arătat că aceste proprietăți au fost prost administrate și situația lor e din ce în ce mai rea. Miro vrea să preia pămînturile care pot fi împărțite țăranilor și să procedeze conform promisiunilor pe care le-a făcut. Restul — inclusiv cele legate de marile operații cu zahărul și cafeaua — vrea să le vîndă, pentru a obține banii de care are nevoie. La fel intenționează să procedeze și cu concernele sale comerciale și financiare. Nu ți se pare o concepție rezonabilă?

— Da.

— Ei bine, după părerea lui Campbell nu este. Dacă începi să confiști pămîntul și proprietatea particulară ce va spune David Rockefeller? Ce va spune Keith Funston? Mai ales ce va zice senatorul Bourke B. Hickenlooper? Înțelegi oare sensul amendamentului Hickenlooper?

— Nu prea.

— Amendamentul Hickenlooper urmărește anularea ajutorului acordat oricărei țări care naționalizează proprietăți americane fără a le compensa. Se pare că Martinez a trecut toate proprietățile din Puerto Santos — adică de fapt întreaga țară — pe numele fiului său, și acest băiat bogat trăiește în Michigan El nu este cetățean american, dar ca locuitor al S.U.A. se află sub protecția legii americane.

Enervat, prietenul de la Casa Albă vorbi precipitat:

— Să știi că toate acestea mi se par prostii. Hai să discutăm deschis. Nu și-a dobîndit Martinez averea prin furt, forță, șantaj?

— Evident. Medina a arătat asta.

— Ce a răspuns Campbell?

— El a afirmat cu condescendență: «Am auzit spunîndu-se că metodele prin care unele din marile noastre familii industriale și-ar fi dobîndit averea nu ar rezista la o anchetă mai serioasă. Dar noi nu putem din acest motiv să confiscăm proprietățile lui Rockefeller, Mellon, Guggenheim, Harriman, Whitney, Kennedy. Medina părea de-a dreptul dezolat.

— Cred că ar trebui să ajungă la președinte.

— Cum aranjăm acest lucru?

— Am să vorbesc cu vicepreședintele. Poate mai căpătăm ajutor de la vreo doi din băieții de la Casa Albă.

Tîrziu, în acea după-amiază, ministrul de finanțe din Puerto Santos, Medina, primi cel dintîi semn încurajator de cînd se afla la Washington. Un emisar îl întîlni în biroul ambasadei.

— Excelență, am vorbit cu dl. O'Donell de la Departa-

mentul de stat. Cred că vă vom putea aranja o întrevedere cu președintele.

După două zile de la întîlnirea dintre Medina și Campbell, acesta din urmă primi următorul mesaj: «Președintele a avut astăzi o lungă întrevedere cu ministrul de finanțe din Puerto Santos. Președintele a fost foarte impresionat de cele spuse de ministru despre Miro și eforturile sale de a instaura un guvern stabil. Președintele ar dori să se procedeze la o profundă reexaminare a politicii noastre, căutîndu-se să se vadă dacă n-ar trebui asigurate deplina recunoaștere și un ajutor substanțial lui Miro. Președintele este în mod special îngrijorat de faptul că, dacă Miro ar cădea, l-ar putea urma o dictatură militară. El ar dori să i se prezinte propuneri în această privință în următoarele două zile.

Cel ce redactase mesajul la Casa Albă a fost vizibil influențat de sentimentul său de simpatie pentru regimul Miro. De fapt, întîlnirea dintre președinte și Medina nu fusese prea lungă. Dar nu era nimic rău dacă se lăsa să se presupună că președintele manifestă interes în această chestiune. Președintele nu a stabilit un termen limită pentru respectiva reexaminare. În ce privește recunoașterea și ajutorul, ele au fost evocate destul de vag. De fapt, după ce întîlnirea s-a terminat, președintele a spus: «la legătura cu băieții ăia și vezi care-i părerea lor. Nu vreau să fiu acuzat c-am instaurat încă o dictatură militară acolo».

În ciuda insistențelor de a se da un răspuns prompt, au trebuit să treacă zece zile pînă ce secretarul de stat adjunct, Worth Campbell, să convoace o reuniune în vederea unei analize ample a politicii privind Puerto Santos.

Cu o zi înaintea reuniunii, Bill O'Donell se întîlni la un pahar de vin cu ambasadorul american pe lîngă Organizația Statelor Americane pentru a discuta punerea la punct a strategiei comune.

— Care sînt șansele? — întrebă ambasadorul.

— Politica noastră în chestiunea Puerto Santos este deschisă tuturor opțiunilor. Nimic nu va fi hotărît pînă după această reuniune. Symes Jones a și redactat o primă formă a textului care urmează să fie înaintat Casei Albe. *Desigur, proiectul va reflecta punctul de vedere al lui* Campbell. Este posibil să se obțină revizuirea textului, fie la reuniune, fie după aceea. Din nefericire el include o serie de fapte menite a susține concluziile lui Campbell. Acestea sînt mai greu de revizuit. Și, natural, pînă la urmă Campbell îl va însărcina pe Symes să revizuiască textul.

— De ce nu l-ai scris tu? — întrebă ambasadorul.

— I-am propus, dar Campbell mi-a spus că am un punct de vedere prea părtinitor. Așa s-a hotărît ca Symes să-l redacteze. Și el este părtinitor, dar față de Campbell, ceea ce pentru acesta înseamnă nepărtinitor.

— Trebuie să obținem ca reuniunea să respingă proiectul în ansamblu. Să fie redactat în întregime din nou.

— Nu va fi ușor. Majoritatea oamenilor îl vor sprijini pe Campbell. Doar depind de bunăvoința lui pentru a-și menține posturile.

— S-ar părea că poziția lui Campbell este destul de puternică — spuse ambasadorul. Nu crezi însă că ar trebui să o punem la încercare?

— Desigur — răspunse O'Donell.

Reuniunea a avut loc în biroul lui Worth Campbell. Copii ale textului redactat de Symes Jones, avînd pe ele inscripțiile «secret» și «proiect», au fost distribuite tuturor celor prezenți. Posesorii lor erau rugați ca la sfîrșitul ședinței să le înapoieze.

Erau prezenți un civil și trei ofițeri îmbrăcați în civil de la Pentagon. Erau de asemenea de față reprezentanți ai statelor majore, doi agenți ai C.I.A. și doi ai Agenției de informații a Statelor Unite. Agenția pentru dezvoltarea industrială avea și ea doi reprezentanți. Se mai aflau doi oameni din partea biroului secretarului de stat adjunct pentru contrainformații și doi din partea biroului secretarului de stat adjunct pentru problemele economice — ambele din Departamentul de stat. Un bărbat îmbrăcat într-un costum de tweed reprezenta sectorul planificării politice. În afară de Bill O'Donell mai erau de față ambasadorul Pethwick, precum și reprezentanți ai ministerelor agriculturii, comerțului și finanțelor.

Ambasadorul pe lîngă Organizația Statelor Americane, care întîrziase cinci minute, își ceru scuze. Secretarul de stat adjunct, Campbell, deschise reuniunea, mulțumind celor prezenți că au răspuns chemării și subliniind dorința sa de a avea loc un dialog liber și sincer. Nici una din formulele politice, afirmă el, nu este sacrosantă. Din moment ce Casa Albă dorește să se procedeze la o reexaminare, acest lucru este de la sine înțeles. El sublinie că nu vrea să spună mai mult pentru că nu intenționează să influențeze dezbaterile.

Un bărbat înalt, de la statul-major, a expus pe scurt acțiunile militare destinate a preveni o preluare a puterii de către comuniști. Aviația era de acord cu planul pentru bombardarea mijloacelor de comunicații din Flores și proiectul se afla în fața șefilor de state majore.

Reprezentantul ministerului agriculturii s-a ocupat de politica zahărului, subliniind că, ținînd seamă de pozițiile actuale în cadrul Congresului față de administrația Miro, va fi greu de menținut în continuare actualul nivel al cumpărăturilor de zahăr. El considera că dacă Miro vrea să-și

inențină cotele, trebuie să învețe de la Martinez cum să-și găsească la Washington un sprijinitor experimentat. Campbell îl întrerupse, sugerînd celor ce vorbeau să treacă mai direct la subiect. El întrebă pe reprezentantul C.I.A. care este aprecierea agenției asupra infiltrației comuniste în guvernul de la Puerto Santos. Agenția nu părea să fie chiar atît de alarmată cum ar fi dorit secretarul de stat adjunct. Era clar că omul lor din Puerto Santos se afla sub influența însărcinatului cu afaceri, Joe Hurd. Dar este inevitabil ca la o asemenea reuniune să fie necesară aprecierea serviciului de spionaj. Esența analizei făcute de C.I.A. consta în faptul că situația nu era chiar atît de clară. În acel moment, ambasadorul pe lîngă Organizația Statelor Americane consideră că este cazul să intervină în discuție.

— *Poporul de acolo a suportat 30 de ani dictatura lui* Martinez. Acum se pare că are un guvern bun. Am cunoscut pe unii dintre membrii săi și consider că vor să fie prietenii noștri. Cred că trebuie să recunoaștem acest guvern și să-i dăm ajutor, același ajutor pe care i l-am dat și lui Martinez. Dl. O'Donell, care e aci de față, și care urmărește îndeaproape evoluția evenimentelor de acolo, este de acord cu mine. Președintele înclină spre o atare soluție. Tocmai de aceea a și fost convocată o asemenea reuniune. Am citit depeșele și se pare că există un acord deplin al oamenilor noștri care se află la fața locului, în sensul sprijinirii administrației Miro. Dacă nu-l sprijinim pe Miro vom obține ceva mai rău.

A fost un discurs foarte eficient. Ambasadorul știa cum să prezinte lucrurile cu autoritate. Pentru un moment chiar și Campbell s-a simțit puțin stingherit. Ar fi fost oare posibil ca reuniunea să fie împinsă să se pronunțe pentru o acțiune nebunească? Îngrijorat de cele ce se petreceau, Campbell văzu că Pethwick se pregătește să intervină. Și-i dădu cuvîntul.

Pethwick era atît de enervat de afirmațiile ambasadorului încît îi trebui mult timp pentru a reuși să explice ceea ce voia să spună, repetîndu-se mereu. Esența celor spuse de el erau următoarele: Martinez a asigurat timp de 30 de ani un guvern stabil, și, el, Pethwick, care a trăit acolo, știe că oamenii au fost fericiți pe timpul lui. În ce-l privește pe Miro, putea să spună atît: Miro este un cîine!

Cuvintele lui Pethwick nu păreau să fi convins auditoriul. O'Donell își exprimă părerea că punctul de vedere al lui Pethwick asupra lui Miro precum și cel asupra sprijinului popular de care s-ar fi bucurat Martinez nu erau infailibile. El cită drept exemplu telegramele trimise de Pethwick în care prezicea că regimul lui Martinez va supraviețui. Tot ce spusese O'Donell era adevărat. Dar violența cuvintelor sale făcu să fie neglijată pînă și argumentarea convingătoare a ambasadorului pe lîngă Organizația Statelor Americane. În plus, O'Donell încălcase o regulă de bază a vieții diplomatice americane care constă în a nu discuta niciodată în public greșelile celuilalt.

Worth Campbell știa că, în decursul oricărei reuniuni, apare un moment cînd decizii ce ar fi putut fi considerate deplorabile sînt totuși acceptate de către participanți, și anume atunci cînd aceștia sînt obosiți sau se grăbesc să se ducă la o întîlnire, vor să facă o baie sau simt nevoia unui păhărel. El sugeră că a sosit timpul să se pună punctul pe i. În ce măsură — întrebă el — putem exclude pericolul comunist dacă îi acordăm sprijin deplin lui Miro? Ambasadorul și O'Donell protestară pe loc, afirmînd că nu aceasta era problema pusă în discuție, și dacă Miro constituia sau *nu un risc rezonabil. Campbell întrebă dacă este un prin*cipiu sănătos să încerci să minimalizezi riscul.

— E cineva de altă părere? — întrebă Campbell.

Se auzi un murmur de aprobare generală. Atunci Campbell întrebă dacă poate considera această reacție drept o aprobare a ideii că trebuie continuată politica actuală de așteptare vigilentă. Cine era împotrivă? Participanții își întoarseră privirile spre ambasador și O'Donell — singurii ce-și exprimaseră dezacordul.

Ambasadorul îi ceru lui Campbell să reformuleze întrebarea de o manieră afirmativă: cîți consideră oare că ar fi înțelept să se acorde sprijin administrației Miro acum, după experiența a șase luni de existență a acestuia? Campbell spuse că, după părerea lui, fiecare trebuie să fie de acord că la reuniune a avut loc o dezbatere liberă care s-a încheiat cu un vot asupra politicii așa cum este ea formulată acum. Ambasadorul îl întrebă dacă există posibilitatea să se precizeze că decizia împotriva sprijinirii lui Miro nu a fost unanimă. Campbell răspunse: «Desigur domnule, doar aici nu se fac presiuni». Și cu aceasta reuniunea luă sfîrșit.

O dată luată hotărîrea, Worth Campbell acționă cu promptitudine în vederea informării președintelui. Symes Jones își asumă sarcina redactării textului final și, în aproximativ zece zile, documentul fu trimis Casei Albe.

Încă mai înainte ca textul să ajungă la destinație, în unele ziare au apărut relatări indiscrete sub asemenea titluri: «Statele Unite își vor menține o atitudine rezervată față de Puerto Santos», «Comuniștii din guvernul Miro reprezintă o piedică în calea ajutorului». Indiscrețiile își făcuseră apariția prea devreme și Worth Campbell s-a văzut nevoit să-l pună pe purtătorul de cuvînt al Departamentului de stat să dezmintă, în cadrul obișnuitelor sale conferințe de presă, că s-ar fi luat vreo hotărîre. Citind un text dinainte

(Continuare în pag. 26)

FRANȚA ȘI BASTILIILE

de Eugen **MANDRIC**

Mă despart doar cîteva săptămîni de ultima mea călătorie în Franța, dar încercînd acum să raportez cititorului observații, impresii și o cît de sumară analiză, parcurg senzația acută că notele mele au fost scrise cu ani de zile în urmă. În ultimul timp am urmărit cu atîta patimă frămîntările acestei Franțe căreia-i iubesc pînă și paradoxurile, încît s-a scurs realmente o veșnicie de la ultimul Mai, pe care l-am început la Palatul Elysee, asistînd la tradiționala cupă de șampanie, ciocnită senin și grandios de președintele republicii cu hamalii din hale, pentru a-l continua pe bulevardul Saint Michel cu ochii împăienjeniți de gazele lacrimogene ale grenadelor poliției.

Lungi secole de muncă și cultură i-au stabilit Franței locul său distinct în conștiința și în inima omenirii. Ne permitem să alăturăm aici două imagini pe care le-am intitula, laolaltă, Franța eternă. Sus, una din perlele șiragului, mondial cunoscut, de castele ale Loirei: Franța istoriei, a talentului, a frumuseții. În dreapta, Victor Hugo din curtea Sorbonei ocupată de studenți, este onorat, în zilele din Mai 1968, cu un drapel roșu: Franța înnoirilor.

Karl Marx, căruia nici adversarii nu i-ar putea contesta autoritatea în materie, numea Franța țara clasică a revoluțiilor. Am asistat, în Franța, la începuturile mișcărilor sociale care, prin amploare și violență, păreau să prevestească, în cursul lunii mai, o fundamentală orientare către stînga a cursului vieții politice.

La sfîrșitul lunii iunie aceeași Franță, chemată la urne, a ales cea mai puternică majoritate deținută vreodată, de un singur partid, în toată istoria ei parlamentară: o majoritate de dreapta.

Sprijinindu-se, legislativ, pe această majoritate de dreapta, generalul Charles de Gaulle anunță reforme al căror caracter se vrea, evident, de stînga.

Atunci pentru ce, în mai, peste nouă milioane de greviști, Sorbona ocupată, baricade și grenade? Explozie gratuită? Imposibil, la asemenea proporții.

Explozie justificată? Atunci de ce nu s-a manifestat în alegeri?

Ce s-a petrecut în mai?

Sînt înclinat să dau cuvîntul unuia dintre cei mai iluștri reprezentanți ai învingătorilor (nu pentru că învingătorii ar avea întotdeauna dreptate), unui confident al generalului De Gaulle, cu care președintele împărtășește sentimentul copleșitor, de esență tragică, al istoriei, lui André Malraux: «Repetiția generală a acestei drame, întrerupte doar, anunță marea criză a civilizației occidentale». Și, mai departe, ministrul care n-a uitat scriitorul și filozoful constată: «Întîlnirea dintre elementul tineret (**intelectual** — n.r.) și elementul proletariat este fără precedent», pentru a conchide: «O grevă capitală este întotdeauna mai mult decît o grevă».

Sînt în întregime de acord că ceea ce s-a petrecut în mai, în Franța, reprezintă mai mult decît o grevă și tocmai din această pricină, literalmente intimidat în fața complexității problemelor ridicate de criza civilizației occidentale, aș încerca, la capătul acestei primăveri franceze care a început prin a anunța prefaceri și s-a încheiat scoțînd din urne conservatorism, să reflectez la numai o parte a problemei, la ceea ce se numește «societate de consum» și la alienarea individului în această societate.

Franța nu este exemplul cel mai elocvent al «societății de consum», în orice caz nu în măsura în care Statele Unite o reprezintă. Totuși, tocmai suprastructurile caracteristice acestui mod de viață, pe de o parte, și suprastructurile învechite, cu vîrful lor cel mai vechi, Universitatea, au fost, împreună, ținta celor mai violente contestații.

Franța a abordat revoluția tehnico-științifică contemporană de pe pozițiile unei țări cu veche tradiție industrială și cu strălucite realizări științifice. Există vaste și, adeseori, ireductibile divergențe cu privire la căile parcurse și cele de viitor în această revoluție a științei și tehnicii, a structurilor franceze ale acestei revoluții, a raportului dintre cadrul național și Piața comună, dar, din unghiul din care vreau să abordez problema, există posibilitatea de a nu le cita.

Rămîne un fapt că Franța, ca și alte țări occidentale avansate industrial, a realizat cu mijloacele acestei revoluții tehnico-științifice mutații fundamentale, cu aceleași consecințe pentru indivizi ca și în alte țări, mai avansate sau mai puțin avansate decît ea.

Criteriile eterne ale oricărei economii, eficiența, productivitatea, au început, în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice, să joace un rol într-atît determinant în viața fiecărui individ, pînă în raporturile ei cele mai intime, încît tuturor celorlalte valori eterne, etice și estetice, le rămîne din ce în ce mai puțin loc, dacă le mai rămîne.

Pentru a se menține în competiția cotidiană, care este viața modernă, individul trebuie să fie într-atît productiv în planul concret, posibil a se calcula cifric, încît nu-i mai rămîn forțe și timp pentru nimic altceva.

Contradicția ireductibilă a «societății de consum» este că, pe măsură ce viața se îmbogățește cu de toate, de la computere la frigidere, individul este din ce în ce mai lipsit de bucurie. Apartamentul, televizorul și automobilul personal n-au rezolvat decît confortul (pentru cine l-a rezolvat), nu fericirea. Computerele, atomul controlat, automatizarea, au creat noi industrii, nu o nouă civilizație.

Am urmărit, la Chinon-Avoine, pe malul Loirei, grupul de muncitori, tehnicieni și ingineri care, închiși într-o cameră de sticlă de mărimea unui birou de contabil-șef, urmăreau cele 6 000 de informații furnizate de computer în fiecare secundă cu privire la funcționarea reactorului atomic aflat la cîțiva metri de ei. Dacă soarele și căldura sa sînt produsul unei perpetue reacții în lanț, atunci grupul acesta urmărea și dirija, secundă de secundă, soarele închis în betoanele centralei E.D.F. 3, precum și vînzarea, cu amănuntul, în rețea, a produsului solar numit megawatt.

Mi-a fost greu să-mi închipui un membru al acestui grup bătînd mătănii într-o biserică, pentru un Dumnezeu cu care, el însuși, se află în competiție. Nivelul științific și tehnic al contemporaneității cere o nouă scară a valorilor umane, noi idealuri și foarte multă bucurie, cele mai simple bucurii din lume, dar în cantități direct proporționale cu cheltuirea excesivă de energii, ori tocmai toate acestea lipsesc cu desăvîrșire din vitrinele strălucitoare ale «societății de consum».

Acesta este, cred, fundalul general a ceea ce André Malraux numește «marea criză a civilizației occidentale».

Resortul concret și francez al evenimentelor din mai și al evoluției lor ulterioare are, firește, cauze concrete și franceze.

Pe plan social, într-o economie în plină expansiune, dar și în plină transformare a structurilor, muncitorii, în special, și salariații, în general, nu înțeleg să plătească ei, în primul rînd, prețul acestor transformări.

Pe plan politic, după peste un deceniu de uimitoare (pentru Franța, îndeosebi) stabilitate guvernamentală, datorată mai ales personajului istoric care este generalul De Gaulle, stînga franceză a fost și rămîne cu adevărat unită **măcar** în cererea adresată puterii de a permite un dialog național real.

În fine, Universitatea, expresie unanim recunoscută a tot ce Franța are mai depășit de realitățile epocii în structurile sale intelectuale, a cerut și cere reconstruirea fundamentală, în orientare, în organizare, în raporturile student-profesor, în dotare și în «spiritul lucrurilor», a învățămîntului francez.

Criticii evenimentelor din mai pot reproșa, în numele patriotismului francez — și în puține țări din Europa sentimentul de patrie este atît de puternic ca în Franța — pierderile grave aduse economiei naționale de greva celor peste 9 milioane. Fapt este că muncitorii au încrucișat brațele în incinta uzinelor lor franceze, în vreme ce 5 miliarde de franci grei au trecut granițele țării, depuși în bănci străine de cei care se speriaseră de steagurile roșii.

Reculul electoral înregistrat de stînga franceză are numeroase explicații, dintre care, unele, sînt de culoarea politică a celor care le emit. Fapt este că, împotriva U.D.R., care s-a prezentat alegătorilor ca partidul stabilității, întărit cu tot ceea ce reprezintă în Franța generalul De Gaulle, stînga a prezentat un front fără program comun, cu manevre în spatele pozițiilor deținute de partidul comunist, cu mulți dezamăgiți în rîndurile celor «de la bază» și cu o reală nevoie de clarificări și readaptări la nivelul unora din comandamente.

Excedată în piață publică, pe străzi și pe baricade de probleme pentru amploarea cărora s-au propus

și destule soluții confuze, Franța electorală s-a retranșat în stabilitate, mișcare care poate fi interpretată și drept un reflex conservator.

Dar pentru a măsura forța uriașă a ideilor înnoitoare în rîndul maselor active, vom spune doar că nimeni, în Franța, nici dreapta, nici stînga, nici centrul, nu crede că Franța de după luna mai 1968 mai este aceeași.

Între alți factori, aceasta se poate exemplifica și cu tineretul Franței.

Ani de zile, non-conformismul acestui tineret se măsura cu lungimea pletelor, la băieți, și cu scurtimea minijupelor, la fete. Pentru observatorii superficiali, și foarte mulți au observat superfi-

Trei castele pe malul Loirei, a căror splendoare stă îngropată în betoanele interioarelor: cele trei centrale atomo-electrice franceze în producție.

cial, imaginea acestui tineret s-a confundat cu Johnny Hallyday urlînd la Olympia, în vreme ce tînărul ideal — o, dar unde sînt aceștia? — își pregătea o carieră bazată pe diplome și relații.

Și iată că acest tineret irumpe în viața politică a țării. Romantic, confuz, confundîndu-l pe Engels cu Che Guevara, strigînd «Trăiască imaginația!» ca să-i sperie pe polițiști și ridicînd baricade ca să învețe alt fel matematica, afișînd pe pereții Sorbonei «Atențiune, urechile au ziduri», golind de literatură filozofică toate librăriile Parisului, ocupînd cu o teribilă dezinvoltură Cartierul Latin și descoperind, în mai, **rolul clasei muncitoare în evoluția societății.**

De la o zi la alta, lozincile studențimii franceze au devenit mai coerente, contestația lor mai fundamentală. Fenomenul politizării tineretului universitar, oricîte confuzii comportă încă, în Franța ca și în restul Europei occidentale, nu prevestește nimic bun pentru Bastiliile «societății de consum».

S-au făcut glume, mai mult sau mai puțin reușite, despre studentul care vine la baricadă în automobilul cumpărat de tătucu. În Italia, Pier Paolo Pasolini a scris un poem de o remarcabilă lipsă de poezie în care se declara de partea polițiștilor și împotriva studenților, pentru că polițiștii s-au născut în cartierele sărăcilor, iar studenții invers. Dar toate acestea nu pot ascunde faptul că actuala civilizație occidentală nu mai are de partea sa tineretul, viitorul.

*

N-am intenționat, pentru a aduce un omagiu zilei de 14 Iulie, cînd se sărbătorește dărîmarea Bastiliei, să fac o analiză a situației politice din Franța, ci pornind de la datele politice ale Franței și de la vocația ei revoluționară exemplară, să mă bucur din adîncul inimii că țara aceasta minunată se frămîntă, fie uneori și dureros.

Europa și lumea întreagă au mai avut prilejul să cîștige în inteligență din frămîntările dureroase ale Franței.

ÎNTRE MICK

Cu trei ani în urmă ne-am amărît multe zile întrebîndu-ne dacă animaţia este sortită într-adevăr să dispară «asemenea ebenisticii din secolul al XVIII-lea». Pe urmă ne-am mai liniştit. Atît cît ne poate linişti o certitudine îndeajuns de dureroasă ca aceasta: pentru a ajunge acolo unde merită din plin să se afle, în zona unanimelor recunoaşteri şi îmbrăţişări — zonă în care alte arte sînt de-a dreptul catapultate — animaţia trebuie să se încordeze dramatic, să ducă o luptă pe viaţă şi pe moarte pentru cîştigarea fiecărei palme de pămînt. Poţi să faci ocolul lumii într-o celebritate în numai trei zile, cîntînd o melodie în picioarele goale, dar îţi trebuie uneori un an pentru a impune cîteva linii cu chip de om, pe deasupra şi purtătoare de filozofie. O nedreptate şi atîta tot. Una dintre multele nedreptăţi iscate deopotrivă de mecanismul din ce în ce mai complicat al societăţii moderne şi al firii noastre întortocheate. Oricum, într-o lume cum este cea contemporană, în care foamea de *semne*, de *simboluri*, de *întruchipări* este aproape neliniştitoare (după expresia lui Roland Barthes), *nu se poate* ca o artă care, prin excelenţă, pune în mişcare *simboluri* să se prăpădească sub ochii noştri.

Festivalurile din ultima vreme — chiar şi atunci cînd nuşi-auoferit toate premiile celor mai semnificative creaţii — ne-au întărit convingerea în vigoarea artei de animaţie. În acest sens, Mamaia '68 nu ne-a pus numai la *curent cu ceea ce se întîmplă în lumea* largă, ci ne-a adus în faţa ataculul pe care cîteva şcoli naţionale îl susţin concentrat şi insistent. Cauza animaţiei este apărată astăzi în bloc, nu răzleţ, şi desigur, nu întîmplător cei care acţionează astfel sînt şi adevăraţii învingători: şcoala iugoslavă de la Zagreb, şcoala bulgară, cea poloneză, maghiară. O întrebare de genul «va înghiţi oare drăgălaşul film de divertisment creaţia serioasă» nu-şi mai are locul. Recenta întîlnire internaţională a dovedit-o cu prisosinţă. Lăsînd la o parte orice optimism festiv, nu cred că amuzamentul graţios este un căpăcăun perfid, ci o direcţie aparte şi necesară în filmul de animaţie; în orice caz însă el nu mai determină liniile directoare. După cum nici avîntarea acestei arte către zonele grave nu trebuie văzută ca o încrîncenare ostentativă şi generală, menită să alunge orice zîmbet din grădina animaţiei. Această a opta artă sau a şaptea-bis, cum vrem să-i spunem, urmează, în felul ei, drumul cel mare al cinematografiei, căreia îi împărtăşeşte şi zbaterile, şi compromisurile. Importantă este puterea cu care micile desene, păpuşi, cartoane decupate, punctele şi liniile aduc în lumea lor cîteva din întrebările care frămîntă lumea contemporană. Dacă noi, toţi muritorii, avem sau nu avem chef să le luăm în seamă, dacă între un purceluş nostim şi un omuleţ caraghios şi el, dar care a trecut niţel prin Kafka, îl preferăm pe primul, asta este altceva. Prin ceea ce are mai bun în ceasul de faţă, ea, animaţia, îşi face datoria propunînd iubitorilor şi neiubitorilor nu un material de consimţire sentimentală ori intelectuală, ci unul de meditaţie. Ambiţia de a depăşi prin gîndire şi efort estetic condiţia descriptivist-moralizator-dulceagă a smuls din masa filmelor prezentate (peste 100) numeroase pelicule despre care vom mai auzi vorbindu-se. Cele două creaţii ale cineastului bulgar Ivan Andonov (ham cunoscut ca interpret ai două mari filme — *Voci în insulă* şi *Ocolul şi* nu voi înceta să mă întreb *în sinea mea, cum se împacă în acest artist* de o aleasă structură intelectuală două naturi atît de deosebite: una actoricească, oricum spectaculoasă, şi alta, cea de animator prin forţa *lucrurilor*, destinată să se desfăşoare în penumbră), *Încurcături* şi *Esperanza*, ignorate surprinzător şi întristător de către juriu, filmele iugoslave *Poate Diogene* (N. Dragic), *Despre găuri şi dopuri* (Ante Zaninovic), *Croaziero* lui John Hubley, *Valul* lui Sabin Bălaşa, *Sirena* belgianului Raoul Servais, *Faţa* de Herbert Kosower (S.U.A.), *De închiriat* — filmul suedezului Lasse Lindberg (şi nu numai ele) ne împing pe un tărîm fierbinte: acolo unde animaţia, această artă făcătoare de *mişcare*, de *imagini* şi de *semne*, nu trişează. Nici nu ne amăgeşte, nici nu ne îmbată. Ne face doar ceva mai lucizi. Cei care ne-au condus aici sînt artişti care nu au gîndit în locul nostru, nu au iubit în numele nostru şi nici nu le-a fost teamă pentru noi: filmele lor sînt invitaţii la un spor de meditaţie pe tema frumoasei şi dificilei condiţii umane în epoca noastră. Ce facem cu speranţele noastre şi cum ieşim noi înşine în întîmpinarea lor, cum suportăm înfrîngerile dar şi victoriile, cum ne descurcăm în marele teatru al lumii, şi cîtă responsabilitate ne asumăm; ştim să suportăm cu demnitate însingurarea ori să ţinem piept, ca nişte fiinţe complexe ce ne aflăm, înverşunării cu care tehnica vrea să ne scoată ochii şi să ne invadeze sufletele? Iată numai cîteva din întrebările care ar trebui să nu ne dea pace. Dacă sîntem neapărat doritori de confort spiritual — şi n-are rost să ne ascundem: sîntem — atunci putem *consimţi* cu parabolele corecte, meşteşugăreşc exacte şi univoce pe nume *Inventatorul încălţămintei* (Zlatko Grdgic), *Trăgătorii* (D. Donev), *A se îmbrăca* (Bob Kurtz), *Sabia* (S. Renc) N-avem nimic împotriva unei astfel de hrane sintetice, cînd mai aromitoare, cînd mai amăruie, dar ne întrebăm dacă nu cumva unele dintre ele au fost exagerat, şi în dauna altora, răsplătite.

Totuşi între neliniştea unui Andonov ori Dragic şi Zaninovic (mai ales cînd această neliniştе este îmbrăcată în haina unei desăvîrşite rigurozităţi profesionale) şi gluma amabilă, uşor clipitoare din ochi, parcă ar trebui să încapă şi problema opţiunii. Mai repede s-au întîlnit părerile cînd a fost vorba de poezie (e şi aici un semn). Către calul fantastic, smuls din pictură şi animat cu mare măiestrie de cineastul polonez Witold Giersz *(Portretul unui cal)* ori către personajul legendar, *Căpitanul Arbanas Marko* (Zlatko Bourek), ne-am îndreptat cu toţii. Inexplicabil însă cum a putut să treacă atît de neobservată delicata poezie a filmului *Pe fir* realizat de Constantin Musteţea. De altfel dintre toţi artiştii români prezenţi în competiţie cu creaţii de facturi şi inspiraţii diferite, juriul a preferat (în afară de Sabin Bălaşa) pe...: Ion Creangă. *(Prostia omenească*, ilustrată de George Sîbianu, a dobîndit un «*Pelican de aur*»)Seducţia umorului marelui nostru moldovean a operat din plin. Numai noi ştim cît de greu este să lupţi cu Creangă!

*

Am văzut la Mamaia căţeluşi şi ursuleţi din hîrtie, din lînă, ori desenaţi ca pe vremea străbunului nostru Walt Disney, am văzut omuleţi moderni cocoşaţi de gînduri, am mai văzut pictură realistă şi suprarealistă animată şi ea, fotografii puse în mişcare, linii şi puncte săltăreţe, şi chiar o mică şi diabolică intervenţie a unei maşini electronice. Nimic trăsnit cu orice preţ. Adică ceea ce face animaţia de mai mulţi ani încoace, de cînd nu-i mai ajung, pe bună dreptate, clasicismul şi neoclasicismul şi încearcă să-şi anexeze cu maturitate noi teritorii. Nimic rău în această expansiune. Doar trăim, cum spunea distinsul cineast american Herbert Kosower, într-o lume «făcătoare de animaţie la orice pas. Cînd răsfoim o revistă ilustrată, nu animăm fotografiile, cînd aşteptăm culoarea verde la colţ de stradă nu urmărim un joc de animaţie?» Probabil că nici un eventual asalt al maşinilor electronice asupra ecranului nu ne va speria prea mult. Probabil. Oricum, «în timpul primilor ani va trebui să ne mulţumim şi cu filme de avangardă» ne consolează André Martin.

Magda MIHĂILESCU

Oaspeți de onoare ai Festivalului de la Mamaia: Witold Giersz (R.P. Polonă), Brestislav Pojar (R.S. Cehoslovacă), Herbert Kosower (S.U.A.).

EY MOUSE ȘI KAFKA

Așteptăm să vedem aceste filme pe ecranele noastre, ori măcar la Cinematecă: «Portretul unui cal» (foto 1), «Esperanza» (foto 3), «Valul» (foto 2).

Ante Zaninovic și Ivan Andonov dialogînd cu pictorul Sabin Bălașa și scriitorul Marin Sorescu.

film

De vorbă cu Emmanuèle Riva

„Numele dv. este Nevers?“

Am riscat, în glumă, această întrebare, la începutul întrevederii pe care mi-o acordase Emmanuèle Riva. Şi nu numai de dragul glumei, ci pentru că aveam sentimentul că eroina *Hiroshimei* coborîse de pe ecran, în faţa-mi, atît de pregnantă îmi părea identitatea temperamentală a personajului cu protagonista. La întrebarea mea dacă nu cumva rolul a fost scris special pentru ea, Riva a surîs:

— Vă asigur că nu! Marguerite Duras scrisese de mult scenariul cînd Resnais m-a ales pe mine ca interpretă. Era primul film şi pentru el, şi pentru mine. Zic primul lui film de lung metraj, pentru că — după cum ştiţi — realizase cîteva scurt metraje. Dar Resnais nu mai dirijase pînă atunci actori, iar eu nu mai făcusem cinema. Amîndoi ne aflam la debut! De altfel, întreaga echipă a filmului trăia turnarea aceea ca pe un eveniment extraordinar. În ceea ce mă priveşte, nici nu aveam măcar impresia că joc, ci că trăiesc. Acesta era, desigur, meritul regizorului, pe care n-aş vrea să vi-l închipuiţi însă epuizîndu-se în explicaţii amănunţite. Exista mereu un acord tacit între noi. Îmi spunea ceea ce îşi dorea, începeam să repetăm, urma turnarea cîtorva duble — totul în mod obişnuit. E drept că totdeauna căutam să realizăm scena de la prima încercare, pentru a-i păstra prospeţimea. Ceea ce mi-a plăcut la Resnais a fost nepreväzutul. Dintr-o scenă care mi se părea iniţial banală, mă pomeneam în spaţiu psihologice cu totul neexplorate. Într-un cuvînt, trăiam cu toţii descoperirea vieţii personajelor.

Aceasta în ciuda materialului tehnic cu totul demodat pe care-l aveam la dispoziţie. Este destul să vă spun că din pricina aparaturii primitive a trebuit, mai tîrziu, să postsincronizăm filmul în întregime. Nu vă puteţi închipui ce înseamnă asta! După zece luni de la încheierea turnărilor, mi-era groază să reiau totul de la început. Dar Resnais găsea mai tîrziu că acest recul, această întoarcere în timp, a fost utilă filmului, a fost o experienţă interesantă de retrăire.

— Şi apoi?

— Ceea ce a urmat a fost foarte trist!

— Dar mi se pare că ceea ce a urmat a fost succesul!

— Succesul, da! Dar şi urmările sale nefericite. După Hiroshima am primit munţi întregi de scenarii, care nu erau în realitate altceva decît copii nereuşite ale filmului lui Resnais. Este o tendinţă a spectatorilor, a regizorilor şi chiar a criticii de a-l încătuşa pe actor în personajul care l-a consacrat. Actorul are datoria să se sustragă acestui sistem care îl împinge la repetare. Interesant în meseria noastră este — tocmai! — să joci lucrurile cele mai diverse.

Era monstruos cum puteau crede că, în dorinţa de a mă revedea pe ecran, aş fi fost în stare să trivializez Hiroshima. Am refuzat toate aceste propuneri, aşteptînd un rol adevărat. Existau, pe de altă parte, foarte mulţi oameni care mă admirau pentru ce reuşisem în filmul lui Resnais, dar îşi spuneau: «Mai mult decît asta nu mai poate da!» şi atunci se hotărau să nu mă distribuie. Aşa am rămas un timp izolată. Melville a fost singurul căruia nu i-a fost teamă de succesul Hiroshimei şi m-a distribuit în *Léon Morin, prêtre*, alături de Belmondo. El a fost primul care a spart cercul de indiferenţă care se crease în jurul meu şi care mă îngrozea...

— De-atunci aţi jucat în numeroase filme. M-ar interesa dacă înainte de a semna un contract, consultaţi în prealabil scenariul?

— Nu semnez niciodată un contract înainte de a citi întreg scenariul. Consider asta o datorie personală. Altfel ar însemna că lucrez doar pentru bani. Aş face o singură excepţie: doar atunci cînd aş lucra cu regizori în care am o încredere neclintită.

— Şi care ar fi aceştia?

— Ştiu şi eu? Fellini, Truffaut, Lelouch...

— Dar care ar fi după părerea dv. criticul ideal?

— Criticul obiectiv. Şi el nu există fiindcă nu poate exista. Este firesc ca orice critic să judece în raport cu el însuşi, cu concepţiile şi sensibilitatea sa. Criticul trebuie să posede o inteligenţă riguroasă şi multă-multă generozitate umană. Un bun critic trebuie să ştie să deschidă drumuri, să ajute creaţia, s-o îmbogăţească. Şi asta-i rar, foarte rar...

— Găsiţi că succesul comercial al unui film poate intra în contradicţie cu valoarea sa artistică?

Principalul este — cred — să nu te gîndeşti la succesul de public, în timpul turnării. Un cineast se alienează în momentul în care face filmul în aşa fel încît să vină întreg publicul. Reuşita comercială trebuie să fie involuntară. Pe cînd turna Hiroshima, Resnais repeta mereu că acesta nu va fi film pentru marele public, ci pentru cinematecă. Reuşita comercială ne-a făcut nespus de fericiţi, dar ea n-a fost pentru noi un scop în sine. Ea constituia dovada că larga masă a publicului ne-a înţeles. Şi asta fusese doar dorinţa noastră supremă...

T. CARANFIL

Pe artera de circulaţie Bucureşti-Buftea (Şoseaua Străuleşti nr. 6) vă stă la dispoziţie restaurantul «La doi cocoşi». În permanenţă pui la ceaun — specialitatea unităţii. Grătar cu cărbuni de lemn.

18 32 99

cronică satirică

de Teodor MAZILU

SUBLIMUL PROVIZORIU

Am vorbit despre ticăloșia provizorie, iată că există însă și gingășia provizorie. Există oameni care după ce fac fel de fel de potlogării, simt nevoia să fie și sublimi. Tot așa cum după o masă bună, ei cer o cafeluță, tot așa după o mare potlogărie, simt nevoia unor clipe de reculegere. Chiar și cinstea o socotesc un sentiment care trebuie făcut prin rotație. Azi sînt eu cinstit, și ești tu necinstit, mîine sînt eu necinstit și ești tu cinstit. Cinstea e un fel de țintar care se schimbă de la o zi la alta. Dar ei nu pot trăi fără acest sublim provizoriu. De aceea se și refugiază din cînd în cînd în artă, chiar sînt și zguduiți de o simfonie a lui Beethoven. Obosiți de atîtea combinații întunecate, de-abia așteaptă să se învăluie de muzica universului. Dar nici în muzica universului nu stau multă vreme, căci îi așteaptă afaceri. Muzica e sublimă, dar timpul este bani. Sublimul provizoriu e ca un fel de popas între două afaceri. Uneori cînd afacerea devine presantă, scurtează *timpul dedicat sublimului și gingășiei* sufletești. «Spune, dragă, repede ceva frumos, că pierd repede o combinație grozavă. Să fie mare, dar să fie scurt». De aceea, el cere un sublim cît mai *comprimat, el ar vrea un paradis pe care să-l* soarbă în pilule. Are și cîțiva prieteni specialiști în sentimente frumoase. Specialiștii știu ce vrea negustorul și nu se sfiesc să-i ofere cîteva citate din Platon, pe care *negustorul le înghite cu puțin Muscat-*Ottonel.

Interesant că fără acest puțin sublim, fără o adiere din Beethoven, sau fără să se emoționeze în fața unui apus de soare, afacerile merg cam greu. Are nevoie de o adiere divină,ca să ajungă cît mai direct în buzunarele cetățeanului. Soției, pe care o terorizează sistematic, îi oferă o dată pe an o clipă de lirism, un fel de despăgubire spirituală, un fel de pensie morală. «Te-am chinuit o viață întreagă. Hai să-ți ofer o prăjitură la Capșa».

De la o vreme însă, afacerile s-au înmulțit atît de mult, încît, cu regret, a trebuit să se despartă de Beethoven, de Platon. Frate-frate, dar brînza e pe bani. A trebuit să renunțe la clipele de înălțare sufletească, și chiar la acea anuală tandrețe pe care i-o oferea nevestei. De aceea, de cîte ori are o afacere pe care o termină cu bine, se gîndește la Beethoven ca la o afacere pe care a pierdut-o iremediabil. Se gîndește la Beethoven cum se gîndește la banii pe care i-a pierdut în cursele de cai de la Ploiești... Sărmanul Beethoven, ce divin era...

tv

de Felicia ANTIP

UN CERC PĂTRAT

Cine ar îndrăzni să se opună răsturnării programului unei seri pentru că meciul de fotbal a avut «prelungiri»? Pînă și imbatabilii «Campioni» au fost împinși o dată afară din program. Dar de ce să ne legăm de fotbal? Cu sau fără el, orarul televiziunii noastre este atît de labil încît începerea unei emisiuni la ora fixată a devenit o excepție. Într-o seară însă am fost cu toții martorii unei scrupulozități neobișnuite. Privind către cineva care îi făcea desigur semne disperate și imperative, Vasile Maciu, membru corespondent al Academiei, s-a văzut nevoit să curme brusc firul dezbaterii pe care o conducea. A comis totuși greșeala de a-i permite criticului Dumitru Micu să dea o replică — se pare importantă — dar regizorul de emisie a avut grijă să îndrepte această greșeală: a comutat sunetul și imaginea la mijlocul celui de-al doilea cuvînt rostit de critic. Și gata! Ce atîta vorbă lungă?

Căci televiziunea nu a învățat încă să cultive și să prețuiască vorbele schimbate între oameni, discuțiile. Se străduiește totuși. O dovedește, între altele, chiar introducerea emisiunii intitulate «Dialog despre cultură». Numai că nu prea știe încă în ce fel trebuie să-l organizeze. Mai întîi, de ce «dialog»? Dialogul e, după cum îi spune numele, o convorbire între doi oameni sau între două părți. Amintita dezbatere întreruptă cu atîta brutalitate ar fi trebuit să se cheme alt fel. Dialogul în trei e un fel de cerc pătrat. Să se rămînă atunci la dialogul real, în doi? Nu cred că e soluția optimă. Se potrivește în cazul interviului, al emisiunilor care au rostul de a prezenta o personalitate. Pentru schimbul de idei formula minimă este 2 + 1, adică doi invitați și un conducător al dezbaterii, un fel de arbitru (americanii îi spun «moderator»). Rostul acestuia din urmă este de a limita devierile de la direcția principală a discuției, de a atrage atenția asupra punctelor de acord și asupra punctelor de dezacord dintre interlocutori, pentru ca să se poată progresa spre concluzii, să nu se revină mereu pe locurile bătute anterior. Nu e obligatoriu ca «arbitrul» să fie de la televiziune. Așa după cum convorbirile în doi cu diverși scriitori au fost mai interesante, mai complexe, atunci cînd întrebările au fost formulate de un confrate sau de un critic din-afara televiziunii, și schimburile de opinii pot beneficia de asemenea calificate colaborări externe. Esențială e aici postura adoptată de al treilea, conștiința faptului că este nu unul dintre participanții la dezbatere, ci organizatorul ei. Ceea ce e de altfel mai greu decît să-ți expui propriile tale opinii.

Unii cititori vor considera poate că insistăm excesiv asupra unei minore probleme de tehnică. Experiența de pînă acum arată însă că e destul de importantă. Doi invitați lăsați să-și împărtășească reciproc (și nouă) opiniile despre o problemă riscă să se piardă în chestiuni de detaliu, omițînd aspecte fundamentale pentru înțelegerea temei în discuție, așa cum s-a întîmplat cu primii participanți la dezbaterea despre specificul național. Dacă în săptămîna următoare lucrurile s-au desfășurat incomparabil mai mulțumitor, aceasta se datorește fără îndoială și faptului că participanții, vechi colaboratori ai televiziunii, au deprinderea exprimării concentrate și pregnante a ideilor, obligatorie în condițiile micului ecran. Discuția despre romanul istoric ar fi fost desigur mai fructuoasă dacă la confruntarea reprezentanților celor trei categorii interesate — istoricul, romancierul, criticul — ar fi asistat și un observator dinafară, care s-o regizeze într-un mod nepărtinitor.

Termenul «a regiza» trebuie înțeles aici într-o accepțiune cu totul diferită de cea pe care i-a dat-o M. Radnev atunci cînd, în mijlocul unui interviu cu Horia Lovinescu, l-a întrebat dacă n-ar fi de acord să-l invite și pe Lucian Giurchescu la discuție. Dramaturgul a acceptat și atunci Giurchescu a apărut dintr-o dată în obiectivul camerei: ședea într-un fotoliu în așteptarea acestei intrări în scenă. «Regizarea» a fost cu atît mai nepotrivită cu cît discuția propriu-zisă a fost realmente interesantă, ne «făcută», destul de vie, ne-a îngăduit să-i vedem pe Horia Lovinescu și pe Lucian Giurchescu gîndind în fața noastră, pentru noi.

Alegerea «arbitrului» e de cea mai mare însemnătate. El poate să compromită dezbaterea printr-o grindină de întrebări fără sens, care descumpănesc pe interlocutori, îi fac să-și piardă firul și să spună banalități (așa cum s-a întîmplat la expoziția de caricaturi) sau dimpotrivă să contribuie la crearea unei atmosfere destinse și totodată să orienteze indeminatic atenția generală spre esențial. (Un exemplu îl oferă, în răspunsurile de la «ora 21», Ioan Petru.)

Dincolo de neajunsurile menționate, rămîne extraordinar de pozitiv faptul că televiziunea și-a deschis în sfîrșit porțile fenomenului literar actual și purtătorilor lui. În ultimele două luni s-au perindat pe micul ecran un număr mai mare de scriitori și critici decît în cei doi ani precedenți. Mulți înainte!

cronică literară

de G. DIMISEANU

Laurențiu FULGA: DOAMNA STRĂINĂ

Materia din care își construise romanele și povestirile de război Laurențiu Fulga o pune încă o dată la contribuție în nuvela *Doamna străină*, pentru a realiza, de data aceasta, o pură scriere de atmosferă, în maniera simbolismului epic practicat cu fervoare în proza noastră din ultimii ani. În nuvelă nu avem aproape de loc evenimente, ci mai ales filmul unor trăiri fragmentare și al unor reprezentări de coșmar, din notarea cărora autorul intenționează să obțină imaginea unui mediu angoasant. Protagoniștii săi sînt un grup de soldați imobilizați în linia întîi a frontului, într-o noapte de Anul nou, cărora tensiunea unei lungi așteptări fără obiect le-a creat o stare de febră halucinatorie; ciudat este că toți sînt vizitați de aceeași fantasmă: o femeie învesmîntată în roșu, apărută, nu se știe cum, în fața tranșeelor în care stau îngrămădiți, îi cheamă spre ea cu gesturi îmbietoare, aproape lubrice, le face semne să o urmeze, dispare o clipă și se ivește pe neașteptate în alt loc, rostind aceleași îndemnuri și tulburîndu-i pînă în adîncul ființei. Viziunea se dovedește a fi fost un act de premoniție, funest în consecințele sale, căci în zorii zilei toți cei care o văzuseră pe Doamna străină vor fi seceraţi de gloanțele primei încăierări cu inamicul.

Narațiunea dorește deci să înfăptuiască transcrierea unei psihoze, să descrie clipa de spasm moral declanșat de presimțirea morții în sufletele unor indivizi angoasați. Teren pentru *observație psihologică*, fără îndoială, pe care însă autorul se abține să o întreprindă, toată acțiunea sa concentrîndu-se în sporirea, cu fiecare episod, a elementului de tensiune și enigmă. Secvențele *sînt montate* în așa fel încît momentele de halucinație să producă de fiecare dată o undă de șoc, acest efect diminuîndu-se însă către final (în loc să se amplifice!)din pricina repetării prea frecvente. Străbatem un peisaj de sumbre culori și reliefuri, apăsător, pîndiți din toate părțile de spectre rău prevestitoare, un cerc infernal care nu lasă speranța vreunei evadări. În absența unei problematici de conștiință, proza aceasta cultivă cu ostentație un decorativism al sumbrului, citeodată de efecte puternice dar nu peste tot convingător fiindcă lasă prea lesne să se vadă efortul tehnic, regia. Se simte că un filon de inspirație, care altă dată alimentase generos literatura acestui scriitor, este astăzi, în ceea ce-l privește, mai puțin bogat în resurse. Îndelungata experiență scriitoricească își spune totuși cuvîntul și aici, nuvela fiind scrisă cu o mînă fermă, exersată în materie stilistică și abilă în organizarea materialului epic.

UF, CĂLDURILE!...

ORIZONTAL: 1) Căldură mare — Arșițe! 2) I s-au aprins călcîiele (fem.). — O ia razna cînd se înfierbîntă. 3) Someșul Cald, de exemplu — Are călduri (fem.) — 2 și 3 iulie! 4) Pe spatele ariciului (sing.) — A fi la curent continuu — Locuri de odihnă pentru elevi și studenți pe timpul zilelor de vară (sing.). 5) Constituie o sursă de încălzire — Echipă de fotbal susținută cu multă căldură de către constănțeni. 6) Stau într-o vilă — Prăjiți — Verbul fierbinte al vulcanului. 7) Te lecuia de fierbințeli (od.) — Din nou. 8) Sîrmuliță bună conducătoare de căldură și electricitate — Port în Ionia (ant.) — Cerneală tipografică. 9) Constelație în emisfera australă — Așa cum este un duș pe o zi călduroasă — În centrul Sinaiei. 10) Adeziuni — Ține cald semănăturilor pe timp de iarnă. 11) Activitate agricolă în aceste zile de vară — A face ca un corp să treacă, prin încălzire, din stare solidă în stare lichidă. 12) Cioturos — Îi trebuie umezeală și căldură pentru a da o recoltă bogată. 13) Afluent al Siretului — Scot plînea caldă.

VERTICAL: 1) Autorul schiței «Căldură mare» — Se servește cu bere. 2) Călduros (fig.) — Zburător mitologic, care s-a prăbușit după ce s-a apropiat prea mult de soare. 3) Nemaivăzut — Vara este în vacanță. 4) Cuier! — Se evaporă la căldură — Oraș în Tracia. 5) Discuții aprinse — Autorul romanului «Morometii», a cărui acțiune se-ntinde de-a lungul unei veri. 6) Personaj legendar — Autorul poeziilor «Plajă» și «Ploaie în secetă». 7) E căutat în zilele călduroase — Bate fierul pînă-i cald — Curbe. 8) A pune paie peste foc — Ferește alimentele de căldură. 9) Astfel — Subsemnatul — Comună în Japonia. 10) Se formează prin încălzirea apei — Pachet de hîrtie. 11 Rece! — Crește la căldură — Sentiment cald. 12) Îl încinge» pe toreador și invers... — Fructe din care se face o băutură care «încălzește» (sing.) — Miez de vară! 13) Refugiu pe timpul căldurilor de vară (pl.) — Se află în plină campanie agricolă de vară.

Adam STOICA

Dicționar: ERAE, ECU, ION, UZAI, OSU.

PUNCT ȘI DE LA CAPĂT

● La Roma, un grup de tineri a încercat într-o noapte să fure «Lupoaica» de pe Capitoliu. Fiind surprinși de poliție și arestați în momentul cînd desprindeau statuia de pe soclu, ei au declarat că voiau să facă o farsă autorităților municipale, mutînd «Lupoaica» într-un cartier mai împădurit.

● Poliția japoneză a trebuit să interzică o paradă a modei costumelor de plajă care se desfășoară pe o estradă în aer liber, deoarece atrăgînd privirile automobiliștilor, manechinele au produs, în cîteva minute, numeroase accidente de circulație.

● Ziaristul american Beryl Bruce Luttram din Texas a bătut un nou record făcînd ocolul pămîntului, fără să schimbe avionul, în 63 de ore. El a călătorit la bordul unui avion «Boeing» aparținînd societății «Japon Airlines». Vechiul record era de 80 de ore.

● Continuă să trăiască și să se dezvolte normal, într-o localitate de lîngă Belgrad, copilul Osman Rano, care prezintă un fenomen unic în lume s-a născut cu două inimi, una în partea stîngă și cealaltă în partea dreaptă a toracelui, ambele funcționînd în același ritm

● Oglinzile nu se vor mai sparge și vor putea fi făcute sul ca o bucată de stofă. Aceasta datorită unei invenții franceze care a înlocuit sticla cu un film plastic special preparat ce reflectă imaginea foarte clar avînd în plus avantajul de a nu se abur i și de a fi ușor de transportat dintr-un loc în altul.

● Fred Willey din San Francisco a făcut prinsoare pe 1 000 de dolari că va înghiți o viperă vie. Și, într-adevăr, a reușit s-o facă. Numai că la cîteva secunde după înghițire, vipera a început să se zvîrcolească și să-l ciupească de stomac, încît trăsnitul parior a trebuit să fie transportat urgent la spital și operat. Pariul l-a cîștigat, dar cel care l-a încasat a fost medicul care i-a salvat viața

● O statistică recent realizată în principalele țări ale lumii demonstrează că tinerii între 18 și 25 de ani provoacă cele mai numeroase accidente de circulație cu automobilul. Dintre aceștia, cei mai periculoși sînt celibatarii iar cele mai puțin periculoase sînt fetele.

FRUMOS ȘI ÎNFRICOȘĂTOR

Senzațională imagine prinsă de un fotoreporter norocos. Trăsnetul pare să fi frînt în două podul Tampa din Florida; de fapt, descărcarea electrică, de o considerabilă forță, a avut loc nu pe pod, ci în apropierea lui și nu a produs nici o pagubă.

DACĂ NU SE ORIENTEAZĂ...

Straniu e, specie rarisimă e, asemănător cu o broască țestoasă e... Numai inteligent nu e acest pește, adăpostit într-un acvariu («Sequarium») din Miami-Florida. Izbindu-se mereu cu capul de pereții acvariului, s-a pricopsit cu niște cucuie zdravene pînă cînd îngrijitorilor lui le-a venit ideea să-l îmbrace într-un costum antișoc.

RECORD PRECOCE

Ulrike și Ingrid Westenrieder sînt două gemene în vîrstă de numai trei ani, care au reușit să stabilească un record de natație foarte meritoriu pentru vîrsta lor: să înoate fără încetare timp de 45 de minute.

telex

LONDRA — După societățile petroliere «Shell», «British Petroleum» și «Esso», care — asociate cu firma elvețiană «Nestlé» — au pornit pe calea cercetărilor în vederea obținerii proteinelor alimentare din petrol sau gaz natural, s-a angajat pe aceeași cale și marele concern chimic britanic «Imperial Chemical Industries».

HOLLYWOOD — Regizorii Robert Wise și Tom Laughlin, împreună cu actorii Marlon Brando, Jack Lemmon, Candice Bergen, Jean Simmons și Elisabeth Simmons, au anunțat crearea unei companii cinematografice necomerciale care-și propune să producă filme asupra relațiilor rasiale din Statele Unite. Primul tur de manivelă — în august: un documentar asupra condiției negrilor în S.U.A., prezentînd diferite răscoale rasiale și încheindu-se cu asasinarea lui Martin Luther King.

LISABONA — Deși prezenți în tramvaiele și autobuzele din capitala portugheză, încasatorii n-au luat deunăzi nici un ban de la călători. Nu era vorba de o reclamă sui-generis organizată de societatea de transport în comun. Grevele fiind interzise în Portugalia, încasatorii au ales această modalitate pentru a-și afirma revendicările — creșterea salariilor cu 30%.

SAIGON — 50-100 șefi de districte din Vietnamul de sud vor fi înlăturați în viitorul apropiat, ca o primă măsură împotriva corupției și ineficienței aparatului administrativ sud-vietnamez. Șeful guvernului-marionetă de la Saigon, Tran Van Huong, care a anunțat măsura, a justificat-o prin necesitatea de a «restabili încrederea populației în guvern».

RIO DE JANEIRO — Într-un raport ce urmează a fi prezentat la Conferința generală a consiliului episcopal latino-american de la Medellin (Columbia) la sfîrșitul lui august, de către arhiepiscopul de Recife și Olinda, monseniorul Helder Camara, este acuzată o parte a bisericii catolice latino-americane de «colonialism și solidaritate cu clasele dominante» și de a fi «abandonat în voia soartei masele rurale». Raportul afirmă necesitatea unei revoluții sociale în America Latină și a folosirii forței pentru înlăturarea privilegiilor și neutralizarea reacțiunii.

CAPETOWN — Alegerea unei locuințe pentru singurul diplomat negru în Republica Sud-Africană (Joseph Katchingwe-Malawi) a pus în încurcătură autoritățile rasiste sud-africane. Plasarea lui în cartierul rezervat negrilor l-ar fi pus prea repede la curent cu situația negrilor. Despre cartierul rezervat albilor, de asemeni nu putea fi vorba. Soluția găsită: plasarea casei diplomatului respectiv în «zona albă», dar la periferia ei, izolată, prin un zid betonat și prin o serie de terenuri de sport de restul caselor.

WASHINGTON — Un record ce nu merită lauri. Începînd de la 22 iunie, agresiunea S.U.A. în Vietnam a devenit cel mai lung război din istoria Statelor Unite. Războiul pentru independență al S.U.A. a durat 6 ani și 8 luni, războiul civil — 4 ani, iar participarea americană la cel de-al doilea război mondial — 3 ani și 8 luni.

DE-ALE COMPETIȚIEI

Se spune: corb la corb nu-și scoate ochii. Or fi știind și corbii zicala? O întîmplare cu avioane militare ne arată că nu toți manifestă sensibilitate față de înțelepciunea ei.

În Republica Federală a Germaniei se discută de către organismele competente cumpărarea unui nou lot de avioane militare din Statele Unite. Au făcut oferte două firme, una care produce avioane «Starfighter» și alta care fabrică avioane «Phantom II». Presiuni, trafic de influență, în fine au fost puse în joc tot felul de mijloace «competitive» pentru cîștigarea comenzii. Ministerul apărării, ca să împace pe toți, a recomandat achiziționarea a 88 avioane «Phantom II» și a 50 avioane «Starfighter». Afacerea nu i s-a părut convenabilă firmei «Lockheed» care le produce pe acestea din urmă și, atunci folosindu-se de intermediari denumiți «dabbiști», a furnizat comandamentului aviației vest-germane date false, compromițătoare, cu privire la produsul concurentului său. Generalul Steinhoff, comandantul aviației vest-germane, a descoperit panamaua și a luat două măsuri drastice: a interzis pe viitor orice acces al reprezentanților firmei «Lockheed» la birourile comandamentului său și a contrarecomandat să se cumpere numai avioane «Phantom II».

Așadar, corbii afacerilor cu armamente își scot ochii între ei atunci cînd unii se numesc Starfighteri și alții Phantomi. Noroc că ciocnirea a avut loc pe pămînt, în culisele negoțului militar. Dacă s-ar fi luptat în aer? Apropo! Oare faptul că de ani de zile avioanele «Starfighter» achiziționate de R.F.G., cad ca muștele, se explică numai prin defecțiuni tehnice? Nu cumva adversarii au mutat cu adevărat bătălia în aer? Nu ar fi pentru prima oară.

Hotărît lucru, pentru unele incidente ale vieții moderne avem nevoie de cîteva zicale noi

Nicolae LUPU

FLACĂRA — INTERVIU

Ne vorbesc personalități participante la lucrările reuniunii mixte O.N.U.

Cu prilejul participării lor la lucrările reuniunii mixte a unor instituții specializate și a unor organisme din sistemul O.N.U., ne-am adresat cîtorva oaspeți cu rugămintea de a ne împărtăși impresiile lor despre rezultatele întîlnirii și despre vizita lor în țara noastră, prilejuită de această manifestare internațională.

RAUL PREBISCH — secretar general al Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare.

«Consider că reuniunea de la București a avut rezultate foarte bune. S-au discutat între altele obiectivele celui de-al doilea deceniu al dezvoltării. Ne propunem o «strategie globală» pentru dezvoltare, care să îmbrățișeze numeroase aspecte. De aceea consultările cu diferite agenții — F.A.O., U.N.E.S.C.O., O.I.M. — au fost foarte utile pentru a progresa în lichidarea subdezvoltării.

Sînt la prima mea vizită în România. Aș fi dorit să stau mai mult, să văd munții, dar chiar în puținele zile cît am stat la dv., mi-am dat seama de felul foarte deschis și cordial al românilor, de căldura primirii lor, expresie a apartenenței noastre la aceeași familie latină».

MARCOLINO CANDAU — director general al Organizației Mondiale a Sănătății (O.M.S.)

«Reuniunea de la București, pe care o consider utilă, face parte dintr-o serie de reuniuni, pe care le avem în fiecare an, pentru coordonarea activității diferitelor agenții care fac parte din familia Națiunilor Unite.

Am mai avut plăcerea să vin în România în 1959 — a adăugat dl. Candau — cînd s-a ținut la București o reuniune a Comitetului regional pentru Europa al O.M.S. Am avut atunci ocazia să stau zece zile în România și să văd alte părți ale țării, de o mare frumusețe. Regret că de data aceasta am putut să văd numai Bucureștiul. Dar sînt invitat de ministrul sănătății să revin în țara dv. și sper să dau curs acestei invitații încă înainte de sfîrșitul anului».

ADDEKE H. BOERMA — director general al Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.).

«În ce privește vizita mea în România aș dori să menționez în primul rînd că am fost foarte onorat de faptul că am fost primit de dl. Ceaușescu, președintele dv. Domnia-sa a subliniat că o țară mică poate juca astăzi un rol important în lume. Acest lucru este fără îndoială adevărat. În F.A.O. sîntem foarte recunoscători pentru sprijinul pe care l-a acordat România din momentul în care a devenit membră a organizației.

Am vizitat Comitetul național F.A.O. și am avut prilejul să mă conving de organizarea eficientă a comitetului. Am fost de asemenea la stația-pilot pentru irigații de la Băneasa, la Institutul de cercetări de la Fundulea și în alte unități. Trebuie să spun că sînt foarte impresionat de cele văzute.

Sînt foarte bucuros că am avut ocazia să cunosc poporul dv. și cultura lui.

RENÉ MAHEU — director al Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (U.N.E.S.C.O.).

«Lucrez în U.N.E.S.C.O. din 1946. Timp de 8 ani organizația nu a cuprins decît jumătate din Europa. Dar ceea ce este remarcabil și face onoare U.N.E.S.C.O.-ului este că a reacționat și că a găsit, în domeniile care țin de competența sa, condiții pentru a restabili solidaritatea Europei. Dacă Europa este divizată din punct de vedere economic, politic, ideologic, există în schimb o profundă solidaritate culturală, care e născută din istorie, din afinitățile de limbă. Bazîndu-se pe această solidaritate culturală care continuă să existe, care e mult mai profundă decît diviziunea de care vorbeam, U.N.E.S.C.O. s-a străduit să organizeze treptat o cooperare europeană. Aici aș dori să aduc un omagiu Comisiei naționale române, guvernului român, delegațiilor române la diferite conferințe generale ale U.N.E.S.C.O., care au fost pionierii, campionii acestei idei de cooperare europeană, cu multă pricepere, tenacitate și inteligență».

DAVID A. DAVIES — director general al Organizației Meteorologice Mondiale (O.M.M.)

«Țara dv. este membră a Organizației Meteorologice Mondiale de la începuturile acesteia și a acordat întregul său sprijin activităților noastre. Îmi pare foarte bine că am prilejul să subliniez acest fapt, pentru care noi, în organizație, îi sîntem foarte recunoscători.

În legătură cu sesiunea la care tocmai am participat pot afirma că atît eu cît și ceilalți participanți am fost deosebit de impresionați de modul foarte serios în care totul a fost gîndit și pregătit. Am fost foarte mișcați de minunata ospitalitate cu care am fost primiți de cele mai înalte personalități din țară».

COMENTARIU

Inter-comunitare

de Silviu BRUCAN

Primele săptămîni ale Pieței comune după 1 iulie 1968 — data la care a intrat în vigoare abolirea completă a barierelor vamale în ce privește circulația produselor industriale între cele șase țări membre — au fost destul de furtunoase. Cauza o constituie, evident, măsurile protecționiste adoptate de Franța cu scopul de a «amortiza» efectele economice nefavorabile ale recentelor mișcări sociale, denumite tot în scop de amortizare — de astă dată psihologică — «accident».

Furtuna iscată la Bruxelles, care nu este nici prima nici ultima, nu anulează și nici măcar nu micșorează — deoarece este firească și inevitabilă într-o asemenea organizație complexă și fără precedent — semnificația actului de la 1 iulie. Fapt este că abolirea tarifelor vamale între cei șase a fost efectuată cu 18 luni mai devreme decît prevedea Tratatul de la Roma și că, în pofida numeroaselor crize cu care această comunitate economică a fost confruntată, ea a supraviețuit și constituie astăzi o realitate majoră pe piața mondială. Dacă este adevărat că principala dificultate în calea integrării economice este **inegalitatea,** *atunci realizarea Pieței comune se datorește desigur apropierii relative a venitului național pe cap de locuitor în cele șase țări membre. În același timp, respingerea de către Franța a organismului supranațional prevăzut în Tratatul de la Roma a eliminat elementul politic cel mai spinos în funcționarea acestui organism economic.*

Și totuși, într-o lume care se mîndrește cu cele mai profunde transformări și răsturnări din istorie, înțelepciunea îndeamnă pe comentatori să nu sară la concluzii. Creșterea schimburilor inter-comunitare de la 6 790 miliarde dolari în 1958 la 24 161 miliarde în 1967 (ceea ce înseamnă de trei ori și jumătate!) a avut loc într-o perioadă de boom economic și de relativă stabilitate politică în țările membre. Incontestabil, partea leului din această creștere spectaculoasă a revenit marilor corporații, care au profitat în mod fabulos atît de pe urma lărgirii producției și pieței cît și de pe urma procesului de concentrare alimentat și încurajat de integrarea economică. Dar nici consumatorii n-au avut de pierdut, dacă se ține seamă că, cu 10 ani în urmă, automobilele franceze vîndute în Italia aveau un preț sporit cu 35-45% datorită taxelor vamale, iar aparatele fotografice vest-germane desfăcute în Franța sau Italia erau încărcate din același motiv cu 25%. Ceea ce rămîne de văzut, este cum va funcționa Piața comună în condiții în care boom-ul economic și stabilitatea politică-socială nu vor mai prezida asupra ședințelor de la Bruxelles și nu vor mai crea acel spațiu de manevră care a permis guvernelor celor șase, ori de cîte ori s-au produs «crize» mult sau mai puțin regizate, să cedeze într-o direcție primind satisfacție într-o altă direcție. La aceasta se adaugă faptul că abolirea taxelor vamale pune la ordinea zilei problema ascuțită a sectoarelor economice cu o poziție competitivă mai slabă, amenințate să fie ruinate sau înghițite de către competitorii mai puternici din alte țări membre — fenomen dureros semnalat deja în industria minieră. Amînarea intrării în vigoare a Pieței comune agrare a fost determinată tocmai de necesitatea evitării unei confruntări pe piață a lactatelor, a cărnii de vacă și unor produse agricole, care poate duce în ultimă instanță la dispariția a milioane de mici producători agricoli. Franța a încercat să-și pregătească o poziție competitivă mai favorabilă în ramurile industriale, care să-i permită să reziste șocului confruntării cu puternica industrie vest-germană și chiar cu unele industrii italiene și olandeze. Una din metode a constat într-o creștere mai atenuată a salariilor în ultimii cinci ani față de parteneri (39,3% în Franța față de 58,4% în Olanda, 54,4% în Italia) dar această metodă a dus la explozia socială din mai și iunie. Măsurile protecționiste adoptate acum de guvernul francez — facilitarea exporturilor și limitarea importurilor — sînt menite totodată să cîștige timp pentru industria franceză — permițîndu-i să recurgă la alte metode — mai puțin explozive — pentru a-și întări poziția competitivă. Dar aceste măsuri invită pe parteneri la contramăsuri, mai ales că unii dintre ei au de plătit Franței niște polițe mai vechi. Cu alte cuvinte, elementele de concurență și rivalitate economică între cei șase n-au dispărut o dată cu abolirea barierelor vamale. Ele îmbracă forme noi și «Le Monde» are dreptate cînd scrie că 1 iulie nu este un capăt al cursei, ci un «punct de plecare».

NEUCHÂTEL

„ROMÂNIA — COMORI DE ARTĂ"

Corespondență specială de la Sanda CRISTIAN

Sîmbăta trecută s-a deschis la Muzeul de etnografie din Neuchâtel, în prezența a numeroase personalități ale vieții politice și cultural-artistice ale Elveției, o importantă expoziție de artă românească. Acest muzeu are tradiția organizării unor mari expoziții de etnografie în Elveția, iar profesorul Jean Gabus, directorul său și organizatorul expoziției noastre, este cunoscut ca unul dintre marii etnografi ai timpului nostru. Începînd din ziua de 7 iulie 1968 și pînă la 15 ianuarie 1969, mii și mii de elvețieni și turiști din toate colțurile lumii, precum și numeroși oameni de specialitate, vor vizita și face astfel cunoștință (unii poate pentru prima oară) cu multimilenara noastră cultură.

De la intrarea în expoziție vizitatorului îi apare în față o mare hartă a României, pe care sînt marcate principalele focare de civilizație, artă și cultură. Șase mii de ani de comori de artă sînt ilustrați de celebra statuie a «Gînditorului» din civilizația Cucuteni, statuie considerată a fi cea mai veche mărturie de artă de pe continentul nostru. Pornind de la aceasta, vizitatorul este trecut, apoi, peste secole, prin epocile geto-dacică, romană, românească. Sînt prezentate aci podoabe și vestigii ale civilizației dacice, încă nevăzute în afara țării noastre, Tezaurul de la Pietroasa — Cloșca cu pui (replică în galvanoplastie) etc.

Finețea obiectelor din sticlă sidefată, farfuriile, cănile, ulcioarele și vasele mari de ceramică, dezvăluie îndemînarea mîinilor, intuiția frumosului și geniul realizării.

Într-o sală imensă, vizitatorul se află în fața unei picturi murale reprezentînd o fațadă a Voronețului — aceasta aleasă ca etalon, aș spune — deoarece specialiștii afirmă că în frescele Voronețului și în picturile murale ale celor patru mănăstiri, pictate atît în interior cît și în exterior (unice în lume), se pot citi ca într-o carte de istorie viața, obiceiurile, tradițiile din acele timpuri ale poporului român.

Un imens iconostas, de o frumusețe fără egal în pictura murală, icoane (inclusiv pe sticlă), broderii, obiecte de artă sculptate în lemn, tapiserii, incunabule cu miniaturi, exemplare de tipărituri rare, țesături pentru haine de ceremonie, obiecte de uz casnic, îmbrăcăminte pentru femei și bărbați, lucrate de mînă — identice cu cele ce pot fi întîlnite și astăzi în diverse regiuni ale României — atestă perpetuarea valorilor culturale ale poporului nostru.

De altfel, măiestria muzeologilor (căci profesorul Gabus a conlucrat cu o echipă de specialiști români condusă de Tancred Bănățeanu, directorul Muzeului de artă populară românească) a transformat această expoziție dintr-o statică plasare a obiectelor într-o expoziție cinetică: parcurgînd-o, străbați istoria, istoria culturii românești.

LONDRA

ÎNCERCARE DE FORȚE?

Corespondență specială de la Gordon SCHAFFER

Cel mai important aspect relevat de *ciocnirea dintre guvernul laburist englez* și Camera Lorzilor este faptul că partidul conservator a demonstrat că e hotărît să facă tot ce-i stă în putință pentru a sprijini guvernul rasist rhodesian al lui Smith. Atitudinea majorității conservatoare din Camera Lorzilor în privința sancțiunilor recomandate de O.N.U. a fi aplicate Rhodesiei, a apărut astfel ca o acțiune calculată. Ea a avut sprijinul fățiș al lui Edward Heath, liderul partidului conservator. Oricine știe că, la urma urmei, respingerea de către Camera Lorzilor a proiectului guvernului nu putea să împiedice aplicarea lui și, de fapt, conservatorii au arătat clar că nu-l vor respinge a doua oară. Atunci de ce au ales tocmai acest cîmp de bătălie? Răspunsul este acesta: ei voiau să-i demonstreze lui Smith și suporterilor săi portughezi și sud-africani că pot conta pe sprijinul unui viitor guvern conservator.

De fapt însă guvernul nu intenționează să aibă o încercare de forță cu Camera Lorzilor pe marginea atitudinii acesteia în problema rhodesiană, ci a luat atitudine mai mult împotriva caracterului ereditar al acesteia și a poziției pe care o adoptă adesea membrii săi — folosindu-se de prerogativele constituționale — punînd bețe în roate hotărîrilor Camerei Comunelor — care reprezintă un organ ales. După votul Camerei Lorzilor, partidul laburist a cerut să se treacă la acțiune. Precum se știe chiar Camera Comunelor a respins însă cu 223 voturi contra 132 proiectul de lege privind abolirea Camerei Lorzilor. După cum a anunțat premierul Wilson, laburiștii intenționează să prezinte un proiect de lege privind desființarea caracterului ereditar al Camerei Lorzilor și reducerea puterilor acesteia. De asemeni, dl. Wilson ar putea acționa numind atîți suporteri laburiști în Camera Lorzilor încît majoritatea conservatoare să fie anihilată. În 1909, primul ministru de atunci, dl. Asquith, a pus în practică această amenințare, în bătălia cu Camera Lorzilor pentru taxarea pămîntului. Cu acea ocazie, regele, care de obicei numește lorzii, a trebuit să-și dea consimțămîntul. Acum, regina ar trebui la rîndul ei să consimtă la o asemenea acțiune, căci dacă refuză, monarhia ar intra în încurcătură. Dar nimic nu e încă sigur.

Cînd, la începutul acestui an, camerele de luat vederi ale televiziunii au fost introduse în Camera Lorzilor, membrii acesteia au considerat chiar și acest fapt o atingere adusă puterii lor.

telex

FĂRĂ AMESTECUL S.U.A.

«Mă opun războiului din Vietnam. Doresc ca acesta să fie oprit și dezescaladat... Canada este un stat suveran, avînd propria sa politică. Nu dorim ca Statele Unite să se amestece în aceasta. Noi, canadienii, trebuie să amintim S.U.A. că și ele sînt de asemenea un stat suveran... Calea pentru a-ți elibera mîinile este de a reteza legăturile».

Pierre TRUDEAU
primul ministru al Canadei

(Răspuns la interpelarea unui student la Calgary, pe marginea relațiilor canadiano-americane, în timpul recentei campanii electorale.)

«DACĂ EXISTĂ DESTULĂ RAȚIUNE»

«Rămîne o șansă pentru stabilirea unei păci juste și durabile în regiune. Totul constă în a avea în asemenea măsură sensul viitorului încît să atingem acest obiectiv acum, sau altfel, poate, de a pierde această șansă pentru totdeauna. Dacă oamenii au destul curaj și destulă rațiune — și mă gîndesc în primul rînd acum la conducătorii și cei ce dețin responsabilități în Israel — atunci există o posibilitate de a stabili o pace dreaptă și durabilă și de a permite popoarelor noastre, poate pentru prima oară de-a lungul anilor de a-și consacra toate energiile și toate resursele unei opere constructive».

HUSSEIN
regele Iordaniei

(Dintr-un interviu acordat ziarului «Journal de Genève».)

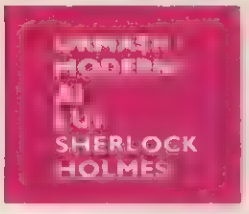

Dacă în urmă cu cîțiva ani relatările despre spionaj industrial stîrneau zîmbetele neîncrezătoare ale unor conducători din economia britanică, astăzi a devenit un fapt obișnuit apariția în paginile de mică publicitate ale ziarelor a ofertelor de serviciu ale birourilor specializate în contraspionaj industrial. De fapt, este vorba de o adevărată nouă profesiune în care urmașii lui Sherlock Holmes au nu numai talentul înnăscut de detectiv dar sînt, în același timp, și niște tehnicieni de înaltă calificare.

Cu toate că această nouă profesiune implică prin ea însăși maximum de discreție, ultimii breslași care și-au făcut apariția pe arena contraspionajului economic din Anglia au stîrnit vîlvă. Eric Cooper Key, directorul noii companii de specialitate «Security Express», a ținut o conferință de presă pentru a face reclamă instituției ce o conduce. Cu acest prilej, el a comunicat reporterilor că a efectuat investigații în cadrul a 12 mari societăți industriale engleze, ajungînd la concluzia că în cinci din ele există aparataj prin care agenți ai companiilor rivale interceptează convorbirile din birourile consiliilor de administrație! Bineînțeles că știrea a produs senzație, fiind semnificative cîteva din titlurile apărute în ziarele de a doua zi: «Pereții consiliilor de administrație au într-adevăr urechi» («Financial Times»), «Aparatajul spionilor amenință secretele consiliilor de administrație» («Daily Express»).

Într-un articol consacrat acestei probleme, săptămînalul «Observer» a venit cu noi amănunte, relatînd cum contraspionii industriali au reușit în Midlands să apere 15 companii industriale spionate de agenții unor societăți rivale. Iar aceasta, scrie autorul [illegible] numai vîrful icebergului.

Dezvoltarea spionajului industrial — o formă a răbufnirii rivalităților acerbe dintre marile companii, care iau adesea forma unui adevărat război economic — se datorește, în parte, după cum subliniază experții, și insuficiențelor din legislația actuală a Angliei. Dacă un spion industrial este prins bunăoară asupra faptului că a furat un document ultrasecret al unei companii, el poate fi pedepsit numai pentru că și-a însușit o... bucată de hîrtie!

Florin UDREA

Din pagina de mică publicitate a ziarului «Times» oferte de serviciu pentru combaterea «amenințării crescînde a spionajului și subversiunii în industrie, comerț...»

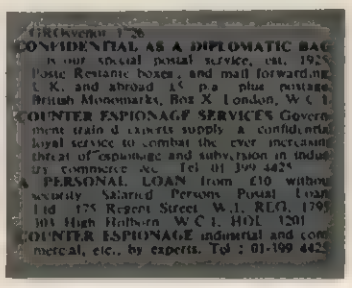
CONFIDENTIAL AS A DIPLOMATIC BAG
... our special postal service, est. 1925. Poste Restante boxes, and mail forwarding U.K. and abroad £5 p.a. plus postage. British Monomarks, Box X, London, W.C.1.
COUNTER ESPIONAGE SERVICES Government train & experts supply a confidential loyal service to combat the ever increasing threat of espionage and subversion in industry, commerce &c. Tel: 01 399 4425
A PERSONAL LOAN from £10 without security. Salaried Persons Postal Loans Ltd., 175 Regent Street, W.1. REG. 1795. 303 High Holborn, W.C.1. HOL. 1201.
COUNTER ESPIONAGE industrial and commercial, etc., by experts. Tel: 01-199 4425

Cînd moartea l-a surprins în plină activitate, Randolph Churchill — fiul faimosului om de stat englez Winston Churchill — lucra la o vastă biografie a tatălui său. Randolph știa mai de mult că suferă de o boală ucigătoare și desfășurase o adevărată cursă contra timpului pentru a-și duce la bun sfîrșit opera cu adevărat titanică — studierea și prelucrarea a 300 000 de scrisori și documente. El a reușit să publice două dintre cele cinci volume proiectate. Simțind că se apropie sfîrșitul, Randolph Churchill a renunțat să mai lucreze la volumul al treilea. Dar nu s-a dat cu totul bătut. Ne relatează «Daily Mirror»: *«Indiferent cine va redacta în continuare restul* biografiei, un lucru este sigur: nu pentru prima oară Randolph și-a asigurat ultimul cuvînt. Știind că va muri, el s-a apucat să redacteze și a terminat ultimul capitol al ciclului. Astfel, ultima propoziție înscrisă în josul celei din urmă pagini va fi a lui».

N. URECHE

În Statele Unite, combaterea violenței începe să devină o preocupare nu numai pentru adulți; copiii din Chicago și-au aruncat armele-jucării la gunoi pentru a-i îndemna pe adulți să facă și ei la fel cu armele adevărate. Această inițiativă a unor grupuri de elevi din Chicago s-a extins la mai multe școli din marele oraș, constituind un original răspuns dat Consiliului municipal din Chicago, care a respins un proiect de lege privind introducerea unui control sever al vînzării armelor de foc.

Un corespondent al agenției engleze «Wisnews» a pus copiilor întrebarea: «De ce ți-ai aruncat arma?» Răspunsul unui elev: «Nu îmi mai place să mă joc cu ea, îmi amintește de asasinarea lui Martin Luther King și a lui Robert Kennedy!» Alt copil: «Pentru că nu vreau ca atunci cînd voi fi mare să ni se dea pușți adevărate!»

Răspunsuri inteligente ale unor copii precoci? Miile de elevi ce au renunțat pînă acum la armele-jucării demonstrează că e ceva mai mult.

Gh. IOSUB

● 25 000 tone de fructe și legume au fost distruse în mod intenționat în Belgia, Franța și Olanda în cursul anului 1967, pentru menținerea uniformă a prețurilor. 90% din valoarea acestei distrugeri a fost acoperită din «fondul agricol» comunitar.

● Din temele a 5 020 elevi vest-germani supuși unei anchete, s-a relevat că doar 53 — aproximativ 1% — au făcut foarte puține greșeli gramaticale. Circa jumătate dintre respectivii elevi n-au putut primi decît calificativul «slab».

● 15 000 aparate de televiziune în culori vor fi vîndute în acest an în U.R.S.S. Pentru 1970 se prevede cifra de 200 000.

● 4 270 lire ies anual din buzunarul fiecărui italian pentru publicitate. Cheltuielile publicitare pe întreaga Italie s-au cifrat în 1967 la aproximativ 228 miliarde lire, cu 28 miliarde mai mult ca în 1966 și 60 miliarde mai mult ca în 1965.

● La 79 milioane dolari se cifrează pierderile de aur american în luna mai a.c. Rezervele de aur ale S.U.A. erau la această dată de 10 468 milioane dolari față de 13 214 milioane dolari la sfîrșitul lui mai 1967.

● În ultimele două decenii, 265 boxeri profesioniști au devenit asasini involuntari pe ring. Sinistra statistică a fost prilejuită de tragica moarte recentă a tînărului pugilist vest-german Jupp Elze.

● Din cele 25 companii mai mari din Argentina, 15 sînt nord-americane, dar din restul de 10, 4 sînt vest-europene. Această situație face obiectul preocupării cercurilor de afaceri argentiniene în momentul de față.

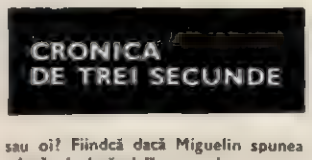

Taurii și adevărul

Am citit cîteva comentarii la gestul nemaiauzit săvîrșit de Mateo Miguelin, toreadorul acela tînăr și frumos din filmul rulat și la noi, «Minutul adevărului», filmul în care 7-8 tauri mureau succesiv în 7-8 feluri diferite, cu 7-8 oameni diferiți. Nu știu ce vor comentatorii de la acest Miguelin, stea în extraordinară ascensiune în tauromahia spaniolă. Nu știu. Miguelin a făcut așa: la o coridă în care «lucra» rivalul său Manuel Benitez — marele, divinul, miliardarul, soarele El Cordobez — steaua în ascensiune a sărit în arenă îmbrăcat civil, a prins taurul de coarne și l-a adus în fața juriului strigînd: «Priviți, ăsta nu-i un taur, e o oaie!». Prin urmare, urla el în parantează, genialul Cordobez e un laș. Cordobez lucrează cu tauri falși, purtînd coarne tocite, moi, pentru a nu-și periclita viața. Publicul se dezlănțuie într-o «bronca», într-o huiduială imensă la adresa lui Cordobez, poliția îl aruncă pe Miguelin la arest, comentatorii se pornesc: Miguelin e *un invidios*. Miguelin e un provocator. Miguelin calomniază taurii spanioli. Miguelin e un caracter murdar. Alții îl apără: «Miguelin e toreadorul poporului — Cordobez e un burghez fricos!» Un singur lucru nu se discută: Miguelin, luînd taurul de coarne, avea dreptate, spunea adevărul? Taurii aceia erau tauri sau oi? Fiindcă dacă Miguelin spunea adevărul, dacă el făcea ca dreptatea și adevărul să se confunde — ceea ce-i atît de rar pe pămînt — atunci tot ce spun oamenii în jurul lui nu mai contează și nu mă mai interesează. Cum erau taurii? Cum erau coarnele lor? Asta contează, asta-i mai important *decît oamenii și cuvintele din jurul lor*. Adevărul. La urma urmei oamenii sînt la fel de importanți ca adevărul doar atunci cînd iau taurii de coarne.

Gheață, păsări, atomi

Ceea ce trebuia să se întîmple, s-a întîmplat. Totdeauna ce trebuie să se întîmple, se întîmplă — numai că nu se *dă suficientă* atenție acestui aspect al lucrurilor. Acum cinci luni, scriind despre bombardierul atomic căzut în Groenlanda, mă neliniștea focile. Ziceam că oricît ar fi focile astea de sedentare, nu ne putem bizui pe lenea lor și ce ne facem dacă o iau razna cu contaminarea după ele? Eram absurd și prăpăstios. Foarte rău. Vin alți atomiști americani și descoperă cu un lung frison prin corp că acel B-52 a căzut pe o banchiză unde nu știu ce păsări își depun ouăle. Păsările nu mai sînt foci. Păsările numai sedentare nu-s. Ele — după cum se știe — zboară, vin, se duc, se așază pe ouă, din ouă ies pui, puii devin păsări, păsările au aripi și zboară cu radiația în pene, Dumnezeu știe pînă unde, și uite ce frumos și ce științific tot globul și tot omul riscă o contaminare — zic aceeași specialiști. Specialiștii string gheața groenlandeză de pe o suprafață respectabilă (6 km/1 km) în mii și mii de containere și o transportă la analiză — repede, pînă nu se topește. Din cîteva ouă de pasăre, problema devine planetară. Atunci s-o privim planetar, să nu ne mai încurcăm cu banchize, ouă și mărunțișuri. Trebuie lucrat planetar. Trebuie luată toată Groenlanda, încărcată pe un vapor-container și dusă la analiză, sloi cu sloi. Dacă nu aflăm nimic — punem Groenlanda la loc și luăm la întrebări păsările lumii, aripioară cu aripioară, fulg cu fulg. Mergem așa pînă la furnici și nori și trebuie să găsim. În loc să mai căutăm acul în carul cu fîn, luăm carul cu fîn și-l căutăm într-un ac. Pentru un secol atomic e mult mai rezonabil, mai realizabil și categoric mai eficace. Unde mai pui că ar fi o operație și optimistă, și plină de perspective.

Radu COSAȘU

MEMENTO

carte

● Sub egida Secției de științe filologice a Academiei Republicii Socialiste România a apărut cel de-al doilea volum al **Istoriei literaturii române** (de la Școala Ardeleană la Junimea). În introducere generală, Al. Dima, redactor responsabil al volumului, ne spune: «Materia pe care o va dezvolta cel de-al doilea volum cuprinde — potrivit planului inițial — descrierea amplă și încercarea explicării complexe a procesului cultural și literar ce s-a desfășurat la noi de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și pînă către deceniul al șaptelea al veacului următor».

● Noi cărți de poezie intrate în librării: **Dragoste** de Violeta Zamfirescu, **Invocații** de Gh. Anca, **Roata** de Nicolae Oancea, **Culorile începutului** de Doina Cetea.

● **Pisanii din Barcelona** e titlul unui roman de Victor Mora, scriitor de limbă catalană. Acțiunea romanului — de o dinamică apropiată artei filmului — se desfășoară în Barcelona în anii imediat următori celui de-al doilea război mondial. Traducere și prefață de Crina Cosoveanu (Editura pentru literatură universală).

● **În Amiaza fantastică,** cartea lui Șerban Stati, sînt dezbătute «aspecte din proza italiană a secolului XX» (Editura pentru literatură universală).

● La Editura tineretului a apărut volumul de proză al Luciei Demetrius: **Ce aduc zorile.** Bucățile cuprinse în sumar se citesc cu interes mulțumită darului autoarei de a sonda sufletul uman și modului cursiv în care sînt scrise. Cartea se prezintă însă în condiții grafice ingrate și cu o coperță care nu cheamă cititorul.

● În schimb, tot la aceeași editură, cartea în care Dominic Stanca ticluiește cu talent cîteva «pseudocronici moldovenești»: **Hurmuzul Jupîniței** se bucură de o îmbietoare prezentare grafică (coperta, Dana Marinescu).

● William Faulkner e prezent în vitrinele librăriilor noastre cu romanul **Casa cu coloane** — ultima parte a cronicii familiei Snopes, cunoscută din celelalte două volume anterioare, **Cătunul** și **Orașul.** În românește de Eugen Barbu și Andrei Ion Deleanu (Editura pentru literatură universală)

● Un valoros material documentar e cuprins în volumul **Studii de istorie** elaborat de un colectiv de cercetători din cadrul Centrului de istorie, filologie și istoria artei din Tîrgu Mureș. Cîteva titluri din sumarul acestui volum apărut sub redacția lui S. Fuchs: Contribuție la valorificarea activității de bibliofil a lui Timotei Cipariu, Presa legală din Transilvania condusă de P.C.R. în anii luptei împotriva pericolului fascist (1934-1936); Rolul și activitatea Frontului Național Român și al ziarului «La Roumanie Libre» în mișcarea de rezistență din Franța... (Editura Academiei Republicii Socialiste România).

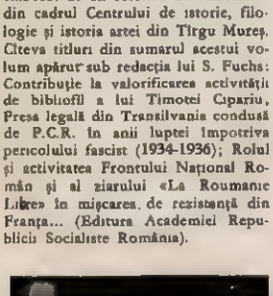

● 16 discipline sportive (bineînțeles la loc de frunte fotbalul nostru cel de toate duminicile și uneori și miercurile) plus un reportaj de la campionatul mondial (tot de fotbal) de la Londra, rezolvate cu mijloacele graficei satirice, în cartea lui Neagu Rădulescu **Un creion pe stadioane.** O prefață la obiect de Fănuș Neagu. Editura C.N.E.F.S.

Yul Brynner

cinema

● **Prietenele.** După ce-am făcut cunoștință cu Evald Schorm prin intermediul Cinematecii («Curaj pentru fiecare zi») iată-l acum pe acest notabil cineast cehoslovac prezent în văzul întregii lumi. Filmul de față, fără să reprezinte un punct de vîrf în creația sa, ne recomandă un regizor care intuiește exact și recompune cu delicatețe reacțiile adolescenților. Interpreți: Andrea Cunderlikova, Jana Krupickova, Lucia Zulova, Martin Vedra, Dana Mateykova.

● **Duelul lung.** Cîțiva mari actori, Yul Brynner, Harry Andrews, Trevor Howard, într-o poveste dusă aventuroasă, condusă, cu cunoscută abilitate, de către Ken Annakin («Acei oameni minunați în mașinile lor zburătoare»).

● Mari cineaști pe ecranele noastre: **Karel Zeman** («Dirijabilul furet»), **Alain Resnais** («Hiroshima, dragostea mea»), **Akira Kirosawa** («Cei șapte samurai»), **Howard Hawks** («El Dorado»).

● Pentru cei care nu l-au văzut la vremea lui, recomandăm încă o dată **Faraonul,** fascinantă meditație pe marginea istoriei și a destinului unui conducător, realizat de Jerzy Kawalerowicz după romanul lui B. Prus.

● «Viața femeilor în anul 2000» este titlul unui film-șaheci, la a cărui înfăptuire își vor aduce contribuția patru cineaști: Jean-Gabriel Albicocco (Franța), V. Schloendorff (R.F.G.), B. Bertolucci (Italia), Kawakita (Japonia).

disc

Spre lauda cîtor noastre de discuri, pe zi ce trece apar noi împrimări cu «acei oameni minunați și melodiile lor înnebunitoare» de la Brașov:

● **Josef Laufer** apare pe discul 45-EDC-983 într-o înregistrare originală: Panton-Praga. Orchestra Karel Vlach (cine n-a auzit de ea?) creează lui Laufer climatul necesar pentru dezlănțuirea explozivă din «Quo vadis» și pentru alte trei piese, la fel de spectaculoase: «Ia-o încet», «Taurul furios» și «Țiganul domnișor».

● **Adele Maffina** ne oferă într-o italiană autentică (din toate punctele de vedere): «Stasera mi butto», «Estate senza te», «Grazie», «C'era un ragazzo» (45-EDC-979).

● **Patricia Cahill,** redutabilă concurentă la pomenita vînătoare de cerbi, împrimă cu orchestra festivalului, dirijată de Oschanitzky, patru cîntece englezești: «The world outside», «My colouring book», «People» și «No more tears for me» («No more tears for me» este... «Nici o lacrimă» de Cristinoiu) (EDC-981).

muzică

● **În timp ce — așa cum am anunțat** în numărul trecut — balerinii Operei Române se află în turneu în Iugoslavia, soliștii vocali, orchestra și corul (dirijori, **Paul Popescu** și **Mircea Popa**) vor prezenta la Varna, în cadrul unui festival internațional, trei spectacole: «Bărbierul din Sevilla» de Rossini, «Boema» de Puccini și o seară de operă românească («O noapte furtunoasă» de Paul Constantinescu și «Amorul doctor» de Pascal Bentoiu). Notăm dintre soliști: **Magda Ianculescu, Iolanda Mărculescu, Teodora Lucaciu, Octav Enigărescu, Ion Buzea, Ion Stoian, Constantin Gabor, V. Martinoiu** și alții.

Marioara Tănase

● După o suită de răsunătoare succese dobîndite peste hotare — Italia (Marele premiu al Festivalului internațional de la Agrigento), Algeria, Tunis R.A.U. — ansamblul folcloric «Miorița» al Uniunii Generale a Sindicatelor a plecat într-un lung turneu în principalele orașe și stațiuni balneoclimaterice din țară. În fotografie, Marioara Tănase, una dintre apreciatele soliste vocale ale ansamblului.

plastică

● **D. Știubei** — pictură marină. Știubei este unul dintre pictorii care au făcut din peisajul marin un subiect predilect. Privită cu ochiul artistului de formație clasică, marea, în lucrările actuale ale lui Știubei, nu este tragică, ci marea cea de toate zilele, cu neliniștile ei perpetue («Furtună în larg», «Jocul valurilor» etc.). Artistul îl urmărește cromatic diurna schimbare la față («În zori zilei», «Lumină de apus» etc.) apelînd uneori la arsenalul impresionist («Dimineața în port», «Constantinopol»), ca la un mijloc de variație tehnică (Dalles).

● **Ecaterina Teodorescu-Humă** — tapiserie și împrimeuri. Pe lîngă certa măiestrie a artizanului influența picturii e evidentă, cu sugestiile ei de împărțire a spațiului și subtilitățile de culoare. Două peisaje («Preluci-Lăpuș», «Cupșeni-Lăpuș») farmecă prin firescul lor; inspirația folclorică (motivele de scoarță) este un catalizator ideal. «Oglinda» rămîne una din cele mai frumoase tapiserii ale expoziției, prin construcția și cromatica vie, la fel și «Feeria» unde lirismul și poezia înlocuiesc narația! (Kalinderu).

● **Emilia Boboia** — grafică. 20 de lucrări și tot atîtea incursiuni în grădinile fanteziei. Mica serie de xilogravuri «O lume pe dos» e o asociație sagace, cu iz popular, a unor scene sau situații presupuse, iar «Marea», «Dealurile» etc. un vis decorativ în care se topesc — cum observă prefațatorul expoziției — pictura țărănească pe sticlă și podoabele colorate ale cojoacelor...» (Galeriile de artă, bd. Magheru, 20.)

● **Anton Perussi** — grafică. Xilogravurile lui Perussi sînt o temerară întoarcere la izvoarele gravurii medievale și la vignetele caligrafilor de manuscrise. Stilul nu și-a pierdut farmecul, nici vigoarea. Expoziția cuprinde cîteva serii: «Esopia» (I-VI) narativă ca și «Proverbele» (I—V) și cîteva portrete (Galeriile de artă, bd. Magheru, 20.)

● În seria «Monumente istorice» editura Meridiane prezintă trei cutioni celebre: biserica **Trei Ierarhi,** mănăstirea **Cetățuia** din Iași și biserica **Stelea** din Tîrgoviște. Îndreptare prețioase pentru turiștii care se pasionează de arhitectură și pictură.

teatru

● **Călătorie cu scandal...** sau Labiche în sezonul estival. Botezată astfel, piesa «Căile ferate» a devenit o tentativă de spectacol colorat, o cavalcadă comic grotescă, inegală din punct de vedere actoricesc, dar susținută de vervă și credință comică. Adaosul muzical (Walter Vogel pe textele lui I. Avian și Fred Firea) a adus o notă de pitoresc în plus. Din echipa actoricească se detașează Nucu Păunescu, George Sion, Aurel Rogalschi, Anda Caropol și mai ales Sanda Băncilă. Un spectacol adecvat reprezentațiilor în aer liber.

● **Regele cerb** — celebră lucrare a commediei dell'arte, scrisă de Carlo Gozzi și adaptată de Brîasoni. În versiunea românească a lui N.Al.Toscani, pe scena Teatrului «Ion Creangă», «comedia cu măști», a reconstituit într-o viziune modernă, spirituală, universul folclorului italian. Bogat în mișcare și plastică scenică, spectacolul are printre interpreți pe Felix Caroly, Gh. Gîmă, Gh. Vrînceanu, Ion Pavlescu, N. Luchian, Jeanine Stavarache, Magda Popovici, Șerban Cantacuzino. Decoruri — Ion Mitrici, coregrafia — Petre Bodeuț, ilustrația muzicală — Lucian Ionescu.

● Un interesant spectacol **Blaga** a fost realizat la Tg. Mureș de către Romulus Guga, pe temele poemelor marelui nostru poet, într-o încercare de a se descifra scenic relațiile simbolice ale versurilor. Dintre interpreți — în general apropae de fiorul tragic al poemelor — s-au detașat Livia Gingulescu și Vasile Constantinescu. O inițiativă relevabilă

● Săptămîna viitoare se aprind luminile în grădina și sălile Muzeului Storck pentru primul spectacol de «sunet și lumină» al acestei stagiuni realizat de George Teodorescu și Doru Ilieșiu.

● Circul din Praga, una din cele mai vestite formații europene de acest gen, ne vizitează Capitala cu un program variat și bogat, mai ales la capitolul dresuri de animale.

● Pe drept denumită «Fonoteca de aur», colecția de împrimări a teatrului radiofonic prezintă la 14 iulie **Cidul** de Corneille, strălucită înregistrare din 1956 cu Ion Manolescu, V. Maximilian și Al. Critico în principalele roluri. Mai recomandăm dintre emisiunile teatrului la microfon ale săptămînii: **Șeful sectorului suflete** de Al. Mirodan, la 19 iulie (Radu Beligan, Marcela Rusu, Sanda Toma, Dem Savu etc.); **Orestia** de Eschil, la 20 iulie (Olga Tudorache, Vasile Gheorghiu, Ileana Predescu, Leopoldina Bălănuță etc.).

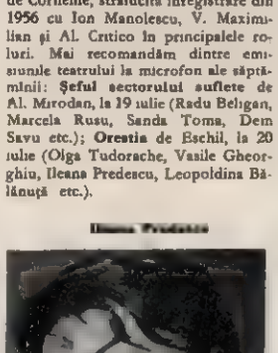

televiziune

Principala noutate a teleprogramului săptămînal: cea de-a treia zi — simbăta — cu două programe diferite. Rubrica de teatru (Molière și O'Neill) ca și cea de cinema (Wajda și Bresson) se înfățișează promițător și în programul acestei săptămîni, din care vă recomandăm:

DUMINICĂ 14 IULIE. Afișul **Teatrului în studio** — «Domnul de Pourceaugnac» de Molière — atrage atenția nu numai pentru raritatea cu care această «comedie-balet» este pusă în scenă, ci și prin personalitatea tălmăcitorului textului: Tudor Arghezi. Distribuția — ca de obicei la TV — bună: Marian Hudac, Florin Scărlătescu, Dem Rădulescu, Magda Popovici, Florian Pitiș, Dorin Varga și alții (20.15) ● Cu toate riscurile ce decurg de aici, emisiunile de **Varietăți** e musai să le recomandăm. Așadar, «Opus nr. 3... Pocus nr. 3 bis» cu: Stela Popescu, Florin Piersic, Dana Comnea, Florin Vasiliu, Melania Cîrje, Constantin Drăghici, Anda Călugăreanu, Aurelian Andreescu, Luminița Dobrescu, Sergiu Cioiu, Valentin Zaharescu, Ștefan Bănică și încă alții (21.45) ● Programul II. Selecțiuni dintr-un program de music-hall de la Moscova (20.15) ● Filmul de aventuri «Hoții de automobile» (21.20).

LUNI 15 IULIE. Capodopera cinematografică «Cenușă și diamant» a cunoscutului artist polonez Andrej Wajda (21.20).

MARȚI 16 IULIE. **Seară de teatru:** «Anna Christie» de Eugene O'Neill în regia lui E. Veancea și scenografia lui Iules Perahim (21.00).

MIERCURI 17 IULIE. Maria Sterian, Nicolae Trofin și Petre Sălbădeanu ne poftesc la un scurt program de muzică populară (20.00) ● **Telecinemateca** ne oferă, din nou, o perlă din șiragul marilor creații cinematografice ale ultimelor două decenii: filmul lui Robert Bresson «Pickpocket» (21.15).

JOI 18 IULIE. Atrage atenția sumarul emisiunii intitulate **Ecran literar:** Personalitatea lui Eugen Lovinescu; colaborează Șerban Cioculescu, Eugen Simion și Eugen Jebeleanu. (21.55) ● Rubrica **Mari interpreți** ne dă prilejul să-l ascultăm din nou pe marele Isaac Stern (22.25) ● Programul II. S-a împus cu autoritate emisiunea plină de farmec exotic dar și de interesantă investigație sociologică, **Document.** Astăzi: «Expediție în Comore» (20.00) ● O, tentantă pagină muzicală: Recitalul la patru mîini Hilda Jerea — Suzana Szőröny, cu lucrări de Fauré, Debussy, Ravel (21.55).

VINERI 19 IULIE. **La porțile cunoașterii** — emisiunea adresată tineretului, dar pe care noi o recomandăm tuturor viraților — își propune să aducă cîteva clarificări la tema atît de tulburătoare «Rațiunea mașinilor» (19.00) ● O altă emisiune izbutită de propagandă a culturii: **Studioul muzical** al cărui ciclu «Cultura muzicală de-a lungul timpului» se oprește la Chopin (20.20) ● Vă mai amintiți de actorul (afirmat mai ales în roluri de comic) Heinz Rühmann? Îl puteți revedea într-un film de implicații psihologice, «Judecătorul de minori», producție a studiourilor din R.F. a Germaniei (21.15).

SÎMBĂTĂ 20 IULIE. Programul H. 6 intem invitați să vizionăm prima parte a romanului-foileton «Lagardère» după Al. Dumas, cu un actor vestit odinioară — Sacha Pitoëff (22.00).

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la Concursul nr. 28 din 14 iulie 1968

I.	Chimia Sv.-C.F.R. Pașcani	1
II.	SUT Galați-Ancora Galați	2
III.	Oțelul Gl.-Gloria C.F.R.	1
IV.	IMUM-Stufful	1
V.	Electrica C-ța-Portul C-ța	2
VI.	Metalul Buc.-Fl. Roșie Buc.	1
VII.	SN Oltenița-Dunărea Giurgiu	x
VIII.	Poiana-Flacăra	1
IX.	Șoimii Buzău-Rapid Plopeni	1
X.	Chimia Făgăraș-Oltul Sf. Gheorghe	1
XI.	Metrom-Faianța	1
XII.	Minerul Lupeni-Mureșul Deva	1
XIII.	Victoria Călan-Metalul Hunedoara	1

NOTĂ: redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

MEF

PUPITRUL ȘCOLAR

BACĂU

util
ieftin
dimensiuni
convenabile

Pentru copiii dumneavoastră, «Pupitrul şcolar», un produs deosebit care oferă confortul atît de necesar în timpul studiului. Avînd dimensiuni convenabile, «Pupitrul şcolar» se poate uşor integra în aranjamentul general al apartamentului dv.

Preţ de vînzare:
418 lei — furniruit cu fag
446 lei — furniruit cu nuc.

Rezistentă şi comodă, canapeaua extensibilă SANDA este mult solicitată de cumpărători pentru avantajele pe care le oferă. Avînd dimensiuni convenabile pentru orice apartament, canapeaua extensibilă SANDA se poate transforma după dorinţă într-un pat de două persoane. Sistem de extensie simplu şi uşor de manevrat. Preţuri de vînzare: lei 2 341, 2 535, 2 729, în funcţie de calitatea stofelor folosite.

canapeaua
extensibilă

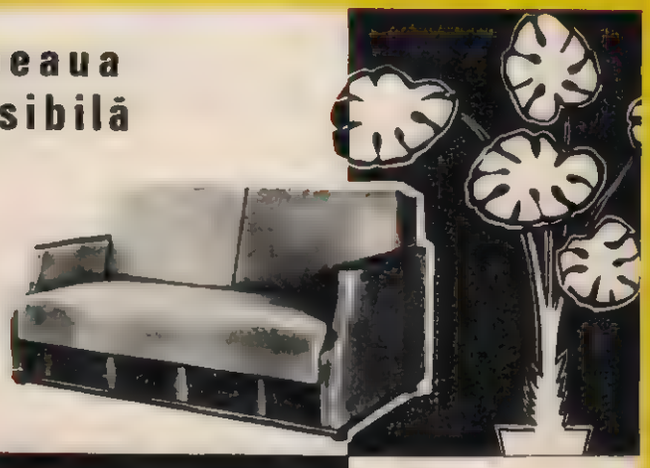

SANDA

rezistentă
comodă

elegantă
modernă
preţ convenabil

SUFRAGERIA ASTOR

Realizată din materiale de cea mai bună calitate, furniruită cu mahon şi avînd un fileu decorativ din lamelin, SUFRAGERIA ASTOR conferă apartamentului dv. o notă de bun-gust, eleganţă şi confort.

Preţ de vînzare: *vitrina* — lei 1 818, *bufetul* — lei 1 214, *masă cu placă extensibilă* — lei 680, *măsuţă joasă* — lei 153, *scaun tapiţat* — lei 183.

30
'68

FLACARA

ANUL XVII
NR 686
20 IULIE 1968

În acest număr:

LA MARE, CU TIMPUL DUPĂ NOI

SECRETELE AFACERII PANAMA

JUDEȚUL CU REȘEDINȚĂ BAROCĂ

PRINTRE CANIBALI

VIZITA CONDUCĂTORII
ÎN JUDEȚELE

Într-o atmosferă de înaltă însuflețire s-a desfășurat, la începutul săptămînii, vizita de lucru a conducătorilor de partid și de stat pe meleagurile dunărene. În cea mai tînără cetate a siderurgiei românești — la Galați — ca și în noul centru industrial brăilean, tovarășii Nicolae Ceaușescu, Ion Gheorghe Maurer, Paul Niculescu-Mizil, Virgil Trofin, Ilie Verdeț au fost întîmpinați cu entuziasm ca oaspeți dragi cărora le-au fost înfățișate înfăptuirile săvîrșite în acești ani, sub conducerea partidului, în județele Galați și Brăila.

Luînd cuvîntul în fața celor zeci mii de constructori și siderurgiști prezenți la mitingul de la marele combinat gălățean, tovarășul Nicolae Ceaușescu a scos în evidență importanța deosebită pe care o are pentru întreaga economie națională tînăra «cetate de foc» de pe malul Dunării.

«Avem tot temeiul să afirmăm — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — *că în 1970 nu numai că vom realiza planul cincinal, dar îl vom și depăși și sîntem siguri că și dv., siderurgiștii gălățeni, veți contribui la această mare victorie a poporului român».*

În cuvîntare a fost de asemeni subliniat faptul că în munca uriașă pe care o desfășoară, poporul nostru are prieteni sinceri cu care colaborează în toate domeniile de activitate.

În politica sa partidul și guvernul nostru, România socialistă pornesc de la principiul fundamental potrivit căruia *«numai respectarea dreptului fiecărui partid, al fiecărui popor de a edifica socialismul corespunzător condițiilor concrete în care își desfășoară activitatea ajută cauzei socialismului, întăririi unității țărilor socialiste».*

În cursul vizitei de lucru în județele Galați și Brăila, conducătorii de partid și de stat s-au întîlnit și au avut convorbiri rodnice cu un mare număr de muncitori, ingineri și tehnicieni, cu lucrători și specialiști din agricultură, cu intelectuali și alți cetățeni. Pretutindeni pe unde au poposit, conducătorii de partid și de stat au fost primiți cu puternice manifestări de entuziasm exprimînd — așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la adunarea populară de pe faleza Brăilei — *«voința fermă a gălățenilor, brăilenilor, ca și a întregului popor, de a înfăptui neabătut politica partidului comunist, politică ce corespunde pe deplin intereselor națiunii noastre socialiste».*

OR DE PARTID ȘI DE STAT
GALAȚI ȘI BRĂILA

1. 10 000 de constructori și siderurgiști au participat la mitingul care a avut loc la Combinatul siderurgic din Galați, unde tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit o amplă cuvintare.
2. La Șantierul naval din Galați.
3. Pe una dintre platformele furnalului gigant de 1700 mc.
4. La uzina de utilaj greu «Progresul» din Brăila.
5. Graficul de construcție a furnalului nr. 2 al combinatului gălățean este prezentat oaspeților.

Actualitatea

Prezentarea artistică de Vasile OLAC

COPERTA NOASTRĂ
În fața mării și a brizei.
Fotografie de Elena GHERA

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

INTERVIU 5 MINUTE

INVESTIȚII ÎN FLUX

Răspunde tovarășul arhitect TIBERIU HORVATH, vicepreședinte al Băncii de investiții.

— Cum apreciați realizarea planului de investiții în primele 6 luni ale acestui an?

— Fapt pozitiv, la 30 iunie planul de investiții era îndeplinit în proporție de 46,8%, reprezentînd cea mai bună realizare pe primul semestru, în comparație cu anii precedenți. Au fost date în funcțiune o serie de importante capacități de producție industrială: la Combinatul siderurgic din Galați, un furnal cu capacitatea de 1 075 000 tone/an fontă și fabrica de aglomerare (1 560 000 tone/an minereu aglomerat). Tot aici au intrat în probe tehnologice, dînd primele cantități de produse, convertizorul nr. 1 de la sectorul oțelărie, cu o capacitate de 1 250 000 tone/an oțel, precum și laminorul slebing cu o capacitate de 2 500 000 tone/an lingouri laminate.

Alte obiective industriale de mare însemnătate au fost date în funcțiune în această prima jumătate a anului în industria chimică (la Uzina de aluminiu Slatina, la Rafinăria Ploiești, Uzinele de produse sodice Govora etc.), în industria ușoară (la Întreprinderea integrată de lînă Constanța și la întreprinderile textile Pitești, Galați ș.a.), în industria alimentară (la Fabrica de conserve de legume și fructe Fetești etc.), în industria materialelor de construcții și în alte ramuri ale economiei. De asemenea, s-au dat în folosință circa 19 000 de apartamente construite din fondurile statului.

— Ce măsuri considerați că trebuie luate pentru înfăptuirea deplină și la termen a planului de investiții pe întreg anul?

— Subliniind încă o dată faptul că în toate laturile activității de investiții se remarcă sensibile progrese, constatările făcute privind cauzele care mai frînează mersul unor lucrări și punerea în funcțiune la timp a unora dintre obiectivele planificate pledează ca eforturile să fie intensificate în direcția grăbirii ritmului de livrare a utilajelor tehnologice, precum și pentru lichidarea deficiențelor organizatorice de pe unele șantiere.

Uzinele «Griviția roșie», «23 August», «Independența»-Sibiu, Uzinele de construcții metalice din Bocșa și Uzinele de pompe-București — ca să nu citez decît unități la care s-au constatat mai frecvent întîrzieri în livrări pentru șantierele de construcții — au datoria să lichideze cît mai grabnic restanțele; să respecte cu strictețe termenele contractuale.

O influență determinantă în desfășurarea lucrărilor de investiții o are buna organizare și desfășurare a muncii pe șantiere. Se cer înlăturate acele neajunsuri care în semestrul I au încetinit ritmul de execuție pe unele șantiere. Întreprinderile de construcții vor trebui să acționeze mai eficient și să fie sprijinite mai îndeaproape de furnizori și de celelalte organe, pentru ca șantierele să fie asigurate ritmic cu materiale și utilaje de construcție, precum și cu forță de muncă.

REPORTERUL PE TEREN: Viorica CIORBAGIU

MICI CONSTRUCTORI DE BLOCURI MARI

Vedeți fotografia? Îngăduiți-mi să v-o traduc: «dirijorul» își prezintă «orchestra»! Evident, parțial. Fiindcă în afara celor trei — Ilie Oprea, Stan Nicolae și Ion Radu — maistrul Gh. Crețan a «dirijat» zeci de alți... orchestranți, în devenire.

Despre aceștia din urmă mi s-a vorbit mult în cancelaria Centrului școlar de construcții-montaj. Mi s-a vorbit la modul grav. Apoi i-am cunoscut pe cîțiva dintre ei, pe șantier: niște mutrișoare de adolescenți. Parcă ar fi constructori de operetă cu salopetă, cască și, ce-i drept, prezență... scenică adecvată. Și acești copilandrii construiesc blocuri adevărate? Să mori de rîs, nu alta. Da, dar cu riscul ca după aceea să-ți fie rușine de asemenea prejudecăți și să-ți aduci aminte că «valoarea nu așteaptă numărul anilor».

Elevii anilor II și III ai Școlii profesionale de construcții din București au ridicat anul trecut «din pămînt» blocul H3, în cartierul Titan. Blocul s-a vîndut cu bani peșin și acum locuiesc oameni în el. Și n-au nici o obiecție. Și nu zîmbesc, măcar pentru că își datorează apartamentele unor tinerei... H3 a însemnat un debut. Au urmat anul acesta H11, 12, 13, 14, adică

alte patru blocuri, plus un tronson al turnului din fotografia noastră. Sînt dulgheri, zidari, betoniști, mozaicari. Însăși școala în care învață e făcută de ei, de la fundație la acoperiș. Faptul nu li se pare de loc extraordinar... Cînd se statornicesc pe șantier ca meseriași, ei nu mai au nevoie de acomodare. Se și simt ca acasă. Și cînd te uiți la mutrișoarele lor... Mîine, 21 iulie, este «Ziua constructorului». Credeți că nu intră și ei, legitim, printre cei sărbătoriți?

GLOSSA

Direcția C.F.R. a pus în funcțiune acum, în plină vară cîteva trenuri accelerate și de lungă distanță. Fără vagon restaurant însă, fără un bufet măcar de 3 × 2 m (un compartiment), fără posibilitatea de a consuma un pahar cu apă vreme de șase sau nouă ceasuri pe caniculă.

...De unde, probabil, binecunoscuta vorbă (franțuzească): a pleca la drum înseamnă a cam muri nitel

La Napoli — se plîng conducătorii clubului de fotbal cu același nume — sînt, duminică de duminică, 20 000 oameni care, pătrunzînd fraudulos pe stadion, nu plătesc nimic în schimbul spectacolului.

La București, dimpotrivă, sînt, duminică de duminică, 70 000 spectatori care nu primesc nimic în schimbul banilor.

— Care sînt după părerea dumneavoastră cei mai mari oameni de teatru ai Franței contemporane?

— Ionescu (Eugen) și Popescu (Elvira), mi-a răspuns cineva.

Trăim într-o vreme cînd, paralel cu dificultatea de a prevedea viitorul, remarcăm o deprimantă incapacitate de a înțelege ziua de ieri. Am nevoie de un profet al trecutului.

Cîte războaie au izbucnit după ultimul război?

Citind cîteva texte de proză din categoria cunoscută sub numele de «experimentală» am constatat, încă o dată, cu uimire că avem prea multe genii și prea puține talente.

AL. MIRODAN

MICĂ ANCHETĂ

în reflector: REȚEAUA SANITARĂ

Deschidem o nouă rubrică la ACTUALITATEA. *O dorim vie și în concordanță cu interesul cititorului nostru. Din multitudinea de probleme pe care ne-am propus să le abordăm, ne oprim astăzi la una de importanță majoră:* utilizarea forței medicale în rețeaua sanitară a țării

I. **În loc de preambul.** Dacă raportăm la numărul locuitorilor țării cei 30 000 de medici care activează în domeniul sanitar, ajungem la proporția: 1 medic la 642 locuitori. Cifră (și situație) care ne situează în avantaj față de Franța, Anglia, Iugoslavia, Polonia și alte țări. Repartiția pe teritoriu nu este însă armonioasă: în municipiul București avem 1 medic la 244 locuitori, în județele Ilfov — 1 la 1 247; Botoșani — 1 la 1 872; Olt — 1 la 1 718; Bihor — 1 la 749; Prahova — 1 la 714; Brașov — 1 la 490 și Iași — 1 la 449. Evident, o repartiție (și o situație) neechilibrată. Care să fie cauzele?

II. **Are cuvîntul** prof. dr. **I. Cincă**, secretar general în Ministerul Sănătății:

— Într-adevăr, s-a ajuns la o utilizare nerațională a potențialului medical datorită unei repartizări inegale a medicilor pe teritoriu, pe unități sanitare și pe specialități. Drept unul dintre cei mai importanți factori determinanți trebuie considerată folosirea insuficientă și nu întotdeauna judicioasă a bazei tehnico-materiale sanitare. Aceasta și ca urmare a vechii împărțiri administrativ teritoriale a țării. Să nu uităm că în prezent avem mult mai mulți medici în spitale decît în policlinici cînd, în mod normal, ținînd cont de importanța ambulatoriului, ar trebui să fie invers. Aici mai putem adăuga faptul că asistăm în anumite centre mari la o aglomerare de medici, chiar peste necesități.

Pe de altă parte fărîmițarea specialităților medicale — 52 la număr — a dus implicit la birocratizarea conținutului activității unor medici. Avem, bunăoară, numeroși medici care au devenit pur și simplu niște intermediari între pacient și specialist, un fel de dispeceri sui-generis. Mai există însă și alte cauze care au determinat această situație, de pildă fluctuația mare de cadre

INSTANTANEE

DUMINICĂ. **Autoturnir pe șoseaua Cîmpina-Sinaia. Învingător: Ismail Assan, conducătorul Wartburgului 3-B-4693, «Fiatul» (în fotografie) a fost pregătit pentru D.C.A. (sectorul armonici). Apoi au început cercetările miliției.**

LUNI. **Așii risului — Al. Giugaru, G. Trestian, Ț. Scărlătescu, A. Donos, M. Moraru și Dem. Rădulescu — rîd! Fotoreporterul i-a surprins într-un moment al repetiției (în studioul radio) viitoarei premiere «Siretenia și dreptatea judecătorului» de Al. Casona, în regia lui Constantin Moruzan (primul din stînga).**

MARȚI. **Trei ceasuri rele? Aș, de unde! Ne aflăm la cotul Ciorogîrlei unde, ca pe întreg șantierul noii autostrade București-Pitești, se asfaltează alți zeci de metri pătrați pe noul drum al vitezelor mari care va fi această autostradă modernă.**

MIERCURI.
Sus legume
Jos... lume

Ghici ghicitoarea mea. Ce e?
(Pelasi din Halele Obor)

*Postul telefonic de informații «**Flacăra 03**», inaugurat săptămîna trecută, n-a fost... ocupat sau... defect nici în ultimele zile. Prin intermediul lui «F 03» am sunat și am fost sunați la și de la numeroase adrese. Iată cîteva extrase din convorbirile cu interlocutorii noștri:*

Ing. NICOLAE AGACHE, director general al Combinatului siderurgic-Hunedoara,

ne-a răspuns la întrebarea: **«Cum evoluează cel mai tînăr vlăstar al Hunedoarei — laminorul de 1 300 mm?**

— Se află, după cum știți, în probe tehnologice. Deocamdată aici se lamitează, după program, într-un singur schimb, restul timpului fiind afectat feluritelor reglaje. Zilele acestea producția — în probe — a noului laminor se va extinde la două schimburi, iar în august vom lucra 24 de ore din 24...

— ...Ceea ce înseamnă inaugurarea propriu-zisă?

— Abia după proba de 72 ore de funcționare continuă, sub sarcină, cum se spune în termeni tehnici.

— Vă dorim, anticipat, «temperatură» optimă!

LIA PĂCURARU, vicepreședinte al Comitetului executiv U.A.S.R.:

— Alo! Costineștii? Cu cîți studenți ați inaugurat tabăra?

— În prima serie, ediția 1968, au venit aici 1 000 de studenți și studente din întreaga țară. O mie de voci în vacanță — și alte 5 000 în serille care urmează. Mai notați în plus că, grație biroului de turism pentru tineret al C.C. al U.T.C., 11 000 de studenți fac în această vară excursii de la munte pînă la mare.

Ing. ADRIAN ROGOJAN, director general în Consiliul Superior al Agriculturii:

— Vă dau veștl care interesează pe toată lumea: după eforturile pentru diminuarea efectelor secetei, recolta de grîu este mulțumitoare. Multe unități de stat și cooperatiste din agricultură au depășit producția de 3 000 kg/ha.

DAN GH. PREDOIU, inginer-șef al Întreprinderii de construcții hidroenergetice:

— Aici I.C.H.

— Sîntem «F 03». Care este noutatea de ultimă oră pe șantierul hidrocentralei Lotru?

— Galeria subterană de acces la viitoarea centrală electrică este pe terminate. După doi ani de excavări sub munte, acesta este un eveniment important în viața șantierului. Așadar, în prima decadă a lunii august puceți călători și dv. în subteran, cu mijloace auto.

— Tentantă invitație. Vă mulțumim!

IOAN FLOAREA, vicepreședintele Comitetului executiv al Consiliului popular județean provizoriu Caraș-Severin:

— Reșița la telefon...

— Sîntem informați că în unele piețe din orașele județului dv. lipsesc anumite sortimente de legume și zarzavaturi. Este adevărat?

— Da, la timpul trecut. Au lipsit o zi, două, la Reșița și Caransebeș cartofi, ardei grași, usturoi, conopidă.

— Și cum ați acoperit golul?

— Cu ajutorul vecinilor noștri, adică al județelor Arad și Timiș. Pentru o independență viitoare în aprovizionare am luat însă măsuri.

— Citeva dintre ele fiind?...

— 1) Reînsămînțarea suprafețelor pe care s-au compromis, datorită secetei, culturile timpurii. 2) Unitățile de resort au contractat cu C.A.P. Ghertenis, Berzovia, Gătaia etc. cantitățile necesare de legume și zarzavaturi, cu clauza ca acestea să le transporte, cu mijloace proprii, direct din grădină, la piață. 3) Față de planul inițial, însămînțăm 200 de ha în plus, cu legume.

VIRGIL STOENESCU, șeful secției teatru radiofonic:

— F 03?

— Da! Cu ce vă putem servi?

— Cu un hohot de rîs — anticipativ și... pe încredere. Noi îl garantăm pe timp de două săptămîni, adică atît cît durează «**Festivalul de comedie**» organizat de teatrul radiofonic între 28 iulie și 10 august.

— Și care ar fi garanțiile?

— Să zicem chiar comedia de debut a festivalului, «**Geamandura**» de Tudor Mușatescu, premieră pe țară transmisă «în direct» din sala Teatrului de stat din Constanța, în comperajul Stelei Popescu.

PRELUDII OLIMPICE

Momentul olimpic se apropie de coincidența sa mexicană și — ciudat la prima vedere — tocmai acest fapt explică penuria de mari competiții. Faza de atelier a pregătirilor este mai febrilă ca oricînd și se simte. Singura competiție de anvergură a fost în aceste zile Regata Snagov. Întîlnirea canoiștilor și caiaciștilor pe apa Snagovului, întîlnire ajunsă la cea de-a XI-a ediție, își merită sublinlată prescanța internațională de care se bucură, tocmai în condițiile marcate de egoism ale celor care se pregătesc să asalteze laurii olimpici. Într-adevăr, ca acum, la mai puțin de 100 de zile de rendez-vous-ul de pe Xochimilco, elita padelei și pagaiei să accepte o reunire în condiții de concurs pare, mai presus de orice, un succes de diplomație sportivă decît unul de organizare. Numai că, în acest caz, «diplomația» poartă un alt nume, propriu activității sportive, și anume: prestigiul valorii. Pentru că, fiecare dorește acum, în vederea Olimpiadei, confruntări cu marile, adevăratele valori ale unei ramuri sportive sau alteia, dar așii se refuză tocmai în aceste circumstanțe. Cînd ei acceptă lupta publică, concurenții se înghesuie, așa cum s-a petrecut timp de două zile la Snagov, în cadrul regatei de caiac-canoe, care a reunit cele mai valoroase echipaje reprezentative din Ungaria, R.D. Germană, U.R.S.S., R.F. a Germaniei, Franța, Japonia, Iugoslavia, Finlanda, Belgia, Bulgaria, Italia și România.

Sigur că rezultatele cunoscute acum sînt încă în retorcele comentariilor, dintre care unele s-ar dori veritabile pronosticuri pentru Mexic, dar listele consemnate la Snagov ascund încă, în ciuda realității lor atît de concrete, foarte multe imprevizibilități, dacă nu chiar... criptograme cu dezlegare întîrziată. Declarația televizată a antrenorului emerit Radu Hușan a fost în acest sens generatoare de suspenseuri dar și de optimism solid, fundamentat pe ceea ce consticuie, de fapt, sursa oricăror certitudini în sport: cantitatea de muncă depusă pe altoiul talentului și al calităților fizice și de voință din care se plămădesc învingătorii.

Iar faptul că într-o întrecere, chiar și de asemenea proporții, Aurel Vernescu și Afanase Sciotnic, campioni încercați de atîtea onoruri meritate, pierd în fața altor compatrioți, Haralambie, Ivanov și Andrei Conțolenco, cred că-i bucură chiar pe învinși, care n-au coborît nici în scara valorilor și nici în stima noastră.

Și, în sfîrșit, trecînd în tabăra amatoare a ciclismului trebuie să consemnăm evenimentul acestui final de săptămînă în care între București-Pitești și la Brașov cicliștii se reunesc pentru o altă repetiție olimpică: cursa contracronometru de 100 km, pe echipe, și cea de fond individual, în circuit (150 km), sub poalele Timpei — ambele dotate cu trofeul municipiului București și bucurîndu-se de o selectă participare.

Fie ca întrecerile să ofere rutierilor români posibilitatea de a convinge oficialitățile noastre sportive că își merită deplasarea la Mexic pentru J.O.

Em. VALERIU

medicale provocată tocmai de utilizarea neraționalâ și de grija insuficientă de a se asigura condiții corespunzătoare de muncă și de viață (mai ales personalului medico-sanitar care locuiește în mediul rural). Încă o cauză, de loc neglijabilă, o constituie faptul că mulți absolvenți provin din zone care au o bună acoperire cu cadre medicale și cînd să se reîntoarcă în localitățile respective.

Situația a fost analizată minuțios la nivelul Ministerului Sănătății. Pentru normalizare — o normalizare în timp — ne propunem un nou normativ de personal, reducerea nomenclatorului de specialități, îmbunătățirea sistemului de mișcare și promovare a cadrelor, asigurarea condițiilor de muncă și de viață în deplină concordanță cu necesitățile reale ale personalului medical.

Iată deci **Mica anchetă** *deschisă prin opinia unui reprezentant al forului care răspunde de ocrotirea sănătății publice.*

Sîntem încredințați că tema abordată va găsi ecoul cuvenit atît în rîndul celor care asigură asistența medicală, cît și a celor asistați. Paginile noastre le stau la dispoziție.

Anchetă realizată de Bazil DUNĂREANU

CIK DAMADIAN

admitere la facultate...

— Halal prieten. Mi-ai garantat un 8 și a venit cu 4. Ce Vasile? Care Ce, nemernicule; pe-al meu îl cheamă Pe Vasile — Pulu...

BERE: 80 milioane l

La Craiova s-a deschis șantierul noii fabrici de bere destinate să aprovizioneze Doljul, județele limitrofe și Capitala. Fabrica va fi dată în funcțiune pînă la sfîrșitul anului 1970, cînd va putea livra anual 40 000 000 litri de bere. O altă fabrică de bere cu o capacitate de producție asemănătoare se construiește în prezent la Constanța, în noua zonă industrială a orașului.

nimeni nu știe nimic!

Motoare electrice? Motoare de avion? Stație de pompare? «Farfurii zburătoare» picate de pe alte planete? Nimeni nu știe nimic?

De ce zac la drumul mare? Ale cui sînt? Cine le-a pierdut? Cine le-a văzut și s-a făcut că nu le vede? Cine trebuia să le găsească și nu le-a găsit? Cine a trecut pe lîngă ele fără să le vadă? Nimeni nu știe nimic!

Numai reporterul nostru știe că le-a fotografiat la Gorneni, în județul Ilfov

Luați-le, tovarăși, identificați-le, că ar folosi la ceva, și identificați-i și pe aceia care le-au pierdut ca să nu mai folosească la nimic!

B.D.

JOI. Gimnast de un tip deosebit: Valeriu Dimcea din Brănești. Nu lucrează nici la bare, nici la paralele. Numai la inele — cînd sînt de aur. Ultima oară a lucrat în pădurea Pustnicul, la o poștă. Era a patra — și ultima. Acum lucrează la o reconstituire la miliție.

VINERI. Pitoreasca stradă Lipscani, intrată pe drept cuvînt în istoria comerțului bucureștean, găzduiește în aceste zile «Tîrgul de vară», care și-a extins aria pe toată rețeaua comercială. Bogat sortiment de mărfuri, care se vînd la prețuri considerabil reduse.

JUDEȚUL CU REȘEDINȚĂ BAROCĂ

de Mihai HETCO - Fotografii de E. GHERA

Arhitectură de mai multe ori centenară, baroc «tîrziu», turnuri cu însemnul breslelor uitate · Oradea...

Știu cît de riscante sînt definițiile. Ca orice încercări de sinteză ele pot omite tocmai amănuntul revelatoriu fără de care un întreg profil suferă, o întreagă imagine (formată deja) se clatină.

Știu cît de riscante sînt definițiile.

În ce mă privește, îndrăznesc să afirm, după un îndelung periplu pe plaiuri bihorene, că acest județ, Județul Bihor, considerat și reperat de unii undeva într-un colț pierdut de țară, este, din contra, foarte apropiat, chiar «central» aș zice, ca Prahova de pildă ori Argeșul. Și pentru a-mi susține «paradoxul» nu voi invoca cursa de avioane moderne ce acoperă distanța București - Oradea într-o singură oră, element desigur spectaculos, elocvent dar nu esențial, ci voi încerca să evidențiez acele realități definitorii și acel trecut care au făcut ca Bihorul să fie întotdeauna atît de aproape de noi toți, atît de aproape de inima noastră.

O ISTORIE VECHE PRECUM O LEGENDĂ

Mai întîi (și încep așa fiindcă mîndria de a ne regăsi ființa în veacuri ne ajută să pășim încrezători și siguri de noi mai departe), o istorie veche precum o legendă. Legendari au fost primii descălecători români care au durat castre-cetăți de apărare și în Bihor (martore stau, printre altele, vestigiile de la Biharia), și legendară a fost mai apoi rezistența ducelui român Menumorut, care prin veacurile X—XI își apăra cu arma în mînă «țara» dintre Crișuri. Oamenii săi de seamă? A studiat la Oradea, la Școala capitulară, Nicolaie Olahus. Și tot aici, secole mai tîrziu, Alexandru Roman (1826—1897) organiza viața literară a românilor întemeind «Societatea de lepturi a Junimei Române». La insistențele și inițiativa sa la ființă la Budapesta o catedră de limbă și literatură română. Figura culturală cea mai reprezentativă a Bihorului rămîne însă Iosif Vulcan, nepotul episcopului Samuil Vulcan, întemeietorul de la 1865 al «Familiei», descoperitorul lui Eminescu și unul dintre principalii animatori ai «Societății pentru crearea unui fond de teatru român în Ardeal»

În Bihor conviețuiesc în deplină armonie alături de români, maghiari și germani. Poeți ca Ady Endre și Arany Janos și-au încordat lira, inspirați fiind de molcomul peisaj al Crișurilor ori de austerul străzilor medievale orădene. Îmi place să cred că sub ciopotnița «Bisericii cu lună», operă arhitectonică aparținînd meșterului Georg Ruppe, sau pe sub fastuoasele arcade ale «Palatului baroc» construit între 1762 și 1770 de către vestitul Franz Anton Hillebrandt, se mai plimbă și azi tineri al căror talent vibrează plenar la dovada atît de elocventă de civilizație, istorie și continuitate ce se cheamă Oradea — cel mai reprezentativ oraș al barocului «tîrziu» din țara noastră.

UN MUNICIPIU ȘI UN JUDEȚ DEMNE DE ACEST NUME

Investirea Oradei cu titlul de municipiu și reședință a județului Bihor n-a făcut, așadar, decît să consfințească o realitate unanim recunoscută.

Putînd mult mai bine asigura o conlucrare fructuoasă în cadrul actualei împărțiri administrativ-teritoriale, Oradea, departe de a eclipsa restul județului, îl ajută prin prezența-i de real prestigiu să se definească mai bine, să-și contureze o personalitate distinctă. Orașul acesta cu peste 120 000 locuitori, aflat de cîțiva ani într-o continuă expansiune, iradiază în jur (pe un perimetru pînă acum mai puțin atins de tumultul marilor transformări industriale) dinamism, determină într-un ritm accelerat mutații spectaculoase. Orașul al cărui nume a fost (și este) sinonim cu eleganța decentă, cu buna-cuviință și tihna, orașul acesta care își baza aproape în exclusivitate exportul (dacă facem abstracție de cele cîteva fabricuțe de blănuri și pantofi de lux) pe promoțiile succesive de avocați care au umplut barourile României interbelice și pe profesorii de altfel foarte bine pregătiți, a intrat, la început cu puțin trac, în era marii industrii. Ar merita un studiu sociologic, pe care-l bănuiesc de pe acum pasionant, această întîlnire a Oradei «agrariene» cu industria. Orașul provincial s-a găsit deodată într-un circuit de mare intensitate care a făcut să dispară distanțele. Lumea «s-a amestecat», celelalte regiuni ale țării și-au trimis, o dată cu marile șantiere deschise mai peste tot, reprezentanții. Oradea s-a trezit din somnu-i comod și a trebuit să se adapteze. O adaptare și o regenerare în același timp. Anii au consfințit-o. O întreagă zonă din vestul orașului s-a acoperit cu zeci de blocuri noi de locuit (peste 4 000 apartamente), care se învecinează cu ceea ce pînă mai acum cîțiva ani ținea de viitorul îndepărtat: marea industrie. Succesiv, profilurile unităților de prim rang au început să se contureze sau să se definitiveze: Uzina de alumină (ajunsă în acest an la o capacitate de 180 000 t), Centrala electrică de termoficare de 150 MW (ce trebuie pusă în funcțiune în 1969) moderna fabrică de zahăr care în trimestrul III al acestui an va trebui să înceapă să producă.

Am fost impresionat de intensitatea eforturilor ce sînt preconizate la scara întregului județ. Pe lîngă dezvoltarea în continuare a unor mari unități orădene ca uzina de mașini grele «Înfrățirea», extinderea cu încă 50 MW a Centralei electrice de termoficare și mărirea capacității fabricii de mobilă (pînă la 24 000 garnituri pe an).

Exploatarea minieră Sunculuș își va dubla producția de argilă refractară, urmînd să ajungă la circa 500 000 t anual. La Aleșd, localitate recent declarată oraș, se va construi o fabrică de pîine, iar la Marghita o fabrică de confecții. La Beiuș și Orașul Dr. Petru Groza, localități arhaice și cunoscute exclusiv datorită oamenilor luminați care s-au născut aici, industria își face în sfîrșit apariția: înființarea în cursul anului viitor a unei întreprinderi forestiere și respectiv dezvoltarea uzinei de utilaj minier.

Pentru anul 1968, județului Bihor i-au fost alocate importante sume care-i asigură un start, ca să zicem așa, impecabil. Echilibrul alcătuirii sale actuale îi va da posibilitatea armonizării și controlării eforturilor a căror enunțare doar, s-a văzut, este realmente impresionantă.

ELOGIUL PRUNEI, APEI ȘI AERULUI

Greu de găsit bogăție de fructe și legume ca în părțile Bihorului. Renglotele de aici, prunele brumării care spre toamnă, prinse în mîini, pocnesc dezghiocîndu-se dulce, strugurii de pe dealurile ce înconjură municipiul mi se ordonează în volume și culori armonioase, aidoma naturilor moarte pictate de meșteri anonimi pe marile vitralii ale palatelor Oradei. În agricultura județului ponderea principală revine sectorului zootehnic. Este suficient să amintim, dintre obiectivele noi, menite să consolideze producția agricolă a Bihorului, Complexul de porcine de la Palota, cu o capacitate de 110 000 capete, Combinatul avicol Oradea și Complexul de sere legumicole, întins pe

Veselia orădenilor și... frumusețea orădencelor. Nu o legendă, o realitate.

În aceste zile, la fabrica de zahăr se verifică instalația tehnologică din cadrul secției de purificare.

70 ha. Trebuie spus de asemenea că lucrările de regularizare a lezerului, în valoare de zeci de milioane lei, precum și folosirea intensivă a îngrășămintelor chimice au anihilat mult efectele secetei din primăvara aceasta, astfel că nivelurile preconizate a fi atinse la principalele culturi vor fi realizate.

Ce s-ar mai putea adăuga? În loc de orice laudă adusă acestui bogat județ, invităm cititorul într-o lungă drumeție prin Beiuș, pe lîngă Crișul în care saltă păstrăvi înstelați, sus, spre Stîna de Vale, această perlă nu îndeajuns de cunoscută (și șlefuită) a Apusenilor. În drum, dacă a obosit, să nu ezite și să bată la cea dintîi casă ieșită la marginea drumului de munte. Va fi primit cu ospitalitatea tradițională acestor meleaguri și i se va pune dinainte pită, slană, ceapă și palincă. Poate că, predispus spre poezie, vizitatorul va îndrăzni să facă mental sau oral elogiul prunei, dar îl prevenim: prea repede s-ar entuziasma și apoi, se știe, entuziasmul continuu tocește acuitatea senzației... Pentru că *apoi* înseamnă Stîna de Vale, înseamnă căprioriî care toamna, în lunile de iubire, se izbesc în coarne de răsună pădurea, înseamnă brazii coborîți pînă sub ferestre, înseamnă Valea Iadului și Meziadul, locuri de vis a căror splendoare condeiul nostru renunță să încerce a o mai evoca.

După cîte știm nu există încă la nivel județean nici un plan de modernizare a acestei magnifice stațiuni. E adevărat, ea nu este dintre cele mai frecventate, poziția sa geografică extremă fiind un impediment la fel ca și drumurile forestiere de munte, relativ greu accesibile. Dar cu o bună propagandă turistică și cu cîteva amenajări de rigoare s-ar obține infinit mai mult. Nu, nu cerem asfalt de la Beiuș la Stîna de Vale! Cerem curse regulate din oră în oră, cerem puțină înțelegere pentru o stațiune care merită infinit mai mult. La urma urmei, turiștii străini care trec în număr mare prin Oradea ar putea fi îndrumați (și cuceriți, sîntem convinși!) mai întîi la Stîna de Vale și apoi, să zicem, la Sinaia ori litoral!

VECHIUL VIS AL ALCHIMIȘTILOR A PRINS VIAȚĂ

...Lăsăm în urmă Aleșdul cu geometria și rigurozitatea sa transilvăneană și ne angajăm pe un drum întortocheat de munte Pădurea Neagră, Pădurea Neagră... Numele stîrnește rezonanțe de baladă, ceva de ev mediu germanic sau scandinav, cu ateliere dosite-n fund de codru în care meșteri geniali încheagă materialul fluid în grațioase și infinit de fragile cupe de cleștar. Am fost martorul metamorfozei pentru care alchimiștii și-ar fi vîndut cu mare bucurie sufletul, am surprins inefabilul moment cînd nisipul curățit și tratat, devenit incandescent, se transformă într-o materie moale, repede transfigurată în cele mai surprinzătoare forme. Acum 128 de ani, în atelierul din Pădurea Neagră se executau obiecte din sticlă care au strălucit mai apoi în tot imperiul chesaro-crăiesc. Azi, o fabrică modernă care a renunțat să mai ardă în cuptoare pădurile din jur, apelînd în schimb la păcură, produce zeci de sortimente, de la minusculul și gracilul păhărel de lichior, pînă la lustre impunătoare pentru săli de concert.

— Ceea ce țineți în mînă este sticlă dar în același timp și aur, îmi comunică Gheorghe Avramescu, tehnician. Și mă lămurește arătîndu-mi zecile de exponate ce-și iau drumul peste hotare, produse a căror valoare totalizează anual multe milioane lei valută. Cei cîțiva zeci de suflători în sticlă, la fel de

(Continuare în pag. 24)

LA MARE CU TIMPUL DUPĂ NOI

de Magda MIHĂILESCU — Fotografii de E. GHERA

Cînd părăsim asfaltul orașului și plecăm la mare (sper că nimeni — în afară de funcționarii trimiși în deplasare — nu zice vreodată că pleacă «pe litoral», pentru Dumnezeul) sîntem gata să jurăm că nu avem nevoie de nimic altceva decît de soare și apă. Spunem asta cu cea mai sfîntă, mai nevinovat mincinoasă dintre convingeri, an după an. Probabil că și credem în ceea ce spunem, cam preț de o zi, două. Pe urmă încep întrebările: ce facem astăzi, ce facem deseară, ce facem mîine? Adică începem să ne venim în fire și să ne punem întrebări omenești, de felul celor care le întîlnim și în prospectele turistice, sub formă de titluri. Dacă n-ar exista astfel de interogări pe lume, ar însemna că e cazul să ne îngrijorăm serios atît pentru noi cît și pentru cei care sînt plătiți să se gîndească la distracțiile noastre.

Așadar, să-l adunăm pe «ce facem astăzi» cu «ce facem mîine» și să vedem ce iese: în primul rînd că cei care — cum spuneam — sînt plătiți să se

(Continuare în pag. 10)

Pe nisip sau în apă, mereu în largul lor

Hotărît lucru: femeile sînt mari amatoare de mini-golf. Poate unde e vorba de mini.

Cine poate spune că asta nu este o distracție?

Un fel de a te distra: a privi. Sau a căsca gura, cu alte cuvinte.

gîndească la distracţiile noastre şi-au cheltuit fantezia (considerabil mai bogată faţă de anii trecuţi) şi banii, mai ales în serviciul cîtorva specii de oameni: nocturnii, plimbăreţii şi mîncăcioşii. Nu e rău de loc, avînd în vedere că, unii peste alţii, aceştia ocupă cam 80% din omenire (după ultimele statistici). Restul de 20% ar fi potoliţi cu care au chef de o minge, de nişte inele, de o bicicletă etc. Cu puţină răbdare îţi poţi cîştiga un loc pe terenurile de tenis ori de volei (dacă te afli la Costineşti trebuie să te prefaci că eşti student), dar nu poţi înţelege de ce şi de data aceasta litoralul nostru nu cinsteşte aşa

Pentru unele vîrste, plimbarea pe faleză îşi are farmecul şi rostul ei.

Mîndrie de artist

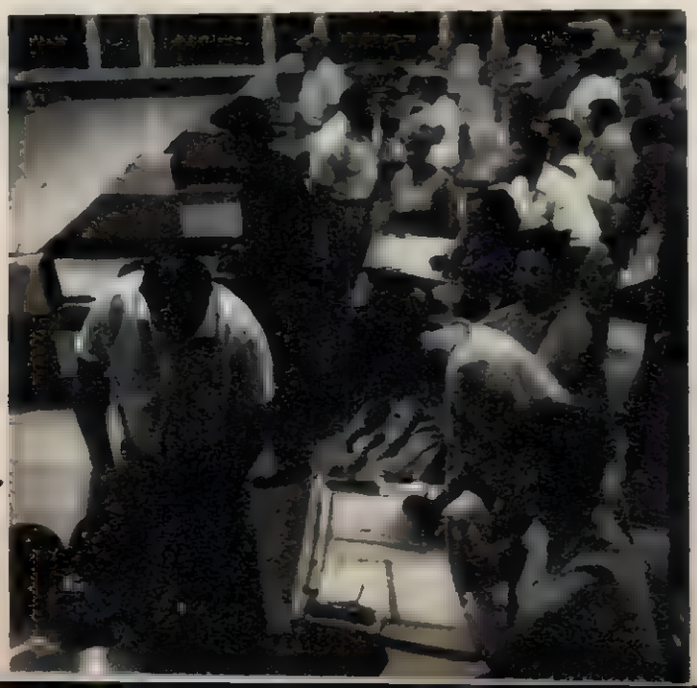

Destinul popicelor şi al popicarilor este urmărit cu o febrilitate care ne face să credem că am nimerit în plină aşteptare a cotei burselor.

cum se cuvine sportul nautic. Nu vorbim de cel spectaculos, organizat, cum sînt concursurile de iole pe Siutghiol, ci de acel sport care ar trebui să fie la îndemîna tuturor. Dacă pe pămînt fiecare se mai poate distra în legea lui, pe apă nu prea se poate. Ultimele înzestrări sportive, tot uscatului îi sînt destinate: iată, bunăoară, moderna popicărie de la Mamaia (bowling) cu 12 piste automatizate, aşezată pe malul lacului Siutghiol (peste drum de hotelul Perla). Cred că văzută din avion trebuie să aibă ceva de templu. Înăuntru, aşteptăm să apară Anna Karina şi Belmondo, într-atît seamănă cu popicăria din filmul lui Godard «Pierrot le fou». Pentru că trăim sub semnul lui mini, în vecinătatea Perlei şi a hotelului Belvedere din Eforie-Nord au răsărit două fanteziste mini-golfuri. Cu oarecare minipricepere o scoţi la capăt. În restul timpului, fiecare poate deveni, după gust, după cum îi dă mîna, fie plimbăreţ, fie nocturn. De vreo trei ani încoace se duce pe litoralul nostru o bătălie anume: aceea împotriva plictiselii şi a monotoniei de seară. Clasicul program de varietăţi (atîta muzică, atîta acrobaţie, atîta jonglerie) pe care-l practică baruri ca Melody ori Terasa mării are un serios concurent în ceea ce am numi tendinţa de specializare a unor localuri de noapte. Binecunoscutelor baruri de la Eforie-Nord — Western Saloon şi cel roman — li s-au

LA MARE CU TIMPUL DUPA NOI

adăugat alte cîteva inițiative ambițioase: barul Can-Can (în aceeași stațiune), noua ediție a Cazinoului constănțean. În ceea ce-l privește pe acesta din urmă, se pare că s-a avîntat mult de tot: programul său cuprinde un adevărat serial de music-hall în trei acte: «Răpirea fecioarelor». Pornit cu bune intenții la drum, ca și Western Saloonul, Cazinoul nu a știut însă, spre deosebire de acel vrednic șerif care este Willy Donea, să îmbine fantezia cu bunul gust. De altfel, lungul titlu al spectacolului (noi l-am transcris pe scurt) este în sine destul de licențios.

Muzica și dansul sînt adjuvante și în programul unor localuri a căror artilerie grea o constituie mîncarea «specialitatea casei». Dar cum bănuim că cei care vin la Orient, la Crama dobrogeană ori la Delta sînt, în primul rînd, «cei robiți pîntecului» (cum spunea Sadoveanu), n-are rost să le stricăm pofta de o friptură de berbec cu cine știe ce observație despre autenticitatea cîntecului oriental. Alt fel stau însă lucrurile cînd omul pleacă la «sărbătoarea lui Bacchus» (în pădurea Kogălniceanu) nu numai în calitate de mîncăcios, ci și de plimbăreț sau, pur și simplu, mînat așa, de o «curiozitate». Un Bacchus cu imaginația amorțită de vin, se vede, te îmbie (contra unei sume frumușele, de altfel) tot cu de-ale gurii. Ne întrebăm dacă în loc de — sau pe lîngă — «concursul mîncăilor» nu se putea născoci și altceva? Eventual, ceva mai apropiat de preocupările zeului patron. Noroc cu atotsalvatoarea Perniță încinsă, nici mai mult, nici mai puțin, în jurul unui foc. Fără titluri promițătoare, fără «sărbătoare», Murfatlarul ori insula Ovidiu cheamă pur și simplu la excursii (se înțelege, e vorba și acolo despre băutură și mîncare). Cui îi mai rămîne timp, și, slavă Domnului, rămîne, căci nu se poate spune că toate aceste distracții sînt ușor accesibile, se distrează cum îl taie capul. După cum se vede și din fotografiile noastre.

Poate clar-obscurul barului mai potolește ochii după baia de lumină de afară.

«Bătrînul» volei are totdeauna iubitorii lui. Chiar cînd trebuie să faci coadă ca să ajungi pe teren.

un punct pe hartă

SECVENTE VARSOVIENE

de Dic. BABOIAN

▲ *Pe noile artere centrale.*

▼ *Cuiburi moderne de oameni...*

În iulie 1944 proporția distrugerilor atinsese în inima Varșoviei cota maximă: sută la sută. Zidurile bătrîne, prefăcute în scrum și moloz, păreau definitiv pierdute pentru Polonia, pentru istorie. A existat însă o forță mai puternică decît capacitatea de distrugere a hitleriștilor, mai rezistentă decît zidurile: dragostea polonezilor pentru ele.

Voința varșovienilor de a reconstrui orașul martir, de a reînnoda firul tradițiilor lui nobile, a săvîrșit, în mai puțin de un sfert de secol, un adevărat miracol: Varșovia trăiește azi cu monumentele ei de odinioară — reconstituite întocmai — cu un adaos de prospețime, cu puternice accente arhitectonice moderne. Deunăzi, în miezul acestei veri toride, am reîntîlnit capitala poloneză în ipostaza ei de șantier al marilor construcții urbanistice. N-am recurs la clasicul «ghid cu hartă» și nici nu m-am adresat, pentru clasicul interviu, arhitectului șef al orașului. Mi-am propus să deslușesc cu ochiul gazetarului călător contururile noului pe fundalul renăscut al clădirilor vechi, încărcate de istorie. Mărturisesc, n-a fost ușor. De sus, *din avion, ecuația putea fi rezolvată* dintr-o singură privire panoramică. Aici însă, pe arterele vii ale orașului, aflat în plină efervescență edilitară, totul capătă alte *dimensiuni. Unde este de fapt centrul, noul* centru? Greu de răspuns, cel puțin acum, în plin flux al construcțiilor. Primul om pe care-l întîlnești în cale este gata să te ajute să recunoști locurile schimbate *la față*: «Aici era stradaWielka».«În stînga, undeva lîngă blocul turn, se afla Zielona»; «Stați să-mi amintesc, unde o mai fi strada Zlota?»

Totul se schimbă, se mută, se transformă. Ultima pasiune a edililor polonezi pare să fie... zidul. Șirul de blocuri noi de cîte 16—20 de etaje care spintecă orașul, ca un suport al viitorului centru, este denumit în mod curent «*zidul oriental*»; trei mari buildinguri pentru noul vad comercial vor forma — se spune — pe o lungime de 600 metri «*zidul de sticlă*»; în fața Palatului culturii se vor ridica cele «*trei ziduri*» ale unui nou cartier de blocuri.

Între timp urmează să intre în demolare un număr de case mai mici și mai vechi, în partea sudică a magistralei centrale, pentru a se realiza în sfîrșit un vechi și insistent deziderat al urbaniștilor: axa principală a capitalei.

Colegii de la agenția «Interpress» mi-au furnizat date despre două *importante obiective: viitorul* palat al presei (înălțime: 140 m) și ansamblul de clădiri proiectat de profesorul Karpinski, care va fi constituit din trei «zgîrie-nori».

Cele trei magazine universale de pe versantul principal al «zidului de sticlă» vor fi dotate cu 12 scări rulante, cu perdele de aer cald și cu cîteva compartimente mobile. Se contează pe un trafic zilnic de 100 000 clienți și pe cel puțin 40 000 de cumpărători. În intenția proiectanților, pasajele ce se vor încrucișa la nivelul străzii (semănînd întrucîtva cu cele de pe Linban Street din Rotterdam) vor găzdui — sub coloșii de beton și sticlă — numeroase magazine de lux, baruri, cinematografe, cabareturi; aici se va desfășura viața nocturnă a centrului varșovian.

În extremitatea sud-vestică a șantierului se va construi gara centrală, alături de care urmează să se ridice un mare hotel turistic.

Acum, cînd siluetele blocurilor turn din centru se văd de la distanță, urbaniștii se pregătesc să mute centrul de greutate al activității lor spre un alt obiectiv de mare în*semnătate pentru destinele capitalei: apropierea* Varșoviei de Vistula. Este vorba de construirea unor vaste ansambluri urbanistice de-a lungul cheiurilor și de amenajarea *căilor de acces spre viitoarele benzi de beton și* asfalt ce vor însoți Vistula, de la intrarea și pînă la ieșirea ei din perimetrul citadin al Varșoviei.

Înregistrînd aceste cîteva secvențe edilitare m-am întrebat:de ce abia acum se construiește noul centru al Varșoviei? Răspunsul pe care mi l-au dat amicii polonezi este edificator și convingător totodată: «După război, din motive sentimentale firești, am început cu reconstruirea celui mai vechi cartier, Stare Miasto, și a arterei istorice Nowy Swiat. Necesități vitale impuneau apoi construirea în ritm rapid a cartierelor de locuințe. Multă vreme posibilitățile financiare și tehnice nu ne-au permis să abordăm frontal construcțiile capitale menite să ridice din temelii un centru modern, demn de epoca *noastră. Iată însă că de cîțiva ani am* început să construim acolo unde Varșovia a fost cel mai greu încercată de război».

În *iulie 1968, la a 24-a aniversare a eliberării Poloniei*, proporția construcțiilor în inima Varșoviei atinge cota maximă: sută la sută.

Fotografii: INTERPRESS

carnet de scriitor

CEI 100 DIN PUTNA

de Eugen FRUNZĂ

Nu demult, sub bolta Ateneului român au răsunat armonii cu suave miresme de brad. Va fi scris vreun cronicar muzical despre acest popas în Capitală al corului din Putna lui Ștefan Voievod? Nu știu. Oricum, țin să mărturisesc aici emoția cu care l-am ascultat. Pentru că interpretarea celor cinci piese din program («Mi-e tare drag» de Orlando di Lasso, «Morarul» de Kiriac, «Serenada» de Brahms, «Trandafir de pe răzoare» de S. Drăgoi și «Hora Putnei» de Radu Palade) mi s-a părut relevantă pentru multiplele virtuți artistice pe care pasiunea, migala, perseverența le pot scoate la iveală din starea lor evazilatentă, ridicîndu-le la conștiința de sine.

Acum aproape un an, vizitînd Putna, îl întîlnesc pe compozitorul Radu Palade. Se îndrepta spre sediul căminului cultural.

— Ce surpriză! Ești de mult prin partea locului? — îl întreb.

— De vreo cinci săptămîni — îmi răspunde. Dar să știi că nu consum degeaba aerul Putnei. Mă ocup de cor. Vreau să-l scot premiant la concursul pe țară. O întîmplare m-a adus aici și m-am legat de oameni. Lucrez cu ei zilnic, sînt convins că vom reuși.

— Bine-bine, dar ce te faci după vacanță? Ești profesor, trebuie să te întorci la București. Cum rămîne cu corul?

— N-am să-l părăsesc. Mi-am pus în gînd să vin săptămînal pentru două,trei zile, incluzînd duminicile. Apoi vacanța de iarnă, de primăvară... Între timp își vor continua repetițiile sub conducerea profesorului Ion Drăghici. Nu-l cunoști? A, e un om minunat! Zeci de ani s-a străduit pentru corul acesta, mai toți coriștii de azi i-au fost elevi..

— Te-ai înhămat la o treabă grea. București-Putna, săptămînal, dus și întors. Asta zic și eu navetă! Distanță mare, drum obositor.

— Nu-i nimic. Merită.

Și într-adevăr, a meritat din plin. Corul putnenilor, numărînd aproape 55 de ani de existență, a cucerit premiul întîi, a fost programat să cînte în cadrul spectacolului festiv al formațiilor corale de amatori și, la cîteva luni, a urcat pe scena Ateneului. Evoluția celor 100 de coriști, lucrători forestieri, gaterișți, gospodine din sat, cadre didactice etc. — unii la vîrsta primelor iubiri, alții bunici și străbunici — a fost, cred, la nivelul celor mai înalte exigențe. Unitate perfectă, ritm, tehnică, discreție a vocilor, sensibilitate, trăire sinceră care dă farmec și adevăr oricărei arte — toate la un loc au stîrnit aplauzele entuziaste ale sălii. Bărbații aceia de munte, înalți, zdraveni, cu pălării vînătorești date pe o sprînceană, femeile chipeșe, pline de viață, cu ițe și catrințele lor bucovinene, aduseseră pe scenă nu numai glasul omenesc, dar și freamătul gingaș al pădurii, duhul și veșnicia ei.

Cîntau frumos putnenii. Și moș Aga Vasile, și moș Andrieș Vasile, și cei patru frați Fodor — Nelu, Gică, Ilie de la poștă, Virginia măritată Gavrilescu — și Nohai Emilian cu nevastă-sa și cu fiica, și Văcăreanu Ilie cu soția și băiatul, și Crețan Dumitru, primarul comunei, și fata lui Andrieș, măritată Bursuc, și Doina Lucaci, nepoata, și Ifrînchii Serafim, și Schipov Constantin — amîndoi decorați anul trecut — și Lili Andreescu, și Horodnic, fata de la gatere, care venea seara la repetiții după ce ieșea de la serviciu, și Virginia Reuț, fata lui Schipov, și Popescu Tițu, Cenușa N. Mihai, Caba Vasile — tenori de nădejde — și Andrieș Lilioara, Cenușă Elena, Viorica Fodor, Aga Elvira și cîți alții. Și între ei, deși absenți cu glasul, moș Fodor Onofrei, căruia boala nu i-a îngăduit să urce pe scenă, și Dumitrașchevici Gh., directorul căminului cultural, neastîmpărat, agitat, omul cuturor emoțiilor, fericit de succesul alor săi.

În hol, după concert, îi strîng mîna lui Radu Palade, artistul a cărui pasiune și dăruire le consider exemplare.

— Bravo, te felicit, ai făcut un lucru minunat!

— Da, da, n-a fost rău, dacă mă gîndesc la cîte greutăți au trebuit învinse. Dar să vedem de-aci încolo. Mă țin de ei. Sînt oameni atît de buni! Au o prospețime și un entuziasm teribil. Vin obosiți de la muncă, dar dragostea de cîntec, de frumos, îi face inepuizabili. Să-i vezi cum suferă la repetiții cînd iau o notă falsă!

— Și? Ai de gînd să prelungești naveta?

— De ce nu? De astă dată au izbutit să cînte pentru prima oară în viața lor o piesă polifonică. Sper să facem și mai mult. Mă gîndesc la cîteva lucrări capitale din repertoriul coral românesc și universal. Poate va fi o dovadă în plus că resursele acestor formații sînt cu mult mai mari decît s-ar părea. Eu, unul, după experiența de pînă acum, cred că se pot pregăti repertorii dintre cele mai grele și subtile.

Astfel putnenii își continuă frumoasa lor muncă. Învață, repetă, se îndeamnă reciproc, își împlinesc bucuria și pun în cîntec mireasmă de brad. Probabil că la anul își vor inaugura noul cămin cultural o dată cu aniversarea celor 55 de ani ai corului.

Vă urez succes, dragii mei, ca unul care vă cunoaște de mult și, ascultîndu-vă, a lăcrimat.

spectacol pe glob

● «Recviem pentru un flaut fermecat» e titlul unui original film pentru televiziune creat de regizorul cehoslovac Vaclav Kaslik după scenariul lui L. Askenazy. Filmul evocă ultima parte a vieții lui Mozart, cînd a compus aproape simultan cele două capodopere, citate în titlul filmului.

● Spectacolul cu piesa lui Henry de Montherlant, «Orașul în care prințul e un copil», prezentat de teatrul «Michel» este considerat de critici ca unul dintre succesele remarcabile ale ultimei stagiuni pariziene. În fotografie: Pascal Eressy și Paul Guers, un actor mare și unul care va deveni...

● În această lună, *Deutsche Theater* din Berlin este oaspetele Festivalului de artă de la Zürich, unde va prezenta «Edip» de Sofocle (fotografia noastră). Alți invitați ai festivalului sînt teatrul «Vahtangov» din Moscova, «Comedia franceză» din Paris și «Open Theatre» din New York.

● «Eduard al II-lea» de Marlowe, în adaptarea lui Bertolt Brecht, este considerat ca fiind unul dintre cele mai interesante spectacole jucate la Londra, datorită atît sensurilor noi date piesei, cît și interpretării cu totul remarcabile a actorilor de la «National Theatre». În fotografie: John Stride într-una dintre cele mai dramatice scene ale piesei.

curier comercial

MEZELURI PREAMBALATE

În curs de experimentare la magazinul de prezentare a Ministerului Industriei Alimentare «Delta Dunării» din București: vînzarea unor mezeluri preambalate. Sortimentele puse în vînzare: «Camping», «Aperitiv», «Express» și «Pic-nic». Denumirile lor sugerează scopul — turistic în primul rînd — pentru care au fost create. Ambalajele sînt din pungi de plastic vidate și perfect etanșate. Mezelurile, precîntărite, își păstrează perfect toate calitățile timp de cîteva zile, la o temperatură de 4 grade.

NOI HOTELURI TURISTICE...

...sînt în curs de construcție la : Cluj (300 locuri), Pitești, (200 locuri), Baia Mare (200 locuri). Construcții asemănătoare se ridică și în stațiunile balneoclimaterice Tușnad și Lacul Roșu.

INVESTIȚIILE

Am criticat de mai multe ori ritmul lent în care se realizează investițiile în noi unități comerciale, în Capitală ca și în diferite județe din țară. Vrem de astă dată să evidențiem un exemplu pozitiv în acest domeniu : în județul Maramureș, în primele 5 luni ale anului au fost realizate 42 la sută din totalul investițiilor și 46,5 la sută la construcții-montaj, ceea ce înseamnă, în fapt, o îndeplinire ritmică a planului, cu perspective de frumoase depășiri în sezonul estival.

«VÎNZARE BUNĂ!»

Cîteva dintre complexele comerciale noi, inaugurate în ultima vreme: Sfîntul Gheorghe, jud. Covasna (o piață acoperită cu o suprafață de 8 000 mp, un restaurant cu 80 de locuri și alte unități alimentare), Fălticeni, Rădăuți și Gura Humorului în jud. Suceava, Complexul comercial nr. 2 din Sighetul Marmației, Complexul comercial II din cartierul Gheorghieni din Cluj ș.a. Colectivelor noilor unități le urăm din toată inima: «Vînzare bună!»

O MĂSURĂ BUNĂ, CARE CERE ÎNSĂ MULTĂ ATENȚIE!

Prin Ordinul nr. 188 din 31 mai a.c. al ministrului comerțului interior, unitățile specializate în vînzarea legumelor și fructelor vor putea vinde și alte produse alimentare, ca: lapte și produse lactate, pîine și alte specialități de panificație, fel de fel de conserve și băuturi răcoritoare, oțet, sare, păsări tăiate și vînat, vin și — numai iarna — bere. Este, indiscutabil, foarte bine să găsești toate aceste mărfuri într-un singur magazin. Să nu ne trezim totuși că, urmărind îndeplinirea cu orice preț a planurilor de desfacere, unii gestionari să neglijeze aprovizionarea cu legume și fructe, preferînd să-și realizeze încasările planificate pe o cale mai lesnicioasă: prin vînzarea unor produse pe care le găsim și în alte unități.

«OCAUA LUI CUZA»...

...este denumirea unui nou restaurant cu specific culinar tradițional, inaugurat recent la Tecuci. Decorațiunea interioară a localului, meniurile și modul lor de prezentare, existența unui teren de parcare auto, vinurile savuroase ale regiunii, atrag la «Ocaua lui Cuza» numeroși turiști. Sperăm că ospătarii de aci vor respecta «firma».

SE PREGĂTESC CONTRACTĂRILE

Luna aceasta întreprinderile industriei ușoare prezintă reprezentanților comerțului, în vederea contractărilor pentru vara anului viitor, colecțiile noilor lor creații.

Sistemul este, desigur, discutabil, pentru că cei ce ne reprezintă pe noi, cumpărătorii, trebuie să aleagă acum modelele și culorile pe care nu ni le vor putea pune la dispoziție decît vara viitoare. Și mai mult: comerțul se prezintă la aceste contractări nu după ce a putut trage concluziile cererilor din actualul sezon estival, ci pe baza studiilor cererii de... anul trecut.

Ar fi fost de mult timpul să se treacă la o devansare a termenelor contractuale. Totul depinde însă de Ministerul Industriei Ușoare. Dacă s-ar putea efectua contractările pentru sezonul cald iarna, iar cele pentru sezonul rece vara, desigur că și reprezentanții comerțului ar putea să aducă mai bine, la contractări, ecoul cererilor cumpărătorilor.

Desigur, e greu ca într-un timp foarte scurt să centralizezi toate contractele, să le incluzi în planurile fabricilor și să începi și producția respectivelor articole. Ce-ar fi totuși să se încerce ceva în acest sens? Adică să intrăm în rîndul oamenilor normali, care-și fac iarna car și vara sanie.

UN MILION DE JUCĂRII

Numai în 5 luni ale anului, întreprinderea «9 Mai» din Lugoj a livrat comerțului circa un milion de jucării. Mai mult de jumătate dintre acestea sînt «autobuze» și «camioane» de diferite tipuri. Trăim, desigur, în epoca automobilismului, dar comerțul le-a preferat pe acestea, deși fabrica lugojeană mai produce multe alte sortimente. Poate că o mai mare diversitate n-ar strica.

Un proiect gigant, victimă a naturii vitrege și a unei armate de escroci, care a înghițit economiile a mii de mici acționari și care s-a identificat cu unul dintre cele mai răsunătoare procese din analele istoriei judiciare...

Schiță făcută în cursul pro cesului. De la stînga l dreapta, principalii acu zați: Charles de Lesseps Eiffel. Cottu.

afacerea PANAMA

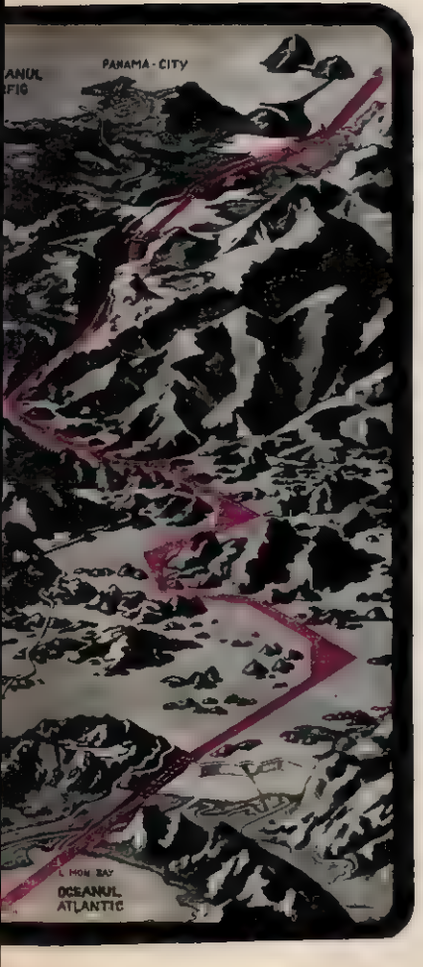

16 noiembrie 1869. Se inaugurează Canalul de Suez — eveniment remarcabil al timpurilor moderne în urma căruia s-a deschis o cale nouă, mult scurtată, spre India, spre întreaga Asie, spre Australia. Iahtul imperial francez «l'Aigle» (Vulturul) trece primul porțile ecluzelor, iar Ferdinand de Lesseps, constructorul Canalului de Suez, primește aclamațiile mulțimii și felicitările verișoarei sale, împărăteasa Eugenia, soția lui Napoleon al III-lea.

După străpungerea istmului de Suez, Lesseps devine un adevărat erou național.

Cine era Ferdinand de Lesseps? S-a născut la Versailles, în 1805, dintr-o familie de diplomați, carieră pe care o îmbrățișează și el de tînăr. Fiind consul la Alexandria în 1831, el a citit întîmplător raportul inginerului francez Lepère adresat generalului Bonaparte cu prilejul expediției în Egipt. Acest raport, în care se preconiza deschiderea unui canal maritim între Mediterana și Marea Roșie, a făcut o impresie profundă asupra tînărului diplomat.

Mutat din Alexandria, Lesseps este numit la ambasada Franței din Madrid. Cu timpul însă, el se plictisește de rigiditatea obligațiilor protocolare ale vieții de diplomat și renunță la ea. Pleacă din nou în Egipt, de astă dată pentru a porni acțiunea a cărei realizare devenise visul vieții sale: construirea Canalului de Suez. Regele Egiptului îi acordă concesiunea lucrării care, cu toate dificultățile întîmpinate, este pînă la urmă dusă la bun sfîrșit, datorită în mare măsură elanului, energiei și perseverenței lui Ferdinand de Lesseps.

«AM FĂCUT SUEZUL, VOI FACE ȘI PANAMA»

Au trecut anii...

În luna mai 1879, la Societatea de geografie din Paris se ține Congresul internațional de studii al Canalului interoceanic Panama. La lucrări iau parte ingineri, oameni de știință francezi și străini, precum și Ferdinand de Lesseps. Participanții la congres îl solicită să se angajeze la realizarea unui nou proiect de importanță mondială: construirea canalului care să lege Oceanul Pacific de Oceanul Atlantic. Deși în vîrstă de 74 de ani, Lesseps acceptă și se lansează cu avînt în această acțiune, care chiar de la început se anunța a fi deosebit de dificilă. «Am făcut Suezul, voi face și Panama» — declară el!

De fapt, ideea străpungerii fîșiei de pămînt relativ înguste care desparte Atlanticul de Pacific, în zona Americii Centrale, datează încă din secolul al XVI-lea: în 1528, portughezul Antonio Galvao face această propunere lui Carol Quintul. Mai tîrziu, amiralul Nelson a preconizat și el construirea unui canal interoceanic, prin teritoriul statului Nicaragua. În 1804, savantul german Humboldt a elaborat, în urma unor studii întreprinse pe teren, nu mai puțin de cinci proiecte pentru străpungerea istmului. În 1845, statul Nicaragua a făcut chiar demersuri pentru atragerea capitalului european — prin intermediul Franței — la construirea canalului pe teritoriul său, fără însă să se realizeze nimic concret.

Un alt teritoriu «vizat» era Panama. Astfel, în 1870 o comisie americană, din însărcinarea congresului, a explorat istmul de Panama timp de trei ani, întocmind un *proiect de construire a canalului în locul* cel mai îngust.

Ferdinand de Lesseps nu a acceptat nici unul dintre proiectele existente și timp de patru ani a studiat intens problema înainte de a accepta propunerea Societății de geografie. Contrar proiectului american, Lesseps preconiza un traseu mai lung, între localitățile Panama și Colon, canalul urmînd să aibă 81 km lungime și o adîncime minimă de 12,5 m. Dar problema nr. 1 rămînea aceea a fondurilor.

UN MOLOH CARE ÎNGHITE BANI ȘI VIEȚI OMENEȘTI

Pentru început, Lesseps avea nevoie de 40 milioane de franci și, bizuindu-se pe popularitatea de care se bucura în cele mai largi cercuri ale populației, hotărăște să nu apeleze la bănci, ci să se adreseze nemijlocit cetățenilor țării sale. Pentru a stimula subscrierea sumelor necesare, Lesseps călătorește prin toată Franța, luînd cuvîntul în numeroase adunări publice.

O parte a presei îi este însă ostilă. Unele ziare atrag atenția asupra riscurilor, asupra imenselor greutăți care se vor ridica inerent în calea unei asemenea construcții. Astfel, se scot în evidență, pe lîngă dificultățile de teren (păduri nedefrișate, mlaștini), clima și, în general, condițiile greu de suportat pentru europeni: ținutul era bîntuit de malarie, groaznica «febră galbenă» împotriva căreia, pe vremea aceea, nu existau încă leacuri eficiente.

Un detaliu mai puțin cunoscut: pentru a combate pe cei care susțineau că europenii nu vor suporta clima panameză, Lesseps întreprinde împreună cu întreaga sa familie o călătorie de lungă durată în regiunea viitorului canal...

În cele din urmă, în februarie 1880, doi antreprenori, Couvreux și Hersent, acceptă să gireze acțiunea și numeroși cetățeni francezi se grăbesc să subscrie listele emise de Lesseps, cumpărînd acțiunile «Companiei universale a canalului interoceanic Panama».

Lucrările au întîmpinat de la bun început dificultăți uriașe, realitatea dovedindu-se mult mai crudă decît cele mai pesimiste pronosticuri. Săpăturile continuau însă cu prețul celor mai mari sacrificii de vieți omenești. Canalul se transforma încet-încet într-un moloh care înghițea, o dată cu viețile multor constructori curajoși, și economiile micilor acționari încrezători.

În această situație gravă, conducătorii companiei se străduiau să ascundă realitatea și în același timp să-și procure în continuare bani, tot mai mulți bani, pentru lucrările la care nu vroiau să renunțe în nici un caz. Iată de ce ei au solicitat și au primit sprijinul unor ziare — firește nu fără a fi plătit în prealabil pentru acest «serviciu».

Emisiunile companiei se succed la intervale scurte, una după alta: se subscriu noi milioane de franci, adunați în majoritate din ceea ce au agonisit poate o viață întreagă sute și mii de oameni modești, care, bineînțeles, nu știau că din banii lor s-a cheltuit, *numai pentru publicitate*, suma fabuloasă — pe vremea aceea — de 32 milioane franci.

La un moment dat, antreprenorii Couvreux și Hersent, descurajați, renunță la continuarea lucrărilor. Compania de Panama recurge atunci la serviciile unei armate de mici antreprenori, care năpădesc ca lăcustele regiunea canalului în construcție, în speranța unei îmbogățiri rapide. Aceștia erau în majoritate persoane cu totul necompetente, aventurieri fără scrupule. De pildă mulți dintre lucrători erau negri din Africa, pe care antreprenorii îi angajaseră pentru zece franci, decontînd însă companiei... 75 de franci de persoană.

SE APROPIE SFÎRȘITUL

Resursele financiare ale companiei se epuizau cu rapiditate, astfel încît la 27 mai 1885 Ferdinand de Lesseps solicită guvernului francez autorizația emiterii de noi titluri ale Companiei de Panama. În cazul dat însă era nevoie de aprobarea Parlamentului, și Camera numește o comisie pentru avizarea eliberării autorizației solicitate. Avizul fiind negativ, cererea este respinsă.

Între timp, compania reușește să obțină, pe alte căi, noi credite: 107 milioane franci în 1882, 176 milioane în 1883 și 145 milioane în 1884. Dar spectrul falimentului se contura nemilos! La 15 noiembrie 1887, cînd compania este obligată să-și reînnoiască cererea pentru emiterea de noi acțiuni, catastrofa putea fi prevăzută cu certitudine. Lesseps însă, încăpățînat, obsedat de ideea sa, nu vrea să renunțe și respinge opinia specialiștilor care demonstrau necesitatea construirii unui canal cu ecluze, deci contrar planului inițial.

Și totuși o ultimă speranță pentru companie pare că mișcă o dată cu numirea în calitate de antreprenor general al lucrării a lui Gustave Eiffel, constructorul faimosului turn din Paris, înalt de 300 metri, care stîrnise admirația lumii întregi. Numele lui Eiffel dă un nou impuls și prestigiu activității companiei.

O nouă surpriză în istoria, atît de agitată, a companiei: în martie 1888, un deputat de Vaucluse propune în Camera Deputaților adoptarea unei legi privind acordarea autorizației de emitere a unor noi acțiuni ale Companiei de Panama. Comisia parlamentară numită să avizeze dă, de astă dată, un răspuns afirmativ; operația financiară se înfăptuiește... dar emisiunile n-au nici o reușită! Publicul își pierduse încrederea și nu mai era dispus să cumpere noi titluri.

Falimentul nu mai putea fi evitat și Compania de Panama se vede silită să ceară numirea unor administratori provizorii; la 4 februarie 1889 tribunalul pronunță dizolvarea companiei și numește lichidatori, pe care-i așteaptă o treabă grea: pasivul se ridica la 1,5 miliarde de franci, față de un activ de numai 160 milioane!

Evident, acționarii depun plîngere penală. Însă procurorul general dă curs plîngerii cu mare întîrziere, la 11 iunie 1891, instrucția cazului fiind încredințată unui consilier de grad înalt în ierarhia justiției, pe motivul că Ferdinand de Lesseps era ofițer al Legiunii de onoare.

SCANDALURI, ÎNCĂIERĂRI... ȘI O SINUCIDERE MISTERIOASĂ

Ministrul justiției, Louis Ricard, novice în politică și ambițios, ținea să folosească procesul drept trambulină în cariera sa, afișînd o mînă severă și intransigentă ori de cîte ori era vorba de acest caz. Primul ministru Loubet vroia în schimb să evite scandalul, iar în ce-l privea pe procurorul general, el se găsea între două focuri, sub presiunea ambelor tabere.

Presa porni între timp o campanie furibundă împotriva fiului lui Ferdinand de Lesseps, Charles, și altor persoane, acuzate de a fi mituit pe parlamentari pentru a obține autorizația necesară emiterii de noi titluri. După unii autori, Charles de Lesseps fusese de fapt escrocat ca să dea bani cîtorva intermediari. În orice caz, sub presiunea lui Ricard, procurorul general continuă urmărirea penală și scandalul ia o asemenea amploare încît în Cameră deputații ajung să se încaiere. Un deputat recunoaște că a fost mituit, ziarele publică articole-fluviu pe tema «Panama», lansînd atacuri sau apărînd pe cei în cauză, după cum le dictau cercurile financiare și grupările politice pe care le reprezentau.

Evenimentele se precipită. Reinach, unul dintre principalii intermediari, complice și coacuzat, se sinucide... sau moare de moarte naturală — cine știe? Presa cere lămurirea cazului, dar între timp Cornelius Herz, alt afacerist în stil mare, implicat și el prin Reinach, fuge din Franța. În Cameră continuă scandalul, interpelările soldîndu-se uneori cu încăierări...

Guvernul încearcă în zadar să aplaneze cazul și ajunge în cele din urmă, la 28 noiembrie, să fie răsturnat din acest motiv. Noul guvern dispune exhumarea lui Reinach, dar autopsia nu mai poate constata nimic, căci trecuse prea mult timp de la deces.

Deznodămîntul se apropie... La 16 decembrie se emit mandate de arestare contra lui Charles de Lesseps și altora, și se ridică imunitatea parlamentară unui număr de deputați și senatori implicați. Noi scandaluri în Parlament. În fine, la 11 ianuarie 1893 începe faimosul proces în care conducătorii companiei sînt trași la răspundere penală pentru irosirea banilor depunătorilor.

Documente fotografice din 1913: construcția canalului se apropie de sfîrșit.

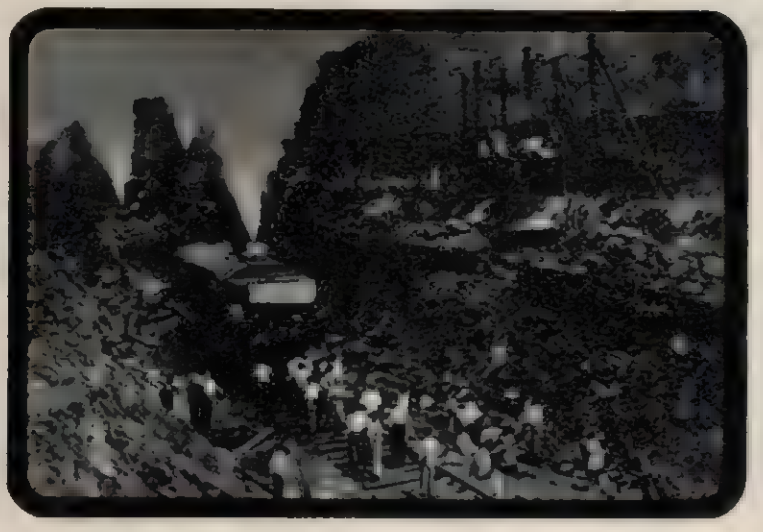

Canalul Panama — azi: «intrarea» la Miraflores, pe coasta Pacificului.

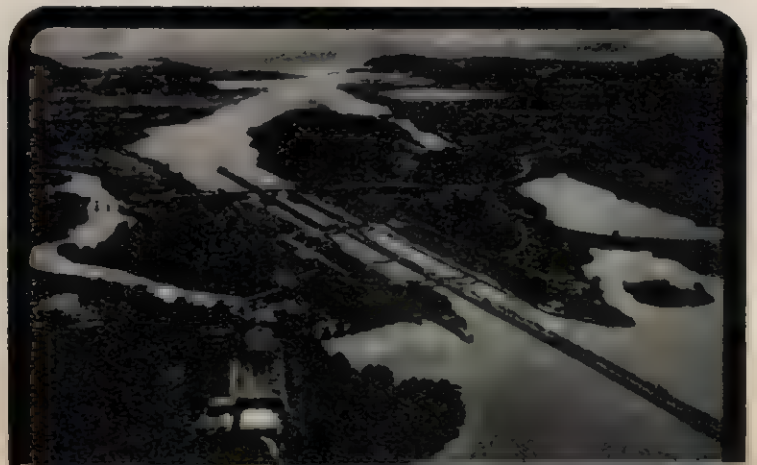

VÎRTEJUL MILIOANELOR

Charles de Lesseps, ca purtător de cuvînt al companiei, expune în fața tribunalului întregul istoric al afacerii Panama: dificultățile de nebiruit de care s-au lovit constructorii, rapacitatea diverșilor antreprenori și intermediari. Sînt ascultați ca martori și numeroși mici acționari care au ajuns la ruină totală, dar apărarea continuă să sublinieze buna-credință a acuzaților și greutățile obiective, iar ca argument juridic se invocă prescripția. În depozițiile martorilor, ale acuzaților și în diversele pledoarii se vîntură sume amețitoare, un vîrtej al sutelor de milioane de franci sub a căror greutate au fost strivite numeroase existențe omenești...

La 10 februarie 1893 Charles de Lesseps este condamnat la cinci ani închisoare, coacuzații Eiffel, Cottu și Marius Fontanes la cîte doi ani închisoare, dar Curtea de casație casează această hotărîre și admite prescripția. Ferdinand de Lesseps, deși nu figurase în proces, în urma emoțiilor suferite face o congestie cerebrală.

Opinia publică nu se liniștește și, sub presiunea ei, se deschide *un al doilea proces*, unde acuzații principali sînt Charles de Lesseps și deputații învinuiți de a fi fost mituiți. Dezbaterile, urmărite cu viu interes de presa mondială, au scos la lumină corupția politicianistă a timpului, pînza deasă aruncată de escroci și de intermediari veroși asupra acestei afaceri. S-a dovedit de altfel că Charles de Lesseps nu putea aranja nimic, nu putea face un pas fără să-și plătească «tributul», adică fără să dea mită, și, de altfel, tocmai pentru acest delict a fost el pînă la urmă condamnat (la un an închisoare).

Iată de unde a pornit și unde a ajuns această acțiune care promitea atîtea binefaceri omenirii...

Procesul a rămas celebru și pentru faptul că a consacrat în vocabular un nou sens — de loc onorabil — al cuvîntului «Panama», respectiv acela de afacere necinstită... de mari proporții. De proporțiile canalului, care avea să fie terminat — în cu totul alte condiții decît cele schițate mai sus — mai bine de două decenii după acest proces, unul dintre cele mai răsunătoare ale secolului.

R. G. BIANU

clacheta pe glob

VARĂ CINEMATOGRAFICĂ

Cu excepția cîtorva ființe ciudate (cum ar fi René Clair, bunăoară), cineaștii se dau în vînt după soarele de vară. Nu mai e nevoie să spunem de ce. Alții așteaptă înnoptarea verii pentru a se închide în laboratoare și a forfeca în tihnă munca din primăvară. Oricum, în anotimpul călduros, pe toate meridianele lumii, se pregătește recolta cinematografică a toamnei. Iată cîteva dintre filmele despre care se vorbește în această vară:

O FOIȚĂ DE ȚIGARĂ SAU O LAMĂ DE RAS?

François Truffaut, parcă mai grăbit ca oricînd, își montează ultimul film: *Sărutări furate*. Cunoscutul regizor francez (autorul celor «400 de lovituri», al lui «Jules și Jim», al «Pielii catifelate» etc.) și-l prezintă astfel: „«Sărutări furate», al cărui scenariu l-am scris împreună cu prietenii mei Claude de Givray și Bernard Revon, adoptă formula unei cronici. Este vorba de aventurile lui Antoine Doinel, erou pe care l-am cunoscut în «400 de lovituri» și în scheciul francez din «Dragoste la douăzeci de ani». Acum îl vom întîlni la sfîrșitul stagiului său militar, căutîndu-și de lucru și făcînd față unor dificultăți sentimentale. Anecdota nu poate fi cîtuși de puțin rezumată, căci acțiunea nu înain-

(Continuare în pag. 18)

Un medic furios în felul lui: Alberto Sordi.

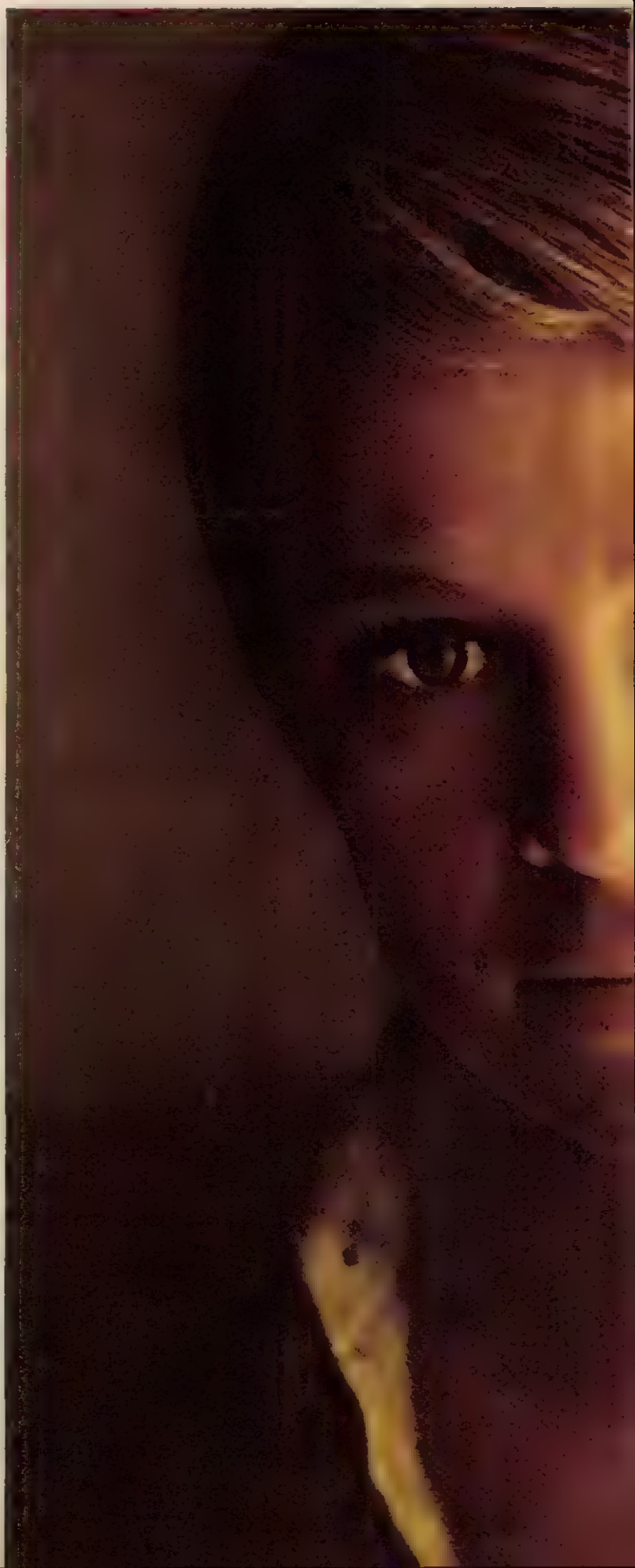

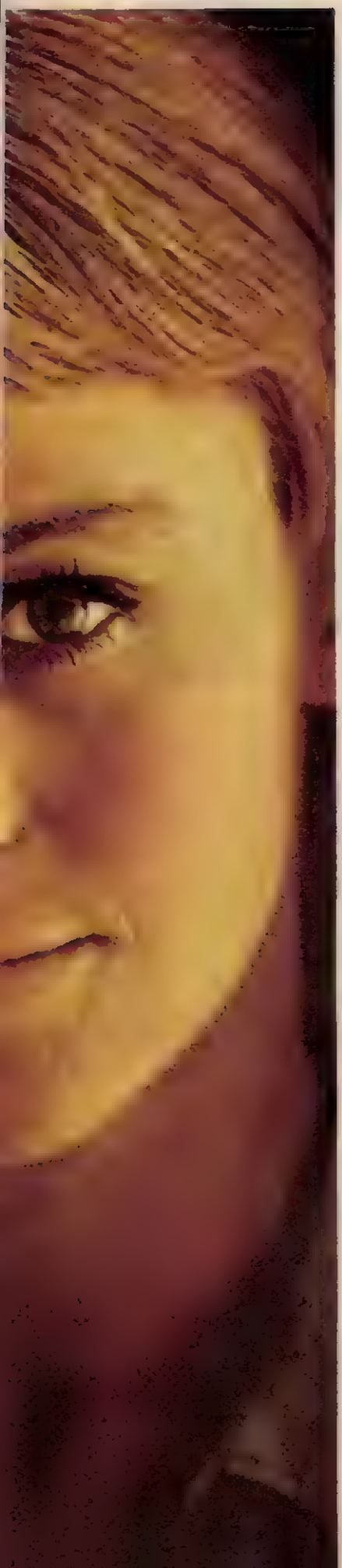

„BOMBA“
JULIE CHRISTIE

Americanii botezaseră bomba lor de tristă amintire pe care au experimentat-o la Hiroshima, «Gilda», după filmul care făcuse explozie publicitară la ora aceea, cu Rita Hayworth în rolul titular. Mai recunoscători muzelor pașnice, englezii considerau bomba (artistică) a anului '65 o tînără actriță: Julie Christie. O fetișcană blondă cu piele-n vînt, zîmbet deschis și ochi ce te privesc cu siguranță și curiozitate, dar fără nimic din agresivitatea vampei roșcate, ex-vedeta Hollywoodului de acum 20 de ani. Azi triumfă în artă antistarul, nu numai prin englezoaica Julie Christie dar și prin americana Audrey Hepburn, franțuzoaica Anouk Aimée, suedeza Bibi Anderson.

Deținătoarea Oscarului de acum doi ani, Julie Christie nu mai pleacă într-o călătorie internațională cu o suită imperială ci preferă o trecere aproape neobservată prin festivalurile mondene ale lumii nu dă nici o importanță garderobei, poartă aceeași modestă minijupă ca a tuturor fetelor de vîrsta ei, aceeași geantă sport balansată neglijent pe umăr, geantă cu care-și făcuse apariția meteorică pe ecrane, pentru prima oară, în filmul lui Schlesinger «Billy mincinosul»; întîmpină gazetarii cu aceeași dezarmantă sinceritate, răspunzînd provocărilor lor machiavelice cu același zîmbet franc, limpede ca un «bună-dimineața».

Cine ar fi bănuit de cîtă inteligență și tact artistic e capabilă această fetișcană degajată, spontană, într-un film pe muchie de cuțit ca «Darling»! Tot al lui Schlesinger, dar o variantă feminină a lui «Billy mincinosul». Cu deosebire că Darling nu se înșală decît pe ea însăși, căutînd să ia avans în această cursă pasionantă — un fel de competiție sportivă — care este, după înțelegerea ei, viața. Nu trișează pe nimeni decît pe ea însăși, nici măcar pe cei doi bărbați cu care a fost căsătorită și pe care i-a iubit la timpul lor atîta cît poate iubi acest gen de femeie-capriciu, chinuită pînă la urmă de imense, neistovite întrebări despre viață. Și viața începe să-i dea brutal niște răspunsuri. Julie-Darling continuă să se mire de toate, pare că-și păstrează candoarea în viciu, încearcă să revină cînd înțelege că a pierdut, dar nu mai poate. O inconștiență tragică, excluzînd însă frivolitatea, o clasează pe Darling în viziunea Juliei Christie printre marile victime ale unei societăți în care nu există loc pentru candoare. Dar cît de înțeleaptă, de matură trebuie să fie o tînără actriță ca să excludă orice retorism în atitudinea sa critică față de personaj, în moralizarea lui finală ușor convențională dată de scenarist; de cîtă forță și talent trebuie să dispună ca să imprime atîta adevăr eroinei încît să facă personajul tragic fără sentimentalism și ridicol, fără urmă de îngroșare. Nu știu cît i s-a potrivit englezoaicei tulburătoarea, sofisticata anticipație franțuzească a lui Truffaut «Fahrenheit 451» (părerile sînt diverse și controversate). Dar cert e că «Darling» a însemnat punctul — pînă acum — maxim al unei cariere în plină ascensiune.

Alice MĂNOIU

James Coburn, unul dintre «Cei șapte magnifici», în filmul de mare răsunet «Omul nostru Flint». Partenera lui — Gilla Golan

de **Teodor MAZILU**

despre minunatul fiat 1 300 care a făcut să renască o iubire sortită pieirii

E știut că un sentiment, oricît ar fi de gingaș, are nevoie și de o oarecare bază materială. Programele de dezvoltare economică pe care cei doi îndrăgostiți și le fac sărutîndu-se cu patimă creează clipe de inegalabil lirism. Cele două salarii, puse cap la cap, simt că renasc sufletește de cîte ori au de cumpărat ceva.

Dar baza materială, oricît de puternică și de sistematică ar fi ea, nu ajută ca sentimentul să dureze multă vreme: cînd cele două salarii romantice și-au făcut rost de covor și televizor, simt nevoia și unor clipe de romantism mai acut. Înțelegerea reciprocă întîrzie să apară și drept consecință încep să apară supărările, trîntirile de uși, amenințările patetice cu «eu mă întorc la mama, la Găcești», sau «nu ești ceea ce am crezut eu». Cu timpul, și salariul de parte bărbătească împrumută accente de demnitate. «Eu nu sînt bărbatul care să mănînce cartofi prost prăjiți». Celălalt salariu, doar salariu e și el, se simte și el jignit. «Eu nu sînt femeia care să rabde orice».

Căsnicia cu pricina se afla pe marginea prăpastiei. Soții nu-și mai vorbeau, dezamăgitele salarii îți întorceau spatele. Părinții erau alarmați și încercau să-i convingă să nu se despartă. Iubirea s-ar fi dus de ripă, dacă n-ar fi apărut atunci ideea unui automobil. Cum a apărut ideea unui automobil, cum au început să mijească semnele înțelegerii. Iaurtul pe care-l mîncau amîndoi, dornici de aprige economii, crea clipe de inegalabilă tandrețe. În sfîrșit, aveau un ideal comun. Perspectiva automobilului îi făcea să aibă grijă unul față de celălalt. «Pune ceva gros pe tine, să nu răcești». Cu gîndul la automobil, se simțeau ca în primele zile ale iubirii, el descoperise chiar, în dorința lui aprigă de automobil, că ea are ochi frumoși. Ea, cu gîndul la plimbările la Sinaia, descoperise că el are o gură frumoasă și o tandrețe reală. În puține cuvinte, automobilul a reușit să facă ceea ce nici sentimentele, nici părinții nu reușiseră să facă. Automobilul reușise să aducă liniștea în mijlocul familiei. De aceea, cele două renăscute salarii vorbesc despre automobil ca despre un prieten care i-a salvat de la o pieire sigură. «Dacă nu era Fiatul 1 300, azi eram despărțiți. Datorită lui, sîntem uniți și fericiți». Chiar și micile afaceri pe care le făceau «peste salariu» le aduceau, în afara veniturilor, un nimb de poezie.

Dar nici fericirea pe care Fiatul 1 300 a adus-o n-a durat multă vreme. Automobilul a început să se mai strice puțin, să aibă nevoie de reparații și aceste reparații creau clipe de tensiune. Iubirea celor două salarii se află din nou în primejdie și amîndoi se întreabă ce anume să mai cumpere ca să reînnoade firul pasiunii. «O să ne cumpărăm o vilă la Sinaia. Altfel iubirea noastră se preschimbă în cenușă».

...Și-au cumpărat și vilă la Sinaia. Iubirea lor nu s-a transformat încă în cenușă...

«Păpușa» lui Prus va avea chipul Beatei Tyszkiewicz.

Jean Pierre Léaud și Claude Jade, tinerii interpreți ai filmului «Sărutări furate».

tează decît prin cîteva evenimente simple, foarte asemănătoare celor din viață. Cu acest film revin la un realism pe care l-am cam neglijat (în aparență) după «Pielea cătifelată». De data aceasta vom face însă exerciții într-un registru comic. În mod deliberat «Sărutări furate» va fi un film subțiratic și ușor, dar cum improvizația are și ea un cuvînt de spus, încă nu știu dacă va fi vorba de subțirimea lipsită de griji a foiței de țigară sau de aceea mai crudă a unei lame de ras. Titlul este luat dintr-un cîntec de Charles Trenet, «Ce rămîne din iubirile noastre», și dacă filmul, o dată terminat, va semăna cu acest cîntec, voi fi foarte mulțumit".

O «PĂPUȘĂ» PE NUME BEATA TYSZKIEWICZ

Una dintre cele mai temerare întreprinderi ale cinematografiei poloneze din ultima vreme: ecranizarea vastului roman al lui Boleslaw Prus «Păpușa». Cel care și-a asumat greaua răspundere de a transpune în termeni cinematografici această monografie a unei mari iubiri este cineastul Woyciech Has (autorul acelui frumos film care se chema «Arta de a iubi», nu «Dragoste neîmplinită» cum s-a tradus la noi, din cine știe ce porniri melodramatice), ajutat de scriitorul Kazimierz Brandys, semnatarul scenariului. «Două sarcini fundamentale îi așteaptă pe realizatorii versiunii cinematografice, mărturisea Has la începutul filmărilor. Prima — este găsirea unui echivalent în imagine demn de epicul romanului, un echivalent care să ofere filmului o structură dramatică adecvată și care să ne ferească de simplificările proprii, de exemplu, comicsurilor. În al doilea rînd va trebui să scoatem în evidență punțile care leagă omul contemporan de eroul epopeii lui Prus». Pentru a realiza ultima parte a filmului, Has și-a mutat cartierul general de la Lodz la Wroclaw, unde vor fi trase secvențele ce necesită o mare varietate de decoruri. În rolurile principale apar Beata Tyszkiewicz — Isabela — și Marius Dmochowski — Wokulski.

DESPRE MEDICI ȘI MEDICI

Abia s-a instalat pe platouri și regizorul italian Luigi Zampa a și stîrnit o ploaie de proteste. Categorica sa declarație, cum că ar avea de gînd să realizeze o virulentă satiră la adresa unor medici puși pe căpătuială, a nemulțumit pe cîțiva dintre slujitorii lui Esculap. Pe adresa cineastului au sosit numeroase moțiuni ale Ordinului medicilor, ale Ministerului sănătății și ale cenzurii, ca să nu mai vorbim de amenințările anonime. În împrejurimile Romei, în plină canicule. Zampa filmează însă cu înverșunare. Intențiile sale sînt sprijinite de întreaga echipă, în frunte cu scriitorul Giuseppe D'Agata, autorul scenariului, și cu actorul Alberto Sordi. Să ascultăm declarațiile celor doi: «Clasa medicilor este organizată ca un clan iar cel care vrea să-i dezvăluie secretele este considerat un trădător» (Giuseppe D'Agata). «Pentru mine, cei despre care este vorba în film nu sînt medici, ci bărbieri. Adevăratul medic rămîne totdeauna simbolul unei vieți exemplare, făcută din abnegație și renunțări, în binele umanității» (Alberto Sordi).

DIAVOLUL ȘCHIOP ȘI JULIETA

Gluma lui Karel Čapek «Ce-ar fi devenit Julieta dacă s-ar fi măritat cu Romeo și ar fi avut copii? O nevastă și atîta tot»,a fost luată de bună de către cineastul cehoslovac Juraj Herz,care și-a imaginat un film brodat pe o astfel de idee. În prezent, se realizează exteriorarele în localitatea Hradec, în vecinătatea unui castel gotic. Titlul «Diavolul șchiop» (care trimite imediat la Lesage) nedumerește pe toată lumea. Drept care, toate întrebările ce sînt adresate regizorului de aici încep:

— *Dracul dumneavoastră este un simbol al răului?*

— Absolut de loc. El simbolizează pur și simplu viciul. Reușește să-și bage uneori coada în treburile celor care au apucat-o frumos pe un drum drept, dar nu izbutește să despartă doi îndrăgostiți. De fapt, este un diavol ghinionist și cam blazat. N-aș vrea să se atribuie filmului nostru nu știu ce idei filozofice profunde. Nu avem cîtuși de puțin intenția să ne asumăm rolul de mentori. Tot ceea ce doresc este ca spectatorul să se amuze.

— *V-ați oprit la forma unei comedii muzicale?*

— Nu chiar. L-aș numi un burlesc muzical liric. Se vor lansa cîteva cîntece noi, interpretate de Vaclav Neckar, Marta Kubisova, Eva Pilarova. O parte din film va fi în alb-negru, o parte în culori.

— *Sînteți și regizor și actor, în același timp. Cum vă controlați interpretarea?*

— Cu ajutorul unei oglinzi, din cînd în cînd. Dar în momentul cînd apar în fața obiectivului sînt supravegheat cu atenție de asistentul meu Tomas Svoboda.

M.M.

MUZICA UȘOARĂ ÎN 9 ÎNTREBĂRI
CINE SÎNT?

Aceste vedete de muzică ușoară sînt foarte cunoscute sub alt nume. Dintre cele trei răspunsuri indicate de noi, numai unul reprezintă pseudonimul vedetei respective.

1. *NATHANIEL ADAMS:*
a) Louis Armstrong b) Nat King Cole c) Cliff Richard.
2. *FRANÇOIS SILLY:*
a) Gilbert Bécaud b) Jean-Claude Pascal c) Hugues Aufray.
3. *ROBERTO SATTY:*
a) Robertino b) Bobby Solo c) Gianni Morandi.
4. *EDITH GIOVANNA GASSION:*
a) Edith Pieha b) Rika Zaraï c) Edith Piaf.
5. *JEAN PHILIPPE SMET:*
a) Frank Alamo b) Leny Escudero c) Johnny Hallyday.
6. *YOLANDE GILOTTY:*
a) Dalida b) Gigliola Cinquetti c) Pia Colombo.
7. *YVO LIVI:*
a) Paul Anka b) Yves Montand c) Jacques Brel.
8. *ANNIE CHANCEL:*
a) Helen Shapiro b) Barbara c) Sheila.
9. *JEANNE BOURGEOIS:*
a) Mistinguett b) Lucienne Boyer c) Brenda Lee.

RĂSPUNSURI:

1. Nat King Cole 2. Gilbert Bécaud 3. Bobby Solo 4. Edith Piaf 5. Johnny Hallyday 6. Dalida 7. Yves Montand 8. Sheila 9. Mistinguett.

PUNCT ȘI DE LA CAPĂT

• Într-o familie germană s-a născut recent al patrulea ciclop, adică al patrulea copil cu un singur ochi. Studiind atît cele trei cazuri precedente cît și alte unsprezece similare, medicii Peter Pfitzer și Horst Müntefering de la Universitatea din Düsseldorf declară că au putut stabili cu precizie aberația cromozomică ce stă la baza acestor fenomene.

• Cu o peliculă metalizată și perfect transparentă aplicată pe suprafața exterioară a geamurilor de la ferestre, un inventator american a reușit să mențină temperatura unei camere expuse soarelui cu 7 pînă la 10 grade mai scăzută decît cea a încălzirii normale. Această peliculă, care are proprietatea de a respinge în proporție de 75% razele infraroșii, poate fi folosită și pentru protejarea de căldură excesivă a mobilei sau a altor obiecte.

• Piața de legume și fructe a orașului indian Karaci este terorizată de cîtăva vreme de o colonie de maimuțe, care apar în fiecare dimineață în fața tarabelor unde, dacă nu li se dă să mănînce din marfa expusă, se înfurie și devastează totul. Cum credința poporului nu permite uciderea maimuțelor, negustorii sînt nevoiți să dea în fiecare zi tribut acestor curioase șantagiste.

• Pastorul B. Crockett din orașul englez Derby a convenit cu enoriașii parohiei sale să nu celebreze nici o căsătorie în zilele cînd echipa locală de fotbal susține un meci. Aceasta pentru ca toată lumea să poată merge la stadion să-și încurajeze echipa.

ARENA „ROTICELELOR"

În anul 1897 au fost înființate, la Paris și la Londra, primele saloane în care se practica *skatingul*, sau *patinagiul cu roți cele* cum a fost denumit în traducerea cronicarilor noștri sportivi din acea vreme. In 1911, *«amatorii de petreceri sportive au avut plăcerea să aboarde noul gen de patinagiu, pe cele trei arene înființate special la Călimănești, București și Sinaia»*. Informarea aceasta ne-o dă revista *Ilustrațiunea Română* din iulie 1911, și înțelegem astfel că primul skating din România a fost construit la Călimănești. În fotografie: primii virtuoși ai «roticelelor» și primii spectatori pe «arena» de la Călimănești.

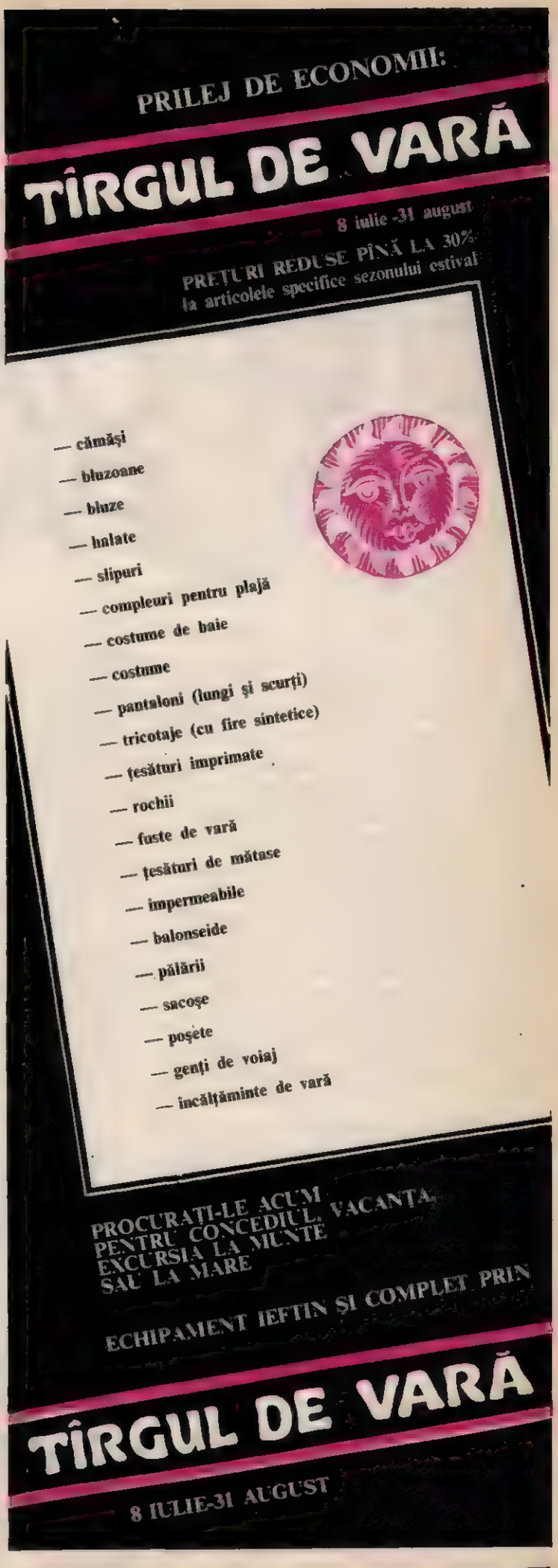

Mască rituală congoleza.

Practica rituală a antropofagiei — larg răspîndită odinioară pe mai toată suprafața globului — izvora din credința că cel ce «gustă» dintr-un șef, un inamic sau un străin își însușește puterea, curajul, înțelepciunea lui.

Din păcate, fenomenul acesta de tristă și rușinoasă amintire nu este nici astăzi complet revolut. Mai poate fi întîlnit — e drept, extrem de izolat — la unele populații rămase într-un stadiu de primitivism pronunțat. În călătoriile de studiu pe care le-a întreprins în regiuni puțin cercetate ale lumii, arheologul, etnologul și publicistul Marcel Homet *a avut prilejul să-i întîlnească pe reprezentanții ultimilor «mîncători de oameni». În reportajul* «În jungla amazoniană, printre canibali», *apărut într-unul dintre numerele trecute ale revistei, domnia-sa a relatat cititorilor «Flacării» întîlnirea sa cu caiaposii din America de Sud. Întîmplarea pe care o povestește de data aceasta s-a petrecut cu ani în urmă în Africa, «o Africă — cum o descrie el — învăluită încă de mister, ce îți oferea la tot pasul acel tradițional fior al necunoscutului cu care își obișnuiseră cititorii din vremea lor Mungo Park, Brazza sau românul Tican Rumano».*

F *glob reportaj*

ÎN JUNGLA AFRICANĂ, PRINTRE CANIBALI

OAMENII PANTERĂ

de prof. Marcel HOMET

Mă aflam în apropierea cataractelor, încă atît de puțin cunoscute hărților europene de atunci, ale fluviului Panga, cel larg de 1 800 de metri. Împreună cu alți cîțiva ingineri constructori aveam misiunea de a studia posibilitatea construirii unei linii ferate care să unească centrul Congoului cu țărmurile înalte ale lacului Kivu, eu urmînd să mă ocup de partea topografică a lucrării.

Drumul pe care urma să-l cercetez trecea prin ținuturi cu totul necunoscute încă, despre care circulau tot felul de legende. Se spunea, printre altele, că ar fi bîntuite de membrii unei temute secte (spun așa, deoarece aparțineau mai multor unități tribale): aceea a aniotosilor — în traducere «oamenii panteră». Căpetenia acestora, Tata Mambela, mai ordona din cînd în cînd — din cine știe ce motive — cîte un ospăț cu carne omenească.

Trebuie să spun că plecarea mea înspre acele locuri fusese precedată — cum se întîmplă de obicei cînd te pregătești să pornești într-o expediție — de un noian de sfaturi și recomandări. Reținusem două: o glumă nereușită, e drept: un «cunoscător» mă asigurase că spre deosebire de caiaposi, trib canibal din Amazonia, care consumă «friptură», Tata Mambela ar avea predilecție pentru «rasol» — și un sfat prietenesc dat de un reprezentant al autorităților coloniale de pe atunci: «Dacă îi întîlnești cumva pe aniotosi, nu sta în cumpănă Trage!»

Mărșăluiam de șapte zile bune prin umbra deasă a pădurii, fără să fi văzut la față soarele. Busola, harta, carabina, binoclul și un revolver la oblînc constituiau echipamentul meu. Unsprezece oameni purtau bagajele. Unul dintre ei era «omul meu». Englezește i-aș fi spus boy, căci mă servea. Țineam la el. Mă slujea cu credință, tutuindu-mă într-un limbaj pe cît de pitoresc pe atît de plin de condescendență. Era într-un anume sens un soi de Vineri al meu, dacă mi-ați îngădui să mă pot considera, dată fiind izolarea în care ne aflam, un fel de Robinson în căutare de jaloane topografice.

Era o după-amiază ca oricare alta. Liane, hățișuri. Ici-colo enormi boa singuratici lunecau în bezna dintre trunchiurile invadate de vegetație parazită. Tăcerea era din cînd în cînd străpunsă de îndepărtate urlete de feline și uneori de strigătul de moarte al animalelor atacate, de chemările răgușite ale elefanților...

Deodată, distinct dar departe, un zgomot nou pentru mine. Tobe. Ne oprim. Răpăitul ritmat într-un soi de frază mereu reluată crește. Oamenii lasă jos bagajele. Tobele sună în față, lateral, în spate, peste tot. Toți cei unsprezece dispar, topindu-se printre trunchiuri. Îngrozit, Vineri al meu se întoarce spre mine. Despiedic carabina și dau să o ridic. Dar îmi este smulsă din mîini și zboară într-un tufiș. Vreau să duc mîna la revolver. Mă simt cuprins, strîns, stăpînit de brațe vînjoase. Doi uriași răsăriți ca din pămînt mă încadrează. Omul meu, care, credincios, nu mă părăsise ca ceilalți, are aceeași

Sat cu colibe circulare în regiunea fluviului Panga.

Ospăț — dar nu cu carne omenească!

soartă. Îmi strigă: «Aniotosii!» Așadar, ei sînt. Îi privesc. Impunători. Masivi. Musculoși. Să fie acesta sfîrșitul? Aducîndu-mi aminte de tot ce auzisem pe socoteala lor, m-am și văzut servit la un ospăț, cu garnitură de lăcuste. În timpul acesta, unul dintre aniotosi, protăpit drept în fața mea, mă examina cercetător. Purta de-a curmezișul trupului său de abanos strălucitor o fîșie din blană de leopard înnodată pe șoldul stîng, de care atîrnau o sabie cu două tăișuri, mare cît toate zilele, și un pumnal cu mîner de fildeș vîrît într-o teacă țesută din fibre vegetale. O enormă coroană de pene multicolore îi încununa fruntea înaltă, conferind feței sale brăzdate de cicatrice și pictată abundent cu o vopsea albă, unsuroasă, o anumită măreție. Ceilalți patru aniotosi erau înarmați cu lănci. Erau pesemne «garda lui personală», căci personajul părea să fie o căpetenie mare...

Cîteva cuvinte rostite într-o limbă cu accente guturale îi lămuriră pe bietul meu Vineri, care, la rîndul lui, îmi spuse tremurînd că sîntem prizonierii «măriei-sale Tata Mambela». Printr-un hazard care îmbrăca haina celui mai sumbru ghinion, primul meu «rege» african era căpetenia oamenilor panteră...

CEASURI DE EMOȚIE

După un drum destul de lung și de întortocheat, ajunși «sub escortă» într-un sat cu colibe circulare, nu am fost — așa cum se povestește de obicei în romanele de aventuri — lăsați pradă curiozității publice. Nu ne-a pipăit nimeni mușchii brațelor și ai picioarelor, nici nu ne-a răsfrînt buzele ca să vadă dacă ne-am mai păstrat toți dinții. Am fost conduși, în indiferența prefăcută sau nu a femeilor și copiilor prezenți, într-o colibă pe cît de încăpătoare pe atît de curată, și închiși acolo. Nici măcar nu ne-au percheziționat. Ceasul, busola chiar și revolverul mi-au rămas neatinse. Însoțitorul meu s-a așezat pe jos. Eu, în picioare în fața unei deschizături care servea drept fereastră, meditam. Așadar, la canibali. Nici nu am băgat de seamă cînd o bătrînă ne-a adus de mîncare. Carne. Carne friptă. Numai vederea ei, simpla ei contemplare, m-a înfiorat. Mi-am întors privirile.

Pierdusem socoteala timpului cînd, la un moment

(Continuare în pag. 22)

omul nimerit, la locul potrivit

Deşi ştiu că joi dimineaţa factorul îmi va aduce programul Radio-TV, în fiecare miercuri urmăresc cu interes dialogul avanpremierei. Nu pentru că n-aş avea răbdare pînă a doua zi, nici pentru că m-ar ajuta mai bine decît textul tipărit să reţin ceea ce merită să fie urmărit. Şi în nici un caz din obligaţie profesională. Pur şi simplu pentru că îmi place să le văd şi să le aud pe Ioana Măgură şi Sanda Ţăranu. Sînt graţioase şi îşi îndeplinesc destul de dificilul rol cu un farmec şi o aparentă spontaneitate decurgînd din perfecta stăpînire a meşteşugului.

La televiziune n-ar trebui să fie nesocotit niciodată principiul «Omul nimerit, la locul potrivit». Dar deşi acest lucru este cît se poate de evident, unii oameni fără dotarea specifică, perseverează în a-şi demonstra stîngăcia sub lumina reflectoarelor. Fac parte din această categorie atît salariaţi ai televiziunii care ar putea îndeplini acolo o muncă mult mai utilă dacă ar înţelege că n-au ce căuta în imagine, cît şi colaboratori externi nedescurajaţi, din păcate, de eşecul unor prime experienţe, poate pentru că nu au conştiinţa acestui eşec.

Să vorbim totuşi puţin şi de «condiţiile obiective». Adică, nu chiar de cele obiective, de anume insuficienţe în dotare, de pripa în care se pregătesc unele emisiuni, ci de alt gen de condiţii, de fapt eminamente subiective. Unii colaboratori apreciază că ceea ce ar putea fi simplu este complicat citeodată inutil de lucrători ai televiziunii cu o atitudine rigidă sau nesigură. Să luăm un exemplu ipotetic. Să presupunem că domnia-ta, stimate cititor, inspirîndu-te din cunoscutele modele italiene, ai dori să oferi şi telespectatorilor români amuzante desene animate ca ilustraţie la melodii de muzică uşoară. Să presupunem, mai departe, că vrînd să prezinţi televiziunii o mostră, ai alege cîntecul «Doar băieţii sînt de vină» şi ai realiza, folosind unul dintre cele mai sigure procedee comice, un filmuleţ în care acţiunea contrazice cuvintele textului: în timp ce interpreta melodiei atribuie «băieţilor» responsabilitatea legăturii sentimentale, de la debutul ei pînă la căsătorie, imaginile înfăţişează un tînăr năucit de ofensiva partenerei sale, care îl trage pînă la ofiţerul stării civile şi îl şi dărueşte rapid o familie numeroasă. Ei bine, cum ai reacţiona domnia-ta dacă specialistul în probleme muzicale al televiziunii, căruia i-ai prezenta acest produs finit, ţi-ar spune aproximativ aşa: «Da, îmi place, e nostim, dar nu merge». De ce? «Pentru că ia în glumă o problemă serioasă cum este cea a întemeierii unei familii. Alege altă temă».

Dacă faci parte din specia celor ce răzbat întotdeauna, te vei adresa, probabil, peste capul cerberului, unui reprezentant mai sus-pus şi mai luminat al televiziunii. Dacă eşti însă un om obişnuit ţi se va face lehamite de asemenea mod de a judeca şi-ţi vei îndrepta în altă direcţie căutările. Iar televiziunea va pierde un colaborator interesant numai pentru că nu toate antenele ei sînt la fel de sensibile.

Vi se pare cumva că exemplul se numără printre cele ce trebuie introduse prin cuvintele «Să admitem prin absurd că...». Asta nu dovedeşte decît că sînteţi optimist. Au totuşi dreptate în felul lor acei care invocă atotjustificatoarele «condiţii obiective». Cu atît mai mare e meritul celor ce nu se împiedică de ele şi cu atît e mai necesar ca numai cei foarte dirji şi foarte înzestraţi să rămînă în competiţie.

Felicia ANTIP

P.S. Al treilea «Opus-Pocus» a confirmat că un spectacol de varietăţi cîştigă enorm utilizînd actriţe şi actori dotaţi şi pentru acest gen, ca Stela Popescu, Dana Comnea, Ştefan Bănică. Prezenţa lor cuceritoare ne determină chiar să fim mai indulgenţi cu unele lungimi şi incoerenţe ale scenariului.

OAMENII PANTERA

Vînătoare de gorile.

dat, un zgomot uşor, abia perceptibil, mă făcu să tresar. Afară, prin iarba din jur, cineva se apropia de colibă... «Îşi închid prizonierii în colibe şi apoi noaptea, pe furiş, îi atacă, îi...» — îmi spusese guvernatorul regiunii despre aniotesi. Însoţitorul meu, treaz ca şi mine, deşi era două noaptea, mă fixa îngrozitor. Auzise şi el. Zgomotul se apropia. Ceva se frecă de două sau de trei ori de peretele din nuiele împletite al colibei. Sînt mai mulţi, îmi spuse. Despiedicai revolverul. Apoi o dată, de două ori, pînă cînd în butoi nu mai rămase nici un glonţ, îl descărcai în direcţia presupuşilor atacanţi. O bufnitură. O zbatere nelămurită, un soi de horcăit... Apoi, tăcere. Vor năvăli desigur o grămadă, ne vor masacra, ne...

Dar nu se întîmplă nimic din toate acestea. Pînă în zori, în colibă nu mai intră nimeni.

A doua zi, înspre ceasurile opt ale dimineţii, pe cînd nu mai ştiam ce să credem, uşa se dădu la o parte şi, străjuit de uriaşii săi, se ivi Tata Mambela. Maiestuos şi foarte grav.

— Omule străin şi rău — îmi spuse — nu ţi-am dat adăpost bun? Nu ai primit hrană bună? Casa în care te-am lăsat să te odihneşti nu a fost curată? Apa pe care ai băut-o nu a fost proaspătă?

Sub avalanşa de reproşuri nu eram în stare să scot o singură vorbă, mai ales că pe măsură ce întrebările se succedau, regele părea tot mai înfierbîntat. Bietul meu însoţitor, care traducea totul, era îngrozit.

— Atunci pentru ce, omule rău, în noaptea trecută mi-ai ucis o capră care trecea din întîmplare pe lîngă această colibă? Te voi pedepsi aspru...

Aici oare voise să ajungă? Aşteptam sentinţa cu sufletul la gură. Regele, de-a dreptul înfuriat, o rosti:

— Va trebui s-o mănînci!

. . . . . .

Ziua trecu şi ca ea urmară alte zile de resemnată aşteptare, de spaimă şi speranţe. O singură întrebare mă obseda: «cînd?»

S-A ÎNTÎMPLAT ÎNTR-O NOAPTE

Între timp, credinciosul meu însoţitor începuse să dispară din colibă în timpul nopţii într-un chip cu totul misterios, explicat doar printr-un zîmbet a cărui semnificaţie încă nu izbutisem să o pătrund. Într-o seară, după căderea amurgului, mă anunţă:

— Să fii gata. La noapte plecăm.

— Cum? Cu mîinile goale? Prin satul păzit? Şi cum vrei să străbatem pădurea neînarmaţi? Cine a mai văzut vreun european fără arme, fără ghid, aventurîndu-se la întîmplare în junglă?

Chiar dacă nu ar fi afişiat din prima zi de animalele sălbatice, urmele drumului lui, pe care el nu ştie să le şteargă şi în care băştinaşii citesc aşa cum ne orientăm noi după o hartă, l-ar trăda... Cîţiva cercetaşi l-ar aduce înapoi în cîteva ore...

Tata Mambela însă nu contase pe farmecele lui Vineri al meu. Să nu mă înţelegeţi greşit. Omul meu nu era vreun vrăjitor, cum sînt unii ghizi indigeni din romanele ieftine de aventuri... Era un tînăr spătos şi arătos, cu ochi mari şi inteligenţi, de care una dintre fetele nubile ale tribului se îndrăgostise. Iar el îi oferise cel mai ieftin cadou, promisiunea — la urma urmei destul de ispititoare — că «o va lua cu dînsul la oraş». Aşadar, aceasta era explicaţia dispariţiilor lui... Bine — am decis eu. Vom pleca.

Zis şi făcut. Pînă în luminişul cel mai apropiat am ajuns singuri. Acolo ne aştepta fata. Purta într-un sac împletit din paie pictate în culori vii carabina mea şi muniţiile, cîteva provizii şi trusa cu medicamente. Le furase din coliba măriei-sale Tata Mambela. Conduşi de dînsa, care cunoştea nu numai drumul la sălaşul unui puternic dar paşnic trib vecin — cel al Mangbelauşilor — dar şi arta ştergerii urmelor, am pornit după un ocol «strategic» spre satul de care ne despărţeau 6 sau 7 zile de mers.

Nu a fost prea uşor. Trecuseră zece zile şi nu dădusem de nici un sat. Pădure, vînat, popasuri, nelinişte... Pînă într-o zi, o zi cînd, brusc, pădurea se isprăvi şi nu departe zărirăm tumurile unui sat destul de mărişor. Ajunşi la capătul puterilor, dar bucuroşi, ne apropiarăm. Cu cîţiva zeci de metri înainte de cea dintîi colibă, între doi stîlpi, o inscripţie. Ridicînd privirile citii «Colonie de leproşi». Dar puţin ne mai păsa. Am trecut printre cei doi stîlpi, aidoma unei trupe care se reîntoarce acasă după o bătălie cîştigată.

În românește de D. TODERICIU

o nouă «salvă» împotriva aterosclerozei

La o recentă sesiune comună, la Washington, a reprezentanților instituțiilor medicale din Anglia și S.U.A. doctorii Stanley Leonberg și Frank Elliott, ambii de la spitalul Pennsylvania din Philadelphia, au prezentat o comunicare care a produs un deosebit interes printre participanți.

Se știe că boala care seceră cele mai multe vieți printre adulți este ateroscleroza. Or, pînă în prezent, nu există nici un mijloc direct pentru stabilirea precoce a prezenței și a intensității bolii aterosclerotice. Se recurge, de pildă, la dozarea colesterolului în sînge, dar această metodă nu dă informații suficient de precise. De multe ori primul semn exterior al bolii, la un om de 40-50 de ani, îl constituie un atac de inimă, și atunci este prea tîrziu pentru remedii radicale.

Luată din pripă, boala poate fi stăvilită printr-un regim alimentar adecvat, prin exerciții fizice, prin medicamente etc. Desigur, cel mai bun remediu ar fi... prevenirea, dar în multe cazuri acest *lucru nu este posibil*, problema nr. 1 pentru medic rămînînd aceea de a stabili în ce măsură pacientul este atins de ateroscleroză.

Doctorii Leonberg și Elliott au pus la punct o tehnică de investigație biomicroscopică a ochiului, grație căreia pot fi detectate cele mai fine schimbări structurale în sistemul circulator al acestui organ. Metoda — care se deosebește de cunoscutul examen «fund de ochi» prin aceea că oferă posibilitatea unui studiu anatomo-morfologic *prin microscop* și deci e mult mai precisă — permite să se tragă concluzii asupra stării marilor artere din organism, în special a acelora care hrănesc inima și creierul, și deci asigură buna funcționare a unor organe vitale.

Pînă în prezent noua tehnică a fost aplicată la 3 500 pacienți. Desigur, cifra este prea mică pentru a trage concluzii definitive. Se așteaptă noi date pentru a confirma eficiența acestei metode, care promite a fi o armă prețioasă în bătălia împotriva unuia dintre cei mai înverșunați dușmani ai sănătății omului — ateroscleroza.

ATENȚIE! POLUANȚI!

La Essen, în Ruhr (Republica Federală a Germaniei), a fost instalat un dispozitiv pentru determinarea gradului de poluare a atmosferei

Dispozitivul absoarbe timp de 24 de ore aerul și apoi, datorită unui filtru montat în interior, indică gradul de poluare.

vă prezentăm: «rotopedul»

La Institutul pentru cercetări în domeniul automobilismului din Praga s-a realizat «rotopedul» — un vehicul folosind un nou tip de forță motrice.

Fiecare roată a acestui vehicul are fixate 12 «ventuze» de cauciuc pline cu aer comprimat, împins în interiorul lor de către un dispozitiv de distribuire instalat pe osie

Datorită aerului comprimat «pompat» în ventuze, vehiculul este împins înainte.

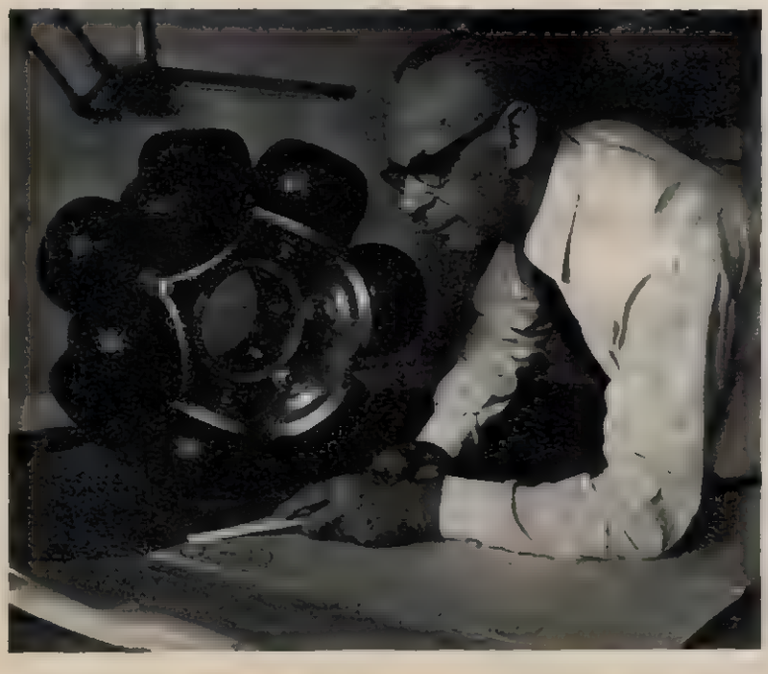

în loc de siloz— tratament chimic

Un sistem de conservare a cerealelor prin tratament chimic, pentru a nu mai recurge la instalațiile de uscare sau la silozurile etanșate atît de costisitoare, a fost experimentat de întreprinderea londoneză B.P. Chemicals, în colaborare cu mai multe instituțe de învățămînt superior din agricultură din Anglia.

În cele mai avansate experiențe, cerealele umede sînt tratate prin pulverizare cu acid propianic pentru a inhiba sporii și bacteriile. Prin acest sistem s-a izbutit să se conserve, *timp de un an*, cereale cu 30% umiditate. Cantitatea de acid folosit nu a depășit în general 1% din greutatea cerealelor tratate.

Nu se știe însă dacă cerealele astfel conservate sînt comestibile pentru om, întrucît nu s-a putut afla încă dacă acidul aderă numai la învelișul exterior al grăunțelor sau pătrunde și în interior și pînă la ce adîncime. Atîta vreme cît această problemă nu este lămurită, ele se pot folosi numai pentru hrana animalelor. Avantajele metodei rezidă în primul rînd în faptul că este puțin costisitoare.

varietăți

«MINI-MUNDUS»,

așa se numește un parc care constituie o deosebită atracție pentru turiștii care trec prin localitatea austriacă Wörthersee (Carinthia), deoarece aici sînt reproduse – la scară redusă — cele mai vestite construcții din lumea întreagă, între care și cele ce se pot vedea în imagine: turnul Eiffel, scrînciobul uriaș din Praterul vienez etc.

AFACERILE SÎNT AFACERI

Domnul J. Hermans din Amsterdam este un om de afaceri plin de inițiativă Dovada? Localul bisericii calvine din localitate nemaifiind folosit ca lăcaș de cult, el l-a închiriat și a amenajat în interior un supermagazin universal.

JUDEȚUL CU REȘEDINȚA BAROCA

Orașul de pe Criș.

în accesibilitate. Luăm act cu satisfacție de unele proiecte de sistematizări, care în anu. în curs sau în cel viitor vor fi traduse în practică.

Oradea, cu trecutul său cultural prestigios, cu prezentul său ce impune, cu teatrul, ziarele și revistele sale care continuă cu succes o tradiție de prima mină, cu Institutul său pedagogic care pregătește promoții de specialiști bine pregătiți, cu localurile sale familiare în care s-a păstrat ca printr-un miracol o politețe aleasă, în sfîrșit, cu industria sa impetuoasă, se va apleca cu mai multă competență asupra problemelor ce-i incumbă Vașcăul, Nucetul, Orașul Dr. Petru Groza Beiușul, Salonta Marghita precum și proaspătul oraș Aleșd nu vor avea decît de cîștigat conlucrînd și dezvoltîndu-și multilateral forțele. Ca și întreg ținutul, ca și întreg Bihorul.

*

Ajungînd în acest punct îmi dau seama că am omis o mulțime de lucruri. N-am amintit de Băile Felix și 1 Mai, aflate la cîțiva kilometri de Oradea, adevărate edenuri pentru amatorii de înot, fiindcă, element ce le singularizează, izvoarele termale asigură o temperatură constantă în tot cursul anului. N-am amintit despre «Nimphasa lotus thermalys» — plantă unică în Europa care înflorește deasupra izvoarelor calde, unic supraviețuitor al unor epoci cercetate doar de geologie. N-am amintit... De fapt inventarierea pedantă (zic eu) poate în cele din urmă plictisi. N-am s-o fac. Important și pasionant mi se pare că pe un perimetru de 7 200 kmp. 600 000 de oameni, așa cum au făcut-o dintotdeauna, echilibrat, dau noi dimensiuni contemporane unui ținut ce n-a fost lipsit nici înainte de grandoare...

Soare, veselie și (mai ales!) apă caldă tot timpul anului. Băile Felix.

Cîtadină

altfel ca și întregul personal al fabricii, nu par conștienți de miracolul (sau poate s-au obișnuit!) pe care-l săvîrșesc cu atîta obișnuință și pentru care nopți de-a rîndul bătrînii «înțelepți» din veacuri au încărunțit și și-au tulburat mințile: din nisip — aur.

...DAR TOATE DRUMURILE DUC LA ORADEA

Așa se cade și așa e natural. Cu precizarea și speranța ca drumurile județului să cîștige

UNA MIE, UNA ȚIE

S-au născut în aceeași zi, aceeași lună, același an: Neil Robinson, feciorul unei funcționare a administrației Grădinii zoologice din Leicestershire (Anglia), și Judy, odrasla unei cimpanzoaice. Între cei doi micuți, prietenie la toartă: dorm într-un pat, se joacă fără să se certe și își împart chiar și biberonul.

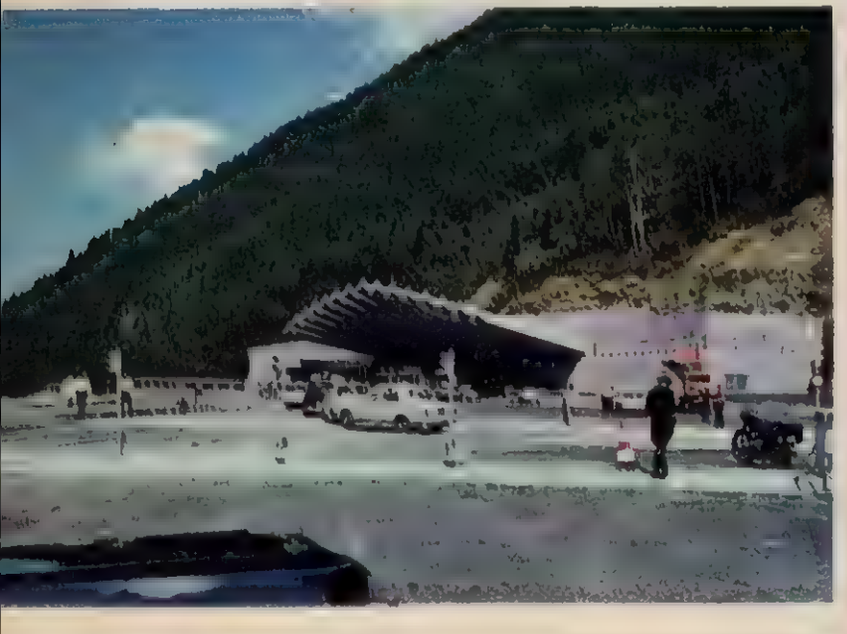

Una din intrările monumentalului tunel rutier Mont Blanc care leagă Franța de Italia. Inaugurat în anii trecuți, acest tunel, reprezentînd o extraordinară realizare a tehnicii moderne în construcție, a fost străbătut de milioane de automobile, după cum indică contoarele care numerotează automat trecerile în ambele sensuri.

POȘTA REDACȚIEI

ECOURI

PÎNĂ CÎND NE VA SOSI CITAȚIA...

În nr. 21 din 18 mai a.c. al revistei noastre criticam, sub titlul «Meșterii strică», felul în care au fost executate lucrările de montare a tunelurilor de lăcuire și uscare a panourilor de la fabricile de mobilă din Vaslui, Rădăuți și Constanța. Conducerea Grupului 204 instalații-montaj din Iași — întreprindere vizată în cea mai mare parte de foiletonul nostru — a reacționat la această critică într-un mod cu totul neobișnuit. Printr-o scrisoare semnată de ing. Ion Simion, director al întreprinderii, și ing. Gh. Lupașcu, secretar al organizației de bază P.C.R., autocritica este înlocuită cu o serie de injurii și amenințări, iar drept unice «dovezi» că montorii au lucrat bine, ni se pun la dispoziție o serie de «dispoziții de șantier» din timpul montajului tunelului de la Vaslui.

Le-am analizat îndeaproape la IRUM-București, întreprinderea executoare a proiectului (împreună cu tov. ing. Fl. Paraschiv, directorul, și ing. Gh. Oprea, inginerul șef al întreprinderii), și la Institutul de studii și proiectări forestiere (împreună cu tov. ing. David Cohn, proiectant al instalației). Ele conțin, desigur, și unele puncte care privesc schimbări cerute pe parcurs de proiectant (era vorba doar de o lucrare prototip), precum și unele modificări ce urmau să fie efectuate de IRUM, dar cea mai mare parte chiar și din aceste dispoziții vizează tocmai calitatea lucrărilor de montaj.

Studierea numai a acestor dispoziții de șantier este însă insuficientă. Atît proiectantul cît și executanții ne-au arătat că slaba calitate a lucrărilor de montaj a fost subliniată în numeroase procese-verbale și minute încheiate pe parcursul lucrărilor. Două dintre aceste documente ne-au fost puse la dispoziție: minuta încheiată la 26 septembrie 1967 la Vaslui și procesul-verbal încheiat la 5 februarie 1968 la Rădăuți. Ambele documente poartă și semnăturile unor reprezentanți ai întreprinderii de montaj (respectiv ale maiștrilor Mihai Petre și Aurel Simedre). Și tot ambele documente consemnează nu numai grave deficiențe în executarea lucrărilor de montaj, dar și ceva în plus: dispariția unor piese și materiale (lanțuri de bicicletă și de motoretă, benzi textile ș.a.) care au fost predate montorilor, dar care s-au «volatilizat» înainte de a fi montate.

Datele pe care se bazează foiletonul nostru ne-au fost puse la dispoziție de tov. ing. Fl. Paraschiv, director al IRUM-București, în prezența tov. ing. Tit Suhan, inginer-șef al IPROFIL-Vaslui, iar prin adresa nr. 7332/1968, IRUM-București ne comunică: «Critica adusă felului în care s-a executat montarea liniei de finisat panouri la IPROFIL-Vaslui ni se pare justă, calitatea montajului fiind deficitară, lucrările nefăcîndu-se cu suficientă îngrijire».

Adresa întreprinderii ieșene, în locul autocriticii sau al unor argumente de combatere a afirmațiilor noastre, ne aduce însă următoarea «punere la punct»: «...nu putem permite unui necunoscător să caracterizeze activitatea unei unități în lipsă totală de cunoștință de cauză, fără a avea cel mai elementar bunsimț de a jigni cei peste 2 000 de salariați». (Am respectat întocmai stilul original al scrisorii — n.r.)

Nu ne îndoim nici măcar o secundă că printre cei 2 000 de salariați ai Grupului Iași se află nenumărați muncitori, tehnicieni și funcționari demni de toată stima, pe care nu numai că nu ne-a trecut prin cap să-i jignim, dar cu ale căror realizări ne mîndrim și noi, cei «necunoscători». Dar desfidem pe oricine ar încerca să ne convingă că lucrările de montare a tunelurilor de lăcuit de la Vaslui și Rădăuți au fost înfăptuite de toți acești 2 000 sau de către cei mai buni dintre cei 2 000 de salariați ai întreprinderii. Aceste lucrări au fost efectuate de două echipe modeste de montori care — susținem în continuare — au făcut lucru de mîntuială, pe urmele lor trebuind să vină montorii de la IRUM ca să execute rectificări. Atunci cum își permite inginerul Ion Simion să solidarizeze un întreg colectiv de 2 000 de salariați cu o mînă de oameni care au lucrat prost? Nu aici se află oare adevărata insultă la care se referă și pentru care ne amenință că ne va da în judecată?

Credem că Ministerul Industriei Construcțiilor și Comitetul municipal Iași al P.C.R. ar trebui să ia în discuție acest caz de crasă respingere a unei critici întemeiate.

Pînă la această luare în discuție, îi comunicăm tovarășului director Ion Simion că așteptăm citația la procesul pe care cu atîta gentilețe ni-l promite. Îi dăm însă un sfat: acțiunea de dare în judecată s-o pornească pe spezele proprii, nu pe ale întreprinderii!

CU CINE VOTĂM?

În foiletonul «Hipnofantezie cu detergenți» (publicat în nr. 24/1968 al revistei noastre) criticam lipsa detergenților, în special de pe piața bucureșteană. Cei vizați ne-au răspuns.

Ce ne scrie Ministerul Comerțului Interior? «Contractarea detergenților sintetici pentru fondul pieței se face cu întreprinderile pendinte de Ministerul Industriei Chimice, aceștia fiind nominalizați de C.S.P. în planul de livrări al ministerului producător.

Detergenții au fost în ultimii ani deficitari. Ministerul Industriei Chimice nu a acoperit nici pentru acest an necesarul pentru fondul pieței. Pentru repartizarea judicioasă a detergenților pe sisteme s-a cerut direcțiilor comerciale județene analiza aprovizionării cu detergenți pe localități în cadrul județelor. Menționăm însă că repartizarea pe teritoriu este îngreunată de sistemul adoptat de fabricile Ministerului Industriei Chimice, care nu ne comunică integral capacitățile disponibile la contractare. Neacoperirea cererii de consum a populației va continua în tot cursul anului, ca urmare a repartizării cu 2 365 tone mai puțin decît cererea comerțului».

Ce ne răspunde, la rîndul său, Ministerul Industriei Chimice? «La întocmirea planului cincinal, în balanța detergenților s-a luat în calcul cererea Ministerului Comerțului Interior care a solicitat pe anul 1968 cantitatea de 17 000 tone detergenți. Această cerere a fost acoperită integral. De la începutul acestui an, contractele de livrare cu Ministerul Comerțului Interior au fost respectate în întregime și s-au livrat în avans pe primele 5 luni cantitatea de 395,2 tone detergenți. Distribuirea pe rețeaua comercială a celor 17 000 tone detergenți se face de către Ministerul Comerțului Interior care a dat indicații asupra modului de contractare pe rețea».

Apreciem promptitudinea răspunsurilor celor două instituții, dar nu și imprecizia lor: nu ne putem da seama cine-i de vină și nu știm cu cine să votăm. Așteptăm, așadar, răspunsuri precise și clare și, mai ales, să nu mai alergăm în comuna Jilava pentru o cutie de «Trial», iar la Corbeni pentru «Alba».

N. Fruntеș — biroul turistic Șirnea-Brașov. «Pentru popularizarea noii noastre localități turistice în paginile revistei «Flacăra» — ne scrieți dv. — vă aducem cele mai călduroase mulțumiri... În urma articolului, O.N.T. a organizat excursii la Șirnea cu grupuri de turiști din țară și de peste hotare». Rîndurile dv. ne bucură.

Ladislau Dunajecz — Timișoara. Nu putem utiliza informația trimisă de dv., deoarece conținutul ei nu justifică acest lucru și, pe de altă parte, ne-a fost trimisă în copie.

Teodor Mușat — Pitești. Consultați-vă cu dv. și procedați așa cum credeți că este mai bine. Orice intervenție dinafară este contraindicată.

Titus Ghițescu — București. Aveți o oarecare îndeminare la scris, dar «fragmentul nocturn» nu este edificator. Pentru a ne pronunța cu oarecare precizie, am dori să vedem și alte scrieri ale dv.

Ion Dinulescu — Craiova, **Alex. Pufan** — Turnu-Severin, **Cornelia Marian** — Ilia, **Virginia Oltean** — Tîrgu-Mureș, **Maricica Tănase** — com. Dobîrceni, **Costel Rotaru** — Călărași, și mulți alții. Vă mulțumim pentru sugestii și propuneri. În rest, prin poștă.

---

cronică literară

de Lucian RAICU

Marin PREDA: INTRUSUL

La puțină vreme după apariția **Moromeților**, vol. II, Marin Preda își consolidează situația de prozator fundamental, exemplar, cu o incursiune în conștiința omului contemporan, cu o spectaculoasă tentativă de afirmare a drepturilor sufletului individual în marele proces al devenirii istorice, al necesității sociale implacabile.

Călin Surupăceanu, singurul personaj esențial, toți ceilalți fiind lumea știută, lumea dată, previzibilă, nici mai bună, nici mai rea decît o cunoaștem, relatează — la persoana întîi — drumul vieții sale, punînd în observarea ei o relativă seninătate și neîncercînd vreo clipă să-și piardă cauza, chiar cu unele accente paradoxal jubilative dacă ținem seama de faptul că istoria ce ne-o evocă este, în planul imediat vizibil, una a eșecului. Și acest plan imediat, e cazul s-o spunem cu simplitate, scriitorul îl reface cu o rară cutezanță și pasiune a adevărului, cu un realism metodic de-a dreptul impresionant. Ca și **Moromeții II, Intrusul** se citește cu o reală satisfacție **civică**, cu un sentiment acut al recunoașterii **adevărului.** Literaturii convenționale, marele prozator i se opune cu un puternic instinct țărănesc, înnăscut, cu o liniștită decizie de a spune adevărul oricît de amar, fără șovăire și fără abatere.

Ar fi totuși să facem o nedreptate lui Marin Preda și să anulăm aspirația spre absolut a romanului său, reducînd totul (cum s-a și procedat în unele comentarii critice prea terestre) la dezbaterea intelectuală, oricît de complexă, la conflictul moral, oricît de încordat, de pasionant și de revelator în sine. Scriu aceste foarte sumare rînduri la oarecare interval după lectura cărții, și întrebîndu-mă încă o dată cu ce am rămas trebuie să recunosc că impresia fundamentală, aceea în stare să asigure un ecou mai durabil în conștiință (nu în conștiința teoretică fatal pieritoare), este de altă natură. Rămîne în noi, după ce materia problematică s-a consumat, impresia unei enigmatice tulburări, atingînd rosturile mai adînci, rosturile mai ascunse, insondabile și ireductibile ale ființei noastre sufletești, ale ființei noastre eterne. E un mister în această carte, un secret al ei care o scoate dincolo de problema, importantă desigur, a opțiunilor morale și o așază mai presus de alternativa pesimism-optimism, îndoială-certitudine. N-aș spune prea grăbit că eroul și-a ratat existența și n-aș trece imediat la întrebarea atît de simplă dacă e vina sa ori a celorlalți, dacă bine sau rău a procedat salvînd viața altora, avîntîndu-se fără precauție pe calea dăruirii de sine etc. Cîștigă sau pierde, se «realizează» sau se distruge? Poate că se realizează distrugîndu-se, poate că supraviețuiește prin însăși această pierdere și totală uitare de sine, poate că devine cineva abia renunțînd de a mai fi cineva, poate că eșecul său pe toate planurile, fără excepție, reprezintă singurul mod de a nu eșua esențial și de a păstra în sine un miracol unic, rezistent la toate naufragiile, iradiind deodată o lumină fantastică, orbitoare, supraomenească deasupra lor și inventînd deodată un sens tulburător în nenorocire, în pierdere, în ratare, în renunțare. Putem avea senzația că pe măsură ce asistăm la avatarurile eroului îi facem procesul în toată regula, nu cumva însă acest proces ni-l intentează el nouă și nu cumva el, nemaiștiind nimic, distrugîndu-și iluziile, certitudinile, nelăsînd piatră peste piatră în zona aridă a demarcațiilor dintre bine și rău, ordine și dezordine, capătă brusc acces într-un domeniu secret, nouă inaccesibil, nouă celor care continuăm să știm ceea ce el nu mai știe și ne simțim ciudat de bine în confortabila posesiune a valorilor, friabile în ciuda temeiniciei lor? Paradoxala stare de fericire («sînteți flămînzi de viață, dar nu de fericire, și singura voastră șansă e că nu sînteți eterni și că alții mai buni, poate, vă vor lua locul» — astfel ni se adresează în final **Intrusul**), care inundă pînă și concluziile cele mai sceptice ale romanului și care conferă o stranie lucire amărăciunii și tristeții duse aproape de limita suportabilă, trimite gîndul spre alte zări, de dincolo de realitatea vizibilă, la o altitudine prielnică doar marilor «intruși» în lume, celor din rasa prințului Mișkin și a lui Alioșa Karamazov. Dincolo de problematica atît de interesantă, de altfel, romanul lui Marin Preda trăiește în lumina enigmatică a acestei vecinătăți și într-un climat de poezie existențială care e viața sa secundă, pătrunzătoare.

varietăți

CĂLDURĂ MARE...

de T. PALL

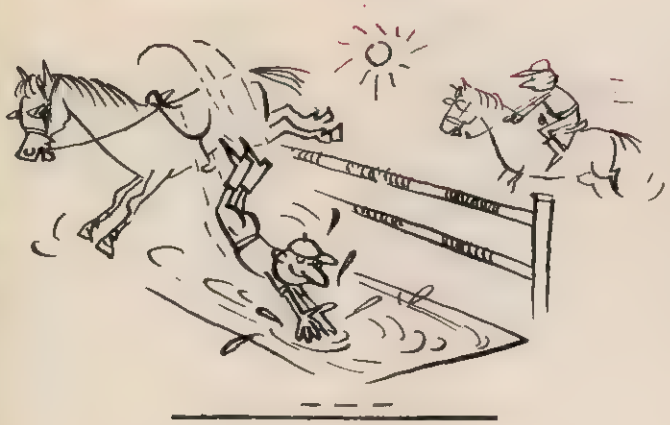

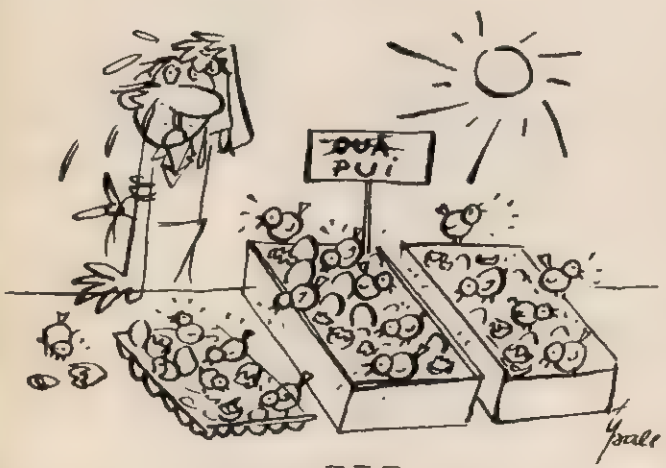

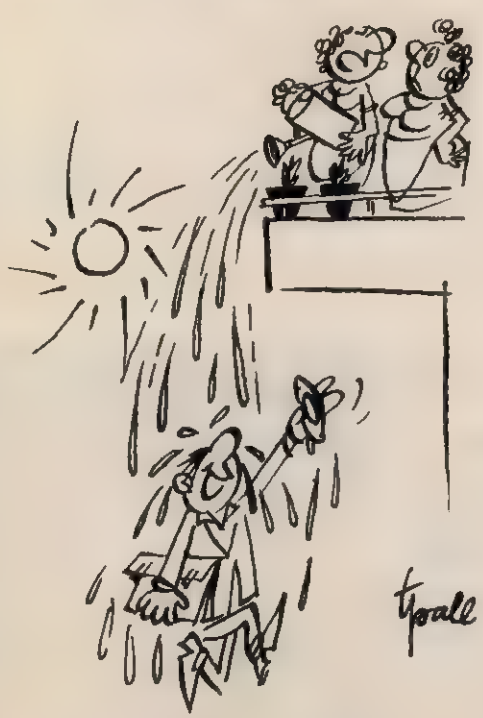

— Unde-ați găsit apă, fraților?

RAZE DE SOARE

1G	2A	3L	4I	5L	6E	7I	8	9C	10E	11R
2A	D	U	S	■	R	A	S	A	R	I
3L	U	M	I	N	A	■	S	R	A	S
4A	C	E	■	J	■	U	E	S	T	■
5X	A	■	A	S	F	I	N	T	I	T
6J.	■	A	M	I	A	Z	A	■	C	E
7E	C	L	I	P	S	A	■	R	■	R
8	L	A	N	■	O	R	N	A	T	A
9V	A	■	T	I	N	E	■	C	A	P
10A	R	S	I	T	A	■	P	I	U	I
11O	I	N	T	I	■	A	S	T	R	E

ORIZONTAL: 1) A descoperit petele din soare și rotația acestuia în jurul axei sale — Drumul iluzoriu al soarelui. 2) Capăt de drum tematic — Verbul soarelui în zori. 3) Soare (fig.) — Sub orice critică. 4) Indică timpul (pl.) — Apus. 5) Axă fără cap! — Moartea soarelui. 6) Record solar... la înălțime — O jumătate de ceas! 7) Fără... temă. 8) Marea de spice — Făcută să... strălucească. 9) Începe vara! — A dura — Poate suferi de insolație. 10) Rău de... soare — A face ca puii. 11) Arma soarelui de iarnă — Sori.

VERTICAL: 1) Împărăția soarelui — Pas riveran. 2) A prinde — Senin (pl.). 3) Univers — El, de colo — Staniu. 4) Pronume reflexiv — Readus la lumină. 5) Aurul plajei — A răsări. 6) A fost odată — A da strălucire (fig.). 7) Pune mîna — Ștampilare. 8) Loc pentru un cunoscut «Apus de soare» — Post-scriptum. 9) Pînie geologică — Fără căldură. 10) Sloi călător — Constelația... toreadorului (neart.). 11) Bucurie — Baia... de soare.

Toma MICHINICI

Dezlegarea jocului „UF, CĂLDURILE", apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) CANICULA — ART. 2) AMOREZATA — CAP. 3) RIU — RACITA — UL. 4) AC — STI — TABARA. 5) GAZ — U — FARUL — J. 6) IL — ARSI — ERUPE. 7) A — SPITER — IAR. 8) LITA — ERAE — TUS. 9) ECU — PLACUT — NA. 10) ADERARI — OMAT. 11) TREIER — TOPI — E. 12) A — NODUROS — LAN. 13) PUTNA — BRUTARI.

telex

NEW YORK **Într-o conferință de presă, primarul New Yorkului, John Lindsay, a denunțat gravitatea măsurilor de reducere masivă a fondurilor destinate luptei împotriva sărăciei. «Dacă în statele americane vor avea loc tulburări — a declarat Lindsay — Johnson și Congresul vor avea partea lor de vină».**

PÉCS **După șase ani de lucrări pentru restaurare, cifrate la 7 milioane de forinți, celebra catedrală din Pécs și-a redeschis porțile. 200 de specialiști au luat parte la restaurarea monumentului arhitectural.**

TOKYO **Oficiosul organizației japoneze «Pace în Vietnam» comunică: alți 100 de militari americani au dezertat, refuzînd să lupte în Vietnam. Ei se ascund acum în diferite localități din Japonia.**

LONDRA **Nici o grijă: faimosul Big Ben nu va fi vîndut. Oferta de cumpărare prezentată de o societate americană din California a primit din partea autorităților engleze următorul răspuns: «Big Ben aparține prea mult orașului Londra ca să-l putem înstrăina».**

RICHMOND **O moțiune aprobată de Consiliul municipal cere polițiștilor din acest oraș american să tragă fără avertisment în cazul cînd socot că viața le este în pericol și cînd vreun cetățean este atacat. Un prim efect: împușcarea unui tînăr negru de către un polițist zelos.**

MILANO **După îndelungate dezbateri, Consiliul comunal a interzis... cortegiile funerare care, prin trecerea lor lentă, paralizează de multe ori circulația — devenită și așa haotică — pe arterele principale ale orașului.**

BILBAO **După descinderile «universitare» de la Madrid și Barcelona, poliția spaniolă a operat arestări în incinta Facultății de științe politice și economice din Bilbao. O dată cu studenții arestați pentru «propagandă comunistă» a fost ridicat și un corespondent al agenției «France Presse» aflat aici în reportaj.**

PARIS **Atentat cu bombe de plastic în atelierul Casei de mode Christian Dior. În legătură cu cauzele misterioase ale atacului se pomenește din nou de spionajul industrial; la 25 iulie, Casa Dior urma să prezinte în public surprizele colecției sale pentru sezonul de toamnă și iarnă.**

CINE PLĂTEȘTE?

Vă reamintiți: acum doi ani și jumătate, țăranii și pescarii din jurul modestei așezări spaniole Palomares au fost martorii unui spectacol insolit: o explozie uriașă, undeva, în văzduhul albastru, urmată la scurt interval de o grindină metalică. Așa cum avea să se afle ulterior, această ciudată mană cerească provenea din ciocnirea, la 11 km altitudine, dintre un bombardier B-52 și un avion-cisternă, ambele în serviciul forțelor aeriene ale S.U.A.

Pînă aici, nimic deosebit. Grija Pentagonului pentru securitatea mondială s-a exprimat adesea în forme atît de originale, încît accidentul cu pricina ar fi putut trece drept un fapt divers. Chestiunea a început să se complice din momentul în care autoritățile militare ale S.U.A. s-au văzut nevoite să menționeze (ah, detaliile!) că bombardierul strategic purta sub aripi cîteva încărcări cu hidrogen; deși, din fericire, mecanismele detonatoare fuseseră lăsate acasă, din nefericire două dintre «obiectele înstrăinate» s-au dezagregat în contact cu solul. Bineînțeles, cei interesați s-au grăbit să calmeze opinia publică. Și, pentru deplina ușurare sufletească a populației locale, la Palomares și-au făcut apariția contoarele Geiger. Totodată, autoritățile spaniole au instituit un cordon sanitar împrejurul regiunii afectate, interzicînd legături directe între locuitorii acesteia și meleagurile limitrofe.

De atunci au trecut, cum spuneam, doi ani și jumătate. Interdicțiile sînt încă — parțial — în vigoare; un flagel tainic, cu acțiune lentă dar implacabilă, subminează existența celor din Palomares. Turmele de vite prezintă și ele simptome ale unor maladii misterioase; țăranii și pescarii din regiune reclamă zadarnic autorizația de a-și desface produsele pe alte piețe. Recent, o delegație localnică s-a deplasat la Madrid, cerînd să se urgenteze normalizarea situației, precum și achitarea integrală a reparațiilor materiale ce incumbă ministerului de război al Statelor Unite. Pînă în prezent, rezultatele acestor demersuri sînt puțin încurajatoare: medicii americani și spanioli, care i-au examinat pe solicitanți, refuză să acorde multora dintre ei certificatele de sănătate; pe de altă parte, din cei 1 100 000 dolari ce se cuvin, drept daune, familiilor lezate, nu s-au achitat decît 285 000...

În schimb, contoarele Geiger continuă să zumzăie discret și constîncios, spre neliniștea legitimă a populației din Palomares și, evident, din alte zone ocrotite de aripile darnice ale forțelor aeriene ale S.U.A.

Dan DEȘLIU

VIENA

ORELE ORAȘULUI

Corespondență specială de la Valentin SILVESTRU

Josefsplatz 6. Palatul Palffy, ora 10. Aseară, Luise Dreyer a cîntat aici la harpă muzică din cinci secole, iar Dorothea Schinz a făcut să răsune suave lieduri. Acum, experți gravi, cu gulere tari, pictori dezinvolți în cămăși colorate și tineri decenți fără bărbi și favoriți se preumblă meditativi printre lucrările lui Mihu Vulcănescu, scrutînd peisajele în peniță subțire, arabescurile nervoase, jocurile de lumină și umbră. E iulie, luna lui cuptor, și aici sînt treizeci și patru de grade Celsius, dar expoziția deschisă azi are vizitatori, canicula nu i-a speriat. O pereche de americani blonzi fotografiază: ea îi indică un portret, el potrivește supus obiectivul. Desenul va zbura deci peste Ocean și se va statornici probabil într-un album, în Ohio sau Massachusetts.

Schillerplatz 3. Aula mare a Academiei de arte, ora 11. Un grup compact pătrunde cu vădită curiozitate în ampla expoziție. «Icoane și obiecte de cult din biserici și mănăstiri românești». Lumina puternică face să strălucească aurul plin al portretelor lucrate de vechi și necunoscuți meșteri munteni, ochii vii, moldovenești, ai Mariei înrămate în rubine și smaralde, dantelăriile de argint ale candelelor și potirelor, cheutorile frumos gravate ale grelelor ceasloave. Geniul anonim al artistului popular e iradiat de apele nestematelor savant încrustate în aurărie, de jocul rafinat al desenului în broderiile bogate și complicate ale odăjdiilor. Vienezii privesc cu ochii mari această artă atît de puțin cunoscută încă și atît de pură, adăstînd îndelung asupra explicațiilor care povestesc cum s-a zămislit ea în veac.

Schweizergarten. Muzeul secolului XX, «Pictură, sculptură și obiecte», ora 12. E muzeul de artă modernă al Austriei, clădire impozantă, concepută în stil îndrăzneț, larg, pe două niveluri, cu o grădină vastă pentru expunerea sculpturilor în aer liber.

Un vitraliu enorm, în galben, roșu, albastru, verde, de Matisse. O tapiserie extraordinară de Hans Arp. Unul dintre tulburătoarele trupuri prelungi modelate de Giacometti. Covor straniu de Miro — pămînt șingeriu, cer albastru, corn de lună albă — *străbătute de spada unui* toreador. O algeriancă văzută de Guttuso. Pe urmă Kandinsky, Paul Klee, Max Ernst, André Masson, Kokoschka, Barlach, Massereel, Mondrian... Și, deodată, Victor Brauner, născut la Piatra Neamț în 1903, mort în 1962: «Siesta», două chipuri grotești, alipite, în cafeniu-alb-negru, colorit sumbru, desen grav cu inflexiuni sarcastice. După cîțiva pași, altă pînză a aceluiași. O semnătură românească între nume ilustre ale secolului.

...Nu, nu sîntem necunoscuți nici aici, la Viena, în acest miez fierbinte al anului '68.

BUDAPESTA

CĂLĂTORIE ÎN ISTORIE

Corespondență specială de la M. RAMURĂ

O hartă a Mesopotamiei cu cîteva date ce ne plasează în istorie servește drept prefață la o expoziție care stîrnește interesul, în aceste zile, la Budapesta. Cele trei săli ale Galeriilor de artă ce adăpostesc expoziția găzduiesc 300 de exponate care îl poartă pe vizitator în secole îndepărtate. Colecția adusă în Europa de muzeul irakian din Bagdad cuprinde mărturii privind 8000 de ani ai istoriei umane — din mileniul 6 înaintea erei noastre pînă în secolul 17 e.n. Stăpîniți de lecturi mai vechi, în care se învălmășesc Babilonul, asirienii, chaldeenii, privim cu atenție vitrinele: statuete micuțe, obiecte de cult pe care arheologii le-au adus la lumină din adîncuri și peste care timpul a azvîrlit uitarea, bijuterii care dovedesc că în materie de eleganță feminină lucrurile n-au stat mai prejos ca azi nici în urmă cu milenii, fragmente de vase, cănі, obiecte de folosință personală ce dezvăluie uitate obiceiuri. Figurine minuscule, ce reprezintă zeități, par meditative dar chipurile sînt enigmatice: nici un gînd nu îl poți ghici. Fragilele exponate au supraviețuit secolelor. Le-au mîngîiat temătoare, poate, sau, dimpotrivă, cu naivă speranță privirea oamenilor din alte timpuri.

O mare parte a acestor exponate au fost descoperite cu ocazia recentelor săpături din regiunea cunoscută cu milenii în urmă

COMENTARIU

Erupții latino-americane

de Silviu BRUCAN

America Latină este din nou prezentă în titlurile presei mondiale ce anunță una dintre acele erupții periodice prin care acest imens vulcan social se impune atenției lumii contemporane.

După o perioadă de relativă acalmie, marile țări din sud cunosc agitații violente, cu vădit caracter politic. În uriașa Brazilie, la Rio de Janeiro, zeci de mii de manifestanți au strigat lozinci împotriva «dictaturii militare» și a «imperialismului american», ceea ce înseamnă că stratagema migălos regizată a mareșalului Costa e Silva, noul președinte, de a sugera «întoarcerea la regim civil» și la o politică «mai independentă» față de S.U.A. n-a reușit să păcălească lumea; fapt care a făcut pe editorialistul lui «Jornal de Brazil» să-l acuze că «se joacă de-a președintele», ceea ce nu constituie nici pe departe un monopol brazilian. În Argentina, unde nimeni nu-și mai face iluzii în privința regimului militar, situația este descrisă «încordată», în urma măsării de trupe în principalele orașe pentru a reprima demonstrațiile conduse de sindicate și organizațiile studențești. Uruguay, una dintre puținele țări latino-americane care se mîndresc cu un regim parlamentar, cunoaște în aceste zile mișcări sociale de o asemenea amploare încît și președintele Jorge Pacheco Areco s-a hotărît să recurgă la soluția clasică a represiunii militare. Muncitorilor care protestează împotriva «înghețării salariilor» și a stării de asediu li s-a răspuns cu arestări, ocupație militară și rigoarea legislației marțiale. În fruntea băncilor și altor instituții au fost numiți ofițeri, ceea ce va asigura funcționarea lor ireproșabilă, conform... regulamentului interior de cazarmă.

Peste tot unde privilegiile latifundiarilor și ale marilor capitaliști sînt în primejdie intervine salvator ofițerimea reacționară — pe care popoarele latino-americane o numesc plastic gorile. În Brazilia gorile, în Argentina gorile, în Uruguay gorile. Senatorii americani, care se întreabă cu o naivitate prefăcută de ce grosul ajutorului economic pentru America Latină este cheltuit pentru echiparea și finanțarea militarilor, atunci cînd continentul suferă de racile sociale atît de grave, găsesc răspunsul — pe care de altfel îl cunosc — în evenimentele sociale politice din America Latină. Casta ofițerimii, recrutată cu grijă din rîndurile claselor parazitare, instruită și din nou «recrutată» de către Pentagon, constituie reazimul principal al regimurilor antipopulare de pe continent, din care la nevoie se recrutează juntele militare. Doar nu se poate lăsa la întîmplare sarcina de cerber a miliardelor de dolari investiți pe acest imens continent.

Vremelnic, în timpul președintelui Kennedy, a fost lansată cu multă zarvă «Alianța pentru progres» — un program bazat pe concepția mai elastică și mai subtilă a ajutorului economic combinat cu reforme sociale și cu o fațadă parlamentară, menit să contracareze influența revoluției cubaneze. Kennedy manifesta chiar o «răceală» față de juntele militare, lucru neobișnuit pentru un președinte al Statelor Unite. Nu a trecut mult și accentul a căzut din nou pe vechea și încercata metodă militară, iar juntele au ajuns iar la preț. Republica Dominicană este ilustrativă pentru această sinuoasă evoluție. După asasinarea odiosului dictator Trujillo în 1961, forțele democrate și liberale au luat un avînt atît de puternic încît președintele Johnson a ordonat intervenția militară, iar infanteria marină, faimoasă în istoria latino-americană, a instalat în scaunul de președinte dominican pe Balaguer, omul lui Trujillo, adoptat de Washington. Se pare însă că experiența nu a reușit: aproape un sfert din populația activă nu are de lucru, industria stagnează și singurii care prosperă sînt capitaliștii nord-americani, stăpîni pe pozițiile cheie din economie. Balaguer fiind civil, Washingtonul are în rezervă și un dictator militar, pe generalul ultrareacționar Wessin, care, după ce a participat la lovitura de stat împotriva președintelui constituțional Juan Bosch și s-a evidențiat în cooperarea cu intervenționiștii yankei, s-a refugiat în Statele Unite. Iată «Alianța pentru progres» în plină acțiune.

Cît privește America Centrală, acolo dominația nord-americană este atît de deplină încît operează fără nici o jenă. Recenta «conferință a președinților» din Costa Rica, Salvador, Honduras, Guatemala, Nicaragua, la care a participat și președintele Johnson, a marcat o dată mai mult că această parte a continentului este o imensă plantație a atotputernicului trust «United Fruit Company», a cărei principală funcție este să furnizeze imense profituri patronilor trustului și fructe ieftine pentru piața nord-americană. În aceste condiții, realizarea unei «piețe comune» între micile republici nu poate decît să înlesnească operațiunile «trustului verde», motiv pentru care președintele Johnson a promis acestui hinterland agricol un împrumut de 65 milioane dolari, cam atîta cît reprezintă costul unui bombardier american modern.

Ce s-ar face țările Americii Latine fără generozitatea vecinului de la nord?

ca fiind înfloritoarea Mesopotamie. Statuete de alabastru și marmură ca și valoroase exemplare de sculpturi cu chipuri feminine reprezintă «recolta» cercetărilor arheologice efectuate acum patru ani la Tell-as-Sawwan, pe malul fluviului Tigru.

Specialistul irakian Saadi F. Al-Ruweshdi releva însemnătatea deosebită a acestor noi descoperiri. Cele mai multe din exponate abia urmează a fi incluse în literatura arheologică și supuse examenului oamenilor de știință.

Relicvele Mesopotamiei atrag zilnic mii de locuitori ai Budapestei și numeroși turiști străini. Expoziția adusă din Irak este o instructivă călătorie pe drumuri puțin bătătorite ale istoriei.

DAKAR

COOPERARE ȘI TRANSPORTURI

Corespondență specială de la Nestor ROURA

Importanța planificării transporturilor — în special în zona Africii de vest — a fost una dintre principalele probleme dezbătute în cadrul celei de-a treia sesiuni a Comitetului O.N.U. pentru dezvoltare și planificare, sesiune ale cărei lucrări s-au desfășurat la Dakar. Discuțiile la care au participat experți și delegați prezenți la reuniune, studiile prezentate au avut ca punct de plecare dezvoltarea economică în cadrul unor acțiuni eficiente. După cum s-a subliniat cu acest prilej, diferitele țări mici nu-și vor putea diversifica producția, nu vor putea realiza venituri importante, nici nu vor reuși să-și asigure o reală independență economică dacă nu vor lua măsuri corespunzătoare.

Subregiunea Africii de vest cuprinde 14 țări — Mauritania, Senegal, Sierra Leone, Guineea, Liberia, Gambia, Coasta de Fildeș, Ghana, Togo, Dahomey, Nigeria, Niger, Volta Superioară, Mali. Principalele obiective economice urmărite aici sînt valorificarea produselor și extinderea schimburilor de mărfuri — minereuri, aur, diamante, plante industriale etc. — între cele 14 țări. Fără o rețea de căi de comunicație, legăturile economice în această regiune ar fi însă dificile. De aici și necesitatea dezvoltării sistemului de transporturi.

În acest sens, traseele șoselelor și căilor ferate vor fi stabilite în funcție de amplasarea centrelor economice. Astfel, experții recomandă să se acorde prioritate ameliorării rețelei rutiere dintre Nigeria și Niger, Coasta de Fildeș și Volta Superioară, Mali, Ghana și Volta Superioară, și construirii unei linii ferate Ghana-Togo-Dahomey-Nigeria. Pînă atunci însă — cu excepția avionului — camionul și vasul de coastă rămîn singurele mijloace de comunicație. De aceea companiile de transport naval vor trebui ajutate în ce privește investițiile, iar porturile — mărite.

Tratativele au început, au eșuat, luptele continuă, foamea seceră mii de vieți — iată dimensiunile tragediei care se consumă sub ochii întregii omeniri în Nigeria și Biafra însîngerată de lupte secesioniste, abil întreținute și încurajate de cercuri interesate. Războiul a însemnat pînă acum 150 000 de morți de o parte și de alta a frontului și 200 000 000 dolari pierderi pentru Nigeria și Biafra laolaltă. Acum foamea și epidemiile virulente amenință să extermine șapte milioane de biafrezi aparținînd, în majoritate, populației ibo. Corespondenții de presă care au pătruns în zonele atinse de flagelul necruțător al foamei descriu scene halucinante și transmit amplificat strigătul de ajutor pentru salvarea biafrezilor năpăstuiți. Cîteva guverne occidentale se oferă să livreze cantități de alimente, dar în cele mai multe cazuri intențiile lor sînt frînate de o seamă de considerente politice proprii și opreliști exterioare.

Fapt este că orice întîrziere a ajutorului are urmări fatale pentru un număr mare de copii, femei și bătrîni, pentru biafrezii angajați într-o luptă inegală.

O misiune britanică dirijată de lordul Hunt s-a instalat la Lagos, capitala Nigeriei, și se arată gata să organizeze un «pod aerian» pentru transportul de alimente de la baza situată pe insula Fernando Poo. La rîndul lor, Statele Unite și R.F.G. promit ajutor. Din Italia, organizația «Caritas Internationalis» a și trimis 154 tone de medicamente și alimente pentru copii. Organizații filantropice din Elveția și Norvegia au expediat pe calea aerului 1 000 tone de alimente. Dar nu este de ajuns: foamea continuă să ucidă în Biafra în timp ce manevrele politice pentru exploatarea situației nu încetează la Lagos și în alte capitale. Autoritățile nigeriene încearcă să condiționeze tranzitul de alimente și medicamente de capitularea Biafrei.

Denunțînd jocul murdar al anumitor cercuri interesate în continuarea vărsărilor de sînge, căpetenia luptători-

(Continuare în pag. 30)

Copii biafrezi înfometați în așteptarea ajutorului.

telex

(Urmare din pag. 29)

lor Ibo, colonelul Ojukwu, refuză ajutorul englezilor pentru că aceştia furnizează — concomitent cu această acţiune de «ajutor umanitar» — arme şi muniţii regimului militar din Lagos, pentru ca acesta să le folosească împotriva Biafrei. O seamă de piedici de ordin tehnic îngreunează de asemeni sosirea la timp şi în mari cantităţi a ajutoarelor. Este vorba de capacitatea redusă a terenurilor de aterizare biafreze şi de absenţa unor căi de acces terestre spre regiunile sinistrate.

Situaţia este în prezent atît de dramatică încît mulţi comentatori consideră că pierderile în oameni din Biafra tind să devină mai mari decît cele pricinuite de războiul din Vietnam.

B. DIC

QUICK: CONDIŢIA ŞCOLILOR VEST-GERMANE

Un adevărat semnal de alarmă cu privire la stările de lucruri din şcolile vest-germane este lansat într-un recent articol din revista «Quick». În ce constă *situaţia catastrofală* (aprecierea aparţine profesorului în psihologie Pichotcka, din München) a şcolilor din R.F.G.? Iată cîteva aspecte, relatate de amintita publicaţie: existenţa unor clădiri datînd, în proporţie de peste 50%, de la începutul acestui secol — «clădiri neigienice, lipsite de confort modern»; clase supraaglomerate, cu pînă la 70 copii, fapt ce face imposibilă ţinerea cursurilor într-un mod satisfăcător; materialul didactic este vechi şi demodat; manualele şcolare sînt învechite şi în ele «se mai pot încă descoperi poezii naziste, ca de pildă poeziile «patriotice» ale lui Heinrich Lersch» (Quick); programele analitice nu ţin seama de faptul că elevii trebuie pregătiţi pentru viaţă. La toate acestea se adaugă şi un alt fapt, nu de mai mică importanţă şi care suscită de asemeni, în momentul de faţă, o discuţie aprinsă în presa şi cercurile social-politice vest-germane. Este vorba de împărţirea actuală, pe criteriile confesionale, a şcolilor din R.F.G. — element care influenţează în mod negativ organizarea unui sistem unitar de învăţămînt şi, în ultimă instanţă, este răspunzător de imposibilitatea adoptării unor măsuri de ordin material menite să ducă la buna desfăşurare a activităţii şcolare. Problema avînd şi implicaţii politice, cererile care se ridică întru abolirea acestui sistem şi revendică trecerea la aşa-numitul «învăţămînt comunal» se lovesc de opoziţia cercurilor conservatoare.

Care sînt rezultatele unor atari stări de lucruri? În martie a.c. un mare număr de părinţi au făcut coadă o noapte întreagă în faţa intrării unui gimnaziu din Rodenkircher (în apropiere de Köln) pentru a-şi putea înscrie copiii; au fost primiţi 132 copii — alţi 185 fiind refuzaţi din lipsă de locuri. Acesta este un aspect. Dar iată şi un altul, nu mai puţin grav. Institutul vest-german pentru cercetări internaţionale pedagogice, de pildă, a studiat rezultatele unui test matematic realizat printre elevi din 12 ţări europene. Cei din R.F.G. au ocupat penultimul loc.

Răspunzînd întrebării: «Sînt oare şcolile vest-germane pe măsura cerinţelor secolului XX?», revista vest-germană trage concluziile: «Nu, ele nu sînt, pentru că sistemul este înapoiat. În aproape toate ţările învăţămîntul este obligatoriu pentru toţi copiii timp de zece ani. Copiii de muncitori stau alături de copiii de medici, avocaţi sau profesori. Nu mai există privilegiul educaţiei pentru unii. Peste tot se dă o atenţie deosebită chimiei, matematicii, fizicii, biologiei şi limbilor străine. Acestea sînt elemente care trebuie să apară şi în şcoala (vest)-germană... Numai dezvoltînd învăţămîntul se poate înainta pe tărîm economic şi social». Ideile acestea sînt într-adevăr pe măsura secolului XX. Dar numai cu ideile...

I. CIOARĂ

CÎND BOEING N-ARE BANI, CONCORDE N-ARE CLIENŢI

De multă vreme Concorde şi Boeing 2707 se află în întrecere. Este vorba, după cum se ştie, de avioanele gigant supersonice de pasageri care urmează să fie lansate pe liniile internaţionale — primul construit în colaborare de francezi şi englezi, al doilea de o societate americană. Evident, se sconta că tipul de avion care va intra primul în circulaţie va acapara şi piaţa. De aci o cursă înversunată.

Acum cîteva zile însă s-a anunţat la Washington că s-a hotărît în Camera Reprezentanţilor anularea alocaţiilor de 92 milioane dolari prevăzute pentru construirea lui Boeing 2707. Aparent nici că se putea o veste mai bună pentru concurentul Concorde.

Dar experţii englezi sînt de părere că ştirea nu aduce de loc motive de bucurie. Concorde, după zborurile de încercare, nu va putea intra în producţie de serie decît dacă primeşte comenzi ferme pentru cel puţin 74 bucăţi din partea firmelor de transporturi. Or, firmele vest-europene, ca urmare a retragerii din cursă a lui Boeing 2707, consideră că pericolul concurenţei firmelor de transport americane scade, şi că deci pot deocamdată să nu se grăbească cu investiţiile în Concorde. Ele vor prefera pentru un timp avioanele cu reacţie de mai mică anvergură, care sînt mai ieftine. Aşadar, nu le rămîne autorilor Concorde-ului decît să roage concurenţii americani şi Camera Reprezentanţilor: daţi-i drumul domnilor, nu ne lăsaţi singuri!

Paradoxal, dar adevărat.

Nicolae URECHE

Maurice Jacques Couve de Murville, noul prim-ministru al Franţei. Născut la 24 ianuarie 1907 la Reims, a absolvit liceul la Paris şi apoi a obţinut licenţa în litere şi doctoratul în drept, după care a urmat cursurile Şcolii de ştiinţe politice din Paris. Începînd din 1930 ocupă, timp de un deceniu, funcţii importante în Ministerul de Finanţe. În timpul războiului se alătură «Franţei combatante» sub ordinele generalului De Gaulle şi devine membru în Comitetul francez pentru eliberarea naţională. Din 1945 i se încredinţează posturi de răspundere în aparatul diplomatic francez — la Cairo, Washington şi Bonn — iar la 1 iunie 1958 este numit ministru de externe, funcţie pe care a deţinut-o pînă la remanierea guvernamentală ce a precedat alegerile pentru noua Adunare Naţională — cînd i s-a încredinţat portofoliul economiei şi finanţelor

COMPUTER

• 60 000 000 dolari, deci cu aproape 5 000 000 în plus faţă de anul acesta, va cheltui Organizaţia Mondială a Sănătăţii (O.M.S.) pentru combaterea diferitelor flageluri ce mai bîntuie în diferite regiuni ale lumii.

• Evoluţia creşterii taliei la bărbaţi în Europa înregistrează un record în Olanda: încă de pe acum un plus de aproape 11 cm faţă de prevederile pentru 1980.

• «Chrysler», deţinătoarea locului 3 în industria americană de automobile, se «reprofilează» parţial pe construcţii navale. Numai în cursul ultimelor luni au fost lansate la apă 32 de tipuri de ambarcaţii cu motor «Chrysler».

• Creşterea rapidă a numărului studenţilor în Franţa; în cifrele de azi şi în cele de perspectivă: anul acesta — 620 000, în 1968 aproape 800 000, iar în 1971 peste 1 000 000 de studenţi.

• Din relatările ziarelor pragheze reiese că în prezent 1 500 000 de cehi şi slovaci trăiesc răspîndiţi în diferite ţări din lume. Numai în S.U.A. numărul lor se ridică la 1 000 000, 70 000 în Canada, 10 000 în Australia.

• O cifră fără comentariu: 50 000 americani în uniformă staţionează pe teritoriul Thailandei (545 000 kmp — peste 30 milioane de locuitori).

• 300 000 000 franci algerieni, iată cifra de afaceri globală a celor 18 firme industriale naţionalizate în Algeria. Majoritatea aparţineau marelui grup olandez «Unilever».

• Nelson Rockefeller, angajat în cursa pentru preşedinţia S.U.A., speră să obţină la Convenţia de la Miami a partidului republican un număr de 480 mandate, dintre care însă numai 180 sînt sigure.

• Sondaje de opinie publică efectuate recent în Anglia indică o dezaprobare în proporţie de 71% faţă de legea lansată de guvernul Wilson care limitează majorarea salariilor la 3%.

• Recordul sinuciderilor este deţinut de medicii americani. Concluziile unei anchete recente: la fiecare 100 000 de medici s-au sinucis 33 numai în ultimii doi ani.

CRONICA DE TREI SECUNDE

Macabra anchetă minuţioasă

Un picior de om plutea singurel pe rîul Mooloa din Mexic. Poliţia îl pescuieşte şi trece la cercetări minuţioase. Cînd auzim de cercetări minuţioase în mintea noastră se aprind imediat imagini grozave — adevăr teribil, lumină mare în bezna enigmei, triumf al raţiunii în noaptea unui marş funebru. Se dau acum la iveală — după lungi investigaţii în timp şi spaţiu — concluziile anchetei macabre: piciorul fusese amputat unui bărbat la spitalul din Tepico, oraş pe lîngă care trece apa aceea cu atîtea vocale la două consoane. După amputare, medicii — supraaglomeraţi cu operaţiile — au dat soţiei piciorul soţului ca să-l incinereze sau să-l înmormînteze, la alegere. Soţia, avînd pe cap alte probleme — ca orice soţie căreia i-a rămas bărbatul în viaţă — a dat «obiectul» unui şofer, plus o sumă frumoasă, ca acesta să ducă la bun sfîrşit operaţia. Şoferul, avînd şi el altele pe cap — că doar n-o să renunţe la un pasager pentru funeraliile unui picior necunoscut — s-a gîndit că nu există nimic mai simplu decît să arunce pachetul macabru în apă. Asta-i tot — nimic macabru, nimic absurd, nimic teribil în ancheta minuţioasă, nici un triumf al raţiunii, fiindcă raţiunea nu triumfă decît după ce a fost învinsă. Or, toţi cei implicaţi au fost raţionali: ei n-au avut timp. Ei n-au avut timp, au avut altele pe cap, ei trăiau, ei întonau — cum se spune frumos — marele imn al vieţii. Că din imnul ăsta al vieţii triumfătoare a apărut şi ceva inuman — e normal: din ce să apară inumanul dacă nu din lipsa de timp? Dar pentru o asemenea concluzie nu e nevoie de o anchetă minuţioasă. E suficientă şi o cercetare superficială. Cred că e întîia dată cînd o anchetă minuţioasă ajunge atît de clar la aceleaşi concluzii cu cele ale oricărei anchete superficiale. Pe drumul grav ca un marş funebru spre adevăr, poliţiei mexicane i se cuvine un gînd bun, rotit larg ca un sombrero.

Din nou Blaiberg

Viaţa, nu altceva, mă sileşte să revin la Blaiberg. N-aş mai fi vrut să scriu despre el. Dacă era după mine, l-aş fi lăsat să trăiască liniştit, să moară liniştit, anonim, ca un muritor de rînd. Nimeni nu bate toba cînd un om moare după 60 de ani cu inima lui. De ce ar fi alt fel dacă un alt om se stinge la 60 de ani după ce a luat inima altuia? Din Blaiberg ar fi fost de ajuns să reţinem că se poate trăi ceva mai mult dacă ne schimbăm o dată în viaţă pompa aceea. Dotaţi cu pompa altuia, se poate trăi ceva mai mult — după cum se poate să nu mai trăim ceva mai mult. Peste asta, ce să mai zicem? Încă o schimbare de inimă, şi încă una, unde am ajunge? Viaţa n-ar mai fi viaţă ci o performanţă, un record mondial bătut prea des. Omenirea ar deveni un stadion urlat ca un circ în care spectatori inepţi ar aştepta toată ziua bună-ziua o ştafetă de 4 × 100 metri să alerge în 40 de secunde un 10 000 de metri. E bine să trăim cu convingerea că ştafetele de sprinteri nu pot bate recordul curselor de fond... Totu-i să ne dăm seama dacă sîntem sprinteri sau fondişti. Asta-i cel mai greu, asta se află prea tîrziu. N-am dreptate? E de ajuns că Blaiberg m-a aprobat refuzînd o a doua grefă. E tot ce a făcut mai curajos omul acesta în care bate într-adevăr o minte de om. În rest — să aibă parte de atîtea zile cîte i-au fost scrise.

Radu COSAŞU

MEMENTO

PETRE PREDOANA

Redacția noastră a suferit săptămîna trecută o grea pierdere, prin tragicul deces al tînărului nostru coleg Petre Predoana.

Ridicat din rîndul muncitorilor tipografi de la «Casa Scînteii», regretatul nostru coleg a fost pentru toți un exemplu de cinste, devotament, seriozitate, o pildă curată a felului în care un om se poate realiza parcurgînd un permanent efort de autodepășire. Înzestrat cu un talent real, Petre Predoana a devenit mai mult decît o speranță, cu care paginile acestei reviste s-au putut mîndri, din nefericire, mult prea puțin.

Redacția revistei «Flacăra» și foștii colegi ai lui Petre Predoana din combinatul poligrafic «Casa Scînteii» exprimă îndureratei familii, o dată cu sincere condoleanțe, sentimentele noastre de profundă compasiune și simpatie.

carte

■ A reapărut **Istoria literaturii române** — compendiu — de G. Călinescu sau cum o definea autorul nu ea o simplă prescurtare a ediției mari» ci «ca un adaos în scopul de a rezuma impresiile generale» conținute în una dintre cele mai pasionante cărți ale scriitorului românesc. Ediția e îngrijită de Andrei Rusu. Postfață de Al. Piru (Editura pentru literatură).

■ Se mai întîmplă ca uneori critica să trateze cam de sus pe cei care își pun trudnic visul pe hîrtie. Unei astfel de practici i-a căzut parțial victimă și ultimul roman **Dansul focului** al unui prozator harnic și cu vocație, Traian Filip. De aceea consemnăm cu satisfacție aprecierile de bun-simț aflate într-o recenzie din lunarul «Fașul literar» (6) asupra acestui roman. Fără a ocoli și lucrările criticabile, I. Fruduș, autorul recenziei, conchide că «Traian Filip este un scriitor care evoluează», și care e «înarmat cu toate resursele necesare pentru a birui dificultățile și a recolta noi succese».

■ O serioasă tentativă de reîncetățenire a eseului în peisajul nostru literar: **Fragmente despre cuvinte** de Toma Pavel, seducător «discurs» asupra vorbirii «pe care noi o înfăptuim», dar mai ales asupra cuvintelor care «subzistă indiferent de spusele sau de tăcerea noastră» (Editura pentru literatură).

■ Cu setea de informare a publicului nostru nu e de glumit și nici foamea lui de substanță nu mai poate fi trecută cu vederea. Fără îndoială că edițiile noastre știu foarte bine acest lucru. În acest sens, remarcăm activitatea din ultimul timp a Editurii Meridiane. Printre recentele ei apariții se numără și **Avangarda artistică a secolului XX** de Mario de Micheli, un volum epuizat fulgerător din librării. Valoroasa carte s-a bucurat și de buna traducere a poetului Ilie Constantin.

■ Cunoscut ca unul dintre cei mai buni reporteri ai noștri, Vasile Nicorovici e prezent în vitrinele librăriilor de data asta cu un roman: **Nebunia vitezei** (Editura tineretului)

■ Însoțită de un verificat aparat științific și în excelente condiții grafice, a apărut la Editura Academiei Republicii Socialiste România cartea cunoscută în istoria literaturii române sub numele de **Palia de la Orăștie** (1581-1582). Ediția îngrijită de Viorica Pamfil, doctor în filologie, cuprinde și reproducerea fotografică a întregului text, «însoțită de o transcriere interpretativă cu litere latine».

■ La o cincea carte de poeme, Al. Raicu, cu **Sosesc romantic**, ni se relevă ca un poet de sensibilitate și decantate fluidități muzicale (Editura pentru literatură).

disc

■ **Jean Păunescu** cîntă tulburător de frumos. Mai ales muzică ușoară românească. De astă dată însă ne înșelată cu muzică italo-română (coproducție Loiscoono-Udrițe, Mascheroni Fortunescu, Testa, Sciorilli-Udriței). Sîntem convinși că mulți îndrăgostiți de muzică bună ar fi și mai îndrăgostiți de ea dacă o vor putea găsi în mai multe interpretări... Jean Păunescu (EDC-975)!

■ În legătură cu un recent disc al lui **Alexandru Jula** se ivesc cîteva nedumeriri cu privire la practica «traducerilor», «prelucrărilor» (nici noi nu mai știm cum ar putea fi botezate) a unor texte ce au însoțit la origine și în versiunea originală răsunătoare succese mondiale. De ce lucrarea lui Leoni, «Ritornerai, ritornerai», a devenit în «versiunea Udriște» «De ce ai plecat?» (ceea ce e cu totul alteeva) și de ce versiunea cîntecului lui Hadjidakis, «Rose blanche de Corfu», a schimbat (un pic!) geografia: «Floare albă din Pireu»?... Pe același disc mai puteți asculta «Soția prietenului meu» (Macias), de astă dată tradus corect (45-EDC-974).

■ Muzicuța lui **Horațiu Frincu** ar fi meritat o mențiune aparte. Ar fi meritat să o discutăm în cadrul unor însemnări dedicate în exclusivitate discurilor cu muzică la... muzicuță. Deocamdată, ne limităm să recomandăm discul EPC-963.

cinema

■ **Viva Maria.** Un mare cineast — surprinzător prin diversitatea fețetelor sale — glumește și cochetează cu istoria. Louis Malle («Ascensor pentru eșafod», «Viață particulară», «Zazie în metrou») își dezvoltă gluma cu inteligență și farmec și cu vădită poftă de a stoarce cinematograful de toate posibilitățile sale. Rezultatele sînt mai puțin rotunde decît în creațiile anterioare, dar asta nu trebuie să ne pună pe gînduri. Cine știe ce ne așteaptă mîine din partea lui Malle! În rolurile principale, nici mai mult, nici mai puțin decît Brigitte Bardot și Jeanne Moreau. Alături de ele: George Hamilton, Gregor von Rezzori, Paulette Dubost, Claudio Brook, Carlo Lopez Moctezuma.

■ **Taffy și vînătorul.** Prin jungla africană, pe urmele filmelor care mizează pe omenescul nostru slăbiciune în fața a ceea ce este spectacol aventuros-exotic. **Regia** — Terry O. Morse (S.U.A.). În distribuție: Jacques Bergerac, Manuel Padilla, Shary Marshall, Hary Rhodes.

■ Nu pierdeți aceste filme și rețineți și numele realizatorilor lor. **Prietenele** (Ewald Schorm), **Aventurierii** (Robert Enrico), **Alegere de asasini** (Philippe Fourastié).

■ Mari cineaști pe ecranele noastre **Akira Kurosawa** (Cei șapte samurai), **Alain Resnais** (Hiroshima, dragostea mea), **Howard Hawks** (El Dorado), **Claude Lelouch** (Un bărbat și o femeie), **Stanley Kramer** (O lume nebună, nebună, nebună).

■ La ocrotitul cinematograf ce se cheamă «Timpuri noi», printre multe documentare mediocre se află și o floare delicată: **Povește pe geamul înghețat**, un film de inspirată animație, realizat de Angela Buzilă cu colaborarea pictorului Benone Șuvăilă

■ Richard Burton și Rex Harrison vor fi parteneri în filmul **Scara**, pe care-l realizează în Franța producătorul Daryl Zannuck.

muzică

■ Un grup de artiști polonezi începe mîine o serie de spectacole în București și în țară în cadrul «Zilelor culturii R.P. Polone». Soliști de muzică ușoară, formații orchestrale, actori de comedie susțin programul. Cîteva nume cunoscute: cîntărețul R. Arning, solistele Hanna Konieczna, Wanda Warska ș.a.

plastică

■ **18 pictori din Varșovia.** Cîțiva profesori de la Academia de arte frumoase din Varșovia, cîțiva premiați ai unor bienale de pictură, cîțiva artiști cu renume europeană ca Lenica, Cybis ș.a., într-un fel o parte a elitei plasticii poloneze este reunită în această expoziție. Abstractul domină copios cu multiplele lui tendințe, opoziție făcînd Jan Cybis (n. 1897), părintele op-art-ului polonez (care la București este prezent cu cinci pînze de manieră impresionistă, de o remarcabilă forță coloristică), A. Winnicki (n. 1911), dominat de certe substraturi expresioniste, sau E. Markowski (n. 1912). Marian Bogusz («Confruntare XXX»), și mai cu seamă A. Kobzdej («Fără orizontală în azur» etc.) distrug spațiul clasic al pînzei optînd pentru reliefuri și adîncimi. Alfred Lenica rămîne același pictor al misterelor pe care îl cunoaștem, cu lumile lui insolite, creator de forme și universuri cromatice pasionante pentru retină, la fel ca și Tadeusz Dominik, simplu și liric ca în «Grădina» (Galeriile de artă — bd. Bălcescu nr. 23).

■ **Fotografii artistice din Iugoslavia.** O tematică eterogenă fără intenții programatice mai generale, dar care ilustrează pasiunea de a surprinde metaforele cotidianului. Printre numeroasele imagini se întîlnesc instantanee de o certă frumusețe («Destin» de R. Mladenovici; «Înnoptații» de M. Jurcic etc.) sau peisaje expresive ca cele ale lui N. Vranic și T. Dabna (Galeriile de artă fotografică — str. Brezoianu nr. 23-25).

■ «Potlogi». Pierdut în mijlocul cîmpiei, palatul din comuna Potlogi a fost construit de către Constantin Brîncoveanu în 1698. Este al doilea palat ridicat de către domnitor. Dar «prea iscusitele și frumoasele case» au suferit de-a lungul timpului stricăciuni. Renovarea va reda curții aspectul, bogăția și decorația de odinioară. Un istoric detaliat al monumentului brîncovenesc îi va aduce cititorul din această carte, apărută în Editura Meridiane, semnată de Ștefan Balș.

■ Prilejuită de finele anului de învățămînt, expoziția studenților de la Institutul de arte plastice însumează cîteva zeci de lucrări de pictură, grafică, sculptură și artă decorativă. Expoziția poate fi vizitată în incinta institutului din str. General Budișteanu nr. 19.

televiziune

■ DUMINICĂ 21 IULIE. Ce bine e să fii Zigzag! Te plimbi la Mamaia, apoi la Poiana Brașov... Nu uitați, telemagazinul de azi ne dă dezlegarea unui bun serial polițist — «Întîlnire la Lavra» (17.00) ● Din cel de-al doilea program al serii vă recomandăm **Teatru la studio**: «Jocul dragostei și al întîmplării» de Marivaux. Interpreți: Rodica Tapalagă, Dorina Lazăr, Alexandru Repan, Dumitru Furdui, Marian Hudac, Gh. Popovici-Poenaru (21.20)

LUNI 22 IULIE. Filmul englezesc «Robin» a cărui principală virtute (parcă și singura) este interpretarea: Laurence Harvey și Kim Novak (21.20)

MARȚI 23 IULIE. Filmul sovietic «Pe gheața subțire», după o povestire de mare densitate epică de Brean̦ev. Va rula în două serii (20.45) ● «Soarele, muzica, marea și noi» — un titlu care spune aproape totul, nouă nemaiștiminîndu-ne decît să precizăm că e cu Aura Urziceanu și Horia Moculescu (22.10).

MIERCURI 24 IULIE. Ascultați pe Minodora Nemeș, Ioana Cristea și Ion Lucian într-un program de muzică populară (20.00) ●«Guantanamera», celebra melodie cubaneză, a dat titlul unei emisiuni muzicale din care, desigur, nu ritmurile îndrăcite vor lipsi (20.45) ● Pe știul Telecinemateelii: valorosul film japonez «Harakiri» (21.30)

JOI 25 IULIE. Cine a «descoperit» mini-filmoteca Mickey Rooney a făcut o treabă excelentă pentru deconectarea noastră nervoasă (20.26) ● Lucrată cu prîcepere, cu migală dar și cu dragoste, emisiunea **O sumă de cuvinte** numără mulți admiratori. În ediția de azi: «Ion Budai-Deleanu — Țiganiada» pe un scenariu semnat de Eugen Simion și Nichita Stănescu (21.00)

VINERI 26 IULIE. Urmăriți emisiunile de cultură muzicală ale **Studioului muzical**. Cu concursul pianistului Dan Grigore și al dirijorului Roberto Benzi — o pagină Liszt (20.20) ● Grigore Hagiu, tînărul autor al unui recent și bine primit volum de poezii, într-o discuție despre cartea sa cu scriitoarea Stăniana Pop, în cadrul rubricii **Cărți și autori** (20.40) ● Seria a doua a filmului «Pe gheața subțire» (21.15).

SÎMBĂTĂ 27 IULIE. În ultima vreme cam parcimonios cu emisiunile sportive și nu întotdeauna îndeajuns de selectiv (regatele de caiac-canoe de la Snagov au fost un adevărat fiasco din punct de vedere telegenic), programul din această săptămînă ne oferă o transmisie în direct, sperăm reușită, de la Poiana Brașov unde se desfășoară un concurs internațional de atletism (17.00).

teatru

■ Un spectacol de agrement estival — în cadrul căruia Florin Vasiliu apare într-o dublă ipostază: de autor (împreună cu Rodica Gheorghiu) și de interpret principal. Este vorba de comedia **Vrei să fii nevasta mea?**, în care mai joacă N.N. Matei, Victoria Mierlescu, Matei Gheorghiu, Cristina Deleanu și C. Diplan. Zilele acestea spectacolul se află în turneu prin țară

■ **Topaze** la Pitești cu o distribuție tînără în regia lui C. Dinischiotu (autorul spectacolului de pe scena Teatrului Național din București). Protagonist: D. Bitang, alături de Mihaela Dumbravă, Sorin Gheorghiu ș.a.

■ Piesa **Rosmersholm** de Ibsen a stîrnit încă un regizor tînăr (după Aurel Manea, mult discutatul autor al spectacolului de la Sibiu). E vorba de Anca Ovanez, care semnează regia spectacolului la Teatrul de stat din Constanța.

■ Teatrul de păpuși din Constanța a marcat în ultimul an o binevenită creștere calitativă a spectacolelor sale. El a fost invitat să întreprindă vara aceasta un turneu în R.P. Polonă

■ Eveniment artistic local: la Craiova s-a închegat colectivul unei formații de operetă din colaborarea Teatrului Național cu Filarmonica «Oltenia» și ansamblul artistic «N. Bălcescu». Spectacolul de debut: **Voievodul țiganilor** de Johann Strauss.

■ Colaborare intermunicipală: o superproducție la Constanța cu concursul Teatrului «C. Tănase» din București. 500 de actori, soliști, instrumentiști, balerini au fost îndrumați de regizorul N. Dinescu în spectacolul **Revista pe stadion** (stadionul de pe malul mării). În distribuție, bucureștenii: Stela Popescu, Horia Căciulescu, Puiu Călinescu, Nicu Constantin, Al. Lulescu și constănțenii: Ilona Mogica, Jean Constantin, Gelu Manolache.

■ Spicuiri din programul săptămînal al teatrului la microfon: **Nud cu vioară** de Noël Coward, cu: Aura Buzescu, Radu Beligan, Jules Cazaban, Natașa Alexandra, Virginica Romanovski, Sanda Toma, Silvia Popovici ș.a. (21 iulie); **Omul cu mîrțoaga** de Gh. Ciprian, cu: Octavian Cotescu, Marcel Anghelescu, Septimiu Sever, Dana Comnea, Nineta Gusti, Florin Scărlătescu, Șt. Mihăilescu-Brăila, George Trestian (26 iulie). Mai pot fi ascultate: **Iubirul meu fără nume**, comedie de Silvia Andreescu și Th. Mănescu (22 iulie); **Vreau să fiu nevasta ta** de Czimaceck și Semsey (21 iulie); **Vizitatorul necunoscut** de Guy Abecassis (25 iulie).

Florin Vasiliu

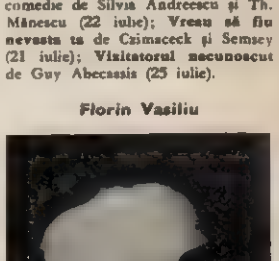

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la Concursul pronosport nr. 29 din 21 iulie 1968

I. Petrolul Moinești-Ceahlăul	2
II. Gloria C.F.R.-Arcuș	X
III. Unirea Focșani-SUT Galați	1
IV. A.S.A. Sibiu-Gaz metan	1
V. Metalul Copșa M.-C.S.M. Sibiu	2
VI. U.M. Timiș-C.S.M. Reșița	X
VII. C.F.R. Arad-C.F.R. Timiș	1
VIII. Unio-Mineul B.M.	2
IX. Victoria Carei-Metalul Satu Mare	1
X. Metalul Tîrgoviște-Rapid C.F. Buc.	1
XI. Olimpia Oradea-C.F.R. Cluj	1
XII. Ind. Sîrmei-Soda	X
XIII. Victoria Tg. Jiu-Metalul Tr. Severin	1

FLACĂRA ALBUM

cu ritmul în sînge: formația condusă de Cornel Fugaru.

FLACARA

31
'68

ANUL XVII
NR. 687
27 IULIE 1968

INTERVIU 5 MINUTE

LITORAL '68

În ziua în care am transmis telefonic prezentul interviu cu tovarășul **Ion Popa,** vicepreședinte al Consiliului popular al municipiului Constanța, *pe litoral se aflau 42 000 turiști înregistrați la O.N.T., plus alte cîteva zeci de mii sosiți pe cont propriu. În aceeași zi pe litoral s-au vîndut 120 tone de pîine și 100 000 sticle de bere (alți 20 000 litri de la butoi), 70 tone de carne, 50 000 litri apă minerală, 7 000 kg înghețată, 5 000 litri orangiadă, 100 tone de fructe.*

— Planurile în materie de aprovizionare au fost depășite de cerințe?

— Desigur, dar vom face față situației. Pregătirea sezonului a început din toamnă; în aprilie însă, reconsiderînd planurile, am obținut suplimentările de rigoare, iar în plin sezon, de la caz la caz, am suplimentat... suplimentările. Putem afirma că, în ciuda unor scăderi, fondul de marfă pentru turiști și populație este asigurat.

— Se știe că în sezon dezastrările se produc uneori de la oră la oră. Ce s-a făcut pentru asigurarea unei aprovizionări rapide, zilnice, sau chiar de mai multe ori pe zi?

— Măsurile pe care le-am luat au dat rezultate. Totuși trebuie să extindem rețeaua de autoservire prin complimentarea cu rulote mobile, cu magazine «pe roți» și cu tonete.

— Cum își onorează partenerii contractele?

— În general, le onorează. Dar în sectorul alimentar suntem jenați de unele restanțe dintre care mai serioase sînt cele produse de «Avîntul»-București (40 tone conserve), «Apamin»-Borsec (180 000 sticle), I.A.S.-Amzacea și I.V.A.C.O.P.-Tulcea (397 000 oua). S-au luat măsuri de remediere.

Discuție consemnată de B. DUMBRAVĂ

DACCIC 200

CAPACITATE DE MEMORIZARE: 32 768 CUVINTE

Mașina de calcul «Daccic-200» este o realizare de prestigiu a Institutului de calcul din Cluj. Noul «creier electronic» concretizează efortul intelectual al colectivului de matematicieni, ingineri electroniști și tehnicieni condus de prof. acad. Tiberiu Popovici. Spre deosebire de «Daccic-1», care avea o viteză de calcul de 2 000 operații pe secundă, «Daccic-200» efectuează în aceeași unitate de timp 200 000 de operații, dispunînd de o capacitate de memorizare de 32 768 cuvinte. Operațiile sînt realizate pe două nivele sau limbaje de programare automată tip «Algol», iar aparatura periferică, cuplată la calculator prin canale multiple, funcționează într-o perfectă simultaneitate cu instalația centrală.

Activitatea noului calculator electronic este legată indisolubil de problemele concrete ale economiei naționale, contribuind la realizarea calculelor tehnico-științifice din domeniul construcțiilor, tehnicii și agriculturii. «Daccic-200» s-a dovedit extrem de util și în probleme privind automatizarea calculelor de planificare.

L. TIMBUS

PE ORDINEA DE ZI

ORGANIZAREA ȘTIINȚIFICĂ A PRODUCȚIEI

1 TIMIȘOARA: 50 comunicări

Recent a avut loc la Timișoara un simpozion cu tema «*Organizarea științifică a producției*», inițiat de Institutul politehnic și Universitatea din Timișoara, cu sprijinul Institutului de cercetări economice al Academiei Republicii Socialiste România.

În cadrul simpozionului, la care au luat parte cadre de specialiști din producție, din cercetare și învățămînt, s-au prezentat peste 50 de comunicări

Probleme ale conducerii întreprinderilor moderne; aspecte privind organizarea întreprinderilor industriale; utilizarea calculatoarelor electronice în rezolvarea unor probleme de producție; conducerea proceselor tehnologice din industria chimică prin calculatoare automate; tehnica combinării operațiilor de executat pe mai multe mașini, pentru diverse tipuri de procese tehnologice; mediul ambiant — factor important în organizarea rațională a locului de muncă; elemente constructive și tehnologice necesare prelucrării de grup; metodica de defalcare a combustibililor în centralele electrice de termoficare etc., iată numai cîteva din titlurile și preocupările cuprinse în comunicări.

R. GÎRLAN

2 U M T: eficiența materiei cenușii

Recent un grup de specialiști englezi a vizitat Uzina metalurgică-Timișoara (U.M.T.). Oaspeții au relevat calitatea înaltă a mașinilor uzinale românești de ridicat și transportat. L-am rugat pe tov. Bernath Mihai, inginerul șef al Institutului de cercetări și proiectări pentru mașini de transportat și ridicat din Timișoara, să ne vorbească despre realizările tehnicienilor români.

— Succesele se datoresc în primul rînd cadrelor cu înaltă calificare; întreaga tehnică de execuție este deplin asimilată, ceea ce înseamnă calitate pe toată linia. Podurile noastre rulante și macaralele-turn sînt de aceea mult solicitate de parteneri externi din R.A.U., India și Iran.

În ceea ce privește eficiența «materiei cenușii», un colectiv condus de ing. Bernath a reușit să scadă consumul de metal cu 15% prin înlocuirea oțelului normal cu oțeluri slab aliate. Totodată s-a obținut reducerea secțiunii diferitelor piese.

Altă realizare: grinzile rulante suspendate, deși au aceleași caracteristici tehnico-funcționale cu cele construite anterior, prezintă o reducere de circa 50% din greutatea unui pod rulant cu aceleași caracteristici.

Ilie ROȘIANU

INSTANTANEE

DUMINICĂ. Atențiune! Atențiune! Pescari amatori ghinioniști! Vă puteți răzbuna cu... soarta la restaurantul «Delta Dunării» din Mamaia unde ca să mîncați pește trebuie să-l și prindeți în bazinul special amenajat.

LUNI. Reamintim pe această cale conducerii I.T.B. că poate să aibă și inițiative. De pildă: consultînd mersul trenurilor, să facă în așa fel încît mult așteptatele taxiuri să se sincronizeze cu graba călătorilor sosiți în Gara de Nord.

MARȚI. Monte Carlo? Nu. Mult mai aproape, și din punct de vedere al ultravioletelor tot atît de eficient: șirul studențesc Lacul Tei din București.

MIERCURI. Care ar putea fi identitatea acestei clădiri noi din Singeorz-Băi? După unii, ar fi un colț de

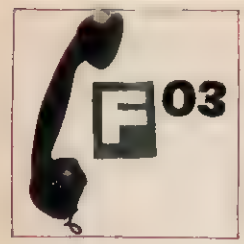

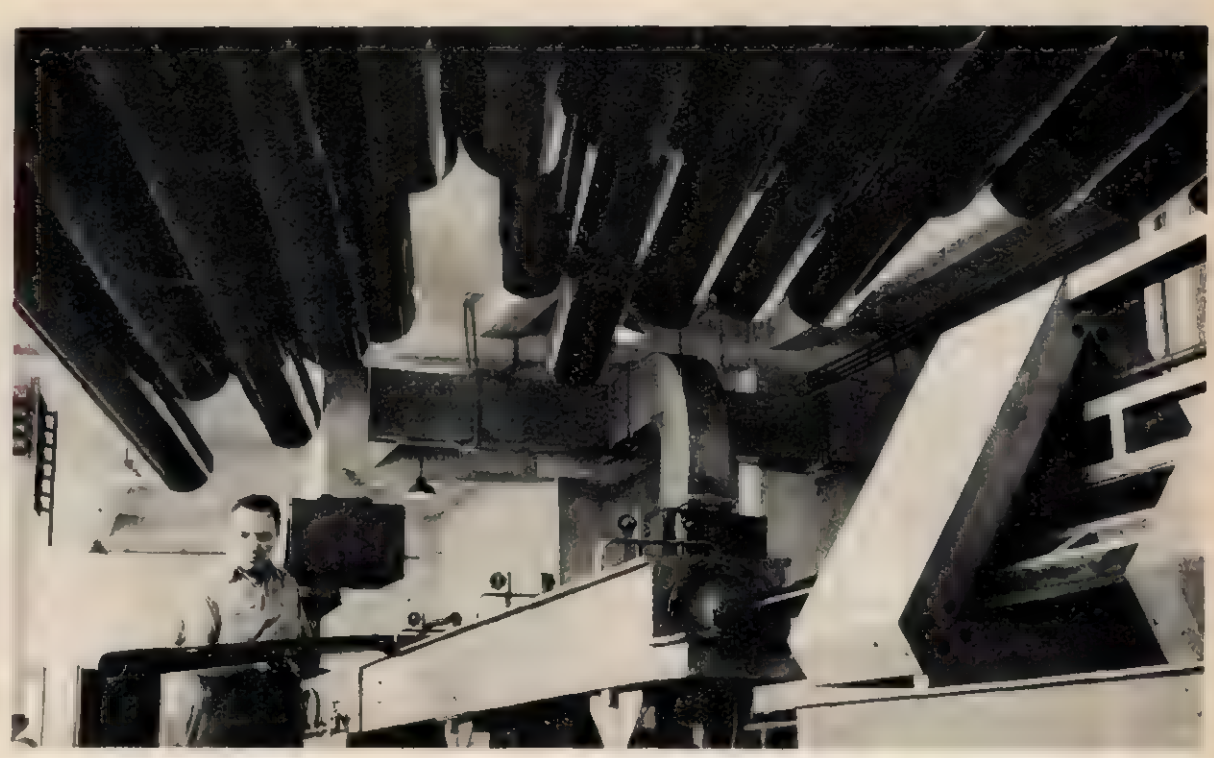

Un decor insolit: ne aflăm la secția de extrudere a Uzinei de prelucrare a maselor plastice-București. Cele 60-70 tone de țevi de diferite dimensiuni care ies săptămînal de aici luînd drumul industriei și agriculturii au, datorită calității lor, multiple întrebuințări.

Farm. MIRCEA POPESCU, șeful serviciului plan, Ministerul Sănătății:

— Ce preparate farmaceutice noi ne oferă industria noastră de medicamente?

— Dintre ultimele «arme» intrate în «arsenalul» terapeuticii voi cita în primul rînd două medicamente care substituie în condiții optime preparate similare din import: NAPOSIMUL (sinonim cu DIANABOLUL), care își găsește o largă aplicație în medicina internă și chirurgie, în toate cazurile în care este necesară stimularea organismului, recuperarea grabnică a forțelor bolnavului, și ULCOMPLEXUL (sinonim cu preparatul străin GASTROQUIL), indicat în ulcerul gastroduodenal și alte boli digestive. Un medicament mai vechi, perfecționat acum și intrat în circulație, este TETRACICLINA COMPLEX, care are avantajul că reduce fenomenele secundare pe care le dau celelalte produse tip tetraciclină. În sfîrșit, alt medicament original românesc lansat pe piață: «Extractul total de ochi», regenerator al epteliului corneean.

NICOLAE CIOVICĂ, director științific al Institutului meteorologic:

— Regret, *nu vă pot oferi de pe acum prognoza timpului pentru luna august. Ar fi hazardant..*

— Riscul acesta este, oarecum, valabil chiar de la o zi la alta. S-a mai văzut...

— *E drept. Inexactitățile pot fi însă mai puțin frecvente sau pot chiar să lipsească.*

— Grație căror «minuni»?

— *«Minuni» sînt instalațiile pentru transmiterea prin fototelegraf a hărților meteorologice pe care le primesc toate centrele de prevedere a timpului probabil din țară.*

— Și pe cînd mai multă exactitate în starea vremii — cel puțin pentru următoarele... trei zile?

— *Instalațiile de înaltă tehnicitate despre care vă vorbeam vor începe să funcționeze în acest trimestru.*

Ing. MARIA BOJE, Fabrica de produse lactate-București:

— *Dacă recunoaștem că în ultimele zile nu am oferit bucureștenilor destulă înghețată? Da, din păcate așa este.*

— Vreo defecțiune tehnică?

— *Nu. Lipsa de apă. Din pricina aceasta, în loc de 10-12 tone de înghețată pe zi om produs doar 5-7 tone.*

— Și-atunci? E canicula!

— *Sîntem dezolați, dar fără apă...*

Ing. VASILE MUREȘAN, directorul I.C.A.B.

...trebuie să ne răspundă pe acest spațiu la întrebările: «De ce nu avem apă suficientă? Cînd și cîtă vom avea?» O săptămînă întreagă l-am căutat telefonic dar ni s-a răspuns, invariabil, că nu este. Am înțeles că se află într-o zi,două,trei la Arcuda, că are o ședință în care se discută despre investiții etc., etc. Am transmis prin secretara covîrșitului director rugămintea ca să ne sune dînsul la F 03 (citiți 17.60.20 — interior 1787), dar am așteptat zadarnic. Iată de ce, dragi cititori, sînteți păgubiți de niște informații care, evident, vă interesează în cel mai înalt grad.

ISPAS FETEANU, secretar al Comitetului județean Constanța al U.T.C.:

— *Amănunte despre Tabăra arheologică Histria? În primul rînd această tabără se înscrie și ea între șantierele tineretului. S-au întîlnit aici elevi din București, Roșiori de Vede, Cobadin, Năvodari și Jimbolia. Grupul de elevi va efectua săpături între lacul Sinoe și zidurile Histriei, în sectorul Templului, în «Cartierul economic» și poate, în Termele romane. Pasiunea și sîrguința elevilor sînt o garanție pentru rezultate dintre cele mai interesante...*

— Pe șantierul de arheologie care totalizează?...

— *40 de hectare, dintre care, în ultimii 20 de ani, au fost studiate doar 8...*

TUDOR ALDEA, directorul Direcției comerciale — Consiliul popular județean Timiș:

— Am aflat din presa cotidiană că zilele acestea se dau în folosință în județul dv. noi spații comerciale pentru desfacerea legumelor și fructelor. Am dori unele detalii. Bunăoară, în piața «N. Bălcescu» din Timișoara?

— *Acolo abia se construiește un astfel de magazin... Nu, nu s-a dat în folosință încă... Da, și mai durează.*

— Dar pe străzile Rodnei și Dacilor?

— *Păi, să vedeți... Pe strada Rodnei urmează să se amenajeze un magazin de legume și fructe; pe strada Dacilor am eliberat un spațiu destinat magazinului de prezentare și desfacere a produselor C.A.P. Noi l-am predat de vreo trei săptămîni, dar...*

— Atunci spuneți-ne, vă rugăm, dacă cele două magazine pentru desfacerea legumelor și zarzavaturilor din Lugoj...

— *De fapt nu sînt încă, dar... În localul telefoanelor, după ce noul local va fi gata, se va amenaja un astfel de magazin...*

Am înțeles că pentru tov. Aldea «zilele acestea» înseamnă un viitor oarecum incert.

parc zoologic. Orice ar fi, putem jura că o stațiune balneoclimaterică nu-i potrivită pentru păsunat!

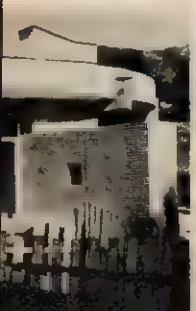

JOI. Hambarele Bazei de recepționare a produselor cerealiere-Fundulea încep să se umple. Cooperatorii din Măriuța livrează — în fața fotografului nostru — grîne din recolta nouă.

VINERI. Studenți ai Facultății de instalații (Institutul de construcții din București) în ipostază de practicanți. Gazda (uzina de pompe) e darnică în utilaje moderne și, nu ne îndoim, experiențe interesante.

SÎMBĂTĂ. Cu mic, cu mare, orădenii pleacă la ștrand să se răcorească. Ca și bucureștenii. Orădenii așteaptă mașinile în ordine deplină, fără să se îmbrîncească. Nu ca bucureștenii!

Actualitatea

COPERTA NOASTRĂ
Vacanță studențească la mare
Fotografie de Elena GHERA

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

la 40 de minute: o combină

Popas la uzinele «Semănătoarea». Aflu un fapt demn de consemnat: la fiecare 40 de minute se produce aici cîte o combină de recoltat cereale.

«Menținînd actualul ritm de producție vom reuși — ne declară ing. Ion Căpățînă, directorul general al uzinelor — să livrăm pînă la sfîrșitul anului 7 530 de combine (cu 2 580 mai mult decît în anul trecut). Acum ne preocupă intensificarea ritmului, astfel ca timpul de fabricație a unei combine să fie redus la numai 30 de minute.

Pînă la sfîrșitul anului, în afară de combine, uzinele «Semănătoarea» vor mai livra 2 500 de semănători pneumatice de precizie pentru plante prășitoare (așa-numitele SPC-6), cunoscute și apreciate peste hotare».

Și încă ceva: specialiștii uzinei lucrează acum la asimilarea unor noi produse — mașini agricole de mare randament.

F. URSEANU

Sîntem la intersecția bulevardelor Leontin Sălăjan, Baba Novac și Ion Șulea din Balta Albă. Muncitorii întreprinderii poligrafice «Grafica nouă» și ai Uzinei policolor pregătesc aici o surpriză extraprofesională: un parc.

GLOSSA

Trecînd, acum cîteva zile, prin curtea Spitalului «Brîncovenesc», am întîlnit între doi copaci o pancartă de 3 × 1 ½, vopsită cu litere cam așa:

«Lucrători din domeniul sanitar! Îngrijind cu conștiinciozitate bolnavii, contribuiți la îndeplinirea planului de stat».

Această pancartă, aflată, evident, mai de mult acolo și de altminteri pavată cu cele mai bune intenții, mi se pare revelatoare pentru stările de spirit ce se ridică-n veacul nostru industrial împotriva spiritului din stări. Considerînd că individul contemporan nu mai poate constitui un scop în sine ci — cum se mînia Sartre de curînd — un mijloc de producție doar, inspiratorii inscripției sugerează medicilor, fără a-și da seama probabil de reverberațiile recomandării, să vadă în mîna fracturată un instrument (manetă?) pentru reglarea motorului diesel, în piciorul reumatic o șansă pentru apăsarea pedalei și-n creierul lezat un mic ordinator care, după ieșirea din spital, ar putea calcula cu succes, la I.P.C.H.V., ecuațiile cu trei necunoscute.

Amenințat, acum cîtăva vreme, de atacurile opoziției debarcate noaptea pe insulă, președintele Duvalier, mai mult decît dictatorul din Haiti, s-a ascuns, pitindu-se în beciurile rezidențiale, și a pornit, cu pușca mitralieră-n mînă, să-și organizeze apărarea la subsol.

De unde se vede încă o dată cît de jos trebuie să cobori uneori dacă ții cu tot dinadinsul să rămîi sus...

Ieri a fost o căldură nedreaptă.

AL. MIRODAN

SFERTUL DE ORĂ ION IONESCU

Spectacolul despre care mi-am propus să scriu azi a stat sub semnul unor trăsături prea adeseori neglijate, în ciuda importanței lor. Meciul de pe Giulești a fost revelator în ceea ce privește, în primul rînd, capacitatea mobilizatoare a sportului, în general, și a fotbalului în special. Voluntar și cu plată, într-o după-amiază toridă a unei zile din mijlocul săptămînii, peste 12 000 de oameni au fost prezenți pe stadion.

Fidelitatea aceasta are, mi se pare, caractere aparte ce pot fi în același timp extinse la întreaga mișcare sportivă și concentrate în limitele unui club. Dovada cea mai concludentă a fost aceea că jocul organizat de Rapid pentru a marca despărțirea temporară de Ion Ionescu nu avea nici o miză și nici măcar nu opunea doi adversari de prima categorie. Și totuși peste 12 000 de oameni au răspuns «prezent»! Apoi, un alt element, ținînd de sectorul moralei, a fost participarea, de asemenea voluntară — deși în mare măsură riscată — a lui Dan Coe care, bolnav, după cum se știe, și în tratament, a considerat că trebuie să fie nu numai un martor ocular ci unul activ al întîlnirii. Același răsfățat Dan Coe care asistase pasiv la meciurile oficiale ale clubului său, din cauza unor neînțelegeri personale. (Iată un aspect nou al acelei aplendide solidarități sportive care în teren capătă o aureolă aparte.)

CADRAN SPORTIV

În fine, faptul care m-a pus cel mai mult pe gînduri a fost acela că Ion Ionescu a evoluat doar 15 minute! Nici vorbă de lipsă de respect față de public, cu atît mai puțin comoditate, ci, peste toate acestea, o nouă poziție față de noua sa situație. Ion Ionescu a devenit, la cei 31 de ani ai săi, jucător cu statut profesionist. Obligațiile contractuale care-i incumbă din momentul semnării angajamentului l-au determinat, desigur, să nu se expună unor eventuale riscuri în cadrul unui meci amical. Același Ion Ionescu care cu cîteva săptămîni în urmă asista de pe marginea terenului la ratarea unei lovituri de la 11 m în minutul 90, care însemna pentru Rapid pierderea Cupei României! O lovitură pe care el fusese desemnat s-o execute!

Ion Ionescu a plecat să joace la un club străin, cum poate o vor mai face și alți fotbaliști de valoare de la noi. Spectacolul său de adio poate rămîne un simplu eveniment «de casă» al familiei rapidiste, dar el poate fi mai mult decît atît: o sursă de concluzii ce pot fi generalizate atît în ceea ce privește raportul club-public, inițiativa proprie și capacitatea de organizare a cluburilor și seriozitatea unor relații jucător-club, atunci cînd acestea se bazează pe condiții clare, pe un climat asanat, cu drepturi și obligații dacă nu egale cel puțin reciproce

Em. VALERIU

NATURĂ?

Avem termos, scaune și scăunele pliante, unii dintre noi avem chiar mașină.

Avem o teribilă și legitimă poftă de voiajuri, de vilegiaturi în sînul naturii. Unii dintre noi, mai rafinați, mai ahtiați după liniște și puritate, ar dori acest sîn, pe cît posibil, mai virgin. Ocolim Mamaia, Eforia, ne refugiem la 2 Mai, la Sf. Gheorghe... Scoatem apă din puț, mîncăm peștele friptde nevasta pescarului. Prima dimineață pe plajă... Doamne, cît de bun poate fi aerul mării, mirosul lui de alge, și soare, și sare!

Cît de intens poate fi sentimentul de calm pe plaja aproape pustie! Plescăitul uniform al valurilor: o adevărată terapeutică psihică. Senzația de bunăstare absolută. Șopîrlă-n nisipul cald, asta sîntem. Nu mai vrem nimic altceva pe lume. Printre pleoapele întredeschise lumina vibrează, atotputernică, aromitoare. Prin cîmpul vizual, îngust, trec două siluete. Ah, dar e arhitectul X. Și compozitorul Y. Bunele mele cunoștințe. Simpatici amîndoi. Ce surpriză. Ce plăcere. «Ce se mai aude pe la București?» «Știi ultimele bancuri, cele mai proaspete?» «Hai, măi, nu te lăsa așa greu, trebuie să știi unul»...

În curînd sorbim împreună «Nesscafeul» sau «Columbia» cea de toate zilele, glosăm pe marginea recentelor evenimente. Birfim. Nu ne mai lipsește nimic.

Chiar nimic? De unde acest gol, această tristețe? De unde sentimentul a ceva nespus de prețios, insesizabil, și care s-a pierdut? Definitiv? Nu, s-a rătăcit. E undeva pe aproape. Pulverizat, risipit. Duhul apelor și al pămîntului. S-a refugiat în sufletul copiilor și al adolescenților. Am cunoscut și noi inefabila senzație de contopire cu întregul. Nici un hotar nu mai era între noi și mare, și cer, și pămînt. Eram una cu natura, pulsul ei, ritmica ei respirație. Cît de rar ne atinge, acum, la maturitate, aripa cosmicei beatitudini.

Unii au uitat-o de tot. Trebuie să-nvățăm s-o regăsim. Există, fără îndoială, o tehnică prin care ți-o recompui, ți-o apropii. Misticii își creează condițiile extazului suprem prin post, rugăciune, castitate. Romanticii secolului trecut cunoșteau prea bine tehnica celuilalt extaz, profan, naturist. Dintr-un asemenea pur extaz al luminii marine, selenare, au izvorît dumnezeiesc de frumoasele stihuri eminesciene:

«Peste cîte mii de valuri
stăpînirea ta străbate
Cînd plutești pe mișcătoarea
mărilor singurătate»

Nu doar luna, ci și duhul poetului plutea «pe mișcătoarea mărilor singurătate», era contopit cu noaptea mării și cu lumina ei.

Dar noi? Vom reînvăța oare să ne făurim gingașele, rarele, supremele clipe de fericire cosmică? Vom izbuti să ne smulgem, cînd și cînd, din cotidian, din frivolități, de sub apăsarea grijilor și patimilor omenești, prea omenești?

Se poate trăi și fără...? Da. Se poate trăi, după cum se poate trăi și fără dragoste, și fără milă, și fără duioșie. Se poate trăi în multe feluri. Dar e păcat. E păcat să ne lăsăm sărăciei cînd putem fi atît de bogați!

Maria BANUȘ

se poate și așa

Mi s-a întîmplat un lucru formidabil ieri în prînz trec pragul restaurantului «Ciocîrlia», local fără blazon semeț și fără miros de țigări străine. Intru și stau o clipă cercetînd terenul din jur. Dar pînă să pornesc în căutarea unei mese libere, ospătarul se apropie grăbit, mă salută, surîde și mă invită politicos:

— Poftiți, vă rog!

Gestul e atît de surprinzător încît aproape că mă simt prost. Cînd s-a mai pomenit una ca asta? Nu cumva își bate joc de mine?

— Pe-aici, dacă-mi permiteți! E mai răcoare — reia ospătarul și, plin de bunăvoință, mă conduce la o masă din fund, lîngă geam.

Iau loc. Comand. Serviciul e cît se poate de atent, prompt, civilizat. Iar pentru lipsa de bere — desigur, regretabilă — mi se prezintă scuze. Da, da, scuze. Nu exagerez. Apoi, la plată, sînt întrebat dacă mi-a plăcut mîncarea, dacă n-am vreo nemulțumire. Sînt uluit. N-am nici o nemulțumire, păcatele mele! Cum să am? Totul a fost perfect.

— Să vă fie de bine!

Pornesc spre ușă. Ospătarul, în urma mea. Se înclină, salută:

— Să trăiți, mai poftiți!

Ies în stradă și mă apuc să judec evenimentul. Va să zică se poate și așa! Frumos, impecabil. Îți saltă inima și pofta... Și totuși stau și mă întreb oare nu m-o fi confundat cu responsabilul de dincolo, de la bufet...? Parcă seamănă...

E.F.

ZAR de Dorin DIMITRIU

„ACAPARATORUL"

NOTE DE PIETON

Am strecurat din nou o carte poștală ilustrată în cutia P.T.T. Am făcut-o cu oarecare strîngere de inimă. Și iată de ce. Adresantul meu se află pe litoral, la Eforie-Sud. Îi scriu în fiecare sezon de vară. Adresă exactă, grafie citeață, timbru legal. Și totuși, de vreo trei ani încoace dispare pe drum ba una, ba alta dintre ilustratele ce-i trimit. Nu știu cine le scuipă-n vînt ca pe niște coji de floarea-soarelui sau, dimpotrivă, le adună pentru vreo colecție *sui-generis*. Știu doar că procedeul, vorba lui Pristanda, e... curat murdar.

La un chioșc de legume și zarzavaturi. *Discuție aprigă. E vorba* de ambalaj.

Vînzătorul către client: Dacă n-aveți în ce, nu vă dau!

Clientul: Cum, frate?

Vînzătorul: Uite-așa!

Clientul: Bagă-le într-o pungă.

Vînzătorul: Pungile sînt scumpe. Vreți pungă, plătiți 25 de bani în plus!

Pînă la urmă, cu chiu,cu vai, a mers și fără plusul cerut. Dar eu am rămas nedumerit, ca să nu spun revoltat. Ce-ar fi să lămurim chestia? Chioșcul se află pe Calea Victoriei, vizavi de sediul central «Loto-pronosport».

Tipul cu «transistor» se așază lîngă tine în parc, sucește, învîrtește, scîrțîie, amplifică, pînă o ștergi năuc în altă parte.

Tipul cu «transistor» urcă în tramvai și te calcă pe nervi, pe picioare, pe gînduri, pe tot.

Tipul cu «transistor» intră în hotel și îl umple pînă la ultimul etaj cu... muzică-vacarm.

Tipul cu «transistor» ar trebui pus la priza bunei-cuviințe!

Eugen FRUNZĂ

ieșirea din birou

DIALOGURI MELANCOLICE

— Alo! Cabinetul directorului?

— Da, cabinetul.

— Aș dori să vorbesc cu dumnealui.

— Chiar cu dumnealui?

— Da, întocmai.

— Nu puteți să-mi spuneți mie? Eu sînt secretara dînsului.

— Insist să iau contact direct.

— Cum vă numiți?

— Costache.

— Acesta-i numele de familie?

— Nu.

— Care e cel de familie?

— N-are importanță, n-am familie.

— De unde vă interesați de tovarășul director?

— De la mine.

— Cum adică?

— De la mine de acasă.

— Aha... Să vedem dacă mai e aici, că ieri era plecat la centrală. Un moment să mă uit dacă n-a ieșit cumva din birou cît am fost eu la bufet.

— Da, uită-te. Aștept.

— ...Alo? Tovarășul director este ieșit momentan din birou.

— Cînd să mai revin?

— Azi nu vă sfătuiesc. Mîine, după cîte știu, are o ședință...

— Prin urmare?

— Mai reveniți cînd aveți timp. Sau mai degrabă lăsați numărul de telefon unde și cînd vă putem găsi, eventual să vă sunăm noi.

— Așa e mai complicat. Poate că tot mai simplu era să-ți comunic dumitale.

— Eu v-am rugat de la început. Îmi ziceți mie și eu notez.

— Bine. Atunci notează: «În legătură cu programarea tovarășului director pentru cumpărarea unui autoturism «Renault», tovarășul Costache are de formulat următoarea obiecție de principiu...»

— A, vă ocupați cu problema aceasta?

— Da, mă ocup.

— De ce nu mi-ați atras atenția? Vă rog foarte frumos să așteptați nițel, să văd dacă nu cumva tovarășul director e la contabilitate. Că am auzit pe cineva că s-ar fi întors de la centrală. Numai puțin, da? ...A, uitați-vă, chiar acum a intrat pe ușă... O clipă, o clipă, vi-l dau numaidecît chiar pe dumnealui...

— Nu, procedăm disciplinat, frumos, cum am început. Eu îți dictez comunicarea pînă la capăt, îți las numărul meu de telefon și mă chemi. Dacă secretara mea îți spune că-s ieșit din birou sau că m-am dus la minister, ori eventual am murit, atunci îi comunici ei ce vrea să-mi spună tovarășul director — că ea notează — și-l chem eu cînd voi avea timp. Va să zică, în continuare: «...obiecția de principiu a tovarășului Costache este că...».

Valentin SILVESTRU

FOTOCOMENTARIU

Și-au lăsat o parte din nepoți la țară, au îmbrăcat haine de sărbătoare și au venit la București. Au venit la copii. Au venit la copiii copiilor lor. Au venit la nepoți.

Nepoții le spun povești fantastice despre cosmos și despre farfuriile zburătoare și ele, care o viață întreagă au muls vacile și au prășit porumbul, se miră că tinerii de azi au cap de mari «învățați».

Iată-le. Le-au adus nepoții la o casă de cultură. Trăiesc un moment pe care în vremea adolescenței lor nici nu-l bănuiau măcar. Duminicile lor sătești erau triste și monotone. Un cimpoi, o vioară, o titeră ziceau cîntece de jale. Dar aici, la casa de cultură, unde le-au adus azi nepoții, ascultă niște cîntece vesele și «văd» niște dansuri care le amuză peste măsură și se miră cîtă vivacitate desfășoară muzica trepidantă care a dat foc perechilor de tineri care dansează.

Totuși nu se pot reține, mai au și ele să-și spună niște mari fleacuri personale; acum dialoghează în șoaptă și pun mîna la gură pentru a nu stingheri pe cei din jur.

G. MINIȘAN
Fotografie de C. CONSTANTIN

Cik DAMADIAN

FĂRĂ APĂ

— Paharul e cam murdar. În schimb vinu-i curat ca niciodată...!

O FOTOGRAFIE PENTRU

Reportaj de Cornel BOZBICI
Fotografii de Elena GHERA

ETERNITATE

Orşova nouă: clădiri moderne, confort şi o generaţie care îşi începe viaţa într-un oraş foarte tînăr.

«...TREI STRĂZI PERPENDICULARE PE DUNĂRE, ŞI DOUĂ PARALELE, CU LOCUITORI PUŢINI»

Aceasta e Orşova care îşi mută penaţii, îmi zic, privind-o din înălţimile Alionului. Venisem premeditat, nici prea devreme, nici prea tîrziu, să mai văd orăşelul. Peste şase, sau zece, sau douăsprezece luni ar fi fost, ştiam, tardiv. Am pasiunea imaginilor care dispar şi care trebuie încastrate în memorie. Deci: «...trei străzi perpendiculare pe Dunăre, şi două paralele, cu locuitori puţini». Străzile de care amintea contele Demidoff acum un secol şi mai bine, mai există. S-ar putea spune că s-au schimbat foarte multe şi în acelaşi timp foarte puţine lucruri în orăşel: alte străzi paralele care aleargă spre Dunăre în pantă dulce; clădiri, semnul unei opulenţe trecute; cheiul, durat din granit, şi promenada cu arbuşti de trandafiri, a căror explozie din iunie am pierdut-o pentru totdeauna.

— Trebuie să fie ras ca în palmă..., mi se spune.

«Ca-n palmă...», mă gîndesc. Hm..., adică nu trebuie să rămînă absolut nimic. («Nici un zid, nici un copac...», completează interlocutorul. «Mor peştii...»). Ar trebui să consult un ihtiolog: afirmaţia mi se pare neadevărată, dar ce importanţă mai are acum. Încet dispar casele, treptat dispar străzile, oamenii pleacă cu mobilele şi smochinii, cu ferestrele şi pisicile, cu acoperişurile şi amintirile lor spre noul oraş în care vor cunoaşte o nouă tinereţe.

Ţin minte că în clipa cînd interlocutorul meu a rostit propoziţia aceea simplă — «Trebuie să fie ras ca în palmă» — tabloul la care mă uitasem în cele trei ore de conversaţie cel puţin de zece ori, percepîndu-l indiferent, ca pe un oarecare obiect, s-a apropiat brusc, transfocat de retină.

— Cum dracu' nu l-am văzut pînă acum? Şi l-am privit stupefiat: în faţă aveam Orşova aşa cum este.

— E făcut în 1926...

— De cine?

— Habar n-am...

— De pe malul celălalt, desigur.

— Desigur.

Nu s-a schimbat prea mult. Lipseşte doar casa în care a fost în timpul ultimului război comandamentul german. A ars după ce-au plecat. Ştiţi, nişte bombe cu explozie întîrziată. Apoi aici (arătătorul se plimbă pe fotografia mărită: 80×100 cm), aici a fost demolată o casă (arătătorul îşi urmează plimbarea pe faleza oraşului, acoperind castanii ca umbrele serii), şi aici locuiam eu... Un acoperiş printre multe altele.

Dar de ce vorbeşte la trecut? Interlocutorul meu mai locuieşte în casa aceea veche. Ştiu cu certitudine. Şi în clipa aceea am înţeles că mă aflu într-un oraş care de fapt nu mai există, iar imaginea din faţa mea nu e decît o fotografie pentru eternitate...

ÎN CĂUTAREA TIMPULUI PIERDUT

Caut timpul istoric, timpul memoriei, încercînd să reconstitui biografia acestui oraş înainte de marea lui imersiune. Nu sînt singurul în aceste zile de vară toridă, cînd lăcuştii şi-au găsit clima natală şi migdalii soarele matern al subtropicelor, nu sînt singurul, zic; cu mine colindă străzile, cercetează clădirile, respiră aerul cheiului şi al pieţelor grupuri de curioşi veniţi de aiurea, care privesc, întreabă, dar mai ales fac fotografii şi iau ca amintire un fragment din zidurile care azi coboară văzînd cu ochii spre pămînt. Este în această întreprindere pasiunea arheologului? Poate. Acum mai ales. De altfel arheologii ne-au luat-o de mult înainte, ei au răscolit nisipurile, s-au strecurat prin curţi cu săpăturile ca să descopere Dierna, înfloritoarea cetate romană, centru al tranzacţiilor comerciale între Dacia şi provinciile din sudul Dunării. Nouă, celor veniţi mai tîrziu, nu ne rămîne decît să reconstituim un profil din evenimente care spun tot atît de mult şi vorbesc tot atît de adevărat despre un oraş, ca şi cără-

(Continuare în pag. 8)

Imaginile pe care le publicăm în aceste pagini sînt imagini cotidiene din vechiul oraș Orșova.

O FOTOGRAFIE PENTRU ETERNITATE

mida, ciobul amforei sau moneda cu efigia ruginită a nu știu cărui împărat. Așa aveam să descoperim o biografie impresionantă, așa aveam să aflăm că, pentru o așezare care n-a avut timp de secole mai mult de două-trei mii de locuitori, s-au dat bătălii sîngeroase și s-au făcut acțiuni incredibile, dacă nu de-a dreptul fantastice, cum rareori istoria timpurilor avea să cunoască. Fluviul a hotărît totdeauna destinul Orșovei, ca și acum de altfel. Apoi a fost aici multă vreme răspîntia sau ultimul fort între două lumi Apusul și Răsăritul. În fața lui sosesc în anul de grație 1522 turcii. Îl privesc de peste ape ca pe una dintre porțile care trebuie forțate cu orice preț. Și pentru că nu se putea altfel, distrug cetatea, apoi reconstituie șerhatul din propria lui cenușă. E vremea cînd alături de alte zaherele urcă pe Dunăre în sus, în calele vaselor, fructele dulci ale Anatoliei, smochinele și sultaminele (migdalele), fără ca nimeni să bănuiască pe-atunci că semințele lor vor rodi aici întîlnind, printr-un miracol al naturii, clima dulce a golfurilor Mediteranei ca un ecou prelungit al izotermelor. Un mic port cu migdali și smochini, cu 170 de case, cum glăsuiește un recensămînt, iată Orșova în 1717. Cine să priceapă atunci nebunescul plan al lui Mustafa Reis Efendi? Nu-l realiza nici mijlocitorul tratatului de la Belgrad (1739), ambasadorul francez Villeneuve, care-i mărturisea marelui vizir: «Nu înțeleg cum se poate ca pentru o localitate neînsemnată ca Orșova să se cheltuiască o sumă cu care ai fi în stare să cumperi o provincie întreagă». Orșova este pretextul unuia dintre cele mai fantastice planuri pentru vremea aceea: abaterea rîului Cerna. Lucrările se întindeau pe 30 de km. Se lupta împotriva timpului, împotriva imposibilului, se cheltuia imaginație, aur, forță de muncă, zîmbete, și se năștea un canal minuscul, îngust de un metru și jumătate, care la 18 septembrie 1740, termenul fatal, nu era încă gata. O nouă bătălie diplomatică, un nou răgaz, și după o lună (oct. 1740), pe firul subțire de apă ajunge la Dilboca doar a cincisprezecea parte din debitul Cernei! Uhlfeld, delegatul Austriei, obiectează: «Prin canal nu curge rîul, ci doar o parte a lui». Mustafa Reis răspunde: «Despre așa ceva nu se face nici o amintire în tratat!» Urmele acestei prezumtive albii a Cernei se văd și azi, amintind de vanitatea grandorii...

Secolele trec peste Orșova încet. Orașul cunoaște febrele ciumei, înflorirea epocilor de contrabandă, agonia luptelor, și rămîne pe mai departe o așezare modestă. 1880: 381 de case, 3 381 locuitori. Poate nu trebuie uitat un eveniment: înființarea primei școli în oraș — 1760 — școală românească. Apoi altul: refugiul temporar al revoluționarilor de la 1848· Bălcescu , Bolliac, frații Golești și al lui Kossuth. Aici va îngropa acesta din urmă, într-un zăvoi, coroana regilor Ungariei.

INTERMEZZO

— Cine a făcut parcul?, întreabă băiatul.
— Primăria..., răspunde tatăl.

Apoi se fotografiază împreună pe fundalul multicolor. O amintire din Orșova — 1968. Anul viitor parcul n-o să mai existe. Va veni toamna și o dată cu ea primele valuri ale lacului. Ce curioasă e mentalitatea tuștie azi de «icrele de Orșova»! S-au pierdut tradiții bune. A, era să uit într-adevăr un eveniment: somnul de 420 de kilograme, un pește uriaș, cum nu mai văzuse nimeni prin părțile astea, prins de niște pescari prin 1928. Se adunase lumea din împrejurimi să-l vadă expus. Cînd l-au deschis i-au găsit în burtă un ciondir mare de lut ars...

Fiecare orșovean are amintirile lui păstrate în sipetele memoriei. Dar acesta e trecutul...

ristilor! Înghit și fură imagini cu o pasiune demnă de invidiat.

Și totuși nu primăria a făcut parcul din centrul Orșovei, ci bătrînul profesor Crăciun. Mi-a mărturisit-o în seara cînd ne plimbam printre begoniile, gladiolele, garoafele și fresiile din grădina lui.

— Știi, Orșova a fost în general un orășel liniștit. Nici procese celebre, nici scandaluri răsunătoare... Mai demult, seara, la ora opt, navigația prin Porțile de Fier se închidea și șlepurile ancorau în port. Era vremea cînd cega adusese faimă orașului și toți se grăbeau să sosească aici, să se oprească la Ozanici sau aiurea și să mănînce cega înotînd în unt cald și presărată cu pătrunjel Specialitatea urbei. Apoi morunii. Cine mai

CALEA SPRE NOUL ORAS

Noul oraș urcă pe pantele moderate, la numai cîțiva kilometri la vest de vechea așezare. Buldozerele au creat străzi care parcurg anonime versantul: strada 400, strada 500 etc. Orșovenii au văzut cu cîțiva ani în urmă noua lor vatră pe niște planșe cartografice. Li s-au propus cinci variante și ei au ales-o pe cea actuală, dintr-un singur și poate sentimental motiv: să fie cît mai aproape de Dunăre, ca bunicii și străbunicii. «Orșovenii au fost totdeauna navigatori...». Astăzi 11 mii de locuitori, 837 de case proprietate personală și 125 de clădiri proprietate de stat se strămută. Pentru bătrîni,

care`n-au posibilităţi, se construiesc 40 de apartamente; pentru cei aproximativ 2 000 de chiriaşi se fac blocuri. De la viitorul lac al Cernei, noua Orşovă urcă în trepte şi ea are toate şansele să fie un oraş care să beneficieze de înlesnirile civilizaţiei: aducţiuni de apă, canalizare, centre comerciale moderne etc. «Cei care s-au mutat în blocuri au cîştigat în confort», ne spune pensionarul Pavel Ianculescu. «În marea lor majoritate, fiecare proprietar şi-a mărit puţin spaţiul locuibil», ne informează şoferul Agasin Nicolaescu. Dar părerile sînt deseori contradictorii şi aserţiunea că realizarea şi punerea în discuţie a mai multor soluţii urbanistice, în funcţie de poziţia aleasă, ar fi fost necesară pentru spargerea monotoniei, şi valorificarea peisajului se verifică la faţa locului. «Obligativitatea ca toţi locuitorii unui sector să îşi construiască acelaşi tip de casă, este de părere profesorul Crăciun, nu poate duce decît la monotonie urbanistică». De asemenea, edilii oraşului întîmpină tot mai multe greutăţi la atribuirea loturilor din cauza diminuării lăţimii lor de la 12 metri, dimensiune minimă stabilită de C.S.C.A.S., la 9 metri, aşa cum rezultă în unele cazuri din detaliile planului de sistematizare.

O asemenea acţiune de amploare ca strămutarea unui oraş, fie el chiar numai de 11 mii de locuitori, a scos în evidenţă şi multe lacune de organizare, dintre care cea mai acută pare a fi absenţa unei organizaţii socialiste capabile să contracteze cu locuitorii proiectarea şi construcţia noilor case. Întreprinderea de gospodărie orăşenească are angajament pentru 26 locuinţe, limitată fiind la acest număr insignifiant din lipsa mijloacelor materiale şi a unui număr redus de oameni calificaţi.

*

Încet, Orşova se mută: case, oameni, smochini... Cînd ultimele frunze ale toamnei anului 1969 vor rugini, primele ape ale Dunării vor urca spre cota 55 acoperind pentru totdeauna milenara aşezare, cu istoria, întîmplările şi evenimentele ei. De aceea au fost scrise aceste rînduri şi au fost făcute aceste fotografii.

carnet

con-fesiuni

de Ion BĂNUŢĂ

E o vară adîncă. Grînele s-au copt de mult. Secerătoarele de oţel au intrat flăminde în substanţa lor ceva mai pirpirie în acest an, dintr-o scîrbă de secetă. Oamenii rămîn însă bîntuiţi mereu de speranţe într-un acele secerişuri bogate, fiindu-şi mereu credincioşi lor înşişi. Secer, secer şi eu, secerăm cu toţii de-a valma şi, secerindu-mi propriile clipe, o condiţie sine qua non într-u seceriş, am intrat într-un fel de întrecere a cuvintelor pe hîrtie. Încerc să sondez omul de ieri, de azi, de mîine, şi mă apasă cumplit o întrebare. Oare ce fel de spic va fi să fiu în cîmpul literelor române? Voi fi un truditor din cei de treabă, ce devine grîu, ci nu neghină?

Ce scriu? Scriu acum «Olimpul Diavolului», pe care mi-l vreau de 10 volume în 1 001 panorame. În aceste zile, nu de secetă, Doamne fereşte, a început să plouă. Ah, ploaia aceasta care îmi toarnă nostalgii în gît şi mi toarnă floare de floarea-soarelui în sîn. Am încheiat volumul II, pe care l-am botezat «Panorama templului meu». Dar o întrebare, ca toate întrebările, stăruie mereu în mine... Ce este, ce se vrea în definitiv acest «Olimp al Diavolului»?

Olimpul Diavolului meu este scena lumii, ori: Infernul, Purgatoriul, Paradisul. Nici Dante, divinul, nu s-a fost descîntat într-un fel altfel în el însuşi, în jocul inimitabil al vieţii, în acea secundă cumplită şi ucigător de fermecătoare.

O! Strugurii dulci se coc numai la incandescenţa adevărului, la incandescenţa plăcerii. Urcînd în imperiul cunoaşterii, am purces la redactarea «Olimpului Diavolului» încercînd să dărîm precepte vechi, aruncînd dintr-un sublim bîzdîc: o mireasmă de fîn, o bătere de vînt, un cal albastru, un zbucium al mării, o prăbuşire a veşnicului munte, un drum al şarpelui, o floare ori un miraj al Bucureştilor...

În «Panorama templului meu», ce va apărea în acest an, voi încerca nişte dîre situări ale poetului în Bucureştii mei iubiţi plină poate la o adorabile pagină. Îndrăgostit de acest municipiu, de o mie de ori supus unei primăveri, unei frunze, unui trandafir, unei instituţii, şi dintr-o a mea veche meteahnă vîntului, mă invadează vaste motive multicolore. Paşii, înceţi ori repezi, mă duc la o nuntă, la o moarte, la o divină cupă de vin. Arunc o lacrimă de argint în pietrele sfinte ale acestui oraş de antracit, de aur, pe care, vai mie, nu-l voi putea cuprinde niciodată cum se cuvine în panoramele pe care încerc să i le închin.

Iată o astfel de imagine a Bucureştilor de ieri:

Din Victoriei la vale
caii Maiestăţii-Sale
prelungiţi lîngă Ştirbey
lîngă lupi şi lîngă miei
între străniu şi neant,
în palat de elefant
îşi suiau copite, rugi,
patrupede, sfinte slugi..

Paţumi negre, bălegar,
în fotoliu dur de star —
rege şi miop-ciclop
într-o mantă de tip-top
în brocart în, vai, alai...
în alai, în putregai...

Rege. Bucureşti. Dichis
Cai vopsiţi în compromis.
Fărădelege, lege, rege...
Timpul strică, Timpul drege.

instantanee antialbum

obose

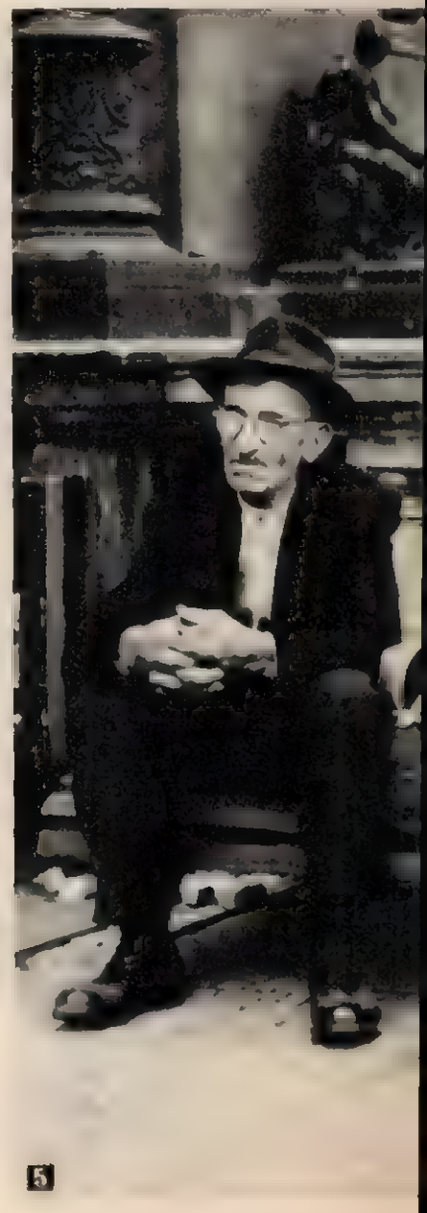

Cu pulsaţiile sale de viaţă curentă, cotidiană, cu încărcătura de omenesc, zîmbetul surprins din mers de un instantaneu e mai mult, infinit mai mult decît capul silnic strecurat prin cartonul unei sirene. Încordarea interioară ce urcă spre arcada ochiului şi sensibilizează pelicula fotoreporterului, martor nevăzut, are mai mult adevăr, tot omenesc, decît fluturele de mătase strins cochet, sau neglijent premeditat, sub bărbia deja dublă a proaspătului licenţiat tras cu ambiţie la umbra unui birou sedentar. Ceea ce face penelul şi dalta într-altă parte, ambiţionează să realizeze complexul mecanico-optic al aparatului de fotografiat. Căci şi aici mitul trebuie înlăturat, viaţa trebuie relevată fără retuşuri de staniol. În polemică cu mitul albumului cu scoarţe solemne, se desfăşoară şi-n această înlănţuire de instantanee cîteva argumente ale străzii, cu adevărurile unei *scene reale în care fiecare dintre noi sîntem* pe rînd protagonişti şi spectatori.

Din acest spectacol am decupat oboseala, tema cu variaţiuni a noului capitol de antialbum. Universul canicular al străzii din crugul verii devine, prin arta decupajului, instantaneu neobişnuit, insolit. Dilatată prin desprinderea din cadrul străzii, suita de imagini devine chiar şi-n ipostaza oboselii fizice un bogat registru cu sentimente. Veghea femeii la capul bărbatului ostenit se prelungeşte, dincolo de toropeala insinuată de liniştea şi căldura amiezii, într-o învăţătură de duioşie (1), iar riscurile lecturii fotbalistice în doi (2) sînt compensate printr-un gest de tandreţe a mîinii uitate din anotimpul logodnei pe umărul bărbatului. Cine ar putea spune că această ipostază (3), sancţionabilă aiurea, nu aduce, prin decupaj, prospeţimea unei candori neveştejite de covorul de asfalt!? Cunosc drama ireparabilă a acestei femei (4): e oboseala unui pas în doi. Cineva a călcat cu stîngul aici, şi poate cu dreptul aiurea... Poate cu dreptul...

Două divagaţii mai mult sau mai puţin comice: una (5) dintr-o comedie stenică, în

ala-respirație diurnă...

care un gest frust, neacoperit, e însăși respirația adîncă a pămîntului; cealaltă (6) e de-o comedie mai poltronă, e oboseala demagogică sau demagogia oboselii, e o timiditate cochetă (priviți petala batistei de lîngă rever!), deviată spre pamfletul morilor cu vînt, cu febra amăgirilor alcoolice, cu nevralgia trezirii de-a doua zi. Oboseala, infinitate de ipostaze cotidiene, e o pauză respiratorie diurnă și-n ultimul instantaneu (7) în care ochiul aparatului și-a ales ca metaforă a temei sale de azi piciorul gol, relaxat, rîvnind răcoarea și moliciunea unui gazon.

Text: V. ARACHELIAN
Fotografii: «PRAGOPRESS» și Ed. HÖFER

varietăți

UMOR DE PESTE HOTARE

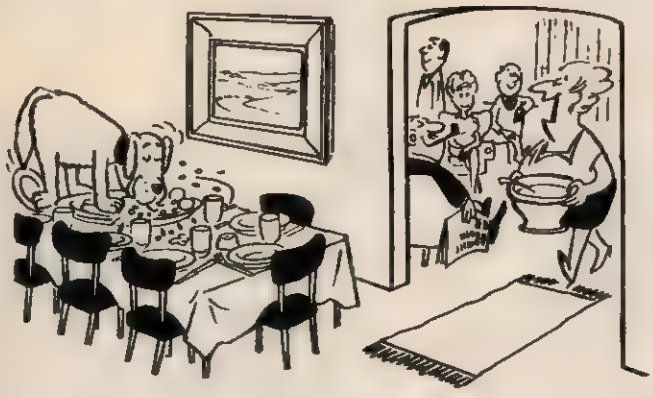

— Veniți, masa e gata!

— Jură-mi că ai intenții serioase!

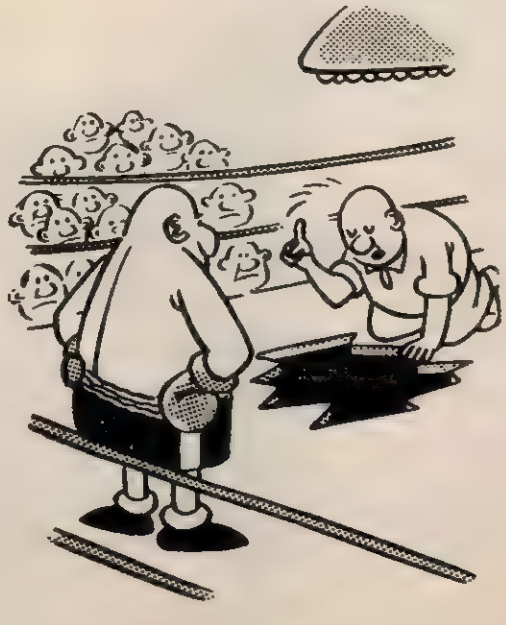

— Unu, doi, trei, patru, cinci...

POFTIȚI ÎN VAGOANE!

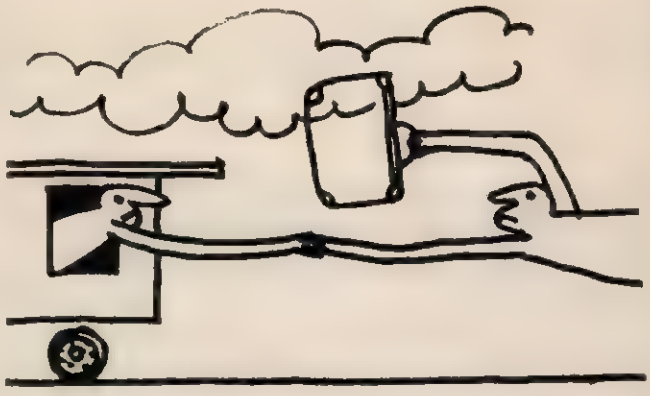

1Y	2M	3E	4D	5I	6A	7T	8	9A	10C	11A	12R	13I
1T	E	R	A	Ș	A	M	E	N	T		A	R
5J	C	A	R		A		S	T	A	T	I	E
7N	A	S		B		A	C	E		U	T	A
E	N		P	I	E	S	A		D	N	E	L
R	I	U	L	E	T		L	U	M	E		A
A	C	C	E	L	E	R	A	T		L	C	
R		E	C	A		O		J	D	E	H	L
9	O	N	A		H	A	U	L	I		L	O
10J	R	I	T	A		T	U		E	T	A	C
V	A	C	A	N	T	A		P	S		I	U
12A	R	I		I	O		G	R	E	S	O	R
13R	E		C	O	N	T	R	O	L	O	R	I

ORIZONTAL: 1) Rapid — Schimbă macazul (pl.). 2) Bază feroviară — În centrul gării! 3) Zburător legendar — Haltă, oprire. 4) Stă în față — Ustensile la... bifurcare — De la Arad. 5) Jumătate de tren! — Parte a unui mecanism — Verigă. 6) Apă (dim.) — Pasageri. 7) Iute... pe șine — Loc gol! 8) Romancier portughez (1845-1900) — Cel mai, cea mai. 9) Insulă norvegiană — A răsuna prelung — Locul 12! 10) A călca pe... nervi — La intrarea în tunel! — Dormitor moldovean. 11) Prilej de circuit — Post scriptum — Pronume. 12) Măsuri agrare — Eu, mai demult — Bun de uns. 13) În trecere! — Inspectori... de teren!

VERTICAL: 1) Rută — Tras la intrare. 2) Conduce locomotiva — Mersul trenurilor (pl.). 3) Ținut, raion (od.) — Elevi de profesie. 4) Dat degeaba — Pusă în mișcare. 5) Și invers! — Pîrghia roților — Riu în Italia (ad.). 6) Tria! — Interjecție — Dat de la... 7) Teme! — Cel mai bun — Se duce învîrtindu-se. 8) Stație — Ca trenul! — Gară avocalică! 9) Înainte — Necesar — E pentru. 10) Constanța (abr.) — Drum periculos — Locomotivă electrică. 11) Galeria feroviarilor (pl.) — Primele la sosire! 12) Curse scurte — Pasager. 13) Iluzorie — Date cu tichet.

T. MICHINICI

Dicționar: ECA, ONA, ERAS, ANIO.

Dezlegarea jocului «RAZE DE SOARE» apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) Galilei — Cer. 2) Apus — Răsari. 3) Lumină — Cras. 4) Ace — I — Vest. 5) Xa — Asfințit. 6) I — Aniază — Ce. 7) Eclipsă — R — R. 8) Lan — Ornată. 9) Va — Tine — Cap. 10) Arșiță — Piui. 11) Dinți — Astre.

scurt circuit

PARADOXURI EDILITARE

La intrarea în noul cartier Berceni-Sud s-a construit o șosea asfaltată care, în dreptul străzii Nițu Vasile, este «întreruptă» de două case izolate, așezate... la răscruce de vînturi. Ce-i cu ele, de ce au fost lăsate în plină șosea?

Prima casă (care figurează ca... «stradă» Iepure Dumitru nr. 11) a fost proprietatea familiei Pescaru. La construirea noului bloc de locuințe locatarii au fost mutați într-un apartament din cartierul Balta Albă. Căsuța n-a fost imediat dărîmată, iar Tudor Gheață, salariat la fabrica de încălțăminte «Pionierul», s-a mutat în ea abuziv. Cînd s-a făcut, în sfîrșit, tentativa de demolare a casei, cetățeanului nu i s-a putut da locuință pentru că nu avea buletin de București. Dar nici în stradă n-a putut fi scos. Astfel, el stă în continuare într-o «fostă casă», total insalubră (cu geamuri sparte, cu acoperișul căzut etc.).

A doua casă (str. Nițu Vasile 21) este proprietatea lui Ilie Traian, care s-a mutat de aproape un an și jumătate în apropiere, în str. Secuilor punîndu-i-se în vedere «imediata» demolare a «imobilului». Dar pînă una-alta, în casa rămasă goală s-a mutat Dutică Dumitru, salariat la I.T.B., cu soția și un copil de 10 luni. Ilie Traian a venit să-și ceară drepturile de proprietar și a reușit să obțină de la improvizatul chiriaș o chirie de 150 lei, pe care o primește lunar (fără a elibera nici o chitanță) de mai bine de un an.

Iată de ce n-a fost dărîmată nici a doua casă, dovedindu-se că «buturuga mică răstoarnă carul mare» sau, mai precis, că două cocioabe pot da peste cap o șosea (fotografia 1).

R.S.

Lucrările de pe șantierul Teatrului Național și, mai ales, cele de pe partea carosabilă a străzii Batiștei au impus recent crearea unei «bucle» îngrădite care stînjenește serios atît trecerea autovehiculelor cît și a pietonilor. N-ar fi bine ca măcar temporar, cît timp durează aceste lucrări, să se acorde din nou pietonilor posibilitatea de a traversa prin dreptul sălii «Dalles» (fotografia 2)?

V.S

N-ARE BAZĂ LEGALĂ, DAR...

Ceasornicul floral atît de pitoresc și atît de exact din Tîrgu Mureș s-a îmbogățit recent cu o instalație sonoră care vestește orele, jumătățile și sferturile prin acorduri muzicale de mare efect. E o adevărată încîntare să-l asculți în liniștea nopții de vară, cînd ciocanul pneumatic nu-i acoperă glasul. Pentru că la Tîrgu Mureș ciocanul pneumatic, sfredelind cu îndărătnicie asfaltul în scopuri diverse, lăudabile, face și el parte din atmosfera familiară a orașului.

Cînd ceasornicul cîntător vă va spune că a sosit vremea prînzului, intrați cu încredere într-unul dintre restaurantele apropiate — la Transilvania, la Mureșul sau la bufetul lacto-vegetarian. Veți fi serviți prompt și conștiincios, cu preparate excelente și la prețuri absolut rezonabile.

Listele de bucate constituie și ele, în felul lor, o atracție locală. Cu atît mai mult cu cît sînt plătite din buzunarele ospătarilor!

Vi se pare ciudat, nu-i așa? Mi s-a părut și mie și am încercat să mă dumiresc, de cînd, și în virtutea cărui normativ sau dispoziții, se încasează circa 30 de lei pe lună de la fiecare salariat pentru baterea la mașină a meniului zilnic.

Tovarășii din conducerea I.A.P.L.-Tîrgu Mureș afirmă că asemenea dispoziție nu există. Responsabilii de unități o aplică însă cu seninătate, sub cuvînt că așa se obișnuiește de cînd lumea, deoarece ospătarul ar avea, cică, datoria, conform regulamentului (care regulament?), să prezinte consumatorului lista de bucate scrisă de mînă sau dactilografiată. I.A.P.L. nu posedă fonduri speciale pentru această operație elementară, operație care reprezintă în medie cam 500 lei lunar pentru fiecare unitate.

În consecință, ospătarii sînt obligați să dea din buzunar, pentru că, după cum ni s-a explicat cu un zîmbet condescendent, tot primesc ei ceva în plus de la majoritatea clienților.

— Bine — am exclamat — dar această operație n-are nici o bază legală!

— N-are — mi s-a răspuns — *dar așa se procedează peste tot, cel puțin aici, la noi, la Tîrgu Mureș!*

Oare organele de resort cunosc acest punct de vedere?

Dan DEȘLIU

DACA AR ȘTI STRĂMOȘII!

Popas la Herculane. Băi străvechi, ale căror baze le-au pus, în cel de-al II-lea secol al erei noastre, romanii. Cu 1800 de ani în urmă. Din această epocă datează numeroase statui, sarcofage, cărămizi cu inscripții, resturi de apeducte. Inscripțiile descoperite arată că monumentele erau închinate lui Hercule, Esculap, Higiea, Mercur și Venus.

În prezent statuile se află într-o stare deplorabilă — crăpate, erodate din cauza intemperiilor. Conducerea stațiunii nu întreprinde nimic pentru ca aceste obiecte de artă să fie bine păstrate. Dacă ar ști strămoșii, nu v-ar felicita, tovarăși din conducerea stațiunii, după cum nu vă pot felicita nici sutele de turiști români și străini care trec prin *Herculane!*

Poate că, în compensație, există o mai mare grijă pentru... prezent? Ei bine, nu s-ar prea zice: trustul de specialitate din Timișoara construiește în stațiunea Herculane un complex alcătuit din două blocuri cu o capacitate de 520 de locuri. Lucrările au început anul trecut. Constructorii fixează mereu alte date pentru darea în funcțiune a complexului — 23 august și 31 decembrie 1967, apoi 31 mai 1968 și acum... 23 august 1968.

Al. GÎNJU

TURIȘTI ȘI EXCURSIONIȘTI!

În trecere pe valea Oltului și pe valea Argeșului, Centrul de librării-Pitești

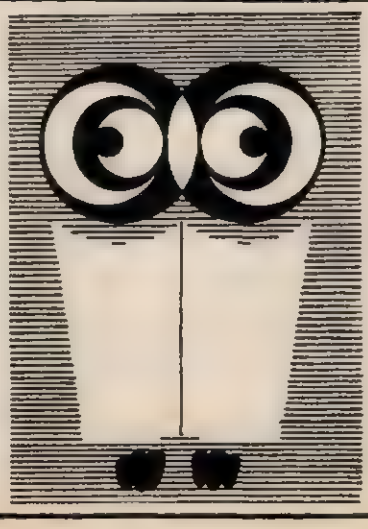

vă invită să vizitați librăriile din RÎMNICU-VÎLCEA, GOVORA-BĂI, OLĂNEȘTI, CĂLIMĂNEȘTI, CĂCIULATA, CURTEA DE ARGEȘ, CORBENI, CĂPĂȚÎNENI, care sînt bine aprovizionate cu lucrări de literatură, din toate domeniile, inclusiv ghiduri, îndreptare, călăuze turistice, albume de artă plastică, albume de fotografii etc. De asemenea, în librării găsiți și un variat sortiment de ilustrate, vederi, discuri și articole de papetărie.

la margine de Bucureşti

Reportaj de George CIUDAN
Fotografii de S. STEINER

Am colindat recent fostele mahalale ale Capitalei şi două comune lipite de Bucureşti. Am căutat crîşmele unde fumul se tăia cu cuţitul şi nu le-am găsit. Am intrat în restaurante şi i-am rugat pe lăutari să-mi zică un cîntec care pe vremuri făcuse vogă: «La margine de Bucureşti». Vă amintiţi cîntecul? Îl ziceau din gură şi din vioară lăutari romantici, îndrăgostiţi de chef şi de pahar. Şi cîntecul era reluat de omul care îşi îneca amarul cu un ţoi de secăriică, om de rînd, om de mahala, muncitor, mic tîrgoveţ sau ţăran chinuit de amenzile perceptorului. Despre ce era vorba în cîntec? Despre crîşmă şi-un grătar cu mititei, despre un lăutar şi o stradă umbrită de coroana teilor, despre dorinţa omului de rînd de a muri acolo, la margine de Bucureşti.

A murit mahalaua, cîntecul nu. Tumultuoasă şi vivantă, profund optimistă, viaţa a intrat aici, în fostele mahalale şi în comunele ce împresmuiesc Bucureştiul, pe alt făgaş. Modificări esenţiale s-au petrecut în aceste aşezări în toate domeniile. Şi totuşi, într-o relaţie de covîrşitoare importanţă — relaţia dintre oraş şi sat — pe alocuri lucrurile şchioapătă serios. Dar să nu începem cu lucrurile şchioape şi urîte,

SĂ ÎNCEPEM CU FRUMOSUL

Pentru a nu fi acuzaţi de idilism, de scăldarea faptelor în apă de trandafir, ne vom folosi de un şir de cifre care ne scutesc de prea multe comentarii. În comuna Popeşti-Leordeni numărul televizoarelor este de 1 275. Tot la Popeşti-Leordeni: 520 frigidere, 1 400 aragazuri şi circa 1 000 case noi, din cărămidă, construite din temelie, în ultimii zece ani. De unde toate acestea? Din muncă cinstită. Există în această comună o puternică şi înfloritoare cooperativă agricolă care i-a ajutat pe oameni să-şi schimbe fundamental modul de viaţă. Insectaţii şi flămînziţii de ieri au devenit azi oameni bogaţi,care au dat de trai îndestulat şi de civilizaţie.

Într-o altă comună de la marginea Bucureştiului, la Dobroeşti. Şi aici ţăranii se urbanizează. Mulţi s-au săturat de motociclete. Au trecut la maşini. În comună există 15 autoturisme proprietate personală. Pe ce căi au ajuns oamenii la asemenea situaţie? Unii, pe căi cinstite, de muncă; alţii, pe seama muncii altora.

Mutaţii semnificative s-au petrecut în viaţa oamenilor de la marginea Capitalei şi pe alte planuri. Sănătatea şi cultura şi-au făcut sălaş în casele lor. Socialismul a operat din plin în acest proces de renaştere a lumii noastre rurale. Dar pe alocuri lucrurile şchiopătează. Există încă piedici şi mentalităţi care nu ţin nici de etica noastră, nici de epoca în care trăim. N-am vrea să fim moralizatori, dar lucrurile trebuie spuse pe nume: unii vor să primească totul şi să dea cît mai puţin; dacă se poate, nimic. Cam aşa stau lucrurile la o cooperativă agricolă dintr-un cartier bucureştean, la cea din Dudeşti, unde mulţi cooperatori (?!)

NUMAI IARNA SÎNT ŢĂRANI

În celelalte anotimpuri sînt păsări călătoare în pieţele bucureştene sau aiurea. E adevărat: cooperatori ca Petre Ivan, Dumitru Radu, Constantin Grigore, Petre Ristea, Dumitru Anghel, Ion Costea zic din adîncul inimii lor «Trăiască cooperativa agricolă, că ne-a dat lot personal şi ne-a făcut oameni cu stare». Dar facă-se o adunare populară unde acestor oameni, şi altora, să li se adreseze cîteva întrebări: Cîte zile-muncă efectuaţi dv. într-un an de zile? Ce faceţi în cele trei anotimpuri — primăvara, vara şi toamna? Care este ocupaţia dv. de bază? De ce cele mai multe braţe de muncă din cooperativa agricolă sînt din alte comune? De ce vara trecută roşiile au întîrziat, răscoapte şi neculese, pe cîmp? Ce părere aveţi despre schimbul de mărfuri dintre oraş şi sat? Cum ar răspunde cei amintiţi mai sus la asemenea întrebări? Nu ştim. Ion Costea, bunăoară, poate ar avea puţin de vorbit despre activitatea economică a cooperativei agricole; în schimb el ar avea multe de spus despre cei 20 de porci pe care i-a crescut în ograda sa — porcii lui, bineînţeles — care i au adus o grămadă de bani. De ce nu vine Ion Costea la muncă? Păi cît e ziulica omul aleargă cu sufletul la gură la cantinele bucureştene — cu propria sa căruţă şi propriul său cal — pentru a asigura hrana cea mai ieftină necesară sectorului zootehnic din ograda sa. De ce ocoleşte Dumitru Anghel cooperativa agricolă? Păi nu i-a dat lui statul certificat de producător? Sub masca acestui certificat legal omul nostru din Dudeşti umblă cu limba scoasă prin alte gospodării personale ale oamenilor, le ia legumele şi fructele şi le vinde apoi la oraş după bunul său plac.

La o altă cooperativă agricolă de la marginea Bucureştiului, la cea din comuna Dobroeşti. Situaţia de aici este mai gravă, zicem noi, datorită şi unor mentalităţi înapoiate, la care ţin foarte mult chiar unii membri din consiliul de conducere al cooperativei. Pare-se că aici

PEŞTELE S-A ALTERAT DE LA CAP

Din păcate, la Dobroeşti — comună bogată, cu oameni foarte descurcăreţi — treburile merg prost pentru că unii — în cap cu conducerea — socot că trebuie făcut orice numai banii să curgă gîrlă. Vinde totul cît mai scump şi cumpără totul cît mai ieftin. Perfect. Fii negustor descurcăreţ, dar pune-ţi întrebarea: cui vinzi totul cît mai scump, de la cine cumperi totul cît mai ieftin? Să intrăm în problemă. Pentru anul 1967-1968 statul a acordat acestei unităţi agricole — în vederea dezvoltării producţiei legumicole — un avans de 1 400 000 lei. Oamenii au cerut, statul i-a ascultat. Pe primul semestru din acest an cooperativa trebuia să livreze O.L.F.-ului (fostului Aprozar), pe bază de contract, 398 tone legume. Şi a livrat doar 247. De ce nu şi-a respectat contractul Dobroeştiul? N-a avut marfă? A avut. Nu cunoaşte graficul de producţie? Îl cunoaşte perfect. Dar de ce să respecţi obligaţiile contractuale cînd poţi să dai lovitura în chip negustoresc? Uiţi şi de ajutorul statului, şi de contract, şi te umpli de parale. Cei ce te-au ajutat, să te lase în pace. Recoltezi 4 924 kg castraveţi şi-i vinzi cu 76 164 lei. Grabnic şi grijuliu, strîngi 30 000 kg roşii, iei pe ele 217 000 lei — aproape 10 lei pe kg — mai recoltezi 35 000 kg castraveţi şi-i negustoreşti cu 12 lei kg, umfli 73 000 lei pe salată — o vinzi cu bucata, că e extra — şi nu-ţi mai pasă de nimeni.

Rămînem tot la Dobroeşti. Între 15 şi 31 mai cooperativa agricolă a vîndut 5 406 kg roşii şi a încasat 109 044 lei, adică 18 lei pe kg. În aceeaşi perioadă, la contract — unde preţurile erau foarte bune, între 10 şi 3 lei — a livrat doar 1 036 kg.

Am discutat această stare de lucruri cu oamenii din conducerea acestei cooperative agricole. Ciudat, ei apreciază că au muncit bine, că la ei schimbul dintre oraş şi sat se realizează în condiţii optime, că pe viitor vor evita săvîrşirea «unor greşeli».

Dintr-o monografie despre comuna Dobroeşti am aflat că un membru cooperator realizează în medie un venit anual de 13 000 lei (a nu se uita: la ţară familiile sînt mai numeroase, deci o familie ţărănească are în medie 2-3 membri cooperatori). În acelaşi timp, alţi locuitori din Dobroeşti, care lucrează în întreprinderi şi instituţii bucureştene, realizează în medie un venit anual de 12 000 lei. Cu alte cuvinte, nivelul de trai al ţăranului din Dobroeşti e mai ridicat decît cel al consăteanului său care lucrează în întreprindere. Foarte frumos. Omul din întreprindere, care ne pune la îndemînă îngrăşămintele chimice şi stamba, tractorul şi televizorul, nu are şi el cel puţin tot atîtea drepturi cît cel rămas lîngă grădina de legume?

Am dori să cunoaştem, în acest sens, părerea consiliului de conducere a Cooperativei agricole din Dobroeşti. Pentru că, sîntem siguri, oamenii trebuie să înţeleagă în cele din urmă că nu e cinstit, nu e frumos, nu e civilizat să pretinzi să ţi se dea cu zece mîini, iar tu să dai

DOAR CU O SINGURĂ MÎNĂ

E binecunoscut faptul că investiţiile pe care le face statul pentru mecanizarea agriculturii au crescut an de an. Sînt binecunoscute eforturile sporite ale statului pentru sporul de bogăţie materială şi spirituală în viaţa satului românesc.

I-am întrebat pe unii cooperatori — doar cu numele — din Dudeşti şi Dobroeşti dacă le-ar conveni ca statul să se comporte alt fel.

— Adică cum, domnule?

— Uite-aşa: în vîrfurile de campanie agricolă, statul — adică S.M.T.-ul — să pretindă alte preţuri pentru lucrările efectuate decît cele stabilite, adică mai mari.

— Ar fi foarte rău, domnule.

— Mai departe. Ce s-ar întîmpla dacă în fiecare an, la produsele de larg consum — frigidere, televizoare, aparate de radio, maşini de spălat etc. — statul ar proceda ca d-voastră?

— Adică cum, domnule?

Ar mări preţurile. Aşa cum faceţi dv. cu legumele.

— Ferească Dumnezeu, domnule. Ar fi foarte rău. Nu poate să facă statul asemenea lucruri. Doar e statul nostru.

Aşa da. Dar nici aşa nu se poate: statul să dea cu zece mîini şi alţii doar c-o singură mînă.

De bună seamă că pentru deficienţele care s-au manifestat la cooperativele agricole aici pomenite se face vinovat în bună măsură şi beneficiarul, adică O.N.F.-ul. El avea datoria să urmărească îndeaproape modul în care se îndeplinesc obligaţiile contractuale, să intervină prompt atunci cînd, dintr-un motiv sau altul, s-au ivit greutăţi şi neajunsuri.

În alte locuri, tot la margine de Bucureşti, relaţia dintre oraş şi sat e cu mult mai bună. Aşa că, ajungînd la capătul însemnărilor noastre,

SĂ SFÎRŞIM TOT CU FRUMOSUL

Pe primele şase luni ale acestui anCooperativa agricolă din comuna Popeşti-Leordeni trebuia să livreze O.L.F.-ului, pe bază de contract, 380 tone legume. A livrat 620 tone. Trebuie lăudată pentru aceasta? Bineînţeles că da. Aici cooperatorii n-au umblat creanga să facă pe negustorii, ci şi-au văzut de treburile lor. Trebuie amintit şi faptul că magazinul intercooperatist din Piaţa Amzei a primit tot de la aceşti cooperatori 180 tone legume. Cît cîştigă oamenii aici? Mult. 25 lei la ziua-muncă + 5 ½ kg cereale, atît au fost preţurile muncii anul trecut în această unitate agricolă. Trebuie amintit şi milionul şi jumătate care a reprezen-

Aici locuieşte ţăranul cooperator (?!) Nicolae Profir din comuna Dobroeşti. Şi el se numără printre acei care primesc cu zece mîini şi dau c-o singură mînă.

O parte din creşcătoria de porci (proprietate personală) a «cooperatorului» Ion Costea din Dudeşti.

tat doar o parte din cîștig, plata pentru retribuția suplimentară.

Ce-ar fi dacă la toate cooperativele agricole de la marginea Bucureștiului lucrurile s-ar petrece ca la Popești-Leordeni? Ar fi foarte frumos. Ar fi cinstit. Ar fi demn. Ar intra toată lumea în legalitatea contractuală și ar spori valoarea economică a schimbului dintre oraș și sat.

Sînt condiții ca acest lucru să fie realizat pe deplin. Se cere doar ca producătorii agricoli și beneficiarii să privească problema schimbului dintre oraș și sat cu toată responsabilitatea și să ia, în consecință, măsurile corespunzătoare.

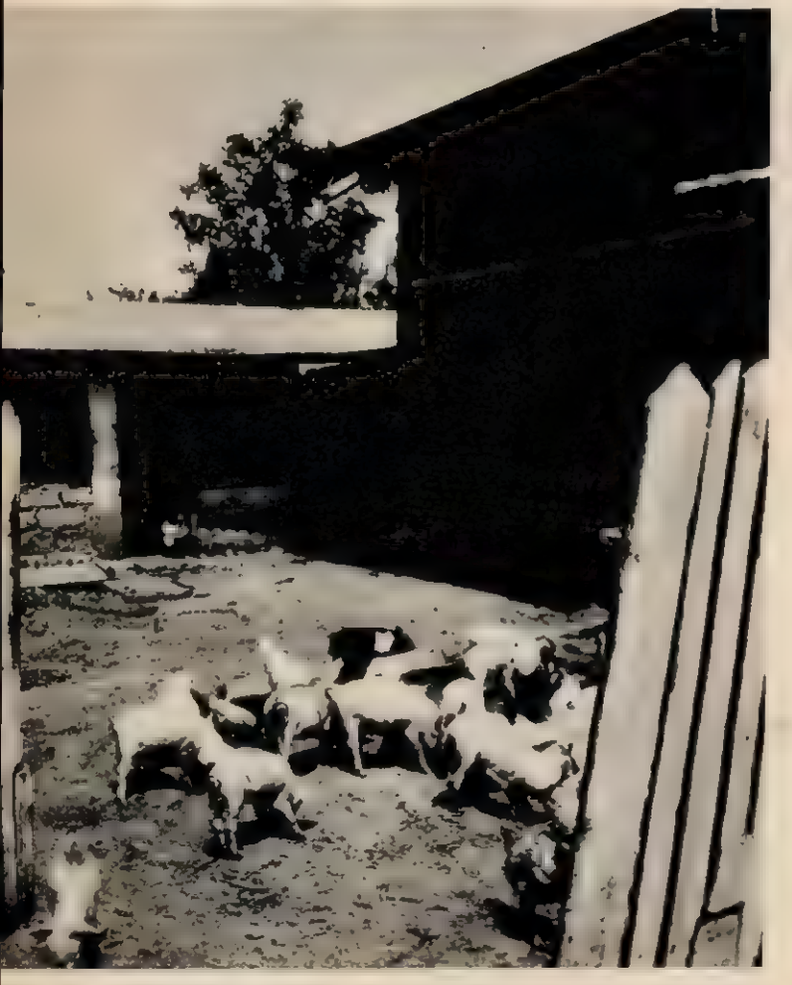

DESPRE MANDATARI

PUȚINĂ ÎNTÎRZIERE

Experiența, în general pozitivă, a funcționării unităților de alimentație publică prin angajați mandatari a avut drept urmare, precum se știe, elaborarea Hotărîrii Consiliului de Miniștri nr. 1189 din 31 mai 1968 privind extinderea și în alte ramuri ale comerțului a acestui sistem. Pînă la data de 30 iunie Ministerul Comerțului Interior avea datoria să întocmească instrucțiunile pentru aplicarea acestui HCM. Din păcate însă, la M.C.I. elaborarea și definitivarea instrucțiunilor a trenat. Cu întîrziere, în cele din urmă, ele au căpătat formă definitivă.

Pe marginea unor prevederi din aceste instrucțiuni, a unor propuneri făcute și discuții purtate în colegiul M.C.I., ne exprimăm punctele noastre de vedere.

DE CE NU ȘI PAPETĂRII?

Instrucțiunile prevăd că pot fi date experimental în administrare, prin angajați mandatari: a) în sectorul alimentar — băcănii, unități de lapte și produse lactate, de legume-fructe; b) în cel nealimentar — galanterie, articole pentru nou-născuți, mercerie, ciorapi, unități mici de confecții, articole mărunte de uz casnic și gospodăresc, artizanat, cadouri, solduri și mărfuri lent vandabile, furnituri de cizmărie, unități mixte.

Credem că nu e bine ca această înșiruire să fie considerată exhaustivă. Ni se pare că n-ar fi rău ca în sectorul alimentar să se dea mandatarilor și posibilitatea de a administra magazine (sau prin comerț ambulant) pentru vînzarea păsărilor, respectîndu-se, bineînțeles, prevederile generale privitoare la prețuri. În sectorul nealimentar poate că n-ar strica să existe și unități de papetărie, de produse cosmetice și de drogherie — mai ales în cartierele în care nu există pînă acum asemenea unități.

Și poate că ar mai fi necesare și altele.

CU SAU FĂRĂ SORTIMENTE OBLIGATORII?

Crearea, mai ales în localitățile rurale îndepărtate unde nu există magazine ale cooperativei de consum, a unor unități mixte administrate prin mandatari, iată o soluție foarte bună pentru a se asigura deservirea populației din asemenea localități.

Cum se va realiza însă aprovizionarea acestor magazine cu unele mărfuri strict necesare dar care nu pot aduce mandatarilor prea tentante beneficii? De pildă sarea?

Discuțiile de la M.C.I. au preconizat renunțarea la orice fel de «sortimente obligatorii». Aceasta pentru că, din experiența de pînă acum, s-a constatat că asemenea obligații, ca și faimoasele «rețetare» din alimentația publică, au frînat inițiativele.

Totuși, cum se va rezolva problema? Greu de crezut că vreun mandatar care va trebui să găsească, cu chiu, cu vai, căruțe sau sănii cu care să-și transporte marfa în sătucul său din creierul munților va renunța la alte mărfuri, mai scumpe și mai rentabile, pentru a duce totuși sare, petrol lampant sau alte produse tot atît de ieftine, la care posibilitățile de cîștig sînt minime!

Credem totuși că o anumită obligativitate trebuie să existe!

UNITĂȚILE SEZONIERE

Contractul de mandat se încheie pentru o durată de pînă la 3 ani. Asta e bine. Dar tot atît de bine ar fi să se prevadă și posibilitatea încheierii unor contracte de mandat și pe termen scurt, cu caracter sezonier. De pildă, pentru sezonul de vară, în anumite stațiuni balneoclimaterice. Pentru perioada începutului anului școlar și al celui universitar s-ar putea de asemenea încheia contracte de mandat pentru comerțul ambulant sezonier cu articole de papetărie și rechizite școlare (idem cu articole specifice în perioada sărbătorilor de iarnă). Și în sectorul alimentar s-ar putea încheia asemenea contracte de sezon (tot pentru ambulanți): de pildă în perioada aprovizionărilor de toamnă.

Merită să se reflecteze asupra unor asemenea propuneri.

ATENȚIE LA ÎNCERCĂRILE DE ACAPARARE!

S-a constatat că în alimentația publică unii mandatari, setoși de «afaceri în stil mare», au luat în administrare mai multe unități deodată, încheind contracte separate pe numele soțiilor, ale unor membri ai familiei lor sau ale altor interpuși.

Întreprinderile și organizațiile comerciale trebuie să cunoască bine pe cei cu care încheie contractele, pentru ca astfel de situații să nu se repete și în noile unități ce vor fi administrate prin angajați mandatari. O singură unitate oferă suficient cîmp de activitate unui mandatar, oricît de priceput și de plin de inițiativă ar fi; mai multe unități sub conducerea unui singur om nu pot da bune rezultate.

LEGISLAȚIA MUNCII OBLIGATORIE ȘI PENTRU MANDATARI

La unitățile de alimentație publică administrate prin mandatari s-a constatat că, în general, nu prea se respectă, în ce privește lucrătorii folosiți în unități, unele prevederi ale legislației muncii, mai ales cele cu privire la numărul de ore prestate zilnic. Poate că n-ar fi rău ca obligațiile ce revin mandatarului în acest sens să fie stipulate chiar în contractul de mandat.

CEVA DESPRE FIRMĂ

Primul proiect de instrucțiuni elaborat la M.C.I. a prevăzut posibilitatea ca pe firma unității administrate prin mandat să se înscrie, în afară de emblema comercială, și numele mandatarului. Împotriva acestei propuneri s-au ridicat numeroase voci care — pe bună dreptate — au arătat că un nume înscris pe firmă ar crea iluzia unui magazin proprietate personală. S-a preconizat trecerea numelui mandatarului pe un cartonaș pus în vitrină sau afișat în magazin (asemenea celor ale responsabililor de unități de pînă acum). Nu e rea propunerea. Credem însă că tot atît de bine ar fi ca și pe firmă să existe, în mod obligatoriu, alături de emblema comercială, mențiunea: «Unitate administrată prin mandat». Ea ar atrage atenția cumpărătorului asupra felului în care este servit, asupra prețurilor ce i se pretind etc.

Jeanne Moreau și cineastul spaniol Luis Buñuel.

profil

Jeanne Moreau

Ca cinefili, sîntem niște biete jucărioare în mîna destinului. Vedem filmele și actorii la întîmplare, cum dă Dumnezeu. Cînd trăim numai în trecut, cînd numai în prezent, cînd începem exact cu timpul care nu trebuie. Dar să nu ne mai plîngem. Mai bine să ne bucurăm așa cum se cuvine pentru acest îndelung popas al actriței Jeanne Moreau pe marele nostru ecran: «Viva Maria». În «Falstaff», lăsînd la o parte frumoasa teorie despre roluri mari și roluri mici, actrița era în trecere (formidabilă, ce-i drept, dar tot trecere rămîne). Oricum, punînd la socoteală și programarea «Ascensorului pentru eșafod» la televizor, ne-am mai eliberat de acea stînjeneală pe care o încercăm ori de cîte ori ne apucăm să scriem despre cei pe care «lumea nu i-a văzut încă». Totodată se mai face și un pic de dreptate, căci atîta vreme cît pe bulevardele noastre Sara Montiel a fost decretată mare actriță iar Moreau era aproape necunoscută, se poate vorbi de o anume injustiție pe care filmul o seamănă fără voia lui. În sfîrșit...

Cinematograful nu a descoperit-o pe Jeanne Moreau în armata fetișcanelor care-și în-

Teatrul «La Bruyère» din Paris a reluat, după 22 de ani, piesa lui Jacques Audiberti, «Quat-Quat». Un spectacol alert și ironic, o farsă plăcută, cu accente grave. În fotografie, Louis Arbessier (căpitanul de vapor) și Jean-Pierre Leroux (victima sa).

În cadrul «Zilelor Shakespeare» ce se vor desfășura în acest an la Weimar, Teatrul de stat din Leipzig va prezenta «Macbeth» în regia lui Karl Kayser. Iată-i pe interpreții principali, Christina Gottschalk (Lady Macbeth) și Günter Grabbert (Macbeth).

Cunoscutul coregraf Roland Petit reintră în viața artistică pariziană cu un nou balet, «Turangalila Symphonie», creat după muzica lui Oliver Messiaen. Max Ernst semnează decorurile. Presa de specialitate consideră spectacolul ca o reușită remarcabilă. În fotografie: prim-balerinul Georges Piletta și patru balerine-star ale Operei din Paris.

Trupa Geijutsu-Za din Tokyo a realizat un spectacol cu accente de critică socială, considerat ca foarte reușit, cu piesa «O Rin kuden», scrisă după romanul cu același nume al scriitorului japonez Tokito Matsuda. Fotografia reprezintă o scenă din spectacol.

AMFITRION: Albert

Știut este că francezii — mai mult ca oricare dintre popoarele europene — au ridicat gastronomia la rangul de instituție națională. Francezul rafinat nu se așază la masă ca să mestece și să înghită: înainte de orice, el înțelege să deguste. Îi place să laude, ca un fin cunoscător, «virtuțile» unei mese bune, să savureze ca un rafinat subtilitățile, «parfumurile» mîncărurilor. Pentru a ajunge aci, gusturile sale i-au fost educate veacuri de-a rîndul, îndrumate, perfecționate de arta marilor bucătari. Un La Reynière, un Brillat-Savarin au dizertat cu o vastă erudiție filozofică, istorică, sociologică despre știința gastronomiei. Bucătăria franceză a fost ridicată, grație lor, la rang de academie. Descoperi pe fața francezului care vorbește de «la bonne chaire» o infinită tandrețe pentru arta culinară, pentru savoarea unui «plat bien cuisiné», iar cetățeanul care se respectă nu va șovăi să parcurgă o bună sută de kilometri ca să se înfrupte dintr-o «spécialité de la maison» pe care șeful-bucătar a creat-o după niscai formule alchimiste... numai de el știute.

Scria, acum mai bine de o sută de ani, Brillat-Savarin — autoritate și astăzi supremă în materie de gastronomie — următoarele: «Spune-mi ce mănînci, și-ți voi spune cine ești». Și: «Amfitrionul care nu se ocupă personal de mîncarea pregătită pentru prietenii invitați la masă nu e vrednic de a avea prieteni». Memorabile cuvinte care mi-l evocă azi pe Albert și dejunul ce mi l-a prilejuit la «Bistroquet»-ul său.

Dacă veți căuta cuvîntul «Bistroquet» în Dicționarul Academiei franceze, riscați să nu-l găsiți. «Bistroquet» e un diminutiv afectuos, o alintare lexicală pentru «bistrot». «Bistrot»-ul mic restaurant tipic franțuzesc — n-are ifose și snobisme. Pășindu-i pragul, cetățeanul grăbit știe că va fi repede servit, repede satisfăcut. Între «bistrot»-ul din colțul străzii și cetățeanul grăbit se stabilesc, cu timpul, legături de caldă prietenie, de afecțiune aproape familială. Și nu rareori pecetea fidelității vine să consfințească niște raporturi care vor dura o viață.

«Bistroquet»-ul lui Albert e celebru la Paris. Celebritatea și-o datorează, în primul rînd, calității mîncărurilor și calității primirii. Albert nu e un simplu restaurator. Albert e un amfitrion. Aceasta înseamnă că în micul lui local (numai douăzeci de mese, și ocupate «ochi» de două ori pe zi, la prînz și seara) găsești, cum ai intrat, o atmosferă intimă de bună dispoziție (și deci de bună degustare și de bună digestie!), de agreabilă și spirituală ambianță.

Albert își primește oaspeții (nu numai clienții) personal. Îi așază la locurile lor și-i întreabă ce vor să mănînce. Pînă ca ei să se hotărască (căci lista e copioasă), le pune în față niscai «momeli»: pateu de ficat, rillette (o specialitate toulouseană), unt de fermă. Vin apoi la rînd alte «curiozități»: melci minusculi pe care-i extragi din cochilie cu niște ace uriașe de gămălie înfipte într-o perniță de catifea, felurite salate, heringi desărați în lapte... O specialitate a casei. În fine, te-ai hotărît, deși ți-a fost destul de greu să alegi între racii fierți, ficatul de gîscă, puii la frigare cu ierburi aromate, «puii de baltă», meunière... Dar Albert ți-a șusurat la ureche o sugestie. Te călăuzește în meandrele incertitudinii, te conduce pînă la luminișul deciziei Nu, n-o să comiți erezia de a mînca două feluri prăjite. Dacă ai ales o porție de «scampi» (cozi de langustă în aluat de clătite subțire ca o aripioară de fluture), te vei opri, pentru felul doi, la un chateaubriand — marea lui specialitate. Zîmbește satisfăcut dacă a ghicit în tine un cunoscător, un «gourmet», dacă te-a văzut că ai gustat din undița ispitei. Iată și băuturile care se potrivesc cu fiecare fel în parte. «Finalul», apoi, va fi apoteotic: superbele, somptuoasele prăjituri preparate după rețeta mamei...

O dată ajuns la acest capăt de drum gastronomic, ochii lui Albert se vor îmbruma. Maică-sa..., colaboratoarea sa de peste trei decenii, meșteră neîntrecută și celebră în patiseria ca acasă la noi... Acasă la noi, adică în Focșanii de unde era originară, dacă nu în Galații soțului, unde a dus-o soarta înainte de a fi părăsit țara acum mai bine de șaizeci de ani.

Albert s-a născut în anul 1914 la Manchester, nu cunoaște România, dar una din marile lui dorințe e să viziteze locurile natale ale părinților. Meseria și-o face cu pasiune.

Îl întreb dacă figurează în Ghidul Michelin, care atribuie «stelele» indicatoare de calitate. Nu, nu figurează și nici nu dorește să figureze. Dacă ar vrea, ar putea cîștiga și cincisprezece «stele». Nu-i place snobismul marilor restaurante, al căror dever și ale căror «stele» se reazemă pe o întreagă armadă de «maîtres d'hôtel» și chelneri. Ajutat de soție și de un ospătar parisian (care a învățat rețetele faimoase ale mamei), lui Albert îi place să-și servească singur clienții. Și ce clienți! În acest mic local de pe cheiurile Senei, între grădina Tuileries și teatrul Châtelet, în acest «bistroquet» instalat între mici butice unde se vînd păsările și semințe pentru păsările, peste drum de Conciergerie și unde s-a mai păstrat un ușor parfum de viață provincială plină de pitoresc, aici poți întîlni mai multe celebrități decît la cele mai simandicoase recepții mondene.

Albert în acțiune.

În albumul de onoare — în care Albert mi-a făcut cinstea să-mi solicite semnătura — am găsit, printre alte sute de autografe, aprecierile unor oameni ca: editorul Gallimard, regretatul avocat Maurice Garçon, soprana Maria Callas, scriitorii Jean Cocteau, Jean Anouilh, Fernand Gregh, Norman Miller, J.P. Sartre, actorii Eroll Flynn, Jean-Pierre Cassel, Marcel Marceau... Semnează și Dali: «Dali, la, Dali la, que Dali là là!» Semnează, între atîția alții, și inteligentul, savurosul cronicar gastronomic de la «Le Figaro littéraire», James de Coquet, atribuindu-i, după părerea mea, o diplomă de onoare cînd scrie: «În această seară cînd Parisul își alege edilii («Bistroquet»-ul aflîndu-se în vecinătatea clădirii municipale Hôtel de Ville, probabil că în acea seară se desfășurau niscai alegeri), votez, cu amîndouă mîinile, pentru ca Albert să fie ales primar al Parisului!»... Pînă atunci însă truda, inventivitatea, pasiunea pe care Albert le pune în slujba gastronomiei vor fi răsplătite, după cîte se pare, cu Legiunea de onoare pentru merite turistice.

L. DANIEL

Din albumul casei: Albert ciocnește un pahar cu oaspeți de odinioară — celebrul actor american Eroll Flynn (în stînga) și dirijorul Roy Ventura.

cronică satirică

de Teodor MAZILU

MORTUL CU PARALE MULTE

El este omul care a reușit în viață, de aceea se uită la noi, cei fără zeci de mii de lei la ciorap, cu o imensă superioritate. A reușit în viață, fiindcă poate să cumpere orice. Crede că falimentul moral poate fi recompensat de un dever bun. «Pe femei, eu le cumpăr cu amintiri cu tot». De cîte ori are nevoie de ceva, cuceritorul cumpără. Vidul sufletesc l-a ajutat să aibă succese doldora. Nu se dă în lături de la nimic cînd e vorba de ceva care-i face plăcere. E interesant că, deși sentimentele le plătește cu bani gheață, el pretinde sentimente dintre cele mai gingașe. «Eu ofer sume fabuloase dar cer în schimb sentimente frumoase». Cu alte cuvinte, pentru banii lui cere o marfă pe alese, nu vrea să fie trișat. Să ofere mătase naturală și să primească sentimente fățarnice!

Deși are studii de specialitate, a preferat să se facă gestionar; prin această modestie fățarnică ajunge mai ușor la cîștiguri fabuloase. Pe toți cei care muncesc îi privește cu nemărginit dispreț. «Uite, eu nu-mi cîștig pîinea cu sudoarea frunții și pîinea mea e mai dulce decît a voastră». Pur și simplu, el nici nu înțelegea cum de se istovesc oamenii pentru un salariu cînd, cu mai puține eforturi și oarecare viclenie, poți obține cîștiguri mult mai mari. «N-am înțeles niciodată cum poți să trăiești o singură dată și să și muncești în același timp». De aceea, pe toți cei care nu sînt șmecheri îi privește cu compătimire, ca pe niște infirmi. «Săracii oameni de treabă, habar n-au ce este viața». El confundă viața cu chefurile pe care le face, cu tangourile pe care le cere lăutarilor, cu femeile pe care le cumpără, cu mobilele pe care le înghesuie alandala în încăpere, el crede că toate astea se numesc viață.

De fapt, cuceritorul nostru este mort. Mort de-a binelea. Numai că el nu-și dă seama. A murit de multă vreme, și chiar cînd cere lăutarilor să-i cînte ceva de inimă albastră la ureche tot mort este. El crede că sumele înghesuite în sobă și în fundul bibliotecii, între tartajele unei broșuri, sînd dovadă că trăiește. Cînd cineva i-a replicat gloriosului cuceritor că-i de fapt un modest cadavru, cuceritorul s-a grăbit să demonstreze în plină stradă că încă n-a dat ortul popii. «Sînt mai viu ca oricînd. Am o sută douăzeci de mii în rezervă și trei femei care mă adoră. Am două mașini și doi prieteni care ar muri fără mine».

El nu știa, sărmanul, că toate acestea pledau pentru moartea lui. Se spune că despre morți trebuie să vorbești numai de bine. Dar nu cred că întotdeauna moartea absolvă pe om de păcatele lui; de aceea există și morți care trebuie vorbiți de rău.

cronică literară

de Valeriu CRISTEA

Cornel Regman: CĂRȚI, AUTORI, TENDINȚE

Inegalitatea de nivel a textelor nu e un simplu accident, ci tocmai regula acestui volum în care fragmentul de critică superioară, ca și cel pur mediocru, pare întotdeauna intercalat și apocrif. O mînă străină intervine parcă mereu aici, introducînd cînd un pasaj de ascuțite penetrații într-un context compact de obtuzități, cînd un paragraf de greoaie locuri comune într-o compunere sprintenă, dansantă — cum îi place lui Cornel Regman să spună — plină de virtuți și virtuozități. Peste suprafețele sterile cade brusc o ploaie de fulgurații înviorătoare, nisipurile pătrund adînc în zonele fertile, autorul se prăbușește, se redresează, ia înălțime, coboară în picaj drept în mijlocul unei mari platitudini, unde dormitează îndelung, apoi își scutură aripile și... miracolul se produce: greoiul critic pornește în zbor, debarasîndu-se de balast dintr-o singură mișcare. În Cornel Regman există doi oameni: unul e foarte talentat, celălalt cîtuși de puțin, dar ambii vor să fie critici și sînt, pentru că autorul e nepărtinitor față de ei, asigurîndu-le drepturi egale în competiție. Așa se explică faptul că volumul de care ne ocupăm pare o compilație de texte eterogene, inegale ca valoare. Nenorocul lui Cornel Regman constă în faptul că criticul bine înzestrat, care adeseori entuziasmează pe cititor, este însoțit în permanență de un dublu cu mult inferior, care i se virî mereu în față. Acest alter ego îndărătnic și impertinent îl îmbrîncește pe celălalt, care e un critic în toată puterea cuvîntului, și nu de puține ori îi ia locul, îl pune în umbră sau, cel puțin, pe al doilea plan.

Se pot găsi în volumul *Cărți, autori, tendințe* numeroase observații adînci, formulări energice, lapidare, pline de forță, figuri de stil strălucitoare, toate dintre acelea care opresc lectura în loc, înundînd spiritul cititorului cu acea lumină care se face în noi ori de cîte ori ne aflăm în fața unei surprize, ori de cîte ori scriitorul, fie el poet, prozator sau critic, inventă o nouă schemă a legăturilor posibile între aspecte, elemente, fenomene. Din umbră pîndește însă, obstinat, dublul fără har.

Am tras de-a lungul acestei opere o linie despărțitoare între criticul adesea strălucit care e Cornel Regman și *celălalt*, alter ego sicîitor și compromițător, pedant și uneori plat. Cum se explică dedublarea? Prin aceea, cred eu, că vocația lui Cornel Regman e «răutatea». Aceasta, care e un catalizator al calităților criticului, animă, de cîte ori intervine, pagina moartă, dîndu-i o savoare specială, un gust violent, excitant. Există însă și un revers: cînd «răutatea», satisfăcută pentru moment, atipește, facultățile criticului devin și ele somnolente. Mișcarea de flux și reflux a maliției determină aici calitatea paginii de critică...

Plăcerea cea mare a criticului e de a prinde în culpă pe făptaș. Restul e... literatură. Un exemplu amuzant poate să confirme acest lucru. Scriind despre volumul unui tînăr critic, Cornel Regman comite o mică dar foarte semnificativă greșeală de exprimare: «Erori mărunte, fără îndoială, dar ele pot avea la un moment *darul* (s.n.) să sastisească» (p. 109). Capacitatea de a produce consecințe negative nu poate fi numită *un dar*, erorile deci nu pot avea *darul* de *a sastisi*. Dar pentru Cornel Regman erorile altora reprezintă într-adevăr *un dar*, o mană cerească. Neatenția e tipic freudiană, adică neîntîmplătoare, explozie a unui sentiment refulat.

Sunetul nou pe care-l aduce Cornel Regman în critică e un mormăit de nemulțumire. El devoră cărțile împreună cu autorii lor; devenind ținta unor strașnice rechizitorii, confrații (în special cei tineri) sînt tot timpul admoniștați — pe drept, nu de puține ori, dar și pe nedrept, ca atunci cînd, în ripostă, pentru că cineva a folosit franțuzismul gonflare, autorul se umflă pur și simplu de mînie.

Numai cu maliție se pot scrie admirabile pagini de critică (cum Cornel Regman a semnat destule), dar se poate face și critică? E de ajuns acest sentiment pentru a putea înfrunta defilarea plină de varietate a unei literaturi? Și dacă e de ajuns pentru opere, e de ajuns și pentru capodopere? «Pressez l'éponge, l'acide sortira». Această celebră confesiune mă contrazice? Nu, căci dacă strîngem cum se cuvine «buretele» alegoric al lui Sainte-Beuve, firele tuturor sentimentelor umane țîșnesc artezian și multicolor.

RESTAURANTUL PUSTNICUL

Pe șoseaua București-Călărași, în pădurea Pustnicul, vă așteaptă restaurantul cu același nume, care vă pune la dispoziție o gamă variată de preparate culinare și destindere în mijlocul naturii.

acasă la... loto-pronosport

O zicală veche spune: «Norocul te caută acasă». De data aceasta ne-am permis să inversăm termenii proverbului: ne-am deplasat noi la casa... norocului. Respectiv, la sediul Administrației de stat loto-pronosport, cu intenția de a afla cîteva din lucrurile mai puțin cunoscute marelui public.

NICI UN FEL DE FISURĂ!

Numai în primul semestru al acestui an participanții la jocurile și concursurile loto-pronosport au încasat cîștiguri în valoare de 312 milioane lei. 420 dintre ei au cîștigat autoturisme (numai la tragerea excepțională loto din 4 iunie s-au cîștigat 37 de autoturisme, dintre care 21 «Volga»). Milioane de oameni joacă, dar puțini știu cum funcționează această instituție.

Să începem cu «lozul în plic», ca fiind sistemul cu cea mai largă răspîndire, pătrunzînd în satele cele mai îndepărtate.

Un local cu patru etaje este afectat în întregime *tipăririi «lozului în plic»*. În și din această clădire nu se intră și nu se iese decît respectîndu-se cele mai severe măsuri de securitate și *control*, aidoma celor luate la o monetărie sau la o imprimerie de bancnote. Hîrtia pe care se tipăresc lozurile — cîștigătoare sau nu — este o hîrtie cu un filigran special, adusă, predată și trecută dintr-o secție în alta a întreprinderii, cu măsurile de precauție adecvate: numărarea coală cu coală, sigilări, predări dintr-o mînă în alta sub semnătură etc. Aceleași măsuri și în ce privește operațiile de imprimare, pliere și ambalare a lozurilor, anvelopelor și pungilor. Nici un centimetru pătrat din hîrtia pe care se tipăresc lozurile nu poate dispărea — nici un loz nu poate lipsi din numărătoarea generală. Lipsa unuia singur, în oricare fază a procesului de fabricație, ar determina oprirea în loc a întregii operații și efectuarea de cercetări pînă cînd erătăcitul» ar reveni «acasă».

Fiecare serie (purtînd un număr) cuprinde *1 milion lozuri*; *jumătate din valoarea lor* (respectiv 3 milioane sau 1,5 milioane lei, după cum e vorba de unul din cele două tipuri: special sau simplu) trebuie s-o reprezinte cîștigurile. Dar lucrurile nu sînt lăsate la întîmplare: fiecare pungă cu 100 de lozuri este astfel alcătuită încît să nu existe nici una fără lozuri cîștigătoare. Ca atare, în fiecare pungă ele trebuie să fie «asortate» după niște scheme speciale (există o mare varietate de asemenea scheme, astfel încît să nu se repete decît o dată la cîteva mii de pungi).

Amestecul lozurilor cîștigătoare și necîștigătoare cu cele conținînd marile premii în bani: 20 000 lei, 10 000 lei, 5 000 lei ș.a., precum și premii în autoturisme de diferite mărci și capacități (cîte 15 la fiecare serie specială) se face numai de către comisii speciale. Din aceste comisii — care se schimbă prin rotație — fac parte delegați ai Ministerului Finanțelor (cel puțin cu gradul de director în minister), ai Ministerului Afacerilor Interne, ai Administrației de stat loto-pronosport și ai secției-anexă «Loz în plic».

După amestecarea lozurilor ce conțin aceste premii mari cu celelalte, pungile de cîte 100 lozuri sînt sigilate și introduse în lăzi metalice speciale, iar lăzile sînt din nou amestecate în grămada ce constituie întreaga serie de 1 milion lozuri. În cîteva minute nici membrii comisiei nu mai pot ști care e — nu lozul sau punga, dar nici măcar lada în care se află marele cîștig. Abia după aceea — tot sub măsuri speciale de pază și securitate — lăzile ajung în depozit, de unde sînt predate serviciului comercial al administrației, care le va distribui rețelei.

În care anvelope, pungi și lăzi se află marile cîștiguri? *Nimeni n-ar putea-o spune.* Nici măcar zeița Fortuna însăși, dacă și-ar încerca norocul!

SERIOZITATE, SERIOZITATE, PESTE TOT SERIOZITATE

Tot atît de severe sînt măsurile de securitate luate și la celelalte sisteme.

Iată de pildă Pronosportul. Știți ce se petrece după închiderea operațiilor de primire a buletinelor la agenții? Talonul III a rămas la participant; talioanele I și II, împreună cu borderourile în care au fost înregistrate, sînt adunate din întreaga țară de echipe speciale de colectori, care trebuie să le aducă la București pînă duminică (pentru concursurile obișnuite), la o oră dinainte fixată, astfel ca ele să poată fi înregistrate și sigilate înainte de începerea primului meci din concurs.

Buletinele adunate la București sînt date în primire unei armate de circa 300 de verificatori, care totalizează numărul variantelor jucate, verificînd corespondența acestora cu datele înregistrate în borderouri, pentru a se putea calcula astfel suma jucată în întreaga țară și a se stabili *fondul* de premii al respectivului concurs. În același timp — tot înainte de începerea primului meci — talioanele I, desprinse de talioanele II, sînt predate unei comisii constituite din delegați ai Ministerului Finanțelor, Ministerului Afacerilor Interne, Băncii Naționale, Consiliului Popular al Municipiului București, C.E.C.-ului etc. și sigilate în «tezaur» — încăperi blindate, aducînd oarecum cu cele pe care, în filme, le vedem în subsolurile marilor bănci.

Abia a doua zi dimineața — luni — va începe, pe baza rezultatelor competiționale, trierea buletinelor cîștigătoare. Cîteva sute de oameni controlează, după talonul II, cîte rezultate exacte a indicat fiecare participant. Sînt scoase, ca *virtuale* cîștigătoare, buletinele ce indică 13, 12 și 11 rezultate exacte (dacă nu există nici unul cu 13 rezultate, *premiul III* este atribuit celor cu 10 rezultate exacte și așa mai departe în jos, pînă la 8 rezultate exacte).

Dar cu aceste operații de triere treaba nu este încă terminată. Pentru evitarea oricăror posibilități de fraudă, omologarea premiilor nu se face decît după ce se constată că cele înscrise în talonul trecut pe sub ochii celor ce au făcut trierea corespund întocmai datelor înscrise în talioanele sigilate în ajun în camerele-tezaur. O altă comisie — comisia de omologare — avînd componență asemănătoare celei amintite mai sus, procedează la desigilarea tezaurului, caută talioanele buletinelor semnalate ca virtual cîștigătoare și, dacă acestea sînt identice, omologhează cîștigurile.

Tragere la sorți televizată a unuia din concursurile Pronoexpres.

Autoturismul FIAT-850 SPIDER cîștigat de Petru Mandache din comuna Zagon, jud. Covasna.

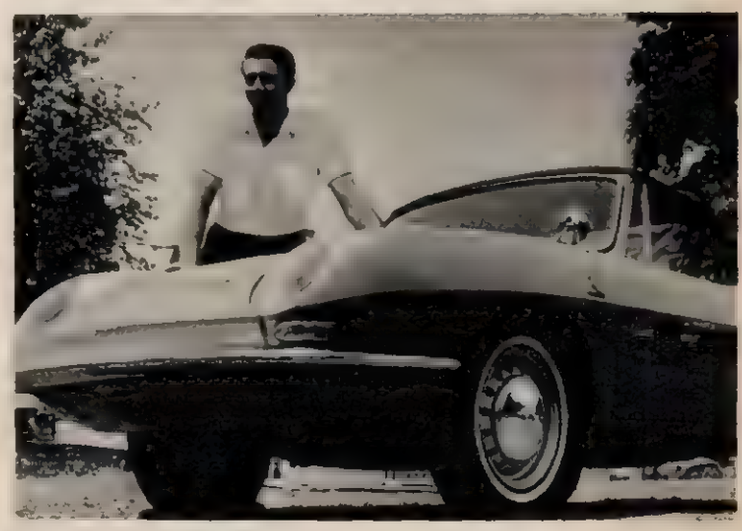

Cam la fel — bineînțeles însă cu diferențele cerute de specificul fiecărui sistem în parte — se desfășoară lucrurile și la Loto, și la Pronoexpres. La acesta din urmă nu există însă operația de triere: cîștigătorii înșiși își fac trierea depunînd la orice agenție biletele pe care le consideră cîștigătoare. Centralizate la Administrația de stat loto-pronosport, ele sînt verificate prin comparație cu dublurile lor depuse, sub sigiliu, dinaintea tragerii, în același camere-tezaur, după care se omologhează cîștigurile.

Sistemul este atît de bine pus la punct încît nu permite existența nici a celei mai mici fisuri prin care frauda să-și poată strecura vreo tentaculă.

PROVERBE VERIFICATE

Am început această scurtă... vizită amintind proverbul: «Norocul te caută acasă». Tocmai de aceea sîntem tentați s-o încheiem tot cu niște proverbe.

Nu știm pe cît de mulți oameni i-a căutat (și i-a găsit) norocul la domiciliu. Cert este însă că alte două zicale despre noroc au fost mult mai des verificate în practică. Să le amintim: «Norocul nu fuge după om, ci omul după noroc» și «Norocul e cum și-l face omul».

V. SILVIAN

este corrida lupt

de Teodor MAZILU

Există o întreagă mitologie fascinantă a corridei, și deci un mare risc de a te ocupa de această temă. Corrida a fost înțeleasă totdeauna ca o pregătire a omului cu moartea, ca un fel de joacă divină și necruțătoare cu moartea, ca tentativa celor curajoși de a se familiariza cu ea, de a o înțelege și de a depăși îngrozitoarea spaimă a scurtei noastre treceri sub soare. Dar cine a cunoscut, cît de cît, apropierea morții, a unei morți inevitabile și reale, își dă seama că tot ceea ce a adunat omul ca experiență, înțelegere și rațiune se spulberă de îndată la poarta neantului. O dată ajuns la porțile neantului, tot ceea ce omul a agonisit ca experiență împotriva morții se dovedește cu totul inutilă. Teribila încleștare la care este supus omul nu este din împărăția minții și a ideilor, de aceea orice pregătire prealabilă, chiar și pregătirea teribilă pe care o aduce corrida, se dovedește pînă la urmă zadarnică. Nu cred că există spectacol care să unească atît de unitar și de firesc contradicțiile sufletului omenesc, de la senzualitatea cea mai aprigă pînă la jocul cu moartea, de la beția gloriei pînă la pedanteria comerțului, de la poezia aproape îngînduratră a existenței pînă la voluptatea tristă a violenței care cere ori moartea taurului, ori pedepsirea prin umilință a toreadorului. Căci dacă taurului îi este rezervată, în mod inevitabil, moartea, toreadorul are de ales între o glorie teribilă și o umilință la fel de teribilă. Un toreador care se dovedește meschin și fricos în luptă e acoperit de o umilință pe care omul nu cred c-o poate accepta. Toreadorului i s-a încredințat parcă curajul tuturora în fața morții, și încercarea de a trișa este acoperită de o tăcere într-adevăr egală cu moartea.

E cunoscută prietenia pe care marii artiști ai lumii, de la Picasso la Hemingway, de la Salvador Dali la Federico Garcia Lorca, au avut-o pentru toreadori. Dar dincolo de inevitabilele rațiuni artistice, acești artiști simțeau nevoia să se afle în apropierea toreadorilor, căutau prietenia toreadorilor mai mult decît o căutau aceștia pe a artiștilor. Toreadorii sînt niște oameni modești, care-și ajung lor înșiși și care nu s-au risipit în relații celebre. Dar artiștii simțeau o ispită aproape metafizică de a se afla în apropierea toreadorilor, și această ispită ascunde, după părerea mea, în afară de indiscutabila admirație, și un complex de inferioritate. Scriitorii se jucau cu moartea, încercau s-o sfideze în paginile cărților, iar toreadorii făceau același joc pe viu, plătind cu viața încercarea de a se familiariza cu ultima zbatere.

Bineînțeles, n-am reușit să devin specialist în tauromahie — chiar și Hemingway, care și-a petrecut viața printre corride și toreadori, a fost criticat de toreadori cînd a cutezat să se considere specialist. De aceea mă voi limita numai la observațiile directe, numai la ceea ce am văzut și, bineînțeles, numai la ceea ce am înțeles. De la început, un spaniol m-a încunoștințat despre legătura tragică și misterioasă dintre soare și corridă. Îmi explica cum soarele joacă și el un mare rol în excitarea taurului, de aceea primăvara corridele încep mai devreme, ca nu cumva taurul să scape și de acest dușman. De cîte ori te gîndești la o corridă nu se poate ca taurul să nu-ți inspire o nemărginită compasiune cînd vezi cîte forțe se aliază împotriva lui. Omul a luat drept aliat în această luptă, totuși inegală, pînă și lumina soarelui. Avînd de luptat cu atîtea forțe, taurului nu-i rămîne decît moartea. Chiar dacă el ar reuși să doboare un toreador, victoria lui este înșelătoare și provizorie, căci datina cere ca și taurul învingător să fie ucis. Deci taurului îi sînt închise porțile victoriei.

PAN Y TOROS

Bineînțeles, îndată ce am ajuns la Madrid am încercat să văd o corridă. Mi s-a spus că dorința mea va fi satisfăcută abia joi cînd, cu prilejul sărbătorii religioase «Corpus Christi», va avea loc o mare corridă în Plaza de Toros. Există obiceiul ca toate sărbătorile religioase să fie întîmpinate cu o asemenea corridă, acordîndu-i-se lui Dumnezeu acest joc omenesc de-a moartea. Televiziunea din Madrid transmite procesiunile religioase care au loc cu acest prilej, procesiuni misterioase, în care catolicismul modern se îmbină cu miturile religiilor primitive. Există în aceste procesiuni aceeași încercare de a sfida moartea pe care o găsești și în corridă, de aceea înțelegi că o corridă e un lucru foarte firesc pentru cerul și sufletul Spaniei. Ea pare extravagantă numai văzută dinafară, dar aici o corridă e una din multele forțe prin care îngînduratul suflet spaniol se războiește cu moartea. Există, desigur, asemenea corride și în Franța, dar acolo încleștarea nu este dusă la maximum, taurul nu cunoaște chinurile morții și deci nici toreadorul o glorie teribilă. Spaniolul Picasso a asistat la o asemenea blajină corridă în sudul Franței și a fost aproape indignat că moartea nu se arăta De aceea el cerea cu un fel de frenezie adusă din pămîntul Spaniei moartea taurului. «Muerta, muerta!» — striga Picasso. Oricît de romantic ar părea acest gest, pentru mine este încă un motiv ca să mă îndoiesc de geniul lui Picasso. La întoarcerea spre țară am descoperit la Triest un afiș care anunța o mare corridă. Într-adevăr, fără cerul Spaniei corrida pare un divertisment ca oricare altul.

Plaza de Toros cunoștea o agitație frenetică. Aveai impresia că ai nimerit într-un iarmaroc — o lume pestriță, gălăgioasă și frenetică. Ți se oferă imediat portrete imense ale toreadorilor glorioși și perne care să-ți facă mai confortabilă șederea pe stadion. O dată ajuns în tribuna arenei, te întîmpină o dezamăgire. Tribuna nu era plină, și cineva îmi mărturisește că tot fotbalul, și tot Real Madrid, aduce mai mulți spectatori decît jocul cu moartea. O imensă sticlă de vermut italian «Cinzano» stătea în mijlocul arenei drept reclamă. Mi s-a părut, desigur, ciudată o asemenea reclamă în timpul unei corride, dar exista, desigur, și prejudecata mea de turist care vrea să vadă intactă și pură o luptă cu moartea. Dar curînd mi-am dat seama că agitația comercială care există în jurul corridei nu i-a atenuat cu nimic solemnitatea. O muzică plină de gravitate, o muzică care te face să simți apropierea morții, deschide corrida. E un fast al morții, care a fost luat din procesiunile religioase și adus aici într-un mod firesc. Într-o îmbrăcăminte fastuoasă, în care predomină verdele, negrul și rozul, apare întreaga suită a celor care vor aduce moartea taurului.

Matadorul este cel care dă lovitura finală și lui i se cere ca această lovitură să fie făcută fără greș. Vai de cel care nu reușește să ucidă taurul de la prima lovitură!

a cu moartea ?

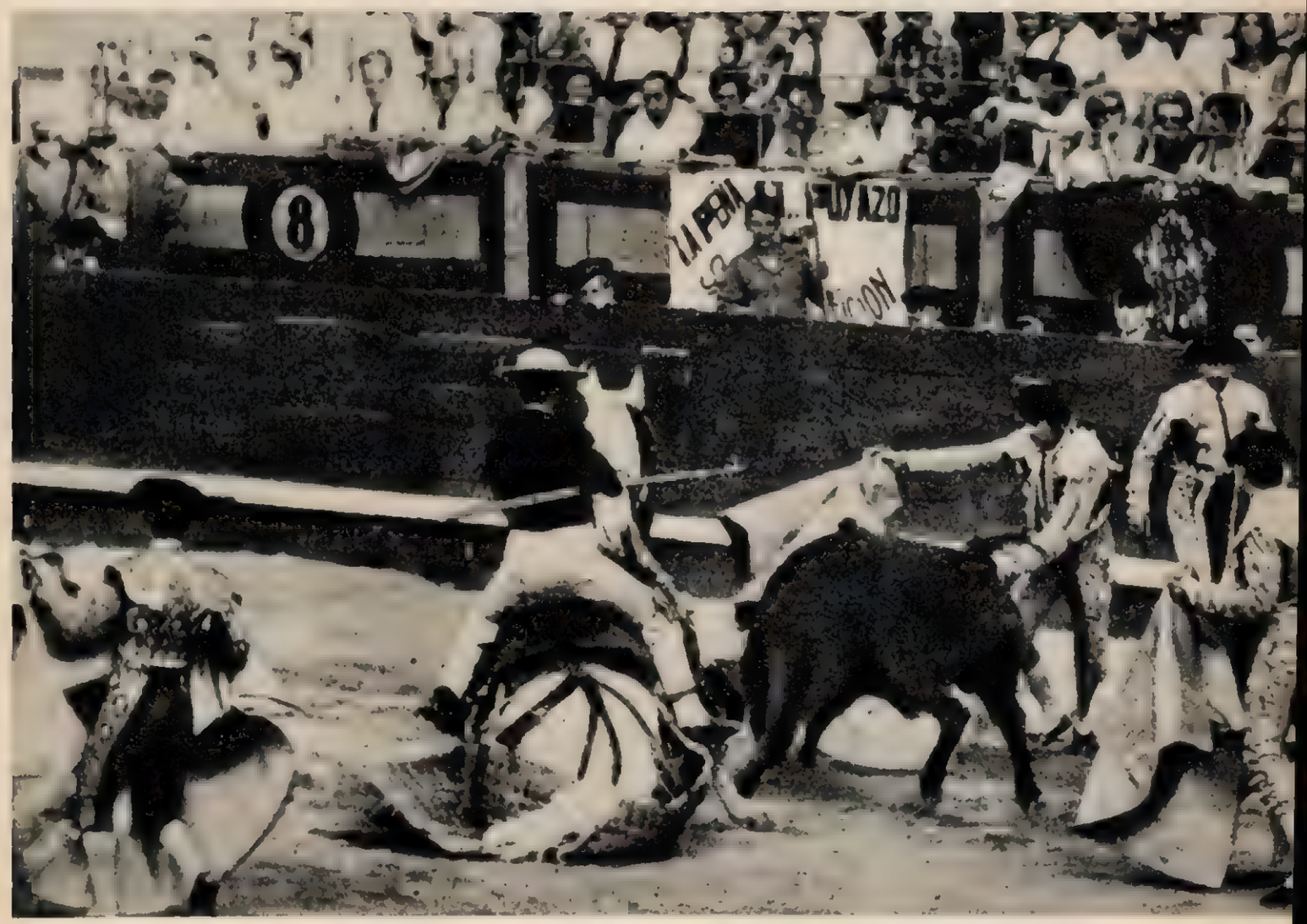

Prima lovitură e dată taurului de suliţa care urmează să i se împlinte în spate. Deşi sulităşul se află călare, această operaţie, care ar putea părea simplă, se dovedeşte a fi printre cele mai complicate şi mai greu de realizat. Eşarfele roşii care sînt agitate continuu în faţa taurului au menirea de a-l ameţi, de a-l împiedica să aibă o direcţie clară.

Apoi matadorul, cel hărăzit de calităţile lui excepţionale să aducă taurului lovitura finală, se desprinde şi salută publicul. Într-adevăr, în costumele lor fastuoase, tineri şi neînduplecaţi, avînd cea mai dificilă dintre meserii, toreadorii exercită o adevărată fascinaţie şi pasiunile pe care le stîrnesc sînt, omeneşte, întru totul explicabile. Există obiceiul ca toreadorul să închine unei personalităţi corrida, de aceea el se apropie de loja de onoare, face o plecăciune, şi cu acest gest romantic corrida se poate socoti începută.

CE I SE CERE UNUI TOREADOR

Pentru ca taurul să fie ucis există o întreagă echipă de picadori, banderilleros, estocadari, care-şi aduc fiecare contribuţia. Matadorul este cel care dă lovitura finală şi lui i se cere ca această lovitură finală să fie făcută fără greş, să aducă taurului moartea instantanee. Vai de toreadorul care nu reuşeşte să ucidă taurul de la prima lovitură. Dacă toreadorul n-a reuşit această performanţă, el se îneacă într-o tristă mediocritate, lupta nu mai este egală, adversarul este pe jumătate mort şi deci, într-un fel, măcelărit. Dar să ne întoarcem puţin la începutul corridei şi să încercăm să povestim cît mai exact acest ritual al morţii. Într-o corridă important nu e ca taurul să fie ucis — oricum, moartea e singurul lui destin — important e ca taurul să fie ucis la capătul unei lupte loiale, să i se ofere drept recompensă o moarte fulgerătoare, respectîndu-se în întregime ritualul, fără ca nici o etapă să fie sărită sau inversată. Corrida nu este un joc de cărţi, şi aici trişatul îţi aduce dezonoarea cea veşnică.

Taurul, antrenat în mod special pentru crudul său destin, apare agitat în arenă, dînd iluzia că ar putea să-l schimbe. El ştie că va găsi în arenă duşmani neînduplecaţi şi de aceea caută să-i atragă în luptă acum, cînd se află în plinătatea forţelor, cînd încă suliţele şi săgeţile n-au coborît asupra lui. Cei care sînt meniţi să înfrunte taurul sînt apăraţi de nişte garduri speciale, unde se retrag de cîte ori taurul se îndreaptă spre

(Continuare în pag. 24)

este corrida

Într-o îmbrăcăminte fastuoasă, în care predomină verdele, negrul și rozul, tineri și neînduplecați, avînd cea mai dificilă dintre meserii, toreadorii exercită o adevărată fascinație.

ei, cu o nebunească claritate a țelului. Taurul pe care l-am văzut eu în prima parte a corridei era atît de puternic și înverșunat încît simțea nevoia să se lupte cu întreaga arenă și începuse să dărîme, cu destul succes, barele de apărare ale arenei. Progresele taurului în această privință erau atît de mari încît somitățile de la masa juriului au trebuit să ia măsuri de apărare.

Prima lovitură care-l așteaptă pe taur, prima lovitură menită să-l facă și mai neînduplecat, e sulița uriașă care urmează să i se împlînte în spate. Deși sulițașul se află călare, această operație care pentru un nepriceput ar părea simplă se dovedește a fi printre cele mai complicate și mai greu de realizat. Cel care avea această ingrată misiune în acea zi de «Corpus Christi» era un om trecut de prima tinerețe, care făcuse, pesemne, de multe ori această anevoioasă îndeletnicire dar care își pierduse vioiciunea tinereții. Calul se arată cel mai îngrozit de taur și de aceea omul se află în situația ingrată de a-și liniști calul, de a-l stăpîni, și, pe de altă parte, de a da taurului lovitura. Taurul consideră atunci că principalul lui adversar este calul, se repede asupra lui, vrea parcă să-l sfîșie și călărețul se dezechilibrează. Eșarfele roșii care sînt agitate încontinuu în fața taurului au menirea de a-l ameți, de a-l împiedica pe taur să capete o direcție clară, să-l îndepărteze de la o mișcare foarte sigură. De cîte ori taurul are o intuiție clară și se îndreaptă spre dușman, apar miraculoasele eșarfe roșii care-l păcălesc și-l alungă din drum. Cu toate acestea ar fi o nedreptate să spunem că cel care se luptă cu taurul au o existență ușoară, că ei nu-și au partea lor de risc. De altfel, în această egală împărțire a riscului stă frumusețea unei corride. Din păcate însă lovitura cu sulița n-a reușit de prima dată și atunci taurul a fost aproape silit să-și ia această parte de durere. În corridă orice mișcare care nu este făcută spontan și fulgerător se transformă într-o pedanterie meschină care dă senzația de asasinat și alungă poezia loială a luptei. Dar taurul nu pare atît de îngrozit de loviturile pe care oamenii i le dau și rănile căpătate îi aduc parcă, dacă se poate vorbi de așa ceva, o nouă experiență și-l silesc să devină viclean. Cea mai cumplită senzație de spaimă și de nedumerire o aduce nemișcarea taurului. El nu se mai lasă parcă amăgit de eșarfele care-l cheamă cînd într-o parte, cînd în alta, el stă neclintit, indiferent la vicleniа omului. Se vede că în situația disperată în care a fost aruncat încearcă în adîncul lui telluric o soluție. Stă o vreme nemișcat și apoi se repede disperat spre dușmanii lui, începe să simtă că și eșarfele roșii sînt mincinoase, dar peste fascinația teribilă a roșului nu poate să treacă, ea se dovedește mai puternică decît riscul morții. Spuneam că într-o corridă sînt apreciate numai mișcările care se fac dintr-o dată și că repetarea unor ritualuri e dovadă de mediocritate. În acest caz nu mai apar batistele albe, semnele de prețuire ale publicului. Dar chiar dacă asemenea mișcări sînt greșite, repetarea lor este obligatorie, taurul nu poate fi ucis decît dacă ritualul este respectat întocmai. Taurul urmează să primească acum două săbii care trebuie în așa fel împlîntate încît să rămînă înfipte în spatele lui. Dacă săbiile cad, înseamnă că lovitura a fost prost făcută. Taurul încearcă să se desprindă de aceste săbii ucigătoare, se scutură cumplit, dar dacă operația a fost bine executată, zbaterile sînt inutile. Oricum, tot taurul este cel care plătește mediocritatea omului: dacă săbiile n-au fost bine împlîntate, operația se repetă. Însîngerat și amețit, taurul se apropie de moarte. Acum apare matadorul, cel care trebuie să-i dea lovitura finală. Matadorul este obligat să lupte deschis cu taurul, să fie cît mai aproape de taur, ca lupta să se ducă corp la corp. Prin mișcările înșelătoare ale eșarfei roșii el trebuie să cheme taurul spre el, să-și caute parcă moartea și să schimbe destinul printr-o mișcare grațioasă și sigură a trupului, într-o fracțiune de secundă. Aici se poate vorbi cu adevărat de un joc cu moartea. Toreadorul cheamă taurul cu întreaga lui furie neagră direct spre el, și el își oferă numai cîteva fracțiuni de secundă ca să scape de moarte. Am văzut un toreador care a dat lovitura finală și se îndrepta fericit să primească aplauzele publicului. Toreadorii sînt într-adevăr fermecători cînd, avînd taurul la picioare, așteaptă gloria. E o așteptare într-adevăr meritată și li se acordă mult mai rar decît se crede. Dar chiar în clipa în care ridica mîinile, ca semn al triumfului, taurul, care nu fusese lovit mortal, se ridică dornic să reia lupta. Toreadorul a fost astfel silit să renunțe la glorie și să înceapă din nou lupta. Dar pentru el bătălia fusese pierdută și știa că în ziua aceea nu vor apărea pentru el batiste albe, știa că nu va primi nici un trofeu, că urechea taurului nu va fi semnul desăvîrșirii și bărbăției lui. Lupta cu taurii este într-adevăr primejdioasă: eu am văzut un toreador de două ori lovit de mînia taurului și silit să între șchiopătînd și singerînd în arenă, căci în orice condiții toreadorul trebuie să continue lupta. Corrida nu e un divertisment. Moartea este într-adevăr posibilă.

Cînd taurul este scos afară din arenă de către o funerară echipă specială, dacă și-a făcut datoria este aplaudat la scenă deschisă ca un actor. Moartea taurului, a unui taur care și-a apărat cu înverșunare șansele, aduce chiar mai multe aplauze decît subtilitatea toreadorului. E însă greu de înțeles semnificația acestui atît de tîrziu omagiu...

Corrida e într-adevăr un spectacol straniu și violent, un spectacol care nu poate fi înțeles decît în țara chinuitului Goya, nu poate fi înțeles decît sub cerul Spaniei. Dar corrida nu este lupta cu moartea. O asemenea luptă, din nefericire, nu există.

Prin mișcările înșelătoare ale eșarfei roșii matadorul trebuie să cheme taurul spre el, să-și caute parcă moartea și să schimbe destinul printr-o mișcare grațioasă și sigură a trupului, într-o fracțiune de secundă. Aici se poate vorbi cu adevărat de un joc cu moartea.

reflector științific

ACCELERAREA CREȘTERII UMANE

Hormonul HGH dă rezultate spectaculoase; există însă prea puține glande hipofize pe «piață».

Stimularea creșterii în înălțime a omului re prezintă unul din domeniile în care endocrinologia a repurtat în ultimii ani unele dintre succesele sale, dacă nu cele mai importante, în orice caz cele mai spectaculoase.

...La medic se prezintă părinții unui băiețel care, la vîrsta de cinci ani, nu măsoară decît 80 cm. De fapt, de la doi la cinci ani el a crescut doarcu3 cm. *Trei centimetri în trei ani!* Părinții sînt disperați. Tatăl a trebuit să-i construiască o scăriță specială pentru ca să poată urca în baie... Apoi, cînd băiatul a început să meargă la școală, colegii îl purtau în brațe ca pe un sugaci.

Care era cauza afecțiunii de natură să marcheze întreaga viață a pacientului? O deficiență în producerea hormonului de creștere, HGH. Corpul apare perfect proporționat, intelectul se dezvoltă normal dar pacientul rămîne ceea ce se numește în termeni științifici un «pitic proporționat».

HGH este unul din cei opt hormoni care iau naștere în glanda hipofiză, organ de mărimea unui bob de linte, situat la baza craniului, «sub» creier. Eliberat în sînge în cantități infinitezimale, hormonul contribuie la buna desfășurare a complexelor procese chimice ale creșterii; el ajută organismul să acumuleze aminoacizi necesari formării proteinelor, sporește concentrația zahărului în sînge etc. Întreruperea «aprovizionării» organismului cu HGH se poate datora unei tumori, dar există și alte cauze, încă insuficient cunoscute.

Pînă acum cîțiva ani nu exista nici un tratament adecvat, hormonul de creștere extras din hipofizele de animale nefiind eficace. O piatră de hotar a constituit-o însă anul 1956, cînd HGH a fost extras și preparat sub formă pură din glande prelevate de pe cadavre umane.

Desigur, nu toate cazurile de oprire a creșterii se pot atribui hipofizei, respectiv insuficienței de hormon HGH. Diverse boli ale ficatului și rinichiului, ereditatea, subalimentația — iată numai cîțiva factori potențiali. Dar cînd «vinovatul» este HGH, soluția este simplă în teorie și, începînd din 1956, realizabilă în practică: injecții cu HGH. Rezultatele sînt uimitoare. În cazul citat mai sus, în primul an de tratament băiețelul a crescut cu 15 cm, în timp ce înainte ritmul de creștere nu depășise 1 cm anual. În prezent copilul a atins 1,45 m și medicii prezic că în cele din urmă va «ridica ștacheta» la 1,60 m. Așadar va rămîne scund, dar în limite normale.

Din nefericire asemenea succese remarcabile riscă să rămînă puține la număr deoarece «materia primă» necesară injecțiilor-minune se procură cu multă greutate. Numai glandele obținute de la cadavre umane și de la maimuțe pot fi folosite, însă «oferta» pur și simplu nu satisface cererea. Doar pentru a asigura tratamentul unui singur pacient pe timp de un an sînt necesare 150-200 glande, și de regulă injecțiile, în doze diferite, se întind pe o perioadă mult mai îndelungată. De altfel, administrarea medicamentului reprezintă o operație extrem de prețioasă și, întrucît toate aspectele problemei în sine nu sînt complet elucidate, tratamentul se aplică numai în clinici specializate. Astfel, într-o țară ca S.U.A., cu cei 200 milioane locuitori ai lor și cu enorme resurse medicale atît materiale cît și umane, doar circa 400 de copii beneficiază de tratamentul cu HGH.

Această situație nemulțumește pe endocrinologi, care se văd în imposibilitate de a salva mii de pacienți de la o viață anormală din lipsă de mijloace, deși, repetăm, tratamentul se cunoaște și dă rezultate excelente. În momentul de față, în condițiile cînd grefele de inimă au atras atenția opiniei publice asupra necesității de a se crea «bănci de organe» omenești, se duce o campanie susținută, în S.U.A., pentru colectarea de glande hipofize de la cadavre. Se preconizează extragerea ei la autopsu (firește, cu consimțămîntul familiei), se popularizează ideea ca oamenii să o cedeze după moarte, tot așa cum unii lasă ochii lor drept «moștenire» medicilor.

Dr. Milton Grossman de la Universitatea din Maryland, directorul Agenției naționale pentru glanda hipofiză, declara recent că, după părerea sa, se impune «adoptarea unei legislații inteligente, care să permită cetățenilor să doneze prin testament, înaintașilor de către moștenitori, anumite țesuturi vitale». De asemenea, familiile ar trebui să permită, pe scară mai largă, efectuarea de autopsii. Într-un singur an în S.U.A. se înregistrează aproape două milioane de decese și numai 325 000 autopsii de pe urma cărora se colectează 50 000 hipofize — număr cu totul necorespunzător cerințelor.

Iată cum progresele rapide ale endocrinologiei — și ale medicinei în general — pun pe primul plan probleme morale și chiar judiciare complexe, de neconceput doar cu cîțiva ani înainte.

Desigur, în cazul de față soluția cea mai convenabilă ar fi HGH sintetic. În 1966, la Universitatea Californiei, la Berkeley, s-a identificat structura acestui hormon alcătuit dintr-un lanț complicat de 188 aminoacizi. Cercetările continuă cu intensitate pentru «crearea» sa în laborator. Cercetătorii sînt optimiști...

L. NIȚESCU

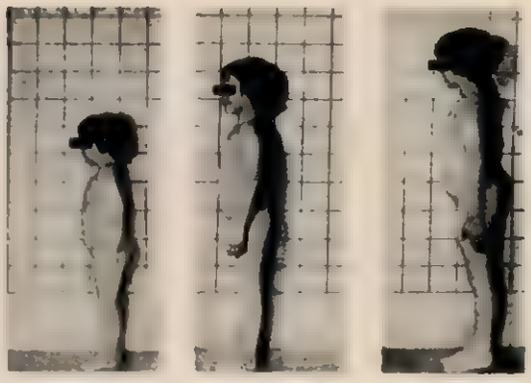

Creștere vertiginoasă... la scară biologică, datorată hormonului HGH: între 6 și 9 ani, dublarea înălțimii!

HGH ÎN ROMÂNIA

Rezultate excelente la Institutul de endocrinologie, dar «materia primă» pentru prepararea medicamentului salvator este prea rară...

Care este stadiul cercetărilor în problema accelerării creșterii umane — în cazuri patologice — întreprinse în țara noastră?

Iată ce ne-a declarat *dr.* **Ligia Simionescu**, șefă de sector de cercetare la Institutul de endocrinologie al Academiei:

«Metoda de preparare a hormonului de creștere uman (HGH) este pusă la punct în laboratorul de imunologie al Institutului de endocrinologie din București încă din 1963, puritatea produsului fiind testată cu cele mai moderne metode (imunologice și radioimunologice). El s-a arătat activ în experiențe pe animale sau în studii pe celule umane crescute în eprubetă. Mai important este faptul că HGH preparat de noi are efecte metabolice puternice, administrat la om; tratamentele în curs, aplicate în sectorul de endocrinopediatrie al institutului unor cazuri de nanism hipofizar, au dat rezultate cît se poate de bune. Putem să ne mîndrim cu un succes care nu este concurat pe o rază de 2 000 km...

Dar (există și un dar!) dificultățile de procurare a «materiei prime» sînt extraordinar de mari. *Din cele circa 20 000 hipofize care s-ar putea recolta în fiecare an la noi în țară, ajung în laboratorul nostru numai 10%.* Materialul devine astfel extrem de prețios, și cine lucrează la fracționarea sa își pune nervii la grea încercare, trebuind să vegheze cu multă grijă asupra fiecărei etape de lucru... Am făcut apel la toate prosecturile din țară pentru a culege această glandă, singura care poate contribui la însănătoșirea unui copil. Unele răspund la chemare, altele nu, și nu știm cum să prevenim fluctuațiile celor binevoitori.

Ministerul Sănătății a studiat și a pus în practică unele măsuri de sprijinire a acestei acțiuni, însă — după părerea noastră — ar fi nevoie de un ajutor susținut, cît mai larg, al direcțiilor de spitale și al însăși anatomo-patologilor» — a subliniat în încheiere interlocutoarea noastră

Așadar, problema rămîne deschisă pînă la o rezolvare pe plan mai larg. În ce ar consta aceasta?

Spre o legiferare a «recoltării» de organe umane în țara noastră

Am cerut părerea tovarășului *dr.* **Paul Stănciuleascu**, medic primar, șeful secției de anatomie patologică a spitalului Brîncovenesc din București, cercetător la Institutul de anatomie patologică «Prof. dr. Victor Babeș».

«Recoltarea de țesuturi, glande și organe de la cadavre, în scop terapeutic, și chiar prelevarea de rinichi, cord etc. în vederea unei eventuale transplantări — ne-a spus d-sa — constituie un obiect de preocupare și pentru forurile medicale din România. În momentul de față se lucrează la un proiect privind legiferarea modalităților de recoltare. De ce problema este atît de presantă? Să luăm exemplul hipofizei.

Recoltarea ei de la cadavre este destul de dificilă nu atît din cauze tehnice, cît mai ales din pricina intervențiilor făcute de familiile celor decedați pentru a nu se face autopsia și în special decalotarea (desfacerea cutiei craniene).

În urma unei ședințe cu reprezentanții Institutului de endocrinologie al Academiei, în cadrul căreia s-a studiat posibilitatea de recoltare a unui număr cît mai mare de hipofize, Direcția generală de asistență medicală curativo-profilactică din Ministerul Sănătății a dat ordine circulare corespunzătoare către toate secțiile sanitare din țară. Dar..., cu toată bunăvoința anatomo-patologilor, nu totdeauna aceste ordine pot fi aplicate (mai ales în provincie). Iarăși ne lovim de rezistența familiilor celor decedați, de eterna «scutire»...

La aceasta trebuie să mai adăugăm numărul mic de spitale cu servicii de anatomie patologică și cadre tehnice care să poată face operația mai sus-menționată.

Evident, uneori recoltarea hipofizei pentru tratament nu este indicată, decesul fiind produs de anumite afecțiuni care ar avea repercusiuni — mai tîrziu — asupra copilului, dar această situație are caracter de excepție și nu asupra ei ne oprim aici.

În lumina celor arătate, utilitatea unei legiferări corespunzătoare reiese, credem, cu pregnanță. Și, firește, necesitatea unei mai mari înțelegeri din partea familiilor.

Trebuie să menționez că în afară de hipofiză — care se recoltează de relativ puțină vreme în scopul tratării nanismului — de mulți ani a intrat în practica curentă recoltarea de țesuturi după metoda Filatov, pentru tratamentul afecțiunilor oculare, al diferitelor forme de reumatism etc. Personal, am experimentat pe animale și am aplicat, cu rezultate bune la om, atît extractul pregătit după metoda Filatov cît și, direct, grefe de placentă în afecțiunile reumatismale».

Problema în sine nu e nouă deci, dar a căpătat noi dimensiuni în ultimii ani; cele cîteva exemple date în pagina de față nu o epuizează ci evidențiază doar perspectiva unor tratamente radical noi, a unor căi încă nebătute în domeniul medicinei curative.

EL STADIO AZTECA

Marele stadion din capitala Mexicului este gata să-și primească oaspeții. Se fac ultimele retușuri înainte ca zecile de mii de spectatori să inunde tribunele pentru a asista la deschiderea celei de-a XIX-a ediții a Jocurilor Olimpice de vară.

Pînă atunci însă nu va fi admisă desfășurarea nici unei probe sau competiții pe covorul verde care este întreținut cu o deosebită grijă.

MISS CEHOSLOVACIA '68

...Jarmila Teplanova, în vîrstă de 21 de ani, studentă la Institutul politehnic din Kosice, a cîștigat concursul internațional de frumusețe feminină «Fete '68» care se desfășoară anual în Cehoslovacia

Fotografie: PRAGOPRESS

turiști!

În trecere prin orașul Galați, petreceți ore plăcute la noul

restaurant PESCARUL, situat pe faleza Dunării, care prin construcția sa originală și amplasarea sa constituie un deosebit punct de atracție.

În permanență se servesc specialități de pescărie, grătar și vinuri din renumitele podgorii ale Moldovei.

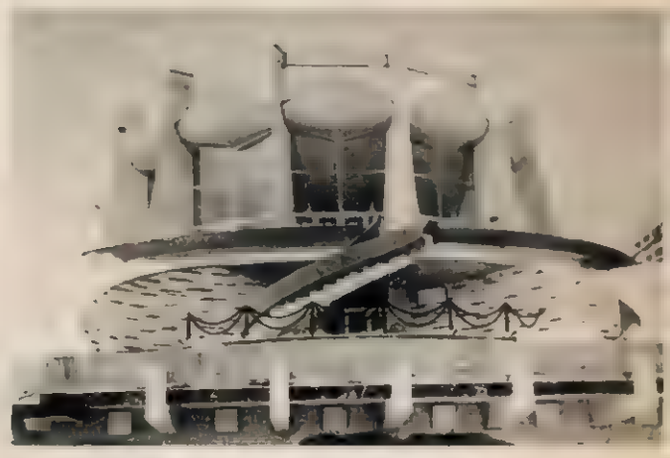

telex

MADRID — **Biblioteca Națională a achiziționat recent cea mai valoroasă colecție a operelor lui Cervantes existente în lume. Este vorba de un tezaur format din 9 500 volume, 6 000 tăieturi din presa vremii, mii de litografii, desene, schițe și fotografii.**

SALEHARD — **În împrejurimile acestui oraș siberian unic în lume — situat exact pe cercul polar — s-au descoperit recent bogate zăcăminte de petrol sub un strat de gheață având grosimea de 300 metri.**

BERLINUL OCCIDENTAL — **S-a anunțat oficial că vestita închisoare de la Spandau, în care au fost deținuți criminalii de război naziști judecați la Nürnberg în 1946, urmează să fie supusă demolării. Ultimul și unicul pensionar al temnitei este încă Rudolf Hess.**

LONDRA — **Un sondaj «Gallup» indică un regres simțitor al popularității cabinetului Wilson. 61% din numărul cetățenilor englezi chestionați și-au exprimat nemulțumirea față de cursul politicii guvernului laburist. În favoarea lui Wilson s-au pronunțat doar 27%.**

CARLOS PAZ — **O tînără argentiniană în vîrstă de 19 ani, pe nume Maria Pretzei, pretinde că a văzut un... marțian. Tatăl ei susține și el că a observat cum un aparat circular ciudat, având la bord un marțian, a aterizat deunăzi în apropierea proprietății sale situate la 800 km distanță de Buenos Aires.**

TOKYO — **«Nicholin» se numește un nou produs farmaceutic japonez folosit în afecțiuni cerebrale și stări postoperatorii. Neurochirurgii au obținut rezultate remarcabile administrîndu-l în cazuri de fracturi ale bazei craniului.**

JABLONEC — **Pe o suprafață de 3 000 m² a fost inaugurată cea de-a doua Expoziție internațională de bijuterii care va rămîne deschisă pînă la 11 august. Printre cei 40 de expozanți de peste hotare se numără producători de bijuterii din Anglia, Spania, Austria, Elveția, Italia, Brazilia, Mexic.**

CAPE KENNEDY — **Pregătirile pentru lansarea navei cosmice «Apollo», care va avea la bord un echipaj format din trei cosmonauți în frunte cu Walter Schirra-junior, sînt în curs. Zborul în spațiul cosmic va dura 11 zile și va constitui «repetiția generală» pentru trimiterea, în cursul anului 1969, a unui om în Lună.**

PRAGA — **A început construirea unei rețele automatizate de Telex, în cadrul uneia dintre cele mai vaste acțiuni de investiții în tehnica comunicațiilor și a securității traficului pe căile ferate cehoslovace.**

CURRICULUM VITAE

Numele și prenumele: Hughes Howard; cetățenia: S.U.A.; numele părinților: (poate) Ralph, (poate) Elisabeth; născut: în anul 1905; localitatea: (n-are importanță); profesia: (are importanță capitală): multimiliardar; semne particulare: n-are. Howard Hughes are, în schimb, un singur «hobby», o pasiune a vieții: banul. Banul la dimensiuni astronomice în spațiu și în timp, în investiții sigure sau în proprii seifuri. La vîrsta de 62 de ani — departe de a se «retrage din afaceri» cum o fac alții prea obosiți sau prea sătui de goana după aur — H.H nu renunță la cursă, figurează alături de celebrul Paul Getty pe lista multimiliardarilor americani.

I-am văzut chipul într-un ziar american. În josul fotografiei, o recomandare laconică: «H.H. — omul care cumpără totul». Nu vinde; cumpără. Plătește bani grei și cumpără — orice și oriunde. Nimeni nu i-ar putea evalua averile colosale, se știe doar că este multimiliardar și cumpără, și cumpără...

Am încercat să-i citesc în priviri gîndurile, să descopăr sursele patimii care-l stăpînește devorant, obsesiv. Aș fi vrut să-l întreb: De ce, domnule Hughes? Încotro, mister H.H.? Evident, nu mi-ar fi răspuns. Nu ar fi fost în stare să-mi răspundă. Poate că nici n-ar fi avut timp pentru asta. La 62 de ani n-ai timp de pierdut cu fleacuri. Cînd ești un Howard Hughes cumperi cu un minut mai devreme încă o uzină, încă o companie, un cartier sau chiar — de ce nu? — un oraș. N-o faci, ei bine, nu mai ești un H.H., nu mai poți sta alături de un Paul Getty.

Fișa biografică n-ar fi completă dacă n-am consemna aici cîteva din performanțele lui mai recente.

H.H. este proprietarul unei case de filme și a cîtorva case de mode și de cosmetice. Imperiul său cuprinde zeci de uzine și fabrici. De cele mai variate tipuri și dimensiuni, care produc uleiuri, automobile, avioane, locomotive, jucării sau vapoare. Firmele acționate de capitalul său cumpără parcele de pămînt, diamante, locuri de veci, armament pentru export. În 1966 Hughes a plasat peste o jumătate de miliard de dolari în acțiunile uneia din cele mai mari companii aviatice americane. La începutul acestui an tentaculele sale s-au extins asupra paradisului jocurilor de noroc — Las Vegas. La început a cumpărat un hotel, apoi cinci cazinouri, apoi postul local de televiziune, aeroportul și celelalte «dependințe». Investiția inițială: 400 000 000 dolari. O telegramă de presă anunță acum de la New York că H.H intenționează să cumpere (și va cumpăra cu siguranță) compania de televiziune A.B.C. — a treia ca mărime din S.U.A. H.H. nu se dezmințe; cumpără totul! Pînă cînd?... Ca să se afle la adăpost de orice surpriză, el a luat din timp măsuri de conservare fizică; locuiește de mai mulți ani izolat de restul lumii, într-un palat bine păzit, cu încăperi întunecoase și permanent... dezinfectate. Imperiul său este administrat de manageri versați și de încredere.

Fișa biografică consemnează și un amănunt: Howard Hughes suferă de surzenie progresivă.

Dic BABOIAN

Howard Hughes

SCRISOARE DIN PRAGA

de la trimisul nostru special Eugen MANDRIC

Pentru a vă descrie atmosfera acestor zile la Praga, aș începe cu povestea unei întîlniri de duminică într-o familie care primea oaspeți. Gazdele erau un inginer și o desenatoare tehnică, oameni mai în vîrstă, iar musafirii, profesori și ingineri, toți oameni trecuți de prima tinerețe. Convorbire tipic cehă, adică sobră ca ton și în argumente, cu zîmbete măsurate și gesturi ordonate. La ora așteptată a dezbaterilor politice televizate s-a dat drumul aparatului: se transmitea o anchetă privind opinia diferitelor pături ale populației în problemele cele mai importante ale acestui moment politic. Cei de față au urmărit cu atenție mai mult decît intensă declarațiile înregistrate în fabrici, în instituții, în sate, pe străzi, au închis apoi televizorul, au discutat între ei și, cerîndu-și scuze că neglijează oaspetele care nu vorbea limba cehă, s-au apucat să redacteze un text, fiind emoționați, dar la modul ceh, adică sobru, măsurat. După care gazda a transmis telegrama prin telefon. Am asistat astfel la elaborarea uneia din zecile de mii de scrisori și telegrame care se adresează în aceste zile, pe temele actualității politice cehoslovace, conducerii de partid, tovarășului Alexandr Dubcek. Episodul este absolut tipic pentru Cehoslovacia acestor zile: politic, în sensul cel mai nobil al acestei noțiuni, adică exprimă sentimentul de adîncă responsabilitate pentru fiecare act public, sentiment de angajare totală în procesul de dezvoltare democratică pe care-l parcurge partidul și statul; politic, în sensul participării directe la găsirea celor mai potrivite soluții, pornind de la convingerea că toate problemele care privesc socialismul fac parte majoră din viața intimă a fiecărui cetățean și constituie, la această oră, preocuparea supremă a tuturor cehilor și slovacilor. Într-o uzină pragheză, mijlocie ca proporție dar faimoasă pentru produsele sale de înaltă tehnicitate, mașini de rectificat, «Tos-Hostivar», binecunoscută și la noi, secretarul uneia din organizațiile de partid, Boudka Iaroslav, ne-a afirmat că niciodată organizația sa nu s-a bucurat de un prestigiu atît de larg, de un sprijin atît de înalt din partea muncitorilor ca după Plenara din ianuarie a Comitetului Central al partidului. «Niciodată — ne-a spus el — nu am fost mai mîndru că sînt comunist. Nu vom rezolva de azi pe mîine toate greșelile trecutului. Partidul nostru a înfăptuit un act de mare curaj, iar faptele vorbesc acum pentru noi, comuniștii. Dovada este că aici, la noi în uzină, oamenii sînt trup și suflet alături de organizația de partid. Cine se îndoiește de aceasta, să vină să ne viziteze, să-și ia informații de la noi». În aceeași zi, Boudka Iaroslav a făcut parte dintr-o delegație de cinci muncitori, însărcinată să transmită Plenarei Comitetului Central al partidului o rezoluție a tuturor oamenilor muncii de la «Tos-Hostivar» în sprijinul poziției conducerii Partidului Comunist Cehoslovac. Ne-a arătat copia rezoluției, cu iscălitura și ștampila de primire la sediul Comitetului Central al partidului. În ziua aceea în Cehoslovacia se votaseră mii de asemenea rezoluții.

Cred că, după faptele evident cunoscute, toți cetățenii activi ai Cehoslovaciei se simt părtași și răspunzători de fiecare aspect al problemelor ridicate în procesul de perfecționare al societății socialiste. Cea de-a doua mare permanență în viața politică cehoslovacă este nevoia resimțită aici de fiecare de a fi just înțelese aceste procese de către toți prietenii acestei țări, de a fi înțelese în esența lor socialistă, ca și în specificul lor național. La toate nivelurile și în toate păturile societății cehoslovace, de la înalte personalități politice pînă la muncitori, țărani, studenți și intelectuali, comuniști și nemembri de partid, cu care am stat de vorbă, socialismul este considerat o cucerire istorică definitivă. Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție și lichidarea exploatării omului de către om sînt tocmai bazele pe care este posibil acum să se facă un imens efort de depășire, efort în numele căruia sînt rediscutate, în preajma celui de-al 14-lea Congres al partidului, toate aspectele vieții politice, economice și culturale care nu mai corespund năzuințelor, aspirațiilor societății cehoslovace în plină evoluție.

«Numai două categorii de indivizi izolați s-ar putea declara, în Cehoslovacia, împotriva socialismului: idioții și provocatorii» — ne-a spus unul dintre cei mai citiți publiciști din Praga, Antonin Liehm.

Într-o discuție cu directorul general al unei mari uzine pragheze, tov. Stanislav Kalouşek, acesta mi-a declarat că producția uzinei pe care o conduce este în creștere din ianuarie încoace. «Încă n-am reușit să înlăturăm o seamă de metode învechite» — ne spune el. «Această creștere nu are deocamdată decît motive morale. Oamenii simt însă că parcurgem o perioadă de prefaceri pozitive, participă direct la elaborarea lor, și aceasta se resimte pînă la mașina fiecăruia. Democrația socialistă este o forță uriașă și vom face tot ce trebuie pentru ca această forță să dea un randament deplin».

Firește că într-o perioadă în care-și propun sarcini de proporții uriașe, politice, economice, legislative, culturale, tovarășii cehoslovaci nu pot să nu întîmpine greutăți, dar nu fac decît o constatare strict obiectivă subliniind aici încă o caracteristică a acestor zile în Cehoslovacia prietenă: calmul desăvîrșit, calmul aproape neverosimil al vieții de fiecare zi, demnitatea laborioasă cu care sînt întîmpinate dificultățile, contradicțiile, cu care sînt căutate soluțiile pentru rezolvarea lor.

O singură schimbare în Praga cotidiană: aproape toate palatele, bisericile și casele vechiului oraș, kilometri întregi de străduțe încărcate de istorie sînt încinse de schelele restauratorilor. Într-adevăr, peisajul citadin cel mai potrivit acestui an: Praga își reconstruiește istoria o dată cu viitorul.

În acest oraș, care m-a încîntat totdeauna și pe care acum îl iubesc cu toată pasiunea politică de care mă simt în stare, m-am simțit mîndru în calitatea mea de ziarist comunist din România socialistă. Pretutindeni ți se strînge mîna de îndată ce se știe că ești din România. Pretutindeni se citează cuvîntarea ținută la Galați de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pretutindeni ți se exprimă satisfacție pentru înțelegerea manifestată în țara noastră față de realizările și speranțele Cehoslovaciei socialiste.

Istoria, chiar și istoria unei prietenii, are momente pe care le uită și momente pe care le reține definitiv. Acum—mi-au afirmat, cu sobrietatea lor caracteristică dar cu atît mai convingătoare, tovarășii noștri din Praga—trăim un moment pe care istoria relațiilor româno-cehoslovace îl va reține definitiv.

VENEȚIA

A 34-A BIENALĂ

— corespondență specială de la Adriana STOICA —

După tulburările de început, demonstrațiile studențești împotriva Bienalei, protestele față de statutul său, socotit autoritar și depășit, aceasta a intrat în făgașul ei obișnuit, reintegrîndu-se în peisajul venețian. Veneția este, fără îndoială, perla

COMENTARIU

Stabilitate japoneză

de Silviu BRUCAN

Pentru observatorii politici Japonia este țara marii enigme postbelice, și poate tocmai de aceea prognozele care o privesc seamănă atît de mult cu cele ale meteorologilor (vezi recentele alegeri pentru Dieta japoneză).

Mai întîi de toate, într-o lume în care noțiunea de mare putere este legată de doi factori — potențialul economic și puterea militară, în speță, nucleară — Japonia este singura țară care corespunde din plin primei condiții de calificare, în timp ce o refuză pe a doua. În paranteză fie spus, alții procedează exact invers.

Spectaculoasa dezvoltare economică a Japoniei după cel de-al doilea război mondial a situat-o pe locul cinci în ierarhia producției mondiale, iar numeroși experți sînt de părere că în deceniul următor va ajunge pe locul trei după S.U.A. și U.R.S.S. S-a abuzat atît de mult de termenul de «miracol economic» pentru țări vest-europene care au realizat ritmuri de creștere de 9-10% pe an, încît cu greu ar mai putea fi folosit în cazul Japoniei, care în mai multe rînduri a depășit ritmul de 20% pe an. Explicațiile sînt atît de numeroase încît găsirea și controversarea lor a devenit pentru o serie de economiști o profesiune. Dintre cele mai larg acceptate explicații am putea cita: distrugerile considerabile ale războiului au silit pe industriașii japonezi să construiască noile întreprinderi pe baza tehnologiei moderne, ceea ce le-a asigurat o poziție competitivă favorabilă; din cauza reorientării spre noi piețe, a fost necesar să se construiască noi industrii pentru export; sumele cheltuite pentru scopuri militare neproductive au fost neînsemnate; interesele americane în Pacific au determinat investiții masive de capitaluri și utilaje în Japonia.

În schimb articolul 9 din constituția japoneză a rămas pînă acum literă vie. Originea lui trebuie căutată în momentul cînd cele două bombe atomice americane au căzut asupra orașelor Hiroshima și Nagasaki. Respectivul articol proclamă că Japonia nu vrea să mai poarte niciodată război și nu vrea să-și construiască o forță armată care ar putea fi folosită pentru ducerea unui război. Articolul 9 a fost, ca să spunem așa, slab popularizat în țările care cheltuiesc peste 120 de miliarde dolari anual pentru scopuri militare, și nici corporațiile de armament nu au depus zel în a-i face publicitate. S-ar putea adăuga că modelul japonez n-a fost citat nici măcar în sprijinul dezarmării, deși ar fi constituit un argument mai convingător decît altele. Poate că prima parte a articolului 9 este mai puțin subversivă, deoarece toată lumea declară că nu vrea război, dar renunțarea la forțe armate este o chestiune mai complicată: istoria ne spune că ele au utilizări extrem de variate, de la intervenții militare la argument ideologic. De altfel, și în Japonia se fac auzite voci — ca aceea a lui Tadao Kuraiski, de pildă, exponent al dreptei — care cer înarmarea atomică și ceva trupe. Argumentarea lui este tipică pentru ideologia marilor puteri: «Un guvern nu poate avea o diplomație puternică fără să o sprijine cu nave de război».

Fapt este că, chiar dacă oglindește vederile unor cercuri militare, amintita declarație a fost cvasiunanim condamnată de opinia publică și se vor găsi puțini oameni politici care să-i urmeze exemplul lui Kuraiski. Dar nu aceasta a fost nota dominantă a problematicii electorale și nici măcar «Tratatul de colaborare și de garanție reciprocă a securității» dintre S.U.A. și Japonia, a cărui valabilitate expiră în 1970. Sînt cunoscute neliniștea pe care o pricinuiește poporului japonez alianța militară cu S.U.A. și demonstrațiile energice împotriva trupelor militare americane. Dar alegerile de la 7 iulie au fost parțiale — reînnoirea a 126 de locuri din totalul de 250 al Dietei japoneze — și, oricît de interesante și de senzaționale ar putea fi speculațiile privind viitorul relațiilor japono-americane, problemele dominante — ca mai totdeauna în alegeri parțiale — au fost cele social-economice. *Iar sub acest aspect Japonia a înregistrat «o creștere considerabilă a veniturilor individuale» (Le Monde) și o dezvoltare dinamică a economiei, ceea ce, evident, a contribuit la menținerea grosului sufragiilor în favoarea guvernului conservatorilor numiți în Japonia* liberal-democrați. *Pierderea a două locuri nu contează. Surpriza a constituit-o slăbirea Partidului socialist, căruia «experții» i-au prezis o creștere spectaculoasă a voturilor, victorie care avea să ducă, chipurile, la preluarea puterii, anularea tratatului cu Statele Unite etc., etc. În realitate, nu această poziție populară a socialiștilor a fost problema primă în fața urnelor. Experții au confundat starea de spirit generală a populației cu elementele care au determinat votul concret de la 7 iulie — două criterii relativ distincte, care sînt deseori asimilate în speculații preelectorale. Socialiștii rămîn totuși principala forță politică de opoziție și este posibil ca într-o confruntare electorală în care problema relațiilor cu S.U.A. se va afla pe primul plan, votul să arate alt fel. În orice caz, cele patru locuri cîștigate de comuniști sînt semnificative pentru popularitatea crescîndă a partidului, care s-a apropiat de 4 milioane voturi.*

Deocamdată deci nu există elemente care să anunțe schimbări majore în orientarea politică a Japoniei.

---

unică a lumii, miracol arhitectonic tulburător, dar este totodată și orașul Bienalei — grădinile și pavilioanele acesteia fiind trup din trupul orașului. Dovada cea mai palpabilă este că, o dată cu deschiderea Bienalei, numărul turiștilor a crescut, și pe aleile «giardini»-lor se pot auzi, în aceste zile, aproape toate limbile pămîntului. Pe lîngă Bienală au fost acreditați în acest an 1 500 de ziariști, cifră ce ni se pare de asemenea semnificativă pentru interesul stîrnit de această confruntare internațională a artelor. Sînt prezente 34 de țări, printre care, pentru prima oară, Ciprul și Congo. Revine, după o absență de 18 ani, Mexicul, cu o impresionantă retrospectivă a pictorului Rufino Tamayo, socotit unul dintre cei mai originali artiști mexicani, deschizător de noi drumuri în pictura țării sale.

Veneția însăși este prezentă la Bienală cu un «sclipitor» pavilion: Murano. Lămpi moderne, urmașele de azi ale celebrelor candelabre de cristal venețian, vase, obiecte de interior sau de podoabă, ce sclipesc în zeci de culori, în zeci de fațete. Pavilionul nostru — Virgil Almășanu, pictură, Ovidiu Maitec, sculptură și Octav Grigorescu, grafică — amenajat cu mult gust de arhitectul Ion Oroveanu, se bucură de o caldă apreciere și afluență de public, fiind înscris, chiar de critica oficială italiană, printre pavilioanele de bună calitate ale Bienalei, cum sînt de exemplu pavilioanele Statelor Unite, Iugoslaviei, Spaniei, Canadei, Belgiei și altele. Estaban Fontana, director al unor mari galerii de artă din Italia și din alte țări, ne mărturisea într-o convorbire că este deosebit de interesat de artiștii prezenți la Bienală, de arta noastră în general, și va face totul ca prin intermediul galeriilor sale ea să poată fi mai bine cunoscută în lume.

În fine, tot în cadrul Bienalei a avut loc un Festival al filmului de artă. În general, mai degrabă filme-muzeu sau expoziție decît filme despre artă. Dintre peliculele pe care le-am văzut, o excepție: filmul italian despre Alexandr Baj, o inteligentă incursiune în arta acestui pictor contemporan.

Lumea se perindă mereu pe aleile Bienalei. Și, nu știu de ce, peste imaginea ei reală se suprapune cea creată de Marisol, sculptorița care reprezintă, singură, Venezuela la această ediție.

Bilanțului vom putea face evaluarea exactă a eforturilor care au fost depuse pentru ca festivalul să reprezinte realmente o sărbătoare a tinereții popoarelor. Băieții și fetele care au parcurs distanțe mai mari sau mai mici pentru a ajunge în orașul de la poalele Vitoșei aparțin unei generații care n-a trăit grozăvia războiului dar care înțelege că viitorul ei poate fi clădit doar pe fundamentul unei păci trainice.

La festival sînt prevăzute numeroase seminarii, colocvii, întîlniri. Fiecare zi înseamnă zeci de dezbateri și manifestări (să nu-i uităm pe ambasadorii cîntecului și dansului, ca și pe sportivii în luptă cu minutele și metrii). O zi a festivalului, ca și multe alte acțiuni, sînt dedicate solidarității cu eroicul tineret al Vietnamului.

În orășelul studențesc, într-o clădire modernă, va fi instalat cantonamentul delegației române. Tinerii noștri proiectează să ia parte la principalele manifestări din cadrul festivalului, vor fi prezenți în concursurile artistice și sportive, se vor întîlni cu prietenii lor de pretutindeni. Pe scena Teatrului Național «Ivan Vazov» lotul artistic va susține un spectacol de gală. Nu-i exclus ca o parte a acestui spectacol să poată fi urmărită, în transmisie directă, pe micul ecran...

Sofia face ultimele pregătiri. Duminică la orele înserării drapelul festivalului va fi înălțat. Orașul de la poalele Vitoșei va cunoaște timp de zece zile ambianța acestei întîlniri tinerești.

SOFIA

ÎNTÎLNIRE TINEREASCĂ

— corespondență specială de la Eugeniu OBREA —

În fiecare dimineață, în prima sa pagină, un ziar din Sofia numără zilele care au mai rămas pînă la festival. Fuseseră multe — sute și sute — dar timpul a trecut vertiginos și iată că această duminică va fi martora ceremoniei festive de inaugurare a celui de-al IX-lea Festival mondial al tineretului și studenților. S-au făcut multe pregătiri pentru tradiționala manifestare a generației tinere, însă abia în ceasul

---

Pe drumul deschis de revoluția cubană, declanșată o dată cu asaltul cazărmii Moncada, în urmă cu 15 ani — la 26 iulie 1953 — poporul cuban a obținut importante succese în dezvoltarea economică a țării în anii de după alungarea regimului dictatorial al lui Batista. Paralel cu dezvoltarea industrială s-au făcut pași importanți pe calea modernizării și diversificării agriculturii. După cum sublinia într-o recentă cuvîntare primul ministru Fidel Castro, deși culturii de trestie de zahăr i se va acorda în continuare o mare importanță, în 1975 ea nu va ocupa decît 25 la sută din producția agricolă. În fotografie: mecanizare pe ogoarele provinciei Camaguey.

telex

CIND INTERVENȚIA VA LUA SFÎRȘIT

«Considerăm în continuare că intervenția militară americană în Vietnam nu poate fi justificată în nici un fel și că pacea nu va putea fi restabilită în această țară decît atunci cînd intervenția va lua sfîrșit în mod definitiv. Poporul sud-vietnamez (comuniști și necomuniști) trebuie să fie lăsat pe de-a întregul liber să dispună de el însuși și să-și reglementeze problemele interne așa cum dorește, fără nici un amestec din afară și oricare ar fi regimul politic pentru care dorește să opteze. De altfel, noi am preconizat totdeauna o revenire la acordurile de la Geneva din 1954, a căror nerespectare de către S.U.A. constituie originea directă a actualului conflict vietnamez».

Norodom SIANUK
șeful statului cambodgian
(Dintr-un interviu acordat corespondentului la Onom Penh, al ziarului «La Nation»)

ISTORIA UNOR PROMISIUNI NERESPECTATE

«Istoria acestor ultimi cinci ani este istoria unor promisiuni nerespectate, dar noi sîntem decișI să continuăm lupta pînă cînd nici un copil nu va mai suferi de foame, pînă cînd nici un om nu va mai rămîne fără lucru și fiecare american va putea fi instruit potrivit aptitudinilor sale».

Ralph ABERNATHY
lider al populației de culoare din S.U.A., organizator al «marșului sărăciloria Washington

S-A FURAT O BOMBĂ?!

Un raport științific alcătuit de un comitet compus din nouă savanți ai Comisiei americane pentru energie atomică, analizînd tot felul de implicații ale pericolelor înarmării nucleare, se ocupă și de posibilitatea intrării armei nucleare în mîinile unor gangsteri sau a organizării unei adevărate burse negre cu materiale nucleare furate. Membrii comitetului au și făcut propuneri pentru prevenirea unor asemenea pericole. Va fi asta suficient?

În definitiv, cînd au fost inventate pușca și pistolul, arme de-a dreptul revoluționare față de trecut, ce ar fi putut propune un comitet chemat să analizeze pericolul ajungerii lor în mîna gangsterilor? Evident, interzicerea lor. Dar în timp ce gangsterii și asasinii trag după bunul plac, nu s-a găsit încă în Statele Unite o formulă legislativă suficient de preventivă. S-ar putea spune: doar bomba atomică nu-i un pistol, nu poate fi nici cumpărată, nici furată cu atîta ușurință. Nici racheta nu-i pistol, și tot a fost furată de la o bază militară americană din R.F.G. Nu vrem să speriem pe nimeni, dar trebuie să consemnăm că, în anul 1966, de la o uzină din Anglia au fost furate 20 de bare de uraniu radioactiv. Unul din creatorii bombei atomice americane, Theodore Taylor, într-o declarație făcută ziarului «Wall Street Journal», spune: «De cînd am realizat prima bombă atomică sînt neliniștit gîndindu-mă cît de ușor este de construit». Comentînd raportul alcătuit de savanții americani, înalta autoritate pentru energie atomică din Anglia a precizat, prin intermediul purtătorului său de cuvînt: «În această chestiune avem consultări tot timpul. Dacă va apărea ceva nou, vom avea discuții comune». Ziarul englez «Daily Mirror» apreciază ironic: «Cît de încurajator!»

Soluția, bineînțeles, nu constă în înmulțirea obstacolelor în calea folosirii energiei atomice în scopuri pașnice, așa cum tind să propună unii experți, ci în interzicerea armei nucleare și în luarea tuturor măsurilor care să-i garanteze transpunerea în fapt.

Nicolae URECHE

UN PICASSO 15 FRANCI PE LUNĂ

Dacă un magnetofon, un televizor, un automobil, un costum de gală, un serviciu de masă, un aparat de fotografiat și atîtea alte obiecte pe care un om nu e întotdeauna în situația de a le cumpăra se pot împrumuta, de ce nu s-ar împrumuta și o operă de artă — un tablou de valoare sau o sculptură? Iată ce și-a zis într-o bună zi Marc Netter, directorul Casei de cultură din orașul Havre. Și nu mult după aceea cei zece mii de membri cotizanți ai instituției au aflat, spre plăcuta lor surprindere, că pot păstra la domiciliu, timp de una pînă la trei luni, oricare dintre cele peste 500 de tablouri de mare valoare expuse în galeriile instituției — opere ale unor artiști celebri ca Picasso, Mathieu, Labisse, Soulages, Poliakoff, Vasarely ș.a. — în schimbul unor sume modice încasate de instituție drept contribuție la cheltuielile de asigurare a valorilor. Pentru un Feito, spre exemplu, evaluat la 9 000 franci, taxa a fost fixată la 5 franci pe lună; pentru un Labisse, evaluat la 17 000 de franci — 12 franci pe lună; iar pentru un Picasso, evaluat la 25 000 franci — 15 franci pe lună.

Ideea, care a stîrnit, firește, senzație, a fost preluată imediat de întreprinderea pariziană D.A.C. (Difuzarea artei contemporane), care dispune la rîndul ei de o mare galerie de picturi și sculpturi bine cotate. De data aceasta nu mai este vorba de un simplu împrumut ci de o închiriere cu contract, întreprinderea luîndu-și, bineînțeles, și toate măsurile de asigurare împotriva unor deteriorări sau a eventualelor înlocuiri prin falsuri. Cît despre chirii, ele au fost fixate între 100 și 300 franci pe lună, în funcție de valoarea operei alese.

În legătură cu aceste procedee, părerile artiștilor sînt împărțite. Unii, printre care Picasso și Koenig, găsesc că ideea e foarte bună și că nu poate decît contribui la dezvoltarea gustului pentru operele de artă. Alții, ca Felix Labisse, sînt total împotriva sistemului, recomandînd celor care nu au posibilități materiale de achiziționare să se limiteze la cumpărarea reproducerilor, în majoritatea cazurilor atît de reușite încît pot fi ușor confundate cu originalele.

Indiferent însă de părerile acestora, găsirea modalității ca o pictură sau o sculptură de valoare să poată pătrunde în orice cămin, fie și pentru un timp limitat, constituie — așa cum afirmă și cronicarii de specialitate din Franța — un fenomen nou, pe cale să revoluționeze condițiile de popularizare a operelor de artă.

Ion VULPESCU

Patrick Maurisson, într-una din sălile de expoziție ale întreprinderii care închiriază tablouri.

COMPUTER

• **Boom american în domeniul comerțului cu ordinatoare: anul acesta cifra de afaceri se ridică la 8 000 000 000 dolari față de 2 000 000 000 în 1965.**

• **Fabricanții francezi de șampanie pătrund în industria parfumurilor. Recent, primul exportator de șampanie al Franței, firma «Moet et Chandon», și-a asigurat o participare substanțială la acțiunile societății «Christian Dior».**

• **Folosirea containerelor în transporturile terestre și navale reduce cu 10 zile parcurgerea distanței dintre Europa și Asia peste teritoriul S.U.A. În loc să treacă prin Canalul Panama, containerele vor traversa pe cale ferată teritoriul american.**

• **Din cele 120 de filme produse în ultimul an de studiourile franceze, 116 au fost în culori. În urmă cu numai trei ani peliculele colorate reprezentau doar 30% din producția cinematografică a Franței.**

• **După ultimele statistici, numărul cinematografelor din R.F.G., aflat de mai mulți ani în scădere, a ajuns la 4 400. Anul acesta urmează să dispară alte cîteva sute, agravînd mai mult «criza cinematografului».**

• **Construit cu concursul unor firme franceze și daneze, Combinatul avicol bulgar de la Kostimbrod este în prezent unul dintre cei mai mari producători din Europa: 5 000 000 pui îngrășați pe an și aproape 70 000 000 de ouă.**

• **Potrivit ultimului recensămînt, Corsica numără 28 000 de locuitori. Oricît ar părea de cîndat, față de anul 1765 cifra nu prezintă nici o modificare.**

• **În ultimii doi ani s-a înregistrat în Uruguay o creștere a prețurilor cu 48%.**

• **Deficitul balanței comerciale engleze pe primele 5 luni ale anului 1968 a atins respectabila sumă de 888 milioane de dolari.**

CRONICA DE TREI SECUNDE

Remușcarea

Arhiepiscopul de Viena a anunțat că o comisie specială ar fi fost constituită pentru revizuirea procesului lui Galileo Galilei, din urmă cu 300 de ani. Același arhiepiscop și-a exprimat părerea că încheierea «cazului Galileii» ar însemna «cicatrizarea celei mai grave răni în relațiile dintre religie și știință»... E spus patetic. Și exact.

Dar dacă lăsăm cuvintele, patetismele și comisiile care coboară în pivnițele timpului, acolo, mai în adînc, în adîncul adîncului clipește și clipocește o întrebare neagră ca un lac în iad: de ce mai trebuia revizuit «cazul Galileii»? Nu s-a lepădat Galilei de opiniile sale în fața Inchiziției? Înspăimîntat de torturile la care urma să fie supus dacă ar fi continuat să susțină că Pămîntul se învîrtește în jurul Soarelui și în jurul axei sale, omul acela luminat și speriat nu a căzut întunericului iertare? N-a căzut el în genunchi și n-a acceptat cu cea mai dureroasă prefăcătorie minciuna la care i se cerea să-și dea adeziunea? Nu l-a trădat pe Copernic pentru ca asupra sa să nu cadă nedezlipsa cu foc a terorii divine? Nu i s-a acordat o iertare odioasă pentru abjurarea adevărului științific? Ce «reabilitare» să i se mai acorde unui iertat? Ce rană nu s-a cicatrizat? Da, remușcarea. Poate că în scîrțîitul osiei Pămîntului la fiecare răsărit a mai rămas o șoaptă, un geamăt, un «e pur si muove» de om care e silit să se renege din teamă, din spaimă, din blestematul instinct de conservare. Poate că după 300 de ani pămîntești, 300 ani-lumină și întuneric, a ajuns și la Domnul acel strigăt stins în genuflexiune născînd în sfîrșit obiecții la felul cum s-a făcut iertarea lui Galilei. Remușcarea, ca și Pămîntul, e pur și muove...

Hematomi și naivitate

După ce aleargă de 10 ani să cîștige măcar o dată miticul tur al Franței; după ce împărțit lumea mare a ciclismului în «poulidoriști» și «anquetiliști»; după ce în fiecare an a fost învins fie de Anquetil, fie de ghinion, fie de el însuși, căci omul acesta — s-a constatat — nu are ambiții ci, vai, doar demnitate; după ce a strîns în jurul său milioanele de simpatii care se adună totdeauna în jurul unei victime; după ce a pierdut nenumărate curse în care pornea mare favorit aducînd imense deziluzii suporterilor; după ce anul trecut și-a sacrificat toate șansele pentru a-l ajuta pe Pingeon să cîștige Turul; după ce anul acesta, din nou superfavorit, ajunge să treacă Pirineii ocupînd în clasament o poziție excelentă — Poulidor, Raymond Poulidor, cel numit cu drag de un popor întreg «Poupou», se răstoarnă în etapa a 15-a lovit de o motocicletă, se rănește grav, singerează abundent și, cînd se ridică, constată că toți adversarii săi, care nu-l scăpau din ochi, au tulit-o mărind viteza exact în clipa în care el era pe jos... Ca un nebun, cu fața toată o rană, cu un hematom la picior, pornește după ei într-una din «cele mai fantastice urmăriri» văzute vreodată pe o șosea franceză. Nu-i ajunge. Pierde pînă la sosire un minut, a doua zi pierde și mai multe minute, abandonează. Pentru prima oară.

— Ceea ce nu pot înțelege și n-am să înțeleg niciodată e asta: să ataci un om grav rănit, să profiți că un ciclist a căzut, să-l lovești tocmai cînd e lovit...

Asta-i tot ce a declarat Poulidor.

O, cu cît sînge, cu cîte răni, cu cîți hematomi trebuie să plătim pentru a ajunge la naivitate, cu cîte dureri devenim ingenui! Căci, Dumnezeule, cînd altcînd să ne atace adversarii decît în clipa căderii?

Radu COSAȘU

MEMENTO

carte

■ Recent, un critic literar emitea într-un hebdomadar parizian afirmația că un om de teatru care se expune în întregime — seară de seară — în lumina tare a proiectoarelor, rămîne, în fond, pentru public, omul cel mai secret. Bineînțeles că această afirmație îl vizează și pe dramaturg. Aurel Baranga, intrat în conștiința publicului — prin comediile sale de largă audiență — ca un iremediabil umorist, își arată acum, cu prilejul apariției unui volum de Poezii, o altă fațetă a talentului său, mai puțin cunoscută. Lectura acestei cărți, în cuprinsul căreia sînt însumate selectiv poeme datate 1935-1964, ne descoperă un poet de autentice resurse, dîndu-ne astfel posibilitatea să cunoaștem scriitorul mai în întregime. (Editura pentru literatură).

■ **Împrumutînd** — cu semnificație — pentru titlul lucrării lor denumirea uneia dintre cele mai cunoscute emisiuni ale televiziunii franceze, H. Dona și E. Preda în cartea **Cinci coloane pe-a-ntîia** ne vorbesc — informați la zi — despre mijloacele de comunicare de masă din țările capitaliste dezvoltate. Astfel, cititorii află multiple date despre presa, radioul, televiziunea din S.U.A., Marea Britanie, Franța, Italia, Japonia, R.F.G., date interesante nu numai prin ineditul lor ci și prin implicațiile sociale și politice. Cartea, răspunzînd cu competență dorinței de informare substanțială a publicului nostru cititor, a apărut în Editura politică.

■ Reținem dintr-o comprehensivă cronică literară de Ov.S. Crohmălniceanu despre romanul **Interval** de Al. Ivasiuc, publicată în revista «Viața românească»(6), printre altele, următoarele rînduri: «Al. Ivasiuc și-a forjat un stil adaptat fericit investigațiilor sale în conștiința personajelor. Fraza lungă, nervoasă, care se întoarce neobosită asupra nuanțelor, are o putere perforantă și o supleță metalică. **Interval** e o carte care afirmă cert un prozator în stare nu numai să observe ci să și gîndească, ceea ce nu e puțin».

■ Numele vigurosului scriitor grec N. Kazantzakis (1885-1957) nu e străin cititorilor noștri. Din opera lui s-a tradus, acum cîțiva ani, romanul **Libertate sau moarte**, care a fost cum nu se poate mai bine primit de public. De asemenea, nu demult a rulat pe ecranele noastre filmul «Zorba grecul», după popularul său roman, **Alexis Zorba**. Colecția «Biblioteca pentru toți» ne-a prilejuit de curînd bucuria unei noi reîntîlniri cu N. Kazantzakis, publicînd în două volume romanul **Hristos răstignit a doua oară**, în buna traducere semnată de Pericle Martinescu și Ioan Haliania. Prefață de Romul Munteanu.

■ Într-o carte care se adresează școlarilor, criticul literar Eugenia Tudor selecționează, cu grijă pentru «adresanți», fragmente din scrierile lui Ionel Teodoreanu. De asemenea, în prefața cu multe observații pertinente același critic face și următoarea apreciere la care subscriem: «Ionel Teodoreanu este, nu cum greșit se mai crede, un scriitor care se joacă cu vorbele, ci un rafinat al expresiei, pentru el metafora nefiind un joc, o continuă și plăcută exersare, ci modul propriu, personal,de a gîndi și de a se apropia de cititor» (Editura tineretului — Biblioteca școlarului).

cinema

■ **Mesteacănul.** O undă de delicatețe, de adîncă înțelegere omenească pentru ființele ce se instalează greu în viață, străbate acest film care, fără să strălucească prin mari virtuți, ne solicită atașamentul.' Regia: Ante Babaja (R.S.F. Iugoslavia). În distribuție: Manca Kosir, Bata Zivojinovic, Hermina Pipinic, Martin Sagner.

■ **Judecata.** Dezbatere — nu în deajuns de pasionantă după cît ar fi meritat subiectul — despre responsabilitatea umană cea de toate zilele. Regia: Vladimir Skuibin și Aida Manassarova. Interpreți: Nikolai Kriucikov, Oleg Jakov, V. Kolkov, K. Likov.

■ **Piramida zeului Soare.** Karl May, comoară inepuizabilă pentru cineaști, a furnizat scenariul acestui film de aventuri, și atîta tot. De fapt ar mai fi ceva: un anumit Mexic exotic. Dacă mai punem la socoteală și distribuția... Gérard Barray, Lex Barker, Rik Battaglia, Michèle Girardon, Alessandra Panaro. Regia: Robert Siodmak, care în aceste zile se află în țara noastră, unde realizează superproducția «Lupta pentru Roma».

■ **Între noi.** O lume a înnoirilor, văzută cu ochii unui erou înstrăinat. Este vizibil efortul regizorului polonez Sylvester Checinski de a surprinde acele mutații de adîncime din psihologia oamenilor. Interpreți: Waclaw Kowalski, Wladyslaw Hanczа, Zdzislaw Karczewski, Ilona Kusmierska.

■ Mari actori pe ecranele noastre: **Jeanne Moreau, Brigitte Bardot** («Viva Maria»), **Toshiro Mifune** («Cei șapte samurai»), **Yul Brynner, Harry Andrews, Trever Howard** («Ducul lung»), **John Wayne, Robert Mitchum** («El Dorado»), **Nicolai Kriucikov** («Judecata»), **Bata Zivojinovic** («Mesteacănul»).

■ Monica Vitti, Maurice Ronet și Claude Rich vor fi interpreții principali în filmul lui Jacques Derray, «Piscina».

■ Biblioteca cinefilului s-a îmbogățit cu pasionanta carte a lui D.I. Suchianu: «Vedetele filmului de odinioară». Nu este o simplă trecere în revistă a atelelor de altădată, ci un studiu saturat de documentație și de reflecții cu privire la fenomenul «vedeta de film». Pe deasupra tuturor însă, este un elogiu sincer și binemeritat adus acestor ultimi magicieni ai epocii noastre: actorii.

Brigitte Bardot

disc

■ Găsim pe același disc, reunîți printr-o coincidență aparent ciudată, doi compozitori născuți în 1894: **Sabin Drăgoi** și **Mihail Andricu**. Ambii artiști, creatori de substanță, au crescut în glia fecundă a cîntecului popular românesc pe care l-au transfigurat, în majoritatea lucrărilor scrise cu har, timp de o viață. «Dixtuorul pentru flaut, oboi, clarinet, fagot, pian și cvintet de coarde» al maestrului Sabin Drăgoi, inspirat din patru poezii coșbuciene, ne prezintă vina creatoare, veșnic tînără, a distinsului folclorist, prin cantabilitatea, lumina vie și măiestria punerii în valoare a temelor. «Octetul pentru clarinet, fagot, corn și cvintet de coarde, op.8», aparținînd creației din perioada tinereții lui Mihail Andricu (1928), ilustrează originalitatea cu care Andricu preia și duce mai departe melosul popular românesc, dăruindu-i-se cu totul, îmbogățindu-se din seva lui și îmbogățindu-l prin distilările specifice concepției sale (ECE 034).

■ «Anotimpurile», celebra pictură muzicală a lui Antonio Vivaldi, prin întîlnirea celor doi entuziaști interpreți aparținînd generației tinere a muzicii noastre simfonice, **Ștefan Ruha** și **Mircea Cristescu**, capătă o lumină aparte. Ar fi păcat să vă lipsiți de această bijuterie a discului românesc. Orchestra de cameră a Filarmonicii din Cluj, sub bagheta lui Mircea Cristescu, îl acompaniază pe violonistul Ștefan Ruha, clujean și el, manifestînd calități ce îi susțin în continuare faima: finisaj artistic și muzicalitate (ECE-0326).

■ **Ladislau Konya**, bariton reputat, cunoscut nu numai în țară, ne dăruiește cîteva mostre briliante ale artei sale în recitalul de arii din opere înregistrat recent la «Electrecord» (ECD-1185).

plastică

● **Profesorul și studenții săi — afiș.** Originală inițiativa de a reuni lucrările profesorului (I. Molnar) și ale studenților clasei sale. Filiația estetică e evidentă între I. Molnar și foștii săi elevi, dintre care sînt cîteva nume afirmate (Trofin Brînză, Sergiu Georgescu ș.a.). Scăpați de sub tutelă, unii dintre ei forțează porțile fanteziei încercînd tehnici ori materiale noi, ca în frumoasele afișe ale lui A. Francisc — «Capul de rățoi», M. Stănescu — «Nu fumați!», V. Olah — «Fabrica de ceasuri Victoria», ca să ne limităm la o succintă enumerare (sala Kalinderu).

● Nu se poate descoperi la cei patru expozanți din sala din str. Mihai Vodă nici o comunione de intenții programatice. Reuniunea e întîmplătoare, stilurile eterogene, personalitățile distincte.

Dan Cristian (n. 1935), plonjat în zonele abstracte ale structurilor, tentează o revelare a lor, căutîndu-le semnificațiile în forme și culoare, nu însă ferit de vicisitudinile exercițiului monocord.

Constantin Albani (n. 1938) este sedus de aceeași reprezentare a abstractului. Ordonate cu rigoare, patrulaterele formează o natură statică: un argument pro domo. O mișcare a unei nebuloase cromatice nu e decît o pagină de muzică («Solfegiu») nu lipsită de inefabil. Pînzele lui Albani au, în culori pure, luminozități intrinsece pe care ochiul le percepe cu sete.

Ion Grigore (n. 1940). Sorgintea populară e amplificată de o viziune modernă în ordonarea spațiului. Geometriile se alcătuiesc armonios («Flori»), accentuate de rotunjimi. Personajele potențiază jocul formelor. O remarcă: chipurile personajelor nu pluteau în vagul inexpresivității ci, individualizate, aspiră la personalitate. Apelul la lustrul vernisului e o reîntoarcere spre vechi și emoționante tehnici, ca în «Țărănci», o icoană laică. «Cina» și «Toamna în grădină» sînt două compoziții revelatorii, cu ecouri de frescă, prima întruchipînd, poate simbolic, un colocviu al tăcerii, a doua — un ritm decorativ într-un cadru nu lipsit totuși de ambiguități de arhitectură, dar amîndouă realizate prin modulări cromatice care nu pot să nu fie remarcate.

Octavian Vișan (n. 1931) divizează spațiul pînzei. Viziunea e evident folclorică, uneori chiar și prin cromatică («Flori», «Floarea iubirii»). Vișan e un creator de peisaje în care descrie ritmat, prin tablouri succinte, juxtapuse, o zonă colnară, în care nu te poți pierde ca în priveliștile clasice ci doar integrat vizual, făcînd repetate popasuri; este un creator de atmosferă cu iz baladesc («Flacăra iubirii») nu lipsit cîteodată de dilatările metaforice ale fantasticului («Peisaj cu plopi»).

teatru

● **Cînd statuile vorbesc...** Peisajul estival al Bucureștiului s-a îmbogățit cu un spectacol de «sunet și lumină». Acum cîteva zile, în grădina și sălile Muzeului Storck s-a ridicat o cortină invizibilă, care a făcut loc unei interesante demonstrații în cadrul unui gen care s-a impus în lumea întreagă. Spațiul limitat provoacă un oarecare impediment, dar dinamica luminării și fundalul muzical creează o ambianță neobișnuită. Realizatori sînt tinerii arhitecți George Teodorescu și Doru Ilieșu, precum și cunoscuții specialiști Titi Constantinescu (lumină), Lucian Ionescu (ilustrație scenică) și Tibus Suru (banda sonoră). Pe curînd se așteaptă și premiera de la Muzeul Dr. Minovici!

● Una din ultimele premiere ale acestei stagiuni a fost la Oradea cu piesa **Ofițerul recrutor** de G. Farquhar (text care a stîrnit atenția mai multor teatre și a fost anunțat și de Teatrul Mic din București). Piesa vie, colorată, spumoasă, a fost realizată la Oradea de regizorul Ștefan Farkas și scenografu Ștefan Habinski și Mioara Buescu. Din distribuția numeroasă fac parte: George Musculeanu, Vladimir Jurăscu, O. Ulea, Gina Nicolae, Viorica Cernucan.

muzică

Kalinka

■ **Kalinka** (Belgia) și **Josef Laufer** (Cehoslovacia) la București. Știrea va bucura, desigur, pe mulți iubitori ai muzicii zise ușoare, dat fiind că cei doi artiști, remarcați la festivalul cerbilor brașoveni, sînt — fiecare în felul lui — autentici promotori ai unor tendințe inovatoare în arta atît de îndrăgită pe toate meridianele lumii. Așadar, în zilele de 28, 29 și 30 iulie, în Sala Palatului li vom putea asculta într-un repertoriu reînnoit pe Kalinka și Josef Laufer. Sînt acompaniați de o originală formație orchestrală — «Their Majesties» — alcătuită din pian, saxofon-tenor, chitară-bas, baterie.

■ **Venus 1**, prima formație românească «beat» feminină și-a făcut o scurtă apariție (prea scurtă pentru a trage concluzii) la televiziune. Poate fi reascultată la «Student club» (zilnic la ora 20.30) alături de formația **Coral**, cu solista **Anda Călugăreanu** și ansamblul folcloric **Doina**.

■ A plecat la Zagreb și apoi la Istanbul, pentru a participa la respectivele festivaluri internaționale de folclor, ansamblul de amatori «Prahova» (orchestră, soliști instrumentiști și vocali, dansatori).

televiziune

Nu credem că cei care, duminica trecută, au urmărit (sau, mai curînd, au vrut să urmărească) programul televizat (pardon, programele!) au motive de mulțumire: schimbări, intercalări, decalaje mari față de orele anunțate, defecțiuni tehnice (unele extrem de penibile), adevărată harababură. Filmul inclus în program — un film submediocru — după ce că avea din nou titluri ilizibile (pînă cînd vom fi siliți să acceptăm acest grav inconvenient al telefilmului?) mai era și decupat în mod barbar, încît nu mai înțelegeai nimic din el. Jenant! Cauze obiective? Evident, pot fi găsite, dar cînd se adună atîtea la un loc le accepți mai greu și, oricum, e aruncată o umbră asupra muncii și realizărilor (pe care nimeni nu le neagă) celor ce trudesc la întocmirea programelor televizate. Păcat!...

Și acum, cîteva spicuiri din emisiunile săptămînii viitoare, dominate de transmisiunile de la Sofia ale Festivalului mondial al tineretului și studenților.

DUMINICĂ 28 IULIE. Vom urmări (pe ambele programe) probele celei de-a doua zile a **Campionatelor internaționale de atletism ale României**, transmise de la Poiana-Brașov (17.00 — pr. I. și 18.30 — Pr. II) ● Deschiderea **Festivalului mondial al tineretului și studenților** (18.30) ● Filmul englez «Prinț și cerșetor», după faimoasa povestire a lui Mark Twain (20 50) ● Plăcut prilej de a admira din nou pe cîțiva soliști ai baletului Teatrului Mare din Moscova în frunte cu neîntrecuta Maia Plisețkaia (20 15) ● **Seara de teatru** ne invită să ne îndulcim din nou urmărind pe Take, Ianke și Cadîr, eroii lui Victor Ion Popa, tipuri dintre cele mai profund omenești din cîte a creat dramaturgia noastră (21.30).

LUNI 29 IULIE. Emisiunea tineretului universitar **Alma Mater** ne conduce în plină tabără studențească la Costinești (19.00) ● **Festivalul** de la Sofia programează un concert internațional închinat Vietnamului (21.00).

MARȚI 30 IULIE. Studioul Mic: scenariul «Poveste studențească» de Mihail Sorbul (20 26) ● Din nou legătura cu **Sofia** (21.00).

MIERCURI 31 IULIE. Festivalul de la Sofia: concert de estradă (21.00).

JOI 1 AUGUST. Un concert dat de copii în cadrul **Festivalului** de la Sofia (10 00) ● **Daony Saval** într-o comedioară nostimă dar fără pretenții: «Cum se reușește în dragoste» (21.00) ● Legătura cu **Sofia** (22.30) ● Emisiunea **Document**, pe care am mai recomandat-o călduros, aduce astăzi, la tot ce este insolit, un element de insolit în plus: Sophia Loren, care prezintă Roma, în prima dintr-o serie de emisiuni (20 00).

VINERI 2 AUGUST. O comedie muzicală (muzicală, în orice caz!), «Băieții de la tonomat» (20.00) ● Moment «Brahms» la **Studioul muzical** (21.45) ● **Festivalul** de la Sofia (22.30)

SÎMBĂTĂ 3 AUGUST. Și din nou legătura cu **Sofia** (22.30) ● Emisiunea muzical-coregrafică **Intermezzo** reunește, ca de obicei, personalități marcante ale muzicii noastre lirice: Teodora Lucaciu, Viorica Cortez-Guguianu, Vali Niculescu, Lucreția Popescu, Ion Stoian ș.a. (20.15).

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la Concursul pronosport nr. 30 din 28 iulie 1968

I.	S.U.T. Galați-Oțelul Galați	x
II.	Ancora Galați-Unirea Focșani	1
III.	C.S.M. Sibiu-A.S.A. Sibiu	1
IV.	C.S.M. Reșița-CFR Arad	1
V.	CFR Timiș -U.M. Timiș.	x
VI.	Metalul S. Mare-Minerul B. Mare	2
VII.	Victoria Carei-Unio S. Mare	1
VIII.	Olimpia Oradea-Metalul Aiud	1
IX.	Soda Ocn.Mureș-CFR Cluj	2
X.	Unirea Dej-Ind. sîrmei	2
XI.	Metalul Tgv.-Electronica Obor	x
XII.	Rapid CF Buc.-TUG Buc.	x
XIII.	Electroputere Cva.-Victoria Tg. Jiu	1

Vă recomandăm canapeaua extensibilă MUREȘ. Avînd materialele, execuția și finisajul de calitate superioară, canapeaua MUREȘ întrunește unanime aprecieri. REZISTENȚA, ELEGANȚA și COMODITATEA sînt atributele care recomandă cu prisosință acest produs superior. Lada pentru așternut, încăpătoare, precum și tapiseria realizată cu stofe de calitate, în culori atrăgătoare, completează fericit calitățile acestei canapele. Prețurile de vînzare oscilează între 2 228 lei, 2 402 lei și 2 576 lei, în funcție de calitatea stofelor folosite.

canapeaua extensibilă

MUREȘ

comodă modernă, ușor manevrabilă

TAPIȚAT
COMOD
DURABIL

SCAUNUL LOTRU

Comoditatea și rezistența sînt atributele scaunului tapisat LOTRU.
Prețuri de vînzare:
188 lei tapiseria pe placaj;
216 lei tapiseria pe chingă.

16 corpuri cu diferite utilități asamblabile în funcție de spațiu sau dorință

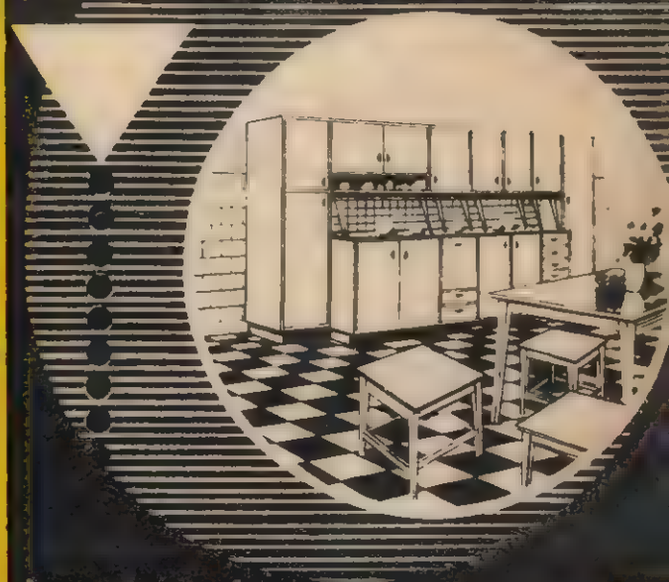

bucataria modul

Doriți să înzestrați apartamentul dumneavoastră cu o bucătărie modernă?

Bucătăria MODUL răspunde tuturor exigențelor funcționale și estetice. Se poate livra în ansamblu — 16 corpuri componente, cu utilități diferite, masă și trei scaune suprapozabile — sau în piese separate, după dorința dumneavoastră. Prin simpla alăturare și suprapunere a corpurilor componente se pot realiza diferite combinații ale garniturii MODUL, corespunzătoare spațiului destinat bucătăriei. Prețurile de vînzare ale corpurilor componente oscilează între 214 lei și 706 lei. Prețul de vînzare al mesei este de lei 161, iar al celor trei scaune suprapozabile — lei 139.

PRODUSE ALE ÎNTREPRINDERILOR
MINISTERULUI ECONOMIEI FORESTIERE

35
68

FLACARA

ANUL XVII
NR. 691
24 AUGUST 1968

TRAIASCA 23 AUGUST

UN MOMENT DE SEAMĂ ÎN ISTORIA LEGĂTURILOR FRĂȚEȘTI ROMÂNO – CEHOSLOVACE

Vizita în Republica Socialistă Cehoslovacă a delegației de partid și de stat a Republicii Socialiste România, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, și semnarea, cu acest prilej, a noului Tratat de prietenie, colaborare și asistență mutuală între cele două țări prietene au marcat încă un moment de seamă în istoria relațiilor frățești româno-cehoslovace.

Atît la sosirea pe aeroportul din Praga, cît și pe parcursul întregii vizite, delegația română a fost întîmpinată cu numeroase și însuflețite manifestări de prietenie din partea poporului cehoslovac. Pretutindeni înalții oaspeți au fost primiți ca solii poporului frate român, față de care cehii și slovacii poartă sentimente de adîncă prietenie și stimă. Exprimînd profunda satisfacție în legătură cu semnarea noului Tratat, tovarășul Nicolae Ceaușescu a declarat:

«Consfințind hotărîrea noastră fermă de a întări prietenia și alianța frățească româno-cehoslovacă, cooperarea multilaterală în folosul ambelor țări, noul tratat constituie totodată un legămînt tovărășesc de unire a eforturilor și contribuției noastre la cauza unității și coeziunii țărilor socialiste».

(Citiți în pag. 31 corespondența trimisului nostru special la Praga)

Semnarea Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală între Republica Socialistă România și Republica Socialistă Cehoslovacă.

Entuziastul miting de la uzinele «Avia» din Praga.

La Uzina de strunguri din Arad.

Pe șantierul noii Fabrici de zahăr de la Oradea.

REALIZĂRI ÎN AJUNUL MARII SĂRBĂTORI 23 AUGUST

HUNEDOARA

Laminorul bluming de 1 300 mm mai este, în parte, șantier. Dar numai scurtă vreme de aci încolo: probele tehnologice, «la cald», se apropie de sfîrșit. Sărbătoarea de la 23 August va găsi în vasta hală de laminare o incandescență continuă. Noul uriaș al siderurgiei hunedorene (cu o capacitate de 3 milioane tone oțel-lingouri) va începe, așadar, să producă nu la 30 septembrie 1968 — termenul planificat — ci cu o lună și ceva mai devreme.

V. COSTEA

BORZEȘTI

Cu toată dimensiunea sa impresionantă, Combinatul chimic Borzești își extinde în continuare granițele și puterea, trăind noi prefaceri și modernizări.

De pe agenda de șantier a combinatului am transcris un eveniment recent: terminarea lucrărilor de corelare a instalațiilor de policlorură de vinil cu instalația de electroliză, care duce în final la creșterea capacității la p.c.v. cu 2 000 tone pe an.

I. SĂNDULESCU

PITEȘTI

Pe șantierul-extindere al fabricii textile, constructorii au stabilit cîteva recorduri: trei capacități noi de producție au fost predate beneficiarului eșalonat, cu o lună, cu cinci și respectiv cu șase luni mai înainte față de prevederi. În prezent, constructorii Întreprinderii nr. 8 a Ministerului Industriei Construcțiilor ridică o nouă clădire, unde se vor produce anual 11,7 milioane metri pătrați de țesături din bumbac. Stadiul lucrărilor pe șantier va îngădui intrarea în producție la sfîrșitul acestui an.

*

O nouă prezență pe platforma industrială a Piteștiului, deocamdată în fază de schele: Fabrica de articole tehnice din cauciuc. Cu toate că șantierul se află, relativ, la început, ritmul stabilit de constructori (toc ai Întreprinderii nr. 8) este alert. Realizările de pînă acum îngăduie pronosticuri exacte. Durata de execuție va fi scurtată cu două luni.

R. GHEORGHE

BUCUREȘTI

L-am rugat pe tovarășul Nicolae Nistor, directorul Casei centrale a creației populare, să ne relateze ce manifestări culturale vor avea loc cu prilejul sărbătorii de 23 August.

— La București, în zilele de 23 și 24 August vor avea loc mari manifestări culturale pe scenele teatrelor de vară (parcurile Herăstrău, «N. Bălcescu», «23 August» etc.). Programe de muzică și dansuri, întocmite de Comitetul municipal pentru cultură și artă și de organele sindicale. La prezentarea lor participă zeci de formații artistice profesioniste și de amatori.

— În țară?

— Între altele, o manifestare folclorică de o ampioare deosebită la Prislop (Maramureș). Își vor da concursul formații folclorice din județele Maramureș, Suceava și Bistrița-Năsăud. Festivaluri folclorice vor avea loc și în județele Satu Mare, Mehedinți, Arad, Alba. În sfîrșit, un festival de muzică ușoară se va desfășura la Amara (jud. Ialomița).

ORADEA

La Oradea se află în construcție o nouă fabrică de zahăr. Primele cantități de zahăr vor fi produse în cursul trimestrului IV al acestui an. Capacitatea de prelucrare: 3 000 tone sfeclă în 24 ore. O fabrică de zahăr cu o capacitate de producție asemănătoare se construiește și la Corabia.

B. SURU

BAIA MARE

Mihai Feher, vicepreședinte al Consiliului popular al municipiului Baia Mare, ne comunică despre ultimele realizări edilitare în acest oraș.

— Se lucrează acum la amenajarea unui parc pe platoul din fața noului cinematograf. Va fi gata de 23 August. Înainte de marea sărbătoare am dat în folosință un bloc cu 20 de apartamente în cartierul minerilor de la Săsar.

IAȘI

Fabrica de fire poliesterice se înalță și se împlinește văzînd cu ochii. Pînă în prezent s-a executat aproape 80% din volumul total al lucrărilor de montaj afectat anului 1968. Or, socotind că pînă la 31 decembrie mai sînt patru luni și ceva, bilanțul realizărilor se anunță de pe acum satisfăcător.

M. CIUCĂ

Actualitatea

COPERTA NOASTRĂ
Tineri brigadieri din generația august '68.
Fotografie de Elena GHERA

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».
Anunțurile de publicitate (reclamă) se primesc la următoarea adresă: Agenția de publicitate ISIAP — București, str. Eforiei, sectorul 6, telefon 16 79 45.

CARTA DEMOCRAȚIEI NOASTRE

C. PARASCHIVESCU-BĂLĂCEANU
vicepreședinte al Asociației juriștilor din Republica Socialistă România

Se împlinesc trei ani de cînd poporul nostru, prin reprezentanții săi în Marea Adunare Națională, a votat legea fundamentală a statului — Constituția Republicii Socialiste România.

Paginile ei reflectă aidoma unei oglinzi atît cuceririle și transformările ultimilor 24 de ani cît și jaloanele dezvoltării noastre în perspectivă. «*Constituția României socialiste*, spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, *reflectă împlinirea aspirațiilor de libertate ale celor ce muncesc, ea reprezintă Carta libertății și suveranității naționale, a egalității depline în drepturi pentru toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, a afirmării multilaterale a demnității și personalității omului, constructor al socialismului, făuritor conștient al propriei sale istorii*».

Constituția votată în 1965 a marcat o nouă treaptă în adîncirea democratismului socialist și în perfecționarea aparatului de stat, asigurînd stricta aplicare în viața de stat a principiului deplinătății puterii poporului, în care rezidă însăși esența democratismului socialist, a suveranității naționale.

Urmărind să promoveze respectarea strictă a tuturor drepturilor și libertăților cetățenești, Constituția din 1965 a prevăzut un număr de garanții juridice eficace, consacrînd că completele de judecată sînt independente și se supun numai legii; la rîndul ei, procuratura supraveghează respectarea legilor, iar activitatea organelor administrative de stat intră nu numai sub controlul forurilor ei superioare, ci și sub puterea tribunalelor și judecătoriilor, în ceea ce privește vătămarea drepturilor prin acte administrative. În plus, a fost constituită Comisia constituțională care, în calitatea ei de comisie permanentă a Marii Adunări Naționale, prezintă rapoarte și avize privind exercitarea controlului conformității legilor cu Constituția. Fiecare cetățean poartă răspunderea faptelor sale, iar legea nu poate fi înlocuită prin indicații și dispoziții.

În «Anul internațional pentru protecția drepturilor și libertăților omului», Constituția noastră constituie un exemplu de asigurare și protecție deplină a drepturilor omului.

Legalitatea socialistă nu este numai un principiu fundamental al organizării și activității statale, ci și o metodă de construire a noii societăți, în care domnia legii este garanția supremă a dezvoltării progresive a societății, a creșterii nivelului de trai material și spiritual al poporului, al afirmării — pe baza egalității depline în drepturi a tuturor cetățenilor patriei — a demnității și personalității omului.

24 ORE — CONSTANȚA-PORT

Primul nostru port maritim cunoaște permanent o mare afluență de vapoare. Într-o singură zi — ziua în care am vizitat portul — nu mai puțin de 41 de nave (dintre care 10 românești) se aflau acostate la chei. 31 din ele se găseau la încărcare, iar restul la descărcare. «Maramureșul», mineralier românesc (25 000 t), încărca fontă pentru Japonia; un cargou grec, «Livorno», lua la bord utilaj petrolier și geamuri pentru S.U.A.; în alt loc, «Tg. Mureș» descărca instalații de spălat minereu, importate din Belgia, în timp ce un vapor elen, «Kimoloss», încărca aluminiu pentru Belgia, produse alimentare pentru Anglia și radiatoare pentru Liban. La altă dană, «Sahirea», cargou bulgar, descărca cauciuc natural adus din Malaya, iar «Tulcea», sub pavilion românesc, încărca sulfat de aluminiu pentru Turcia. Cargoul românesc, «Suceava», gata de plecare, poartă la bord cherestea pentru Franța și mărfuri generale pentru Benghazi, Beirut și Famagusta. Pe cheiuri sînt pregătite pentru încărcare zeci de tractoare, autocamioane, motoare, lingouri de aluminiu, rulouri compresoare.

Scurtul nostru popas în port ne-a făcut să înțelegem mai bine consemnarea din statistici: peste 40% din exportul țării noastre trece prin Constanța.

Activitatea vie a portului dovedește în primul rînd — ne spune ing. NICOLAE ZEICU, directorul Direcției navigației maritime (NAVROM) Constanța — că produsele românești sînt din ce în ce mai apreciate peste hotare. E vorba în special de echipament petrolier, mașini-unelte, utilaj sanitar, fabrici de sodă, linii de ciment etc. Apoi — adaugă interlocutorul nostru — extinderea relațiilor economice ale Republicii Socialiste România cu tot mai multe țări face ca și traficul portului Constanța să crească proporțional. Un exemplu: în primul semestru al acestui an au acostat aici 886 vapoare, descărcînd sau încărcînd cu 335 000 tone mai multe mărfuri decît în aceeași perioadă a anului trecut.

F. URSEANU

GLOSSA

Doctorul Myron Winiska de la Universitatea Cornell din Statele Unite a cercetat ani de-a rîndul legătura dintre alimentația fătpurilor vii și scoarța cerebrală, a apelat pentru statistici la mașinile electronice și, la capătul experiențelor, a constatat că subnutriția frînează grav dezvoltarea creierului uman.

...Mă mir. Pentru că, de pildă, persoanele responsabile care au aruncat pe piață cîteva sute de mii de aparate de radio cu tranzistoare, fără a asigura însă existența bateriilor de rezervă, mănîncă — după cîte sînt informat — de trei ori pe zi.

— La urma urmei, totul e zadarnic.
— Da, dar numai la urma urmei.

Sfîrșitul unei scrisori primite alaltăieri din partea unui prieten vienez:

«Din clipa cînd am intrat în sediul TAROM și pînă ce, străbătînd 8 m din ghișeu, am izbutit să mă aflu în posesia biletului de avion au trecut 2 ore și 17 minute.

De la București la Viena am făcut 2 ore».

Al. MIRODAN

INSTANTANEE

DUMINICĂ: Pe malul bătrînului Olt care o străbate, frumoasa și pitoreasca stațiune Călimănești este mereu întinerită de (mereu) noile generații care o vizitează și care se întorc de acolo, totdeauna, cu amintiri plăcute. (Foto: P. Dumitrescu.)

LUNI: 1 108 probe de vinuri din 21 de țări își dispută întîietatea într-un concurs internațional care se desfășoară în Palatul de la Buftea. La încheierea ediției n-avem încă rezultatele, dar sîntem optimiști. (Foto: Gh. Anza.)

MARȚI: Acuși-acuși începe școala. Primul examen îl dau fabricile de confecții care trebuie să asigure din timp uniforme școlare. Al doilea examen îl dă comerțul. Deocamdată, la catalog, au există absențe. Și sperăm să nu fie. (Foto: E. Cristescu.)

MIERCURI: Tunurile din fotografie se numesc «transportoare pneumatice» și vor bombarda hambarele cu fîn! Ele marchează încă un pas în acțiunea de mecanizare a agriculturii și poartă (cu succes) marca «Uzina de ventilatoare»-București. (Foto: I. Dumitrescu.)

REPORTERUL PE TEREN
Bazil DUNĂREANU

BRAȘOV— 7 SECVENȚE

Ora I. *Cobor din tren: animație, drapele. Sintem în pragul lui 23 August. Citesc un grafic: de la începutul anului, locomotivele electrice (din parcul depoului brașovean) au transportat 904 milioane tone marfă. Pînă la 30 decembrie vor transporta peste 2 miliarde. Cifre și transporturi electrizante!*

Ora II. *A fost o oră mai puțin plăcută: mai mult de jumătate am consumat-o așteptînd troleibuzul. În stația din fața gării. Vine extrem de rar. Acest* **singur** *troleibuz care leagă centrul de gară este, se pare, cel mai sigur și eficient mijloc de locomoție prin intermediul căruia poți pierde în condiții optime trenul de care ai nevoie.*

Ora III. *...Ora statisticienilor și a cifrelor concludente. S-au produs peste plan 318 autocamioane, 79 tractoare, 21 000 rulmenți, 2 187 tone îngrășăminte azotoase, 1 770 tone produse chimice, 31 000 tricotaje și 36 000 mp țesături. În general, în primele 7 luni ale anului planul producției globale pe ansamblul industriei județului a fost îndeplinit în proporție de 101,8%.*

Ora IV. *Vernisaj la Palatul culturii — 100 de lucrări (ulei și grafică); o trecere în revistă a activității pictorului Iacob Bruțan, la a 70-a sa aniversare.*

Ora V. *Moment prielnic de reflecții pe marginea unei compensații dulceag-amăruie: «Steagul roșu» a părăsit divizia A pe porțile unui stadion minor și a intrat în divizia B pe porțile noului stadion de la Bartolomeu, cu 30 000 locuri!*

Ora VI. *Chimiștii de la Rîșnov, preocupați de diversificarea producției, au asimilat 6 noi sortimente de oracet. Printre ele o surpriză: materia primă pentru guma de mestecat (30 tone anual), pentru prima oară la noi! Vom avea deci mai puțini nervoși! Alte sortimente: adezivi pentru construcții și tehnologia lemnului, pentru fabricarea materialelor termice (50 tone anual), și un produs nou pentru fabricarea medicamentelor de calitatea I.*

Ora VII. *Arhitecții brașoveni au predat constructorilor primele proiecte de execuție pentru apartamentele cu confort diferențiat. Primul bloc se va ridica în cartierul Steagul Roșu și va avea apartamente de confortul III și IV. Pe planșete se află în lucru proiectele celor 6 000 de apartamente care se vor construi în noul cartier Hărman-Zizin.*

în sezonul fructelor de pădure

În aceste zile de august, pădurile de sub culmile Rarăului, Giumalăului și Obcinei Feredeului răsună de cîntecele culegătoarelor de fructe de pădure. Este sezonul de vîrf la culesul zmeurei, a sînei negre, precum și a hribilor, bogății ale munților noștri. Pînă în prezent la centrele de colectare Botuș, Colbu, Valea-Putnei și Izvoarele Sucevei au fost colectate peste 150 tone. De la Secția de valorificare — Sadova a ocolului silvic Pojorîta, echipele de lucru conduse de tehnicianul Nicolae Coca expediază zilnic, cu mașini și vagoane frigorifice, fructe de pădure proaspete spre Elveția, R.F.G. și Olanda.

F. MICHITOVICI

TURUL ROMÂNIEI CU BICICLETA LA... 69 DE ANI

Pensionarul Florea Hodrea din Brad, în vîrstă de 69 ani, face pentru a doua oară turul României pe bicicletă. Anul trecut a parcurs 4 000 km. Acum este decis să-și depășească performanța cu 1 000 km. Călătoria cu bicicleta a început-o la 1 august pe itinerarul: Brad-Deva-Alba Iulia-Cluj, apoi Dej-Bistrița-Baia Mare-Satu Mare-Oradea-Arad-Timișoara-Caransebeș-Reșița, pentru ca prin Hațeg și Deva să se reîntoarcă din nou la Brad, încheind o semietapă. După o scurtă odihnă, ciclistul septuagenar va porni din nou la drum. Pînă la sfîrșitul anului numărul kilometrilor pedalați va fi de 5 000. Un amănunt: Florea Hodrea a învățat să meargă pe bicicletă abia în anul 1965, deci la vîrsta de 65 de ani.

Paul RADVANI — Cluj
Fotografie de R. WAGNER

Escală la Cluj.

LABORATOARE PLUTITOARE

Institutul biooceanografic — cu punctele experimentale de la Sulina și Constanța, sectorul de ecologie al Institutului de biologie «Traian Săvulescu» de la Constanța, precum și Stațiunea experimentală de la Agigea dispun acum de o flotă de cercetare științifică, afectată exclusiv acestui domeniu al științei românești. Mica flotă este formată din șeinere pescărești și ambarcații metalice pînă la 72 tone «Chefalul», «Marea Neagră», «Pălămida», «Gîlortul» și «Arieșul» sînt unități laborator-plutitor cu caracter permanent pentru cercetări științifice în Marea Neagră și în alte mări. Se lărgește implicit aria de cercetare.

V. FIROIU

AU LUAT „MĂSURI"...

În numărul 33 din 10 august 1968 al revistei noastre, la rubrica «De ce?», puneam întrebarea: «De ce Biblioteca Academiei, cea mai mare și mai completă bibliotecă din Capitală, este închisă pe tot timpul verii după-amiaza?». Răspunsul (dat cititorilor) a venit prompt: dirăoțiunea a hotărît ca între 12 și 31 august... să fie închisă, toată ziua, sala 2. Așadar, de la 1 iulie biblioteca a lucrat cu o jumătate de normă (numai dimineața) pînă la 10 august, și acum, pînă la 1 septembrie, va lucra cu ceva mai puțin de o treime din norma obișnuită. Explicația: foarte mulți salariați sînt plecați în concediu. Așa este, dar noi mai punem o întrebare: Biblioteca centrală de stat (normă de lucru aproape egală, avînd, în medie, 490 de cititori pe zi) rămîne deschisă toată vara, cu programul obișnuit, de dimineața și pînă seara, plus duminicile și sărbătorile; crede cineva că oamenii de aici nu pleacă în concediu?

antiteatru la... parcul herăstrău

Ne aflăm la micul și cochetul teatru de păpuși, situat în aer liber, între copaci umbroși, în Parcul Herăstrău. Se joacă piesa «Cine va păzi clopoțeii?». Dialogul are loc între doi spectatori de o șchioapă:

— Ce spune?

— Că n-are cine să tragă clopotele...

— Păi păpădia e floare... Nu trebuie să vorbească tot despre flori?...

— Nu aud nimic. Acum mi se pare că micul grădinar cere ajutor pompierilor...

— Ba nu, copiilor...

Ne oprim aici. Există într-adevăr teatru absurd, în care nu prea înțelegi ce se vorbește, teatru de pantomimă, în care nu se... vorbește, dar teatru în care deși actorii — aici păpuși — sau mai bine-zis actori păpușari, spun tot timpul ceva, din care nu se aude nimic, n-am mai pomenit.

Am crezut că defecțiunea difuzorului e întîmplătoare. Am fost însă și la alte spectacole: «Prima ieșire», «Alina și giscănelul». Nu se aude. Ne întrebăm cum este posibil ca unui simplu difuzor hodorogit să i se permită să iroseaască talentul, inventivitatea și energia echipei de păpușari?

E. EMILIAN

JOI: Mărturie fotografică a cunoștinței pe care o fac turiștii străini cu unul dintre frumoasele locuri ale Bucureștiului: pădurea Băneasa. Pentru a fotografia șirul de mașini, am renunțat la camping (stînga) și la restaurant (dreapta). (Foto: I. Dumitrescu.)

VINERI: Toată lumea știe (presa a vorbit de acumulările ori) de Hidrocentrala de pe Lotru. Ce să nu repetăm ce s-a mai spus, publicăm o fotografie care, peste puțină vreme, nu se va mai putea face: locul în care se va înălța barajul. (Foto: P. Dumitrescu.)

SÎMBĂTĂ: Atenție șoferi! Ne bucură că întreprinderea «Ciclop» este prompți, dar am dori ca asemenea intervenții să fie din ce în ce mai rare! De aceeași părere, credem, sînteți și dumneavoastră, conducătorii auto: primii interesați! (Foto: P. Dumitrescu.)

DUMINICĂ: Frumos, arătos și modern, automatul bufetului «Patria». Prezența lui aici ține însă instructiva și de domeniul grotescului: constructorul a destinat automatul galanteriei (ciorapi, cravate, papuci etc.), au mîncărurile... Mai ales că lipsește instalația frigorifică. (Foto: V. Moldovan.)

O grandioasă şi recentă prezenţă: furnalul de 1 700 mc, cel mai mare agregat de acest gen din ţară.

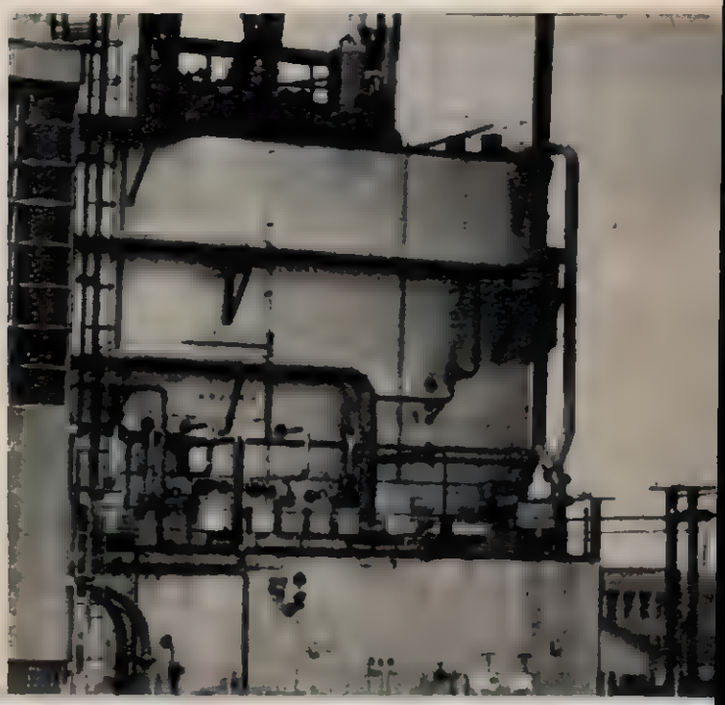

O parte a fabricii de oxigen, acest «suflu vital» care determină mutaţii spectaculoase. Furnalul îi datorează temperaturile constante de mii de grade.

23 August 1968: marile premiere ale anului devin în această vară realități concrete

ZILELE FEBRILE ALE GALAȚIULUI

Discuții premergătoare marii premiere. Montori și sudori, cu toții vibrează la înaltele tensiuni ale momentului (cîteva clipe înaintea punerii în funcțiune a furnalului).

...Să răsfoim file de cronică gălățeană contemporană, file intrate de-acum în cartea strălucitoare a siderurgiei românești.

La mijlocul lui aprilie 1968, mai precis la 20 ale lunii, primul furnal gălățean, cel mai mare din siderurgia românească, cu o capacitate de 1 700 mc, începea să producă. Știrea — concisă așa cum de obicei emană ea dintr-un loc unde cuvintele sînt înlocuite de concretul faptelor și atunci cînd sînt totuși folosite se traduc în comenzi scurte, repede și acestea acoperite de tumultul metalului dezlănțuit — avea să înconjure țara, consfințind o nouă victorie românească de prestigiu, un nou obiectiv îndeplinit al cincinalului.

...Probele de încălzire a furnalului începuseră la 4 aprilie, iar la 14 ajunseseră în etapa finală. Zile întregi (mai precis zile și nopți, fiindcă Galațiul trăiește din acest an nopți albe și febrile, cînd timpul suspendat undeva refuză sau îi este refuzat veșmîntul tradițional și alternativ de zi și noapte) aerul cald, furnizat de centrala suflante, a șuierat asurzitor, reglat fiind de instalații de mare precizie, după cum pe întregul flux tehnologic probele de ansamblu se urmau una cîte una, aducînd confirmarea înaltei munci profesionale executate aici Ca într-un caleidoscop strălucitor (și mai ales sonor!) au fost verificate fluxurile 2 și 3 de aducere a materiilor prime în buncărele furnalului, instalațiile de ciuruire, alimentatoarele și pîlniile-cîntar, sistemul de încărcare al colosalului agregat. În același timp intrau în funcțiune instalațiile conexe ale furnalului, grupul de consumatori vitali de 2 și 6 megawați din cadrul centralei de suflante, stația de pompe, uriașele oale de fontă de 140 mc care intrau astfel, mai devreme, într-un ultim rodaj pe căile ferate uzinale ale sectorului furnale.

...Apoi a avut loc marele schimb, marea trecere care consfințea saltul calitativ iminent, momentul cînd uriașele instalații aveau să producă: la furnalul de 1 700 mc apar, în locul montorilor și electricienilor, furnaliștii, primii furnaliști ai Galațiului, oamenii cărora le-a fost încredințată cinstea de a materializa un uriaș efort, cel al constructorilor, început cu mai bine de doi ani în urmă.

Momentul suprem s-a consumat într-o noapte și a avut măreția și simplitatea actelor de profundă semnificație care marchează o dată, o etapă.

...Se execută operații de stimulare a alimentării buncărelor de zi și la sistemul de încărcare al furnalului. Posturile de comandă automată aprind și sting puncte colorate cu o rapiditate demnă de arpegiile unui pianist

(Continuare în pag. 8)

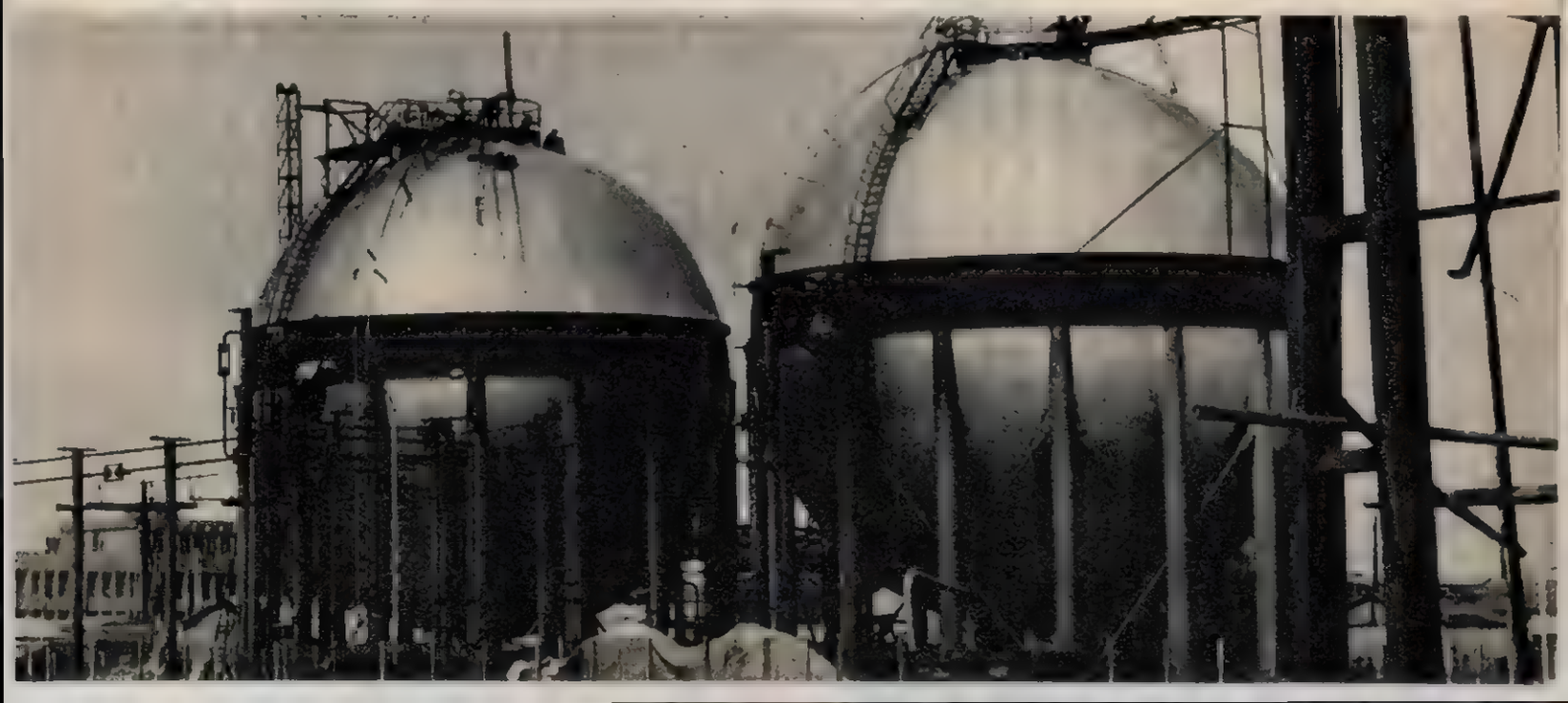

Fotografiile: pasionantul drum al oțelului de la cuptor la șarja turnată.

de geniu, minereul și cocsul, printr-o intimă osmoză, se transformă în fontă, în primul șuvoi de metal gălățean.

Dar ar fi incomplet să încheiem aici, o dată cu sarcina «îndeplinită» a furnalului de 1 700 mc. Combinatul siderurgic este un organism extrem de complex, care-și acționează și-și controlează simultan toate articulațiile. De aceea punctul final, punctul fierbinte al acestei activități neîntrerupte, este marcat de noaptea de 7 iunie, cînd a fost dată prima șarjă de metal. După cum se vede, o suită de momente emoționante și tot atîtea satisfacții pentru siderurgiști.

...Cocsul incandescent se introduce în convertizor, apoi începe insuflarea cu oxigen pentru uscare și încălzire. O atenție concentrată domnește peste tot. Nu se aude decît șuierul violent al oxigenului care din cînd în cînd ridică o coloană violentă de flăcări, aidoma unei erupții vulcanice. Într-o sincronizare deplină au loc operațiile de pregătire a primei șarje.

Deodată, apare trenul care aduce fonta lichidă de la furnal! Metalul, masă lichidă cu străluciri de nestemate, curge cascadă în oala de turnare. În sfîrșit, un moment de relaxare. Și de bucurie descătușată. Aplauze, aplauze la scenă deschisă. Galațiul produce.

*

Oamenii care au trăit aceste momente de maximă intensitate, furnaliștii și oțelarii Galațiului, această primă dinastie ce se anunță încă de pe acum prestigioasă, merită, evident, o prezentare pe măsură. Ne-o vom rezerva cît de curînd. Au fost succesiuni de ore cărora mulți le-au uitat numărul, concentrați cum erau cu toată ființa asupra agregatelor ciclopice care obligau la un efort pe măsură. Așteptările încordate au fost răsplătite. La ora cînd scriem aceste rînduri, într-o armonioasă și fluidă continuitate fonta sau oțelul gălățean își revarsă tăriile ca și cum ar fi făcut aceasta de cînd lumea. Clipa, clipa unică a începutului, consumată succesiv în zile și nopți memorabile, va rămîne însă martoră perpetuă, fabulos declanșator de energii.

H. MIHAI

Fotografii de L. TIBOR

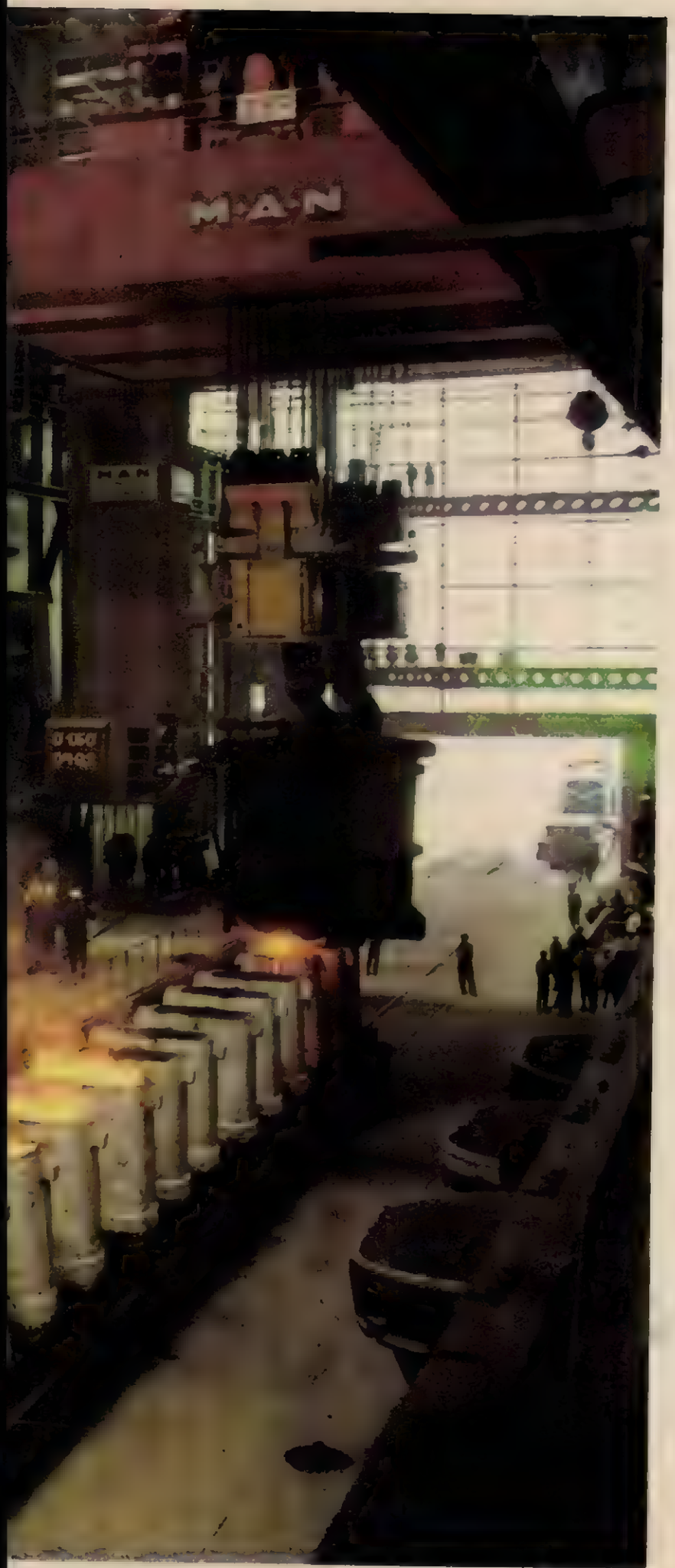
MAN

În ultimii ani cercetările pe plan mondial asupra plasmei cunosc un deosebit avînt. De ele se leagă viitorul energiei fuziunii nucleare, «transformarea» directă a căldurii în electricitate, precum și numeroase aplicații tehnice de mare însemnătate, de pildă «tunurile» cu plasmă. Oamenii de știință din țara noastră aduc o contribuție valoroasă în acest domeniu, în care în România există o adevărată «școală».

știința românească asaltează cea de-a patra stare a materiei: plasma...

...SOARELE LA EL ACASĂ

de doctor inginer Dan RAICU
cercetător principal
la Institutul de fizică al Academiei

Plasma — cuvîntul desemnează o stare a materiei mai generală decît stările solidă, lichidă sau gazoasă — revine tot mai des în discuțiile acelora care urmăresc cu pasiune orientările științifice ale vremurilor noastre. Pentru mulți dintre ei, rezonanța plină de fascinație a acestui cuvînt îl alătură unor noțiuni ca reactorul nuclear, navele cosmice, cibernetica — fiice ale secolului nostru. Și poate că ar întîmpina cu surprindere precizarea că unele fenomene de fizică a plasmei sînt descrise în literatura științifică încă din ultimii ani ai secolului XVII! Cît despre tehnica plasmei, aceasta este și mai veche. De fapt, cea de-a patra stare a materiei s-a pus în slujba strămoșilor noștri încă de pe cînd aceștia frecau două lemne între ele pentru a face focul..

Și totuși abia ultimii ani au cunoscut o concentrare fără precedent de forțe și mijloace științifice asupra studiului plasmei avînd drept consecință dezvoltarea explozivă a cunoștințelor omenești în acest domeniu. Fizica plasmei, pînă nu demult un cîmp de cercetare ca oricare altul, promite să rezolve una dintre problemele fundamentale ale civilizației, și anume, insuficiența într-un viitor nu prea îndepărtat a resurselor de energie așa *cum le concepem astăzi*. Obiectiv de maximă importanță, dar care totuși reprezintă doar *una* dintre numeroasele potențe ale plasmei!

DE LA FLACĂRA DE LUMÎNARE LA AURORA BOREALĂ

Cea de-a patra stare a materiei ia naștere cu prețul unui aport de energie din exterior — *atunci cînd atomii unui gaz pierd* cîte unul sau, uneori, mai mulți dintre electronii lor. Dispărînd în acest fel și neutralitatea lor electrică, ei rămîn cu o sarcină electrică pozitivă și constituie așa-numiții ioni. În totalitatea sa, volumul de gaz rămîne neutru, însă cele două «familii electrice» —a ionilor și a electronilor — capătă o relativă independență. În această stare materia se bucură de *proprietăți distincte* de acelea ale gazului din care provine: conduce curentul electric, are însușiri care diferă atît de cele ale dielectricilor cît și de cele ale conductorilor, poate fi îngrădită într-o «capcană» de cîmp magnetic etc.

Pe pămînt materia se află în stare de plasmă doar în mod excepțional (deși dacă ne amintim că și flacăra obișnuită este o formă de plasmă *înțelegem că asemenea fenomene* sînt destul de obișnuite). Dar în univers Pămîntul însuși reprezintă un «caz particular». Stelele, care concentrează cea mai mare parte din substanța universului, se găsesc *la temperaturi la care plasma devine singura* stare de agregare posibilă. Lumea noastră, predominant solidă, lichidă și gazoasă, apare în acest context ca un accident, iar fulgerele, flăcările, aurorele boreale, ca ambasadori naturali ai nemărginitei lumi a gazelor ionizate.

Pe insula de materie rece pe care o stăpînește, omul a intuit de mult interesul pe care îl prezintă *cunoașterea legilor fizice* de care ascultă plasma și utilizarea lor.

Pînă către 1940 studiul plasmei s-a desfășurat îndeosebi în legătură cu descărcările electrice în gaze, iar știința românească se poate mîndri cu existența unei vechi școli, de tradiție și prestigiu, în această ramură a fizicii plasmei. De patru decenii numele unor oameni de știință ca acad. Eugen Bădărău, acad. Theodor Ionescu, prof. univ. C. Mihul au căpătat notorietate în fizica europeană prin cercetările lor privind descărcările în gaze.

După 1950 studiile de fizică a plasmei au căpătat pe plan mondial o pondere mult mai mare decît pînă atunci, propulsate de cîteva mari proiecte a căror realizare ajunsese la ordinea zilei. Fizica din țara noastră aderă la acest proces de concentrare a eforturilor științifice asupra plasmei în ultimii cîțiva ani, adică tocmai în anii în care științei în întregul ei i se acordă de către partid și stat o atenție fără precedent.

Fără îndoială, dintre proiectele care au deschis un larg orizont fizicii plasmei, cel mai ambițios este acela al domesticirii energiei fuziunii nucleare. Fuziunea a două nuclee ale *izotopului greu al hidrogenului*, numit deuteriu, dă naștere unei particule *alfa, în urma unui proces* însoțit de o importantă degajare de energie. O asemenea reacție se obține bombardînd cu ioni de deuteriu o țintă de deuteriu lichid. Energia fasciculului de ioni cheltuită pentru ionizarea atomilor țintei depășește însă energia obținută prin fuziuni — deci consumul depășește cîștigul! Apare deci rațional ca ținta să fie în prealabil ionizată, să devină deci o plasmă. Dar și așa energia fasciculului s-ar cheltui pentru încălzirea plasmei, dacă aceasta nu este adusă în prealabil la o temperatură foarte ridicată. Abia atunci bilanțul energetic poate fi pozitiv. Dar la o asemenea temperatură gigantică existența fasciculului devine inutilă, căci înșeși *particulele* plasmei posedă o energie suficientă pentru a produce fuziunea nucleară. Plasma furnizează deci și proiectilele, și ținta!

Pînă acum, temperaturi suprainalte menținute într-un interval de timp suficient se obțin doar în decursul exploziilor bombelor termonucleare, în care degajarea energiei capătă forme distrugătoare. A obține un bilanț pozitiv de energie, controlabil, înseamnă a putea produce și stăpîni o plasmă avînd temperatura de patru sute de milioane de grade. Nici *un recipient nu ar suporta* aceasta și de aceea singura cale întrevăzută astăzi este concentrarea plasmei între bariere constituite din cîmp magnetic.

Comportarea plasmei situate în cîmp magnetic, stabilitatea ei și oscilațiile al căror sediu este, procedeele prin care se produce încălzirea plasmei, reprezintă una dintre direcțiile de cercetare ale Institutului de fizică al Academiei Republicii Socialiste România. Un ciclu de lucrări pe această temă a fost de altfel distins în acest an cu Premiul Academiei.

O APLICAȚIE SPECTACULOASĂ: LASERELE CU GAZ

Una dintre aplicațiile spectaculoase și pline de perspective ale plasmei o constituie laserele cu gaz. Aceste dispozitive generează o radiație luminoasă cu proprietăți asemănătoare undelor electromagnetice obținute prin procedee radiotehnice, dar frecvența undelor este, în acest caz, mult mai riguros definită decît cea datorată surselor de lumină obișnuite, ceea ce dă posibilitatea de a *concentra o energie însemnată într-un fascicul* extrem de fin. Într-o plasmă formată dintr-un amestec de heliu și neon ionizat, de pildă, atomii heliului pot ceda energie atomilor de neon aducîndu-i într-o stare care favorizează cedarea de către aceștia a surplusului de energie prin radiație. Lumina radiată stimulează în continuare emisia de lumină și procesul continuă ca o avalanșă. Spre deosebire de alte tipuri de laser care pot funcționa doar în impulsuri scurte, laserele cu plasma pot lucra și continuu, iar puterea lor ajunge la sute de wați.

România este una dintre primele țări care au realizat un laser cu gaz. Cercetările în această direcție continuă la Institutul de fizică atomică, *sub conducerea prof.* I. Agîrbiceanu, membru corespondent al Academiei, urmărindu-se atît aspectele fundamentale cît și cele aplicative.

Transformarea directă a energiei termice în energie electrică, înlăturîndu-se etapele de transformări intermediare ale energiei, iată un vechi vis al energeticienilor, care vizează la îmbunătățirea simțitoare a randamentului transformării.

Utilizarea plasmei deschide două căi pentru atingerea acestui obiectiv: generatorul *magnetohidrodinamic* și *conversia termoionică*. Primul funcționează la trecerea unui jet de plasmă *termică* printre polii unui

Cercetătorii de la Institutul de fizică al Academiei, angrenați în studiul plasmei, au o anumită legătură cu astronomii: s-ar putea spune — într-un anumit sens — că și unii și alții studiază... Soarele la el acasă. Firește, instalațiile cu care lucrează fizicienii — ca de pildă cea de mai sus, cu ajutorul căreia se fac experimentări privind comportarea plasmei străbătute de fascicule de electroni — sînt la scară mult mai redusă decît cele din laboratoarele Naturii...

România este una dintre primele țări din lume care au realizat un laser cu gaz.

Limba de flacără a plasmatronului românesc străpunge betonul, topește metalul...

electromagnet. În cîmpul acestuia, sarcinile electrice diferite sînt separate și pot crea o diferență de potențial între doi electrozi. Conversia termoionică are loc într-un tub cu doi electrozi, dintre care unul, încălzit, emite electroni. Aceștia sînt colectați de celălalt electrod, care devine polul negativ al pilei astfel formate. Pentru ca electronii emiși să nu împiedice ieșirea din metal a altor electroni, sarcina lor se neutralizează de către ioni pozitivi de cesiu. Amestecul de particule constituie deci o plasmă.

Firește, cele două procedee se pot completa unul pe altul, conducînd la instalații energetice de mare eficacitate.

Colective de cercetători de la Institutul de fizică al Academiei abordează problemele magnetohidrodinamicii și ale conversiei termoionice, cu rezultate larg apreciate și care deschid însemnate perspective.

Plasma, prin temperaturile înalte la care poate fi ridicată, reprezintă un mediu favorizînd o serie de reacții chimice care reclamă energie și dă posibilitatea chiar a obținerii unor reacții care pe căi obișnuite nu se pot realiza. În țara noastră această posibilitate de utilizare a plasmei a fost cercetată de Aurel Ionescu, posesorul unui brevet consacrat obținerii acetilenei din gaz metan, materie primă abundentă la noi. Pe baza acestui brevet, potrivit căruia are loc cracarea gazului metan în plasma unui arc electric, funcționează la Rîșnov dispozitive de fabricare a acetilenei.

PLASMATRONUL ROMÂNESC

Industria constructoare de mașini dispune și ea de o unealtă cu surprinzătoare posibilități, al cărei suflet îl constituie același jet de plasmă. De aci și numele de plasmatron.

Plasma obținută într-un arc electric este proiectată în afară ca o limbă de flacără la temperatura de 50 000°C. Cu ajutorul plasmatronului se pot suda metale în fața cărora alte metode dau greș: aluminiul, oțelurile inoxidabile etc. Jetul tău plici groase de oțel sau materiale refractare, străpunge betonul, topește metale pure, realizează acoperiri de protecție.

Cercetările în domeniul plasmatroanelor, la Baza de cercetări științifice a Academiei din Timișoara, au condus la realizarea unui dispozitiv de concepție originală, cu parametri la nivelul tehnicii mondiale. Un alt brevet românesc privitor la o instalație cu jet de plasmă pentru tăierea metalelor s-a realizat la Întreprinderea de montaje-București.

Și utilizările devenite clasice ale plasmei, ca tuburile ionice (tiratroane, redresoare cu mercur etc.) sau sursele de lumină (tuburi lumini scente, lămpi cu vapori de mercur sau sodiu), cunosc permanente perfecționări. Întreprinderea «Electrofar» colaborează în acest domeniu cu Institutul de fizică al Academiei.

O trecere în revistă a rezultatelor și perspectivelor cercetării și utilizării plasmei în țara noastră a avut loc în toamna anului trecut, cu ocazia Consfătuirii naționale de fizică și tehnica plasmei, organizată de Academia Republicii Socialiste România prin Institutul de fizică, în colaborare cu Ministerul Învățămîntului și Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini. S-au întîlnit cu această ocazie la București 162 de specialiști din șapte institute de cercetări, opt institute de învățămînt superior și douăzeci și opt de întreprinderi industriale. În cele trei zile de dezbateri, purtate cu competență și spirit critic, inginerii și fizicienii au efectuat un rodnic schimb de informare, stabilind totodată și căile de colaborare pentru viitor. Participanții la conferință au putut avea în față astfel orizontul multiplelor cercetări care se desfășoară în țara noastră pentru cunoașterea și utilizarea celei de-a patra stări a materiei.

BUCUREȘTI 1969 — «CAPITALA PLASMEI»

Recunoașterea internațională de care se bucură cercetările mai sus-menționate s-a manifestat de curînd și prin aceea că fizicienilor români li s-a încredințat misiunea de a găzdui în 1969 Conferința internațională de fenomene în gaze ionizate. Reunind specialiști din toate colțurile globului, conferința va transforma Bucureștiul, în zilele desfășurării ei, într-o capitală a plasmei.

Cunoașterea stărilor de agregare ale materiei, care sînt tipice în condițiile terestre, se sprijină pe multimilenara experiență și intuiție a omului, pentru care ele reprezintă mediul său vital. Studiul plasmei, fiind lipsit de acest suport, a necesitat mijloace științifice și un nivel de dezvoltare al teoriei care s-a atins abia în ultima vreme. Și dacă încă de pe acum plasma aduce atîtea foloase omului, este de înțeles de ce sîntem înclinați să visăm și la realizările surprinzătoare pe care, fără îndoială, le ascunde viitorul. Cercetările intense de fizică a plasmei, în întreaga lume — în cadrul cărora știința românească își spune un cuvînt prestigios — vor preciza contururile acestor perspective și le vor transforma, una cîte una, în realitate.

În vîrtejul jocului, catrințele se rotunjesc asemeni corolelor de flori.

ÎN SE
SUB

RILE LUI AUGUST, DOGOAREA HORELOR...

Joc și voie bună.

Pînă să le vină rîndul a intra în scenă, o glumă bună parcă mai risipește tracul.

Celor care își fac augustul la mare nu mai au a se plînge de seri plicticoase ori de spectacole lipsite de vlagă. În toate nopțile lui august, țărmul Pontului Euxin se înfierbîntă sub dogoarea învîrtitelor și a horelor, iar cerul zvîcnește sub exploziile sonore ale cîntecelor populare. De la un cap la altul al litoralului, de la Mamaia pînă la Mangalia, o uriașă serbare aduce pe scenele în aer liber 1 600 de artiști populari, veniți din munții sau cîmpiile țării, veniți să cînte și să danseze, precum străbunii lor, bătrîne cîntece și bătrîne jocuri, reînnoirite azi cu o neasemuită strălucire.

Ajuns la a cincea sa ediție, Festivalul de folclor continuă să intereseze pe oaspeții — din țară și de peste hotare — ai litoralului, continuă să contamineze prin veselia și vitalitatea artei populare ce dă însăși măsura vigoarei spirituale a poporului român. Cu joc și cîntec sărbătoresc este întîmpinată și ziua de 23 August, precum vă relatează și alăturatele imagini aduse de la mare de fotoreporterul nostru.

Secretul tinereții fără de bătrînețe.

Fotografii de Elena GHERA

MEF

PUPITRUL ȘCOLAR

BACĂU

util
ieftin
dimensiuni
convenabile

Pentru copiii dumneavoastră, «Pupitrul şcolar», un produs deosebit care oferă confortul atît de necesar în timpul studiului. Avînd dimensiuni convenabile, «Pupitrul şcolar» se poate uşor integra în aranjamentul general al apartamentului dv.

Preţ de vînzare:
418 lei — furniruit cu fag
446 lei — furniruit cu nuc.

Rezistentă şi comodă, canapeaua extensibilă SANDA este mult solicitată de cumpărători pentru avantajele pe care le oferă. Avînd dimensiuni convenabile pentru orice apartament, canapeaua extensibilă SANDA se poate transforma după dorinţă într-un pat de două persoane. Sistem de extensie simplu şi uşor de manevrat. Preţuri de vînzare: lei 2 341, 2 535, 2 729, în funcţie de calitatea stofelor folosite.

canapeaua
extensibilă

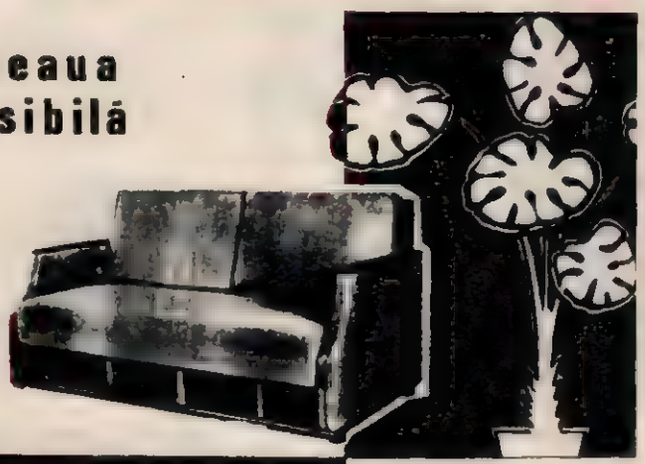

SANDA

rezistentă
comodă

elegantă
modernă
preț convenabil

SUFRAGERIA **ASTOR**

Realizată din materiale de cea mai bună calitate, furniruită cu mahon şi avînd un fileu decorativ din lamelin, SUFRAGERIA ASTOR conferă apartamentului dv. o notă de bun-gust, eleganţă şi confort.

Preţ de vînzare: *vitrina* — **lei 1 818,** *bufetul* — **lei 1 214,** *masă cu placă extensibilă* — **lei 680,** *măsuţă joasă* — **lei 153,** *scaun tapiţat* — **lei 183.**

LAMINARE... ULTRASONICĂ

Laminarea metalelor și a aliajelor cu ajutorul vibrațiilor ultrasonice constituie un nou procedeu pus la punct în fază de laborator în S.U.A.

În urma experiențelor rezultă că dacă în timpul laminării lingourile sînt supuse unor vibrații cu o frecvență de ordinul a 20 000 pe secundă, acestea micșorează frecarea dintre valțurile laminorului și metalul supus prelucrării. Aluminiul, cuprul, plumbul și oțelul, laminate sub acțiunea vibrațiilor ultrasonice, necesită o energie redusă cu pînă la 65% din cea necesară laminării fără ultrasunete. Se pare că în cazul utilizării unor dispozitive adecvate fiecărui metal în parte această cifră poate atinge chiar 90%.

În plus, noul procedeu permite coborîrea temperaturii de laminare a unor metale și aliaje curente și face laminabile o serie de aliaje considerate pînă în prezent impropriiunei asemenea prelucrări.

«TRATAMENTE» RECENTE ÎMPOTRIVA COROZIUNII

După cum consemnează statisticile mondiale, în țările puternic industrializate coroziunea «mănîncă» aproximativ 12-14 la sută din producția totală de metal. Alt fel spus, fiecare al 8-lea furnal din aceste țări lucrează pentru... coroziune.

În economia noastră efectele acestui fenomen au fost mai puțin resimțite în trecut, din lipsă de... obiect, dar în prezent ele urmează ritmul crescînd al procesului de industrializare. Studiile pentru combaterea coroziunii efectuate de specialiștii români, deși la început, au stabilit unele soluții apreciate și în țări cu vechi tradiții de cercetare în acest domeniu, cum sînt Italia, S.U.A. și altele. Dintre contribuțiile originale recente citățm obținerea așanumitelor filme de pasivitate anodică și a unor aliaje feroase și neferoase rezistente, formarea păturilor de oxizi protectori la temperaturi înalte etc

UN GIGANT FEROVIAR ROMÂNESC

Cercetătorii de la Institutul de proiectări căi ferate au proiectat — în urma unei laborioase și îndelungate activități — un vagon de marfă gigant, iar Uzina de vagoane din Arad, în strînsă colaborare cu întreprinderea de poduri metalice și prefabricate din Pitești, l-a transpus în viață. Dacă majoritatea vagoanelor sînt dotate cu trei sau patru osii, «noul venit» circulă pe nu mai puțin de 20. Lungimea: aproape 44 m. La capete, cîte o cabină de serviciu adăpostește instalațiile de comandă, de automatizare etc., într-una dintre ele aflîndu-se și grupul de forță pentru alimentarea cu curent electric a instalațiilor interioare.

O caracteristică importantă pentru cei care urmează să-l folosească: vagonul poate suferi fenomenul de «scăzîparitate». Cu alte cuvinte, în funcție de necesitățile de transport, el poate fi «divizat» în două jumătăți identice, fiecare reprezentînd cîte un vagon care poate fi manevrat în mod independent! Dacă adăugăm la aceasta faptul că el este înzestrat cu frîne automate, combinate cu frîne de mînă, că este prevăzut cu mecanisme și dispozitive de ridicare automată etc., atunci gigantul feroviar ne apare ca un organism complex.

De notat faptul că astfel de vagoane enorme au apărut numai de cîțiva ani pe căile ferate europene. De altfel, nici literatura tehnică de specialitate nu cuprinde pînă în prezent date asupra unei metodologii de calcul specifice acestor noi și interesante tipuri de vagoane. Cu alte cuvinte, realizatorii români au pășit în concepere și înfăptuirea sa pe un teren cvasivirgin, la a cărui desțelenire au contribuit

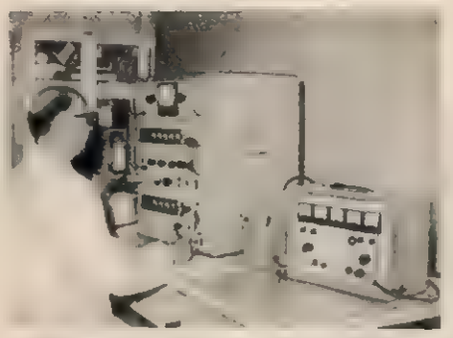

ÎNTR-UN MINUT „analiza neutronică" a oțelului

După radiografia cu raze X și cu fotoni gamma, după analiza electronică și ionică, metalurgiștii dispun acum de o nouă tehnică de investigație, de data aceasta cu ajutorul neutronilor.

S-ar putea pune întrebarea în ce constă interesul multiplicării unor tehnici paralele, cu alte cuvinte de ce se recurge acum și la neutroni. Nu reprezintă oare aceasta o risipă de energie? Firește că nu. Interacțiunea materiei cu diferitele particule incidente — fie ele fotoni, electroni, ioni sau neutroni — variază în funcție de natura particulei respective. Cu alte cuvinte, de fiecare dată se obțin alte efecte și ca atare alte imagini, alte «fotografii» ale aceluiași material.

Neutrografia structurală reprezintă un tip de analiză nedestructivă foarte convenabilă pentru studierea structurii elementelor sau aliajelor formate din elemente cu număr atomic apropiat, ca de exemplu fier-cobalt, fier-nichel etc. Neutronii fiind încetiniți de elemente cu număr atomic mic (hidrogen, beriliu etc.), devine posibilă identificarea acestor elemente în diferite substanțe. Astfel, încetinirea neutronilor datorită hidrogenului din apă permite determinarea *rapidă* a umidității cocsului metalurgic, semicocsului etc. Alte experiențe au arătat că măsurînd «transparența» pentru neutroni a unor elemente ce îi absorb puternic, ca borul, cadmiul, acestea din urmă își revelează prezența în diferite materiale.

Recent, tehnicieni ai companiei «Machines Electroniques de Grenoble», în colaborare cu mai multe organisme belgiene și franceze, au realizat un dispozitiv permițînd dozarea, prin activare cu neutroni, a oxigenului conținut în oțel. Se iradiază, în aceleași condiții, probe din oțelul studiat și o probă etalon, iar procentul de oxigen în oțelul analizat se obține comparînd radioactivitatea într-un caz și în celălalt. Un avantaj considerabil al metodei: totul nu durează decît un minut.

METODA «NEUTRONICĂ» ROMÂNEASCĂ

Ce interes prezintă tehnica «bombardării» cu neutroni pentru tehnica noastră? La ce rezultate s-a ajuns la noi în țară în acest domeniu? Iată ce ne declară ing. Theodor Dumitrescu, șeful laboratorului de izotopi radioactivi de la Institutul de cercetări metalurgice:

«În afara utilizării radiațiilor beta și gamma sau a trasorilor radioactivi pentru controlul nivelului materialelor în agregate siderurgice, determinarea conținutului de cenușă din materiale cărbunoase, cercetarea incluziunilor nemetalice din fontă și oțel, determinarea gradului de omogenizare a amestecurilor de materii prime și a timpului de trecere a materialelor în diferite instalații etc., s-au efectuat în institutul nostru și cercetări cu surse de neutroni. În acest sens s-a elaborat o metodă grație căreia stabilirea transparenței pentru neutroni ajută la determinarea rapidă a borului din oțelul cu bor

În anul viitor se va studia posibilitatea de a stabili în mod curent umiditatea cocsului metalurgic sub formă de bulgări prin metoda încetinirii neutronilor. Această metodă ne va arăta umiditatea cocsului metalurgic chiar în pîlnia de încărcare, ceea ce va conduce la dozarea corectă a conținutului de cocs din șarjele de materii prime introduse în furnal și în final la îmbunătățirea calității fontei» — a subliniat în încheiere ing. Th. Dumitrescu.

În fotografia de sus puteți vedea un aparat folosit în țara noastră pentru determinarea umidității prin metoda încetinirii neutronilor. (Aparatul propriu-zis este cel din dreapta; în stînga se află instalația care măsoară intensitatea radiațiilor.)

Totul pare foarte simplu. Este cel puțin prima impresie pe care o resimte profanul și care se risipește de îndată ce încearcă să pătrundă în desișul detaliilor tehnice care stau la baza acestei noi metode de analiză, «elegante» și precise.

L. NIȚESCU

MANDATARII — REZULTATE BUNE

Hotărît lucru, rezultatul activității unităților de alimentație publică administrate prin angajați mandatari este în general pozitiv. În primul semestru al anului, 9% din restaurantele, bufetele, bodegile etc., aparținînd rețelei M.C.I., au fost administrate prin acest sistem. Analiza făcută la încheierea acestei etape a arătat că rentabilitatea acestor unități a crescut cu 78% față de cea dinainte de a fi fost încredințate mandatarilor. Astăzi, cele 9% acoperă 11% din planul total de desfacere al alimentației publice din sistema M.C.I., iar un număr de circa 140 dintre unitățile administrate prin angajați mandatari realizează planuri de desfacere ce depășesc 2 milioane lei anual (unele ajungînd chiar pînă la 5 milioane).

E bine că se continuă și se extinde metoda organizării de unități administrate în acest fel. E necesară însă mai multă atenție în ce privește alegerea viitorilor mandatari (s-au strecurat în destule locuri atît elemente necinstite, dornice de rapidă îmbogățire, cît și altele nepricepute): este de asemenea necesar mai mult discernămînt cu privire la unitățile ce se încredințează spre administrare mandatarilor: să se aleagă în primul rînd cele care pînă acum nu s-au dovedit rentabile — și nu invers.

SILOZ MODERN PENTRU LEGUME ȘI FRUCTE

100 vagoane legume și fructe pot fi depozitate și păstrate în condiții optime în modernul siloz dat în funcțiune, în acest sezon, la Petroșeni. Silozul dispune de instalații de climatizare, de ascensoare și benzi transportoare, de o linie ferată de garare care oferă posibilitatea descărcării simultane a 7 vagoane etc. Un siloz similar, aflat în prezent în construcție la Lupeni, va fi dat în exploatare pînă la finele anului.

STOCURILE DIN DEPOZITELE COOPERAȚIEI

Vorbind de mărfurile stocate peste posibilitățile de desfacere am nedreptăți profund întreprinderile Ministerului Comerțului Interior dacă nu am aminti ce se întîmplă, în această direcție, și în rețeaua cooperației de consum. Într-adevăr, stocuri mari de mărfuri, peste necesități, se află depozitate și în magaziile unor uniuni județene ale cooperației. Numai într-un sfert din județele țării — dintre care amintim ca «recordmani»: județele Argeș, Bacău, Botoșani și Vaslui — se află stocate mai bine de jumătate din mărfurile de care Centrocoopul dispune în întreaga țară. Or, după cum arată calculele, încetinirea circulației mărfurilor cu o singură zi în întreaga rețea Centrocoop este echivalentă cu imobilizarea a 73 milioane lei. Tovarăși din cooperație, lăsați mărfurile să circule! Să se deschidă eventual robinetele spre alte județe, efectuîndu-se o redistribuire a fondului de mărfuri!

LA POIANA ȚAPULUI...

...se construiește un nou punct comercial, al cărui proiect a fost executat de D.S.A.P.C.-Ploiești. El va cuprinde un magazin alimentar cu autoservire și o unitate de legume-fructe.

PENTRU REPARAREA UTILAJELOR COMERCIALE

Am putut admira vara aceasta, în expoziția organizată la București de M.C.I., prototipurile unor noi utilaje, pe care sperăm că le vom vedea și în magazine, restaurante etc. Pînă una alta însă, nici vechile utilaje nu sînt toate de aruncat. Dar pînă în prezent în țară nu există nici o mare întreprindere specializată în repararea lor. O atare întreprindere este în curs de construcție la Craiova. Amplasată în zona industrială din partea de est a orașului, noua uzină craioveană va avea ca profil repararea și întreținerea firmelor și mobilierului comercial, a electrocarelor, electrostivuitoarelor, acumulatoarelor, agregatelor frigorifice, aparatelor de măsură și control etc. Capacitatea de reparații a uzinei va fi de 1 500 agregate frigorifice și 500 alte utilaje anual. Uzina va fi dată în funcțiune pînă la finele anului.

ISTORIA PE ECRAN

▲ **Filmul lui Liviu Ciulei VALURILE DUNĂRII a fixat cu sobrietate un moment din lupta comuniștilor în ilegalitate.**

RĂPIREA FECIOARELOR nu este lipsită de pitoresc. ▶

Solidaritatea mîndră cu trecutul, reîntoarcerea în timp, ca lîngă o mamă bună, a constituit totdeauna o dominantă a spiritualității, a firii și a culturii poporului nostru. Bălcescu, Eminescu și Sadoveanu, și atîția alții înainte și după ei, nu ne-au lăsat cuvinte parfumate despre ruine, ci conștiința gravă a unei istorii prin care ființa noastră națională a trecut cu demnitate, cu curaj și destoinicie. Refugiul pașoistic ne-a fost dintotdeauna străin; înaintașii culturii noastre au căutat în istorie temeiuri pentru contemporaneitate, de acolo sentimentul unității dintre trecut și viața prezentă străbate, de la un capăt la altul, o bună parte a artei românești, creînd o zonă de frumusețe și vibrație aparte. Cinematografia — artă care ca nici o alta poate capta sau mutila trecutul — s-a aliniat acestei tradiții și nu întîmplător filmul nostru istoric aparține unui domeniu al seriozității artistice.

Unul dintre paradoxurile (sau dintre aparentele paradoxuri) ale filmului de aiurea este neputința lui de a prinde pulsul vremurilor îndepărtate, cochetăria cu mitologia și istoria. Dificultățile legate de transplantarea în limbajul altei arte a unui material literar încremenit și șlefuit de veacuri, dar mai ales servitutile financiare impuse de vastitatea mijloacelor tehnice, au condamnat superproducția la condiția de gen minor. Acea «întîlnire între o mitologie și un mijloc de expresie» de pe urma căreia s-a născut «westernul, cinematograful american prin excelență» — cum spune André Bazin — nu s-a produs încă pe tot cuprinsul filmului istoric. *Ivan cel Groaznic* rămîne un punct destul de greu de atins. Îmbucurător este însă că cineaștii dintre cei mai serioși se străduiesc astăzi să inoculeze o

(Continuare în pag. 18)

Cîteva mii de figuranți au asigurat spectaculozitatea scenelor de masă din TUDOR.

COLUMNA LUI TRAIAN: «un film în care personajele își împlinesc destinul lor de oameni» (recunoaștem în fotografie pe Richard Johnson și Ștefan Ciubotărașu).

film

ISTORIA PE ECRAN

nouă demnitate filmului istoric. Kawalerowicz meditează asupra destinului unui conducător de stat prin intermediul unui fascinant colos filmic pe nume *Faraonul*, Wajda își reia obsesiile sale despre relația individ-istorie tot într-un film de ample dimensiuni: *Cenușa*. Pe linia acestor perspective de înnobilare a genului trebuie luate în seamă cîteva din creațiile cineaștilor noștri. Fie că au fost închinate unor eroi ale căror fapte le învățăm în primii ani de școală (Decebal, Tudor), fie chipurilor tulburătoare ale unor personaje intrate în legendă (haiducii), fie unor momente de mare convulsie socială (Lupeni, 1907), aceste filme înscriu un act de cultură propriu și necesar unei cinematografii naționale. O amploare autentică, care ține în primul rînd de intensitatea sentimentelor transmise, nu de mașinăria tehnică pusă în mișcare (atîtea bătălii, atîția cai, atîția ostași etc.), o inteligentă redimensionare cinematografică a înțelesurilor sociale și etice ale istoriei, o direcționare a acțiunii către sensuri majore, recomandă siguranța și înțelegerea cu care regizori ca Sergiu Nicolaescu, Mircea Drăgan, Dinu Cocea, Lucian Bratu, Mircea Mureșan s-au apropiat de trecutul patriei. O atitudine în fața istoriei, nu folosirea acesteia drept pretext, sublinierea permanențelor spiritului românesc — dorința neostenită de libertate și de continuitate pe aceste pămînturi, dîrzenia, înțelepciunea strămoșilor — se dovedesc a fi trăsături de seamă ale epopeii cinematografice naționale.

După acel frumos portret de erou aprig, străin de orice romantism de prisos, care a fost *Tudor* (1963, scenariul — Mihnea Gheorghiu, regia — Lucian Bratu), filmul *Dacii* a demonstrat încă o dată, cu mai multă putere de convingere, că poncifurile genului nu numai că pot fi biruite, dar că rigurozitatea artistică și, de ce să nu-i spunem pe nume, talentul pot face loc, într-o superproducție, gîndurilor celor mai înalte, capabile să răsfrîngă semnificații profunde. Investind replica și gestul cu putere de sugestie prin esențializare, scriitorul Titus Popovici și regizorul Sergiu Nicolaescu au realizat cîteva pagini memorabile. Primul schimb de vorbe: «Cine sînteți voi?» «Stăpînii lumii». «Veți fi, dacă noi vom pieri», schimb dur, fulgerător, așază întreaga evoluție ulterioară sub semnul unei sinteze riguroase. Secvențele de final, în care bătălia abia începută încremenește în piatra Columnei lui Traian, aruncă o punte către viitor dînd gîndului conștiința istoriei, a dăinuirii acelor fapte în memoria veacurilor. Forța, agerimea, dragostea de pămînt a dacilor nu sînt ilustrate prin apeluri excesive la «scene tari», a căror unică țintă este să te țină cu sufletul la gură, ci se desprind de la sine, străbat întreaga urzeală a filmului. Cu totul deosebită mi se pare, din acest punct de vedere, arta de a dezvălui structura morală a unui popor văzîndu-l cu ochii «dușmanului», care nu sînt însă ochii unei subiectivități încinse, ci ai respectului reciproc.

DACII, o istorie îndepărtată, emoționant transpusă pe ecran (în fotografie — Amza Pellea și Pierre Brice).

Un fond de bogată receptare a sufletului unui popor și a lecției pe care a lăsat-o în istorie, un univers în care «eroii își împlinesc destinul lor de oameni, nu apar doar ca decoruri», făgăduia, încă din faza scenariului și a intențiilor regizorale, filmul *Columna lui Traian* (scenariul — Titus Popovici, regia — Mircea Drăgan), așteptat cu îndreptățită curiozitate de către spectatori.

Serial de aventuri inspirat de isprăvile haiducești într-o epocă de mare violență, filmul *Haiducii* și-a cucerit simpatia tuturor nu datorită unei atracționități facile, ci prin virtuți artistice reale. O structurare nuanțată a fiecărei părți, un frumos simț al frescei istorice, un dramatism bine strunit și mai ales impunerea unei tipologii — Amza, Anița, Răspopitu, Pazvanoglu sînt personaje care se reține — au caracterizat toate cele trei părți.

*

Istoria își cere dreptul de a pătrunde în cinematografie cu anii ei de zbucium și izbîndă. Este o sarcină de cinste și de răspundere aceea de a da viață unor eroi care, de la Mihai Viteazul la Ștefan cel Mare, de la țăranii răsculați la comuniștii anilor de ilegalitate, pot fixa imaginea unui popor a cărui demnitate și neînfricare vin de departe. Oricîte motive de încredere am avea în privința filmului artistic și a viitorului său, nu trebuie să uităm însă că el singur — chiar dacă va atinge un profesionalism desăvîrșit — nu poate procura cartea de vizită a cinematografiei unei țări.

În aceste zile în care soarta filmului nostru — aducătorul atîtor dezamăgiri și nemulțumiri în lanț — este amplu dezbătută, se desprinde cu și mai multă pregnanță ideea că aplecarea serioasă asupra contemporaneității — fără norme prestabilite, fără ocolirea comodă a conflictelor reale — reprezintă condiția sine-qua-non a afirmării unei școli cinematografice naționale. Nici o artă nu poate vieții numai pe spinarea istoriei. Cu atît mai mult cinematografia, prin excelență arta zilei trăite.

Magda MIHĂILESCU

TELEGRAME

● Claude Lelouch a schimbat titlul filmului pe care intenționează să-l înceapă zilele următoare. Din «Pedeapsa capitală» a devenit «Viața, dragostea și moartea» (după cum se vede, îi plac titlurile esențializate). Filmul rămîne însă povestea unui condamnat la moarte. În rolurile principale: Amidou, Caroline Cellier și Janine Magnan.

● Vittorio Gassman împreună cu alți doi actori, Adolfo Celi și Luciano Lucignani — foști colegi la Academia de artă dramatică din Roma — au realizat un film-scheci, «Alibiul», al cărui material de inspirație sînt biografiile celor trei artiști.

● Este cunoscută pasiunea lui Steeve Mc Queen pentru motocicletele. De curînd a fost invitat în Franța pentru a interpreta rolul unui alergător de curse moto în filmul «Un sport crud». Actorul american nu este de acord cu titlul.

● Prestigiosul autor de filme de animație Walerian Borowczyk — pe care Marcel Martin îl numește «unul dintre cei mai mari artiști ai acestui timp» — a trecut în tabăra filmului artistic de lung-metraj. Debutul: «Goto» (cu subtitlul «Insula dragostei»), pe care autorul îl caracterizează astfel: «...Este vorba de o lume care a pierdut contactul cu restul vieții, care n-a mai evoluat și trăiește ca într-o retortă. Obiceiurile ei sînt deci foarte decalate în raport cu ale noastre. Nu trebuie însă să căutăm aici simboluri... Filmul meu va fi un fel de «King Kong». În rolul principal, Pierre Brasseur.

● Marina Vlady turnează în Franța în regia lui Bernard Paul filmul «Timpul de a trăi». Parteneri: Catherine Allegret, Cristea Avram, Frédéric de Pasquale.

● Alberto Sordi și Nino Manfredi se află în Africa. Sub conducerea regizorului Ettore Scola ei interpretează rolurile principale într-un film cu titlu interminabil: «Vor reuși eroii noștri să-l găsească pe prietenul dispărut în chip misterios?»

● James Mason (Căderea Imperiului roman) mărturisește că de mult visează să facă regie. Colegul său, regizorul englez Michael Powels, i-a propus să realizeze singur o parte a filmului «Vîrsta consimțirii», și anume secvențele newyorkeze.

cronică satirică

de Teodor MAZILU

NIMIC

O să vi se pară ciudat, dar există oameni care, deși sînt încadrați, deși semnează condica la ora stabilită cu o punctualitate magnifică, deși uneori sînt chiar evidențiați și bătuți pe umăr de șeful ierarhic, nu fac nimic. Absolut nimic.

Sînt unii care muncesc mai de mîntuială, sînt unii care jumătate din timp bîrfesc, jumătate din timp trudesc, dar și unii care nu fac nimic. Opt ore sînt trecute în program, opt ore le risipesc. Din faptul că niciodată n-a făcut nimic, n-a rezolvat nimic, nu i-a trecut nici cea mai palidă idee prin cap, n-a avut — culmea — decît de cîștigat. Trîndăvia asta sistematică și modestă i-a adus un nimb de seriozitate, de om integru, căruia nu i se poate reproșa nimic. Nespunînd niciodată nimic, X n-a spus nici o prostie, deci X e un individ inteligent. X n-a luat nici o hotărîre niciodată, deci X e un tip cumpănit, «care nu la hotăriri pripite». De fapt, e un individ corect. Singurul lucru care i se poate reproșa e că «nu este nimic» și că «nu face nimic». În rest — ce pretenții poți să ai?

Citeodată, cînd instituția e aglomerată, dumnealui e invitat ca, după ce n-a făcut nimic în cele opt ore, să nu facă nimic și după-amiaza, să-și irosească timpul și-n ore suplimentare...

Nu se poate spune că omul nostru bîrfește. N-are un asemenea păcat. Dimpotrivă — avem de-a face cu un taie-frunză clinilor plin de bun-simț. Nu ți-ar părăsi pentru nimic în lume biroul ca să dea o fugă la bufetul «Oituz». Mai mult decît atît, bravul nostru amic e un fel de «om al datoriei»: îl găsești oricînd la masa de lucru. El pierde timp chiar și din inițiativă proprie. Adeseori vine și noaptea la birou, stă de gardă măreției lui, doarme și nu face nimic. E incapabil să rezolve ceva, e incapabil să citească o hîrtie care i se adresează, e incapabil să ia o hotărîre; îi place, pur și simplu, să doarmă. Atunci, în loc să doarmă acasă, s-a hotărît să doarmă la serviciu. Bineînțeles, nu doarme la modul grosolan, mai curînd ațipește. Acasă e, într-adevăr, mai comod, se doarme mai bine, dar nu te plătește nimeni. Te odihnești, dar leafa nu merge. Pe cînd așa, avînd o slujbă, gingaș plătită, doarme buștean în contul statului.

Nu numai că doarme în timpul producției, dar mai e și veșnic prezent la datorie. Se gîndește cu bucurie la vremurile de aur ale pensionării... Atunci va dormi acasă, în patul lui comod, și va fi și plătit... De aceea, fiecare an care se duce i se pare un dar al naturii.

carnet

de Pop SIMION

SINUCIDEREA LUCREȚIEI

Plouă, plouă urît, dezolant, nu-mi place o astfel de dimineață. Tramvaie pluvioase cară oameni tăcuți, închiși în ei. Mercedes-urile negre și-au pierdut solemnitatea de protocol; scuipate de sus și de jos, par călugărițe ce înaintează lent, în cîrd monahal, spre acel undeva ignorabil. Münchenul, aflat la ora umbrelelor, are ceva moluscoidal, viscos. O părelnică mizgă se întinde peste caldarîmuri și peste goticul tîrziu. Am o puternică tentație să mă spăl, să mă vîr în baie sub un duș voluptuos, vertical...

În astfel de dimineți, pictorul din mine se sinucide cu un țipăt de ceruleum. Obiectele, strada, oamenii sînt bolnavi de neculoare și are loc o leucemie a sarului, iar invazia de griuri cîștigă teren asemeni norilor de lăcuste care, lucrînd pe spații incomensurabile, ucid transparențele milimetru cu milimetru. Un braț tembel îmi închide evantaiul culorilor, iar ochii minții orbesc, văd alb-negru. Azi nu voi mai picta în mine, cu mine și pentru mine. Voi suferi de urîțenia zilei care a încremenit în limitele unde mor nuanțele. Mă adăpostesc într-un sanctuar al culorilor spre a mă apăra cumva de teribila moarte în alb-negru.

Marea pinacotecă mă depășește pentru spaima mea, îmi dă drept ghid singurătatea alergătorului de curșă lungă. Dar într-o expoziție de pictură nu circuli repede sau încet; într-o expoziție, zic unii, ai o acută stare de imaterialitate și te dizolvi în tăcerea contemplativă. E atîta tăcere în jur și în tine, încît îți vine să exclami: «Trece un înger!» Nu trece nici un înger, și sînt foarte material, și sînt la München.

Saloane impersonale, tapetate cu griuri, să vorbească bine tablourile. Cranach își dispută *Sinuciderea Lucreției* cu Dürer. Întîiul mă convinge prin transparența volumelor, o carnație excelentă și marcata feminitate a întregului. În Lucreția celuilalt e mult trup, iar figura, ușor masculinizată, trădează voluptăți obosite. Prefer apostolii lui Dürer, uitătura obsesivă a sfinților lui. După mult Rembrandt cu lumina descompusă în fante prelungi, iradiind din întunecimi compacte, e reconfortant mai puțin celebrul Frans Hals, un virtuoz al simfoniei în bleu, cum îmi sugerează peisajele minuscule, pendulînd între ultramarin și celestul rarefiat. Adriaen Brouwer debordează medii dospite, interioare cu calfe și chefuri, succesiuni de lumpen și instincte primare scrise pe schimonosite fețe; Zola a mai coborît — se pare — cu o asemenea injurătură pe buze în straturile de jos. Celebrul Rubens îmi pare, în schimb, un comod produs al gigantismului și epatării. Multul corp și multa culoare s-au impus, prin lașitate critică, drept argumente menite să satureze deșarte idolatrii. În bucuria carnală a acestui (poate) mare pictor triumfă (totuși) o lene a îndestulării. Țăranul din mine îl preferă pe Van Dyck; zgomotoasele scene de vînătoare, cu multă fiară și multă alergătură de cîini, au măcar adîncime și sobrietate, nemaivorbind de portretele nobiliare, cu o fină scriitură caracterologică. Dar să tac și să privesc. Aici este prea mult Van Dyck și e păcat să nu fac efortul de a-mi șterge din memorie palidele copii din cinegetica acestui pictor prezente în toate castelele pe care Sigmaringenii le-au construit la Sinaia. Tintoretto e maestrul structurilor, al scenelor cu mulțimi în care mișcarea se propagă dincolo de cadrele pînzelor lui, și așa mari. Iată Goya în două ipostaze semnificative: portretul unui tip energic, a cărui stare de obosită meditație se developează în excelente penumbre (Don José de Queralto), și Dona Maria Tereza de Vallabriga, madona cu obraz transparent și ochi de vițică, în care domină, într-un mariaj de gri-bleu, stigmatul trufiei. Estéban Murillo e prezent cu cinci-șase pînze de inspirație strict infantilă; candoare factice, un omenesc care cere milă. Artistul nu trebuie să ceară milă, trebuie să aibă o reținere de Cristos, nu trebuie să induioșeze. Un Leonardo da Vinci de mici dimensiuni îmi confirmă gîndul; e vorba de o sanctitate fermă, sigură, care vindecă oscilațiile de gust și... gata.

Ride afară un soare homeric și timpul este acum jignitor de frumos. La ce bun însă? A rămas în mine Lucreția lui Cranach, splendida sinucigașă, și de cîte ori încerc s-o privesc în ochi începe să plouă, de astă-dată înlăuntrul meu; plouă urît, dezolant, și Lucreția (inaccesibilă, crispată, lunară) se sinucide mereu și sînt tare însingurat sub risul soarelui homeric, în prezența timpului jignitor de frumos și în prezența străzii bine dispuse, cu doamne și domni care nu-și mai atîrnă deasupra capetelor ciupercile de mătase ale umbrelelor telescopice. Îmi vine să strig: hei, münchenezi, voi nu înțelegeți că se sinucide Lucreția?!

literare

de Lucian RAICU

Ion Biberi: POEZIA, MOD DE EXISTENȚĂ

Cu fiecare poezie citită ne întrebăm din nou *ce este poezia*, ce înseamnă a fi poet. Ingenuitatea acestei întrebări e mereu aceeași și parcă fără raport cu imensa cantitate de răspunsuri acumulate, teorii estetice sau simple puncte de vedere. Cînd e să o formulăm încă o dată, enorma bibliografie (binecunoscută lui Ion Biberi, autorul recentei cercetări, cel puțin în liniile ei mari) nu ne poate fi de prea mare folos întrucît privește fondul însuși al problemei, în schimb poate contribui la o mai exactă înțelegere a motivelor pentru care întrebăm din *nou*, după ce altîția alții înaintea noastră au întrebat.

Nu e neapărat necesar să aflăm un răspuns, important este să știm a întreba. Masiva și documentata carte a lui Ion Biberi, foșnind de citate revelatoare decupate din opera poeților, a esteticienilor, ajută pe cititorul experimentat să intre de-a dreptul în acea stare de tensiune intelectuală pneînică întrebărilor. Firește, ea conține și încercarea foarte ambițioasă de a răspunde, și încă pe cont propriu, cu preocuparea de a sublinia felul propriu de a vedea și de a răspunde al autorului. Însă, după părerea noastră, nu aceasta e meritul ei de căpetenie și lucrurile nici n-ar putea sta alt fel, cunoscînd că absolutul poeziei este, de fapt, un domeniu al tuturor relativităților. În privința aceasta, Ion Biberi parcurge, se poate spune, toate stările de spirit posibile, fără a se hotărî pînă la urmă pentru vreuna — el este cînd încrezător, cînd sceptic; uneori definește categoric, alteori conchide asupra neputinței de a defini. Călătoria printre contrarii corespunde obiectului investigat. Este greșit a spune că noi putem ști ce este poezia, dar, paradoxal, la fel de greșit este a considera că nu putem ști. Mereu știm și mereu «uităm» ce este poezia, și fără această deficiență a memoriei noastre ar înceta orice viață, frumusețea poeziei ar păli și s-ar stinge.

Utilitatea acestei întreprinderi, cea dintîi de asemenea proporții de la apariția «Esteticii poeziei lirice» de Liviu Rusu, este că, în ciuda tonului uneori peremptoriu și a unei anumite infatuări savante, ne menține în zona de interes a întrebărilor pe care și le pune, adică în interiorul problemei însăși, astfel că după ultima filă tensiunea interogației continuă, sîntem încă în stare să citim o poezie, să ne tulbure încă și să meditățm la temeiurile tulburării, ale perplexității noastre în fața unui fenomen atît de simplu și totodată atît de complicat cum este poezia.

Spirit deschis și receptiv, solicitat de «probleme», mereu în căutarea necunoscutului care-l fascinează (el este cel dintîi propagandist în cultura noastră al operei lui Joyce!), Ion Biberi optează, și în recenta lucrare, pentru soluții cît mai încăpătoare, lăudabil de multilaterale, de polivalente. Nu e bine zis *aphasie*. De fapt, el primește toate soluțiile, utilizează toate metodele posibile, cu grijă doar de a înlătura din acestea ceea ce poate părea *excesiv*. E o calitate a scrisului său dar, evident, și o deficiență: receptivitatea, extraordinară, tinde spre o stare amorfă. A înțelege și a primi totul nu este cu putință: ne interzicem intensitatea. De la un punct încolo unilateralitatea devine o fecundă constrîngere. Dar erudituil autor al acestui volum nu vrea să-și impună nici o constrîngere. Răspunsurile sale sînt riguroase și evazive în același timp; riguroase la suprafață, evazive la adîncime. În așa fel încît nu se poate să nu fii de acord cu Ion Biberi, cu soluțiile sale cumpătate, cu teama sa (care e a oricăruia dintre noi!) de «exagerațiuni». Toate metodele sînt bune, nici vorbă, numai că la un moment dat acest tip de generozitate (care e marca sa intelectuală) începe să obosească și ai dori autorului, cum să spun, puțin dezechilibru, puțină «incoerență», puțină dezarticulare *în textul însuși*, în tonul și în «muzica» interioară a textului, mai potrivite și cu natura obiectului (poezia!), și cu drama intelectuală care dictează, în fond, dificultatea de a opta, neputința (foarte de înțeles) de a spune un *da* hotărît, un *nu* la fel de hotărît. Cartea devine interesantă dincolo de intențiile ei de sistematizare ca un jurnal fidel al succesivelor experiențe poetice, care pasionează pe autor în egală măsură: poezia vechii civilizații sumeriene, Homer, Dante, Villon, pînă la suprarealism, la expresionism, la...

Sînt foarte profitabile lectorului domic să se instruiască aceste «aprinderi» succesive...

Concluzia? E dată în prima frază a cărții: poezia este *«mărturia cea mai cuprinzătoare a unui veșnic antropologos»*, poezia este *«un mod de existență»*. Nimic în plus, la sfîrșit, decît satisfacția reală de a fi parcurs, în tovărășia unui spirit receptiv și avizat, suma experiențelor poetice capitale, de a fi înregistrat o sumedenie de fragmente caracteristice din opera mai tuturor marilor poeți, de a fi memorat definițiile date poeziei de-a lungul timpurilor. Ceea ce nu e de loc puțin. După lectura cărții, poezia rămîne poezie, misterul, intact. Asta pledează pentru carte, pentru autor: poezia continuă să ne tulbure. Se putea întîmpla și alt fel: o vreme să nu *ne* mai placă poezia. E și meritul lui Ion Biberi că n-am ajuns încă aici. Și că la sfîrșitul celor patru sute de pagini sîntem gata să întrebăm: de fapt, *ce este Poezia?* De ce nu putem trăi fără poezie? Cum am arăta fără poezie?

solii român

de *Toma George* **MAIORESCU**
Fotografii de Radu CRISTESCU

De fiecare dată cînd ne apropiem de un port sau cînd îl părăsim, stoluri de pescăruşi ne însoţesc ca nişte soli ai prieteniei.

Undeva, pe întinderea nesfîrşită a oceanului terestru, pe ape calme încremenind în ele azurul boltei australe sau făcîndu-şi cu greu drum printre trombe şi furtuni ce amestecă într-un tot incongruent şi ceţos cerul cu valurile — pluteşte un petic de pămînt românesc.

Undeva, la orizont, sub lumina crudă a verii, prin perdeaua plumburie a ploii, prin salve nordice, mărunte şi obsedante, sau rafalele rapide şi diluviene ale ploii tropicale se desenează contururile unui port. Pe puntea de comandă alămurile au fost de mult lustruite, punţile covertei raşchetate, petele de rugină acoperite cu miniu, preşurile bătute, spălate... Totul străluceşte.

Arborăm pavilioanele «chemare pilot» şi «q»-ul de «libera practică», adica cererea de deplasare pe ţărm. Apoi aşteptăm. Uneori se întîmplă să aşteptăm în radă, cu ancora aruncată în golf, zile în şir, săptămîni. La docuri nu-i nici un loc liber de descărcare. Şi oraşu-i în faţă. Ne desparte de ţărm, de veştile de acasă, de scrisori, de viaţa oraşului şi, în sfîrşit, de pămînt (ştiţi ce înseamnă să stai pe *pămînt* după ce săptămîni întregi n-ai văzut decît apă şi cer?) doar o îngustă fîşie de apă. Dar ea e de netrecut. Alteori intrăm în port în zori, gruiele şi macaralele se pun în mişcare şi peste cîteva ore sîntem iar în larg fără să fi văzut nimic din oraşul pe care l-am dorit atît. Dar acestea sînt riscuri înscrise în codul meseriei. Mai sînt şi altele: zile şi nopţi navigînd prin furtuni îngrozitoare, prin păduri dense de neguri, fără nici o vizibilitate, ridicaţi pe creste şi aruncaţi în abisuri ca nişte coji de nucă, fără nici o legătură cu universul înconjurător, auzind numai ţipetele sirenei, zbuciumul valurilor şi răcnetul furtunii...Da, legătura cu universul. E poate cel mai greu dintre riscurile pe care, cu bună-ştiinţă, ţi le asumi cînd îmbrăţişezi meseria de marinar. Dorul de ţară, de familie, de prieteni, de locurile îndrăgite, e mistuitor. Şi (de cîte

(Continuare în pag. 22)

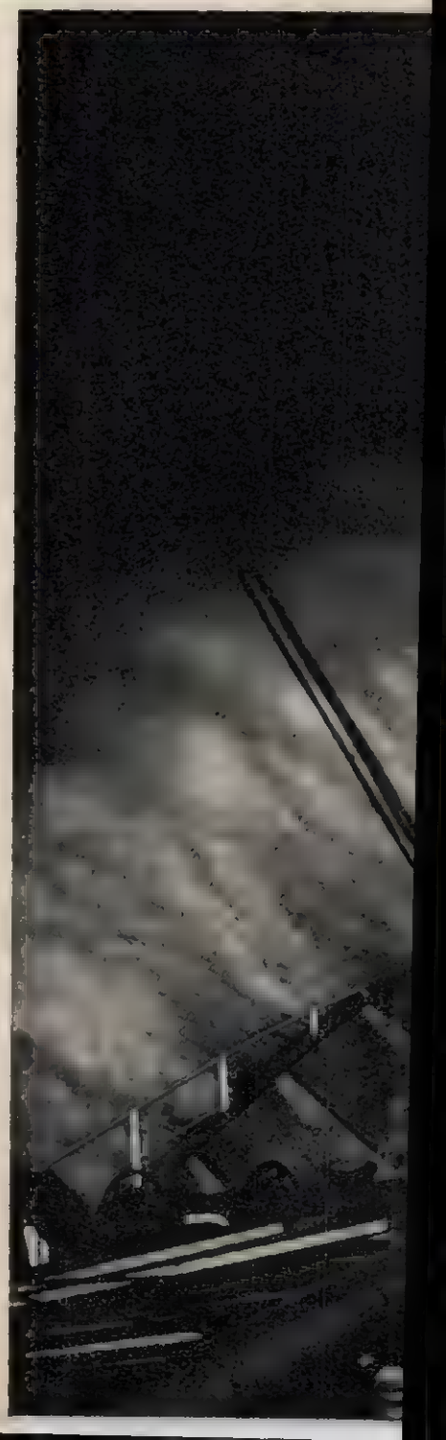

eşti pe mări şi oceane

Nava noastră a acostat la ţărmurile Gibraltarului. În timp ce din cale se descarcă şi se încarcă mărfuri, admirăm privelişte dominată de celebra stîncă.

Ultima stivă de cherestea şi «Sibiu» îşi ridică ancora... Încotro, de astă dată, pe drumurile mării ? «Vînt de pupa !» — urează cei ce rămîn pe chei. «Să ne scrieţi» — spun marinarii.

Pe ape liniştite sau pe furtună de forţa 11, zi sau noapte, în emisfera australă sau boreală, etrava străpunge cu calm şi siguranţă valurile uriaşe ale Atlanticului.

solii românești pe mări și oceane

Telegrafistul Haralamb Solomon e permanenta noastră legătură cu țara.

ori?) nici o veste. Trec porturile unul după altul și nici o scrisoare de la cei dragi. Și mai sînt (tot numeri) cîte zile?...

Cîți ani au trecut de la acele prime trireme acostate pe țărmul nostru purtînd în cale amfore pîntecoase pline cu ulei de măsline și plecînd încărcate cu grîne galbene ca aurul și faguri de miere? De la galioanele acelea genoveze sau venețiene cu marinari-ostași pe bord și pavilioane princiare? De la acel vestit «Ignatio Flavio» care inaugura prima noastră cursă regulată pe mare? Au venit apoi pe rînd cargouri și nave de pasageri cu denumiri evocatoare: «Dobrogea», «Iași», «Turnu-Severin», «Carpați», «Dacii», «Împăratul Traian». Nu erau multe. Dar memoria prezentului le evocă. Ele reprezintă pagini de început în istoria marinei noastre comerciale. Astăzi, peste 50 de nave sub pavilion românesc, cargouri și mineraliere, pescadoare și pasagere, brăzdează cu etravele lor, zi și noapte, în lung și-n lat, apele oceanului terestru.

Și ca să ne dăm seama de creșterea vertiginoasă a flotei noastre comerciale (un aport substanțial îl dau și constructorii de nave gălățeni) e suficient să amintim doar că dacă în 1960 întreaga capacitate se cifra la 31 780 tdw, numai în 1967 flota comercială a fost înzestrată cu nave totalizînd un tonaj de 142 150 tdw.

Există într-un birou al portului Constanța o planisferă cît un perete. Peste întinderile albastre ale apelor se întind fire roșii care se termină cu cîte un steguleț. Unele dintre stegulețe sînt înfipte pe locul unor porturi, altele în plin ocean. Sînt navele noastre. Iată «Oradea» încărcată cu cherestea și mărfuri generale îndreptîndu-se spre Bordeaux. «Ploiești», cu 20 000 tone de păcură pe bord — spre Göteborg. «Dobrogea» descarcă în rada îndepărtatului Hsin Kang autocamioane brașovene cu remorci. În timp ce «Maramureș» încarcă la Constanța fontă pentru Japonia, «București» se află în drum spre această țară. «Mamaia» călătorește spre Anglia cu un transport de cereale, «Dunărea» cu 24 000 tone minereu spre Madras, «Argeșul» venind de la Chittagong își împinge mocoarele prin Golful Persic, «Sinaia» se apropie de Singapore, «Aradul» de Beirut, iar «Tîrgoviște», după ce a vizitat Pointe-Noire, Apapa Sete, Piombino, Genova și a străbătut 15 000 de mile (aproape 30 000 km), se îndreaptă spre punctul de la care pornesc toate depărtările: Constanța. Și revin iar la punctul lor inițial, geografic

Apendix la certificatul de botez eliberat de Neptun: «Recomand fiului meu următoarele: din momentul botezului să se considere LUP DE MARE, comportîndu-se ca atare. Să primească prezentul certificat cu încredere în meseria sa, cinstindu-și nasul și martorii. La sosirea în porturi să aducă omagii lui Bachus — zeul vinului și al plăcerilor».

și spiritual, la punctul de pornire al distanțelor și al apropierilor, cu calele pline de bunuri necesare țării: echipamente industriale și citrice, minereu și utilaj electronic, bumbac, instalații miniere sau produse chimice. De pe cheiurile Constanței a plecat mai ieri și «Sinaia», ajungînd pînă în canalul Sf. Laurențiu din Canada; și «Iași», intrînd 600 de mile în amontele Amazonului pînă-n portul Manaos; și «Deva», navigînd pe Marile Lacuri ale Americii de Nord...

Cu nume de orașe, de munți și de ape românești, îmbogățind an cu an nomenclatorul maritim internațional, înfrățite mereu cu alte noi orașe, munți și ape întîlnite la confluența prieteniei, navele noastre duc cu ele, în cele peste 200 de porturi pe care le vizitează, nu numai bunuri stivuite în pîntecele lor, stimulînd acel vital schimb între popoare denumit în termeni cotidieni «relații economice», dar și solia de omenie și pace a creatorului tuturor valorilor sub arcul carpatic.

«Vînt de pupa» pe oceanele și mările lumii, nave românești, solii de pace și prietenie planetară!

Undeva, în depărtare, peste aria mișcătoare a mării, la orizont, se profilează ca o iluzie o fîșie de pămînt, care are un nume simplu: acasă!

EXISTĂ UN SINGUR RAFT?

de Felicia ANTIP

Vorbeam de curînd despre timidele şi încă neîndeminaticele incursiuni ale televiziunii pe terenul sondajului de opinie. Uneori se fac exerciţii de defrişare a acestui teren cu participarea telespectatorilor. Aşa s-a procedat, de pildă, pentru a alege un serial de simbătă seara. Cum n-am văzut cele două mostre supuse judecăţii colective, mi-e greu să înţeleg concluzia la care s-a ajuns: au o valoare (sau cel puţin se bucură de o apreciere) egală şi deci vor fi prezentate alternativ. În limitele genului, «Răzbunătorii» sînt neîndoielnic preferabili «Campionilor».

Alta este însă problema pe care aş vrea s-o supun discuţiei: de ce sîntem condamnaţi fără drept de apel la a nu ieşi din limitele acestui gen? Toate serialele achiziţionate de televiziunea noastră sînt, indiferent de ţara de origine, alese din acelaşi raft. Una este agrementarea programelor cu filme de aventuri şi alta acreditarea ideii că ele ar reprezenta singura filmografie proprie televiziunii. Am văzut întîmplător ce cumpără alţii de la unul dintre furnizorii noştri principali, televiziunea britanică. În Iugoslavia am avut prilejul să vizionez un episod din ecranizarea ciclului lui John Galsworthy «Forsyte Saga», iar în Suedia un episod din serialul realizat după romanul Janei Austen «Mîndrie şi prejudecată».

Am avut şi am cele mai serioase rezerve în privinţa transpunerii pe ecran a capodoperelor literaturii. Ceea ce a izbutit Ivan Pîrliev pornind de la «Idiotul» lui Dostoievski rămîne unic în istoria cinematografiei. «Război şi pace» a refuzat să se lase cuprins, recreat. Nici încercarea americană, nici cea sovietică — deşi remarcabile, fiecare în felul ei — n-au justificat eforturile şi speranţele autorilor lor. Premiile cu care a fost onorat filmul «Ghepardul» nu fac din el o operă la înălţimea originalului. Ştiu că foarte multă lume nu împărtăşeşte opinia mea, dar am ţinut s-o mărturisesc pentru că ea contrastează cu impresia pe care mi-au făcut-o cele două seriale. Poate că latitudinea de a împărţi acţiunea în atîtea episoade cîte sînt necesare permite să se renunţe la deformările şi «adaptările» dictate de specificul artei cinematografice. Poate că la televiziunea engleză s-a creat o echipă talentată, specializată în transpunerea fidelă a operelor literare. Poate că... Important este însă rezultatul: trebuie să faci eforturi pentru a fi conştient tot timpul că te afli în faţa micului ecran, că nu recitești o carte îndrăgită.

Iată, aşadar, că unilateralizarea pe o linie de minimă rezistenţă nu e obligatorie. Dacă va mai fi practicată multă vreme va perverti definitiv gustul unei bune părţi din publicul spectator. Preferăm toată viaţa mîncărurile cu care ne-am deprins în copilărie. În Statele Unite, îmi spunea de curînd un distins reprezentant al vieţii culturale americane, amatorii de televiziune sînt consideraţi iremediabil pierduţi pentru consumul de artă. Iar televiziunea de acolo nu-şi va mai putea ridica niciodată nivelul pentru că telespectatorii nu mai acceptă decît submediocritatea cu care au fost deprinşi. La noi nu e încă prea tîrziu. Nu e însă nici foarte devreme. Ne-ar mira şi sperla ştirea că într-un oraş oarecare toate cinematografele prezintă numai filme cu gangsteri şi toate bibliotecile conţin exclusiv romane de senzaţie. De ce să acceptăm o specializare similară a televiziunii, care se adresează nu unui singur oraş ci ţării întregi şi — încă şi mai copleşitoare răspundere — tuturor generaţiilor ei? E mai uşor să previi decît să vindeci. Iar dacă cineva îşi face iluzia că scenetele moralizatoare din unele emisiuni vag educative sau vag literare reprezintă antidotul, greşeşte foarte tare. Respectivele scenete sînt şi ele, în proporţie de 90 la sută, picături adăugate oceanului de prost-gust care ameninţă să ne cuprindă. Într-un recent «dialog» (în trei) despre cultură, D.I. Suchianu a spus un lucru care se aplică grozav şi televiziunii: în vilegiatură, cînd spectatorul n-are încotro şi vizionează orice i se oferă, «trebuie să i se bage pe gît» artă subtilă, însoţită de explicaţiile strict necesare înţelegerii ei de către neofiţi. E o teorie îndrăzneaţă, înrudită cu cea care preconizează să arunci copilul mic în apă pentru a-l învăţa să înoate. Şi nimeni nu are condiţii mai adecvate şi îndatoriri mai precise de a o aplica decît televiziunea, care deţine monopolul divertismentului de fiece zi al tuturor posesorilor de aparate de recepţie. Altfel riscă să obţină la viitoarele sondaje de opinie rezultate tot mai întristătoare.

Teatrul Récamier din Paris prezintă un spectacol alcătuit din piesele «Tabloul» de Eugen Ionescu şi «Guernica» de Arrabal, regia fiind semnată de Arlette Thomas şi Pierre Peyron. Printre principalii interpreţi reîntîlnim pe Arlette Thomas alături de Henri Virlojeux. În fotografie, un aspect din timpul repetiţiilor.

În luna septembrie, Berliner Ensemble va întreprinde un turneu la Moscova şi Leningrad cu o serie de spectacole brechtiene. Vor fi prezentate: «Ascensiunea lui Arturo Ui», «Mutter Courage», şi «Omul este om».

După ce a participat la Festivalul de vară de la Ljubljana, ansamblul de balet al Operei române a fost prezent la un alt mare festival în aer liber care s-a desfăşurat în Spania, la Madrid, La Coruna, Avila, Alicante. În repertoriul ansamblului român au fost înscrise lucrări de Mozart, Enescu, Ceaikovski ş.a. În fotografie: o scenă din «Lacul lebedelor» cu Ileana Iliescu şi Gh. Cotovelea.

Cu prilejul inaugurării Tîrgului internaţional de la Hanovra, teatrul de stat din localitate a montat baletul «Cenuşăreasa» de Prokofiev, în regia Yvonnei Giorgi. Strălucita interpretare a soliştilor Marion Vitzthum, Dora Czinady şi Miguel Navarro a fost susţinută şi de perfecţiunea ansamblului. În fotografie: scena finală a «Cenuşăresei».

EVENING HERALD

Vol. 77, No. 134 DUBLIN WEDNESDAY, JUNE 8, 1955 PRICE FOURPC

A memorable and realistic 'Rigoletto'

La Dublin, pe scena lui Gaiety Theatre, a fost prezentată opera «Rigoletto» de Verdi, cu baritonul român Nicolae Herlea în rolul titular. Succesul repurtat de cîntăreţul român a fost evidenţiat de toţi cronicarii muzicali.

Fortune Theatre din Londra prezintă «Vara», după Romain Weingarten, o fantezie cu patru personaje dintre care două... pisici cu forme omeneşti. Satira aceasta agreabilă aduce multe aplauze. În fotografie: actorii Bryan Pringle şi Jane Asher.

Ansamblul Doina al Centrului studenţesc Bucureşti a întreprins recent un reuşit turneu în Franţa. Spectacolele de la Aix-les-Bains ca şi celelalte date în mai multe oraşe din sudul Franţei şi Corsica au fost primite, fără excepţie, cu aplauze entuziaste.

cunoașteți acest camping?

Povestea cu Scufița Roșie (minus lupul, evident...).

Un singur cuvînt (în vreo 6-7 variante europene): minunat!...

Am pus această întrebare deși am sentimentul că este nespus de greu să mai uimești cu ceva zecile și zecile de mii de trupuri bronzate care cu atîta ardoare și atîta consecvență invadează cei peste 40 de km de litoral dintre Mamaia și Mangalia.

Am înregistrat în urmă cu mai bine de zece ani apariția inedită pentru noi a primelor hoteluri și apoi, sezon după sezon, le-am evaluat întîi cu mirare apoi cu un sentiment de mîndrie și plenitudine atît de îndreptățită creșterea vertiginoasă în număr și frumusețe.

Ce mai poate fi nou pe litoralul românesc? Ce mai e nou într-un colier în care strălucesc cu aceeași intensitate o sută de rubine?... Doar poate ineditul, doar poate talentul cu totul și cu totul rafinat să mai uimească cu adevărat aici.

De aceea îndrăznesc: turistule, tu, cel grăbit, căruia timpul ți-e atît de infinit de scump, devorat cum ești între o mie și una de tentații, în drum spre Mangalia-Nord nu uita să vizitezi campingul de aici. Nu uita și n-ai să fii dezamăgit. O mînă de artist îndrăgostit a presărat pe un spațiu intim 52 de căsuțe ca-n basme, le-a decorat și le-a dat strălucirea și veridicitatea visurilor noastre din copilărie.

Aici am avut deodată sentimentul că am mai fost. Străbat micile alei și privesc casele miniaturizate: da, de bună seamă, la fel ca în Vrăjitorul din Oz, filmul fermecat al copilăriei mele... Aș vrea să mai adaug că impresia creată de campingul de la Mangalia-Nord (de fapt nu este un camping, cum incorect stă scris la intrare, ci o microstațiune cu căsuțe construite din materiale ușoare)nu este numai una sentimentală.

Un confort deplin. Căsuțele, care în majoritatea lor au fost inspirate de minunile în lemn ale Maramureșului, Bucovinei ori Bucegilor, sînt dotate cu două, patru sau cinci paturi, cu apă caldă și rece, cu un interior cochet, intim și, mai ales, practic.

...Seara, micul bar acoperit de o vegetație victorioasă (pădurea de aici, de la Comorova, este punctul cel mai răcoros, cred, al litoralului turistic românesc) prinde viață. Mesele și scaunele din lemn de arțar sînt luate cu asalt. Pe alei umbroase luminează «licurici» — mici lămpi pitite cu fantezie sub iarba mereu proaspătă. Un sentiment de plenitudine rară. Locuitorii fericiți ai căsuțelor? Nu mai vor să plece. Fac adevărate pasiuni. Români, cehi, austrieci, italieni, germani, francezi, obosiți de trepidația marilor orașe sau de rigorile traiului în comun la bloc, stau pe prispă cu beatitudine ore întregi. Privighetori (li s-au instalat cuiburi mai peste tot) cîntă la nesfîrșit. La doi pași — marea...

Mă opresc aici. Cu toate superlativele cu care am fost întîmpinați de cei peste 150 de turiști români și străini, mă tem. Mă tem că la anul fantezia arhitecților noștri, frumusețea în continuă ofensivă, aș zice chiar *agresivă* a litoralului nostru, să nu mă incite la aprecieri (eu am convingerea că superlativele le-am epuizat acum) ce țin de domeniul imaginației lirice și nu de concretul muncii reporterului...

M. HETCO

Fotografii de Elena GHERA

După baie...

Vacanță de 24 de carate.

COLIERUL DE PERLE

JUDECĂȚI ȘI PREJUDECĂȚI

ADAM

«Părintele speciei umane avea barbă din primele clipe ale existenței sale. Toți oamenii înainte de potop o aveau la fel» (Justini Valerianus Vannetti, «Barbalogia», 1760).

ALEXANDRU CEL MARE

«Alexandru este personificarea întregii omeniri și — dacă vrem — reprezentantul burgheziei» (Justin Fevre, «Misiunea burgheziei», 1864).

ARISTOTEL

«Aristotel a fost supranumit pe drept cuvînt prințul filozofilor antichității. Dacă el ar fi cercetat luminile Evangheliei, ar fi dus foarte departe problemele dogmatice și morale» (Abatele Migne, «Enciclopedia teologică» 1850)

(N.R. Filozoful grec Aristotel a trăit între anii 384 și 322 înaintea lui Cristos.)

BALZAC

«El are mereu acul grăbit să sfîrșească așa cum a început... suta de volume pe care nimeni nu le va citi» (Sainte-Beuve, «Portrete contemporane», 1840).

BAUDELAIRE

«Un poet foarte prost, care ne-a lăsat totuși critici excelente» (Maurice Leblond, în «La Revue naturiste», mai 1900).

BEETHOVEN

«Beethoven a fost întotdeauna pentru mine ca un sac plin de cuie, pe care îl dușcți din timp în timp cu o lovitură de ciocan» (John Ruskin, «Corespondență» 6 februarie 1881).

BERLIOZ

«Dl. Berlioz nu numai că nu are idei melodice, dar cînd îi vine una el nu știe ce să facă cu ea» (Paul Scudo, «Critică și literatură muzicală», 1850).

CÉZANNE

«Ah!... Să fugi, să fugi cît mai repede pentru a scăpa, în fine, de viziunea aceasta de coșmar, de aceste atrocități în ulei, depășind chiar măsura mistificărilor autorizate în mod legal» (Georges Denoinville, în «Le Journal des artistes», 1 decembrie 1895)

COURBET

«Courbet a urîțit natura, ca și Delacroix» (articol anonim în «Le Corsaire», 1850).

DARWIN

«Darwin, judecînd umanitatea prin prisma englezilor nu vedea mare deosebire între om și maimuță» (Louis Martin, 1895).

DEGAS

«Acest pictor pompier și «modernist»... Este o imagerie de calendar ilustrat; o fotografie *directă cu anecdotică stingace*... Iată pictorul cu al cărui nume ni s-au împuiat urechile!» (Gustave Coquiot, «Glorii demodate», 1924)

DICKENS

«Cît despre Dickens, el a fost, dacă vrem, un scriitor de talent. Unul dintre acele talente aplaudate de cei mulți și scumpe bogătașilor leneși care vor să fie amuzați cu orice preț... O adevărată nenorocire pentru popoarele în care asemenea scriitori se nasc!» (Louis Veuillot, «Ultimele scrieri», 1875).

După Guy Bechtel et Jean-Claude Carrière: «Dictionnaire de la bêtise» (Dicționarul prostiei).

Elevii unei școli elementare dintr-un orășel britanic pregătesc un spectacol în ajutorul colegilor lor atinși de infirmități. În spectacol, cîțiva dintre «actorii» au roluri de soldați din gardă. Pentru ca treaba să meargă strună, părinții lor i-au dus în fața Palatului St. James să se inspire din ținuta și gestica soldaților «de-adevăratelea» din garda palatului.

Așa e el, Azor, pedant. L-am întîlnit deunăzi la lustragiu: «Vă rog să-mi lustruiți labele în culoarea naturală...»

Fotografie de Bazil DUNĂREANU

Totul e să ai puțină fantezie... În care caz poți să faci schi pe apă cu orice. Fie și cu o masă de bucătărie răsturnată.

Vînzările de benzină ale garajului din Wycombe (Marea Britanie) scădeau îngrijorător. Pînă cînd patronului i-a venit ideea să-și îmbrace (sau, dacă vreți, să-și dezbrace) vînzătoarele ca în fotografia noastră. Se pare că de atunci foarte mulți automobiliști își termină combustibilul tocmai cînd ajung în dreptul pompei de benzină de la Wycombe.

UMOR

— Aș! Nu se vede nici un elefant...

— Scuzați, vă rog! Nu știți încotro e intrarea în mare?...

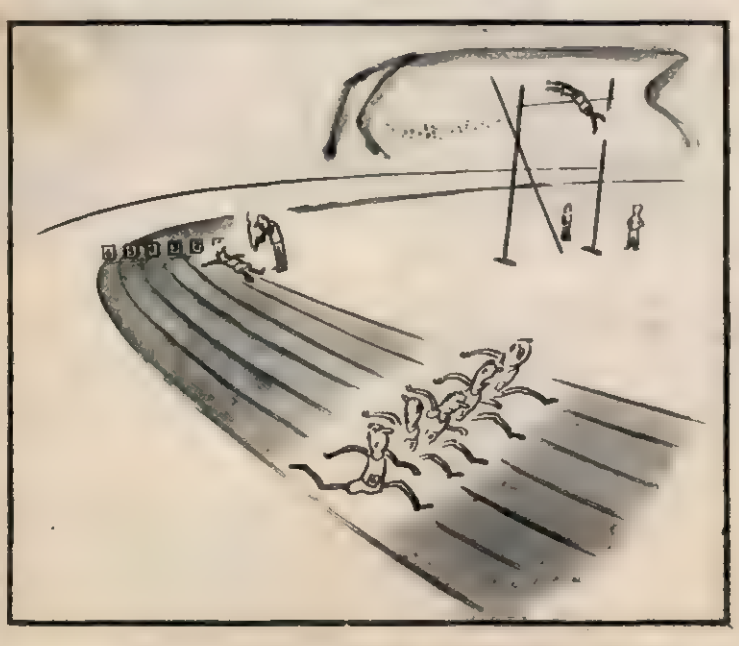

— Mi s-a părut mie că am ținut pistolul puțin prea jos...

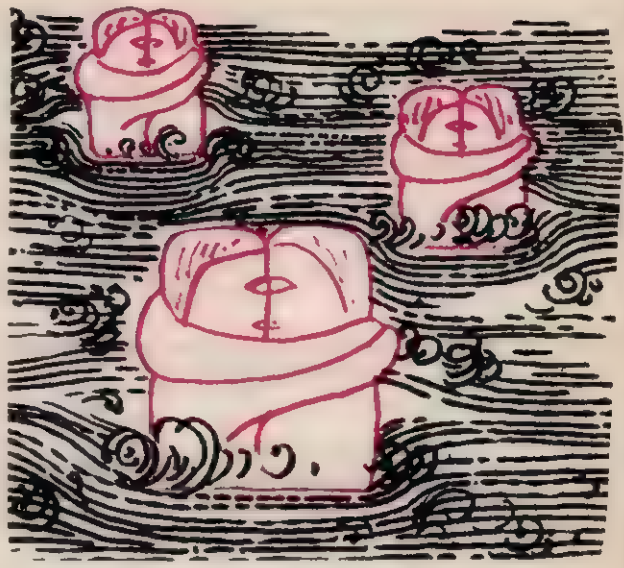

APA TRECE...

PIETRELE RĂMÎN

1) *Trece*... — Vas... intrat la apă — Curge! 2) Prezente la toate cursurile — Loc de naștere... 3) Golire — E cal... 4) Lac — Pentru (abr.) — Blocul de piatră al apelor ecuatoriale. 5) La foc... în apă. 6) Spumă ... la mal! — Gaz incolor — Expresie a curiozității. 7) Coroane persane (înv.) — Hebe. 8) Nu face nimic — Trepte riverane. 9) Nu mai departe — M-am ars! — Veșmînt de înaltă ținută. 10) Estuar!! (3 cuv.) — Atlas. 11) Grîu de primăvară — Împărăția apelor. 12) Oraș în Laos — Pînză pentru stele.

1) Piatră semiprețioasă — ...și-încă una. 2) A pietrui — Vîrfuri de piatră. 3) Piatră-acră — A suspenda. 4) Cucu! — De prost-gust — Veche măsură de capacitate olandeză. 5) Aruncă cu pietre — Regiune în Coasta de Fildeș. 6) *Rămîn*... (sing.) — Retras din pietre! 7) Stană de piatră. 8) Compozitor român (Anatol) — Nu se mai spune — Stîlp. 9) Prima și ultima! — A distruge. 10) Din epoca de piatră — O potcoavă și-un cerc! — Înăuntru. 11) Pietre — Mai tare ca piatra. 12) Scriere — La foc din piatră seacă.

Toma MICHINICI

Dicționar: TIAM, AAM, ADU.

Dezlegarea jocului «PLOAIA DANSA ÎMPREUNĂ CU NOI», apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) CEHOV — LACARIE. 2) ISANOS — MURARE. 3) LENE — AMARITI. 4) NORI — INC — UGU. 5) SIROAIE — ASSAM. 6) ANAS — ERA — OCTI. 7) H — C — INECATĂ — D. 8) IO — ARA — OVE — PI. 9) ALICE — APE — LOT. 10) ANI — INERVATĂ. 11) ENE — SCURS — NOT. 12) MELC — AMIAZ — PE.

telex

NEW YORK **Presa comentează cifrele bilanțului primelor șase luni ale anului fiscal. Deficitul bugetului S.U.A. depășește toate pronosticurile: 27 miliarde în loc de 13, cît se prevăzuse. O redresare nu este posibilă pentru încă cel puțin doi ani, chiar dacă încetează războiul din Vietnam — scriu ziarele.**

LAUSANNE **Comisia de experți medicali a Comitetului Olimpic Internațional, prezidată de prințul Alexandre Merode (Belgia), a întocmit, în cadrul unei sesiuni speciale, un plan de măsuri pentru împiedicarea oricărei încercări de a se aplica dopingul sportivilor care vor participa la jocurile Olimpice din Mexic.**

AUGSBURG **200 de angajați ai firmei LVA au declarat greva foamei în semn de protest împotriva hotărîrii conducerii întreprinderii de a iniția o «cură de slăbire colectivă» prin raționalizarea mesiului la cantină.**

TOKYO **În cadrul unui plan de transformare a Japoniei într-o «vastă sferă urbană», pînă în 1985 urmează să ia ființă, pe o rază de 100 kilometri în jurul capitalei nipone, cîteva mari orașe care vor înghiți importante zone rurale. Regiunea Tokyo va număra atunci 37 milioane de locuitori.**

MOSCOVA **Recentul Concurs unional al compozitorilor sovietici s-a încheiat cu o surpriză. Premiul I a fost obținut de învățătoarea Ghehuni Cilcian (în vîrstă de 38 ani) din Armenia, care a concurat cu uvertura simfonică «Bună-dimineața».**

ANVERS **Vameșii belgieni au descoperit o nouă și puternică rețea de contrabandă. Importante cantități de carne congelată de proveniență argentiniană erau introduse în Belgia cu ajutorul unor facturi și documente vamale falsificate.**

ZÜRICH **Revendicări studențești: pentru ca Zürichul să devină cu adevărat un oraș universitar este necesar să se asigure locuri suficiente în căminele studențești, sistemul burselor să fie revizuit, taxele de înscriere în facultăți să fie suprimate.**

LA PAZ **Zguduirile politice și economice din ultima vreme l-au determinat pe președintele Barientos să introducă în activitatea aparatului de stat bolivian măsuri severe de austeritate: limitarea zborurilor avioanelor guvernamentale, sconterea în licitație a 50% din automobilele oficiale, interzicerea pe un an a oricărei achiziții de automobile, reducerea la minimum a deplasărilor diplomaților.**

BUDAPESTA **Trei proiecte pentru construirea unui nou pod peste Dunăre sînt actualmente în studiu. Cel de-al nouălea pod budapestan va avea o lungime de 430 m și va traversa Dunărea în partea de sud a orașului, între Csepel și Albertfalva.**

BANGKOK **Puternice detașamente de gherilă au atacat din nou baza militară americană de la Udorn, unul din cele șase puncte de sprijin ale trupelor S.U.A. staționate la 50 km de fluviul Mekong — aproape de frontiera cu Laosul.**

BRUXELLES **A renceput «sezonul distrugerii fructelor». După ce în urmă cu cîteva luni au fost nimicite — pentru menținerea prețurilor — tone de mere, conopidă, piersici și roșii, cantități imense de fructe sînt sacrificate acum în virtutea unui plan de distrugere elaborat sub egida Pieței comune.**

CIENFUEGOS **În apropierea portului cubanez, tehnicienii cehoslovaci au pus în funcțiune a treia turbină cu randament de 16,7 MW a centralei hidroelectrice Hanabanilla.**

LONDRA **Cecil King, despre declinul popularității guvernului laburist: «Wilson și cabinetul său au pierdut încrederea alegătorilor și autoritatea corespunzătoare... Sîntem amenințați acum de cea mai mare criză financiară».**

LONDRA

PENTRU RETRAGEREA DIN N.A.T.O.

Corespondență specială de la Gordon SCHAFFER

În Marea Britanie se discută tot mai mult în timpul din urmă probleme legate de participarea ei la Pactul nord-atlantic. În acest context, cu prilejul ultimei sale conferințe, Mișcarea pentru eliberarea colonilor (M.E.C.) — organizație sprijinită de un mare număr de laburiști și de sindicate — a adresat premierului Wilson o scrisoare cerînd ca Anglia să nu participe la restructurarea sau extinderea N.A.T.O. «În Pactul nord-atlantic — se arată în scrisoare — își găsesc sprijin regimurile dictatoriale de la Atena și Lisabona; pe de altă parte, participarea Angliei la alianță are drept unic efect creșterea dificultăților ei economice». Autorii scrisorii subliniază necesitatea sistării livrărilor de arme către colonialiștii portughezi din Angola, Mozambic și Guineea, precum și faptul că se impun măsuri hotărîte și eficiente împotriva regimului rasist de la Salisbury.

Reprezentanții mișcării s-au adresat și Ministerului Afacerilor Externe, arătînd că articolul 13 al tratatului specifică răspicat că la sfîrșitul celui de-al 21-lea an al N.A.T.O. oricare țară membră are dreptul de a se retrage din alianța atlantică, notificînd faptul cu prilejul sărbătoririi celor două decenii de existență. «Deci, după 4 aprilie 1969 Marea Britanie este liberă de a se retrage din N.A.T.O. Mișcarea pentru eliberarea colonilor cere să se facă acest pas în speranța că se va contribui astfel la înlăturarea diviziunii Europei, la instaurarea unui climat favorabil destinderii și lichidării celor două alianțe: N.A.T.O. și Tratatul de la Varșovia».

Atît M.E.C. cît și alte organizații intenționează să *continue lupta. Faptul este* cu atît mai important cu cît se apropie data conferinței naționale a partidului laburist, stabilită pentru luna octombrie. Nimeni nu așteaptă rezultate imediate și spectaculoase, dar ideea retragerii Marii Britanii din N.A.T.O. cîștigă tot mai mult teren și adepți care doresc să trăiască într-o Europă a destinderii.

MARSILIA

MUZEUL COPIILOR

Corespondență specială de la Sanda CRISTIAN

Printre miile de afișe care propun cele mai variate mărci de țigarete, detergenți sau excursii spre cele patru zări, unul mi-a atras atenția: «Muzeul copiilor». În primul moment am crezut că este un muzeu cu caracter științific. În realitate...

În incinta unuia dintre muzeele Marsiliei — palatul Longchamps — o sală foarte luminoasă a fost afectată unei experiențe care s-a dovedit excelentă: organizarea unui muzeu în care copilul să aibă un prim contact cu pictura. Vîrsta vizitatorilor: între 4 și 12 ani.

O sală albă, plină de lumină. La un metru înălțime de la podea sînt fixate tablouri special alese pentru această inițiere. Lîngă fiecare, pe o tăbliță neagră, indicațiile de rigoare, scrise cu caractere mari, caligrafice. Atenția celor mai mici vizitatori este atrasă în primul moment de buchetele de baloane multicolore ce plutesc în încăpere. Apoi privirea îi se oprește asupra marelui disc cu spectrul solar.

Intrarea e gratuită. Fie că vin în vizite organizate de școli și grădinițe, fie că vin individual, copiii sînt împărțiți în grupuri de cîte 25. Șase absolvente ale Școlii de arte plastice le stau la dispoziție. Am admirat îndeminarea cu care ele știu să cîștige, din primul moment, acest auditoriu neexperimentat, adeseori neîncrezător, spre a-l apropia de lumea minunată a artei. O dată cu primele explicații ale ghizilor, copiii află cum dacă amesteci o culoare cu alta iese o a treia. Alchimia culorii îi transpune pe acești Statu-Palmă-Barbă-Cot în lumea basmelor. Ei încep să fie atenți: partida e de pe acum cîștigată.

UN MINI-BUSINESS ȘI UN SUPER-JET

Un stilou cumpărat la una dintre librăriile pariziene și prevăzut cu o femeie goală, aurie, care se scufundă în licoarea sumbră a cernelii? «Made in Hong Kong»! Un evantai, model japonez, procurat în Parcul Național american din Yellowstone? «Made in Hong Kong»! Doriți o cămașă modernă, care să aibă țesut pe piepți sloganul: «Urmăresc femeile»? «Made in Hong Kong» și de vînzare în Chicago, Los Angeles sau New York. Poate aveți nevoie de 10 000 de miniaturi înfățișînd Turnul Eiffel, de 60 000 modele reduse ale tancurilor Shermann sau ale străvechilor limuzine De Dion Bouton? Ori numai de un unicat, și la proporții minime, reprezentînd Statuia Libertății? Adresați-vă oricărui negustor din Hong Kong. În mai puțin de trei săptămîni veți primi marfa purtînd încrustat pe verso: Hong Kong. Posed o lămpiță în cel mai autentic stil javanez. Aceeași marcă: Hong Kong.

Hong Kong — 460 de milioane dolari export în 1967.

*

Presa occidentală anunță multiplele calități ale celui mai mare avion american de transport (bineînțeles un super-jet) — «C 5 A Galaxie»: 75 metri lungime, 68 lățime, 19,80 înălțime (cît un imobil cu 6 etaje). Poate transporta pe o distanță de 4 500 kilometri fie 850 persoane, fie un tanc, patru jeep-uri cu remorci, două elicoptere, două camioane de cîte 4,5 tone de asemeni cu remorci, două ambulanțe, două camioane de 16 tone și 52 militari «specialiști». Și, pentru că este vorba de calități și transporturi, nu cumva «C 5 A Galaxie» ar putea transporta și un porumbel al păcii? Măcar unul, de probă, pe cele 28 de roți?

Maria ARSENE

RETROSPECTIVĂ HENRY MOORE

Henry Moore, una dintre cele mai proeminente personalități ale artei plastice contemporane, a împlinit recent 70 de ani. Cu acest prilej la Tate Gallery din Londra a fost deschisă o retrospectivă cuprinzînd 143 lucrări de sculptură și 72 desene. Fotografia noastră vi-l prezintă pe marele sculptor (centru) în incinta expoziției.

COMENTARIU

Principialitate verificată de practică

de Silviu BRUCAN

Pentru cronicarul extern, aniversarea marelui eveniment de la 23 August 1944 este prilej nu numai de sărbătoare, ci și de bilanț și perspectivă a unei activități bogate și prestigioase pe plan internațional.

Dacă ar fi să prindem într-o formulă chintesența și nota caracteristică a acestei activități care a adus României socialiste un prestigiu atît de mare pe toate meridianele pămîntului, trebuie să ne oprim desigur asupra promovării energice și neobosite de către partidul și guvernul nostru a principiilor suveranității și independenței naționale, egalității depline în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc. De ani și ani de zile, cu o tenacitate care a devenit proverbială, România socialistă proclamă insistent că stricta respectare a acestor principii în relațiile dintre state constituie principala condiție a unei vieți internaționale normale, a întăririi încrederii și colaborării între popoare, a asigurării păcii și securității în lume.

De-a lungul anilor, viața internațională însăși a demonstrat justețea poziției elaborate de Partidul Comunist Român și necesitatea de a desfășura lupta pentru triumful principiilor fundamentale în relațiile dintre state împotriva celor care le neagă importanța sau le deformează sensul.

Principiile fundamentale ale relațiilor internaționale contemporane sînt strîns legate unele de altele, interdependente, în cadrul unui sistem în centrul căruia se află principiul *suveranității*, respectarea dreptului fiecărui stat, popor sau națiune de a hotărî în mod liber, fără nici un amestec dinafară, asupra politicii sale interne și externe. Suveranitatea este în mod indisolubil legată de *egalitatea* dintre state mari și mici, reflectînd o realitate a vieții contemporane în care statele, indiferent de mărimea și influența lor, sînt în mod egal suverane.

Experiența istorică arată că atîta timp cît există mari diferențe, disparități sau decalaje între națiuni și state — în special pe plan economic și militar — tendința marilor puteri este de a folosi aceste inegalități, a domina organizațiile internaționale și a încerca să le subordoneze promovării intereselor lor.

Pornind de la aceste realități, țara noastră a susținut cu energie că principiile menționate trebuie să-și găsească o aplicare exemplară în politica țărilor socialiste, chemate să instaureze între ele un nou tip de relații cu adevărat frățești, de stimă și de încredere reciprocă, calitativ diferite de relațiile caracteristice imperialismului, care rezidă în dominația politică și exploatarea economică exercitată de țările puternice asupra celor slabe, imixtiuni în treburile interne, practici de dictat, tendințe de hegemonie, de intimidare, represalii și sancțiuni. Activitatea României socialiste pe acest plan este cu atît mai intensă cu cît prietenia și alianța cu toate țările socialiste constituie *elementul central* al politicii noastre externe. Ea și-a găsit recent expresia în afirmarea încrederii în capacitatea Partidului Comunist din Cehoslovacia de a asigura succesul operei de edificare a socialismului și a dreptului său sacru de a o realiza conform năzuințelor poporului, fără nici o imixtiune dinafară. «Respectarea independenței fiecărui partid, neamestecul în treburile interne — a declarat tovarășul Nicolae Ceaușescu — constituie o condiție fundamentală pentru clădirea unor relații de egalitate și încredere reciprocă între partidele comuniste și între țările socialiste».

Desfășurînd relații multilaterale cu toate țările, indiferent de orînduirea socială, România socialistă a subliniat în permanență că respectarea strictă a dreptului inalienabil al fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta și calea de dezvoltare și totodată renunțarea categorică la folosirea forței armate în relațiile interstatale constituie premisa fundamentală a coexistenței pașnice. În acest spirit, guvernul român a adoptat o poziție hotărîtă de condamnare a agresiunii americane în Vietnam și a susținut permanent că soluționarea conflictului poate avea loc numai prin tratative politice pe baza respectării dreptului poporului vietnamez de a-și hotărî singur soarta.

Aceeași poziție principială a călăuzit atitudinea României socialiste față de conflictul din Orientul Apropiat și eforturile ei pentru soluționarea pașnică a acestuia.

Inițiativele politice și diplomatice ale guvernului român pe linia destinderii în Europa și a înfăptuirii securității pe continentul nostru și-au cîștigat o largă recunoaștere. În genere, politica externă dinamică și constructivă a impus România socialistă ca o forță de care se ține seama, ca un stat ale cărui puncte de vedere sînt respectate.

Practica internațională confirmă tot mai pregnant justețea și înțelepciunea politicii noastre externe.

SPAȚIALE

Societatea de televiziune britanică B.B.C. a cheltuit aproape 400 000 de lire pentru a asigura transmiterea pe viu a celor mai importante momente ale convenției republicane de la Miami prin intermediul satelitului american Intelsat II. Cu o oră însă înainte de începerea emisiunilor, B.B.C. a fost anunțat de compania americană Comsat că nu-i mai poate pune la dispoziție satelitul, deoarece administrația națională spațială a S.U.A. are nevoie de el exact la aceeași oră pentru programul său. A început o bătălie aprigă contra cronometru cu administrația americană pentru a o determina să-și schimbe programul, mai ales că B.B.C. avea contracte de retransmitere a emisiunilor în circa 30 de țări. Zadarnic. În cele din urmă inginerii serviciului de televiziune engleză au aflat că la aceeași oră funcționează un alt satelit, Intelsat I, care însă este destinat în primul rînd comunicațiilor telefonice și telegrafice.

Ceea ce administrația spațială americană a refuzat, au acceptat companii de poștă și telecomunicații din întreaga lume. La apelul B.B.C., ele și-au transferat comunicările pe cablurile existente, eliberînd satelitul de traficul telefonic. Emisiunea a avut loc, conform celor prevăzute în prealabil, la timp și în foarte bune condițiuni tehnice.

Ce se întîmplă însă dacă administrația americană spațială solicită și al doilea satelit pentru activitățile sale? Nu numai că emisiunea nu ar fi avut loc, dar publicul ar fi aflat direct ce înseamnă monopolul american în domeniul comunicațiilor spațiale interoccidentale. Confruntarea cu realitățile a fost doar amînată. Ar fi interesant de lămurit încă un aspect: încercarea de a bloca transmiterea convenției republicane în Europa a fost declanșată de nevoi spațiale sau de altele terestre?... De pildă, de interesele electorale ale partidului democrat.

N. LUPU

„CONCORDE 001" PE PISTĂ

Toulouse-Blagnac, Franța. Avionul franco-britanic «Concorde 001» a trecut săptămîna aceasta prin primele probe de rulare pe pistă și manevrare la sol. Respectivele probe ar fi trebuit să aibă loc cu cîteva luni în urmă.

„NU VĂ APLECAȚI ÎN AFARĂ!"

Reputația științifică a lui Galileo Galilei este în pericol.

Cine l-o amenință? Domnul Samuel Shenton, un englez sexagenar, de profesie pictor de firme și... președinte al lui «International Flat Earth Society» (adică, al «Societății internaționale a pămîntului... plat»). Da, ați citit bine: pămîntul PLAT! Și este vorba chiar de planeta noastră, căreia li refuză o caracteristică esențială: forma de glob.

Mr. Shenton are felul său cu totul original de a explica — de pildă — dispariția unor persoane a căror urmă n-a mai putut fi descoperită, cu toate cercetările întreprinse de poliție: e vorba de cei care au trecut, din nebăgare de seamă sau intenționat, dincolo de... capătul lumii. După părerea domnului Shenton, la marginea pămîntului s-ar găsi, pasămite, o mare barieră de ghețuri; o dată trecută această barieră, cutezătorul respectiv cade în... gol, de unde nu se mai poate întoarce niciodată! Deci, atenție: E «pericoloso sporgersi».

Alte comentarii fiind de prisos, ne mulțumim să comunicăm, «pour la bonne bouche», cîteva dintre convingerile «beton-armate» ale membrilor societății prezidate de extraordinarul Mr. Shenton:

— soarele este un disc plat cu un diametru de 50 de km;

— pămîntul nu se învîrtește, ci se află într-o veșnică imobilitate;

— deasupra pămîntului se găsește un acoperiș, la prea mare înălțime însă pentru a-i apăra de... ploaie.

Mircea NOVAC

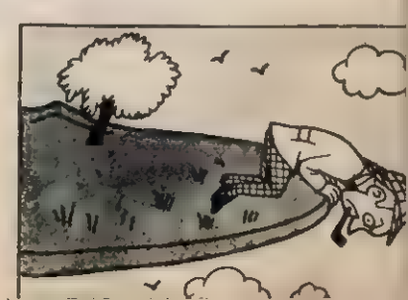

ARHIVĂ-FOTO

PACTUL KELLOGG-BRIAND

La 27 august 1928 se semna la Paris primul document diplomatic privitor la interzicerea războiului dintre popoare — Pactul Kellogg-Briand, cum a fost denumit în analele diplomației. Inițial documentul a fost semnat în numele a 14 state: Franța, Anglia, Italia, S.U.A., Germania, Belgia, Japonia, Canada, Australia, India, Noua Zeelandă, Colonia Capului, Cehoslovacia și Polonia. România a aderat cîteva zile mai tîrziu — la 4 septembrie 1928, iar U.R.S.S. la 6 septembrie. Articolul 1 al tratatului menționa: *Înaltele puteri contractante declară solemn, în numele popoarelor respective, că ele condamnă războiul și renunță la el ca instrument în relațiile lor internaționale...»*

În fotografie: **Frank Billings KELLOGG,** secretarul de stat al S.U.A., semnînd documentul. În spatele său, coautorul pactului, **A. BRIAND,** ministrul afacerilor externe al Franței, avînd în dreapta, pe același rînd, pe **STRESSEMAN,** ministrul de externe al Germaniei.

Nu demult, două avioane de recunoaștere americane au primit o misiune neobișnuită: să ia un număr de fotografii aeriene ale Amfiteatrului internațional din Chicago și ale cartierelor învecinate. Imaginile erau necesare serviciului secret pentru a stabili măsurile de securitate ce vor trebui luate cu prilejul convenției democrate de la 25 august, care va desemna candidatul partidului la alegerile prezidențiale din toamnă.

Asasinatele politice din ultimul an — pastorul Martin Luther King și Robert Kennedy — precum și puternicele incidente care au avut loc cu prilejul convenției partidului republican de la Miami Beach au determinat autoritățile americane să ia o serie de măsuri suplimentare de precauție pentru a asigura securitatea președintelui Johnson, precum și a vicepreședintelui Humphrey, a celorlalți candidați la învestitură și, în general, a personalităților politice care vor fi prezente la convenția de la Chicago.

Un ziarist care a avut o convorbire cu unul dintre cei ce organizează securitatea delegaților la convenție a relatat cîteva amănunte interesante. Au fost mobilizați, încă de la începutul lunii, 50 000 de soldați, polițiști și agenți federali, în afara oamenilor din serviciul secret. Dintre cei 50 000, peste 8 000 sînt agenți îmbrăcați civil, iar 5 500 membri ai gărzii naționale, special antrenați pentru reprimarea unor eventuale tulburări rasiale.

Între măsurile speciale care vor fi luate se numără și amenajarea unui teren de aterizare pentru elicoptere pe acoperișul amfiteatrului — unde vor sosi și de unde vor pleca atît președintele S.U.A. și suita sa, cît și ceilalți participanți la convenție. Permisele de intrare vor fi valabile numai cîte o singură zi, și în fiecare se va preciza locul unde va trebui să stea posesorul său.

Florin UDREA

Anderstorp este o mică localitate din sudul Suediei, cu circa 4 000 locuitori, pînă de curînd puțin cunoscută chiar și suedezilor. Dar, nu demult, aici a fost inaugurată cea mai modernă pistă de automobilism din nordul Europei. Pista singură are o lungime de 4 100 de metri și o lățime de 9,3. Ea a fost combinată cu o pistă de decolare-aterizare pentru avioane, lungă de 800 m.

Întregul ansamblu, care se întinde pe o suprafață de 730 000 mp, este prevăzut cu tribune, instalații complexe de iluminat, cabine, terenuri de parcare pentru 40 000 de autoturisme, chioșcuri și chiar cu un bazin de înot.

În afara celor trei-patru concursuri automobilistice anuale ce se vor desfășura aici, complexul poate fi folosit, de pildă,și ca pistă de încercare pentru diverse vehicule, precum și pentru concursuri cicliste, cursuri de automobilism etc. Specialiștii afirmă că Suedia, construind pe teritoriul său acest «Le Mans», are mari șanse să poată organiza în viitor curse automobilistice internaționale.

Iancu RĂPAN

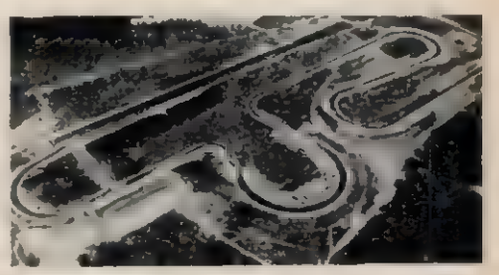

COMPUTER

• **1 200 000 autovehicule înmatriculate la Roma. În fiecare an numărul lor crește cu 130 000.**

• **Guvernul belgian a hotărît să cumpere 28 avioane franceze de tip «Mirage-5». Costul lor total: 660 000 000 franci francezi.**

• **Guvernul ungar a alocat 10 000 000 000 de forinți pentru ameliorarea aprovizionării cu apă a populației. În prezent, numai 30 la sută din populație obține apă potabilă prin rețea. În 1985 procentul va fi de 85%.**

• **Grija ale Bundeswehrului: doar un medic militar la 800 de soldați. În Franța, unul la 135.**

• **50 de țări cumpără din Cehoslovacia avioane de sport și utilitare. Cel mai solicitat este în prezent avionul cu reacție (pentru antrenament) «L29 Delfin», exportat pînă acum în 1 500 exemplare.**

• **«Simca» — a patra producătoare de automobile din Franța — își extinde uzinele de la Rochelle, dublîndu-le capacitatea. Pînă în 1972, datorită capitalului avansat de compania americană «Chrysler» (noul ei proprietar), Simca va dispune de o uzină și în nordul Franței.**

• **Dieter Ross din Schleswig (R.F.G.) a obținut premiul I (600 mărci) la un «maraton vorbit». El a vorbit 150 de ore în șir, doborînd astfel vechiul record mondial: 141 ore.**

• **120 000 000 de oameni suferă în Africa și în diferite țări din Asia de pe urma unui flagel necruțător: Bilharzioza.**

• **Pe aeroportul Kennedy din New York au fost arestați alți 5 traficanți de stupefiante. În bagajele lor s-au găsit 25 kilograme de heroină.**

• **«Reuter» anunță: Statele Unite au acordat anul acesta Indoneziei cu titlu de ajutor 125 000 000 dolari.**

• **În primele 6 luni ale acestui an numărul automobilelor japoneze exportate s-a dublat în raport cu aceeași perioadă a anului 1967.**

MONTEVIDEO. Un colț din vasta plajă ce mărginește, pe o distanță de 20 km, capitala Uruguayului. Acest călăreț de bronz, cu tradiționalul «poncho» aruncat pe umeri, pare să contemple plaja Ramirez și, în depărtare, volumele masive ale Palatului municipal.

CRONICA DE TREI SECUNDE

Cosmos (1)

Vine spre galaxia noastră — nu spre Terra, stați cuminți — un nor de hidrogen, cine știe cum și de unde scăpat căci cosmosul este mai complicat decît căile Domnului, lung de 20 de ani-lumină, cu o viteză neobișnuită de 150 km/secundă. L-au descoperit olandezii, au și făcut un raport senzațional, lumea a zărit la telescoape. Panică pe pămînt nu are rost să se creeze: directorul Oot de la observatorul din Dwingeloo (acești dubli «o» sînt mai liniștitori decît stelele într-o fîntînă, vara) zice că norul se va ciocni cu Calea Laptelui și va avea loc un cataclism de mare interes științific pentru astronomii terestri. E O.K. Nimeni dintre noi nu cred să aibă ceva împotrivă ca de pe pămînt să se privească la catastrofele de pe Calea Laptelui, mai ales că n-avem nici o vină în producerea lor. La atîtea catastrofe create de noi, oamenii, cu mintea și brațele noastre — e cazul ca o dată, măcar o dată să ne bucurăm că una nu ne aparține sau nu ne va aparține dacă o fi și o fi cînd o fi. Să nu ratăm niciodată asemenea clipe de umilință și modestie. Sînt atît de rare...

Cosmos (2)

Dar australienii merg mai departe decît Oot și susțin că masele astea de hidrogen se vor ciocni de Calea Laptelui pentru că însăși calea aceea le atrage, le aspiră spre ea, cu o forță drăcească. Asta — foarte abstract vorbind — mi se pare suspect. Știam că această cale e la locul ei, pașnică, simpatică, poetică, ce mare pericol pot reprezenta acolo, departe, cîteva pîcături din sînul lunonei ajunse în cer pe cînd îl alăpta pe Hercule? Dormeam liniștit. Atunci de unde naiba i s-a năzărît să atragă nori de hidrogen și să aspire la catastrofe! Nu știa că nu-i de joacă cu hidrogenul? Ce a enervat-o, ce a exacerbat-o, ce a făcut-o să-și piardă mințile, ca să cheme spre ea un cataclism la 150 km/secundă? Unde a văzut ea asemenea practici? Mister.

Bine că toată chestia se va petrece la ei, acolo...

Radu COSAȘU

MEMENTO

LA NOI ACASĂ

de la trimisul nostru special Eugen MANDRIC

Sînt foarte bucuros că, la cîteva ore numai după ce m-am reîntors în București, să pot gîndi cu creionul în mînă despre Praga și despre ceasurile unice pe care le-am petrecut acolo.

Televiziunea, radioul, presa v-au informat amplu despre desfășurarea vizitei delegației de partid și de stat române, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu. După cîte înțeleg din discuțiile cu prietenii de aici, din București, România se simțea, în zilele acestea, invitată la Praga. Ziaristul care are cinstea să vă solicite aici atenția, transmitea din Praga că Tratatul semnat de tovarășii Ceaușescu și Svoboda a fost parafat de sentimentul popular, că cehii și slovacii l-au aclamat cu reală emoție. Reîntîlnesc în București aceeași temperatură, aceeași splendidă unanimitate a sentimentului popular, aceeași convingere intimă a omului de pe stradă, că prietenia româno-cehoslovacă ne privește personal pe fiecare dintre noi.

Eram în curtea interioară a Hradului, sprijinit de o statuie turnată în metal, acum cîteva secole, la Brașov, cînd în balconul președinției republicii au ieșit în prima zi a vizitei, pentru a răspunde aclamațiilor cîtorva mii de oameni, conducătorii de partid și de stat români și cehoslovaci. Se strigau lozinci închinate prieteniei noastre, se scanda, se fluturau steguleț, se agitau pancarte fabricate acasă... Dintre cuvintele fierbinți pe care le-am auzit acolo, atunci, la fața locului, m-a emoționat cel mai puternic scandarea cuvîntului microfon. Mulțimea scanda microfon adresîndu-se tovarășului Ceaușescu, mulțimea vroia să-i asculte pe români, să dialogheze cu românii despre socialism și fericire, despre libertate și viitor, despre suveranitate și solidaritate.

După semnarea Tratatului, conducătorii de partid și de stat ai celor două țări au fost, după cum știți, oaspeții muncitorilor uzinei «Avia». Era evident, și cîtă bucurie se cuprindea în evidența aceasta, că tovarășii Ceaușescu și Dubcek se simțeau la ei acasă. Era evident, și cîtă mîndrie se cuprindea în evidența aceasta, că muncitorii praghezi îi simțeau din familia lor pe conducătorii partidelor noastre comuniste.

Actul politic pe care îl constituia Tratatul și însăși vizita delegației noastre a fost supus, la «Avia», aprobării clasei muncitoare, și cu această constatare ajungem la ceea ce este esența democratică și frumusețea omenească a socialismului, așa cum îl înțelegem la noi acasă, în România, așa cum îl înțeleg, la ei acasă, cehii și slovacii. Iar din acest punct de vedere, în această uzină în care fiecare al treilea muncitor e comunist, la «Avia», simțeai că se desfășoară ceva încărcat de sensuri și adevărat ca lumina zilei.

Aș vrea să închei aceste cîteva rînduri transcriind niște notații din Praga, în care vă propuneam să ne oprim o clipă împreună pe cheiul Vltavei, în fața Facultății de filozofie. Avem în spate străduțele înguste, bătucite de pași care încep în legendă, cu Golemul, avem sub noi Vltava larga, domoala, masiva, foarte cehă, dacă se poate spune așa, iar în față colina Hradului, castel și fortăreață, simbol național și președinția republicii, complexul cel mai desăvîrșit de monumente praghezi și locul unde se țin ședințele cele mai importante ale Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia. Din locul acesta nu vedem decît cultură, frumusețe și istorie, un amestec tulburător combinat de-a lungul a foarte multe secole.

Cînd delegația partidului nostru și a țării noastre discuta tovărășește la Hrad relațiile, principiile și prietenia dintre poporul nostru și popoarele acestei țări, mă gîndeam că niciodată ca în zilele noastre oamenii n-au avut în față atîtea întrebări și atîta răspundere.

Acolo, pe malul Vltavei, trăindu-mi lucid speranțele, așteptam răspunsuri socialiste la problemele acestei epoci. Constat acum că același sentiment a însoțit și la noi acasă întîlnirea delegațiilor țărilor noastre. Cred că facem ceea ce ne îndemna, în ultimele rînduri pe care le-a scris, Julius Fucik: «Oameni, eu v-am iubit, vegheați».

carte

Dintre ultimele apariții la Editura politică, notăm:

● **1848 la români. Oameni, fapte, idei.** Prin felul cum este alcătuită de un colectiv de specialiști, cartea se înscrie ca o utilă contribuție la cunoașterea mai adîncită și directă a gîndirii și mișcării social-politice pașoptiste. Cuprinsul cărții e format din programe revoluționare, hotărîri, proclamații, corespondență și articole din presa vremii, multe dintre ele inedite.

● **Documente din istoria mișcării muncitorești din România 1910-1915.** Volumul, de circa 700 pagini, apare sub egida Institutului de studii istorice și social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R. și se încadrează în seria de documente publicate privind istoria mișcării muncitorești din țara noastră. În cuprinsul volumului găsim materiale care reflectă activitatea Partidului social-democrat din România și a secțiilor sale, a Consiliului general al sindicatelor, a Uniunii tineretului socialist, a organizațiilor politice și profesionale ale clasei muncitoare în contextul economic, politic și social din perioada anilor 1910-1915.

● **M Gh. Bujor: Ștefan Gheorghiu și epoca sa.** O evocare caldă — în care prezența amintirilor personale conturează și mai viu eroul — dar nu lipsită de rigurozitate științifică în aprecierea acestei luminoase figuri de militant revoluționar.

● **Dobrogeanu-Gherea: Studii și articole social-politice.** Cîteva titluri din sumarul acestei culegeri din opera valorosului cărturar și ideolog: Socialismul în România (capitol din «Ce vor socialiștii români?»); Concepția materialistă a istoriei; Rezultatele economice ale neoiobăgiei (capitol din «Neoiobăgia»); Asupra socialismului în țările înapoiate; Caracterul războiului actual (capitol din «Război sau neutralitate», studiu scris în 1914).

● **M.C. Stănescu: Gh.M. Vasilescu** (biografie și culegere de articole). Lucrarea apare în colecția «Evocări», inițiată de Institutul de studii istorice și social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R. Biografia și textele selecționate din opera publicistică a lui Gh.M. Vasilescu (1891-1929) — întîmpinate în volum — ne fac cunoscute personalitatea și activitatea unuia dintre militanții de seamă ai mișcării noastre muncitorești și socialiste, organizator, propagandist și publicist de talent.

muzică

● **Revelion la... Iulie** este titlul premierei oferite vilegiaturiștilor de pe litoral de teatrul constănțean de estradă. Spectacolul este semnat de specialiști ai genului: Nicușor Constantinescu și George Voinescu — text, regie, scenografie; H. Mălineanu și Aurel Manolache — muzică; Oleg Danovschi — coregrafie. Interpreți locali și «împrumutați»: Jean Constantin, Gelu Manolache, Ilona Mogica, Trio Do-Re-Mi ș.a.

● După **Hustin, Laufer, Kalinka, Iuti-I** și pe **Bobby Solo** revenind pe

Bobby Solo

plaiuri românești. Cîștigătorul trofeului de la San Remo (1965), deținătorul a trei «discuri de aur», interpretul neuitatei melodii «Una lacrima sul viso» va cînta pe scena Sălii Palatului între 7 și 12 septembrie și va fi acompaniat de orchestra sa. O dată cu cunoscutul solist italian o vom asculta și pe compatrioata sa Rita Della Torre.

cinema

● **În orașul «5».** După «Doamna cu cățelul», a cărei metamorfoză cinematografică ne-a trimis pe urmele adevăratului Cehov («adevărat» în sensul că fiecare — sau aproape fiecare — s-a găsit acolo un Cehov al său), actuala ecranizare a nuvelei «Ionîci» nu-și mai găsește echilibrul. Iosif Heifiț rămîne același cineast cu fine intenții, cu un remarcabil simț al cadrului, un bun creator de atmosferă, numai că își caută uneori spriinul în altă parte, în afara filmului. În distribuție: Anatoli Papanov, Andrei Popov, Alexei Batalov, Nonna Terentieva, Lidia Stîkan, Igor Gorbacev.

● **Premiere strict secrete.** Unul dintre veteranii cinematografiei cehoslovace, Martin Fric (Povestirile lui Capek, Brutarul Împăratului, Împăratul brutarului, Agrafa albă, Oameni în rulotă), se ascunde în spatele unei povești cu structură polițistă, pentru a trage cîteva semnale de alarmă în urechile celor slabi de cuget. Interpreți: Jiri Sovak (Cînd vine pisica, Cine vrea s-o ucidă pe Jessie), Jirina Bohdalova (Nuntă cu peripeții, Doamna de pe șine), Vladimir Menșik (Dragostea unei blonde), Cestmir Randa.

● **Cinemateca patronează** de cîteva zile — acțiunea se prelungește și în zilele următoare — un ciclu de ecranizări de toate neamurile, unele foarte bune, cîteva bune și încă vreo cîteva onorabile: **La strada, Moara cu noroc, Climate, Pădurea spînzuraților, Război și pace, D'ale carnavalului, Agonie și extaz.**

plastică

● **Maria Grigorescu-Vasilovici** — sculptură și ceramică. Fidelitatea pentru armoniile clasice artista și-o păstrează și în această expoziție. Lucrările prezentate datează din ani diferiți. Numeroase portrete sondează psihologia unor personalități, expresia perenă («Bacovia», «N. Iorga», «Coșbuc» ș.a.). Ceramica e tot atît de cuprinzătoare prin galeria de personaje de tip social-istoric. Deosebită prin umor ne-a părut «Fricoșia», și de un lirism pur, colocviul sentimental după Verlaine (pavilionul C din parcul Herăstrău).

● **Richard M. Mayol** — pictură, acuarelă, desen. Portrete, peisaje, flori, rod al unei activități de peste zece ani. Dacă portretele vor să comunice integral personajele și dacă această fidelitate a modelului estompează oteodată artistul, în schimb peisajele reprezintă din plin sensibilitățile interioare ale creatorului. Mai deosebite sînt miniaturile («Apus de soare», «Peisaj din Alsacia», «Peisaj de toamnă», «Peisaj de munte» etc.) impregnate de o autentică poezie a naturii (pavilionul C din parcul Herăstrău).

● **Romul Ladea.** Portretist neîntrecut al unor personalități («Horia», «Simion Bărnuțiu», «Rebreanu», «Blaga» ș.a.) sau al chipurilor de țărani, opera sculptorului Ladea este prezentată în toată complexitatea ei și explicată de N. Crișan într-un recent album. Ample referiri biografice potențează analiza (Editura Meridiane).

● **Monumentele istorice din Turda** — o monografie istorică bine documentată semnată de Camil Mureșan. Substanțele referiri la clădirile care constituie tezaurul arhitectonic și artistic al acestui străvechi oraș, în sfîrșit o sută de gravuri și fotografii, toate acestea constituie un îndrumar prețios pentru cine, poposind în Turda, vrea să-i cunoască trecutul (Editura Meridiane).

teatru

Olga Tudorache

● **Un nou spectacol «sunet și lumină».** În ambianța Muzeului doctor Minovici se desfășoară un original și izbutit spectacol în care sunetul și lumina joacă rolul principal. Trei tineri regizori: Olimpia Varadi, O. Greavu Geo Berechet au compus o reprezentație în care, reușind să dinamizeze obiectele de artă le-au dat o nouă expresivitate, într-o atmosferă de tensiune dramatică. Ilustrația muzicală, vie, autentică, de inspirație populară, aparține lui Lucian Ionescu și Titus Suru, iar luminile sînt dirijate de cunoscutul meșter Titi Constantinescu. Oferind acest spectacol publicului bucureștean, ansamblul «Perinița» contribuie efectiv la îmbogățirea peisajului estival.

● **La Erlangen,** oraș universitar din Bavaria, la cea de-a 17-a ediție a unui festival de teatru studențesc au participat și ucenicii-actori ai Institutului de artă teatrală și cinematografică din București cu **Nenorocirile din dragoste ale lui Arlechino,** scenariu pe teme ale commediei dell'arte. «Abendzeitung» scrie: «Pentru prima dată publicul se amuză la festival; regie, realizare actoricească și scenografie au constituit un tot perfect». Au jucat: Gita Popovici, Florina Luican, Ada D'Albon-Azimioară, Aurora Roman, Paula Bentz, Ovidiu Moldovan, Sorin Stratilat, Dan Bubulici, Dorel Iacobescu și Voicu Iulian. Regia: Victor Moldovan; scenografia: Mircea Rîbinschi.

● **Duminică 25 august,** premiera radiofonică **Întoarcerea lui Ulise** de Alice Hulubei. În distribuție: Dana Comnea, Ion Pavelescu, Eugenia Popovici, Dan Tufaru, Olga Tudorache, Draga Olteanu, Mihai Mereuță, Carol Kron. În reluare, scenariile: **Mașina de calculat** de Paul Everac (26 august), vodevilul **Iubesc, iubesc** de Mass și Cerwinski (28 august), dramatizarea a două schițe de Teodor Mazilu: **Iaurtul și cunoașterea lumii** și **Gangsterul** (29 august). La 30 august se transmite **Cocoșatul de la Notre-Dame,** dramatizare după cunoscutul roman al lui V. Hugo, în distribuția căreia figurează, printre alții, Maria Filotti, Ion Manolescu, Alexandru Critico.

pronosport

PRONOSPORT
Pronosticul antrenorului TITUS OZON la concursul pronosport nr. 34 din 25 august 1968

I. Farul-Petrolul	1
II. «U» Craiova-Crișul	1
III. Vagonul-Progresul	1
IV. Dinamo-Bacău-Jiul	x
V. Polit. Iași-«U» Cluj	x
VI. Chimia Sv.-Electronica Obor	1
VII. Oțelul Galați-CFR Pașcani	1
VIII. Poiana-Flacăra	x
IX. Olimpia-Ind. sîrmei	1
X. C.S.M. Reșița-CFR Timiș.	1
XI. Chimia Rm.V.-CFR Arad	x
XII. Ceahlăul-Steagul roșu	2
XIII. Metalul Tr.Sev-C.S.M. Sibiu	1

FLACARA

36
68

ANUL XVII
NR. 692
31 AUGUST 1968

SĂRBĂTORIREA ZILEI DE 23 AUGUST

O VIGUROASĂ EXPRESIE A UNITĂȚII DE MONOLIT DINTRE PARTID ȘI POPOR

Cea de-a XXIV-a aniversare a eliberării României de sub jugul fascist a prilejuit o strălucită manifestare a întregului nostru popor care, o dată mai mult, în ziua sărbătorii noastre naționale a raportat rodnicul bilanț al muncii sale creatoare. Demonstrația din București și din țară a fost expresia vie a patriotismului înflăcărat al națiunii noastre socialiste, a atașamentului său față de cauza păcii și socialismului. Animați de îndreptățită mîndrie pentru rezultatele hărniciei și talentului lor, muncitorii, țăranii și intelectualii României socialiste, strînși uniți în jurul Partidului Comunist Român, al Comitetului său Central, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, și-au exprimat hotărîrea neînduplecată de a traduce în viață politica internă și externă a partidului și statului nostru.

Trec gărzile patriotice, umăr lîngă umăr, în pas cadențat și ferm. Muncitori, țărani, intelectuali — apărători ai cuceririlor noastre revoluționare.

Din fluviul nesfîrșit al oamenilor muncii prezenți la marea sărbătoare s-au revărsat uriașele valuri de dragoste pentru patrie și partid.

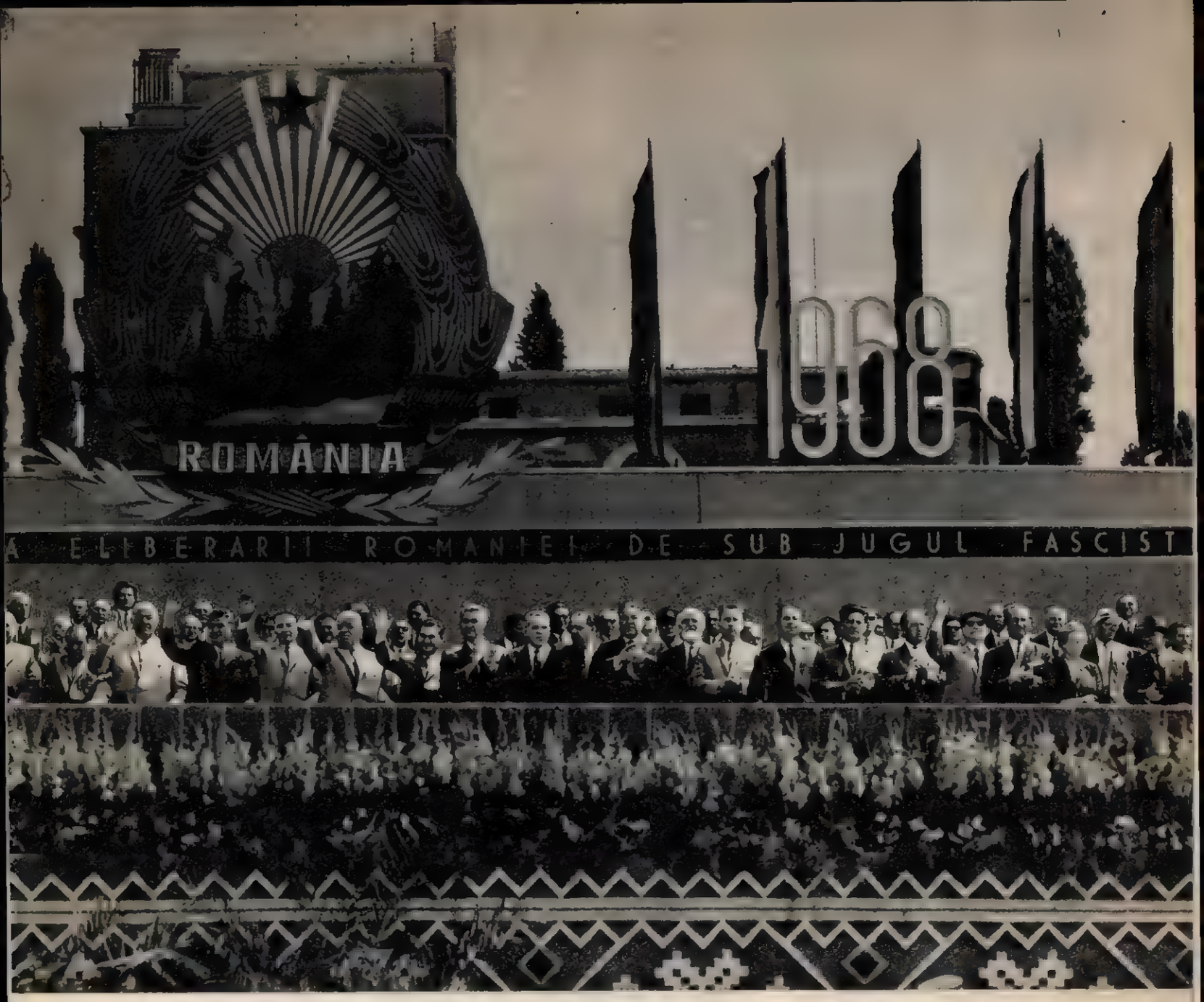

floare a generației de mîine, care mulțu-
ește partidului pentru grija pe care o poartă
oiilor patriei.

Tribuna oficială din Piața Aviatorilor din Capitală.

◀ Parada militară a demonstrat temeinica pregătire și măiestria armatei noastre. În fotografie: trec, prin fața tribunei oficiale, unitățile de rachete antitanc, dirijate.

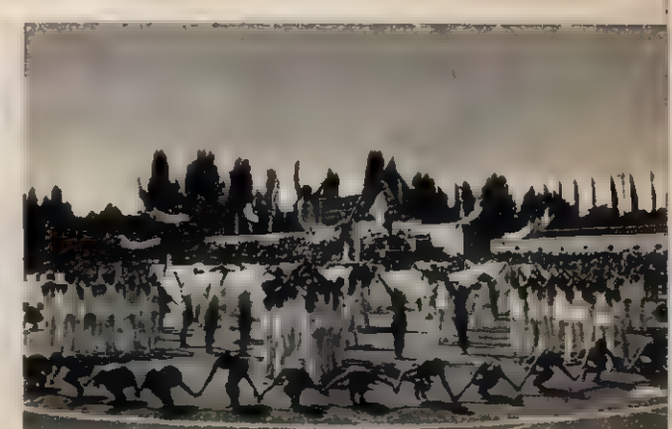

Tinerețe, sănătate, vigoare — iată ce au sugerat demonstrațiile sportive în fața tribunei.

Actualitatea

F

Prezentarea grafică Vasile OLAC

COPERTA NOASTRĂ:

Primele automobile românești „Dacia-1100"

Fotografie de S. STEINER

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 4112. Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

Clipe de neuitat. Muncitori din întreprinderi, țărani de pe ogoare, intelectuali, au avut prilejul să se întîlnească nemijlocit cu conducătorii de partid și de stat în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, să le vorbească despre treburile județului lor, să primească prețioase îndrumări, calde îndemnuri.

ÎN MIJLOCUL POPORULUI

Precum se vede, brașovenii ieșiți cu mic, cu mare pe străzi să-i salute pe conducătorii de stat și de partid n-au vrut să țină seama de ploaia torențială iar entuziasmul lor nu s-a manifestat cu mai puțină căldură.

Vizita conducătorilor de partid și de stat în județele Brașov, Covasna și Harghita a constituit o nouă și puternică manifestare a unității — pe care nimeni și nimic n-o poate clinti — dintre partid și popor. Zecile de mii de oameni, constructori de tractoare și de autocamioane, țărani cooperatori, oameni de știință, cetățeni români, maghiari, secui, germani din Brașov, Sf. Gheorghe, Covasna, Odorheiul Secuiesc au întîmpinat pe conducătorii de partid și de stat, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, într-o atmosferă de indescriptibil entuziasm. Femei și bărbați, tineri și bătrîni și-au reafirmat dragostea fierbinte și atașamentul față de partid și de cauza socialismului, reînnoindu-și angajamentul de a-și închina toată puterea lor de muncă înfăptuirii politicii partidului și guvernului în toate domeniile de activitate. Adresîndu-se zecilor de mii de oameni ai muncii întruniți în mitinguri la Brașov, Sfîntu Gheorghe, Miercurea Ciuc, Odorheiul Secuiesc, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că a se consulta cu oamenii muncii din întreprinderi, din sate, din instituții, din diferitele localități ale patriei, a devenit pentru conducătorii de partid și de stat o practică permanentă în opera de construcție socialistă: «...**pentru ca, împreună, să stabilim cum să acționăm mai bine pentru a asigura mersul înainte, tot mai hotărît, al patriei noastre pe calea bunăstării**» — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu, în aplauzele și puternicele urale ale participanților la mitingul de la Miercurea Ciuc.

După ce a relevat succesele obținute de oamenii muncii din cele trei județe vizitate, în toate domeniile vieții economice, sociale, culturale, și a dat indicații prețioase în legătură cu dezvoltarea pe mai departe a județelor vizitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a explicat încă o dată atitudinea țării noastre față de evenimentele internaționale de arzătoare actualitate. Dînd expresie părerii unanime a întregului nostru popor, secretarul general al Comitetului Central al partidului nostru a subliniat credința neclintită că nimic nu poate împiedica o bună colaborare și cooperare cu țările socialiste, pentru că numai în felul acesta poate fi asigurat mersul înainte al tuturor țărilor socialiste. «**Prietenia** — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — **este rezultatul unei colaborări deschise, frățești, care să se bazeze pe libera, libera și iar libera adeziune a întregului popor. Numai așa forța și unitatea țărilor socialiste vor fi de neînvins**».

Mereu în mijlocul poporului, conducătorii de partid și de stat, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, dau un strălucit exemplu de aplicare în viață a orientării Congresului al IX-lea în direcția lărgirii continue a democrației noastre socialiste, care să permită participarea activă a tuturor cetățenilor patriei la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului nostru.

Înfrățiți de idealurile comune ale construcției socialismului, de sentimentele comune ale dragostei pentru patria lor, Republica Socialistă România, oamenii muncii, români, maghiari, germani, secui, au venit în număr impresionant la întîlnirile cu conducătorii iubiți.

«AVEM NEVOIE SĂ ÎNTĂRIM ŞI SĂ SUDĂM ŞI MAI MULT UNITATEA ÎNTREGULUI NOSTRU POPOR; FIECARE LA LOCUL SĂU DE MUNCĂ, MUNCITOR, ŢĂRAN, INTELECTUAL, SĂ FACĂ TOTUL PENTRU A REALIZA SARCINILE CE-I REVIN».

(Din cuvîntarea rostită la Braşov, în ziua de 26 august, de către tovarăşul

NICOLAE CEAUŞESCU)

APROBĂM PRINCIPIILE POLITICII EXTERNE A PARTIDULUI ŞI GUVERNULUI

Un salut din adîncul inimii pentru gazdele primitoare.

ACESTEA SÎNT SIMŢĂMINTELE NOASTRE!

Din Declaraţia recentă a Marii Adunări Naţionale, cît şi din cuvîntările conducătorilor de partid şi de stat ţinute la adunările care s-au desfăşurat în întreaga ţară, se desprinde clar caracterul profund constructiv al principiilor politice externe ale partidului nostru. Ele vădesc încă o dată preocuparea pentru asigurarea unui climat de prietenie strînsă şi colaborare creatoare între toate ţările socialiste, de pace şi înţelegere în lume. Judecata sănătoasă a partidului, cuvîntul său plin de adevăr demonstrează o deplină principialitate şi un puternic spirit de răspundere faţă de poporul nostru, faţă de cauza unităţii ţărilor socialiste, a mişcării comuniste, a păcii în lume.

Prin politica sa internă şi externă, partidul şi guvernul nostru dau expresie clară năzuinţelor întregii naţiuni. Realizînd această politică a fost făurită la noi o viaţă nouă, iar acum ne îndreptăm cu paşi siguri spre noi victorii în construcţia socialismului. «**A construi socialismul, a construi comunismul** — a afirmat tovarăşul Nicolae Ceauşescu la adunarea populară de la Sf. Gheorghe — **înseamnă a crea o industrie puternică, o agricultură înaintată, o ştiinţă înaintată, o cultură avansată, un trai tot mai ridicat al întregului popor. Numai aşa poporul va vedea că socialismul reprezintă înfăptuirea năzuinţelor sale de veacuri de a trăi liber, independent, de a putea să valorifice multilateral posibilităţile tuturor membrilor societăţii, fără deosebire de naţionalitate».**

Exprimîndu-mi simţămintele personale cît şi pe cele ale tovarăşilor mei de muncă, asigur conducerea partidului şi statului că voi răspunde prin fapte la înaltele chemări ale patriei noastre socialiste.

Ştefan MERCARE
tehnician «Electrofar», Bucureşti

DE PARTEA RAŢIUNII ŞI ÎNTELEPCIUNII

Ca cetăţean al patriei noastre, ca scriitor de limbă maghiară, îmi exprim deplina şi însufleţita mea aderiune faţă de politica internă şi externă a partidului nostru, faţă de lupta sa consecventă pentru binele păcii şi securităţii internaţionale. A adera la ele înseamnă a fi de partea raţiunii şi a înţelepciunii. Numai ele sînt în stare să dea răspunsul cuvenit problemelor frămîntatei noastre epoci, numai ele pot să asigure unirea tuturor forţelor care acţionează în slujba progresului omenirii.

MÉLIUSZ József

CU TOŢII ÎN JURUL PARTIDULUI

Ţin să afirm cu toată tăria că documentele de partid şi de stat, cuvîntările tovarăşului Nicolae Ceauşescu, exprimă fără tăgadă gîndurile, simţămintele şi voinţa poporului nostru. În politica internă şi externă a Partidului Comunist Român şi a statului nostru, politică pusă pe de-a-ntregul în slujba construirii socialismului, poporul nostru nu vede altceva decît propria sa politică de prosperitate şi fericire.

Încrederea şi unanimitatea cu care întregul popor sprijină şi înfăptuieşte politica partidului şi guvernului nostru, sprijinul deplin al oamenilor muncii sînt chezăşia că vom continua neabătut înfăptuirea acestei politici. Poporul român este mai unit ca oricînd şi nimic în lume nu va putea clinti unitatea sa de monolit, hotărîrea sa de a făuri socialismul şi comunismul în România, de a-şi aduce contribuţia la cauza generală a socialismului, de a apăra cuceririle revoluţionare, independenţa şi suveranitatea patriei noastre socialiste.

Am avut cinstea să-i primim, recent, în uzina noastră, ca oaspeţi, pe tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Santiago Carrillo. Ideea care a fost dezvoltată în cuvîntările oaspeţilor noştri, şi anume că a întări patria, a pune braţele şi inteligenţa, pasiunea şi talentul în slujba dezvoltării economiei şi culturii ei, este una din cele mai importante datorii internaţionaliste ale oamenilor muncii din ţările socialiste, ni s-a părut fiecăruia dintre noi, cei de la «Griviţa roşie», pe cît de dreaptă pe atît de mobilizatoare.

Cea mai fierbinte dorinţă, aş îndrăzni să zic ambiţia mea supremă, este să-mi îndeplinesc cu exigenţă toate sarcinile ce-mi revin, conştient fiind că în acest fel contribui, alături de ceilalţi oameni ai muncii din România, la dezvoltarea continuă a patriei noastre socialiste.

Constantin GIONEA, director la uzinele «Griviţa roşie»

ADEZIUNE CONVINSĂ ŞI NECONDIŢIONATĂ

Aprobarea profund responsabilă, adeziunea unanimă cu care a fost primită Declaraţia Marii noastre Adunări Naţionale, în care se reafirmă cu forţa proprie adevărului principiile care călăuzesc politica externă a partidului şi statului nostru, căldura cu care, în cursul vizitelor lor de lucru în Transilvania, conducătorii de partid şi de stat, în frunte cu tovarăşul Nicolae Ceauşescu, au fost întîmpinaţi, încrederea deplină cu care oamenii muncii de la noi se sfătuiesc cu conducătorii, expresie a democratismului vieţii noastre politice, tot ce gîndim şi trăim în aceste zile, sînt dovezi de o elocvenţă vibrantă a unităţii de granit dintre partidul, guvernul şi poporul român, o mărturie înflăcărată că oamenii muncii din patria noastră văd în politica noastră internă şi externă propriul lor program de viaţă. Sîntem un popor liber şi independent, constructor al socialismului. Ne edificăm orînduirea pe baza principiilor marxist-leniniste, în conformitate cu condiţiile noastre specifice. Aparţinem marii familii a ţărilor socialiste, credincioşi legăturilor de prietenie şi colaborare cu aceste state. Întărirea şi consolidarea fiecărui stat socialist este o contribuţie valoroasă la întărirea şi consolidarea sistemului socialist mondial. Respectul sacru pentru independenţa şi suveranitatea fiecărui stat în parte impune ca toate punctele de vedere ridicate în cadrul dezvoltării relaţiilor între aceste state să fie examinate, analizate şi judecate într-un profund spirit tovărăşesc. Numai în acest chip pot fi găsite soluţiile optime care să ducă la întărirea coeziunii lagărului păcii şi la descurajarea speranţelor unicului duşman comun al sistemului socialist: imperialismul.

Ca om de cultură, profund interesat în propăşirea necontenită a României socialiste, unica formă de viaţă care asigură dezvoltarea plenară a personalităţii umane, îmi declar adeziunea convinsă şi necondiţionată la politica internă şi internaţională a statului român.

Aurel BARANGA
scriitor

Nr. 36
31 AUGUST
1968

Se montează «bordul»...

Pe banda aeriană a montajului mecanic caroseriile curg în flux continuu...

Cu treizeci de ani în urmă Piteștiul era un or frumos dar insignifiant; acum douăzeci de ani un oraș care începea să descopere era industr lizării; aproape de zece ani se vorbește de ca despre un oraș tînăr, plin de forță, răsco de înnoiri, cu o creștere demografică spectaculoasă. Pent *prima oară în limbajul public Piteștiul consacră noțiunea «platformă industrială»*, noțiune foarte concretă de alt pentru că în jurul lui fabricile se perlează ca o centură de a

Pentru Pitești luna august 1968 a însemnat un debut ind trial: intrarea în funcțiune a uzinei de automobile. Nu treb să faci neapărat o călătorie pînă la noua uzină ca să afli virtu automobilului. Piteșteanul, amabil, îți va vorbi de ei detali ca un om bine informat, cu o mîndrie adeseori nereținu Oriunde ai fi în aceste zile, într-o vizită la o familie, seara centrul hiperaglomerat al urbei, într-o conversație oficia simți atmosfera vibrantă a acestui eveniment. Piteștean comentează, se bucură, e mîndru.

Amplasată într-un cadru pitoresc, Uzina de automob Pitești este o construcție modernă. Culoarea albastră a fațad domină și frapează ochii, integrînd funcțional imensa h monobloc în ambianța înconjurătoare.

— În prima fază în care ne aflăm — ne spune șeful de prod ție, inginerul Manole Sechi — uzina intră în fabricație cu secție compusă din numeroase ateliere: de asamblare a ca seriei, de vopsitorie, de confecțiuni și montajul tapițeri instalației electrice și întregului echipament legat de caroser Trebuie să adăugăm de asemenea atelierul de montaj mecan unde se montează grupul propulsor și alte piese.

Atelierele noastre sînt dotate cu echipament și utilaj cele mai moderne, care fac posibilă realizarea autoturismu în flux continuu. Cînd uzina va funcționa la capacitatea maximă, de pe banda de montaj va cobori din 7 în 7 min cîte un vehicul! În această fază — intermediară pentru noi producem autoturismul «Dacia 1 100» și ne pregătim ulterior, să diversificăm fabricația. Reperele și ansamblu sînt importate acum de la partenerul nostru extern, «Renaul urmînd ca în final întreaga fabricație să fie asimilată de că industria românească, producîndu-se și alte tipuri de au mobile.

...În hala de montaj, o gamă variată de culori frapează och autoturismele trec încet pe bandă și la fiecare post de luc fac un scurt popas, unde li se montează echipamentul. Ap părăsind banda, intră în «probele de casă».

PASIUNE ȘI... TINERE

În conversațiile pe care le-am avut în uzină am întrebat repetate rînduri despre oamenii care lucrează aici. Invaria din caracterizarea lor n-a lipsit cuvîntul pasiune. Pasiu pentru automobil, pentru tehnică. Noi am mai adăuga entuziasmul atît de caracteristic tinereții. Pentru că, dacă atent, treCînd prin halele de o remarcabilă curățenie și ordi oamenii pe care îi întîlnești sînt tineri și cîteodată foarte tin

De unde au venit și cum au venit? Sînt întrebări firești pe c și le pune reporterul. Dar înainte de a trece la succinta ex nere a unor biografii trebuie să remarcăm seriozitatea se ționării și pregătirii acestor cadre în uzinele cu profil a mănător din țară sau în Franța. Un amănunt nu lipsit de s nificație: cei care s-au specializat la «Renault» au lucrat e tiv, în timpul stagiului, la montarea unui automobil de la înce pînă la sfîrșit.

Inginerul Ștefan Leca are 35 de ani, este șeful secției montaj și a venit de la Steagul roșu.

— Doream să lucrez într-o uzină modernă — ne mărturise Poate, mai precis, la una care reprezintă ultima expresi tehnicii, pentru că, trebuie să precizez că și Steagul roșu

(Continuare în pag.

DEBUTUL PRIMULUI AUTOMOBIL ROMÂNESC

«DACIA 1100» PLEACĂ LA DRUM...!

Reportaj de C. BOZBICI — Fotografii de S. STEINER

Atenția e mărită: se controlează calitatea lacului după vopsire.

În lumina puternică, caroseria e supusă unei severe verificări: vopsirea trebuie să fie impecabilă.

Un popas pe linia de montaj, și sudorii încep asamblarea caroseriei.

Una din operațiile finale: se montează tapițeria.

«DACIA 1100» PLEACĂ LA DRUM...!

o uzină modern utilată. E o aspirație, de care cred că nu sînt străini confrații mei, setea aceasta de nou. Au trecut multe luni de la venirea mea aici, s-au întîmplat multe evenimente. Punerea în funcțiune a unei asemenea fabrici nu e un lucru ușor. Acum sîntem la ora satisfacțiilor: primele noastre automobile au demarat...

Mai plină de emoție și chiar palpitantă a fost venirea inginerului Dietrich Schorch de la depoul auto din Timișoara. De la început recunoaștem că automobilismul e una din pasiunile sale neschimbătoare. Și într-o zi a expediat o scrisoare...

— Nu știam nici măcar unde e uzina. Am scris ziarului din Pitești. Mi-a răspuns.

Două tentative de angajare, două eșecuri. S-a angajat la o întreprindere de montaj: «Așa eram mai aproape». În sfîrșit, a treia încercare.

— I-am explicat directorului general motivul care m-a determinat să solicit angajarea. M-a ascultat și m-a întrebat:

— Cînd poți să vii la lucru?

— Mîine — i-am răspuns.

Iată un vis împlinit. A lucrat în cadrul serviciului de investiții și s-a ocupat de construirea centralei termice. Acum e șeful sectorului recepție, montaj general și pistă de încercare. La 28 de ani, e ceva...

Nicolae Andreev a trebuit să-și plătească dorința de a se afla aici și pasiunea pentru automobile cu amărăciune. Un coleg de-al nostru de la ziarul gălățean a scris că e o «pasăre călătoare». Noi însă nu credem.

— De cînd am auzit de construcția uzinei m-am hotărît să fiu printre cei care vor construi automobilul românesc. Aș zice că nu se putea altfel. Era ca un destin... Copil fiind, intram în atelierul tatii, care este tîmplar, și îmi făceam motoare din lemn. Pasiunea a rămas statornică. Întîmplarea a făcut să urmez

(Continuare în pag. 10)

Pe pista de încercare...

◀ *Fază în montajul motorului.*

Banda de montaj a motorului.

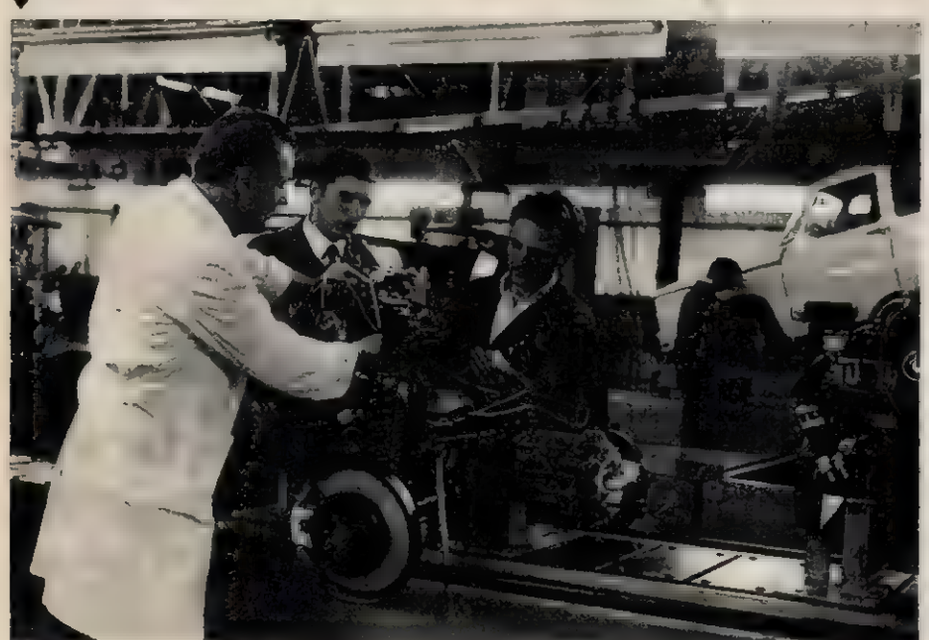

«DACIA 1100» PLEACĂ LA DRUM...!

Atelierele uzinei sînt dotate cu utilaj și echipament din cele mai moderne, care fac posibilă montarea autovehiculului în flux continuu.

Facultatea de mecanică, secția autovehicule și tractoare, la Institutul politehnic din Brașov. E și acesta un argument la destin. Am sosit aici, aș spune, împotriva tuturor. Cu demisie de la I.R.T.A., cu o bătălie în familie — care nu putea să înțeleagă cum accept să pierd unele avantaje materiale și să mă mut într-un oraș necunoscut. În sfîrșit, repet, nu se putea alt fel. Am fost primit în cadrul acestui colectiv cu încredere, am învățat enorm de multe lucruri, m-am specializat în Franța, am o răspundere însemnată. Deci cred că n-am greșit și n-a fost o bătălie pierdută. Ba dimpotrivă.

După părerea noastră, tînărul șef al biroului tehnologic din cadrul serviciului tehnolog-șef are dreptate.

Cîți oameni, atîtea biografii și pasiuni arzătoare. Noi am ales doar cîteva, pentru a ilustra o tendință.

VIRTUȚI

N-am putea încheia prezentarea acestor imagini fără o vorbă despre virtuțile primului tip de automobil «Dacia 1 100». În primul rînd trebuie să precizăm pe scurt cîteva dintre caracteristicile constructive și funcționale ale vehiculului: amplasarea echipamentului de tracțiune monobloc pe consola din spate, asemănătoare unei serii de automobile de mare răspîndire (Volkswagen, Simca-1 000, Fiat-850, Skoda 1 000 etc.); un motor tip «Sierra», cu 4 cilindri verticali, în linie, motor robust, cu rezerve de putere remarcabile; suspensie realizată prin arcuri helicoidale și amortizoare telescopice; sistem de frînare cu frîne disc pe toate patru roțile; rezervor de combustibil de 38 litri, care asigură o autonomie de circa 550 km; viteze sincronizate; instalație de climatizare și, în sfîrșit, performanțele: viteză maximă 135 km pe oră, consum 6,8 litri la 100 km la o viteză medie de 75 km pe oră, accelerație 400 m la plecare de pe loc în 21 secunde, 1 000 m la plecare de pe loc în 39,3 secunde.

Acesta este automobilul «Dacia 1 100», căruia îi urăm drum bun pe șoselele țării!

reflector științific

APARAT ROMÂNESC PENTRU DIAGNOSTICAREA CANCERULUI PIELII

Deoarece posibilitățile actuale de tratament în cancer sînt strîns legate de depistarea lui cît mai precoce, numeroase metode încearcă descoperirea lui «în fașă». Astfel, pentru tumorile pielii au fost puse la punct o serie de procedee care detectează celulele canceroase în funcție de lumina pe care acestea o reflectă.

Recent, la Institutul medicofarmaceutic din București, inginerul Alexandru Ciureș și tehnicianul Dan Cernicanu au realizat un aparat original pentru diagnosticarea cancerului epitelial prin măsurarea caracterelor cromatice ale corpurilor opace.

Aparatul se bazează pe «aprecierea» unei surse de lumină monocromă, reflectată de piele. Față de procedeele cunoscute, se pare că pe această cale se stabilește nu numai prezența unui cancer incipient, ci și posibilitatea pielii de a genera tumori canceroase, în funcție de culoarea epidermei.

ULTRASUNETELE LA CENTRUL DE REUMATOLOGIE DIN BUCUREȘTI

Ultrasunetele pătrund din ce în ce mai mult, sub diverse forme, în arsenalul terapeutic al medicinei moderne. Avînd printre altele «talentul» de a transmite sau difuza în țesuturi diverse medicamente, ultrasunetele sînt adesea combinate cu acțiunea terapeutică a unor substanțe chimice.

O metodă de acest fel a fost aplicată la Centrul de reumatologie din București. Este vorba de «ultrasonoforeza cu hidrocortizon» — procedeu care constă în introducerea preparatului cortizonic în profunzimea țesuturilor cu ajutorul ultrasunetelor. Pentru aprecierea eficacității metodei au fost urmărite concomitent două loturi de bolnavi «martori» la care s-a administrat, la primul, medicamentul prin injecții, iar la celălalt un tratament cu ultrasunete fără medicament.

Rezultatele au fost concludente: metoda *combinată* — ultrasunete cu hidrocortizon — s-a dovedit superioară fiecărei din cele două procedee aplicate separat. Tratamentul este bine suportat de bolnavi și duce la modificarea favorabilă a stării locale și generale.

AGLOMERAȚIE PE MAGISTRALELE COSMOSULUI

Circulația pe magistralele văzduhului extraterestru începe oare să amintească pe cea de pe un mare bulevard? Nu încă, și totuși... Doar cîțiva ani ne despart de momentul cînd lansarea primului satelit artificial al Pămîntului a provocat o vîlvă uriașă, în timp ce nimeni, în afară de specialiști, n-a manifestat vreun interes deosebit față de informația recentă că numărul obiectelor spațiale care se rotesc în jurul globului nostru a depășit respectabila cifră de 3 100. Veteranul aflat pe orbită este «Explorer 1», și el a «împlinit» zece ani la 31 ianuarie.

Natura sateliților este extrem de diversă, începînd cu prototipuri de astronave pentru viitoare zboruri interplanetare și terminînd cu sateliții meteorologici și cei utilizați în scopuri de recunoaștere aeriană. Este interesant de remarcat că tehnica fotografierii Pămîntului din satelit a atins o finețe aproape incredibilă. Într-adevăr, o astfel de fotografiere poate releva, în condiții atmosferice favorabile, pînă și niturile unei rachete aflate la sol!

Ne întrebăm la ce extreme va ajunge această tehnică a observării «de sus» dacă va progresa în același ritm ca pînă acum. Poate se vor fotografia și gîndurile furnicilor umane din obiectivul aparatului?

BACTERIILE LA LUCRU

O nouă metodă biologică de extracție a sulfului din ghips se bazează pe izolarea unei bacterii care, în condiții naturale, reduce sulfatul de calciu cu formare de hidrogen sulfurat. Se speră că prin această metodă lipsa de sulf ce se resimte tot mai acut într-o serie de regiuni ale pămîntului, care dețin importante zăcăminte de sulfat de calciu, va putea fi întrucîtva remediată. Se preconizează astfel utilizarea ei în Australia, un continent sărac în sulf sau sulfuri dar bogat în zăcăminte de sulfat de calciu.

UN SUCCES AL CHIRURGIEI DIN R.P. CHINEZĂ

— extirparea unei tumori de 45 kg —

În vara anului 1964, Zhang Qiu Tiu, o femeie în vîrstă de 33 de ani din provincia Hă-pei, districtul Man Cheng, a simțit dureri ciudate și a avut senzația existenței în abdomen a unei excrescențe. Excrescența s-a dezvoltat fără încetare determinînd o creștere nefirească a abdomenului, iar greutatea corporală a sporit treptat pînă la aproape 100 kg. Din cauza presiunii exercitate de tumoarea în creștere asupra cavității toracice, bolnava respira cu foarte mare greutate. După un timp ea nu se mai putea mișca, nu se mai putea îndoi din mijloc; zi și noapte stătea în genunchi sau culcată pe o parte. La genunchi i se formase o crustă dureroasă.

Bolnava a fost transportată la un spital militar din Pekin, unde, după un examen medical amănunțit (au fost necesare peste 40 de tipuri de analize medicale), medicii au ajuns la concluzia că tumoarea are un caracter benign și că este deci posibilă extirparea pe cale chirurgicală. Dată fiind mărimea neobișnuită a tumorii, a fost necesară punerea la punct a unei aparaturi chirurgicale adecvate unei astfel de operații. Extirparea tumorii a necesitat efectuarea a două incizii totalizînd 95 cm (din partea stîngă de jos a abdomenului pînă în partea dreaptă de sus).

După o muncă încordată care a durat 13 ore, echipa de chirurgi a reușit extirparea unei tumori de 45 kg — dimensiune rar întîlnită în analele medicinei. În urma operației, starea bolnavei s-a ameliorat rapid, astfel că după șase zile i s-au scos copcile, iar după încă două zile a putut să facă deja primii pași...

CELIBATARII — «CANDIDAȚI» LA ACCIDENTE?

Cercetări întreprinse de conf. dr. V. Coroi, de la catedra de medicină socială de la I.M.F. București, au evidențiat o serie de relații interesante între conducătorii auto responsabili pentru accidente de circulație. Astfel, din studiile statistice a reieșit că cei căsătoriți provoacă mai puține accidente de circulație decît cei necăsătoriți, văduvi sau divorțați. În concluzie...

MEMORIE... CONCENTRATĂ

Un procedeu de demagnetizare a unor puncte, urmat de remagnetizarea acestora, aplicat unui film de mangan-bismut, permite depunerea a peste un milion și jumătate de date pe o suprafață de un centimetru pătrat. Aceste rezultate au fost obținute de un grup de cercetători de la Universitatea din Texas și de la Institutul tehnologic din California.

FIER... DIN LUNĂ

Într-un articol publicat de K.H. Sun de la Westinghouse Research Laboratories, Pittsburg, Pennsylvania, autorul reia problema prezenței eventuale a fierului, aluminiului și magneziului pe suprafața Lunii. Pe baza informațiilor furnizate de nava cosmică Surveyor V și în lumina unor ipoteze formulate anterior se desprinde concluzia că 10-20% dintre substanțele sus-amintite se află în formă de elemente, dar prezența aluminiului și magneziului *metalic* încă nu este definitiv verificată.

tv

ore literare și ore antiliterare

O schismă tinde să se producă în mica lume a emisiunilor culturale. Discuțiile conduse de Sînziana Pop, dialogurile între Nichita Stănescu și Eugen Simion au deschis unora dintre rubricile literare ale televiziunii orizonturi către care altele — cele mai multe — nici nu-și propun măcar să aspire. Indiferente la criticile tot mai tăioase ale «Gazetei literare» (dar care rubrică a televiziunii își plesnește urechea la glasul unui cronicar avizat?), acestea din urmă se tîrîsc pe terenul plat al mediocrității. Au două ipostaze favorite: una este prelegerea didactucistă, seacă, pe o temă atît de specioasă de istorie a literaturii sau de filologie, încît nu interesează practic pe nimeni. Cercetătorii profesioniști nu se documentează urmărind emisiunile televiziunii, iar publicul larg rămîne absolut indiferent cînd i se vorbește despre frecvența folosirii mai mult ca perfectului în opera de tinerețe a unui scriitor din secolul trecut. A doua ipostază este înscenarea unor momente din viața scriitorilor sau ecranizarea pedestră a unor fragmente din operele lor. Toate emisiunile pare și subliterare sînt de fapt antiliterare și îndeplinesc, indiferent de bunele intenții ale «realizatorilor», o funcție socială precisă: îndepărtează de universul culturii pe cei ce au neșansa sau prostul obicei de a le urmări.

O dată pentru totdeauna ar trebui să se renunțe la prejudecata potrivit căreia celor de vîrsta școlii sau celor ce n-au absolvit în tinerețe școli înalte li se poate oferi marfă culturală cu rabat de calitate. Vorbeam în cronica precedentă despre tehnica infailibilă a deprecierii gustului public prin alimentarea lui cu surogate. În domeniul la care ne referim acum primejdia este dublă: unii vor înghiți pe nerăsuflate tot ceea ce li se oferă, bun sau rău, alții vor ajunge să considere că ceea ce ține de cultură e prea plicticos, prea neinteresant ca să merite măcar efortul de a fi urmărit. Și astfel oamenii stau alungați departe de templul culturii pe două căi, în funcție de temperamentul lor. Televiziunea merge acum spre două programe paralele zilnic. Ceea ce o obligă să nu facă nici un compromis, să nu manifeste nici o toleranță în privința nivelului artistic, literar etc. În lipsa unor emisiuni corespunzînd unui gust subdezvoltat sau malformat, toată lumea va fi obligată să vadă și să asculte numai lucruri realmente bune. De voie, de nevoie se va deprinde, și mai drăcuiu nici nu va mai accepta altele.

Cinism? Propovăduirea unei politici culturale de mînă forte? Nu, doar dorința de a extirpa cancerul prostului gust înainte de a fi format metastaze. Dacă ar fi fost lăsată în grija celor ce organizează de obicei partea ilustrativă a emisiunilor literare, prezentarea *Țiganiadei* s-ar fi încheiat, fără îndoială, printr-o prea pitorească și prea zgomotoasă desfășurare de forțe scenice, cu corturi, cai, zurgălăi, veșminte pestrițe și țigănci nurlii. Nichita Stănescu și Eugen Simion au demonstrat că se poate și alt fel. Un tînăr actor de talent, îndrumat inteligent, ne-a ajutat să pătrundem într-un mod extrem de agreabil în complexa și nistrușnica creație a lui Ion Budai-Deleanu.

Prima răspundere, răspunderea majoră și permanentă a emisiunilor literare, este, incontestabil, stimularea și rafinarea receptivității generale față de fenomenul de cultură. Numai oameni însetați ei înșiși cu acest dar, și pe deasupra capabili să stîrnească și receptivitatea altora, trebuie lăsați să intre în studio în orele rezervate emisiunilor literare. Sînt poate zeci de poeți, prozatori, dramaturgi, critici cu vocație încă nedescoperită de animatorii de televiziune. Ce-ar fi să fie căutați?

Felicia ANTIP

Concurența reclamelor pe fațadele clădirilor de pe principalele artere ale orașului.

Femeia spaniolă așa cum o veche tradiție ne-a obișnuit să ne-o imaginăm, așa cum se gătește și astăzi cînd asistă la corride sau dansează flamenco.

MADRIDUL în CONTRE-JOUR

Text de Gianfranco BIANCHI
Fotografii: I. BIANCHI

În fața impozantului palat ce adăpostește Banca de Urquijo, unul dintre numeroșii orbi, vînzători de bilete de loterie.

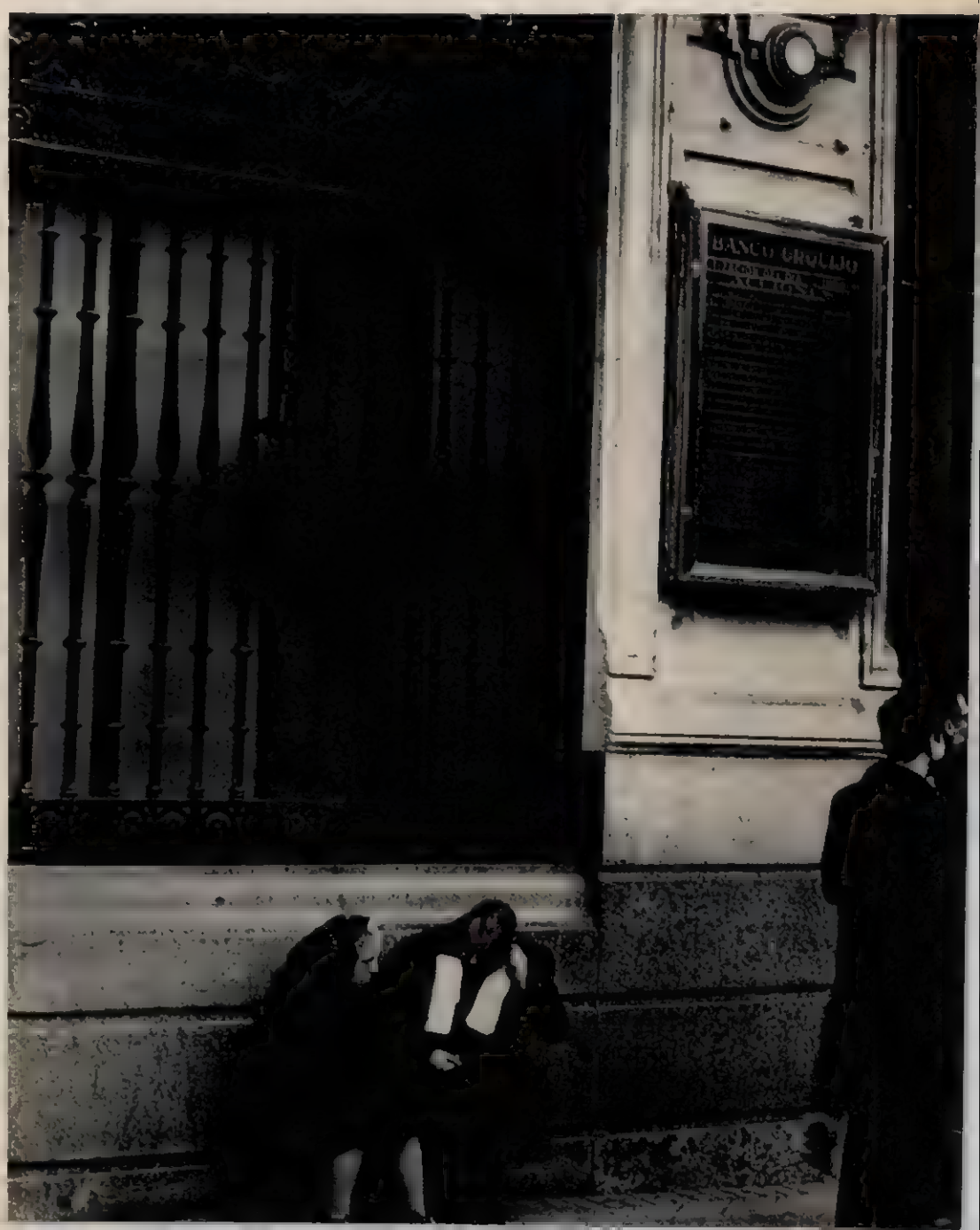

Ceea ce te frapează în centrul orașului sînt palatele băncilor — «los bancos». Clădiri mari, solide, fără zorzoane arhitecturale — adevărate centre ale puterii la Madrid și în întreaga Spanie. Templele capitalului financiar sînt concentrate între Paseo del Prado și Avenida José Antonio — Gran Via, cum o numesc familiar madrilenii — artera principală a capitalei spaniole. Clădirile lor, așezate una lîngă alta, înconjoară construcția austeră a Cortesurilor, parlamentul spaniol. Faptul că băncile stau grupate toate în jurul sediului puterii politice nu este lipsit de semnificație.

«HOY, PARA HOY!»

Stau înșirați în număr impresionant, din zori și pînă noaptea tîrziu, în fața intrării băncilor. Gran Via, străzile viu iluminate din jurul ei, veșnic aglomerata piață Puerta del Sol, lunga Calle de Alcala sînt pline de orbi care vînd bilete la loteriile cu extrageri în aproape fiecare zi a săptămînii. Spre deosebire de cerșetori, care trebuie să rămînă la periferie ca să nu fie arestați, orbii se bucură de privilegiul legal de a staționa în centru, fiind considerați oameni care depun o activitate utilă statului. De reverele hainelor sau ale paltoanelor poartă atîrnate șiruri lungi de tozuri colorate și numerotate, fixate cu ace. Alții le țin în mînă și, plimbîndu-se încoace și încolo ori așezați pe scăunele pliante, scot sunete guturale care vor să fie o invitație la cumpărarea unui bilet: «Hoy, para hoy...» — azi, pentru azi — adică extragerea lozurilor are loc chiar astăzi. Strigătele lor, asemenea versului scandat al cîntăreților populari spanioli, te însoțesc la tot pasul pe arterele principale, încercînd parcă să acopere zgomotele străzii.

Orbii — mi s-a spus — fac parte din istoria orașului.

DACĂ ÎNGERUL DV. PĂZITOR...

Astăzi Madridul este un oraș modern, plin de viață, care vrea să prezinte vizitatorului o înfățișare cu nimic mai prejos de cea a altor capitale occidentale.

Reclamele cu neon au invadat fațadele palatelor din centru; fiecare caută parcă s-o întreacă pe cea de alături. Este evident efortul municipalității de a face din centrul Madridului o feerică vitrină a Spaniei pentru uzul vizitatorilor străini. Traficul este intens, vitrinele viu luminate și încărcate de mărfuri, construcțiile dovedesc efervescența unui oraș în dezvoltare.

Vechiul Madrid, Madridul medieval, începe abia după uimitoarea Plaza Mayor unde, pe timpul lui Filip al IV-lea și al fiului acestuia, Carol al II-lea, marii seniori de Navarra participau la giostre și turniruri. Piața se numără printre atracțiile turistice cele mai tipice ale orașului. Dincolo de ea, străzile murdare, cu caldarîmul stricat, se cufundă în întuneric de îndată ce se înnoptează. Mirosul pătrunzător de pește fript emană parcă din zidurile vechi, răzbate din fiecare casă. Citim într-un ghid turistic: «Pentru a vă orienta în acest cartier încîlcit, plin de culoare locală, nici un plan al orașului nu vă va putea fi de ajutor. Căutați să vă descurcați singuri, bazîndu-vă pe propriul dv. simț de orientare și, dacă veți dori să vă înapoiați la hotel, îngerul dv. păzitor va sfîrși prin a vă conduce la o stație de taxiuri».

O SEARĂ LA «CAFETERIA»

În Quatro Caminos, Villaverde și alte asemenea cartiere în care trăiesc muncitorii și micii salariați, cafenelele sînt

(Continuare în pag. 14)

MADRIDUL în CONTRE-JOUR

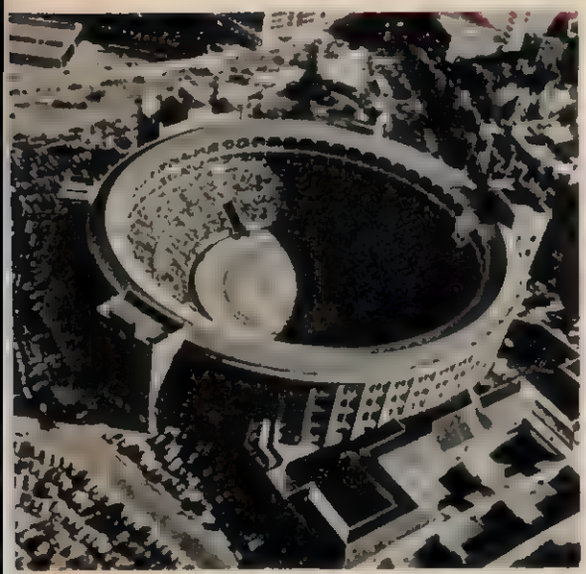

Fiesta la Madrid. Cînd începe corrida, străzile se golesc. Cei mai privilegiați se află în tribunele arenei din Plaza Monumental; cei mai puțin norocoși urmăresc pasionantul spectacol în fața televizoarelor.

pline de lume seară de seară. Familii întregi sau grupuri de prieteni beau «cervesa» (bere), rontăind raci fripți, sepii prăjite sau mănînc «bocadillos» (sandvișuri preparate cu o varietate nesfîrșită de salamuri). În cămărușele localurilor tronează un televizor totdeauna deschis, la care nimeni nu se uită decît atunci cînd se transmite o corridă sau un meci de fotbal, dar care joacă rolul de fundal sonor al larmei din încăperi (în societate spaniolii sînt extrem de veseli și guralivi). Chelnerii aleargă de la o masă la alta cu tăvile pline cu pahare de bere, în timp ce în buzunarele șorțurilor le zăngănesc monede metalice. Localurile publice sînt înecate de fumul tutunului tare, «negro», al țigărilor de producție națională — denumit astfel pentru a-l deosebi de tutunul blond al țigărilor americane.

O seară într-o «cafeteria» populară din Madrid nu costă mult. Este de altfel unica distracție pe care și-o pot permite mii și mii de muncitori madrileni care cîștigă între 90 și 100 pesetas pe zi. Pentru a avea o imagine despre diferența dintre salariul muncitorilor și minimul indispensabil traiului este de ajuns să amintim că o asociație care grupează pe «tinerii patroni» de orientare catolică a evaluat la 382 de pesetas zilnic suma de care are nevoie o familie cu doi copii ca să nu moară de foame.

CE FACE «EL CAMPESINO»

Periferiile Madridului s-au dezvoltat mult în ultimii ani. Au apărut cartiere și fabrici noi, aproape toate proprietate a capitaliștilor străini, după cum rezultă limpede din înseși denumirile întreprinderilor: Perkins, Marconi, Siemens... Capitaliștii străini, mai ales italieni, germani și americani, au investit sume uriașe în industria spaniolă, fenomen favorizat în primul rînd de foarte slaba dezvoltare a țării în acest domeniu. Pentru a atrage capital de peste hotare, guvernul spaniol i-a acordat enorme facilități fiscale și financiare. Se calculează că firmele străine au realizat pînă în prezent un profit echivalent cu 30 la sută din capitalul pe care l-au investit.

Pe de altă parte, ca să scape de nevoi, «el campesino», țăranul, pleacă să lucreze peste hotare: în fiecare an 200 000 de țărani trec Pirineii pentru a căuta de lucru în Franța, Germania, Olanda sau Belgia. Soțiile multora dintre ei se angajează în aceleași țări ca servitoare. În ultimii 15 ani, Andalusia — una dintre regiunile cele mai sărace ale Spaniei, bogată doar în cîntece și în chitare — și-a pierdut un sfert din populație.

Nu toți țăranii iau drumul emigrației peste hotare. Unii ajung în marile orașe spaniole, mai ales la Barcelona și Madrid. Se îngrămădesc la periferii, producînd perturbări pe piața muncii. Pentru fiecare «campesino» care își găsește o ocupație stabilă în oraș există alții zeci siliți să trăiască din expediente, oferindu-și brațele proprietarilor de hoteluri, făcînd pe hamalii în gări ori în piețe pentru cîteva pesetas pe zi sau vînzînd amintiri turistice — banderillas, afișe colorate ale corridelor, castaniete pictate etc.

VILLAVERDE ȘI ORAȘUL UNIVERSITAR

După cîtva timp, cei mai norocoși primesc o locuință în Villaverde. Este o operă a regimului, după cum anunță iespedea de piatră de cîțiva metri pătrați înălțată la intrarea cartierului.

Villaverde apare ca o ciudată ciupercă de ciment în mijlocul unei cîmpii necultivate, la vreo cincisprezece kilometri de centrul Madridului, pe șoseaua ce duce spre Andalusia. În zori, autobuzele vechi ale diverselor întreprinderi sosesc în piața principală. Din barăcile zidite ies ca niște umbre muncitorii. Fiecare știe unde oprește autobuzul fabricii sale și urcă în el. Seara, aceeași scenă se repetă în sens invers.

De aici, din asemenea cartiere periferice, a pornit scînteia care animă și organizează clasa muncitoare spaniolă: mișcarea acelor «Comisones obreras», comisiile muncitorești ilegale, care în cîțiva ani s-au extins în aproape toate întreprinderile din capitală și din celelalte orașe ale Spaniei. Sub conducerea lor, zeci de mii de muncitori declară greve, organizează demonstrații, înfruntă poliția, se bat pe străzi cerînd satisfacerea revendicărilor lor. Ecoul acțiunilor lor se face simțit pînă în Calle de Alcala, în cartierul băncilor, chiar dacă pentru cutezanța lor mulți muncitori trebuie să plătească uneori tributul de sînge sau să ajungă dincolo de gratiile închisorii madrilene Carabanchel.

În partea opusă cartierului Villaverde, pe șoseaua ce duce spre Segovia și Salamanca, se află orașul universitar. În fiecare dimineață douăzeci de mii de studenți sosesc aici din cartierele burgheziei — căci la Universitatea din Madrid doar unu la sută din studenți (poate și mai puțin) sînt de origine muncitorească. Camionetele poliției staționează aproape permanent ici și colo, gata să pornească la primul semnal. De vreo cîțiva ani, studenții dau cumplite dureri de cap autorităților. De multe ori chiar, în timpul frecventelor greve și manifestații de protest împotriva condițiilor de învățămînt, studenții îmbrățișează aceleași lozinci ca și muncitorii.

CEA MAI RENTABILĂ INDUSTRIE

În ultimii cinci ani turismul a devenit industria cea mai rentabilă, ba chiar, într-un anumit sens, unica industrie națională a Spaniei. Două milioane de turiști în 1957, patru în 1960, opt în 1963, cincisprezece în 1967. O progresie geometrică. În loc să sporească veniturile și consumul intern, Spania salariilor blocate, a nevoilor țărănimii, a milioanelor de șomeri, a început să importe... consumatorul.

Dar dacă se mizează totul pe cererea turistică, pericolul inflației nu se lasă așteptat. Prețurile se ridică în ritmul creșterii cererii. Ceea ce s-a și întîmplat mai ales la Madrid, oraș care trăiește azi din și pentru turism.

Seara, pe șoseaua către Andalusia, muncitorii de la Perkins, Barreiros, Marconi, Siemens și de la alte fabrici din capitală se întorc acasă pe jos, în grupuri mici, pentru a evita intervenția poliției. Și-au terminat ziua de lucru și acum străbat cei 15 kilometri care îi despart de Villaverde. Au hotărît să nu călătorească cu autobuzele întreprinderilor pînă cînd colegii lor arestați nu vor fi eliberați. Este una dintre formele elementare de protest.

Tot seara, cînd Madridul își aprinde miile de lumini, turiștii pornesc în căutare de restaurante tipice, de cabarete sau de «tablaos de bailes español», locuri unde se dansează faimosul «flamenco». Mulțimea tăbăcuiește pe arterele centrale, inundate de strălucirea multicoloră a reclamelor. Străinii se opresc să admire monumentele istorice și arhitectonice de celebritate mondială ale orașului — clădirea muzeului Prado, catedrala San Isidro, palatul regal, palatul Buen Retiro...

Acesta este Madridul, cu luminile și umbrele lui, Madridul văzut — ca să reluăm un termen folosit mai mult de pictori și fotografi — în «contre-jour».

Chipuri crispate, îngîndurate, veșnic preocupate. Un grup de muncitori madrileni, la intrarea în fabrică.

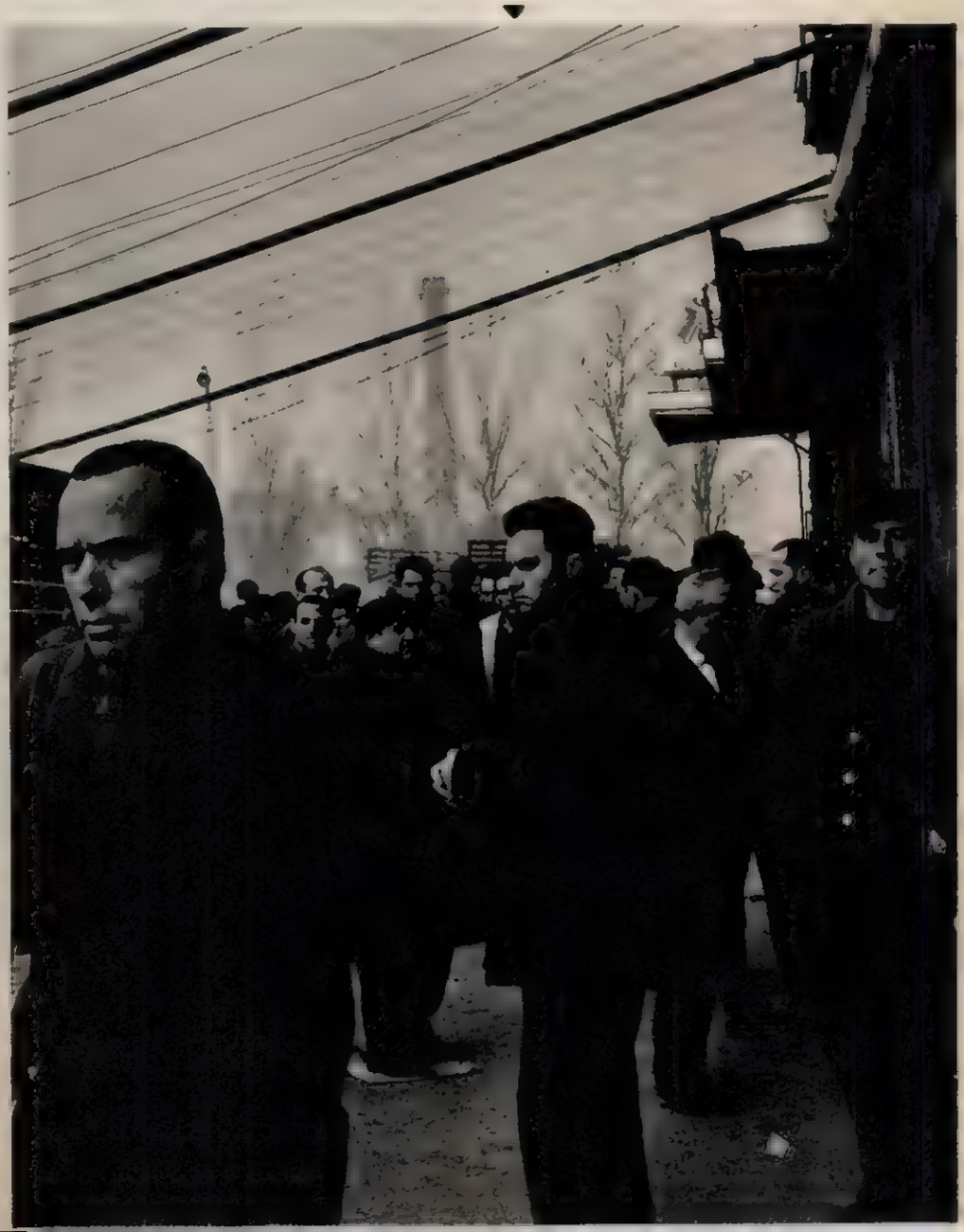

industria mierii

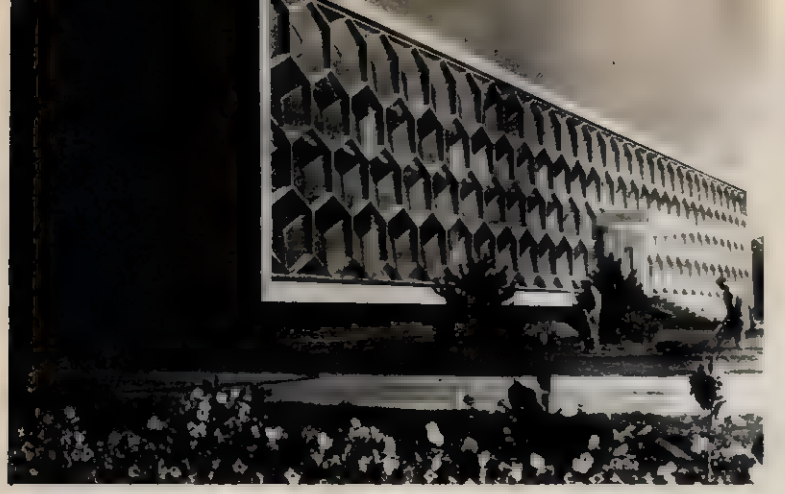

Combinatul apicol de la Băneasa — unul din cele mai mari din lume.

Una din cele mai străvechi îndeletniciri ale omului trăiește ora marilor înnoiri... «Uzine apicole», cu zeci de mii de stupi albine transportate cu elicopterul, linii tehnologice complexe — dintre care unele livrate de țara noastră — centre apicole zonale și continentale, iată cîteva jaloane ale progresului vertiginos al stupăritului, cu importante implicații economice.

DE VORBĂ CU PROF. ING. V. HARNAJ, PREȘEDINTELE APIMONDIEI ȘI AL ASOCIAȚIEI CRESCĂTORILOR DE ALBINE DIN ROMÂNIA

Nu e prea ușor să dai de profesorul Harnaj! Pentru a-l găsi, trebuie să fii înarmat cu multă răbdare și cu o listă lungă cu numere de telefon. Dacă nu se află la Institutul de petrol, gaze și geologie, unde funcționează ca șef de catedră, ar putea fi la Asociația crescătorilor de albine sau la sediul Editurii Apimondiei Acasă nu-l găsești în nici un caz la o oră potrivită pentru un interviu.

Am avut norocul să-l descopăr, la ora prînzului, în frumoasa clădire din strada Pitar Moș, care adăpostește Editura Apimondiei. Profesorul Harnaj, care tocmai primise cîțiva oaspeți de peste hotare, s-a oferit, cu multă amabilitate, să-mi răspundă la unele întrebări. N-a rezultat un interviu propriu-zis, ci o convorbire amicală, neprotocolară, «pe teme de apicultură».

* * *

— Din cîte știm, apicultura mondială cunoaște astăzi un avînt extrem de puternic. Care sînt cauzele? A început oare mierea să le placă oamenilor mai mult decît înainte?

Profesorul surîde.

— Comiteți aceeași eroare ca majoritatea confraților dumneavoastră, confundînd apicultura cu produsul ei principal. Lucrurile stau cu totul altfel. Progresul vertiginos al stupăritului este într-adevăr un fapt de netăgăduit. Dar el are cu totul alte explicații. Aș cuteza să afirm că apicultura poate deveni, cu timpul, chiar un factor în... progresul general al omenirii. Nu zîmbiți. Vă pot furniza argumente:

În primul rînd, apicultura este una dintre sursele foarte eficiente pentru *îmbunătățirea alimentației* oamenilor. Există pe toate continentele resurse nectarifere extrem de bogate, care nu sînt încă folosite și care se pierd. Aceasta nu se întîmplă în cazul lemnului sau al petrolului, de pildă, care, chiar dacă nu sînt utilizate astăzi, continuă să ne stea la dispoziție și peste un an, și peste zece. Florile însă nu. Ele se deschid, își oferă cu dărnicie nectarul și apoi se ofilesc. Dacă nu sînt vizitate la timp de albine, imense bogății se pierd fără a mai putea fi recuperate.

Un alt factor îl constituie rolul polenizator al albinelor. Albinele determină, vizitînd florile pentru a culege nectar, o considerabilă *mărire a recoltelor la plantele entomofile*. Ducînd stupii în cîmp, la timpul potrivit, obținem sporuri de recoltă a căror valoare depășește mult pe cea a mierii realizate cu acest prilej. Din păcate, acest enorm potențial economic este încă insuficient exploatat.

În al treilea rînd, trebuie să avem în vedere *rolul social* al apiculturii. Această îndeletnicire poate oferi unor persoane neangrenate în procesul de producție — femei, copii, bătrîni — mai cu seamă în țările aflate în curs de dezvoltare, posibilitatea să desfășoare o activitate interesantă și totodată aducătoare de venituri. Mai mult încă, rolul social al apiculturii se evidențiază prin faptul că este practicată de oameni din lumea întreagă, avînd cele mai diferite profesiuni și poziții în societate. Pasiunea comună de care sînt animați cei 15 000 000 de membri ai Federației internaționale a Asociațiilor de apicultură, Apimondia, contribuie la stabilirea unor legături trainice între apicultorii din toate țările și, implicit, la prietenia între popoare.

Al patrulea element de luat în seamă: produsele apicole, mierea, lăptișorul de matcă, propolisul, veninul, reprezintă excelenți factori dietetici sau medicamentoși.

V-am dat oare suficiente argumente?

M-am declarat, firește, mulțumit.

STUDII ȘI CERCETĂRI LA SCARĂ CONTINENTALĂ

— Toate acestea duc, desigur, la o largă industrializare a producției apicole?

— Fără îndoială. Actualmente, în lumea întreagă există crescători de albine, amatori și profesioniști, și stupine industriale. De fapt este greu de făcut o diferențiere precisă, dar ponderea mare o capătă, pe zi ce trece, apicultura industrială, care este totodată și cea mai complexă, și cea mai rentabilă. Industrie apicolă este considerată aceea care dispune de peste 5 000 de stupi, dar există stupine de zeci de mii de stupi, adevărate uzine apicole. Printre țările europene cu o apicultură industrializată se numără Franța, Italia, U.R.S.S. și România, iar printre cele de peste ocean — S.U.A., Mexic și Argentina.

— Iertați-mă, dar dacă avantajele sînt atît de mari, de ce nu se trece peste tot la «industria apicolă»? Doar nu e nevoie de cine știe ce utilaje costisitoare, iar materia primă natura o oferă în mod gratuit!

— Lucrurile nu se prezintă chiar atît de simplu. Trebuie să știți că unele țări dispun de resurse naturale bogate, pe cînd altele sînt sărace în floră meliferă; apoi, rasele de albine trebuie alese în funcție de condițiile climatice ale unei regiuni sau ale alteia. Aceasta impune un studiu aprofundat al materialului biologic, al răspîndirii raselor de albine pe țări și continente, apoi prognoza secreției de nectar, ca și aplicarea metodelor statistice moderne de repartizare și folosire rațională a bazelor melifere.

În momentul de față există preocupări pentru o raionare biologică pe plan mondial și pentru crearea, cu sprijinul F.A.O. și al Apimondiei, a unor centre apicole demonstrative, zonale sau continentale. Acestea vor avea ca țel studierea metodelor de întreținere a albinelor, ca și a tehnologiei propriu-zise — mă refer la utilaje și produse — pentru o regiune sau alta, care diferă din punct de vedere climatic între ele. În S.U.A. funcționează în prezent cel mai perfecționat dintre aceste centre, iar în America de Sud, un centru nou este în curs de organizare.

L-am rugat pe profesorul Harnaj să-mi demonstreze necesitatea întreprinderii unor asemenea studii și cercetări de amploare.

— Vedeți, America de Sud este continentul cu cel mai important potențial melifer Totuși, două țări mari de pe acest continent se prezintă, din punct de vedere apicol, total diferit. Argentina este cea mai mare exportatoare de miere din lume, în timp ce Brazilia se vede nevoită s-o importe, *deși posedă o bază meliferă mai bogată*. Centrul demonstrativ va cerceta și această situație și va arăta căile de lichidare a ei. Dar vă aminteam mai înainte necesitatea alegerii materialului biologic potrivit fiecărei zone climatice. Pot să vă relatez o întîmplare care vine în sprijinul spuselor mele.

ALBINELE DIN BRAZILIA ȘI... POMPIERII

În urmă cu ani, cîțiva apicultori din Brazilia au importat diverse rase de albine, printre care și albina africană. Această albină, foarte productivă dar în același timp extrem de agresivă, s-a dezvoltat bine însă a pricinuit și pagube enorme. Roiurile pătrundeau prin uși, ferestre și coșuri în case, umpleau cutiile de scrisori, lăzile și butoaiele lăsate pe afară, provocau chiar accidente de automobil! Pe aeroporturile din regiunile bîntuite de aceste albine, la coborîrea din avion ți se oferă o mască, fără de care nu poți ajunge teafăr la clădirea aerogării.

Împotriva acestui flagel au intervenit și pompierii, care încercau să alunge roiurile cu jeturi de apă, iar în ultima vreme s-a pornit o acțiune vastă de combatere cu ajutorul insecticidelor. Apicultorii din Argentina și Uruguay au cerut sprijinul Apimondiei pentru a putea selecționa albine de înaltă productivitate dar mai puțin agresive și a lichida pe cele foarte agresive, cu o productivitate redusă. Iată o altă problemă care intră în preocuparea viitorului centru de cercetare al Apimondiei.

— Mi-ați vorbit despre perspectivele cercetărilor în vederea industrializării apiculturii. Ce ați putea spune referitor la studiile privind consumul de produse apicole? Se tinde spre înlocuirea zahărului cu mierea?

— În nici un caz! Fiecare dintre aceste două alimente își are locul său bine precizat Dar există țări în care se consumă foarte multă miere, fie că aceasta le place locuitorilor, fie că e apreciată în alimentația dietetică.

R.F. A GERMANIEI IMPORTĂ ANUAL 40 000 TONE DE MIERE

Printre cei mai mari consumatori se numără R.F. a Germaniei, Japonia și S.U.A. R.F. a Germaniei, care nu dispune de condiții prea favorabile apiculturii, importă cam jumătate din cantitatea de miere exportată în întreaga lume, în jur de 40 000 de tone anual. Aici există magazine speciale de produse apicole, restaurante care oferă preparate pe bază de miere, pînă și școli de bucătari pentru asemenea restaurante! Mierea este apreciată în primul rînd ca produs dietetic, mai ales în alimentația copiilor pînă la 7 ani, fiind mult mai ușor asimilabilă decît zahărul.

Există nenumărate sorturi de miere, potrivit florilor pe care le vizitează albinele. În Argentina, de pildă, cea mai bună miere este cea a unor specii locale de... scaieți, atît datorită calităților nutritive cît și a savorii sale alese.

— Aș vrea să vă rog să reveniți asupra problemei industrializării stupinelor. Se pune și aici chestiunea mecanizării, automatizării?

— Desigur! Mecanizarea se referă, în acest caz, la transportul stupilor, la încărcarea și descărcarea lor, dar mai ales la tehnologia produselor apicole. Să vă dau cîteva exemple: astăzi, îndepărtarea albinelor de pe rame se face cu aer comprimat, mierea nu se mai extrage din faguri, separat, ci din corpuri întregi; ea se maturează în camere speciale, automat; veninul se extrage excitînd albinele prin șocuri electrice ș.a.m.d.

Transportul stupilor se realizează actualmente cu mijloacele tehnice cele mai moderne, începînd cu electrocare și pînă la elicoptere, cînd e vorba de stupăritul pastoral — adică de transportul stupilor pe distanțe mari, la masive melifere întinse.

Înainte de încheierea convorbirii am ținut să-l întreb pe profesorul Harnaj, care recent a fost ales președinte de onoare al Asociației latino-americane a apicultorilor, ce relații a stabilit, în calitatea sa de președinte al Asociației crescătorilor de albine din țara noastră, cu apicultorii din America de Sud și din țări de pe alte continente.

MĂTCI CARPATINE ÎN AMERICA DE SUD

— Realizările pe tărîm apicol ale României sînt binecunoscute peste hotare, ca de altfel calitățile albinei noastre autohtone, lucru pe care l-am putut constata cu prilejul vizitelor mele. Se știe că sîntem o țară cu tradiție în această îndeletnicire, că avem stupine, de 4000—5000 și chiar mai mulți stupi, ca cele de la Tulcea, Piscul Sadovei, Cindești sau Insula Brăilei, că noul nostru Combinat apicol de la Băneasa este ultima expresie a tehnicii contemporane.

Iată de ce țări ca Argentina și Chile și-au exprimat dorința să organizeze crescători de mătci carpatine, foarte adecvate climei lor, și să construiască combinate apicole după modelul nostru, solicitîndu-ne documentațiile respective. Utilajul fabricat de noi este cerut de numeroase țări. Pînă acum

(Continuare în pag. 16)

industria mierii

s-a livrat o linie tehnologică complexă în Grecia, iar alte cereri au fost primite din Argentina, Italia și Iran. Țara noastră a fost solicitată să acorde asistență tehnică, iar în Școala tehnică apicolă care funcționează la noi învață în prezent apicultori de peste hotare, trimiși prin F.A.O.

Abuzasem de timpul interlocutorului meu și mă pregăteam să-i mulțumesc pentru interesanta sa expunere. Dar iată că președintele Apimondiei îmi răspunde, din proprie inițiativă, la întrebarea nepusă dar care încheie de regulă interviurile.

— Să vă spun cîte ceva despre acțiunile mari, în curs de desfășurare, și despre cele de viitor ale organizației noastre internaționale. A început să funcționeze Editura Apimondiei, cu sediul la București; ea editează revista «Apiacta», pregătește apariția unei mari enciclopedii apicole și tipărește lucrările ultimului congres de apicultură care a avut loc în S.U.A.

S-a organizat anul acesta o expoziție apicolă internațională la Milano, iar altele se pregătesc pentru Londra și Paris. În anul 1970, la expoziția mondială din Japonia, va fi creat un pavilion apicol special, apoi vor avea loc o serie de simpozioane și alte reuniuni, culminînd cu congresul apicultorilor care va avea loc la München. Precum vedeți, preocupări multiple și variate — *a încheiat președintele Apimondiei.*

M-am despărțit de profesorul Hornaj cu convingerea că apicultura reprezintă mult mai mult decît ceea ce crede îndeobște profanul, și că perspectivele ei de viitor justifică din plin activitatea însuflețită a celor care se dedică cu pasiune acestei nobile și străvechi îndeletniciri.

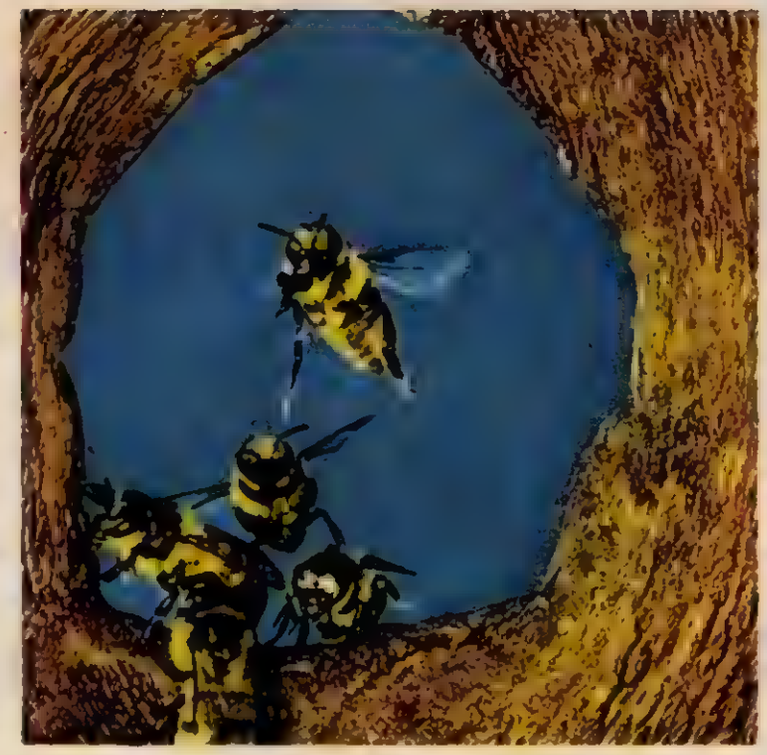

Entomologul de azi face apel la cele mai perfecționate tehnici electronice pentru a studia viața insectelor. Această fotografie, de o stranie frumusețe, a fost luată cu ajutorul unei celule fotoelectrice. Albinele înseși au declanșat aparatul cînd au «aterizat» înfometate pe trunchiul de tei.

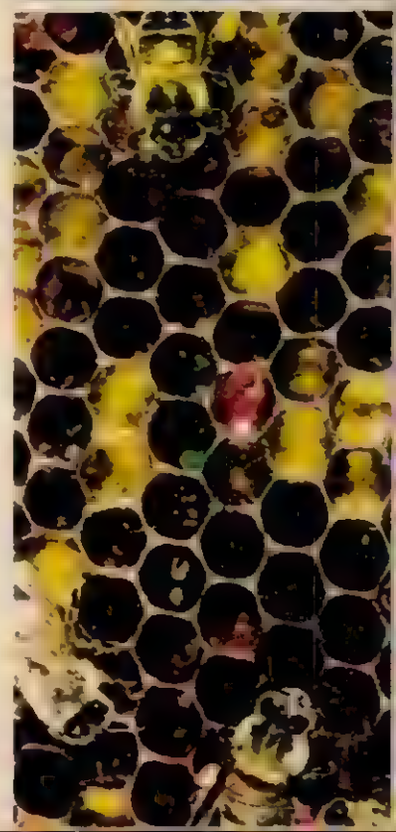

NOUTĂȚI DESPRE LIMBAJUL ALBINELOR

Cercetări recente dezvăluie aspecte necunoscute ale vieții harnicelor insecte. Ele își comunică informații nu numai pe calea dansului, ci și prin semnale sonore și mirosuri. Apis mellifica este oare «poliglotă»?

Albinele au stîrnit dintotdeauna admirația omului prin modul lor de a trăi, de a lucra și prin sistemul lor de organizare. Anticii considerau zumzetul viu al stupului drept un mod de comunicare, atribuind albinelor un limbaj propriu. Dar abia în anul 1920 savantul german von Frisch a demonstrat că ele posedă într-adevăr un mod de a-și transmite informații, dar fiu unul sonor ci prin gesturi, prin așa-numitul dans. Această teorie a rămas valabilă pînă acum cîțiva ani, cînd noile cercetări au demonstrat că albinele comunică nu numai prin dans, ci și prin sunete, prin mirosuri și pe alte căi, că ar fi deci... poliglote.

«DANSUL DE CARACTER»

Să ne oprim puțin, pentru început, la limbajul «coreografic» al albinelor, deși problema este îndeobște cunoscută. Observăm adesea în stup o albină lucrătoare tocmai reîntoarsă de la cules, care pare să execute un dans straniu în fața suratelor ei. Alte lucrătoare se apropie și o ating pe «artistă» cu antenele. Uneori dansul este de formă circulară, alteori, în opt. Reprezentația durează cam o jumătate de minut.

Karl von Frisch a demonstrat că prin intermediul acestui «balet» albina lucrătoare furnizează întregului stup *trei informații* importante, și anume: că a găsit o sursă bogată de hrană (o dovedește însuși faptul că dansează), că sursa este mai îndepărtată sau mai apropiată (cercul înseamnă distanță mică, optul — distanță mare) și cam cît de bogat este conținutul în zahăr al hranei (prin vigoarea mișcărilor dansului).

Dacă a fost găsită o sursă foarte substanțială la peste 100 m și pînă la 5 000 m, albina lucrătoare comunică stupului în felul următor: prin numărul tururilor efectuate pe unitate de timp (de exemplu: nouă tururi în 15 secunde înseamnă că hrana se află la 100 m, două tururi în 15 secunde arată că sursa de nectar e amplasată la 5 000 m), apoi prin durata dansului așa-zis «mobilizator, balansat» de-a lungul diametrului cercului, și în al treilea rînd prin numărul oscilațiilor abdomenului în timpul acestui dans, numărul crescînd cu distanța.

Prin dansul în opt albina indică și direcția în care se află sursa de nectar și de polen descoperită. De altfel, cînd e vorba de direcție, trebuie amintit că albinele au un simț de orientare mai eficient decît instalațiile radar...

Dar toate acestea sînt, așa cum s-a arătat, destul de binecunoscute și de aceea să ne referim în cele ce urmează la noile descoperiri privind «limbajul» albinelor.

STUPUL LA MICROFON

Zgomotele din stup au continuat să suscite interesul cercurilor științifice. Dar înregistrarea sunetelor emise de o singură albină aflată în mijlocul celorlalte a prezentat enorme dificultăți. Trebuiau separate sunetele produse în timpul dansului de cele care însoțeau activitatea curentă a stupului, ca de pildă zumzetul constant al albinelor «ventilatoare».

Acest lucru i-a reușit savantului american prof. Wenner. El a ventilat stupul în mod artificial, reducînd la maximum activitatea de primenire a aerului datorită albinelor, apoi a amplasat în interior o «cameră surdă», accesibilă printr-un culoar atît de îngust încît albinele, împiedicate să zboare, erau obligate să meargă de-a lungul lui. Astfel a putut fi suprimat zgomotul produs de aripi în timpul zborului. În sfîrșit, Wenner a montat microfoane miniaturale mobile și foarte sensibile care puteau fi apropiate la numai cîțiva milimetri de indivizii aleși.

S-a aflat astfel că în timpul dansului albinele emit semnale sonore ritmice. Ce semnificație au ele? Este oare vorba de o repetare a indicațiilor dansului sau se transmit informații noi, suplimentare? Wenner a stabilit că durata emisiunii sonore este egală cu timpul întrebuințat de lucrătoare pentru a efectua «partea dreaptă» a dansului în opt, fiind deci proporțională cu distanța care separă stupul de sursa de hrană. Se pare însă că albinele nu au o noțiune propriu-zisă de timp, ci indică mai degrabă efortul muscular necesar efectuării zborului.

A doua descoperire se referă la faptul că numărul pulsațiilor sonore este în funcție de concentrația în zahăr a sursei. Nu s-a reușit să se determine pînă acum în mod precis dacă semnalele sonore indică și direcția sursei. S-ar putea însă ca anumite alte semnale, încă neidentificate, să indice de pildă natura zahărului, concentrația și viscozitatea sa, intensitatea luminii, ora, temperatura în zona meliferă respectivă, direcția, înălțimea soarelui, viteza vîntului și altele.

Există o specie de albine, Melipona, care nu dansează. Cînd o culegătoare revine în stup, ea produce deîndată o emisiune sonoră, apoi pleacă. O altă albină o urmează în prima parte a zborului ei, dar o pierde și revine în stup ca s-o aștepte. De recunoscut o recunoaște fie după miros, fie după sunet. Cele două albine pornesc împreună în zborul următor și așa mai departe, pînă ce albina urmăritoare pare să fi înțeles mesajul și se îndreaptă direct spre sursă. Savantul german Esch a arătat că o sursă de hrană apropiată este semnalizată printr-o serie de pulsații sonore de lungă durată, ceea ce confirmă de fapt teoria lui Wenner, potrivit căreia durata fiecărei pulsații este în funcție de distanța care separă stupul de sursa nectariferă.

În ultima vreme au început să fie utilizate emisii artificiale, la început pentru a studia reacția albinelor și mai tîrziu pentru a le stimula să pornească la cules.

AU ALBINELE MEMORIE ?

S-a pus întrebarea dacă nu cumva *mirosul* sursei de hrană cu care este îmbibată lucrătoarea care a descoperit-o le mobilizează pe celelalte albine. Pornind de la această idee, altminteri destul de plauzibilă, doctorul H. Martin a întreprins o experiență interesantă. El a luat un tub în forma de Y, creînd la capătul unuia dintre brațe un miros de miere. Orice albină care pătrundea prin tubul central se îndrepta negreșit spre brațul din care emana parfum de miere! Dacă însă Martin încrucișa antenele albinei astfel ca extremitatea din dreapta să fie la stînga și invers, albina se repezea spre brațul *opus*, cel fără miros. Totul se petrecea ca și cînd ar fi existat o percepere spațială a unui mesaj olfactiv.

S-a pus de aceea, și pe drept cuvînt, problema dacă nu cumva mirosul singur este suficient ca să provoace plecarea culegătoarelor spre locuri *de-acum știute* de ele. În cazul acesta dansul n-ar folosi decît la instruirea lucrătoarelor tinere. Este o ipoteză hazardată care, în ultimă instanță, presupune existența unei memorii la albine. Totuși, experiențele par a dovedi că așa stau lucrurile! S-a văzut că o sursă de informare chimică este capabilă să stimuleze o albină care cunoaște dinainte amplasamentul florilor cu mirosul respectiv.

În realitate, limbajul, rutina, «experiența» sînt tot atîtea elemente care joacă un anumit rol în comportarea albinelor. În general vorbind, se pare că, în ciuda bogatului arsenal de mijloace de comunicație de care dispun, albinele preferă să utilizeze modul informațional cel mai simplu, bazat pe mecanisme instinctuale. Ele nu recurg la modalitățile mai complexe decît atunci cînd o cer anumite condiții specifice noi sau modificate din mediul exterior, în funcție de stadiul în care se găsește familia de albine ca unitate biologică.

Și totuși un lucru rămîne uimitor: că natura a înzestrat micuțele culegătoare de nectar cu un complex de însușiri și cu un potențial care lipsește multor viețuitoare aflate pe o treaptă de dezvoltare infinit mai înaltă!

Radu NOR

Ornament... în temă. ▶

Așa se naște o regină... în lumea albinelor.

Într-un singur stup pot trăi 150 000 albine.

spectacol pe glob

● *În sala* Palladium *din Londra se prezintă noul spectacol muzical* Golden Boy. *La succesul spectacolului contribuie în bună măsură Virginia White și Lola Falana (în fotografie).*

● *Scriitoarea franceză Niki de Saint Phalle și-a făcut debutul în dramaturgie, pe scena teatrului de stat din Kassel, cu piesa* Eu, *o încercare de prospectare a eului, a conștiinței umane.*

● *Teatrul vest-berlinez* Forum *a pus în scenă piesa Marianei Eicholz* Teufel îl împușcă pe Ohnesorg, *o satiră care pornește de la uciderea unui student de către poliție, în timpul tulburărilor studențești din R.F.G. Tema a mai fost dezbătută și într-o piesă a dramaturgului M. Harty. Spectacolul se înscrie pe linia curentului protestatar care a luat naștere în teatrele din R.F.G. împotriva legislației excepționale.*

● *Victor Spinetti și Adrienne Kennedy au realizat, pe scena lui* National Theatre *din Londra, spectacolul intitulat* Scriere proprie, *realizat după o culegere de glume și anecdote ale lui John Lennon, unul dintre cunoscuții Beatles. Eroul piesei — foarte asemănător lui Lennon — fuge de conformismul vieții burgheze, căutînd refugiul într-o nouă țară a minunilor. Piesa este un reușit document social — afirmă cronicarul lui* Daily Mail.

cronică satirică

de Teodor **MAZILU**

CELUI CE VEȘNIC CORĂBIILE I SE ÎNEACĂ...

De la treizeci de ani s-a hotărît să se acrească, deși e, slavă Domnului, sănătos. Dar are o mutră veșnic suferindă. Nimic nu-i mai place, nimic nu-i mai spune nimic. Cînd discuți despre un lucru sau altul, te lovește drept în moalele capului cu aerul lui blazat: «Am fumat-o și pe asta». A fumat și pictura, a fumat și economia, a fumat și iubirea, a fumat și medicina.

Acritul nostru și-a făcut din nenorocita lui de acreală o superioritate evidentă, pe care o scoate duminica la plimbare cum își scot alții cățeluții. El confundă acreala cu suprema înțelegere. Din faptul că Tolstoi îl plictisește, se socoate superior lui Tolstoi. Faptul că Bach îl adoarme, îl obligă să pună la îndoială geniul muzicianului și să se convingă de măreția plictiselii sale.

A fi acrit, plictisit, lezat, blazat, i se pare o chestie de modernitate, de civilizație; se uită la oamenii care rîd ca la niște troglodiți. Acritul privește cu aceeași totală și uzată superioritate relațiile dintre oameni. Dacă un amic se îndrăgostește, dă din umeri, vădit nemulțumit. «Cum mai pot unii să iubească?» Moartea însă nu-l miră, i se pare mai aproape de acreala lui. «A murit X? Nu mă miră. Era și timpul. Nu mai avea ce aștepta de la viață».

Nu-i adevărat că acritul nu mai așteaptă nimic de la viață. Ceva tot mai speră... Speră ca toți oamenii să-i semene. Pentru noi, o lume de acriți ar fi o lume de coșmar... Pentru el, paradisul...

Dar acritul nu se mulțumește să fie acrit. El ține să înăcrească și pe alții. Unde se duce se străduiește să aducă o atmosferă de coșmar. De aceea oamenii au început să-l ocolească. A devenit o primejdie, cum se așază într-un loc cu oameni. Fug de lîngă el. A început să fie asemuit cu o urgie a naturii.

— Plecați de acasă, vine acritul să vă facă o vizită...

Cu toate astea, acritul susține că e fericit...

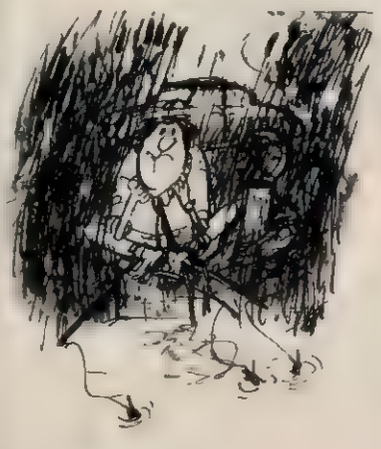

Va să zică... mîine vin ăia cu controlul lor financiar...
Fii calm, băiatule, fii calm!!!

Pompiliu DUMITRESCU

literare

de Valeriu **CRISTEA**

G. IBRĂILEANU: SCRIITORI ROMÂNI SI STRĂINI

A apărut de curînd, sub titlul unuia din volumele scoase în timpul vieții autorului, **Scriitori români și străini,** o nouă ediție din scrierile lui G. Ibrăileanu, îngrijită de Ion Crețu, însumînd 864 de pagini format «Biblioteca pentru toți» și cuprinzînd — citățm din prefața semnată de Al.Piru — «întreaga operă de istorie literară și critică a conducătorului revistei **Viața românească,** din anul 1901 pînă în 1932, cu excepția studiului unitar **Spiritul critic în cultura românească,** de fapt un eseu, care urmează să apară independent, a monografiei despre Alexandru Vlahuță, a articolelor de îndrumare și teorie literară, pe care Ibrăileanu intenționa să le adune el însuși într-un volum cu titlul **Opinii literare,** și a articolelor polemice, de asemenea proiectate să apară într-un volum cu titlul **Campanii».** Frunzărind pagini cunoscute, pe care într-o oarecare măsură le știm «pe dinafară», notez aici cîteva impresii.

În primul rînd pe aceea, ca să scap de o datorie neplăcută și pentru că ea lovește cea dintîi simțurile cititorului, că unele foi au îngălbenit, s-au ofilit, căzînd în desuetudine. O pală de aer vetust, specific începutului de veac, cu determinismul, mecanicismul, într-un cuvînt cu tot scientismul lui optimist și naiv, julesvernian, ne izbește cînd îl recitim pe G. Ibrăileanu după un interval mai lung sau mai scurt de nefrecventare. Secolul XX, care a început în stil de operetă, trăgînd liniștit din pipa unei păci îndelungate ce părea fără sfîrșit și sorbind din înțelepciunea lui Horațiu și a lui Horațio, fiind epicureic și pozitivist totodată, s-a dramatizat și s-a hamletizat pe măsură ce a înaintat în vîrstă. «Se petrec în cer și pe pămînt mai multe lucruri de cîte a visat filozofia ta, Horațio!»

Dar după numai cîteva inspirații și respirații, atmosfera tipic 1900 a unora dintre pagini nu ne mai stinghерește. Repuși în condiții de normalitate, putem merge mai departe sau, mai bine zis, putem de abia începe observațiile propriuzise. Despre stilul lui G. Ibrăileanu s-a spus că are un aspect de oralitate. Noțiunea circumscrie realitatea, dar e prea largă, realitatea joacă în ea. Căci despre ce fel de oralitate e vorba? Directă, abruptă și uneori prăpăstioasă, cu ceva fanatic și agresiv în ton, fraza lui G. Ibrăileanu, care lasă un spațiu minim între explozia gîndirii și comunicarea ei, este impetuos colocvială, de dialog tensionat, de dispută. Criticul scrie cum îmi închipui că vorbea în cercul **Vieții românești,** cel din urmă **cuib de nobili,** de spirit și uneori și de sînge, al Iașului de altădată. Nu oralitate pur și simplu, și nici măcar tacticos peripatetică, ci rostire repezită, aprigă, sufocată de idei pînă la strigăt. Explicația acestui tip de exprimare o aflăm nu numai în inteligența remarcabilă a criticului, care produce și scapără idei continuu, ci și în pasionalitatea sa febrilă care prelungește în ecou fiecare idee, făcînd și mai mic spațiul dintre ele. De cîte ori fulgerul unui raționament îl luminează, gura lui Ibrăileanu se umple de cuvinte ca de un val de sînge ce trebuie aruncat afară, frazele sale fiind convulsive ca niște hemoptizii. De aceea stilul său ce pare (și poate că și este) naiv și elementar are adesori forță și chiar stîngăciile lui prepară și scot într-un puternic basorelief formulările fericite a căror aură persistă în memoria noastră chiar cînd aurul conținutului lor se topește. G. Ibrăileanu are extraordinara onestitate de a ne transmite în direct faza **nucleară** a gîndirii sale, el nu se ascunde în falduri, nu-și ambalează gospodărește ideile (și din această cauză unele din ele s-au deteriorat cu vremea iar altele s-au «pierdut» pentru a reapărea mai tîrziu în operele altora). Scriitorul nu caută cuvinte și tocmai de aceea uneori cuvintele îl caută de la sine, turnînd în bronz cîte-un segment de frază. G. Ibrăileanu este cel mai puțin **moftangiu** dintre criticii noștri, refuzînd orice «umplutură» în textul său făcut numai din lamele fine, tăioase, ale ideilor, dar altfel simplu, direct și uneori naiv, trecînd brusc într-un registru liric sau chiar epistolar. Critica lui nu trăiește nici din stil, nici din erudiție, nici dintr-o specializare foarte avansată, ci aproape numai din idei. Performanța e dintre cele mai rare.

G. Ibrăileanu este cel mai mare cititor dintre criticii noștri. Nimeni n-a evocat ca el paradisul lecturii, constituit din plăcerea însăși a cărții dar și din mici și nevinovate comodități, habitudini, tabieturi. Cînd își propune să recitească **Război și pace** se aprovizionează cu un stoc de țigări, are emoții, degustă anticipat voluptățile ce-l așteaptă, se pregătește ca pentru o mare expediție. Imaginea lui G. Ibrăileanu citind una dintre cele mai frumoase cărți ale lumii, într-o odaie plină de fum gros de țigară, în care umbrele ficțiunii rătăcesc ca într-un mediu propice, e una din cele mai impresionante ale literaturii noastre critice. Dintre toți criticii noștri, G. Ibrăileanu a avut în cel mai înalt grad puterea de a se apăra și de a se salva prin lectură.

Dar cred că ceea ce ne apropie cel mai mult de mentorul **Vieții românești** este depășirea conștiinței estetice printr-o largă conștiință a existenței. În paginile scriitorului revine această sintagmă: «ceea ce este dincolo de orizont». G. Ibrăileanu a iubit literatura (mai trebuie dovedit sau chiar numai spus acest lucru?), dar o parte din el privea mereu dincolo de orizontul ei, spre nostalgia vîrstei noastre imperiale, adolescența, spre frica de moarte sau spre ideea fixă dar strălucitoare ca o stea a datoriei față de popor. Criticul a avut sentimentul măreției și mizeriei literaturii, care într-un sens nu e decît o convenție, el a gustat din licoarea divină ca și din zațul ei amar. Conștiință artistică și metaartistică, G. Ibrăileanu e contemporanul nostru.

PĂPUȘA GERTRUDEI

Una din distracțiile favorite ale copiilor care vizitează parcul zoologic din Rapperswil, lîngă Zürich, este reprezentată de exhibițiile pe care foca Gertrude le face cu o păpușă, prietena ei de nedespărțit.

Dacă i se ia păpușa, Gertrude devine nervoasă, agitată, refuză să mănînce.

PUNCT ȘI DE LA CAPĂT

● *În orășelul francez cu nume parcă predestinat, Villechauve, a avut loc de curînd congresul pleșuvilor. Au participat oameni lipsiți de podoaba capilară din Franța, Belgia și Elveția. Participanții s-au angajat solemn să nu folosească nici o loțiune pentru creșterea părului. Vorba ceea : haz de necaz...*

● *Poliția din Arnhem — Olanda — a repurtat un succes remarcabil reușind să descopere banda care de un timp jefuia cofetăriile din localitate. «Șeful» are 7(șapte) ani, fratele lui — cinci, iar sora lor — patru. Nu se cunoaște vîrsta exactă a principalului lor complice, Blaky, un cîine pe care copiii l-au dresat să fure pentru ei cutii cu bomboane...*

● *Cercetătorii lui Rocket Research Company afirmă că au descoperit un nou exploziv lichid denumit astrolit, pe care îl vor folosi pentru propulsia rachetelor. Explozivul ar fi de două ori mai puternic decît trinitrotoluenul și de cinci ori mai puternic decît nitroglicerina.*

SCĂLDATUL, INTERZIS!

Acum o sută de ani Capitala avea două «străndur» — Dîmbovița și Colentina. Pe cursul acestor ape, din loc în loc, acolo unde malurile erau mai accesibile — dar mai ales în jurul podurilor — bucureștenii înfierbîntați de arșița lunii lui Cuptor se adunau, își lepădau hainele și se aruncau în apă laolaltă cu păsările înotătoare și cu cîinii. Înțelegem aceasta din pictura lui Carol Popp de Szathmáry, care ne redă aspectul «scăldătoarei» de lîngă podul Cotroceni, într-una din zilele lunii iulie 1869. În 1870 prefectul poliției capitalei — C. Manu — a pus stavilă «scandalului» printr-o ordonanță, interzicînd scăldatul *pe tot cursul Dîmboviței, de la intrarea și pînă la ieșirea sa din oraș, atît pentru bărbați, cît mai ales pentru femei.*

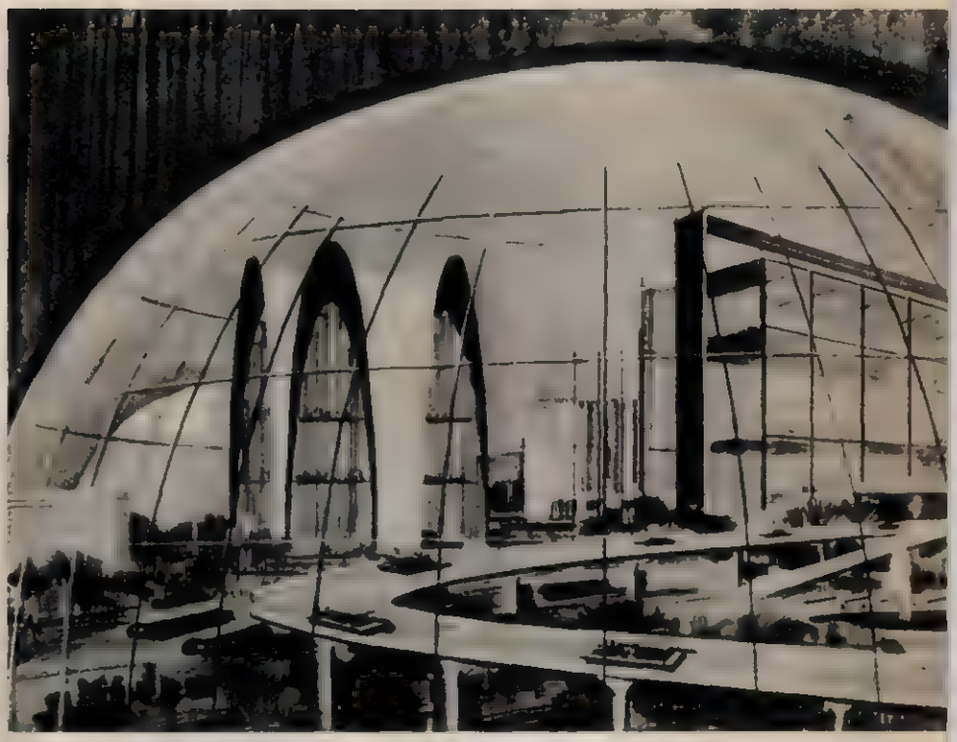

ÎNDRĂZNEȚ, DAR CU PUTINȚĂ

Cum vor trăi oamenii mîine? Răspunsurile sînt multe și foarte felurite. Uneori însă îndrăzneala de gîndire merge atît de departe încît se prevestește:idealul de confort, de asigurare a unei clime controlabile, purificarea totală a aerului, eliminarea zgomotelor vor fi realizate nu în cadrul locuinței ci a orașului construit sub o uriașă cupolă transparentă. Un asemenea proiect se și află în studiul cercetătorilor de la centrul General Electric din Santa Barbara — California — care afirmă că, sub aparența de utopie, în acest proiect se ascunde o concepție încă totul realizabilă.

FAUNĂ SAU FLORĂ

Șopîrle uriașe? Salamandre conservate în muzeu? Reconstituiri de reptile de mult dispărute? Ași! Sînt frunze de gutui. Atîta tot!

Fotografie de A. BARTHA

La 30 august a.c. s-au împlinit două decenii de la înființarea aparatului securității statului. Condus de partid și avînd sprijinul maselor de oameni ai muncii, acesta a reușit, în decursul anilor, să prevină sau să demaște acțiunile dușmanilor patriei.

Redăm mai jos un episod dintr-un caz soluționat.

«Prietenul» lui Manu

NIMICURI

Inginerul Manu trecea preocupat pe coridorul larg. Privirea îi aluneca peste punctele mozaicului. Călca apăsat. Sub braț ținea un dosar voluminos dintre copertele căruia ieșeau atara colțurile cîtorva hîrtii. Deodată, tonul unor discuții îl făcu să-și ridice privirea. Din sens opus se apropiau doi colegi de serviciu care se întrețineau cu un necunoscut. Își salută colegii și observă că străinul îi zîmbește cu amabilitate. Atunci își aminti că-l mai văzuse cu ocazia unor tratative comerciale. Era reprezentantul unei firme străine...

Ieșind de la serviciu, Manu se îndreptă grăbit spre stația autobuzului. Avea o întîlnire cu soția. Trebuiau să meargă la grădiniță să-l ia pe Daniel și, împreună, să facă o plimbare cu barca pe lacul din parcul orașului.

Mai avea doar cîțiva pași pînă la stație cînd observă pe străinul întîlnit dimineața pe coridorul institutului. Avea același zîmbet prietenos. Manu fu nevoit să răspundă salutului cu aceeași amabilitate.

— Gata, ați terminat? Spre casă?...

— Da — răspunse Manu, aruncîndu-și privirea, peste umărul străinului, la ceasul din colț.

Remarcînd gestul, acesta își întoarse și el privirea spre același loc, după care se scuză:

— Văd, sînteți grăbit. Nu vă reții. La revedere..., la revedere...

Manu fu bucuros că nu fusese reținut mai mult. Observă că străinul știa bine românește. Dar acest gînd se topi ca o umbră...

După cîteva zile Manu îl întîlni din nou. Tot din întîmplare. Mergea agale pe stradă și se gîndea. Străinul venea din urmă. Cînd ajunse lîngă el, îl apucă prietenos de braț.

— Cînd întîlnești a treia oară pe cineva, se plătește. Am aflat că așa-i obiceiul la români. De data asta dau eu un coniac. Data viitoare...

Manu acceptă, după ce privi ceasul de la mînă. Avea timp. În definitiv străinul era mai mult decît amabil. Ce putea fi rău în asta?

Intrară într-o braserie. Au băut și au aprins cîte o țigară...

Manu abia apucă să stingă chibritul cu care oferise foc străinului, cînd văzu că acesta îi întinse o brichetă. Încercă să refuze. Așl Omul îl convinse s-o primească. Era o bagatelă, și mai ales că mai avea una! Acceptă. Frumoasă brichetă! Cu gaz! Îi mulțumi. Străinul îi spuse, nepăsător că n-are pentru ce. Așa, un fleac...

Unele din cărțile trimise din străinătate, avînd anumite file cu texte convenționale, și cîteva din «nimicurile» oferite la începutul relațiilor create.

Obiectele primite de la străinul interesat, preț al informațiilor solicitate și al trădării scontate. Săgeata indică aparatul de radio în care s-a descoperit microemițătorul.

Parcă era un făcut. Manu îl întîlnea tot mai des pe străin. Apărea ca din pămînt. Începuse să se obișnuiască cu el.

De la un timp, cînd îl revedea, Manu se bucura. Nu știa nici el de ce. Probabil pentru că i se părea că era un om cu care puteai discuta orice. Multe mai știa străinul ăsta. Om umblat. Prin cîte țări nu fusese! Îi povestea cîte și mai cîte. Cunoștea chiar și pe mulți dintre colegii lui. Mereu întreba cînd de unul, cînd de altul, ca între adevărați prieteni. În discuții începuseră să vorbească despre felul cum merg tranzacțiile, despre starea de spirit dintre colegi, ce pasiuni sau vicii au unii dintre ei și multe altele. Manu nu vedea nimic rău în subiectele convorbirilor. Îi spusese ba una, ba alta. Să nu-i fi spus? Era totuși străin!

Noul său prieten, străinul, îi propuse să-i facă o vizită și acasă. Voia să vadă cum locuiește. De ce să nu-i arate? Nu avea nici un motiv să-l refuze. Lasă să vadă și el ce apartament frumos are. Astfel, într-o zi îl invită la el.

După o înclinare reverențioasă, musafirul oferi doamnei Manu un buchet de flori, iar lui Daniel îi făcu cadou un pistol. Pocnea. Îl deosebeai prea puțin de unul adevărat. Ce să facă, să-i fi luat din mîna copilului?...

•

COMPLICAȚII

Timpul trecea pe neobservate...

Manu nu-și putu explica cum de aflaseră unii dintre prieteni și cunoscuți de propunerea care i se făcuse de a pleca temporar în străinătate. Cînd se întîlni cu străinul, văzu că aflase și el. Se miră. Nu se făcea însă să-l întrebe de unde știe. De fapt nici nu avu timp. Străinul îl rugase, într-un mod deosebit de amabil, ca o dată ajuns în străinătate, să-l viziteze. I-a dat adresa, promițîndu-i că va încerca chiar să-l caute. Manu nu rămăsese surprins de invitație. Faptul că aflase străinul de plecarea sa îl trecu cu vederea. În definitiv, nu era un secret...

...Cînd Manu ajunse în gara «L», privi dezorientat într-o parte și alta. Străin între străini. Era pe punctul de a se interesa cum poate ajunge la un hotel, cînd din mulțime apăru el: «prietenul». Ce bucurie! Cum să nu te bucuri cînd întîlnești între atîția necunoscuți un amic?...

A avut multă treabă. Întîlniri..., discuții... Își terminase treburile cu bine. Era mulțumit. Reușise realizarea unei tranzacții comerciale destul de favorabile. La plecare îl găsi pe «amic» la poartă. Îl aștepta cu un «Opel»... Zbura mașina, nu alta. Și pe unde nu umblară...

...Era gata să urce în vagonul trenului internațional. Se întorcea în patrie. Privi în stînga și-n dreapta pentru a-l întîlni pe «prieten». Cu cîteva minute înainte de plecare sosi și acesta într-un suflet. După el, un hamal cu cîteva pachete.

— Iartă-mă, Manule dragă. Am cam întîrziat. Astea-s pentru tine și familie. Cadoul meu. Te rog, nu încerca să mă refuzi!

Hamalul, urcat în compartiment, le puse în plasa de bagaje. Se despărțiră din nou cu gîndul și promisiunea unei noi revederi.

•

Acasă începu să desfacă bagajul cu grijă, fiind el însuși surprins de «nimicurile» primite. Soției îi spuse că le-a cumpărat din diurnă. A făcut economii. Ea se bucură de ceas, de ciorapii din nailon, de capot, de taior, de pantofi și de toate ce-i adusese el. Nu se putu abține și trecu la vecina ce-i era prietenă. Se lăudă. Simțea nevoia să spună cuiva ce soț atent are...

•

...Mai trecură cîteva luni. Străinul începu să-i trimită lui Manu din cînd în cînd cîte un pachet. Erau doar niște mici atenții de la un «bun» amic. Îi trimise chiar și niște cărți într-o limbă străină. Manu explica colegilor că vrea să învețe o limbă străină și de aceea avea nevoie de asemenea cărți. La început nimeni nu observă ceva deosebit la Manu.

CIUDĂȚENII...

Și totuși, din zi în zi Manu părea mai morocănos, mai retras. Devenise excesiv de prudent, iar uneori avea o privire piezișă, bănuitoare. Se ferea de fiecare. Vorbea tot mai puțin, și aceasta i se întîmpla tocmai lui Manu, care era cunoscut ca fiind o fire comunicativă, deschisă. Tresărea uneori și cînd se deschidea brusc ușa sau cînd se trîntea din cauza curentului. Colegii de serviciu au început să se mire de această metamorfoză. Cu Manu se petrecea ceva! Nu știau însă ce. Încercară ei să-i descoase, dar fără rezultat... Ziua în care colegii începură cu ușoare ironii și apropouri i se păru extrem de scurtă dar destul de chinuitoare. Era într-o pauză, în jurul orei zece dimineața. La bufet se adunară mai mulți. Veni și Manu. Îmbrăcase de dimineață un costum nou, sobru. «Ei, și? Foarte bine! Să se îmbrace omul cît mai bine. Ce-i rău în asta!» — își dădu cu părerea un vechi amic al său. Dar colegii nu-l lăsară chiar atît de ușor.

— Măi Manule, măi; am impresia că te-ai ajuns, măi! Ai grijă, să nu te pierdem! — începu careva.

Manu părea că nu dă importanță ironiilor. Încercă să facă o glumă, dar poanta nu fu «gustată» ca altădată. Se posomorî. Înghiți în silă o prăjitură. Vru să-și mai cumpere ceva, dar renunță și plecă.

Ciudată-i firea asta a omului!

...Venise acasă doar de cîteva minute. Cînd nevasta îl întrebă ce vrea să mănînce, trînti ușa enervat. Intră în sufragerie. Întins pe canapea, începu să răsfoiască filele unei cărți. Se prefăcea că citește. Dar nu vedea parcă nici literele. Se gîndea. Meditația îi fu întreruptă de intrarea lui Daniel.

— Tăticule, eu am mîncat tot, uite...

Îi arătă farfuria goală. Altădată s-ar fi bucurat și l-ar fi luat în brațe. Acum începu să țipe. Copilul se retrase cu inima ruptă. Plîngea în poala maică-si. Și ea plîngea. Plîngea și se gîndea: «O fi găsit altă!»...

O HOTĂRÎRE CHIBZUITĂ

După o îndelungă chibzuință Manu se hotărî. Ceru șefului o scurtă învoire de la serviciu. În interes personal. Îngăimase o explicație și reușise. Nu uitase însă să spună că-i o problemă serioasă, și nu greșise. Parcurse tot drumul cu ochii în pămînt. Se frămînta. «Ce-i vor spune? Cum va fi primit?»

Îi chinuiau și alte întrebări la care nu găsea răspuns.

Ridică privirea. Ajunse în fața clădirii pe care o căuta. Se hotărî și făcu primii pași... Spuse cine este și ceru să vorbească cu un ofițer.

— Am ceva important. Nu mai suferă amînare...

•

Manu vorbea de cîteva minute. În fața lui, căpitanul N. State nota cîte ceva într-un carnet. Era atent.

— ...Aici în țară nu l-a interesat cine știe ce. Cînd m-am dus în delegație, m-a așteptat. Nu s-a mai dezlipit de mine. Pe unde nu m-a plimbat cu mașina! Nu mă lăsa să plătesc nimic. După vreo săptămînă mi-a spus deschis ce dorește de la mine. Spunea că-i o nimica toată, iar eu o să am doi la sută din valoarea fiecărui contract încheiat. Banii urma să-i depună pe numele meu la o bancă. În Elveția. Mi-a dat numele băncii și contul. Am încercat să refuz. Mi-a amintit de cele discutate în întîlnirile avute aici, la București. A spus că unele i-au folosit. Că dacă s-ar afla, aș avea neplăceri. El spunea că-mi este prieten și i-ar fi părut rău să mă nenorocească. Or, dacă-l ascult, voi avea numai de cîștigat. Ce să fi făcut? Mi-a fost frică. Aveam familie... Am acceptat...

Se opri și trase aer în piept. Obosise. Evita privirea ofițerului din fața sa. Acesta aștepta răbdător să continue.

— Mi-a spus cum să ținem legătura. Instrucțiunile le primeam prin cărțile ce mi le trimitea. Textul era pe paginile douăzeci și doi, treizeci și trei, patruzeci și patru, cincizeci și cinci și șaizeci și șase. Nu era greu de descifrat dacă cunoșteai despre ce-i vorba... M-am gîndit că nimeni n-o să afle. Primeam din cînd în cînd pachete. Îmi transmitea instrucțiuni prin cărțile «The Colour of Evening» și «A Man of Affairs». Le am acasă pe toate. Voia să afle despre necesarul de import la mai multe produse și firmele concurente, cu prețurile ce le ofereau. Ultima dată mi-a cerut să-i precizez care din aceste produse sînt pentru armată. M-am speriat. Începusem să-mi dau seama că lucrurile se complică... N-am răspuns la scrisoare...

•

Manu mărturisi tot. Ofițerul vru să vadă obiectele primite de la străin. Căpitanul State dădu un telefon și mai chemă cu el un coleg de la un alt serviciu. La Manu nu era nimeni acasă; soția era la serviciu. Le arătă tot ce-i trimisese străinul. Căpitanul fotografia. Celălalt umbla pe lîngă fiecare obiect cu un aparat ciudat. Lui Manu îi fu iar teamă. «Ce-or fi vrînd?» — se întreba el. Apoi nu se mai gîndi la nimic. Se simțea ușurat. I se ridicase piatra de pe inimă.

Ofițerul care venise cu căpitanul State se opri mai mult lîngă aparatul de radio cu transistoare pe care Manu îl primise ultima dată într-un pachet. Acesta făcu semn celor doi să tacă. Apoi, după ce desfăcu capacul din spate al aparatului de radio, scoase bateriile.

— Acum puteți vorbi! — le spuse ofițerul, continuînd să cerceteze cu interes aparatul.

Priveau și ceilalți, curioși. Manu tot nu înțelegea nimic.

— Obișnuiți să discutați acasă probleme de serviciu? — fu întrebat Manu.

— Cîteodată... Știți, soția e tot ingineră... Ne mai consultăm...

— La serviciu l-ați dus??

— Ce, aparatul? Da, de cîteva ori... Îmi place muzica...

Manu rămase surprins cînd ofițerul îi arătă, printre celelalte piese, unele care n-ar fi avut ce să caute într-un aparat de radio obișnuit. Era un microaparat de emisie. Transmitea tot ce se discuta în jur. Emisia se alimenta de la aceleași baterii. Lui Manu îi fu ciudă. Își aminti că străinul îl sfătuise să schimbe des bateriile. Să nu se uzeze aparatul. Și el le-a schimbat. Îi năpădi iar teama. «Au să mă aresteze» — își spuse. Inima i se făcu cît un purice Nu-i venea să creadă. Își aminti de zîmbetul amabil al străinului. Vru să spună ceva, să se răcorească, dar îi fu jenă de cei doi ofițeri. Se încruntă doar...

•

Manu devenise iar omul comunicativ. Colegii și prietenii lui s-au bucurat.

Într-una din amiezi plecă grăbit de la serviciu. Îl aștepta soția în stația de autobuz. Au plecat spre grădiniță. Apoi, împreună cu Daniel, s-au plimbat cu barca pe lac.

•

Dar în toată această chestiune ciudată este și ceva nostim: străinul crede și azi că «informațiile» pe care le primește sînt de la Manu...

•

Un fapt simplu, ușor de reținut, ușor de scris. Dincolo de ei însă stau oamenii, ofițerii din securitatea statului, sprijiniți de masele largi, care apără liniștea noastră creatoare. Lor le sînt închinate aceste rînduri, în semn de prețuire și modest omagiu.

Victor JERCA
și Petre HLADCHI-BUCOVINEANU

Produse ale întreprinderilor Ministerului Economiei Forestiere

SCAUNUL LOTRU

Comoditatea şi rezistenţa sînt atributele scaunului tapisat LOTRU.

Preţuri de vînzare:
188 lei tapiseria pe placaj;
216 lei tapiseria pe chingi.

GARNITURA DE HOL NORMA

suplă, elegantă, modernă, este un produs superior pe care îl recomandăm atenţiei dv. Avînd o construcţie simplă şi dimensiuni convenabile, garnitura de hol NORMA îndeplineşte toate condiţiile unui produs superior.

Preţ de vînzare: CANAPEA EXTENSIBILĂ 1 951 lei, FOTOLII 1 200 lei (2 buc.), MĂSUŢĂ 258 lei.

CAMERA COMBINATĂ CIBIN

Un produs nou, modern şi atrăgător, care va aduce în apartamentul dv. o notă desăvîrşită de confort şi bun-gust. Linia suplă precum şi multiplele posibilităţi de utilizare a pieselor fac din «Camera combinată CIBIN» o garnitură care nu trebuie să lipsească din nici un cămin. Camera combinată CIBIN are următoarea componenţă:

— dulap combinat cu oglindă	**lei**	**2 432**
— „ cu două uşi	**„**	**1 351**
— masă extensibilă	**„**	**677**
— măsuţă fantezie	**„**	**274**
— canapea extensibilă	**„**	**2 805**
		3 003
		3 199
— fotoliu (se livrează cu două fotolii)	**„**	**766**
		809
		851
— scaun Olt (se livrează cu 4 scaune)	**„**	**248**
		261
		274

Preţurile la canapea, fotolii şi scaune oscilează în funcţie de calitatea stofelor.

POEZIA ȘI MISTERUL ARTEI NEGRE

de Alexandra ZIGURA
Fotografii de S. STEINER

Cap de antilopă ce se instalează pe creștetul unei măști (cultura Bambara).

Scaun «de șef» din Tsokwe — Angola.

◀ *Panou sculptat la Fumban și consacrat dansului regal Pin Nja, cu caracter solemn, organizat la începutul sezonului ploios.*

Pentru ochiul europeanului, arta continentului negru rămîne mai departe o lume de forme născute dintr-un univers imagistic straniu și greu de pătruns, cu toate că în ultimii 20 de ani arta neagră a constituit una din temele cele mai pasionante de studiu și de creație plastică.

Guillaume Apollinaire spusese că: «*numai printr-o mare îndrăzneală a gustului artistic s-a ajuns să se considere acești idoli negri adevărate opere de artă*» și a avut dreptate; căci numai gînditori și artiști de avangardă ca Gauguin și mai tîrziu Matisse, Derain, Braque, Picasso etc. au putut întui și simți «arta» în opere care au ieșit din mîinile unor creatori ce nu cunoșteau noțiunea de artă și care, în lumea imaginilor plăsmuite de ei, nu căutau niciodată «frumosul» ci utilul, narațiunea, simbolurile naturii înconjurătoare și ale forțelor cosmice nevăzute. Rolul funcțional al artei africane — fie că este vorba de obiecte de cult, statui ale strămoșilor, măști sau obiecte de uz zilnic etc. — rămîne dominant, iar poziția făuritorului acestor forme — pe care în limbaj european îl numim «artist» — era în cadrul tribului printre fruntași, uneori făcînd parte din suita regelui, dar de cele mai multe ori fiind alături de vrăjitor și întotdeauna aparținînd uneia din societățile inițiatice.

Trăsăturile caracteristice artei africane ne izbesc la tot pasul în expoziția de la Dalles. Pornind de la cele mai simple obiecte de uz casnic ca linguri, cuțite, vase, scaune, fetișuri etc. și pînă la sculptura tridimensională în bronz sau lemn și la plăsmuirea fantastică a măștilor, în

Oricît ne-ar șoca la început, acest idol negru rămîne o adevărată operă de artă.

toate aceste obiecte utilitatea funcțională rămîne predominantă, dar ea nu poate fi concepută în afara unei contribuții artistice încărcate de valențe simbolice și magice.

Și totuși acest limbaj simbolic, ușor de citit pentru africani, rămîne pentru noi de cele mai multe ori o carte închisă. Așa cum pentru analfabetul evului mediu sculptura fantastică a catedralelor era o «biblie a săracilor», un repertoriu de simboluri ușor de înțeles, pentru africani «arta» lor este un limbaj lesne de descifrat.

Pentru noi însă «frumosul» acestei arte rezidă în primul rînd în misterul ei, în dialogul pe care îl înfiripă între om și natură; cînd încerci să încadrezi arta negrilor din Africa în normele estetice europene, te izbește faptul că sculptorul african, fără să știe și fără să vrea, a atins limitele marilor stiluri. Și cu toate că se pot observa diferențe de interpretare în cadrul unor zone etnografice distincte și a multiplelor așezări tribale, există o unitate de concepție avînd la bază o tradiție străveche. Arta africană rămîne totuși unitară în diversitatea ei și nu poate fi confundată cu creația plastică aparținînd altor continente sau teritorii insulare.

Cînd am apropiat arta africană de marile stiluri ne-am referit în primul rînd la arta din BENIN-Nigeria — exemplarele aflate în expoziție (ca de pildă «Oameni cu mîinile legate», sculptură în bronz, aparținînd veacului al XIII-lea; «Portret de bărbat cu două păsări adosate pe cap»; «Cap de panteră» sau «Portretul lui OBA EVOVARE cel mare» — stil sec. XVIII) fiind opere ce pot sta liniștit alături de un bronz tibetan sau de o sculptură în piatră, mexicană. Dacă începuturile artei din Nigeria (obiecte de pămînt ars și bronz) sînt situate de cercetători în veacul al V-lea î.e.n., în schimb sculptura în lemn nu depășește 100-150 de ani vechime, lemnul nerezistînd climei și asaltului furnicilor. În cazul acestor opere de artă nu rezistența materialelor de-a lungul veacurilor este importantă, ci spiritul și concepția din care s-au născut și care s-au transmis din generație în generație. Să mai menționez și faptul că la creatorul african ideograma plastică poate porni de la un naturalism aparent, atingînd uneori o stilizare ce merge pînă la abstract. În cazul unor reprezentări umane, ca de pildă sculptura Zulu în lemn vopsit în ocru și tatuată cu linii incizate colorate în negru, este vorba tot de o ideogramă expresivă, care însă nu tinde să exprime caracterul naturalist al modelului, ci urmărește să reprezinte omul primordial, personificare a rasei. Echilibrul volumelor, cadența, deformările expresive nu fac decît să sublinieze caracterele genetice ale rasei, să scoată în evidență acea frumusețe caracteristică marilor creații plastice, indiferent dacă ele aparțin Egiptului antic, Asiriei, artei chineze sau artei negre (vezi sculpturile, măștile și podoabele din tribul BULE).

Spre deosebire de sculptura antropomorfă despre care s-a vorbit mai sus, sculptorii BAMBARA (cultură ce s-a dezvoltat în bazinul Nigerului și Senegalului) au fost creatorii unui totemism zoomorf, ilustrînd o cultură pastorală caracteristică savanelor și folosind ideograme cu caracter geometric. Capul de

(Continuare în pag. 24)

POEZIA ȘI MISTERUL ARTEI NEGRE

Măști de inițiere, aparținînd tribului Mukanda Tivoknu din Angola.

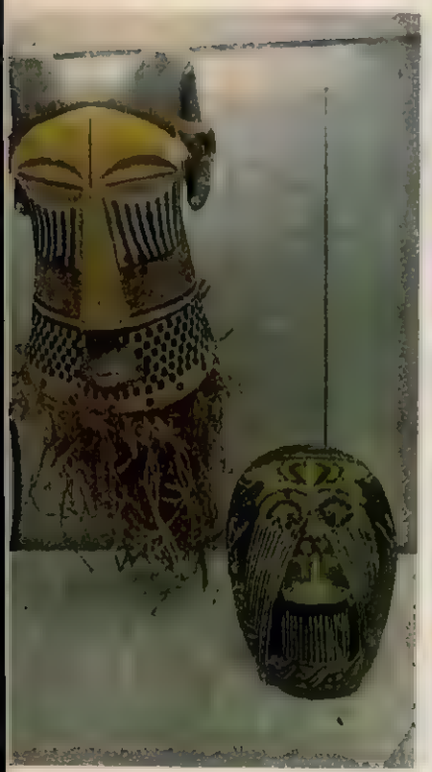

▲ *Măști din Congo, destinate dansurilor rituale.*

antilopă — care se instalează în creștetul măștii — este prezentat din profil și se înscrie cu eleganță în spațiu, într-o armonie de linii precise și sugestive și pe o cadență de plinuri și goluri. Acest gen de zoomorfism simbolic poate fi regăsit atît în sculptura chineză a epocii HAN, cît și în arta conceptuală a populației stepelor sau în creațiile Egiptului antic.

Spre deosebire de sculptura BENIN în bronz sau sculptura antropomorfă în lemn, artă cu un caracter mai aristocratic, arta măștilor de dans aparține culturii tribale și are un net caracter popular. Măștile au fost întotdeauna socotite obiecte sacre, destinate dansurilor rituale, care nu au avut niciodată un caracter de spectacol. Fie că sînt măști de dans, măști-amulete sau măști de protecție a caselor, li s-au atribuit puteri magice și au fost venerate de membrii tribului. În timpul ceremoniilor, purtătorul lor trebuia să se depersonalizeze și să joace rolul spiritului pe care îl invoca. Cea mai mare parte din triburile africane cred într-un Dumnezeu unic, pe care îl consideră inaccesibil și de nereprezentat. Intermediari între ființa supremă și om erau geniile, care au format panteonul animist al lumii africane. Măștile care personificau aceste genii sînt dintre cele mai variate și impresionează prin dramatismul lor misterios.

Prezența pentru prima oară în țara noastră a unei expoziții de artă neagră, cum este această colecție din Neuchâtel, poate fi considerată un important eveniment artistic, un prilej rar pentru publicul românesc de a lua contact direct cu o artă ale cărei taine și sensuri adînci vor fi poate mai limpede descifrate într-un viitor nu prea îndepărtat.

Panou de pînză, ornamental cu motive zoomorfe și antropomorfe, decupate de asemeni din pînză.

moda

cînd încep să cadă frunzele...

Ne-am resemnat de mult, cu înțelepciune: marile slăbiciuni omenești — declinate la masculin sau feminin — au momente în care se blazează dar, în special, epoci în care cad mai cu putere în păcat; și se pare că sfîrșitul verii e sezonul prielnic reșutelor violente. Ca să nu se iște parcă nici un fel de discordie prin familii, stadioanele se umplu din nou exact la ora cînd casele și revistele de modă își invită iarăși obișnuitele la prezentarea noilor colecții. Și aici, și dincolo, încîntări și suferințe egale, dar parcă tot femeile au de înfruntat încercări mai grele: în saloane supraîncălzite și supraaglomerate, în zile fierbinți de vară, li se propune să se entuziasmeze în fața îmbrăcămintei îmblănite, călduroase, de iarnă și, mai ales, să accepte, la nici șase luni distanță de la anterioara prezentare, să se remodeleze după noul tip de feminitate, propus, o dată cu rochiile, de creatorii de modă. Sînt ei oare luați în serios? Mai mult sau mai puțin. De obicei mai puțin: prezentările acestea ale marilor case nu se vor, de fapt, nici ele mai mult decît niște spectacole-șoc (manechinele dansează, altele vin pe patine cu rotile, luminile sînt rafinat «jucate») care lansează o idee, o personalitate, un «stil» aplicabil producției industriale — singura cu adevărat rentabilă. Pentru toamna și iarna ce vin, moda s-a dorit neapărat gravă și cucernică, arborînd cu precădere — după beția coloristică a ultimelor veri — negrul, albul, griul, cu foarte rare puncte luminate de roșu, oranj, verde. O modă bătrînească? Nicidecum: cîtă vreme tivul rămîne suspendat deasupra genunchilor (și rămîne, pentru că orice efort de a lungi rochiile s-a dovedit zadarnic anul acesta, cei mai «de-

(Continuare în pag. 26)

1 *O pată de culoare într-o modă ce se vrea cu tot dinadinsul cernită: rochia din jerseu roșu, cu o cravată viu înflorată.*

2 *Foarte nou: taiorul lung, strîns cu cordon în talie; fusta — din nou! — în pliseuri*

3 *Marele favorit al sezonului: taiorul lung, cu cordon, cu două rînduri de buzunare, purtat cu o bască școlărească pe cap.*

4 *Pentru o fată tînără, un complet (rochie și pardesiu) alb, paspoalate fin cu negru. Rețineți ca amănunte: cuta dublă din față și buzunarul ce se termină la tiv.*

cînd încep să cadă frunzele..

Din nou paspoaluri late, tweed, din nou contrastul alb-gri, chiar şi la taiorul cel de toate zilele.

Carou mereu în actualitate. Un pardesiu cu o fustă din acelaşi material bleumarin-cărămiziu şi cu o bluză în dungi — iată o ţinută de o discretă eleganţă.

cenţi» dintre creatorii francezi coborînd fusta pînă la maximum 5 cm deasupra rotulei), nota dominantă a modei rămîne tinerească (chiar prea, atunci cînd picioare ce nu-şi pot permite să se etaleze o fac totuşi!). Două amănunte esenţiale: după ce şi-a tot căutat locul şi a oscilat nehotărîtă de-a lungul întregii siluete, talia rochiei şi-a dat brusc seama că locul ei cel mai nimerit e tot în... talie, aşa că a acceptat să se lase subliniată prin cordoane late, aplicate la orice piesă vestimentară, de la palton la pulover, de la rochie la taior. Amănuntul doi: pantalonul a devenit «şlagărul» sezonului, pantalonul purtat în orice ocazie, sub rochia, pardesiul sau taiorul din acelaşi material, pantalonul din tweed sau satin negru, din piele sau jerseu. E poate un fel ostentativ de a afirma emanciparea femeii — zic cu acreală misoginã unii; de a mai ascunde piciorul excesiv dezgolit — zic, de dragul pudorii, alţii; o îmbrăcăminte foarte comodă — conchid femeile. În orice caz, el a alungat aproape total din garderobă cizmele care au făcut atîta vîlvă (şi o breşă atît de adîncă în buzunar) anul trecut; şi iar ne gîndim cu ciudă la capriciile modei, care îşi permite să abuzeze de credulitatea feminină şi să se rostogolească într-o atît de grabnică uzură morală exact atunci şi acolo unde uzura fizică nu prea acţionează!

În rest: taiorul la modă e foarte lung, trois-quarts aproape, bine strîns cu cordon în talie, cu buzunare mari, aplicate (chiar patru la număr), butonat la două rînduri. Rochia e de preferinţă neagră (sau gri, sau violet-vînăt), cu decolteu-săgeată pentru seară, cu o eşarfă foarte lungă rulată în jurul gîtului. Reţineţi o idee: catifea neagră, combinată cu gulere şi manşete din organdi alb; e feminin, romantic, graţios.

Fotografiile alăturate încearcă să ofere cîteva sugestii mai rezonabile ale modei actuale, prezentate de cîteva din cele mai cunoscute case de modă din lume. Dar înainte de a pune punct, nu putem să nu ne întrebăm — cu mîhnire — ce s-a întîmplat că, de o bună bucată de vreme, industria uşoară a renunţat la prezentările sale periodice de modă? Ştim, e desigur şi un sănătos simţ autocritic la mijloc: neputînd oferi întocmai în magazine ceea ce prezenta în colecţii, fabricile au preferat tăcerea — demagogiei festiviste. Dar iar constatăm că se merge pe linia cea mai comodă, cea a minimei rezistenţe: nu era oare de preferat să avem şi spectaculoase prezentări de modă, şi magazinele pline cu lucruri frumoase? Sau poate cerem prea mult?

Sanda FAUR

Două ţinute sport, în culorile vedete — gri, alb, negru. Pantalonul scurt le recomandă mai ales pentru munte şi orele petrecute la volan.

Din tweed gri, care nu oboseşte niciodată, un pardesiu cu paspoaluri alb-negre foarte late şi cordon din lac negru.

„MODERN" la ora succesului

După ce ne-am supărat de atîtea ori pe revistele noastre de modă, după ce le-am reproşat cu atîta îndreptăţită vehemenţă lipsa de ţinută grafică, de gust chiar, de promptitudine faţă de evoluţia modei, să fim drepţi şi să dăm Cezarului ce e al Cezarului. Să recunoaştem deci ultimului număr al «Modernului» — şi o facem cu reală plăcere — nu numai excelenta sa calitate tipografică (lucru mare la noi!), ci mai ales buna sa concepţie artistică, serioasa informare, fotografia îngrijită. E drept că manechinele mai «pozează» uneori excesiv, înţepenind într-un zîmbet şi o mişcare în care simţi cele cîteva secunde necesare fotografului; e drept că unele schiţe nu au încă fluenţa şi dezinvoltura trebuincioase desenului bun de modă; dar revista rămîne valoroasă prin acea elaborare grijulie, prin acele idei care se simt a fi ghidat alcătuirea ei. Idei de fotografiere într-un cadru insolit (castelul Bran, pare-se, sau un interior «de epocă»), idei de machetare elegantă (recuzită de atmosferă: evantai, ceas cu lanţ, binoclu), o gîndire coloristică discretă şi acel mult alb-negru care nu supără într-un sezon ce pare a renunţa de bunăvoie la culoare. Să terminăm cu ceea ce ar fi trebuit să începem, cu copertele de o ţinută ireproşabilă, pentru realizarea cărora tînăra actriţă Melania Cîrje şi-a oferit — cu generozitate şi un sănătos simţ al publicităţii — profilul ei plin de farmec.

varietăți

UMOR de Neli COBAR

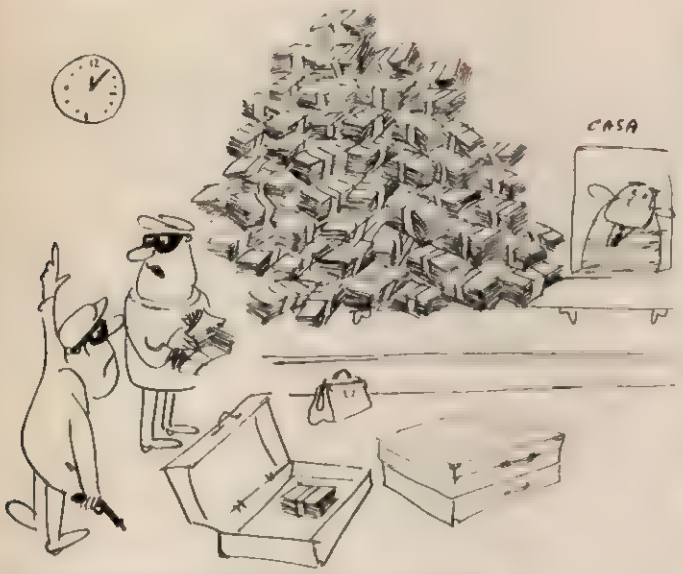

— Ia nu mă mai zori! Se întîmplă destul de des să găsești lipsă o bancnotă, două din pachet...

...ȘI ELE JOACĂ FOTBAL!

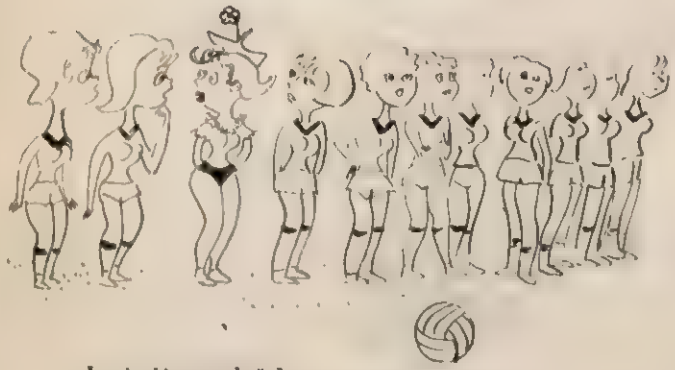

— Asta-i echipamentul tău?
— Ce vrei?! Știi că nu-mi place să văd și pe altele îmbrăcate ca mine!

— Vă spun drept, duduie, îmi place totul aici: actorii, filmul, sala, spectatorii...
— Mie, numai filmul.

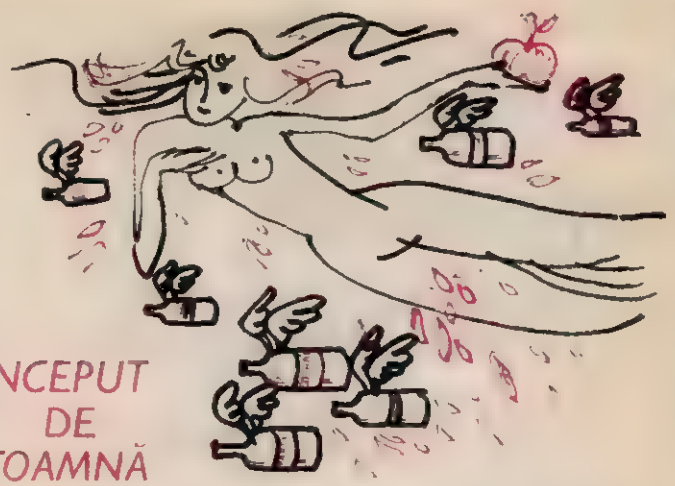

ÎNCEPUT DE TOAMNĂ

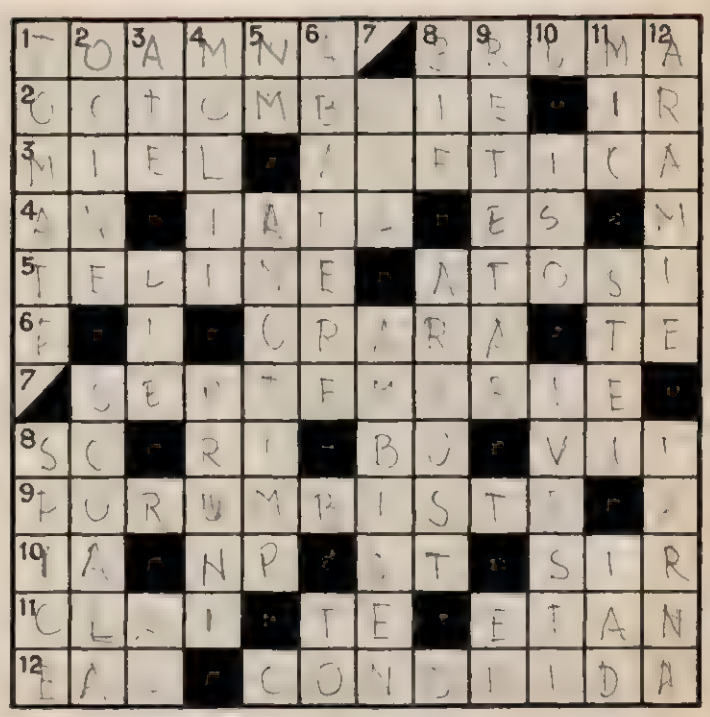

ORIZONTAL: 1) Topîrceanu a prezentat-o în «Rapsodia» sa drept «Zîna melopeelor/ Spaima florilor și Doamna/ cucurbitaceelor» — Patina toamnei pe bobul strugurelui. 2) În miezul toamnei — Alifie. 3) Cel din primăvară, toamna e cîrlan — Fermentație sine-qua-non pentru materia primă a gogoșarilor. 4) Fiecare cu toamna sa — Privește! — Editură de stat. 5) Rădăcinoasă comestibilă din preparativele gospodărești de toamnă (pl.) — Plini de fire. 6) Referitoare la oră — Teuri! 7) Începe toamna. 8) Sec! — 8 și 9 septembrie! — La intrarea în București! — Centre ale animației și bucuriei generate de belșugul toamnei. 9) Lanurile de pe care se culege, în aceste zile, una din principalele bogății ale toamnei (sing.). 10) În Iași, la stînga! — Nicolae Petrescu — Gît! — Rînd. 11) Pe cîmp, după cules (pl.) — Limitele toamnelor! — Hidrocarbură. 12) Judecător în infern (mit.) — Altă legumă din bogatul sortiment al toamnei.

VERTICAL: 1) Apetisantele pătlăgele culese pînă toamna tîrziu — Cele de grîu, păstrate din vară, folosesc toamna la împodobirea cramelor. 2) Moștenire din străbuni (pl. arh.) — Începe toamna. 3) Inevitabile la fasolea verde de toamnă — Ciocîrlie — Pe ramuri de trandafir (sing.). 4) Mîncătoare de lînă, împotriva cărora toamna se iau măsuri punîndu-se hainele la naftalină — Pomi fructiferi ale căror roade se culeg toamna. 5) Nina Marinescu — Toamna. 6) Deviere — Început de toamnă! 7) Marcă de radio — Anotimpul, ca gen. 8) Leie (reg.) — Alunul de exemplu, ale cărui fructe se culeg toamna. 9) Formular culinar, conținînd și specialități de sezon — Interjecție. 10) Prefix de egalitate — Podgorie vestită din județul Vaslui. 11) Mititel foarte prețuit... la cramă — Stîncă — Infern. 12) Vopsit în paleta cromatică a toamnei. — Începe după ce sfîrșește toamna.

S. ALDEA

Cuvinte rare: EAC, RCA, BIE, ISO.

Dezlegarea jocului «APA TRECE... PIETRELE RĂMÎN», apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) APA — EPAVA — RG. 2) MALURI — IZVOR. 3) EVACUARE — ECA. 4) TAU — PT — RECIF. 5) I — NATRIU — H — I. 6) SP — CIAN — DECE. 7) TIARE — EBE — A. 8) STA — PRAGURI. 9) ACI — AIT — ROBA. 10) GURA DE APĂ — OS. 11) ARNĂUT — ADÎNC. 12) TIAM — ECRAN — A.

telex

PRETORIA **Buletinul Băncii Africii de Sud anunță: numai în cursul lunilor mai și iunie anul acesta au fost vîndute pe piața liberă sud-africană 80 tone de aur. În iulie a fost lansat alt stoc important de aur «aducător de devize».**

WASHINGTON **Președintele Johnson a creat un comitet consultativ pentru dezvoltarea exporturilor americane. Obiectiv imediat: stimularea firmelor exportatoare pentru găsirea de noi debușee.**

CIUDAD DE MEXICO **Pentru prima oară în istoria Jocurilor Olimpice femeile vor fi admise la concursurile de tir. Lucrul a devenit posibil după ce Uniunea internațională de tir a abrogat articolul 29 din regulamentul ei, care interzicea tirul feminin competiționar.**

ROMA **O vastă operațiune de salvare a... transporturilor publice, întreprinsă de autoritățile italiene, culminează cu interzicerea staționării autovehiculelor — în anumite ore din zi — într-o vastă zonă romană incluzînd centrul istoric al orașului etern.**

PARIS **Comentatorul american Philip Cortney împărtășește cititorilor ziarului «Le Monde» pronosticurile sale privind politica monetară americană și situația economică din S.U.A.: șansele de reușită depind de mijloacele cu care S.U.A. vor ști să pună capăt deficitelor bugetare devenite cronice; economia americană trăiește de pe urma expansiunii monetare, a deficitelor bugetare tot mai mari și a războiului din Vietnam.**

TOKYO **În cercurile americane nu se dezmint știrile apărute în «Sunday Times» din Londra, potrivit cărora o mare parte din bazele militare ale S.U.A. din Japonia și Okinawa ar putea fi transferate în Coreea de Sud.**

SAIGON **Într-un apel adresat muncitorilor, partidelor politice și organizațiilor religioase, studenții saigonezi propun inițierea unor acțiuni comune împotriva terorii guvernamentale și cer anularea sentinței de 5 ani muncă silnică aplicată unui redactor al revistei studențești «Sinh Vien».**

BOSTON **După un proces care a durat 46 de zile, Tribunalul din Suffolk (Massachusetts) a condamnat la moarte 4 membri ai organizației Cosa Nostra — filiala americană a Mafiei italiene. Ei sînt acuzați, între altele, că l-au asasinat în 1965 pe șeful unei bande de gangsteri din Boston — Edward Teddy.**

BERNA **Exporturile masive de brînzeturi din țările Pieței comune inundă piața elvețiană, punînd în pericol pozițiile fabricanților locali angajați într-o concurență inegală. De aceea guvernul elvețian insistă pe lîngă «cei șase» ca livrările să fie reduse sau chiar sistate.**

LONDRA **În 1975 și poate mai curînd va intra în funcțiune un nou complex siderurgic ce va fi construit în Scoția. Gigantul, cu o capacitate anuală de peste 5 milioane tone de oțel, va fi cel mai puternic din Europa, susține un purtător de cuvînt al lui British Steel Corporation.**

BONN **Inovație în domeniul circulației: șoselele colorate. Experții firmei Leverkusen au reușit să coloreze atît betonul de culoare deschisă, cît și bitumul. 100 amestecuri de culori au fost folosite pe o șosea experimentală de 80 metri. Problema se pune acum dacă trebuie să fie impregnată șoseaua pe toată lățimea sau numai prin marcaje din culori.**

Întrunirea, la Chicago, a Convenției naționale a partidului democrat a fost marcată de puternice demonstrații ale populației din acest oraș, în cadrul cărora s-a cerut încetarea războiului din Vietnam și a discriminării rasiale în Statele Unite. Pentru a se face față acestor manifestații au fost mobilizați aproximativ 40 000 militari și polițiști. În fotografie: arestarea unui demonstrant.

PARIS

ZILE DE AUGUST

Corespondență specială de la Georges DASCAL

Pentru prima dată după 24 de ani ceremoniile prilejuite de aniversarea eliberării Parisului nu s-au desfășurat în cadrul tradițional — gara Montparnasse — unde foștii luptători din rezistență aveau obiceiul să se întîlnească în fiecare august, și aceasta deoarece gara nu mai există. Într-adevăr, marile lucrări de reînnoire a cartierului Maine-Montparnasse au dus la dărîmarea vestitei gări pariziene, în locul ei ridicîndu-se o gară nouă, modernă, precum și o uriașă clădire care va deveni sediul Societății naționale a căilor ferate franceze. Gara este deja terminată, iar în ce privește sediul S.N.C.F.F. se lucrează deocamdată la fundații, așa încît pietonii care trec pe lîngă aceste locuri istorice mai au posibilitatea să vadă cîte ceva din ce a fost odinioară gara Montparnasse. Noua gară este situată la cîteva sute de metri mai departe.

De altfel, întreg Parisul — cu un august dezasperant de rece și de ploios — s-a transformat într-un uriaș șantier. Lucrările de amenajare sînt mult mai ușor de efectuat acum, cînd circulația este mai redusă, deoarece două treimi din populația capitalei este în vacanță, orașul fiind un adevărat mic paradis pentru automobiliști, care găsesc peste tot locuri de parcare și li se oferă condiții aproape optime pentru circulație. Municipiul profită de această stare de lucruri pentru a intensifica lucrările urbanistice și rutiere. La ora actuală în Paris sînt deschise 300 șantiere și o activitate febrilă concentrează peste 5 000 de muncitori. Sînt în construcție noi pasaje de nivel, altele sînt în curs de modernizare, se lărgesc străzile, trotuarele sînt îndreptate. Principalul efort este însă concentrat asupra bulevardului periferic, «centura» care înconjură capitala. Lungă de 36 km, această centură va fi terminată anul viitor. 16 km din acest bulevard au fost deja predați circulației. S-au executat lucrări impresionante, și altele sînt în curs la cîteva puncte de ieșire din Paris, unde se construiesc noduri de intersecții ce vor facilita legătura dintre diversele autostrăzi. Unul din cele mai importante șantiere de acest gen se află la poarta Bagnolet, în partea răsăriteană a capitalei; este vorba de un uriaș complex de autostrăzi, derivații, capătul liniei de metro, o autogară, un uriaș parking pentru 2 200 de autovehicule, cu scopul de a tenta pe provinciali să-și gareze acolo automobilele și să nu mai intre cu ele în Paris; tot de aici va porni o autostradă cu patru culoare în fiecare direcție. În felul acesta se va reuși o degajare a circulației în partea răsăriteană a capitalei.

Lucrări uriașe sînt în curs și mai la sud, între porțile Ivry și Charenton. Pentru a permite «centurii» să treacă fără greutate peste cele două căi — Lyon și Austerlitz — au fost construite două «căi suspendate», pe piloni metalici lungi de cîte 500 metri, cu autostradă pentru mașini și, întrucît ele se află pe cele două maluri ale Senei, sînt legate printr-un pod nou din beton precomprimat, lung de 260 m.

La aceste uriașe lucrări de circulație și de acces se adaugă construirea a opt noi parkinguri subterane. În interiorul capitalei.

LONDRA

ÎN PREAJMA CONGRESULUI TUC

Corespondență specială de la Gordon SCHAFFER

În ceasul al unsprezecelea, guvernul laburist a reușit să evite o confruntare cu cel mai mare sindicat britanic, cel al muncitorilor din transporturi, în problema politicii de înghețare a salariilor. Se apreciază că politica salariilor va fi însă una dintre principalele probleme discutate la Congresul național al sindicatelor din Marea Britanie, ale cărui lucrări vor începe la 2 septembrie.

Este probabil că opoziția față de politica economică laburistă va îmbrăca forme și mai puternice la Conferința națională laburistă din luna octombrie.

Pericolul unei rupturi între mișcarea sindicală și guvernul laburist a devenit evident cu prilejul votării în Camera Comunelor a legii interzicînd sporirea salariilor conducătorilor de autobuze. După cum se știe, tensiunea care a survenit între guvern și sindicatul muncitorilor din transporturi s-a concretizat prin demisia lui Frank Cousins din cabinetul Wilson, ca protest împotriva acțiunii guvernamentale, și apoi prin numirea lui Harry Nicholas în funcția de secretar al partidului laburist.

Criza a fost soluționată prin acceptarea de către guvern a creșterii salariilor, găsindu-se totodată o formulă onorabilă de compromis, aceea a legării acestei creșteri de ridicarea productivității. Sindicatele au arătat limpede că sînt gata să discute politica salariilor pe temeiul unui control real, riguros, al creșterii prețurilor, a stabilirii unui echilibru între prețuri și salarii; ele nu consideră însă că un asemenea echilibru ar exista.

Se pune întrebarea: de ce continuă guvernul laburist să meargă cu încăpățînare pe această linie ce poate duce la consecințe dintre cele mai grave? Răspunsul poate fi găsit în condiția pusă de Fondul monetar internațional atunci cînd a acceptat să apere, prin credite, lira devalorizată: un control mai intens al economiei engleze de către cercurile conducătoare americane.

Între timp șomajul a atins o cifră record, iar experții apreciază că o dată cu venirea iernii numărul șomerilor va fi și mai mare. Faptul este urmarea directă a politicii economice impuse de Fondul monetar internațional. De altfel guvernatorul Băncii Angliei a arătat fără ocolișuri că un nivel ridicat al șomajului este necesar în momentul de față; doi oameni luptînd pentru același post este metoda clasică de a menține salariile la un nivel scăzut și de a stăpîni totodată sindicatele.

Pînă cînd va putea însă guvernul laburist supraviețui unei asemenea politici? Conferințele ce se apropie vor trebui, fără îndoială, să găsească răspuns la această întrebare.

FLACĂRA-INTERVIU

SCURTĂ ÎNTÎLNIRE LA SALZBURG

De vorbă cu Ileana COTRUBAȘ

Am reușit să stau de vorbă cu tînăra soprană a Operei din București, Ileana Cotrubaș, în sala mare a «Festspielhaus»-ului, în timpul unei pauze. Invitată și la ediția '68 a Festivalului de la Salzburg, în afară de rolul pe care l-a deținut în «Flautul fermecat», a mai cîntat în sala «Mozarteum», acompaniată de orchestra Camerata Academica sub bagheta lui Bernhard Baumgartner (președintele tradiționalelor festivaluri), precum

Soprana Ileana Cotrubaș, la Salzburg.

este adînca seriozitate a întregului ansamblu. Indiferent dacă dirijează Karajan, Abbado, Sawallisch sau Böhm, fiecare participant, oricît de celebru ar fi, este pătruns de importanța aportului său la succesul întregului spectacol. Există o atmosferă de respect reciproc și de mare încredere în indicațiile regizorale.

— Anul acesta vi s-a făcut cinstea să fiți invitată pentru a doua oară la Festivalul din Salzburg. Ce impresie v-a lăsat publicul?

— În perioada festivalurilor muzicale vin aici vizitatori din multe țări. E un public de mare cultură muzicală, aș putea spune că reprezintă o selecție a ascultătorilor de muzică de pe aproape tot globul.

— Ce ne puteți spune despre planurile dv. de viitor?

— După participarea mea la programul festivalului și imprimările făcute pentru radio Salzburg, printre care am introdus și lieduri de George Enescu, am susținut la 15 august un concert la Viena. Toamna voi începe o serie de reprezentații la Opera din Frankfurt, cu «Rosenkavalier», în care dețin rolul Sophiei. Pregătesc acest rol și în limba română și aș dori să-l interpretez și la București.

și în cadrul concertului dat cu Messa în do minor la biserica Sf. Petru.

— Ați luat parte la multe spectacole și repetiții; ce părere aveți despre atmosfera de lucru?

— Ceea ce m-a impresionat cel mai mult

Interviu consemnat de Eugen IAROVICI

Una dintre clădirile ce se înalță la Mexico-City în vederea Olimpiadei: construcția care va găzdui bazinul de înot și sala de gimnastică.

ÎN CĂUTAREA „LUSITANIEI"

În vederea operațiunilor de aducere la suprafață a metalelor semiprețioase care se află la 100 de metri pe fundul oceanului — în epava pachebotului «Lusitania» — a fost construit un «clopot» submarin de o construcție specială, realizare a specialistului elvețian Hannes Keller. După cum se știe, acest pachebot britanic, care se îndrepta din S.U.A. spre Anglia cu 2 000 persoane la bord, a fost torpilat, la 7 mai 1913, de un submarin german, în largul coastelor irlandeze. 1 200 de persoane și-au găsit moartea în cursul acestui act de război care a fost considerat, la acea epocă, drept «o culme a barbariei».

Un grup industrial american a cumpărat epava pentru a pune mîna pe metalele și celelalte obiecte de preț aflate pe «Lusitania». În acest scop mai mulți scufundători vor cobori în adîncuri, la bordul «clopotului» construit de Keller. Aici a fost prevăzută și o cameră sub presiune unde scufundătorii vor putea dormi, evitînd schimbările bruște de presiune. Din cauza condițiilor dificile, programul de muncă nu va depăși o oră pe zi.

BUSINESS OLIMPIC

Toate ramurile economiei mexicane, legate — într-un fel sau altul — de industria turistică, profită din plin de apropierea Olimpiadei. În timp ce la Mexico-City ultimele pregătiri se desfășoară în ritm febril, hotelurile și bazele sportive sînt asaltate de cererile numeroșilor doritori de a-și asigura locuri la marele eveniment sportiv al acestui an. Se prevede că, pe lîngă cei 1 500 000 de turiști pe care Mexicul îi găzduiește în fiecare an, în toamna aceasta capitala țării va primi în plus încă 500 000 persoane. «Boom»-ul prețeI negre îl va întrece, după toate probabilitățile, pe cel înregistrat cu patru ani în urmă la Tokyo — unde bilete reținute din vreme la hoteluri și competiții sportive au fost revîndute cu prețuri de zece ori mai mari decît cele inițiale. Pe de altă parte, la Bursa din Mexico acțiunile tuturor societăților a căror activitate este legată de pregătirea și desfășurarea Jocurilor Olimpice înregistrează creșteri vertiginoase. Cele ale companiei aeronautice mexicane — al cărei trafic va spori considerabil în perioada Olimpiadei — sînt de cinci ori mai ridicate decît la începutul anului.

Dincolo de aparențele acestei efervescențe economice, observatorii descifrează însă și semne mai puțin îmbucurătoare. Se conturează de pe acum semnele unei viitoare inflații. Pentru a face față importantelor investiții legate de pregătirea Jocurilor Olimpice, guvernul mexican a fost nevoit să recurgă la credite. Or, așa cum s-a întîmplat și la Tokyo, și la Grenoble, aceste investiții s-au dovedit în ultimă instanță nerentabile pentru economia statului. După terminarea Jocurilor Olimpice, construcțiile și instalațiile sportive realizate în acest scop vor rămîne în bună parte nefolosibile. Cît despre veniturile provenite datorită afluxului turistic, o corespondentă apărută în publicația economică franceză «Entreprise» afirmă că, potrivit unui vechi obicei al deținătorilor de capitaluri mexicani, e de temut că acestea vor fi în bună parte reinvestite în Statele Unite. După aprecierile aceleiași publicații, ministrul mexican al finanțelor va trebui să depună eforturi considerabile pentru menținerea valorii pesoului în condițiile postolimpice și într-un climat atît de puțin favorabil stabilității monetare cum este cel al Americii Latine.

D. ȘTEFAN

Potrivit știrilor transmise de agențiile de presă, în Vietnamul de sud s-au desfășurat în ultimele zile lupte înverșunate între forțele patriotice sud-vietnameze și trupele americano-saigoneze. Fotografia înfățișează un aspect de la unul din buncărele americane amplasate în valea A Shau și denumit — funestă prevestire! — «Berchtesgaden», după numele cunoscutei fortărețe hitleriste.

O puternică manifestare antirasistă a fost declanșată de studenții Universității din Capetown pentru a-și exprima astfel solidaritatea cu lectorul negru Archie Mafeje, scos din rîndurile personalului didactic al universității, din ordinul primului ministru Vorster. În fotografie: studenții, în grevă, în incinta universității.

telex

ARHIVĂ-FOTO

ÎNCONJURUL GLOBULUI CU AVIONUL

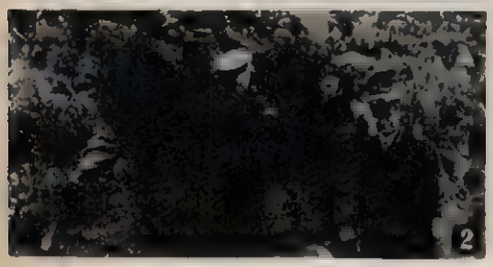

La 17 martie 1924, patru biplane DOUGLAS DT-2, adaptate și pentru amerizări, și-au luat zborul de pe aerodromul Santa Monica, din California. La 22 mai au ajuns la Tokyo *numai trei din aceste aparate*, care și-au continuat zborul pînă la terminarea traseului fixat: Saigon-Calcutta-Paris-Islanda-Labrador-California. Ruta totală, însumînd 49 560 km, a fost străbătută în 362 ore de zbor. Raidul a durat, cu întreruperile respective, 175 de zile, încheindu-se la *31 august*. Media de zbor — 137 de km pe oră. Pe parcurs, celor trei avioane li s-au schimbat motoarele de cinci ori și aripile de două ori.

Pentru comparație reamintim datele celei mai reușite performanțe în zborurile din jurul lumii: în luna noiembrie 1965, un turboreactor pilotat de americanii Austin și Finch și avînd la bord 35 de pasageri — oameni de știință, specialiști în aviație, ziariști — au realizat zborul: Honolulu-Polul Nord-Londra-Lisabona-Buenos Aires-Polul Sud-Noua Zeelandă-Honolulu; total — 42 638 de km, în 51 ore și 27 minute, plus 3 ore și 24 minute consumate în escalele făcute pentru aprovizionare.

În fotografii: cele trei Douglasuri, în zbor deasupra Franței (1); echipajele, la înapoierea în S.U.A. (2).

O companie americană din Santa Monica (California) s-a specializat într-un «produs» probabil unic în lume: provocarea de dezastre! La cerere, experții companiei organizează incendii, cutremure, inundații, ciocniri de trenuri, epidemii etc. Calamitățile pot avea loc ziua sau noaptea, duminica sau în zi de lucru, pot fi de mari sau mici proporții. Evident, este vorba de dezastre simulate, organizate pentru antrenarea administrațiilor civile din diferite localități.

Primarul unui mare oraș asupra căruia s-au abătut în ultimii ani cîteva uragane a comandat simularea unei asemenea calamități pentru a pune pe funcționarii civili interesați, în situația de a lua măsurile necesare de salvare și a constata cu acest prilej neajunsurile existente în sistemul de intervenție. Experții companiei au pus la punct un scenariu al uraganului, care a cuprins buletinele meteorologice premergătoare, ploi puternice, vînturi distrugătoare, revărsarea unui fluviu din apropiere, distrugerea unui pod important, instituirea stării de urgență etc. Evident, cei supuși «testului» nu au cunoscut scenariul. Ei stăteau într-un birou în care primeau continuu prin telefon comunicări despre evoluția uraganului și erau obligați să acționeze cu maximum de urgență pentru «ocrotirea sinistraților», prevenirea îărgirii «distrugerilor», salvarea șoferilor «căzuți» în fluviu de pe podul «prăbușit», «restabilirea telecomunicațiilor» etc. Toate acțiunile lor, care adeseori au întîmpinat «piedici» neașteptate ce necesitau rezolvări prompte, au fost înregistrate pe bandă de magnetofon, în grafice și într-un sistem de informații, prelucrate ulterior de o mașină electronică. După încetarea «uraganului», experții, împreună cu participanții la simulare, au făcut o analiză pentru a se vedea lipsurile care au existat în diferite sectoare în timpul combaterii «dezastrului».

«Este preferabil să întîlnești o calamitate întîi în condiții de laborator decît în realitate» — a declarat unui ziarist un conducător al companiei, subliniind că numărul de cereri de astfel de «dezastre» este din ce în ce mai mare.

Florin UDREA

Palatul Hofburg din capitala austriacă a găzduit lucrările Conferinței O.N.U. pentru cercetarea și folosirea pașnică a spațiului cosmic, la care au luat parte reprezentanți a 70 de state, printre care și țara noastră.

COMPUTER

- **Consumul de vin în Italia: 55 milioane hectolitri pe an. Producția: cu 15 milioane hectolitri mai mare.**
- **Dintr-un raport al Comisiei economice O.N.U. pentru America Latină (CEPAL): în ultimii 7 ani țările latino-americane au suferit pierderi în valoare de 17 miliarde dolari la achitarea asigurărilor, transporturilor, coletelor poștale, ca și din convertirea beneficiilor investitorilor străini în așa-zise donații.**
- **Planurile de perspectivă ale agriculturii cubaneze prevăd irigarea unui număr de 3 milioane de hectare pînă în 1975. Plantațiile de trestie de zahăr vor crește cu circa 300 000 ha.**
- **Concernul vest-german «Siemens» contează pe o creștere pînă la 400 milioane de mărci a cifrei de afaceri pe care o realizează anul acesta de pe urma industriei electronice. Anual, Siemens realizează o cifră de afaceri totală de circa 10 miliarde mărci.**
- **Anul acesta industria navală poloneză ocupă, pentru prima oară în istoria ei, locul întîi în lume în privința tonajului navelor de pescuit lansate la apă. Polonia — 33 149 tone, Japonia — 24 829 tone.**

CRONICA DE TREI SECUNDE

MUMIILE

Cu o mie de ani înaintea erei noastre, regina egipteană Makeri, soția faraonului Painetchem I din a 20-a dinastie, mare preoteasă a lui Amon, moare la nașterea fiicei sale — Mutemhit. Nounăscutul nu are nici el multe ore. Mamă și fiică, regină și prințesă, sînt înmormîntate împreună. Mumiile lor dorm somnul veșnic, una lîngă alta, îmbălsămate și bătute în pietre prețioase. Doi savanți americani le fotografiază în anul 1968, cercetează minuțios și constată — cu mare tulburare, poate cu uimire, poate și cu un fior de oroare, dacă nu și cu umor anglo-saxon — că mica prințesă Mutemhit nu e altceva decît o maimuță mumificată. Bijuterii scumpe i-au fost implantate în orbite — ca oricăror mumii promovate din rîndul uman — și, prin cele cîteva trăsături care leagă indubitabil omul de maimuță, puiul de pitecantrop a putut trece timp de 3000 de ani drept Mutemhit, pruncul mort al lui Makeri. Eu nu mă pricep în arheologie, nici în fotografie, nu știu să citesc cuneiformele dar mă pricep la oameni vii, și deci la maimuțe. Cunosc multă istorie și, ca atare, știu ce înseamnă o mumie. Și știu că unele mumii bine zgîriate duc la descoperirea nu numai a unor maimuțe sub podoabe, ci mult mai departe, la oameni mai întunecați decît maimuțele, la vremuri mai ticăloase decît acelea în care sclavii construiau piramidele. După cum zgîriind bine oamenii vii descoperi — după primul strat de piele — o mumie bine conservată, avînd în creierul înghețat idei putrede, în ciuda bunei conservări. Zgîrii bine oamenii vii și dai peste faraoni. Cazul Mutemhit *nu e nici singura, nici cea mai gravă* impostură în împărăția mumiilor. De aceea nu sînt tulburat, cu atît mai puțin uimit. Mă trece un fior de oroare. Dar nu rîd.

ILUZIA

La sfîrșitul acestei luni, la Paris are loc Congresul internațional de magie — dacă asta-i mai lipsea omenirii în acest sfîrșit de august. Dl. Dominique Webb, președintele lui Magic Club, a dat cîteva explicații în «Le Figaro» asupra diverselor subiecte de care se vor ocupa cei 500-600 congresiști. Există, de pildă, disciplina magiei negre și cea a magiei albe, fiecare cu subdiviziunile ei. La magia albă intră iluziunea mare — adică oameni în toată firea și animale serioase care dispar cît ai zice pește sau îi tai în bucăți, și toată lumea zice că i-ai tăiat în bucăți deși ei nu-s tăiați în bucăți; iluziunea medie — cum ar fi porumbeii care ies din eșarfe; microiluziunea — bancurile mărunte, ca substituirea de obiecte etc. Firește, ca în orice disciplină cît de cît interesantă, împărțirile acestea didactice nu sînt fixe, rigide; astfel se explică de ce nu o dată porumbeii de la iluzia medie pot constitui obiect pentru dureroase iluzii mari. Problema e alta totuși: unde, în ce categorie plasăm iluzia — fără adjective: mare, mică, medie — iluzia omenească, aia grea ca o piatră pe suflet?

Radu COSAȘU

37
'68

FLACARA

ANUL XVII
NR. 37
7 SEPTEMBRIE 1968

ÎN MIJLOCUL POPORULUI

Popas la «industria sîrmei», Cîmpia Turzii.

La sfîrșitul săptămînii trecute, tovarășul Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășii Gheorghe Apostol și Manea Mănescu au sosit într-o vizită de lucru în județul Cluj pentru a se consfătui cu activul de partid și de stat, cu oamenii muncii din industrie și agricultură, cu intelectualii, despre felul cum sînt îndeplinite sarcinile trasate de cel de-al IX-lea Congres și de Conferința Națională a P.C.R., de ultimele hotărîri ale partidului și guvernului.

Aceste frumoase meleaguri ale țării, ridicate în anii socialismului la noi străluciri prin hărnicia înfrățită a oamenilor muncii români, maghiari și de alte naționalități au trăit clipe de unanimă bucurie. Zeci de mii de oameni au întîmpinat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu cu nesfîrșite ovații, urale și flori. Întîlnirile de la Cîmpia Turzii, de la Turda, de la Cluj s-au desfășurat sub semnul unanimității în gînd și simțire a celor mulți, dornici să-și exprime hotărîrea lor de nezdruncinat de a înfăptui fără nici o abatere politica internă și externă a partidului nostru comunist, de a-și manifesta adeziunea deplină la inițiativele înțelepte ale partidului nostru menite să consolideze relațiile internaționaliste dintre partidele comuniste și muncitorești, prietenia dintre țările socialiste.

Pretutindeni unde s-a oprit înaltul oaspe, în uzine, la mitinguri, la universitate, printre intelectuali, populația și-a manifestat unitatea de nezdruncinat în jurul partidului, a Comitetului său Central. Oamenii muncii din aceste locuri — la fel cu cei din restul țării — au asigurat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu că nu vor cruța nici un efort pentru a contribui la progresul și înflorirea țării, la întărirea unității dintre partid și întregul nostru popor.

În aceleași zile, alți conducători de partid și de stat s-au întîlnit cu populația altor județe. Tovarășul Ion Gheorghe Maurer, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Miniștri, a făcut o vizită de lucru în județele Mureș și Sibiu unde s-a întîlnit cu oameni ai muncii din industrie și agricultură, cu intelectuali, activiști ai organelor locale de partid și de stat. La Luduș, Tîrnăveni, Tg. Mureș, Mediaș, Sibiu, pretutindeni unde s-a oprit, oameni de naționalități diferite, care trăiesc pe aceste meleaguri, români, maghiari, germani, și-au manifestat atașamentul fără margini față de politica Partidului Comunist Român, a guvernului Republicii Socialiste România, asigurînd în același timp conducerea partidului că nu vor cruța nici un efort pentru a contribui la progresul și înflorirea țării.

În timpul marii adunări populare din Piața Libertății din Cluj.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu printre cadrele de conducere ale Universității «Babeș-Bolyai» din Cluj.

Tovarășul Ion Gheorghe Maurer, întîmpinat în județul Mureș.

Actualitatea

F

Prezentarea grafică Vasile OLAC

Actrița SYLVA KOSCINA, aflată în țara noastră cu prilejul participării ei la filmul «Lupta pentru Roma».

Fotografie de S. STEINER

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1, Căsuța poștală 41 12, Of. II, Telefon 17.60.10 — int. 1744. Tiparul executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

ȘANTIER CRAIOVEAN

TRUSTUL INTERJUDEȚEAN DE CONSTRUCȚII

Au început lucrările de construcție la un nou ansamblu urbanistic: 34 de blocuri (1 200 apartamente) în piața gării, o școală cu 16 săli de clasă, o grădiniță de copii etc.

BRAZDA LUI NOVAC

Se construiește un bloc experimental din categoria locuințelor diversificate (4 etaje, 30 apartamente). Fiecare apartament are cîte 2 camere și grup sanitar minimal; costă circa 25 000 lei.

COMBINATUL CHIMIC

La fabrica de uree a început rodajul mecanic la cel de-al doilea compresor de 8 000 mc.

— S-a terminat construcția rezervorului de amoniac lichid. Acest rezervor are un diametru de 37,5 m și înălțimea de 27 m; capacitatea: 22 000 mc.

— Combinatul a fost înzestrat cu o nouă instalație de mare utilitate: Plasmarcas — aparat de tăiere, sudură și depunere metalică în plasmă. Funcționează la o temperatură de 20 000° C.

C. BORA

REPORTERUL PE TEREN

F. URSEANU

101 HECTARE SUB STICLĂ

La intrare în București (cartierul Popești-Leordeni) se construiește o uriașă grădină sub sticlă — cel mai mare complex de sere legumicole din țară — care se va întinde pe o suprafață de 101 hectare. Pentru construirea complexului se folosesc nu mai puțin de 800 000 mp de sticlă.

Iată-ne așadar pe șantierul de la Popești-Leordeni. În clipa cînd facem aceste însemnări, 30 ha din noua seră sînt de-acum date în folosință și plantate cu roșii. Pînă la sfîrșitul lunii septembrie vor fi date în exploatare alte 12 hectare. Întregul combinat va fi complet terminat în iulie 1969.

Care va fi producția de legume a complexului? Se dovedesc rentabile importantele investiții ce se fac aici? Răspunsul ni l-a dat, la fața locului, inginerul Florin Munteanu, directorul întreprinderii agricole de stat «Popești-Sere». «Producția de seră (aici se vor cultiva roșii, castraveți, ardei, vinete) — ne împărtășește interlocutorul nostru — este de zece ori mai mare decît cea de cîmp. Cînd totul va fi terminat, beneficiul pe care-l vor aduce aceste sere se va ridica la 40 de milioane lei anual».

Sîntem în interiorul complexului de sere: fiecare dintre ele are cîte 6 hectare (cît hala celor mai mari uzine), operațiile de irigare și ventilație se fac prin comandă electrică; încălzirea solului se efectuează cu apa caldă furnizată de Centrala electrică de termoficare București-Sud, aflată în apropiere. Transportul în interiorul serelor și sortarea pe calități a produselor sînt, bineînțeles, mecanizate.

Cînd vom mînca, așadar, primele roșii din noile sere de la Popești-Leordeni? Încă în această toamnă!

Cît vezi cu ochii — sere. Pînă în iulie '69, la Popești-Leordeni vor fi de trei ori mai multe.

GLOSSA

U.N.E.S.C.O. a hotărît să organizeze în 1970 «Anul protecției naturii». Ideea este, firește, pe de-a-ntregul rezonabilă. Totuși n-ar fi fost preferabil să se organizeze, mai înainte, un «an pentru protecția omului»?

Pentru că natura, de bine de rău, se descurcă.

Anul acesta, acum în toamnă, la Festivalul cinematografic de la Veneția vor fi admise — pentru prima oară pare-se în istoria acestei activități spirituale — cîteva filme realizate de copii.

O clipă, citind știrea, optimismul meu a tresărit. Dar nu, n-avem șanse nici aici. Poate dac-ar fi fost vorba de filme copilărești...

Săptămîna trecută nu s-a înregistrat în Statele Unite nici un atentat la adresa candidaților la președinție.

Un ministru adjunct al comerțului ne asigură, prin mijlocirea unui interviu, că forurile competente au analizat toate măsurile necesare pentru modernizarea grabnică a alimentației publice.

Declarația demnitarului ar fi de natură să furnizeze speranțe mari... Dacă nu ne-am amînti însă că, așa cum se știe de mii de ani, în materie de comerț trebuie să iei în considerație nu numai măsurile ci și greutățile.

AL. MIRODAN

INTERVIU FULGER

În ziua de *16 de august*, pe un afiș aparținînd lui «TEATRO AL AIRE LIBRE MARIA CRISTINA» se anunța un spectacol extraordinar dat de «BALLET DE LA OPERA DE BUCAREST». Pe afiș, puteam citi următoarele nume: Oleg Danovski, Tilde Urseanu și Vasile Marcu, Cornel Trăilescu, Leni Dacian, Ileana Iliescu, Alexa Dumitrache-Mezincescu, Magdalena Popa, Sergiu Ștefanski, Dan Moise și alții. Ne aflam la sfîrșitul turneului pe care l-a efectuat baletul Operei din București în Spania.

Iată, foarte pe scurt, cîteva din răspunsurile prim-solistei Elena Dacian la întrebările puse de un redactor al nostru:

— Am dansat în orașele Vigo, Almeria, Nerja, Sevilla, Alicante și Madrid. Am avut un public pretențios dar am putut constata cu satisfacție că arta noastră a fost înțeleasă și apreciată. «Lacul lebedelor», «Giselle», «Valsuri» de Strauss, «Mica serenadă» de Mozart, «Rapsodia» de George Enescu — iată numai cîteva piese din repertoriul pe care l-am interpretat.

Ca un element ieșit din comun, aș vrea să spun că la Nerja am dansat «Valsurile» lui Strauss într-o grotă, într-un decor natural de o rară frumusețe.

A fost un turneu frumos prin aceea că am putut prezenta spectatorilor spanioli arta baletului nostru și prin aceea că, la rîndu-ne, am putut vedea locuri tot de o rară frumusețe.

INSTANTANEE

DUMINICĂ: Bucureștiul de ieri, Bucureștiul de azi, Bucureștiul așa cum l-am cunoscut totdeauna în pragul toamnei — plin de poezie și de tinerețe (fotografie de C. Constantin).

LUNI: Asociația crescătorilor de albine din Republica Socialistă România a organizat (în incinta Institutului agronomic din București) cursuri de specializare la care participă și invitați din R.D. Vietnam, Indonezia, Republica Malgașă (fotografie de P. Dumitrescu).

MARȚI: O nouă hală de țevărie la uzinele «Vulcan» din Capitală. Cele două linii tehnologice sînt pentru cazane între 120 și 420 tone abur pe oră! (fotografie de P. Dumitrescu).

MIERCURI: Preludiu fotografic la viitoarea producție de vin; culeș în viile I.A.S. Ostrov, jud. Constanța (fotografie de Radu Cristescu).

CONSECVENȚĂ ȘI DEMNITATE

Congresul al IX-lea al partidului și Conferința Națională au stabilit un măreț program de lucru, la finele căruia ne vom apropia cu încă o treaptă de comunism. Avem așadar mult de lucru. Mult și serios. Iată de ce poziția partidului și guvernului, exprimate în Declarația Marii Adunări Naționale și în Declarația Comitetului Executiv al Comitetului Central, prin justețea tezelor abordate, dau acel sentiment de încredere atît de necesar unui popor care muncește pașnic — și totodată un sentiment de mîndrie patriotică.

Ambele declarații, ca și cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, confirmă încă o dată, în mod strălucit, consecvența politicii marxist-leniniste a partidului nostru, spiritul ei profund internaționalist. Acestei politici, alături de toți cetățenii patriei, îi aduc însuflețita mea adeziune.

Vasile DINU
Vicepreședinte
al Comitetului de Stat
pentru Cultură și Artă

SUBSTANȚĂ VIE

Cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, dezbaterile și Declarația adoptată de Marea Adunare Națională, toate manifestările conducerii de partid și de stat, care au exprimat din nou și cu tărie, în lumina ultimelor evenimente, principiile politicii noastre externe, au devenit pentru întregul popor substanță vie, condiție de existență, parte organică a ființei lui.

A vorbi de adeziune înseamnă a folosi un cuvînt palid. Linia partidului s-a identificat complet, s-a asimilat și topit cu ființa fiecărui om, căruia îi este drag acest pămînt și viitorul lui.

În adevăr, calea arătată de partid, inspirată de simțul demnității naționale, de spiritul celui mai curat internaționalism și de grija ardentă pentru viitorul patriei și al comunității socialiste, este unica posibilă. Înțelegem și dorim să fim tovarăși buni, cinstiți și fideli în munca de construire a lumii noi și tocmai de aceea înțelegem și dorim să ne dezvoltăm în condiții de libertate creatoare, de respect față de noi înșine.

Iată de ce la hotărîrile partidului și ale țării sînt bucuros să pot răspunde aici: Prezent!

Horia LOVINESCU
directorul Teatrului „C. I. Nottara"

SPRIJIN TOTAL

Poziția principială a partidului și guvernului nostru în problemele pline de seriozitate ale zilelor noastre a fost reafirmată prin glasul tovarășului Nicolae Ceaușescu și al celorlalți conducători de partid și de stat în toate județele țării noastre. Exprim adeziunea mea totală față de preocuparea țării noastre pentru întărirea prieteniei dintre statele socialiste și a colaborării dintre popoare, pentru salvgardarea păcii. Realitatea de toate zilele dovedește cu prisosință că cetățenii Republicii noastre Socialiste — români, maghiari, germani și de alte naționalități — aprobă fără rezerve și sprijină prin fapte activitatea partidului și guvernului pentru progresul țării și ridicarea bunăstării poporului, dezvoltarea democrației socialiste, politica de egalitate în drepturi între poporul român și naționalitățile conlocuitoare, promovarea internaționalismului în relațiile dintre statele libere, independente și suverane ale sistemului socialist mondial, dintre partidele comuniste. Partidul și statul nostru, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, acționează pe plan național și internațional aplicînd în mod creator ideile generale ale marxismului, în interesul poporului nostru, al comunității statelor socialiste, al forțelor progresiste și iubitoare de pace din lumea întreagă.

Prof. dr. docent
Ladislau BANYAI

ADEZIUNE DEPLINĂ

Ca orice cetățean al patriei noastre, în aceste zile am fost adînc impresionat de poziția înțeleaptă a partidului nostru, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, poziție care dă expresie celor mai înalte aspirații ale poporului nostru și este bazată pe un profund umanism socialist.

Ca profesor și ca un minuitor al condeiului din generația tînără, crescută sub soarele socialismului, sînt deplin conștient că pe toți fiii țării — români, maghiari, germani și de alte naționalități — ne unesc aceleași idealuri și nu vom precupeți nici un efort pentru realizarea lor. Niciodată tineretul patriei noastre nu a avut condiții mai prielnice de dezvoltare multilaterală ca astăzi.

Partidul nostru, conducătorii noștri iubiți, deschid tineretului țării noastre, indiferent de naționalitate, drumul spre un viitor luminos. Și pe acest drum mergem cu hotărîre.

Ingmar BRANTSCH
poet din Brașov

SCOPURI COMUNE

Am reținut din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară de la Cluj o sumă de idei prețioase, izvorîte din năzuințele constructive ale fiecăruia dintre noi, și doresc să mă opresc aici asupra uneia singure: necesitatea întăririi continue a unității țărilor socialiste, baza trainică a acestei unități constînd în țelul nostru comun — făurirea comunismului.

Poziția României în marile probleme ale contemporaneității izvorăște din însăși esența politicii profund marxist-leniniste a partidului, exprimînd năzuințele cele mai fierbinți ale tuturor cetățenilor patriei.

Alături de milioane și milioane de compatrioți îmi exprim și eu totala adeziune la declarațiile Marii Adunări Naționale și Comitetului Executiv al Comitetului Central, precum și la cuvîntările secretarului general al Comitetului Central al Partidului.

Dr. Stelian IVAȘCU
directorul Spitalului Balotești

ING. GEORGE BOZGA, directorul Fabricii de conserve Zagna-Vădeni (jud. Brăila).

— Cum se desfășoară campania de fabricare a conservelor din legume și fructe? Seceta din vară n-a influențat-o?

— Deși situația a fost dificilă, cooperativele agricole de producție și întreprinderile agricole de stat contractante ne-au aprovizionat la timp. Lucrul acesta a devenit posibil datorită măsurilor luate pentru combaterea secetei. Ca urmare, fabrica noastră a putut să-și realizeze planul valoric pe primul semestru în proporție de 137%, dînd peste plan 1 007 tone conserve și realizînd un beneficiu în plus de 1 920 000 lei. În același timp s-au livrat pentru export 751 tone conserve peste cantitatea prevăzută.

— Comparativ cu anul trecut?

— După cum se desfășoară campania, anul acesta vom realiza o producție globală cu 20% mai mare decît în anul precedent.

ALEX. STOIAN, inginer șef, șantierul Paltinu (15 km de Cîmpina).

— Construiți un baraj lung de 400 m, care va stăvili rîul Doftana.

— Da, vom avea un lac artificial care va constitui un rezervor de apă potabilă și industrială (50 000 000 mc) pentru orașul Ploiești.

— Care-i stadiul lucrărilor?

— S-au turnat pînă acum peste 3 000 mc de beton. Construirea marii stații de beton și a stației de sortare s-a terminat. Putem da asigurări că Ploieștiul va avea apă din Doftana încă în primele luni ale anului 1970.

PAULA AURELIU, responsabila magazinului «Romarta copiilor», București.

— În curînd se deschid școlile. Sînteți bine aprovizionați? S-au luat măsuri corespunzătoare asigurării unei aprovizionări și desfaceri în raport cu solicitările crescute?

— Ceea ce avem în depozit va satisface deplin cerințele. Cuvîntul **nu avem** este azi exclus din vocabularul vînzătorilor noștri. Am pus în vînzare și uniformele necesare primei serii de școlari de 6 ani. Pentru evitarea aglomerării au fost create nouă locuri de desfacere a uniformelor școlare, începînd de la subsol și pînă la ultimul etaj. În cadrul magazinului am deschis și o expoziție de uniforme pentru școlari de toate vîrstele.

— Aveți cîte ceva de reproșat furnizorilor?

— Deocamdată, nu!

STELIAN VOICULESCU, director adjunct la Direcția generală comercială a municipiului București.

— Se fac în prezent amenajări în piețele Capitalei. În ce constau ele?

— Curînd, producătorii își vor putea expune mărfurile (fructe și legume) pe tonete din beton prefabricat, protejate de copertine.

În același timp continuă să fie asfaltate platourile piețelor. S-a început cu piața Amzei și piața «Ilie Pintilie».

Mai adaug: zilele acestea a fost deschisă o nouă piață («Nicolae Apostol») — un modern complex comercial pus la dispoziția locuitorilor cartierului Colentina.

IOSEFINA IONESCU, șefa centrului de informare a cooperativelor meșteșugărești.

— Alo, 13 58 65! F.03 vă solicită trei informații: 1) La cîte solicitări telefonice răspundeți zilnic? 2) Cîte unități ale cooperației meșteșugărești sînt în prezent la dispoziția bucureștenilor? 3) Sînt ele suficiente față de actuala extindere a Capitalei?

— Media lunară a informațiilor pe care le furnizăm este de 3 500; numărul unităților pe care le recomandăm este de peste o mie. Pe măsură ce Bucureștiul se dezvoltă, se simte și nevoia de noi unități (frizerii, croitorii, ateliere de reparații etc.). De aceea, Comitetul executiv al U.C.M.M.B. întreprinde în prezent un sondaj printre locuitorii Capitalei, solicitîndu-le să răspundă ce fel de ateliere ar mai fi necesare și în ce cartiere. În acest scop sînt lansate 60 000 de chestionare.

JOI: La Pitești, noi unghiuri «de poză» pentru fotoreporterii presei: hala de montaj a lui «Dacia 1 100» și primele exemplare ieșind pe banda rulantă (fotografie de S. Steiner).

VINERI: La o altitudine de 1 677 metri, pe Muntele Cozia, s-a terminat construcția cabanei cu același nume, într-un peisaj de o rară frumusețe. Vă invităm să vizitați această nouă perlă a Văii Oltului (fotografie de V. Firoiu).

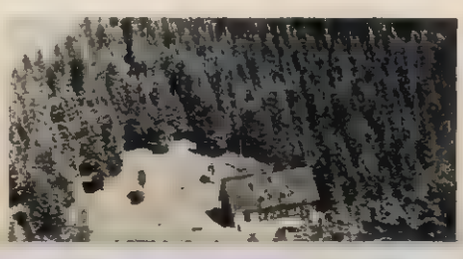

SÎMBĂTĂ: Iată un colț din ceea ce s-a numit Sărbătoarea muntelui, și anume Hora la Prislop. Ne atîam nu departe de locul unde acum șase veacuri și mai bine, spun legendele, Dragoș și apoi Bogdan Voievod au trecut pe pămîntul Moldovei (fotografie de F. Michitovici).

DUMINICĂ: ..Și avea mama trei fetițe, care nu par de loc triste acum cînd vacanța la mare s-a terminat (fotografie de M. Postelnicu).

«U 400» BIJUTERIE A INDUSTRIEI ROMÂNEȘTI

de George CIUDAN
Fotografii de Elena GHERA

Așadar, spre faima industriei constructoare de mașini și pentru mai spornica rodnicie a ogoarelor românești s-a născut cel mai frumos și mai modern tractor: «U 400». Este cel de-al 20-lea tip de tractor fabricat de constructorii brașoveni și se deosebește ca de la cer la pămînt de primul său frate, I.A.R. 22, născut acum 22 de ani. De atunci, de la făurirea primului tractor românesc, ivit mai mult din ciocan și entuziasm, și pînă la bijuteria aceasta modernă, «U 400», tractorul românesc s-a acoperit de glorie. La zecile de tîrguri și expoziții internaționale la care a participat — Leipzig, Milano, Brno, Paris, Salonic, Izmir, Bogota etc. — el a trecut cu brio probele la care a fost supus. Așa se explică faptul că pe piața externă tractoarele noastre s-au bucurat și continuă să se bucure de unanime aprecieri. Faptul acesta arată că în creația tehnică putem și trebuie să avem un cuvînt greu, că avem condiții să satisfacem în bună măsură nevoile interne de mașini și utilaje și că, în același timp, putem fi exportatori de iscusință și inteligență.

BĂTĂLIA GREA DE LA SECTOARELE CALDE

Faptele mari care lasă istoriei amprente și oamenilor amintiri de neuitat se realizează întotdeauna greu. Ele cer uriașe investiții de entuziasm și inteligență. Aci, la Brașov,

Trei dintre cei ce au sporit gradul de frumusețe a lui «U 400»: maistrul Constantin Preda și montatorii Constantin Tudorică și Gheorghe Micu.

Inginer Tiberiu Budu, constructor șef (stînga), și inginer Tiberiu Vădănici, metalurg șef. Alături de ceilalți specialiști din uzină ei și-au adus o prețioasă contribuție la făurirea primului tractor românesc de 40 cai putere.

Noua secție de tratamente termice, recent intrată în funcțiune. Prezența ei a fost reclamată de noua familie a tractoarelor românești.

adevărul acesta a ieșit și mai mult în evidență după Congresul al IX-lea al P.C.R., care a pus în fața constructorilor de tractoare sarcini noi și însemnate privind diversificarea producției de mașini și utilaje agricole corespunzătoare unei agriculturi moderne.

Inginerul Tiberiu Budu, constructor șef al uzinei, ne spune că nașterea lui «U 400» și a celorlalți șase frați care vor veni curînd a adus pentru miile de constructori, începînd de la directorul general și pînă la puștii recent calificați, un suflu nou în ce privește concepția, tehnologia de fabricație și organizarea științifică a producției.

Bătălia cea mai grea, unde s-au ivit numeroase piedici, unde tehnologia trebuia modificată cu 180 de grade, s-a dat la sectoarele calde, la forjă și la turnătorie. Metalurgul șef al uzinei — inginerul Tiberiu Vădănici — și colaboratorii săi, dacă ar fi publiciști sau scriitori, ne-ar putea pune la îndemînă o pasionantă povestire privind nașterea lui «U 400». Realizarea unor piese de precizie, de o clasă superioară, înlocuirea lanților vegetali cu lanți sintetici, confecționarea miezurilor în cutii calde, îmbunătățirea calității metalului elaborat pentru a asigura piese cu proprietăți fizico-mecanice la nivelul cerințelor actuale, aplicarea unor procedee moderne de tratament termic primar și secundar, iată doar cîteva dintre obiectivele pentru a căror realizare constructorii brașoveni au avut în timpul experimentelor nu numai bucuria creației tehnice, ci și durerile de cap pe care ți le dau poticnirile, contradicțiile și căutările marilor creații.

Pregătirile pentru nașterea lui «U 400» și a celorlalți șase frați ce vor veni curînd au demonstrat că oamenii pot muta viitorul către prezent, că timpul fizic planificat poate fi devansat. «U 400» a intrat în fabricație cu patru luni mai devreme față de termenul planificat. El este gata să zburde pe ogoarele țării și nu ne îndoim că frumusețea și performanțele sale vor aduce unanime aprecieri și-n alte părți de lume.

SCURTĂ FIȘĂ BIOGRAFICĂ

Trebuie precizat din capul locului că «U 400» umple un mare gol în agricultura noastră. El deține un grad sporit de universalitate și poate fi deci folosit în diverse munci agricole. Cei 40 de cai putere care-i reprezintă forța săvîrșesc toate lucrările agricole în agregat, cu mașini purtate, semipurtate și tractate. Gama largă de viteze, șase pentru mers înainte și două pentru mers înapoi, îi permite să aibă largă utilizare. Pompa de injecție rotativă are un gabarit mult redus față de pompele obișnuite în linie, iar pentru alimentarea cu curent, «U 400» are, în loc de dinam, alternator, ceea ce îi dă o mare siguranță în exploatare. O caracteristică esențială pentru care se cuvine toată lauda constructorilor lui «U 400» constă în faptul că e ușor, că nu reprezintă decît jumătate din greutatea lui «U 650». Aceasta înseamnă: o mare economie de metal, consum redus de carburanți, grad mărit de universalitate. Un alt fapt care trebuie reținut: «U 400» este dotat cu ridicător hidraulic care permite controlul automat al adîncimii de lucru și al forței de tracțiune. Omul care-l ține în frîu pe «U 400» — tractoristul — fixează adîncimea cuvenită, care se va menține tot timpul automat indiferent de denivelările terenului.

Capota lui «U 400» îi dă o linie modernă. În totalitatea lui, în rezistența și universalitatea sa, în înfățișarea sa «U 400» poate fi socotit o bijuterie a industriei construcției de mașini. Este primul tractor românesc de 40 cai putere. El s-a născut ca o necesitate absolută pentru mecanizarea complexă a agriculturii.

LAUDĂ MÎINILOR, LAUDĂ INTELIGENȚEI

Se cuvine să aducem un cuvînt de laudă miilor de constructori brașoveni care de 22 de ani devansează timpul pentru a da gliei românești spornice dimensiuni ale belșugului. Se cuvine să aducem un cuvînt de laudă celor 200 de proiectanți, desenatori, tehnologi ai uzinei care numai pentru făurirea lui «U 400» au muncit 600 000 ore, cercetînd inteligența lumii și conjugînd-o cu cea românească. Se cuvine să aducem un cuvînt de laudă altor 40 de întreprinderi din țară care au colaborat fructuos pentru nașterea celui mai frumos armăsar românesc.

Deocamdată, pe ogoarele țării va porni «U 400». Într-un viitor apropiat alte șase tractoare din familia lui «U 400» vor fi puse la dispoziția ogoarelor românești. Printre acestea se numără «L 400», destinat legumiculturii, și «V 400», care va lucra în vii. Prin livezi își va face drum «U 401».

La ora cînd citiți aceste însemnări, la Brașov se cresc în ritm neîntrerupt cele mai frumoase herghelii pe care le așteaptă țara.

FOLCLOR ȘI ISTORIE LA BOIȘOARA

Text de asistent universitar Eugen MARINESCU
Fotografii de Elena GHERA

Manole, Manole, meștere Manole.

Boișoara, o comună mare, înfiptă adînc în Țara Loviștei.

...Vacanță studențească. La Pîrîul Rece, la Timiș, la Izvorul Mureșului sau la Costinești mii și mii de studenți și-au dat întîlnire pentru a asculta freamătul munților și glasul mării. În pas cu ei au pornit și iubitorii cîntecului, dansului și portului popular. Cîteva zeci de studenți, membri ai cercurilor științifice de folclor din centrele universitare Cluj, Iași, Timișoara și București au plecat în țară pe itinerarele istoriei.

Din București au pornit spre bătrîna Țară a Loviștei, sub conducerea prof. dr. docent Mihai Pop și a altor specialiști, membrii cercului de folclor de la Facultatea de limba și literatura română, la care s-au mai alăturat studenți de la Conservator și Arte plastice. Cei douăzeci și opt de membri ai echipei bucureștene au urcat sprinteni pe potecile munților pentru a găsi la stînă sau la cosit un informator interesant. S-au deplasat de cîteva ori pe zi de la Bumbulești la Găujani, de aici la Greblești, Titești sau Perișani, pentru o nouă informație, pentru o înregistrare nouă, pentru o completare la cele auzite. Seara, sub conducerea profesorilor, se discutau noutățile zilei, se înfruntau opiniile, se stabileau noile direcții ale cercetării.

Această acțiune a cercurilor științifice studențești se înscrie pe linia frumoaselor tradiții ale școlii superioare românești, ai cărei eminenți profesori, G. Vîlsan, D. Gusti, D. Onciul, N. Iorga, Ov. Densușianu, grupau în fiecare vară în jurul lor numeroși studenți cu care cercetau istoria și geografia pămîntului și poporului nostru.

ISTORIA ESTE GEOGRAFIE ÎN MIȘCARE (HERDER)

Obiectivul central al expediției noastre a fost Boișoara, o comună mare, înfiptă adînc în Țara Loviștei, sprijinindu-se de o parte și de alta pe ramificațiile munților Făgăraș și Coziei. De jur împrejur se află urmele puternicelor castre romane de la Clineni, Titești, Racovița, Sălătrucu. Comuna își trage numele de la riul Boia sau «apa care bate cu violență malurile». Este o așezare străveche, cu locuitori iubitori de dreptate, primitori și vorbăreți, care muncesc cu dragoste pe

(Continuare în pag 10)

Pe ulițe.

▲ *Din gură în gură,*
prin viu grai,
folclorul se transmite
din generație în generație.

FOLCLOR ȘI ISTORIE LA BOIȘOARA

orice vreme. Sînt păstori din tată-n fiu și-ți vorbesc cu mîndrie și căldură despre olerit. Oamenii trecuți de mult de a doua tinerețe — e uimitoare longevitatea locuitorilor — sînt vioi, cu poftă de muncă, sînt buni cunoscători ai istoriei și păstrători ai folclorului românesc. În orice împrejurare, Ion Șerban Pieloiu, Ioniță Vifor, Grigore Popa, Ion Ruhat și atîția alții știu să-ți vorbească cu dragoste și competență de vremurile dacilor și romanilor, de cele mai vechi documente în care este atestată comuna lor, unele dintre ele fiind păstrate de ei cu sfințenie.

Sînt oameni care au trecut prin două-trei războaie, care au participat la răscoala din 1907, după cum ne-a spus moș Grigore Popa, în vîrstă de 92 de ani; sînt oameni care povestesc cu multă simțire despre evenimentele grele din viața lor. Și pentru a ne înveseli ne «ziceau» o snoavă, un cîntec, o poveste.

Ne-a vorbit moș Sima Bunii ore în șir despre ciobănie, despre cîntecele și obiceiurile ei, iar moș Pătru Pe-

Echipa studențească
într-un moment de lucru.

treasca, la cei 101 ani ai săi, şi-a depănat firul amintirilor din timpul ciobăniei în transhumanţă. Ne-a descris focurile vii pe care le aprindea pe culmile Carpaţilor la urcarea oilor. Nicolae Poponea a ştiut să ne descrie cu lux de amănunte fiecare culme pe care şi-a aşezat stina, să ne redea atmosfera de sărbătoare care era în sat cînd coborau ciobanii de la munte.

Am asistat timp de o săptămînă la unele dintre cele mai frumoase tîrguri tradiţionale, o nedeie care cu sute de ani în urmă se organiza pe Muntele Faţa lui Sfîntu Ilie, un loc unde îşi dădeau întîlnire anual locuitori din toate colţurile pămîntului românesc. Şi în acest an, după tradiţie, au sosit la tîrg vînzătorii de spete din Piatra Neamţ, creatorii icoanelor pe sticlă din Huedin, meşterii ceramicii din Odorhei şi olarii din Horezu, făurarii fluierelor din judeţele Vîlcea şi Olt şi agricultorii Bărăganului. Se vindeau îi, bete şi ilice şi se încingeau pe neaşteptate dansurile şi horele locale în jurul fluieraşilor şi al lăutarilor. Iar meşterii noştri fotografi şi tehnicieni, studenţii Sorin Docea, Irina Safarica, Silviu Angelescu, Paul Drogeanu, au «consumat» zeci de metri de peliculă şi de bandă. În final s-au întrebat: «De ce n-a venit televiziunea, pe care am invitat-o, să vadă folclorul pe viu şi nu de... laborator?» S-au angajat s-o invite din nou la toamnă, la sesiunea ştiinţifică a cercului lor.

◀ *Profesor dr. docent Mihai Pop înregistrează.*

DOINĂ, DOINĂ, CÎNTEC DULCE...

Cînd lelea Maria Mandea a început să cînte legenda Meşterului Manole a prins a plînge şi a blestema domnul că a fost «'ain la suflet». Apoi ne-a spus că viaţa ei şi-a petrecut-o la stînă şi atunci cînd avea un of şi un foc la inimă cînta. Cîntă şi pe Ghiţă Cătăniţă şi pe Ilincuţa Şandrului, cîntă şi cîntecul ciobanului care şi-a pierdut oile. Cîntă şi astăzi la cei 84 de ani ai săi. Cîntă nepoatelor şi e cunoscută în tot satul.

Despre Nicolae Poponea oricine îţi poate spune că este meşterul satului în «spusul oraţiilor» la nuntă şi cel care ştie să zică totul din fluier, iar despre Achim Cenuşă spun boişorenii că zice din gură ca «ăia de la radio». Cei doi rapsozi au învăţat totul de la părinţi şi acum învaţă la rîndul lor pe alţii. Iubesc cîntecele că sînt ale lor, «făcute deăia mai bătrîni».

«Ca să uit de necazuri, ne spunea Gheorghiţa Stan, mai zic pentru mine d-alea învăţate seara în şezători». La fel ca ea mi-a spus şi Maria Sisar, una dintre vestitele bocitoare din Bumbuieşti, care plîngîndu-şi feciorul spunea: «La inima mea e o baltă/ Şi tot plîng şi nu se gată/ La inima mea-i izvor/ Nu se gată pînă mor».

L-am ascultat pe nea Ioniţă Vifor spunîndu-ne poveşti cu zmei şi cu balauri pe care le învăţase de la bunicul său acum 80 de ani, pe moş Ion Ruhat, unul dintre cei mai buni povestitori din sat, a cărui familie este amintită în documentul lui Vladislav Volevod, dar surpriza cea mai mare ne-a produs-o moş Pătru Petreasca, cel care din 101 ani, 70 i-a petrecut lîngă oi şi care cu o vioiciune neobişnuită ne-a povestit fără întrerupere 12 basme şi poveşti şi ne-a cîntat cîntecul lui Dăian. Şi ne-a mărturisit că mai ştie multe, multe. Moş Pătru a venit singur la noi ca să ne «spună ce ştie, că vezi, astea să uită şi atunci nu e bine».

I-am urmărit la joc pe flăcăii din Boişoara. Sîrba în 24 de învîrtituri, ungurească, învîrtita, trochiţa, sînt numai cîteva dintre jocurile îndrăgite de locuitorii acestei comune. Presărate cu strigături ele îmbină vitalitatea cu graţia, cu frumosul.

S-au cules multe cîntece lirice, multe basme, multe legende.

Paralel cu culegerile de folclor s-a studiat legătura vieţii spirituale cu mediul de viaţă şi geografic şi s-a urmărit preponderenţa unor genuri şi specii folclorice.

S-au cules credinţe, datini şi superstiţii. Dar mai important decît toate este faptul că studenţii au cunoscut oamenii, oamenii unei «Românii locale a pămîntului românesc», cum spunea Iorga despre Ţara Loviştei, cu preocupările, cu viaţa lor spirituală şi materială.

Oameni şi locuri la Boişoara.

◀ *În centrul atenţiei, povestitorul Ion Ruhat, a cărui familie are o vechime de peste 500 ani.*

EXPEDIŢIA CONTINUĂ!

Şi acum se lucrează. Se transcriu benzile, se developează filmele, se redactează scenariile micilor filme ce vor fi realizate. Tot acum se schiţează planurile viitoarelor lucrări ce vor fi prezentate în prima parte a anului universitar în cadrul unei sesiuni ştiinţifice dedicate primei expediţii folclorice a studenţilor filologi bucureşteni.

glob-reportaj

VIETNAMUL EROIC

Pentru a consemna viața din acești ani a celor 17 milioane de locuitori ai R.D. Vietnam, cronicarul nu are nevoie decît de acest singur cuvînt: eroism. Eroism este încleștarea mîinilor pe trăgaciul armelor — militarii și membrii formațiunilor de apărare fiind gata în orice moment să dea riposta meritată agresorilor. Eroism este munca plină de abnegație desfășurată în condiții grele în fabrici și uzine, foarte adesea chiar și sub bombardamente. Eroism este îngrijirea ogoarelor țării, cu unealta de lucru în mînă și arma pe umăr — pentru ca hrana întregii populații să fie asigurată, în pofida războiului. Într-un cuvînt, eroism este acest calm de care dă dovadă întregul popor al R.D. Vietnam — calm care oglindește o forță de nebiruit, pentru că izvorăște din credința neclintită în victoria cauzei drepte a libertății.

Imaginile de față oglindesc doar cîteva crîmpeie din această muncă și luptă eroică a poporului vietnamez.

Bombardamentele barbare au provocat numeroase distrugeri.

ărătorii Hanoiului — ca și ai
uror localităților din R.D. Viet-
m — sînt zi și noapte la datorie.

▲ În pofida agresiunii S.U.A., harnicii locuitori ai zonelor rurale au asigurat recoltele necesare hranei populației țării. În fotografie: uscarea orezului recoltat la cooperativa Noi Linh.

◀ Eroismul apărătorilor R.D. Vietnam se concretizează în victoriile asupra agresorilor — pînă acum, peste 3 000 de avioane doborîte.

În zori, cu puşca pe umăr, pentru a-şi putea în orice moment apăra munca paşnică, pescarii se pregătesc să iasă în larg. ▼

▲ Populația se ridică ca un singur om pentru efectuarea oricăror lucrări de interes local sau național.

◀ Pentru a apăra de distrugeri industria țării, făurită prin munca întregului popor în anii de după proclamarea republicii — la 2 septembrie 1945 — numeroase fabrici și uzine au fost evacuate în junglă sau reamplasate în subteran. Iată una dintre secțiile unei uzine subterane în provincia Thanh Hóa.

STAGIUNEA ESTIVALĂ:

SECETĂ MARE

de Sanda FAUR

Acum, cînd vara şi-a consumat şi serile de zăpuşeală şi cele ploioase; acum, cînd vina poate fi uşor dată atît pe seama unora cît şi a celorlalte, dar mai ales pe seama acelei boli omeneşti de sezon căreia i se zice lîncezeală spirituală (invocată cu plăcere şi cu un sentiment de uşurare de către organizatorii noştri de spectacole); acum, cînd ni se pot aduce toate aceste argumente (aduse, slavă Domnului, şi altă dată), le putem respinge cu conştiinţa curată şi spune adevărului pe numele său adevărat: rar a cunoscut Bucureştiul o stagiune teatrală de vară de o sărăcie mai lucie, de o calitate artistică mai precară, rar teatrul şi-a ignorat publicul cu mai consecventă nepăsare. Ştim, se pot contesta afirmaţiile acestea cu tot soiul de cifre, care adună unele sub altele toţi «Heidelbergii», şi «Reginele de Navara», şi «Kathleenele», şi toţi «Naufragiaţii» împrăştiaţi în iulie prin grădinile de vară ale Capitalei; se mai pot pune la socoteală şi cele cîteva turnee ale teatrelor din provincie şi echipele de amatori ce s-au «produs» folcloric pe diferite scene, se mai pot adăuga şi concertele de muzică uşoară importate de O.S.T.A. Şi cifrele se rotunjesc şi se umflă, ca aluatul pus la dospit, şi realitatea teatrală apare alta, strălucitoare şi opulentă, alta decît cea pe care o ştim noi de-adevăratelea. Adică un soi de apendice cenuşiu şi ofilit al trecutei staţiuni. Încropit din cîteva piese uşurele, transferate din sală pe nişte scene improprii de grădină, jucate în nişte decoruri mototolite şi julite cu mutatul, de nişte actori fără chef, plictisiţi să joace iar şi iar acelaşi lucru. Şi publicul nu prea vine, şi se cheltuiesc bani de pomană cu organizarea acestor spectacole, şi nimic nu apare în consecinţă mai logic decît... inutilitatea unei stagiuni pe timp de vară, cînd omul nu mai are chef de artă ci de iarbă verde şi nisip, cînd omul trebuie lăsat să se deconecteze în pace, la o partidă de pescuit sau la un western unde gloanţele ce curg cu nemiluita se metamorfozează miraculos în adevărate tablete de carbaxin...

Se întîmplă totuşi un lucru miraculos: nimic nu înfierbîntă pe parcursul anului mai puternic imaginaţia creatoare a animatorilor de teatru, a regizorilor, decît ideea unor mari spectacole scoase din strîmta cutie a scenei şi revărsate în largi spaţii deschise. Se proiectează atunci, entuziast, spectacole de teatru total, în care actorii se mişcă şi se amestecă printre spectatori, în care ideile şi sentimentele textului circulă nestingherit şi nemijlocit de la unii la alţii, spectacole ce merg, ca formulă, chiar pînă la sursele teatrului şi îi redau adevăratele dimensiuni iniţiale. Proiectele acestea artistice, sincer şi pasionat elaborate, ajung în pragul verii în forma lor cea mai bună, şi exact atunci ele sînt obligate să sucombe, dintr-o mie şi unu de motive subiective şi, dar mai ales, obiective, şi sînt îngropate undeva, printre alte iluzii pierdute, în timp ce revistele de specialitate consacră coloane lungi şi multe teorii spectacolelor moderne în aer liber. Acum două veri, revista noastră aţîţase apetiturile creatoare ale unor regizori, întrebîndu-i cam ce spectacole estivale i-ar tenta să monteze şi în care anume locuri bucureştene; ideile au sfîrîit, propunerile — ingenioase, mustind de inedit — la fel, şi totul, tot ceea ce ne-au spus Giurchescu, Cojar, Cernescu şi alţii, a rămas îngropat printre fotografii, în paginile revistei noastre şi ale altor publicaţii. Anul trecut s-a încercat — cu destul succes şi după o aprigă luptă cu... ţînţarii de pe lac — să se mute pentru cîteva spectacole «Luceafărul» la Mogoşoaia, iar «Sînziana şi Pepelea» s-au plimbat cu oarecare dezinvoltură printre copacii parcului Ioanid. După un asemenea efort, după un asemenea zbor prin aerul tare al înălţimilor şi al curajului organizatoric, cei ce răspund de viaţa teatrală a Bucureştiului au simţit desigur nevoia să se odihnească şi ne-au propus un relaş reconfortant pentru vara aceasta. Căci, să nu ne înşelăm, cu acel mai mult decît modest (şi trist!) vodevil — «Călătorie cu scandal» — al Teatrului «Nottara»; cu acel binevoitor — dar, orice s-ar spune, nu mai mult — spectacol de sunet şi lumină de la Muzeul Storck («Ce vorbesc statuile noaptea») şi cu o premieră de mult anunţată a Teatrului «Creangă» şi tot aminată pînă a devenit spectacol estival («Regele cerb»), cu trei floricele deci nu putem orna o întreagă vară artistică. Nu ştiu cum se face, dar Labiche e parcă blestemat să apară, pe scenele bucureştene, în forma sa cea mai proastă: în «Caniota», Moisescu l-a luat, acum cîţiva ani, prea în grav şi piesa a căzut; în «Călătorie cu scandal», Mircea Avram l-a luat prea în uşor şi spectacolul a căzut, de asemenea. Dacă nu ar fi existat acea fermecătoare «Pălărie florentină» a lui Giurchescu (pe care tot sperăm să o mai revedem pe scena «Giuleştiului»), priza de care se bucură teatrul lui Labiche în întreaga lume ar fi rămas pentru bucureştean o adevărată enigmă.

În cele două spectacole de sunet şi lumină, cel de la Muzeul Storck şi cel de la Muzeul Satului, ne-am aşteptat să găsim o îmbinare fericită a artelor, o sinteză a lor, o nouă formă de spectacol. Ne-am înşelat. Ceea ce am găsit a fost o juxtapunere a artelor, o alăturare a lor, o nouă formă de... plictiseală. Ne-am aşteptat să găsim o nouă formă de spectacol şi am găsit o nouă formă de... plictiseală. Ne-am aşteptat să găsim o nouă formă de spectacol şi am găsit o nouă formă de... plictiseală

UN SCENARIST MODERN: DOSTOEVSKI

Convorbire cu regizorul slovac Stanislav BARABAS

— Sînteți din România? — a izbucnit regizorul slovac Stanislav Barabas, de parcă ar fi descoperit în mine o veche cunoștință.

Și cum conversasem pînă atunci în limba franceză, am avut dintr-o dată surpriza să-l aud pornind-o, cu exuberantă bucurie, de-a dreptul pe limba noastră:

— «Copii» — c'est à dire «les enfants», n'est pas? Unu, doi, trei, patru... apa, șosea asfaltată, domnișoara. Alors, je peux parler roumain...

Dorind să pătrund misterul acestor vaste cunoștințe de limbă română, l-am întrebat cînd și cu ce prilej a fost prin țara noastră. Răspunsul lui Barabas m-a intrigat însă și mai mult:

— Niciodată! Dar eu sînt slovac din Zvoleh, o localitate vecină cu Banská Bystrica, acolo unde au căzut mulți români... și mulți erau prietenii mei — adaugă Barabas.

Îl asigur că și el este binecunoscut iubitorilor filmului de la noi. Îi vorbesc despre un spectacol omagial pe care l-a oferit Cinemateca, în urmă cu vreo cinci ani, în care noul — pe atunci — cinematograf cehoslovac fusese reprezentat de el cu «Cîntecul porumbiței cenușii» și de «Dorința» lui Jasni. Și îl felicit cu bucurie pentru impunătoarea sa victorie artistică, Marele Premiu cucerit în vara aceasta la Festivalul internațional al filmului de la Monte Carlo, pentru ecranizarea «Sfioasa», inspirată de nuvela cu același titlu a lui Dostoevski. De ce totuși «Sfioasa»? — îl întreb — de ce reluarea unei nuvele care a mai fost ecranizată relativ recent?

— Dacă aș fi ziarist — îmi răspunde Barabas — eu n-aș întreba «De ce Sfioasa?», ci «De ce Dostoevski?». Vreau să vă mărturisesc că Dostoevski a fost deosebit de important pentru formarea generației mele. Am sorbit literalmente forța literaturii sale la 20 de ani și o simt încă astăzi ca pe aceeași băutură tare. Este deci o veche dragoste, care m-a intimidat însă multă vreme, tocmai prin dificultatea sa. Marele adevăr al literaturii dostoevskiene eu îl consider descoperirea prăpastiei dintre sufletul omului și faptele sale. În Dostoevski structurile umane contradictorii au nu numai etaje, ci și subterane unde se lucrează mereu. Este teribil de adevărat dar și foarte complicat, și de aceea Dostoevski a fost pentru mine multă vreme o zonă «tabu» de care mi-a fost teamă să mă apropii. Dar, o dată și o dată, trebuia să-mi iau inima-n dinți!

În «Sfioasa» am descoperit un bun fundament. Scriitorul nu-și ajută personajele nici cu Dumnezeu, nici cu diavolii — destinul personajului rezidă în sine însuși. Această mică povestire este scrisă atît de sincer încît sînt convins că Dostoevski însuși n-avea rețete pentru cum ar fi trebuit să trăiască eroii săi. Maniera în care autorul lucrează cu timpul sau modul în care-și descrie personajul și-l încarcă lent cu destinul său îmi par foarte moderne și foarte aproape de ideea lui Sartre, a responsabilității pentru propriile fapte. Maniera monologului interior cu care lucra el acum o sută de ani îmi pare asemănătoare cu cea a noului roman. Și, la urma urmelor, incomunicabilitatea cuplului nu este — aceasta — o temă antonioniană pe care a prevăzut-o scenaristul meu, Dostoevski?

M-au atras în această povestire tocmai oamenii prinși în vîltoare, înghițiți deja de haos — și poate de aici forma filmului uneori haotică. Am îndrăgit-o pe eroina mea pentru că e tăcută și fragilă și cred că arta e chemată să apere această calitate a omului, care își păstrează și astăzi justificarea, în lumea noastră plină de violență. Nu știu nici azi exact de ce s-a aruncat ea pe fereastră și de ce a procedat el așa absurd cum a procedat, dar, turnînd, am avut un sentiment pătrunzător al adevărului vieții...

Mă veți întreba probabil — așa cum îi stă bine unui reporter — despre proiectele mele. Și vă răspund: din nou Dostoevski! Nu unul dintre marile romane, ci tot o povestire: «Soția eternă». Tema noului film va fi, cred, «omul, îndreptîndu-se spre el însuși». Mai am niște datorii față de Dostoevski și am ambiția să mă achit de ele, una cîte una...

Interviu realizat de T. CARANFIL

«Sfioasa», în viziunea lui Stanislav Barabas. În rolul principal, actrița Magda Vasaryova.

TELEJURNALELE, ÎN CENTRUL ATENȚIEI

Vorbind despre ceea ce simte și gîndește în aceste zile întregul popor, compozitorul Tiberiu Olah remarca, între altele, că ne petrecem cu toții un timp mai îndelungat decît de obicei în fața televizoarelor. Cineastul Mihai Iacob releva marea forță sugestivă și emoțională a imaginilor care înfățișează întîlnirile conducătorilor partidului și statului nostru cu oamenii muncii. Adevărul este că, în ultimele săptămîni, televiziunea și-a îndeplinit în mod exemplar datoria de a informa, de a stimula formarea unei opinii publice sănătoase, unanime, active, hotărîte.

Mă aflam într-o mică așezare din Munții Neamțului, dar datorită televiziunii, noi toți cei de acolo am participat cu întreaga noastră ființă la mitingul spontan din Piața Palatului. Ne simțeam în direct și totală comunicare cu conducătorii statului. Toate inimile au vibrat deopotrivă la cuvintele prin care tovarășul Nicolae Ceaușescu a exprimat punctul de vedere al întregului popor român. A doua zi televiziunea ne-a permis să intrăm în incinta Marii Adunări Naționale și să subscriem, alături de deputați, la importanta declarație de principii. În momentele de gravitate, televizorul ne-a confirmat seară de seară, într-un mod direct și pe deplin convingător, că în fața problemelor cruciale atitudinea tuturor cetățenilor României socialiste este în esență aceeași.

Pe micul ecran se perindau oameni care exprimau în cuvinte colorate de temperamentul lor, în fraze modelate de personalitatea lor, gînduri și simțăminte decurgînd din aceeași natură, înțelegere și acceptare deplină a liniei de acțiune a României socialiste. Iar în fața micului ecran, oameni la fel de diferiți ca cei abordați de reporterii televiziunii, ascultau, aprobau și adesea dădeau ei înșiși glas unor sentimente similare. Televizorul nu mai era un simplu mijloc de informare. El se transformase într-un desăvîrșit instrument de stimulare și totodată manifestare a marii coeziuni politice a poporului român. Adunarea populară de la Cluj, mitingurile și întîlnirile din diverse orașe au fost aduse de televiziune în casele de pe întreg cuprinsul țării cu o operativitate vădind atît pregătirea profesională și spiritul organizatoric cît și mai cu seamă conștiința civică a reporterilor, operatorilor și tehnicienilor.

Telejurnalele au fost și continuă să fie principalele puncte de atracție ale programelor. Seară de seară, televizorul ne-a ținut la curent cu desfășurarea evenimentelor. Evident, tot ceea ce ascultăm la televiziune putem auzi la fel de bine la radio sau citi a doua zi în ziare. Dar micul ecran ne dă senzația unei legături nemijlocite, în lectura unor crainici cunoscuți nouă cuvintele textelor pătrund mai adînc. Intonațiile, expresia feței sînt și ele factori care contează.

Niciodată, poate, în cei 11 ani de existență a televiziunii, nu a fost mai evidentă puterea ei de a influența, de a mobiliza, de a activiza conștiințele. Într-un moment important, televiziunea a trecut cu succes examenul maturității sale, vădindu-se o oglindă și totodată o armă a întregului popor.

Felicia ANTIP

AUTOVIGILENȚĂ INTELECTUALĂ:

UGO GREGORETTI

«Pe Gregoretti nu-l vedem cu anii. Are prea multă personalitate ca să se poată schimba, eventual. Păstrează o minuțioasă autovigilență intelectuală; sub ea se ascunde însă și emotivitatea». Această succintă caracterizare făcută de un confrate italian spune aproape totul despre autorul lui «Omicron», Ugo Gregoretti, președintele Asociației autorilor de filme, cineast cam singuratic, retras în colțurile sale nu din slăbiciune sau indolență, ci tocmai pentru că nu-i place să se bată pentru nimicuri. Cînd e vorba însă de ideile serioase, cele de care atîrnă soarta cinematografiei și a oamenilor care o iubesc, pare gata să se arunce în foc pentru ele. Cu prilejul recentei sale vizite în România l-am întrebat:

– Cum vi se înfățișează cinematografia țării dv. în ceasul de față? Noi, cei care o privim din afară, avem impresia că filmul italian, în general, nu-și trăiește orele sale pline. Marii cineaști par puțin obosiți, încurcați (afară de Antonioni). Cei tineri nu au reușit sau nu au toate condițiile prielnice pentru a determina ceea ce se cheamă o mișcare.

— Adevărul este că și lui Fellini, și lui Visconti le este tot mai greu să se descurce în condițiile în care industria noastră cinematografică este un fel de colonie a pieței americane. Fellini și-a reluat totuși lucrul la «Satiricon», Antonioni se dovedește a fi cel mai vital, el lucrează însă în străinătate acum. Noi, creatorii, ducem o bătălie aprinsă pentru ca ideile noi să se poată dezvolta în afara intereselor mercantile degradante. Luptăm pentru a impune statului să creeze o producție autonomă care să garanteze valorile autentice, fără să constrîngă regizorii să renunțe la crezurile lor. Bellocchio, cu al său «Cu pumnii în buzunar», a dezmorțit spiritele, pe unii chiar i-a scos din sărite cu atitudinea sa polemică față de pretinsa soliditate a societății. Caracterul opresiv al acestei societăți răzbate, sub forme diferite, pînă în adîncul familiilor, de aceea, nu întîmplător Bellocchio și alți colegi de generație aleg — pentru filmele lor — cazurile-limită ale unei vieți de familie sufocante. Aceste cazuri-limită nu sînt expresia unei aberații patologice a omenescului, ci trebuie luate în chip emblematic, ca un refuz de a deveni complici ai unui sistem conservator. Din nenorocire orice mișcare nouă este amenințată imediat de pericolul transformării ei într-o modă, într-un bun de consum, într-atît de mare este puterea producției particulare de a trage copii după tot ce reprezintă «nou». Dacă Bellocchio face astăzi un film în care eroul își aruncă mama în prăpastie, mîine vor apărea alte șapte filme ale căror personaje își omoară frații.

— Adevărul este însă — după modesta noastră părere — că înclinațiile agresive ale lui Bellocchio și ale generației sale corespund unui anumit gust al violenței, specifică epocii noastre. Dar voiam să vă întreb altceva. Tot mai mulți actori italieni fac filme, Tognazzi, Sordi. Cum sînt ele?

— Foarte proaste. Unele s-au născut din orgoliu, altele tocmai din acea încercare de a scăpa de anumite constrîngeri ale industriei cinematografice de care vă spuneam.

— Cum priviți marea agonie a festivalurilor cinematografice din acest an?

— Trebuia să se întîmple ceea ce s-a întîmplat. Cele mai multe deveniseră un simplu fapt monden, iar toate la un loc, într-o anume privință, sînt expresia unui imperialism cinematografic care nu mai corespunde întru totul timpului nostru. Nu mai vorbesc de răul pe care-l fac criticii, cu verdictele lor arbitrare, de atîtea ori.

— Nu iubiți de loc critica?

— Nu prea. Într-un fel eu sînt o victimă a lor.

— Ați colaborat cu Godard, printre alții, la «Rogopag». Îmi îngădui să vă întreb în ce relații sînteți cu acest cineast care nu încetează să ne uimească?

— Îl iubesc ca spectator.

— Aveți un proiect pe care ați vrea să-l realizați cît mai curînd?

— Un film despre muncitorii torinezi de la Fiat. Am o idee care mă fascinează, dar nu vă pot vorbi încă despre ea.

Interviu realizat de
Magda MIHĂILESCU

Actrița englezâ Jean Simmons, cunoscută la noi din filmele «Hamlet», «Marile speranțe» și «Spartacus».

«Cum am învățat să iubesc femeile», un recent film al regizorului italian Luciano Salce (Țara fericirii), reunește cîteva actrițe una și una: Anita Ekberg (în fotografie, alături de Robert Hoffman), Michèle Mercier, Nadja Tiller, Sandra Milo, Elsa Martinelli, Romina Power, Zorah Leander.

Etnica din mijloc este marea vedetă a filmelor lui Griffit, ilian Gish. Tîrzia ei reapariție în «Comedianții» lui Peter Glenville, alături de Richard Burton (în fotografie) Elizabeth Taylor, este de-a dreptul emoționantă.

F varietăți

UMOR DE PESTE HOTARE

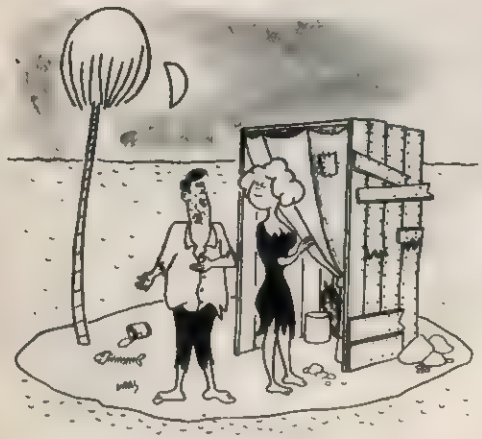

— Domnișoară, a fost o seară foarte plăcută. Vă pot revedea mîine?...

— Știi unde a ajuns fiul nostru?... La picioarele unei femei.

— Și-acum, permiteți-mi domnișoară să mă retrag... Mă cheamă soția mea!

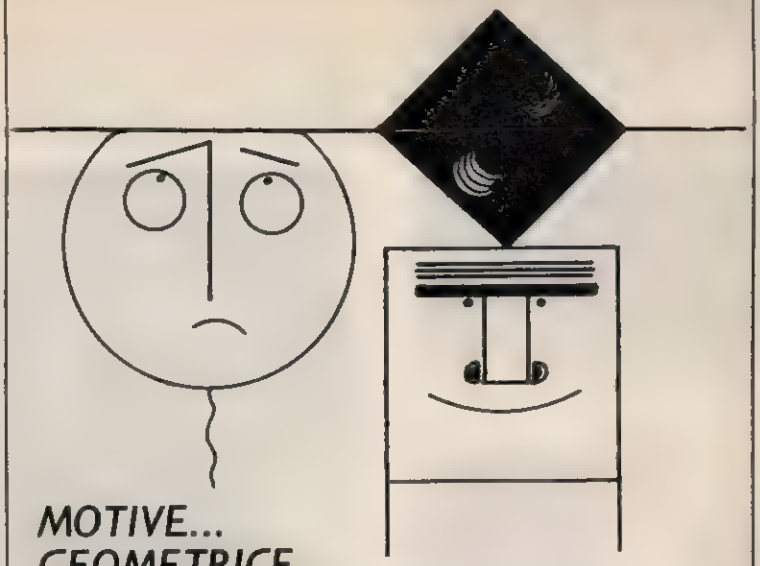

MOTIVE... GEOMETRICE

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2	X	A	G	C	N	/	_	/	■	R
3	A	H	A	R	■	N	A	L	T	I
4	■	A	P	■	D	U	N	A	R	E
5	A	R	■	S	I	T	E	■	I	T
6	P	■	L	I	S	I	■	U	A	■
7	■	A	D	I	N	C	■	C	I	■
8	R	E	M	E	■	D	U	N	A	■
9	A	C	I	■	F	E	L	A	I	■
10	■	A	T	E	■	A	C	■	I	C
11	■	R	E	G	U	L	A	■	I	■

ORIZONTAL: 1) Cilindru... pentru fiert rufe — Arc de zidărie. 2) Cu șase laturi (fem.). 3) Con pentru vin, calotă pentru șampanie — Lungi (pop.). 4) Dublu la patrat! — Cotele ei sînt de bază în navigație. 5) Puncte depărtate (sing.) — Încrucișare de linii dese la 90 grade — Înfășurătoare. 6) 3,14 invers! — Bălăn (pl.) — A-și însuși. 7) Are înălțime... în jos — Poziție înaltă (od.). 8) Două puncte apropiate — Linie. 9) S-a întors iar — La baza piramidelor. 10) Crește cu timpul! — Caracterizat prin vîrf — Mic con introdus în unele... trunchiuri. 11) Asimetric.

VERTICAL: 1) Trunchi de con... în calea vinului (pl.) — Aleargă pe paralele de oțel. 2) Linie imaginară — Paralele și trapez 3) Cînd i se zice cubic, e de fapt paralelipipedic — Zece puncte pe o foaie. 4) Tăiat în poliedre lucitoare — Linii de netrecut. 5) Vapori la înălțime! — Linie ferată — Semiegal! 6) Rotund și plat. 7) Sînt circulari și... circulă (dim.) — O înălțime mijlocie. 8) Semicilindre ceramice — A trece la orizontală. 9) Bilă! — Nume de fată. 10) Trei vîrfuri, trei laturi. 11) Arie de întindere redusă — La distanța zero!

I.C.

Dezlegarea jocului „ÎNCEPUT DE TOAMNĂ", apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) TOAMNA — BRUMA. 2) OCTOMBRIE — IR. 3) MIEL — ACETICA. 4) AN — IATA — ES — M. 5) TELINE — ATOSI. 6) E — I — ORARA — TT. 7) SEPTEMBRIE. 8) SC — RI — BU — VII. 9) PORUMBISTE — A. 10) IA — NP — GT — SIR. 11) CLAI — TE — ETAN. 12) EAC — CONOPIDA.

GENOCID LA NIVEL INDUSTRIAL

HALUCINANTA TRAGEDIE A INDIENILOR DIN JUNGLA BRAZILIANĂ

Imagine realizată de Duilio Pallottelli într-un sat Nhambiquara. Cu toate că o lege datînd de acum treizeci de ani decreta Mato Grosso teritoriu indian și consfințea proprietatea inalienabilă a pieilor roșii asupra întregului teritoriu, penetrația din ce în ce mai intensă a albilor a avut drept rezultat direct exterminarea marii majorități a populației indigene.

«Zbor de trei ore deasupra regiunii Mato Grosso, verde și compactă. Micul aparat Cessna 180 zumzăie pe sub norii negri, ultimii din anotimpul ploios. Raul, pilotul, consultă hărțile regiunii și mușcă dintr-un măr. Ne aflăm la aproximativ șapte sute de kilometri nord de Cuiabá, capitala statului. Zburăm deasupra junglei, între fluviile Juruena și Juina. Este zona indienilor Nhambiquara, unul dintre puținele triburi care au supraviețuit măcelurilor sistematice săvîrșite de albi. Măceluri ale zilelor noastre, ale anului 1968. Măceluri organizate în singurătatea acestor ținuturi,cu o ferocitate care depășește aproape pe cea a oricărui război. Dar, încep să-mi dau seama, acesta nu este un război, e un genocid la nivel industrial».

Așa își începe ziaristul italian DUILIO PALLOTTELLI ciclul de corespondențe dintr-o călătorie în Mato Grosso. Publicînd în acest număr ample fragmente din aceste reportaje, facem cunoscute cititorilor noștri întîlnirile ziaristului cu ultimii supraviețuitori ai vastei acțiuni de exterminare a indienilor din Brazilia, diverse opinii culese la fața locului asupra zguduitoarei tragedii dezvăluite în timpul din urmă opiniei publice.

Aci, în jungla deasupra căreia zburăm — relatează Duilio Pallottelli — trălau triburile Tapaiuna și Pataxo. Acum știu că Tapaiuna și Pataxo au dispărut, că acești oameni, aceste populații care existau pînă mai ieri au fost șterse de pe fața pămîntului.

Iată cum s-a întîmplat. Populația Tapaiuna primea în dar lăzi cu zahăr. În decursul anilor, ai lunilor și chiar ai zilelor trecute, albii au adus lăzi pe care le aruncau într-un luminiș. Indienii, la început prevăzători, apoi mai puțin prevăzători și fericiți, s-au apropiat de lăzi și le-au deschis. Și, amestecat, în zahăr se afla arsenic. Așa au dispărut Tapaiuna Populație care s-a stins? Nu: populație otrăvită.

Apoi au fost exterminați Pataxo, trimițînd printre ei presupuși medici care le făceau injecții. Una sau două injecții pentru fiecare Pataxo. Și, în seringi — germenii ucigători ai variolei.

Cine a «dăruit» membrilor tribului Tapaiuna zahărul cu arsenic? Cine a adus variola în tribul Pataxo? Aceleași persoane, aceiași indivizi care au exterminat tribul Cintas Largas. Și Cintas Largas trălau în jungla deasupra căreia zbor acum. Pînă cînd, într-o zi (și nu cu multe zile în urmă), membrii tribului Cintas Largas au văzut din colibele lor un avion de vînătoare. Și avionul a început să mitralieze. Sistematic. Razant. Acum, Cintas Largas constituie de asemenea o «populație care a dispărut».

Cine a făcut «să dispară» aceste populații? Cine și pentru ce? Sper să aflu acum. Aparatul este pe punctul de a ateriza în zona indienilor Nhambiquara. Știu că aci voi găsi un misionar american, care a menținut oarecare contacte cu indienii.

RÎVNITELE COMORI ALE INDIENILOR

Mă aflu aici în ciuda recomandărilor autorităților din Rio de Janeiro. Funcționarii guvernamentali m-au primit clătinînd din cap cu un surîs cordial:

— Ce vreți să vedeți în junglă? Măcelul indienilor? E o problemă rezolvată. Vinovații vor fi pedepsiți; punct și gata. Ascultați-ne pe noi, nu vă duceți în junglă să vă mănînce țînțarii. Păcat că s-a terminat carnavalul. Se puteau face fotografii frumoase. Dar, oricum, sînt atîtea alte lucruri de văzut în Brazilia...

— Da — am răspuns eu — aveți dreptate, ce naiba să caut în Mato?

Și fuga la primul «DC 3» cu destinația Campo Grande și Cuiabá. Cînd am urcat în avion nici nu știam încă bine ce am de făcut și unde trebuie să merg, dar știam că indienii, sau mai bine zis supraviețuitorii lor, se află în jungla deasă din Mato Grosso. Și tot în junglă se află oamenii care aduc «progresul și civilizația» cu pistoalele, mitralierele, otrava și dinamita. Una dintre cele mai halucinante tragedii ale vremurilor noastre se desfășoară acolo, în mijlocul vegetației luxuriante, de-a lungul fluviilor de culoarea noroiului, pe pămîntul care timp de zeci de secole a aparținut pieilor roșii și pe care acum oamenii albi îl vor pentru ei. De ce? Pentru că, fără s-o știe, indienii sînt bogați. Trăiesc și vînează pe teritorii care ascund comori imense și neștiute de ei: diamante, aur, minereuri de metale rare și, în special, minereuri radioactive. Societatea organizată vrea aceste pămînturi pentru ea, cu orice preț și prin orice mijloc.

— Am sosit — anunță pilotul.

Printre copaci se vede strălucind acoperișul de tablă al unei misiuni. Aterizăm. Cîteva minute mai tîrziu stăm în fața unei cafele preparate de misionarul protestant Ed. Pedersen.

Trei sau patru indieni complet goi țîșnesc din tufișuri și se sprijină de plasa verandei. Ne privesc în tăcere.

— Vreau să-i văd pe ultimii indieni din Mato. Cei care nu au fost încă exterminați.

— Ah, aș venit pînă aici în legătură cu măcelul. Un lucru foarte trist, dar e fatal ca indienii să fie exterminați. Ori de boli, ori de albi. În orice caz, satul este la trei ore de mers pe jos și indienii nu agreează vizitele străinilor.

— Atunci însoțiți-mă dv.

Înaintăm în junglă urmați de un grup de copii care par excitați și bucuroși de această noutate. Țopăie în urma noastră, dispar din cînd în cînd în tufișuri pentru a reapărea ceva mai departe. Se strecoară printre arbori cu agilitate. Fac parte din natura care-i înconjură și în care eu mă simt un adevărat intrus. Copacii, florile, animalele din junglă le aparțin. Sînt lumea și viața lor. Pedersen începe însă din nou să-mi vorbească despre iminenta lor dispariție:

— Poate că mor mai mult din cauza bolilor decît în măceluri. Pentru indian,simplul contact cu albii este extrem de primejdios. O răceală pe care o iei de la un alb se poate transforma foarte ușor în tuberculoză, pentru că omul din junglă este total lipsit de rezistență la tipurile de virusuri pe care le transportăm noi. O gripă banală ucide un indian în cîteva zile.

— Atunci de ce nu plecați din junglă? De ce nici voi, misionarii, nu-i lăsați pe oamenii aceștia în pace, să trăiască cum cred ei că e mai bine, fără gripă?

— Ne aflăm aci pentru a predica cuvîntul Domnului. Unul dintre motivele pentru care nu plec este și faptul că trebuie să învăț bine limba nhambiquara. După ce o voi cunoaște perfect, voi traduce Biblia. Numai așa oamenii aceștia o vor putea citi sau pune să li se citească.

Între timp am ajuns în apropierea satului. Vegetația este foarte deasă și nu reușesc să văd nimic la o distanță mai mare de zece metri. Domnește o liniște adîncă, doar din cînd în cînd se aude strigătul unei păsări. După un răstimp, un indian ținînd într-o mînă un arc de proporții impresionante și în cealaltă săgeți de bambus apare din mijlocul vegetației. După el un altul, apoi încă unul, apoi alți doi. În cîteva minute se adună vreo

(Continuare în pag. 20)

GENOCID LA NIVEL INDUSTRIAL

zece. Pastorul se ridică și îi salută. După ce îi răspund, ne îndreptăm cu toții spre sat.

În mijlocul unui mare luminiș, colibe așezate în semicerc. Copiii se joacă și aleargă de colo pînă colo, cîte o femeie merge să ia apă de la un puț din apropiere, în timp ce celelalte stau nemișcate în fața colibelor. Un indian pe nume Etreka, șeful tribului, mă ia de braț și mă conduce într-o colibă. Misionarul ne urmează. Nu trebuie să fim îngrijorați. Etreka vrea doar să ne ofere o ceașcă cu o băutură dulceagă, făcută din porumb. O bem.

Chiar dacă aparent totul se desfășoară în liniște, mă simt apăsat de o atmosferă ciudată. Nu de teamă, pentru că atitudinea lui Etreka nu are nimic amenințător. Dimpotrivă, șeful este foarte politicos, preocupat, pare-se, să-și îndeplinească cît mai bine îndatoririle de gazdă. Interiorul colibei este foarte sărăcăcios. Stăm așezați pe jos; în loc de mobile, vase de diferite mărimi făcute din dovleci uscați și ciopliți. Din cînd în cînd Etreka mi se adresează în limba sa. Apoi, dîndu-și probabil seama că nu-l pot înțelege, renunță să continue. Padre Pedersen intervine pentru a traduce, dar și lui par să îi scape unele cuvinte.

La un moment dat Etreka spune ceva, arată cu mîna afară și se ridică. Ne ridicăm și noi. Mă ia din nou de braț și mă împinge ușor afară din colibă.

În piața din centrul satului ne așteaptă toți locuitorii. Cîteva zeci de oameni care ne observă în tăcere. Mă uit în ochii lor. În mai puțin de o oră mi se pare că neîncrederea pe care am simțit-o la început a dispărut. Cîteva femei zîmbesc.

— Părinte Pedersen — îi spun — întrebați-i ce știu despre măcel.

Americanul mă privește înspăimîntat.

— Vă rog, întrebați-i — insist.

Pedersen îi spune ceva lui Etreka. O tăcere profundă se lasă brusc. Pînă și copiii par surprinși, sau poate că doar mi se pare.

Etreka îl fixează pe Pedersen, ridică încet un braț, apoi îl coboară la fel de încet. Femeile și ceilalți bărbați își privesc șeful. Etreka începe să vorbească și mi se pare că în sunetul cuvintelor lui surprind o tristețe care pornește din adîncul inimii. Nu înțeleg nimic, dar privirea lui Etreka e elocventă. Există în întreaga lui atitudine acel «ceva» care se manifestă la fiecare om, primitiv sau civilizat, în fața fricii, a durerii, a morții, un sentiment primordial, unic, comun locuitorilor din Mato Grosso ca și celor din New York.

OMUL ALB — TOTDEAUNA UN DUȘMAN

Etreka a terminat. Pedersen traduce: «Spune că moartea a locuit totdeauna printre oameni și că războiul a însoțit totdeauna drumul oamenilor. Dar că sînt războaie pe care el le înțelege și războaie pe care nu le înțelege și că lor, acum, le este frică. Spune că poporul său a luptat în multe războaie, dar că în războiul oamenilor albi nu poate lupta, pentru că nu îl înțelege».

Apoi, Pedersen adaugă: «Aci nu au ajuns încă adevăratele măceluri. Populația Nhambiquara se găsește într-o situație relativ privilegiată. Nu a cunoscut încă bombele și mitralierea».

Îi privesc pe Etreka și pe ai săi. Atmosfera de cordialitate s-a risipit. În ochii lor sînt din nou un alb, un dușman, o ființă în care, mai înainte de orice, nu trebuie să te încrezi, pentru că nu aduce decît rău. Nhambiquara nu sînt un trib de războinici, cum erau Xavântes sau Cintas Largas, dar și ei sînt înspăimîntați, au devenit neîncrezători. Știu că omul alb le este cu siguranță dușman. Cel care vrea dintr-un motiv sau altul să le acapareze pămînturile va folosi în acest scop toate mijloacele, păsîndu-i prea puțin de articolul patru al Constituției braziliene care garantează indienilor dreptul de proprietate absolută asupra teritoriului pe care trăiesc.

În timp ce mă îndepărtez de sat, urmat de obișnuiții copii zgomotoși, îmi dau seama că singurul lucru adevărat pe care mi l-au spus funcționarii guvernamentali de la Rio este că povestea e veche. Ea a început de fapt chiar din momentul în care primii albi au pus piciorul în America. Încă de la jumătatea secolului al XVII-lea.

ADEVĂRAȚII VINOVAȚI

Paradoxal este faptul că în măcelurile dezvăluite în timpul din urmă este implicat S.P.I. — Serviciul pentru protecția indienilor — exact instituția care ar fi trebuit să îi apere și să le salvgardeze drepturile. S.P.I., pe care mulți în Brazilia îl denumesc și serviciul «pentru prostituarea indienilor», a fost în mod oficial acuzat de aceste crime de către ministerul de interne. Unele documente asupra activității acestei instituții în ultimii douăzeci de ani au fost date publicității și faptele sînt uluitoare. Vorbesc cu colonelul Joao Franchi, care comandă secția a VI-a a S.P.I.

— Domnule colonel, cîți Xavantes mai există?

— La rezervația indiană Simoes Lopez, aproximativ două sute. Poate că încă vreo sută cincizeci să mai fie împrăștiați ici și colo, pe la celelalte rezervații.

— Dar cîți oameni număra inițial tribul Xavantes?

— Cînd tribul a fost pacificat, erau cîteva mii. Greu de spus cîți or fi fost înainte. Acum cincizeci de ani erau poate douăzeci sau treizeci de mii. Dar epidemiile sînt foarte frecvente în rîndul indienilor, asistență medicală nu există, deci s-au stins încetul cu încetul. E un proces natural.

— Dar dacă Xavantes ar fi fost lăsați în pace să trăiască în junglă, ar mai fi murit?

— Este imposibil de apreciat. Poate că da, poate că nu. În orice caz nu pot fi abandonați, fără religie, fără civilizație, lăsați să trăiască ca animalele...

— Deci, ori se supun lumii civilizate, ori sînt uciși?

— Nu. Nimeni nu vrea să îi ucidă. Dimpotrivă, noi am vrea să îi păstrăm, sîntem foarte mîndri de indienii noștri. Dacă dispar, este pentru că sînt o rasă deja epuizată.

— Atunci de ce oameni ai S.P.I.-ului, dintre care unii poate mai dețin încă această funcție, i-au masacrat cu arme, cu dinamită și cu otravă?

— S.P.I.-ul nu are nici un amestec. Crimele au fost comise de aventurieri în serviciul marilor familii braziliene care vor să acapareze cele dintîi și cu orice preț pămînturile. Aceste familii au trimis în junglă adevărate echipe de ucigași.

— Dar de ce Serviciul pentru protecția indienilor nu a intervenit împotriva asasinilor?

— Bogătașii sînt strîns legați de autorități, sînt autoritățile înseși. Și cînd a izbucnit scandalul, toți au aruncat vina asupra S.P.I.-ului.

«NIMIC DE FĂCUT PENTRU A-I SALVA»

Alberto Pizzaro Jacobina, vechi ziarist brazilian care s-a ocupat ani de zile de această problemă, este de asemenea de părere că

Bărbat Bororo, în rezervația administrată de Serviciul pentru protecția indienilor. Din cele cîteva milioane de Bororo, cîți erau la începutul secolului, azi au mai rămas 92. Trăiesc în condiții de semiprizonierat, aproape toți bolnavi de tuberculoză și distruși moralmente de noul mod de viață ce le este impus.

Pastorul american Ed. Pedersen, cu doi dintre «protejații» săi. Misionarii au jucat un rol important în declinul fizic și moral al indienilor, al căror univers spiritual, pe care clericii vor să-l restructureze din temelii, era, departe de a fi primitiv, deosebit de bogat și original.

Serviciul pentru protecția indienilor nu e singurul vinovat de genocidul care a durat mai bine de douăzeci de ani.

— Serviciul este răspunzător doar la nivelul micilor funcționari locali, care au fost totdeauna lesne coruptibili. Cei care au condus însă manevrele înspăimîntătoarei operații de exterminare sînt oameni foarte sus situați, oameni bogați, practic inatacabili în această țară. Dacă socotim bine reiese clar că numai cîteva puternice familii braziliene sînt direct interesate în acapararea pămînturilor indienilor.

— Domnule Jacobina, am mai auzit de amestecul marilor familii. Aș dori să știu, în sfîrșit, despre cine este vorba. Îmi puteți indica numele lor?

— Desigur, e simplu. Voi cita cîteva dintre cele mai cunoscute: în Mato Grosso, senatorul Felinto Muller care a fost și guvernator al statului și care se trage dintr-o familie foarte bogată. Acum, cînd e prea bătrîn pentru a mai fi guvernator, s-a retras, dar a făcut în așa fel ca în locul lui să fie numit un om de încredere, actualul guvernator Pedro Pedrossian. În statul Bahia este fostul ministru de externe Jurasi Magalhaes. În Paraná, generalul Nay Braga. Apoi, mai sînt și alții de mai mică anvergură. Pentru aceștia indigenii sînt o piedică în calea înavuțirii, o povară care trebuie eliminată. Procesul ar trebui deci intentat nu numai S.P.I.-ului, ci și persoanelor pe care le-am citat. Serviciul a încercat să denunțe masacrele, dar rapoartele au fost totdeauna oprite de adevărații responsabili, care uneori ocupau funcții înalte. Cei ce vor fi trimiși la închisoare acum nu sînt de fapt decît niște unelte, în timp ce adevărații vinovați își vor continua activitatea criminală.

Copii fără viitor. În cel mult douăzeci de ani — spun specialiștii — ultimii indieni din Brazilia mai au cel mult șansa de a fi expuși, alături de animale, în grădinile zoologice.

Omar Paranho Montenegro, antropolog din Cuiabá, și-a consacrat întreaga viață studiului problemei indienilor. Vorbește cu mare amărăciune și nu își face iluzii cu privire la soarta lor.

— Către 1980, dar vreau să fiu larg, să zicem peste douăzeci de ani, nu va mai exista nici măcar un singur indian. Au mai rămas încă șaizeci de mii în toată Brazilia, va mai fi nevoie exact de vreo douăzeci de ani pentru ca misionari, aventurieri, mari familii și Serviciul pentru protecția indienilor să-i ucidă pe toți. Nu mai este, într-adevăr, nimic de făcut pentru a-i salva. Vor mai rămîne cîțiva, ca exemplare de grădină zoologică, și atît. În Xingir s-a și făcut ceva în genul ăsta: frații Villasboas au căpătat în antrepriză de la guvern un mare teritoriu și au făcut din el un parc național. Aici indienii sînt lăsați în pace, dar se găsesc de fapt într-o grădină zoologică. Ar trebui să ne retragem toți de pe aceste pămînturi, numai așa poate că ar putea fi salvați. Dar este prea tîrziu. Atîta timp cît vor continua să sosească fie și numai misionari, lucrurile se vor precipita din ce în ce mai mult. Misionarii vin aci să insufle o religie pe care indienii nu o vor putea înțelege niciodată, afirmă că a umbla goi este un păcat, îi umilesc într-o mie și unu de feluri. Nu mai există într-adevăr nici o speranță... Indianul, forțat să se îmbrace în zdrențe — continuă Montenegro — moare încetul cu încetul. Grav este că cei care se «ocupă» de ei nu știu mai nimic despre lumea și viața lor. Triburile se conduc după legi de fier, foarte precise. Legi vechi ca ale naturii însăși. Echilibrul în sînul societății indiene nu poate fi modificat brusc, fără ca aceasta să dea naștere la mari nenorociri... Ciocnirea dintre lumea noastră și lumea lor este prea puternică și deci cei mai slabi sfîrșesc prin a pieri. Bororo, pentru a da un singur exemplu, au șaptesprezece cuvinte pentru verde. Trăind înconjurați permanent de această culoare, au învățat să-i distingă toate nuanțele. Apoi venim noi, îi silim să învețe limba portugheză și le spunem că verde este doar verde și gata. Indienii rămîn foarte mirați, nu mai înțeleg nimic. Le predicăm că cei buni dintre ei vor ajunge în paradis și cei răi în infern. Indienii cred însă, dintotdeauna, într-un paradis unic pentru buni și răi. Știu că cei răi trebuie pedepsiți în timpul acestei vieți și încă imediat, deci se găsesc în fața unei răsturnări totale a întregului sistem de valori în care au crezut și după care s-au ghidat secole de-a rîndul. În afară de masacre, acestea sînt lucrurile care îi distrug pe oamenii junglei. Pe de altă parte, pentru a justifica măcelurile, s-au inventat tot felul de povești. Au fost puse în circulație legende despre ferocitatea indienilor, despre cruzimea lor, s-a spus că sînt și canibali, totul pentru a-i putea ucide mai repede.

— Au existat într-adevăr manifestări de canibalism?

— În privința asta nu am nici o îndoială: în Brazilia nu există nici măcar un trib antropofag, este matematic dovedit. Legendele referitoare la canibalism au fost puse în circulație de aceia care, venind în junglă cu intenția de a ucide, trebuiau să găsească justificări. Și pretextau că au fost nevoiți să se apere de canibali. Adevărul este că ei au fost aceia care au masacrat cu arme puternice oameni lipsiți de apărare.

Balta Albă văzută de Aman acum un secol și mai bine, într-o vară...

La Balta Albă, în sat. Ilustrație după o gravură de Aman publicată de revista franceză «L'Illustration» din august 1854.

Azi, o plajă aproape pustie, populată de puținii localnici care mai cred în virtuțile tămăduitoare ale lacului.

LA BALTA ALBĂ DUPĂ 120 DE ANI

de Cornel BOZBICI

— Drace! — mi-am zis (întocmai ca acel «tînăr zugrav francez» al lui Alecsandri, care venise să descopere aceste frumoase părți ale lumii), văzîndu-mă singur în stația de la Balta Albă.

În plin sezon balnear sînt singurul călător care coboară din tren. Ba nu, să nu exagerez, înaintea mea o și luaseră la pas cîțiva localnici.

— Încotro, domnule? — se oferă un localnic să-mi servească informații.

— La băile Balta Albă...

— Satul e mai încolo..., dar băi?

— Stațiunea, unde se poate trage la un hotel... insist.

Omul ridică din umeri, habar n-are. Pare chiar mirat:

— Hotel?... La Rîmnicu-Sărat, domnule...

(Dar în L'Illustration din august 1854 scrie că la Balta Albă...). Inutil să mai insist.

— Băile?... — se luminează interlocutorul — satul Băile e la șapte kilometri...

Ăsta o fi... Deci, hai la Băile.

Sînt amenințat de-a înfrunta cu pasul kilometri. Iată ce înseamnă să faci o documentare livrească, să te iei după informații de acum 120 de ani dintr-o revistă care-și ilustrează textele cu gravuri!

Oricum, aerul de mirare al omului nu pare să fie de prea bun augur. Există o singură ipoteză: stațiunea să fi dispărut. Greu de acceptat. Rememorez fragmente dintr-o scrisoare adresată de Odobescu mamei lui, datată 8 iulie 1847, chiar din Balta Albă: «În sfîrșit, simbătă (4 iulie), după o poștă destul de lungă, am sosit în satul Balta Albă, care e departe de lac un sfert de ceas. Satul e plin de lume: munteni, moldoveni ori evrei și nemți ... Vezi acum în ele (în case — n.n.). privălii de mode, cofetari și alți negustori, cari vin să-și vîndă vechiturile la oamenii din tîrgurile dimprejur. Stradei acesteia îi zice Podul Mogoșoaiei al Băiții Albe... Am uitat să spun că în satul Balta Albă este de două ori pe săptămînă bal mascat și o reprezentație de circ... Petrecerile, balurile acestea se dau într-un cazino, o sală lungă de scînduri acoperită cu postav. Acolo se joacă cărțile, biliardul, se dănțuiește și se prînzește. Așadar, seara am mers la petrecere, dar danțul n-a început decît tocmai cînd plecam eu; erau acum 11 ceasuri».

Chiar toată această viață balneară să se topească, să nu-i mai poți da de urmă? Greu de crezut, într-adevăr.

Ies la șosea. Asfalt. Și o cursă I.R.T.A. care aștepți. O fi întîmplare, n-o fi, ce importanță are.

— Un bilet la Băile...

— 3,90 lei...

— Opriți la stațiune?

— Oprim la poștă...

Fie.

Cu mine s-a mai urcat un marinar roșcovan care vine tocmai din Japonia. Noi doi și cîteva localnice. N-o fi marinarul căpitanul Costiță, vestit corăbier care călătorea pe Marea Neagră pe vremea lui Alecsandri și care, desigur, își trata reumele la Balta Albă? Dar n-are a face, vilegiatura își urmează tradițiile! Pe fereastra mașinii se zărește lacul incendiat de soarele puternic al verii; apoi intrăm în sat. Poșta. Cobor.

Întreb: cum se ajunge la stațiune? Omul ridică din umeri. Nu știe nimic. Pesemne am greșit totuși coborîrea... Dar peste foarte

ARGINTARUL

de Maria BANUȘ

Sub o umbrelă mare, decolorată de ploi, la marginea aleii, jos, în iarbă, pe niște țoale uzate, șade turcește un bărbat ocheș, cu capul rotund ca o bilă. Cu gesturi molcome și precise el reînvie, sub ochii noștri, unul dintre miturile primordiale ale omenirii: mitul focului și al făurarului.

Miniaturizat, el rămîne la fel de fascinant ca-n pierdutele timpuri.

E Aurel argintarul. Cu degetele lui meștere și groase a plăsmuit șirul de lacrimi strălucitoare, cerculeți de argint care așteaptă urechile fetițelor, inele și inculețe cu floare rotundă sau ovală. În ele gravează, cu unealtă numită ștecăr, inițiala viitoarelor stăpîne.

Totul e minuscul: flacăra care joacă-n vîrful feștilei înfipte în clondirul cu gaz; nicovala de jucărie pe care meșterul bate firul de argint, îl întinde, îl mlădiază; pilele și fusul pe care lustruiește inelul, fusul care alunecă ritmic, într-o parte și alta, așezat cu un capăt pe bolta tălpii desculțe.

Cîteva medalii cu capul bătrînului Franz Joseph sînt materia primă a acestei industrii de vis și de copilărie.

Mintea noastră urmărește, cu melancolic umor, avatarurile prin care a trebuit să treacă medalia, simbol al virtuților unui demult răposat, contopist consțiincios din cancelaria imperiului chezaro-crăiesc, ca să ajungă azi, pe jos, în iarbă de lîngă drum și să se transforme, sub flacăra argintarului, în mărunte giuvaeruri de doi bani, bucuria vizitatoarelor din stațiunea de munte.

Privesc fascinată jocul flăcării și al mîinilor masive, tuciurii, gesturile lente, rotunde, potrivcala ritmică a mișcărilor. Vulcan se joacă, face verigi și lănțuge pentru fragede falange, pentru loburi trandafirii («6 lei inelul, 10 lei cercelul»).

Încă o meserie care piere. De ce să fim melancolici și paseiști? Băiatul lui Aurel e în clasa a 8-a. Se va face strungar în fier și va lucra într-o mare uzină. Tatăl șade turcește pe jos, cum ședea și străbunul, suflă într-o țeavă și întețește o flacără pe cale să piară.

Să nu idealizăm meseriile mitice, cu aură legendară. Bine, să nu le idealizăm. Dacă le-a bătut ceasul, să piară...

Mă uit la fetița de lîngă mine. Are vreo 7—8 ani. De emoție a încremenit. Nu scoate un cuvînt.

— Cum te cheamă pe matale? — o întreabă meșterul-vraci, ridicînd spre ea ochii ageri, prea negri.

— Cristina — șoptește copilul, cu glas gîtuit.

Și vraciul gravează un C, cel mai frumos C din cîte există, în petala de argint.

— Îndată-ți dă nenea inelul.

— Dar cumințenie poți să-i dai? — întreabă mama.

— Pot, pot dacă e nevoie, îi dau și cumințenie — făgăduiește vrăjitorul.

Fetița, neclintită, privește mîinile care se mișcă fără grabă, fără greș, privește flacăra și viitorul ei inel, care acum se naște. E prima ei verighetă. O logodnă. Se logodește cu străvechea cumințenie a pămîntului, cu străvechile mituri...

Avem mașini electronice. Cum să facem totuși să păstrăm — nu în muzee — și nicovala cea mică, pe care se bat giuvaeruri fără preț, și flacăra pe care Vulcan, cu mîinile lui mari, o aprinde, jucîndu-se, ca să-și agonisească lui hrana cea de toate zilele și să dăruie celor dimprejur un strop de desfătare, o lacrimă de argint?

puțină vreme aveam să-mi dau seama că nu sînt decît un biet călător neinformat, care caută o stațiune dispărută. Dispărută de 50 de ani! Incredibil, și totuși adevărat. Din toată strălucirea ei de odinioară n-a rămas absolut nimic. Doar un cîmp cu ierburi pe locul parcului de altădată, doar o plajă pustie pe întinderea de nisip unde, cum povestește eroul lui Alecsandri, acel «tînăr zugrav francez», era:«...o înșirare neregulată de corturi, de căsuți de scînduri». În sfîrșit, o adevărată stațiune balneară, cu mare strălucire în epocă, vizitată de: «o soțietate cu totul evropinească, atît prin toaletele lor plăcute, cît și prin a lor maniere civilizate...»

STRĂLUCIREA ȘI DECĂDEREA UNEI STAȚIUNI FAIMOASE

Conu Constantin Bălăceanu, rătăcind cu brișca pe întinderile moșiei, descoperea deseori spre seară sau în zilele de sărbătoare pe rumânii domniei-sale bălăcindu-se în baltă. Povești dintre cele mai de necrezut călătoreau din sat în sat, prelungindu-și ecoul pînă la Rîmnic sau Brăila, cum că oameni nevolnici, înveliți în nămol și scăldați în apele bălții, au prins puteri. Ce l-o fi îndemnat pe conu Bălăceanu să ridice acea baracă din scînduri, n-am putut afla. Cert este că prin anul 1840 apar pe malul bălții primele acareturi ale Bălăceanului, cu vestiare și salon. Se semna actul de naștere alunelu dintre cele mai celebre stațiuni de vară ale Valahiei. Bibescu Vodă trimite peste cîtăva vreme un emisar, un medic, ca să observe efectele terapeutice ale apei, care face un raport afirmînd că: «Boli foarte grele care s-au tratat la băi în străinătate s-au vindecat la Balta Albă..., s-au dus bolnavii deznădăjduiți și s-au întors însănătoșiți», și «Vestitorul românesc» publică în 1847 o întreagă listă de oameni vindecați. Documentele vremii arată că în 1845 au fost la Balta Albă cîteva sute de vizitatori; în 1848: 22 000, iar între 1846 și 1855, în fiecare vară, cei care veneau la tratament sau pur și simplu în vilegiatură se numărau cu mîile.

Stațiunea, deși primitivă, avea farmecul ei. «Lacul e foarte întins — notează Odobescu. Dar în jurul lui nu sînt adăposturi trainice, așa încît bolnavii și cei sănătoși (cari sînt mai mulți decît ceilalți) au fost siliți să-și înalțe pe mal căsuțe de scînduri ori să-și întindă corturi. E foarte ciudat să vezi acest șir lung de astfel de locuințe, așa de hazliu alcătuite». Un observator fin — și plin de umor — ca Alecsandri face o descriere pitorească a plajei: «Balta era plină de scăldători și vuia de răcnete și de risuri. Toți, din toate părțile, bărbați și femei, veneau de se aruncau în apă, la un loc, cu o nepăsare vrednică de timpurile cele mai nevinovate ale lumei și cu o veselie ce mă îndemna și pe mine a lua o baie. Intrai deci în baltă și mă înaintai cale de vreo două sute de pași, călcînd printr-un glod negru și unsuros în care mă cufundam pînă în genunchi la fiecare pas.

Cum mă depărtam de mal, deodată mă trezii între patru femei carele, întocmai ca niște naiade, erau acoperite numai de vălul cristalin al apei!... E de prisos să adaug că mă depărtai iute de ele, rușinat și cerîndu-le pardon».

Renumele stațiunii crește. Ea cunoaște dezvoltări. Pe malul apei apar instalațiile moderne de băi calde și reci ale doctorului Văleanu, apar pensiuni, pavilioane, un parc amenajat, cazinou. Era la modă să mergi la băi la Balta Albă!

Și,deodată, prăpădul... În timpul primului război mondial se deteriorează unele dintre instalații și mobilierul se înstrăinează. Ceea ce începuseră jefuitorii desăvîrșesc tenace intemperiile. Apoi, dată în custodie unui îngrijitor, acesta începe să vîndă tîmplăria și, ca să acopere jaful, dă foc întregului complex balnear.

Perla de odinioară a Bărăganului intră în uitare și amintire. Ierburile acoperă totul, desăvîrșind tragica și spectaculoasa-i dispariție. O moarte fără precedent.

A rămas doar lacul, spre care se îndreaptă și astăzi localnicii cu aceeași încredere milenară în virtuțile lui tămăduitoare.

ARGUMENTE

Rămășiță a Mării Sarmatice, Balta Albă a fost cercetată în ultimul secol de nenumărați oameni de știință. Un specialist, dr. Anastasie Fătu, explica astfel virtuțile lacului: «Exhalațiunile din jurul Bălții Albe se aseamănă cu atmosfera oceanică, au însă un caracter special pe care nu-l prezintă băile, atît de renumite, de pe litoralul oceanic francez... Apa de la Balta Albă întrece cu mult în materii saline compoziția apelor oceanice și, în afară de aceste materii saline, ea mai are și noroiul acela care nu este decît o îngrămădire de materii organice și minerale într-un spațiu foarte mic».

De cîțiva ani cercetătorii au făcut din nou diverse expertize, stabilind cu exactitate maladiile ale căror tratamente ar fi indicate aici (artrite, spondiloze, metrite, anexite, diverse boli ale sistemului nervos periferic etc.). Toate cercetările sînt argumente pentru renașterea vechii stațiuni, pentru redarea ei în circuitul balnear al țării. Săptămînile trecute, din inițiativă locală, au început amenajări provizorii: vestiare, un ponton. E un început modest. Rămîne ca timpul să-l împlinească, ca să ne prilejuiască o altă călătorie, mai puțin livrească.

Frămîntată de roțile camioanelor, plaja se animă. Din inițiativă locală au început construcțiile unor vestiare. Se speră în reînvierea strălucitei stațiuni de odinioară.

Primul ponton înaintează în apele clipocind sub soarele verii. Cînd vor sosi bărcile?

Vacanță pe malul lacului.

FLACĂRA'ALBUM

COLIERUL DE PERLE

ANUNȚURI. RECLAME ȘI... UMOR

● «În magazinul nostru puteți să vă procurați oricînd o pereche de cîrje în schimbul unei perechi de schiuri». (Reclama unui magazin de articole sportive din Innsbruck — Austria.)

● «O prăjitură cu frișcă în cofetăria noastră va fi cea mai frumoasă zi din viața dv». (Reclama unei cofetării din Marsilia.)

● «Cafeaua «Nes» combate superstițiile». (Reclama unei cafenele din Boston.)

● «Toți pantofii din magazinul nostru sînt echitabili». (Afiș într-un magazin de încălțăminte din Bruxelles.)

● «Pușcăriașii care vor juca jocuri de noroc în celule vor fi dați afară». (Anunț la închisoarea din Albi — Franța.)

● «Nu uitați! Cel mai important atribut care deosebește pe om de maimuță sînt ochelarii». (Reclama unui magazin de optică din Memphis — S.U.A.)

● «Faceți ocolul pămîntului prin agenția noastră. Prețul unei călătorii dus și întors, 15 200 000 lire». (Reclama unei agenții de voiaj din Roma.)

● «Societatea clarvăzătorilor din Londra aduce la cunoștința membrilor săi că ședința din săptămîna aceasta se amînă datorită unor împrejurări neprevăzute». (Anunț din ziarul londonez «Times».)

● «Doamnele care vin la biserică purtînd pe cap pălării la modă sînt rugate să le scoată imediat, spre a nu distrage atenția enoriașelor de la sfînta slujbă». (Comunicare afișată pe avizierul unei biserici din Salonic.)

● «Rochii de nuntă pentru toate ocaziile». (Reclama unui magazin de confecții din Dublin.)

● «Statisticile arată că în Statele Unite, în 1940, fiecare automobil transporta în medie 3 persoane (3,2 pentru a fi mai exacți), apoi s-a trecut la 2,1 în 1950 și la 1,4 în 1960. De aici se poate deduce că, în 1980, un automobil din 3 va circula gol». (Dintr-un articol reprodus în «Reader's Digest».)

NR. SICHER

Această tînără fată vorbește conducătorilor auto și moto în numele ADAC, o agenție de asigurare împotriva accidentelor de circulație. Zîmbitoarea motociclistă de pe afișele puse pe zidurile orașelor bavareze face apel la conducătorii de autovehicule — în special la cei tineri care, după statistici, sînt cei mai des implicați în accidente de circulație — să fie atenți. Acțiunea de prevenire a accidentelor, în cadrul căreia s-a editat și acest afiș convingător, poartă semnificativ denumirea de *Nr. Sicher* (Nr. Sigur).

SUBMARIN DE BUZUNAR

Bunsaku Shiomi din Tokyo este fericitul posesor al unui submarin de buzunar, cu o lungime de 4,8 metri, cu care poate să stea sub apă timp de o oră, la o adîncime de pînă la 75 metri, putîndu-se deplasa complet independent de orice legătură cu suprafața.

STIMAȚI TAȚI, NU VĂ JENAȚI!...

Societatea modernă, care angajează femeia într-o măsură atît de largă în activități extragospodărești, impune — ca o compensație — participarea mai activă și, desigur, mai competentă a bărbaților la rezolvarea treburilor casnice, inclusiv creșterea copiilor. Pornind de la această premisă, maternitatea «Margate Hospital» din Kent (Marea Britanie) a organizat niște cursuri pentru tătici în care aceștia învață o seamă de lucruri de care nu trebuie de fel să se rușineze: cum se face baia pruncului, cum trebuie înfășat, pudrat etc. Practica se face, precum se vede în fotografia noastră, cu ajutorul unei păpuși.

de Lucian **RAICU**

TUDOR ARGHEZI:

SCRIERI 18, 19 (PROZE)

Puterea de a detesta, extraordinară la Tudor Arghezi, violența înmărmuritoare a diatribelor sale se explică (dacă poate încăpea vreo rațională «explicație» în aceste zone de miracol pur) printr-o reprezentare ieșită din comun a absolutului și prin crisparea de a-l vedea atît de alterat, de degradat, la scara realității, a materiei. Atîta dezgust presupune într-adevăr trăirea cu o mare intensitate a ideii de perfecțiune umană și acceptarea, în forul interior, a posibilității ei, cu alte cuvinte a originii și condiției divine a făpturii noastre, raportarea continuă la un criteriu inflexibil, de o neînchipuită înălțime și elevație. Imaginea «absolutului», mereu prezentă în minte, dictează la Arghezi și atitudinea în fața artei, puținele sale preferințe autentice (în legătură cu o întinsă categorie de opere literare socotite, de cei mai mulți, remarcabile, scriitorul se arată foarte reținut) ea dictează și modul rezervat al comportării față de propriile scrieri, dezgustul de a vorbi vreodată despre sine ca «artist», absența oricărui orgoliu de «creator». Cînd Arghezi mărturisește în cuvîntul înainte al vol. 18, «Scrieri»: «*Am dat multe foi deoparte, dar nu m-a lăsat slaba inimă să le leapăd chiar pe toate...*», trebuie crezut că nu e la mijloc nici o mistificație, nici un artificiu al «modestiei», nici o comună disimulare, lăsînd să se bănuiască, așa cum se întîmplă de atîtea ori, cu totul altceva, de nu cumva contrariul însuși; sentimentul său lăuntric este al unui lucrător respectuos și uneori cucernic cu obiectul aplicației, al trudei sale. Cîte unii grăbesc concluzia că Arghezi nici nu ar fi decît un perfect «meșteșugar», cînd, în realitate, dimpotrivă, profesiile de credință artizanale, obișnuite la marele scriitor, sînt mai tulburătoare, mai enigmatice în aerul lor de umilință și de evlavie decît un program bizuit în chip răspicat pe ideea de «geniu», de înfatuată diferențiere.

**Se mai vorbește și de o anume înlesnire a verbului arghezian, alt fel zis, de o facilitate a potrivirii cuvintelor, neglijîndu-se observația că această facilitate, în favoarea căreia toate aparențele se înverșunează să pledeze, este înfrîngerea prin uriașă încordare a unui obstacol, a unei ostilități, a unei rezistențe. Cuvintele au la fiecare dintre noi un curs parcă predeterminat, încît pînă la urmă nu vorbim noi înșine, ci înseși aceste determinări, de aici cumplita banalitate a limbajului, care în mod automat atrage banalitatea la fel de cumplită a gîndirii — sfîrșim prin a vorbi și a gîndi toți la fel, așa-numita «originalitate» fiind forma ceva mai subtilă a tautologiei. La Arghezi impresionează, dimpotrivă, lipsa facilității, îndîrjita căutare a libertății cuvîntului, frîngerea atracției obișnuite între cuvinte, a automatismelor lexicale, sintactice; numai pe această cale, la capătul unui ciudat tip de ascеză, cuvintele reîncep să însemne ceva, să transmită o mișcare mai vie și chiar să o provoace. Ele îl provoacă mai întîi pe autorul lor, și există speranța că ar putea stîrni și spiritul de obicei inert al celui căruia se adresează. Omul — scrie Arghezi — «*se dă cu greu bătut. Orice artist... trebuie să pleacă la drum cu încredințarea că în fiece auditor, cititor sau spectator are un adversar*». Uriașa încordare trebuitoare înfrîngerii acestei naturale adversități, care inițial e în scriitorul însuși, în inerția și în automatismele sale și în pornirea lor de a gîndi și a face fraze în locul scriitorului, produce o dezintegrare de tip nuclear în sfera cuvintelor, eliberează marea lor forță latentă, restituindu-le capacitatea de a semnifica. De la natură — zice tot Arghezi — are o impermeabilitate, o rezistență față de tot ce-i nou pentru ei, din ignoranță și din trăire monotonă, și datoria condeiului este să dizolve această sumbră impermeabilitate, scoțînd omul din starea lui «naturală», automatică și vegetativă. Aplicația arghezian la nivelul cuvintelor nu e, cum se vede, una strict artizanală, ea implică o viziune ontologică și o metafizică. Încleștarea în lupta cu ele presupune, fără nici un concept, firește (*«intelectualitatea fără cadre raționale»* e caracteristică, după G. Călinescu, scrisului arghezian), un element prometeic. Rezistența e atît de tenace, încît străpungerea ei degajă în act o cantitate de energie uriașă, la tensiunea ce se realizează astfel, cuvintele devin, practic, în stare de orice. La Arghezi cuvintele au simțuri și intelect, putere elementară de germinație și în același timp o intensă spiritualitate. Oricine poate decupa, aproape la întîmplare, două-trei fraze, spre a capta miracolul. Iată fantastica descripție a cartofului: «*Gras pe dedesubt, cu cîte două burți și tot atîtea guși la bărbie și ceafă, cartoful modest și sufletesc trăiește concentrat în sine și respinge fanfaronada iconografică, împrumutată de la cocoși, tonurile flambante, publicitatea vanitoasă, ca un sobol ascuns de lumină și disprețuitor de opinia bună sau rea. Cartoful îi era simpatic pentru scepticismul cît și pentru misoginia lui de anahoret și scapet fără pic de barbă nicăieri, nici la gît, nici la subsuoară, neted ca un săpun și spălat ca un prunc dolofan născut alaltăieri în copaie (...) la te uită la el ce fel de ochi are țicălosul, închiși ca niște burice. Pe acolo el vede tot dar nu spune nimic (...) Vezi, cartoful a eliminat beteala, dantela și tot ce bate la ochi, ca niște zădărnicii amăgitoare, cosmeticuri, pudre și miresme. Se ține la textul inițial, la litera lui, cu înverșunare, ca un protestant*».

La Teatrul Saville din Londra se joacă Lady be Good (Fii bună, doamnă!),o comedie muzicală care reînvie ritmurile și melodiile lui Gershwin scrise prin anii 1930. Anni Macdonald și Lionel Blair sînt protagoniștii acestui spectacol în care «bătrîna» muzică a lui Gershwin place mai mult decît viziunea regizorală modernă a lui Hugh Gildie.

Tînăra dansatoare indriani (al cărei nume înseamnă Regina Cerului) i-a încîntat pe newyorkezi. Ea a apărut în cadrul Festivalului Schaefer, interpretînd vechi dansuri tradiționale, adăpostite atîtea secole în umbra templelor indiene.

Dostoevski la Théâtre de Tertre din Paris, unde s-au prezentat «Nopțile albe» în versiunea scenică a lui André Nauleau. Spectacolul rămîne însă în urma operei literare. «Decorul lui Pierre Lado — un pod pe Neva — se aseamănă mult cu podul Caulaincourt, ceea ce ne face să ne gîndim la universalitatea artei»... scrie, nu fără umor, cronicarul de la Le Figaro littéraire. *Imaginea noastră îl prezintă pe actorul Thierry Labey în «Nopți albe».*

schimbă viziunea asupra lumii. Am cunoscut în spital oameni care și cu cîteva zile înainte de a muri își aminteau, recapitulînd, datele majore ale existenței, fripturile mîncate și vinurile sorbite. Am pătruns deci în infern cu ochii nevinovați ai unui copil. Ospătarul cu pricina te cîntărea dintr-o privire și dădea imediat sentința: «Ăsta merită pește. Ăsta merită știucă, ăsta merită nisetru». Mă uitam la cei care mîncau pește cu-n sentiment de profund respect. Cine știe ce descoperiri științifice grozave a făcut bărbatul care mănîncă peștele cu atîta justificată poftă și mîndrie... Fără îndoială, cel căruia i s-a înmînat saramura de crap e autorul unei nemuritoare capodopere. Apoi, m-au năpădit remușcările. Poate că ospătarul are dreptate... Poate că ospătarul ăsta e chiar justiția implacabilă. Poate că n-am făcut tot ce puteam să fac, poate că nu sînt demn de guvizii care sfîrîie atît de picant în tigaia aia sacră...

Cu acest sentiment am părăsit restaurantul din Eforie-Nord, restaurant care m-a obligat să-mi cercetez necruțător întreaga viață... Cîndva, poate, mă voi ridica și eu la înălțimea amețitoare a sublimilor guvizi.

— Ar trebui să nu mai mîncați carne cu fasole...

Catedrala Sf. Sofia din capitala bulgară.

SOFIA
COMORI DE ARTĂ

de Veronica PORUMBACU

Unui străin, Sofia nu își descoperă de la prima vedere tainele. Trebuie s-o vezi toamna, *sub arama pădurilor risipite cu* o nepăsare de nabab, între cartiere, în curți ori, dimpotrivă, primăvara, cu toți gutuii și cireșii în floare, cu mireasma liliacului unanim revărsată peste oraș, ca să descoperi adevărata ei geografie, vegetală. Și trebuie să te oprești din preumblarea pe bulevarde, în piațeta pătrată, închisă de zidurile unor clădiri relativ recente, să contempli o bisericuță străveche, înălțată prin secolul al XIV-lea pe niște ruine romane abia azi dezvelite, ca să faci saltul în timp de la Sofia la Serdica și de la Serdica din nou la evul de glorie al celui de-al doilea imperiu. Iar dacă vrei să refii, din amalgamul urban neutru, conturul unei bijuterii arhitecturale, atunci trebuie neapărat să poposești în preajma sever echilibratei Sfinte Sofia, a cărei zidire e legată de o veche și mișcătoare legendă de dragoste, fixată în memoria literară recentă prin romanul unui adevărat pictor de epocă, Stoian Zagorcinov. Legenda zice că însăși fiica împăratului Constantin, Sofia, tulburată de înfățișarea *plină de farmec a unui soldat păgîn din* garda imperială, s-ar fi retras în tîrgul balcanic spre a-l uita, cufundată în rugăciuni și mătănii. Soarta a vrut însă ca, fugind de ispita ce îi ieșise în cale la Bizanț, să-l reîntîlnească pe ostașul bulgar pe străzile Serdicăi și să lupte și aici împotriva propriilor ei simțăminte. Întru slava Dumnezeului căruia îi sacrificase iubirea, a ridicat fiica împăratului bizantin, canonizată după moarte sub numele de Sfînta Sofia, lăcașul care îi poartă numele.

Sofia rezervă vizitatorului și o revelație artistică: Boiana. Privită de afară, dintre cele două trunchiuri enorme de Sequoia, plantate acum cîteva decenii în parc, lăcașul minuscul care numără nouă veacuri nu te lasă să bănui tot ceea ce se află înăuntrul său. Nici o frescă, nici un ornament exterior. Nimic altceva decît piatră și cărămidă, decît rozul zidurilor, tivite sub streașină cu niște decorative în chip de ferestre, decît bolțile care se repetă ritmic și echilibrata gradație a turlelor acoperite de olane. Absența podoabelor se datorează însăși tragicei istorii a Balcanilor. Mai tot ceea ce se zugrăvise în lăcașurile lor în timpul celor două imperii (primul înghițit de bizantini în 1018, al doilea cucerit de otomani în 1393) a fost distrus de aceștia din urmă. Sub ocupație, bisericile, abia tolerate, aveau a se ascunde privirii, îngropate pe jumătate în pămînt. În nici un caz ele nu și-ar fi putut afișa concepția despre pămînt și cer în fresce murale expuse vederii. Înăuntru însă, capitolele istoriei sacre se desfășurau maiestuos pe ziduri. Și cînd se întîmpla ca pictorii lor să aibă nu numai îndeminare ci și har, atunci bisericile deveneau *sipetul unor comori* de artă care traversau veacurile. Și har a avut din belșug zugravul care s-a prezentat în secolul al XIII-lea în fața ctitorilor Boianei, cneazul Caloian și soția sa Deisislava, drept meșterul Ilia din Tîrnovo. Pensulele străinului de meleagurile sofiote au dat chip și culoare împăratului vremii, Constantin, și sfinților părinți întru slava cărora i-au slujit de model țăranii din jurul vechii Serdice. Zugrăviți în mărime naturală, ei intrau în scenele biblice, populate pînă atunci numai de figuri hieratice, cu o naivitate și naturalețe surprinzătoare a mișcărilor. Mîna binecuvîntată a lui Ilia a conturat aici chipul acelui copil vioi și ager care uimea înțelepții din templu cu două milenii în urmă: printre aceștia din urmă se pare că s-a portretizat discret și autorul însuși, în opera căruia Cina cea de taină se oficia pentru prima oară în jurul unei *mese* țărănești rotunde (*sofra!*), cu picioare scurte, pe care așteptau să fie îmbucate ceapa și usturoiul, ca la prînzurile frugale ale truditorilor din regiune. După *cum tot el a nemurit cuplul ctitorilor* la un mod neobișnuit pentru vremea sa, dezbrăcat de atributele hieratice. Legenda adaugă însă că în severul cneaz Caloian s-ar fi trezit o nemărturisită gelozie pe blînda sa soție și mai ales pe chipul din frescă radiind bunătatea de care se îndrăgostise zugravul... Primele portrete, realiste pînă și în amănunțimea veșmintelor de epocă, au deci la origine o poveste romantică, bogat foșnitoare, precum odăjdiile de demult cu fire de aur sclipind în țesătură. Nu știu dacă suavul sentiment al meșterului va fi fost vreodată mărturisit altcuiva decît voievodelor sale. Lovitura de teatru în existența lui la curtea feudală s-a produs însă atunci cînd în fața lui Caloian s-a prezentat însuși dascălul din Tîrnovo. De la el s-a aflat că discipolul ucenicea încă la plecarea din capitala imperiului Asăneștilor în școala maestrului, prea canonică pentru ochiul tînăr, iubitor mai curînd al creaturilor lumii decît al creatorului ei. Numai că, în loc de afurisirea celui care își arogase titlul de meșter, înainte de a-i fi fost oficial conferit, s-a petrecut în fața cneazului una dintre acele întîmplări despre care se pomenește, poate, o dată la cîteva secole: dascălul s-a înclinat în fața discipolului, recunoscîndu-i și harul, și dreptul de a fi un meșter între meșteri...

De la Boiana la poalele Vitoșei sînt cîțiva pași. Pe drumul în pantă blîndă care te suie pe patronul muntan al capitalei bulgare ai în față orașul nou: un cartier de blocuri lame și mai departe, către alte margini de urbe, coșurile industriei.

varietăți

CINE SÎNT EI?

Nici albine, nici păsări, nici lăcuste... Sînt oameni, pașnici locuitori ai unui cartier newyorkez, văzîndu-și de drum fără să ia în seamă strania sculptură a japonezului Isamu Noguchi, așezată în mijlocul pieței și pe lîngă care trecătorii par niște pigmei.

LA MOARTEA EROULUI

La 10 septembrie se împlinesc 96 de ani de la moartea revoluționarului democrat român Avram Iancu (1824-1872), «Craiul munților», cum a fost denumit de oșteni — țărani pe care i-a condus în luptă. Fotografia noastră a fost luată în ziua de 13 septembrie 1872, în fața bisericii din Țebea, în timpul slujbei de înmormîntare a eroului, la care au luat parte: *tot Zarandul, toverășii săi de arme, prefecții și tribunii de odinioară* — după cum ne spun ziarele timpului. Această fotografie a fost reprodusă în sute de exemplare și mai este păstrată încă și astăzi în casele unora dintre țăranii din satele Munților Apuseni.

În fotografie, în stînga: Gorunul lui Horia, sub care se află mormîntul lui Avram Iancu.

telex

BONN — **Deși prevăzute pentru septembrie 1969, alegerile parlamentare preocupă de pe acum cercurile politice vest-germane cu atît mai mult cu cît, după cum se vorbește cu tot mai multă insistență, Partidul socialist și Uniunea creștin-socială nu mai sînt dispuse să reînnoiască experiența «Marii coaliții». Provoacă de asemeni îngrijorare creșterea influenței partidului național-democrat de extremă dreaptă**

PORT-AU-PRINCE — **Ultima preocupare a președintelui dictator al Republicii Haiti — Duvalier: pregătirea unei lucrări consacrate lui Martin Luther King și intitulată: «Un martir al nonviolenței». Prilej pentru cunoscătorii regimului de teroare din Haiti de a se întreba cu maliție: sînt semne ale unei convertiri a lui Duvalier la nonviolență?...**

AMSTERDAM — **Marele trust olandez Unilever, cunoscut îndeosebi pentru margarina și detergenții pe care le exportă aproape în întreaga lume, se lansează acum și în producția de cosmetice: 160 articole urmează să fie puse pe piață sub marca Dura Gloss.**

WASHINGTON — **Statele Unite urmează să se transforme cu repeziciune într-o societate de tip apartheid, bazată pe concentrarea tot mai accentuată a populației de culoare în orașe și retragerea celei albe în suburbii — se arată într-un raport alcătuit de colaboratori ai Centrului de cercetare a populației de pe lîngă Universitatea din Chicago.**

LONDRA — **Recenta începere a extracției într-unul dintre cele mai bogate zăcăminte de gaz din Marea Nordului a stîrnit optimism în rîndul cercurilor economice britanice în ce privește posibilitatea redresării balanței de plăți pe baza unei viitoare reduceri a importurilor de gaze din Algeria și de petrol din Orientul Mijlociu.**

JOHANNESBURG — **Observatorii din capitala Republicii Sud-Africane consideră «Operațiunea Sibasa», manevrele desfășurate recent în nordul Transvaalului la care au luat parte 5 000 militari, 700 vehicule și mai multe unități aviatice, în special de elicoptere, ca o expresie a unei «sfinte alianțe» a conducătorilor rasiști din Republica Sud-Africană cu cei din Rhodesia, îndreptată împotriva mișcării negrilor din aceste țări pentru înlăturarea rînduielilor rasiste.**

MADRID — **Poluarea aerului a devenit o gravă plagă a capitalei spaniole. A fost constituită o comisie în vederea preconizării de măsuri urgente, iar primarul orașului a declarat că deși nu este deocamdată cazul ca locuitorii să circule cu măști de gaze, situația e foarte serioasă.**

SAIGON — **Într-o circulară adresată autorităților de pe întregul teritoriu sud-vietnamez cu prilejul înființării unor comitete anticorupție la nivel central și local, șeful guvernului de la Saigon, Tran Van Huong, sublinia: «Corupția s-a dezvoltat în asemenea măsură, încît poate să distrugă totul...»**

CRONICA DE TREI SECUNDE

Culoarea pîinii

Cotidianul elvețian «Blick» a anunțat că specialiștii olandezi au pus la punct un procedeu foarte bun pentru colorarea pîinii. S-ar putea ca în viitor pîinea să fie mov, bleu, gălbuie, violetă, poate chiar cucurbitacee. De ce? Pentru a stimula apetitul consumatorilor mondiali. Mofturi. Dacă există o idee inutilă pe lumea asta — alta nu poate fi decît schimbarea culorii la pîine. Numai cu așa ceva nu trebuie să-și bată capul consumatorii mondiali. Pîinea să rămînă albă, neagră, intermediară — mai multe nuanțe nu sînt necesare în acest domeniu sfînt; nimeni, nici zburătorii pe farfurii zburătoare, nu va imputa oamenilor «schematismul» în panificație. În cu totul și cu totul alte domenii sînt necesare schimbările și nuanțele, dacă e vorba de apetitul consumatorilor mondiali. Pîinea s-o lăsăm în pace.

Pe cenotaful Hiroshimei

Sînt controverse privitoare la numărul exact al victimelor de la Hiroshima. Oficial se susține că au dispărut atunci 62 524 de oameni: cifra e contestată și se înaintează o altă care ar ajunge la 200 000 de victime. Oricum, primarul Hiroshimei a depus pe cenotaful celebru din oraș o nouă listă cu numele a 212 persoane decedate în 1967 ca urmare a radiațiilor din urmă cu 23 de ani. E de observat că în ciuda diferențelor dintre cifrele controversate, victimele au totuși un număr al lor și în orice caz un nume. În mai toate măcelurile — mari și mici, colective și, Doamne iartă-mă, mai individuale — se ajunge la o evaluare a victimelor. S-a ajuns în lume la cimitire foarte întinse în care pe blocuri enorme de piatră, dăltuitori în piatră scriu și tot scriu nume de morți; sînt morminte colective cu inscripții individuale. Dar ați citit vreodată cifra cît de cît exactă a călăilor în măceluri? În afara cîtorva oameni politici bănuiți de paranoie, a reținut vreodată Larousse-ul vreun nume de călău «logica»? Victimele au număr — călăii, nu. Victimele — din rudă în rudă, din prieten în prieten, din amintire în amintire, din mormînt în mormînt — își găsesc pînă la urmă numele răzlețit. Călăii și-l pierd și nimeni nu-l mai poate găsi. Rudele lor îl tac, prietenii nu vor să mai știe de ei, amintirile îl rătăcesc definitiv. Nu mai rămîne din el decît Călăul, dar nici un dicționar civilizat nu-l trece la substantivele proprii, deși e scris cu literă mare. E una dintre răzbunările victimelor

Radu COSAȘU

LAUSANNE

ROMÂNIA, OASPETE DE ONOARE

Corespondență specială de la Sanda CRISTIAN

Între 7 și 22 septembrie România va participa ca oaspete de onoare la unul dintre cele mai importante tîrguri de mostre din Elveția: «Comptoir Suisse».

De 49 de ani, orașul Lausanne găzduiește în fiecare toamnă acest mare tîrg internațional de talie europeană, chiar mondială. Vastul palat Beaulieu, dominînd de la înălțime lacul Léman, se pregătește să primească cele peste 2 000 de firme elvețiene care participă la această manifestare. Spațiul de expunere — 137 000 mp — este împărțit în zeci de sectoare și pavilioane.

A devenit o veche tradiție a acestui tîrg ca în fiecare an să invite, alături de firmele elvețiene, și 1—2 țări străine care participă cu titlul de «oaspete de onoare». Anul acesta invitata lui «Comptoir Suisse» este România. Presa elvețiană a salutat cu multă căldură, încă din lunile trecute, știrea că România va participa la acest tîrg tradițional, vizitat în fiecare an de circa un milion și jumătate de persoane, dintre care foarte mulți străini.

Încă din primăvara acestui an arhitecți și specialiști români au pregătit, cu amănunțime, pavilionul românesc în cadrul căruia va fi prezentată o gamă foarte variată de mărfuri din toate sectoarele economice: de la produsele industriei constructoare de mașini, de aparataj electrotehnic, motoare electrice, microscoape M.C.1 pentru munca de cercetare și instrumente de precizie, pînă la mobilă, încălțăminte, confecții etc. Obiecte de artă folclorică vor aduce o notă specific românească. Pentru oaspeții săi, pavilionul țării noastre va organiza programe de filme documentare și turistice; va fi deschisă, de asemeni, o expoziție de artă plastică, precum și un restaurant specific românesc, și vor avea loc concerte de muzică populară.

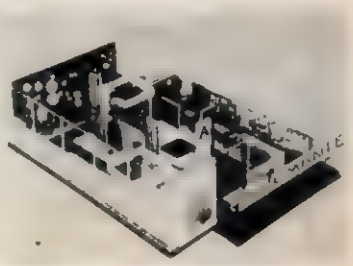

Macheta pavilionului.

BUDAPESTA

THALIA LA DRUM

Corespondență specială de la Stefi BAKSA SOOS

Teatrul «Thalia» a devenit în ultimul deceniu, sub conducerea directorului său Emil Keres și a regizorului șef Karoly Kazimir, un ansamblu în adevăratul sens al cuvîntului, un teatru cu profil propriu, care se bucură azi de un binemeritat prestigiu.

În prima jumătate a lunii septembrie, «Thalia» va face un turneu în România. În repertoriul ce va fi prezentat la București sînt înscrise două piese de succes: «Csibe» de Moricz Zsigmond și «Familia Toth» de Istvan Örkény.

Moricz Zsigmond este unul dintre cei mai mari romancieri maghiari; în piesele lui sînt caracterizate relațiile sociale existente în Ungaria la începutul secolului nostru.

Cît despre «Familia Toth», piesa lui Istvan Örkény — poet, dramaturg și scriitor al zilelor noastre — ea a suscitat la Budapesta un viu interes. Nu numai datorită mesajului dramei, a stilului dramaturgului, care degajă o ironie ascunsă și un adînc umanism, dar și pentru spectacol în ansamblul său. În rolul «oaspetelui» familiei Toth — Somogyvari Rudolf.

SOPOT

COMPETIȚIA A VIII-A

Corespondență specială de la Tadeusz KRASINSKI

La cea de-a opta ediție a sa, Festivalul și concursul internațional de muzică ușoară de la Sopot a întrunit un număr mare de reale talente care au interpretat la rîndul lor multe lucrări muzicale de certă valoare. Printre reprezentanții celor 34 de țări participante, s-a prezentat la start și o voce binecunoscută în Polonia — aceea a Margaretei Pîslaru.

Festivalul s-a desfășurat într-un cadru pitoresc, în pădurea Sopotului. La pupitru — Henryk Debicha. Regia — Jerzy Gruza.

În prima parte a festivalului, fiecare concurent a interpretat, la liberă alegere și hors concours, cîte un cîntec.

Juriul a acordat apoi premii pentru creație muzicală participanților la întrecerea intitulată «Cîntecul nu are frontiere». «Ziua discului» a numărat printre concurenți cîteva nume cunoscute — Aurelian Andreescu repurtînd un frumos succes cu piesa «Prima zăpadă» de Constantin Drăghici, textul tradus în limba engleză de Catinca Ralea. Momentul culminant al competiției muzicale l-a constituit acordarea premiilor pentru interpretare. Locul întîi a revenit Italiei, datorită cîntăreței Annarita Spinaci. A doua clasată a fost Anita Traversi (Elveția). Juriul a acordat premiul III Margaretei Pîslaru, care a interpretat în proprie traducere cîntecul «Viva Maria» al compozitorului polonez Ryszard Sielicki, după filmul cu același nume. Interpreta română a avut drept

COMENTARIU

Nixon-Humphrey

de Silviu BRUCAN

Competiția electorală americană pentru Casa Albă va avea deci în noiembrie 1968 configurația pe care observatorii o socoteau a fi cea mai nefericită pentru destinele Statelor Unite. Din partea republicanilor — Richard Nixon, din partea democraților — Hubert Humphrey. În ce privește secunzii care vor completa «dichetul», ambii candidați la președinție și-au desemnat colaboratorii potrivit vechiului și încercatului criteriu politic de a nu străluci cu nimic mai tare decît ei, chiar dacă pentru a atinge acest țel a fost nevoie să recurgă la oameni practic necunoscuți în afara familiei lor politice.

Decizia convențiilor celor două partide politice americane de a desemna pe Nixon și Humphrey drept candidați constituie o victorie a mașinăriei politice, a aparatului de partid, a politicienilor de profesie. Toate celelalte rațiuni politice și electorale, inclusiv aceea care are de regulă prioritate într-o asemenea împrejurare, adică a persoanei care are cele mai mari șanse de a cîștiga alegerile, au fost subordonate presiunii aparatelor politice. Aparatul republican, prin excelență conservator, a dorit un candidat pe care să-l simtă ca fiind «al său» — și Nixon a fost omul potrivit. Refuzul lui Rockefeller de a sprijini candidatura lui Goldwater în 1964, pentru care oamenii de partid nu l-au iertat pînă astăzi, precum și acrobațiile politice la care a recurs Rockefeller pentru a-și construi o «imagine liberală» l-au făcut suspect și străin bătrînelor cumetre republicane.

Humphrey s-a bizuit și el pe ceea ce este vechi, anchilozat, în aparatul partidului democrat, atît ca mentalitate cît și ca metode. Ca mentalitate, elementul cel mai caracteristic este demagogia și nimeni nu se îndoiește că, pînă în ziua alegerilor, Humphrey se va dovedi din nou un maestru al ei. Ca metode, el a știut să folosească din plin toate acele arme — unele masive, altele subtile — care se găsesc în rastelul omului aflat la putere, pentru a obține «loialitatea» delegaților la convenție. Cu sprijinul viguros al Administrației Johnson, din care face parte, el a reușit de la primul scrutin. Oricum, convenția partidului democrat a marcat profunda diviziune din rîndurile sale în ce privește poziția față de războiul din Vietnam, poziție care începe să devină criteriu de orientare față de marile probleme ale Americii în general. Tendința spre insurecție în relațiile dintre negri și albi, decalajul dintre generații, creșterea dramatică a criminalității — iată cum definește Walter Lippmann aceste probleme majore a căror rezolvare este de neconceput atîta timp cît durează războiul. Veteranul presei americane numește războiul «o gigantică diversiune de la problemele noastre». El subapreciază însă prioritatea pe care o mare putere o acordă intereselor ei strategice, în raport cu orice alte probleme, atunci cînd socoate că aceste interese sînt puse în joc.

Campania electorală din lunile următoare nu va constitui o confruntare de poziții programatice, pentru bunul și simplul motiv că cei doi candidați nu au concepții prea diferite în nici una dintre problemele majore ale Americii. Faptul că și unul și altul se vor strădui să-și nuanțeze vederile și să le formuleze de o manieră proprie nu schimbă această caracteristică fundamentală a actualelor alegeri. În problemele politicii externe asistăm de fapt la reluarea tradiției bipartizane, formată în perioada postbelică, și care reflecta acordul tacit al candidaților de a nu se ciocni în privința bazelor politicii americane. De regulă, bipartizanismul este camuflat în dosul unor violențe verbale și al unor atacuri virulente cu caracter personal.

Rămîne de văzut cum se vor exprima puternicele curente de opinie care s-au conturat în ultimii ani în societatea americană și care sînt, desigur, frustrate prin decizia celor două convenții. Tineretul și universitățile americane resimt în modul cel mai dureros alegerea făcută.

Persistența celui de-al treilea candidat, Wallace, care participă la campania electorală de pe o platformă rasistă, poate de asemenea complica desfășurarea tradițională a campaniei și socotelile experților și strategilor electorali.

rivali pe Kalinka (Belgia), Peter Horton (Austria), Gaby Novak (Iugoslavia), Jean Claude Annoux (Franța), Patricia (Olanda), Salomé (Spania).

Succesul de public pe care l-a obținut Margareta Pîslaru la Sopot a situat-o, atît ca . număr de voturi cît și ca punctaj, imediat după cîștigătoarea «Premiului publicului»: Miki Nakasone (Japonia). Așa se explică de altfel faptul că, încă în timpul festivalului, interpreta română a fost solicitată pentru înregistrări la radio Lugano (Elveția) și la televiziunea japoneză. Totodată Margareta Pîslaru a primit invitații din partea unor posturi de TV și festivaluri de muzică ușoară.

Premiile pentru creație au revenit în ordine unor compozitori din Polonia, Canada și Luxemburg. Printre invitații și participanții hors concours au figurat Nancy Holloway, Jean Claude Pascal, Cristian St. Petera și alții.

Un orășel biafrez cu 10 000 de locuitori. Numele său n-avea rezonanțele locurilor celebre: Ypot Ekpene. Dar ieșirea din anonimat s-a produs într-un mod tragic: jumătate din locuitorii acestei așezări au fost decimați de foamete. Un ziarist apusean relata îngrozit: «Morții zăceau pe pămînt cu sutele. Imaginea ca și miasmele erau insuportabile. Simțeam că nu mai pot să reziste.

Început ca un banal conflict local, războiul din Biafra a luat proporțiile unei tragedii în fața căreia umanitatea nu poate rămîne insensibilă. Războiul acesta «fără fronturi» a provocat înspăimîntătoare pierderi de vieți omenești (se dădea drept probabilă cifra de 150 000 oameni, dar mulți înclină să o considere mult inferioară realității) și o migrație a populației cu consecințe din cele mai grave. Tribul Ibo încearcă să se salveze de exterminare dar teritoriul în care se poate refugia este din ce în ce mai redus. Biafra, în întregime încercuită, nu mai însemnă mai mult de 100 km în lung și în lat. Iar fiecare zi care trece, micșorează și mai mult acest teritoriu. Coloane întregi de oameni ce și-au pierdut orice speranță înaintează pe o șosea transformată în cimitir.

Se discută despre «coridorul carității», se scriu patetice reportaje sau se organizează colecte, dar războiul continuă nimicitor. La Addis Abeba negocierile se desfășoară în ritm de melc și, în timp ce cele două părți își afirmă și își reafirmă intransigența, numărul victimelor crește. «Nu ne vom da învinși» — spune Ojukwu — iar Lagosul nu se grăbește să pună capăt unui război care, sub aspect militar, îi este favorabil. Intransigența aceasta este alimentată și de armele pe care cele două părți în conflict le primesc din partea unor puteri.

Rănile Biafrei nu pot fi vindecate doar prin ajutoarele străinătății. Sînt răni față de care medicamentele se dovedesc neputincioase. Numai rațiunea tuturor celor în cauză va putea elimina o vrăjmășie creată artificial, va putea readuce liniștea pe un pămînt însîngerat.

M. RAMURĂ

În cadrul unei ceremonii tradiționale, în localitatea Olympia din Grecia a avut loc aprinderea flăcării olimpice care și-a început drumul spre Mexic.

COMPUTER

- **Începînd de la 1 iulie și pînă la sfîrșitul anului efectivele aviației militare americane ce operează în Vietnam au la dispoziție produse chimice toxice în valoare de 70,8 milioane dolari (cu 50% mai mult ca în 1967) pentru a fi răspîndite pe teritoriul vietnamez.**
- **100 000 tone de cafea au fost arse sau scufundate în ultimele luni în Coasta de Fildeș, pentru a se contribui astfel la reducerea stocurilor mondiale de cafea, reducere înclusă în obiectivele recent încheiatului acord internațional asupra cafelei.**
- **A fost făcut cunoscut bilanțul producției carbonifere mondiale pe 1967: 1 765 milioane tone (cu 0,3% mai mult față de anul precedent). În contrast cu această creștere se află producția din țările Pieței comune, unde extracția a scăzut cu 9,6%.**
- **Volumul global al transporturilor efectuate de «Aeroflot» (compania de aviație civilă a U.R.S.S.) reprezintă un sfert din volumul global al transporturilor aviatice civile din întreaga lume.**
- **În 5 ani, producția de petrol a Turciei a crescut de 4 ori. De la 600 000 tone în 1962 ea s-a ridicat, în 1967, la 2,4 milioane tone. Specialiștii apreciază în prezent rezervele existente în țară la cel puțin 250 milioane tone.**
- **Profiturile marilor corporații americane de pe urma comenzilor militare se ridică anual la 4,5 miliarde dolari — a declarat recent în fața unui subcomitet pentru alocații al Camerei reprezentanților, H.G. Rickover.**

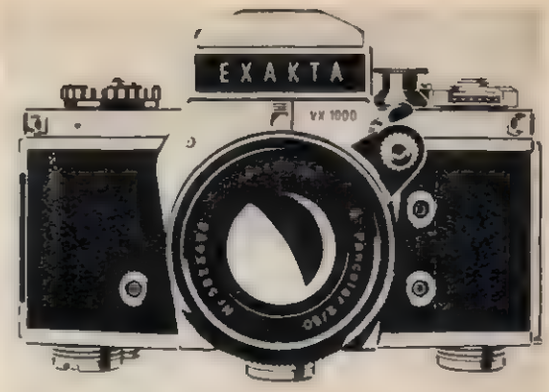

EXAKTA

VX 1000

EXA 500

J-087

Mai departe decît ochiul omenesc

pătrund obiectivele celor două tipuri de aparate fotografice perfecţionate cu vizare prin oglindă (Spiegelreflex) pentru film îngust 24×36 mm (Film-Leica), EXAKTA VX 1 000 şi EXA 500. Fiecare din ele poate fi combinat în modul cel mai simplu cu aparate optice de observare, permiţînd fotografierea a tot ceea ce rămîne invizibil pentru ochi. Ambele aparate de fotografiat le puteţi folosi nu numai ca amator ci şi în munca profesională. Calităţile multilaterale ale sistemului original EXAKTA-DRESDA se bucură de peste trei decenii de apreciere unanimă, diapazonul lui se întinde de la cea mai simplă imagine pentru albumul cu amintiri pînă la instantaneul unui eveniment sportiv palpitant sau cea mai complicată imagine de documentare ştiinţifică. O dată cu aparatul, vă puteţi procura toate obiectivele şi accesoriile de care aveţi nevoie.

Original EXA EXAKTA Dresden

Avantaje comune: obiective interşanjabile cu distanţa focală de la 20 mm la 1 000 mm (pînă la 30 m/m cu diafragmă automată). Lentila Fresnell cu vizor-telemetru tip microraster. Armare rapidă. Manetă de derulare. Oglindă mobilă. Se poate adapta la orice temă fotografică prin numeroase accesorii.

EXACTA VX 1 000, 24 mm × 36 mm: vizor interşanjabil, obturator-perdea de la 12 sec. la 1/1 000 sec., poziţiile T şi B, autodeclanşator, 3 posibilităţi de conectare pentru bliţ.

EXA 500, 24 mm × 36 mm: vizor prismatic. Obturator-perdea 1/2 sec. la 1/500 sec., poziţiile T şi B, conector universal pentru bliţuri.

Pentru informaţii mai amănunţite vă rugăm să scrieţi la adresa:
Exakta-Werbung, 8 München, Postfach (Căsuţa poştală) 900 321.

IHAGEE KAMERAWERK AG in Verwaltung 8.016 DRESDEN.

Ihagee

MEMENTO

carte

zaharia stancu
jocul cu moartea

• Din entuziasta dar lucida prefață semnată de Radu Popescu la romanul **Jocul cu moartea**, reapărut în colecția Biblioteca pentru toți, transcriem: «Trecerea romanului **Jocul cu moartea** în colecția «Biblioteca pentru toți» — cea mai cuprinzătoare și mai populară colecție literară dintre cîte fac să apară editurile noastre — consacră nu numai o largă, unanimă apreciere a publicului românesc, ci și o excepțională carieră internațională: în cei circa șase ani de cînd s-a apărut, acest roman al lui Zaharia Stancu, ca și altele, mai vechi sau mai noi decît el, a fost tradus în vreo zece limbi de către edituri prestigioase, înregistrînd succese de public și de critică pe care le vedem răsfrîngîndu-se asupra întregii literaturi române contemporane».

• Anton Buzoianu: **Subcontinentul Brazilia**. Rod al unor mai îndelungate și directe observații la fața locului, autorul ne oferă în această carte o analiză complexă a realității braziliene, brăzdată de stîrpi uluitoare contraste. De menționat și prezența sugestivă a aspectului îmbibat de culoare locală și inedit pitoresc, specific țărilor latino-americane (Editura politică).

• Spre bucuria cititorilor a reapărut în vitrinele librăriilor un stoc de exemplare din cele două volume de nuvele — **La «Grandiflora»** și **Noaptea focurilor** — de Gib. Mihăescu, editate în 1967. Prefață de Nicolae Manolescu (colecția B.P.T.).

• În dimineața zilei de 1 februarie **1945 cădea răpus de gloanțele hitleriste**, în bătălia pentru orașul Bresno — Cehoslovacia — poetul Ion Șiugariu (n. 1914), autorul a trei cărți de poezie: **Trecere prin alba poartă, Paradisul peregrinar, Țara de foc**. Prin publicarea unei cărți sub titlul **Carnetele unui poet căzut în război**, care cuprinde un emoționant jurnal de front și selecțiuni din versurile poetului, scriitorul Laurențiu Fulga, îngrijitorul ediției, face un gest pios și de meritată reactualizare. În paginile cărții întîlnim de asemeni, pe lîngă Ultima laudă de Laurențiu Fulga, și în amintirea poetului de Mihai Beniuc, precum și în memoriam de Emil Giurgiuca, toate vibrante cuvinte înprospătînd amintirea acestui sensibil poet al cărui har i-a fost prea de timpuriu curmat (Editura militară).

• Poetului, publicistului și editorului revistei de avangardă Meridian, în paginile căreia și-au găsit găzduire Victor Brauner, Saşa Pană, Gelu Naum, Gherasim Luca, Eugen Ionescu..., lui Tiberiu Iliescu i-a apărut de curînd o carte: **La cocoșul spînzurat**. Cartea, al cărei sumar cuprinde o bună parte din publicistica scriitorului, cucerește prin vioiciunea și mobilitatea unor gînduri comunicate cu promptitudine și alert. În loc de prefață: Ștefan Roll (Editura pentru literatură).

• Camil Baciu se dovedește și prin recenta sa carte **Grădina zeilor** un scriitor care abordează cu abilitate, inteligență și talent genul științifico-fantastic. Totodată ne exprimăm și regretul că în sfera atenției criticii noastre literare nu intră și creațiile de asemenea facturi (Editura tineretului)

• Peste puțină vreme, cînd curiozitatea cercurilor sportive se va concentra asupra Jocurilor Olimpice de la Ciudad de Mexico, mica enciclopedie olimpică întocmită de Victor Băciuleacu își va dovedi utilitatea. Lucrarea, intitulată «Mexico '68 — breviar olimpic» (Ed. C.N.E.F.S.), sintetizează tot ceea ce trebuie să știm înaintea confruntărilor olimpice din capitala Mexicului.

• Scriitorul englez Graham Greene e prezent în librăriile noastre cu romanul **Un caz de mutilare**. Traducere, prefață și tabel cronologic de Petre Solomon (B.P.T.).

cinema

• **Vin cicliștii.** O producție a Studioului București. Încă o comedie anemică de tot vine să se adauge multelor noastre dezamăgiri din ultimul timp. O intrigă de circumstanță, un comentariu ce vehiculează fraze de un umor îndoielnic, o echipă de actori buni, obligați să facă față cum știu unor personaje care se clatină la cea mai mică adiere. Scenariul: Alexandru Struțeanu și Em. Valeriu. Regia: Aurel Miheles. Imaginea: Ștefan Horvath. Interpreți: Mircea Albulescu, Ștefan Tapalagă, Dem. Rădulescu, Ștefan Bănică, Nicu Constantin, Ana Szeles, Vasilica Tastaman, Stela Popescu

Ana Szeles

• **Winnetou** (seria a III-a). Inepuizabila mină de aur pentru cineaști, Karl May este transpus la neașteptat pe ecran. Nimic nu s-a schimbat de la o serie la alta. Aceeași uscăciune în felul de a vedea și de a transfera aventura pe ecran. Regia: Harald Reinl. În distribuție: Pierre Brice, Lex Barker, Rik Battaglia, Sophie Hardy

Pierre Brice

• **Rebus miraculos.** Un frumos film cehoslovac pentru copii. O fantezie declanșată după legile basmului dar plantată într-un decor modern. Regia: Vaclav Taborsky. La distribuție: Jan Vostrcil, Josef Kosa, Hana Ruzickova.

• **Vă recomandăm** să nu ocoliți cinematograful Timpuri noi. Veți vedea acolo următoarele documentare: **Timpul Brîilei** de Virgil Calotescu, **Călușarii** de Paula Popescu-Doreanu, **Noi unde ne jucăm?**, film ancheta realizat de Florica Holban, **Performanțele mișcării** de C. Budișteanu.

disc

• Recentă (oarecum) apariție pe firmamentul muzicii ușoare românești, compozitorul **Constantin Alexandru** dacă nu impune prin sonoritatea melosului, impune prin sonoritatea originală, inspirată, a cîntecelor sale. Faptul că soliști reputați (Margareta Pîslaru, Ilinca Cerbacev, Doina Badea, Anca Agemolu și Aurelian Andreescu) îi aduc o contribuție mai mult decît valoroasă, arată clar că tînărul compozitor și șef de orchestră se bucură de prețuirea lor (45—EDC—973).

• În emisiunile radiofonice sau la televiziune, formația vocală **Trio Caban** este adesea prezentă. Voci tinere, calde, bărbătești, pline de clan și muzicalitate, care adesori au contribuit la impunerea unor melodii în aranjamente personale, extrem de inspirate. Cele patru piese de pe discul EDC—977 «Remain» (Rămîi), «Sweet Lies» (Dulci minciuni), «Quando tu no estas» (Cînd tu nu ești) și «Every Day» (În fiecare zi) demonstrează calitățile reale ale celor trei componenți ai formației amintite.

• Apreciatul cow-boy... **Willy Donea** vine din nou să-și invite să pe platanul electrofoanelor debordanta lui vitalitate muzicală (45—EDC—976).

• **Fără să încercăm** a subaprecia valoarea discului de mai sus, întrebăm totuși «Electrecordul» de ce nu-i posibil să punem la îndemîna amatorilor, destul de mulți, versiuni în interpretări autentice, originale, nu numai de cîntece de cow-boy, dar și de «folksonguri» de tipul celor interpretate de Hugues Aufray sau de Bob Dylan?

plastică

• **Benone Șuvăială** — pictură. Un pictor care se află la prima sa expoziție personală. Florile și fructele domină mai cu seamă tematica lucrărilor. Ele se nasc, prind formă și chiar relief din culoare, într-o atmosferă cromatică mai totdeauna pură, care le dă pregnanță. Din succesiunea unor game laborioase, evidențiate prin tente plate a culorilor, nasc și unele peisaje esențializate pînă la abstract («Toamnă», «Peisaje»). În tuș sau în ulei, o prezență poetică: **Bucovia**, spiritualizat și interpretat cu o sensibilitate plastică de care nu e străin imaginarul lucrări (Galeriile de artă, str. Mihai Vodă 2)

• **Ion Truică** — desen. Abandonîndu-se în deriva fanteziei, Truică imaginează chipuri, stări și neliniști. Linia desenului curge cînd delicată și incertă, cînd umbrită de mici tușe care îi dau vigoare. Astfel se nasc «himerele», «ecteful pămîntului» etc. sau ciclul bîntuit de incertitudini obsedante: «Metamorfoze», «Strigăt», «Aspirație» etc. (Galeriile de artă, str. Mihai Vodă 2).

• **Cunoscut** mai ales prin lucrările sale de grafică publicitară, **Alex. Makarovitsch** expune în pavilionul B din Parcul Herăstrău lucrări de pictură și grafică, meditații plastice, în care adesori se simt ecouri din marii maeștri.

• **Aurel Băeșu.** Născut în 1895 la Fălticeni, Aurel Băeșu se stinge tragic în 1928 la Piatra Neamț, lăsînd posterității o bogată producție plastică. Pe acest pictor, astăzi aproape uitat, cînd tarcț suav al plaiurilor moldovenești și înzestrat portretist, îl redescoperim în documentata monografie a Mariei Dumitrescu (Editura Meridiane).

teatru

Stela Popescu

• **Teatrul satiric muzical «C. Tănase»** prezintă un bogat program revuistic într-un turneu în U.R.S.S., în orașele Moscova, Leningrad și Kiev. Balete, cîntece și o echipă de actori dintre care nu lipsesc H. Nicolaide și Stela Popescu.

• **O interesantă** și completă stagiune estivală a avut loc la Botoșani cu concursul Teatrului de stat. Remarcăm «Săptămîna dramaturgiei românești» în cadrul căreia s-au jucat: **Viforul** de Delavrancea, **Eminescu** de Mircea Ștefănescu, **Iată femeia pe care** și **Iubsec** de Camil Petrescu, **Parabole** de D. Solomon și **Vechi vodeviluri românești**.

• **Goangă** Peste cîteva zile — deschiderea stagiunii. Iată un scurt tur de orizont în Capitală; ce vor cuprinde afișele? **Enigma Otiliei** după G. Călinescu și **Becket** de Anouilh la Teatrul Național, **Ucigaș fără simbrie** de Eugen Ionescu la Teatrul de comedie, **Oficerul recrutor** de Farquhar la Teatrul mic, **Dansul morții** de Strindberg și **Melodie varșoviană** de Leonid Zorin la Teatrul «L.S. Bulandra», **Echilibrul precar** de Albee la Teatrul «C.I. Nottara», **Meșterul Manole** de Lucian Blaga la Teatrul Giulești și opereta **Lumpacius Vagabundus** de Nestroy la Teatrul «Ion Creangă». Și noile piese originale?

Iată cîteva, dar la teatrele din provincie: **Iertarea** de Ion Băieșu (Arad), **Pisica în noaptea de Anul nou** de D.R. Popescu și **Săptămîna Patimilor** de Paul Anghel (Teatrul Național din Cluj), **Viața sus, înecați sub plafon** de Nelu Ionescu și **Viceversa** de Ștefan Haralamb (Ploiești), **Frunze care ard** de I.D. Sîrbu și **Iancu Jianu** de Octav Măgureanu (Teatrul Național Craiova), **Croitorii din Valahia** de Al. Popescu (Sibiu — dar și la București), **Săgetătorul** de Ion Omescu (Teatrul Național din Iași).

televiziune

DUMINICĂ 8 SEPTEMBRIE. După programul de dimineață, telemagazinul duminical **Zigzag**, din care nu va lipsi, bineînțeles, fotbalul: la ora 17 meciul Dinamo București — Crișul (16.00) • Seară a televiziunii bulgare (20.00) • O formație de binecunoscuți soliști ai operetei noastre vă susține emisiunea «Operete în aer liber» (21.30) • Doi actori prețuiți — Jeanne Moreau și Jean-Paul Belmondo — în filmul, premieră pe țară, «Coasta de banană» (22.00) • Pe programul II ne vom întîlni, prin intermediul regizorului Valeriu Lazarov, cu cîntărețul spaniol Salomé (21.15) • **La Teatrul în studio** o echipă de valoroși interpreți va prezenta, în regia Sandei Manu, piesa de atmosferă și puternică intrigă «Michelangelo» de Al. Kirițescu (21.40)

LUNI 9 SEPTEMBRIE. O emisiune pentru tineret transmisă de la uzinele «23 August» (19.00) • Cîntece și dansuri în emisiunea «Izvoare fermecate» (20.00) • **Studioul de poezie** (20.15) • Transmisiune festivă de la Sofia (21.00) • «Notorious», un film cu Ingrid Bergman, în regia notoriului Alfred Hitchcock. Premieră pe țară (21.30).

MARȚI 10 SEPTEMBRIE. **Centenarul Filarmonicii din București**: transmisia de la Ateneul Român a concertului simfonic dirijat de Mircea Basarab. În program: Rapsodia I de George Enescu; Simfonia a IV-a de Brahms (20.45) • În regia lui Matei Alexandru, comedia «Nu-ți plătesc» de Eduardo de Filippo la **Seară de teatru** (22.00).

MIERCURI 11 SEPTEMBRIE. În Cupa orașelor târguri, meciul de fotbal Rapid București-O.F.K. Beograd (16.30) • Pentru tineret: **Club XX** — transmisiune de la uzinele «1 Mai»-Ploiești (19 05) • Alice Mănoiu îl prezintă la **Teleenciclopedia** pe Humphrey Bogart (21.30)

JOI 12 SEPTEMBRIE. Serialul **Lagardère** (20.00) • **O invitație pentru ora 21** spre a afla, printre altele, cîte ceva despre evoluția biologică a omului, calendarul dacilor, Salvador Dali • **Teleglob** (21.40) • **Ecranul literar** îi are ca oaspete pe poetul Eugen Jebeleanu (22.00) • Dirijorul Charles Münch prezentat de muzicologul George Sbârcea (22.30) • Pe programul II, transmisiunea părții a II-a a concertului simfonic dirijat de Mircea Cristescu cu prilejul **Centenarului Filarmonicii din București**. În program: Simfonia spaniolă de Lalo, solist Ion Voicu; poemul simfonic «Till Eulenspiegel» de Richard Strauss (21.15).

VINERI 13 SEPTEMBRIE. Revista literară pentru tineret **Albatros** va găzdui în telepaginile ei **Cîntare pămîntului românesc** (19.00) • Criticul muzical Petre Codreanu va prezenta la **Studioul muzical** pe Wagner-Verdi (I), cu exemplificări susținute de Arta Florescu, Elisabeta Cartiș, Marina Crilovici, Claire Watson, Jacqueline Delman, Nicolae Herlea, Octav Enigărescu, Ion Piso, Ludovic Spiess (20.30) • Vom fi bucuroși să revedem frumosul film al studiourilor sugoslave «Am întîlnit țigani fericiți» (21.15)

SÎMBĂTĂ 14 SEPTEMBRIE. Meciul de fotbal Rapid-Vagonul Arad (16.30) • «Perlele negre» (Val-Virtej), scenariu de Octavian Sava (18.30) • «Mult e dulce și frumoasă» (19.00) • Teleenciclopedia (20.00) • Estrada tinereții (21.00) • Serialul «Războinicii» (21.30) • Parada vedetelor (22 20) • Pe programul II în cadrul **Centenarului Filarmonicii din București**, concertul orchestrei simfonice și al corului Filarmonicii de stat «George Enescu». În program, Simfonia a IX-a de Beethoven. Dirijor, Mihai Brediceanu (20.05) • O frumoasă surpriză: începe serialul (în 26 de episoade) al renumitului și valorosului roman «Forsyte Saga» de John Galsworthy (22.20)

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON în Concursul pronosport nr. 36 din 8 septembrie 1968

I.	Petrolul-F.C. Argeș	1
II.	Olimpia-Metalul Hunedoara	x
III.	Farul-Dinamo Bacău	1
IV.	«U» Craiova-Steaua	x
V.	U.T.A.-Rapid	1
VI.	«U» Cluj-Vagonul	1
VII.	Dinamo Buc.-Crișul	1
VIII.	Poli. Galați-Steagul roșu	x
IX.	Flacăra Moreni-Dunărea	1
X.	Metrom-Poli. Buc.	1
XI.	Minerul Baia Mare-Poli. Tim.	x
XII.	Gaz metan-A.S. Cugir	1
XIII.	Industria sîrmei-C.S.M. Reșița	1

nectarul de piersici
nectarul de caise

vitamine ✻ aromă ✻ savoare

38
'68

FLACARA

ANUL XVII
NR. 6?8
14 SEPTEMBRIE 1968

Actualitatea

O IMPORTANTĂ CONTRIBUȚIE ÎN DEZVOLTAREA VITICULTURII MONDIALE

Interviu cu acad. prof. Gheorghe CONSTANTINESCU

Cel de-al XII-lea Congres internațional al viei și vinului, care s-a desfășurat zilele acestea la București, a constituit o prestigioasă manifestare a colaborării internaționale în domeniul științei și tehnicii viticole, prilejuind totodată o reafirmare a nivelului înalt al viticulturii românești.

— Vă rugăm să vorbiți cititorilor «Flăcării» despre semnificația și importanța congresului.

— Se poate afirma, de la început, că reuniunea de la București, la care au luat parte 300 de delegați din 32 de țări, a prilejuit, atît prin proporțiile ei cît și prin vasta gamă a problemelor abordate, una dintre cele mai importante dezbateri care au avut loc vreodată în acest domeniu. Cele 10 rezoluții adoptate de congres reprezintă tot atîtea *linii* directoare pentru realizarea unor noi progrese în viticultura mondială.

Timp de o săptămînă, savanți, tehnicieni, directori de instituții specializate, economiști, și-au confruntat ideile, împărtășindu-și reciproc experiența în activitatea științifică și practică.

— Cum s-a reflectat la congres experiența românească în acest domeniu?

— După cum știți — și despre acest lucru s-a vorbit la congres — țara noastră își dezvoltă *ritmic* viticultura, realizînd succese remarcabile prin extinderea plantațiilor mari de tip industrial. Desfășurînd lucrări de raionare și microraionare, folosind metodele cele mai avansate de lucru, noi am reușit să specializăm producția în concordanță cu vocația naturală a terenurilor. La baza promovării viticulturii științifice de tip nou se află propriile noastre studii îndelungate de ampelografie asupra sortimentului de soiuri roditoare și portaltoi. Tocmai această orientare a atras atenția specialiștilor străini, a căror participare masivă la lucrările congresului se explică *prin interesul lor față de experiența românească*. Cu deosebire s-au bucurat de aprecieri *creșterile mari de suprafețe în sistem insular, de masive, pe care se sprijină dezvoltarea industrială a viticulturii noastre*. De altfel așa se explică faptul că, atît prin suprafața viticolă totală cît și prin realizările obținute în producție și productivitate, dar mai ales în ameliorarea calității vinurilor, viticultura românească ocupă în prezent locul al șaselea în lume, clasîndu-se imediat după cele din Italia, Spania, Franța, U.R.S.S. și Turcia.

— Premiul clasa A care vi s-a decernat de către Oficiul internațional al viei și vinurilor pentru monumentala dv. lucrare «Ampelografia României», ca și alegerea dv. ca președinte al O.I.V., este o mărturie a aprecierilor generale.

— Este în primul rînd un omagiu adus României socialiste și specialiștilor ei, care au realizat un adevărat salt și în domeniul viticulturii. Faptul că *un reprezentant al țării noastre* a fost ales în unanimitate ca președinte al forului cel mai înalt al viticulturii mondiale este, desigur, semnificativ.

— Vă rugăm, în încheiere, cîteva considerații, în calitatea dv. de președinte, al viitorului congres.

— Congresul al XIII-lea se va ține în Argentina, în 1971. Trebuie precizat că pe ordinea de zi vor figura multe din problemele ridicate pentru prima oară la congresul de la București, urmînd ca ele să fie aprofundate prin ample dezbateri. Se vor aborda de pildă tema majoră ca: fiziologia aplicată la *cultura viței de vie*, ecologia viticolă, metode tehnologice speciale de condiționare a vinurilor și altele. *Oricum*, aprecierea unanimă de care se bucură în prezent viticultura noastră este încă un îndemn *pentru* ridicarea ei pe treptă mai înaltă.

B. DICU

Ing. ATANASIE BOANĂ, șef de producție la Direcția generală construcții-montaj — București

— Care sînt blocurile de locuințe pe care le-ați terminat și predat în ultimele zile?

— Încep cu cele din Drumul Taberei. Trei din ele (Z 6, Z 12 și Z 13) au și fost preluate de locatari. Fiecare bloc (parter plus 10 etaje) este alcătuit din 66 apartamente cu cîte 2 sau 3 camere; la fiecare etaj, o garsonieră. În cartierul Berceni a fost terminat un bloc (E 5) cu 60 de apartamente, altul (F 6) cu 40 apartamente, un al treilea (F 7) cu 20 apartamente și un al patrulea (A 8), parter plus 10 etaje (44 apartamente). În cartierul Șuilea s-au predat pentru a fi date în folosință blocurile D 4 A (88 apartamente) și C 13, cu 60 apartamente.

— Care sînt perspectivele?

— La sfîrșitul acestui trimestru numărul apartamentelor date în folosință în Capitală de la începutul anului va fi de peste 8 500. Ultimele blocuri sînt în stadiul de finisare. Pînă la sfîrșitul lui '68 așa cum e prevăzut, vor fi gata 13 400 apartamente.

CONSTANTIN DUMITRACHE, director general al uzinelor «Vulcan»

— Cu ce realizări ați încheiat primul semestru al acestui an?

— Cu toți indicatorii de plan realizați și depășiți: 2,1% la producția globală, 7,1% la producția marfă. Planul de export este de asemenea depășit cu 6,9%. A intrat în funcțiune (cu cîteva luni înainte) o nouă și modernă hală de fabricație (5 400 mp), în care producem subansamblurile cazanelor de abur.

LUCA MINA, inginer șef al întreprinderii de material didactic

— Se redeschid școlile. Ce material didactic nou, fabricat de dv., vor găsi elevii în laboratoarele școlare?

— Pe lîngă materiale de un tip mai vechi, îmbunătățite însă *prin reproiectare*, în raport cu dezvoltarea științei, am livrat o seamă întreagă de noutăți. Astfel, pentru demonstrarea legilor fizice am pus în prezent la dispoziția elevilor școlilor de cultură generală: «Mașina centrifugă cu accesorii», «Rezistența în trei decade», «Radiometrul», un set de planșe electrice, o trusă emisie-recepție, un «panou complet fotodiode» etc.

CRONICĂ

Sînt om al unui secol care încheind un mileniu are a duce la apoteoza culturii și civilizației umane, secolul în care s-au învins taine impenetrabile ale naturii, omul izbutind să-și depășească propria natură și fiind în pragul cînd e gata să-și depășească propriul univers, ca să ajungă în spații astronomice, în zone aproape abstracte. Ne aflăm poate în fața unei ere *inimaginabile*, a întîlnirii cu ființe însuflețite, de pe alți aștri, purtători, poate, ai unor culturi și civilizații mai mari decît ale noastre.

Ce este sigur însă, deși uneori se uită, este că oamenii care dau același înțeles cuvintelor, pot și trebuie să se înțeleagă.

Mă exprim ca om al unui secol care pe lîngă triumfuri și glorie, a adus omenirii suferințe amare și aproape continue. N-aș dori să fi trăit alt timp al istoriei; rămîn legat de vremea mea ca de *amintirea* mamei mele.

În această vreme s-a zburat prima oară cu avionul, s-au trimis știri fără fir, apoi imagini dintr-o parte în alta a planetei — și de la o *mie* și altă *mie* de metri cîștigați cu anevoie pe verticală, omul a făcut deodată un salt supraomenesc în cosmos.

Dar în aceeași vreme, *primele mele amintiri* mari de copil sînt ale războiului. Cînd într-o parte, cînd în alta a lumii, oamenii s-au hărțuit, aproape fără oprire.

Am sperat și sper încă să ne fie de ajuns, să fi plătit tot tributul liniștii de astăzi și fericirii viitoare — a mea cît se mai poate, a celor de după mine, toată!

Mă exprim ca om și ca român, cetățean al unei țări modeste ca întindere și număr. Dar sîntem cu toții oameni și indiferent de *numărul nostru*, *un om* este egal cu *omul*, fără numărătoare.

Sînt profund convins că, acum, mai mult decît oricînd, ne datorăm unii altora respect și loialitate, credință în țelurile comune.

Ca om și ca român, subscriu în întreg fondul ei la politica partidului nostru comunist, exprimată în Declarația Marii Adunări Naționale și în cuvîntările ținute de tovarășul Nicolae Ceaușescu, din care îmi iau îngăduința să citez aici: «Partidul nostru a acționat și acționează pentru dezvoltarea relațiilor de colaborare și prietenie cu toate țările socialiste».

Radu TUDORAN

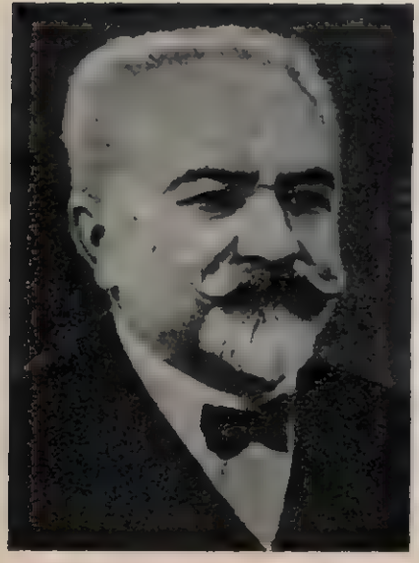

E. RACOVIȚĂ:

O SUTĂ DE ANI DE LA NAȘTERE

Anul acesta a fost bogat *în aniversări românești cu răsunet mondial*. Să-i adăugăm centenarul nașterii prof. Emil Racoviță, savant român de numele căruia este legată întemeierea biospeologiei, știință care studiază viața ce se desfășoară în peșteri.

S-a născut la 15 noiembrie 1868 la Iași, unde urmează cursurile preuniversitare avînd ca dascăli pe Creangă, Poni, Xenopol, Lambrior, Cobălcescu. În timpul studiilor întreprinse apoi în Franța activează *în rîndurile* socialiștilor *români* din Paris și ia parte la primul Congres al Internaționalei a II-a, prezidat de Friedrich Engels.

La 16 august 1897, vasul explorator «Belgica» se îndreaptă *spre Polul Sud* de unde, după numeroase și grele încercări, se va întoarce în martie 1899, expediția bucurîndu-se de o reușită deplină.

Cu această ocazie se descoperă o mică insulă care, la propunerea lui Racoviță, primește numele de Insula Cobălcescu, în amintirea dascălului ce i-a îndrumat primii săi pași spre studiul naturii.

În 1904 se produce o cotitură decisivă în cariera științifică a lui Racoviță. Avînd ocazia să cerceteze în acest an unele peșteri din insulele Baleare, el descoperă cîteva mici animale cavernicole care-i deschid drumul spre știința nouă, denumită de el biospeologie. Împreună cu un colectiv de naturaliști, el cercetează sistematic peșterile din Pirinei, Algeria, Corsica, Spania și mai tîrziu din România.

La propunerea sa, în 1920 ia ființă la Cluj primul institut de speologie din lume, apoi transferă în acest oraș centrala cercetărilor speologice și redacția revistei «Biospeologica», instituții ce-și avusese sediul la Paris. Tot în 1920 întemeiază Societatea de științe din Cluj, apoi Cercul Ronsard, destinat răspîndirii limbii și culturii franceze în Transilvania.

Datorită vederilor sale înaintate, Racoviță e considerat un *precursor* care a depășit cu mult epoca în care a trăit, iar centenarul nașterii sale a fost înscris în calendarul sărbătorilor U.N.E.S.C.O.

Prof. C. SIMIONESCU

MITINGUL JUBILIAR AL TINERETULUI

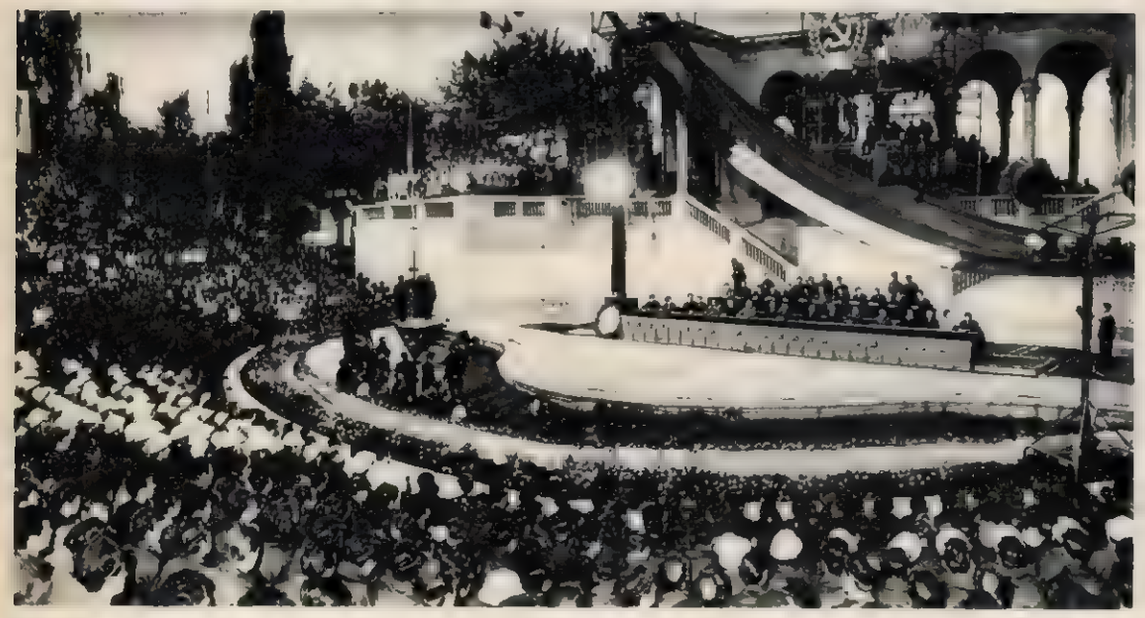

Săptămîna aceasta, la Teatrul de vară «23 August» din Capitală, mii şi mii de tineri au primit în mijlocul lor pe tovarăşii Nicolae Ceauşescu, Ion Gheorghe Maurer, Chivu Stoica, Virgil Trofin, Leonte Răutu, Dumitru Popa, Dumitru Popescu şi au sărbătorit împlinirea a 20 de ani de la inaugurarea primelor şantiere naţionale de muncă voluntară.

A fost o grandioasă manifestare de elan patriotic la care şi-au dat întîlnire două generaţii de brigadieri, cei cărora în urmă cu două decenii le-a fost încredinţată onoarea şi răspunderea istorică de a inaugura primele şantiere naţionale, şi cei de azi, care, răspunzînd chemării partidului comunist, s-au avîntat în muncă cu elan tineresc. Împletindu-şi glasurile, ei şi-au manifestat adînca dragoste faţă de partid, asigurîndu-l că şi de acum înainte vor răspunde prezent la toate chemările sale, că vor fi permanent în slujba patriei, sub conducerea Partidului Comunist Român!

În aplauzele puternice şi entuziaste ale miilor de participanţi, a luat cuvîntul tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al C.C. al P.C.R., preşedintele Consiliului de Stat. Cuvintele secretarului general al partidului au fost subliniate în repetate rînduri cu urale şi puternice aplauze.

Însufleţitoarea manifestare a constituit o unanimă şi fierbinte adeziune a tineretului la politica internă şi externă a partidului nostru, politică pe care tineretul o urmează neşovăitor.

CONTRIBUŢIA NOASTRĂ

Ca într-o singură suflare, întregul nostru popor a subscris cu entuziasm şi fermitate la conţinutul Declaraţiei Marii Adunări Naţionale, la cuvîntările tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi ale celorlalţi conducători de partid şi de stat cu privire la politica noastră internă şi externă. Ne-am convins încă o dată de principialitatea cu care partidul şi guvernul militează pentru crearea unui climat sănătos, de înţelegere şi încredere reciprocă între ţările socialiste. Această politică, profund internaţionalistă, profund umanistă, ţine seama de interesele noastre ale tuturora, de unitatea ţărilor socialiste, de menţinerea păcii în lume.

Iată de ce îmi exprim deplinul acord, angajîndu-mă să muncesc cît mai bine, să lupt cu mai multă dîrzenie pentru îndeplinirea exemplară a atribuţiilor mele profesionale

Nicolae CONSTANTIN
sudor, şef de brigadă la uzinele «Semănătoarea»

ADEZIUNE SI CREZ

Constantin Tăbăcuţă e un bătrîn ţăran care locuieşte în fundul Munţilor Ciinenilor. De acolo, din mijlocul brazilor şi pietrei, nu l-a răbdat inima şi a vrut să-şi exprime şi el gîndurile şi sentimentele. I-a scris tovarăşului Nicolae Ceauşescu, iar eu am citit în «Scînteia»: «Ascultînd cu multă atenţie discursurile dumneavoastră, am înţeles încă o dată cît de înţeleaptă este politica partidului şi cu cît devotament acţionează pentru prietenie şi frăţie cu ţările socialiste»

Nu e vorba aici numai de adeziunea deplină şi firească a cetăţeanului «de rînd», ci de un mesaj încărcat de multiple semnificaţii. În primul rînd, problemele contemporaneităţii preocupă *absolut* pe toţi, acum, la noi, şi fiecare ţine să-şi afirme crezul, hotărîrea fermă de a sta strîns unit în jurul partidului şi politicii sale profund marxist-leniniste. În al doilea rînd, ţăranul din fund de munte se opreşte, din multitudinea de idei cuprinse în cuvîntările secretarului general, asupra aceleia care reprezintă una din cele mai importante preocupări ale partidului nostru — prietenia ţărilor socialiste — şi procedînd astfel vine să confirme nu atît adeziunea noastră a tuturor, cît *crezul* nostru, *idealul* nostru.

Dumitru D. BALAUR
director al TAROM

Actualitatea

Prezentarea grafică Vasile OLAC

COPERTA NOASTRĂ

Toamnă sportivă.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1, Căsuța poștală 41 12, Of. 32, Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

GLOSSA

Faptul este de necontestat: cercetînd dramaturgia noastră de azi, anchetînd rece piese citite (sau scrise) la întîmplare, efectuînd deci un sondaj impersonal, ca un test de opinii, vom observa că personajele feminine se află în minoritate. Din două puncte de vedere: 1) numerește. Într-adevăr, majoritatea eroilor sînt bărbați. Scorurile cele mai des întîlnite: 6 bărbați la 2..., 7 la 3...; 2) ai forței întruchipate pe scenă. Într-adevăr, majoritatea protagoniștilor, făpturilor care dezlănțuie drama și găsesc dezlegările sînt bărbați, femeile mulțumindu-se adesea a-i însoți. Așadar egalității existente constituțional în viață îi corespunde o flagrantă inegalitate în lumea imaginară. Situație, evident, nepăcută.

Și nu numai pentru spectatoare, care, obișnuite cotidian a se privi în oglindă, rîvnesc să-și regăsească chipul pe scenă, dar, mai supărător încă, pentru spectatori. Aceștia doresc a întîlni (măcar) la teatru ființe de sex opus. De unde izvorăște fenomenul?

Poate dintr-un anume misoginism ce i-ar caracteriza pe autorii dramatici? Eroare. Cu atît mai mult cu cît amintiții sînt departe de a nutri asemenea sentimente ostile feminității. Îndrăznesc chiar — îngăduindu-mi fără aprobare dar și fără teamă de reprobare a vorbi în numele colegilor — să zic: dimpotrivă... Atunci de unde, de unde oare această injustifie statornicită pe scîndurile purtătoare de imagini? Să căutăm.

Mai întîi, probabil, dintr-o istorie. O istorie a teatrului de aici și de oriunde, de ani și de-acum două veacuri, și care a înrădăcinat (spre disperarea cronică a personalului feminin din toate teatrele, fără excepție de țări) o disproporție uluitoare ca un «numerus clausus» între genurile eroilor. Gîndiți-vă de pildă că «Hamlet» a fost înzestrată de către Shakespeare cu numai două femei (Regina și Ofelia) contra un contingent masiv de bărbați; sau că «Scrisoarea pierdută» pune față-n față pe coana Zoiica (damă bună, dar atît de singură...) cu o duzină de reprezentanți ai masculinității. Iar dacă mai punem la socoteală figuranții din tabloul electoral, toți alegători, deci bărbați multilateral, și nu numai politici.

În sfîrșit, e de remarcat că existența femeii a fost, este și, sperăm, va fi veșnic legată de existența erotismului. A o înfățișa în teatru lipsită de trăsătura sus și academic rostită înseamnă a săvîrși nu numai un fals ci și un act eminamente intristător. (S-ar putea reproșa că formulez o prejudecată — nu zic nu — dar e o prejudecată la care țin cu dinții.) Or, fie din gîndire excesivă, fie dintr-un bisericism laic, eroinele sînt foarte adesea vidate de sensualități, și de-aici de sensibilitate, și de-aici de sens. Interesantă de altfel (și revelatoare, cred, pentru chestiunea în discuție) această trecere firească, fără trepte și inevitabilă, la femei, între senzual și sens.

Al. MIRODAN

▲ **Artiștii maghiari pe peronul Gării de Nord.**

▼ **O scenă din spectacolul «Csibe» de Moricz Zsigmond.**

TURNEUL TEATRULUI «THALIA» DIN BUDAPESTA

În timp ce colectivul Teatrului maghiar de stat din Cluj a întreprins turneul său în Republica Populară Ungară, unde între 7 și 13 septembrie a prezentat mai multe spectacole la Budapesta și Debrecen, au avut loc la București și la Cluj, în această săptămînă, spectacolele prezentate de un important grup de artiști ai cunoscutului teatru budapestan «Thalia», condus de laureatul Premiului «Kossuth», Emil Keres. Artiștii maghiari au întreprins acest turneu în cadrul acordului de colaborare culturală dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Ungară.

La București și la Cluj, ansamblul artistic ungar a repurtat un frumos succes cu piesele «**Caibe**» («Puișor») de scriitorul clasic maghiar Moricz Zsigmond și «**Familia Toth**» de scriitorul contemporan Orkeny Istvan.

Printre artiștii maghiari care au evoluat pe scenele noastre cu prilejul acestui prestigios turneu se numără Dajka Margit, artistă emerită, laureată a Premiului «Kossuth», Karoly Kovács, Juci Komlos și László Keleti, artiști emeriți.

Practicînd arta realității vii, legate de viața de fiecare zi a omului, tînărul teatru budapestan, înființat în urmă cu șapte ani, s-a afirmat și pe scenele românești ca un colectiv artistic de înaltă ținută, care valorifică la nivel superior tradiția și experiența vechii societăți teatrale «Thalia» de la începutul acestui secol.

Pe malul lacului Bugeac (sud-estul Dobrogei) arheologii au scos recent la lumină o necropolă aparținînd unei populații care a trăit prin aceste locuri între secolele V și III î.e.n. În morminte s-au descoperit numeroase vase de ceramică lucrate de geți și de greci.

Nu departe de Bugeac, la Gîrlița, s-a descoperit de asemeni un cimitir feudal cu obiecte de ceramică aparținînd culturii Dredu, caracteristică perioadei formării poporului român.

Altă necropolă a fost descoperită la Mangalia. A aparținut unei populații din secolele II-IV e.n. Tot aici s-a găsit un sarcofag cu podoabe de aur, perfect conservat. Vechimea: 2 000 de ani.

F.U.

Simeria a devenit vestită peste hotarele țării pentru marmura de Alun, Ruschița, Moneasa și Banpotoc. Dar aici, la Simeria, se află și cel mai întins și mai interesant parc dendrologic din țară. Pe cele peste 70 hectare ale sale se întretaie toate meridianele lumii. Cele peste 800 colecții dendrologice s-au aclimatizat bine aci. Printre speciile rare se numără de pildă bradul Facșonian din China, chiparosul de Nutka, molidul înțepător japonez, Torela din California și Alvița din India, Magnolia cu frunza gigantică din America de Sud și altele. Aceste specii nu pot fi văzute în alt loc din țara noastră.

Carol BORA

INSTANTANEE

DUMINICĂ. Palatul pionierilor din București. Aici copiii pot găsi fel și fel de distracții; bineînțeles, care mai de care mai instructive. De data aceasta pe fotoreporter l-a atras cartingul (foto: Lică Iosif).

▼

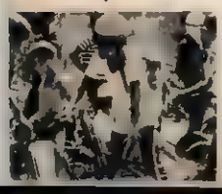

LUNI. Fotografia s-ar putea intitula «Așa începe accidentul». Organele de miliție pot citi cu ușurință numărul 2 B 9068, care a dat dovadă de atîta ușurință în nerespectarea legii la parcare (foto: V. Bârcă).

▼

MARȚI. Și la Întreprinderea de construcții metalice și aparataj din București toamna n-a venit cu mîna goală: ea a adus noi instalații moderne, necesare termoficării (foto: I. Lică).

▼

MIERCURI. Zile de toamnă în Piața Unirii din București. Zile de toamnă pline, cu o aprovizionare mulțumitoare și cu pepeni extrem de îmbietori (foto: P. Dumitrescu).

▼

JOI. Rețeaua comercială a Bucureștiului s-a îmbogățit și modernizat cu un nou magazin. De data aceasta de produse cosmetice din lăptișor de matcă, polen și miere (foto: D. Petre).

▼

ȘANTIER

ORADEA. *La secția din Valea lui Mihai a fabricii de conserve «Avîntul» a intrat în probe tehnologice o nouă și modernă linie de fabricație, care va prelucra pe sezon 6 500 tone roșii.*

PIATRA NEAMȚ. *Constructorii au terminat Sala sporturilor, clădire monumentală, cu o capacitate de 3 000 locuri. Ea ocupă o suprafață de 1 000 mp*

CLUJ. *Pe lîngă numărul mare de locuințe ridicate din bugetul statului, constructorii clujeni au predat de curînd 80 de apartamente proprietate personală. Se apreciază că aceste locuințe au fost bine executate.*

CONSTANȚA. *În zona industrială a orașului a început turnarea fundațiilor unei mari și moderne fabrici de ulei, cu o capacitate anuală de 22 000 tone, precum și a unei fabrici de bere, cu o capacitate anuală de 400 000 hectolitri.*

PLOIEȘTI. *S-au terminat lucrările de construcție ale grupului școlar energetic, care va avea 16 săli de clasă și mai multe laboratoare.*

În același timp, în cartierul Ploiești-Nord s-a terminat construcția sălii de gimnastică a Liceului nr. 6.

Grupul I Construcții-Ploiești a primit planurile blocurilor de locuințe ieftine ce se vor ridica în oraș. Primul va fi construit în cartierul Ploiești-Nord, al doilea în Ploiești-Vest.

BRAȘOV. *La uzina de autocamioane a fost dată în folosință prima linie de transport cu sistem pneumatic. Cu această linie, lungă de 150 metri, se face legătura între oțelărie și laboratorul de analize. Noua instalație constituie expresia unei tehnici avansate în acest domeniu. Proiectele și execuția aparțin uzinei.*

A început să lucreze cu întreaga capacitate noua stație de criblură a fabricii «Temelia». Se asigură astfel valorificarea superioară a pietrei rămase din sortarea calcarului pentru var și o sporire a producției de 10 000 tone anual.

RUPEA. *Constructorii execută finisarea clădirii destinate noii policlinici. Ea va cuprinde 154 de încăperi destinate cabinetelor de consultații, laboratoare, săli de așteptare etc.*

Sînt avansate și lucrările noii stații locale de salvare.

FOTOCOMENTARIU

de Bazil DUNĂREANU

Toamnă...

Se spune — anotimp ploios, plumburiu, cu frunze pornite în bejenie, și se înțelege prin asta un strop de tristețe, de pesimism. Și totuși nu-i așa. Toamna n-a fost văzută niciodată circulînd singură pe străzi. În cincisprezece ale lunii care o naște ea se întîlnește la fiecare pas cu primăvara, care poartă pe față zîmbetul florilor, în suflet puterea soarelui și pe umeri ghiozdane cu lumină. E adevărat, toamna (guturaiul, și încă un an care se duce) trebuie trecută în catalog la... prezențe motivate. Dar n-ai cum fi trist, pentru că ștafeta e lîngă tine și trebuie s-o pregătești.

DESPRE ADAS (VI)

Printre numeroasele măsuri de prevedere la îndemîna oricărui cetățean se află și asigurările de bunuri ce se pot încheia la ADAS, în condiții avantajoase. Despre aceste asigurări am primit amănunte din partea tov. PAVEL ȘTEFAN, directorul direcției asigurări de bunuri din Direcția generală ADAS.

Red.: **Solicităm, mai întîi, cîteva precizări generale cu privire la rolul și aplicabilitatea asigurărilor facultative de bunuri.**

P.Șt.: **Cei ce doresc să ia o măsură de prevedere pentru cazurile cînd avutul lor ar fi supus diminuării sau distrugerii, ca urmare a unor cauze neprevăzute, se pot adresa Administrației Asigurărilor de Stat, care le pune la dispoziție diferite forme de asigurare menite să satisfacă interesele cetățenilor cu compensarea pagubelor suferite. Socotesc util să precizez că numărul celor ce încheie asigurări de bunuri la ADAS este în continuă creștere. Aceasta dovedește utilitatea ce o reprezintă pentru cetățeni asigurările pe care le practicăm.**

Red.: **Poate fi vorba de asigurări de bunuri specifice oamenilor muncii de la sate și asigurări de bunuri cu destinație specială, cu alte cuvinte pentru cetățenii localităților urbane?**

P.Șt.: **Desigur, avîndu-se în vedere specificul asigurării, asigurarea facultativă a animalelor se solicită mai des la sate. Dar o astfel de asigurare poate fi încheiată și de cetățenii care locuiesc în orașe și posedă animale. Este doar unul dintre exemplele ce pot fi date ca răspuns la întrebarea de mai sus. Voi enumera cîteva dintre denumirile unora dintre asigurările de bunuri practicate de ADAS: asigurarea complexă a gospodăriilor cetățenilor, asigurarea paușală, asigurarea autovehiculelor, asigurarea globală a proprietarilor de motociclori etc. Din această sumară enumerare rezultă că, deși s-a avut în vedere introducerea unor asigurări SPECIFICE (pentru mediul urban sau pentru cel rural), nu există asigurări care să aibă o destinație exclusivă. În funcție de bunurile pe care le posedă, de interese, cetățenii pot solicita încheierea oricărei asigurări de bunuri.**

În numerele viitoare ale revistei vom prezenta unele particularități, unele amănunte despre fiecare asigurare în parte, sperînd să răspundem în acest fel dorinței celor ce consideră util să ia o măsură de prevedere încheind o asigurare de bunuri la ADAS.

NE PARE BINE CĂ...

...Biblioteca pentru toți a introdus sistemul abonamentelor pe șase luni, un an sau permanente la toate volumele sau numai la titlurile noi (fără reeditări).

...tot mai mulți artiști amatori își deschid expoziții personale. Recent am văzut o astfel de expoziție la Casa de cultură a sectorului 5, a medicului C.I. Rădulescu, care ne-a încîntat prin varietate și colorit. De ce nu scrie critica de specialitate nimic despre astfel de expoziții?

...au reapărut în librării și la chioșcuri de ziare fotografii de artiști. Scoase în bune condiții grafice de Editura Meridiane, «pozele» aduc — ceea ce e pozitiv — și cîteva elemente de cultură cinematografică, fiecare fotografie conținînd pe verso date sumare despre actor, filmografie etc.

...în București se va deschide o nouă sală de expoziție pe Calea Victoriei 58, în localul fostului magazin de articole medicale. Vom vedea astfel expuse în plin centrul Capitalei, în loc de casolete, tăvițe renale, seringi și alte accesorii medicale, opere de artă.

VINERI. Transformatorul portabil T.S.A.P.2, cu o putere de 11 km A și 5 trepte de reglare, a intrat în producție de serie la «Electrotehnica», îmbogățind gama produselor noi (foto: I. Ștefan).

SÎMBĂTĂ. Două informații: așa arată Combinatul de vinificație Cotești, unde — ceea ce e tot atît de important dar mai puțin fotografic — a început «prelucrarea» noii recolte (foto: R. Constantin).

La Mediaș a avut loc primul concurs al fanfarelor din județul Sibiu — singurul loc din țară unde aproape toate comunele mai mari au cîte o fanfară și în care tradiția genului s-a păstrat neîntinată de-a lungul multor decenii. Concursul (inițiativa lui aparține Comitetului județean pentru cultură și artă-Sibiu) s-a desfășurat în parcul Graveln din Mediaș. Au participat 14 formații (unele cu o vechime de peste 50 de ani), cuprinzînd peste 300 de instrumentiști. Premiul I a revenit fanfarei din Apoldu de Sus.

Fotografie de N. BUCHFELNER

O pală a giganticei turbine.

INIMILE PORȚILOR DE FIER

de M. HETCO
Fotografii de A. OSMULCHIEVICI

La Berceni, într-un capăt de București intrat de un timp și el în sfera marilor prefaceri industriale, am fost martorul nașterii primei turbine destinate Porților de Fier — o inimă de o putere gigantică, menită să supună și să oblige apele nestăvilite ale Dunării să producă energie.

Dimensiunile Uzinei de mașini grele, unitate de prim rang a industriei noastre, intrată în funcțiune de-abia cu doi ani în urmă iar la ora actuală aflată într-o continuă expansiune, dau vizitatorului cît de cît avizat certitudinea că aici într-adevăr cuptoarele și turnătoria (kilometri și kilometri de hale...) au făcut posibilă, și o vor face în continuare, turnarea celorlalte turbine din seria celor șase agregate proiectate la dimensiuni și forțe (178 MW fiecare) cu care pînă acum industria noastră n-a mai fost confruntată. Seria celorlalte șase turbine va fi construită de iugoslavi.

Un prim succes, am văzut, a și fost consemnat: turnarea rotorului primei turbine, precum și a uneia din cele șase palete. Pînă la sfîrșitul anului urmează să se toarne alte trei turbine ale căror părți componente (rotor, palete, hidrogenerator etc.) vor fi transportate la Reșița pentru finisaj și montaj.

Momentul turnării rotorului și a paletei a fost un «suspense» la care au participat, pe lîngă cei «direct vizați» (300 de muncitori din cadrul turnătoriei), întreaga uzină, precum și oaspeți de la Reșița și Hunedoara.

— Cred și eu că nu a fost simplu — își amintește ing. Adrian Ionescu, șeful secției turnătorie. Trebuiau turnate în 10 minute cam 200 tone de oțel, atît cît cîntărește rotorul. Îngropată adînc în pămînt, forma rotorului era pregătită de mult timp cu cea mai mare precauție. Repet: în 10 minute trebuia turnată o cantitate de oțel, cea a masei rotorului, echivalentă cu greutatea a două locomotive diesel! Nu aveam căldări mai mari de 50 tone, așa că am fost nevoiți să turnăm de mai multe ori cu ajutorul a trei căldări de capacități inferioare, ce se apropiau simultan, transportate de macarale. O șarjă rapidă a completat cantitatea necesară de oțel. Orice neglijență, orice imprecizie ar fi putut duce la accidente grave. Este meritul echipei conduse de Constantin Mușat (care ulterior a turnat paleta rotorului), a lui Neagu Briscan ori Teodor State, muncitori de înaltă calificare, care zile și nopți, printr-un efort perseverent, au reușit să-și însușească o tehnică, după cum s-a mai arătat, inedită la noi. Un efort de autodepășire răsplătit din plin.

•

...La ora actuală se pregătește turnarea celui de-al doilea rotor («cît două locomotive diesel una peste alta...», nu pot să uit...), operație la fel de grea, la fel de «milimetrică» și, de ce n-am spune-o, la fel de riscantă ca și prima. Totuși nu mai este o premieră. Tracul, după cum au ținut să-mi confirme cei cîțiva maiștri turnători cu care am stat de vorbă, s-a consumat atunci, în zilele sfîrșitului de august.

Mai trebuie arătat că turbinele turnate la Uzinele de mașini grele din București sînt dintre cele mai mari de acest gen din lume. Gigantismul acestor piese pentru a căror finisare este nevoie de strungul reșițean, mare cît o clădire cu mai multe etaje, este ilustrat și de «amănuntul» că montarea definitivă a paletelor în flanșele rotorului nu se va executa decît pe șantierul de la Porțile de Fier. Montată complet la Reșița, turbina n-ar putea trece prin tuneluri, n-ar avea vagon și cale ferată pe măsură...

•

Așadar, U.M.G.B. (cum i se spune familiar uzinei din Berceni) produce la dimensiuni ciclopice. Dar gigantismul turbinelor necesare Porților de Fier nu este decît o etapă. La anul o nouă premieră, un nou prilej de confruntare între experiență și exigențele industriei moderne: turnarea unor turbine cu aburi, ultimă expresie a tehnicii în acest domeniu.

Între două probe, o clipă de odihnă (șeful de echipă Constantin Mușat)

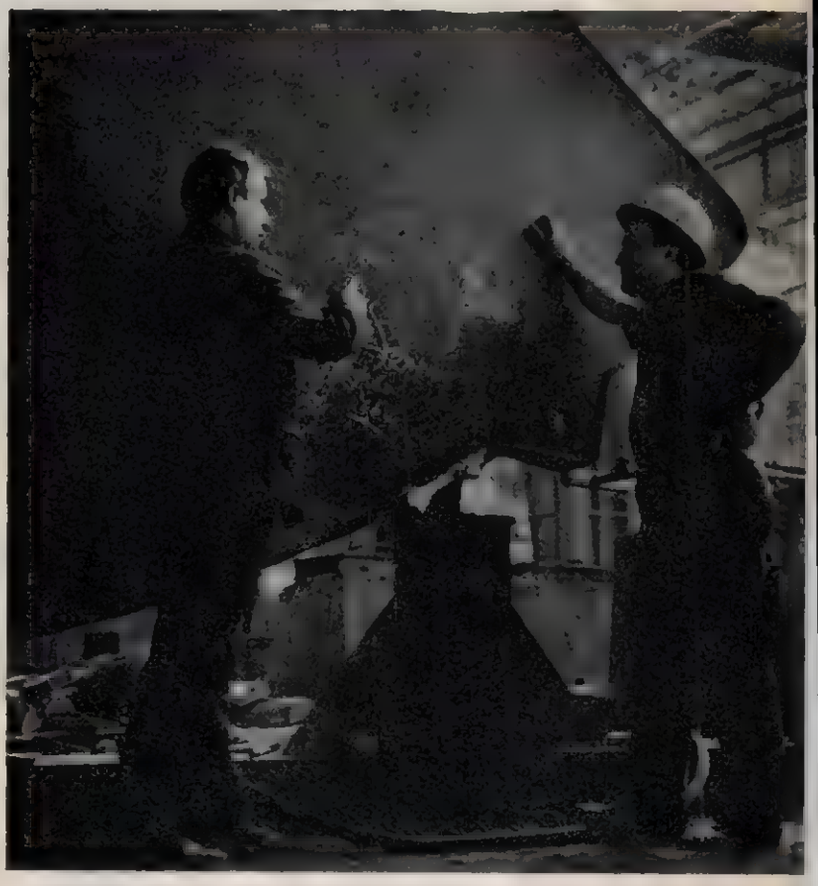

Seminar ad-hoc. Lector: ing. Adrian Ionescu, șeful secției turnătorie.

Se alimentează cuptorul în vederea unei viitoare șarje.

LIVEZILE CU MERE DE AUR

REPORTAJ-ANCHETĂ DE GEORGE CIUDAN

Am fost într-un județ de o frumusețe dumnezeiască: Argeș. Am vizitat livezile cu mere de aur de la Ștefănești, Voinești, Valea Mare, Lerești, Cîmpulung-Muscel. Am trecut și prin alte livezi din diverse județe ale țării. Acum, în această primă lună de toamnă, cînd livezile își arată splendidele lor policromii, acum, cînd se culeg merele, ai sentimentul că de dragul acestor întinderi de paradis soarele, sătul de cer, coboară în brațele lor pentru a le spori frumusețea și rodnicia.

Și totuși în livezile României mai este încă mult loc și pentru frumusețe, și pentru bogăție.

131 MEDALII DE AUR

După statisticile din vara lui '67, suprafața livezilor noastre era de 386 000 ha. Numai în ultimii 12 ani unitățile agricole, avînd ajutorul susținut al statului, au plantat cu pomi circa 210 000 ha.

În primăvara acestui an, cu prilejul primului concurs pe țară al celor mai bune soiuri de mere și pere, 64 cooperative agricole, întreprinderi agricole de stat și stațiuni experimentale s-au acoperit de glorie. Li s-au acordat 131 medalii de aur, 115 de argint și 9 de bronz. A plouat cu medalii.

Toate acestea ne bucură. Dar de un șir de ani pomicultura noastră — deși s-au depus eforturi susținute — nu s-a dezvoltat pe măsura cerințelor. N-am reușit să acoperim complet nici nevoile interne ale consumului de fructe și am rămas mult datori exportului atît în ce privește cantitatea cît și calitatea.

După investigațiile pe care le-am făcut, se pare că de acest lucru sînt perfect conștiente majoritatea unităților pomicole din țara noastră.

DE LA ARGEȘ SE POATE ÎNVĂȚA MULT

I-a fost dat acestui județ să fie îmbrățișat de mari și splendide livezi.

Din discuțiile pe care le-am avut cu inginerul Ion Vișoiu, director adjunct al direcției agricole județene, s-a desprins un fapt semnificativ: din experiența acestui județ pot învăța toți pomicultorii din țara noastră.

— Doresc să vorbesc doar despre două aspecte din pomicultura argeșeană, ne spune interlocutorul nostru.

Frumoase sînt culegătoarele, frumoase sînt și perele.

◀ Arături adînci, de toamnă, în livezile Întreprinderii agricole de stat-Breasta, județul Dolj.

Pentru tot mai mulți cetățeni din Argeș pomicultura a devenit o ocupație principală, o meserie calificată în toată puterea cuvîntului. Noi privim pomicultura nu ca pe o anexă a agriculturii, nu ca pe o ramură care aduce venituri suplimentare, ci ca pe o problemă de mare însemnătate economică. Altfel nici n-ar putea fi explicate succesele pe care le-am obținut. Omul care lucrează în pomicultură nu e doar un amator sentimental. El știe tot ce trebuie să i se facă mărului, părului, vișinului, piersicului pentru ca să rodească din plin. El este meseriaș. Așa cum este strungarul, frezorul, turnătorul. Este adevărat că argeșeanul și-a moștenit acest drept și această pasiune din tată-n fiu. Și noi am ținut seama de acest lucru.

— Aveți tradiții în pomicultură de care nu mai țineți seama?

— Sigur că avem. Sînt cazuri în care un anumit aspect al tradiției în loc să te ajute te dă înapoi. Așa au stat lucrurile cu livezile extensive. Ele ne-au ținut pe loc. Experiența noastră și experiența multor țări din Europa au arătat că numai o pomicultură intensivă este rentabilă. Mergeți pe valea Argeșului, pe cea a Topologului sau a Bratiei și veți vedea suprafețe uriașe de sute și mii de hectare. Pe noi nu trebuie să ne mai convingă nimeni de un adevăr clar: fără o pomicultură intensivă nu există productivitate sporită, nu e posibilă o evidentă rentabilitate.

La consfătuirea pe țară a pomicultorilor, profesorul universitar Nicolae Constantinescu spunea că în condițiile de astăzi «nu avem dreptul să vorbim despre culturi extensive», iar academicianul Teodor Bordeianu, pledînd pentru extinderea caracterului intensiv al pomiculturii, arăta că livezile intensive, de înaltă productivitate, «trebuie amplasate de la început pe cele mai fertile terenuri».

Din păcate însă în multe locuri lucrurile — cu rare excepții — nu s-au petrecut așa. Fapt care explică și cantitatea, și calitatea producției noastre pomicole.

UN IMPERATIV: MODERNIZAREA PRODUCȚIEI POMICOLE

Despre ce este vorba? Despre trecerea la un sistem nou de cultură a pomilor, în care mecanizarea, chimizarea și irigarea își spun din plin cuvîntul. În Italia, Iugoslavia, Bulgaria, Franța și în alte țări europene livezile sînt amplasate în zonele cele mai favorabile. Numai în asemenea zone se pot efectua lucrări agrotehnice corespunzătoare, numai în asemenea zone se poate vorbi despre o înaltă productivitate.

Discutînd cu o seamă de specialiști care lucrează în sectorul pomicol a reieșit că, ținînd seama de tendințele actuale în dezvoltarea pomiculturii mondiale, este necesar să se acorde mai multă atenție modernizării producției pomicole. În acest sens ne slujim de părerea ing. dr. Gheorghe Stanciu, director general în Consiliul Superior al Agriculturii: «Pomicultura e cea mai frumoasă ramură a agriculturii. Dar ea trebuie să capete și un alt atribut: rentabilitatea. Un asemenea atribut e posibil numai dacă se realizează o înaltă productivitate. Aceasta, la rîndul ei, este legată în mod organic de modernizarea producției pomicole. Din studiile efectuate rezultă că suprafața actuală de pomi pe rod nu asigură decît în parte nevoile de fructe. Iată de ce trebuie ca, paralel cu măsurile de ridicare a producției, în livezile existente să fie efectuate noi plantări de pomi. Țin să subliniez în mod deosebit un aspect negativ din pomicultura noastră: slaba preocupare pentru apărarea sănătății livezilor. Atît producțiile scăzute cît și calitatea fructelor noastre se datorează, în măsură hotărîtoare, slabelor tratamente fitosanitare, lipsei de control în aplicarea acestor tratamente. Cred că ar fi nimerit

(Continuare în pag. 11)

LIVEZILE CU MERE DE AUR

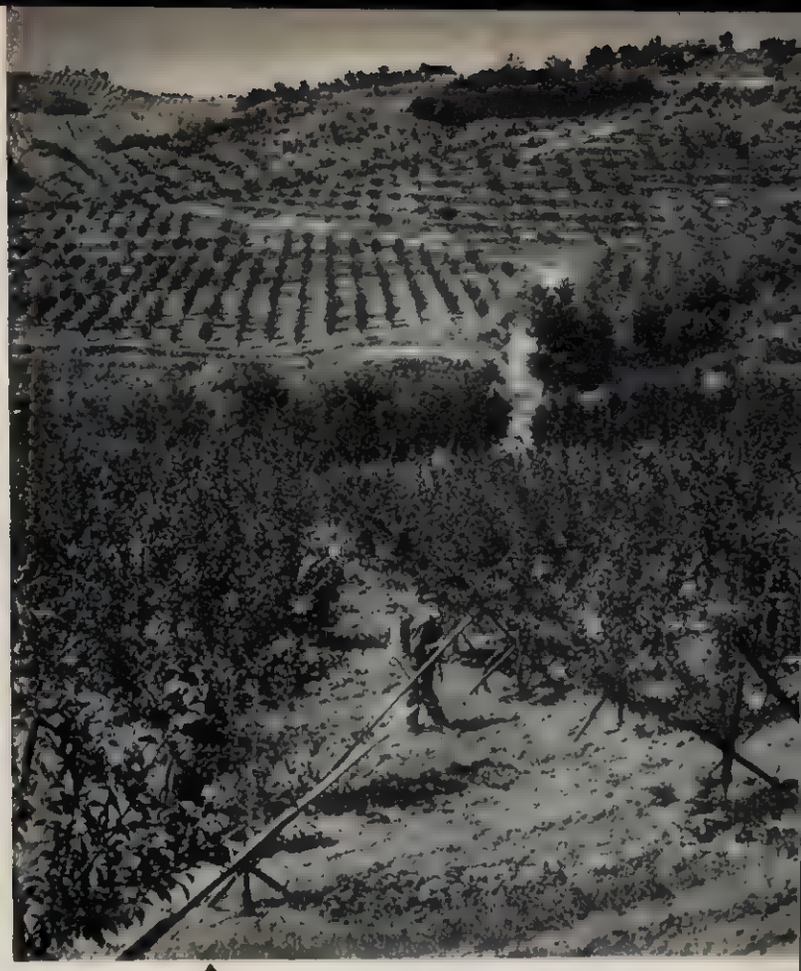

Un mod primitiv de combatere a dăunătorilor...

La I.A.S. Buftea-Ilfov extragerea pomilor din pepinieră se face cu ajutorul unui plug special.

Vedere parțială a tinerei livezi de la Stațiunea experimentală din Ștefănești-Argeș.

să fie completată legislația actuală în sensul de a se stabili ca pe întreg teritoriul țării combaterea dăunătorilor în pomicultură să fie obligatorie pentru toți deținătorii de livezi».

GOLDEN DELICIOUS, PASSE CRASSANE ȘI CARDINAL SE SIMT BINE ÎN ROMÂNIA

Consumul intern și piața mondială cer fructe de calitate superioară. Iată de ce o trăsătură fundamentală a pomiculturii contemporane este standardizarea producției.

În țara noastră trebuie să cîștige tot mai mult teren soiuri de mare productivitate, aspectuoase, de calibru uniform, colorate și aromate. S-au dovedit a avea aceste însușiri Golden delicious, Starking delicious (mere), Williams și Passe Crassane (pere), Cardinal și Dixired (piersice). În urma experiențelor făcute în stațiunile noastre experimentale s-a dovedit că aceste soiuri valoroase și de mare productivitate se simt bine în România. Ca atare, se impune larga lor extindere. În acest sens un rol de seamă revine rețelei de pepiniere care produc materialul săditor. În sarcina lor cade circulația pomilor, adică ambalarea și transportul acestora de la pepiniere la locul de plantare. Am avut însă, din păcate, destule cazuri — și mai avem încă — unde chiar unitățile pepinieristice au dovedit o slabă preocupare atît în ce privește apărarea sănătății, cît și în livrarea la timp a materialului săditor. E de la sine înțeles că în asemenea situații, oricît de valoroase ar fi soiurile pomicole, producția se soldează cu rezultate necorespunzătoare.

SĂ NU SE AȘTEPTE TOTUL DE LA CENTRU

Obținerea unor producții sporite de fructe este legată, în măsură hotărîtoare, și de inițiativele locale, de spiritul gospodăresc al unităților pomicole. Nu e suficient să produci. Rezultatele economice se văd numai atunci cînd valorifici ceea ce ai produs. Din păcate și la acest capitol, al valorificării fructelor, persistă încă destule neajunsuri. Lipsesc, la majoritatea unităților agricole, spațiile de depozitare. De bună-seamă că în ceea ce privește desfacerea producției de fructe mai are încă destul de făcut și departamentul pentru valorificarea acestora. Dar problema trebuie privită și alt fel: acesta valorifică ceea ce primește de la producător. Dacă mărul e viermănos, putred sau pătat, nu întotdeauna e vinovată numai rețeaua comercială. Vina poate să fie și a producătorului care i-a furnizat asemenea măr. Din păcate, unități care dețin însemnate suprafețe de livezi n-au nici măcar un șopron care să adăpostească fructele în timpul recoltării. Și în această privință județul Argeș poate sluji de bun exemplu. Aici au fost construite depozite de fructe menite să le apere frumusețea și sănătatea. E cazul că exemplul Argeșului să fie generalizat. E cazul ca să nu se aștepte totul de la centru. Inițiativa locală trebuie să-și spună cuvîntul în toate unitățile agricole și, în mod deosebit, în acelea care au profil pomicol. Cîștigă în primul rînd cei ce lucrează în livezi, pomicultorii.

PERSPECTIVA POMICULTURII ROMÂNEȘTI

Măsurile preconizate de Consiliul Superior al Agriculturii și de Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție privind dezvoltarea pomiculturii românești au menirea să deschidă acestela largi perspective. Mecanizarea, irigarea și chimizarea vor modifica, fără îndoială, cantitativ și calitativ, producția pomicolă a țării. Într-un viitor apropiat,la dispoziția pomiculturii vor fi puse mașini și utilaje moderne, iar cantitatea de îngrășăminte chimice va fi sensibil sporită. După aprecierile specialiștilor, avem condiții ca într-o perspectivă nu prea îndepărtată să triplăm producția pomicolă a României. Faptul acesta va avea bune consecințe în aprovizionarea populației cu o cantitate sporită de fructe și va crea un disponibil mărit pentru export.

Este în interesul pomicultorilor, al nostru, al tuturor, al economiei naționale ca livezile cu mere de aur să cunoască un grabnic proces de modernizare. Ca și pînă acum, statul este gata să dea ajutorul său substanțial în acest sens.

curier comercial

LA POALELE RARĂULUI

Un nou hotel turistic în construcție la Cîmpulung Moldovenesc. Hotelul va avea 10 nivele, dispunînd, la parter, de două restaurante și alte unități de deservire a turiștilor.

ÎN INTERIORUL MAGAZINELOR

A început în august și se va încheia la 30 septembrie un concurs menit să stimuleze lucrătorii din comerț în vederea realizării unor modalități noi și atractive de prezentare a mărfurilor în interiorul magazinelor din sectorul textile-încălțăminte.

Concursul se desfășoară pe județe și este dotat cu numeroase premii.

DIN NOU INVESTIȚIILE

Pe întreaga țară, din planul de investiții pe întreaga sistemă a M.C.I. s-au realizat în primul semestru al anului doar 38,4%; în ce privește planul de construcții-montaj, s-au realizat 43,4%. Unele județe sînt mult rămase în urmă. Amintim: Dîmbovița (doar 11% din plan!), Alba (19%), Hunedoara (24%), Arad (25%) ș.a. Conducerea Ministerului Comerțului Interior a dispus redistribuirea alocărilor în favoarea județelor cu realizări și perspective mai mari. O măsură ce merită a fi aplaudată! Iată însă că nici cooperația de consum — principala organizatoare a comerțului la sate — nu stă, din acest punct de vedere, mai bine. În primul semestru planurile de investiții la construcții-montaj ale uniunilor județene Centrocoop n-au fost îndeplinite decît în proporție de 36%. În fruntea celor cu rezultate slabe — aproape nule — se află uniunile județene Mehedinți, Sibiu, Covasna, Buzău și Olt. Dacă tovarășii din aceste județe nu găsesc căi de utilizare a fondurilor de investiții ce le-au fost alocate, se poate face o redistribuire a lor. Sînt județe (ca Botoșani, Iași, Constanța, Tulcea și Suceava) care au dat o mai mare atenție acestor investiții: să li se suplimenteze fondurile. Sau, dacă nu au nevoi reale în acest sens, să se găsească alte căi de folosire a acestor fonduri. Necesități există, slavă Domnului!

1 000 DE ARTICOLE

Nu demult la Tg. Mureș a fost deschisă o expoziție a articolelor de uz casnic și gospodăresc produse de industria locală din județ. Circa 1 000 de asemenea articole au putut fi examinate atît de către cumpărători cît și de către reprezentanții întreprinderilor comerciale, în vederea contractării fondului de marfă pe anul viitor.

Exemplul acesta ar putea fi «molipsitor» și pentru alte județe!

APROVIZIONAȚI-VĂ CU ACE DE SIGURANȚĂ!

Noul produs al fabricii bucureștene «Metaloglobus», fermoarul din PVC, a fost lansat pe piață cu o reclamă demnă... de o cauză mai bună. Verificat prin utilizarea sa de către croitori și marochineri, fermoarul din PVC se dovedește a fi mai prost chiar și decît confratele său metalic atît de mult criticat. Responsabilul unității din Calea Moșilor nr. 43 a cooperativei meșteșugărești «Marochinărie» ne-a mărturisit că toți clienții cărora li se montează la genți, mape, valize etc. fermoare «Metaloglobus» din PVC vin peste cîteva zile cu ele defecte; ba mai mult, multe din ele se strică încă din unitate, înainte de a fi încredințate clienților.

Ce e de făcut? Să ne aprovizionăm, pe lîngă fiecare fermoar, cu cîte un stoc din bătrînele dar bineverificatele «ace de siguranță». Sau poate, mai bine să ia anumite măsuri tovarășii de la «Metaloglobus»!...

MAI MULT LAPTE

1 500 tone unt și 2 000 tone lapte praf va primi comerțul în plus, anual, din partea noii fabrici de prelucrare a laptelui, aflată în curs de construcție la Luduș (jud. Mureș). Sperăm că și calitatea va atinge aceleași... dimensiuni.

CONVENȚIILE S-AU ÎNTRUNIT, URMEAZĂ

ULTIMA RUNDĂ

de Eugen PREDA

«Tichetul» republican: Nixon și Agnew.

Și «tichetul» democrat: Humphrey (dreapta) și Muskin.

Miami Beach. O imagine idilică de la Convenția partidului republican.

Nici nu se stinseseră bine ecourile Convenției partidului democrat iar imaginile șarjei poliției din Chicago asupra demonstranților împotriva războiului din Vietnam mai erau încă vii, cînd pe străzile din New York vicepreședintele Humphrey, abia încununat candidat oficial pentru alegerile din noiembrie, mărșăluia în ritmul fanfarelor, în fruntea paradei suporterilor săi. Aproape concomitent oponentul său, Richard Nixon, și-a părăsit apartamentul de pe rezidențialul bulevard Al cincilea, din New York, pentru o paradă electorală asemănătoare în metropola de pe malul marilor lacuri. Astfel a început, o dată cu primele zile ale lunii septembrie, ultima repriză a meciului pentru Casa Albă.

«Făcătorii de regi», cum sînt denumiți peste Ocean cei care din culise manipulează mecanismul politic, au impus încă o dată persoanele între care americanii vor fi condiționați să aleagă, în ziua de marți 5 noiembrie, pe noul președinte. Drept urmare, există o «adîncă nemulțumire a națiunii față de oamenii pe care sistemul îi aruncă sus pe culme în 1968» («New York Times»). În schimb, cei doi pretendenți par pe deplin satisfăcuți, nu atît de imaginea proprie pe care o proiectează în rîndurile corpului electoral, cît de personalitatea adversarului respectiv, în care văd principala șansă pentru a-și adjudeca victoria. Într-adevăr, trăsătura caracteristică a actualei curse electorale o constituie speranța nutrită de fiecare dintre cei doi candidați în faptul că oponentul său se va dovedi mai nepopular și că, în intervalul scurt ce a rămas pînă la alegeri, va acumula mai multe acțiuni care să-i compromită strategia electorală. Această situație decurge din aceea că recentele convenții au ilustrat existența unor profunde diviziuni în cele două partide ale caruselului puterii, stare care reflectă de fapt și situația din țară, iar programele lor constituie o colecție de remedii a căror ineficacitate pentru maladiile societății americane a fost de mult demonstrată.

PLATFORME DE CATAPULTARE

Încă înainte de a începe convențiile, unul dintre cei mai cunoscuți ziariști americani, Tom Wicker, scria: «Nixon și Humphrey au investitura în buzunar și convențiile au loc doar spre beneficiul negustorilor din Miami Beach și Chicago și a cîtorva duzini de candidați la vicepreședințe din ambele partide». O asemenea profeție nu era de loc greu de făcut. În ultimul secol nu s-a întîmplat niciodată ca un candidat care dispunea de controlul mașinăriei locale a partidului respectiv să nu fi obținut investitura la convenție, după cum nu s-a întîmplat niciodată ca un al treilea partid să poată determina alegerea unui președinte sau constituirea unei fracțiuni independente în congres. Tocmai în acest monopol al puterii, deținut de partidele democrat și republican, și în ritualurile pe care le-au instituit în vederea stabilirii candidaților la președinție rezidă, în mare măsură, actualele dificultăți cărora urmează să le facă față atît Hubert H. Humphrey cît și Richard M. Nixon.

În ajunul desemnării lor oficiale, sondajele de opinie indicau faptul că dacă la republicani ar fi candidat Nelson Rockefeller, acesta ar fi avut șanse mai mari să-l *înfrîngă* pe Hubert Humphrey; în cazul în care la democrați ar fi candidat senatorul McCarthy, acesta ar fi putut ieși victorios dintr-o competiție cu Richard Nixon.

Ca și în anii precedenți, cele două convenții au fost menite să consacre doar ceea ce fusese dinainte elaborat cu minuțiozitate în culise. Dar un fapt chiar mai important îl constituia dorința ca parterul sălilor convenției să reprezinte platforma de catapultare a candidaților. Și aceasta într-o asemenea manieră încît în opinia alegătorilor să se producă un șoc care să-i determine să accepte pe cei doi candidați și chiar să se entuziasmeze pentru ei. Recuzita tradițională care include un adevărat foc de artificii oratoric, bubuitul fanfarelor; cortegiile adolescentelor purtînd banderole cu numele candidaților, succesiunea transmisiunilor de radio și televiziune au avut însă în acest an un efect cu totul diferit de cel scontat.

Miami Beach părea să ofere un cadru

propice pentru Convenția republicană prin ambianța sa luxoasă și liniștea aparentă înconjurătoare, spre deosebire de tumultul unei mari metropole ca Chicago. Ținîndu-și convenția într-o stațiune balneară, republicanii au reușit doar să evite demonstrațiile în jurul locului unde se întruneau și să dea impresia unei euforii de natură să inspire încrederea că vor ieși învingători. Dar un corespondent aflat la fața locului, Nicholas Chatelain de la ziarul «Le Figaro», consemna: «Politica se fardează. Și candidații — ei înșiși — știu că riscă să piardă voturi dacă telespectatorul i-ar vedea pe ecranul său în culoarea lividă a pielii lor de toate zilele. Se desfășoară toată ingeniozitatea pentru a pune în spectacol mai multă culoare decît posedă în realitate». Tot fardul politic, însă, cu care a fost acoperită Convenția republicană n-a putut ascunde nici fisura care s-a creat în acest partid prin desemnarea lui Nixon, și nici faptul că prin programul electoral adoptat nu s-a oferit în realitate vreo alternativă la politica actualei administrații democrate.

VECHEA GARDĂ — VECHEA POLITICĂ

În problema numărul unu a vieții politice americane — războiul din Vietnam, agresiune care stă la rădăcina marii majorități a fenomenelor actuale din viața socială americană — oficialitățile au putut declara, și pe bună dreptate, că nu văd nici un fel de deosebire între acțiunile democraților de pînă acum și ceea ce preconizează republicanii. Două săptămîni mai tîrziu, la Chicago — după o confruntare în cadrul Convenției democrate în cursul căreia s-a realizat doar cu mare dificultate o majoritate în favoarea unor prevederi în programul electoral, care se înscriu pe linia politicii administrației — Theodore C. Sorensen declara că formulările sînt acceptabile nu numai pentru Richard Nixon, dar chiar și pentru... Barry Goldwater.

Mulți comentatori americani atrag atenția că un candidat la președinție își schimbă comportarea cînd responsabilitățile puterii apasă pe umerii săi. Ceea ce îi neliniștește însă pe acești comentatori este faptul că ambii candidați aflați în cursa electorală sînt prea legați de «vechea politică» pentru ca ei să opereze vreo modificare esențială în cazul în care vor obține premiul atît de mult rîvnit — președinția Statelor Unite.

Deși desemnarea la Miami Beach a lui Richard Nixon a fost primită cu ușurare de către liderii democrați care porneau de la premisa că acesta ar fi republicanul cel mai ușor de învins în alegeri, Convenția de la Chicago a început într-o atmosferă defetistă și s-a încheiat proiectînd, în persoana lui Hubert Humphrey, imaginea unui general al unei armate învinse înainte de bătălia hotărîtoare. În consecință, ultima rundă a campaniei electorale va fi dominată de mari manevre pe toate planurile, în ambele tabere, în încercarea de a săpa posibilitățile adversarilor de a întruni un număr suficient de electori care să garanteze alegerea ca președinte.

În ce-l privește pe Richard Nixon, el nu exclude nici un mijloc — de la publicitatea în jurul apropiatei căsătorii a fiicei sale cu nepotul fostului președinte Eisenhower pînă la încercarea de a-și ralia pe adepții din sud ai rasistului George Wallace, care și-a constituit un partid propriu din partea căruia candidează, la rîndul său, în alegerile din noiembrie.

Perspectivele lui Hubert Humphrey depind nu numai de ceea ce el va întreprinde în scurtul răgaz ce i-a mai rămas pînă la 5 noiembrie, ci mai ales de acțiunile din acest răstimp, interne și mai ales internaționale, ale președintelui Johnson.

Senatorul McCarthy a declarat de pe acum că adepții săi nu-l vor sprijini în alegeri pe vicepreședintele Humphrey. Senatorul McGovern, care de asemenea a încercat să obțină investitura partidului democrat, a anunțat că îl va sprijini pe vicepreședinte numai în cazul în care își va modifica poziția în problema războiului din Vietnam. La Convenția de la Chicago, 1 041 de delegați au sprijinit cererea, în favoarea căreia se pronunțau senatorii McCarthy și McGovern, de încetare imediată a bombardamentelor asupra Republicii Democrate Vietnam. Marja cu care adepții vicepreședintelui Humphrey au obținut respingerea acestei cereri a fost de cinci sute de voturi.

Oricum, ambele convenții au arătat că între retorica electorală și realitatea din Statele Unite și din lume există o discrepanță ca de la cer la pămînt. Întrebuințarea vechilor rețete electorale explică și cheltuielile fabuloase pentru cucerirea Casei Albe. Dar, așa cum spunea un cunoscător în materie, liderul democrat din California, Jesse Unruh, «dolarii sînt laptele matern al politicii». Directorul lui «Citizen's Research Foundation», Herbert E. Alexander, scria în revista «Look» că numai pînă la convențiile celor două partide pentru obținerea investiturii a fost cheltuită o sumă între 15 și 21 de milioane de dolari. Se așteaptă ca toate recordurile anterioare în materie de cheltuieli electorale să fie depășite în acest an.

UN MISSISSIPPI DE DOLARI

În 1952, în alegerile pentru Casa Albă, pentru întreaga Cameră a reprezentanților, pentru o treime din locurile de senatori s-au cheltuit 140 milioane de dolari, în 1964 — 200 de milioane de dolari, iar anul acesta se apreciază că cifra va ajunge la 250 de milioane de dolari.

Fostul senator Paul Douglas a declarat despre astfel de cheltuieli că reprezintă «una dintre cele mai corupătoare influențe în viața publică». S-ar putea pune întrebarea: de unde provin «dolarii politici»? — știut fiind că nici R. Nixon, nici H. Humphrey, nici George Wallace, despre care se spune că singur va cheltui pînă la alegeri 15-20 milioane de dolari, nu sînt oameni bogați.

Revista marii finanțe — «Fortune» — publica în această privință următorul clasament:

1) «Îngerii politici» sau «pisicile grase» (marii bogătași).
2) Sindicatele.
3) Funcționarii guvernamentali.
4) Lumea interlopă.
5) Contribuții voluntare neorganizate.

Conform aceleiași publicații, 90 la sută din fondurile pentru campaniile electorale provin de la 1% din populație, respectiv de la cei aflați în prima categorie. În unele dinastii financiare există chiar un fel de diviziune în susținerea ambelor partide. Marele om de afaceri Averell Harriman, care în prezent conduce delegația Statelor Unite la convorbirile de la Paris, susține de 30 de ani partidul democrat, iar fratele său, Roland, partidul republican. Bancherul din Boston, Thomas Pappas, finanțează pe republicani, iar fratele său, John, pe democrați. În funcție de conjunctura existentă, unii mari oameni de afaceri republicani susțin în anumiți ani electorali pe democrați. Republicanul Henry Ford II, președintele lui Ford Motor Co., a susținut în 1964 pe președintele Johnson și a declarat zilele trecute că în acest an care de partea vicepreședintelui Humphrey.

Mississippiul de dolari care va alimenta și în acest an campania electorală va reuși poate să mențină aparențele clasice ale spectacolului care precede alegerile. În nici un caz el nu este însă de natură să poată soluționa în vreun fel gravele probleme care frămîntă pe americani și cărora evenimentele din ultimele luni le-au dat expresie.

2

1

Dar atît la Miami Beach cît mai ales la Chicago convențiile au cunoscut numeroase momente mai puțin idilice. Au avut loc ciocniri între delegați (foto 1), cît și între poliție și grupurile de demonstranți care cereau schimbări pe planul politicii interne și externe a S.U.A. (foto 2).

PRIETENUL MEU, ROBOTUL

ZIUA DE IERI A ROBOȚILOR

Cine nu este familiarizat cu roboții din poveștile științifico-fantastice, care ne uimesc cu cele mai neașteptate isprăvi? Cu ei pășim în secolul al XXI-lea sau chiar al XXXI-lea, cu armata lor de automate menite să slujească omului și la bine, și la rău, și să-i amplifice nemăsurat puterea asupra naturii. Dar dacă romancierii populează cu roboți lumea de mîine, oamenii de știință din numeroase laboratoare ale lumii se apleacă cu pasiune azi asupra progeniturilor lor din aluminiu și oțel, cu memorie de ferită și cu nervi de cupru, soluționînd sau, în orice caz, ridicînd cu ajutorul lor o gamă largă de probleme, începînd cu electronica și terminînd cu neurofiziologia. Cîteva din aceste realizări recente vă sînt prezentate în paginile de față.

Și totuși robotul ca atare nu constituie un rod al vremii noastre, ci are o istorie multiseculară. Sub o formă sau alta, el apare atît în legende, care ne mai îndeamnă și azi la visare, cît și în creația unor poeți, filozofi, oameni de știință din veacurile trecute, pentru care a reprezentat fie prilej de meditație filozofică sau de plăsmuire literară, fie obiectul unor căutări tehnice concrete, ca să nu mai vorbim de galeria mistificatorilor care nici ei n-au ocolit acest domeniu de activitate destul de puțin obișnuit. Dar, firește, nu la aceștia din urmă ne vom referi cu precădere în cele ce urmează.

PRIMUL ROBOT — ÎN SAGA ISLANDEZĂ?

În fond — se întreba un autor englez — atunci cînd în saga islandeză ni se povestește că vasul lui Fritjof nu necesita cîrmaci întrucît «înțelegea» singur ce i se spunea și asculta de poruncile căpitanului, nu avem oare o primă menționare, mai bine zis, o poetică prevestire a roboților de azi? Doar și ei îndeplinesc supuși comenzile constructorilor lor și — ca echivalent contemporan al navei lui Fritjof — conduc cu ușurință, sub forma pilotului automat, ambarcații mult mai complexe decît bărcile navigatorilor medievali.

Ce este, de fapt, un robot? «Un sistem automatizat care acționează pe baza unui program de lucru sau care reacționează la anumite influențe exterioare, asigurînd executarea operațiilor corespunzătoare și dînd impresia unor acțiuni omenești» — ne informează Dicționarul enciclopedic român. Deci nu aspectul exterior, nu înfățișarea omenească contează, ci modul de manifestare, acțiunile «omenești», dictate de stăpînul său însuflețit. Luînd ca bază această definiție ajungem la concluzia că și mașinile electronice de calcul pot fi considerate roboți, căci acești «ingineri electronici» comandă azi mașini-unelte automate, înlocuiesc contabilii în cele mai complicate calcule, administrează uriașe depozite de mărfuri sau determină traiectoriile rachetelor cosmice. Și aceste mașini electronice au avut — firește, doar într-un anumit sens — strămoșii lor în dispozitivele automate de calcul imaginate de genii universale ca Pascal și Leibnitz. Dar o asemenea incursiune în istoria predecesorilor mașinilor de calcul moderne ne-ar duce prea departe. Ne vom mulțumi deci să evocăm aci cîțiva roboți *umani*, așa-numiții *androizi*, precizînd, încă o dată că o asemenea delimitare este pur convențională.

Primul android care și-a cîștigat o oarecare celebritate a fost construit în secolul al XIII-lea de filozoful și naturalistul german Albertus Magnus, profesorul lui Toma d'Aquino. Se povestește că Toma, zărind în locuința magistrului său automatul cu pricina, s-a înfricoșat atît de mult încît l-a lovit pînă l-a făcut țăndări. Albertus n-a putut împiedica isprava discipolului său, mulțumindu-se să exclame cu tristețe: *Periit opus triginta annorum!* Piere truda a treizeci de ani!

Nu este exclus ca și ilustrul Descartes să fi construit un automat, căruia — se spune — i-ar fi dat chipul unei tinere fete și ar fi botezat-o Francine. Această stranie îndeletnicire a unuia dintre întemeietorii științei și filozofiei epocii moderne — presupunînd că faptul în sine nu este o ficțiune — trebuie pusă în legătură cu concepțiile sale mecaniciste. Se știe că gînditorul francez susținea că dacă ar exista *mașini* cu aspectul și organele unor animale «noi nu am avea nici un mijloc pentru a ne da seama că ele nu sînt în totul de aceeași natură ca și aceste animale...»

Păpușa ar fi constituit deci o ilustrare a afirmațiilor filozofului în sensul că asemuirea animalelor cu mașinile «nu va părea cîtuși de puțin stranie celor care știu cîte automate sau mașini mișcătoare diferite poate să creeze meșteșugul omenesc, întrebuințînd în acest scop numai foarte puține piese în comparație cu marea mulțime de oase, mușchi, nervi, artere, vene și toate celelalte părți care sînt în corpul fiecărui animal».

Francine n-a avut o «viață» fericită. În timpul unei călătorii pe mare a constructorului ei, căpitanul a găsit-o întîmplător în lada unde era ținută și, înfricoșat de mișcările omenești ale păpușii, a aruncat-o în mare.

SIRE, CALEAȘCA VĂ AȘTEAPTĂ!

Un automat despre care s-a vorbit mult, la vremea lui, în înalta societate franceză a fost născocit de Francois-Joseph de Camus, pentru a distra pe viitorul rege Ludovic al XV-lea. Automatul este evocat și de Edgar Allan Poe în studiul său «Jucătorul de șah al lui Maelzel», la care vom reveni

În camera în care avea loc spectacolul se aducea o masă pregătită anume, cu suprafața cam de patru picioare pătrate. Pe aceasta era pusă o caretă de o lungime de șase țoli, făcută din lemn și trasă de doi cai din același material. Printr-un geam lăsat în jos se vedea o doamnă care ședea pe bancheta din fund. Pe capră, un vizitiu ținea hățurile, iar la locurile lor din spate se aflau un lacheu și un paj.

Camus apăsa atunci pe un resort. Pe loc, vizitiul pocnea din bici și caii porneau de la sine de-a lungul mesei, pe margine, trăgînd careta după ei. După ce mergeau cît era loc în această direcție, coteau deodată la stînga, ducînd vehiculul, tot pe marginea mesei, perpendicular pe drumul parcurs pînă atunci. Careta continua tot așa pînă ajungea în fața scaunului pe care ședea tînărul principe. Se oprea. Pajul cobora și deschidea portiera, iar doamna, coborînd la rîndul ei, înmîna suveranului o jalbă. Apoi se suia din nou în caretă, pajul ridica scara, închidea portiera și își relua locul. Vizitiul biciuia caii și careta se întorcea acolo de unde pornise...

UN ILUSTRU PRECURSOR: JACQUES DE VAUCANSON

O vîlvă mult mai mare decît «jucăria regală» a lui Camus au stîrnit-o creațiile lui Jacques de Vaucanson. El a trăit de asemenea în secolul XVIII, dar faima invențiilor și construcțiilor sale mecanice a ajuns pînă la noi. Acest creator al unor ingenioase automate-jucării cu mecanism de ceasornic a fost un inginer iscusit, membru al Academiei de științe și inventator fecund (el a realizat un război de țesut mecanizat, a perfecționat o serie de mașini-unelte). Jucăriile sale nu au constituit deci un scop în sine, ci se înscriau pe linia unor susținute preocupări tehnico-inginerești. «Flautistul» lui Vaucanson, expus la Paris în 1738, a constituit de altfel și obiectul unui memoriu adresat Academiei de științe atrăgînd asupra inventatorului elogii unanime.

Flautistul automat «interpreta» cu precizie 12 arii diferite; buzele lui imitau la perfecție mlădierea buzelor unui artist viu, o supapă ascunsă îndeplinea funcția limbii, iar degetele se mișcau agil pe clapele instrumentului. Cît despre «Toboșar», el «interpreta» la instrumentul său vreo 20 de contradansuri!

Inventatorul nu s-a mulțumit să creeze imitații mecanice ale omului. Și astăzi mai stăruie în amintire faimoasa sa rață despre care — deși în acest articol ne-am propus să vorbim numai despre androizi — nu ne putem împiedica să nu pomenim cîte ceva.

De mărime naturală, acest mecanism imita cu atîta măiestrie făptura vie încît nu exista spectator care să nu poată fi amăgit. Executa toate gesturile în mod foarte natural, înghițea cu poftă și bea cu sete. Cu capul și cu gîtul făcea mișcările proprii unui rățoi, tulburînd ca și el apa din care sorbea cu ciocul. Putea să scoată chiar și cîte un măcăit! Și structura anatomică fusese imitată cu o dibăcie neîntrecută. Aproape că nu era os de rățoi adevărat care să nu fi fost reprodus în alcătuirea automatului, iar aripile, din punct de vedere anatomic, n-aveau nici un cusur. Erau reproduse fiecare cavitate și toate liniile curbe, și fiece os își îndeplinea funcțiile care îi sînt proprii. Cînd se aruncau grăunțe dinainte-i, rățoiul își lungea gîtul, le ciugulea, le înghițea și le mistuia!

Prin creațiile sale mecanice Vaucanson a intrat, fără voia sa, și în disputele literare ale vremii. El născocise pentru piesa «Cleopatra» de Marmontel o «viperă» care, la momentul oportun, se redezea în mod foarte... realist spre sînul interpretei reginei Egiptului. Aceasta a făcut pe unul din criticii piesei lui Marmontel, se pare foarte puțin izbutită, să exclame: «Și eu sînt de părerea viperei!»

Trebuie de asemenea amintit ace ceasornicarul elvețian Pierre-Jacquet Droz, un contemporan al lui Vaucanson, care a realizat un copist mecanic. Păpușa muia penița în călimară și așternea pe hîrtie cuvintele cu o caligrafie dreaptă și regulată, ba chiar întorcea încet capul spre dreapta, ca și cum ar fi urmărit cu ochii alunecarea peniței, iar

Această schiță însoțește studiul lui Edgar Allan Poe despre «Jucătorul de șah» al lui Maelzel. Printr-o analiză pătrunzătoare, scriitorul american a reușit să dovedească înșelătoria: automatul era acționat de un om.

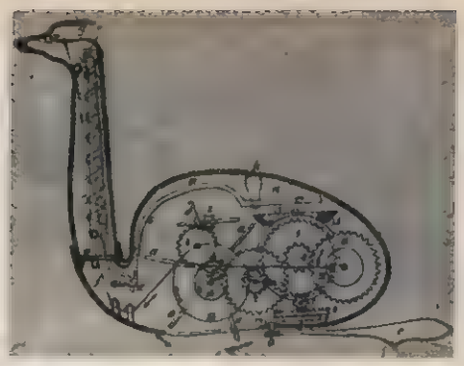

Iată cîteva din celebrele creaţii ale lui Vaucanson: Fluieristul, Toboşarul, Raţa.

după ce termina de scris presăra nisip pe hîrtie, o usca şi apoi o flutura...

Fiul lui Droz — ca pentru a sublinia că asemenea preocupări mecanice nu trebuie dezlipite de considerente practice — a construit braţe articulate ce serveau drept proteze pentru invalizi, mult preţuite de Vaucanson.

LA SCHOENBRUNN, O PARTIDĂ DE ŞAH NEOBIŞNUITĂ: NAPOLEON ÎMPOTRIVA UNUI AUTOMAT

Fără îndoială că unul din cele mai celebre automate a fost «jucătorul de şah», căruia Edgar Allan Poe i-a consacrat o pătrunzătoare analiză.

Automatul — scrie Poe — a fost inventat în 1769 de către baronul Kempelen, un nobil din Bratislava, care mai tîrziu l-a cedat, împreună cu secretul operaţiilor, unui oarecare Maelzel. Scurtă vreme după construirea lui s-au dat spectacole la Presburg, Paris, Viena şi alte oraşe de pe continent. În anii 1783 şi 1784 Maelzel l-a dus la Londra, apoi a trecut prin oraşele mai de seamă ale Statelor Unite.

Automatul şi-a cîştigat repede celebritatea. E suficient să amintim că printre partenerii săi a figurat şi Napoleon. Un martor ocular ne-a lăsat o descriere pitorească a partidei care s-a jucat în 1809 în castelul Schoenbrunn.

Împăratul a făcut, în mod voit sau nu, mai multe mişcări greşite, dar de fiecare dată partenerul a pus piesele în poziţia lor anterioară, pînă cînd, «exasperat», a răsturnat cu mîna sa mecanică tot jocul. Napoleon s-a sculat surîzător de la masă, încîntat că a scos din fire... un automat.

Episodul a făcut să se nască dubii serioase asupra aşazisei invenţii a lui Kempelen, căci părea de neînţeles cum o maşinărie neinsufleţită poate... să-şi iasă din pepeni. Să fi fost oare un om ascuns înăuntru, poate un pitic? Este ceea ce susţinea şi Poe la capătul studiului său sus-menţionat, după o minuţioasă analiză logică în spirit netematic, demnă întru totul de pana marelui scriitor.

Faptele i-au dat dreptate. Cîţiva ani după apariţia studiului (1836), la o demonstraţie, un spectator a strigat: Foc! A urmat o scenă de panică în sală şi, în acelaşi timp, uşile automatului s-au dat cu violenţă la o parte şi afară s-a strecurat adevăratul jucător de şah, pitit cu dibăcie în spatele unor roţi dinţate, inutile.

Dacă automatul lui Kempelen s-a dovedit a fi pînă la urmă o păcăleală — pe care am pomenit-o aci deoarece şi ea, într-un fel, este legată de istoria roboţilor — urmaşii lui au purtat pe deplin girul autenticităţii, reprezentînd rodul unei munci încordate, care făcea apel la avansate cunoştinţe matematice... şi şahiste. Primul automat autentic de jucat şah a fost conceput şi construit de către Leonardo Thorres Quevedo, şi el a rămas imbatabil în finalele de turn şi rege contra rege.

Automatele au servit adesea şi ca izvor de inspiraţie literară. Nu ne referim aci la Poe, pentru care jucătorul de şah al lui Maelzel a constituit doar un obiect de analiză ştiinţifică, nu literară. Dar nuvela lui Hoffmann, «Omul de nisip», care a stat la baza cunoscutului balet Coppelia, nu este ea oare povestea unui robot? Coppelia, fata cu ochi de email, păpuşa automată creată de savantul Coppelius, a încîntat pe bunicele şi pe bunicii noştri... Şi, graţie muzicii şi dansului, vraja nu s-a risipit pînă în zilele noastre, deşi nu este exclus ca în sală, printre spectatorii de azi, să se afle şi cîţiva electronişti şi cibernetieni care nu s-ar sfii să-l lase repetent pe bătrînul Coppelius la examenul de teoria automatelor finite...

ACTUL DE NAŞTERE AL ROBOŢILOR MODERNI: PIESA «R.U.R.»

Vorbind despre literatură ajungem de fapt la actul de naştere al cuvîntului *robot*. El a fost creat de marele scriitor ceh Karel Capek, care a publicat în 1920 drama utopică «R.U.R.» (Rational-Universal-Robot), lucrare care i-a adus autorului un renume mondial.

Termenul «robot» provine din cuvîntul ceh «robota» — muncă. Piesa evocă strania descoperire a unui savant cu nume simbolic, Raţiune, care, pe o insulă pustie, elaborează un procedeu de fabricare a materiei vii. Invenţia prinde viaţă, este industrializată şi curînd insula devine sediul unei uzine gigantice de pe porţile căreia ies cu duiumul roboţi, întocmai ca automobilele, pe bandă rulantă. Pe nesimţite însă oamenii scapă din mîini controlul asupra propriilor lor produse şi, la fel ca în basmul despre Ucenicul vrăjitor, creatura ameninţă să extermine pe creator.

Marile universităţi de pe glob redactează memorii pentru restrîngerea fabricării roboţilor, de pretutindeni se trag semnale de alarmă prevestind cataclismul, dar prea tîrziu... Societatea capitalistă — afirmă de fapt dramaturgul — rămîne neputincioasă în faţa acţiunii strivitoare a legilor economice; ea nu poate împiedica zdrobirea omului de către maşină.

Desigur, neîncrederea lui Capek nu era justificată — sau, mai exact, era îndreptăţită doar în măsura în care autorul ignora soluţia socialistă — dar critica îndreptată de el împotriva dezumanizării societăţii capitaliste îşi păstrează şi azi, după aproape jumătate de veac de la apariţia piesei, actualitatea.

Iată dar cum naşterea cuvîntului «robot» se identifică cu o pasionantă dezbatere a celor mai arzătoare probleme ale contemporaneităţii.

EGON ERWIN KISCH REDEŞTEAPTĂ GOLEMUL

Noi şi bogate sensuri, în spirit contemporan, insuflă unei vechi legende despre roboţi un concetăţean al lui Capek, Egon Erwin Kisch.

În evul mediu s-a născut legenda că la Praga, în ghetou, rabinul Löw crease prin puterea lui magică un Golem, o plăsmuire care în fond nu era decît un robot. Pe fruntea sa stătea scris un cuvînt care însemna în ebraică «adevăr»; dacă se ştergea prima literă, cuvîntul devenea «moarte», şi Golemul cădea într-un somn adînc. Scriindu-i din nou litera pe frunte, el recăpăta viaţă, şi astfel putea fi condus după voie.

La un moment dat Golemul — spune legenda — a ieşit totuşi de sub stăpînirea creatorului său şi a evadat în lume, revenind însă din 30 în 30 de ani în cartierul în care apăruse... Dar după o altă versiune, pe care o evocă Kisch în «Jahrbuch 1934-1935» («Pentru a redeştepta Golemul»), plăsmuirea rabinului din Praga a avut o soartă diferită.

După o întrevedere tainică între Löw şi împăratul Rudolf al II-lea în castelul Hradscin, cel dintîi i-a retras Golemului forţa vitală şi l-a îngropat în podul unei sinagogi sub un vraf de manuscrise. Un servitor al sinagogii şi alte persoane din anturajul rabinului, prinzînd de veste de cele întîmplate, au hotărît însă să comită un sacrilegiu: să readucă la viaţă pe cel hărăzit somnului veşnic. Iată dar cum magicianului care a imitat plăsmuirea lui Adam îi urmează un servitor care se chinuieşte în chip ridicol, cu al său abracadabra, ca să deprindă un maldăr de lut «să se scoale şi să umble». În zadar. Ucenicii vrăjitori fără succes cară în cele din urmă cosciugul în care zăcea Golemul pe dealul spînzurătorii, la o milă şi două sute de stînjeni de la poarta Oraşului Nou, pe şoseaua ce duce la Viena, şi-l îngroapă cu spatele spre oraş, pe înserat...

Purtînd în minte imaginile vechii legende, Kisch a refăcut şi el ultimul drum al Golemului, urcînd la Zizkow pe movilita de gresie ce-i zice «Zidove pace» (Cuptorul evreilor) şi slujeşte drept mormînt uriaşului de lut. La picioarele lui se întindeau periferiile triste ale marelui oraş (autorul scria în 1934-1935!), maidane de deşeuri, oale sparte şi chiuvete de tablă, cutii de conserve ruginite, tigăi desfundate... Copii rahitici se strecurau tîrîş-grăpiş printre colinele de nisip, iar muncitorii, osteniţi, încovoiaţi, anemici, se înapoiau de la fabrică la locuinţele lor...

«Şi stînd aşa deasupra mormîntului Golemului — concluzionează reporterul — ştiu de ce acel robot muncitor, supus fără condiţii voinţei altuia şi pentru folosul unui străin, trebuie să zacă pe veci îngropat». Parabola e străvezie, autorul încărcînd legenda medievală cu noi şi bogate semnificaţii, stigmatizînd orînduirea care exploatează pe omul muncitor şi-l transformă în robot.

»

În rîndurile de mai sus nu am urmărit să alcătuim o microistorie a roboţilor, ci doar să redăm cîteva crîmpeie din *preistoria* automatelor moderne. Căci adevărata lor viaţă abia acum începe, sub ochii noştri. Dar şi preistoria lor este fascinantă. Ea şi-a avut creatori inspiraţi şi farsori, meşteşugari dibaci şi vizionari, făuritori de opere literare şi amatori de geniu. Potrivit condiţiilor tehnice şi aspiraţiilor vremii lor, aceştia au văzut în roboţi fie imaginea unei umanităţi dezumanizate, fie întruchiparea unui vis de aur, a unor automate iscusite puse în slujba belşugului şi fericirii omului.

Astăzi cibernetienii fabrică roboţi mai perfecţionaţi decît tot ce ne-am fi putut închipui doar cu 20-30 de ani în urmă, roboţi care citesc, care ascultă de glasul omenesc, care văd, care dirijează complicate procese de producţie. Creatorii lor doresc ca minunatele lor «jucării» să servească omenirii, progresului, gîndind că deşi primului creator de roboţi moderni — este drept, pe tărîmul plăsmuirilor literare — nu i-a fost dat să-şi realizeze visul într-o societate potrivnică, el purta un nume predestinat, vestitor al împlinirilor de mîine: savantul Raţiune.

L. NIŢESCU

Un domeniu de activitate de mari perspective pentru roboţi îl oferă explorarea submarină. Astfel, cunoscuta companie americană «General Dynamics» a elaborat, la cererea Universităţii din Pennsylvania, proiectul acestui robot graţie căruia — se speră — vor fi aduse la suprafaţă comori arheologice din vase scufundate cu milenii în urmă.

PRIETENUL MEU, ROBOTUL

ROBOȚII L

Acest robot radiocomandat, cu aspect fantastic, poate fi utilizat în scopuri foarte prozaice, de pildă la exploatarea de zăcăminte radioactive.

«Mod—2»..., înfometat, se autoalimentează de la o priză.

Astăzi mai mult ca oricînd se vorbește și se scrie despre roboți. Din paginile literaturii de anticipație și de pe micul ecran ei «pășesc» tot mai des în realitatea cotidiană. Vă propunem, în cele ce urmează, să faceți cunoștință cu cîțiva roboți foarte «activi» dintr-o serie de laboratoare de prestigiu mondial și să-i vedeți la lucru.

«Mod-2» s-a născut la... Universitatea americană John Hopkins (Maryland). Acest robot este în măsură să-și încarce singur bateriile electrice care-i alimentează motoarele, se deplasează pe propriile roți, evită obstacolele și cînd ajunge la o scară se oprește pentru a nu cădea!

Atunci cînd «simte» că trebuie să «mănînce», brațul-cercetător al lui «Mod-2» scrutează pereții în căutarea... unei prize și, deîndată ce o «vede», comandă motoarelor și sistemului de dirijare-orientare: apropierea de sursa de energie! Robotul *se autointroduce în priză*, iar cînd bateriile au ajuns la nivelul de încărcare necesară, el se decuplează și, sătul, își reia plimbarea prin încăperile laboratorului...

Să nu credeți că acest robot seamănă cu omul; din contră, este de formă cilindrică, înalt de doar 0,6-0,8 m și de fapt constituie un subiect

Unul din giganții de oțel proiectați de «General Electric».

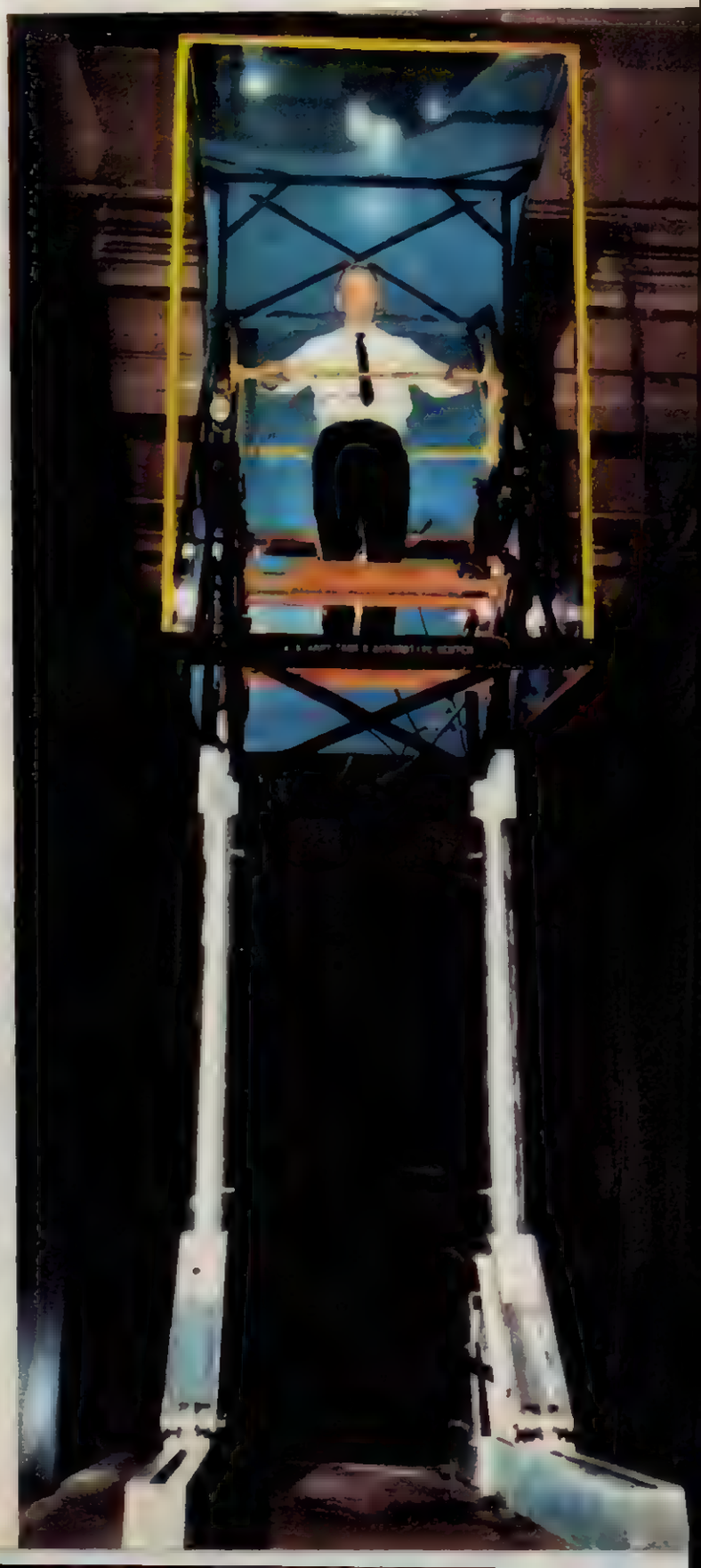

LUCRU

de dr. ing. Florin ZĂGĂNESCU

de încercări efectuate în special asupra sistemelor opto-electronice care se comportă oarecum analog cu ochiul omenesc. Totodată nu se poate nega nici tentativa constructorilor lui «Mod-2» de a aprofunda, şi pe această cale spectaculoasă, cunoaşterea metodelor de funcţionare a creierului organismelor vii.

Asemenea aparate dezvoltate şi cu sensibilitate funcţională mărită vor fi de mare ajutor omului, spre exemplu în exploatarea mediilor ostile sau a regiunilor greu accesibile.

Mai practică şi mai apropiată de realizare ni se pare totuşi perspectiva dezvoltării lui «Mod-2» sub forma unui robot radiocomandat sau poate autocomandat, capabil să transporte peste orice fel de teren o macara dotată cu lungi braţe articulate. El va putea deci deveni, într-un viitor nu prea îndepărtat, un auxiliar de neînlocuit pentru exploatarea minereurilor radioactive. Şi, cîndva, de ce să nu ni-l închipuim pe «Mod-2» — sau o variantă a acestuia — comandat de la distanţă de cosmonauţi sosiţi în apropierea unui corp ceresc încă neexplorat şi efectuînd prospecţii într-o zonă cu un înalt nivel de radiaţii ionizante?

UN ROBOT CARE «VEDE»

Aminteam mai sus despre un dispozitiv opto-electronic care asigură robotului recunoaşterea drumului ce trebuie parcurs. Studii ample asupra acestei probleme au fost efectuate la Universitatea din Milano de un grup de cercetători conduşi de prof. Silvio Ceccato, directorul Centrului de cibernetică şi lingvistică matematică. Elementul opto-electronic al robotului realizat la Milano este capabil să exploreze şi să *identifice* obiectele din cîmpul său vizual, în plan vertical şi orizontal. Imaginile sînt transformate în impulsuri electrice, apoi, după un proces complicat de elaborare, sînt trimise la un calculator electronic. De altfel tot calculatorul coordonează alimentarea cu energie, dispozitivele de orientare şi reglare a mişcărilor «ochilor» electronici şi complexul care studiază, memorizează şi compară impulsurile electrice provenite din analiza imaginilor captate.

Pe un platou situat la circa trei metri de ochii electronici ai robotului, un tehnician pune, la întîmplare, diverse obiecte; după explorarea şi identificarea lor, maşina informează *în scris*, pe ecranul unui TV, despre ceea ce a «văzut», sub forma unor simple propoziţiuni! Este pentru prima oară în lume, după părerea revistei italiene «Epoca», că un robot se «exprimă» atît de clar.

«PEDIBULATORUL» REÎNVIE MITUL CICLOPILOR

În afara roboţilor care imită acţiuni ale minţii omeneşti, trebuie amintiţi şi cei care *reproduc mişcări ale corpului uman*, amplificîndu-le extraordinar de mult. Ne aflăm deci în prezenţa unor roboţi-amplificatori, care se deosebesc de cei din prima categorie în principal datorită faptului că sînt comandaţi direct de om şi de mişcările sale, pe care urmează să le amplifice. Un asemenea robot se va deplasa nu pe roţi sau şenile ci «păşind» analog omului; fiecare articulaţie sau muşchi mecanic va acţiona ca urmare a unor stimuli identici cu cei care comandă elementele corpului uman şi cărora li este, de altfel, subordonat.

Să vi-i prezentăm, de pildă, pe roboţii-giganţi proiectaţi de compania americană «General Electric». Înalţi de circa 5—6 metri dar avînd o organizare asemănătoare corpului uman, ei pot efectua o serie de munci grele, în locul oamenilor. Operatorul, cocoţat în cabina superioară, decide orice mişcare a robotului, care repetă fiecare gest al «stăpînului» său cu o forţă cu mult superioară. Dacă, spre exemplu, omul-conducător va ridica un picior, maşina va efectua *aproape instantaneu* aceeaşi mişcare.

Ceea ce însă robotul — numit «pedibulator» — nu a «învăţat» încă este să stea... într-un picior. Elaborarea ştiinţifică a problemei echilibrului şi traducerea ei tehnologică în mecanisme — mult mai complicată decît apare la prima vedere — este încă în studiu, însă se pare că folosind sisteme giroscopice, platforme inerţiale etc. şi acest deziderat va fi atins.

Amplificarea apreciabilă a eforturilor musculare ale conducătorului o asigură diverse servomotoare care mişcă articulaţiile robotului. Este vorba de motoare auxiliare (electrice, hidraulice etc.) supuse comenzilor diverşilor muşchi interesaţi în operaţia respectivă şi care sînt astfel indirect branşaţi la sistemul nervos al conducătorului.

Pedibulatorul posedă două braţe articulate de ambele părţi ale încăperii centrale de comandă şi doi suporţi, de asemenea articulaţi, pentru a susţine şi deplasa întreaga instalaţie. «Părinţii» robotului apreciază că el se va deplasa cu o viteză de pînă la 60 km/oră pe orice fel de teren, va putea defrişa păduri şi manipula greutăţi de sute de kilograme!

Acest aparat reprezintă de fapt o dezvoltare a unui alt agregat similar, denumit «Handyman», care acţionează cu mîinile sale mecanice în incintele în care oamenii nu pot lucra, de pildă din cauza radiaţiilor.

După realizarea pedibulatorului, se află în studiu un ansamblu de roboţi cu mişcări coordonate, pentru a transporta greutăţi peste terenuri inpracticabile. Ei vor ridica vehicule răsturnate sau căzute în ruri, vor degaja terenul unde s-a produs o catastrofă feroviară sau un accident, vor putea opri propagarea incendiilor în păduri, creînd rapid zone defrişate, vor ajuta pe om în expediţiile în zonele virgine, pe cosmonauţi pe solul neprietenos al planetelor necunoscute.

«UNUMO», «SOLARIS», «RUM» EXPLOREAZĂ ABISURILE

Specialiştii susţin că roboţii vor contribui substanţial la cucerirea celui de-al şaselea continent. Exploratorii «lumii tăcerii», care în prezent pot pune în valoare doar bogăţiile aflate în subsolul platformelor precontinentale, pînă la adîncimi de 30-50 metri, ar căpăta astfel posibilitatea să coboare la 150-200 m şi chiar mai mult. Ce realizări, ce proiecte există în această privinţă?

În ajutorul scafandrilor vor veni roboţi-submarini, adevărate caracatiţe mecanice, cum prevede proiectul «UNUMO». Roboţii care «văd, aud, înoată» vor aşeza conducte şi vor face montaje la fundul mării, la adîncimi de circa 250 m. În paranteză fie zis, tocmai cu un vehicul robot de cercetări subacvatice de acest fel a fost scoasă la suprafaţă bomba americană pierdută la Palomares.

Institutul francez al petrolului a realizat robotul-submarin «Télénaut» care, dotat cu aparate de filmat TV şi telemanipulator, poate efectua cercetări şi observaţii pe care le transmite la suprafaţă, precum şi unele operaţii simple: apucare, strîngere, ridicare. Cablul de ridicare folosit în prezent îi asigură o autonomie pînă la 300 m adîncime.

«SOLARIS» nu este numai numele unui interesant roman de anticipaţie scris de cunoscutul Stanislaw Lem, ci şi denumirea unui robot-submarin care foloseşte pentru deplasare două elice propulsoare telecomandate.

Proiectul «RUM» prevede crearea unui robot cu şenile care, deplasîndu-se pe fundul mării, va culege cu o mînă uriaşă materii prime de mare preţ. Alţi colegi neînsufleţiţi de-ai săi vor extrage diverse minereuri din bogatele zăcăminte submarine, vor monta agregate de foraj petrolier pe fundul mărilor, vor «recolta» flora subacvatică...

*

La suprapresiunile din adîncul mărilor şi oceanelor, pe solul radioactiv al planetelor încă neexplorate, în imediata apropiere a marilor incendii sau calamităţi şi, în general, în locuri inaccesibile omului — iată terenul de activitate de predilecţie al roboţilor creaţi de om pentru a-l ajuta, a-l înlocui acolo unde el nu ar putea rezista condiţiilor nocive ale mediului. În acest scop geniul uman a împrumutat roboţilor o parte din calităţile şi posibilităţile sale. Dar numai o parte...

Imitarea şi amplificarea mişcărilor omeneşti — o problemă aparent simplă dar în realitate foarte complicată.

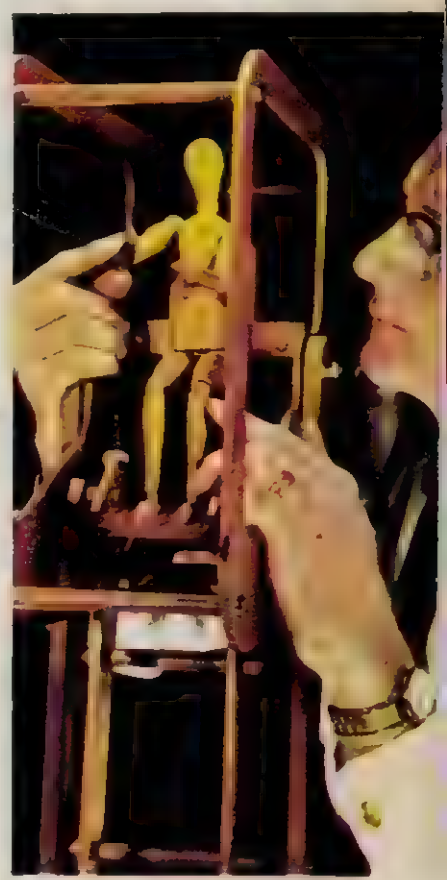

obotul construit de profeorul Silvio Ceccato cercează cu atenţie obiectele plaate în faţa ochilor săi, şi poi îşi aşterne «impresiile» n scris. Este primul robot în lume capabil de o asemenea performanţă.

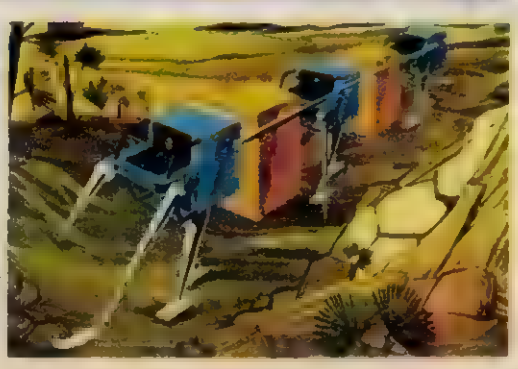

oate aşa vor arăta «pedibuatorii» de mîine, care vor ransporta cu uşurinţă, în zoe impracticabile, cele mai rele poveri.

cronică satirică

de Teodor MAZILU

MELANCOLIA PROȘTILOR

De o vreme, în domeniul gingaș al artei, proștii nu se mai înțeleg între ei. Proverbiala solidaritate a proștilor, emoționanta lor întrajutorare reciprocă, începe să se ducă de rîpă. Pe cît de mult s-au iubit cîndva, pe atît de mult se urăsc acum. Prostul găsea în celălalt prost un prieten, un frate de cruce gata să-i dea oricînd un pahar cu apă și calificativul de «genial»; acum fiecare prost vede în fratele său la fel de greu de cap un dușman, un rival. Era o vreme cînd prostia singură ajungea să reușești în viață, era chiar o greșeală s-o mai îndulcești sau s-o mai îmblînzești puțin, îi răpeai din puterea ei de granit.

Cum de a început războiul proștilor? Cum au început proștii să se demaște între ei, să se calomnieze, să se condamne, să se masacreze? Drama s-a născut în fiecare prost, luat individual; el nu s-a mai recunoscut ca atare, s-a dezis de el, cel dinainte, convins că și-a găsit capul pe care nu-l avusese niciodată. Prostul s-a hotărît peste noapte să fie inteligent, și atunci fratele lui de cruce i s-a părut, inevitabil, prost. A pornit la această cruciadă de la ideea sănătoasă că «cine strigă primul, ăla e». S-a grăbit să-i demaște prostia fratelui, ca nu cumva să-i demaște fratele prostia lui; totul e cine se scoală mai devreme. De aceea toți proștii au început să se scoale cu noaptea-n cap, s-o ia înainte, să fie primii indignați de mediocritate. De aici dueluri sîngeroase: «Tu ești mediocru». «Ba tu ești mediocru». «Tu ești schematic». «Ba tu ești schematic». «Tu-l copiezi pe Antonioni». «Ba tu-l copiezi pe Antonioni».

Prostul devenit deștept peste noapte urăște mediocritatea mai cumplit ca Voltaire. Simte că se sufocă. «Nu se mai poate trăi de atîta impostură. Prostia ar trebui pedepsită prin lege».

Totuși e bine că proștii se războiesc între ei. Din această încleștare tot mai cade un prost mai debil sau un idiot cu nervii mai slabi.

Am văzut însă un spectacol emoționant. Un prost viguros, cruce de voinic, pansa cu grijă maternă rănile care le căpătase în luptă un prost mai firav. Voia să-l însănătoșească, să-l pună pe picioare. Pînă la urmă, tot or să se împace între ei.

— V-aș sfătui să vizitați Țările de Jos...

carnet

de Aurel BARANGA

DISOCIAȚII

La început a fost cuvîntul, spune evanghelistul, și n-am motive temeinice să-l contrazic. Asta înseamnă însă că mai înainte a fost o epocă de liniște, și am toate justificările s-o regret. Să mă explic. Iau, seara, din cînd în cînd, masa la un restaurant, într-un decor decent, de o civilitate exemplară: fețe de mese albe, ospătari prevenitori, dornici să-ți ofere o oră de destindere meritată. Clienții au început să se cunoască între ei și schimbă zîmbete familiare.

La ora deșertului însă se produce catastrofa. Își face intrarea, tumultuoasă, un grup de tineri. Se așază, dau o comandă sumară și se dezlănțuie într-o discuție explozivă, haotică și nesfîrșită, cu obiectivul vizibil de a se face remarcați. Glume dubioase, limbaj colorat, de suburbie, și din cînd în cînd cîte o înjurătură de surugii turmentați.

Îi urmăresc împreună cu întregul restaurant și încerc să-i descifrez în psihologia lor alambicată și secretă; se cred spirituali și sînt numai jalnici: n-au aflat, la vîrsta lor, și n-au învățat cîteva norme de conviețuire, obligatorii, din care cea dintîi e respectul liniștii semenului tău. Nu s-au convins că vorba e de argint dar că tăcerea e de aur. N-au învățat să asculte.

Se simte din ce în ce mai tare nevoia de un cod al cuviinței, care să dea regulile discuției, principiile elementare ale unui dialog civilizat.

Știu, n-am uitat că tineretul a fost întotdeauna dornic de afirmare. Văd însă necesitatea urgentă a unui manual al bunelor purtări, care să explice diferența dintre afirmare și exhibiție și care să înfiereze «darea în spectacol».

Poate că n-ar strica, de asemeni, un poem închinat discreției, într-o epocă de explozivă și uneori excesivă expansiune lirică, după care, o comedie care și-ar propune satirizarea turbulenților, a gălăgioșilor, a euforicilor, a freneticilor dezlănțuiți și a furioșilor de meserie ar fi cum nu se poate mai oportună. Mă gîndesc că și un film pe această temă n-ar strica, avînd toate șansele să fie și comic, o specialitate filmistică — asta ca să mă exprim și eu în termeni de competență, care impun — în care n-am prea excelat în ultima vreme sau, mai exact, în care n-am prea strălucit de loc.

Pledez convins fiindcă problematica evocată, departe de a fi minoră, percutează niște straturi ale conștiinței profunde: cine nu știe să asculte, nu știe să vorbească.

La un examen al Institutului de artă teatrală și cinematografică, un profesor inspirat, dublat de un pedagog subtil, a dat nota maximă unui student nu pentru felul cum își debita partitura ci pentru felul atent cum știa să-și urmărească partenerul.

Aș fi fericit să aflu că se scrie o pagină de estetică actoricească închinată artei de a asculta, profitabilă nu numai viitorilor slujitori ai scenei, ci de uz salutar unor categorii de oameni mult mai întinse decît s-ar putea bănui.

Fiindcă există, din nefericire, foarte mulți oameni care nu știu să asculte. Trufași care își pregătesc mintal răspunsul înainte de a te fi auzit, indiferenți care te contrazic înainte de a te fi priceput, gălăgioși care țipă înainte de a te fi descifrat, sclavi toți ai unei elocințe torențiale, năvalnice, de cataclism.

Termenul civilizație implică, fără îndoială, sensuri multiple. Unul mi se pare însă deosebit de prețios: civilizat e omul care nu stingherește liniștea altuia.

Fără această dorință orice discuție e un dialog al surzilor și orice dezbatere, în doi sau în mai mulți, o infernală gălăgie.

La început a fost, fără îndoială, cuvîntul. El ne-a despărțit de plante și de animale. Să-l respectăm.

literare

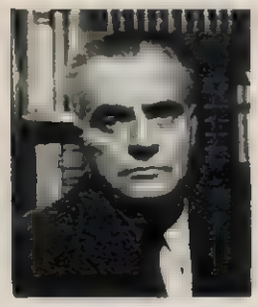

de G. DIMISIANU

ZAHARIA STANCU:

JOCUL CU MOARTEA

De curînd a ieșit de sub tipar o nouă ediție a romanului *Jocul cu moartea* de Zaharia Stancu, publicat acum de Editura pentru literatură în populara colecție Biblioteca pentru toți, act editorial menit să încununeze cariera prodigioasă a unei scrieri care, apărută pentru întîia oară în 1962, este deja tradusă, în străinătate, în vreo 10 limbi.

Deși poate fi discutată și ca operă de sine stătătoare, *Jocul cu moartea* își destăinuie întreaga mulțime de sensuri și implicații abia atunci cînd o integrăm vastului ciclu narativ din care face parte. Construcție de respirație amplă, inaugurată prin *Desculț* și continuată de *Florile pămîntului*, *Pădurea nebună*, *Constandina* etc., ea se află încă în elaborare, după cum ne anunță fragmentele din noua carte *Vîntul și ploaia*, la care scriitorul lucrează în acest moment.

Ca episod din frămîntata existență a lui Darie (personajul unificator al întregului ciclu), *Jocul cu moartea* urmează, cronologic, momentului evocat în *Florile pămîntului*: plecarea din sat a lui Darie, acum adolescent, la București, în împrejurări tulburi ce coincid cu izbucnirea primei conflagrații mondiale. *Jocul cu moartea* ne proiectează în plină viitoare a evenimentelor (toamna anului 1917), cartea fiind o carte de război, o carte-mărturie al cărei țel este «de a arăta, printr-o experiență de viață individuală jalnică și derizorie, experiența unui adolescent țăran din cea mai neînsemnată zonă a societății, atrocele proces de dezumanizare pe care îl provoacă războiul» (Radu Popescu: Prefață). O carte de război dar nu o carte de front, faptele petrecîndu-se pe un traseu mult îndepărtat de linia luptelor directe, undeva în interiorul imensei zone «ocupate de armatele imperiale germano-austrice», asta nediminuînd însă prezența războiului ca realitate copleșitoare, acaparantă.

Materia narativă a cărții se constituie, la fel ca în *Desculț* sau în *Florile pămîntului*, din confesiunea lui Darie, eroul care povestește, în aceeași tonalitate febril-tensionată, fantastica sa aventură din toamna lui 1917, aventură pe care titlul narațiunii *(Jocul cu moartea)* o rezumă simbolic. Vînzător de ziare pe străzile Bucureștiului ocupat, Darie e reținut de o razie militară laolaltă cu o ceată de indivizi fără căpătîi spre a fi trimiși cu toții la muncă forțată pentru nevoile armatei de ocupație. Îngrămădiți între pereții unui vagon de marfă, vagabonzii sînt expediați către frontul balcanic cu un tren ce transporta oi rechiziționate, de care ei trebuiau să îngrijească pînă la sosirea în punctul de destinație. Călătoria debutează sub auspicii infernale. Pentru a nu fi jefuit de către unul din confrații de detenție, Darie se apără cu cuțitul. Episodul se termină printr-o învălmășeală de nedescris, din pricina căreia vagonul-închisoare ia foc. Cei dinăuntru se aleg cu arsuri, unele foarte grave, dar călătoria continuă, de-a lungul României și Serbiei, întreruptă de staționări îndelungi sub focul bombardamentelor, al obuzelor care se încrucișează pe deasupra. Un drum al terorii, care sfîrșește prin a instaura între deținuți un climat de sălbăticie, astfel că fiecare îl pîndește pe celălalt căutînd clipa prielnică spre a-i face de petrecanie. Pînă la urmă Darie evadează de-aici, pornește către țară străbătînd Macedonia și Bulgaria, nu singur ci însoțit tocmai de individul cu care se încăierase la început. Urmează o nouă serie de aventuri-limită, mereu în vecinătatea morții, pînă ce ajunge în țară, la București, unde camaradul lui Darie cade imediat din nou în mîinile poliției, care îl arestează ca falsificator de monede, iar Darie își reia ocupația de vînzător de ziare pe străzile Capitalei.

Interesul deosebit al povestirii provine din două direcții: sînt pe de o parte impresionantele tablouri ale războiului, imaginile violente, șocante, ale unei lumi dislocate din făgașele ei, imagini transcrise în maniera atît de personală a lui Zaharia Stancu, amestecînd realismul necruțător, de crude efecte, cu lirismul generos și debordant, pictura de scene atroce cu poezia înviorătoare și senină; celălalt aspect care ne solicită în chip special în *Jocul cu moartea* este relația foarte stranie dintre cei doi eroi-rătăcitori, dintre Darie și celălalt vagabond, poreclit Diplomatul. Acesta e un declasat, un boier decăzut, fost diplomat, de unde și porecla, individ descompus, ros de vicii, amestec de lașitate și spirit agresiv, poltron și rapace, cînd umil cînd arogant, imprevizibil totdeauna în reacții. Un ciudat complex de afecte se instaurează între cei doi, o inexplicabilă atracție, cu toate că sînt naturi atît de diferite. Raporturile dintre ei încep printr-un conflict, cum arătam și mai sus, soldat cu înjunghierea de către Darie a Diplomatului. Tot Darie îl va îngriji însă apoi, tămăduindu-i rana și ajutîndu-l să se vindece. Cînd au prilejul, evadează amîndoi pornind pe un drum plin de primejdii. Îi apropie faptul că sînt singuri, sentimentul că numai împreună vor putea ieși la un liman; ceva îi desparte totuși în permanență, și adesea atît de profund încît mereu sînt cu mîna pe cuțit, gata să se sfîșie. Încercările prin care trec sînt sporite înmiit de această perpetuă tensiune existentă între ei, dar și atenuate întrucîtva de o secretă și inexplicabilă simpatie reciprocă, sentimente contrarii dar coexistente.

Sensul fundamental al narațiunii lui Zaharia Stancu este, desigur, sublinierea valorilor umane, încrederea în forța de persistență a ființei și demnității chiar în împrejurările de constrîngere și aservire brutală determinate de război.

COLIERUL DE PERLE

«LITERATURA ESTE ATUNCI CÎND...»

(Culese la examene de literatură).

- Idila este o figură de stil folosită des în poeziile de dragoste...
- Tema alcadelui din Zalamcea a lui Calderon este o temă pe viață și pe moarte.
- Cînd Ulise află că fusese mîncat împreună cu tovarășii săi, se gîndi că este cazul să fugă.
- Literatura este atunci cînd unii scriu, alții citesc și alții critică.
- Cîteva titluri de opere literare: «Un capriciu al lui Alfred» de Musset, «Operele complete ale marchizului de Sartre», «Vă place Brassens?» de Francoise Sagaan, «Comedia eroilor» de Shakespeare, «Din jale s-a înfruptat Electra» de O'Neill.
- Catrenul este o poezie care are numai opt versuri.
- Cuvintele sinonime se utilizează cînd nu cunoaștem ortografia celor pe care vrem să le întrebuințăm.
- Balzac a dus o viață foarte prozaică. De aceea el a ajuns un mare prozator.
- Scena se petrece în iad, eroul pozitiv fiind dracul.
- Severitatea lui Boileau în judecarea operelor literare era foarte mare. El a interzis poeților mediocri orice posteritate.
- Corneille a devenit celebru datorită cidrului.
- Romanticii se deosebeau de clasici prin preferința pe care o aveau pentru roman. De unde și numele.
- Jules Verne a fost un scriitor fantezist pe care l-am admirat ca actor în rolul lui Phileas Fogg.

PALTONUL ÎN PERICOL!

O casă de modă din Viena propune noul costum bărbătesc «termoelectric», care — alimentat de o sursă electrică formată din cîteva baterii minuscule — ar face lipsită de obiect utilizarea unor veșminte mai groase.

MISS CARTING — 1968

Înaintea desfășurării Campionatului mondial de carting de anul acesta, care va avea loc în Anglia, s-a ținut o conferință de presă cu care prilej au fost prezentate mașinile înscrise în probele finale ale campionatului. Pentru ca ziariștilor și publicului de față să nu li se ofere doar fierărie, mașinile au fost prezentate de tinere fete ca cea din fotografia noastră, Marnie Cahill (22 de ani) din Brighton, care a și primit titlul de «Miss Carting — 1968».

CINE A FOST PAZVANTE CHIORUL?

Ce ne spune istoria despre personajul pe care tradiția populară l-a păstrat drept reprezentantul epocii definite «ca pe vremea lui Pazvante Chiorul...», cu semnificația unor vremuri tulburi, de groază și jaf?

Pe numele său adevărat și întreg Osman Pasvantoglu, a fost un vestit șef de bandă. Clericul oltean Dionisie Eclesiarhul, în «Cronograful Țării Românești de la 1764 pînă la 1815», îl califică drept «măestru și chitit la minte» și-i dă titlul de «Măria-sa Pasvantoglu», iar Nicolae Iorga, în Istoria românilor, îl compară cu «Bonaparte însuși».

Originar din Bosnia, odinioară provincie a Turciei europene, el descindea dintr-o familie de bandiți a cărei căpetenie era chiar tatăl său, Pasvan, cetățean turc. Pentru contribuția sa la o victorie a armatei turcești, sultanul Selim — drept răsplată — îl iartă de pedeapsa cu moartea, aplicată celorlalți bandiți, și-i dădu în stăpînire cîteva sate din jurul Vidinului. Ambițios și neastîmpărat din fire, Pasvantoglu adună în preajma sa o ceată de vagabonzi, tîlhari, nemulțumiți — denumiți după numele său «pasvangii» — și se răscoală contra Porții otomane. După ce, în 1794, ocupă Vidinul, începe să facă dese incursiuni de jaf în satele din jur și, un an mai tîrziu, trece și în Țara Românească, unde pradă și arde satele din apropierea Dunării. Pentru reprimarea răzvrătitului, sultanul trimite mai multe oști dar Pasvantoglu le învinge, își ia titlul de «pașă de Vidin» și bate chiar și monedă proprie.

În 1804 el încheie pace cu sultanul, iar în 1806 își retrage bandele ce invadaseră Oltenia. Un an mai tîrziu moare, după ce exercitase, pe ambele maluri ale Dunării, o incontestabilă autoritate militară independentă.

C. SIMIONESCU

Nu se știe de ce Pasvante purta poreclă «Chiorul», dat fiind că, așa cum e înfățișat în alăturata gravură (executată la Dresda după un tablou semnat Garnier) eroul nostru are amîndoi ochii întregi.

PĂLĂRIA MELOMANULUI

O firmă vest-germană a pus în circulație pălării bărbătești «transistorizate», care au montat sub calotă un aparat de radio minuscul, permițînd purtătorului să asculte melodia preferată fără să aibă mîinile ocupate

Valeria Seciu și Cosmin Gheară în căutarea Otiliei și a lui Felix.

«Otilia este oglinda mea de argint»

«ENIGMA OTILIEI», ÎN PREGĂTIRE LA NAȚIONAL

Poate că dacă filmul (dar de ce am absolvi scena?) nu s-ar fi îndeletnicit cu consecvență să ne furnizeze atît amar de deceptii în materie de ecranizări, poate că dacă n-am ști de mult cîte zone rămîn descoperite și cîte arme și bagaje rămîn la ușă atunci cînd romanul se mută din carte pe ecran sau scenă, poate că, în acest caz, vestea că Naționalul repetă o dramatizare a «Enigmei Otiliei» am putea-o primi numai cu firescul sentiment de bucurie, fără acea umbră de îngrijorare care îl însoțește acum îndeaproape. Dar oare te poți opri să-ți amintești acea tristă meditațiune a lui Călinescu (referitoare tot la spectacolul de teatru) în care spunea că «autorii vii pot reclama, dar morții, din păcate, nu», la care adăuga imediat convingerea sa că «un regizor realist interpretează piesa, dar nu colaborează cu ea»? Sigur, îți amintești de ele, și mai ales atunci cînd afli — cu oarecare uimire — că dramatizarea aparține unui tînăr și încă prea puțin cunoscut regizor de la televiziune, Iosif Bîtă, și cînd afli — spre liniștirea ta — că spectacolul e regizat de Ion Cojar. Nu se poate face nici un pronostic în faza actuală a repetițiilor, asupra spectacolului; Cojar crede că va fi o lovitură, și e foarte bine că el o crede — credința e contaminantă. Un lucru e sigur: pentru acest mare roman de factură clasică, balzaciană, în care se aprind momente de transfigurare poetică și se vădește și un foarte modern interes îndreptat spre psihologiile paradoxale, pentru transpunerea scenică a acestui roman, spuneam, Cojar este — cred eu — regizorul nimerit. Profesiunea lui de credință scenică e fără fisuri, realistă; a demonstrat-o (excelent!) cu «Luceafărul» său din stagiunea trecută, cu «Amintirile a două dimineți de luni», cu mai vechiul său spectacol de un realism poetic «Nu sînt Turnul Eiffel», și mi-o împărtășește iarăși și mie, cu aceeași francheță și lipsă de snobism «modernist» pe care le

practică dintotdeauna: «Continui să cred cu convingere că una din cele mai fericite experienţe ale teatrului este cea realistă, şi mă refer — desigur, ocolind naturalismul — la acel realism direct, liber, lucid, dezlegat de convenţionalisme şi reticenţe. În momentul în care accepţi adevărul că în centrul artei stă omul cu toate aspectele şi implicaţiile ce decurg din existenţa lui recunoşti totodată şi faptul că această realitate concretă are dreptul să fie reprezentată fără travestiuri, fără alterări».

Nu ştiu exact — deşi bănuiesc — ce ar putea gîndi despre această convingere adepţii expresiilor teatrale moderniste, dar remarcăm că Ion Cojar se întîlneşte perfect cu punctul de vedere călinescian în materie de teatru. (De altfel, acum cîţiva ani tot Cojar a fost acela care a pregătit pînă în faza finală piesa lui Călinescu «Ludovic al 19-lea», şi nenumăratele discuţii avute atunci cu autorul au fost fără îndoială profitabile şi pentru spectacolul cu «Enigma Otiliei», pe care nu-l anvizaja poate nimeni pe atunci.) Nu mă pot totuşi opri să nu-l întreb dacă are sau nu conştiinţa riscului artistic pe care îl presupune această temerară întreprindere.

— Fără îndoială că o am, dar chiar cu riscul că dramatizarea nu poate cuprinde totul, că sînt lucruri care se pierd, că e pe alocuri statică — şi sentimentul acesta ne stăpîneşte acum şi pe mine, şi pe actori — chiar cu acest risc romanul nu pierde, dar teatrul cîştigă. E aici o chestiune de opţiune. Rar am întîlnit un text care să ofere actorilor atîta bogăţie de material dramatic şi caracterologic; ar fi fost o imensă pierdere pentru teatru să nu-l folosească, mai ales că, nu uitaţi, el a fost pus la dispoziţia unei echipe de actori — cea a Naţionalului — cu putere compoziţională binecunoscută.

*

Nu ştiu dacă treaba aceasta poate încuraja sau, dimpotrivă, paraliza fantezia unui om de teatru, dar Călinescu îşi descrie personajele, cadrul existenţei lor, atmosfera, întîmplările, cu o minuţiozitate şi cu o pasiune a detaliului duse pînă la ultimele consecinţe. Cine a citit romanul ştie perfect cum arată vizuina crăpată şi scorojită a Giurgiuvenilor, îl cunoaşte pe Felix cu faţa-i juvenilă şi uşor feminină, cu culoarea măslinie a tenului şi cu tăietura elină a nasului; îl vede întocmai pe Pascalopol, cu mustaţa căruntă,tunsă englezeşte, cu parfumul său discret şi lanţul greu de aur de la ceas; îl vede aidoma pe acest harpagon clasic care e Costache Giurgiuveanu, tatăl adoptiv al Otiliei, cu calviţia lui totală, cu buzele întoarse în afară şi galbene de prea mult fumat, acoperind numai doi dinţi vizibili, ca nişte aşchii de os; o vede pe mătuşa Aglae, baba absolută, fără cusur în rău, cu faţa ei gălbinicioasă, încreţită mărunt,şi cu coafura japoneză în creştet; îl vede pe unchiul Simion, cu broboada pe umeri şi pîslarii verzi, brodînd sîrguincios şi senil la gherghef; pe Stănică Raţiu perorînd, cu geniu al lichelismului, demagogicele sale tirade familiale; îl vede pe Titi legănîndu-se într-una pe masă, întrîu dulce şi cretină distracţie; mă rog, vede întocmai, în toate culorile, cu toate haşurările, toată această monstruoasă lume vênală, hulpavă, fără urmă de scrupul, în care au fost aruncaţi cei doi orfani, Felix şi Otilia, cuplu pur, aspirînd spre sublim, Felix cu candorile vîrstei, Otilia cu reacţiile ei neaşteptate, capricioase, enigmatice. Închidem ochii, îi vedem lîngă noi («Eu însumi — spunea Călinescu — ieşit din condiţia subiectivă a născocitorului, citind cartea ca pe o operă a unui alt autor, sînt urmărit de figurile ei şi am sentimentul că fac parte din lumea în care am trăit şi trăiesc») şi ne creăm fiecare, mintal, un spectacol al nostru, peste care sîntem stăpîni absoluţi, regizor, şi actor, şi public totodată. Şi iată că va trebui să confruntăm «spectacolul» nostru personal cu cel de pe scena Naţionalului, şi teamă mi-e (teamă?!) că va trebui să spulberăm orgoliile de «creatori pe cont propriu». Pentru că aici Pascalopol ne va fi prezentat (şi poate disculpat), cu ştiuta-i alură distinsă, de Geo Barton; pentru Simion va broda la gherghef şi va face scene de demenţă senilă Al. Giugaru, iar rapacitatea vicioasă a lui Costache o va bîlbîi pe scenă Fînteşteanu; veninul Aglaiei va fi revărsat în tot locul cu ajutorul Mariei Voluntaru, iar Eugenia Popovici va da Marinei, sîntem siguri, mult mai mult relief decît îi oferea dramatizarea; Stănică Raţiu va fi — pot să pariez că aţi ghicit — Dem. Rădulescu, şi-l sperăm mai puţin simpatic decît presupunem că ar putea să-l facă actorul. Şi pentru că nu putem aici decît să-i citîm, să-i citîm măcar pe ceilalţi interpreţi: N. Brancomir, Raluca Zamfirescu, Mitzura Arghezi, Cristina Bugeanu, Ioana Bulcă, Didona Popescu, Ion Henter, Popovici Poenaru... Dar cuplul central, dar Otilia, dar Felix? Călinescu mărturisea odată că «Otilia este eroina mea lirică, proiecţia mea în afară ..., este tipizarea mea fundamentală în ipoteza feminină. Otilia este oglinda mea de argint». Suficient pentru a înspăimînta orice interpretă care ar trebui să aducă în scenă nu numai acele multiple Otilii existente în carte (şi cea adolescentină, pură, şi cea tandru capricioasă, şi cea lucidă, şi cea uşor iresponsabilă), dar şi o Otilie-Călinescu, summa summarum, fascinantă, transparentă şi totuşi enigmatică. O va interpreta Valeria Seciu. Ce putem spune despre fata aceasta fragilă, cu ochii imenşi care-i devorează obrazul, cu o feminitate delicată dar şi cu surprinzătoare accente de vigoare artistică, despre această tînără actriţă pe care am văzut-o atît de puţin pe scena Naţionalului dar care ne-a demonstrat că o dată văzută nu se mai lasă uitată, ce putem spune despre ea care să nu sune convenţional sau hazardat? Că e interpreta ideală? Că va face o Otilie de neuitat? Să lăsăm aprecierile pentru după premieră şi să spunem acum doar atît: credem în ea.

Iar Felix, Felix înseamnă marea îndrăzneală de distribuţie a lui Cojar: un fost student al său, proaspăt absolvent de institut, cu faţa juvenilă şi uşor feminină, cu un ten de culoare măslinie şi un nas cu tăietură elină. Se numeşte Cosmin Gheară. Poate că din octombrie încolo, după premieră, vom afla că trebuie să reţinem şi acest nume.

Sanda FAUR

Fotografie de Tr. PROSAN

film

VIN CICLIŞTII

După ce-am înghiţit «Zile de vară» şi «K.O.» unul după altul, cu ochii strînşi, ca pe un medicament amar, zicîndu-ne «gata, bine că s-a isprăvit», iată că un alt film vine să ne amintească soarta cum nu se poate mai tristă a comediei noastre cinematografice. Înjghebarea dramatică a filmului «Vin cicliştii» (scenariul — Alexandru Struţeanu şi Em. Valeriu) a prins între iţele ei cîteva personaje-fantoşe care se ceartă pentru pricini care ţin, chipurile, de o onoare sportivă dar care nouă ne apar îngrijorătoare pentru nişte capete mature. Într-o declaraţie anterioară, regizorul, Aurel Miheles, declara, pe bună dreptate, că «sportul în sine nu are nimic care să stîrnească rîsul, cere eforturi diavoleşti, de aici încercarea de a face o comedie nu lipsită de un anumit dramatism». Nici vorbă de dramatism şi nici de vreun zîmbet cinstit, atîta vreme cît comentatorul ne informează că «sportivii dorm împrăştiaţi fiindcă ei prin somn visează la recorduri», iar un eróu răspunde falnic cum că Lorelei este «roşcovana care spală vase la cantină», atîta timp cît sîntem obligaţi să-l vedem pe Mircea Albulescu, acest viguros actor de teatru, stingherit şi ameninţat de un personaj de dragul căruia trebuiesă recite poezii stupide, să se cţţere în vîrf de munte ca să arunce de acolo o cunună de lauri etc., iar pe colegii săi Ştefan Bănică şi Dem. Rădulescu — trăgînd, cam fără curaj, spre micile lor poante care cam aduc a manierism. Pentru a cîta oară Puiu Călinescu răsare într-un film pentru a înscrie acolo un moment penibil?

Doar Ştefan Tapalagă — interpretul eroului principal — actor care ştie să-şi conducă inteligent predispoziţiile comice, a reuşit să-şi menţină personajul într-un echilibru onorabil. Cît despre partenera lui, Ana Szeles (se înţelege că în film există şi o idilă), n-a avut altceva de făcut decît să împrumute eroinei sale fantomatice un zîmbet stereotip pe care-l ştim bine din vreo alte cîteva pelicule. Absolut în trecere pe ecran: Vasilica Tastaman, Stela Popescu, Viorica Farkaş, Valeria Marian, Mariana Cercel.

Magda MIHĂILESCU

Vasilica Tastaman, Ştefan Tapalagă, Ana Szeles — cicliştii filmului.

tv

muzica și noi

Noi, cei din Capitală și din împrejurimile ei, putem asculta diseară, în cadrul sărbătoririi centenarului Filarmonicii bucureștene, Simfonia a IX-a. Prilej de a reflecta la evaziabsența muzicii din programele televiziunii. Nu mă refer, bineînțeles, la valurile de muzică zisă ușoară care se revarsă necruțător asupra noastră din difuzorul televizorului, din cel al radioului, pe toate lungimile de undă. Este în curs de ani de zile o acțiune — nu premeditată dar foarte eficace — de îngustare a orizontului muzical al publicului larg. În mii de combinații mai mult sau mai puțin izbutite, aceleași însăilări ușurele de melodii care se adresează exclusiv urechii, și încă unei urechi nu prea pretențioase, tind să acapareze în întregime atenția amatorilor de muzică. E suficient să privești schema programelor săptămînale ale televiziunii. Muzica simfonică ocupă un loc cu totul neînsemnat: o singură emisiune, joi seara, pe canalul cu puțini auditori. Muzica de cameră nu apare decît cu totul întîmplător și foarte rar. Nu i s-a atribuit deocamdată un spațiu propriu, așa cum au de pildă... romanțele. Foarte utile, binevenite și îndeobște bine întocmite, emisiunile consacrate «culturii muzicale de-a lungul timpurilor» nu pot suplini emisiunile muzicale propriu-zise. Menirea lor este de a informa, de a oferi cunoștințe elementare de istorie a muzicii, nu de a ne da ocazia să ascultăm muzică. Rubrica «Mari interpreți» nu poate mijloci nici ea decît prezentarea unor fragmente de opere muzicale.

Prin alungarea muzicii culte la periferia programelor ei, televiziunea aduce o nedorită contribuție la acreditarea ideii că această muzică ar fi rezervată inițiaților, că ea ar plictisi publicul larg, că ascultarea ei ar fi o corvoadă obositoare sau o jertfă făcută snobismului. Școlile noastre nu pregătesc copiii pentru a înțelege și iubi muzica. Învățămîntul muzical în școlile de cultură generală și în licee are un caracter tehnic și istoric, nu artistic. La terminarea școlii, noțiunile despre gamele cromatice se vor estompa și se vor depozita în spațiul acela inert, vag, al memoriei, în care rămîn nefructificate și cunoștințele despre sistemul digestiv al reptilelor, și cele despre era mezozoică. Muzica va însemna, pentru majoritatea absolvenților, ritm de dans modern și romanțios cîntec de iubire. Televiziunea, ca și radioul, le furnizează tone de muzică ușoară și ușurică, de proveniență autohtonă și străină.

Orice telespectator poate enumera pe nerăsuflate o duzină de formații de tip «Sincron», dar cîte formații de muzică de cameră ne-a ajutat televiziunea să cunoaștem? Dacă cineva și-ar propune să întocmească o listă a capodoperelor muzicii universale prezentate pe micul ecran într-un an cînd nu se desfășoară «Festivalul Enescu» ar termina foarte repede și cu rezultate de loc mulțumitoare. Cronica de față se referă la prigonirea muzicii, la desconsiderarea ei globală de către cei ce hotărăsc structura programelor. O analiză a conținutului foarte puținelor emisiuni de muzică ar duce la concluzii nu tocmai îmbucurătoare privind absența aproape totală a școlilor și orientărilor contemporane. Dar o asemenea analiză ar presupune că pornim de la premisa prezenței muzicii pe micul ecran. Din păcate, nu este cazul.

Poate că toate discuțiile îngrijorate despre criza creației și interpretării de muzică ușoară ar fi fost mai concludente dacă s-ar fi referit la raportul dintre aceasta și adevărata muzică, aceea care se adresează nu numai urechilor ci și sensibilității și inteligenței. Am fi descoperit poate că cei mai mulți dintre tinerii noștri cîntăreți care se vor vedete internaționale nici nu cunosc și nici nu îndrăgesc de fapt muzica.

La centenarul Filarmonicii să reflectăm cîteva minute asupra rolului pe care îl rezervăm în desfătarea noastră artistică cea de toate zilele.

F. A.

P.S. *Datorez, evident, unei simple coincidențe bucuria de a-mi vedea îndeplinită o dorință la scurtă vreme după formularea ei: tot în această seară începe prezentarea serialului în 26 de episoade realizat după romanul «Forsyte Saga». Rog însă insistent pe tovarășii de la televiziune să țină seama măcar o singură dată de o sugestie exprimată în cadrul rubricii de față și să schimbe orarul programării. E realmente păcat să fie lipsiți de posibilitatea de a urmări această remarcabilă ecranizare atît telespectatorii care nu locuiesc în zona privilegiată acoperită de programul 2, cît și cei ce nu se vor putea decide să rămînă în fața televizorului 26 de seri de sîmbătă, consecutiv. Pentru serialele de acest tip este preferabil să se aleagă o seară neutră, la mijlocul săptămînii, și un canal accesibil tuturor.*

film

telegrame

● *În 1958 Alain Delon și Romy Schneider au fost parteneri într-o foarte romantică peliculă, «Christine». După 10 ani apar din nou împreună în* **Piscina,** *film pe care-l realizează în prezent regizorul francez Jacques Deray.*

● *Regizorul englez Ken Annakin («Acei oameni minunați în mașinile lor zburătoare») are ambiția să realizeze un film al cărui personaj principal să fie de data aceasta automobilul. Titlul spune totul:* **Rally-ul Monte Carlo și jazul acela.** *O curiozitate: în film sînt foarte puțini bărbați. În schimb nu lipsesc actrițele. Rolurile principale sînt deținute de Marie Dubois, Mireille Darc și Annabella Incontrera.*

● **Strașnic** *se intitulează filmul pe care-l pregătește Jules Dassin pentru studiourile Paramount. Distribuția este alcătuită în întregime din actori de culoare.*

● *Actrița sovietică Viktoria Feodorova, pe care am aplaudat-o puternic în scurtmetrajul «Doi» al lui Mihail Boghin, a fost solicitată de regizorul Grigori Roșal pentru noul său film* **Viețuind alături.**

● *Cunoscuta melodie* **Hello, Dolly** *servește deopotrivă drept titlu și drept fond muzical pentru un film turnat în studiourile 20th Century Fox. Interpreții principali: Louis Armstrong și Barbara Streisand.*

● *De curînd Catherine Deneuve a pășit într-o nouă etapă a carierei sale: cea hollywoodiană. Regizorul american Stuart Rosenberg a ținut cu orice preț ca actrița franceză să fie vedeta filmului său* **Nebunii din aprilie.** *După primele zile de turnare, Rosenberg declara revistei Newsweek: «Este una dintre cele mai bune profesioniste din cîte mi-a fost dat să întîlnesc în munca mea».*

● *Actrița engleză Sharon Tate (în fotografie) va fi partenera lui Dean Martin în filmul* **Echipajul naufragiat.**

▼

știință și artă în studiul pieței

Dr. Constantin Drăgan — vicepreședinte pentru Europa al Federației internaționale de Marketing și unul dintre întemeietorii Asociației italiene de Marketing, recent ales și președintele Asociației spaniole de Marketing — este unul dintre pionierii pe plan european al noilor metode de studiere a pieței, cunoscute sub numele generic de marketing. Îmbinînd munca de cercetare cu activitățile industriale, dr. C. Drăgan a întemeiat organizații de distribuire a gazelor lichefiate în zece țări europene și în Africa de sud. Plecat din România în anul 1938, domnia-sa s-a stabilit în Italia, unde trăiește în prezent, desfășurînd importante acțiuni culturale și științifice de cooperare intereuropeană în cadrul Fundațiilor europene Dragan, pe care le-a înființat la Veneția, Roma, Paris, München, Atena și Palma de Mallorca — Spania, fundații care, printre altele, au acordat burse unor cercetători din țara noastră. În ultimul an circa 15 cercetători români au beneficiat, cu rezultate rodnice, de aceste burse care, după cum ne informează dl. C. Drăgan, urmează a fi extinse.

La Palma de Mallorca, Fundația Dragan își propune să înființeze o universitate consacrată științelor social-economice, marketing științific management, econometrie, cibernetică, sociologie etc. Universitatea va fi rezultatul unei cooperări multilaterale între diferite țări, printre care un loc important, ca număr de studenți și participări în corpul profesoral, este rezervat țării noastre.

INTERVIU CU DR. CONSTANTIN DRĂGAN, VICEPREȘEDINTE PENTRU EUROPA AL FEDERAȚIEI INTERNAȚIONALE DE MARKETING

de prof. dr. M. DEMETRESCU

— Împreună cu prof. Guglielmo Tagliacarne ați început încă în urmă cu aproape 20 de ani cercetări în domeniul studierii pieței. De aceea prima noastră întrebare vă solicită o definiție: ce este marketingul?

— În general, prin marketing se înțelege ansamblul activităților legate de conducerea fluxului de bunuri și servicii către consumatori, în cantitățile, calitățile și la prețurile cerute de aceștia, la locul și la timpul dorit de ei, asigurîndu-se pe aceste căi crearea de beneficii întreprinderii.

O NOUĂ OPTICĂ A ÎNTREPRINDERII

Orice definiție este însă puțin încăpătoare pentru adevărurile vieții. După părerea mea, marketingul este în primul rînd un nou mod de a vedea problemele întreprinderii, o nouă optică economică. Pornind de la identificarea sau chiar stimularea și crearea cererii actuale și viitoare de consum, metodele de marketing fasonează profilul producției în mod corespunzător, introducînd o riguroasă raționalitate în toate procesele vehiculării mărfurilor de la producător la consumator, fie acesta o persoană fizică, fie o întreprindere sau instituție — dacă este vorba de consumul industrial, productiv.

Optica veche a întreprinderii pornea de la tehnică, de la produs și fabricarea lui, după care urmau eforturile pentru desfacerea sortimentului. Marketingul era ceva auxiliar, un rău necesar, care de cele mai multe ori nu se integra în funcțiile conducerii. Dacă vînzările erau slabe, toată vina cădea pe aparatul de desfacere, pe metodele de comercializare, publicitate etc. În noua concepție, întreprinderea orientează întreaga sa politică de producție și desfacere pornind de la analiza nevoilor, dorințelor și preferințelor consumatorului. Sursele de informații pentru această analiză provin atît din rețeaua comercială cît mai ales din abordarea directă a consumatorilor, prin contacte nemijlocite cu aceștia, prin studierea conduitei lor cu ajutorul anchetelor de opinie reprezentative, cercetărilor motivaționale, testelor, procedeelor experimentale etc. Studierea cererii este astfel preluată într-o mare măsură de către industria însăși. Vechile metode de cercetare ale pieței și consumatorilor nu mai erau compatibile cu complexitatea relațiilor create în societatea contemporană de avîntul fără precedent al științei și de transferul rapid al cuceririlor acesteia în tehnologie și în societate.

Dezvoltarea marketingului este o expresie a necesităților obiective și crescînde de a se obține tot mai multe cunoștințe fundamentate despre cumpărători și despre procesele complexe și mobile ale societății privite din punctul de vedere al pieței.

Tehnicile de cercetare cu care marketingul abordează aspectele obiective ale pieței și perfecționarea sistemelor de vehiculare a mărfurilor sînt preluate din statistica matematică și din econometrie; metodele și procedeele de studiere a laturilor subiective ale pieței sînt împrumutate din psihologia socială și individuală, iar statisticile social-economice ale marketingului, ca serii cronologice și fenomene de masă, constituie un cîmp de aplicații pentru toate științele sociale. Dezvoltarea marketingului este legată și de progresele înregistrate în cibernetica economică și în unele discipline ale științei întreprinderii, ca organizarea producției și a muncii, calculul costurilor, contabilitatea etc.

Marketingul se integrează astfel în rîndul acelor științe care sînt orientate către cunoașterea legităților statistice ale manifestărilor și activităților oamenilor în societate, fiindu-i rezervat sectorul cunoașterii comportamentului consumatorilor și al anticipării transformărilor ce vor avea loc în viitor pe piață.

Explorînd perspectivele dezvoltării vînzărilor, fiecare nouă cercetare caută să clarifice factorii care influențează un proces complex al pieței, și în acest fel descoperă domenii noi de cunoștințe științifice, meto-

(Continuare în pag. 24)

Mașină de calcul pentru prelucrarea datelor furnizate de anchetele de opinie publică.

Anchetă de opinie în presă: «Cu cine merg femeile să cumpere confecții?» «De cîte ori sînt însoțite de soți?» Sînt și aceștia factori de care trebuie să se țină seama.

dologice, tehnici și procedee de analiză și previziune.

Marketingul nu este însă numai o știință ci și o artă, așa cum sînt arhitectura, medicina, avocatura. Cercetătorii și specialiștii în marketing, ca și cei ce utilizează rezultatele activității lor, trebuie să aibă însușiri multidimensionale: spirit de creație și putere de sinteză, capacitate de decizie dar și suplețe în gîndire, o conștiință teoretică și o

Dispozitiv care, conectat la aparatele de radio și televiziune, permite măsurarea timpului de audiere și, respectiv vizionarea. Un mijloc de a investiga comportamentul publicului față de diversele programe.

Ilustrație la o altă anchetă, publicată într-o revistă vest-germană, ale cărei rezultate au arătat nivelul veniturilor populației din Hamburg și, în raport cu aceasta, banii de buzunar pe care îi primesc copiii.

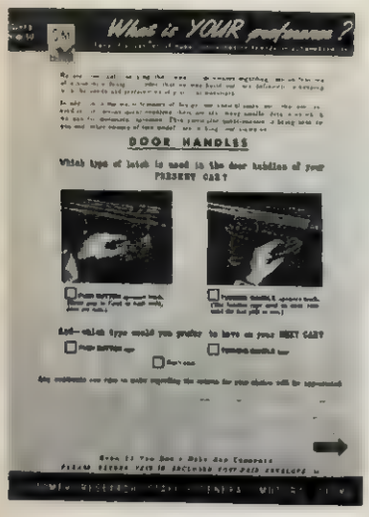

Formular de anchetă prin poștă, privind preferințele cumpărătorilor în legătură cu două tipuri de dispozitive de deschidere a portierei automobilului: «Ce tip de clanță aveți la actualul dv. automobil? Și ce tip ați dori pentru viitorul dv. automobil? Toate argumentele pe care le veți aduce pentru a explica motivul preferinței dv. vor fi luate în considerare».

experiență științifică care să permită manipularea instrumentarului tehnicilor cantitative de măsurare a dependențelor dintre cauze și efecte. Dar, pe lîngă aceste caracteristici științifice, mie mi se par de o importanță deosebită acele calități care fac din marketing, și mai ales din utilizarea rezultatelor lui, o artă: un penetrant spirit de observație și de identificare a realităților — mai cu seamă pentru descoperirea nevoilor încă nesatisfăcute ale pieței — pasiunea de a crede în eficiența ideilor și curajul de a înfăptui cu perseverență concluziile întemeiate la care s-a ajuns.

RADAR PENTRU DECIZII

— Orice formă de cercetare marketing care nu este destinată rezolvării unei probleme concrete aparține domeniului cercetărilor fundamentale. Cu toată importanța științifică a acestora din urmă, am dori să ne arătați utilitatea practică imediată a marketingului, ce ne oferă el și ce aplicații concrete are?

— Cercetările de marketing au o mare diversitate, îmbrățișînd la un grad de detaliere accentuat domenii extrem de variate. Pot fi astfel cunoscute, descrise și anticipate comportamentul de cumpărare și manifestările unor consumatori de cafea, de pildă, felul cum cumpărătorii apreciază echipamentul nou al unui magazin sau decorarea vitrinelor acestuia, ori cum se înzestrează familiile cu bunuri de uz îndelungat. Există măsurători pentru relația dintre creșterea venitului cumpărătorilor și consumul lor de carne sau frecventarea restaurantelor; pot fi estimate efectele unui anunț publicitar, pot fi testate gusturile publicului pentru diferitele calități ale unei băuturi sau pot fi stabilite posibilitățile de extindere a congelării la diferite produse alimentare. Rentabilitatea unor îmbunătățiri aduse la mijloacele de transport în comun poate fi evaluată tot așa de bine ca și eficiența extinderii sistemului de vînzări cu plata în rate la aparate electrocasnice sau confecții, după cum se pot cunoaște părerile personalului sanitar privind un nou medicament. Pentru fundamentarea unor investiții sau construcții de fabrici, studiile de marketing sînt inevitabile, atît în ce privește spălătoriile mecanice, fabricile de hîrtie sau cele de concentrate de răcoritoare. Indiferent dacă este vorba de preparate de carne ambalate, de un nou tip de îmbuteliere a sticlelor cu lapte ori de un sortiment nou de panificație, de construcție a unei stațiuni turistice, a unei fabrici de articole de îmbrăcăminte sau de un nou tip de asigurare, în toate cazurile trebuie cunoscute consumul populației, reacțiile cumpărătorilor.

De o mare importanță sînt cercetările psihosociologice care ne arată, de pildă, că pentru consumatori ciocolata nu este numai un produs dulce ci și o sinteză de calități, inclusiv de vitamine. Cercetările motivaționale ajută la înțelegerea cauzelor care frînează expansiunea unui produs — cum a fost cazul cu supele deshidratate sau cu nescafé-ul, care la început nu se puteau vinde fiindcă gospodinele aveau o proastă impresie despre ele.

Numai prin cercetări de marketing poate fi dată o justă soluționare unor probleme ca amplasarea unui magazin sau centru comercial, nivelul necesar al reducerii prețurilor la soldările sezoniere, utilitatea înființării unui nou raion într-un mare magazin sau orarul de funcționare al acestuia. Numărul problemelor care pot fi astfel rezolvate este considerabil, de la alegerea unui nume potrivit pentru un produs și desemnarea comunicațiilor de masă specifice (radio, reviste, televiziune, ziare) necesare pentru publicitatea acestuia, pînă la măsurarea frecvenței cu care apare o nouă modă vestimentară pe străzile centrale ale unui oraș, de la cunoașterea efectului micșorării cantității de ceai dintr-un ambalaj asupra vînzărilor acestui produs pînă la economiile realizabile printr-o mai bună organizare și aranjare a stocurilor de diferite mărfuri într-un depozit sau studierea perspectivelor unei noi colecții de carte de buzunar pentru o editură.

— Marketingul este instalat la confluența unor discipline de actualitate care studiază omul și piața cu mijloacele științelor exacte, ceea ce constituie și premisa succeselor sale. V-am ruga să ne împărtășiți unele idei despre importanța aplicării tehnicilor de marketing.

— Marketingul este o activitate indispensabilă pentru conducerea și funcționarea eficientă a întreprinderii și pentru elaborarea deciziilor importante privind dirijarea producției și alocarea investițiilor potrivit imperativelor consumului prezent și cererii viitoare, în cadrul creării de beneficii pentru întreprindere. Aceste beneficii sporesc în măsura în care nevoile consumatorilor sînt bine investigate, cererea satisfăcută, în spațiu și timp, cît mai avantajos și — pentru întreprindere — cît mai rentabil. Datorită marketingului, volumul producției și al beneficiilor apare ca un rezultat al satisfacerii consumatorilor prin calitatea produselor și prețurile lor adecvate.

ÎN ULTIMĂ INSTANȚĂ: RIDICAREA STANDARDULUI DE VIAȚĂ

O întreprindere care face marketing nu are excedente de stocuri și înlătură dezasortarea de mărfuri. Marketingul contribuie la dezvoltarea producției, poate garanta desfacerea acesteia, deoarece, dacă sînt respectate indicațiile cercetărilor, nu se va produce decît ceea ce se știe de la început că se va vinde.

Întreaga economie națională beneficiază de rezultatele utilizării marketingului care leagă cererea cu oferta și permite echilibrarea producției cu consumul, ca urmare a cunoașterii pieței.

Substituind calculul economic evaluărilor empirice, tehnicile marketingului duc la eliminarea cheltuielilor inutile și risipei în costurile de comercializare a produselor, reducînd prețurile de vînzare pe această cale. Eficiența marketingului duce astfel la ridicarea standardului de viață al populației.

La nivelul microeconomic al întreprinderii, marketingul își demonstrează toate însușirile. În lumea prefacerilor dinamice în care trăim, marketingul reprezintă o continuă adaptare a întreprinderii la schimbările care au loc în tehnică și în procesele economice. Mă refer la profundele modificări tehnologice care au făcut mai eficiente procesele de producție și de distribuție, la utilizarea rațională a capacităților de producție, la perfecționarea tehnicilor de laborator și de proiectare a noilor sortimente, la ameliorarea continuă a ambalajelor. Marketingul normează adecvat păstrarea mărfurilor și direcționează just vehicularea lor, conduce la utilizarea celor mai eficiente metode de promovare a desfacerilor și produselor. Eficiența însă nu poate fi obținută decît prin aplicarea metodelor științifice, printr-o analiză continuă și rațională a fiecărei operații din lanțul legăturilor care pleacă de la consumator la producător pentru a se întoarce la acesta, ca un flux de mărfuri și servicii, pe căile cele mai eficiente și mai economice.

În domeniul creării de produse noi, studiile de piață și de consum oferă criteriile de bază care justifică lansarea în producție a proiectelor de noi sortimente și articole. Cercetarea tehnică și dezvoltarea rezultatelor acesteia sînt strîns legate de marketing și recurg la acesta pentru materializarea lor, pentru trecerea descoperirilor și invențiilor în faza producției de masă. Crearea neîncetată de produse noi a devenit o condiție de existență pentru întreprinderea dinamică. Însă noile produse nu sînt automat absorbite de piață. De aceea evaluarea nevoilor, dorințelor, preferințelor și gusturilor consumatorilor și anticiparea schimbării acestora trebuie să preceadă industrializarea ideilor de noi produse. Cu ajutorul marketingului producătorul știe ce trebuie să producă și, în cunoștință de cauză, depune toate eforturile ca să-l determine pe consumator să cumpere ceea ce el a produs. Cercetările de marketing călăuzesc aceste eforturi, arătînd cum pot ajunge atractive produsele prin publicitate și pe alte căi, precum și metodele de a conduce marfa la cumpărător sau pe cumpărător la magazin. Aparatul comercial luptă cu mai mare încredere pentru vînzarea unui sortiment cînd știe că fabrica furnizoare a proiectat produsul potrivit cercetărilor făcute asupra preferințelor publicului, a fixat un preț întemeiat de asemenea pe studii serioase de marketing și a făcut publicitatea potrivită pentru piața specifică a acestui produs.

Marketingul oferă un izvor inepuizabil de date pentru nevoile conducerii întreprinderii, funcționînd pentru orientarea acesteia ca un radar și ca un promptsemnalizator al situațiilor neprevăzute care intervin în desfacerea sau pe piață. Prin cercetările și analizele desfășurate cu metodele marketingului, pe baza informațiilor oferite de sistemele de transmisiuni și de conducte ale marketingului, pot fi luate decizii optime pentru rezolvarea problemelor apărute și pot fi executate operațiile atît de importante ale controlului acestor decizii.

PYGMALION

MUGUREL

LAPTE DE CRIN

VIS

PITIC
(PENTRU COPII)

ESTE O PLĂCERE SĂ FOLOSEȘTI SĂPUNURILE UZINEI

AZUR

fructe proaspete vă oferă I.L.F. BUCUREȘTI prin unitățile sale

spectacol pe glob

● *Cunoscuta artistă italiană Paola Borboni, care a sărbătorit 68 ani de viață și 58 ani în teatru, a oferit admiratorilor ei un recital deosebit interpretînd, la teatrul Conventino din Mentana, scene din cinci roluri diferite. La un moment dat, din cauza unei subite pierderi de memorie, venerabila artistă nu și-a mai putut continua rolul... Au urmat cîteva clipe de tăcere apăsătoare, după care Paola Borboni s-a adresat publicului: «îmi pare rău, dar nu mai pot continua. Voi sînteți însă spectatori fericiți, căci asistați la o dramă adevărată...»*

● **Plimbarea de duminică**, *piesa lui George Michel, este prezentată de Jean Guichard pe scena teatrului din mica stațiune balneară La Baule. E o satiră, un protest împotriva indiferenței față de violență, afișate de mulți oameni. La toamnă «Plimbarea de duminică» se va prezenta la Liège și apoi la Paris.*

● *În căutarea...* este unul dintre spectacolele coregrafice pe care *Maurice Béjart le-a prezentat la Festivalul de la Avignon. Reunind trei lucrări deosebite, și anume* Cantata de Webern, Noaptea întunecoasă și Bhakti *(această ultimă compoziție fiind inspirată din mitologia indiană), Béjart a creat un spectacol de înaltă ținută, plin de simboluri, în care sînt utilizate atît mișcarea clasică cît și cea modernă, împreună cu gestica teatrului Kabuki.*

● *La Festivalul internațional de la Aix-en-Provence, dirijorul George Sebastian a prezentat un Falstaff de o remarcabilă vigoare artistică. Alături de* Nunta lui Figaro, *sub conducerea lui Georges Semkov, și Pélléas și Mélisande, acest spectacol a constituit unul din marile succese ale festivalului. În fotografie: cîntăreții Peter Gottlieb și Rolando Panerai.*

reflector științific

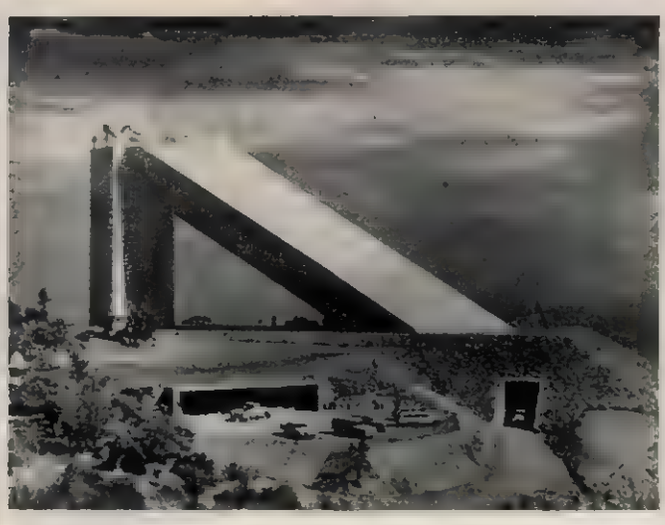

Această stranie construcție care amintește parcă de un «palat» de pe o altă planetă dintr-o povestire științifico-fantastică este, în realitate, cel mai mare telescop solar din lume, recent dat în folosință la Observatorul național din Arizona, S.U.A.

DE CE SE ROTEȘTE SOARELE ÎN JURUL AXEI SALE?

Un grup de cercetători de la observatorul de pe Muntele Palomar din S.U.A. a emis o nouă ipoteză în legătură cu rotația lentă a Soarelui în jurul axei sale.

Pînă acum se susținea că viteza de rotație a oricărei stele nu este influențată de factorii proprii astrului respectiv. După observațiile efectuate însă asupra a 200 stele s-a ajuns la concluzia că mișcarea lentă de rotație în jurul axelor lor se datorește efectului de frînare a «vîntului» solar, alcătuit din nori de plasmă fierbinte, purtați de liniile de flux ale cîmpului magnetic solar. Acestea acționează ca un cuplu de frînare a mișcării de rotație. Rotații la fel de lente s-au observat și la alte stele a căror masă este de aceeași mărime cu a Soarelui, sau mai mică decît aceasta. La aștrii a căror masă este mai mare cu 25% decît a Soarelui efectul de frînare semnalat nu apare..

PULBERI... DURE LA ICEM

Un peisaj inedit ni se înfățișează în fața ochilor: o originală fîntînă arteziană incandescentă își revarsă stropii de foc asupra unui recipient circular. Un uragan miniatural, dezlănțuit de mîna omului, pulverizează jetul de metal lichid în particule atomice ce se depun sub forma unui strat de pulbere fină.

Cu această succintă descriere am intrat în domeniul recent, de largă perspectivă economică, al metalurgiei pulberilor, asupra căreia se concentrează și atenția laboratorului de metalurgie a pulberilor din cadrul institutului bucureștean de cercetări metalurgice. Și acum să facem cunoștință cu cîteva realizări pe acest tărîm.

...Autocamioanele «Carpați» și «Bucegi» colindă șoselele țării. Fabricate la uzinele «Steagul roșu» din Brașov, ele cuprind numeroase repere «turnate» din pulbere de bronz grafitat, caracterizate nu numai printr-o deosebită rezistență mecanică dar și prin însușirea de mare preț că, în timpul funcționării, pericolul de gripare este exclus. Această tehnologie originală își are originea la Institutul de cercetări metalurgice.

De avantajele metalurgiei pulberilor beneficiază însă nu numai industria autovehiculelor dar și cea siderurgică sau electrotehnică. Însușindu-și experiența cercetătorilor de la ICEM și bucurîndu-se în chip nemijlocit de asistența tehnică oferită de către aceștia, specialiștii Combinatului siderurgic din Hunedoara au trecut la organizarea unui atelier de produse obținute din asemenea pulberi presate și supuse unui tratament termic. Astăzi această unitate produce lagăre autoungătoare din bronz și fier grafitat. Pe baza aceleiași experiențe științifice, în cadrul întreprinderii «Electromotor» din Timișoara a fost pus în funcțiune un atelier care lucrează pe bază de pulberi de cupru.

La ICEM s-au pus și bazele fabricării unor filtre realizate tot prin metodele metalurgiei pulberilor, de largă utilitate nu numai pentru industria chimică, dar și pentru cea metalurgică, constructoare de mașini sau nucleară. În sfîrșit, o altă direcție a cercetărilor de aici se referă la obținerea de aliaje dure, destinate industriei constructoare de mașini.

Iată că de data aceasta «praful și pulberea» nu mai are sensul peiorativ cu care eram obișnuiți. Dimpotrivă...

CASE CONSTRUITE ÎN 24 DE ORE

În fabricile de mașini de construcții din Nyrany, de lîngă Plzen, Cehoslovacia, s-a elaborat o metodă cu totul neobișnuită la construcția caselor pentru o familie. Imobilul, practic, nu este construit ci turnat cu ajutorul unor forme glisante speciale, de la fundație pînă la acoperiș, inclusiv pereții despărțitori din interior, scări etc.

Cofrajul glisant, metalic, se ridică vertical în fiecare oră cu 20 cm, în care timp se montează succesiv rama-le de uși, *din oțel sau din lemn*, instalația electrică etc. Construcția brută a întregii clădiri, fără tavane și acoperiș, necesită șase oameni în trei schimburi. Alte 16 ore reclamă montarea și demontarea mecanismului.

Locuința se compune din patru încăperi de locuit și holuri, cu o suprafață locuibilă de 72 metri pătrați. Suprafața utilă a întregii case reprezintă 200 metri pătrați.

BLESTEMUL RUBINULUI NEGRU

Oricît ar părea de ciudat, titlul de mai sus își are locul, de data aceasta, la rubrica de știință. În Ceylon o piatră prețioasă a declanșat una din cele mai pustiitoare epidemii de paludism din ultimele decenii. Dar să luăm lucrurile de la început.

Această insulă era bîntuită de secole de malarie. Într-un singur an — 1935 — boala a secerat 50 000 locuitori! De-a lungul anilor, țînțarul anofel a adus uriașe suferințe populației, și abia în ultima vreme, în special după cucerirea independenței, campania antimalarică, facilitată și de descoperirea D.D.T.-ului, a repurtat succese remarcabile: în 1958 numărul bolnavilor «înregistrați» a scăzut practic la zero.

Aceasta pînă cînd o țărancă din ținutul Elahera, din centrul insulei, a găsit din întîmplare, în grădina ei, o nestemată de mare valoare. De-îndată ce s-a aflat vestea, spre satul cu pricina s-a pornit o goană după aur, mai bine zis, după pietre prețioase. Oamenii soseau din toate colțurile țării și scormoneau pămîntul cu disperare... Astfel au apărut o sută de mii de gropi care s-au dovedit a fi un adăpost prețuit de țînțari. Se pare că și acești oaspeți nepoftiți au pornit-o spre Elahera din toate colțurile Ceylonului, căci curînd s-a dezlănțuit o nouă gravă epidemie de malarie.

Ministerul sănătății a luat măsuri ca gropile să fie astupate dar, dat fiind numărul lor mare și suprafața întinsă pe care o ocupau, a fost necesar să se recurgă la armată. Prea tîrziu: mai multe sute de oameni își pierduseră viața în cursul epidemiei.

Un adevărat blestem (nu ca în filme) al rubinului negru...

varietăți

UMOR DE PESTE HOTARE

— Cine a mîrîit?...

— De data asta scrie și despre tine în ziare...

— I-am dat cei mai frumoși ani din viața mea, și-acum...

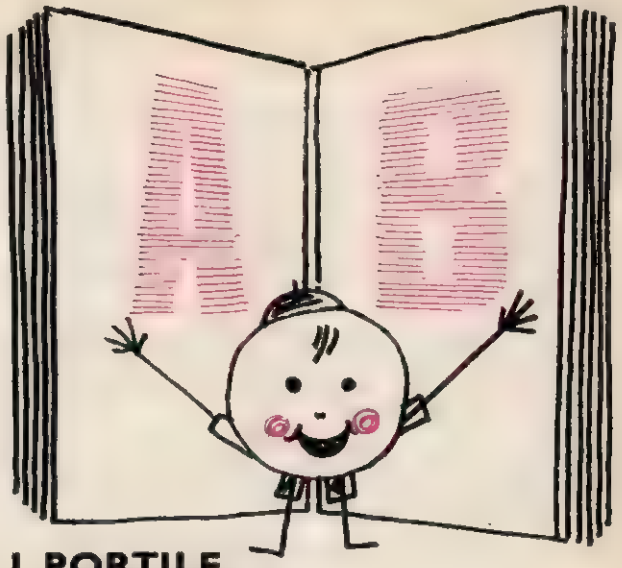

CU PORȚILE LARG DESCHISE...

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2	A	E	L	A	■	L	■	I	T	■
3	T	■	■	■	■	■	■	A	E	R
4	A	C	■	F	U	■	■	■	■	A
5	L	■	T	■	L	■	■	■	■	■
6	■	■	■	R	A	■	■	■	■	■
7	■	■	■	■	■	■	■	■	A	E
8	■	■	■	■	■	■	■	■	T	■
9	A	C	A	■	E	X	■	■	E	■
10	■	E	■	■	T	A	■	■	■	■
11	■	C	■	■	■	S	■	■	■	■

ORIZONTAL: 1) Cu porțile larg deschise... — Numit pînă la bacalaureat.. 2) Ecranul clasei... —... și minusculul ei accesoriu. 3) Caiete! — Cîmpul alb... — Atmosferă (fig.). 4) Sudoare la superlativ — Subsemnatul — Prefix pentru vechime. 5) Un vas mai mic — Instrumente de desen. 6) Vocale — Între două recreații — Buchii... (fig.). 7) Îndreaptă greșelile pe caiet (pl.) — Vitamină — Primele vocale. 8) Păduri riverane — Cîntec de leagăn. 9) Lucrează cu acul — Control școlar de calitate. 10) Pană de gîscă evoluată — Ora de muzică în limbaj... elementar. 11) Sub nas — A întreba... un profesor.

VERTICAL: 1) Călimară la purtător — Portrechizite. 2) Oglinda clasei — Titlu de valoare. 3) Introducere în obiect! — Arămă la chimie — Cavaleriști (od.). 4) Chemare telefonică — Mai multe volume. 5) Ascuțitori — Elan — Pronume posesiv. 6) Sală de cursuri — Oră. 7) Un cont mai mic — Creion cu pastă. 8) Rază — Spic cu spic — Imediat. 9) Teme școlărești — Adus de spate. 10) Compuși organici — Ochi și urechi. 11) Vremea vacanței mari — Dusă de braț pînă la școală și-napoi.

T. MICHINICI

Dezlegarea jocului „MOTIVE... GEOMETRICE"
apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) CAZAN — BOLTA. 2) EXAGONALA — R. 3) PAHAR — NALTI. 4) U — AT — DUNĂRE. 5) RAR — SITE — IT. 6) IP — LISI — LUA. 7) ADÎNC — CIN. 8) TREMA — DUNGA. 9) RACI — FELAHI. 10) ETATE — AC — IC. 11) NEREGULAT — I.

telex

WASHINGTON **Pentru prevenirea atentatelor împotriva personalităților oficiale, «Rand Co» și alte firme americane întreprind cercetări asidue în vederea elaborării unui aparat care să detecteze automat orice armă ascunsă. Este vorba în primul rînd de uși care să semnalizeze automat ori de cîte ori o persoană înarmată pătrunde în reședința președintelui S.U.A.**

CAIRO **Un vast plan de dispersare a instituțiilor și întreprinderilor din sectorul obștesc. Obiectiv: o mai judicioasă deservire a populației din diferitele guvernămînte ale R.A.U., iar în ce privește unitățile industriale, apropierea lor de sursele materiilor prime.**

VERSAILLES **Sub patronajul Agenției internaționale pentru energia atomică a avut loc între 10 și 13 septembrie un colocviu internațional în legătură cu cele mai noi realizări în domeniul electronicii nucleare.**

MELBOURNE **Nu este exclus ca în viitor omul să trăiască fără... aer. Afirmația aparține biochimiștilor australieni O'Collory și F. Milly, care au experimentat «pe viu», asupra unor voluntari, un procedeu original: înlocuirea aerului cu o hrană suprasaturată de oxigen.**

MOSCOVA **Metroul moscovit își va extinde rețeaua cu încă 55 kilometri în cursul anului viitor. Pînă în 1976 liniile subterane vor număra 185 de kilometri și vor fi deservite de 111 stații.**

NEW YORK **Presa redă avertismentul dat guvernului american de către secretarul general al Organizației Statelor Americane (OSA), Gaio Plaza: «În rîndul națiunilor latino-americane domnește o criză de încredere față de Statele Unite». Criza a devenit acută o dată cu recenta hotărîre a Congresului de a reduce fondurile promise statelor sud-americane în cadrul așa-zisei Alianțe pentru progres.**

MULHOUSE **Pentru a doua oară în decurs de o lună o companie de afișaj a lansat în Alsacia sute de mii de foi volante cu inscripția: «Jos prețurile!» Inițiatorii acțiunii de apărare a intereselor consumatorilor amenință că vor întreprinde și alte asemenea «operațiuni de protest».**

SAIGON **Ziarele sud-vietnameze reproduc declarațiile senatorului american Young, care a denunțat participarea la afaceri de bursă neagră a unor reprezentanți ai Organizației internaționale de dezvoltare.**

NECKARSULM **Uzinele vest-germane de automobile «NSU-Motorenwerke» anunță mărirea capitalului de la 65 la 87 de milioane mărci. Ca o primă măsură pentru a bara drumul firmei «Citroën», care intenționează să participe la pachetul de acțiuni NSU.**

TOKYO **Universitatea Keio și alte trei școli superioare, deși trec în ultima vreme prin serioase greutăți financiare, au refuzat să accepte «ajutorul» în dolari oferit de S.U.A.**

Cu prilejul vizitei oficiale întreprinse în țara noastră la invitația ministrului afacerilor externe al Republicii Socialiste România, Corneliu Mănescu, secretarul de stat pentru afacerile externe al Marii Britanii, Michael Stewart, a fost primit de președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu. În fotografie: aspect din timpul întrevederii.

PARIS

PLECAREA LUI BARRAULT

Corespondență specială de la Jean DURAND

În cercurile teatrale pariziene, în general în rîndul oamenilor de cultură și artă, a produs o impresie profundă destituirea neașteptată a celebrului actor și regizor Jean-Louis Barrault din funcția de director al teatrului «Odéon». Aproape toate ziarele comentează faptul, încercînd să deslușească sensul real al scrisorii laconice de licențiere semnate de dl. André Malraux, ministrul culturii. Se pare totuși că motivul determinant al demiterii ar consta în faptul că în timpul evenimentelor din mai-iunie Jean-Louis Barrault nu s-a opus direct ocupării teatrului de către studenți și că, dimpotrivă, a făcut declarații ostile teatrului burghez și, în general, aspectelor caracteristice ale culturii burgheze.

Ronald Koven, corespondentul parizian al ziarului american «International Herald Tribune», citează chiar o declarație semnificativă făcută de marele om de teatru Jean-Louis Barrault: «*Nu voi mai fi multă vreme directorul acestui teatru; nu sînt decît un actor ca oricare altul. Barrault a murit*».

Comentatorii sînt unanimi în a considera că atitudinea adoptată atunci de directorul teatrului «Odéon» a nemulțumit profund cercurile oficiale care, la mai bine de trei luni după consumarea faptelor, n-au ezitat totuși să-l sancționeze cu licențierea pe omul care a condus timp de nouă ani, cu o recunoscută competență, destinele unei atît de importante instituții culturale ca *Odéon-Théâtre de France*.

Sub conducerea lui Barrault, acest teatru a prezentat din 1959 și pînă în prezent aproape 50 de lucrări dramatice, multe dintre ele repurtînd succese memorabile și peste hotarele Franței. La ora cînd a primit scrisoarea de demitere, Jean-Louis Barrault lucra pregătirea unui spectacol de Rabelais. Faptul că nu s-a dat nici o explicație oficială în legătură cu revocarea a determinat cîteva luări de atitudine din partea unor oameni de artă și organizații profesionale. O întîmpinare scrisă a fost depusă la secretariatul Adunării Naționale sub semnătura lui Roland Leroy, în care se arată că decizia cu privire la Jean-Louis Barrault a stîrnit nemulțumiri pentru faptul că ea «lovește într-un artist și

TELESPECTATOAREA M'TOTO

A murit gorila M'toto. Dusese, vreme de 38 de ani, o existență aproape omenească. Rămînînd orfană a fost, se spune, alăptată de femei din țara ei de baștină, Africa de vest franceză. În swahili, M'toto înseamnă copilașul. La 3 ani a emigrat în Statele Unite. A făcut o carieră strălucită și zgomotoasă. Vedetă de talie internațională, a străbătut lumea cu circurile Ringling Brothers, Barnum, Bailey. Căsătoria ei cu Gargantua a fost un mariaj de conveniență, aranjat de manageri cu multă publicitate. Au participat sute de reporteri, fotografi și un public numeros. Deși dragostea pare a nu fi pătruns niciodată în acest menaj de artiști, ei au rămas nedespărțiți pînă în 1950, la moartea soțului. Văduva a continuat să apară în arenă pînă în 1956. De cînd a ieșit la pensie, M'toto și-a petrecut zilele urmărind programele de televiziune pe un aparat instalat în cușcă. Biografii nu ne comunică ce emisiuni prefera, dacă urlo surescitată în timpul meciurilor de base-ball sau dacă melodiile duioase îi creau o stare de melancolie. Neîndoielnic este doar că postura de telespectatoare a constituit cel mai omenesc dintre atributele dobîndite de M'toto în anii conviețuirii ei cu rasa umană.

În aceeași zi cu anunțul mortuar, ziarele americane inserau și o relatare despre raportul prezentat de dr. S.I. Hayakawa la cel de-al 76-lea congres anual al Asociației americane de psihologie: «Poate că motivul ascuns al alienării, al ratării premature a unui mare număr de tineri de astăzi constă în apartenența lor la prima generație care și-a petrecut fiecare zi a vieții în fața televizoarelor. Televiziunea este un vrăjitor atotputernic, care rupe pe copil de părinții săi vreme de 3—4 ore zilnic, adică nu mai puțin de 22 000 de ore în primii 18 ani de viață. E oare de mirare că acești copii, deveniți adolescenți, se înstrăinează uneori cu totul de părinții lor? Nu e oare nici o legătură între aceasta și apariția subită în ultimii cîțiva ani a unui număr considerabil de tineri din familii culte și bine situate care nu izbutesc să se lege sufletește de nimeni și cad în afara societății?»

Iată așadar că aceeași televiziune care pare o umaniza o maimuță (sau este vorba mai curînd de faptul că e pe măsura necesităților ei «spirituale»?), dezumanizează, se crede, pe puii de om. Mă întreb ce concluzii va trage de aici televiziunea americană, sau dacă va face măcar vreo legătură între cele două știri.

Felicia ANTIP

COMENTARIU

neproliferare și dezarmare

de Silviu BRUCAN

Conferința statelor nenucleare care se desfășoară la Geneva evidențiază o dată mai mult adevărul că cele două noțiuni — neproliferare și dezarmare — nu sînt sinonime și că, atîta timp cît interdicția răspîndirii armelor atomice la alte țări nu este urmată de măsuri reale și efective de dezarmare în primul rînd nucleară, pacea și securitatea nu sînt cu nimic mai asigurate ca înainte.

Este de aceea perfect explicabil că pe ordinea de zi a acestei importante conferințe internaționale se află înscrise probleme ca garanția de securitate, pe care majoritatea statelor nu încetează a o reclama din partea puterilor atomice, garanția accesului la tehnica pașnică a energiei atomice — considerate drept condiții de acceptare a Tratatului de neproliferare a armelor nucleare — precum și adoptarea unor măsuri de dezarmare indispensabile pentru însăși viabilitatea și vocația universală a acestui tratat.

Apare logic și echitabil ca angajamentului de neînarmare atomică luat de statele nenucleare să i se răspundă prin garanții sporite de securitate, înainte de toate prin asumarea de către puterile nucleare a obligației solemne de a nu utiliza niciodată și în nici o împrejurare arme nucleare împotriva lor și de a nu le amenința cu folosirea lor. Doar este știut că numai tratatele și acordurile bazate pe echitate între părți au supraviețuit evenimentelor. În plus, aceeași îndelungată experiență a omenirii a impus ca un postulat fundamental al vieții internaționale contemporane interzicerea recurgerii la forță sau la amenințare cu folosirea forței — postulat înscris la loc de cinste în Carta O.N.U.

Animată de același spirit constructiv care i-a caracterizat contribuția în cursul negocierilor Tratatului de neproliferare, România socialistă continuă să militeze și la Geneva pentru construirea unui sistem de garanții conforme cu interesele popoarelor și ale securității lor. Extrem de important de asemenea este ca în epoca noastră, în care progresul tehnic este vital pentru dezvoltarea economică și bunăstarea națiunilor, statele să nu fie lipsite sub nici o formă de beneficiile științifice și industriale pașnice ale energiei atomice, să nu existe forme de îngrădire sau control care să împiedice accesul lor la această uriașă descoperire a geniului uman.

Observatorii internaționali, amintind rezervele pe care o serie de state le-au făcut în privința acestor două categorii de garanții încă înainte de încheierea Tratatului de neproliferare, acordă o atenție deosebită faptului că la Conferința de la Geneva s-au înregistrat reconsiderări ale poziției față de tratat din partea unor state care nu l-au semnat încă, cum sînt Italia, R.F.G., Japonia, Brazilia, India, a căror aderare o socot esențială. Ziarele fac socoteala că, pentru a intra în vigoare, tratatul trebuie să fie ratificat de cel puțin 40 de state, iar numărul celor care au procedat la ratificare este mult mai mic, chiar dacă în total tratatul a fost semnat de 79 de state.

Toate acestea demonstrează că Tratatul de neproliferare constituie un început și nu un sfîrșit, un punct de plecare și nu o limită — cum a subliniat reprezentantul român la Geneva — în sensul că el trebuie să fie conceput în contextul dezarmării, al întăririi securității internaționale, al construirii păcii prin așezarea la baza relațiilor dintre state a principiilor respectării independenței și suveranității, egalității în drepturi, neamestecului în treburi interne și avantajului reciproc — principii atît de viguros reafirmate în Declarația Marii Adunări Naționale a țării noastre.

Numai triumful complet și definitiv al acestor principii în viața internațională va garanta pacea și securitatea tuturor popoarelor, va îndepărta pericolul conflictelor armate, după cum numai dezarmarea va înlătura definitiv acest pericol.

Conferința statelor neposesoare de arme nucleare de la Geneva își va îndeplini misiunea în măsura în care va contribui la realizarea unor pași spre acest obiectiv major al omenirii. Ea oferă nu numai ocazia de a exprima puncte de vedere ale statelor nenucleare, ci și posibilitatea de a ajunge la formularea unor soluții concrete, care să fie luate în considerare de puterile nucleare.

într-o companie artistică care a jucat un rol eminent pentru dezvoltarea culturii naționale franceze și pentru răspîndirea ei în lume».

Federația Națională a Spectacolului, care ține de Confederația Generală a Muncii (C.G.T.), a publicat, la rîndul ei, un comunicat cu conținut asemănător.

Din relatările presei reiese că, în ce îl privește, Jean-Louis Barrault — astăzi în vîrstă de 57 de ani — este hotărît să-și reia activitatea în cadrul vechii sale companii particulare care i-a adus odinioară laurii succesului. Încă de pe acum mulți actori și regizori s-au declarat gata să-l urmeze.

NEW YORK

ADEVĂRAȚII VINOVAȚI

Corespondență specială de la James CROW

La Quantico (statul Virginia) a avut loc de curînd rejudecarea unui proces care a atras asupra sa atît atenția presei cît și a opiniei publice americane.

Acuzatul: un anume Stanley Luczko, fost caporal în armata S.U.A. din Vietnamul de sud. În urmă cu aproximativ un an și jumătate a fost arestat, trimis înapoi în Statele Unite, judecat și condamnat de un tribunal militar din Massachusetts la detențiune grea pe viață. Motivul: asasinarea unei bătrîne sud-vietnameze nevinovate, Nguyen Thi Co, în cursul unui «raid» într-un sat, nu departe de Chu Lai. La urma urmei, ceva obișnuit în faptele de arme ale băieților noștri din Vietnamul de sud — s-ar putea spune. De altfel chiar superiorii din regimentul său hotăriseră să nu sufle o vorbă mai departe despre cele întîmplate. Doar ei au fost cei care l-au dat lui Stanley și celorlalți soldați indicația: «întîi tragi și apoi cercetezi...» Dar indignarea locuitorilor satului a fost atît de mare încît, în ciuda înțelegerii manifestate de superiori și a încercării presei sud-vietnameze din Da Nang de a-l scuza pe Stanley Luczko, cazul său n-a mai putut fi mușamalizat, și el a fost scos din rîndurile armatei și deferit justiției militare...

Actul lui Luczko și condamnarea sa au stîrnit o vie reacție în rîndul locuitorilor orașului său de baștină — Gardner (Massachusetts) — care au cerut revizuirea procesului, susținînd că-l cunoșteau pe Stanley, înainte de a se înrola, ca «un tînăr cît se poate de cumsecade».

Aceste luări de atitudine în favoarea lui Stanley l-au pus pe gînduri pe un avocat din Marshfield (Massachusetts), Frank McGee: «Luînd cunoștință de fapta lui, m-am întrebat dacă în realitate acești tineri sînt vinovați de cele ce se întîmplă în cursul acestui război, dacă ei sînt adevărații vinovați. De aceea m-am hotărît să mă ocup de acest caz». Și, într-adevăr, el a obținut rejudecarea procesului la Quantico și reducerea pedepsei la trei ani detențiune grea. Dar McGee intenționează să lupte mai departe, explicîndu-și astfel atitudinea: «Nu pot lăsa ca acești tineri să fie condamnați, după ce au fost împinși într-un război care nu mai cunoaște, de pe acum, nici un fel de legi... Acești tineri nu sînt vinovați. Vina o poartă cu totul alte persoane. Dar pe acestea nu le vom vedea niciodată pe banca acuzaților».

LEIPZIG

DUPĂ TÎRGUL DE TOAMNĂ

Corespondență specială de la Dieter BÖHME

Ediția 1968 a Tîrgului de toamnă de la Leipzig s-a caracterizat printr-o nouă confruntare a produselor prezentate de cei 6 500 de expozanți din 55 de țări, între care și România socialistă. 3 300 întreprinderi din R.D.G. s-au străduit să demonstreze, pe o suprafață de 116 000 mp, realizările obținute în dezvoltarea economiei naționale.

Orașul-gazdă al tîrgului tradițional a trăit și de astă dată zile de suprasolicitare. Acum, după ce porțile cu însemnul MM (Muster Messe — Tîrgul de mostre) s-au închis, Leipzigul a redeschis porțile marelui șantier din inima orașului. Aici se vor înălța peste cîțiva ani clădirile înalte ale unui complex edilitar de mari dimensiuni. În prezent se efectuează săpături adînci în interiorul unui amplu perimetru, în vederea construirii unor «zgîrie-nori» (primele două de cîte 25 etaje, iar cea de-a treia de 22 etaje). Concomitent, se lucrează la lărgirea și modernizarea magistralei tîrgului, care va fi dominată de blocuri de locuințe cu un total de 2 300 apartamente.

Obiectivul central al șantierului va fi datorită proporțiilor lui deosebite, complexul Universității Karl Marx, ce va fi construit pentru a găzdui un număr de 7 000 studenți, profesori și cercetători științifici. Un bloc-turn de 140 metri va domina întregul centru universitar. Aici vor funcționa diferite facultăți și biblioteca mare. În partea sudică a complexului se va construi, potrivit unui proiect original, un amfiteatru cu 1 200 locuri. Blocul-turn, ale cărui temelii se vor pune la 7 octombrie, cu prilejul celei de-a 19-a aniversări a R.D.G., va fi gata, după cum ne asigură constructorii, anul viitor, la aceeași dată.

Între timp, pe șantierul din centrul orașului 4 500 elevi și studenți din Leipzig desfășoară intens muncă voluntară în cadrul unei inițiative de vară ce va lua sfîrșit la 20 septembrie, cînd reîncep cursurile. Noul centru al Leipzigului, inclusiv complexul universitar, va fi gata în 1972.

CIUDAD DE MEXICO

EFERVESCENȚĂ UNIVERSITARĂ

Corespondență specială de la Ramon ALVAREZ

La Ciudad de Mexico calmul este aparent. Explozia studențească nu aparține încă trecutului și, deși incidentele din ultimele zile sînt mai puțin grave, efervescența din lumea universitară nu a fost domolită. Studenții au refuzat oferta oficialităților de a purta «un dialog». Comitetul național de grevă pare decis să continue lupta. Cu cîteva săptămîni înainte

(Continuare în pag. 30)

telex

de Jocurile Olimpice, tulburările studenţeşti riscă să deterioreze climatul intern şi să diminueze semnificaţia marii competiţii sportive. Sutele de mii de turişti pe prezenţa cărora se contează (iar calculele economice nu sînt ultimele în ordinea importanţei) s-ar putea să se abţină de la un voiaj într-un oraş peste care pluteşte neliniştea, deşi studenţii au declarat că mişcarea lor nu vizează de loc Jocurile Olimpice.

Tulburările au început prin nişte banale incidente produse cu ocazia unui miting studenţesc. Intervenţia corpului de «granaderosi» (grenadieri) a declanşat violenţe soldate cu morţi şi răniţi. Dacă America Latină, în general, este obişnuită cu brutalitatea poliţienească, Mexicul oferă imaginea unei ţări în care reacţia dură faţă de mulţimi este un fapt ieşit din comun. Indignarea din lumea universitară a căpătat forma unor manifestaţii, demonstraţii şi greve. 100 000 studenţi au ieşit în stradă.

Revendicărilor iniţiale ale studenţilor li s-au adăugat cerinţe de ordin social-politic. Masa studenţească cunoaşte un vertiginos proces de radicalizare pe care măsurile de «mînă forte» nu îl pot frîna.

Autorităţile manifestă îngrijorare, mai ales că Olimpiada bate la uşă. Liderii politici lansează apeluri la moderaţie şi chiar preşedintele Gustavo Diaz Ordaz şi-a manifestat dorinţa de a se ajunge la discutarea revendicărilor studenţilor în condiţii de calm şi bunăvoinţă. Epilogul tulburărilor rămîne totuşi destul de greu de întrevăzut.

LENINGRAD

CONCURS INTERNAŢIONAL SPORTIV

La Concursurile internaţionale sportive cu aplicaţii p.c.i. (paza contra incendiilor) de la Leningrad a participat şi o echipă reprezentativă a pompierilor din ţara noastră. În dorinţa de a relata cititorilor noştri cîteva aspecte de la această interesantă manifestare, ne-am adresat maiorului **Constantin NICULESCU,** care a condus lotul pompierilor români.

— V-am ruga să ne spuneţi cîteva cuvinte pe marginea rezultatelor obţinute de reprezentativa noastră la acest concurs internaţional.

— Concursurile internaţionale sportive cu aplicaţii p.c.i. s-au bucurat de participarea unor echipe de pompieri din ţările socialiste, ediţia inaugurală din acest an înscriindu-se ca o reuşită, prin spectaculozitatea probelor şi prin buna pregătire a concurenţilor. Cele patru probe ale concursului — desfăşurarea de luptă, ştafeta 4×100 m, proba de îndemînare şi viteză şi urcarea pe scara de fereastră, pînă la etajul trei — au cerut din partea concurenţilor eforturi deosebite, pricepere şi curaj. Sîntem bucuroşi că am reuşit să cîştigăm cea mai complexă şi mai dificilă probă, cu caracterul cel mai aplicativ în domeniul pompieristic, şi anume, desfăşurarea de luptă la motopompă. Cei şapte componenţi ai echipei noastre — sergentul-major Dumitru Maruşca, sergentul Vasile Tudora, sergentul Teodor Mesaroş, frunţaşii Ioan Şerban, Nicolae Coman, Ioan Crăciun şi Ştefan Nadoş — s-au comportat remarcabil, fiind distinşi cu medalii de aur, iar întreaga echipă a primit o frumoasă cupă din partea organizatorilor.

În general, vreau să-mi exprim satisfacţia că am participat la un asemenea concurs, unde fiecare participant a avut de învăţat multe lucruri interesante. Sperăm că anul viitor, cînd probabil ediţia a doua a acestor concursuri va fi organizată în ţara noastră, echipa pompierilor români va avea o comportare şi mai bună

COLEGII LUI CHRIS BARNARD

De curînd, medicii africani şi de origine indiană de la spitalul «King Edward» din Durban (Republica Sud Africană) au început să examineze fiecare pacient un timp mult mai îndelungat decît colegii lor albi. Aşa a început o interesantă acţiune revendicativă a colegilor nealbi ai lui Chris Barnard, vestitul chirurg sud-african care a strămutat prima inimă omenească dintr-un trup într-altul.

Originala grevă de la spitalul din Durban şi-a pus ca scop să atragă atenţia asupra discriminării rasiale existente în domeniul salarizării cadrelor medicale în Republica Sud-Africană. Prestînd aceeaşi muncă, discipolul lui Esculap cu piele albă primeşte anual 2 640 ranzi, în timp ce cel cu faţa neagră este salarizat doar cu 1 260 ranzi...

Acţiunea a avut efecte neaşteptate. Populaţia africană — chiar şi pacienţii care trebuie astfel să-şi aştepte mai mult timp rîndul pentru a intra în cabinetul de consultaţie! — şi-a exprimat sprijinul pentru revendicările medicilor. În jurul lor, arată corespondentul sud-african al revistei engleze «Economist», s-a manifestat o asemenea solidaritate, inclusiv din partea albilor, cum nu a mai fost înregistrată de la masacrul de la Sharpeville. Profesorul Gordon, decanul facultăţii de medicină din Natal, i-a susţinut în mod public. Colegii lor albi de la «King Edward» au organizat o întrunire în care, declarîndu-se solidari cu «greviştii», au anunţat că sînt gata să le ofere confraţilor o parte din salariul Un alt grup de 35 de personalităţi ştiinţifice — din rîndul albilor — au semnat o petiţie cerînd o salarizare corectă a medicilor africani.

Revendicările acestora nu au fost încă acceptate. Dar unii reprezentanţi ai autorităţilor locale rasiste au fost siliţi, în cele din urmă, să înceapă negocieri cu medicii africani. Ceea ce, în statul în care apartheidul este ridicat la rangul de politică oficială, înseamnă un deznodămînt bogat în semnificaţii...

U. VĂLUREANU

Ravagiile cutremurelor recente din Turcia (sus) şi Iran (jos).

COMPUTER

● **O statistică oficială indică numărul francezilor care şi-au petrecut vacanţa 1967 în ţară sau peste hotare: 20 100 000. Sau 42% din populaţia Franţei.**

● **Valoarea materiilor prime existente într-un asteroid de tipul Ikarus-ului se ridică, după calculele fizicienilor vest-germani, la 20 000 000 000 mărci.**

● **100 de noi obiective vor îmbogăţi anul acesta reţeaua sanitară a R.P. Mongolă. Investiţii: 34,3 milioane tugrici.**

● **Infarctul poate fi evitat prin alimentaţie raţională — susţin experţii medicali americani. Din cercetările lor reiese că procentul deceselor provocate de alimentaţia greşită este de 10 ori mai mare decît al celor datorate cancerului.**

● **Flota vest-germană de vase frigorifice este considerată în prezent cea mai mare din lume: 76 unităţi, reprezentînd în total 301 335 tone.**

● **În cei 20 de ani care s-au scurs de la naţionalizarea studiourilor cinematografice maghiare s-au produs în R.P. Ungară 269 de filme.**

● **Potenţialul telefonic al Italiei, sporit anul acesta datorită unei infuzii de 150 miliarde lire, va asigura în 1972 un număr de 28 de aparate la fiecare 100 de locuitori.**

● **Un concurent redutabil pentru marile firme de cosmetice din Europa şi America: grupul nipon Shiseido — 3 uzine, 2 laboratoare, 500 de produse. Clientela: 35 000 000 japoneze, 12 filiale în diferite puncte ale lumii.**

● **În goana după uraniu, companiile franceze speră să obţină din Africa neagră livrări anuale de 200 tone uraniu, începînd însă din anul 1973.**

● **Schimburi economice franco-britanice. În comparaţie cu 1967, anul acesta vînzările de produse franceze în Anglia a crescut cu 20,2%. În schimb se înregistrează o scădere cu 10,5% a desfacerii mărfurilor engleze pe piaţa franceză.**

CRONICA DE TREI SECUNDE

Locomotivele

Dacă n-aveţi ce face cu zîmbetul dumneavoastră — şi, din cîte am impresia, sînt destul de numeroase cazurile cînd nu prea aveţi ce face cu el — vă propun să vă uitaţi prin lumea monştrilor simpatici — cei mai simpatici monştri de pe pămînt, după părerea mea: locomotivele şi trenurile lor. Maşina cu vapori inventată în 1830 de dl. George Stephenson a tras de curînd pentru ultima oară un tren, în Anglia, pe linia clasică Liverpool-Manchester. Tren special cu fotografi, teleaşti, preţuri piperate pentru pasageri şi şampanie (în costul biletului). Mecanicul şi fochistul au dat autografe mulţimii entuziaste. Apoi locomotiva a plecat pe ultimul ei drum, încet, ca spre groapă: adio! Simultan — în Italia — trenul Milano-San Remo, cel care duce lumea la cazinoul celebru din San Remo, nu mai opreşte în nici una din staţiile de pe traseu. Un acord între cazinou şi căile ferate face ca acum să ajungi mai repede în sala de ruletă. Oprirea în fiecare staţie enerva — pe bună dreptate. Omul care joacă vrea să ajungă cît mai repede la destinaţie. Omul — şi tot omul joacă — n-are răbdare cînd e vorba să se arunce în faţa hazardului. Omul n-are lene în domeniul norocului şi nenorocului. Încrucişaţi aceste două ştiri, loviţi cap în cap cele două locomotive — aia de s-a dus încet şi aia care aleargă ca nebuna spre (noroc sau) nenoroc. Din acest «accident» feroviar natura noastră umană cîştigă o lumină în plus. Dar ştiu eu dacă veţi mai surîde...

Radu COSAŞU

MEMENTO

carte

● **Aproape de pământ** e titlul recentului volum de poeme al lui Demostene Botez, realizat la o înaltă tensiune emoțională, pe care i-o conferă nota de trăit și autentic a sentimentelor.

● Sumarul unui volum de Duiliu Zamfirescu, apărut recent în colecția «Lyceum», cuprinde o selecție din poeziile și nuvelele autorului, precum și două din romanele lui: **Viața la țară** și **Tănase Scatiu**. Texte stabilite de C.G. Nicolescu și Al. Săndulescu. Prefață și note de Al. Săndulescu (Editura tineretului).

● N. Jula și V. Mănăstireanu sînt autorii unei cărți: **Tradiții și obiceiuri românești**, care prin text și fotografii ne vorbesc, pe baza unui interesant și artistic material folcloric, despre străvechi și pitorești obiceiuri prilejuite de sărbătorile de iarnă și de cele de Anul nou în Bucovina și Moldova (Editura pentru literatură).

● Albert Camus (1913-1960) e semnificativ reprezentat în populara colecție «Biblioteca pentru toți» prin apariția celor două volume de beletristică și eseuri: **Străinul, Ciuma** (în românește de Eta și Mario Preda; prefață de Georgeta Horodincă) și **Exilul și Împărăția** (traducere și prefață de Irina Mavrodin).

● Veronica Porumbacu, Tașcu Gheorghiu și Petre Stoica au îngrijit, selectat și tradus o culegere de **Poezie nordică modernă** (2 vol, colecția B.P.T.).

● **Nicolae Iorga** de Barbu Theodorescu. Cartea perseverentului și pasionatului cercetător al vieții și operei marelui nostru cărturar, Barbu Theodorescu, cuprinde următoarele capitole: Strămoșii, Școală și lecturi, Anii de formație științifică, Mișcarea semănătoristă, În gloriam eternitatis (Colecția «Oameni de seamă», Editura tineretului).

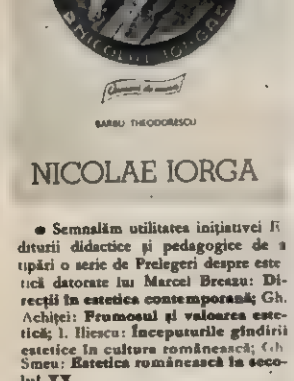

● Semnalăm utilitatea inițiativei Editurii didactice și pedagogice de a tipări o serie de Prelegeri despre estetică datorate lui Marcel Breazu: **Direcții în estetica contemporană**; Gh. Achiței: **Frumosul și valoarea estetică**; I. Iliescu: **Începuturile gîndirii estetice în cultura românească**; Gh. Smeu: **Estetica românească la sfîrșitul sec. XX.**

● Într-o cronică literară («Viața românească» nr. 7) la volumul de poezii al Ninei Cassian, **Destine paralele**, Ov. S. Crohmălniceanu pune în discuție interesant și concludent «prejudecățile cu privire la raporturile lirismului cu cerebralitatea». Spune, printre altele, critic: «Cerebralitatea pură nu e lirică într-adevăr. Dar spărturile îndrăznețe pe care ea le săvîrșește în necunoscut sînt o sursă nesecată de uimire pentru spirit, de adînci înfiorări, de amestec și revelații. Gîndul trăit pune în mișcare întreg sufletul, și aceasta nu e altceva decît lirism». E aici și unghiul „de vedere prin care e cercetată lirica Ninei Cassian, căreia nu o dată i s-a adus imputarea că se complace în zonele refrigerente ale cerebralității...»

cinema

● **Neînțelesul.** Cineastul italian Luigi Comencini («Cu toții acasă», «Fata lui Bube», «Soții în oraș») pătrunde cu delicatețe în universul celor mici, încercînd să instaureze acolo o imagine mai armonioasă despre complicata existență a maturilor. În rolurile principale: Anthony Quayle, Giorgia Moll, Graziella Granata, John Sharp, Ștefan Colagrande.

● **Marysia și Napoleon** nu este un remake după cunoscutul film «Con-

Giorgia Moll

tesa Walewska» (cu Greta Garbo și Charles Boyer) ci o glumă pe marginea celebrei idile. Personajele istorice se amestecă cu altele moderne, într-o țesătură dramatică din care nu lipsește o anumită eleganță a ironiei.

Regia: Leonard Buczkowski, un veteran al cinematografiei poloneze. Scenariul: L. Buczkowski și Andrzey Jarecki, directorul Teatrului satiric studențesc. În distribuție: **Beata Tyszkiewicz, Gustav Holoubek, Anna Ciepielewska, Bogumił Kobiela, Wieczyslaw Glinski.**

● **Cîntecul de Filaos** — o producție a studioului din Hanoi (R.D. Vietnam). Un fragment din eroica luptă de rezistență a poporului vietnamez, transpus pe pelicula de regizorul Hai Ninh.

● Mari cineaști pe ecranele noastre: Howard Hawks («Hatari»), Louis Malle («Viva Maria»), Iosif Heifiț («În orașul S»).

● Un nou nume pe afișul filmului francez: Georges Dumoulin. Filmul său de debut intitulat «Nu vom merge în pădure» va fi o poveste încîntecată despre rezistența unor maquisarzi, în vara anului 1944, în pădurea de la Wôevre. Distribuția masculină a fost stabilită încă. Singurul rol feminin este deținut de Marie-France Pisier.

plastică

● **Angela Balogh** — tapiserie. Tabloul pictural pătrunde cu tot mai mare insistență în arta tapiserilor, și de la acest fenomen nu fac excepție nici lucrările Angelei Balogh. Cele două peisaje din Maramureș, cu ritmul caselor, cu armoniile cromatice, sînt de un decorativ expresiv, iar «Printre flori» — suavă și picturală, cu un desen sugestiv — o piesă care se reține. Nu trebuie să uităm nici «Grîu», «Turme de mieii» etc. (Galeriile de artă, bd. N. Bălcescu).

● **Peter Balogh** — sculptură. Evadînd din monotoniile rigorilor academice, sculptura lui Balogh se îndreaptă spre investigațiile moderne ale formelor, spolinici, în același timp, prin figurativul ei sugestiv și simbolic. Omul își schimbă proporționalitatea și tendința spre filiform e evidentă. («Revederea», «Pază» etc.). Adeseori masa obiectului e golită pentru a crea un alt spațiu («Ritm»), sau echilibrul clasic e răsturnat pînă la contorsiune («Ochii»), dar plăcerea ochiului nu e cu nimic lipsită de sentimentul estetic. O sculptură care cere intimitatea interiorului. Pot fi remarcate cu osebire nostalgicul «Dor», «Visul», «Diminețața» etc. O expoziție pe care o recomandăm (Galeriile de artă, bd. N. Bălcescu).

● **Nadia Popovici** — picturi. Peisaje cu precădere montane, esențializate cu rigoare, prin care ochiul nu poate vagabonda ci e reținut mai degrabă de laborioasele geometrii, de cromatica austeră. Cîteva portrete în care preocuparea pentru fizionomie compensează imobilismul personajelor. Florile exprimă plenar gama sensibilităților artistei, cu poetica lor interioară, iar miniaturala «Toamnă» e o lucrare asupra căreia zăbovești cu plăcere (Galeriile de artă, Calea Victoriei 132)

● **Mănăstirea Cotroceni.** Important monument de arhitectură, mănăstirea Cotroceni a început să fie zidită în 1679. Admirată și prețuită de contemporani, clădirile sale au servit drept reședință de vară multor domnitori, au adăpostit multe odoare și obiecte de artă prețioase și a fost zugrăvită de unul dintre cei mai remarcabili artiști ai veacurilor XVII și XVIII, zugravul Pîrvu Mutu. Pentru bucureșteni, și nu numai pentru ei, micul îndreptar semnat de Gh. I. Cantacuzino e mai mult decît un ghid prețios (Editura Meridiane).

teatru

● Teatrul maghiar de stat din Cluj se află în turneu în R.P. Ungară. Din repertoriul înfățișat publicului din Budapesta și Debrecen fac parte cîteva din cele mai interesante realizări ale teatrului: **Viforul** de Delavrancea, **Tragedia omului** de Madách și **Moartea unui artist** de Horia Lovinescu. Primele vești sosite relatează despre un real succes!

● Un eveniment teatral de mare amploare: finala Concursului bienal de teatru de amatori. Sutele de echipe din toată țara au intrat în faza finală. Peste cîteva luni cele mai bune echipe se vor întîlni la București, unde se vor decerna premiile cîștigătorilor.

● Peste cîteva zile bate «primul gong». Se deschide stagiunea. De mai de zile se așteaptă marcarea acestui eveniment printr-un cadru festiv, afișe speciale, festivități speciale. Poate că anul acesta...

● Venind în întîmpinarea publicului, teatrele bucureștene organizează, începînd de la 15 octombrie, o stagiune permanentă în cartierele Capitalei. Salutăm inițiativa și dorim ca spectacolele alese să fie din cele mai prestigioase. De altfel, exemplul ar putea fi urmat și de alte teatre din orașele mari ale țării.

● Liviu Rebreanu pe scenă! Două teatre înfățișează în această stagiune dramatizări după opera lui Liviu Rebreanu. La Teatrul «B. Delavrancea» se repetă **Ion**, în regia poetului Romulus Vulpescu, iar la Teatrul de stat din Timișoara, **Pădurea spînzuraților**, în regia Marietei Sadova.

● Ștefan Tapalagă este noul... «Nic» din spectacolul jucat de Teatrul de Comedie. Debutul și l-a făcut cu ocazia turneului pe care teatrul îl întreprinde în multe localități din Ardeal.

Ștefan Tapalagă

● Toamna aceasta Teatrul evreiesc de stat împlinește 20 de ani de rodnică activitate, încununată și prin succesul obținut cu ocazia unui recent și lung turneu în Israel.

● Teatrul «C. Tănase» anunță printre intenții și cîteva comedii muzicale. Era și timpul, căci aceasta devenise o poveste cu... cîntec!

disc

● O voce care se plimbă pe toate octavele (trei complete), dotată cu un timbru rarisim, posedînd o tehnică remarcabilă, plus un joc de scenă întrucît cu reale valori dramatice: Elena Cernei.

O voce invitată să cînte pe scenele cele mai mari teatre de operă din Europa și din America (citîm numai «Scala» din Milano și «Metropolitan

Elena Cernei

Opera» din New York) înseamnă că reprezintă ceva mai mult decît... o voce.

Gluck, Mozart, Mascagni, Bizet, Massenet, Saint-Saëns îți dau cu toții întîlnire pe discul recent înregistrat de ilustra noastră mezzosoprană. Arii celebre din **Orfeu, Nunta lui Figaro, Cavalleria rusticana, Carmen, Werther, Samson și Dalila**, interpretate de un talent în plină splendoare a maturității artistice, fac farmecul acestui valoros disc.

Acompaniază Orchestra de studio a Radioteleviziunii, dirijată de Ludovic Baci (ST-ECE-0378).

● Valentin Gheorghiu, eminentul pianist român, artist complex, interpret și compozitor (elev al Constanței Erbiceanu și al lui Mihail Jora), organist și animator al unor formații camerale, este din ce în ce mai prezent pe discurile editate de casa noastră «Electrecord». Discurile lui reprezintă o distinsă selecție, filtrată de-o autentică personalitate artistică, la apogeul activității ei.

● **Cîntece fără cuvinte** de Mendelssohn-Bartholdy fac parte din cele mai expresive creații ale literaturii pentru pian, scrisă de marele romantic al secolului al XIX-lea. Opt din ele, în interpretarea lui Valentin Gheorghiu, primesc prin arta lui noi lumini stilistice.

● **Intermezzi** de Johannes Brahms, patru din ele sînt celebre prin încărcătura lor lirică, prin gingășia unor simțiri transcrise de pana unuia dintre marii poeți ai muzicii germane și redate astăzi într-o viziune foarte contemporană de același Valentin Gheorghiu (ECE-0332).

televiziune

DUMINICĂ 15 SEPTEMBRIE. Programul de după-amiază începe cu telemagazinul ZIGZAG, în cadrul căruia vom viziona și meciul Steaua Universitatea Cluj (16.00) ● Repetăm seara de teatru, cînd vom fi bucuroși să vedem sau să revedem una din cele mai valoroase lucrări dramatice românești: **Moartea unui artist** de Horia Lovinescu, spectacol susținut de un eminent grup actoricesc. Regia, Horea Popescu (21.30) ● Pe programul II, o altă seară atractivă, de astă dată de balet: **Frumoasa din pădurea adormită** de P.I. Ceaikovski; în rolul principal: Ileana Iliescu (20.15) ● Și în săptămîna aceasta constatăm continuarea liniei ascendente în programarea filmelor; astăzi, o nouă premieră pe țară: filmul **Phffft** cu Jack Lemmon, Judith Halliday și Kim Novak (21.20).

LUNI 16 SEPTEMBRIE. Un film despre ingrații din Dobrogea: **Apă vie** (20.10) ● O reîntîlnire cu Jennifer (20.25) ● La teleuniversitate: civilizația greacă — IV (20.45) ● O seară de teatru cu «...Escu» de Tudor Mușatescu. Din distribuție: Gheorghe Dinică, Niculescu Cadet, Florin Vasiliu, Florin Scărlătescu, Rodica Tapalagă, Victoria Mierlescu, Ioana Demian (21.20).

MARȚI 17 SEPTEMBRIE. În ciclul «Automatizare»: explorarea și întreținerea instalațiilor de automatizare (18.00) ● Film: **Contele Bobby, epaima Vestului sălbatic** — coproducție Austria și Iugoslavia (20.45) ● Un divertisment muzical cu dirijorul Alexandru Imre (22.30).

MIERCURI 18 SEPTEMBRIE. La **Club XX**, o întîlnire între tineri și rapsozi populari: «Din tată-n fiu» (19.00) ● **Studioul de poezie** (20.00) ● **Transfocator** (20.25) ● Muzică ușoară (20.50) ● La telecinemateca: Bette Davis, Humphrey Bogart și Leslie Howard în **Pădurea împietrită** (21.20) ● Pentru iubitorii de fotbal, o surpriză: în cursul zilei, meciul O.F.K. Beograd-Rapid București, pentru Cupa orașelor-tîrguri. Transmisiune de la Belgrad.

JOI 19 SEPTEMBRIE. La **Studioul pionierilor**: cărți premiate de Consiliul Național al Organizației Pionierilor din Republica Socialistă România (19.00) ● Serialul **Lagardère** (20.00) ● La **Teleglob**, emisiune de Eugen Pop și Ovidiu Drugă între **Rio de Janeiro și Sao Paulo** (21.50) ● Ion Frunzetti la **Artă plastică** ne întreține despre realism — V (22.30) ● Pe programul II, o comedie cu o mică-mare celebritate de odinioară, **Mickey Rooney** (21.30) ● Un concert al Orchestrei simfonice a cinematografiei. Dirijor: Constantin Bugeanu. Solistă: Claire Bernard (22.00)

VINERI 20 SEPTEMBRIE. La emisiunea turistică vom face un popas prin țară (17 50) ● Călin Gruia ni-l prezintă, într-un scenariu, pe «Pintea Viteazul» (18.50) ● La **Studioul muzical**, muzicologul Petre Codreanu despre Wagner—Verdi — II (20.35) ● La 21.30 un film artistic intitulat (nu-i greșeală!) **Din lumea filmului.**

SÎMBĂTĂ 21 SEPTEMBRIE. **Fotbal:** Progresul-Petrolul, transmisiune de la Stadionul Republicii (16.00) ● **Mult e dulce și frumoasă**, emisiune de limbă română (18 30) ● **Teleenciclopedia** (20.00) ● **Vom reveni... peste 6 luni** (21.00) ● Serialul **Campionii** (21.15) ● În direct, o transmisiune de la Teatrul «C.I. Nottara»: **Între noi... actorii** (22.05) ● Pe programul II, foiletonul II al romanului **Forsyte Saga** (21.15) ● Recital cu soprana **Aura Florescu** și violonistul **Mihai Constantinescu** (22.05) ● Yoga la **Bis... ne 16 mm** (22 35).

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la Concursul pronosport nr. 37 din 15 septembrie 1968

I. F.C. Argeș-Farul	1
II. U.T.A.-A.S.A. Tg. Mureș	1
III. Crișul-Progresul	x
IV. Politehnica Iași-Jiul	x
V. «U» Craiova-Petrol	1
VI. Steaua-«U» Cluj	x
VII. Ceahlăul-Politehnica Galați	1
VIII. Gloria Bîrlad-Metrom	1
IX. C.F.R. Pașcani-Electronica	1
X. Progresul Brăila-Chimia Suceava	x
XI. Politehnica Tim.- C.F.R. Timișoara	x
XII. Medicina Cluj-C.F.R. Cluj	1
XIII. Gaz metan Mediaș-C.F.R. Arad	1

NOTĂ: redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

FLACĂRA-ALBUM

FLACARA

39
'68

ANUL XVII
NR. 695
21 SEPTEMBRIE 1968

UN SFERT DIN POPULAȚIA ȚĂRII

Nu știu de ce, poate pentru că e toamnă, și toamna, oricît ar fi anotimpul culesului, e totuși tristă, nu știu de ce, sau știu și eu și știți și dumneavoastră, fapt este că avem mare nevoie, fiecare din noi, de știri tonice, de evenimente optimiste, avem nevoie ca, din cînd în cînd, să trăim cîte o dimineață în care, cum spunea Nicolae Labiș, să nu ne plecăm fruntea decît în fața robinetului și,cu ochii limpeziți de apa rece și clară, să simțim, fizic, că e bine.

Luni 16 septembrie, la orele 8 dimineața, cînd s-au deschis școlile, a fost o asemenea dimineață.

Avem foarte multe și profunde rațiuni să fim mîndri de țara noastră, să avem cea mai deplină încredere în viitorul pe care-l făurim sub conducerea Partidului Comunist Român și, iarăși, avem foarte multe și profunde rațiuni să fim de o mîndrie exigentă pentru participarea românească la civilizația contemporană.

Dintre aceste rațiuni, faptul că în dimineața de 16 septembrie 1968, la orele 8 dimineața, peste un sfert din populația acestei țări a început școala, faptul că peste un sfert din populația acestei țări se compune din elevi și studenți, mi se pare lucrul cel mai extraordinar, mai tonic și mai încărcat de sensuri, tocmai în aceste zile cînd noi toți ne-am gîndit mai intens decît oricînd la esența socialismului și la destinul națiunii noastre.

Oricît de bogată în resurse ar fi această țară, multe ne lipsesc încă și ne vor mai lipsi. Dar dacă noi, această țară modestă ca întindere și număr de locuitori, am fost în stare să trimitem la școală un sfert din populație și să-i asigurăm profesori, săli de clasă și peste 27 000 000 de manuale gratuite, atunci, dragi tovarăși cititori, e bine, e foarte bine, pentru că, mai mult decît oricînd, principala bogăție a lumii este, astăzi, inteligența și, în această ordine de idei, nu găsesc nimic mai cald și mai frumos să vă spun, decît să repet, cum repetă un îndrăgostit numele fecioarei sale unice, că un sfert din populația României socialiste a intrat, în ziua de 16 septembrie 1968, pe porțile școlilor.

Eugen MANDRIC

NĂZUINȚE LEGITIME

Întreaga istorie a poporului român este pătrunsă de o fierbinte dragoste de patrie, de libertate, de bună înțelegere între popoare, idealuri pentru care s-au jertfit mulți dintre înaintașii noștri. Continuînd tradiția și dezvoltînd-o în spiritul și în perspectiva socialismului și comunismului, Partidul Comunist Român poartă mai departe, prin politica sa, făclia năzuințelor legitime ale poporului de a trăi și de a munci în liniște, de a urca treptele culturii și civilizației, de a contribui cu toate forțele la înălțarea patriei.

Am întîmpinat cu un sentiment de mîndrie patriotică principiile enunțate de Declarația Marii Adunări Naționale cu privire la politica externă a țării noastre ca și cuvîntările înflăcărate rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu și de alți conducători de partid și de stat, care constituie vibrantul ecou al gîndurilor și aspirațiilor întregului popor român. În aceste documente vii se afirmă cu tărie încrederea în permanența valorilor umane, se afirmă dorința tuturor cetățenilor acestei țări, fără deosebire de naționalitate, de a veghea marile noastre realizări socialiste și prietenia cu toate celelalte țări socialiste, în spiritul unei egalități depline și al respectului reciproc. Ținem la aceste principii care stau la baza unei politici profund patriotice și hotărît internaționaliste, avînd girul întregii națiuni și la care — vreau s-o declar — aderă din toată inima

Prof. Ioan T. RADU
director general
în Ministerul Învățămîntului

ALĂTURI DE PARTID

Alături de toți cetățenii patriei particip prin munca mea de zi cu zi la dezvoltarea și înflorirea României socialiste. Recentele documente de partid și de stat, cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu și ale celorlalți membri din conducerea de partid și de stat au găsit un ecou puternic în inima mea și a tovarășilor mei de muncă. Ele sintetizează gîndurile, aspirațiile și sentimentele fiecăruia dintre noi.

Ne mîndrim că avem conducători care sînt mereu în mijlocul poporului, consultîndu-se cu el în toate problemele legate de politica internă și externă a statului. Sînt comunist și consider că nu există satisfacție mai mare pentru un membru de partid decît aceea de a constata că cei ce conduc destinele României de azi fac totul pentru fericirea și bunăstarea poporului, pentru prosperitatea patriei socialiste.

Iată pentru ce îmi dau adeziunea deplină la politica internă a partidului și la Declarația cu privire la politica externă — declarație care reafirmă politica noastră de întărire a prieteniei țărilor socialiste, a instaurării unei păci durabile în Europa și în lumea întreagă.

Constantin DUMITRESCU
tehnician
Comitetul de Stat al Apelor

După o vacanță plăcută, reîntoarcerea la vechii (și mereu noi) prieteni: cartea și banca.

Careul Liceului «I.L. Caragiale» din Capitală, în prima zi de școală, reunește laolaltă părinți și copii, unii mai emoționați decît ceilalți.

Nostalgie (iscată de vacanță), sau îngîndurare (iscată de noul an), sau pur și simplu timiditate.

Încă puțin și poarta Liceului nr. 42 se va deschide. Momentul e solemn. Drept care ne aranjăm părul...

Prima zi din primul an de școală al bobocilor de 6 ani și al Școlii generale nr. 103 din București, una dintre zecile de școli noi construite anul acesta.

Viitorul, așa cum arată cînd începe să se contureze. Emoțiile, mai puțin vizibile, iau de data asta forme meditative.

UNITATE

În fond, cuvintele au devenit prea mici în raport cu sentimentele pe care le au de redat. Concizia și claritatea m-ar obliga să spun numai atît: mă declar alături de toți aceia care și-au exprimat adeziunea fierbinte față de politica internă și externă a partidului. Dar, în asemenea împrejurări, nu te rabdă inima să fii concis: trebuie să dai glas simțămintelor.

Vreau să-mi exprim profunda recunoștință pentru grija pe care în politica sa internă și externă partidul nostru o manifestă față de interesele reale și vitale ale poporului român. Sînt mîndru că-mi pot declara acordul cu documentele mobilizatoare, de o excepțională însemnătate istorică, cum sînt Declarația Marii Adunări Naționale și Declarația Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. Aceste documente, în care se reafirmă principii fundamentale privind prietenia și conlucrarea strînsă dintre țările socialiste — independență și suveranitate națională, egalitate în drepturi, neamestec în treburile interne ale altor țări și popoare — vin să ilustreze hotărîrea partidului și a întregului popor român de a milita cu fermitate și perseverență pentru triumful deplin al ideilor marxism-leninismului în țara noastră, pentru unitatea tuturor comuniștilor, a țărilor socialiste, pe baze principiale.

Prof. dr. I. BRUKNER
membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, director al Institutului de medicină internă

Actualitatea

CRONICĂ DE 3 SECUNDE

COPERTA NOASTRĂ
Au ruginit frunzele

LACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12, Dr. 31. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic Casa Scînteii».

FOILETON

CURS PRACTIC ȘI GOSPODĂRESC PENTRU ELECTROCUTARE LA DOMICILIU...

Cumplita descoperire am făcut-o tîrziu. Prea tîrziu. Abia la 24 de ore după ce devenisem proprietarul televizorului de tip E 47 E 672. Familia, dornică de progres și geloasă pe «Grigorestii», «Tonitzele» și «Naționalele» vecinilor, admira luciul albăstrui al ecranului («Este Telefunken, prima,n-are moarte!» — mi-a șoptit vînzătorul), acajuul casetei de lemn («Placaj exotic, a-ntîia!» — mi-a confirmat responsabilul).

Abia a doua zi, răsfoind prospectul, mi-am dat seama cu groază că n-aveam voie să umblu la aparat:

...pericolul de electrocutare fulgerătoare provine și de la faptul că unii abonați pun mîna pe antena care le intră în cameră ...Veți fi de asemeni electrocutat dacă atingeți capul neizolat și de intrare al antenei în aparat... Idem, vă paște pericolul morții și al carbonizării dacă-i atingeți părțile metalice... Atenție mărită la butoanele exterioare de reglare; dacă cumva le cade prin alunecare sau se crapă izolatorul lor de plastic sînteți pe loc electrocutat dacă le atingeți și ezitați să apelați la serviciile unui specialist de la Cooperativa radio-progres... Așijderea, dacă puneți mîna, ori numai degetele pe capacul de aerisire... În schimb, un sfat practic și permanent util: Cereți cu insistență tehnicianului calificat să vă indice în care parte — dreapta, stînga — trebuie plasat punctul roșu și indicator de pe ștecărul cordonului de alimentare. Procedînd corect, reduceți la jumătate din pericolul electrocutării (18 000 volți).

M-am dus glonț la magazin.

— Îmi puteți înlocui aparatul cumpărat ieri cu un scaun electric portativ? Știți, ca să se poată așeza pe el, pe rînd, familia...

Mi s-a răspuns cu milă dar și cu-n aer de superioritate:

— V-am oferit un ultim strigăt al științei! Un aparat ultramodern.

— De acord, dar îi lipsesc anexele.

— ?

— Micul aparat de reanimare, casca de protecție din azbest, mănușile groase de cauciuc, manualul cursului de electrocutare și trusa medicală de urgență.

*

Am scăpat totuși teferi datorită unei alte ingeniozități a fabricii: după trei zile de funcționare, imaginile s-au suprapus, selectorul s-a blocat, iar teribilele butoane au înțepenit. Aparatul a devenit brusc inofensiv ca un mieluțel, departe de gura asasină a prizei.

Maria ARSENE

ZIUA RECOLTEI

Anul acesta sărbătoarea «Zilei recoltei» va avea loc la 6 octombrie, fiind organizată de către Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție în colaborare cu Consiliul Superior al Agriculturii și alte organizații de stat și obștești.

Sărbătoarea va constitui un prilej de trecere în revistă a succeselor dobîndite în activitatea economică a cooperativelor agricole de producție și a întreprinderilor agricole de stat, în dezvoltarea satelor. Unitățile agricole vor amenaja expoziții cu produse agroalimentare; cooperația de consum va organiza vînzări de mărfuri; vor avea loc manifestări cultural-artistice și sportive, serbări cîmpenești, hore, baluri, expoziții de costume naționale și articole de artizanat. Expozițiile agricole cu vînzare se vor deschide în toate orașele țării.

În Capitală, «Ziua recoltei» va fi marcată prin inaugurarea Expoziției agricole-tîrg în Piața Obor, care va rămîne deschisă timp de 15 zile.

F.U.

Ing. Ioana Matica, conducătoarea fermei nr. 8, aparținînd Întreprinderii agricole de stat Coslugea, județul Constanța, a fost distinsă recent cu titlul de fruntaș pe țară în producția de struguri de masă.

Datorită modului exemplar în care a organizat munca celor 100 de culegători, sortatori, brigadieri, ferma (180 ha) condusă de ing. Matica a obținut anul acesta o producție medie de 17 000 kg la hectar. De altfel, ferma nr. 8 asigură zilnic piața internă și exportul cu peste 7 vagoane de struguri.

REPORTERUL PE TEREN: URSEANU

TOAMNĂ BOGATĂ

Într-adevăr bogată. Dovadă, cantitățile de legume și fructe care se revarsă zilele acestea pe piețe. Pentru cititorii noștri, am efectuat un sondaj în legătură cu modul în care se asigură aprovizionarea constantă a Bucureștiului. Astfel, am vizitat cîteva dintre cele 38 de piețe ale Capitalei și cîteva dintre cele aproape 800 unități ale Întreprinderii pentru legume și fructe (I.F.L.).

Prima escală, în Piața Unirii. O gospodină (Paulina Badea, str. Herescu Năsturel 15): «Rareori am văzut la mijlocul lui septembrie atît de multe roșii, atît de mulți ardei, cantități atît de mari de struguri»

Interpelăm doi responsabili ai aceleiași piețe (Ion Ilie și Ion Botgros): «Peste 200 000 de locuitori ai Capitalei se aprovizionează prin Piața Unirii, și acum au de unde: ne sosesc zilnic circa 30 000 kg roșii, 20 000 kg ardei graș. Numai azi am vîndut 4 000 kg ceapă, mii de kg de struguri. Rezultatul: unii producători individuali vînd sub prețurile mercurialului. Se simte însă lipsa usturoiului, a fasolei uscate, iar unele cantități de cartofi sosesc din depozitele Întreprinderii de legume și fructe amestecați cu noroi».

Piața Obor. Tovarășul Gore Terteci, șef de piață al Centrului intercooperatist, ne declară: «Toamna asta ne-a adus o reală bogăție de produse. Numai cele 62 de cooperative agricole de producție pe care le reprezint aduc zilnic la Obor 10 vagoane de legume și fructe. Mai aduc, bineînțeles, I.L.F.-ul și producătorii individuali. Centrul intercooperatist a vîndut într-o săptămînă — ca să dăm un exemplu — o jumătate de milion kilograme cartofi».

«Într-o singură zi — ne spune Al. Cotoară, șef de unitate la Întreprinderea de legume și fructe din Halele centrale — am vîndut prin cele 23 de centre de desfacere pe care le conduc 3 vagoane de roșii, 1 vagon de cartofi, 5 000 kg ceapă, 3 000 kg castraveți. Socotesc situația ca satisfăcătoare».

Piața «Ilie Pintilie» (una dintre cele mai bine aprovizionate din Capitală). Am cerut părerea unui producător individual (Gheorghe Milea din com. Ciorogîrla): «Cu toate că a fost oarecare secetă, am reușit să obținem o recoltă bogată de legume. Cum? Am făcut tot ce ne-a stat în putință, ba uneori și mai mult, ca să aducem apă pînă la grădinile din jurul caselor».

Raidul nostru prin piețele Capitalei s-a soldat cu o concluzie: aprovizionarea este asigurată, prețurile au tendință de scădere. Este necesar însă să se judece cu mai multă grijă repartizarea echitabilă a fructelor și legumelor, nu numai după cantități ci și după calitatea lor, în diferitele piețe.

După boală

Am conspectat cu creionul în mînă interviul acordat de părintele Boulogne — francezul căruia de patru luni îi bate o inimă nouă în piept. Cinci minute pentru alte multe, pline de inteligență — m-au enervat. «V-ați interesat de Philip Blaiberg» — l-au întrebat ziariștii. «De departe și nu prea — a răspuns părintele. Am fost cam neplăcut surprins de interviurile la care a fost supus. Erau de un perfect prost-gust». Chiar perfect? În fine, poate că Boulogne are dreptate, erau de un perfect prost-gust, dar nu mă așteptam la o asemenea replică aspră din partea unui om cu o inimă nouă la adresa altui om cu inimă nouă. Mă așteptam ca măcar între oameni trecuți la un milimetru de moarte să apară o anumită toleranță, o anumită împăcare, o pace mai blîndă sub măslini. Utopie. E suficient, se pare, ca omul — fie al lui Dumnezeu, fie al pămîntului — să mai poată trage o gură de aer, e de ajuns ca inima, nouă sau veche, să-i bată cît de cît, și imediat moartea e uitată, imediat răsare obiecția la alt semen, imediat sosește superioritatea față de celelalte ființe: «Eu sînt mai inteligent ca tine, eu am bun-gust, tu ai prost-gust...» Doar în fața bolii sîntem egali și privim de jos în sus; cum devenim sănătoși, apare privirea de sus în jos. Altfel — vorba scriitorului ateu — «omul, ce mîndru sună acest cuvînt!»

Cîrtițele

În niște păduri adînci din America de Sud s-au descoperit formidabile galerii săpate de cîrtițe. Galeriile — zic specialiștii calificați — atestă o intuiție fenomenală a spațiului subteran, o intuiție aproape umană: coridoare-de-înmagazinat-hrana, coridoare-dormitor, coridoare-sufragerii, coridoare, parcă, bucătării, coridoare-adăpost în caz de atac dinafară, mai tot ce și-a închipuit marele scriitor Kafka într-o nuvelă genială consacrată cîrtițelor. «Numai cinema și TV nu există», spune cu ironie un zoolog latino-american. Dar de ce n-ar exista? Poate că există, dar specialiștii în cîrtițologie nu și-au dat seama. Ce ar fi rulat la un asemenea cinema? Cîrtițe săpînd în întuneric și iar cîrtițe săpînd în întuneric, mult, mult întuneric. Cu cît va fi fost întuneric mai dens pe ecran, cu atît cîrtița va fi înțeles mai bine filmul. Dar dacă o companie de filme din lumea fluturilor îi va fi trimis un film despre fluturi și zborul lor — fluturi zburînd sau jucîndu-se în soare, fluturi scăpînd de sub lovitura unei labe de leu și alte secvențe — ce va fi făcut cîrtița? Parcă o văd: n-ar fi înțeles nimic, ar fi pufnit indignată și ar fi trimis filmul pe lumea cealaltă...

Ce bine că există oamenii, cei care pot privi disprețuitor, superior și cu ironie condescendentă întunericul din mintea și coridoarele cîrtiței!

Radu COSAȘU

GEOGRAFIA TURISMULUI

După cum se știe, între 11 și 15 septembrie 1968 s-a desfășurat la București primul Colocviu național de geografia turismului, reunind specialiști din întreaga țară. El s-a impus ca o necesitate de coordonare și orientare științifică a acțiunilor de dezvoltare a turismului, deoarece țara noastră prezintă o tot mai mare solicitare pe plan turistic internațional (de la 100 000 turiști străini intrați în țară în 1960, la peste 1 200 000 în 1967), și întrucît turismul a ajuns astăzi în multe țări ale lumii o ramură dintre cele mai rentabile ale economiei naționale. Colocviul a fost consacrat geografiei turismului și nu turismului în general, pentru că activitatea turistică se desfășoară în raport de teritoriu, valorifică resursele acestuia; geografia, ca știință a teritoriului, are posibilitatea de a sintetiza și orienta ansamblul problemelor ce țintesc la dezvoltarea turismului. Recent, s-a propus înființarea unei secții permanente de geografie a turismului, în cadrul Uniunii Internaționale de Geografie, care urmează să ia ființă încă în anul acesta.

Colocviul a dezbătut îndeosebi probleme legate de practică, întrucît turismul actual, foarte penetrant, solicită regiuni și obiective încă puțin sau de loc amenajate în acest scop. Tematica s-a fixat astfel pe: 1) cercetarea potențialului turistic al României și valorificarea lui; 2) selecționarea regiunilor de prioritate în dezvoltarea turistică din viitorul apropiat; 3) problemele turismului preorășenesc și a excursiilor de week-end și 4) cercetarea fluxurilor turistice și orientarea lor.

Colocviul, reprezentînd o primă confruntare geografică cu diverși specialiști în domeniul turismului, a elucidat o serie de probleme actuale (de exemplu, coordonarea acțiunii de construcție a șoselelor forestiere cu aceea a ocrotirii peisajului) în vederea valorificării unitare a patrimoniului turistic național.

Prof. dr. docent Victor TUFESCU

ZAR

TELEFONISTA

desen de Dorin DIMITRIU

INTERVIU INDIRECT CU EMIL BARNEA

Am purtat o foarte scurtă și telefonică discuție cu «tînărul» Emil Barnea (altminteri în vîrstă de 45 ani), fotograful eventualului semnal extraterestru. L-am întrebat ce ne poate spune în plus despre ce se știe.

— La 18 august, în jurul orei 15,15, mă plimbam în Pădurea Baciului. La un moment dat am zărit pe cerul ușor înnorat un obiect ciudat care evolua în viteză. Totul a durat între 2 și 3 minute. Avea o culoare metalică și nu făcea zgomot. Am crezut că este un balon. Am făcut 3 fotografii și mi-am văzut de drum. Abia cînd am developat filmul mi-am dat seama că nu era vorba de un balon. Arătînd fotografiile unui coleg, ing. Gheorghiță, pe care îl pasionează farfuriile zburătoare, acesta mi-a arătat o carte în care era fotografiat un obiect aproape identic, dar care fusese văzut în California.

— Cum de ați avut aparatul fotografic pregătit?

— Mă plimbam cu o prietenă a mea, Matia, și făceam fotografii. Lîngă noi, într-o poiană, erau și niște turiști.

— Ei cum au reacționat?

— Nu știu: crezînd că este un balon n-am avut ce să comentez.

— Cum a dispărut obiectul?

— Pe verticală, brusc, în mai puțin de un minut. Credeam că s-a spart balonul...

B. D.

INOVAȚIE ANTIREBUT

Ing. Gheorghe Stancu și maistrul Ion Buț de la uzina «Oțelul roșu» au găsit un sistem ingenios pentru eliminarea rebuturilor, prin determinarea cantității de oțel din oala de turnare. Principiul constă în înclinarea oalei, al cărei ax este prevăzut cu un indicator ce arată cantitatea de oțel lichid rămas la sfîrșitul turnării — ceea ce creează posibilitatea de a se evita turnarea de lingouri scurte. Materializarea acestui principiu tehnic simplu s-a soldat cu o eficiență economică de 939 473 lei.

HUNEDOARA, NOI LOCUINȚE

«Numai pe seama reproiectării unor tipuri de apartamente, mai ales a celor din categoriile III și IV, ale căror prețuri variază între 22 000 și 40 000 lei, la Hunedoara se va obține, în 1969, un spor de locuințe de 90 la sută» — ne declară ing. Victor Zaharco, vicepreședinte al Consiliului popular al municipiului Hunedoara. Pentru anul viitor sînt alocate, din fondul de investiții centralizate, 40 de milioane lei — pentru construcția unui număr de 1 000 de apartamente, în locul celor 500 prevăzute în vechile proiecte.

LA CLUJ: FARFURIE ZBURĂTOARE?

Zilele acestea cîțiva excursioniști au observat, în apropierea Clujului, un obiect zburător care-și schimba extrem de rapid poziția și direcția de înaintare. Era rotund — zic martorii oculari — avea un diametru de aproximativ 10 metri și emitea o lumină puternică, albicioasă. Un timp a putut fi urmărit cu ochiul liber, iar apoi s-a îndepărtat cu repeziciune și a dispărut.

Emil Barnea de la Direcția de sistematizare și arhitectură din Cluj a reușit să-l fotografieze. Interesant e că obiectul care prezintă asemănări cu cel fotografiat în California, la Santa Ana, în ziua de 3 august 1965, a fost văzut și de alți clujeni.

Se știe, foruri științifice internaționale au emis recent părerea că aceste obiecte ciudate (denumite convențional «fenomenul O.Z.N.») ar putea fi de origine extraterestră; după unii ar reprezenta chiar strădania unor ființe extraterestre de a intra în legătură cu pămîntenii prin unde telepatice.

O fi sau nu o fi așa, nu știm. Văzînd însă fotografia lui Emil Barnea sînt parcă, într-un fel, satisfăcut; pînă la această imagine eram de-a dreptul invidios. Invidios, pentru că în țara care i-a dat pe Coandă, omul care a dat omenirii principiul (real, nu imaginar) farfuriei zburătoare, nimeni nu fotografiase, (văzuse dar nu fotografiase), pe deasupra vetrelor noastre, minunea «fantastic de fosforescentă».

Bazil DUNĂREANU

INSTANTANEE PE ROȚI

Glasul roților de tren sună dulce ca un cîntec de leagăn

Fotografii de Dan BÎRLĂDEANU

CONCEDIUL

desen de Cik DAMADIAN

licoarea divină de la marginea mării

Reportaj de George CIUDAN
Fotografii de S. STEINER

În sistemul de vie înaltă, strugurii de masă așteaptă culesul.

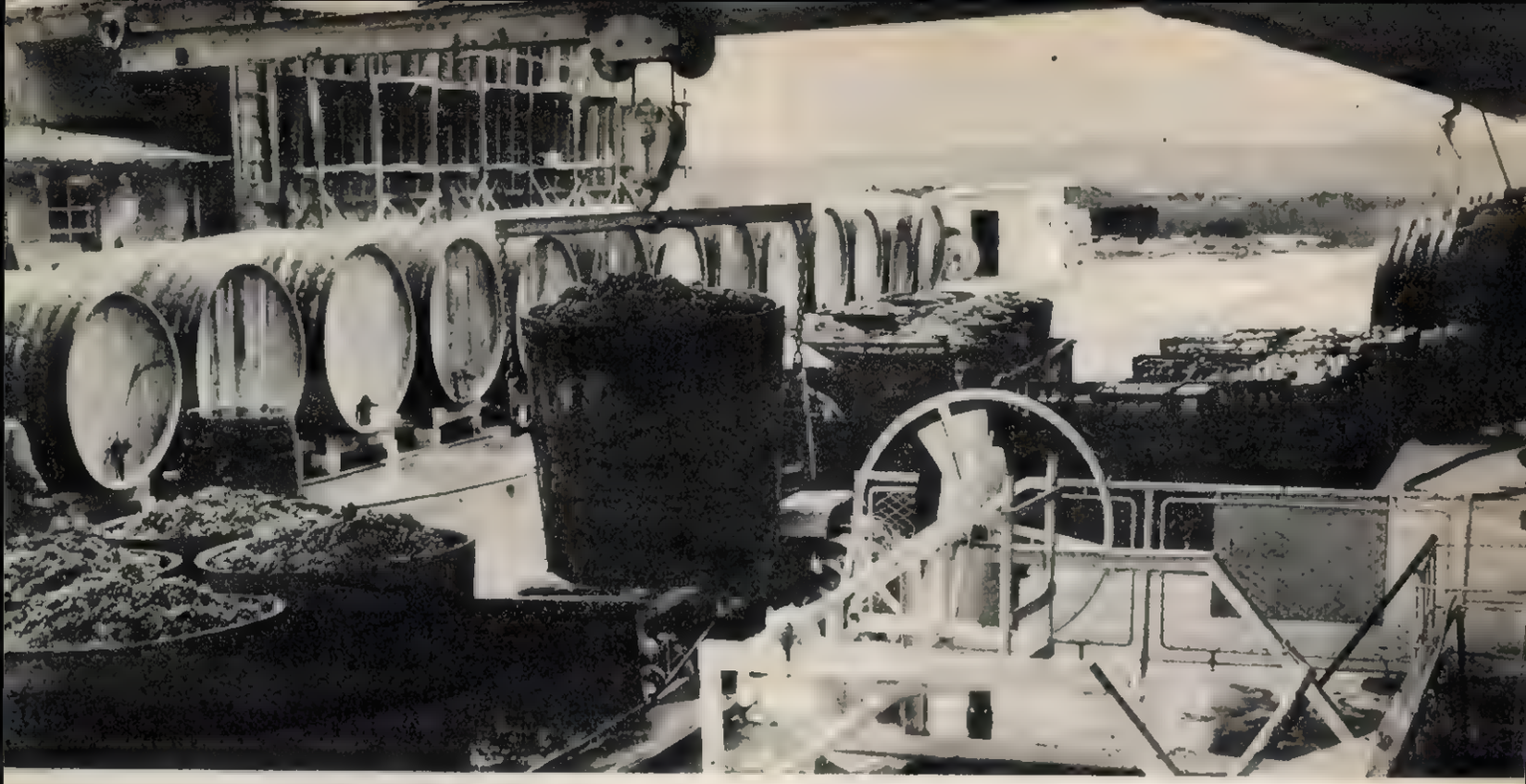

▲ **Prolog la marele cîntec al budanelor.**

Cît e ziua — lumină, astfel arată toate drumurile ce trec prin viile Murfatlarului. ▼

Se pare că nici Ovidiu, nici Pasteur n-au băut din vinul de Murfatlar. Poate că dacă nefericitul poet ar fi gustat din cînd în cînd din licoarea aceasta atotvindecătoare, s-ar mai fi eliberat în unele ceasuri de marea și iremediabila sa tristețe. Pasteur, dacă ar fi gustat elixirul din pivnițele Murfatlarului, ar fi putut să aducă un argument în plus la precizarea sa: «Vinul e băutura cea mai sănătoasă a tuturor timpurilor».

Ne simțim obligați să mărturisim din capul locului că nici neînsemnatul nostru condei nu are putința să scrie despre vinul de Murfatlar așa cum ar trebui, așa cum merită. Cum în urmă cu vreo șase-șapte ani am mai scris un reportaj despre acest vin, putem adăuga la recenta documentare și cîteva amintiri. Pentru că vinul de Murfatlar nu se poate uita. El e ca o femeie pe care ai iubit-o profund și pe care vremea nu ți-o poate șterge din amintire. Poetului Rafael Alberti, proaspăt laureat al Premiului Nobel, vinul acesta «îi cîntă în cerul gurii», iar domnului Alfred Kollar, unul dintre cei mai de seamă importatori de Murfatlar, licoarea aceasta i se pare «divină». Profesorul Veceslav Harnaj, președintele asociației internaționale «Apimondia», consideră că «vinul de Murfatlar poate fi comparat cu cel mai mare poet al României».

UNDE SE GĂSESC MARILE SECRETE

Fără a încerca să micșorăm cîtuși de puțin meritele celor 370 de muncitori și 80 de ingineri și tehnicieni care lucrează la marea Întreprindere agricolă de stat Murfatlar, trebuie să arătăm că în partea aceasta de țară sînt trei factori naturali care contribuie din plin la calitatea vinului: soarele, marea, solul. Viile de pe versanții văii Carasu sînt în cea mai mare parte a anului îmbrățișate de soare. Or, se știe dintotdeauna că vinul — vorba francezului — este soarele din sticlă. Un sol cu o structură fizică foarte bună, bogat în humus, calcar și substanțe fertilizante își spune de asemenea cuvîntul la conturarea profilului acestui vin. Nu trebuie uitată binecuvîntarea Mării Negre asupra viilor din această parte a țării. Ea joacă aici un important rol de amortizor termic. Fapt pentru care trecerea de la vară la iarnă și de la iarnă la vară se produce lent, lucru de covîrșitoare importanță în viața viilor. Datorită prezenței Mării Negre, brumele și gerurile tîrzii de primăvară sînt puțin frecvente, iar cele de toamnă survin tîrziu. Dacă la toate acestea adăugăm și influența brizelor marine în

licoarea divină de la marginea mării

momentele critice, cînd nu plouă cu lunile, avem întemeiate motive să-i mulțumim Mării Negre pentru binefacerile pe care le acordă faimoaselor vinuri românești.

Marea Neagră, sol calcaros și permanentă luminozitate solară au existat aici dintotdeauna. Vin de mare performanțe care să glorifice faima podgoriilor românești și s-o ducă peste meridianele lumii, ba. Pentru că n-au existat condiții materiale și organizatorice. Asemenea condiții au fost create cu mult mai tîrziu. În zilele noastre. Fără aceste condiții nici vinul de Murfatlar, nici alte produse românești nu și-ar fi spus cuvîntul în lume.

1 600 DE OAMENI COBOARĂ SOARELE ÎN CRAMĂ

În aceste zile 1 600 de oameni lucrează în viile Întreprinderii agricole de stat Murfatlar. Culeg viile. Adică adună soarele mutat în ciorchini și-l coboară în cramă pentru ca neîntrecuți specialiști să-l transforme în «băutura cea mai sănătoasă a tuturor timpurilor». La prima vedere s-ar putea crede că pentru cele circa 1 500 ha de vie, 1 600 de muncitori sînt cam mulți. Or fi. Dar alt fel nu se poate. Aici, la Murfatlar, multe lucrări sînt total mecanizate. Recoltatul, nu. Deocamdată nici în alte părți de lume mecanizarea recoltatului în vii nu și-a găsit rezolvare. Întrucît culesul este în toi nu se poate ști care dintre cei opt fermieri va bate recordul în ce privește producția. În orice caz, Gheorghe Popa, Marin Meșteru, Eugenia Prelipceanu, Ianula Canariov vor obține și în acest an din fermele pe care le conduc producții însemnate.

Crama Murfatlarului e la ora actuală în fierbere. Aici se lucrează fără întrerupere, zi și noapte.

Discutăm cu Victor Prelipceanu, inginer principal, înamorat de meserie și simpatic foarte. Aflăm de la domnia-sa că în nașterea și creșterea vinului există multe praguri critice. Vinul e ca un copil. Trebuie supravegheat pînă trece de adolescență. E suficientă o singură greșeală în procesul de creștere și s-a dus personalitatea. Și e grav. Un vin fără personalitate nu face nici aromă, nici parale. La Murfatlar nu se întîmplă acest lucru. Pentru că aici lucrează oameni care, pe lîngă pasiune, au o înaltă calificare. Numai așa se explică faptul că Pinot gris și Chardonnay sînt cunoscute în lume ca elita vinurilor albe, fine și mlădioase, că Pinot noir și Cabernet au devenit titanii vinurilor negre, pline și catifelate. Numai așa a fost cu putință ca în ultimii ani, la marile tîrguri și concursuri internaționale Murfatlarul să aducă țării 56 medalii de aur, numai așa a fost cu putință ca la recentul Concurs internațional al vinului, desfășurat la București, I.A.S.-Murfatlar să obțină la cele 15 probe, 15 medalii: 10 de aur, 5 de argint.

O EXPERIENȚĂ BOGATĂ ÎNTR-UN TIMP SCURT

I.A.S.-Murfatlar nu e prea bătrînă. Are doar 12 ani. Dar ea a acumulat o experiență bogată care poate sluji de exemplu pentru celelalte unități viticole. Aici lucrează 80 de tehnicieni și ingineri. La aceasta se adaugă un alt lucru esențial: foarte mulți dintre muncitorii acestei întreprinderi sînt oameni cu o înaltă calificare. Da, să ai diplomă de bacalaureat și o altă școală de specialitate și să lucrezi în vie, muncitor în brigadă; să ai școală medie tehnică și alte cursuri de specialitate și să lucrezi ca simplu muncitor într-o brigadă viticolă. La I.A.S.-Murfatlar sînt mulți oameni de acest fel. Lucian Stancu, Gheorghe Tănase, Gheorghe Alecu, Con-

2

1 În împărăția cramei vinul îmbătrînește și se înnobilează.

2 Trio Do-Re-Mi și Murfatlarul.

3 Toate policromiile toamnei își etalează frumusețile pe aceste binecuvîntate podgorii românești.

4 Struguri și fete.

1

3

stantin Ilie — ca să amintim doar cîțiva — lucrează aici de la înființarea întreprinderii și ei au crescut o dată cu noile plantații de vie aleasă. La cramă sînt oameni care în materie de vinificare pot lucra în cele mai exigente combinate viticole din lume. Eugen Lavric, Geuget Giafar, Maxim Ionescu și Omer Musuret sînt specialiști care au pătruns adînc în toate tainele vinului.

Numai în primăvara aceasta întreprinderea a livrat exportului — dintr-un singur sortiment, Chardonnay — 400 000 litri vin. Celelalte soiuri au trecut pragul multor țări tot în cantități vagonabile. Pe milioanele de sticle puse la dispoziția noastră și a altor țări e scris doar numele marelui producător. Dar fără oamenii amintiți mai sus și fără mulți alții gloria Murfatlarului n-ar fi fost posibilă.

PREZENT ȘI VIITOR LA MURFATLAR

O discuție pe care o avem cu economistul Mihai Popeia evidențiază dinamica beneficiilor la această unitate agricolă de frunte. Iată beneficiile realizate în ultimii trei ani: 1965 — 17 milioane, 1966 — 33 milioane, 1967 — 37 milioane. Poate vă miră diferența foarte mare dintre beneficiile din 1967 și dintre cele din anii precedenți. Diferența aceasta trebuie pusă pe seama noilor plantații care au intrat pe rod. Pînă în 1972, întreprinderea aceasta va avea o vie de circa 2 000 ha.

Directorul întreprinderii, inginerul Emil Constantinescu, ne invită să vizităm marele combinat vinicol care își sporește în aceste zile dimensiunile. Capacitatea sa va fi de 1 500 vagoane, adică dublă față de cea actuală. Pînă la sfîrșitul acestui an combinatul va fi gata. El va fi dotat cu utilaje moderne, de înaltă productivitate, care vor ajuta vinul să-și păstreze proprietățile sale euforice și celelalte particularități ale personalității sale.

*

La Murfatlar, culegătoarele își văd de treaba lor și nu umplu cu larmă viile, așa cum am citit în unele reportaje. La Murfatlar cîntă viile răscoapte, la Murfatlar cîntă crama. Cîntecele acestea sînt extraordinare. Oamenii nu le pot cînta. Și atunci le ascultă numai, ca pe o liturghie a binecuvîntatului pămînt românesc.

curier comercial

DEPOZITE NOI

Comerțul cu produse alimentare și mobilă are în orașul Buzău o rețea de 13 unități de depozitare. Răspîndite pe întreaga suprafață a orașului, aceste vechi depozite nu dispun nici de o capacitate suficientă, nici de cele mai bune condiții pentru manipularea și păstrarea produselor. Pentru remedierea acestei situații, a început construirea unui nou și modern complex de depozite. Noul complex — care va dispune de un spațiu de depozitare dublu față de cel al tuturor celor 13 depozite actuale — va fi înzestrat cu o centrală de frig, o centrală termică, un atelier de întreținere, o platformă pentru depozitarea ambalajelor ș.a.

DIN NOU APROVIZIONAREA

În cadrul consfătuirii de lucru organizate de M.C.I. și Centrocoop, avînd ca obiect analiza felului în care a fost îndeplinit planul în semestrul I, s-au semnalat din nou deficiențe în aprovizionarea cu unele mărfuri. Astfel, deși paste făinoase există din abundență, în mai multe județe ele au lipsit din magazine. La Moldova Nouă existau în unitățile de desfacere și în depozite stocuri supranormative de conserve de carne, în timp ce la doi pași, la Reșița, aceste produse, mult cerute de cumpărători, lipseau aproape cu desăvîrșire. În timp ce organizațiile comerciale din Brăila solicitau cămăși de zefir la București, în depozitele I.C.R.T.I. din Galați se afla un stoc de 40 000 asemenea cămăși. Și încă un exemplu: organizațiile comerciale din județele Ialomița și Teleorman cereau de la centru să li se livreze articole pentru nou-născuți, în timp ce la I.C.R.T.I.-București (întreprinderea ce le aprovizionează) se aflau în stoc 160 000 bucăți din articolele solicitate.

E de mult vremea să se termine cu asemenea deficiențe de aprovizionare!

UNDE SÎNT STICLELE GOALE?

În primul semestru al anului, planul global de recuperare a ambalajelor a fost depășit cu 2%. Sînt însă două sortimente la care nu numai că planul n-a fost depășit dar s-au înregistrat serioase rămîneri în urmă: la sticle și borcane. 6 milioane de sticle și 2,5 milioane borcane — iată cifrele rămînerilor în urmă! 2 000 de magazine alimentare n-au realizat decît 26% din planul recuperărilor de sticle și 19% la borcane. Și nu de puține ori asiști în magazine la scene penibile, cînd cetățenii vin cu sticle și borcane goale, iar vînzătorii refuză să le primească, sub motiv că nu dispun de spații de depozitare! Pentru remedierea acestei situații Ministerul Comerțului Interior a luat măsura construirii unor gherete speciale pentru centrele I.R.V.A. Sperăm că sticlele și borcanele goale vor părăsi rafturile gospodăriilor și se vor întoarce în fabrici.

OBLOANELE MAGAZINELOR SĂTEȘTI

Boala magazinelor închise pentru inventar sau pentru renovare este molipsitoare: obloanele magazinelor sătești din rețeaua Centrocoopului sînt mult prea deseori închise și din alte motive: înlocuirea unor gestionari, absența — din diferite motive — a altora, curățenia etc. Numai în județul Prahova și numai în cursul trimestrului II magazinele sătești au fost închise, din asemenea motive, timp de — cifră totalizată — 1 300 zile. În județul Iași s-au înregistrat 800 zile de închidere. Ce pagube aduc obloanele lăsate e lesne de înțeles, dacă menționăm că cele 800 zile fără comerț sătesc din județul Iași echivalează cu desfacerea unor produse în valoare de 2 milioane lei — adică tot atît cît desface întregul comerț cooperatist ieșean în două zile pline!

AMINTIRE DE LA «ZARAND»

Una dintre cele mai solicitate unități de alimentație publică din Arad, localul cu specific tradițional «Zarand», își datorează succesele cîtorva particularități. În primul rînd e de menționat frumosul obicei al întîmpinării oaspeților cu tradiționala pîine și sare oferită din coșulețe de nuiele, după care urmează aperitivul constituit din slană, brînză, ceapă și o ceșcuță de palincă — iar apoi meniul, în care se înscriu specialități ale casei, ca: supă cu carne și gîrtene, sărmăluțe în cuib de varză, întorsuri cu brînză de oi etc. Să mai amintim o inițiativă ce ar putea fi extinsă: la «Zarand» s-a amenajat un stand la care se desfac diferite obiecte de artizanat cu specific local: produse din lemn, ceramică, fier forjat, brelocuri, insigne, butoni de cămăși ș.a. Toate purtînd inscripția: Amintire de la restaurantul «Zarand».

▲ **Succes de casă, sau degradare a bulevardului?**

◀ **În sfîrșit, «Ciclop» își onorează firma. Cel puțin pe dinafară.**

Noutate. Porumbul fiert. Lîngă ▶ Universitate.

Gogoașa înfuriată, o proastă carte de vizită pentru centrul orașului. ▶

...ărîndu-și ...cul... sau ... n-ar trebui să se vadă ...l puțin în ...ntru.

DESPRE LAPTE BĂTUT, GOGOȘI, MUȘETEL ȘI SEMINȚE PE BULEVARD

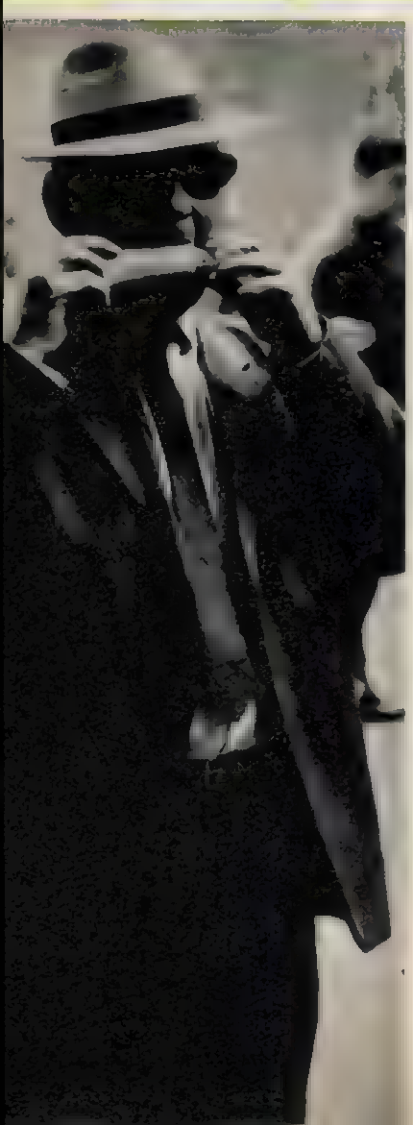

Lăptăria de la «Mioriță» proliferează. Se vinde acum lapte bătut și pe bd. Magheru. De cîtva timp au apărut și gogoșile. Înfuriate. În vara aceasta noutatea a fost porumbul fiert.

Să fim înțeleși. N-avem nimic împotriva laptelui bătut, aliment hrănitor și plăcut și, ca atare, foarte apreciat. Distribuit însă în plin centru, ținuta bulevardului se prăbușește pînă la nivelul unei ospătării inestetice. Gogoașa înfuriată împrumută centrului aspectul de bîlci. Ceea ce pe o stradă, tot în centru, dar lăturalnică, ar constitui un comerț firesc și necesar, plasat pe o stradă centrală se transformă în anticomerț, în ceva improvizat și indecent. E ca și cum ai ieși pe stradă în pijama sau, dacă vreți, ca și cum ai frige pastramă în sufragerie. Prin repetare cotidiană imaginea nu mai șochează. Ne obișnuim și faptul e regretabil. Ne putem aștepta astfel ca într-o zi să vedem în plin bulevard anunțuri cu ciorbă de burtă și tuslama, și nu vom fi prea șocați dacă se vor scoate grătarele cu mici pe bulevardul Magheru. Centrul trebuie să rămînă centru și are anumite legi, i se cere o anume ținută și această ținută trebuie cu orice preț respectată. Există în organizarea rețelei comerciale o anume știință a comerțului, un ce? un cum? un unde? un în ce fel?, la care trebuie răspuns cu pricepere. Și dacă cei care se ocupă de comerț la nivelul orașului rămîn adesea la competențe de gestionari, socotind doar calupurile de brînză și kilometrii de cîrnați, atunci înșiși edilii trebuie să intervină pentru a apăra ținuta celei mai mari artere a Bucureștiului. Zelul unor comercianți care vor să vîndă orice și oriunde, numai să vîndă, trebuie temperat. Rentabilitatea? Foarte bine. Măcar de ar guverna pretutindeni în comerțul nostru acest principiu. Rentabilitate da, dar conjugată cu esteticul urban.

AȘA MAGAZINE, AȘA VITRINE

Dacă lucrurile s-ar opri aici am putea spune lucruri că e vorba doar de cîteva stridențe, de cîteva pete pe obrazul acestor artere. Dar indolența unora și nepăsarea altora au transformat încet și pe neobservate parte din principalele bulevarde în artere comerciale oarecare. Un comerț mărunt a luat locul multor magazine de înaltă ținută. Vindem carne, pește, lapte, pîine, ouă în talej, într-un spațiu comercial care ar trebui să aibă altă menire.

Existau în urmă cu cîțiva ani magazine alimentare care funcționau foarte bine în niște localuri fără vitrine, în curți interioare. Toată lumea știa că pe strada C.A. Rosetti exista un bun magazin alimentar. Pe strada Ion Vidu era de asemenea o «Alimentara». Au fost desființate, poate din motive obiective, dar nu au fost reamplasate în alte locuri potrivite. Și, încet-încet, magazinele alimentare au fost împinse în bulevard, sfidînd ținuta acestuia. Ni se oferă astfel în vitrinele bulevardelor centrale imitații de panificație, sticle de lapte umplute cu sare, telemea de ipsos și salam de carton într-o încercare inabilă de a salva fără rezultat esteticul.

Un bulevard central e pretutindeni un mare vad comercial. Este prea valoros și ar trebui să fie prea scump acest spațiu comercial de pe bulevarde pentru a face comerț modest. Cum ar putea rezista acolo un magazin de plante medicinale dacă s-ar percepe o chirie corespunzătoare spațiului central pe care-l ocupă? Un regim special de chirii la spațiul comercial ar face o rapidă selecție între magazine și ar pune în valoare acest inestimabil vad comercial care este centrul cu arterele lui principale. Pentru că ce se face este realmente risipă cu acest spațiu, și așa insuficient, vînzînd de doi lei mușețel și de un leu șunătoare într-un local central de prima mînă. O vitrină pur și simplu descurajantă ține să ne demonstreze, dacă mai era nevoie, că magazinul nu are ce căuta acolo.

E cert lucru, astfel de magazine nu respectă centrul, dar nici pe ele înșeși nu se respectă.

Chiar și magazine care prin profilul lor ar putea asigura vitrine frumoase și elegante, nu realizează acest lucru. Sînt o serie de magazine de confecții și lenjerie care expun în vitrine, de loc atractive, mărfurile cele mai comune.

Dar lungul șir al magazinelor care n-ar trebui să existe pe marile bulevarde, sau care ar trebui să aibă altă înfățișare, nu se termină aici. Există de pildă un anticariat care ne amintește că asemenea magazine erau cîndva grupate într-un loc anume pe care-l știau toți cei interesați. Există pe bulevard o unitate «Igiena» cu înfățișare neglijentă pentru un perimetru ultracentral, există lîngă «Cinemateca» o librărie și «Mercerie» care n-ar avea ce căuta aici, există încă multe asemenea pete pe obrazul bulevardelor centrale. Chiar și în fața restaurantului lacto-vegetarian «Doma» te gîndești că un comerț cu smîntînă și mămăliguță rămîne totuși un comerț nepotrivit în acest spațiu comercial ultracentral. Alături, pe una dintre străzile laterale, «Doma» nu ar fi mai puțin central, iar spațiul deținut acum ar putea fi mai bine întrebuințat.

Există pe bulevard cîteva unități C.E.C. și poștale departe de a fi prezențe atrăgătoare. Echipate cu mobilier învechit și cu vitrine terne, ele reprezintă foarte puțin onorabil instituțiile respective.

RESTRUCTURARE

Avem nevoie de magazine frumoase și elegante care să reabiliteze din punct de vedere comercial arterele principale. Avem nevoie de mai multe magazine reprezentative, demne de o capitală. Evident, e nevoie de multe modernizări, de transformări, de dotarea magazinelor cu mobilier elegant, ceea ce înseamnă că asta nu se va face de azi pe mîine. Deocamdată însă nu sesizăm nici măcar intenții. E nevoie de o restructurare chibzuită a întregului comerț de pe marile bulevarde. Centrul cere magazine aspectuoase, cu mărfuri de primă calitate, cu personal foarte calificat, cel mai calificat și mai bine pregătit. Toate sau aproape toate magazinele din centru ar trebui să dispună de ambalaje speciale și, pe cît se poate, proprii fiecăruia dintre ele.

Desigur, investițiile făcute, calitatea ambalajelor, serviciul în general ar justifica prețuri superioare, eventual de lux. Pentru că aici nu se cumpără, sau nu ar trebui să se cumpere, strictul necesar cotidian, după cum nu mîncăm în fiecare zi la «Caviar» și nu folosim decît la ocazii serviciile noastre de porțelan și cristal. Centrul nu e al nimănui în întregime, ci al fiecăruia cîte puțin. El e deopotrivă al întregului oraș, al vizitatorilor din țară și de peste hotare. Centrul este cartea de vizită a oricărei capitale.

Tr. PROSAN

F varietăți

ZOO de MASTROIANNI

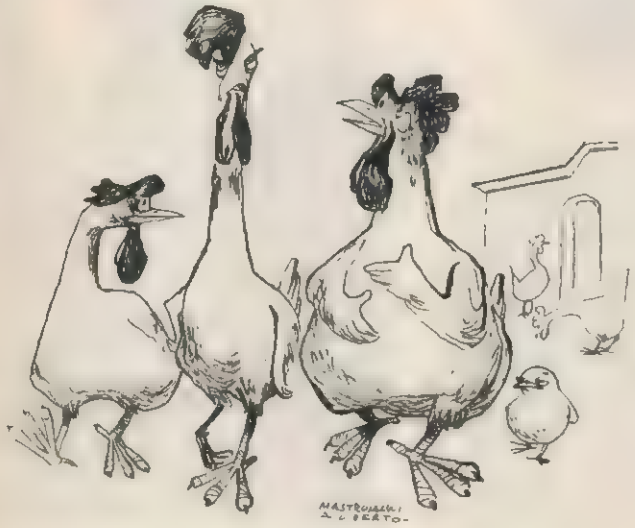

— Trist destin mai avem. Oamenii ne mănîncă și înainte de a ne naște și după ce murim...

— Ce-ai vrea să fii cînd o să te faci mare?
— Aș vrea să fiu... viu!

— Și nu uiți niciodată?
— Nu... Am un sistem grozav.

APA

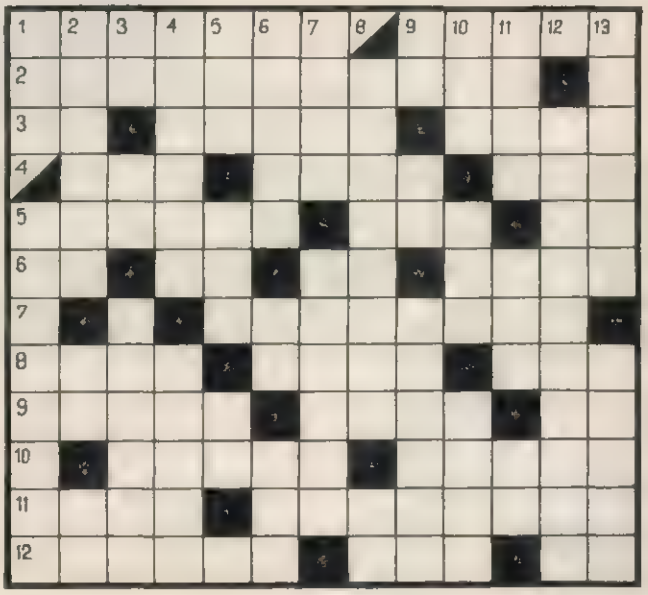

ORIZONTAL: 1) Îi lasă gura apă — Apă gazoasă. 2) Cărarul apei la puț. 3) După ce a intrat la apă — Numai una și una — Legendara ambarcație pe care apele potopului au suit-o pe Muntele Ararat. 4) Riu în Alsacia — Străbat apele — Munte în U.R.S.S. 5) A arăta — Cuvînt strict tematic — Bir! 6) Nord-est — Apă... goală! — Imperativul tăcerii — Își poartă apele prin Timișoara. 7) Pricepută. 8) Temerarul zburător mitologic care a pierit în apele Mării Egee — Apă cît vezi cu ochii — Contingent (abr.). 9) Povestit — Negru pe alb — Se fierbe în apă. 10) A pluti pe apă — Un număr fără pereche. 11) Localitate în Turcia — Locurile în care pictorii realizează unele «marine». 12) Aici putem vedea «Paharul cu apă» de Scribe — Întindere de apă stătătoare — Mureșul la vărsare!

VERTICAL: 1) Apă curgătoare — Îmbătat cu apă rece. 2) Personaje din basmele și legendele nordice, închipuite ca fete frumoase care trăiesc în apă — Cămașă cu rîuri. 3) Dintr-o bucată! — Cald! — Armată pe apă. 4) Țară străbătută de apele fluviilor Po, Tibru și Arno — Lezat. 5) Fluviu în Africa — Beau cîte o găleată de apă dintr-o dată — Început de toamnă! 6) Școlăriță — Cușme! — Apă stătătoare, puțin adîncă. 7) Arbore conifer — Salvat. 8) Intră, de obicei, la apă — Dînsul. 9) Piesă de harnașament — Început... la sfîrșit! — Însetatul din «Harap Alb», care seca apele pe unde trecea. 10) Se mai încurcă uneori — Riu în Etiopia — Prieten. 11) Nu șovăie — Și așa mai departe — Peste. 12) Apele rîurilor. 13) Marea... cu apă albastră — Îi umblă gura ca apa la moară

Adam STOICA

Cuvinte rare: ILL, MUG, AINI, ABI.

Dezlegarea jocului «CU PORȚILE LARG DESCHISE», apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) SCOALA — ELEV. 2) TABLA — CRETA. 3) IT — OMAT — CER. 4) LAC — EU — STRA. 5) OLUT — LINII. 6) UO — ORA — OI — G. 7) GUME — PP — AE. 8) M — LUNCI — UTA. 9) ACAR — EXAMEN. 10) PENITA — CINT. 11) ACI — ASCULTA.

agnes, sîntem cu ochii pe tine!

de Erskine CALDWELL

Trebuie să existe o cale de a pune capăt aiurelii ăsteia. Dacă în loc să se uite la mine, cum se uită cît mă aflu în odaie, s-ar îndura careva să zică ceva despre treaba asta, n-am mai apuca zile ca cea de față. Dar de treaba asta nu suflă nici un singur cuvînt nimeni, niciodată. Stau tot timpul și se zgîiesc la mine uite-așa — și nici chiar tăticu' nu zice nimic.

De ce nu-or fi dînd drumul o dată și nu spun ce au de spus... de ce nu fac ceva ?.. Doar știu ei tărășenia: o știe toată lumea acuma. Se zgîiesc la mine cu toții, așa, dar nimeni, niciodată, nu suflă nici un singur cuvînt.

Tăticu' știe bine că nici n-am călcat pe la Școala comercială cu banii ce mi i-a dat. De ce n-o fi spunînd lucrul ăsta?... M-a urcat în tren și mi-a zis: «Să fii fată cuminte, Agnes». O clipă înainte de plecarea trenului mi-a dat 50 de dolari și mi-a făgăduit că lună de lună, pînă în octombrie, avea să-mi trimită tot atîta. Cînd am ajuns la Birmingham, cu banii trimiși m-am înscris la Institutul de cosmetică, unde am învățat manichiură. Ai de-acasă credeau cu toții că urmam cursul de stenografie la Școala comercială. Credeau c-aș fi stenografă la Birmingham. În vreme ce eu eram manichiuristă într-un nenorocit de atelier de frizerie cu trei scaune. N-a trecut mult pînă ce — cum, nu știu — ăi de-acas' au aflat cu toții ce-nvîrteam. De ce nu mi-au spus ei atunci că știu ce-nvîrtesc?... De ce nu mi-au spus nimic de treaba asta?...

Întreabă-mă, tăticule, de ce, în loc să mă fac stenografă, am devenit manichiuristă? După ce-ai să-mi pui întrebarea asta, ți-oi povesti de ce azi nici măcar manichiuristă într-un nenorocit de atelier de frizerie cu trei scaune nu mai sînt. Dar spune măcar un cuvînt de treaba asta. Spune că știi tot; spune că știi ce-nvîrtesc; spune ceva. Pentru numele lui Dumnezeu, te rog, nu mai sta și nu te mai zgîi la mine cît e ziua de lungă, fără să scoți nici un singur cuvînt despre treaba asta. Spune-ai știut din capul locului; spune orice, tăticule.

Cum de ai fost în stare ca, șezînd și uitîndu-te la mine, să-ți dai seama ce am ajuns?... De unde știi că nu-s stenografă?... De unde știi că nu se mai află nici una ca mine în toată comuna?

De unde știi că m-am mutat la Nashville?...Dar de vreme ce știi, întreabă-mă de ce m-am dus acolo. Spune; te rog, tăticule, spune. Spune-mi orice, dar nu mai sta și nu te mai uita așa la mine. Nu mai suport privirea asta nici un singur minut. Întreabă-mă, și o să-ți spun în toate privințele adevărul adevărat.

Am găsit o slujbă într-un atelier de frizerie din Nashville. Un atelier și mai nenorocit decît ăla din Birmingham, un atelier în care mușteriii dădeau buzna și-mi strecurau mîna-n sîn și mă ciupeau; atelier mai nenorocit nici că s-a pomenit. Apoi m-am mutat la Memphis și am lucrat și acolo o bucată de vreme într-o frizerie. Stenografă n-am fost niciodată. Nu pricep nici boabă de stenografie. În schimb, dacă nu cumva am uitat-o între timp, cu manichiura m-aș mai descurca.

După aceea m-am mutat la New Orleans. Aș fi vrut să lucrez într-un local frumos, cum este de pildă frizeria hotelului «St Charles». Dar s-au uitat la mine exact cum te uiți și dumneata și mi-au spus că n-au nevoie de lucrători. S-au uitat la mine la fel cum se uită mămica în clipa asta, dar de spus, n-a spus nimeni nimic. Despre treaba asta nimeni nu spune niciodată nimic, în schimb toată lumea se uită la mine așa.

Am fost nevoită să mă duc să lucrez într-un nenorocit de atelier la New Orleans. Un atelier mai nenorocit decît ăla din Memphis și decît ăla din Nashville. Era undeva lîngă Canal Street, și mușteriii îmi făceau aceleași bucăți ce mi le făcuseră și ăi din Birmingham, și ăi din Nashville, și ăi din Memphis. Dădeau buzna și-mi strecurau mîna-n sîn și mă ciupeau, și dup-aceea se așezau și-mi povesteau fel de fel de lucruri de care; pînă a veni la Birmingham să urmez cursul de stenografie, nici că auzisem vreodată. Bărbierii îmi povesteau și ei, dar de treaba asta nu suflă nimeni niciodată nici un singur cuvînt. Știau; dar niciodată nici unul n-a spus ceva. În scurt timp am ajuns să agonisesc mai mult pe de lături, după închidere, decît agoniseam la măsuța de manichiură. De aceea mi-am luat ziua bună și m-am mutat într-un hotel deocheat. Portarul s-a uitat și el la mine așa, dar n-a suflat nici un singur cuvînt de treaba asta. Nimeni nu suflă nici un cuvînt niciodată. Toată lumea se uită așa la mine, dar de treaba asta nu pomenește nimeni niciodată.

Întreaga familie știe fiecare pas pe care l-am făcut din ziua în care, acum aproape cinci ani, am plecat să urmez Școala comercială din Birmingham. Șed și se uită la mine trăncănind despre tot ce le dă în minte, dar niciodată nu mă întrebă cum îmi cîștig existența. Niciodată nu se interesează la ce firmă lucrez la Birmingham și nu-s niciodată curioși să știe cum îmi place stenografia. Subiectul ăsta nu-l ating niciodată. De ce nu mă-ntrebați nimic de șeful meu?... Știți prea bine că nu sînt în slujba nici unei firme. *Cunoașteți toate amănuntele în privința mea, atunci* de ce nu pomeniți nimic de treaba asta?...

Dacă, în sfîrșit, ați pomeni careva de treaba asta, aș putea să plec îndată și n-aș mai fi obligată ca, o dată pe an, de Crăciun, să mă-ntorc acasă. Am venit pîn-acum de patru ori la rînd, în fiecare an o dată. De patru ani știți treaba asta în toate amănuntele, atunci de ce, mă rog, nu spuneți ceva?... Spuneți ceva, și atunci o să se isprăvească și cu aiureala asta.

Te rog, mămico, întreabă-mă cum îmi place slujba la Birmingham. Spune-mi, mămico: «Nu cumva te surmenezi, Agnes? E frumos apartamentul?... Îți ajunge salariul?... » Spune-mi ceva, mămico. Întreabă-mă ceva; n-am să te mint. Aș dori să-mi pui o întrebare ca să-ți pot spune adevărul; simt nevoia să-l împărtășesc cuiva, oricui. Zău, nu mai sta acolo și nu te mai uita așa la mine, o dată pe an, de Crăciun. Toată lumea știe că locuiesc într-un hotel deocheat la New Orleans și că nu-s stenografă. Nici măcar manichiuristă nu mai sînt. Întreabă-mă cum îmi cîștig viața, mămico. Zău, nu mai sta acolo și nu te mai uita așa la mine, o dată pe an, de Crăciun, fără să spui ce ai de spus.

De ce le-o fi frică să-mi spună?... Că n-am să mă supăr; nici măcar de plîns n-am să plîng. Atît de bucuroasă am să fiu c-am ieșit din încurcătură, încît am să rîd. Vă rog, nu vă fie frică să mi-o spuneți; nu vă mai uitați așa la mine, vă rog, o dată pe an, de Crăciun, și hai, dați-i drumul, spuneți-mi.

Toată ziua Elsie stă și se uită la mine, fără să mă întrebe vreodată de n-ar putea să-mi facă o vizită la Birmingham. De ce, Elsie, nu mă-ntrebi?... Am să-ți spun de ce nu se poate. Hai, da-i drumul și mă întreabă dacă n-ai putea veni în vizită la mine la Birmingham. Am să-ți explic de ce. Fiindcă dac-ai merge cu mine la Birmingham te-ai trezi la New Orleans și acolo ar da buzna mușteriii și ți-ar strecura mîna-n decolteu. Vezi, de asta nu te pot lua cu mine la Birmingham. Tu crezi însă, nu-i așa, Elsie, că într-adevăr locuiesc la Birmingham?... Atunci întreabă-mă despre oraș. Întreabă-mă pe ce stradă locuiesc. Întreabă-mă dacă la Birmingham fereastra mea privește spre apus sau spre răsărit, spre miazăzi sau spre miazănoapte. Spune ceva, Elsie. N-are nimeni de gînd să-mi pună vreodată o întrebare sau să-mi spună ceva?...

Nu mi-e frică; acuma-s femeie în toată firea. Vorbește-mi cum ai vorbi cu altă persoană de vîrsta mea. Spune-mi măcar un fleac oarecare, și atunci voi avea prilejul să-ți povestesc. După aceea voi pleca și niciodată n-am să mai vin o dată pe an, de Crăciun.

Acum un ceas Lewis s-a întors acasă și a luat loc în salonaș, dar nu mi-a pus nici o întrebare în legătură cu persoana mea. N-a scos nici un singur cuvînt. De unde o fi știind?... Cum adică, Lewis, și tie-i de ajuns să te uiți la mine ca să-ți dai seama?... Așa s-o fi explicînd oare că știe toată lumea... Spune-mi, te rog, ce anume știe despre mine toată lumea?... Și dacă știe lumea toată, de ce nu se găsește nici un singur om să spună ceva despre treaba asta?... Dacă tu, Lewis, te-ai hotărî o dată să deschizi gura, s-ar isprăvi cu aiureala asta. N-aș mai fi obligată, ca, o dată pe an, de Crăciun, să mă-ntorc acasă și nu m-ar mai putea sili nimeni să șed aici și să rabd ca toți să se uite așa la mine, fără ca nimeni, niciodată, să pomenească de treaba asta.

Lewis șade colo pe taburetul de lîngă pian și mă privește fără a spune nimic. Cum de-ai aflat Lewis?... Ți-a spus cineva sau pur și simplu ți-ai dat singur seama?... Tare aș vrea să zici ceva, Lewis! De-ai găsi de cuviință să zici ceva, s-ar isprăvi și cu aiureala asta. Niciodată n-aș mai fi obligată să mă-ntorc acasă o dată pe an, de Crăciun, și să stau așa, degeaba.

Mămica nici măcar nu mă-ntreabă care mi-e adresa. Se poartă de parc-ar crede că urc la catul de sus, unde dorm cîte un an de zile și de unde nu cobor decît o dată pe an, de Crăciun. Mămico, află c-am lipsit de acasă un an întreg. Nu ți-ai mă-ntrebi ce-am făcut în tot acest timp?... Dă-i drumul, mămico, și-ntreabă! Am să-ți spun adevărul. Am să-ți spun adevărul curat despre mine.

Oare nu ține să-mi scrie... oare nu ține să-i scriu?... Mămico, nu dorești adresa mea, ca să-mi poți scrie cum o duc toți ai noștri? De fiece dată cînd plec se string în jurul meu cu toții și se uită la mine, dar de-ntrebat cînd am de gînd să mai vin, niciodată nu mă-ntreabă nici unul. De ce n-or fi spunînd ce au de spus?... Ar fi mult mai sănătos pentru noi toți dacă mămica, în loc să se uite așa la mine, ar spune ce are de spus. N-a mai fi obligată să mă-ntorc niciodată acasă, iar ei n-ar mai fi obligați să stea toată ziua să se uite așa la mine. De ce nu-mi spui nimic, mămico?... Pentru numele lui Dumnezeu, mămico, nu mai sta colea cît e ziua de lungă, fără să-mi adresezi nici un singur cuvînt!

Pe mine mămica nici măcar nu m-a întrebat dacă mă gîndesc la măritiș. Azi-dimineață, cînd eram la baie, am auzit-o însă cum o întreba pe Elsie. Elsie e cu șase ani mai mică decît mine, și mămica pe Elsie o întreabă, în vreme ce pe mine, de cinci ani de cînd am plecat la Birmingham să urmez stenografia, nu m-a întrebat nici o singură dată. Mie nici noutăți despre cunoscuții de altădată nu mi dau. Și la plecare nici nu-mi spun la revedere.

Măcar de mi-ar spune tăticu' un cuvînt de treaba asta, în loc să se tot uite așa la mine, mi-aș lua tălpășița și nu m-aș mai întoarce niciodată. De-ar spune o dată ceva, n-aș mai călca pe acasă cîte zile aș trăi. De ce nu m-o fi întrebînd tăticu' dacă n-aș putea să-i găsesc lui Lewis o slujbă la Birmingham?... Cere-mi, tăticule, să-l iau cu mine la Birmingham, să mă-ngrijesc s-o pornească el cu dreptul. Cere-mi asta, tăticule. Te rog, tăticule, cere-mi asta; apoi mai cere-mi și altceva, să am un prilej să-ți spun adevărul. Te rog, cere-mi și nu mai sta și nu te mai uita așa la mine. Îți place oare dumitale că Lewis n-are slujbă?.. Dumneata, desigur, că n-ai vrea să-l vezi stînd degeaba, așa-i că n-ai vrea?... Dumneata, desigur, că nu dorești ca seară de seară, îndată după cină, să-l vezi cum se duce în centru și joacă barbut pîn' la miezul nopții, așa-i că nu asta dorești, tăticule?... Cere-mi, te rog, să-i dau o mînă de ajutor lui Lewis, ca să-și găsească o slujbă la Birmingham; cere-mi asta, tăticule.

Simt nevoia să mă destăinui. Dumneata știi totul despre mine dar nu face nimic, eu tot am să mă destăinuiesc. Neapărat vreau să-ți povestesc totul, ca să pot pleca de acasă și să nu mai fiu obligată să mă-ntorc o dată pe an, de Crăciun. Am plecat la Birmingham și am folosit banii ca să-nvăț manichiura. Apoi am găsit o slujbă într-un atelier de frizerie, și toată ziua am stat la măsuță, după un paravan, în fundul prăvăliei. A dat buzna un mușteriu și mi-a strecurat mîna-n sîn și m-a tot ciupit pînă ce am început să strig. Apoi m-am mutat la Nashville, apoi la Memphis, apoi la New Orleans. De cîte ori m-am așezat la o măsuță de manichiură, în fundul unui atelier de frizerie, mușteriii au dat buzna și mi-au strecurat mîna-n sîn.

De s-ar hotărî o dată să spună ceva, s-ar isprăvi cu aiureala asta. Dar stau și se uită și vorbesc despre alte alea cît e ziua de lungă. De patru sau de cinci ani încoace, de cînd am luat banii dați de tăticu' și am plecat la Birmingham să urmez cursul de stenografie la Școala comercială, la fel se petrec lucrurile o dată pe an, de Crăciun. Știe tăticu' că tot timpul cît am stat la Birmingham am fost manichiuristă într-o frizerie? Știe tăticu', dar nu vrea să spună. Tăticule, spune ceva! Te rog, spune ceva, ca să-ți pot povesti în ce fel îmi cîștig existența. E drept că dumneata știi deja, că o știu și ceilalți toți; dar eu, una, pînă nu spui dumneata ceva de treaba asta, nu pot începe să-ți povestesc. Zi ceva, mămico; hai, zi ceva, Lewis. Ziceți ceva, careva, orișicare.

Pentru numele lui Dumnezeu, măcar acum ziceți ceva de treaba asta, ca nu cumva și la anul, de Crăciun, să fiu obligată să vin iară aici, să stau toată ziua în salonaș, ca să vă zgîiți la mine! Vă zgîiți așa la mine cu toții dar de spus ceva de treaba asta nu spune nici unul nimic, niciodată. Pe Elsie mămica o oprește să intre în odaia mea cînd mă-mbrac, iar pe Lewis tăticu' îl trimite în centru cam la un ceas, două o dată. De s-ar hotărî și ei o dată să spună ceva, s-ar isprăvi cu aiureala asta. Dar toată ziua stau în salonaș și se uită la mine fără a da lucrurile pe față.

După fiecare masă, mămica strînge farfuriile folosite de mine și le opărește la chiuvetă. De ce oare nu dau lucrurile pe față, să nu mai fiu obligată să mă-ntorc niciodată?...

De fiecare dată cînd mă scol și ies din odaie, tăticu' ia o cîrpă muiată în spirt și șterge scaunul pe care am ședut. De ce oare nu-i dau drumul și de ce nu mi-or fi spunînd ce au de spus?...

Cît e ziua de lungă, stau cu toții în salonaș și se uită la mine. Și Elsie, și Lewis, și tăticu', și mămica stau în capătul celălalt al odăii și se uită la mine cît e ziua de lungă. Nu știu oare că, de m-ar întreba, le-aș spune adevărul?... Întreabă-mă, tăticule; am să-ți spun adevărul și niciodată n-am să mai mă-ntorc aici. După ce-oi pleca, poți s-arunci cîrpa aia a dumitale muiată în spirt. Așadar, întreabă-mă. Pentru numele lui Dumnezeu, spune-mi ceva de treaba asta!...

O dată pe an, de Crăciun, stau și se uită la mine, dar de treaba asta nici unul nu spune nimic niciodată. Stau cu toții în salonaș și zic în sinea lor: «Agnes, sîntem cu ochii pe tine!»

În românește de Jean COMȘA

spectacol pe glob

Al XVII-lea **Festival Casals** *de la Prades s-a desfășurat în absența marelui muzician catalan. Temerile cu privire la reușită nu au fost însă justificate. Personalități din lumea muzicii ca Sandor Vegh, Wilhelm Kempf, Igor Oistrah (în fotografie) și Natalia Zertulova, precum și Corala Sant Jordi din Barcelona și orchestra de cameră Wiener Solisten au păstrat înalta ținută artistică a reuniunilor de la Prades.*

Gilcevile din Chioggia *de Carlo Goldoni este unul dintre spectacolele de succes ale teatrului din Görlitz (R.D.G.). Cu totul remarcabilă regia lui Hans Dieter Mödes. Versiunea germană semnată de Uwe Schuster este apreciată ca o traducere modernă, fidelă totuși textului și spiritului său.*

Furtuna *lui Shakespeare pusă în scenă la Round House din Londra e un spectacol experimental cu totul deosebit. Este mai curînd — afirmă criticii — un caiet de regie pe viu pentru o viitoare reprezentație. Regia spectacolului a fost semnată de Peter Brook, cunoscut în teatrul contemporan ca un novator curajos a artei scenice.*

cronică satirică

de Teodor MAZILU

TANDREȚE ȘI ICRE NEGRE

Deși nu se înțeleg în căsnicie, deși își aruncă unul altuia blesteme crude cu o precizie birocratică, o dată ajunși în societate vor să facă impresia unei familii fericite. Scotocesc prin lada de amintiri și găsesc cu chiu cu vai o expresie mulțumitoare, mai cîrpesc din te miri ce o undă de demnitate, își fac unul altuia jurăminte și schimb de diminutive... Toată grija lor e ca — stăpînindu-și ura — «să iasă basma curată» și de data asta. Cînd ajung acasă își azvîrlă cît colo blănurile și gingășiile, bijuteriile și diminutivele și se întorc la ura pe care de abia o părăsiseră.

E psihologia oamenilor care cred că «numai firma contează». Abjecția cea mai adîncă e parfumată, pieptănată, dresată și scoasă în lume ca simbol al armoniei. Ei nu țin să fie fericiți, ci să lase altora *impresia* că sînt fericiți. Acasă trăiesc din ură și laurt, vor să facă economie de bani și sentimente, cînd ies în lume devin risipitori, o duc numai în tandrețe și icre negre. Ca lumea să moară de ciudă, să-i invidieze. Să vadă lumea ce bine se îmbracă ei și cît de mult se iubesc. N-au înțeles niciodată nimic din cultură, și această ignoranță au transformat-o în exigență, ea e exigentă cu pictura, el e exigent cu arhitectura. Au descoperit că dacă ești exigent nu trebuie să te mai cultivi, poți să-i negi pe Tolstoi și fără să-l cunoști.

La serviciile bine plătite pe care le au manifestă aceeași grijă pentru triumful suprafeței, au insuccese și raportează succese, bat pasul pe loc și dau impresia că progresează. Ei nici nu lucrează de fapt, ci numai fac zarvă în jurul a ceea ce nu lucrează... Gălăgia face impresie și atunci munca devine inutilă. Ei sînt un fel de impresari ai propriei impresturi pe care reușesc s-o comercializeze, s-o fructifice și s-o scoată în turnee... Nu muncesc dar au grijă ca lipsa lor de activitate să fie bine apreciată, stimată, croazierată și bine retribuită. Cînd într-un semestru în care n-au făcut nimic nu sînt premiați, amîndoi se indignează și protestează.

Căci așa trîndavi și escroci cum sînt, «nedreptatea» îi înfurie.

literare

de Valeriu CRISTEA

Camil Petrescu: OPERE, volumul I

A apărut nu demult primul volum intitulat «*Versuri*» al *Operelor* lui Camil Petrescu, editat de Al. Rosetti și Liviu Călin. Un prilej binevenit, pentru unii de reîntîlnire, pentru alții de descoperire a poeziei unuia dintre scriitorii cei mai activi din perioada dintre cele două războaie, concurent redutabil, cu justificate pretenții de hegemonie în aproape toate genurile literaturii. Precum organismul omului în dezvoltarea sa rezumă filogenia, opera lui Camil Petrescu reflectă în mic evoluția literaturii noastre. Scriitorul a început cu versuri, a continuat cu teatru și s-a încoronat în roman, iar dacă la aceste genuri mai adăugăm critica literară, pamfletul de idei, eseul, evocarea etc., cultivate de asemeni și cu egală strălucire, se poate spune — fără teama de a profana memoria unui om care s-a debarasat de toată gesticulația afectat-rituală a profesiunii sale pînă la a consimți să scrie, lucru ce a speriat pe unii, o cronică sportivă — că autorul lui *Danton* și al *Patului lui Procust* a fost în arena noastră literară un prodigios *decatlonist*, luînd startul în diferite «probe» și trecînd linia de sosire dacă nu întotdeauna primul, printre primii. Cifra obținută prin adițiunea «punctelor» realizate în fiecare ramură a întrecerii reprezintă un record național. Nici un poet român n-a fost un mai mare romancier și nici un romancier de-al nostru un poet mai valoros, nici un critic literar nu s-a dedublat atît de fascinant în teatru și nici un dramaturg nu s-a manifestat atît de masiv în zona dificilă a eseului, ca încîntătorul, veșnic tînărul Camil Petrescu, mereu la punctul de efervescență, ardent și aderent, mistuit în propria lui polivalență

Ce putem spune nou despre versurile lui Camil Petrescu în comparație cu propozițiile decisive rostite în legătură cu ele de atîția critici pătrunzători, și în primul rînd de autorul lor însuși (după cum cititorul se poate convinge singur citind *postfața* acestui volum, datată 15 septembrie 1956)? Impresia dominantă, care se suprapune peste toate celelalte, este aceea de adevăr, de autenticitate, nu numai în sensul raportului dintre artă și viață, ci și, poate chiar mai ales, în acel al raportului dintre operă și autor. Conținutul umple aici pe dinăuntru tot relieful formei, pînă la cea mai mică protuberanță. Într-un colocviu cu discipolii săi, Zarathustra spunea, într-un înțeles desigur existențial, că poeții «mint prea mult». Vorba profetului pare spusă înadins pentru unii tineri poeți de astăzi, a căror muză amuză prin exagerarea trăirilor, prin exacerbarea artificială a emoției. Ei își regizează într-un stil împărătesc mica lor senzație, din care, amplificată repede în mit, dezvoltată urgent în sistem, vor să tragă neapărat o literatură senzațională. Proverbul românesc *a face din țînțar armăsar* li se potrivește de minune, pentru că din țînțarul unei minuscule vibrații ei încearcă să facă un armăsar terifiant, apocaliptic. Devansîndfondul, expresia e la acești poeți periclitată prin lipsă de garanții. Dimpotrivă, orice vers semnat de Camil Petrescu găsește depline asigurări într-o experiență *reală nefalsificată prin disproporție verbală*. Cuvîntul, umplut cu substanță precum copacul de sevă, saltă poezia lui Camil Petrescu peste minciună, în plin adevăr și sinceritate profundă.

Starea caracteristică liricii lui Camil Petrescu (mă refer în special la *Ciclul morții*) este aceea de pîndă, după cum s-a remarcat. Dar poate că nu s-a remarcat că un fel de pîndă definește și tehnica versurilor. Acestea au o cădere adeseori antimuzicală, neritmică, tendința lor fiind de a strica mereu cadențele care se formează și se refac spontan. Impresia este, de aceea, de ariditate, fulgerată însă la intervale de țîșnirea neașteptată a *unor imagini de o remarcabilă plasticitate, care pîndesc* parcă pe cititorul ce se apropie de ele prin prozaismul voit, de contrastul poeziei cu dificultatea în mers a soldaților evocați de autor. Cînd ajungem lîngă ea, metafora «sare» asupra noastră ca o superbă panteră de după o dună de nisip.

În proză, ca și în poezie, viziunea războiului e la Camil Petrescu sthendaliană. Aceasta nu diminuează cîtuși de puțin eroismul soldatului român; dimpotrivă, fondul realistic, nesărbătoresc, îl scoate și mai mult în relief. Este interesant de observat cum se transformă în poezia lui Camil Petrescu imaginea tradițională a luptătorului, a războinicului, bine scuturat de atributele lui factice: virilitate magnifică, falnică juventute. Soldații lui Camil Petrescu respiră un ciudat aer maladiv: ei au «fețe supte», palide (epitetul *palid* este frecvent), «buzele uscate», «ochii dilatați», «arși de crude năluciri». Ei sînt niște bolnavi. Ca aceștia, soldații halucinează, transportați de febra marșurilor grele sau a sedentarismului forțat: coloana în marș e un «uriaș miriapod», bordeiul «pare un monstru de pămînt». Oamenii din tranșee capătă alura convalescenților dintr-un sanatoriu: «Ca niște bolnavi pe o terasă de spital,/ atîta cît îngăduie cu milă șanțul,/ Soldații palizi au ieșit la soare/ Și fericiți ei se salută cu surîsuri». Ideea e profundă: moartea nu poate străpunge cuirasa de sănătate a omului, ea trebuie mai întîi să otrăvească viața, să-i îmbolnăvească centrii de rezistență. Moartea nu e niciodată năprasnică — sugerează Camil Petrescu, nici chiar pe front; un preludiu de morbiditate o anunță întotdeauna.

- **De la alge la petrol, de la apă potabilă la aur și uraniu, oceanul închide în undele și adîncurile lui uriașe bogății**
- **Investiții imense în vederea explorării și apoi a exploatării lumii oceanelor**
- **Stadiul actual al cercetărilor, perspectivele cuceririi fantasticului domeniu submarin**

OMUL ÎNFRÎNGE OCEANUL

de **D. TODERICIU**

Platformă de foraj petrolier în Marea Nordului.

Dacă pentru omul obișnuit marea a rămas aceeași ispită, vis al vacanțelor estivale itinerar de traversare, croazieră ori survol trebuie să recunoaștem că, datorită perseverenței cu care o asaltează știința și tehnica, peisajul marin a început să se schimbe din ce în ce mai mult, dobîndind de pe acum în unele părți aspecte industriale bine marcate. Omul a inițiat o nouă epopee — cucerirea și supunerea împărăției lui Neptun.

ÎN PRIMUL RÎND PETROL

Impresionante turnuri de oțel înălțîndu-și siluetele elegante din solul de metal al platformelor plutitoare, minuscule insule artificiale ancorate ici și colo, turlele sondelor înfipte în mare, deocamdată timid, în apropierea țărmurilor, marchează avangarda viitoarei curse pentru petrolul submarin O cursă care se va desfășura desigur din plin în anii secolului al XXI-lea și care se va termina abia atunci cînd exploatările vor fi cucerit pe deplin «marele larg»... Specialiștii apreciază că peste o sută de ani 40-60 la sută din producția petrolieră a Terrei o va furniza cel de-al șaptelea continent, cel suboceanic. Previziuni de ordin economic însă au stabilit încă de pe acum că în bilanțurile pe anul 1999 ale marilor întreprinderi de foraj, extracție și exploatare petrolieră (și chiar și minieră), beneficii reprezentînd o cotă aferentă de 15-20% din activitatea pe plan mondial vor rezulta de pe urma valorificării zăcămintelor submarine. Astăzi există pe glob cîteva mii de sonde de foraj petrolier — în largul coastelor olandeze, înaintînd peste valurile Mării Caspice, în Marea Irlandei, în Golful Mexic... Mîine însă... Dar pentru ca aceasta să devină cu putință, înseși tehnicile de lucru, atît în ce privește prospectarea cît și forajul, au trebuit să fie perfecționate și bineînțeles adaptate noilor perspective de activitate.

Alături de petrol, gazele naturale au început și ele să fie exploatate din mare Un zăcămînt descoperit la Groningen, în Olanda, în 1959, este folosit de trei ani Sonde instalate în largul coastei scot gazul care este trimis prin conductă submarină direct la consumatori, în Anglia. Rezerva descoperită aici — 800 miliarde metri cubi — justifică imensele cheltuieli făcute pentru trecerea la exploatarea industrială (forajul de explorare, ca și cel de exploatare submarină sînt de 2-5 ori mai scumpe decît cele terestre). Ținînd seama de faptul că 20% din rezervele mondiale de hidrocarburi se află în platoul continental, pentru viitorii 10 ani se prevede — pe plan mondial — o investiție de circa 25 miliarde dolari numai în instalații de foraj submarin.

O CASĂ DE FIER BINE PĂZITĂ

Pe fundurile marine se află de asemenea mangan, cupru, cobalt, nichel, zirconiu — sub formă de noduli — constituind rezerve metalifere de miliarde de tone. Se apreciază, de pildă, că anual se formează 10 milioane tone noduli de mangan, pe alocuri cantitatea lor fiind de 4 000 tone pe kilometru pătrat. Nici metalele radioactive, ca toriul sau uraniul și nici metalele nobile, ca aurul, nu lipsesc din apa mărilor și a oceanelor. Cel puțin 30% din resursele de metale rare ale globului sînt continute în oceane într-o formă care ar putea fi exploatabilă cu actualele tehnici de separare a lor. De pe acum este de citat performanța trustului japonez Mitsogushy, ale cărui întreprinderi extrag anual circa 10 milioane de tone de fier de pe fundul golfului Tokyo. La rîndul ei, firma americană Dow Chemical extrage brom din apele Oceanului Pacific (75% din bromul american are această origine). În largul Indoneziei se exploatează minereul de staniu. Nici diamantele nu lipsesc din acest succint inventar al comorilor mării. Ele au fost găsite deocamdată în nisipurile submarine din largul țărmului sud-african. Numeroase săruri vor vedea și ele lumina zilei. Printre acestea, cele de magneziu, din care chimiștii vor scoate, cu ajutorul electricității, magneziul industrial.

Viitoarea instalare a marilor uzine de desărat apa mării va contribui desigur la simplificarea tehnicilor de extracție a metalelor din apa mării, după cum perfecționarea metodelor de cufundare la mari adîncimi va facilita considerabil exploatările miniere submarine Nu putem încheia acest capitol fără un calcul, de mult devenit clasic și care figurează în multe cărți despre averile oceanelor. Este vorba despre aur. În cei peste un miliard de kilometri cubi de apă oceanică se află o cantitate de aur care, repartizată pe cap de pămîntean, ar reveni la circa 2 500 kg. Din această uriașă cantitate nu vor putea însă fi valorificate economic mai mult decît 5-8%. Important însă rămîne faptul că știința modernă a găsit cifrul și omul zilelor noastre a deschis lada de fier a lumii oceanice, pregătindu-se să se înfrupte din comorile închise în ea de bogatul Neptun.

ACVANAUȚII PE ORBITĂ

În forțarea porților de unde ale «lumii tăcerii», îndemnul și fapta unui îndrăzneț om de știință au jucat rolul farului care luminează calea. Yves-Jacques Cousteau a transformat o experiență ce părea la început un act singular de temeritate într-o acțiune din ce în ce mai amplă de pătrundere mai departe, mai adînc. A fost preludiul luării

(Continuare în pag. 16)

Cu ajutorul *scafandrului autonom*, omul poate lucra, în condiții apropiate de cele normale, la adîncimi de peste 250 metri.

în stăpînire a celui de-al șaptelea continent. În prezent, cercetători înarmați cu aparate de cufundare din ce în ce mai ingenioase, respirînd în scafandrii lor autonomi alte amestecuri gazoase decît clasicul aer consumat la lumina zilei, coboară din ce în ce mai adînc în inima oceanelor. Încă din anul 1965 oamenii lui Cousteau descinseseră la 120 de metri adîncime într-o adevărată stațiune submarină. Ei au fost primii care au viețuit zile în șir în mediul submarin, respirînd un amestec gazos ușor constînd din heliu și oxigen la o presiune de 13 atmosfere, care trebuia s-o echivaleze pe cea a mediului exterior. Aceasta, în scopul de a le îngădui acvanauților să acționeze un timp mai îndelungat în «apa liberă», fără a mai fi nevoie de ieșirea lor periodică la suprafață și nici de lungile și dezagreabilele exerciții de decompresiune. Dintr-o asemenea casă, care a fost concepută de Cousteau în formă de stea cu mai multe brațe, oamenii pășesc prin ușa deschisă de-a dreptul «afară», datorită acestui echilibru de presiune realizat între mediul gazos dinăuntru și cel acvatic. Cercetările care continuă preconizează pentru anul 1972 folosirea drept amestec respirator a unei mixturi gazoase la presiunea de 56 de atmosfere. Respirarea acestui «aer» artificial va permite omului submarin să lucreze în condiții apropiate de cele normale la nu mai puțin de 550 metri adîncime.

SURPRIZELE VIEȚII SUBMARINE

Un neavertizat pătruns în casa din adîncuri ar avea de ce să fie surprins. În primul rînd este vorba de intensul frig care domnește aici. În condițiile respirării unui amestec gazos din care heliul reprezintă 90%, se schimbă condițiile de termoreglare a corpului uman. Are loc un puternic fenomen de dispersiune a căldurii și, deși termometrul arată circa 22 de grade Celsius, individul are senzația că se află în centrul unui ghețar. Să presupunem că încearcă să fumeze. În clipa însă cînd freacă chibritul de cutie, izbucnește o explozie violentă. Folosirea chibriturilor este interzisă: în condițiile amestecului gazos respirator respectiv și la presiunea ambiantă, ele nu se mai aprind, ci explodează. Altă surpriză: felul cum vorbesc acvanauții. Arareori scot cîte un cuvînt, pronunțat rar, literă cu literă. Altfel vorba omului s-ar auzi ca o bolboroseală de neînțeles. Iată de ce, o dată cu echipamentul ultramodern destinat oamenilor mării adînci, magazinele de specialitate încep să vîndă și cărticele cu sfaturi asupra comportamentului de rigoare în lumea tăcerii.

Cu ani în urmă inițiativa lui Cousteau de a începe explorarea lumii submarine a fost considerată drept o aventură, o căutare de glorie în senzațional. În prezent, în multe părți ale lumii iau naștere organizații de mare anvergură care își propun asaltul mărilor. În Franța, de pildă, a fost creat în anul 1967 CNEXO, Centrul național pentru exploatarea oceanelor, iar în Statele Unite se cheltuiesc în prezent circa 41,5 milioane dolari pentru cercetările oceanografice practice.

ARHEOLOGII ÎN VIZITĂ LA NEPTUN

Recentul congres al cercetătorilor mării, ținut la Frankfurt pe Main, și-a consacrat o mare parte a activității problemelor arheologiei submarine, recomandînd începerea unei acțiuni de cartografiere documentată a mărilor din punctul de vedere al zăcămintelor arheologice submarine, în vederea redactării celui dintîi atlas internațional de arheologie submarină. Acțiunea este justificată. Comori la propriu și la figurat, epavele unor nave de luptă și de comerț din toate timpurile, constituie obiectivele noilor arheologi ai adîncurilor oceanice.

Nu demult, în preajma capului Gelidonis, lîngă țărmul turcesc, a fost găsită epava celui mai vechi vas descoperit pînă în prezent — o corabie grecească scufundată cu circa 1880 de ani î.e.n. Dăiți de oțel, bare de cupru, pluguri de bronz, lopeți, sulițe și cuțite, undițe, perle feniciene, un scarabeu egiptean și resturile unor care de luptă, iată numai cîteva dintre obiectele găsite pe vas. Existența arheologiei submarine ca disciplină pe cale de a se constitui definitiv, dă căutătorilor de comori posibilitatea ca, cel puțin în parte, să se reabiliteze, primind un nou și real titlu de seriozitate. Aceasta pentru că, efectiv, în pîntecele navelor ale căror epave sînt presărate pe fundurile marine există uneori nu numai comori arheologice, ci și comori adevărate. Tezaurul presupus al invincibilei Armada ispitește de peste trei sute de ani fel de fel de îndrăzneți și de aventurieri. Uneori este vorba pur și simplu de celebritatea istorică a epavei — comoară la figurat, a cărei valoare o întrece pe aceea a aurului. Este de pildă cazul corăbiilor pierdute de Columb în cursul ultimei sale călătorii în emisfera vestică. Istoria geografiei și cea a navigației așteaptă cu egal interes asemenea descoperiri.

SĂ NU UITĂM FLORA ȘI FAUNA

Că în vastul imperiu marin există o bogată vegetație, mergînd de la fitoplanctonul microscopic și pînă la cea mai gigantică plantă ce trăiește pe Terra, alga Macrocystis, lungă uneori de peste 200 de metri, este un lucru binecunoscut. Despre importanța economică a algelor s-a scris de nenumărate ori și faptul că au fost puse la punct metode

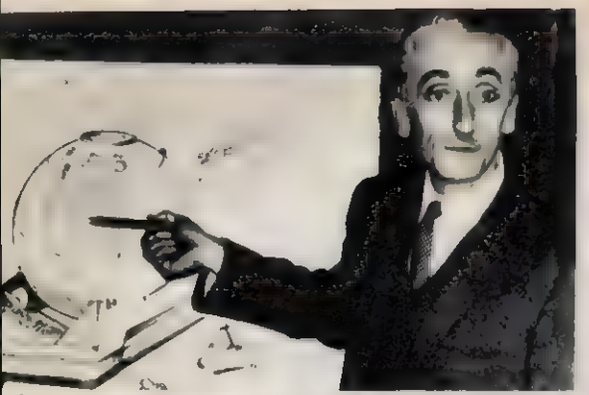

▲ Comandantul Cousteau. În casele submarine concepute de el — Precontinent 1, 2 și 3 — oamenii au trăit și muncit pentru prima oară în mediul subacvatic.

▲ Una dintre numeroasele metode de pescuit modern. Pentru a detecta bancurile de pești, în Statele Unite se recurge la baloane. Umflate la bord și ușor manevrabile, ele au dat rezultate dintre cele mai bune.

Pentru explorarea adîncurilor oceanice se construiesc pe scară tot mai largă diverse tipuri de submersibile. În fotografie, un vehicul de mari adîncimi, a cărui construcție îi asigură manevrabilitatea unui elicopter.

▼

▲ Cabina de comandă a unui submersibil pentru cercetare submarină.

de cultivare datorită cărora de pe o suprafață de un hectar se pot obține 40 000 de kilograme de materie alimentară este o realitate. De altfel, nu demult un institut japonez de cultură a algelor și vegetalelor marine afirma într-un prospect că din algele cultivate pe o suprafață de circa 800 000 hectare, adică cu puțin mai mare decît a Olteniei, se pot obține cantități de hrană vegetală care ar fi suficiente pentru a alimenta timp de un an întreaga omenire.

Cu milenii înainte peștii reprezentau pentru om singura mare bogăție a mării, nici în prezent «vechea» avuție din mări și oceane nu și-a pierdut din importanță. Printre nenumăratele tipuri de hărți ce reprezintă azi oceanul planetar — nume sub care geografii adună la un loc marile suprafețe marine — sînt și unele cu caracter economic. Harta producției piscicole arată cum la kilometru pătrat de suprafață marină sau oceanică se prind anual 3 500 kg pește în Marea Nordului, 850 kg în Mediterana, 900 kg în Marea Japoniei, 580 kg în Marea Minecii. Numai Marea Nordului este străbătută de 180 000 de pescadoare sub nouă pavilioane.

Un puternic curent de idei noi se manifestă de citva timp și în domeniul pescuitului oceanic. Una dintre ele se referă la «fermele marine», înzestrate cu amenajări de zone ferite de acțiunea dăunătorilor, adevărate colonii-cămine pentru placizii pești sedentari. Fermele acestea urmează să dispună de adevărate «prerii» de fitoplancton, special amenajate, care vor constitui sursa de hrană a peștilor. La rîndul său, fitoplanctonul va trebui hrănit cu adaosuri de nitrați în apă. De notat că fitoplanctonul uscat este și un excelent îngrășămînt pentru păsările de curte.

*

Înfrînt pas cu pas, oceanul se lasă tot pas cu pas cucerit de om. Pe drumul explorării, care precede exploatarea, oceanografia este unul dintre marile instrumente de pătrundere și cunoaștere a unei lumi care este foarte departe de a ne fi dezvăluit toate tainele ei. Și are multe. Aceasta explică amplificarea preocupărilor oceanografice, intensificarea cercetărilor, creșterea fondurilor alocate acestor scopuri.

Abia la început, valorificarea modernă a imensului ocean planetar se transformă sub ochii noștri într-o campanie de anvergură mondială menită să revoluționeze din plin, în numai cîteva decenii, întreaga economie a globului. Nici nu s-ar putea să fie altfel de vreme ce 25% din petrolul Terrei, 30% din metalele ei și o cantitate de hrană care ar putea asigura viața a 25-30 miliarde de oameni anual, pot fi furnizate de imperiul înfrîntului Neptun.

Inovațiile — preocupări de prim ordin ale muncitorilor acestei uzine. Numai raționalizările și inovațiile mecanicului Neagu St. Petre (stînga) sînt adunate în peste 60 de dosare.

Imagine a noii secții de vopsitorie mecanizată, intrată de curînd în funcțiune.

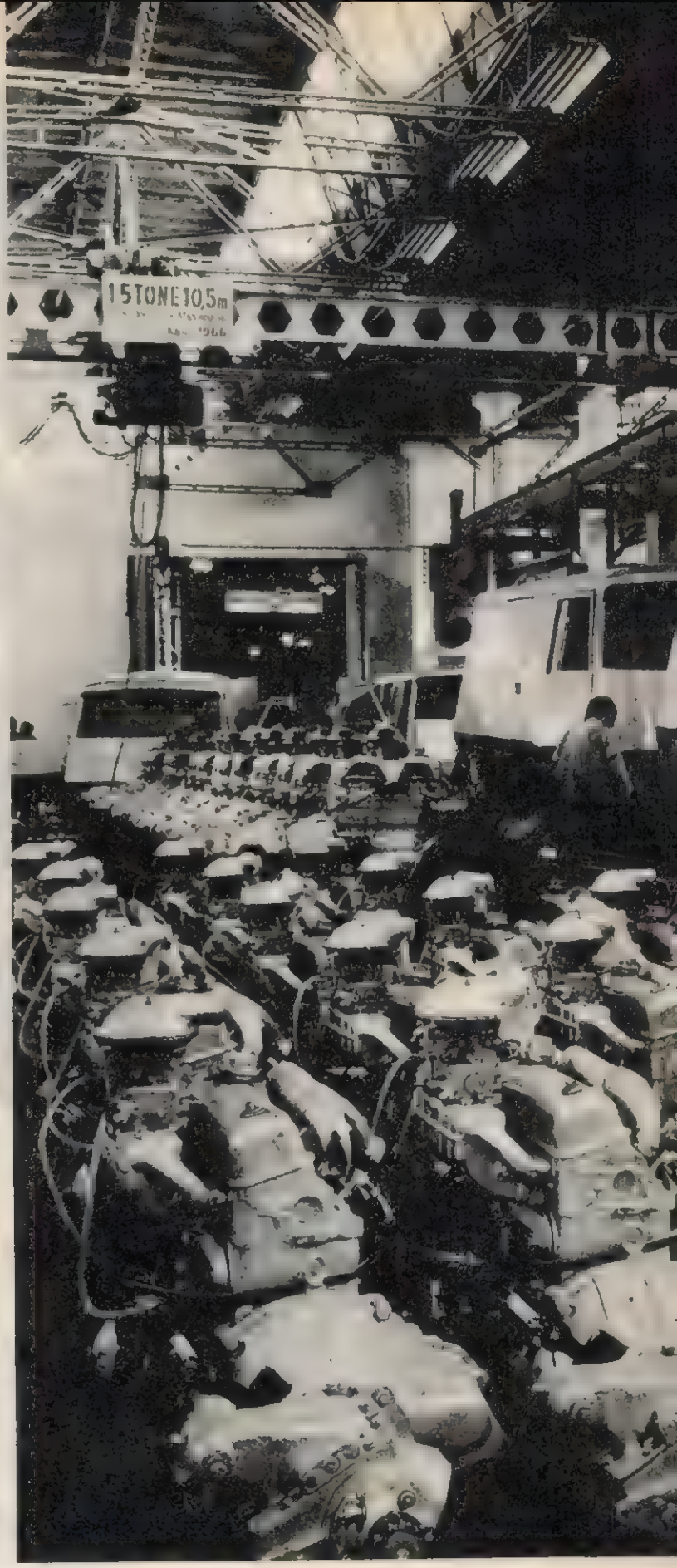

popas la AUTO-BUZUL

În primele șapte luni ale acestui an, uzina «Autobuzul» din Capitală și-a îndeplinit planul la toți indicatorii, realizînd peste sarcinile stabilite o producție în valoare de 1,5 milioane lei în condițiile depășirii cu aproape 2,5 milioane lei a beneficiilor prevăzute. De asemenea, se apreciază că există toate condițiile ca pînă la sfîrșitul semestrului al II-lea al anului 1968 producția globală să fie depășită cu 56 milioane lei.

Ce a determinat obținerea acestor rezultate?

Din experiența de pînă acum s-a dovedit că mobilizarea forțelor de specialiști în cadrul colectivelor de studii, în vederea organizării superioare a producției și muncii, are un rol hotărîtor. Majoritatea rezultatelor obținute pînă acum se datoresc măsurilor propuse și aplicate de aceste colective.

La uzina «Autobuzul» primele măsuri concrete au început a fi aplicate din aprilie 1967. Astfel, în vederea realizării unei producții sporite și diversificate, era necesară reorganizarea fluxului tehnologic spre a-l adapta la noile cerințe ale pieței. În acest scop s-a trecut de la organizarea în flux longitudinal a secțiilor la organizarea lor transversală, ceea ce a dus la specializarea în condiții optime a muncitorilor pe operații tehnologice.

Alte măsuri au tins către o creștere substanțială a calității produselor, astfel încît ciclul de rulare între două reparații capitale a autobuzelor a fost prelungit cu aproape 50%, adică de la 85 000 km la 125 000 km. Această secție imprimă un ritm sporit de lucru în alte două secții: asamblare și montaj.

Organizarea științifică a producției în aceste două secții s-a concretizat în amenajarea unor ateliere comune pentru diferite tipuri de produse. O rezultantă a acesteia este creșterea productivității muncii la operațiile de pregătire a asamblării.

Una dintre preocupările importante ale colectivului de ingineri și lucrători ai uzinei «Autobuzul» este și rezolvarea sistemului informațional electromecanic, care a fost experimentat pe linia de fabricație la prelucrări mecanice și care în viitorul apropiat urmează să fie extins în toată uzina. Scopul aplicării acestui sistem este cunoașterea exactă a capacității de producție a mașinilor.

Analizîndu-se condițiile punerii în practică a acestor măsuri s-a vădit necesitatea creșterii calificării muncitorilor. În același timp s-a preconizat să se acorde o grijă deosebită creșterii perfecționării și preciziei în muncă a ucenicilor. Pe lîngă uzină există o școală profesională ce dispune de un atelier-școală dotat cu strunguri, unelte, materiale de transport, permițînd în acest fel ucenicilor să-și însușească cît mai temeinic tainele meseriei. O treime din salariații întreprinderii sînt tineri U.T.C.-iști, entuziaști și dornici să-și ducă la îndeplinire sarcinile ce le revin. Mulți dintre ei, cum ar fi: Toma Aurel, Scarlat Constantin, Vlad Ion participă cu inițiative și perfecționări tehnice la mișcarea de inovații din uzină.

Ca o încununare a tuturor acestor măsuri

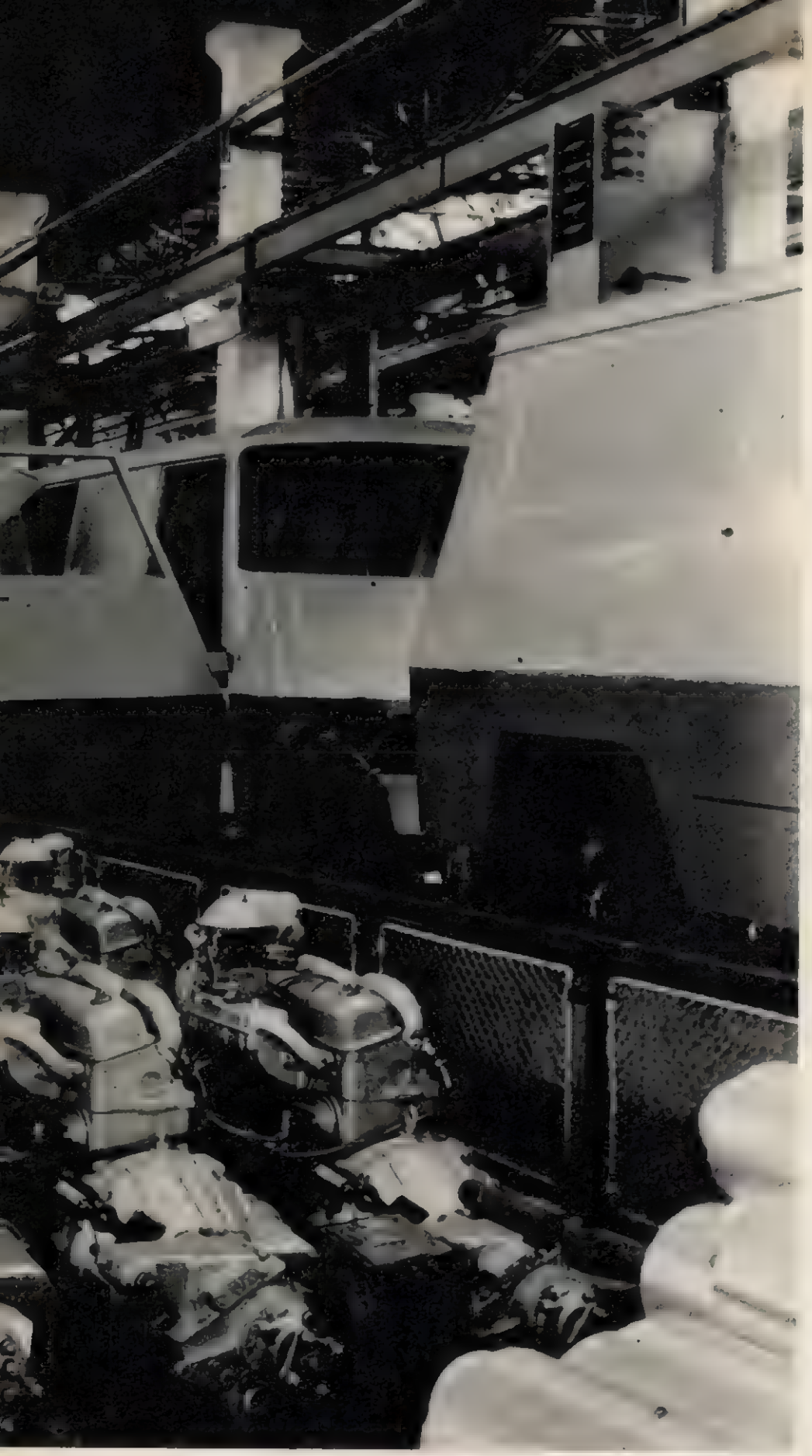

luate în cadrul organizării științifice a producției și a eforturilor depuse de toți membrii uzinei s-a îmbunătățit în mod simțitor nu numai productivitatea muncii, ci și calitatea produselor.

Dacă luăm comparativ producția anilor 1966-1968 observăm: în primul an producția zilnică era de 12 autoutilitare, iar la finele anului 1968 ea a ajuns de 17 autoutilitare, cu perspective de a atinge peste 20.

Producția globală va crește pînă în 1980 de peste patru ori.

Pe linia diversificării produselor se vor introduce în fabricație unele tipuri noi de mașini cu motor diesel.

Scurta vizită la uzina «Autobuzul» ne îndreptățește să tragem concluzia că această uzină are un colectiv care muncește cu elan pentru transpunerea în viață a directivelor Congresului al IX-lea al P.C.R.

Rodica DAVID
Fotografii de Elena GHERA

Aspect din spațioasa hală ce găzduiește secția montaj a uzinei.

cînd nu sînt spectacole în oraș...

Nu sînt spectacole. Teatrele încep de-abia acum să se dezmorțească după obișnuita hibernare.. estivală. Cinematografele — ce să mai vorbim? De mult n-au atins o asemenea performanță. Săptămîni în șir nu s-a adus aproape nici un film demn de a fi văzut. Ne-a rămas televiziunea și trebuie să recunoaștem că, în ultima vreme, a suplinit în bună măsură lipsa spectacolelor de sală. Teatrul televizat, într-o epocă de «boom» — deocamdată în special cantitativ — ne propune premieră după premieră. Filmele, chiar dacă nu sînt capodopere, se înscriu în general printre producțiile onorabile și uneori chiar printre cele memorabile. Cu Leslie Howard, Bette Davis, Humphrey Bogart, Ingrid Bergman, Jack Lemmon, Jeanne Moreau e greu să te plictisești, chiar dacă suferințele «fetei bătrîne», de pildă, nu sînt exact ceea ce ne poate înduioșa astăzi. Filmul lui Hitchcock și «Țiganii fericiți» ne-au ajutat să nu uităm că cinematografia, atunci cînd e slujită de cei chemați, este artă, în cea mai pretențioasă accepțiune a acestui cuvînt. La numeroasele sugestii de programări formulate la această rubrică și deci — orice ar spune prietenul meu Radu Cosașu — fără șanse de a fi luate în seamă, să mai adăugăm una: e realmente păcat că, în fiecare duminică, ni se cere să optăm între teatru și film, știut fiind că amîndouă sînt gustate cam de aceiași telespectatori.

În afara culturii cinematografice și teatrale am urmărit cu plăcere și alte manifestări. Așa a fost, de pildă, prezentarea de către Alice Mănoiu a lui Humphrey Bogart, mai subtilă și mai sugestivă decît textul filmului evocator. Așa a fost întîlnirea cu Liviu Ciulei, deși regizorul Dan Necșulea ar mai trebui să învețe de la maestrul pe care îl admiră și pe care l-a urmărit la lucru timp de trei luni, să renunțe la anumite prețiozități și rotunjimi care «fac frumos».

Și pentru că vorbim de întîlniri să nu uităm că, datorită televiziunii, multă lume îi vede și aude pentru prima oară pe poeții care își recită singuri versurile. Nu înțeleg însă ce demon îi îmboldește pe cei ce grefează obligatoriu poeziei un «fond muzical». Departe de a fi indiferent, neutru, acest fond muzical deranjează. Cunoașterea unor noțiuni elementare despre specificitatea celor două arte pe care le logodesc la întîmplare i-ar face să înțeleagă că nu poți asculta simultan o confesiune lirică și un fragment muzical cu stridențe de fanfară. Poezia nu e «pauză», ea solicită ascultătorului concentrare și mai ales transpunerea într-o anume stare de spirit. O muzică nici măcar scrisă special pentru fiecare poezie în parte ci desfășurîndu-se egal și indiferent, în timp ce, în prim plan, poeți diferiți își prezintă creațiile, echivalează cu o desconsiderare a artei lor (și, într-un fel, și a compoziției muzicale). Cadrul «Ecranului literar» l-a scutit de acompaniamentul superfluu și supărător doar pe Eugen Jebeleanu, poet și publicist care a exprimat întotdeauna pregnant, cu curaj și superioară responsabilitate, cele mai bune dintre gîndurile și simțămintele noastre, ale tuturor.

Tot pentru a ne ocupa într-un mod agreabil serile, Teleenciclopedia s-a revărsat într-o emisiune derivată, denumită «Document». Așadar, nu numai sîmbătă ci și joi și poate și în alte zile ale săptămînii se găsește loc pentru emisiuni care să satisfacă foamea de cunoaștere a publicului cel mai larg. Din nou, nota cea mai bună se cuvine «Întîlnirii de la ora 21». Dintre sutele de întrebări venite probabil de la telespectatori, Ioan Petru știe să le aleagă pe cele mai interesante — «Continuă oare evoluția biologică a omului?», «Ion al lui Rebreanu a existat ca atare?», și să solicite răspunsuri personalităților celor mai competente. O rezervă totuși privind ultima emisiune: oamenii vor să știe cine este cu adevărat Salvador Dali, pentru că ani de zile acest contemporan genial a fost ridiculizat în paginile umoristice ale ziarelor și prezentat ca un impostor extravagant. Răspunsul dat de criticul Radu Bogdan a fost ambiguu, a ocolit esențialul, deși în cîteva rînduri s-a apropiat de el. Fiind vorba de risipirea unor prejudecăți, destul de înrădăcinate, televiziunea ne-a rămas încă datoare, în privința lui Salvador Dali.

F.A:

PĂȘIND CU DREPTUL

F *teatru*

Dramaturgul Aurel Baranga

Irina Petrescu

Fory Etterle

La fiecare început de stagiune ne încărcăm stiloul cu cea mai binevoitoare cerneală, sufletul cu cele mai optimiste speranțe, ne suflecăm gazetărește mînecile și începem să consemnăm, plini de credință, toate promisiunile teatrelor — de la repertoriu la creațiile actoricești, de la cutezanțe regizorale la ritmicitatea premierelor. E momentul cel mai exuberant al stagiunii și de ce să ni-l stricăm acum amintindu-ne, din anul teatral trecut sau din alții, și mai vechi, cîte făgăduințe solemne s-au pierdut pe drum... Să nu ne amintim deci, cu toate că uneori e parcă mai bine să pornești la drum mînat de o judecată sănătoasă decît de o fantezie înfierbîntată, oricît de bine intenționată ar fi aceasta. Trecuta stagiune bucureșteană — am mai spus lucrul acesta — a oscilat între cer și pămînt, a dat măsura ei cea mai de sus dar și pe cea de la limita inferioară. ne-a dăruit strălucitele spectacole «Tango», «Nepotul lui Rameau», «Livada cu vișini», dar ne-a cărat și prin plictisul unor piesuțe anodine, a unor spectacole dureros de mediocre. Stagiunea trecută și-a dat nu o dată peste cap repertoriul, și-a schimbat, nehotărîtă, intențiile, iar spre sfîrșit a început să alerge cu sufletul la gură să-și îndeplinească unele obligații de «plan», de «spectatorii», ca și cum spectatorii ar veni la teatru după planurile contabililor și nu după chemarea de valoare a spectacolelor. Dar pentru că spectatorii au venit totuși anul trecut mai puțin ca altădată la teatru, stagiunea din acest an a învățat, se pare, minte și și-a propus să respire egal, ritmic, sănătos, să-și respecte intențiile și publicul. Stagiunea se anunță, mai ales, ambițioasă. Repertoriul ei se dorește la zi, el și-a înscris mari piese ale dramaturgiei mondiale, care se joacă azi pe scene importante ale lumii: Dürrenmatt («Meteorul» — T. Bulandra), și Albee («Echilibrul delicat» — T. Nottara), Miller («Prețul» — T. Mic) și Eugen Ionescu («Ucigaș fără simbrie» — T. de Comedie); Kafka («Procesul» — T. Nottara) și Max Frisch («Biografia e un joc» — T. Bulandra); Dostoevski («Idiotul» — Național) și Strindberg («Dansul morții» — T. Bulandra); Brecht («Omul e om» — T. de Comedie), Harold Pinter («Îngrijitorul» — T. Mic) și Nestroi («Lumpatius Vagabondus» — T. Creangă), ca să nu mai vorbim de «Troienele» lui Euripide la Național, de «Andromaca» lui Racine și «Măsură pentru măsură» de Shakespeare — ambele de la T. Creangă. Toate aceste proiecte sînt mai mult decît nobile. Ne pune totuși puțin pe gînduri tenta cam sumbră a repertoriului bucureștean în ansamblul său, dominanta sa tragică, pe care nu știm încă cum o vor putea echilibra acele spectacole estivale promise dar neprecizate ca titluri. Nu trebuie totuși ignorată și nevoia de zîmbet — nu numai cea de meditație — a iubitorului de teatru.

Stagiunea ce vine are ambiții și în ce privește dramaturgia originală, poate încă nu totuși pe măsura nevoii de teatru contemporan, cu problematică contemporană, a spectatorului contemporan. Naționalul a avut temeritatea să dramatizeze «Enigma Otiliei» — marele roman al lui Călinescu, Giulești ul montează un Blaga — «Meșterul Manole», Bulandra anunță o nouă «Scrisoare pierdută», Delavrancea un «Ion», Aurel Baranga și Maria Banuș două comedii proaspete, Teatrul de Comedie pune în scenă piesa premiată a lui Al. Popescu «Croitorii cei mari din Valahia», Marin Sorescu debutează pe scenă cu «Ionа», Mazilu, Băieșu, Nelu Ionescu, Hristea, Ion Omescu sînt înscriși și ei cu noi lucrări în repertoriu...

Cum spuneam, acum, în momentul luminos și dătător de speranțe al deschiderii stagiunii sîntem gata să semnăm în alb toate cecurile. Ca măsură de prevedere, am stat totuși puțin de vorbă și cu unii dintre cei ce vor realiza stagiunea. Ceea ce poate fi urmărit în paginile de față...

Interviul cu dramaturgul Aurel Baranga s-a desfășurat (exact) în felul următor:

— Știu, maestre, că ultima dumitale piesă se numește «Travesti», știu că e o comedie de caracter, știu că o joacă Naționalul. Ca să pot afla mai multe, îmi împrumuți mai întîi, pentru un ceas,două, exemplarul pe care îl văd aici, pe biroul dumitale?

— Iartă-mă, dar e unicul pe care îl am la îndemînă. Dumneata, mi-ai spus-o, știi trei lucruri despre mine, eu știu unul și bun: să dau un interviu unui gazetar. Nu o să ai bătaie de cap cu mine. Dacă ești amabilă, notează. Piesa mea se numește «Travesti» din multiple motive, punct. Iată-le, virgulă, în ordine preferențială, două puncte (îmi permit să-i atrag maestrului atenția că nu-i neapărată nevoie să se obosească cu indicații de ortografie: «Ce vrei, am și eu ticuri de vechi redactor-șef» — se scuză el. Dar nu renunță la punctele și virgulele sonore). Continuăm. Începe să se prefigureze un viciu, travestiul. E vorba, bineînțeles, de travestiul moral. O lege britanică din 1316 pedepsea cu închisoarea travestiul vestimentar. Ce-ar fi, m-am gîndit, să încerc sancționarea travestiului etic? Care travesti etic se prezintă sub diverse aspecte: A) (te rog, scrie și A-ul ,e mai ordonat) Unii fac eforturi să pară ceea ce nu sînt. B) Alții se străduie să nu pară ceea ce sînt. C) Mulți fac eforturi să pară și să nu pară ceea ce sînt și nu sînt în același timp. Astfel stînd lucrurile, începem să ne dăm seama de primejdia perversiunii: nu știi totdeauna pe cine ai în față, obligat necontenit să fii atent la cel pe care îl ai în spate. Fiind vorba de travesti, mi-am plasat acțiunea în lumea în care travestiul face parte din profesiune: în lumea teatrului. Sînt însă obligat la o precizare, care a devenit și o replică din piesă: «Ne-am străduit să aducem viața în teatru, ceea ce e foarte bine. Să fim atenți să nu aducem teatrul în viață, fiindcă poate deveni foarte rău».

— Iartă-mă, maestre, dar tonul dumitale a devenit îngrijorător de grav. Cadrul piesei te duce cu gîndul la comedie, dar tema e mai curînd tragică. Unde îl vom afla totuși pe Baranga?

— În amîndouă ipostazele... Comedia nu e decît o tragedie surprinsă din unghiul ei de vedere.

— Oare pentru că e o comedie de caracter ai încredințat-o Naționalului (după o lungă absență a dumitale de pe prima scenă), știută fiind puterea compozițională a acestei echipe?

— Ai surprins un adevăr, pe care ți-l completez: am scris piesa cu gîndul la actorii Naționalului și dă-mi voie să-ți citez distribuția aceasta de zile foarte mari, în ordinea intrării în scenă: Marcela Rusu, Florin Piersic, Matei Alexandru, Geo Barton, Dem Rădulescu, Septimiu Sever, Coca Andronescu, Eugenia Popovici. Să-ți mai fac o confidență: am scris-o cu gîndul și la bunul meu prieten Sică Alexandrescu, care îmi va pune piesa în scenă.

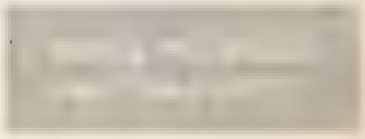

Ne-am amărît prea adesea că actorii noștri de teatru — ba, aș spune, chiar bunii noștri actori de teatru — atunci cînd veneau la film își luau cu ei toate armele și toate bagajele de acasă, umplînd ecranul cu ce

ÎN NOUA STAGIUNE

Anchetă realizată de Sanda FAUR
Fotografii de T. PROSAN

Mariana Mihuț

Dramaturgul Alexandru Popescu

Virgil Ogășanu

trebuie dar și cu ce nu trebuie. Drumul acesta spre purificarea expresiei actoricești părea o Golgotă presărată cu curse; dar iată că Irina Petrescu pretinde că e mult mai dificilă calea întoarsă, de la film la teatru.

— Și totuși, bunul actor de teatru se poate pînă la urmă acomoda perfect platoului: el trebuie doar să se hotărască a pune niște vatoane în jur și să lase ceva pe trotuar Dar ca să vii la teatru după ce ai făcut film, înseamnă să urci, să străbați un drum ascendent, un drum ce presupune o acumulare nu un abandon de mijloace, de contururi. Și treaba asta se învață greu!

Irina Petrescu știe ce spune: e la al unsprezecelea film («Răutăcioșul adolescent») și doar la a patra premieră teatrală: «Ofițerul recrutor». Iar piesa aceasta e tot ce-și poate dori mai tare o actriță de o sensibilitate gravă, dureroasă, dăruită rolurilor dramatice: o comedie suculentă, din secolul 18, în care ea joacă în travesti, îl iubește pe Rebengiuc — care e ofițerul recrutor — și se înrolează pentru el în armată, zdrobind inima Tatianei Iekel, junâ nevinovată, căreia i s-au aprins călcîiele după chipeșul soldățel (în care n-ar bănui în ruptul capului o consoră).

— E, dacă nu mă înșel, prima dată cînd faci un rol de epocă, Irina?

— Da, numai că Valeriu Moisescu (și trebuie să-ți spun că are la repetiții o fantezie și un haz nebun, și ne uimește mereu cu acea cultură a comicului de epocă pe care o posedă) a dezbrăcat piesa de toată dantela și plumajul epocii, rupînd frazele cîntate și aruncînd floricelele de gest. El spune, prin această piesă a unui englez de acum două sute de ani, tot ce are de spus un om de azi împotriva militarismului. Iar rolul meu mi-e foarte la îndemînă pentru că eroina lui Farquhar are, dacă vreți, toate datele fetei moderne de azi: e directă, dintr-o bucată, generoasă, fără prejudecăți de epocă sau provincie... E un fel de Viola, de Rosalinda, și nu numai pentru că uzează, ca și ele, de travesti, ci pentru că fac parte din aceeași familie de spirit.

Încercăm să socotim — împreună cu Fory Etterle — de cînd nu s-a mai jucat un Strindberg pe scenele bucureștene: maestrul nu-și amintește vreun titlu, de 40 de ani de cînd face teatru (Fory împlinește 40 de ani de teatru? Cifra mă ului ește, e de necrezut!), eu parcă îmi aduc aminte de cuvintele înflăcărate ale unui poet care elogia tinerețea artistică a Didei Solomon-Calimachi și creația ei din «Domnișoara Iulia». Deci suedezul acesta straniu, chinuit, bolnav de nervi și genial, este destul de puțin cunoscut la noi ca dramaturg; și iată că acum Teatrul «Bulandra» ne anunță celebrul «Dans al morții» (scris în primul an al secolului) cu o distribuție de prima mînă: Ileana Predescu, Fory Etterle, Ion Besoiu, și în regia unui oaspete al teatrului — regizorul Ianis Veakis.

— Rolul dv., maestre, a figurat în repertoriile marilor actori, l-au jucat Laurence Olivier și Jean Vilar...

— Ceea ce e în măsură să-mi amplifice emoțiile, credeți-mă. Un mare autor, un mare rol îți cer totdeauna totul, tu vrei și crezi că li-l dai, pentru că gîndești bine și simți totul în tine; dar cînd te afli pe scenă vezi că nu iese totdeauna cum ai dorit . «Dansul morții» de pildă îți pune problema intensității, a temperaturii înalte la care trebuie să trăiești tot timpul. Cunoști, desigur, piesa: e o crîncenă «luptă a creierilor» între doi soți aflați la nunta de argint, care au ajuns la o exasperare a sentimentelor, care se detestă reciproc și vor fiecare să-l înfrîngă pe celălalt, să se hrănească din celălalt. Toată piesa lui Strindberg se consuma la o intensitate de o rară vehemență și cruzime.

— Și cum va simți-ți, maestre, trăind această sumbră tensiune permanentă? Bănuiesc că nu poate fi prea comod, oricît e de «teatru»

— Știți, se întîmplă în piesa aceasta ca și în viață: în momentul celei mai apăsătoare încordări izbucnesc situațiile grotești, comice, care te relaxează o clipă și pe tine, actor, și publicul. Iar problema rolurilor care nu se pot numi simpatice (veche pentru mine, care l-am făcut și pe Iago, și pe Franz Mohr, și pe Filip), problema rolurilor feroce, nu presupune de loc o adeziune morală, ci doar una estetică: să știți că uritul etic — cînd emană de la o mare personalitate — poate exercita o fascinație artistică la fel de puternică ca și sublimul. Și-i pune actorului probleme de înalt profesionalism.

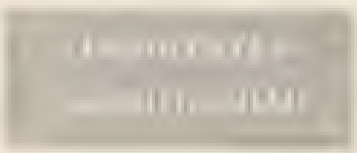

Meșterul Manole va fi (în piesa lui Blaga montată la «Giulești») Silviu Stănculescu; era de așteptat. Mira, nevasta credincioasă a meșterului, va fi Mariana Mihuț. Fata aceasta care pare cînd un ied zvăpăiat cînd o făptură diabolică, joacă totul, dar absolut totul — și dramă, și melodramă, și comedie și vodevil dezlănțuit — cu egală voluptate și forță. De ce nu s-ar simți la îndemînă și într-un poem dramatic de esență filozofică?

— Textul lui Blaga e fascinant la lectură: e poezie pură. Dar textul acesta trebuie *spus*, trebuie *comunicat* simplu, omenește, de pe scenă, și treaba aceasta e foarte grea. Mira e o țărancă care rostește niște lucruri poetice într-un limbaj țărănesc — acest complicat adevăr scenic îl caut eu acum. E nevasta meșterului, nevasta pe care el și-a ales-o cu ochii deschiși, și are aceeași forță interioară, aceeași credință mistuitoare, aceeași luciditate ca și el. În primul act, Mira aceea care se împotrivește «duhurilor» ce cer marea jertfă omenească: are un fel de monolog pentru care Dinu Cernescu a avut o idee formidabilă, mi se pare mie, aceea de a-l rosti în ritmurile unui dans-incantație, într-o legănare dureroasă, încrîncenată. Apoi însă, cînd înțelege că ea este sortită a fi jertfa, că de ea depinde terminarea bisericii, acceptă, cu luciditate calmă, sacrificiul, mimînd chiar ignorarea adevărului, pentru a ușura dramatica misiune a meșterului Manole.

— Și după această premieră — pe care o sperăm cu adevărat festivă pentru (în sfîrșit!) redeschiderea sălii «Giulești»ului — vă vom mai vedea și în altă piesă?

— Pe urmă o să mă amuz și o să mă destind alături de Suzon în «Nunta lui Figaro», o Suzon pe care o vreau o țărăncuță sănătoasă, isteață și, dacă se poate, și franțuzoaică... Iar apoi... Ei, mai apoi, poate-poate, nici nu îndrăznesc să visez, poate voi juca în «După căderea» de Arthur Miller.

Mai e oare necesar să fac prezentările? Nu știu sigur: în lumea teatrului Alexandru Popescu e binecunoscut, dar poate mai puțin (deocamdată) în cea a publicului. Anul trecut i s-au prezentat, într-un efemer spectacol experimental al Teatrului Mic, piesele «Cochilie de melc» și «Petecul de cer». Teatrele de păpuși i-au jucat pînă acum vreo cinci piese. Dar spectatorii, îi știți cum sînt, așteaptă «lovitura» cea mare ca să înregistreze pe de-a-ntregul prezența unui nou dramaturg. Iată că a venit momentul: «Croitorii cei mari din Valahia» au primit Premiul special al juriului la concursul de dramaturgie pe anul

PAȘIND CU DREPTUL ÎN NOUA STAGIUNE

Dorin Varga

Irina Răchițeanu

Gilda Marinescu

1968. Teatrul de Comedie se oferă să fie naşul piesei, dacă nu cumva înaintea premierei sale nu vor fi gata spectacolele din Tg. Mureş, Satu Mare, Sibiu. Titlul piesei are un parfum de epocă, dar să nu ne lăsăm păcăliţi de limbajul arhaic:

— Piesa mea se subintitulează «O istorie apocrifă în cinci părţi şi un epilog»; din capul locului anunţ deci că nu e vorba de istorie propriu-zisă, ci de modul în care se reflectă gîndirea şi comportamentele noastre contemporane vizavi de particularităţile destinului istoriei noastre.

(Piesa am citit-o, a publicat-o revista «Teatrul», dar să lăsăm autorul să ne prezinte eroii săi.)

— Aceşti mari croitori întruchipează — sau, mă rog, am dorit eu lucrul acesta — geniul poporului nostru, care iubeşte frumosul şi arta, poate, zic eu, mai mult ca alte popoare. În piesa mea e vorba de un călugăr-poet care cere hîrtie pentru a-şi scrie stihurile, fiindcă îi e frică de uitare — noaptea veşnică a memoriei. E vorba de un sculptor care cere un şeşjar înalt pentru a sculpta în el nesfîrşitul. Şi mai e vorba de un croitor care aduce în dar voievozilor din secolul 14 nişte haine croite şi cusute după moda noastră. Ce se întîmplă cu ei, să lăsăm Teatrului de Comedie dreptul de a istorisi publicului...

„CÎND REPET, MĂ SUFOC..."

S-a dus vremea falnicilor juni-primi, cînd ajungea un dram de talent la ocaua de muşchi bine instalaţi şi la un «smile» bine plasat (deşi, să nu generalizăm tovarăşi!). În orice caz, există acum un loc bun sub soare — şi în teatru — pentru băieţii de tip Belmondo, pe care tatăl ceresc nu l-a înzestrat apolonic, ci mai pe dinăuntru, mai adînc, cu lucruri mai de soi. Pe Virgil Ogăşanu — Belmondo al nostru, cum zice garderobiera — hainele fluturau ca pe un umeraş, părul se învîrteşte după legi proprii, obrazul triunghiular se înşurubează pe un gît subţirel; dar e de ajuns să scoată şapte vorbe şoptite, să filfîie o dată prin aer mîinile sale lungi, să i se aprindă obrajii de sfioşenie, ca să-ţi dai seama că farmecului lui nu-i poţi, pur şi simplu, spune pe nume. Cu trei roluri a cucerit în două stagiuni Bucureştiul, şi iată-ne acum gata să-l iscodim, să aflăm, să scriem, «ce pregătiţi pentru stagiunea actuală, maestre?»

— Choubert, din «Victimele datoriei» a lui Eugen Ionescu... este... o ştiu bine... o îndrăzneală prea mare să aspir la el, dar iată... păcătuiesc şi aspir. Nu e un personaj anume, ci toate personajele posibile la un loc (şi poate, în primul rînd, Eugen Ionescu însuşi)... (Ogăşanu se încălzeşte): Choubert trăieşte toate situaţiile, toate vîrstele, nu e nici bun, nici rău, fiind de fapt şi una şi alta, încearcă să zboare, dar tocmai cînd e sus, cei din jur, nevasta, îl trag de pulpana hainei şi omul meu se prăbuşeşte nu în ştiuta mocirlă, ci într-un biet coş de hîrtii. În piesa aceasta aspră, dură, necruţătoare, Eugen Ionescu îneacă tragicul în comic, invers de cum procedase în «Scaunele». Choubert descoperă la un moment dat, cu stupoare, cu furie, că a îmbătrînit şi vrea să-şi ia o mică revanşă, să se detaşeze de prozaismul vieţii, să se înalţe, dar îşi dă brusc seama că îi e frică, că nu are nici curajul, nici forţa şi atunci se trăieşte... Credeţi-mă, cînd repet, mă sufoc... Cu pictorul din «Meteorul» lui Dürrenmatt, e mai uşor: pictează numai nuduri — mai exact, numai nudul soţiei sale — şi nu apucă să-şi dea seama cît e de jalnic de netalentat pentru că moare în actul II...

DE-A PIELE ROŞII

Dorin Varga se joacă de-a pielea roşie. Are o perucă neagră cu pene înfipte în creştet. E cînd indianul bun — Ochi de Potîrniche, cînd cel rău — Ochi de Linx. Nu ştiu dacă trage cu pistolul sau cu săgeţi otrăvite: recuzita nu e gata.

— Eheee, unde sînt zăpezile şi furiile pustiitoare ale «Loviturii» de antîrţ, şi anteriul solemn al lui Roşca, şi rolurile istorice ale lui Cuza şi Rosetti din «Fotografiile mişcate»... Anul trecut ai fost, Dorin Varga, marea vedetă a pieselor puternice, şi acum păşeşti în noua stagiune în pas de... western parodiat?

Varga mă liniştește pe loc:

— În schimb, voi fi curînd — dacă piesa lui Omescu «El şi celălalt» va intra în repetiţii — Isus Cristos în persoană. S-ar putea să joc apoi în «Procesul» lui Kafka. Se compensează, nu credeţi?

Îl asigurăm pe Dorin Varga că am glumit şi că nu avem nimic — ba dimpotrivă — împotriva comediei. Mai ales cînd e şi un soi de western, cînd se cheamă «Vijelie în crengile de Sassafras» şi a făcut succes mare la Paris cu Michel Simon în personajul pe care îl va întruchipa la noi, cu ştiutul său haz bonom, Sandu Ticlaru: garanţie dublă. Şi nu numai. Dorin Varga ne asigură că şi rolul său dublu oferă un material scenic copios deşi, făcut absolut în alb şi negru, respectă cu sfinţenie schema săracută a personajelor clasice ale western-ului. Regizorul George Rafael repetă cu echipa sa serios, grav, tocmai pentru a putea rîde la urmă şi mai bine.

Cum se vede totuşi, destinul spectatorului de azi e pecetluit: dacă a ieşit cu nervii tari din *iureşul western-urilor* cinematografice de peste vară, cow-boy-ii, pistoalele şi pieile roşii îl aşteaptă toamna, la uşa teatrului.

PRIMUL ALBEE: LA TEATRUL „NOTTARA"

Deşi ni se promisese, parcă, de către un alt teatru, şi tot pentru stagiunea în curs, «Cui i-e frică de Virginia Woolf?», primul spectacol Albee pe care îl vom vedea la noi va fi «Echilibrul delicat» la «Nottara». Distribuţia lui Dan Nasta era previzibilă, deşi într-un fel cutezătoare: un Albee nu putea fi reprezentat pe această scenă fără George Constantin, Liliana Tomescu şi Gilda Marinescu, deşi toate cele trei personaje din piesă sînt vîrstnice şi vor pretinde, toate, compoziţii. E totuşi interesant să vezi actori tineri în roluri pentru care *gîndul* te-ar fi dus imediat la Aura Buzescu să zicem...

— Eu intru, în general, greu în rol, îmi parcurg încet şi timid primele etape, aşa că poate nu sînt tocmai eu cea mai indicată pentru un interviu, încearcă să se refuze Gilda Marinescu.

— Nu vă pretindem să ne jucaţi rolul, ci doar să schimbăm cîteva idei despre lumea aceasta a piesei lui Albee. Ştim că e o lume care «trăieşte într-un ocean al incertitudinii», care, abhoră adevărul, care e stăpînită de inerţie şi teamă, şi evită cu orice preţ izbucnirile, deşi trăieşte tot timpul tensionat, ca pe un vulcan.

— Da, în piesa aceasta toată lumea se urăşte de moarte, toată lumea e pe cale de a o mărturisi, dar toată lumea se opreşte exact în momentul critic. De vină sînt eu, Agnes, stăpîna casei, care nu are altă religie decît cea a aparenţelor salvate, alt fetiş decît cel al principiilor frumos enunţate şi altă pasiune decît cea a discursurilor morale. E un personaj complex (are 57 de ani), covîrşitor, care mă înfricoşează. Dar mai interesantă încă mi se pare Claire, sora mea, singura persoană lucidă şi curajoasă din casă, curajoasă, desigur, pînă la un punct, şi în punctul acela se îneacă în alcool. Sînt absolut convinsă că Liliana Tomescu va face o creaţie mare în acest rol; şi cînd o ai pe ea în dreapta şi pe George Constantin în stînga, cînd joci un text de Albee, ai toate motivele să te şi bucuri, să te şi sperii, să te îndoieşti de tine şi să ai încredere.

Rodica Tapalagă și Aurel Cioranu

Venind spre Național, la întîlnirea fixata cu Irina Răchițeanu pentru a sta de vorbă despre rolul ei din «Troienele», mă gîndeam cît de potrivită e această actriță pentru rolurile clasice din tragedia elină. Și, dintr-o dată, mi-am dat seama că Irina Răchițeanu se află la primul ei asemenea rol, că Naționalul se află, de cîțiva zeci de ani încoace, la primul său asemenea spectacol. E o constatare pe care nu o poți dezbrăca de o anume amărăciune...

— Firește că, înainte de Hecuba, aș fi dorit să fiu Fedra sau Medeea. Dar să nu supărăm zeii și să recunosc că nu sînt mai puțin fericită cu Hecuba: e o nevoie interioară a oricărui actor de a se întîlni, pe oricare din treptele evoluției sale artistice, cu aceste esențe de umanitate tragică care sînt personajele antice grecești. Iar Hecuba are toate valențele tragismului, ea întruchipează durerea omenirii întregi, ea plînge pe toți fiii și toți bărbații pieriți în catastrofele lumii. Vă dați seama cîte rezonanțe actuale străbat din miezul piesei pînă la sensibilitatea — traumatizată de cel puțin cele două războaie mondiale — a omului din secolul nostru.

— De altfel, adaptarea lui Sartre după «Troienele» lui Euripide, pe care o jucați, s-a îndeletnicit tocmai cu acest lucru: să aducă tragedia antică cît mai aproape de înțelegerea și vibrația emoțională a spectatorului modern.

Din aceeași pricină și spectacolul lui Miron Niculescu se va întoarce, ca mijloace scenice, mai puțin la sursă, deși regizorul e familiarizat cu spectacolele clasice grecești a văzut festivalurile de la Epidaur, și noi toți am urmărit formidabilele trupe grecești care ne-au dat, aici, în București, strălucite lecții de teatru clasic. Dacă e să facem o apropiere de stil, de concepție, poate ne vom învecina mai mult cu ceea ce a făcut Kakoyannis în filmul «Electra»..

Citită pe deasupra, «Melodia varșoviană» a lui Leonid Zorin e o piesă-romanță, un vals trist și duios, o piesă a unei iubiri romantice și a unei despărțiri sfîșietoare.

Citită cu ochi de actor, se arată a fi ceva în plus: o piesă cu doar doi actori în scenă, cu trei întîlniri de dragoste la trei vîrste diferite, cu trei despărțiri dureroase. Cu alte cuvinte, ocazia unui recital actoricesc, ce nu trebuie de loc pierdută. Dar Rodica Tapalagă și Aurel Cioranu — care sînt *ea* (o pianistă poloneză) și *el* (un inginer oenolog rus) pe scena Teatrului «Bulandra» — văd, împreună cu foarte tînărul dirijor al acestui duet, Ivan Helmer, mult mai mult și mult mai departe decît atît.

Rodica Tapalagă: «Melodia» aceasta nu e de loc un suspin neputincios, ea țipă din toate puterile că viața și dragostea nu au voie să se lase strivite de dogme...

Aurel Cioranu: «Ea» este aceea care-l invită tot timpul pe «el» la libertatea spiritului, la o descătușare, ea îl cheamă și îi întinde mereu mîna și-l îndeamnă, în toate cele trei mari întîlniri din viața lor, să nu se mintă, să aibă curajul iubirii lor.

Red.: Să înțeleg de aici că «ea» e rolul mare al piesei?

A.C.: N-am vrut să spun asta...

R.T.: Dar e poate adevărat. Pentru că «el» nu are curajul să trăiască adevărat, se lasă naclăit în conformisme, se amăgește cu vorbe de-a gata și aproape că nici nu e capabil să înțeleagă că, o dată cu dragostea, i-a fost ucisă și personalitatea. Pe cînd «ea» are tot timpul luciditatea dramei lor, drama unor vieți în care succesele de carieră nu pot de fel compensa ratarea vieții personale.

Valorificați sticlele și borcanele din gospodăria dumneavoastră prin

CENTRELE DE ACHIZITII IRVA, MAGAZINELE „ALIMENTARA" ȘI ACHIZITORII CE LE RIDICĂ DIRECT DE LA DOMICILIU

punct și de la capăt

Candidații olimpici români vor avea în capitala Mexicului o garderobă personală nu prea originală dar variată. «Casa de mode» din București este autoarea costumelor confecționate pentru olimpici.

În stînga fotografiei, uniforma de paradă a sportivelor: taior alb din stofă de lînă, bordat cu motive naționale, bluză cu jabou, din mătase naturală, pălăriuță, ecusonul național pe umărul drept. La mijloc, costumul de seară al sportivilor, din stofă bleumarin, cu cămașă albă și cravată cu dungi tricolore. (Aceeași jachetă, cu pantaloni gri, formează echipamentul de paradă.) În dreapta, rochia albastră din stofă de lînă (pentru seară), care poate fi purtată și ziua cu o bluză cu mîneci lungi, din șantung natural, cu motive naționale la guler, umăr și manșete.

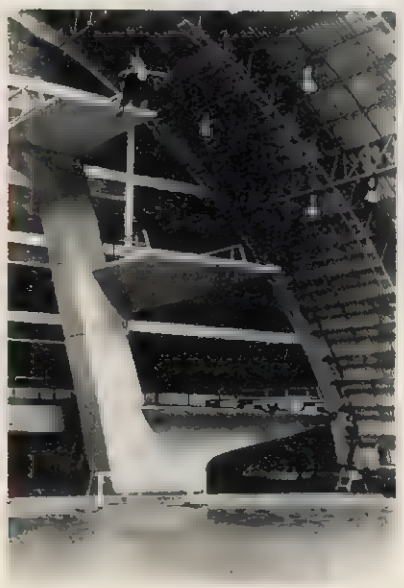

În Mexic, pregătirile pentru Olimpiadă sînt pe sfîrșite. Fotografia noastră reprezintă trambulina pentru sărituri a bazinului în care se vor desfășura probele de natație și întîlnirile de polo pe apă.

Binecunoscută ca mare iubitoare de animale (vecinii spun, maniacă), Kate Ward din Camberley-Surrey (Anglia) întreține atîția cîini de toate rasele și soiurile încît numărul exact nu-l mai știe nici ea. Doamna Ward nu e totuși o femeie bogată. Și atunci, cu ce-și hrănește haita de patrupezi? Cu ajutorul colectelor publice printre concetățenii caninofili.

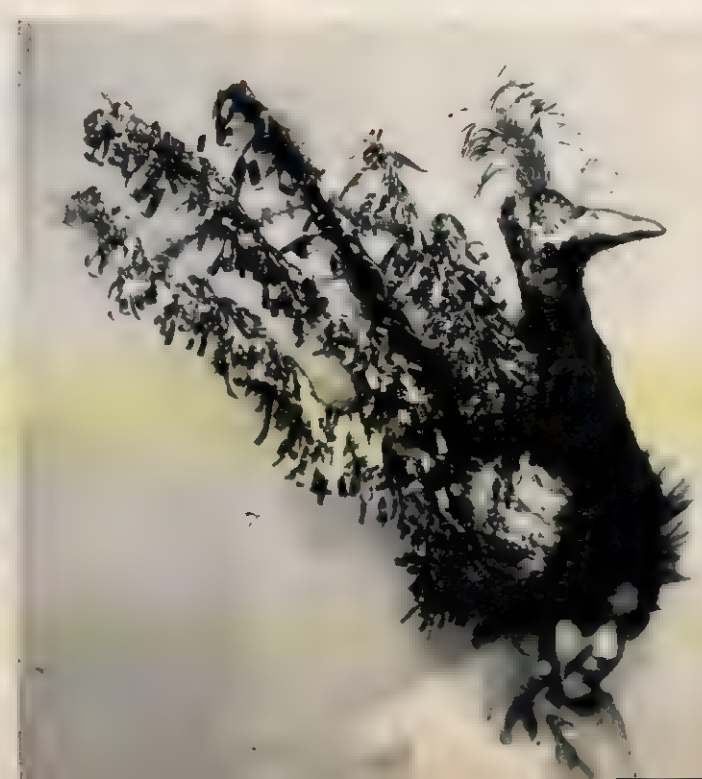

La un concurs pentru «cea mai elegantă pălărie», care a avut loc la Londra, a fost prezentat și modelul de față. Așa-zisei pălării i s-a dat și un nume celebru: «Pasărea de foc»...

- Ca urmare a campaniei energice care se duce în S.U.A. împotriva violenței, una dintre cele mai importante rețele de magazine de jucării, Sears Roebuc (1 700 filiale), a decis să înceteze vînzarea oricăror jucării ce ar evoca războiul sau violența. O altă mare întreprindere, Meier and Co., a anulat și ea vînzarea puștilor de lemn și a pistoalelor din plastic.

- Căile ferate elvețiene au pus în circulație vagoane-dancing. Atașate în special trenurilor cu turiști, acestea au scopul să facă călătoria mai plăcută, dar desigur că nu și mai puțin obositoare!

- Alergătorul negru Mathias Kaunda din Rhodesia, considerat ca unul dintre cei mai buni din lume, nu-și poate menține forma deoarece nu are concurenți de aceeași valoare care să-l stimuleze. În disperare de cauză Kaunda parcurge zilnic cele 15 mile luîndu-se la întrecere cu o locomotivă...

- Femeile trăiesc în medie cu șase ani mai mult decît bărbații. Aceasta este concluzia la care a ajuns o mare societate de asigurare din Hanovra, în urma unei statistici făcute în mai multe țări europene. Cea mai mare longevitate s-a înregistrat la femeile din Norvegia și Uniunea Sovietică, după care urmează cele din Olanda, Suedia, Franța și Da-

- O comisie de cercetători ai operelor lui Shakespeare a cerut autorizația de a deschide mormîntul celebrului poet-dramaturg, aflat la Stratford-on-Avon, fiind în posesia unor indicații că s-ar afla îngropate acolo și unele documente ce ar putea lămuri dacă toate operele atribuite marelui Will au fost scrise într-adevăr numai de el sau și de alții, și în special de Francis Bacon — cum se insinuează de către unii cercetători.

- Cauza unui divorț pronunțat recent la Beverley Hills în California a fost un papagal care, ori de cîte ori soțul ridica tonul la soția lui, îi striga: «Ești un prost!». Totuși nu bărbatul a cerut divorțul, ci soția, care s-a simțit insultată atunci cînd acesta, scos din sărite, i-a replicat papagalului: «Da, sînt prost pentru că m-am însurat cu stăpîna-ta».

FILE DE ISTORIE

ÎN ACELE ZILE, LA MÜNCHEN... (I)

Martie-septembrie 1938. Luni care au coincis cu una dintre cele mai grave crize ale relațiilor europene, reliefînd politica de încurajare dusă de puterile din occidentul Europei față de expansionismul hitlerist. După Austria, în planurile naziste venise rîndul Cehoslovaciei. Încălcînd cu brutalitate acordurile semnate, normele de drept internațional, Berlinul formula pretenții teritoriale față de Cehoslovacia, amenințînd cu un război mondial. Londra și Parisul au favorizat practic aceste tendințe. Dintre marile puteri doar Uniunea Sovietică și-a declarat intenția de a acorda sprijin în caz de agresiune.

Și astfel, la sfîrșitul lui septembrie a fost semnat la München acel document nefast intrat în istorie nu numai ca un prolog al cotropirii Cehoslovaciei, dar într-un fel ca un «moto» al celui de-al doilea război mondial.

Reconstituim după documentele secrete ale arhivei hitleriste și după memorialistica politică această perioadă, politica de agresiune a hitlerismului.

Provocatori din rîndul populației sudete smulg stîlpii de frontieră cehoslovacă.

Nu ieșise aproape toată ziua din biroul aflat în clădirea Ministerului Aerului. Dirijase prin telefon toată operația de ocupare a Austriei. Formulase ultimatumul, amenințase cu războiul, aprobase cabinetul de tranziție. Din sfert în sfert de oră avea fir cu ambasada germană din Viena. Seara, la orele 22, armata nazistă urma să treacă frontiera austriacă.

Era în ziua de vineri, 11 martie 1938. Pe agenda sa de lucru, avînd încrustată pe ea cu litere groase, aurite, cuvintele «Reichsmareschall Hermann Göring», figura încă, nebifată, următoarea inscripție: «Mastny. Să fie invitat...»

În salonul mare de lucru se aflau oficialități. Grupurile — formate din diplomați și reprezentanți ai Ministerului propagandei al Reichului — aveau aceeași temă de discuție: Anschlussul. Recepția era oferită de Göring și corpul diplomatic străin era prezent, sperînd să afle ceva noutăți. Göring, considerat pe atunci al doilea om după Hitler în ierarhia nazistă, trecea de la un grup la altul urmat de o întreagă suită.

La un moment dat, cerîndu-le celorlalți să nu-l însoțească, Göring s-a apropiat zîmbitor de unul dintre invitații săi. Acesta era ministrul plenipotențiar al Cehoslovaciei la Berlin, dr. Wojtech Mastny.

— Ați auzit noutatea? Trupele noastre vor intra curînd în Austria.

— Da, dar la curent, răspunse abătut diplomatul cehoslovac.

— Vă rog, de altminteri, să transmiteți guvernului dv. că aceasta este o simplă chestiune de familie și că Germania este hotărîtă să continue față de Cehoslovacia o politică de apropiere. Aveți cuvîntul meu de onoare.

— Pot considera aceasta drept o declarație formală, d-le mareșal?

— Bineînțeles.

Mastny părăsi în grabă recepția și trimise de la ambasadă o telegramă cu inscripția «urgent» ministrului de externe Krofta...

A doua zi la ora 12,30 Mastny era chemat la telefon. La celălalt capăt al firului se afla Göring, care, pe lîngă reafirmarea declarațiilor sale de la recepție, îl informa că armatele germane intrate în Austria au primit ordinul formal de a se ține la o distanță de cel puțin 15 km de frontiera cehoslovacă.

În aceeași zi avea să se petreacă și un alt fapt. Predecesorul lui Ribbentrop la Ministerul de externe nazist, baronul Constantin von Neurath, numit de Hitler președinte al Consiliului secret de cabinet, l-a chemat și el la telefon pe Mastny. Conținutul mesajului său era similar asigurărilor pe care ministrul cehoslovac nu conteneа să le primească.

În cercurile oficiale de la Praga, Paris și Londra, ocuparea Austriei provocase doar un val trecător de emoție. Se înregistrară însă declarațiile Berlinului în ceea ce privește Cehoslovacia.

(Continuare în pag. 26)

FILE DE ISTORIE

ÎN ACELE ZILE, LA MÜNCHEN

Întrevedere între ambasadorul englez Henderson și Hitler.

La mai puțin de 10 zile după contactele lui Mastny, ambasadorul Germaniei la Londra primi din Wilhelmstrasse o telegramă cifrată, comunicată în copie la misiunile diplomatice de la Varșovia, Budapesta și București. În telegramă se menționa: «Într-o serie de cercuri oficiale din străinătate există se pare impresia că în cursul întrevederilor care au avut loc cu ocazia acțiunii militare în Austria între înaltele personalități politice germane și ministrul Cehoslovaciei la Berlin, au fost date asigurări acestuia din urmă în ce privește integritatea Cehoslovaciei... Pentru informarea dv. și ca directivă pentru întrevederile ce le veți avea, vă rog să notați că nici o asigurare n-a fost formulată de partea germană, decît aceea că, cu ocazia acțiunii militare în Austria, frontiera cehă va fi respectată...»

Era momentul pregătirii diplomatice a așa-numitului «Caz Verde» («Fall Grün»), cum figura în planurile secrete naziste.

...Documentul datat 22 aprilie 1938 era scris de mînă și semnat «Sch». Titlul suna astfel: «Rezumatul întrevederii führerului cu generalul Keitel, din 21 aprilie». Schmundt, adjutantul lui Hitler, era singurul căruia i se permitea să asiste. Notele sale aveau trei capitole: a) Politica; b) Concluzii militare; c) Propagandă. Erau luate în considerare toate variantele posibile pentru punerea în aplicare a lui «Fall Grün». Documentul original de referință purtînd acest nume fusese elaborat de fostul ministru de război von Blomberg la 24 iunie 1937, fiind analizat de Hitler la 5 noiembrie 1937. Indicativul «Fall Grün» avea în vedere atacarea și ocuparea Cehoslovaciei.

Să urmărim notele lui Schmundt. În primul capitol erau prezentate trei posibilități:

1. Ideea unui atac strategic brusc, fără cauză sau fără justificare posibilă este respinsă. Motivul: ostilitatea opiniei publice mondiale putînd duce la o situație serioasă...

2. O acțiune urmînd unei perioade de discuții diplomatice care să ducă în mod gradat la criză și la război.

3. O acțiune-fulger bazată pe un incident (de exemplu asasinarea ministrului Germaniei în cursul unei manifestări antigermane).

Iar cîteva rînduri mai jos documentul consemna pregătirea «pentru eventualitățile 2 și 3». Pe această bază urma să fie pus la punct, în amănunțime, planul militar nazist.

CRIZA DIN MAI

Ernst Woermann, directorul Secției politice din Ministerul de externe german, după ce citi nota adresată Departamentului personalului, o semnă cu scrisul său îngrijit. Nota, precizînd că partidul sudet german (s.d.p.) era subvenționat din 1935 cu o sumă lunară de 15 000 mărci, și totodată consemnînd «creșterea activității de propagandă», cerea creșterea sumei cu 2 500 mărci lunar. Hotărîrea avea să fie luată cîteva zile mai tîrziu și așa-numitul «birou Bürger», reprezentînd la Berlin partidul sudet, dispunea de la 1 august de o sumă mai mare.

Partidul sudet german și întreaga sa conducere în frunte cu profesorul de gimnastică Konrad Henlein, reprezenta în fapt agentura nazistă în Cehoslovacia. El servea drept principal instrument al intereselor naziste în țara vecină și avea să joace un rol nefast în istoria Cehoslovaciei. În esență, programul partidului sudet urmărea a asigure, sub lozinca «autonomiei» populației sudete de origine germană, dezvoltarea treptată a unei crize politice de natură să justifice planurile agresive ale lui Hitler.

— Dumneata — îi declară Hitler lui Henlein la 28 martie în prezența lui Hess, Ribbentrop și a unui reprezentant al SS-ului, obergruppenführerul Lorenz — ești omul meu și vei fi mîine stathalterul meu..

La întrevederea menționată, Hitler i-a cerut lui Henlein să formuleze cereri care să fie inacceptabile pentru guvernul ceh.

— Prin urmare — concluse Henlein — trebuie să avem asemenea cereri încît să nu putem obține satisfacție.

— Exact, asta vreau — răspunse Hitler.

Organizațiile pronaziste din Cehoslovacia puneau la cale din ce în ce mai multe provocări. Paralel cu aceasta, presa hitleristă ducea o violentă campanie propagandistică sub masca așa zisei apărări a intereselor populației sudete. La frontierele țării se semnalau tot mai multe concentrări de trupe. Serviciile de informații cehoslovace erau în posesia unor știri incontestabile în această privință. Generalul Krejci, șeful Statului major general ceh, a declarat atașatului militar german la Praga că dispune de «dovada precisă a unei concentrări de 8-10 divizii în Saxonia».

Măsurile militare luate de Hitler progresau. La 20 mai Keitel i-a supus acestuia proiectul revizuit al directivelor pentru operațiunea «Fall Grün», iar la 30 mai ele au luat forma de directivă finală. Antetul documentului purta inscripția «Secret de stat *militar*», iar țelul acțiunii era definit din primele rînduri:

«Am luat hotărîrea irevocabilă de a zdrobi Cehoslovacia printr-o acțiune militară într-un viitor apropiat...» Termenul fixat — 1 octombrie. Urmau apoi amănunte.

MISIUNE LA LONDRA

Cum urmau să reacționeze Parisul și Londra? Comandanții militari ai Wehrmachtului, mergînd pînă la șeful marelui stat-major, generalul von Beck, aveau îndoieli asupra capacității de rezistență la o intervenție aliată provocată de atacul nazist împotriva Cehoslovaciei. Iar îndoielile erau atît de serioase, încît, în plină criză, Hitler l-a înlocuit pe von Beck cu alt militar, generalul Halder.

Totuși intuiția lui Hitler s-a dovedit în ultima instanță mai abilă decît calculele O.K.W.-ului. Informațiile pe cele mai diferite canale diplomatice, de spionaj etc. — înclinau spre un neamestec aliat. În plus și diplomația nazistă încuraja pe toate căile atitudinea conciliatoare a cancelariilor aliate.

Mesajele adresate de ambasadorul german la Londra, Dirksen, lui Ribbentrop aveau ca laitmotiv pasivitatea guvernului britanic. În aceeași direcție acționau și opiniile împărtășite în dreapta și în stînga de ambasadorul englez la Berlin - Neville Henderson.

În arhiva Abwehrului — serviciul de contraspionaj al armatei naziste — se afla un raport al unui funcționar despre declarațiile făcute de către Henderson la o recepție oferită de atașatul militar britanic:

– Anglia — afirmase acesta — nu intenționează să angajeze nici un aviator sau marinar în favoarea Cehoslovaciei.

Canaris l-a informat imediat pe Hitler despre opinia ambasadorului englez.

Lady Astor, soția bancherului Astor, proprietar al ziarului «Times», era cunoscută pentru sentimentele sale filonaziste. Concepțiile sale de extremă dreaptă, ca și activitatea ei permanentă pentru o antantă anglo-germană, o plasau în epicentrul intereselor hitleriste la Londra. Salonul lady-ei Astor era locul de manifestare deschisă a politicii prohitleriste. În somptuoasa sa reședință, primul ministru Chamberlain declara la un dejun în prezența unor ziariști americani (la mijlocul lunii mai) că intenționează să ajungă la un pact al celor 4 — Anglia, Franța, Germania și Italia.

Tot salonul ei avea să fie două luni mai tîrziu teatrul unor evenimente importante.

Lady Astor l-a cunoscut prin intermediul prințesei Stephanie de Hohenlohe pe căpitanul Fritz Wiedeman. În 1917 Wiedeman comandase în Flandra compania în care Hitler era caporal. După venirea naziștilor la putere el a ajuns unul dintre adjuncții lui Hitler.

Wiedeman și-a exprimat dorința de a-l întîlni, pe ministrul de externe englez Halifax. Lady Astor a mijlocit întrevederea, care a avut loc la 18 iulie la domiciliul privat al lui Halifax. Cu toate precauțiunile luate, la 19 iulie presa a anunțat întîlnirea emisarului german cu ministrul de externe.

...Poziția engleză a evoluat treptat sub impulsul grupării progermane conciliatoare Chamberlain, Halifax, Horace Wilson, secretarul primului ministru etc. În iulie a apărut ideea trimiterii unui mediator englez în Cehoslovacia, pentru a arbitra diferendele dintre guvern și grupul sudet. Dar în fond misiunea mediatorului, lordul Runciman, urma să pregătească și să dea «argumente» poziției oficiale a Londrei, favorabilă, tot mai deschis, unei anexiuni a regiunii sudete de către Hitler.

La 3 august lordul Runciman a fost întîmpinat la gară de oficialitățile cehoslovace. Pe peron se aflau și reprezentanți ai partidului lui Henlein.

Peste aproximativ o săptămînă Henderson i-a declarat subsecretarului de stat Woerman:

— Germania are, firește, dreptul să ia măsurile militare care îi plac, dar ceea ce îngrijorează guvernul englez este momentul ales.

Ambasadorul britanic ceruse interlocutorului său ca declarațiile să rămînă secrete.

Atitudinea engleză, ca și cea a Quai d'Orsay-ului au reprezentat o încurajare directă pentru politica agresivă a lui Hitler. Planurile cele mai secrete au fost transformate în materie primă diplomatică. Ribbentrop și-a anunțat subordonații că führerul i-a făcut cunoscută intenția de a fixa mijlocul lunii octombrie ca dată limită pentru invadarea Cehoslovaciei.

PROLOGUL

Sfîrșitul lui august a coincis cu o campanie deschisă de ordin militar și diplomatic. Evenimentele petrecute începînd cu ultimele zile ale lunii aveau să ducă în mai puțin de 4 săptămîni la Conferința de la München, care a jucat un rol nefast atît în ce privește soarta Cehoslovaciei cît și a întregului continent european, încurajînd planurile expansioniste ale fascismului hitlerist. Un prolog al celui de-al doilea război mondial.

Însărcinatul cu afaceri german la Londra, Kordt, avu o întrevedere la 23 august cu Horace Wilson, colaboratorul cel mai apropiat al lui Chamberlain, eminența cenușie a politicii de concesii. Kordt a pus punctul pe i:

— Cehoslovacia va refuza să facă concesiile necesare atîta timp cît va crede în mod ferm că poate conta în orice împrejurări pe ajutorul celor două puteri occidentale. Încrederea în acest ajutor este după părerea mea obstacolul cel mai mare în calea unei soluții rezonabile a problemei germanilor sudeți și a problemei cehoslovace în general.

Kordt și-a dezvoltat și mai cu seamă a precizat ideea în lumina așa-zisei «experiențe istorice»:

— Renașterea Germaniei și mai ales alipirea Austriei au schimbat cu totul poziția Cehoslovaciei... Este iluzoriu să-ți imaginezi că Ceho-

Jodl îi supune lui Hitler una dintre variantele «C a z u l u i Verde».

slovacia va putea exista ca un spin în trupul Germaniei.

La sfîrșitul raportului său trimis la Berlin, însărcinatul cu afaceri nazist a subliniat audiența de care s-au bucurat declarațiile sale.

Ce s-a petrecut în acest răstimp la Berlin?

La 24 august Statul major general a prezentat lui Hitler o notă redactată de Jodl, șeful secției operaționale din O.K.W., în legătură cu fixarea datei exacte a planului «Grün». Nota examina mai ales problemele legate de acțiunile aviației. «Luftwaffe — recomanda Jodl — trebuie să se străduie să surprindă forțele aeriene dușmane pe aeroporturile lor». Și mai departe:

«Operațiunea Grün va fi declanșată printr-un incident în Cehoslovacia, care va furniza Germaniei un pretext pentru o intervenție militară. *Fixarea datei pentru acest incident*, atît ziua cît și ora, are o însemnătate deosebită. El trebuie să aibă loc în condiții generale atmosferice care să servească superiorității aviației».

Cursa asiduă făcută de Chamberlain lui Hitler se concretiza zi de zi. Evitînd în mod conștient acțiunile publice, oficialitățile britanice încurajau din culise politica hitleristă.

La 31 august, Neville Henderson, ambasadorul englez la Berlin, s-a reîntors de la Londra la postul său. În aceeași seară a oferit un dineu unor diplomați străini și unor funcționari superiori din Ministerul de externe. În timpul dineului a avut o scurtă convorbire cu Ernst Weizsäcker, secretar de stat la Ministerul de externe, căruia i-a împărtășit opinia dominantă la Foreign Office și în Downing Street:

— Aș fi foarte bucuros să pot avea o întrevedere cu ministrul de externe al Reichului sau chiar cu führerul. Dar nu vreau să solicit o asemenea audiență și mai ales n-aș dori ca printr-o vizită oficială în Wilhelmstrasse să furnizez ziariștilor avizi de noutăți senzaționale ocazia de a inventa că Londra exprimă Berlinului — ceea ce este absolut fals — un avertisment sau o amenințare. Poate ar fi bine dacă domnul ministru de externe ar aranja să mă poată primi în mod discret astăzi sau mîine, indiferent unde.

În esență Henderson îl ruga pe Weizsäcker să transmită oficialităților hitleriste că Londra «a întreprins la Praga o acțiune deosebit de energică».

În favoarea cui?

Răspunsul este foarte simplu: de dragul unei iluzorii apropieri anglo-germane, Londra se situa în proximitatea poziției Berlinului.

La Paris ambasadorul german Welczeck i-a declarat în același timp ministrului de externe Georges Bonnet:

— Singura soluție satisfăcătoare a problemei cehoslovace este alipirea la Reich a teritoriilor sudete.

Bonnet nici măcar nu a ezitat în răspunsul său:

— Autonomia o dată realizată, alipirea se va face de la sine. Berlinul avea practic mînă liberă.

Chamberlain și Mussolini.

PROTESTUL POPOARELOR

La orizont se contura cu precizie evoluția ulterioară a evenimentelor. Presa de cele mai diferite nuanțe trăgea semnalul de alarmă. La Paris, «Le Petit Parisien» scria: «După cucerirea Austriei, cea dintîi vizată este Cehoslovacia». În capitala britanică, cu excepția «Times»-ului, ziarele își exprimau îngrijorarea. «Daily Telegraph and Morning Post» scria, de pildă: «Cehoslovacia este obiectul principal al nelniștii Europei».

Mitinguri antihitleriste se înregistrau în multe capitale europene: Paris-Londra-Copenhaga Bruxelles...

La Praga, organul comunist «Rude Pravo» publica în acele zile un document al Biroului politic al Comitetului Central al Partidului Comunist Cehoslovac din care spicuim: «Fiind hotărîți să sprijinim tot ceea ce poate contribui la asigurarea păcii, la garantarea deplină a drepturilor democratice, naționale și sociale ale popoarelor Cehoslovaciei, declarăm: 1) Să nu se întreprindă nimic ce ar amenința suveranitatea, integritatea și securitatea Cehoslovaciei; 2) Să nu se întreprindă nimic ce ar slăbi încrederea în acordurile cu Franța și cu Uniunea Sovietică; 3) Să nu se întreprindă nimic ce ar amenința securitatea locuitorilor cehi din regiunea de graniță, precum și a democraților germani din regiunea sudetă; 4) Trebuie făcut totul pentru ca în regiunea sudetă să fie asigurată imediat ordinea democratică, pentru a se evita acte de înaltă trădare». Sub conducerea Partidului Comunist, rezistența împotriva presiunii imperialiste începea să se organizeze.

În același timp la Moscova se înmulțeau contactele dintre reprezentantul diplomatic cehoslovac și guvernul Uniunii Sovietice. Într-una din telegramele trimise Ministerului de Externe de la Praga, ambasadorul cehoslovac Fierlinger comunica: «La întrebarea ziariștilor americani, ce-și propune U.R.S.S. să întreprindă în cazul unui atac împotriva Republicii Cehoslovace, Litvinov a declarat ieri că ea își va îndeplini, firește, datoria de aliat». Textul declarațiilor făcute de M. Litvinov, comisarul poporului pentru afacerile externe, a fost trimis de altminteri ulterior guvernelor mai multor țări printre care Marea Britanie, Franța, Statele Unite și Cehoslovacia, el reafirmînd ideea pe care o anunțase Fierlinger la Praga. Cu numeroase prilejuri înalți reprezentanți sovietici, presa, reprezentanți ai opiniei publice denunțau planurile imperialiste față de Cehoslovacia.

...București. O broșură tipărită în condițiile grele ale ilegalității. «După Austria, Cehoslovacia» era ideea principală a acestei lucrări, apărute în iunie 1938 și purtînd inscripția «Editura Partidului Comunist Român»: «După ocuparea militară a Austriei, Germania hitleristă se pregătește de noi atacuri, de noi cuceriri. Mijloacele și căile vor fi diferite. Scopul — același: subjugarea economică și politică a tuturor țărilor și popoarelor care trebuie să fie înhămate la carul marelui capital și al marei finanțe germane...» Proclamînd că soarta României și a tuturor țărilor de pe valea Dunării este strîns legată de soarta Cehoslovaciei», documentul Partidului Comunist Român a chemat întregul popor «să sprijine efectiv Cehoslovacia în lupta de apărare a integrității ei naționale și a independenței sale».

Nu era de altfel prima luare de poziție asupra acestei probleme. În această vară a anului 1938, Partidul Comunist Român a trimis o telegramă Partidului Comunist din Cehoslovacia în care își declara hotărîrea de a mobiliza masele populare din întreaga țară «pentru apărarea popoarelor din Cehoslovacia împotriva atacului hitlerist».

PRIMUL MINISTRU ENGLEZ ÎN GERMANIA

Berghof. Reședința personală a lui Hitler. Aci erau deseori convocați militarii și diplomații pentru conferințe asupra planurilor curente. La 3 septembrie, la Berghof, în jurul mesei de lucru din camera hărților, se aflau Hitler, generalul von Brauchitsch, generalul Keitel și adjutantul lui Hitler, Schmundt.

Stenograma consemnează:

Von Brauchitsch: unitățile de campanie se vor pune în marș la 28 septembrie. Din acel moment ele vor fi gata să intre în acțiune.

Hitler: trupele să fie adunate la o distanță de două zile de marș. Să se asigure pretutindeni camuflajul manevrelor.

Dar manevrele n-au putut fi camuflate. Statul major francez a aflat prin serviciile de informații — Biroul 2 al armatei — despre mișcările de trupe germane. Contramăsuri n-au fost însă luate. Dispozitivul german sugera aproape de la sine că atacul preconizat urma să se desfășoare în direcția Olmutz și Brunn. În noaptea de 9 spre 10 septembrie la Nürnberg a avut loc o nouă reuniune militară, într-o componență mai largă, prezidată de Hitler, care a stabilit misiunile concrete ale fiecărei armate.

La 13 septembrie ambasadorul englez a cerut să fie primit de urgență la Ministerul de externe. În lipsa lui Ribbentrop, aflat la München, l-a primit același Weizsäcker. Henderson i-a înmînat o telegramă urgentă primită la ambasadă. Ea era adresată lui Hitler și semnată de Chamberlain:

«Situația politică agravîndu-se, vă propun să vin să vă văd imediat, pentru a încerca să găsim o soluție pașnică. Propun să sosesc cu avionul și sînt gata să plec chiar mîine».

A doua zi dimineața Hitler era informat prin intermediul lui Ribbentrop căruia i-a parvenit la München mesajul. Spre prînz, în jurul orei trei, Ribbentrop a anunțat Berlinul că Hitler este gata să-l primească pe premierul britanic la 15 septembrie. Locul întîlnirii — Berchtesgaden, aflat la 10 ore de drum de Londra: 7 în avion și 3 cu trenul. Aceasta urma să fie prima călătorie cu avionul a lui Chamberlain care avea în acel moment aproape 70 de ani.

Convorbirea dintre Chamberlain și Hitler s-a desfășurat în biroul aflat la etajul al II-lea al reședinței de la Berchtesgaden.

Notele asupra întrevederii au fost luate de interpretul lui Hitler, Schmidt. Ele reprezintă un text voluminos, de peste 20 de pagini dactilografiate. Schmidt, care după război și-a scris memoriile, a consemnat în notele marginale starea de oboseală extremă a premierului englez.

Inițial, dialogul a cuprins generalități, de ambele părți vorbindu-se mai mult despre trecut decît despre viitor. Au fost evocate ideile unei colaborări anglo-germane, dar foarte curînd discuția s-a oprit asupra scopului principal: criza în relațiile cu Cehoslovacia. Ca de obicei Hitler a rostit un lung monolog din care n-au lipsit nici invocarea destinului, a istoriei, a «sentimentelor umane», a «drepturilor» Reichului. Toată politica Germaniei era — după spusele sale — pătrunsă de cele mai bune intenții:

— Nu sînt adevărate reproșurile ce mi se fac în Anglia că poftа vine mîncînd și că de cîte ori am atins un țel formulez noi cereri... Nu, eu voi găsi cu orice preț mijlocul de a permite celor trei milioane de germani din Cehoslovacia reîntoarcerea la Germania. Voi accepta orice război, îmi voi asuma chiar riscul unui război mondial.

Chamberlain l-a ascultat cu multă atenție. Și se pare — iar documentele secrete de arhivă o confirmă — că el *venise pregătit* pentru a cădea de acord asupra acaparării de către Hitler a regiunii sudete:

— Dificultățile vor înceta oare o dată cu întoarcerea la Germania a celor 3 milioane de sudeți?

Hitler a evitat răspunsul, care era esențial. Și aceasta deoarece în planurile naziste regiunea sudetă era *doar o parte* a întregului scop urmărit. Pînă la urmă din tonul și starea de spirit a interlocutorului său a dedus c-ar fi mai bine să adopte o poziție de forță totală:

— După toate probabilitățile Cehoslovacia va înceta să existe într-un interval de timp oarecare...

Unii istorici afirmă că întrevederea de la Berchtesgaden poate fi asemuită cu un dialog al surzilor. Comparația nu este reală, întrucît Hitler și-a văzut aprobate pretențiile sale. Ideea în sine *a acaparării regiunii sudete* fusese recunoscută. Rămînea doar problema *modalității*. Londra, ca și Parisul, preferau ca totul să se soluționeze pe cale diplomatică pentru a nu trebui să-și onoreze (mai ales Franța, legată printr-un tratat de Cehoslovacia) angajamentele asumate. Găsim clar exprimată această idee în declarațiile lui Chamberlain:

— Constat cu satisfacție că am atins, în fine, miezul întregii probleme... Personal pot declara că subscriu în principiu la o separare a teritoriilor sudete.

Chamberlain a părăsit Germania căzînd-se de acord asupra a două probleme: 1) un demers comun ultimativ anglo-francez la Praga pentru cedarea zonei sudete; 2) o nouă întrevedere a celor doi oameni politici, tot pe teritoriu german.

Pentru Hitler întrevederea cu primul ministru britanic și înțelegerea directă a stării de spirit defetistă existentă în cercurile politice din Anglia și Franța au însemnat totodată și sugerarea măsurilor următoare.

La 16 septembrie, din Wilhelmstrasse a pornit o circulară telegrafică pentru șefii misiunilor diplomatice naziste. Ea expunea *noul moment* al politicii lui Hitler:

«Führerul i-a declarat lui Chamberlain în cursul întrevederii de ieri că este ferm hotărît să pună capăt într-un mod sau altul, în timpul cel mai scurt, situației intolerabile care există pe teritoriul sudet. Nu mai este vorba de a acorda autonomie germanilor sudeți, ci de cedarea teritoriului sudet Germaniei...».

Mai rămînea aproximativ o săptămînă pînă la sosirea lui Chamberlain.

Sergiu VERONA

(va urma)

telex

LONDRA — **The Royal Opera intenționează să-i propună un angajament celebrului om de teatru francez Jean-Louis Barrault, recent destituit din funcția de director al teatrului Odéon din Paris.**

MOSCOVA — **Ihtiologii sovietici au reușit să încrucișeze nisetrul cu morunul. Noua varietate de sturion trăiește și în apă dulce, înmulțindu-se foarte rapid.**

PARIS — **Ziarele anunță majorarea cu 15 la sută a prețului biletelor de cale ferată. Noul tarif intră în vigoare de la 1 octombrie.**

HAMBURG — **Barometrul consumului de băuturi alcoolice indică o creștere a cererii de bere și vinuri șampanizate. Firmele producătoare de băuturi alcoolice sînt surprinse de scăderea bruscă a consumului de coniac și alte băuturi tari.**

LOS ANGELES — **După studii îndelungate, cercetătorul american dr. Shelton Applegate a ajuns la concluzia că rechinii nu suportă carnea de... om. Așa se explică de ce, în cele mai multe cazuri, rechinii care au atacat un om în largul oceanului îl părăsesc după prima mușcătură...**

KIEL — **Un original muzeu pe roți circulă de cîteva zile pe traseul Köln-Kiel. Este vorba de un tren special de cursă lungă, «Hanseat», care cuprinde un adevărat muzeu de artă cu vînzare. Lucrările expuse — în general pictură și grafică modernă — pot fi achiziționate «în mers» sau în timpul cît trenul staționează în gări.**

BIKINI — **Autoritățile americane au dat recent asigurări populației refugiate că, pericolul radiațiilor fiind înlăturat, viața își poate relua cursul normal în insulele din Bikini. «Time» recomandă totuși locuitorilor să nu consume crabi și plante comestibile, întrucît ele conțin încă izotopi radioactivi de mare nocivitate.**

EVERETT — **Asamblajul noului gigant al aerului, Boeing B 747, este în faza finală. La 1 octombrie avionul considerat drept cel mai mare din lume va ieși pe porțile uzinei, iar în decembrie va efectua primul său zbor.**

NEW YORK — **Celebra cîntăreață Elena Cernei, care de mai bine de cinci ani este «cap de afiș» la Metropolitan Opera, a sosit aici pentru o nouă serie de spectacole.**

BOGOTA — **Guvernul columbian a cerut posturilor de radio și televiziune să intensifice campania de alfabetizare cu ajutorul programelor speciale inițiate la începutul acestui an.**

BUDAPESTA — **Un grup de cercetători cosmici maghiari a reușit să transmită și să recapteze semnale radiofonice la o altitudine de 36 000 km deasupra fluviului Amazon. Acțiunea a fost efectuată prin intermediul satelitului artificial american ATS-3.**

DIALOG COSMIC

O știre verificată, aparținînd unor competențe exemplare, întrunite într-un congres purtînd un gir prestigios, comunică, deunăzi, lumii un fapt de o semnificație, am convingerea, esențială. Obiectele — farfurii, tuburi, conuri sau sfere — de origine extraterestră — sînt, se spune în comunicat, o realitate indubitabilă, vehiculele respective fiind populate de ființe inteligente, binevoitoare și pașnice, care încearcă să intre în relații cu pămîntenii pe cale telepatică. Vestea, cum zic, mă umește pînă la stupefacție. Nu mă tulbură existența farfuriei în sine, nu mă neliniștește inițiativa ființelor astrale de a ne face, înopinat, vizite, nu mă surprinde spiritul lor de profundă civilizație. Era de așteptat. Mă pune în stare de alarmă ultimul amănunt: colegii noștri veniți de la cîteva milioane de ani-lumină distanță încearcă să stea de vorbă cu noi pe cale telepatică. Deci nu pe sistemul știut, cunoscut și, e adevărat, complet compromis al vorbirii, ci pe drumul transmiterii gîndului de la distanță.

Și atunci stau și mă întreb, zvîrlit în cea mai neagră tor-poare melancolică: vom reuși vreodată să recepționăm gîndurile lor, să le răspundem și să ne înțelegem? Fiindcă, iată, iacum pe această planetă, se pare, de cîteva zeci de mii de ani, vorbim de tot atîta vreme același grai amenesc și nu ne înțelegem, din nefericire, întotdeauna. Atunci cum o să surprindem gîndurile celor ce vin de dincolo de Marte sau Venus, din galaxii misterioase pînă la care abia ajunge, umilit, gîndul nostru pămîntesc și infim?

Nu, n-am nici o îndoială, șansele ca telepatia cosmică să reușească sînt minime. Și, atunci, ce ne facem dacă se supără pe noi ființele venite în farfurie? Dacă ne iau în furculiță? La atîtea alte necazuri și griji terestre se mai adaugă una: ce se întîmplă în cosmos, că pe planeta noastră le-am aranjat pe toate

Aurel BARANGA

BRNO

TÎRGUL JUBILIAR

Corespondență specială de la Bohumil DRDA

Timp de zece zile, marele Parc al expozițiilor, care a împlinit recent 40 de ani de existență, a cunoscut din nou efervescența specifică a tîrgului tradițional, aflat la cea de-a 10-a ediție a sa. 1 500 de firme din 29 de țări au luat parte la confruntarea produselor industriei constructoare de mașini în cadrul ediției jubiliare a Tîrgului internațional care, atît prin numărul mare de participanți, cît și prin importanța și varietatea exponatelor, a depășit toate edițiile precedente. Graficul ascensiunii tîrgului la consacrarea lui internațională se oglindește concludent în creșterea — an de an — a numărului de expozanți: în 1959, la prima ediție, 432 firme; în 1961, un plus de 100 participanți; în 1964 se ajunge la 708 expozanți, iar anul trecut erau reprezentate 1 178 firme cehoslovace și străine. Faptul că ediția jubiliară a prilejuit o participare-record, a avut desigur multiple semnificații, asigurîndu-i succesul deplin.

Organizarea specializată a exponatelor pe o vastă suprafață (75 000mp spațiu acoperit și încă 65 000 mp în aer liber), împărțită în 12 sectoare principale, s-a dovedit nu numai practică dar și efectiv utilă, punînd în valoare fiecare exponat în parte. Pentru a se asigura condiții corespunzătoare tuturor firmelor străine expozante, administrația tîrgului a decis să extindă aria de expunere dincolo de limitele Parcului expozițiilor. Astfel, în afară de pavilioanele propriu-zise, în timpul celor zece zile cît a durat tîrgul, numeroase firme au putut expune și în incinta Muzeului tehnic, la Casa artei, la Muzeul mișcării muncitorești ca și la cunoscuta Casă a domnilor din Kunstat.

Cehoslovacia socialistă a fost reprezentată printr-o expoziție oficială în rotonda mare a Pavilionului A și prin pavilioanele și standurile întreprinderilor de comerț exterior SROJIMPORT, STROJEXPORT, KOVO, MOTOKOV, MERKURIA, PRAGOINVEST și altele, care au prezentat vizitatorilor produse competitive pe piața mondială.

Participînd pentru prima oară la acest tîrg cu o expoziție proprie, Republica Socialistă România (la edițiile precedente România a fost reprezentată cu oficii comerciale) s-a bucurat de un prestigios succes, cu o suită reprezentativă de realizări ale industriei sale constructoare de mașini. Cu deosebit interes au urmărit zecile de mii de vizitatori evoluția gigantului F-200 aflat în stare de funcționare. Autocamionul de cinci tone Bucegi, microbuzul TV-71, mașinile de teren M-461, ca și tractorul purtînd însemnele U-650. Tractorul-Brașov (300 tractoare de acest tip, achiziționate de Cehoslovacia, vor fi livrate zilele acestea de către furnizorii români) s-au bucurat de aprecieri unanime.

Prezența, ca invitat de onoare, a ministrului comerțului exterior al Republicii Socialiste România, Gheorghe Cioară, a conferit primei expoziții românești în cadrul Tîrgului internațional de la Brno un plus de semnificație, onorînd totodată țara-gazdă — Cehoslovacia prietenă.

NEW YORK

ÎN DEZBATERE: TRANSPLANTUL

Corespondență specială de la Dean BROWN

Congresul mondial consacrat problemei transplantului de organe a reunit la New York somități mondiale în acest domeniu. Deși de natură strict științifică, discuțiile purtate în jurul unei teme de o atît de stringentă actualitate au găsit un larg ecou în paginile tuturor ziarelor și în general în rîndurile opiniei publice. A produs o adevărată senzație declarația făcută de *doctorul Théodore Cooper, directorul* serviciilor americane de sănătate publică, care a prezentat congresului date și cifre în care privește gradul de solicitare a grefelor în Statele Unite. «Numărul americanilor care pot deveni în fiecare an candidați la o grefă — a precizat dr. Cooper — se ridică, potrivit unei minuțioase cercetări, la 80 000, cesa ce justifică nu numai interesul viu cu care oamenii urmăresc evoluția operațiilor de transplant, dar și necesitatea unor măsuri mai eficiente (între care depistarea la timp a donatorilor de organe) pentru perfecționarea într-un timp cît mai scurt a grefelor »

Făcînd un adevărat bilanț al realizărilor de pînă acum în acest domeniu, congresul și-a concentrat în primul rînd dezbaterile asupra unor probleme capitale ca aceea a definirii morții fizice și a capacității organismului uman de a rezista unor corpuri străine,de a nu respinge organele grefate.

În expunerea sa, celebrul dr. Norman Shumway, autorul unei tehnici proprii de transplanturi cardiace, a indicat limitele aplicării terapeuticii corespunzătoare. El a precizat că grefele pot deveni fatale în cazurile cînd organele învecinate unei inimi bolnave s-au adaptat condițiilor anormale și îndelungate de funcționare ale acesteia. Dr. Shumway a citat cazul pacientului Joseph Rizor, care a sucombat după trei zile de la efectuarea unui transplant cardiac numai pentru că plămînii săi, adaptați la regimul afecțiunii cordului, nu au fost în măsură să asigure cantitatea de oxigen necesară singelui.

Dr. Mathé (Franța) a expus problemele pe care le ridică încă grefa de măduvă osoasă, o operație dintre cele mai dificile. La rîndul său, un alt savant francez, prof. Jean Hamburger, a prezidat, într-o comisie specială, discuțiile în jurul mecanismului de respingere a grefei de rinichi.

După îndelungi dezbateri, participanții la congresul de la New York au ajuns la acord în ce privește definirea morții fizice. Ei au stabilit că factorul determinant trebuie considerat încetarea funcțiunilor cerebrale, constatată printr-o encefalogramă. Comentînd faptul, cercurile de specialitate și presa remarcă absența oricăror precizări cu privire la consecințele de ordin juridic și moral pe care le implică această hotărîre. Oricum însă, congresul mondial, ținut aici în septembrie, reprezintă nu numai un bilanț și o etapă, dar și un element deschizător de perspective în lupta pentru înlăturarea tuturor barierelor ce stau încă în calea transplantului de organe.

BONN. Prima prezentare în R.F.G. a piesei sovietice «Umbra» de Evgheni Șvarț este pusă în scenă de regizorul David Esrig (al doilea din dreapta) de la Teatrul de Comedie din București.

COMENTARIU

opțiuni britanice

de Silviu BRUCAN

Blackpool este o frumoasă stațiune britanică, cu o vestită plajă, înnorată mai des decît însorită, pe care activiștii laburiști o vizitează de două ori în luna septembrie — în primele zile ca sindicaliști la congresul anual al trade-unionurilor și în ultimele zile ca participanți la conferința anuală a partidului lor. Dat fiind că pe litoralul britanic septembrie nu este mai ploios decît august, aranjamentul a fost socotit atît de ingenios încît a devenit tradiție britanică, ceea ce l-a situat mai presus de orice reproș.

Se pare însă că anul acesta Blackpool n-a prezentat o atracție atît de irezistibilă și că mulți dintre liderii laburiști ar fi preferat să rămînă la Londra. Presa engleză a publicat numeroase articole cu ocazia a ceea ce se numește midterm *— jumătatea mandatului guvernării laburiste, și nota dominantă n-a fost excesiv de entuziastă. Comentatorii care țin să fie obiectivi recunosc că Anglia s-a aflat în ultimii ani în fața unor opțiuni majore și că, oricare ar fi fost guvernul care ar fi trebuit să ia decizii în privința lor, nu ar fi avut zile ușoare.*

Într-adevăr, adaptarea de la rolul mondial pe care-l impunea cel mai întins imperiu colonial la o politică limitată de noile dimensiuni și posibilități ale Britaniei de astăzi a constituit o «tragică reevaluare» în sensul cel mai propriu. Procesul de ajustare a fost agravat și totodată accelerat de o criză financiară al cărei sfîrșit nu este încă vizibil la orizont.

În această situație, guvernul Wilson a adoptat o serie de hotărîri care marchează reorientarea strategică a Angliei. Faimoasa prezență «la est de Suez» este redusă treptat, bazele din Aden, Singapore, Malayezia urmează a fi desființate pînă în 1971, comanda unor avioane cu rază mare de acțiune F-111 destinate acestor misiuni a fost anulată. Ponderea «relațiilor speciale» cu Statele Unite cît și a Commonwealth-ului în politica externă britanică a scăzut în favoarea orientării hotărîte spre Europa, chiar dacă cererea de admitere a Londrei în Piața comună s-a lovit pînă acum de opoziția franceză.

Aceste decizii, care în condiții normale ar fi fost salutare pentru politica britanică, s-au împletit și complicat însă cu o serie de măsuri nepopulare dictate de situația economiei și finanțelor. Confruntat cu o balanță de plăți deficitară și cu presiuni inflaționiste, guvernul britanic a recurs la rețeta deflaționistă curentă în Occident: reducerea creditelor, înghețarea salariilor, tăierea cheltuielilor sociale. Spre deosebire însă de alte țări, ca Italia, R.F.G., rețeta nu s-a dovedit eficace și devalorizarea lirei sterline a devenit inevitabilă în 1967. De atunci, poziția lirei este menținută cu ajutorul creditelor masive acordate de băncile centrale occidentale, dar măsurile drastice adoptate în continuare de guvernul britanic în vederea echilibrării balanței comerciale, a reducerii consumului intern, a sporirii productivității și competitivității industriei britanice nu au dus încă la expansiunea economică așteptată și făgăduită.

Congresul sindicatelor a reflectat nemulțumirea muncitorilor — care în acești ani au «strîns cureaua» — față de politica de austeritate, față de creșterea șomajului și a costului vieții. Observatorii sînt de părere că sindicatele britanice au atins limita «moderației voluntare» în ce privește înghețarea salariilor, fapt reflectat în rezoluțiile adoptate.

Conferința anuală a Partidului laburist din 30 septembrie va înregistra neîndoios ecoul acestei nemulțumiri, cu atît mai mult cu cît alegerile parțiale și sondajele de opinie din ultima vreme marchează o scădere continuă a popularității partidului. Deși numeroși participanți la conferință vor pune accentul pe aspecte ale politicii externe, în special pe necesitatea unei poziții categorice de condamnare a războiului dus de S.U.A. în Vietnam, problemele politicii economice și financiare vor sta în centrul dezbaterii și vor da naștere unor discuții aprinse. Dat fiind însă că politica economică actuală este insistent reclamată de finanța internațională, al cărei sprijin este indispensabil poziției lirei sterline, pare puțin probabil ca guvernul să poată recurge la o alternativă a acestei politici.

MOSCOVA

MEZINUL FAMILIEI COSMICE

Corespondență specială de la agenția NOVOSTI

Familia cosmonautului Alexei Leonov, primul «pieton al cosmosului», are un nou membru; soții Leonov au o fiică. Cum se simte copilul? Întrebare firească, dacă ne gîndim că tatăl a petrecut circa 20 de minute în cosmos, în afara navei, nefiind protejat decît de costumul de scafandru cu care era echipat. Făcînd o vizită la maternitatea în care s-a născut fetița lui Leonov, un corespondent al agenției de presă «Novosti» a avut o convorbire cu directoarea maternității, prof. Raisa Ivanovna Kalganova, doctor în științe medicale.

— *Înțeleg interesul pe care-l manifestă presa pentru copiii cosmonauților* — a declarat ea. *Am supravegheat îndeaproape pe fetița lui Titov, pe cea a cosmonauților Tereșkova și Nikolaev și acum pe fiica lui Leonov, deși știm că în timpul zborurilor cosmonauții au fost supuși unor doze de radiații cu totul inofensive. Pot afirma cu toată certitudinea că fetițele lui Titov, Nikolaev și Leonov s-au născut și se dezvoltă perfect normal. Fiica lui Leonov a avut la naștere 3 kg 300 g, la o înălțime de 51 cm. Are poftă de mîncare și, așa mi se pare — deși deocamdată e încă greu de apreciat — că seamănă leit cu tatăl ei.*

PALERMO

BARICADE PENTRU APĂ

Corespondență specială de la Giacomo CORBI

Cortegii formate din sute de femei și copii străbătînd străzile din Palermo cu pancarte pe care stă scris: «Dați-ne apă» sau «Vrem să trăim ca oamenii», baricade ridicate în diferite cartiere pentru a împiedica traficul — iată ce caracterizează atmosfera capitalei siciliene în ultimele zile. Toate aceste manifestări sînt menite să atragă atenția asupra unei probleme care devine din ce în ce mai acută în insulă — și anume lipsa apei. Au ieșit astfel în stradă locuitorii din diferite cartiere ca de pildă San Lorenzo sau chiar din noul centru rezidențial Falsomiele — considerat de administrația comunală ca una dintre cele mai importante realizări urbanistice de după război. Locuitorii acestor cartiere, exasperați de lipsa apei, au mai protestat și pînă acum împotriva acestei situații și li s-a promis că vor avea apă o oră pe zi. Dar respectarea acestei promisiuni n-a durat decît foarte puțin. Au urmat noi proteste la administrația comunală, dar în zadar. Și astfel s-a ajuns la noile demonstrații, mai virulente, la baricadarea drumurilor de acces.

Lipsa apei nu e însă numai o caracteristică a orașului Palermo. La Agrigento, de pildă, acoperișurile caselor sînt ocupate nu numai de antenele televizoarelor, dar și de rezervoare de apă. Ele sînt însă mai tot timpul goale. Și aici apa apare «ca un dar divin» — cum se exprima un localnic — și, cînd începe să picure, fie ziua, fie noaptea, cine observă primul faptul aleargă prin toată casa strigînd: «vine, vine» — iar toți se reped la bidoanele sau gălețile permanent pregătite. În săptămînalul «Espresso» a fost publicată recent scrisoarea deschisă a unui compozitor de origine italiană, Luciano Berio, care trăiește la New York și care, fiind invitat să-și petreacă o perioadă a verii în mica localitate Siciliana din Sicilia, a cunoscut această tristă stare de lucruri în ce privește alimentarea cu apă. El denunță faptul că pînă și puțina apă existentă în zona Agrigento a fost cedată unei uzine a trustului Montecatini. Cei de la EAS (Ente aquedotti siciliani) dezmint că din cauza aceasta ar lipsi apa: «Nu lipsește apa — se afirmă — ci modalitățile de transportare, respectiv conductele. Sînt vechi, uzate, insuficiente... «Indiferent de motive, fapt este că, numai în această zonă, 494 mii de oameni suferă de lipsa de apă. Iar în întreaga insulă, trei milioane de sicilieni — mai mult de jumătate din totalul populației — au o dotare, în ce privește canalizarea, inferioară minimului necesar.

PARIS

AVANPREMIERĂ LA SALONUL AUTOMOBILULUI

Corespondență specială de la Jean DURAND

Ca în fiecare an, Salonul parizian al automobilului este așteptat aici ca un eveniment care consacră «linia modei» în acest domeniu, atît de bine cotat nu numai în rîndurile automobiliștilor pasionați. De mai multe luni, marile firme franceze Renault, Citröen, Peugeot și Simca (aceasta din urmă încorporată în angrenajul american «Chrysler») pregătesc lansarea noilor tipuri de mașini cu care vor lua parte la confruntarea ce va avea loc între 3 și 13 octombrie.

Într-un moment cînd traficul automobilistic în Franța crește vertiginos — numărul automobilelor aflate în circulație fiind de două ori mai mare decît acum opt ani — salonul de toamnă vine să etaleze, cu rafinamentul specific și cu acompaniamentul publicitar corespunzător, noile limuzine și mașini utilitare care vor veni curînd să se adauge celor aproape 13 000 000 de automobile care populează azi șoselele Franței.

(Continuare în pag. 30)

CHICAGO. Demonstrație de protest împotriva războiului dus de S.U.A. în Vietnam și a discriminării rasiale din Statele Unite.

(Urmare din pag. 29.)

Eroii principali ai Salonului automobilului vor să fie de astă dată mult lăudatul *Peugeot* 504, «mașinile-speranță» *Renault TS* și *Renault* 6, redutabilul *Méhari* lansat de «Citröen» și, în sfîrșit, cele două surprize: *Simca* 1501 *Sport* și noul *Simca* 1000. Un interes special este atribuit de specialiști, dar mai ales de marele public, mașinii semiutilitare *Renault* 6, foarte asemănătoare, ca linie, cu Renault 16. Acest tip va dispune de aceeași platformă ca și *Renault* 4, dar va fi cu vreo 10 cm mai lung și cu 5 cm mai scund decît acesta. În ce privește motorul de 854 centimetri cubi, acesta este, după cît se pare, identic cu cel al tipului Dauphine Gordini, iar viteza: 125 km pe oră.

Paralel cu Salonul automobilului va fi deschis, tot între 3 și 13 octombrie, cel de-al treilea Salon internațional al caravanei. Principala inovație a acestei expoziții de rulote (numărul lor se ridică în Franța la 230 000) va fi prezentarea unor tipuri originale de «apartamente pe roți», care pot fi folosite în mers sau ca vile stabile pentru week-end sau pentru vacanțe întregi. Pe o suprafață de 20 000 mp (de două ori cît Place de la Concorde din Paris) vor fi expuse 980 de asemenea căsuțe mobile, iar vizitatorii expoziției ce se va deschide în parcul special amenajat de la aeroportul Bourget vor avea posibilitatea de a efectua «remorcări de încercare», înainte de a se decide asupra tipului de rulotă pe care să-l cumpere.

În cadrul acestei avanpremiere ne mulțumim doar cu atît, convinși fiind că ambele saloane vor oferi și alte elemente care să rețină atenția vizitatorilor și promițînd să revenim.

O POVESTE SIMPLĂ DESPRE CEAI

Însemnări dintr-o călătorie în R.P. Chineză

Oriunde te-ai duce în vizită în China, la o fabrică sau la o comună populară, la o instituție sau acasă la un prieten, ești tratat cu ceai. Ceștile cu capac aranjate de jur împrejurul mesei sînt umplute mereu cu o infuzie fierbinte, nelndulcită, de ceai verde, cu parfum de iasomie, sau de ceai roșu, tare și reconfortant. Termosul, nelipsit din nici un cămin, menține constantă temperatura ceaiului timp de 24 de ore. În China nimeni nu bea apă rece, nefiartă. E un principiu de igienă devenit obicei.

În anii imediat următori eliberării, țăranii își luau cu ei la cîmp ceaiul (sau, în lipsă, apa fiartă) în vase de lut. Dar ceaiul — sau apa — se răcea. Cu vremea, oamenii n-au mai vrut să folosească vasele de lut. Noul lor standard de viață le permitea să cumpere termose. Producția națională era însă insuficientă pentru a face față cererii în continuă creștere. Lucrătorii de la fabrica de sticlă din Tșinan s-au gîndit că ar trebui să-și reprofileze activitatea în funcție de această situație. Întreprinderea lor luase ființă în 1952, pe baza contopirii a trei ateliere mici. În 1955, cînd colectivul ei a hotărît să treacă la producția de termose, existau două cuptoare și vreo douăzeci de mașini simple (dintre care cîteva mici nu erau în stare de funcționare), și cu ajutorul lor, dar mai ales prin muncă manuală, se produceau sticluțe pentru medicamente, sticle de bere și vin, becuri. Muncitori din întreprindere s-au dus să vadă cum se lucrează la alte fabrici, ce utilaje le-ar fi necesare și au început prin a-și încropi singuri mașinile absolut indispensabile. Inițial, produceau numai interiorul termosului și învelișuri de bambus. Productivitatea era mică. Pe piață se cereau mai ales termose metalice, dar ei nu puteau să le furnizeze. Ce era de făcut? «Tehnologia termoselor metalice e mult mai complicată — mi-au explicat muncitorii de la fabrica din Tșinan în timp ce beam ceai fierbinte din termose de cel mai nou tip produse de ei înșiși. În 1958 unii erau pesimiști, spuneau că dacă nu vom fi înzestrați de stat cu utilaje noi nu vom izbuti niciodată să schimbăm profilul producției». Șapte muncitori dintre cei mai experimentați și-au asumat sarcina de a construi ei înșiși mașinile necesare. În lipsa unor planuri și scheme de utilaj au cercetat cu de-amănuntul strunguri și mașini similare din alte întreprinderi, și-au copiat modelele și le-au realizat cu mîinile lor. Datorită deosebitului lor talent tehnic, acest sistem empiric a dat roade dintre cele mai bune: au construit un strung de 75 de tone și 44 de utilaje specifice. Pentru că nu aveau suficiente ateliere au evacuat temporar birourile. Pentru pregătirea rapidă a specialiștilor, o serie de muncitori au fost trimiși să se califice în alte fabrici similare. Asta se întîmpla prin 1958. În 1965, fabrica era în măsură să-și construiască singură mașini automate pentru producerea materiei prime și pentru alte operațiuni. Procesul de muncă a fost mecanizat și parțial automatizat. Rezultatul? În loc de 141 000 de termose, în două sortimente, cît se produceau în 1955, s-a ajuns în 1966 la o producție de 2 500 000 de termose de 15 tipuri extrem de reușite, destinate nu numai consumului intern, ci și exportului în 10 țări.

Am vizitat fabrica de termose din Tșinan anul trecut și am văzut încă o dată ce înseamnă pentru muncitorul chinez obsesia amănuntului perfect. Orice termos, fie că va purta numele «Tamin» (după superbul lac cu izvoare din oraș), fie că se va chema «Pearl», indiferent de capacitatea lui (de la un sfert de litru pînă la 5-6 litri), de forma și culoarea lui (termose cu cioc pentru ținut pe masă, sufertașe-termos, monocrome sau cu splendide desene de aluminiu eloxat), trece printr-un sever și ireproșabil sistem de control continuu. Iată numai cîteva dintre etapele acestui control: după introducerea sticlei interioare în cea exterioară și sudarea lor, trec pe o bandă pentru ca un piston să le lovească puternic spre a li se verifica rezistența. Vidul dintre cei doi pereți este controlat prin efectul pe care-l exercită asupra culorii flăcării unor becuri cu gaz. Urmează proba rezistenței la apă rece, apă clocotită și aer cald sub presiune. Termometrizarea este etapa următoare. Ea are rolul de a controla constanța temperaturii aerului cald introdus.

Cei 729 de oameni ai muncii care lucrează în secțiile de fabricare a sticlei, prelucrare a ei și producere a învelitorilor metalice sînt mîndri de renumele dobîndit de fabrica de termose din Tșinan, atît în Republica Populară Chineză cît și dincolo de hotarele țării.

Felicia ANTIP

COMPUTER

• **Bugetul poliției japoneze va fi majorat în viitorul exercițiu la 42,5 miliarde yeni. Totodată vor fi sporite, cu aproape 2 000 de cadre specializate, efectivele detașamentelor mobile de urmărire.**

• **Din emisiunile business-ului petrolier în Nigeria: în 1964 extracția anuală era de 5 milioane tone. În 1966 ea atinsese cifra de 28 milioane tone.**

• **Potrivit cifrelor oficiale, poluarea apelor în Franța crește vertiginos. În prezent, peste 7 miliarde metri cubi de apă poluată se varsă în fiecare an în ocean. Pe parcurs, aceste ape nimicesc bancuri de milioane de pești.**

• **În decursul ultimilor 15 ani, numai Pentagonul a efectuat comenzi militare în valoare de peste 400 miliarde dolari.**

• **500 surse bogate în ape minerale oferă în Bulgaria un debit anual de miliarde litri de ape tămăduitoare. Numărul stațiunilor balneoclimaterice respective trece de 50.**

• **Într-o peșteră din estul Nevadei, arheologii au descoperit 300 perechi de... încălțăminte, cu o vechime de 9 000 de ani. Cel puțin așa rezultă din cercetările efectuate cu izotopi radioactivi.**

• **În perioada 1961—1967, investițiile americane în R.F.G. au atins în medie suma de 300 milioane dolari pe an.**

• **Investiții străine în Canada: 40 de miliarde dolari; fiecare a cincea întreprindere canadiană este controlată de americani.**

• **Cel mai mare lac de acumulare din Iugoslavia, îngă barajul «Grancerevo». Capacitate: 300 milioane metri cubi.**

• **Radioul maghiar numără în prezent 2 501 255 abonați. Televiziunea: 1 282 667.**

• **Pe plantațiile din S.U.A. lucrează 300 000 de copii sub 14 ani.**

În cercurile oficiale și financiare americane a produs surprindere ieșirea violentă pe care a avut-o recent ministrul de finanțe vest-german Franz-Josef Strauss în legătură cu raporturile financiare dintre S.U.A. și R.F.G.

După convorbirile purtate la Washington cu președintele Johnson, domnul Strauss a acordat un interviu exclusiv ziarului hamburghez «Bild-Zeitung», în cadrul căruia a cerut, în termeni categorici, ca în schimbul uriașelor investiții în dolari efectuate nestingherit și de mulți ani în R.P.G. de către marele capital american, să se permită accesul liber al mărcii vest-germane pe piața americană. «*Deschideți poarta Statelor Unite în fața mărcii vest-germane* — a declarat Strauss. *Înlesniți cumpărarea de către oamenii de afaceri germani a firmelor americane, așa cum o fac de atîția ani americanii în Germania* (Opel, Ford-Köln, I.B.M., Braun etc.)».

Ministrul de finanțe al guvernului de la Bonn

Titlul sub care a apărut în «Bild-Zeitung» interviul ministrului de finanțe al Bonnului:

a cerut partenerului american să accepte o deplină egalitate în materie de investiții și echitate în schimburile de devize.

Experiența ultimilor 10-15 ani arată că investițiile americane în R.F.G. au atins cifre record, fiind cele mai mari față de cele plasate în alte țări ale Pieței comune. Un sondaj efectuat recent în Europa de un trimis special al revistei americane «Newsweek» indică cifra de 2,3 miliarde dolari, deși după evaluările unor experți europeni sumele investite în R.F.G. se ridică la 4,5 milioane dolari. «Conform unor evaluări documentate — scrie revista — societățile americane obțin în medie un profit de 12% la investițiile lor din Europa (în comparație cu 9% în Statele Unite); în multe cazuri profitul ajunge chiar pînă la 35%».

În același timp însă, în ciuda unor eforturi susținute, capitalul vest-german nu a putut să plaseze în S.U.A. decît 437 milioane de dolari. Multă vreme conducătorii de la Bonn și cercurile de afaceri vest-germane au acceptat această disproporție, contînd pe o întărire a pozițiilor lor pe baza investițiilor masive în dolari (în medie 300-400 milioane de dolari pe an). Acum însă, cînd invazia capitalului american duce la scoaterea treptată a unor întregi ramuri ale industriei și finanțelor, Bonnul preferă să renunțe la pasivitate și cere fără ocol: *reciprocitate*. În interviul său, domnul Strauss îi avertizează de altfel pe partenerii de peste ocean asupra hotărîrii Bonnului de a acționa pentru stabilirea unor legături financiare echitabile între S.U.A. și R.F.G. «*Legile care protejează industria americană în fața concurenței străine trebuie să fie reconsiderate*» — declară ministrul de finanțe vest-german. Și adaugă: «*Nu sînt pentru bararea drumului capitalului american în Europa, dar trebuie să se găsească și un drum în sens invers* (posibilitatea de a se investi bani europeni în Statele Unite)»

Pînă atunci însă, în ciuda avertismentului dat de Strauss și de alți exponenți ai Bonnului, se menține vechiul «sens unic», participarea americană la investițiile străine în Germania occidentală ajungînd la 40%.

Dic. BABOIAN

ARHIVA FOTO

Pentru serviciile aduse țării noastre, în calitate de șef al misiunii militare franceze în timpul primului război mondial, generalul Henri Berthelot a fost declarat — în anul 1917, printr-o lege votată de parlament — cetățean de onoare al României, iar în anul 1922, printr-o lege specială, i-a fost donat un conac, în comuna Fărcădin, de lîngă Hațeg. La 22 septembrie 1923 generalul Berthelot a venit în țară spre a-și lua în primire conacul (pe care apoi l-a donat, la rîndul său, Academiei Române).

În fotografie: *generalul BERTHELOT* (x) în fața castelului Huniazilor de la Hunedoara. În dreapta fotografiei, *dr. PETRU GROZA* (xx).

MEMENTO

carte

● Din spiritualul și emoționantul cuvînt al academicianului Victor Eftimiu prilejuit de cei 75 de ani — de de curînd împliniți — ai scriitorului **Demostene Botez:** «Poet de rasă, Demostene Botez a fost și a rămas acel moldovean blînd, plin de nostalgia plaiurilor natale — nu mai puțin un luptător social, care, integrîndu-se în ritmul general al națiunii, a contribuit și contribuie la progresul și întărirea țării» (Contemporanul, 37).

● Din celebrul roman-ciclu **În căutarea timpului pierdut** al ilustrului scriitor francez Marcel Proust (1871-1922) a apărut în două volume **În partea dinspre Swann.** Prefața și traducerea sînt datorate eminentului critic literar Vladimir Streinu. Apariția în traducere a acestui roman, care marchează un moment de cotitură în istoria epicei universale, se înscrie ca o fericită inițiativă a Editurii pentru literatură universală. Păcat că editura nu ne informează ce se întîmplă cu traducerea în continuare a următoarelor cicluri ale romanului.

● O utilă **Inițiere în poetică** semnează Eugeniu Speranția (Editura tineretului).

● **Mîinile** e titlul unui volum de nuvele și povestiri ale apreciatului scriitor croat Ranko Marinković. În românește de Remus Luca și Voislava Stoianovici (Editura pentru literatură universală).

● Tot în această editură a apărut unul dintre cele mai reprezentative romane ale literaturii bulgare dintre cele două războaie mondiale: **Noră,** de Gheorghi Kataslavov. În românește de Constantin Velichi și Pericle Fotu.

● Scriitorul japonez Kobo Abe e prezent în librăriile noastre cu acel tulburător roman **Femeia nisipurilor** — după care s-a realizat și filmul, nu mai puțin tulburător, cu același nume. În românește de Magdalena Sevandowski-Popa (Colecția Meridiane, E.L.U.).

● Ultimul număr al revistei **Secolul 20** prezintă un sumar a cărui varietate are la bază un cuprinzător și exigent spirit selectiv. Capitolele acestui sumar: James Joyce, Jean Giono, Ernesto «Che» Guevara, Blow-up — de la ideea literară la film, Scriitori români în perspectivă universală, Forme contemporane ale dialogului muzică-poezie, sînt substanțial susținute de texte originale și comentarii. Tot în acest număr se publică partea întîi a romanului **Senilitate** de scriitorul «profund italian» Italo Svevo.

cinema

● **Planeta maimuțelor.** Anticipația științifico-fantastică într-o ipostază ce refuză culorile trandafirii și făgăduința unor viitoare paradisuri. Un basm trist, cu întrebări crude, cu răspunsuri și mai crude și cu aduceree aminte a unor adevăruri pe care, cei ce le-au uitat, le pot auzi, evident, fără plăcere, din gura unor maimuțe. Scenariul Michael Wilson, Rod Serling, după un roman de Pierre Boulle. Regia: Franklin Schaffner. Interpreți: Charlton Heston, Roddy Mc Dowall, Kim Hunter, Linda Harrison, Maurice Evans.

● **Prințesa.** O poveste îndeajuns de înduioșătoare, frumos înduioșătoare — lupta unei femei cu o boală necruțătoare — pentru a mai avea nevoie de artificiile cinematografice la care a recurs, pînă la urmă, regizorul suedez Ake Falck, dornic, probabil, să dea mai multă vibrație artistică unui caz autentic, pe care viața îl ticluise cum nu se poate mai bine. Filmul este realizat după romanul lui Gunnar Mattsson. Interpreți: Grynet Molvig (distinsă cu Premiul pentru cea mai bună interpretare feminină la Festivalul internațional de la Moscova-1967), Lars Passgård, Monica Nielsen, Tore Lindwall.

Claudine Auger

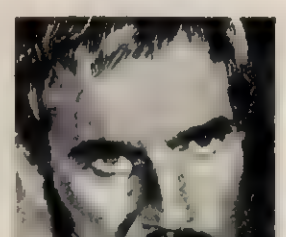

Charlton Heston

● **Operațiunea San Gennaro.** Dino Risi, autorul acelei «Depășiri» la care ne mai gîndim din cînd în cînd, și-a lăsat orice amărăciune la o parte, s-a dus în lumea gălăgioasă a napolitanilor, hotărît să se distreze alt fel decît pînă acum și să facă și un alt fel de cinematograf decît pînă acum: mai fără grijă. În distribuție: Nino Manfredi (Ani ciocotitori), Senta Berger, Mario Adorf, Totò, Claudine Auger, Harry Guardino.

● **Surprizele dragostei.** O glumă, și mai mult nimic, inventată fără prea multă bătaie de cap de către cineastul italian Luigi Comencini (Cu toții acasă, Fata lui Bube, Soții în oraș, Neînțelesul). Se privesc cu plăcere cîțiva actori simpatici: Walter Chiari (Eu, eu, eu și... ceilalți), Dorian Gray, Sylva Koscina, Franco Fabrizzi, Anna Maria Ferrero, Mario Carotenuto.

● Candice Bergen și Bekim Fehmiu (Am întîlnit țigani fericiți) vor fi parteneri în filmul italian **Aventurierii.**

plastică

● Dalles: **Expoziția de grafică aplicată '68.** Grafica pusă în slujba publicității are o arie cuprinzătoare, de la miniaturalele etichete pentru butelii de vin, mape de disc, pînă la afișul publicitar (comercial, turistic, de teatru sau de cinema), care se pare că în acest an este punctul forte al creatorilor. De altfel, la actualul «colocviu» de grafică colaborează nume de rezonanță: Vincențiu Grigorescu, J. Perahim, I. Bițan, Marcel Chirnoagă, T. Ciocîrdel, V. Șetran ș.a.

● Grafica de carte (din aceeași expoziție), în evident progres, cu subtilități tehnice și de imaginație revelatorii, atrage atenția prin ilustrațiile la cărțile de copii (Ileana Ceaușu Pandele, Iulian Olariu, Agneta Lazăr, Olga Cizek ș.a.) și prin prezența unor lucrări semnate de Val Munteanu (Rabelais: «Gargantua și Pantagruel»), Constantin Baciu (Creangă: «Amintiri din copilărie») sau de mai tînărul grafician Gh. Cernăianu, ca să nu înșirăm decît cele ce ni se par exemplare.

● **Grigore Vasile** — pictură. Plăcerile realului nu l-au părăsit pe Grigore Vasile (n. 1935). Dar realul său este un vis cromatic, pur, luminos și optimist, în care natura domină în toată plenitudinea ei, o natură care se relevă mai degrabă prin picturalitatea formelor. Culorile au o vervă intrinsecă și, abstracție făcînd de materiile lor, conțin acel lirism secret care farmecă privirile. Peisagist prin excelență, cum se remarca cu prilejul ultimei expoziții, Grigore Vasile abordează de astă dată cu mai multă îndrăzneală portretul, realizînd cîteva lucrări izbutite: «Fată în galben», «Portret» (18) etc. O expoziție pe care o recomandăm (Dalles).

● Zidită între anii 1690 și 1697, mănăstirea Hurezu reprezintă una dintre nestematele stilului Brîncovenesc. Aici se află importante lucrări de pictură ca tabloul votiv care-l reprezintă pe Constantin Brîncoveanu, Maria Doamna și copiii lor, sau portretele a numeroși domni ai Țării Românești (Laiotă, Neagoe și Matei Basarab ș.a.). Un text bine documentat, semnat de Lucian Roșu, prezintă acest monument de arhitectură cu istoria lui (Editura Meridiane).

teatru

● Începînd de săptămîna viitoare teatrele bucureștene își deschid stagiunea. Teatrul Național anunță: **Enigma Otiliei, Beckett** de Anouilh, reluarea piesei **Jocul adevărului** de Sidonia Drăgușanu; Teatrul «L.S. Bulandra» — **Meteorul** de Dürrenmatt, **Dansul morții** de Strindberg, **Lucrețiafărul de Delavrancea;** Teatrul Mic — **Ofițerul recrutor** de George Farquhar și reluarea **Baltagul;** Teatrul «C.I. Nottara» — **O frumoasă duminică de septembrie** de Ugo Betti și **Pettru Rareș** de Horia Lovinescu; Teatrul Giulești — **Meșterul Manole** de Lucian Blaga; Teatrul «Ion Creangă» — operetta **Lumpatius Vagabondus** și țîndărică — **A fugit un tren!**

● S-a deschis stagiunea și în provincie. «Jocul de-a vacanța», oarecum

Elena Cernei

tînără comedie sentimentală a lui Mihail Sebastian, a văzut lumina rampei la Teatrul de stat din Piatra Neamț. Regia aparține lui Gabriel Negri, scenografia lui Vladimir Popov. În distribuție, o foarte tînără echipă de actori din rîndul cărora s-au remarcat Elena Bartok, Mitică Popescu, M. Drăgan, Lucia Boga ș.a.

● Teatrul din Sf. Gheorghe ni-l prezintă pe cunoscutul prozator D.R. Popescu din nou în ipostaza de dramaturg, ca autor al unei comedii amare: «Cezar, măscăriciul pirașilor» Regia: Ernest Ban.

● Teatrul Mic lansează un poet — Marin Sorescu, și un prozator — Ion Băieșu, ca dramaturgi. Primul cu «Ionii», al doilea cu «Iertarea». Să mai adăugăm și prezența publicistului I. Grinevici, autorul comediei «Domnișoara de la Sighișoara», la Teatrul «Ion Vasilescu».

● Un nou turneu: săptămîna viitoare se află la București compania teatrală franceză «Serreau-Perinetti», care va juca «Amédée» de Eugen Ionescu, «Privind căderea zidurilor» de Guy Foissy, «Tragedia regelui Cristophe» de Aimé Cesaire.

● În octombrie este anunțat și turneul companiei engleze «English Stage Company», cu piesa lui Lawrence, «Nora».

● Capodopera lui Brecht, «Galileo Galilei», se repetă la Teatrul Național din Iași — în realizarea regizorului Fritz Bennewitz și a scenografului Frantz Hawemann de la teatrul din Weimar. Protagonist: Teofil Vilcu.

disc

● O cîntăreață de muzică populară se impune mult mai greu atenției publicului decît o solistă de muzică ușoară. Aceasta din urmă se lansează adeseori numai datorită unei melodii reușite, de multe ori se întîlnește cu ea întîmplător și de cele mai multe ori durează atît cît a durat și voga melodiei respective. În schimb, cîntăreața de muzică populară se impune numai datorită repertoriului, selecției operate în arta nesfîrșită a melosului popular, activității neobosite depuse pentru afirmarea acestui repertoriu. Ceea ce este cazul și cu Polina Manoilă. Acompaniată de orchestra Nicu Stănescu, solista noastră interpretează: «Lasă, lasă, mă neicuță», «Cîntă frunza și poiana», «Mai la deal de casa mea» și... o mică bijuterie, «Ionel Dumine cuță» (EPC-987).

● Vioara lui Florea Cioacă este de mult cunoscută (la fel ca naiul lui Fănică Luca). Cum o fi umblînd cu ea de scoate sunetele pe care le auzim și le înțelegem cu inima, cum i-or fi umblînd degetele pe strune și arcuș, numai Dumnezeu știe. Altfel n-avem cum spune după ascultarea «Horei lui Nuță Golea», «Horei lui Pasan» sau «Dimineața după nuntă» — bucată antologică! (EPC-986).

● Doi dirijori, Ivano Lugli și Al. Imre, patru compozitori și patru (sau cine știe cîți «textieri») autori de versuri fac tot posibilul s-o ajute pe solista italiană Maria Gatti să interpreteze cele patru melodii selecționate din Festivalul de la San Remo '68. «La tramontana» — shake-ul lui Pace — se impune foarte mult prin interpretarea cunoscută de la radio... (45 EDC-10004).

televiziune

Din programul acestei săptămîni, care încă ne mai face să așteptăm, o dată cu venirea toamnei, semnele proprii unei noi «stagiuni», spicuim:

DUMINICĂ 22 SEPTEMBRIE. **Telemagazinul,** cu rubricile lui previzibile, gazdă și de astă dată a unui meci de fotbal: Dinamo București-Politehnica Iași ● La emisiunea **Rapsodia română,** un scenariu: Oameni mări (20 00) ● **Ritm și melodie** cu Anca Agemolu, Aurelian Andreescu și Richard Oșanitzki (20.30) ● **Cu inima tînără** — un film (premieră pe țară) cu Fairbanks-Jr. și Paulette Godard (21.00) ● **Parada vedetelor** (22 30) ● Pe programul II, o emisiune de **varietăți apropape... clasice,** pe care însă o bănuim integral artistică, dat fiind valoarea participanților. Regia: Hero Lupescu (20.30)

LUNI 23 SEPTEMBRIE. Emisiu

Zenaida Pally

ne de **muzică populară românească** (20.10) ● Film-document a cărui peliculă ni-l va prezenta pe cunoscutul dirijor indian Zubin Mehta (20.50) ● Filmul **Servus Vera!** — o producție a studiourilor maghiare (21.20)

MARȚI 24 SEPTEMBRIE. La **Scară de teatru,** o piesă mai puțin jucată la noi, a lui Pirandello, dar de deplin caracteristică marelui dramaturg: **Îmbrăcați pe cei goi.** Interpretează un colectiv de actori de la Teatrul Național «Vasile Alecsandri» din Iași. Regia: Crin Teodorescu (20.45).

MIERCURI 25 SEPTEMBRIE. Compozitorul Nicolae Kirculescu și actorul Silviu Stănculescu vor fi prezenți la emisiunea **Cele mai frumoase... zece** (20.45) ● La **Telecinemateca** (și în această săptămînă constatăm sporul de atenție în programarea filmelor), Louis Jouvet, Michel Simon, Victor Francen în filmul «În amurg». Regia: J. Duvivier (21.25).

JOI 26 SEPTEMBRIE. La emisiunea de știință: **Centenarul Emil Racoviță** (20.50) ● **Ecran literar** (22.00) ● **Mari interpreți:** soprana Roberta Peters — S.U.A. (22 30) ● Pe programul II, un **concert** al Orchestrei de cameră a Radioteleviziunii române (20 00) ● Emisiune muzical coregrafică: **Armonii de madrigal** 22.20)

VINERI 27 SEPTEMBRIE. Elena Cernei, Theodora Lucaciu, Alexa Mazincescu, Elena Dacian, Nicolae Florei, Dan Moise, Sergiu Ștefanschi sînt interpreții emisiunii **Opera și baletul francez în secolul al XIX-lea** (20.35) ● Criticul Aurel Martin, arh. Constantin Enache, poetul Cezar Baltag vor dezbate **accesibilitatea poeziei** (20.55) ● Într-un film polițist: **Cine o cunoaște?**(premieră pe țară), actorii Franchot Tone și Ella Raines (21.25).

SÎMBĂTĂ 28 SEPTEMBRIE. **Atletism:** întîlnirea internațională **România - Bulgaria - R.D. Germană** (16.00) ● Un reportaj filmat la I.O.R., **Inelele lui Newton** (21.00) ● Serialul **Răzbunătorii** (21 10) ● **Estrada tinereții** (22.00) ● Pe programul II, mezzosoprana Zenaida Pally și pianistul belgian Claude Coppens în **Recitalul de sîmbătă seară** (21.00) ● Al treilea toileton din **Forsyte Saga** (22.10)

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la Concursul pronosport nr. 38 din 22 septembrie 1968

I. «U» Cluj-F.C. Argeș	1
II. Dinamo Bacău-Crișul	1
III. Farul-Rapid	1
IV. Jiul-U.T.A.	1
V. A.S.A. Tg. Mureș-Steaua	x
VI. Vagonul-«U» Craiova	1
VII. Dinamo București-Politehnica Iași	1
VIII. Metrom-Steagul roșu	2
IX. Oțelul Galați-Politehnica Galați	x
X. Chimia Suceava-Gloria Bîrlad	1
XI. A.S. Cugir-C.F.R. Timișoara	x
XII. Flacăra-Ceahlăul	1
XIII. C.F.R. Pașcani-Progresul Brăila	1

NOTĂ: redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

FLACĂRA-ALBUM

40
'68
FLACARA
ANUL XVII
NR. 696
28 SEPTEMBRIE 1968

Actualitatea

ÎNCERCAREA PE MODEL

În cadrul activității pe care o desfășoară *Institutul de cercetări pentru construcții și economia construcțiilor* (I.N.C.E.R.C.) există și preocuparea de a se verifica printr-o metodă modernă — așa-numita tehnică a încercării pe model — rezistența construcțiilor mai importante.

Machete folosite în laboratorul de încercări pe modele de la I.N.C.E.R.C. pentru stabilirea rezistenței unor viitoare construcții.

În legătura cu aceasta am solicitat amănunte unui specialist: conf. dr. ing. *ION UNGUREANU*, șeful laboratorului de încercare pe model, adică a laboratorului în care proiectele prind viață, uneori chiar înainte de deschiderea unui șantier.

— Astăzi, încercările pe modele a viitoarelor edificii — ne spune interlocutorul nostru — constituie în toată lumea un ajutor prețios în elaborarea proiectelor. Experimentarea rezistenței s-ar putea face și pe construcția reală, dar această metodă, pe lîngă faptul că este costisitoare și dificilă, are dezavantajul că nu mai permite remedierea unor erori de concepție, existînd astfel posibilitatea ca întreaga lucrare să fie compromisă. Încercarea pe model este mult mai ieftină și se poate face înainte sau paralel cu elaborarea proiectului. În laboratorul nostru s-au experimentat mai multe modele printre care, în ultima vreme, pavilionul expoziției de mobilă de la Pipera, la scara 1/10.

În momentul de față, la Timișoara se construiește o mare și elegantă sală a sporturilor. Pentru această clădire care are în plan forma unui pătrat de 46 × 46 m, s-a adoptat o soluție modernă pentru acoperiș, și anume o rețea spațială din țevi metalice sudate la noduri — așa-numita structură tridimensională. (Autorul proiectului este dr. ing. Mircea Răzvan de la D.S.A.P.C.-Timiș, consultant tehnic fiind prof. D. Mateescu de la Facultatea de construcții din Timișoara.) Ei bine, pentru verificarea ipotezelor de calcul din proiect a fost necesar să realizăm în acest laborator, la scară redusă, modelul acoperișului asupra căruia facem încercările de rezistență necesare.

— Ce mai aveți în verificarea dv.?

— În laboratorul nostru facem acum experimentări și pentru un tip nou de cupole de mari deschideri — așa-numitele cupole geodezice — care vor servi la acoperirea unor viitoare săli de expoziții, săli de spectacole, construcții industriale etc.

F. URSEANU

ÎȚI MAI ADUCI AMINTE, TOAMNĂ...

A venit deci anotimpul autumnal încărcat de soare și de melancolii. Îmi dau seama că sînt robul irremediabil al memoriei. Fiindcă, iată, e de ajuns să pătrundă în cetate această blestemată «ciapă roșie», cum o numea Esenin, pentru ca toamna să-mi readucă în conștiință, cu o maximă acuitate, amintiri ucigătoare: taxa neplătită a școlii, cărțile necumpărate, uniforma, veșnic visată și totodată neavută, grijile mamei pentru lemnele iernii și atîtea alte persecuții și obsesii cîte făceau ca sufletul nostru să fie «bucuros de moarte», cum sună ilustrul vers arghezian.

M-am întîlnit deunăzi cu toamna pe străzile orașului și n-am recunoscut-o. Cîteva milioane de copii ai acestei țări merg la școală fără nici o plată. Citesc uimit și emoționat o cifră astronomică: douăzeci și nouă de milioane de manuale școlare au ajuns în ghiozdanele elevilor. Se cere pentru aceste cărți un singur preț: cel ce le primesc să învețe. Trec pe stradă și toamna nu îmi mai oferă spectacolul ei de odinioară, preferat: copiii în zdrențe pe străzile unui oraș dezolat. În curțile școlilor împodobite festiv un zîmbet sincer și nesimulat dă bună dimineața hulubilor în uniformă: toamna zîmbește. Există deci posibilitatea ca natura să schimbe de psihologie radical. În mai puțin de un sfert de veac anotimpul tristeților bacoviene, vitriolat de plumbul ploilor și al noroaielor, a virat la substanță. Să veghem toți ca această splendidă victorie a naturii umane asupra naturii să nu fie știrbită prin apariția, fie și sporadică, a unor vechi îndărătnicii: toane de profesori acriți, ifose ale unor copii avuți, gesturile unor mame abuzive, stabilind între copii și în bănci ierarhii și distanțe. Să veghem ca nimeni și nimic să nu întunece fruntea acestei primăveri de toamnă, în care sufletul nostru e, mai mult ca oricînd, «bucuros de viață».

Aurel BARANGA

ARC PESTE DUNĂRE

Iată uriașa punte de beton și oțel care va uni Bărăganul cu Dobrogea. Se știe că construcția podului a început acum doi ani și a fost impusă de dezvoltarea economică a țării.

Marele pod va avea cinci arcuri suspendate, la o înălțime de 20 metri, care va permite trecerea pe sub el a tuturor tipurilor de nave fluviale. El va avea o lungime de 1 456 metri, cu o lățime de 13,80 metri, precum și două trotuare pentru pietoni. La sfîrșitul anului 1969, șoferii care vor traversa podul vor privi din goana mașinii spre bacurile care i-au purtat altădată și care vor intra la «istorie» pentru totdeauna

Al. GÎNJU

VIZITA CONDUCA
ÎN JUDEȚELE

Tovarășii Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Miniștri, Ilie Verdeț, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, și Maxim Berghianu, membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., președintele Comitetului de Stat al Planificării, au făcut o vizită de lucru în județele Caraș—Severin, Timiș și Arad.

Poposind în mijlocul oamenilor muncii, conducătorii de partid și de stat s-au sfătuit cu ei despre problemele actuale ale activității economice, sociale, culturale, despre modul cum se traduc în viață mărețele obiective trasate de Congresul al IX-lea al partidului și de Conferința Națională a P.C.R., despre înfăptuirea sarcinilor ce decurg din ultimele hotărîri ale partidului și guvernului.

La Caransebeș sau Reșița, la Timișoara sau Arad, pretutindeni acolo unde conducătorii de partid și de stat s-au întîlnit cu populația acestor locuri, s-a manifestat și afirmat unitatea oamenilor muncii români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități în jurul partidului și a conducerii sale, deplina aprobare a politicii sale interne și externe marxist-leniniste. Pe tot parcursul acestei vizite au răsunat ovații și urale puternice la adresa conducătorilor patriei noastre socialiste, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Fotografiile noastre reprezintă imagini de la Combinatul siderurgic din Reșița, Uzinele de vagoane și de textile din Arad și de la mitingul din Timișoara.

TORILOR DE PARTID ȘI DE STAT
ARAȘ-SEVERIN, TIMIȘ ȘI ARAD

Actualitatea

Prezentarea grafică Vasile OLAC

COPERTA NOASTRĂ

1 octombrie, început de an universitar! La orizont, seminarii, cursuri, sesiuni. Dar pînă atunci o ziumă bună, ca între vechi prieteni ce se revăd după o minunată vacanță (Marina Lupaș, Irina Pal, Teodor Domocoș, Suzana Karancsi din Centrul universitar Cluj).

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. Tiparul executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

AVENTURILE „SFÎNTULUI"

CUVÎNT ÎNAINTE

Nu că mă laud, dar curajul de a mă aventura în cele mai riscante întreprinderi nu mi-a lipsit niciodată. Iată cîteva exemple

— Invitat la o familie în casa căreia se află numeroase doamne pasionate de televizor, nu pregetez să mă retrag în altă cameră pentru a conversa cu încă un curajos ca mine în timp ce pe micul ecran rulează un sirop vechi cu Bette Davis.

— Într-un cerc de intelectuali care dezbat cu pasiune șansele «Faruluia din Constanța, am îndrăzneala să afirm că nu mă pricep la fotbal.

— Soției directorului general, cu care mă cunosc de mult, îi spun, cu un zîmbet care sfidează primejdia, că biata ei copilă în vîrstă de 8 ani e puțin supraîncărcată urmînd, pe lîngă cursurile de zi ale școlii elementare, lecții particulare de pian, înot, patinaj, balet, franceză și engleză, deși — după toate aparențele — n-are genialitate precoce, dar în schimb vrea, ca orice copil, să se și joace.

Toate aceste acte de curaj i-au făcut pe cunoscuți să mă supranumească «Sfîntul». Desigur, cu intenția de a rîde de mine. Dar, ca pictorii impresioniști care au transformat o poreclă batjocoritoare într-un nume de glorie, am izbutit și eu prin perseverență și nu fără grele sacrificii să salvez de la ridicol această denumire. Să vă ofer pentru azi

EPISODUL 1:

«Sfîntul» în troleibuz

N-am nici o frică! «El» se apropie, scoțînd scîntei din troleu și arborînd cu trufie ciorchinele de călători pe scările de la urcare și de la coborîre. În stație, bărbați vînjoși își suflecă mînecile pentru bătălie, în timp ce reprezentantele sexului frumos pregătesc cu grație umbrelele și poșetele ce se vor transforma curînd, în buzdugane. Eu — «Sfîntul» — aștept impasibil. Mă bizui pe tehnica mea de vechi călător cu mijloace de circulat în comun. Cînd monstrul arhiîncărcat oprește în stație, mă dau deoparte invitînd femeile să urce. Deci, nu încasez nici o lovitură. Apoi, împins de valul bărbaților, mă trezesc pe scară și, ca un acrobat, pun un vîrf de picior sus pe pianșeul vehiculului. Am înghițit din timp o pastilă contra răului de mare și suport perfect, în timpul mersului, tangajul și ruliul. Treptat, cei din spate izbutesc, prin grele opinteli, să cucerească suplimentar cîțiva cm de spațiu. Acum stau în troleibuz cu ambele picioare. În acest moment începe partea cea mai grea a aventurii: trebuie să mă feresc de călcîturile persoanelor de sex feminin, care nu se țin cu mîna de nici un suport și se bizuie exclusiv pe forța de propriere a colectivului. Cel mai periculos e la pornire. Atunci, reculul persoanei din față poate fi fatal. Cîteva stații reușesc să dejoc mișcările doamnei excelent hrănite care mă precede. Dar inevitabilul se produce după o frînă bruscă, urmată de un demaraj în trombă. Zeci și zeci de kilograme zvîcnite cu un pas înapoi strivesc pantoful meu frumos lustruit, înveninînd tot ce se găsește în interiorul lui, supus legii durerii. Doamna care m-a călcat mă privește foarte supărată. Transpirat și încovoiat de suferință îi spun cu un zîmbet înlăcrimat:

— Pardon!

Persoana nu se aștepta la o asemenea reacție. E deci deconcertată. Cîțiva bărbați din jur rîd în barbă. Doamna se indignează:

— Ce-ați spus?

— Am spus — pardon!

— Vorbește frumos!

«SFÎNTUL»
pentru conformitate L. SĂRĂȚEANU

PE DRUMUL DE COSTIȘĂ...

Am început să pricep cîte ceva din vechiul chin al sergentului (o spun cu mîna pe inimă...) în momentul în care am luat piepteș dealurile cît munții ale Vasluiului. Bătrînul Alecsandri avea dreptate. Am mers, am urcat, iar am coborît. Mi s-a făcut sete. Apă, loc. Am vrut să-mi odihnesc gîndurile învolburate pe un peisaj înverzit. Nimic. Am vrut să rup o poamă (doar e toamnă, doar sîntem pe meleagurile binecuvîntate ale Moldovei, nu departe sînt Hușii cu struguri, mere și nuci faimoase, amintite pînă hăt, în cronici). Am vrut... Ți-ai găsit! Nimic, absolut nimic. Dealuri, dealuri goliașe, cît vezi cu ochii. Ici-colo cîteva hectare de pămînt mai bine îngrijite. Ce s-a întîmplat? Ce m-a determinat să umblu așa, teleleu, de se cruceau oamenii în urma mea?

Mai nimic, stimați cititori. Adică mai nimic (sau ceea ce a rămas) dintr-un plan care prin 1963 își propunea, orgolios, și promitea (cui dorea să asculte...) marea cu sarea. Un plan care trebuia să transforme radical ținuturile Vasluiului, cunoscute de atîta timp ca expuse tuturor intemperiilor și erodărilor. Să le transforme în grădini și livezi înfloritoare. Anii au trecut și, ca în cunoscutul cîntec (trebuie să fie vreunul pe tema aceasta, contez pe originalitatea larg recunoscută a textierilor noștri de muzică ușoară!...), după sărbătoare a venit uitarea... Ploile și-au urmat cursul, săpînd, pe unde le venea la îndemînă, șanțuri largi cît rîurile, soarele, vînturile, ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat, au ros mai departe ce se mai putea roade. Stătea rumînul în bătătură și se întreba:

— Ira, da' dice nu facem și noi ceva, că peste tot se face?!

Care n-au mai răbdat, au pus mîna pe sapă, pe hîrleț, au mai făcut plantații, au executat terasări. Nu i-a mai răbdat inima să aștepte, cum să spun, defalcarea planului... Și bine au făcut. După cinci ani, 60% din suprafața actualului județ Vaslui este încă supusă proceselor de eroziune (asta vine cam... 200 000 ha!), iar 30 000 ha din lunca Bîrladului, a Rahovei, Crasnei ori Vasluiețului sînt în permanență în pericol de inundație. Cine să se mai mire că recoltele sînt în fiecare an minime, că C.A.P.-urile obțin venituri derizorii? În fond care este... arzătoarea problemă?

Vechea regiune Iași a neglijat acest ținut (cele patru raioane: Bîrlad, Vaslui, Huși și Negrești care formează actualul județ Vaslui) sub motivul (?!) că ar fi periferice și puțin productive. S-a făcut o treabă de mîntuială, ca să nu mai vorbim de faptul că orientarea culturilor a fost total greșită, fiind axată pe pomicultură și nu pe viticultură, așa cum o cer imperios condițiile pedoclimatice locale. Nu s-au elaborat planuri anuale care să analizeze situația concretă de la o cooperativă la alta, iar fondurile alocate pentru memorabilul plan din 1963 (care prevedea extinse lucrări pe cuprinsul întregii regiuni de atunci) au fost mult inferioare necesităților. Deși în fosta regiune Iași exista (și există) o pepinieră agrosilvică, care distribuie gratuit material săditor, nimeni n-a popularizat-o, nimeni n-a apelat la ea. Iar dacă lucrările de plantări ori terasări au fost minime, aceasta se datorează și lipsei unor dotări tehnice corespunzătoare. S-ar mai putea enumera încă mult și bine ceea ce... nu s-a făcut.

Capital mi se pare ceea ce se va face. Un plan complex de măsuri, elaborat recent la nivel județean în colaborare cu Direcția combaterii eroziunilor, vine să ne mai... răcorească. Sintetizate, aceste măsuri vor permite, în sfîrșit, ca în următorii ani suprafața amenajată pentru irigații să ajungă la aproape 4 000 ha, cea a culturilor în fîșii și benzi înierbate la circa 45 000 ha, iar 900 ha vor fi desfundate și terasate pentru vie.

Am început prin a evoca imaginea sergentului, urcînd, ars de rană și de oboseală, drumurile în pantă ce duc spre Vaslui, imagine din păcate verificată și de noi. Să sperăm că noile organe județene vor face totul pentru a schimba această stare de lucruri dezolantă. Fiindcă la Vaslui promitem a reveni (și tot într-o toamnă, cînd se fac numărătorile de tot felul...).

M. HETCO

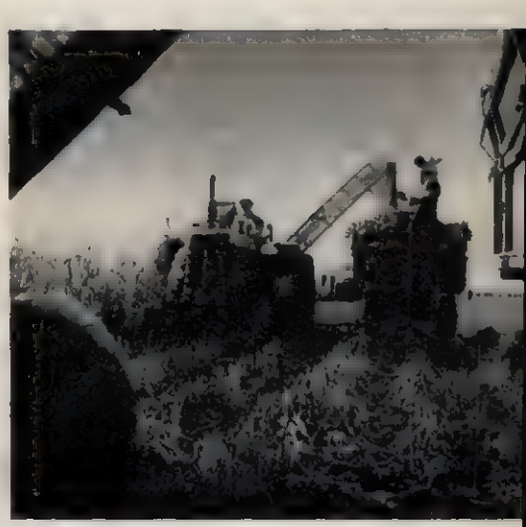

ȘANTIER

BAIA MARE. *În cartierul minerilor de la Săsar, constructorii grupului I au dat în folosință unul dintre cele mai moderne complexe comerciale ale municipiului Baia Mare: 9 unități, printre care o alimentară cu autoservire, și 4 unități de prestări de serviciu. Valoarea investițiilor: 3 milioane lei.*

TULCEA. *Orașul de la porțile Deltei va avea noi surse de alimentare cu apă potabilă și industrială prin construirea unei moderne stații de pompare. Apa va fi captată din Dunăre. În prima etapă, stația va furniza orașului 220 litri de apă pe secundă.*

SATU MARE. *De curînd, în microraionul 14 al municipiului Satu Mare constructorii au început să înalțe un bloc de 10 etaje (176 apartamente). A început de asemenea construcția unui alt bloc cu 35 apartamente.*

GALAȚI. *În prezent se efectuează lucrările de extindere a fabricii de oxigen din Combinatul siderurgic de la Galați. Dezvoltarea fabricii este legată de necesitățile sporite de oxigen pentru oțelărie și de perspectiva punerii în funcțiune a celui de-al treilea convertizor.*

BÎRLAD. *A fost dată parțial în exploatare o fabrică de produse lactate. În vederea intrării integrale în funcțiune, se lucrează la instalarea unor noi utilaje, printre care o mașină ce produce 600 kg unt pe oră, depășind de patru ori producția unei mașini obișnuite. O seamă de instalații ale noii fabrici sînt complet mecanizate.*

CRAIOVA. *În cadrul ansamblului de clădiri ale noii gări a orașului, a fost dat recent în folosință noul sediu al direcției regionale C.F.R. Este vorba de una dintre cele mai monumentale clădiri din Craiova (parter plus 7 etaje).*

— Constructorii de la I.C.S.M.-Craiova au început lucrările la un nou obiectiv: blocul observator hidro-meteo și de proiectare, aparținînd Comitetului de Stat al Apelor. Clădirea va avea 6 nivele.

VASLUI. *Zilele acestea s-a recepționat un nou bloc de locuințe (40 de apartamente). Alte cîteva blocuri sînt în curs de construcție sau în stadiul de finisare. Numărul total al apartamentelor care se vor pune în curînd la dispoziția cetățenilor din Vaslui va fi de 244.*

SUCEAVA. *Lucrările de construcții-montaj ale noii întreprinderi de piese de schimb ce se construiește în lunca Sucevei se găsesc într-un stadiu avansat. Se lucrează la instalarea agregatelor în secțiile turnătorie de fontă, forjă și debitare. De asemenea, începe montajul utilajului la secția prelucrare.*

BACĂU. *La antrepozitul frigorific din localitate se află în construcție clădirile unei secții destinate sortării și conservării la frig a legumelor și fructelor. Capacitatea: 500 tone fructe și 1 000 tone legume anual. Toate operațiunile, mecanizate. Pentru congelare se va folosi o tehnologie cu totul nouă (prin strat fluidizant).*

ZAR

de Dorin DIMITRIU

Atenție mărită!

DEȘI ASTĂ-VARĂ N-A PLOUAT...

Din balanța furajeră întocmită de cooperativele agricole de producție la începutul lunii august și comunicată Consiliului Superior al Agriculturii rezulta că furajele au fost asigurate doar în proporție de 73% la concentrate (porumb, orz, mazăre etc.), 56% la fînuri, 50% la suculente (sfeclă, porumb însilozat, cartofi etc.). 71% la plante grosiere (coceni, paie, pleavă). Mult mai bune rezultate au avut întreprinderile agricole de stat.

Cum condițiile climatice din cea de-a doua jumătate a anului au fost favorabile creșterii și dezvoltării plantelor, a existat posibilitatea asigurării furajelor necesare atît unităților socialiste din agricultură cît și gospodăriilor individuale.

Printre acțiunile întreprinse de partid și de stat pentru combaterea efectelor secetei din vară a fost, după cum se știe, și măsura de a se însămînța un milion de hectare cu cultură dublă. Adică, după recoltarea grîului și a orzului să se semene, pe aceleași terenuri, plante furajere: porumb, floarea-soarelui, iarbă de Sudan etc. Din datele pe care ni le-a furnizat ing. Vasile Șuță, din Consiliul Superior al Agriculturii, rezultă că din cele 850 000 hectare, cît revenea cooperativelor agricole de producție, peste 720 000 hectare sînt cultivate pe bază de cultură dublă. Stadiul de vegetație al acestor culturi este bun, ceea ce făgăduiește o recoltă bogată. Alături de otava de pe fînețele naturale, noua recoltă va putea suplini întregul deficit din balanța furajeră.

În momentul de față, pentru asigurarea hranei de iarnă a animalelor, este necesar să se recolteze la timp porumbul pentru siloz, cultivat în ogor propriu, cel în cultură dublă, strîngerea și depozitarea frunzelor și coletelor de sfeclă și, bineînțeles, însilozarea acestora. După datele pe care ni le-a comunicat Consiliul Superior al Agriculturii, pînă la mijlocul lunii septembrie cooperativele agricole de producție însilozaseră numai 922 000 tone furaje, respectiv 20% din necesarul de însilozat, în timp ce I.A.S.-urile însilozaseră peste 1 milion de tone, respectiv 53% din necesar.

Veşti bune în acest sens ne parvin din județele Constanța, Ilfov, Bistrița-Năsăud și Brăila, unde operația de recoltare și însilozare a atins un procentaj ridicat.

B. SURU

Toamna lui '68. Harnicii mecanizatori și muncitori de la Întreprinderea agricolă de stat Mircea Vodă (jud. Ialomița) sînt în plină activitate de recoltare a porumbului. După cum se vede în fotografie, mijloacele de recoltare sînt mecanizate.

Mii de elevi contribuie cu elan la strîngerea și depozitarea recoltei. În fotografie: un grup de elevi de la Liceul nr. 2 din Călărași, participînd la lucrările de recoltare a porumbului într-o întreprindere agricolă din preajma orașului lor.

Foto Gh. VINȚILĂ

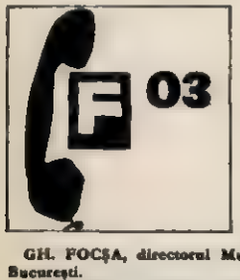

GH. FOCȘA, directorul Muzeului satului, București.

— Cîți turiști au vizitat muzeul de la începutul anului și pînă azi?

— Cu 6 000—7 000 mai mulți oaspeți față de perioada corespunzătoare a anului trecut.

— Ce achiziții deosebite a făcut, în ultimul timp, muzeul?

— Un străvechi complex de fabricare a uleiului din zona Zagnei (Transilvania), un ansamblu gospodăresc (secolul al XVIII-lea) din Țara Lăpușului, numeroase obiecte de artă populară din județele Mehedinți, Gorj, Vîlcea etc.

ILARIE MUNTEANU, secretar al Organizației municipale U.T.C.-Sibiu.

— Care sînt primele rezultate ale muncii patriotice desfășurate în ultimele luni de tineretul din Sibiu?

— Numărul orelor de muncă patriotică realizate de la începutul anului și pînă acum se ridică la 850 000. A fost salvat malul Cibinului, s-au făcut importante amenajări la Muzeul etnografic al Transilvaniei din parcul Dumbrava și la bazele sportive ale orașului. De asemenea, pe șantierul de construcție al noului cartier Hipodrom. Valoarea lucrărilor executate: peste 3000 000 lei. Acțiunea va continua, urmînd ca pînă la sfîrșitul anului numărul orelor de muncă patriotică să depășească cifra de 1 000 000.

ION BOGDAN, inginer-șef al Întreprinderii forestiere Nehoiu.

— Noutăți despre pregătirea noului an forestier?

— În anul care începe, întreprinderea noastră va lucra cu un parc de 170 ferăstraie mecanice în parchetele Chilmixiu, Viforîta, Corlîu, Huduboasa, Copăcelu, Bonțu, Pietricica, Trestia. S-au montat noi funiculare, numărul lor ridicîndu-se acum la 40. Să mai adăugăm încă 30 de km drumuri forestiere și mecanizări la fazele scos-apropiat la exploatare, în proporție de 90 la sută din totalul masei lemnoase. Au fost construite sau renovate numeroase cabane, s-au amenajat bucăți pentru păstrarea alimentelor, au fost reamenajate magazinele de desfacere din exploatări.

Ing. HERO AREȘTEANU, director tehnic în Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini.

— Ce ne puteți spune despre noul tip de frigider românesc care va fi fabricat la Găești?

— Pentru a satisface mai bine cerințele din ce în ce mai exigente ale populației în ceea ce privește produsele electrotehnice de uz casnic, se va pune în fabricație, în anul 1970, o familie de frigidere cu compresor, compusă din trei tipuri, avînd respectiv capacitatea de 140,180 și 240 litri.

Față de frigiderele cu absorbție ce se fabrică în prezent în țară, noile tipuri prezintă cîteva avantaje: au capacitate mai mare, consum mai redus de energie și «rezistă» la temperaturi de peste 30-35°C.

COMPLICITATEA NEPĂSĂRII

Victor Agapiev a fost pînă nu demult gestionar la raionul de mezeluri 3 al O.C.L. «Alimentara»-Craiova. În cîteva luni a delapidat suma de 15 000 lei și apoi a dispărut din Craiova. Nu a furat deodată întreaga sumă, ci încetul cu încetul, puțin cîte puțin. Colegii de serviciu declară acum că l-au văzut de mai multe ori pe Agapiev fiind cumpărături și chefuri care depășeau veniturile sale, că uneori lua bani din vînzările zilnice. Și totuși nimeni nu a sesizat conducerea O.C.L.-«Alimentara» despre apucăturile lui Agapiev. Sub ochii acestor colegi nepăsători, nocinstea și-a făcut loc. Se pune întrebarea: «Oare nu era mai omenesc și — de ce nu? — mai cinstit ca divulgarea acestei grosolane infracțiuni să se fi făcut la timpul potrivit?» Pentru liniștea lor, ca să nu fie «deranjați» în eventualitatea unei anchete, colegii infractorului au «stat cuminți în banca lor», dîndu-și seama de gravitatea motivului loc abia atunci cînd hoțiile lui Agapiev au fost descoperite, cînd acesta a dispărut.

Iată alt caz: Grigore Ștefănescu și Sandu Marin de la Întreprinderea de electricitate din Craiova, Ion Cheroiu de la I.S.C.-CET.-Craiova, Ștefan Popa de la I.C.F.-Craiova, Flores Cirjan, Pătru Vasile, Nicolae și Maria Păcurariu de la Direcția regională C.F.R.-Craiova, știau despre Constantin Moniță, fost gestionar la magazinul de articole mărunte al O.C.L. «Metalochimice, lemn și materiale de construcție» din Craiova, că fură din gestiune. La rîndul său Moniță, nu era nici el străin de unele matrapazlîcuri care îi priveau pe ceilalți. Pînă la urmă infractorii s-au înfrățit în ale furtului taine. Ștefănescu, Sandu și ceilalți au sustras de la întreprinderile unde lucrau diverse materiale electrice în valoare de 69 382 lei, pe care le-au valorificat prin magazinul al cărui gestionar era Moniță. Veniturile realizate astfel se împărțeau între ei. Moniță nu s-a mărginit însă doar cu ceea ce-i revenea din afacerea murdară și a început să fure încetul cu încetul și din gestiunea de care răspundea; în decurs de numai un an și cîteva luni el a frustrat statul cu suma de 59 853 lei. Justiția a pronunțat o hotărîre dreaptă în cazul acestor delapidatori. Constantin Moniță a fost condamnat la 12 ani muncă silnică și confiscarea totală a averii, iar ceilalți la diverse pedepse privative de libertate între 2 și 6 ani.

Nu se poate crede însă că faptele acestor răufăcători nu au fost cunoscute și de către alți cetățeni, de către colegii de muncă ai acestora. Ei au tăcut însă pentru ca să nu-și facă... dușmani. «Ce, parcă fură de la noi? Fură din avutul obștesc... Nouă nu ne-au făcut nimic!» — gîndesc aceștia, și bsbar n-au că își fură singuri ciocul, că avutul obștesc este și al lor. La umbra acestei nepăsări, hoții și-au făcut de cap, au furat ca în codru din avutul obștesc, din avutul nostru, al tuturor. Cred că este cazul ca, într-o asemenea situație, să ne gîndim la un anume grad de complicitate a nepăsătorilor, a celor care se fac că «nu aud și nu văd», a celor care «stau cuminți în banca lor» atunci cînd în jurul lor cei certați cu cinstea și morala săvîrșesc nelegiuiri.

Carol BORA

FOTOCOMENTARIU

Măicuțele de la Dragomirna trăiesc de 7 (șapte) ani, datorită schelelor printre care își umblă pașii, revelația unor momente din secolul al XVII-lea, cînd a fost durată mănăstirea. Noi, nostalgici numai de la caz la caz, întrebăm de ce și pînă cînd atîta întîrziere? Inginerul constructor ne explica cu fervoare că «aici nu poate să lucreze oricine și mai ales oricum», că «aici e migală mare». Sîntem într-o totul de acord. Știm, restaurările se fac în ani, știm, se lucrează cu migală, dar n-am știut că «a lucra» poate fi identic cu «a stagna». Mai ales că întîrzierea nu e legată de migală cît de faptul că arh. Ioana Grigorescu, restauratoarea, vine pe aici rar de tot, fiind legată și de celelalte șantiere de restaurare. (Avem oare numai un singur specialist în România?)

Se știe, Dragomirna confirmă o răscruce în arta zidirilor bisericești din Moldova secolului al XVII-lea; nu vrem ca ritmul restaurărilor să sugereze cine știe ce răscruce inversă în stilul de muncă al secolului nostru, al D.M.I.-ului și al arhitecței restauratoare.

Bazil DUNĂREANU

— Veniți peste o săptămînă cînd se întoarce colegul meu din concediu. Eu îi țin doar locul!

Desen de Cik DAMADIAN

CASA DE MÎINE A

Iată macheta ansamblului arhitectural-urbanistic din Piața Nicolae Bălcescu: înălțat pe o platformă aflată cam la 1 m deasupra trotuarului, el va invita trecătorul să parcurgă, urcînd în pantă lină, cei 50 de m pînă la intrarea în Teatrul Național, să-și înalțe privirea pînă la al 24-lea nivel al hotelului «Intercontinental-București» (cu 420 camere!) și să poposească, eventual, la restaurantul panoramic aflat la ultimul etaj al hotelului (lăsîndu-și mașina în parcajul subteran cu o capacitate de 950 turisme). De aici, clădirea teatrului, cu cele două mari săli ale sale, cu acel uriaș turn al scenei placat cu ceramică de un albastru pal, cu prelungul corp al anexelor (proiectat de arh. Ruxandra Verona) și îmbrăcat într-un trafor realizat din travertin ivoriu de Borsec (pe care arh. N. Cucu și arh. Iulian Nănescu l-au proiectat în maniera în care meșterii populari cioplesc lemnul și piatra), își va putea demonstra întreaga sa personalitate arhitecturală și plastica sa insolită.

TEATRULUI NAȚIONAL

Teatrul Național poate începe să-și facă bagajele, mai ales pe cele repertoriale: dacă nu stagiunea viitoare, cel mai tîrziu în următoarea el se va putea, în sfîrșit, muta în casă nouă, după ce atîta vreme a stat cu chirie în săli «bine intenționate», dar modeste, prea puțin în stare să răspundă nobilelor sale ambiții dar și nevoilor noastre, ale spectatorilor. Nu vă dăm o veste nouă: colegii de breaslă ne-au luat-o înainte și v-au povestit zilele trecute, în cuvinte și cifre, cum va arăta viitorul Teatru Național, marele hotel «Intercontinental-București» din vecinătatea sa și întreg ansamblul arhitectural-urbanistic din Piața Bălcescu, în care ele se încadrează. Noi mergem mai departe și vă oferim imaginea sa plastică: înainte de a fi oameni ai tehnicii, arhitecții sînt niște artiști și ceea ce vedeți în paginile de față, în machetă sau desenat chiar de arhitecții cosemnatari ai proiectului, reprezintă momentul înfierbîntat al fantazării dar și cel în care imaginația a întins mîna științei și au început să colaboreze în bună înțelegere.

▪

Ce trebuia să fie acest «acasă» al primei noastre instituții teatrale, cum trebuie să arate azi — dar și mîine — lăcașul unui Național, într-o țară ca a noastră în care, recunoaștem, se face încă film prost, dar foarte adesea un teatru excelent, în care apar mereu surprinzătoare talente actoricești și regizorale, mereu surprinzătoare fenomene teatrale? E o întrebare la care răspunsul nu se poate da pe loc, nici măcar într-o lună sau în douăsprezece, și care a cerut, de fapt, niște ani pentru a fi formulat cu precizie științifică și largă previziune artistică de către autorii proiectului. Noțiunea de Teatru Național a încetat de mult a mai fi sinonimă cu cea de teatru academic, arta produsă aici a depășit de mult rigorile unui clasicism rigid, înghețat; se cuvenea deci ca noua sa clădire să ofere trupei nr. 1 a țării posibilități de a experimenta toate modalitățile teatrale, de a epuiza toate procedeele regizorale menite să satisfacă setea de nou a slujitorilor scenei. Regizorii noștri visează de mult să scoată teatrul din strîmta cutie a scenei, să mute actorii în sală, printre spectatori, pentru a-și amesteca aici, laolaltă, suflarea, și gîndurile, și simțămintele; ei visează de mult să redea teatrului dimensiunile sale inițiale și forța sa de comunicare inițială. Noul Național va avea — în sala sa principală — o scenă clasică, italiană, dar studioul său va lăsa regizorului, pe lîngă posibilitatea de a-și juca spectacolul pe scenă italiană, și pe cea de a folosi arena, înconjurată din toate părțile de spectatori sau — după vrere — de a prezenta spectacolul în cadru elisabethan, ca pe vremea lui Shakespeare, cu publicul învăluind pe trei laturi scena. Iar marea sală de repetiții din subsolul studioului va putea adăposti oricînd, fără absolut nici o îngrădire tehnică, orice formulă de spectacol; și întreg acest rai pe pămînt al regizorilor nu va aștepta decît marile idei și marile spectacole atît de mult rîvnite și de atît de mult timp flămînde. Se pare că această cvadruplă folosință artistică a teatrului, aceste mari săli deservite, foarte economic, de un singur rînd de anexe (ateliere, depozite, cabine), a fost apreciată de marii arhitecți străini, consultați după realizarea proiectului, drept una din cele mai valoroase însușiri ale sale.

E locul să spun ceva: la ora actuală se construiesc multe teatre în lume. După ce au obosit să tot clameze moartea prin anemie pernicioasă a teatrului, după ce s-a demonstrat că televizorul este ceea ce este și că nu poate înfuleca timpul oamenilor decît în prima perioadă, de familiarizare cu aparatul, după ce filmul și-a mai regăsit din spectatori, rămînînd totuși în primul și ultimul rînd un mare business artistic, după toate acestea, oamenii au reînceput să fie cuprinși de dorul de teatru, de dorul după arta aceasta vie, care ajunge la tine direct, fără a trebui să parcurgă kilometri sau să colaboreze cu pelicula și care te readuce printre oameni, scoțîndu-te din claustrarea impusă de marile orașe. Statisticile mondiale arată că numărul spectatorilor de teatru e în creștere. Drept care, la Washington se construiește acel «Stage», a cărui sală este o arenă pătrată, unde actorii pătrund din holuri prin cele patru colțuri, trecînd printre spectatori și instalîndu-se în mijloc (unde «Othello» — de pildă — este jucat cu cîteva elemente de recuzită, dar cu lumini formidabile, pornite din reflectoarele instalate savant în grila tavanului). La Düsseldorf, arh. Pfau termină un teatru numai din linii moi, curbe, excluzînd deliberat orice linie dreaptă. Pentru celebrul regizor Tyron Guthrye, arh. Ralph Rabpson construiește la Minneapolis un teatru în stil elisabethan, cu un decor-fundal masiv din lemn, valabil pentru orice spectacol, în care se joacă un «Hamlet» în costumație contemporană (mai puțin Hamlet, regele și regina, îmbrăcați ca în epocă).

Naționalul nostru, la căpătîiul căruia au stat, ca ursitoare, mulți din oamenii noștri de teatru, pentru care Sică Alexandrescu și Liviu Ciulei au colindat, împreună cu cîțiva arhitecți, lumea și au studiat scenele cele mai interesante, va oferi toate aceste posibilități și încă altele în plus. Pînă aici, arhitecții au trebuit să asculte de cuvîntul oamenilor de teatru, să răspundă nevoilor lor artistice. Apoi însă, arhitectura și urbanistica au trebuit să-și spună cuvîntul hotărîtor. Arhitectul Horia Maicu a gîndit — cu știutul dumisale simț al ritmurilor compoziționale, cu acea viziune artistică personală și cu acea știință de a da orașului exact chipul și expresia cerute de personalitatea sa — fiecare obiectiv în parte, dar și acest întreg ansamblu arhitectural-urbanistic din Piața Bălcescu, în care un hotel zvelt, cu trei pereți concavi, înălțîndu-se cam 90 m spre cer, pune în valoare ampla construcție a Teatrului Național. Șeful proiectului teatrului este un tînăr și talentat arhitect, Romeo Belea, care a pornit — în concepera acestui monument de artă, împreună cu colectivul său alcătuit tot din tineri arhitecți — de la considerarea sinceră și plină de respect a tradițiilor noastre arhitecturale, a elementelor majore ale acestor tradiții. Fără îndoială că teatrul lor va fi o prezență insolită într-un București ale cărui cîteva noi construcții cu funcționalitate culturală au mai multă prestanță decît specific. Dar pentru cine cunoaște și a admirat (și cine nu cunoaște, și cine nu a admirat?!) mănăstirile pictate din Bucovina, nu va fi uimit, ba dimpotrivă, va regăsi cu emoție pe pereții Naționalului acele fresce în care va domina albastrul Voronețului, realizate, de astă dată, în mozaic, și care vor povesti, pe trei pereți, cîte ceva din istoria culturii românești, a teatrului universal și a teatrului românesc. Cine își amintește de streașina largă de la Arbora sau de cea a Voronețului, gîndite pentru a proteja pictura murală, le va regăsi evocate și în acoperișul Naționalului, desigur preluate și tratate în spirit contemporan; întreaga modalitate arhitectonică a clădirii este extrem de nouă pentru ochiul laicului, cu pereții săi curbi, alcătuiți din niște cojii decalate, pictate și în interior — de astă dată al fresco — sau împodobiți, în holuri, cu șapte mari tapiserii. Cum vor arăta aceste opere de artă monumentală — pentru care, în sfîrșit!, se va realiza acea de mult preconizată colaborare între arhitecți și artiști plastici — încă nu vă putem spune: ele formează obiectul unor concursuri ce urmează să fie lansate.

Spectatorul are, desigur, în primul rînd pretenții artistice cînd vine la teatru, dar, să nu ne înșelăm, oameni sîntem, oameni care vor — la un spectacol — să vadă bine ceea ce se petrece pe scenă, să audă perfect, să stea cît mai comod, să circule liniștit spre fotoliile lor, să aibă, în pauză, ambianța odihnitoare și reculeasă a unui foaier confortabil. Preocupările acestea nu au stat de loc pe ultimul punct din agenda proiectanților, așa cum ar putea părea din aceste rînduri. Pentru fiecare din cele 980 de scaune ale sălii mari (din care 700 la parter și restul în singurul rînd de loji existente) au fost calculate vizibilitatea și audibilitatea perfecte, fotoliile vor fi tapisate cu o țesătură răcoroasă, nealunecoasă (într-o nuanță de muștar-auriu, care se armonizează cu roșul închis al pereților), între rîndurile de scaune va fi suficient spațiu ca întîrziații să nu mai deranjeze pe nimeni, la garderobă e calculat astfel spațiul încît, în cîteva minute doar, fiecare își va putea relua haina. Ce să vă mai spunem despre viitorul teatru? Poate e mai bine totuși să privim împreună imaginile ce urmează în paginile 8—9.

Sanda FALU

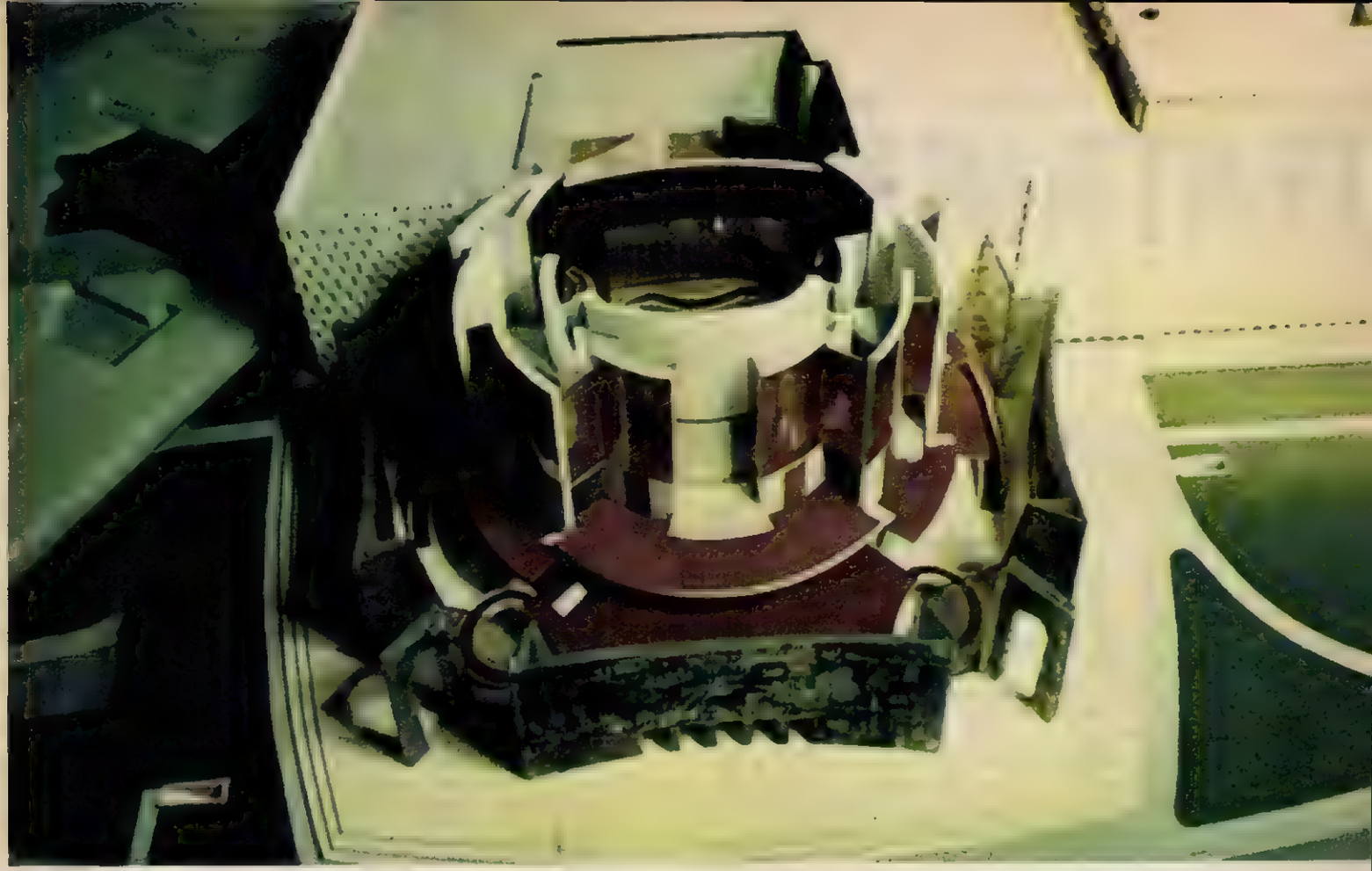

«Decapitată», macheta sălii principale a Teatrului Național ne arată toate secretele ei: se pot vedea pereții concavi, alcătuiți din cuie decalate, foaierele, cu pardoseala tapisată în roșu închis, urcînd spre sală prin șapte platforme succesive, se vede cîte ceva din sala cu 700 de locuri dispuse în amfiteatru și celelalte 280 — instalate în unicul rînd de lojibalcon existent.

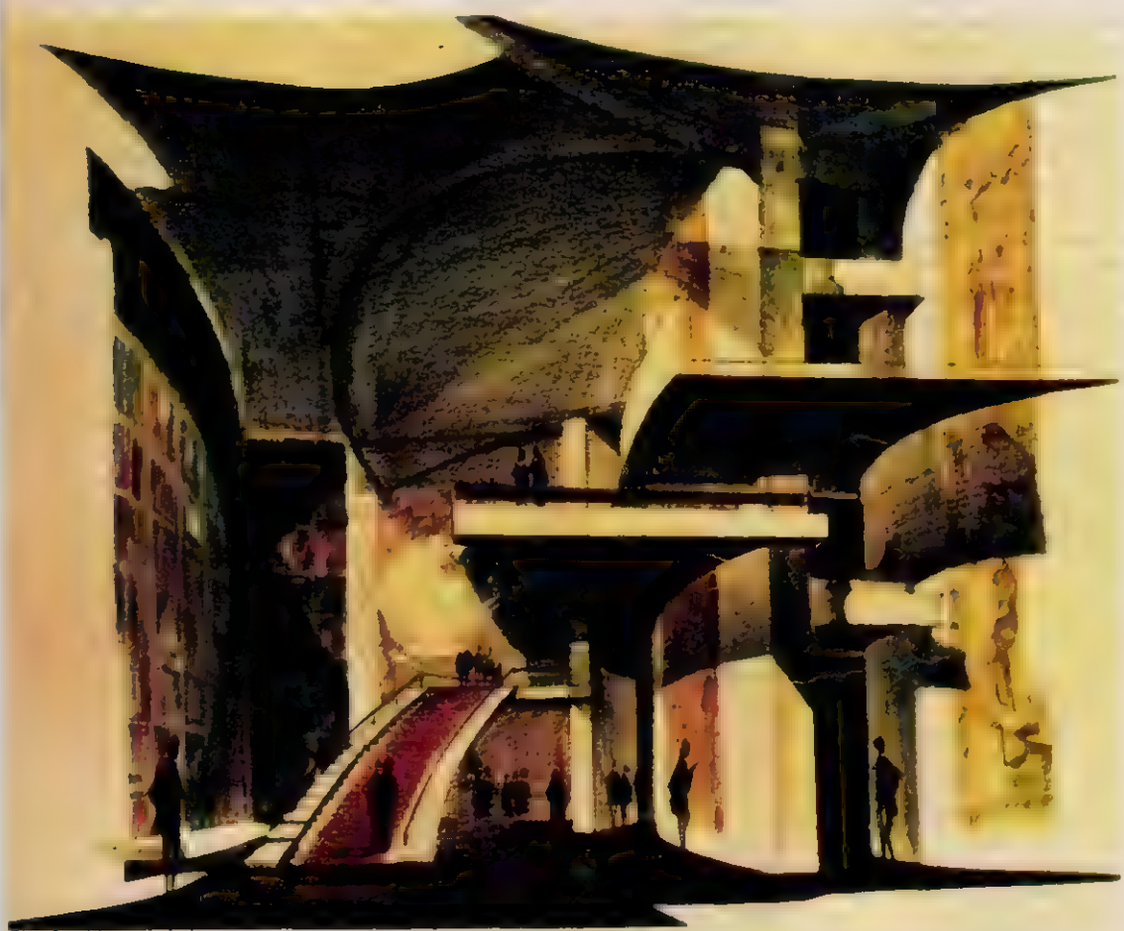

Iată cum vor arăta holul și foaierele teatrului (desenate de arh. Antonio Teodorov — șeful proiectului de arhitectură al sălii principale). Se pot vedea aici elegantele scări elicoidale, frescele de pe pereții interiori, tapiseriile și candelabrele ce vor da acestor încăperi atmosfera de căldură și de reculegere artistică necesare.

CASA DE MÎINE A TEATRULUI NAȚIONAL

Tot arh. A. Teodorov ne prezintă și sala principală a Naționalului, văzută din cele două postaze teatrale — de actori și de spectatori. Rîndurile de scaune vor fi continue — pentru a să poată găsi «puncte de sprijin» în orice loc al sălii, să poată întîlni pretutindeni privirile spectatorilor, iar aceștia să-i poată vedea și urmări perfect din orice scaun. Portalul cenei are o deschidere ce se poate micșora și mări (pînă la 16 m) iar scena, amplu dimensionată și excelent dotată tehnic (proiectată, ca și turnul ei, de arh. Eugen Apostol), poate ermite cele mai rapide schimbări de decor și recuzită visate de regizori (și spectatori!).

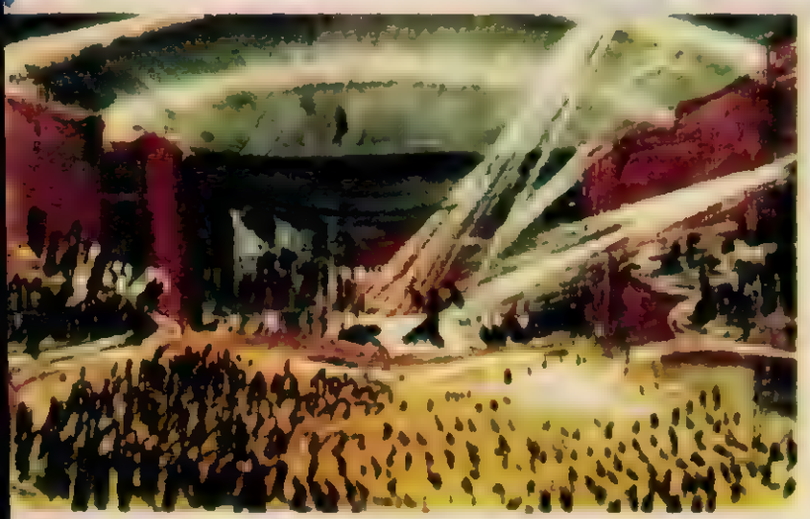

Cum se vede, și intrarea în cea de-a doua sală a Naționalului — studioul — nu va fi lipsită de prestanță: și aici, patru picturi murale vor întîmpina spectatorul, familiarizîndu-l cu atmosfera de artă a teatrului.

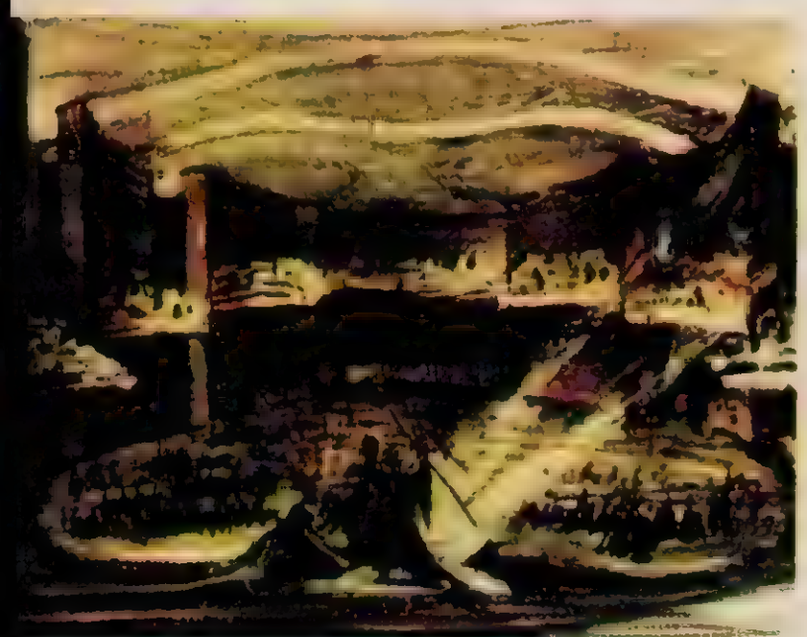

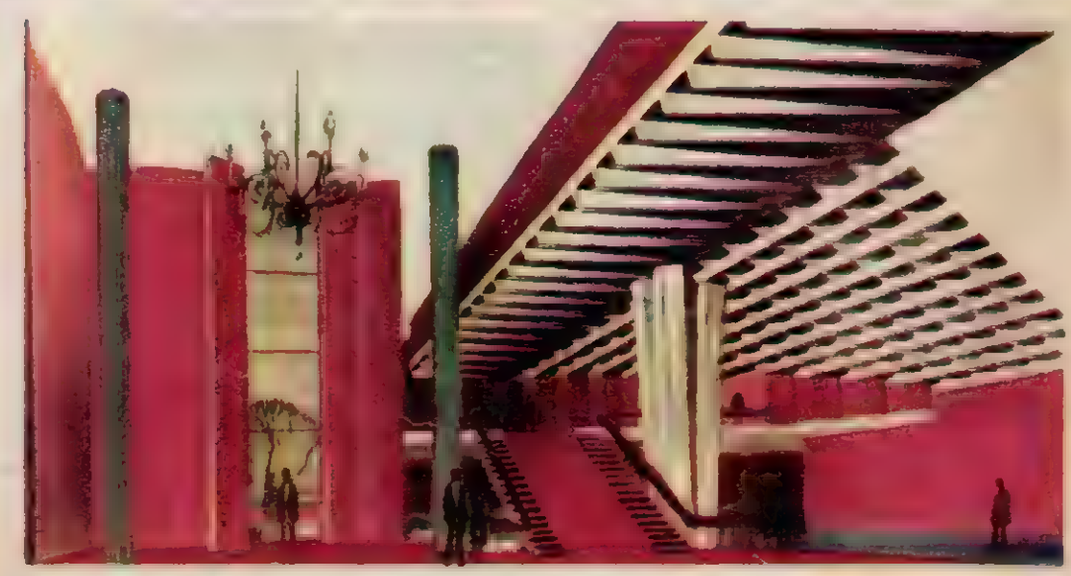

Arh. R. Bordenache — șeful proiectului de arhitectură al sălii studio — ne prezintă foaierele acestei săli. Și aici, aceeași sobră armonie cromatică, același joc al volumelor, aceeași eleganță reținută.

NAUFRAGIUL DE PE MOSTISTEA

- *FRAGMENTE DIN JURNALUL DE BORD AL UNEI EXPEDIȚII DE POMINĂ*
- *POMINĂ ȘI POMANĂ*
- *CUM AU DEVENIT COPIII DE 10 ANI SAVANȚI ȘI «SAVANȚII» PIRAȚI*
- *SPECIALISTUL ÎN PROBLEMELE DELTEI ERA DE FAPT SPECIALIST ÎN PROBLEME DE «CODRU».*

Eu cred că isprăvile petrecute la Trustul pentru îmbunătățiri funciare nr. 3, de pe lîngă trustul identic fără număr, din cadrul departamentului pentru aceleași îmbunătățiri, al Consiliului Superior al Agriculturii, nu pot fi consemnate decît într-un jurnal de bord. Cred că numai pentru a-l asigura față de hoții de documente rare jurnalul de bord a primit copertele derutante de dosar nr. 147/1968 al Colegiului penal al Tribunalului Suprem. Și, cred că pentru același motiv, cazul încă se mai află, după doi ani pe rolul instanțelor judecătorești.

Dar să-l răstoim:

18 iulie 1967

La «amiralitate» e mare forfotă. S-a născut o idee:

— Le arătăm noi ce poate T.C.I.F....

— ...Și ce băieți sîntem.

— Le rupem gura!

— Să-l mai văd eu pe directorul băncii că ne penalizează!

Entuziasmul participanților crește clipă de clipă. Fiecare își vede o legătură în plus consolidată, un aranjament pus la punct, în cadrul feeric, inspirat, al Deltei Dunării. Doar «marele amiral», C. Vasiliu, chibzuiește, nu s-a pronunțat încă:

— De fapt, asta e tot un fel de mituire.

Stupoare. Înflăcărarea pălește pentru o clipă. Își revin, repede, cîte unul:

— Mită, o excursie? E absurd!

— Problemă de protocol, tovarășe director general...

«Marele amiral» nu e mulțumit:

— Dar ce sîntem noi, oficiu de turism? Ambasadă?

Dezumflare generală. Și ce frumos ar fi urmat să se încheie chemările: «Rugăm să considerați această invitație ca o apreciere a sprijinului pe care ni l-ați acordat...»

— Nu. Nu putem bloca ambarcațiile, în plin sezon de lucru, pentru o excursie de agrement. Dacă ar fi fost de studii sau de studii și agrement...

— De studii, de studii și agrement! — intervenirăă toți în cor.

— De vineri pînă duminică?

— De vineri seara pînă duminică la prînz.

— Și cine studiază?

— Ei, cei de pe listă, cu nevestele și copiii peste trei ani.

— Ah, nu! Nu luăm cercetători așa mici că urlă și nu putem dansa.

— Atunci peste zece ani.

Hotărîrea e luată. Statul-major răsuflă ușurat. La secretariat, o voce gravă a început dictarea apelului dactilografiat în 106 exemplare: «Trustul de construcții pentru îmbunătățiri funciare... vă roagă să participați... Transportul și cazarea pe vas sînt gratuite, iar masa care se va servi va fi la prețul de cost al alimentelor».

20 iulie

Conducerea expediției a fost încredințată «contraamiralului» Popovici Mircea, director adjunct al T.C.I.F. nr. 3. Acesta și-a constituit un colectiv de organizare compus din șeful biroului financiar, Mișu Niculescu, inginerul Florescu Decebal și inginerul Chiricuță Adrian ca specialist în problemele Deltei și aprovizionării.

Iată-i în prima consfătuire de lucru:

— Chemăm și de la «pompe»?

— Care pompe?

— U.P.B.

— Aa, am chemat de la «Progresub»-Brăila și să nu chemăm de la «pompe»-București!?

— Dar ce studiem?

— «Dealul Mare».

— Nu, nu. E un șlab la «Metalurgica»-Tîrgoviște care nu studiază decît «Valea Călugărească».

— Prea scump. Și poate șlabul nici nu vine.

— Atunci «Odobești».

— La gheață, merge.

— Dar cu ce facem experiențele?

— Cu pește.

— Fără instrumente?

— Iau tot eu doi acordeoniști de la «Faleza» din Galați. Lăsați pe mine, se descurcă Chiricuță!...

21 iulie

«Contraamiralul» Popovici lansează o primă torpilă.

Cu numărul doi doi doi nouă, per doi șase zero șapte, nouă sute șaizeci și șase, ref. avans spre decont. Motiv: la, la, la... (barbă). Torpila lovit plin cont doi unu nouă, penetrat fondurile prin registru casă, poziția X. Se acordă credit cinci mii lei. Contabil șef. I. Martinescu, predat inamic cu control preventiv cu tot. Stop. Adică nu e nimeni care să zică «stop»!

Leșinînd la postul său, casierul mai are timp să murmure: «Ăsta nu mai e avans spre decontare, ci avans spre desfătare!»

29 iulie, ora 14.00.

Portul Galați.

— Vira ancora!

Remorcherul «Zimbru», trăgînd cele patru pontoane, pornește în aval. În pîntecele vaselor — provizii destul de modeste pentru cinci traversări, în derivă, ale Oceanului Arctic. S-a prevăzut că dacă această caravană eșuează, naufragiații și urmașii lor să aibă de mîncare pînă ce vor descoperi din nou focul.

Prova spintecă valurile, căpitanul — zările, bucătarii — crapii.

Se întinde prima masă. Și ultima. Nu, nu vă speriați, cé-ați înțeles? Pur și simplu, masa va rămîne întinsă, în continuare, pînă la sfîrșitul călătoriei. Din consumul delicateselor: 5 ki-lo-gra-me cafea rîșnită, 400—430 kg pește, 2 coșuri mari cu raci etc. Numai personalul ambarcațiilor a primit — pe lîngă bani, mîncare, coniac — 50 litri vin.

Se ciocnesc primele pahare, se toastează pentru avutul obștesc, iar Chiricuță Adrian lansează o butadă care va deveni deviza tuturor:

«Vinul de la gheață,
atmosfera o dezgheață!»

26 iulie

«La mila 23 sat, fiind amenințați...»

Aici, tocmai aici, unde conținutul jurnalului devenea atît de captivant, rîndurile sînt acoperite de o pată de origine necunoscută. S-ar putea să fie vin amestecat cu cerneală, răsturnate de vreunul din cei mai tineri cercetători, cînd juca leapșa pe cocoțate. Principalul este că imediat ce începea să ni se taie răsuflarea, a trebuit să întrerupem lectura și să rămînem cu respirația cum e mai rău — nici tăiată, nici netăiată.

Nu trebuie să te ocupi, ca mine, de istoria naufragiaților celebri, ca să-ți pui, îngrozit, întrebarea: ce amenințare a apărut? Te gîndești întîi la ce-i mai rău: aisberg! Am fost străbătut de un fior, imaginîndu-mi colosul de gheață ivindu-se, din senin, la tribord. Parcă și vedeam degetele acordeonistului Radu Gheorghe, zis Dandanoi, de la crama «Podgoria» din Galați, amuțite pe clape, tocmai cînd brodau mai abitir înfloriturile lăutărești pe marginea refrenului de la:

«Inel, inel de a-uu-r,
cu piatră la mij-lo-ooo-ooo-c»...

Mi-am imaginat «artistul» revenindu-și apoi, brusc, la conștiința menirii sale, făcînd un semn acompaniatorului și atacînd — largo maiestuoso — «Titanic-vals».

Al doilea gînd, la fel de cumplit, a fost — corsarii! Pilotaj, abordaj, cabotaj, ultraj! Basmale roșii, baticuri cu picățele, mîini acoperite de tatuaje înșfăcînd bunătățile întinse pe mesele celor patru șlepuri... Totul în fum de ghiulele și lulele, zăngănit de cuțite, de tacîmuri în general.

Sau să se fi spart rezervoarele cu apă dulce, cazuri de scorbut la bord, monstrul din lacul Knoch ajuns pe canalul Sulina...

Mult ne-am fi frămîntat și poate că n-am fi dezlegat misterul nici astăzi dacă nu descopeream declarația dată de Chiricuță Adrian, în ziua de 13 februarie 1967, la Direcția generală a miliției:

«La mila 23 sat, fiind amenințați... să rămînem fără pește...» Asta era deci amenințarea! Oh, Doamne, cum nu ne-am gîndit!...

Noroc că la bord fusese luat cantinierul șantierului Fundulea, Selea Marin, cu 2 400 lei bani din gestiune asupra sa. Din dispoziția lui Chiricuță, au fost dați pentru înlăturarea — slavă Domnului — a «amenințării».

31 iulie

Numai după examinare cu izotopi radioactivi am reușit să descoperim că această pagină din jurnal e falsă. În compoziția cernelii folosite s-a identi-

ficat un element chimic cu totul nou, necunoscut în tabelul lui Mendeleev: Chiricuțium. Cerneala are proprietatea secretă de a «lua ochii» cititorului, făcîndu-l să uite dintr-o dată ce a citit ori a înțeles pînă atunci.

Spre exemplu, în cazul nostru, uitam că excursia s-a organizat fără nici un ban sigur, că avansul luat de tovarășul Popovici trebuia poate restituit, banii aduși de Selea Marin lăsaseră sertarul gol. Cît despre contribuția convivilor de pe șiepuri, aceasta era pur simbolică, 25 dintre ei fiind chiar scutiți complet. Uitînd toate acestea, puteam să credem relatările organizatorilor că bilanțul excursiei s-a realizat așa cum pretind dînșii.

Că Niculescu ar fi început:

— Ne mai trebuie 3 500 lei să plătim bucătarii, ospătărițele, muzicanții.

— Îi plătim din fondul directorial de 1% pentru premierea muncitorilor. Și cum directorului Popovici i s-a părut că nu e destul de convingător, a explicat mai apăsat:

— Ce, tovarăși, fondul nu e pentru stimulente? Noi ce le dăm? Nu stimulente? Vreți să spuneți că nu sînt muncitori? Dar nici țărani nu sînt. Aa, e adevărat că n-au «lucrat» decît trei zile, dar tocmai de-asta îi premiem! Că ne despărțim de ei. Pe muncitorii noștri de pe șantiere, permanenți, îi avem și la anul, și peste doi ani, putem să-i premiem oricînd, dar aștia pleacă.

— Lăsați că mă descurc eu la șantier, salvă din nou situația «specialistul» Chiricuță.

Atît. Ceilalți doi ar fi înțeles că prin copacii din Fundulea cresc bancnote, nu dude. Chipurile, nici n-ar fi existat de la început ideea întocmirii unor pontaje fictive. Dar Chiricuță așa a înțeles să se descurce cît timp găinile lui nu ouau galbeni. A obținut prin fals 9 472 lei. Parte pentru cheltuielile excursiei, parte pentru ei.

Mai tîrziu, cînd Chiricuță își va scrie memoriile la miliție (fila 50), fiind vorba de remunerație, și-l va reaminti pe Pristanda: «Am făcut ilegalități pe șantier, lucruri incorecte, dar nu necinstite». Curat murdar!

5 decembrie

Șantierul Fundulea. Pe malul Mostiștei — peisaj dezolant. Vara a trecut cu bine. Cu cei 9 472 lei, a ținut pontul.

Chiricuță bea cu încă un «lup de mare»: în ultimele 24 de ore — 3 litri țuică și 17 de vin. Bea și filozofează cu Ionescu Călin, fals inginer, cu o falsă diplomă. «Specialist» și el. Acesta vrea să se spînzure.

— De ce?

— Păi ce-ai face dacă printr-o porcărie făcută de tine ai compromite unele persoane care ți-au vrut numai binele?

— Le-aș cere scuze, aș face închisoare, apoi mi-aș reface viața, răspunse degajat Chiricuță. (Relatare mot à mot.)

Și, iluminat de idee, s-a hotărît să o verifice.

8—9 decembrie

Inginerul Chiricuță Adrian întocmește și prezintă pentru plată acte fictive în valoare de 33 780 lei.

12 decembrie

Comenzi scurte. «Amiralitatea» acționează paralel ,și oarecum contradictoriu, cu Chiricuță

— Strînge vela mare!

— Ridic-o pe-aia mică!

— Rupe ștatele!

— Opriți plata!

— Cu toată viteza înapoi!

— Aam eșuuaaat!

Prea era de oaie.

*

...(Filă de jurnal nedatată și nescrisă, dar în întregime reală.)

După atîtea isprăvi «marinărești», era cazul ca Adrian Chiricuță să îmbrace un costum vărgat. Însă nu știu cum naiba s-a croit stofa, că dungile au fost așezate pe verticală...

Mircea RADU

Ilustrație de V. OLAC

CIUDĂȚENII...

...iscate de modul în care sînt obligate să lucreze (și sînt tratate) casierițele magazinului «Victoria».

Programul lor de lucru, pe două schimburi, are, de fapt, trei variante:

I (legal):	7—15 și 15—22
II (aparent real):	7—16 și 15—23
III (real):	7—18 și 15—1 noaptea

Care să fie cauza? La programul legal se adaugă, fatalmente, o oră (cel puțin) consacrată sortării și predării banilor. Nimeni nu ar avea ceva de obiectat. Dar nu înțelegem de ce un om care știe că lucrează în tura de *dimineață* trebuie să ajungă acasă la orele... 19, iar unul care știe că lucrează în tura de *după-amiază*, să ajungă acasă pe la orele 1 noaptea? Explicația derivă dintr-o dispoziție a conducerii I.C.S.-«Victoria», care obligă casierițele să-l ajute (?) pe casierul central, fiecare cîte nouă zile pe lună, prin rotație (patru zile pe lună în fiecare serie și o duminică), fără remunerarea orelor suplimentare. Cine își mai poate aroga (în anul 1968) asemenea drepturi? Ilegalitatea este mai flagrantă dacă ne gîndim că cererile repetate ale casierițelor, de a se discuta într-un cadru organizat situația lor, au fost tratate cu refuz și, uneori, cu «mici» represalii.

Într-o discuție purtată cu șeful-contabil al direcției generale de resort, acesta ne-a confirmat caracterul abuziv al măsurii amintite. Dar ne-a vorbit de o «socoteală» pe care și-a făcut-o I.C.S.-«Victoria» și anume: casierița, deși începe programul la orele 7, nu lucrează efectiv de la această oră, deoarece clienții nu intră în magazin imediat după deschidere, casierița pierzînd astfel, după niște calcule, 15 minute pînă ce vine... primul client! Cu alte cuvinte, casierul e de vină dacă nu vin clienți în magazin. Socoteala ni se pare cel puțin hilară!

B.D.

CÎND AUTOMATUL NU ESTE AUTOMAT

LA EFORIE-NORD

Ne-am bucurat cu toții că, în sfîrșit, vom putea vorbi cu unele localități din țară fără oficiile «interurbanului», prin intermediul automatelor telefonice, formînd numai un prefix convențional și numărul abonatului. Asta teoretic. Practic însă...

Eforie-Nord. Am dat 3 lei (prețul unui minut de convorbire), am format prefixul 90 și numărul postului telefonic din București. De la capătul celălalt al firului mi se răspunde: «Greșeală». Notați: convorbirea a început la ora 18,00. Dau din nou 3 lei și iar formez prefixul și numărul de la București. Din nou greșeală. «Greșeala» automatului *m*-a costat, nici mai mult, nici mai puțin, decît 30 lei. Fără să vorbesc însă un singur minut. Se făcuse ora 21.00. Rog pe una dintre cele trei operatoare să cheme un tehnician să repare automatul. Cine să te audă?! Erau foarte ocupate — dădeau din mîini, gesticulau, făceau semne: adică «vorbeau» cu turiștii străini (care, ca și mine, așteptau să vorbească prin centrala automată cu Bucureștiul).

Al. GÎNJU

ȘI LA MANGALIA

— Așadar, tovarășe diriginte, telefoanele interurbane automate mi-au furat 19 lei, în monede de 3 și 1 leu.

— Cred. Sînt defecte de la ora 9 dimineața.

— Acum e 6 după-amiază și nici un anunț nu avertizează publicul că aparatele sînt defecte.

— Știți... se lucrează la Constanța, acolo este defecțiunea.

— Dar banii mi-au fost «operați» aici, la Mangalia

— Regret, să vedem ce pot face pentru dumneavoastră. Vă rog să mă urmați, spuse dirigintele, luînd de pe biroul său o foarfecă.

Ajuns la telefonul buclucaș, dirigintele operează cu foarfeca pe sub clapetele aparatului și, zîmbind jenat, îmi întinde două monede de 3 lei și una de 1 leu.

— Asta e tot, restul nu mai vrea să iasă.

— Se întîmplă des? — am mai îndrăznit.

— Des.

Am plecat rușinat de mine însumi că am putut amări în halul ăsta un om atît de binevoitor.

Mircea NOVAC

N.R. Am vrea să știm ce părere au forurile de resort din Ministerul Poștelor și Telecomunicațiilor despre funcționarea automatelor telefonice tot atît de neoperative ca anumiți funcționari din personalul ajutător?

INTERSECȚIA PERICULOASĂ

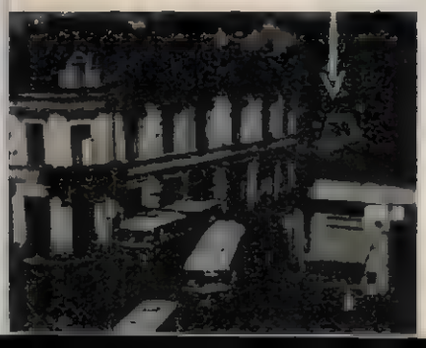

Simigeria COVRIGEL se află situată la întretăierea străzii Mihail Eminescu cu Calea Moșilor. Pe aici trec autobuzele liniilor 33, 37, 40, tramvaiele 1 și 21, troleibuzul 86 și cîteva mii de camioane și autoturisme, zilnic. După cum vedeți în fotografie, imobilul, vechi de aproape jumătate de veac, strangulează circulația, două autobuze abia putîndu-se strecura pe lîngă el. Accidentele în acest punct sînt destul de dese. Ne întrebăm dacă nu s-ar putea găsi o soluție pentru asigurarea unui trafic normal, ferit de primejdii? Cine se opune? Nu se poate renunța oare prin «replierea» la această simigerie-circiumă a cîtei clienți, mai ales cei ce consumă peste măsură băuturi alcoolice, constituie o grijă permanentă pentru conducătorii de autovehicule?

I. MUNTEANU

FOTOGENIE NEDORITĂ

Se spune că măgarii sînt niște animale cu scrupule; cînd simt că vor muri, fug în păduri și se ascund în prăpăstii. Se prea poate. Dar cînd simt că vor trăi, nu mai au scrupule și circulă în voie, zi de zi, în plin centrul unui oraș civilizat ca Brașovul. Or fi ei drăguți și fotogenici, dar nici așa....

NEGRU PE ...NEGRU

Un proverb vechi își reclamă parafrazarea la Suceava. Ar suna cam așa: «O mănușă spală pe alta și amîndouă fața de masă». Măcar! Dar la restaurantul «Suceava» din Suceava chiar dacă ospătarii poartă mănuși adevărate cuvîntul «spălat» stă îndărătul unor gratii de fier. Să ne imaginăm ce s-ar întîmpla dacă, printr-un concurs de împrejurări nefericite, în ciuda mănușilor, cuvîntul acesta ar evada. S-ar putea ca toți clienții să se simtă bine sau, mai știi, să laude localul, să-i mărească vadul.

Dar să ne întoarcem la mănușile cu pricina, căci despre ele este vorba. Într-una din zile, îmi închipui că a apărut la afișierul restaurantului următoarea hotărîre: «Începînd de azi, X septembrie a.c., se introduc noi măsuri de igienă după cum urmează:

Paragraful 1. Fiecare ospătăriță va purta, începînd cu data de azi, mănuși la servirea bucatelor.

Paragraful 2. Mănușile vor fi confecționate din material de culoare albă, dar cu pronunțate proprietăți de virare în negru, spre nuanța feței de masă. În caz contrar, clienții ar putea fi deranjați de distonanța coloristică dintre mănușă și fața de masă.

Paragraful 3. Respectarea dispozițiunilor de mai sus este obligatorie, spălarea sau oricare alt act care ar duce la denigrarea localului nostru fiind aspru sancționată.

Paragraful 4 este inutil; tot personalul restaurantului știe ce înseamnă o hotărîre și o respectă în totul. Pînă în prezent nu s-a semnalat nici un sancționat».

Și totuși ne permitem să ne purtăm fără mănuși atunci cînd propunem responsabilului restaurantului «Suceava» să renunțe la mănușile murdare și să supravegheze ca într-adevăr o mănușă s-o spele pe alta și amîndouă să spele fețele de masă.

Adrian BARBU

Automobile pe pista de încercare din incinta uzinei.

AUTOMOBILUL ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ

INTERVIU CU DR. GIOVANNI AGNELLI PREȘEDINTELE SOCIETĂȚII FIAT DIN TORINO

- *AUTOMOBILUL ȘI ASPIRAȚIILE OMULUI MODERN*
- *ÎNCADRAREA MAȘINII ÎN URBANISTICA MODERNĂ*
- *AUTOMOBILUL VIITORULUI*

Doctorul Giovanni Agnelli, președintele Societății italiene FIAT, este — în domeniul industriei constructoare de automobile — una dintre cele mai prestigioase personalități pe plan mondial. Răspunzînd unor întrebări ce i le-am adresat, dr. Agnelli a avut amabilitatea de a ne împărtăși cîteva dintre punctele d-sale de vedere în legătură cu situația prezentă și perspectivele automobilului în lume.

— Credeți că automobilul a atins maximum de tehnicitate în materie sau se mai poate totuși obține ceva?

— Dacă avem în vedere concepția tradițională asupra automobilului, cred că el a atins un nivel destul de ridicat. Firește că progresul tehnic și bogata experiență în materie, la care se adaugă exigențele circulației moderne — intensitatea traficului, structura autostrăzilor și altele — vor duce la continue ameliorări, determinate de folosirea tot mai intensă a materialelor plastice, de preocuparea pentru confortul și securitatea călătorilor, de restringerea servituților omului în relația cu mașina prin simplificarea folosirii ei. Toți acești factori sînt chemați să ducă la modificări de natură să schimbe aspectul și funcțiile automobilului.

— Considerați că numărul vehiculelor în circulație azi în lumea întreagă corespunde aspirațiilor de confort ale omului modern?

— Potrivit statisticilor, dacă se iau în considerare cifrele globale, sînt țări în care revine cîte o mașină sau chiar mai multe mașini pentru o familie. Acestea sînt însă situații cu totul excepționale. Automobilul n-a atins încă maximum de răspîndire, corespunzător înlesnirilor pe care le oferă, în muncă și în ce privește confortul personal,omului de azi, lumii moderne.

— Ce ne puteți spune despre preocuparea constructorilor de automobile în raport cu problemele ce le ridică permanent urbanistica modernă, precum și dificultățile parcării?

— Cred că contribuția constructorilor de automobile la ameliorarea regimului rutier în urbanistica modernă se înscrie într-o relație care a început sub semnul unei colaborări voluntare,pentru a se dezvolta azi într-o permanență ce determină și promovează rezolvări dintre cele mai complexe. Noi, constructorii de mașini, sîntem preocupați de realizarea unor vehicule tot mai bine adaptate funcțional, precum și sub raportul calităților atribute — dimensiune, aspect — caracteristicilor circulației. De aici, gama producției noastre de automobile — de la minusculul tip 500, care se integrează ușor în circulația intensă a marilor aglomerări urbane, pînă la «mașina majoră», destinată protocolului și drumurilor pe autostradă.

În ceea ce privește traficul urban, această problemă stimulează ingeniozitatea specialiștilor, inspirați de elementul nou pe care-l aduce an de an industria de automobile, impunînd soluții de la cele mai elementare — de ajustare a drumurilor existente — pînă la crearea autostrăzilor suspendate și a spațiilor de parcare aeriene sau subterane.

— Care sînt preocupările dv. în legătură cu asigurarea prezenței automobilului alături de om și în serviciul acestuia?

— Societatea FIAT și-a adaptat producția la diferite perioade, ținînd seamă, în definirea caracteristicelor autovehiculelor și a regimului de prețuri aferente, de imperative sociale.

În afara granițelor italiene am realizat acorduri de colaborare directă și colaborare tehnică pe bază de licențe. Am făcut toate eforturile pentru a menține producția noastră la un nivel modern și de eficiență economică, dictat de evoluția pieței mondiale.

— Și, în sfîrșit, ce ne puteți spune despre automobilul viitorului?

— Cred că un rol determinant îl vor juca cele trei elemente de care am mai pomenit și care ne călăuzesc în construirea noilor mașini: calitatea, linia și prețul scăzut, cît mai accesibil păturilor largi ale populației de pretutindeni.

V. FIROIU

Vedere generală a uzinei FIAT din Torino.

curier comercial

PENTRU TALIILE IEȘITE DIN COMUN

Magazinele de confecții au pus la dispoziția copiilor un sortiment foarte bogat de uniforme școlare. La ora cînd apar aceste rînduri sezonul vînzărilor de acest fel este practic încheiat. Totuși mai există încă destui copii ale căror necesități în acest domeniu n-au fost întru totul satisfăcute: cei ale căror talii necesită comenzi speciale. Părinților acestor copii le amintim că unitățile comerciale care desfac uniforme școlare sînt obligate să livreze și uniforme special croite pentru asemenea cazuri. În acest scop se va completa un formular tip de comandă — magazinele ce desfac uniforme posedă asemenea formulare — în care se înscriu cotele dimensionale și orice alte precizări în raport cu conformația fizică a elevilor respectivi. Prin organizația comercială de care aparține magazinul, aceste comenzi sînt înaintate fabricilor furnizoare. Cetățenii care fac asemenea comenzi trebuie să ceară magazinului să le elibereze o confirmare a comenzii. Fabricile de confecții care execută uniformele le vor expedia direct, contra ramburs, la domiciliul cumpărătorilor. Asemenea comenzi se mai primesc și în lunile octombrie și noiembrie.

NUMĂRUL ZECE

La Timișoara sînt în curs lucrările de amenajare ale unui nou magazin alimentar cu autoservire. Amplasată pe strada Gheorghe Lazăr, noua unitate va fi cel de-al zecelea magazin de acest gen din rețeaua timișoreană de comerț cu produse alimentare.

COMERȚUL ȘI ARTA DECORAȚIEI

51 de cadre din comerț (33 vitrinieri și 18 pictori decoratori), recrutați din toate județele țării, au urmat un curs de specializare cu o durată de 6 săptămîni. În cadrul acestui curs vitrinierii și pictorii decoratori au urmărit expuneri pe teme de psihologie, estetică, istoria artelor și scenografie, ținute de economiști, psihologi, sociologi, artiști plastici și critici de artă și adaptate specificului profesiei. Cursurile s-au terminat cu examene practice: vitrine speciale și lucrări de decorații într-o serie de mari magazine din București, Pitești, Ploiești, Iași, Hunedoara, Tg. Mureș și Craiova.

REZULTATE BUNE

În trei luni de sezon estival unitățile comerciale din Mamaia, aparținînd filialei «Romarta», au încasat din vînzarea mărfurilor cu peste 6 milioane lei mai mult decît în perioada corespunzătoare a anului trecut. Prin aceste realizări, prevederile planului de desfacere au fost depășite cu peste 18 la sută. Valoarea desfacerilor realizate direct în valută a depășit, numai în aceste trei luni, dublul cifrei realizate în întregul sezon estival 1967.

La baza acestor succese stau buna aprovizionare a unităților, diversificarea rețelei, stabilirea corectă a acesteia în raport cu cerințele turiștilor.

spectacol pe glob

La Veneția s-a desfășurat în luna septembrie al XXXI-lea Festival internațional de muzică contemporană. Au participat «New York Philharmonic Orchestra» sub conducerea lui Leonard Bernstein (în fotografie), «Residentie Orkest» dirijată de Bruno Maderna etc. În program: Debussy, Webern, Boulez, Stravinski, Xenachis, Bartok.

«Catalizã», un balet care durează doar treizeci de minute, a fost prezentat de coregraful John Cranko pe scena teatrului din München (R.F.G.). Autorul o intenționat să transpună în artă noțiunea acestui termen tehnic și a reușit într-o bună măsură prin asocierea dansului modern cu cel clasic. Cronicarii de specialitate afirmă că Heinz Bosl în rolul «catalizatorului» a fost magistral.

Cunoscutul coregraf sovietic Igor Moiseev, al cărui ansamblu a cucerit o faimă internațională, este întemeietorul unei noi formații denumite «Baletul tinăr». Ansamblul, compus din tineri dansatori, a întreprins de curînd un lung turneu prin U.R.S.S. În fotografie, o scenă din suita «Impresii din opera lui Dante» pusă în scenă de I. Moiseev.

cronică satirică

de Teodor MAZILU

PRINTRE PICĂTURI

Deși individul e vînzător, nu filozof, și e plătit tocmai în acest scop, îți lasă impresia că dacă te servește îți face o concesie. Șueta i se pare sacră și orice întrerupere echivalează cu o barbară profanare. Zîmbetul lui, acru și jignit, pare să spună: «Te servesc, dar e pentru ultima oară cînd îți fac hatîrul ăsta».

De aceea mă îndrept spre această categorie de vînzători cu o mare emoție, îmi pare rău că sînt silit să-i deranjez. Curios e că de cîte ori sînt siliți să muncească se simt jigniți; pentru ei trîndăvia e tot una cu demnitatea. Se poartă atît de grav încît îmi dă convingerea că este un savant adîncit în cine știe ce complicate probleme de cunoaștere, și dacă-l întrerup, opresc progresul științei. Asta mă intimidează: niciodată n-am vrut să barez calea progresului. Mă privește cu un aer abulic și superior, ca omul obligat să coboare din lumea abstracțiilor aici, pe pămînt. Mă examinează rece, ca pe un pigmeu care a cutezat să intre în templul zeilor.

— Ce vrei dumneata?

Într-adevăr, cum am cutezat să tulbur sacra pălăvrăgeală a unui vînzător?! Unde mi-a fost capul?

Dintr-o dată te simți mărunt și meschin. Nici nu-ți mai vine să mărturisești că vrei o pereche de pantofi. Acest vînzător intră în categoria oamenilor care reușesc ca tocmai datoria lor de bază, pentru care sînt retribuiți și bătuți pe umăr, să o facă printre picături... printre altele, dacă au timp. Fiecare comportare, cît de cît civilizată, îi cere un efort supraomenesc. Dacă e politicos, îți face o concesie, ca și cum normal ar fi să-ți dea cu ceva în cap. Dacă te servește, își calcă pe inimă, ca și cum normal ar fi să te dea pe ușă afară... Dacă vorbește amabil, o face chinuindu-se și stăpînindu-se, ca și cum normal ar fi să rînjim și să urlăm unii la alții.

Cînd s-a hotărît, cu chiu cu vai, să-mi vîndă o pereche de pantofi, mi-am dat seama ce eforturi a făcut bietul de el. A trebuit să renunțe la toate principiile neghioabe pe care le agonisise o viață întreagă. Cuprins de un curaj nebunesc, l-am sfidat și am respins prima pereche de pantofi. A rînjit amenințător și mi-a arătat încă o pereche de pantofi. Îl vedeam cum suferă, cum se stăpînește să nu mă dea afară. Îi tulburasem tabieturile, grandoarea, acreala și liniștea. Părea să-mi spună: «Cu ce drept vii dumneata într-un magazin de încălțăminte și ceri o pereche de pantofi?» Într-adevăr, cu ce drept? Îmi dădeam seama că dacă îi cer să-mi arate și a treia pereche de pantofi mă ucide acolo în magazin... Abuzasem de imperiala lui indulgență, trebuia să înțeleg că, dacă insist, se întîmplă o nenorocire... Îl aștepta partida de table și n-aveam dreptul să-i răpesc această divină relaxare.

Am preferat să trăiesc și să umblu într-o pereche de pantofi care mă string.

literare

de Lucian RAICU

E. LOVINESCU:

TEXTE CRITICE

Reapariția, după mai mulți ani, a unui volum selectiv din opera critică a lui Eugen Lovinescu (Ediție îngrijită, Studiu introductiv și Tabel cronologic de I. Negoițescu, Colecția «Lyceum», Editura tineretului, tiraj 50 149) are semnificația unui gest reparator, întîrziat dar nu tardiv, și a unui act de cultură, de etică a culturii și de etică pur și simplu. Este un început, realizat cu seriozitate, căruia îi va urma, sîntem încredințați, tipărirea din ce în ce mai insistentă și în cele din urmă *integrală* a operei celui mai mare critic român, adevăratul «patron» al literaturii noastre moderne. E. Lovinescu ne-a deprins cu incisivele operații ale spiritului critic, el ne-a învățat să fim lucizi și neiertători în judecățile de valoare, acuitatea demistificatoare reprezintă o însușire esențială a scrisului său; cum am putea să-i întoarcem această lecție? Oricîte tentative de discreditare s-au produs în jurul acțiunii sale critice, Lovinescu a continuat să rămînă un mit, și este bine că s-a întîmplat așa, că, dincolo de rezervele posibile, steaua prestigiului său urcă fără încetare, renumele său e în permanentă creștere ajungînd a se confunda cu ființa fascinantă, orbitoare a criticii însăși, cu misterioasa putere ce-i este proprie, mai presus de fatalele erori, limitări și incertitudini legate de făptura nedesăvîrșită și pieritoare a oficianților ei.

Luate în parte, cîte din obiecțiile aduse lui E. Lovinescu (vorbesc de cele de bună-credință!) nu sînt adevărate? Puține sau chiar foarte puține. Insuficiențele criticii sale relevate de Camil Petrescu în strălucitul pamflet «Eugen Lovinescu sub zodia seninătății imperturbabile» sau de G. Călinescu în succesivele portrete culminînd cu acela din «Istoria literaturii române» sînt reale; în chip enigmatic însă marea prezență a lui E. Lovinescu nu scade în intensitate și nu are nimic, dar absolut nimic de suferit de pe urma aglomerării lor, oricît de înverșunate. Desigur, nu e chiar o enigmă această imunitate dovedită cu vremea și temeiurile sale se cuvin a fi, pe cît cu putință (fireste, nu în cadrul sumarelor însemnări de față), clarificate. S-a întîmplat acest lucru ciudat, că temperamentul «latin», mai degrabă terestru, oricum lipsit de orice umbre mistice, al lui E. Lovinescu a intrat de la un moment dat în «ecuație» cu o implacabilă chemare care l-a ales, între cei mulți, să vegheze cu o de-a dreptul sacră stăruință, cu o neclintită atenție la forfota neîntreruptă a vieții literare, spre a-i înregistra modificările, revelațiile, valorile, și el a răspuns chemării cu exemplară probitate. Literatura a fost singura rațiune de existență a lui E. Lovinescu, «absolutul» care se detașa cu atît mai mare claritate cu cît firea sa autentică îl orienta spre o atitudine contemplativă, oarecum sceptică și «pesimistă». Omul care simțea ca nimeni altul gustul de cenușă al permanentelor deveniri (și uneori al vieții însăși în totalitatea ei), rămînea neîndoielnic într-o singură privință, perfect imobil în convingerea că literatura merită să fie scrisă, scriitorii merită să fie comentați de critică. Acest moldovean contemplativ și sceptic lua în foarte serios «luptele» literare și în această «mărginire» stă grandoarea sa, în atenția gravă pe care o dădea bietei și aparent inutilei literaturi... Forța morală a scrisului său, a acțiunii sale critice, este impresionantă și trebuie să dea de gîndit celor frivoli.

Selecția realizată de I. Negoițescu corespunde unei viziuni specifice, bine argumentate de-a lungul întinsului studiu introductiv, nu mai puțin discutabilă: E. Lovinescu ar fi fost în esență «un critic simbolist». Calificarea implică o vădită restrîngere, lăsînd fatal pe dinafară posibilități interpretative, după părerea noastră, la fel de plauzibile. Limitare răscumpărată prin finețea observațiilor de amănunt și, mai ales, prin marea fervoare și prin puterea de a înțelege, a admira și a iubi una din operele copleșitoare, continuu iradiante, ale criticii și ale literaturii române.

PUNCT ȘI DE LA CAPĂT

• Pentru a facilita circulația, municipalitatea Marsiliei intenționează să împartă străzile în trei categorii. Cele de trafic intens, unde se vor impune restricții severe de staționare, vor fi marcate cu roșu. Străzile de trafic mediu vor căpăta culoarea verde și,în sfîrșit,cele de trafic secundar vor fi însemnate cu albastru.

• În Japonia se proiectează construirea unor «apartamente» cu electricitate și apă curgătoare pentru pești. Este vorba de o metodă de ameliorare a condițiilor de viață a faunei submarine care procură niponilor 60% din proteine. «Apartamentele» vor fi mari cuburi de beton în care se vor amenaja «pășuni» și curenți de apă curgătoare nepoluată. Lumina electrică va avea darul de a atrage peștii.

• Femeile care fumează nasc copii mai mici decît nefumătoarele, afirmă profesorul Charles Scott Russell de la Universitatea din Sheffield. Un argument în plus împotriva fumatului.

• O întreprindere din Sydney (Australia) s-a specializat în fabricarea unor centuri de siguranță pentru clini. În numeroase accidente de automobil, prețioasele patrupede piereau catapultate de șocul izbiturii... Centurile se confecționează pe mărimi și în culori variate. Să se asorteze cu lătrătorii.

COLIERUL DE PERLE... ȘI CLASICII

FLAUBERT

«Ronault îi aduse lui Charles banii ce îi datora, 75 de franci în piese de doi franci».

(«Madame Bovary»)

ANATOLE FRANCE

«Nasul său mare și cărnos, buzele sale groase păreau niște puternice pompe aspiratoare-respingătoare, în timp ce fruntea sa întinsă sub ochii săi mari și palizi trăda rezistența la orice delicatețe morală».

(«Ulmul din parc»)

CORNEILLE

«Asta îl costă pe Pompei viața și capul».

(«Pompei» II, 3)

VICTOR HUGO

«Trei fete își țineau picioarele în apă, pînă la genunchi... Una din ele era o femeie bătrînă. Celelalte două...»

(«Călătorii»)

MINI-MOTO...

Iată-l pe cel mai tînăr motociclist suedez: Kenny Jansson, în vîrstă de 4 ani!

El face parte dintr-o familie de mari pasionați ai acestui sport, în care nici un membru nu călătorește cu alt mijloc de transport decît cu acest vehicul.

SOLUȚIA SALVATOARE

«Coada de cal» postișă poate servi chiar și... cailor. Ponciul din fotografiile noastre risca — spre marea amărăciune a micuței lui stăpîne — să piardă locul ce i s-ar fi cuvenit într-un concurs de frumusețe cavalină, din cauza cozii. Lucrurile s-au aranjat cînd ponciul a fost înzestrat cu o bogată coadă postișă.

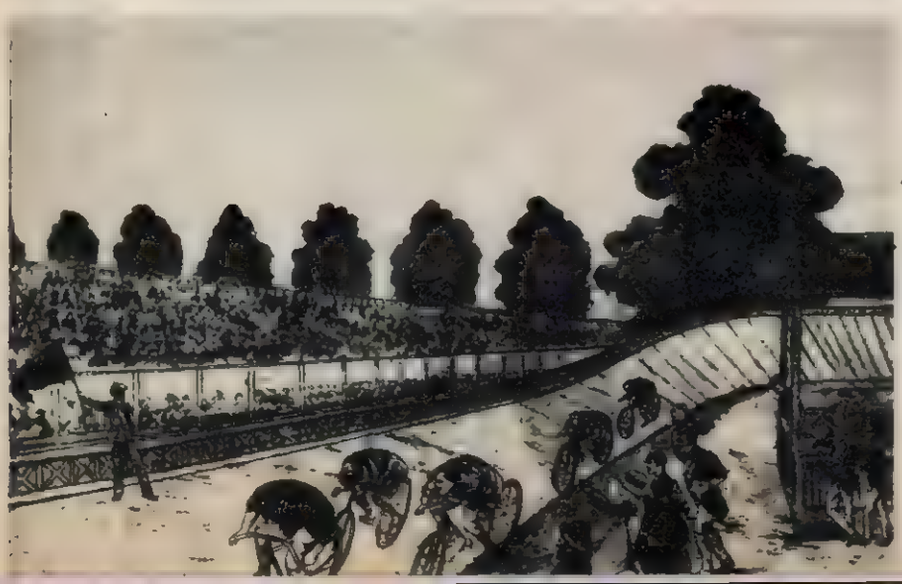

PRIMUL VELODROM

În vara anului 1895 Bucureștiul avea primul său velodrom, instalat la rondul II de la șosea. Se numea *Velodromul Pucher*. Luigi Cazzavillan a făcut, tot la șosea, un nou velodrom, modern, cu pistă de lemn lungă de 333 de metri (în desen), care a fost inaugurat la 14 septembrie 1896. Aici s-au disputat marile curse internaționale, la care au participat așii ghidonului din România, Franța, Germania, Italia, Austria. Pentru atragerea spectatorilor, conducerea velodromului încheiase o convenție cu societatea tramcarelor — cine cumpăra un bilet pentru alergările de biciclete, călătorea gratis de la Sfîntul Gheorghe și pînă la șosea.

OPTIMISTELE AȘTEPTĂRI ALE PUBLICULUI ȘI PROGRAMUL TOAMNEI CINEMATOGRAFICE

- Placiditatea continuă
- De la liste de titluri la ecrane
- În sfîrșit — NOAPTEA lui Antonioni
- Filmul de valoare — «rara avis»
- Pe cînd un reviriment?

După profilul predominant turistic-sportiv al sezonului de vară, toamna face să renască «apetitul» cultural. Deschiderea stagiunii teatrale și muzicale a devenit astfel, prin tradiție, un eveniment care polarizează atenția publicului. Momentul stîrnește de fiecare dată efervescență, indiferent dacă urmează unei perioade de vid artistic sau dacă în lunile calde au avut loc felurite spectacole și concerte adaptate specificului estival. Oare nu ar fi firesc să se întîmple la fel și în rețeaua cinematografică? O dată cu venirea toamnei, cînd grosul publicului își întoarce din nou fața spre sălile de spectacol, abandonate în timpul caniculei, se simte acut nevoia unui reviriment despre care, de altfel, se tot vorbește cam de mult. În locul promisiunilor, ar fi preferabilă primenirea atmosferei indiferente și incolore în care premierele de film se perindă parcă în virtutea inerției, fără o zvîcnire de autentică atracție artistică. Și o primă măsură în acest sens, o măsură absolut elementară, ușor de înfăptuit și cu ecou sigur la spectatori, ar fi să se marcheze prin *ceva* măcar momentul inaugural al unei noi stagiuni cinematografice. După care să se încerce și asigurarea unei continuități de preocupări în direcția repertoriului consistent pe care îl dorim. Probabil că, teoretic, toată lumea va fi de acord. Dar în practică.

Iată, ne apropiem de începutul lui octom-

Ziua în care peștii vor ieși..., o pledoarie umanistă într-un decor copleșitor. Regizor, M. Kakoyannis.

brie, fără ca un minim indiciu să anunțe vreo înnoire, vreo acțiune specială care să scoată din monotonia obișnuințelor obosite calendarul cinematografic al noului sezon. Se menține formula celor 14 premiere pe lună în București, cu grija să se dea un aparent echilibru (care nu rezistă unui examen serios) combinației precare dintre pelicule mediocre și submediocre, așa-zis comerciale, rentabile — acestea dețin un loc precumpănitor — și cîteva filme mai răsărite, unele avînd merite incontestabile, dar nu mari opere ale celei de-a șaptea arte, ci constituind la drept vorbind etalonul calitativ sub care ar fi recomandabil să nu se coboare.

Există și excepții, pe care le salutăm în nădejdea că nu vor rămîne izolate. De pildă, *Noaptea* de Michelangelo Antonioni care ar urma să ruleze abia în noiembrie. Realizare capitală în filmografia acestui mare cineast contemporan, văzută cu cîtva timp în urmă la cinematecă, *Noaptea* (cu Marcello Mastroianni, Jeanne Moreau și Monica Vitti) datează din 1960 și se leagă într-o unitate estetică de nedesfăcut de *Aventura*, care o precede (1959) și de *Eclipsa*, care o urmează (1962), formînd un triptic esențial pentru înțelegerea universului de gîndire al lui Antonioni. A programa, deci, *Noaptea* presupune și a relua *Aventura*, și a pregăti pentru imediat mai departe *Eclipsa*. E o cerință culturală, și cel puțin atunci cînd avem de-a face cu filme de mare valoare să facem să primeze în programare criteriile culturale.

Sau bunăoară *La Est de Eden*, celebră adaptare a lui Elia Kazan după romanul omonim al lui John Steinbeck, film turnat acum 14 ani și care-și datorează renumele în primul rînd protagonistului său, James Dean. Va fi cea dintîi apariție pe ecranele noastre a acestui actor ieșit din comun deopotrivă prin personalitatea sa explozivă, întruchipare a tumultului spiritual al unei tinere generații răzvrătite dar debusolate, și prin destinul său tragic. A murit la nici 25 de ani, în 1955, în urma unui accident de automobil, lăsînd pe firmamentul stelelor cinematografice o dîră strălucitoare, ca a unei comete fascinante.

Dar să lăsăm excepțiile și să vedem configurația de ansamblu și condiționările repertoriului cinematografic pînă la sfîrșitul acestui an. În perioada care urmează, programarea filmelor e constrînsă să recurgă la un fond limitat de producții, gata achiziționate și sosite în țară, cărora li se adaugă, eventual, acele filme comandate, sau aflate încă în tratative, care ne vor parveni la timp pentru a putea fi prezentate pe ecrane. Caracteristic și foarte nepăcut este mai ales faptul că tocmai în această zonă, a incertitudinilor, se găsesc titlurile cele mai interesante. În aceste condiții, selecția e, fatalmente, handicapată și prevederile nu se pot încumeta (nici nu au cum) să încerce modificări structurale în repertoriu.

Desigur, e mult mai ușor să compui liste cu titluri care sună frumos decît să realizezi efectiv un program armonios, complex, temeinic elaborat, care să poată face față atît multiplelor condiții de ordin ideologic, estetic, financiar, tehnic, organizatoric, cît și extremei diversități de gusturi a celor care plătesc biletele ca să vadă filme pe placul lor. Desigur, așternute pe hîrtie într-o alcătuire ideală (care nu prea ține seama de împrejurările concrete ale achiziției de filme, de realitatea materială a tranzacțiilor cu diferite case producătoare sau de distribuție), titlurile producțiilor așteptate să apară pe ecrane pot oferi foarte comod o imagine seducătoare, în stare să «lase gura apă» cinefililor și să satisfacă vanitățile criticii informate și exigente. Dar toate astea nu pot fi transformate automat în scuze de circumstanță, nici nu pot ascunde trista mediocritate care tinde să se perpetueze în programarea filmelor, minînd chiar și bunele intenții, atunci cînd ele își fac apariția.

Spre exemplificare și ca să părăsim considerațiile de principiu, apelez mai întîi la cîteva cifre. Din cele aproximativ 42-45 de filme care vor intra în premieră în ultimul trimestru doar 14-15 depășesc o anumită treaptă calitativă, fără a fi toate mari creații. Deci numai o treime, ceea ce, să recunoaștem, nu e un procent satisfăcător. Cum însă trebuie să amînăm speranța într-o ameliorare pentru anul viitor (proiectul de repertoriu pe 1969 se pregătește acum cu mai mult spirit de răspundere ca în trecut, cu consultarea largă a criticilor și cu tendința declarată de a da prioritate filmului de calitate), nu ne rămîne decît să ne mărginim deocamdată la aceste 14-15 realizări și să lăsăm totodată deschisă șansa de a mai «nimeri» cîte un film mai valoros și printre celelalte, care formează un strat gros și cenușiu.

Dintre realizările demne să suscite interes, cinematografia românească va fi prezentă cu *Columna* lui Mircea Drăgan și cu comedia *Pantoful Cenușăresei*, care adaugă încă un titlu în filmografia bogată a mereu tînărului veteran al regiei de film de la noi, Jean Georgescu. În plus, pînă la sfîrșitul anului vor mai rula două producții realizate de casa de filme «București» în colaborare cu «Franco-London Film»: *Aventurile lui Tom Sawyer* și *Moartea lui Joe Indianul*, ecranizări inspirate din Mark Twain și turnate în regia lui Mihai Iacob și Wolfgang Liebeneiner.

Patru creații remarcabile, aparținînd cinematografiilor din țările socialiste figurează printre prevederile viitorului trimestru. Este vorba mai întîi de două filme situate în fruntea palmaresului la Festivalul internațional de la Karlovy Vary 1968: *Vară capricioasă* al tînărului cineast cehoslovac Jiri Menzel, comedie fantezistă incisivă, distinsă cu Marele Premiu, și *Clovni pe pereți*, producție a studiourilor din R.P. Ungară (regia, Sandor Pal), care a obținut unul din premiile speciale. Celelalte două sînt o ambițioasă ecranizare a romanului lui Tolstoi, *Anna Karenina*, semnată de Aleksandr

(Continuare în pag. 18)

Anna Karenina va avea în curînd un alt chip pentru noi: cel al Tatianei Samoilova.

O reîntîlnire cu Claudia Cardinale în filmul lui Richard Brooks. Profesioniștii.

O imagine promițătoare a doi Clovni pe pereți.

A sosit timpul să-i vedem pe ecranele noastre și pe Dean Martin, marele actor și cîntăreț american. Prilejul binevenit este westernul Rio Bravo **al lui Howard Hawks.**

De ce n-am fi inteligenți ?

E lucru știut că Dumnezeu a-a împărțit mintea după criterii egalitariste. Dar, ne atrag atenția psihologii, nici n-a drămuit-o în porții imuabile, eterne. Fiecare are dreptul și posibilitatea de a-și spori zestrea intelectuală, de a deveni din zi în zi mai deștept, mai ager, mai cultivat. În afară de efortul individual nu s-a inventat metodă mai eficace de ascuțire a inteligenței decît contactul permanent, activ, cu spirite generos înzestrate de natură. Televiziunea ar putea să ne cufunde timp de cîteva ore pe zi într-o baie concentrată de inteligențe, silindu-ne să ne depășim mereu pe noi înșine. Trebuie să recunoaștem că uneori ne mijlocește întîlniri cu inteligențe superioare, debordante, care ne antrenează în vîrtejul unor gînduri și idei neprevăzute, propunîndu-ne noi orizonturi și teme de reflecție. Niciodată nu va putea face prea mult în această direcție. Regretăm cu toții, alături de Eric Nussbaum, insuficiența peliculelor-document despre George Călinescu, dar e prea tîrziu, trebuie să ne mulțumim cu mica zestre de aur pe care a agonisit-o televiziunea în timpul vieții marelui.

Telerecordingul, neutru, înregistrează cu aceeași indiferență și relativă fidelitate un concert dirijat de Zubin Mehta și încercările vocale ale unei tinere fără șanse de a ajunge vreodată cîntăreață. El reține în mod egal replicile sclipicoare, cu miez, ale academicianului Moisil și răspunsurile anoste, îngîmate de unii intervievați care, de fapt, n-au nimic de comunicat omenirii. Singura contribuție a aparatului rămîne amputarea primelor două-trei cuvinte din orice discuție. Cei co-l minuiesc, cei care decid cu ce să-l hrănească, n-au însă dreptul de a fi la fel de neselectivi și de a ne oferi de-a valma, bune și rele, produse ale inteligenței și produse ale lipsei de inteligență. Spiricele geniale nu ne pot vizita în fiecare zi — ar fi absurd să pretindem așa ceva — dar ar trebui fixat un anumit barem minimal al exigenței intelectuale. E, într-un fel, reconfortant să asiști la manifestarea inteligenței agresive a lui Radu Popescu (rubrica «Nimic despre teatru» a zigzagului din 15 septembrie), să asculți subtila și plurivalenta fabulă povestită de Radu Vasiliu în «Post-scriptum săptămînal» din 14 septembrie. Întîlnirile cu savanți români și străini, organizate periodic de secția științifică (de exemplu colocviul cu arheologii de miercuri 18 septembrie), anumite emisiuni de cultură plastică, literară, muzicală oferă incontestabile satisfacții celor mai exigenți telespectatori.

O, dacă n-ar fi căderile, zăpăcitoarele căderi... Mai puțin frecvente în ultima vreme, ele ne mai pîndesc încă în specul în încercările umoristice. În comparația emisiunilor de varietăți și în textele unor cîntece ca incredibila parodie a șlagărului «La femme de mon ami». Îl auzi pe Ștefan Bănică spunînd «Dar mîine seară la local îmi scot pirtaia de la bab» și te întrebi dacă nu există nici un cod care să sancționeze asemenea atentate la bunul gust. Uneori televiziunea știe să renunțe din proprie inițiativă la aventuri deplorabile cum a fost «Cartea de vizite». O tînără actriță nu numai talentată, nu numai frumoasă, ci în același timp realmente inteligentă, cultivată, înzestrată cu finețe și subtilitate — e vorba de Melania Cîrje — era pusă în penibila postură de a ne comunica cifrat «maxime» (autorii le numeau maxime), ca de pildă: «Florile se dăruiesc în număr de cinci dacă sînt gladiole, în număr de șapte dacă sînt garoafe». Sau: «Pentru femei, sandalele reprezintă o încălțăminte potrivită unei ținute elegante, pentru bărbați, nu». Faptul că asemenea cod al manierelor elegante asortat lumii cîntate de Ștefan Bănică ar putea fi considerat derizoriu și intructiva insultător de către sutele de mii de spectatori ai emisiunilor duminicale a fost sesizat de televiziune abia după două săptămîni de lecții de... bună-purtare. Oricum, mai bine mai tîrziu decît niciodată.

Dragi prieteni de la televiziune, ajutați-ne zi de zi să fim, să devenim, să redevenim inteligenți.

Felicia ANTIP

(Urmare din pag. 17)

Zarhi, reprezentant al «vechii gărzi» de regizori sovietici și avînd o distribuție prestigioasă (Tatiana Samoilova, a cărei notorietate rămîne pentru totdeauna legată de *Zboară cocorii*, Nikolai Griținko, Vasili Lanovoi, Iuri Iakovlev, A. Vertinskaia și alții), și o realizare mai veche (1964) a cuplului de regizori cehoslovaci Jan Kadar și Elmar Klos, autorii *binecunoscutului Magazin de pe strada mare*, anume filmul *Acuzatul*, o dezbatere etică densă și dramatică, ale cărei implicații depășesc cazul de conștiință al eroului.

O alternare de producții de «ultimă oră» cu altele descoperite tardiv de organele noastre de difuzare se observă și la capitolul filmelor de aventuri (includem aici genuri diferite, de la western la film polițist sau de suspense psihologic), deși rămîne incontestabilă în acest domeniu strădania de a ridica exigența, de a da întîietate unor opere autentice în dauna surogatelor și contrafacerilor mult timp abundente pe ecranele noastre. Vom avea astfel prilejul să vedem pînă la sfîrșitul anului patru westernuri: *Vera Cruz* (1953 — regia, Robert Aldrich, cu neuitatul Gary Cooper, alături de care mai apar Burt Lancaster și Sarita Montiel, pe atunci debutantă); un western clasic, considerat printre modelele genului, *Rio Bravo* (1958 — regia, Howard Hawks, cu John Wayne, Dean Martin și Angie Dickinson), film de o rigoare exemplară a stilului, superior mai recentului *El Dorado* al aceluiași regizor pe care capriciile programării ni l-au oferit înainte; *Profesioniștii* (1965 — regia, Richard Brooks, cu Burt Lancaster, Lee Marvin, Claudia Cardinale și Jack Palance), film aspru despre patru «gun-meni» care înțeleg superioritatea unei cauze drepte și imperativul de a ajuta; *Hombre* (1967 — regia, Martin Ritt, cu Paul Newman, Fredric March și Richard Boone).

Samuraiul (1968) va însemna o reîntîlnire cu regizorul Jean-Pierre Melville, a cărui precedentă apariție la noi a fost filmul *Denunțătorul*. Regizorul francez se dovedește și în noua sa realizare un analist subtil, preocupat înainte de orice de semnificațiile psihologice și morale ale destinelor înfățișate și, pe această bază, construind o narațiune de intens suspense. Protagonist e Alain Delon, avînd ca parteneri pe Nathalie Delon și François Périer.

În sfîrșit, să menționăm că se mai prevede filmul de anticipație al lui M. Kakoyannis, *Ziua în care peștii vor ieși*... După *Electra* și *Zorba grecul*, reputatul cineast tratează acum cu accente patetice o temă arzătoare a epocii noastre — pericolul atomic. Și a făcut-o cu participarea actorilor Tom Courtenay, Candice Bergen și Sam Wanamaker.

Cum se vede, n-am notat aci decît filmele pe care le-am considerat deasupra seriei din cîte se anunță pentru această toamnă. Iar din această serie citam: *Week-end cu Ana* — R.P. Polonă; *Lustruiul* — Grecia; *Veșnicul întîrziat* — Anglia (cu cunoscutul comic Norman Wisdom); *Eu v-am iubit* — U.R.S.S.; *Eroina* — R.D.G.; *Fete în uniforme* — R.F.G.; *Regele suedez* — Bulgaria; *Judoka, agent secret* — Franța; realizat după binecunoscuta carte a Selmei Lagerlöf, filmul *Minunata călătorie a lui Nils Holgersson* va aduce în sală, desigur, nu numai micii spectatori; *Să nu ne despărțim* — un film amuzant pe care regizoarea din R.D.G., Ingrid Reschke, îl consacră problemelor căsniciei; *Mariana* (U.R.S.S.). S-ar putea să mai ruleze și *Beckett* al lui Peter Glenville, anunțat încă de la începutul anului, sau *Cidul*, după Corneille, adaptare de anvergură (ca proporții în primul rînd) realizată de Anthony Mann, autorul superproducției *Căderea imperiului roman*. Oricum, două concluzii se impun la capătul acestei incursiuni: creșterea ponderei acordate în repertoriul filmului de valoare, care continuă să fie «rara avis», și nevoia adîncirii muncii de perspectivă în achiziționarea filmelor, căci numai dispunînd de un fond cu adevărat reprezentativ se va putea îmbunătăți și programarea. Să așteptăm începutul anului viitor.

Mihail LUPU

Jiri Mentzel — tînăr cineast cehoslovac — este autorul și interpretul Verii capricioase.

După Denunțătorul, filmul Samuraiul ne convinge încă o dată — și încă cu mai multă vigoare — de rafinamentul artei lui Jean-Pierre Melville. În rolul principal — Alain Delon.

Noaptea lui Antonioni s-a instalat, în sfîrșit, și pe afișele noastre. (În fotografie: Jeanne Moreau și Marcello Mastroianni.)

Idolul venerat al tineretului anilor '50: James Dean, actor unic, extraordinar prin forța magnetismului său.

Comedia Pantofuli Cenușăresei, recenta creație a regizorului Jean Georgescu, marchează debutul cinematografic al studentei Ioana Pavelescu.

de Radu BOUREANU

ARTISTUL ȘI MATCA LUI

Spuneam nu demult, într-o conferință, la radio, despre «Florile în arta românească»: «Ghiață a pictat cu bucurie flori care strigă că sînt de pe plaiurile noastre».

Desigur, Ghiață este, după Luchian, unul dintre «florarii» plasticii românești.

Se simte la acest artist matca din care pornește. Din dragostea pentru elementul floral, cultul vădit din începuturile poporului român, care este fenomen de structură.

Sentimentul bucuriei de a picta se desprinde din totalitatea pînzelor, din aproape întreaga operă a lui D. Ghiață. Dar ceea ce-i dă adîncime, valoarea structurii picturii sale, este conștiința că este un cronicar al culorilor și formelor care compun peisajul țării sale și, în particular, al peisajului oltenesc.

Pe alte date și modalități artistice decît Țuculescu, s-a înscris în specificul, în fondul permanențelor artei populare. Anumite accente din cromatica, linia și stilizările ancestre ale artei poporului se fac simțite în linia, în paleta și spiritul în care pictează D. Ghiață. Retina artistului mereu impresionată de solul originar, de elementele directoare ale universului cromatic și formelor transmise prin stavici organicitate și prin proprie observație devotă, transpune pe pînză *imaginile dictate*, care se materializează în opere omagiale, definindu-l ca artist cronicar al specificului pămîntului natal.

O scoarță oltenească, comprimînd elementele la un cadru strîns, la microproporții, înfățișează, simbolizînd o geografie spirituală a pămîntului și universului sensibil oltenesc.

Vorbind despre arta pictorului Dumitru Ghiață, nu m-aș lăsa dus spre acea nevoie sau deprindere a clasificării și comparației, nici cu valori din circuitul plasticii universale, nici cu unii pictori ai noștri. Totuși dacă e să-l înrudim cu unii dintre artiștii plastici români, l-aș apropia de Ștefan Dumitrescu.

Mai frust uneori sau în unele pînze, mai direct ca expresie, mai violent sau viguros în tușă și game de culoare decît moldavul confrate, exprimîndu-se temperamental, cu un desen nu ciuntat primitiv ci **dictat** *de retină și* **mod de înțelegere**, atît peisajele cît și personajele, de predilecție țărani olteni sau argeșeni, în verii stări și atitudini, tratînd în linie, în tonuri, fondul psihologic, surprinși în poze definitorii, care le conferă sau le expune identitatea, nu numai prin portul, prin veșmîntul specific, ci și prin aerul locului. Ele, personajele, primesc în plus, peste culorile proprii, reflexul cromatic al peisajului, subliniind înrudirea sensibilă a figurilor cu gama preponderentă a tabloului.

Fără tendințe de caricare sau șarjă, Ghiață își compune grupurile de țărani pe cîmp, la tîrguri, cu un susținut simț al ritmului și echilibrului formelor în mișcare sau în poze statice, redînd nu stilizat, ci simplificînd liniile și suprafețele, păstrînd esențialul încît, din cîteva trăsături și tușe de culoare, portretul apare diferențiat, cu toate valorile expresiei umane, iar plastica mișcării sau atitudinea personajului își apare și se impune definit și ca expresie umană proprie, viabilă.

De aci nu este mult drum înapoi spre figurile primitive, dar elocvent stilizate pe scoarțele oltene.

Simți în grupurile țăranilor lui Ghiață, gesturile specifice anumitor ritualuri de viață, acele caracteristici ale grupului social. Fie că-i privești înfățișîndu-ți-se din față, ca într-o poză conștientă că slujesc unei fixări pe pînză a *unor* momente și psihologii de cronică românească prin imagine, prin culoare, fie că-i ai grupați în cerc, văzuți din spate, preocupați de un punct nodal, de obiectul care îi antrenează la o participare, și compun motivul tabloului, ca în pînza «Tîrgușala». Gesturile, expresia mîinilor fizice, traduc pregnant starea de spirit, preocuparea. Ghiață este un excelent observator al expresiei umane, și redă perfect, sugestiv, expresiv, momentul psihologic al grupului compus care se încadrează pe pînză.

Ghiață este un figurativ, dar modern prin viziunea sa plastică, prin înțelegerea peisajului, necalcat, ci interpretat, trăs prin sentimentul și candorile artei populare. Este temperamental, un intuitiv de mare sensibilitate cromatică.

ecouri

În urma publicării anchetei «Splendori și dezastre» în nr. 28/968, am primit la redacție un amplu răspuns din partea Departamentului întreprinderilor agricole de stat, în legătură cu degradarea castelului Kendeffi de la Sîntămăria Orlea. Printre altele ni se face cunoscut că «de la data exproprierii și pînă în prezent, castelul sus-amintit a fost ocupat de mai multe instituții, printre care Sfatul popular, G.A.S., gospodăria anexă a Ministerului Minelor și Petrolului etc.»

G.A.S. (în perioadele cînd a ocupat această clădire) a încercat de mai multe ori să execute unele reparații, dar acestea au fost oprite (pe bună dreptate!!! — n.n.) fie de Comisia monumentelor istorice, întrucît se cerea executarea lucrărilor cu un anumit material, fie de banca finanțatoare, deoarece imobilul nu aparține nici uneia din instituțiile pe care le finanța.

Degradarea castelului (se arată în scrisoare) nu se datorează lipsei de interes din partea gospodăriei (n.n.), ci Comisiei monumentelor istorice, care are clădirea în nomenclatorul său și care are datoria, cît și mijloacele (specialiști, fonduri etc.) pentru a repara și întreține acest monument; dacă întîrzierea efectuării reparațiilor se prelungește, castelul se va dărîma de la sine.

În încheiere se scrie: «Considerăm că deosebit de valoroasă preocuparea revistei în această problemă și așteptăm ca C.S.C.A.S. și Comisia monumentelor istorice să treacă la măsuri eficiente».

La foiletonul «Pămînt de flori, haine vechi, sticle goale», apărut în nr. 29/968, prin care se semnalau o serie de aspecte negative privind asigurarea liniștii în unele cartiere ale Capitalei, Inspectoratul Miliției Municipiului București ne-a comunicat că acest aspect a stat în atenția organelor de miliție, că au fost depistate și sancționate, pentru fapte ca cele sesizate în foiletonul amintit, numeroase persoane. Această situație a fost analizată, intensificîndu-se acțiunile de depistare a elementelor ce nu respectă liniștea în Capitală.

Întrebarea pusă în nr. 33 al revistei noastre: «De ce librăriile primesc înscrieri anticipate numai la anumite cărți și nu la orice carte care te interesează» a adus la redacție o sugestie din partea cititorului prof. Stevin Silvestru din Timișoara, pe care o menționăm:

Întrucît în ultimele luni ale fiecărui an apare «Planul editorial» (bine ar fi să se găsească în fiecare librărie), cititorii pot afla ce lucrări vor apărea și ce cărți îi interesează. Înscriindu-se la librării pentru lucrările solicitate, se poate afla tirajul aproximativ cerut. De asemenea, poți fi sigur că lucrarea îți va parveni fără «a face ochi dulci» vînzătoarelor din librării.

În felul acesta tirajele vor fi mai aproape de cerere, iar cumpărătorii mai mulțumiți decît în prezent.

Răspunzînd unei critici de la «Instantanee» (nr. 32/968) cu privire la funcționarea automatelor care-i aparțin, Direcția generală a marilor magazine ne-a trimis o «justificare» a celor semnalate.

«I.C.S.-Comaliment exploatează în mod experimental 5 baterii de automate urmînd ca pe baza rezultatelor ce se vor obține conducerea ministerului să hotărască dacă aceste tipuri de automate vor fi achiziționate și introduse în rețeaua comercială. (Solicitanții știu că este un experiment?, n.r.) Datorită intensei solicitări a aparatelor, s-au înregistrat unele defecțiuni, a căror remediere însă a fost efectuată în timp scurt; de asemenea, au fost zile cînd cererea mare de răcoritoare făcea necesară reaprovizionarea frecventă a automatelor.

Sesizările dv. ne sînt de un real sprijin pentru urmărirea modului de funcționare a aparatelor și la luarea unor măsuri operative în cazurile de întrerupere a vînzării, pentru defecțiuni tehnice sau necesități de reaprovizionare».

Pe scena teatrului din Freiberg (R.D.G.) se prezintă nouă punere în scenă a «Ifigeniei în Tauride» de Johann Wolfgang von Goethe. Cu toate că întreaga distribuție este formată din tineri absolvenți ai institutului de teatru, spectacolul regizat de Fritz Westphal este apreciat ca o veritabilă realizare artistică.

Baletul național din Senegal a devenit cunoscut în lumea întreagă prin impecabile virtuozitate a interpreților cît și prin pitorescul dansurilor și costumelor. Repertoriul ansamblului este format în exclusivitate din creații ale artei folclorice africane

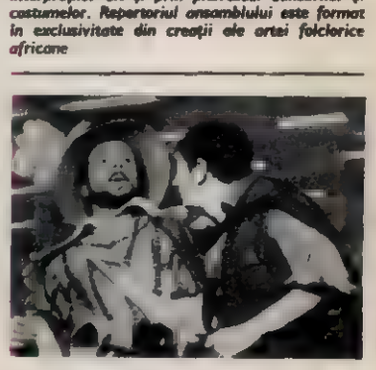

Asemănarea dintre mica localitate Valrăas și orașele castiliene e unul din motivele care l-au determinat pe regizorul René Jouneau ca în cadrul celui de-al patrulea festival de teatru ce se desfășoară anul acesta să pună în scenă «Alcaldele din Zalamea» de Calderon. Spectacolul prezentat în aer liber, avînd ca decor impunătorul castel Sumiane, s-a desfășurat într-un ritm alert, aproape cinematografic, dar fără a împieta asupra atmosferei și semnificațiilor piesei.

ÎN ACELE ZILE LA MÜNCHEN

•II•

După întrevederea Hitler-Mussolini, înaînte de München.

Konrad Henlein era într-o stare de agitație extremă. După ce guvernul cehoslovac acceptase cererile partidului sudet, fusese nevoie de organizarea unor incidente pentru a întrerupe din nou tratativele. Iar acum se afla în fața unei misiuni delicate. De la Berlin sosise un ofițer din serviciul lui Canaris, pentru a dirija la fața locului toate acțiunile partidului sudet. În plus, prin intermediul ambasadei naziste din Praga, sosise următoarea instrucțiune pentru conducerea partidului sudet: «Informați-l pe deputatul Kundt că trebuie să ia imediat contact cu slovacii pentru a-i determina să formuleze încă în cursul zilei de mîine cererea lor de autonomie».

O zi mai tîrziu însărcinatul cu afaceri german de la Praga informa Berlinul că fuseseră stabilite contacte cu partidul popular slovac de nuanță clericalo-fascistă și că acesta își formulase pretențiile în sensul preconizat. Totuși erau necesare noi eforturi în această direcție.

DEMERSURI

La Londra, Chamberlain a convocat de urgență o ședință a cabinetului britanic pentru a fi examinate în cadrul acesteia rezultatele călătoriei sale. Era prezent și lordul Runciman, chemat în grabă de la Praga. La 18 septembrie au sosit în capitala engleză premierul francez Daladier și ministrul de externe, Georges Bonnet.

A urmat, după cum era de așteptat, o presiune conjugată asupra cehilor. Pragăi i-a fost prezentată o declarație comună a celor două guverne. «Sîntem convinși că, după recentele evenimente, situația a devenit de așa natură încît regiunile locuite în principal de germanii sudeți nu mai pot fi în mod real menținute în interiorul frontierelor statului ceh fără a se risca compromiterea intereselor Cehoslovaciei ca atare și ale păcii europene».

Declarația anglo-franceză cerea primirea unui răspuns urgent pentru ca Chamberlain să-l poată supune lui Hitler în cursul întrevederii ce urma să aibă loc la Bad Godesberg.

Prin demersuri paralele, Londra și Parisul au «sfătuit» guvernul cehoslovac să nu adopte nici un fel de contramăsuri legate de știrile privitoare la mișcările de trupe germane de la frontieră.

Încorporarea regiunii sudete era considerată o chestiune ca și terminată. Departamentul economic, consemnînd consecințele economice ale acestui act, se referea la creșterea producției germane de lemn și cărbune. «În situația noastră actuală, avantajele predomină». Iar în continuare urma un pasaj semnificativ.

«O uniune economică între Reich și Cehoslovacia (după înglobarea regiunii sudete — n.r.) va fi de asemenea avantajoasă pentru noi din punct de vedere economic. Totodată ea va echivala cu o abandonare a independenței economice și într-o largă măsură și politice a Cehoslovaciei...».

Putea oare Cehoslovacia să accepte declarația anglo-franceză? «Aceasta ar însemna — a răspuns guvernul de la Praga — ca mai devreme sau mai tîrziu întreaga Cehoslovacie să fie plasată sub dominația completă a Germaniei».

Întîlnirea de la Bad Godesberg nu-și avea însă sensul fără ca premierul englez să fie în posesia acceptării cehoslovace. Reprezentanții Angliei și Franței au făcut noi demersuri ultimative la Praga. În 1957 a fost făcut cunoscut conținutul exact al acestor demersuri. Londra și Parisul îi amenințau pe cehi cu riscul declanșării unui război mondial în cazul că aceștia nu ar accepta cedarea regiunii sudete. În plus, Pragăi i se declara că Anglia și Franța nu o vor sprijini...

În aceste condiții grele guvernul ceh a trebuit să capituleze. La 21 septembrie președintele Beneș a acceptat planul anglo-francez. A doua zi guvernul și-a dat demisia.

*

Hitler se pregătea și el pentru Bad Godesberg. Intenția lui era de a-l menține și pe mai departe pe Chamberlain în genunchi.

În timp ce oficiosul nazist «Volkischer Beobachter» publica un amplu articol care «demonstra» că «Cehoslovacia trebuie să dispară complet», provocările împotriva ei luau amploare. Unitățile de comando create pe teritoriul Germaniei hitleriste atacau punctele de frontieră. La 21 septembrie Goebbels și Göring primeau rapoarte despre atacarea bastionului Masaryk și a punctului vamal Neuendorf, care a fost complet distrus de un incendiu. «Doi cehi uciși, doi — prizonieri. Noi n-avem nici o pierdere...» — consemna nota.

MOMENTUL GODESBERG

Chamberlain a sosit în micul orășel renan Bad Godesberg în după-amiaza zilei de 22 septembrie. Ca reședință i-a fost ales Petershof Hotel. Întrevederile cu Hitler au avut loc însă la Hotel Dressen, pe celălalt mal al Rinului. Convorbirea Hitler-Chamberlain a fost consemnată de același Schmidt. Textul, deși redus, este deosebit de semnificativ pentru maniera dictatorului nazist de a-și promova politica. Reținem din însemnările lui Schmidt.

Chamberlain: După negocieri laborioase am reușit să fac să se admită, în principiu, nu numai de către cabinetele englez și francez, dar și de către guvernul cehoslovac, ceea ce führerul mi-a cerut în cursul ultimei întîlniri.

Hitler: Aș dori să mulțumesc sincer domnului prim-ministru pentru eforturile depuse în vederea unei soluții pașnice a problemei cehe... Dar cu regret trebuie să declar că acest proiect nu mai poate fi menținut.

Și, premierului englez stupefiat, Hitler îi declară deschis că lucrurile nu se mai pot limita numai la cererile germane.

— În cursul întrevederii de la Berchtesgaden am declarat d-lui prim-ministru că sînt în primul rînd purtătorul de cuvînt al germanilor. Dar cred de datoria mea să atrag atenția domniei-sale și asupra cererilor altor naționalități din Cehoslovacia, adăugînd că toate aceste cereri se bucură de întreaga simpatie a Reichului german și că nu va fi restabilit calmul în Europa centrală pînă cînd aceste naționalități nu-și vor fi văzut revendicările satisfăcute.

Și, în continuare, Hitler declară:

— Oricum, problema sudetă trebuie să fie reglementată definitiv și complet înainte de 1 octombrie.

Chamberlain își reia argumentarea. Din nou face istoricul problemei. Amintește despre Berchtesgaden. Declară că nu poate înțelege atitudinea lui Hitler:

— Pentru a ajunge la rezultatul actual mi-am pus în joc toată cariera mea politică...

Întrevederea s-a terminat fără nici un rezultat. Cel mult faptul că se subînțelegea o eventuală întîlnire a doua zi.

Hitler voia să forțeze mîna Angliei. În aceeași zi de 22 septembrie, în urma unor indicații primite din Berlin, unitățile de comando și grupurile militare ale naziștilor sudeți organizau noi incidente pe teritoriul cehoslovac. Hitler dă personal ordinul ca unitățile de comando să ocupe unele puncte din regiunea sudetă. Presa mondială, edițiile de dimineață și de după-amiază ale ziarelor publicau în permanență știri alarmante din Cehoslovacia.

*

A doua zi dimineață, Hitler primește la reședința sa o scrisoare din partea lui Chamberlain, care se afla la Hotel Petershof. Premierul britanic, pe un ton mult mai concesiv, îi scrie lui Hitler:

Conferința de la München: Chamberlain, Daladier, Hitler, Mussolini.

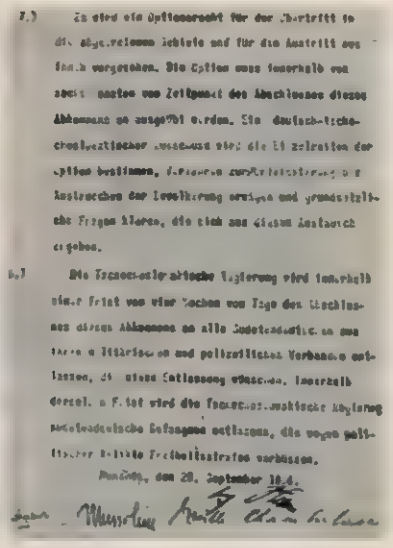

Ultima filă a acordului de la München semnat de cei patru participanți.

«Sînt gata să remit guvernului cehoslovac propunerile dv. teritoriale pentru a putea examina frontiera provizorie pe care o sugerați». Chamberlain vede singura dificultate în faptul că Hitler cere intrarea imediată a trupelor naziste în regiunea sudetă.

— Chiar dacă aș considera de obligația mea să transmit acest plan guvernului ceh, sînt convins că nu-l va găsi în conformitate cu spiritul acordului pe care noi și guvernul francez i l-am recomandat și el l-a acceptat.

El îi cere astfel lui Hitler... să mai aibă răbdare:

— Ținînd seama de faptul că principiul în sine nu este pus la îndoială și că germanii sudeți vor fi alipiți Reichului, problema pe care trebuie s-o reglementăm imediat constă în a ști în ce fel legea și ordinea pot fi menținute în timpul cît va fi pusă la punct cedarea teritoriului.

Hitler a înțeles că Chamberlain și-a mai rezervat un spațiu de manevră. De aceea, scrisoarea de răspuns pe care i-a expediat-o premierului englez în după-amiaza aceleiași zile nu se abătea nici cu o iotă de la poziția adoptată cu o zi înainte. Acuzîndu-i pe... cehi că ar intenționa să nu respecte acordul privind cedarea regiunii sudete, Hitler recurge din nou la atacarea punctului sensibil al diplomației britanice — amenințarea cu războiul.

Amenințarea își făcu efectul. În aceeași seară a avut loc a doua întrevedere între Hitler și Chamberlain. Întrevederea s-a desfășurat în general sub semnul unui dictat. Hitler i-a înmînat lui Chamberlain o notă cuprinzînd cererile formulate anterior. Chamberlain n-a făcut decît să revină la aceleași argumente:

— Nu pot crede că führerul, pentru o chestiune de cîteva zile (just for the sake of a few days), este gata să compromită toate șansele unei colaborări între Germania și Anglia.

Cererile lui Hitler erau formulate de așa manieră încît chiar Chamberlain le-a calificat drept ultimatum.

Nota remisă de Hitler lui Chamberlain — document care s-a păstrat și în arhiva secretă germană — era însoțită de o hartă pe care erau însemnate cu roșu teritoriile ce urmau a fi cedate imediat (pînă la 1 octombrie) Germaniei naziste și cu verde teritoriile unde urma să fie organizat un plebiscit care să decidă asupra viitorului acestora.

Henderson ar fi exclamat, se pare: «Diktat», dar Hitler i-a ripostat: «De fapt este vorba de un memorandum...»

Pentru Praga nu mai era nici un dubiu: tranzacția anglo-germană însemna sacrificarea independenței Cehoslovaciei. În seara zilei de 19 septembrie Beneș l-a primit pe conducătorul comunist Gottwald. Acesta i-a adus la cunoștință poziția fermă și hotărîtă a Partidului Comunist, a oamenilor muncii, de a apăra țara. Beneș l-a asigurat pe Gottwald că orice capitulare este exclusă. Totuși președintele avea un aer abătut.

În acele zile la Praga a avut loc o mare manifestație populară împotriva politicii hitleriste. Acțiunea, la care au participat mii de oameni, s-a deschis în sunetele imnului cehoslovac. Toți cei prezenți au cerut, după cuvîntarea lui Gottwald, ca guvernul să reziste presiunii deșănțate a hitlerismului.

Într-o telegramă trimisă din Moscova, la 20 septembrie, V. Potiomkin — comisarul adjunct pentru afaceri externe — îi dădea reprezentantului plenipotențiar sovietic la Praga următoarele instrucțiuni: «La întrebarea lui Beneș dacă U.R.S.S. va acorda, conform tratatului, un ajutor imediat și efectiv Cehoslovaciei, în cazul în care Franța va rămîne fidelă și îi va acorda de asemenea ajutorul, puteți da în numele guvernului U.R.S.S. un răspuns afirmativ...»

Franța însă nu mai avea intenția să-și respecte angajamentul luat...

«O PROBLEMĂ A PĂCII ÎN GENERAL»

Reviste, ziare purtînd pe ele date apropiate — septembrie 1938; documente de arhivă strînse și cartonate, avînd încă note ale unor diplomați ai vremii. Arhiva Ministerului de Externe român consemna — prin documente referitoare la acele zile dramatice — acțiunile guvernului român față de presiunile politice și militare asupra Cehoslovaciei. La Geneva, ministrul de externe al României, Comnen, într-o întrevedere cu un reprezentant al guvernului britanic, declara: «România își va îndeplini cu sfințenie obligațiunile sale contractuale». Practic, aceasta însemna un protest — exprimat prin reprezentanții diplomatici români în Germania și Italia — împotriva pretențiilor formulate față de Cehoslovacia. România își îndeplinea în felul acesta obligațiile asumate ca membru al Tratatului micii înțelegeri.

Telegramele lui Fabricius — ministrul german la București — aveau un ton nervos, oglindind nemulțumirea față de reacția României. Rapoartele sale din București au provocat o reacție promptă a Berlinului. Ribbentrop nu a lăsat misiunea aceasta unuia dintre subsecretarii săi de stat, ci l-a convocat personal pe ministrul României la Berlin pentru a exprima «regretul profund» față de atacurile din presa română...

Într-adevăr, ziarele românești scriau mult despre Cehoslovacia. «Tratatele au fost călcate în picioare — scria Nicolae Iorga în «Neamul Românesc» — națiuni au fost prăvălite de la culmea la care se credeau ajunse definitiv într-o situație de umilință și nesiguranță». «Universul», «Timpul», alte ziare înregistrau protestul opiniei publice împotriva soartei ce era rezervată Cehoslovaciei.

Printre aceleași documente de arhivă se păstrează o declarație făcută de ministrul Cehoslovaciei la București, ministrului de externe român: «Guvernul cehoslovac nu va uita niciodată serviciile imense aduse de România în timpul actualei crize...».

Opinia publică românească se ralia cauzei drepte a poporului cehoslovac. Un important număr de intelectuali români au transmis președintelui Republicii Cehoslovace un mesaj de respect și afecțiune.

Partidul Comunist Român continua să sublinieze grava primejdie pe care o prezenta pentru România politica de concesii față de expansionismul hitlerist. «După München — scria „Scînteia" — cu creșterea influenței statelor fasciste în răsăritul Europei, existența însăși a României și independența ei națională sînt grav primejduite dinafară».

Într-o broșură editată de P.C.R. scria: «La München s-a comis o crimă la adresa păcii. Crima de la München se încadrează în lunga listă de capitulări față de provocatorii de război ai fascismului internațional». Iar «Lupta de clasă»: «Problema Cehoslovaciei este o problemă a păcii europene centrale, este o problemă a păcii în general, precum și a existenței independenței naționale a tuturor popoarelor din sud-estul Europei și din Balcani».

Acțiunile deschise ale muncitorimii din centrele industriale și din alte orașe din țară, demonstrațiile de simpatie și sprijin față de poporul cehoslovac au dat expresie luptei poporului român alături de poporul cehoslovac în momentele grele ale soartei acestuia. Acest crîmpei de istorie a însemnat totodată un real examen al prieteniei dintre cele două popoare, al tradițiilor comune de colaborare.

LONDRA EXAMINEAZĂ

La 25 septembrie, Daladier și Georges Bonnet au sosit la Londra, la invitația lui Chamberlain, pentru o nouă trecere în revistă a situației.

Georges Bonnet reconstituie astfel momentul în memoriile sale: «Confe-

ÎN ACELE ZILE LA MÜNCHEN

·II·

Henlein (dreapta), lider al sudeților din Cehoslovacia și executor al ordinelor lui Hitler.

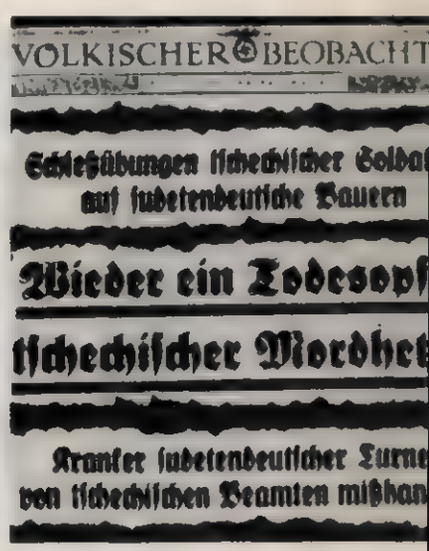

Titluri provocatoare în presa nazistă.

rința a fost dramatică deoarece noi considerăm că șansele păcii sînt extrem de fragile. Miniștrii francezi au declarat că memorandumul de la Godesberg — de altminteri respins de Beneș — este inacceptabil. Chamberlain a afirmat că va face un suprem efort pentru menținerea păcii. El îl va trimite la Berchtesgaden pe colaboratorul său, Sir Horace Wilson, cu o scrisoare, invitîndu-l pe Hitler să accepte negocierile și să nu recurgă la forță...»

De fapt misiunea lui Horace Wilson era de a-l determina pe Hitler ca în discursul ce urma să-l rostească la 26 septembrie, la Sportpalast, să nu rupă punțile.

În acea seară, în discursul său Hitler nu a făcut însă decît să-și afirme condițiile sale ultimative, puse practic nu numai Cehoslovaciei, ci și Angliei și Franței:

— Dacă guvernul ceh nu va ceda singur întreaga regiune sudetă pînă la 1 octombrie, Germania o va ocupa la acea dată...

După cum remarca și ambasadorul Henderson: «După acest discurs părea imposibil ca el să revină asupra cuvintelor sale».

ULTIMATUMUL

Manevrele diplomatice au continuat, dar nicidecum în detrimentul lui Hitler. O nouă întrevedere a lui Hitler cu Horace Wilson (la 27 septembrie), purtător al unui nou mesaj din partea lui Chamberlain, oferă cadrul unor amenințări nedisimulate:

Hitler: Deci, de azi într-o săptămînă războiul general va izbucni.

Declarația și-a făcut efectul. În aceeași zi, la Berlin au sosit două proiecte: unul englez și unul francez. Ambele prevăd «ocuparea simbolică» a unei părți din regiunea sudetă de către trupele naziste, pînă la reglementarea definitivă a cedării întregului teritoriu. O nouă și serioasă concesie făcută lui Hitler.

La 27 septembrie Hitler îi expediază lui Chamberlain o nouă scrisoare în care îi dă din nou mînă liberă «pentru continuarea eforturilor de pace...»

Răspunsul lui Chamberlain nu s-a lăsat așteptat: «Sînt gata, dacă doriți, să vin imediat la Berlin pentru a discuta, împreună cu dv. și cu reprezentanții guvernului ceh, ca și cu reprezentanții Franței și Italiei, măsurile ce trebuie luate în vederea cedării...»

Ideea unei conferințe Londra-Paris-Roma-Berlin nu era nouă și mai ales nu-i aparținea lui Chamberlain. Ea fusese propusă mai demult, firește pe canalele diplomatice, de ambasadorul Henderson.

Londra a făcut un demers asemănător și la Roma, unde a găsit sprijin. Hitler acceptă și el. La 29 septembrie presa a dat publicității comunicatul oficial.

CONFERINȚA DE LA MÜNCHEN

Într-un fel, Conferința de la München a început înainte de întrunirea propriu-zisă a celor patru oameni politici. Hitler l-a întîmpinat pe Mussolini la frontieră, punînd la punct cu acesta în tren, în drum spre München, o strategie comună.

Conferința s-a deschis la ora 12,45, la Casa Brună din München. În aceeași dimineață, cu avioane separate, sosiseră Daladier și Chamberlain.

Hitler a vorbit primul, reluînd tezele diplomației naziste:

— Existența Cehoslovaciei în actuala sa formă reprezintă un pericol pentru pacea europeană... În interesul păcii europene, problema trebuie rezolvată în termenul cel mai scurt prin executarea promisiunii de transfer făcute de guvernul ceh...

Și Hitler definește misiunea conferinței — și anume de a sancționa trecerea imediată a zonei sudete în stăpînirea Germaniei.

Chamberlain, sperînd însă într-un «succes personal», a declarat imediat după Hitler că reuniunea a oferit Europei «un răgaz». O idee de care avea să se cramponeze pînă la moarte — ca de altfel toți politicienii münchenezi.

A urmat apoi «cartea cea mare» a conferinței — declarațiile lui Mussolini:

— Putem considera că acordul este realizat din punct de vedere teoretic și acum a mai rămas doar să-l transpunem în practică. Propun o procedură accelerată — a spus, prezentînd un proiect de acord final.

De fapt proiectul nu-i aparținea. Potrivit precizărilor făcute mai tîrziu, la procesul de la Nürnberg, de Erich Kordt — fost funcționar al ministerului de externe nazist, care a luat notele stenografice la a doua ședință a Conferinței de la München — Weizsäcker, împreună cu Neurath și Göring, elaborase un text concis cuprinzînd condițiile posibile ale unui compromis. Göring i-a supus proiectul lui Hitler, care l-a parcurs rapid și i-a spus: «Bine, este acceptabil». Weizsäcker i l-a comunicat ambasadorului italian Attolico. Acesta a plecat de urgență să-l întîmpine pe Mussolini, care se afla în drum spre München. Și, după ce Conferința de la München s-a deschis..., Mussolini, spre marea surpriză a unor persoane de față, a prezentat proiectul ca aparținîndu-i.

Prima reuniune de la München și-a desfășurat lucrările, prin urmare, pe baza acestui document elaborat în anturajul lui Hitler. Potrivit conținutului acestuia, vinovații pentru agravarea situației internaționale deveneau... cehii.

Reținem din stenograma conferinței:

Daladier: Guvernul francez nu va tolera în această chestiune nici o manevră de tergiversare din partea guvernului cehoslovac.

Hitler: Dacă va trebui să cerem pentru orice detaliu aprobarea guvernului ceh, nu putem spera într-o soluție înainte de 15 zile.

Chamberlain: Nici eu nu sînt de părere că trebuie așteptat.

Mussolini: Nu cred că este posibil să așteptăm un reprezentant ceh. Marile puteri trebuie să-și asume garanția morală că evacuarea va avea loc și că nu vor fi distrugeri. Ele trebuie să sempaleze la Praga că guvernul ceh trebuie să accepte cererile și că, în caz de refuz, va trebui să suporte consecințele militare ale acestei atitudini.

După-amiază, la orele 16,30, a avut loc a doua reuniune a celor patru. Discuția a fost înlocuită prin examinarea, punct cu punct, a proiectului «italian». Textul definitiv al acordului a fost gata pentru semnare la orele 23. Ultimul a vorbit Chamberlain, care enunța «satisfacția pe care o vor provoca popoarelor interesate rezultatele de la München».

Ce prevedea acordul?

La primul punct — evacuarea regiunii sudete trebuia să înceapă la 1 octombrie. Punctul doi fixa termenul final al evacuării de către Cehoslovacia — 10 octombrie. În baza punctului patru — trupele germane trebuiau să pătrundă de la 1 octombrie în regiunea sudetă «preluînd-o treptat».

Soarta Cehoslovaciei era pecetluită. Hitler primise un cec în alb pentru politica sa, obținînd tot ce își propusese. La 5 octombrie, președintele Beneș își dădea demisia, iar peste cîteva luni trupele naziste, sfidînd orice urmă de «garanții», ocupau întreaga țară.

Sergiu VERONA

UMOR de Neli COBAR

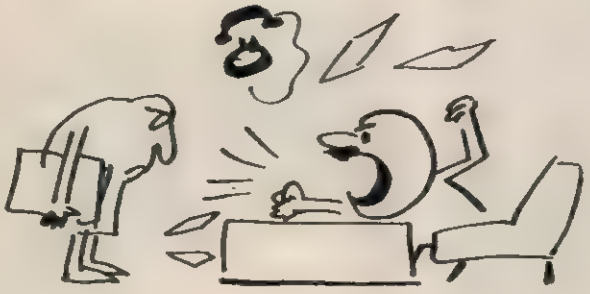

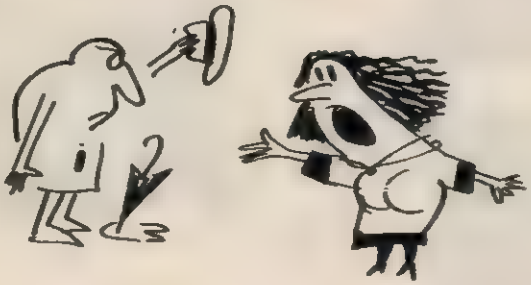

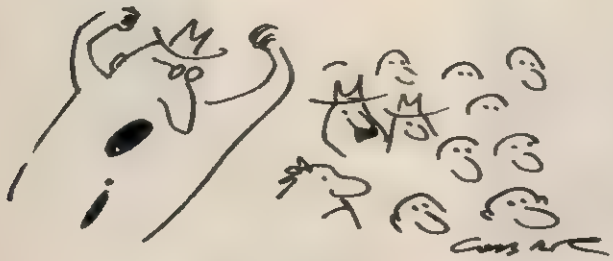

DE CE MERGE EL LA MECI

ZOO... FĂRĂ CUVINTE

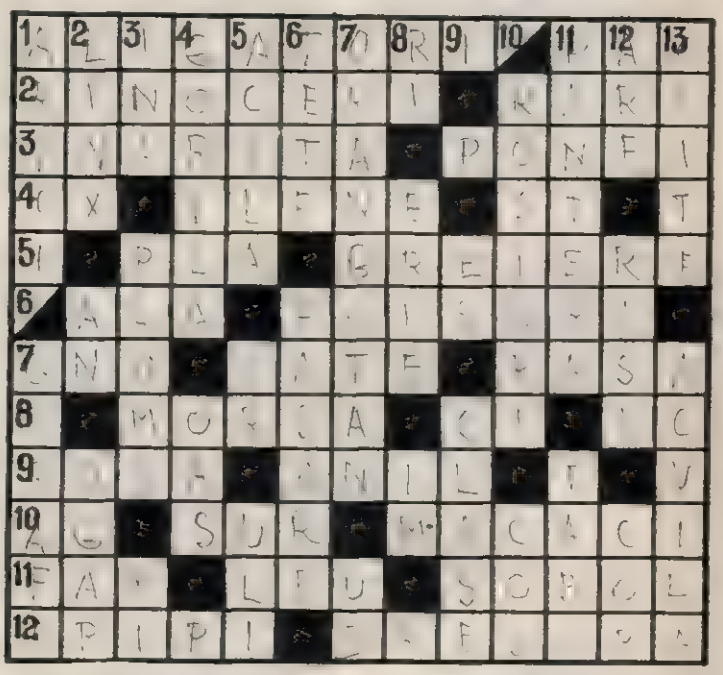

ORIZONTAL: 1) Pling cu lacrimi de... crocodil — Un cal însemnat. 2) Înorogi... ionescieni — O «...avisz»! 3) Consumatoare înaripată de in — Căluți. 4) Chix! — Nume feminin — Nici o vorbă! 5) Unitate de plasticitate — Țir! 6) Balaur oltenesc — După ou și înaintea găinii (pl.). 7) Specie de antilope — Marinari de apă dulce — Bărbierită... în temă. 8) Un fel de focă — Cuci! — Pană. 9) Cam ca o... rasă — Planta indigoului. 10) Argint — Gri — Se maimuțăresc. 11) Familie (abr.) — Stăpîn al fiarelor — Merge cu capul în pământ. 12) Se desfășoară-n zbor — Educație la obiect.

VERTICAL: 1) Urzică animală — Ține capul sus. 2) Ris în toată regula — 1968 — Merge pe urmele altora. 3) Diminutiv feminin — Spaima vînatului — Colț de mistreț! 4) Maimuțoi — Ținut în nordul țării. 5) Acvilă! — Ris! — Vultur (pop.). 6) Musca somnului — Zburătoare. 7) Face echilibristică în junglă — Ca peștele în apă! 8) Cari! — Lac în S.U.A. — Pământ și apă. 9) Se întoarce! — Săli de școală. 10) Cavalerişti (od) — Dus la piață. 11) Baghera! — Strict interzis. 12) Posedă — Veselii pădurii — Ansamblu muzical. 13) Cațe — Printre vulturi.

Toma MICHINICI

Dicționar: PLA, ANIL, ERIE.

Dezlegarea jocului «APA» apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) ROBINET — SIFON. 2) INUTILITATE — E. 3) UD — ALESE — ARCA. 4) ILL — VASE — MUG. 5) INDICA — APA — RR. 6) NE — AA — ST — BEGA. 7) C — M — ISCUSITA. 8) ICAR — MARE — CTG. 9) NARAT — PATA — OU. 10) T — INOTA — IMPAR. 11) AINI — ATELIERE. 12) TEATRU — LAC — ES.

Carcasa lui «250» nr. 2 prinde contur.

Măsurarea cu o precizie... micronică a vilbrochenului (arborele cotit), această piesă de bază a motorului locomotivei.

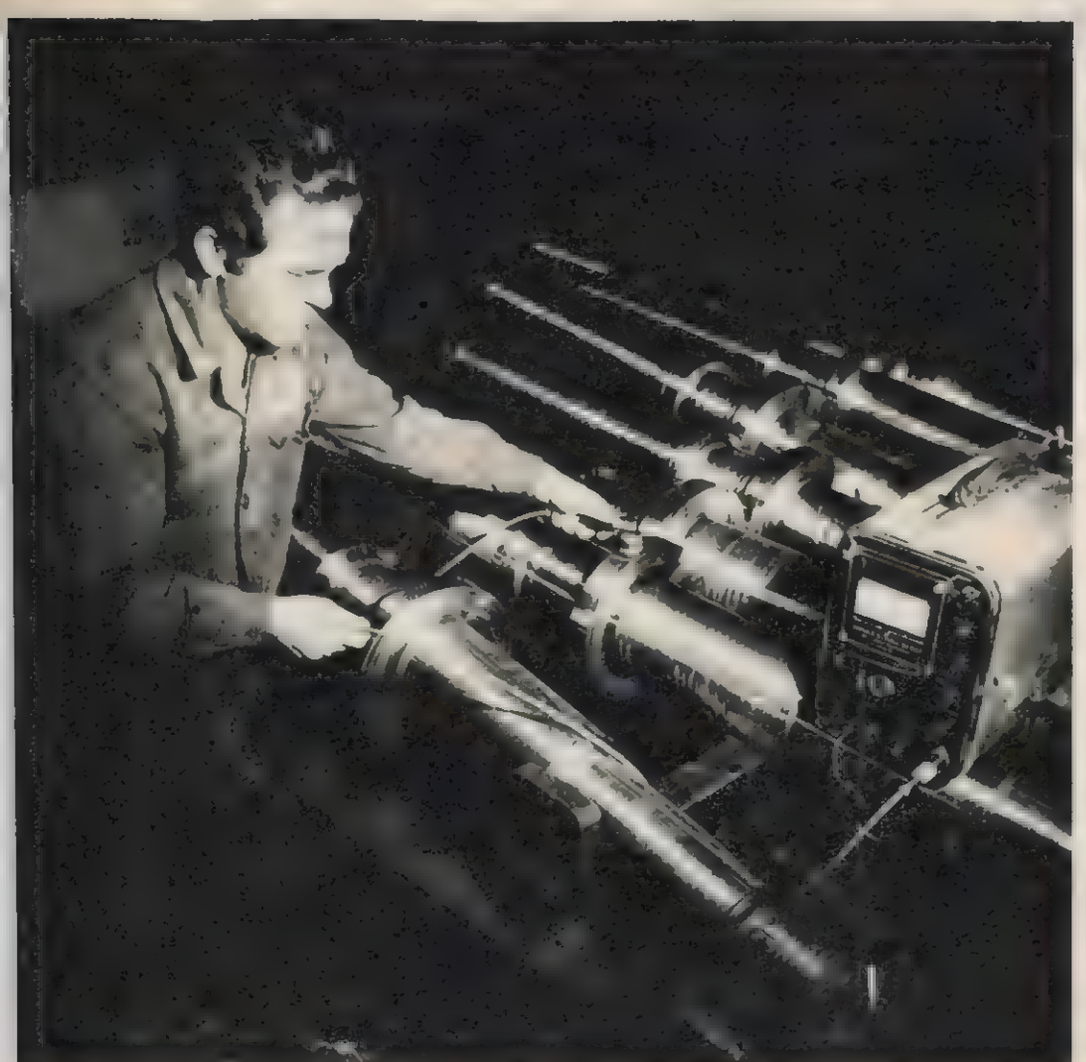

Un «ochi» infailibil: oscilograful pentru controlul ultrasonic al fuselor de osii.

«250 HP» SEMNAL VERDE

Text de H. MIHAI — Fotografii de A. OSMULCHIEVICI

Recent, de pe porțile celei mai mari întreprinderi bucureștene, uzinele «23 August», a ieșit, în prima cursă de probă, prototipul locomotivei diesel-electrice cu transmisie hidraulică de 250 H.P. S-a consumat astfel ultimul act al unei neîntrerupte și febrile activități de cercetare, proiectare și execuție, în care au fost antrenate forțele de prim rang ale uzinei, ingineri, maiștri, muncitori cu înaltă calificare, eforturi convergente ce au dus în final la această reușită de anvergură a industriei noastre. La ora cînd scriem aceste rînduri, pe calea ferată București-Oltenița dieselul de 250 H.P. circulă în succesive curse de probă care, solicitîndu-l la maximum, au dat același răspuns: locomotiva, aparatele de bord, funcționează perfect!

De fapt, biografia atît de recentei locomotive «diesel 250» nu poate fi despărțită de cea a mult mai vîrstnicei «120», locomotivă care de cîteva decenii străbate căile noastre ferate, dar ale cărei performanțe, devenite modeste în contextul traficului modern, au făcut-o din ce în ce mai ineficientă. În 1956 s-a renunțat la fabricarea acestei locomotive și s-a trecut la studii complexe care aveau ca scop modernizarea ei în întregime, de fapt crearea unei complet alte mașini, cu performanțe superioare din toate punctele de vedere. După ani de studii, proiectări și execuții de diverse tipuri posibile, s-a ajuns la soluția finală: mărirea capacității lui «120» și a unui tip intermediar, locomotiva de 220 H.P., folosită pentru ecartament îngust. Astfel s-a născut noua locomotivă care pe lîngă o serie de calități net superioare (posibilități de manevrare sporite, posibilități de a fi folosită atît pentru traficul mic, de pînă la 100 km distanță, cît și în cadrul celui interuzinal), posedă fundamentala particularitate de a fi acționată prin transmisie hidraulică și nu mecanică, procedeu foarte economicos care aproape o singularizează în contextul construcțiilor de acest gen pe plan mondial.

— Calitățile locomotivei cu transmisie hidraulică, diesel-250 H.P., o vor pune rapid în atenția specialiștilor din țară și străinătate, ne confirmă ing. Ion Răduț, șeful sectorului «Cercetări-dezvoltări». Concepută pentru manevrarea de vagoane pe căile ferate normale (unde poate dezvolta o viteză medie de 45 km/oră, trăgînd 400 t), locomotiva va putea fi folosită însă după necesități și pentru remorcarea unor vagoane de pasageri pe linii secundare. Parametrii ei (puterea mărită a motorului, schimbarea, după cum am mai amintit, a transmisiei mecanice cu un convertizor hidraulic, îmbunătățirea radicală a sistemului de comenzi) interesează deja o serie de firme din R.D.G. și R.A.U. Se profilează de asemenea posibilitatea unor contracte cu o serie de țări din Asia. Avem în fabricație un prim lot de 30 locomotive de acest gen, după care, evident, ne vom extinde.

*

După cum se vede, la uzinele «23 August» premierele nu se lasă așteptate. Locomotiva, care în următoarele zile va porni pe liniile ferate ale țării remorcînd cu viteză constantă sute de tone, nu este decît o singură piesă, e drept, poate cea mai reușită, a unui șirag prestigios care cuprinde locomotive de 350-450 H.P. (pentru ecartament îngust, folosite mai ales în industria forestieră), de 700 și 1 250 H.P., adevărați bolizi cu putere de remorcare de mii și mii de tone.

Dar se pare că «mezinul» va avea, măcar pentru o anumită perioadă, cea mai mare căutare. Reușita construcției sale — definită ca «rotundă» de unul din «nașii» săi principali, ing. specialist Ion Dumitrache — în sensul marilor calități de manevrare și a economicității sale, a adus-o în această postură demnă de invidiat.

Mîile de muncitori ai acestei uriașe uzine, în care metalul se transfigurează în mașini de o atît de înaltă perfecțiune, îi urmăresc, ca de altfel noi toți, cu legitimă mîndrie primele curse, primele galopuri pe magistralele de oțel ale patriei.

Dieselul-electric de 250 H.P., gata de start!

Pupitrul de comandă al locomotivei, dotat cu cele mai moderne aparate, garantează o execuție promptă a comenzilor

reflector științific

NOI HĂRȚI GEOLOGICE ALE ROMÂNIEI

Harta geologică a României la scara 1:200 000 — alcătuită în cadrul Institutului geologic, după mai mulți ani de muncă — este o realizare remarcabilă pe plan științific și editorial. Reprezentînd o sinteză a tot ce s-a acumulat ca date geologice în decursul anilor, ea este o hartă modernă, exprimînd ultimele puncte de vedere asupra stratigrafiei și structurii subsolului țării, reflectate și în secțiunile și coloanele stratigrafice care însoțesc harta propriu-zisă.

«Cu această hartă se încheie o etapă — arată ing. Marcian Bleahu, director adjunct științific la Institutul geologic — și orice se va face de aici înainte în acest domeniu va trebui să aibă această hartă ca punct de plecare și de referință. Ce va urma? Desigur că hărți mai detaliate. Deoarece scara 1:100 000 este prea apropiată, se va trece direct la 1:50 000. La astfel de hărți se lucrează deja în cadrul Institutului geologic și este probabil ca în cursul anului 1969 să înceapă să apară primele foi. Totodată, pe măsură ce se vor realiza patru foi la scara 1:50 000, se va tipări și reducerea la scara 1:100 000. Elaborarea acestor hărți va ocupa însă *mai multe generații de geologi*, căci la scara 1:50 000 țara este acoperită de circa 900 de foi!»

Pe lîngă hărțile geologice generale, există la Institutul geologic preocupări multiple și pentru hărți speciale, în curs de redactare sau în perspectivă. Să amintim doar cîteva:

Atlasul geologic la scara 1:1 000 000. Editarea lui se va încheia în 1970.

Harta hidrogeologică a țării este o altă inițiativă a Institutului geologic. Ea este menită să dea informații generale asupra pînzelor de apă și să furnizeze elementele necesare pentru proiectarea alimentărilor cu apă. Ținînd seama de acest scop, s-a ales scara 1:100 000 și s-a început cu zonele de cîmpie, unde problema alimentării cu apă este acută.

Harta solurilor la scară medie constituie o altă preocupare — am putea spune tradițională — a Institutului geologic; pedologia românească, a făcut primii pași în acest institut...

ORA EXACTĂ, ORA CUARȚULUI

Japonia este pe punctul de a întrece Elveția într-un domeniu oarecum neașteptat, și anume acel al artei ceasornicăriei. Artă care, firește, în zilele noastre este strîns împletită cu tehnica cea mai înaintată. Și, fapt încă mai remarcabil, «pierderea de viteză» a producătorilor elvețieni se înregistrează într-un sector deosebit de important, mai ales pentru implicațiile sale viitoare: ceasurile cu cuarț, de mare precizie.

De fapt «mare», în cazul de față, reprezintă o palidă reflectare a realității, întrucît este vorba de o aproximație de maximum o secundă pe lună. Rezultatul trebuie comparat cu cele mai bune performanțe pe plan mondial ale ceasurilor tradiționale: o aproximație, în cel mai fericit caz, de 4—5 secunde pe zi. Dar chiar și această ultimă realizare este excepțională. De aceea, se poate afirma că aproximația pe un an a «nouilor veniți» egalează aproximația pe o zi a unui excelent ceas «convențional», cu arc.

Să menționăm în treacăt că doar orologiile atomice, cu care sînt înzestrate observatoarele astronomice, dau rezultate superioare, dar aceste mecanisme sînt atît de costisitoare și de complicate încît nu interesează, și nu vor interesa probabil niciodată, piața ceasornicelor. În adevăr, este greu de închipuit că un om obișnuit va avea vreodată nevoie, în activitatea sa de toate zilele, de un ceasornic care să rămînă în urmă cu maximum o secundă la un secol...

Pentru a reveni la ceasurile cu cuarț, trebuie spus că modul lor de funcționare este în principiu foarte simplu, dar că nu și-a putut găsi o concretizare practică decît în urma progreselor micromin iaturizării. Un cristal de cuarț de 2 cm lungime vibrează cu 8 000 perioade pe secundă, deci mai multe circuite electronice sînt necesare pentru a «diviza» această frecvență, aducînd-o la cea dorită: una pe secundă. Această treabă o fac 60 de transistoare, 80 rezistențe și 50 condensatori, precum și o sursă de curent de dimensiuni subliliputane. În versiunea japoneză se utilizează o pilă cu mercur care furnizează energie timp de un an fără întrerupere.

Firma japoneză «Sucoa Seikoșa» a anunțat — înaintea concurenților elvețieni — prețul primului ceas cu cuarț. Este cam piperat. Așadar, precizia costă... dar este totuși accesibilă.

L. NIȚESCU

O SUTĂ DE MII DE LĂCUSTE...

...se află adunate într-o singură colecție! Ea aparține cercetătorului dr. Kiss Bela, de la catedra de zoologie a Universității din Cluj. În neîncetatele sale peregrinări cercetătorul le-a adunat din peste 300 localități din țară. El a descoperit și 7 specii noi în știința mondială și 21 specii noi pentru fauna României. În bogata colecție sînt reprezentate 170 specii.

Dr. Kiss Bela întreține legături cu specialiști din 17 țări și este autorul a numeroase lucrări publicate în revistele de specialitate din țară și de peste hotare.

Vă prezentăm BATIPLANUL

Oamenii de știință și constructorii din orașul Klaipeda, R.S.S. Lituaniană, au realizat un nou aparat de cercetare submarină la mare adîncime: batiplanul. El este destinat în special cercetărilor piscicole. Cu ajutorul lui se poate controla funcționarea la adîncime a dragelor cu plasă de pescuit, comportarea peștilor, se pot face filmări subacvatice etc.

Pilotul-observator poate manevra cu ușurință aparatul, atît pe verticală cît și pe orizontală; prin cele patru ferestre circulare ale aparatului el efectuează observații științifice, eventual filmări.

Primul batiplan a trecut cu succes probele tehnice și acum este folosit în cercetările subacvatice din Marea Baltică.

NOI STUDII DESPRE OMUL DE LA VOLAN

Dr. Grattan, de la Laboratorul de cercetări rutiere al Marii Britanii, studiind un mare număr de accidente de automobil, a ajuns la concluzia că în producerea lor un rol însemnat îl joacă anumite boli cronice ale conducătorilor auto respectivi. O concluzie oarecum surprinzătoare, deoarece, deși se știa că starea fizică a omului de la volan influențează în mod nemijlocit asupra modului de conducere, accentul cădea pe stări trecătoare (ebrietate etc.). De data aceasta vinovății par a fi și asemenea afecțiuni cronice ca diabetul, astma, boli congenitale, cardiovasculare ș.a.m.d. Astfel, din 311 conducători-auto internați în spitale engleze după accidente de circulație provocate de ei înșiși, 14% sufereau de maladii cronice.

Cercetări ulterioare au fost efectuate și în California, cu rezultate și mai concludente. S-au studiat comparativ 2 602 conducători-auto suferinzi de boli cronice și 922 complet sănătoși, constatîndu-se în final că celor dintîi le revin, proporțional cu numărul lor, de două ori mai multe accidente.

Este adevărat că statistici suedeze par să infirme această concluzie (4,1% din autorii unor accidente sînt suferinzi de boli cronice, în timp ce procentajul respectiv, la cei sănătoși, se ridică la 7,7%), totuși cifrele engleze și americane dau de gîndit. Se pare că în S.U.A., în lumina studiilor mai sus-menționate, se va refuza permisul de conducere conducătorilor-auto care nu se bucură de o sănătate perfectă.

Poveste fără cuvinte.

MEF

PUPITRUL ȘCOLAR

BACĂU

util
ieftin
dimensiuni
convenabile

Pentru copiii dumneavoastră, «Pupitrul şcolar», un produs deosebit, care oferă confortul atît de necesar în timpul studiului. Avînd dimensiuni convenabile, «Pupitrul şcolar» se poate uşor integra în aranjamentul general al apartamentului dv.

Preţ de vînzare:
418 lei — furniruit cu fag
446 lei — furniruit cu nuc.

Rezistentă şi comodă, canapeaua extensibilă SANDA este mult solicitată de cumpărători pentru avantajele pe care le oferă. Avînd dimensiunul convenabile pentru orice apartament, canapeaua extensibilă SANDA se poate transforma după dorinţă într-un pat de două persoane. Sistem de extensie simplu şi uşor de manevrat. Preţuri de vînzare: lei 2 341, 2 535, 2 729, în funcţie de calitatea stofelor folosite.

canapeaua
extensibilă

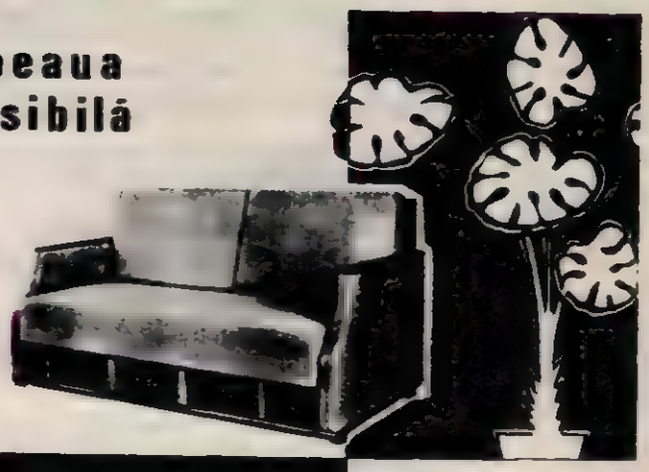

SANDA

rezistentă
comodă

elegantă
modernă
preţ convenabil

SUFRAGERIA **ASTOR**

Realizată din materiale de cea mai bună calitate, furniruită cu mahon şi avînd un fileu decorativ din lamelin, SUFRAGERIA ASTOR conferă apartamentului dv. o notă de bun-gust, eleganţă şi confort.

Preţ de vînzare: *vitrina* — **lei 1 818,** *bufetul* — **lei 1 214,** *masă cu placă extensibilă* — **lei 680,** *măsuţă joasă* — **lei 153,** *scaun tapiţat* — **lei 183.**

telex

TOKYO Piața japoneză este în ultima vreme teatrul unei adevărate bătălii între Franța și S.U.A. pentru vînzările de grîu. Exportatorii francezi au și furnizat 6 000 de tone la un preț cu 12% mai mic decît cel american.

ADDIS ABEBA Potrivit unui acord de cooperare încheiat între Yemen și Etiopia, numeroși tineri yemeniți vor urma cursurile unor școli tehnice etiopiene.

CIUDAD DE MEXICO Datorită unui nou procedeu de stabilire a vechimii unor piese arheologice s-a putut stabili vîrsta unor vestigii valoroase ale unei culturi înfloritoare care a existat în urmă cu 5000 de ani la Teotihuacan.

MOSCOVA Institutul de marxism-leninism și-a îmbogățit arhiva cu unele documente noi, între care figurează un portret al lui Lenin, purtînd autograful acestuia. Portretul a fost dăruit de Lenin ziaristului suedez Otto Grimlund, la Moscova, în urmă cu aproape 50 de ani.

NAPOLI Celebrul vulcanolog francez Haroun Tazieff și echipa sa au reușit să stabilească temperatura lavei în zona eruptivă a vulcanului Etna: 1 070°C.

PARIS După recenta conferință de presă a generalului De Gaulle, ziarele pariziene anunță că referendumul pentru unificarea Senatului și Consiliului economic într-o Cameră consultativă urmează să aibă loc în martie sau aprilie 1969.

MELBOURNE Australia dispune în prezent, la Morea, în Noua Galie de Sud, de prima sa stație de comunicații prin sateliți. La Ceduna urmează să funcționeze curînd o a doua stație.

SAN DIEGO «Argo», vasul american de cercetări oceanografice, a pornit într-o lungă cursă pe întinsul oceanelor Pacific, Atlantic, Indian. Total: 110 000 kilometri.

YOKOHAMA Recenta decizie a Federației producătorilor de perle de a reduce producția, pentru menținerea unor prețuri ridicate, a determinat o scădere corespunzătoare a exporturilor de perle cu nu mai puțin de 8 miliarde yeni.

WASHINGTON Edward Kennedy a fost numit de președintele Johnson în consiliul de administrație al Centrului artistic de spectacole «John Kennedy», în locul devenit vacant prin moartea fratelui său, Robert Kennedy.

ROADELE TOAMNEI

Toamna, în tîrguri, se fac, din vechi timpuri, prețurile roadelor. În tîrgurile țării și-n tîrgurile mari ale lumii. Toamnele noastre, mereu mai bogate, ne-au deprins, de la o vreme, să aflăm, pretutindeni în lume, prețuire. Pentru ce facem, pentru ce gîndim, pentru ceea ce putem de lumii. Așa și-n acest an. La Viena, la Tîrgul internațional, invenții românești au fost premiate cu medalii de aur și argint. La Zagreb, unde întregul tîrg e dominat de silueta instalației de foraj F. 200, în vîrful căreia fluturâ tricolorul românesc, prezența țării noastre a fost primită cu mare interes. La Tîrgul de la Lausanne — cunoscutul «Comptoir Suisse» — unde țara noastră a participat ca «oaspete de onoare», am fost înconjurați de simpatie. La fel și la vechiul Tîrg din Leipzig, și la Brno, și-n alte porți ale lumii...

În timpuri vechi, cînd se statornicea la Buzău tîrgul «Drăgaicii», cînd la răscrucea drumurilor de șes cu cele de munte se strîngea lume peste lume să-și pregătească, prin schimburi, lunile grele de iarnă, prezența era cinstea gospodarului. La tîrg venea doar cine avea cu ce: lînă de la oile coborîte din munte, grîu de soi, vin nou care înghimpa dulce în cerul gurii... Ieri și plugari, vieri și pescari se întîlneau în tîrguri slăvind roadele acestui pămînt și ale vredniciei.

S-au schimbat vremurile, s-au schimbat oamenii, s-au schimbat gusturile, s-a schimbat și înfățișarea tîrgurilor. Alor noastre și ale lumii. Statornică le-a rămas semnificația. La tîrguri vin cei care au cu ce veni, și tîrgurile laudă, prin prețuirea mărfurilor, vrednicia, inteligența, priceperea. Și încă ceva: dorința celor care vin la tîrg de a se înveseli, după cuviință, de la egal la egal, în deplin respect, asupra celor ce vor să cumpere și să vîndă. Căci tîrgurile au fost de cînd sînt ele pe lume, punte între oameni, loc de înțelegere și de bună învoire.

În matca veacurilor, nedezmințit, noi ne urmăm, sub zodie nouă, drumul și crezul. Și-n această toamnă, ca vrednici gospodari, am fost iarăși la marile tîrguri. Am fost pentru că avem cu ce merge, am fost pentru că socotim aceste tîrguri nu numai niște locuri prielnice negustoriei, ci și înțelegerii între oameni. Și pretutindeni unde am fost, am păși cu cinste. Și cu cinste ne-am întors acasă. E cinstea care măsoară roadele toamnelor noastre, mereu mai bogate.

Virgil DĂNCIULESCU

EXPOZIȚIA VULCĂNESCU ÎN ITALIA

Un aspect de la vernisajul expoziției artistului plastic român Mihu Vulcănescu, deschisă în Italia la Cortona în prezența președintelui Senatului, Amintore Fanfani.

Expoziția cuprinde 30 de lucrări, peisaje românești și italiene, ilustrații la «Ghepardul» și o serie de desene dedicate memoriei lui Salvatoare Quasimodo.

În cursul lunii octombrie aceeași expoziție va fi deschisă la Arezzo.

CONGRESUL MEDICAL BALCANIC

Recent a avut loc la Istanbul al IX-lea Congres al Uniunii medicale balcanice. Au luat parte medici din Bulgaria, Cipru, Grecia, Iugoslavia, România, Turcia. De asemeni au fost reprezentate o serie de organizații medicale din alte țări: Academia națională de medicină (Franța), Uniunea medicală mediteraneană latină etc. Lucrările au cuprins rapoarte și comunicări din diverse specialități. Țara noastră a fost reprezentată de acad. prof. dr. C.C. Iliescu, prof. dr. I. Țurai, membru corespondent al Academiei, precum și de mai mulți profesori, cercetători și medici care au susținut comunicări în diferite specialități medicale. În fotografie: președintele celui de-al IX-lea Congres medical balcanic, prof. dr. K.I. Gürkan (Turcia), rostind discursul inaugural.

KNOKKE-LE-ZOUTE, CAPITALĂ A POEZIEI

Proprietate a poetului Gustave Nellens, cazinoul din Knokke-le-Zoute (Belgia) a găzduit între 5 și 9 septembrie cea de-a 8-a Bienală internațională de poezie.

Bienala, ale cărei lucrări s-au desfășurat sub președinția lui Jean Cassou, a prilejuit un schimb larg de opinii și informații menite să descifreze viitorul poeziei, așa cum se întrevede în periodicele de astăzi. (Tema reuniunii din acest an s-a intitulat «Horoscopul poeziei: poezia de mîine în revistele de astăzi».)

Printre participanți s-au numărat poetul Radu Boureanu și criticul literar Constantin Crișan.

În fotografie: poetul de origine română Mihail Steriade, împreună cu poetul de renume mondial Maurice Carême, în fața standului cu publicații literare românești.

COMENTARIU

Sesiunea a 23-a

de Silviu BRUCAN

Zilele acestea s-a deschis la New York a 23-a sesiune a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite. Este totdeauna greu să se facă previziuni sau caracterizări apriorice ale unei sesiuni, deoarece evenimente neașteptate, de care lumea din zilele noastre nu duce lipsă, pot produce schimbări sensibile în atmosfera și direcția dezbaterilor și hotărîrilor Adunării Generale.

Istoria celor 22 sesiuni care au avut loc în perioada postbelică cunoaște numeroase cazuri în care deschiderea lucrărilor sub auspicii internaționale favorabile a fost urmată de dezbateri și rezoluții în spiritul războiului rece și al tensiunii militariste, după cum se pot cita cazuri în care desfășurarea lucrărilor Adunării Generale a urmat un curs invers spre înțelegere și destindere pe arena mondială.

Desigur, eficacitatea Adunării Generale a O.N.U. trebuie apreciată în contextul fenomenului social atît de complex al relațiilor internaționale, care spre deosebire de fenomenele sociale care au loc în interiorul statelor nu sînt controlate de instituții capabile să-și facă respectate deciziile. De aceea, ca organism internațional chemat să promoveze cauza păcii și a colaborării între popoare, O.N.U. se bazează prin excelență pe forța de persuasiune a principiilor Cartei, la care au aderat statele membre ale O.N.U., a legalității internaționale, a conștiinței popoarelor, care reflectă în fiecare epocă gradul de dezvoltare a civilizației umane.

Din acest punct de vedere, chiar dacă nu oglindește integral marile prefaceri ale lumii contemporane, O.N.U. oferă o tribună majoră de exprimare a opiniilor și pozițiilor a 125 state, fapt care nu poate rămîne fără ecou în evoluția relațiilor internaționale.

Printre punctele înscrise pe ordinea de zi a actualei sesiuni, mai multe privesc problema majoră a dezarmării, care rămîne un deziderat primordial, în pofida rezultatelor infructuoase cu care s-au soldat pînă astăzi negocierile de dezarmare. Lucrările Conferinței de la Geneva a statelor nenucleare, ale cărei hotărîri vor fi discutate în Adunarea Generală, au relevat cu deosebită tărie părerea majorității statelor că Tratatul de neproliferare a armelor nucleare trebuie să fie însoțit de măsuri efective de dezarmare, de garanții serioase de securitate și — ca orice tratat cu vocație universală — de acel climat internațional de încredere și legalitate pe care-l poate asigura numai respectarea principiilor fundamentale ale dreptului internațional. Observatorii politici constată în aceste zile că semnarea și mai ales ratificarea tratatului rămîn problematice dacă aceste cerințe nu-și găsesc rezolvarea cuvenită. În privința măsurilor de dezarmare, punctul înscris de Uniunea Sovietică pe ordinea de zi preconizează încetarea experiențelor atomice subterane, sistarea producției de armament nuclear, crearea de zone denuclearizate, retragerea trupelor statelor de pe teritorii străine, desființarea bazelor militare străine, măsuri a căror adoptare ar avea un efect salutar.

Un număr de puncte de pe ordinea de zi se referă la o altă problemă majoră — bătălia împotriva subdezvoltării. Recomandările celei de-a doua conferințe internaționale U.N.C.T.A.D., care a avut loc la New Delhi, organizarea industrializării țărilor în curs de dezvoltare, împiedicarea scurgerii cadrelor de specialiști din țările lumii a treia în țările capitaliste avansate (brain-drain) și lansarea unui nou Deceniu al dezvoltării vor constitui prilejul unei discuții ample și al adoptării unor rezoluții într-un domeniu în care O.N.U. s-a dovedit deosebit de activă.

Situația din Orientul Mijlociu rămîne critică și explozivă atîta timp cît nu se ajunge la o înțelegere pentru lichidarea urmărilor războiului din vara anului trecut și a găsirii unui modus vivendi pentru stabilirea păcii în regiune. Adunarea Generală va relua dezbaterea problemei rămase pe agenda ei pînă la soluționare.

Deși agresiunea americană în Vietnam nu este de competența juridică a O.N.U., în sala Adunării Generale vor răsuna și în acest an vocile reprezentanților popoarelor care condamnă acest război și cer să i se pună capăt.

Discutarea stadiului în care se află lucrările pentru codificarea principiilor fundamentale de drept internațional va prilejui o puternică reafirmare a necesității interzicerii recurgerii la forță sau la amenințarea cu forța, respectării principiilor independenței și suveranității, egalității dintre state mari și mici, neamestecului în treburile interne ale statelor, avantajului reciproc.

Niciodată n-a apărut mai clar omenirii adevărul că numai respectarea scrupuloasă a acestor principii — pentru care România socialistă desfășoară o activitate energică și neobosită — poate asigura pacea și securitatea internațională și acel drept sacru, inalienabil, al fiecărui popor de a-și decide singur soarta.

PLOVDIV

ÎN ZILELE TÎRGULUI DE MOSTRE

Corespondență specială de la Dic. BABOIAN

A devenit tradiție: prima zi a Tîrgului internațional de la Plovdiv coincide cu echinocțiul. Între 22 septembrie și 1 octombrie imensul parc de expoziție (510 000 metri pătrați) își etalează cele aproape 30 de pavilioane moderne și clădiri auxiliare, care — laolaltă cu întinsele standuri în aer liber — constituie o vitrină de dimensiuni neobișnuite, prin fața căreia se perindă într-o singură decadă aproape un milion de vizitatori.

Brătrînul Plovdiv, atît de sobru, potolit, în restul anului, este cuprins în aceste zile — ca de altfel în fiecare an în zilele tîrgului — de o tinerețe acută. După statistici, orașul are 230 000 locuitori, dar după afluența de vizitatori din țară și de peste hotare, la ora aceasta se află în Plovdiv — stabili sau în trecere — peste 300 000 de oameni. Tîrgul se găsește în centrul atenției generale; cea de-a XXIV-a ediție a lui reunește steagurile unui număr de 39 de țări. La această ediție, în cadrul tîrgului funcționează un oficiu românesc de informații economice, cu șase birouri speciale pentru tratative comerciale. În prima zi a tîrgului, imediat după inaugurare, oficiul a fost vizitat de către conducători de partid și de stat bulgari, în frunte cu tovarășul Todor Jivkov, prim-secretar al C.C. al P.C. Bulgar, președintele Consiliului de Miniștri al R.P. Bulgaria.

Ca să vizitezi pe îndelete tîrgul întreg, ai nevoie de cîteva zile. Impresionează, prin forța și dimensiunile lor, exponatele din pavilioanele industriei constructoare de mașini din țara-gazdă cît și din alte țări ca U.R.S.S., R.F.G., Anglia și te cucerește varietatea, prospețimea și coloritul produselor industriei bunurilor de consum — de la textile pînă la produsele alimentare cu care Bulgaria este masiv reprezentată.

Alături de pitoreștile produse de artizanat realizate de meșteri iscusiți din țările arabe, se prezintă vizitatorilor o adevărată paradă a automobilelor, de la practicul Bulgarrenault și noul Moskvici, pînă la bolidul NSU-Prinz și alte limuzine.

Construcțiile mecanice ocupă un loc central în spațiul ce revine țării-gazdă. Pe o suprafață de 17 000 metri pătrați sînt expuse 3 000 de mostre, dintre care 70 noutăți de ultimă oră. Industria chimică bulgară prezintă, prin 80 de întreprinderi participante, peste 1 500 de eșantioane.

Într-un interviu acordat cu prilejul Tîrgului de la Plovdiv, ministrul comerțului exterior al R.P. Bulgaria, Ivan Budinov, s-a declarat satisfăcut de colaborarea economică dintre Bulgaria și țările membre ale C.A.E.R. De asemeni, referindu-se la schimburile economice ale Bulgariei cu țările occidentale (în general schimburile cu aceste țări au crescut de 15 ori în raport cu 1955), ministrul a spus: «În fiecare an, aceste țări vînd și cumpără tot mai multe mărfuri la Plovdiv, dar, s-o spunem deschis, noi așteptăm nu numai vînzări și cumpărări mai multe de mărfuri, ci de asemeni contacte fructuoase în scopul unei mai bune cunoașteri mutuale și al discutării posibilităților unei cooperări comerciale reciproc avantajoase, mai stabile și de mai lungă durată». Ediția a XXIV-a a Tîrgului internațional de la Plovdiv se desfășoară tocmai sub semnul strădaniilor Bulgariei de a extinde sfera relațiilor sale economice cu toate țările lumii, inclusiv cu cele în curs de dezvoltare. Cu acestea din urmă Bulgaria și-a dublat cuantumul tranzacțiilor economice față de cel din 1965.

O imagine din avion a localității Tonbridge din comitatul Kent, regiune a Angliei unde s-au produs recent mari inundații, soldate cu zeci de mii de oameni rămași fără locuință și pagube materiale în valoare de peste un milion de lire sterline.

STOCKHOLM

LIMBA AZTECĂ NU MAI E UN MISTER

Corespondență specială de la Stig LARSSON

Scrierea aztecă a fost, în sfîrșit, descifrată. Descoperirea se datorește unei cercetătoare suedeze, Birgitta Leander.

«Am reușit să descifrez scrierea aztecă datorită unei întîmplări» — a declarat B. Leander. Într-un anticariat prăfuit din Madrid, tînăra cercetătoare suedeză a dat peste un document scris în hieroglife aztece, însoțit de o traducere în limba spaniolă. Documentul descoperit la Madrid se referea la impozitele plătite de locuitorii unui sat aztec. El data din anul 1549, treizeci de ani după venirea spaniolilor.

Scrierile aztece sînt în general o raritate, deoarece au fost aproape toate distruse de misionarii spanioli. Valoarea documentului descoperit la Madrid nu este însă numai filologică, el conținînd și numeroase date ce reflectă condițiile materiale și sociale ale statului aztec după cucerirea spaniolă.

Descifrarea documentului a cerut tinerei cercetătoare mari eforturi. Ea a trebuit să-și însușească atît limba actuală, cît și cea veche a indienilor de origine aztecă din Mexic. După ce a petrecut cîțiva ani în mijlocul familiilor de indieni, strădaniile ei au fost încununate de succes: Birgitta Leander a reușit să găsească cheia descifrării hieroglifelor aztece.

Institutul național de antropologie și istorie din Mexic a publicat recent, în facsimil, documentul descoperit de cercetătoarea suedeză, care a adus o importantă contribuție la cunoașterea culturii aztece.

ARHIVA-FOTO

ENIGMA DIESEL

În anul 1897 inginerul german Rudolf Diesel intra triumfător pe poarta celebrității, dînd lumii una dintre cele mai epocale invenții — motorul care-i poartă numele. După trecerea a zece ani, motorul său era răspîndit în toată lumea, în peste un milion de exemplare. În al șaisprezecelea an de existență a miraculoasei mașini intervine enigma — rămasă nedezlegată pînă în zilele noastre: Diesel, invitat de amiralitatea britanică la o consfătuire, în vederea noilor aplicări ale economicosului motor, călătorește, cu vaporul DRESDEN, de la Anvers spre Alnwick, la 29 septembrie 1913. În seara acelei zile a fost văzut, pentru ultima oară, plimbîndu-se pe puntea vaporului. În dimineața următoare nu se mai afla pe vapor. Era cert — dispăruse în mare. Sinucidere? Exclus. Accident? Probabil. O crimă? Și mai probabil.

Fotografiile îi înfățișează pe Diesel și Edison, în cursul unei întrevederi pe care au avut-o în anul 1913 (1), precum și primul motor construit de Diesel, aflat astăzi în Muzeul tehnic din München (2).

1

2

NECAZURI SUPLIMENTARE

Ian Smith are toate motivele să fie furios. Pînă acum îi produceau bătăi de cap cei 4 000 000 de negri care se încăpățînează să nu se resemneze în fața apartheidului, precum și avalanșa de critici venite din diferite zone ale acestei planete. Premierul rhodesian părea totuși capabil să se acomodeze cu aceste neplăceri. Suplimentul de necazuri a venit de unde nu se aștepta: chiar de la cei ce păreau a fi sprijinitorii săi cei mai devotați. Ultimul congres al «Frontului rhodesian», partidul de guvernămînt la Salisbury, l-a pus în fața unei «rebeliuni» pe care a înăbușit-o doar cu... 11 voturi. Smith a obținut 217 voturi, iar proaspeții săi oponenți — 206. Scandalul din congres a fost urmat de demisii spectaculoase din guvern. Lordul Graham, ministrul de externe, a părăsit formația lui Smith, mărturisindu-și răspicat dezacordul cu premierul. O rezoluție redactată în termeni aspri la adresa lui Smith a fost pregătită spre a fi prezentată în parlament.

Smith nu mai este... Smith? De ce a pierdut încrederea multora dintre suporterii săi de ieri? Deși votul din congresul extraordinar s-a produs pe marginea unor «propuneri constituționale» ale premierului, care marchează trecerea la aplicarea apartheidului total, noii adversari ai lui Smith îi reproșează... începutul. Ideea unei «perioade de tranziție» spre apartheidul fără drept de apel li se pare inadmisibilă, o abdicare de la rasismul pur, o concesie pe care cei 200 000 de albi nu trebuie să o facă celor 4 000 000 de negri. Nerăbdătorii vor o Rhodesie fără Anglia, fără regină, fără O.N.U.,cu rezoluțiile sale jenante. Smith, strateg experimentat în bătălii de palat, crede că a găsit un colac de salvare: referendumul pe care îl organizează spre sfîrșitul anului și reluarea dialogului cu Londra. Smith afirmă, categoric, că respinge «orice compromis», că Londra nu trebuie să se aștepte la concesii substanțiale. Aparent fără perspective, dialogul este menit să întărească pozițiile lui Smith în confruntarea internă. Căci mulți sînt convinși că rasiștii cei zoriți doresc și altceva decît aplicarea imediată a apartheidului total,și anume fotoliile lui Smith și ale protejaților săi. Ceea ce, s-o recunoaștem, ar putea să explice furia premierului, încolțit din toate părțile...

M. RAMURĂ

SECRETUL LUI SOTHEBY

Un cumpărător anonim a plătit 50 000 lire sterline pentru a achiziționa un manuscris al lui Firdusi, scris și ilustrat la Sirhaz, prin 1436-1440... Celebra actriță Liz Taylor cîștigă licitația unui nu mai puțin faimos inel cu briliante... Dar dacă în presă apar aproape zilnic asemenea relatări despre vînzările la licitație și cei ce iau parte la ele, mult mai rar sînt publicate amănunte din culisele acestor afaceri. Cu atît mai interesant este, de aceea, un articol bilanțier apărut în ziarul londonez «Daily Telegraph» sub titlul *Secretul ascensiunii lui Sotheby*, în care se arată că licitațiile au devenit unul din cele mai înfloritoare businessuri din Anglia!

Cifrele indicate sînt edificatoare. Cifra de afaceri a lui Sotheby a crescut de la 3 087 982 lire sterline în sezonul 1957-1958 la nu mai puțin de 20 592 764 lire pentru sezonul 1967-1968 recent încheiat! «Nu sînt multe industriile britanice care și-au mărit cifra de afaceri cu mai mult de 500 la sută pe parcursul unui deceniu», remarcă autorul articolului amintit. Care este «secretul» ascensiunii galeriilor Sotheby specializate în licitații? A fost lărgită gama vînzărilor — de la tablouri ale vechilor maeștri din secolul trecut la porțelanuri fine, de la străvechi manuscrise la rarități numismatice, de la bijuterii la obiecte extravagante chiar și de felul unor instrumente medievale de tortură... Sotheby a început în ultimii ani să acorde o deosebită atenție prospectării pieței internaționale. Experții săi recrutați dintre specialiștii marilor muzee vizitează permanent galeriile similare din alte capitale vest-europene și de peste ocean, cunosc în orice moment ce și unde se caută, tarifele vamale din țările interesate. Multe reuniuni de licitație sînt însoțite de reprezentații de artă televizate și radiodifuzate. Este evident că ascensiunea licitării obiectelor rare sau de artă se datorează însă și scăderii încrederii în obișnuitele căi de investire a banilor — aur, devize — ca urmare a fenomenelor de criză care se manifestă în sistemul monetar interoccidental...

Florin UDREA

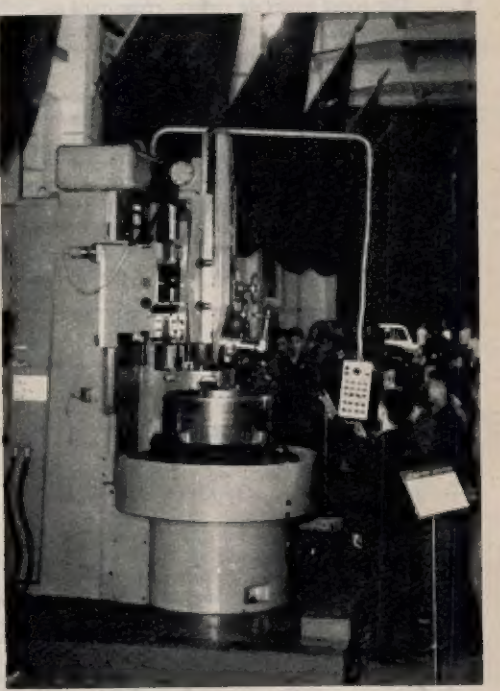

Roadele eforturilor depuse de oamenii muncii din R.P. Chineză de-a lungul celor 19 ani ce au trecut de la proclamarea republicii s-au concretizat în importantele succese obținute pe calea dezvoltării industriale. În fotografie: dintre cele mai recente realizări ale constructorilor de mașini-unelte din R.P. Chineză.

COMPUTER

• Numărul avioanelor particulare crește necontenit în S.U.A. De la 110 000, în prezent, se va ajunge în 1979 la 203 000 de aparate.

• Potrivit ultimelor statistici, în prezent companiile americane Ford și General Motors (Opel) construiesc 2/5 din numărul de automobile care se fabrică în R.F.G.

• În prezent, în R.D. Vietnam sînt școlarizați anual 3 600 000 copii — cu 30 la sută mai mult decît în anul școlar 1964-1965. Numărul studenților a crescut în aceeași perioadă de 4 ori.

• Peste 1 000 de treceri de nivel au fost suprimate în R.F.G., numai în ultimii 2 ani. Ele au fost înlocuite cu pasaje subterane sau șosele suspendate.

• La vîrsta de 57 ani, artista și cîntăreața americană Ginger Rogers a obținut un contract pe un an la Londra pentru o sumă ceva mai mare de 600 000 de dolari.

• Din subvenția de stat acordată pentru extinderea rețelei școlare, peste un miliard de forinți sînt alocați în Ungaria pentru centrele de formare profesională.

• Un fost agent al poliției cubaneze a lui Batista a fost arestat la New York pentru contrabandă de stupefiante. Asupra lui s-au găsit 6 kg de heroină.

• Siria a achiziționat un număr de 500 mașini mari de transport de la firma Fiat. Majoritatea model «619».

• Numărul bicicletelor în Suedia: 2 250 000. În Italia cifra se ridică la 7 500 000.

• În urma unor măsurători recente s-a constatat că în multe zone din Tokyo se produc scufundări masive de teren. 27 km de teren au și ajuns sub nivelul mării. Cauza? Întreprinderile industriale consumă imense cantități de ape subterane.

CRONICA DE TREI SECUNDE

REȚETE (1)

După opinia mea, e mai necesar ca niciodată să ne fortificăm spiritul prin umor. Fără cinism, evitînd apatia și indiferența, atenți la tot ce e trist și urît în jurul nostru — nu trebuie să abandonăm cura zilnică de vitaminizare prin reflecții surîzătoare. Pastile în acest gen avem, fiecare își poate recomanda singur o medicație corespunzătoare; în ce mă privește,vă propun:

DIMINEAȚA,

cînd spiritul e mai aspru și mai excitat, cîteva doze mici de gînduri cu privire la vindecarea unei englezoaice surde prin urale. Doamna nu mai auzea din '43, cînd căzuse lîngă ea o bombă. În '68, în epoca ultrasunetelor, ultrascurtelor și ultraultra, bătrîna se duce la Porthmouth să-l primească pe Sir Alec Rose, marele navigator solitar, și uralele celor cîteva sute de mii îi deschid deodată auzul.

SPRE PRÎNZ,

cînd începem să obosim — și pentru a echilibra dozele prea optimiste luate pe stomacul gol — sînt bune cîteva picături din exploziile care au avut loc de curînd într-o fabrică de jucării din Spania și într-o lăptărie franceză. Au început să sară în aer jucăriile și laptele — din ideea asta nu trebuie pipăt mai mult de două ori, pentru a nu deranja bila.

SEARA,

înainte de culcare, o pastilă — e suficient — «Erle Stanley Gardner», celebru autor de romane polițiste care la 79 de ani se căsătorește cu secretara sa, doamna căreia de 40 de ani îi dicta minunatele crime și enigme polițiste concepute de dînsul. Căsătoria a avut loc în casa unui vechi director al închisorii din Nevada.

REȚETE (2)

Dacă doza vi se pare prea mică, puneți pe noptieră, în caz de insomnie, și știrea că mari turme de elefanți din Uganda, Kenya și Tanzania, îngrămădite pe un spațiu prea mic (cam cît un departament francez),cu o vegetație din ce în ce mai redusă, sînt predispuse la infarctul de miocard. Din cauza îngrămădelii — elefanții pe acolo stînd ca sardelele în cutii — inimile lor sînt alimentate tot mai slab cu oxigen. Se mai constată — din același motiv de spațiu — și o proastă dispoziție printre elefanți, vecină cu plictiseala.

Aceasta e,firește,o rețetă la zi. Mîine s-ar putea să apară alte vitamine. Sfîrșitul lumii ar fi dispariția unor asemenea pastile la îndemîna oricărui muritor.

Radu COSAȘU

MEMENTO

carte

• Notăm mai jos pe prospecții laureați ai Premiului pentru literatură, instituit de C.C. al U.T.C.:

— **Poezie: ANA BLANDIANA** — Călcîiul vulnerabil, **GHEORGHE TOMOZEI** — 46 poezii de dragoste, **SZILAGHI DOMOKOS** — Poeme (în limba maghiară), **HANS SCHUBER** — Cînd stau înaintea ta (în limba germană).

— **Proză: GEORGE BĂLĂIȚĂ** — Convorbind despre Ionescu, **NICOLAE VELEA** — Zbor jos.

— **Dramaturgie: DUMITRU RADU POPESCU** — Vara imposibilei iubiri.

— **Reportaj: ILIE PURCARU** — Focuri în jungla.

• În colecția «Lyceum» a apărut romanul **Ultima noapte de dragoste, întîia noapte de război** de Camil Petrescu. Studiu introductiv și note finale de Marian Popa (Editura tineretului).

• În volumul **Cugetări** — apărut recent — de Nicolae Iorga, printre atîtea gînduri grele de aurul înțelepciunii întîlnim și următoarele cuvinte surprinzătoare și amar evocative pentru destinul marelui nostru cărturar: «În cetatea dreptății tale poți fi ucis; învins însă, nu». Ediția e îngrijită și prefațată de Barbu Theodorescu (Editura tineretului).

• V. Arachelian semnează o carte vie de actuale dezbateri etice, intitulată **Aventurile «Originalității»** (Editura tineretului).

• În cartea sa **Filarmonica «George Enescu»**, muzicologul Viorel Cosma prezintă o «schiță monografică» a valorosului ansamblu bucureștean în cei o sută de ani de existență. Volumul, frumos tipărit, cuprinde un istoric succint dar semnificativ al instituției, precum și un cuprinzător «fond documentar» ce oglindește prin imagini și text bogăția ei activitate artistică.

• Prietenul și biograful marelui scriitor grec Nikos Kazantzakis, Pandelis Prevelakis, la rîndul său valoros om de cultură și scriitor, e prezent în librăriile noastre cu o carte de proză, **Cronica unei cetăți**, editată de Editura pentru literatură universală. Traducerea și prefața de Polixenia Carambi.

• La aceeași editură a mai apărut, de curînd, și una din cărțile de succes ale scriitoarei italiene Elsa Morante: **Insula lui Artur.** Traducerea: Constantin Ioncică.

• Cîteva cărți de proză intrate recent în librării: **Martorii** (roman) de Mircea Ciobanu, **Singurătatea lucrurilor** (roman) de Constantin Georgescu, **Interludiul îngerilor** (povești) de Al. Struțeanu.

cinema

• **Frumoasele vacanțe.** Coproducție Republica Socialistă România-R.P. Ungară. Itinerar turistico-sentimental de-a lungul celor două țări și prin cîteva inimi, itinerar colorat cu o mapă de presă frumoase ilustrate luciose. Scenariul: Dumitru Carabăț, Dan Deșliu, Kallay Istvan, Katona Ferenc. Regia: Makk Karoly. Interpreți: Ilinca Tomorovcanu, Sztankay Istvan, Ernyei Bela, Ottilia Barbath, Florin Piersic, Florian Pitiș, Ion Dichiseanu, George Demetru, Aimée Iacobescu.

• **Inimă de mamă.** Un tandru și totodată sobru portret feminin (cel al mamei lui Vladimir Ilici Lenin) realizat de Mark Donskoi, veteran al cinematografiei sovietice («Copilăria mea», «Universitățile mele», «La stăpîni», «Foma Gordeev»). Interpreți: Elena Fadeeva, Daniel Sagal, Nina Menșikova, Ghenadi Certov, Rodion Nahapetcov.

• **Testamentul unui papă.** Romanul lui Istvan Fekete a fost transpus pe peliculă de către regizoarea Eva Zsurzs respectînd coordonatele sale esențiale: aventură, intrigi cavalerești și amoroase, proiectate pe fondul unei istorii îndepărtate. Interpreți: Gyula Benkő, Klari Tolnay, Peter Benkő, Ferenc Bessenyei, Adam Szirtes, Terez Varhegyi.

Ilinca Tomorovcanu

• Mari cineaști pe ecranele noastre: **Howard Hawks** («El Dorado», «Hatari»), **Stanley Kramer** («O lume nebună, nebună, nebună»), **Louis Malle** («Viva Maria»), **Jacques Demy** («Domnișoarele din Rochefort»).

• Michèle Mercier, Peter Ustinov și Hardy Krüger sînt interpreții noului film al lui Jean Delannoy, «Jocurile singurătății», pe care cunoscutul cineast francez îl realizează în prezent. Scenariul este o ecranizare a cărții lui Jean-Louis Cotte.

disc

• Surpriza pe care o produce fiecare manifestare în public a formației **Musica Nova** continuă să acționeze și pe disc. Hilda Jeren (pian), Mircea Oprea nu (vioară), Valeriu Pitulac (violă), Cătălin Ilea (violoncel), Octav Popa (clarinet) și Nicolae Albulescu (percuție) alcătuiesc, tuștia, dinamizează excelenta noastră formație care-și propune ca obiectiv popularizarea muzicii contemporane. Iată titlurile originalelor și valoroaselor bucăți cuprinse pe discul cu indicativul ECE-0341.

• **Concertino pentru Musica Nova** — o scriitură compozițională destinată expres formației mai sus pomenite. Autorul lucrării, Adrian Rațiu, un nume ce se afirmă în creația muzicală românească.

• **Variațiuni pentru vioară, violă, violoncel și pian** de Dan Constantinescu, reprezintă o lucrare originală mai ales prin inerția fățișă a compozitorului de-a îmbina gîndirea muzicală nouă cu unele evocări ale tradiției.

• **Omagiu lui Țuculescu, op. 31 pentru clarinet, vioară, violă, violoncel și pian** de Doru Popovici, lucrare de culoare în creația compozitorului, îl omagiază realmente pe genialul pictor român, prin valorile autentice ale ideilor muzicale cuprinse.

• **Mic divertisment pentru sextet instrumental** de Dumitru Bughici vine să continue o înclinație mai veche a artistului: abordarea plină de îndrăzneală a sugestiilor oferite de muzica de jaz.

plastică

• **Artă decorativă europeană din sec. XVIII.** Secolul al XVIII-lea, dominat în arte de stilul rococo considerat drept crepusculul al barocului propriu-zis, a fost cu deosebire propice dezvoltării și proliferării artelor minore (mobilier, tapiserii, ceramică etc.). O selecție de obiecte din această epocă prezintă muzeul de artă. Pot fi văzute circa 100 de piese: tapiserii de Beauvois, mătăsuri de Lyon, dantele din atelierele flamande și franceze, miniaturi pe fildeș, porțelanuri din ateliere celebre (Sèvres, Meissen etc.), precum și piese de mobilier. O incursiune într-o epocă a grației.

• **Trei sculptori tineri expun împreună** în sălile din bd. Magheru 20. Dacă drumurile lor sînt aparent neidentice, se poate remarca totuși o convergență stilistică proprie unei întregi generații:

Radu Aftenie (n. 1936). Artistul expune doar patru lucrări, o tendință (fertilă în rezultatele ei) spre simplificarea și esențializarea formelor, spre crearea momentelor de simbol. Două lucrări care atrag atenția: «Sărbătoare» și «Familie».

Alexandru Călinescu-Arghira (n. 1935). Metalul, lemnul sau piatra sînt adeseori subordonate imaginarului, dacă nu insolitului. Artistul caută în metal echivalențele chiciorii și a vîntului rece, reținînd efectele simbolice. Sugestivă, lucrarea «Pe gînduri».

Mircea Grigore (n. 1939). La ora tentațiilor multiple sculptorul este în căutarea unei definiții stilistice. Dintre cele cinci lucrări pe care le expune, «Aer cald», prin sugestiile sale nu lipsite de o undă metaforică, mi s-a părut cea mai expresivă.

• **J. Ruskin.** «Însemnări despre artă». Istoric și teoretician al artelor plastice, John Ruskin (1819-1900) a dominat critica de artă engleză, și nu numai pe aceasta, cîteva decenii de-a rîndul în secolul XIX. Autor al unei vaste opere din care trebuie menționate cu deosebire «Pictorii moderni» (1843-1860), «Pietrele Veneției» (1851-1853), «Șapte candelabre ale arhitecturii» (1849) etc., Ruskin a fost pentru timpul său un mare deschizător de drumuri în interpretarea unor stiluri și opere. Dacă multe din aprecierile și concluziile lui au căzut în desuetudine, el a intuit și apărat în schimb marele geniu a lui Turner și operele altor artiști. Volumul prezintă fragmente din cele mai importante lucrări ale scriitorului englez (Ed. Meridiane).

muzică

• Pe prima filă din agenda melomanilor: **deschiderea stagiunii 1968-1969 la Filarmonica «George Enescu».** După reușitele manifestări prilejuite de centenar, prima noastră orchestră simfonică începe un nou an de lucru, pe care avem toate motivele să-l anticipăm cel puțin la nivelul trecutei stagiuni. Dirijorului Mihai Brediceanu îi revine cinstea de a conduce primul simfonic al anului al cărui program e construit precum urmează: Suita a II-a de George Enescu; Concertul pentru vioară și orchestră de compozitorul american contemporan Samuel Barber (Premiul Pulitzer — 1940), solista concertului — Dina Schneidermann din R.P. Bulgaria; Simfonia a V-a în Do major — a Destinului — de Beethoven (28.IX. Sala Ateneu).

Mihai Brediceanu

• La 2 octombrie se ridică cortina și la Teatrul de operetă cu reluarea, într-o totul justificată, a spectacolului May Fair Lady, succes de prestigiu al trecutei stagiuni. Nu sînt anunțate, cel puțin pînă în prezent, modificări în distribuție.

• Ne vizitează țara între 5 și 11 octombrie o **formație muzicală a Universității din Illinois** (S.U.A.) al cărei crez artistic este — după cum informează O.S.T.A. — cultivarea celei mai pure, mai autentice muzici de jaz.

teatru

• La Teatrul Național din Iași, în premieră, spectacolul cu piesa **Constelația ursului** de Ștefan Oprea, realizat în regia lui Eugen Boroșanu și scenografia Hristofenicăi Cazacu. Din distribuție fac parte: Cornelia Gheorghiu, Sorin Lepa, Teofil Vilcu, Violeta Popescu, Petru Ciubotaru, Valeriu Buzlea cu, Ion Schimbischi, Valeriu Oțeleanu, Puiu Vasiliu, Valea Marinescu, Alfons Radvanschi, C. Obadă, Tatiana Mancu. Textul, ca și regia, sparțiindu-se unor începători, suscită discuții.

• **Melodia varșoviană** de L. Zorin în premieră la Teatrul «L. Sturdza Bulandra». Scheci lirici cu implicații melodramatice povestind etapele unei iubiri neîmplinite. Spectacolul e interesant prin creația de o mare profanime și forță artistică a Rodicăi Tapalagă, care vădește noi ipostaze ale talentului ei. O secondează Aurel Ciocanu cu unele reușite momente — mai ales în final. Spectacolului nu i-ar fi lipsit un plus de invenție și fantezie în regie (Ivan Helmer) și scenografie (D. Itiaru).

• Teatrul «Matei Millo» din Timișoara întreprinde un turneu în Iugoslavia cu spectacolul **Tache, Ianke și Cadîr** de Victor Ion Popa, în cadrul unor schimburi de spectacole cu Teatrul «Steria Popovici» din orașul Vrșeț.

• O dată cu deschiderea noii stagiuni din toamna aceasta, în foaierele Teatrului Mic va fi prezentată o expoziție de afișe ale Teatrului «Gérard Philipe» din Saint-Denis — Franța. Acum doi ani, Teatrul Mic a fost prezent cu o expoziție de afișe ale spectacolelor din București în foaierele omonimului teatru francez.

• 100 de ani de la moartea scriitorului Costache Negruzzi. Pe cînd unele spectacole inspirate din creația primilor noștri dramaturgi? Oricum, Teatrul Național din Iași a fost prezent la adunarea festivă cu celebra «Muză de la Burdujeni».

• S-a deschis staginnea teatrală și pentru micii spectatori. Teatrul «Țăndărică», în sala din Calea Victoriei, a prezentat spectacolul — «povește cu ciateco»: **Șoricelul și Păpușa** de Al. Popovici, la care «premieriștii» s-au amuzat din plin.

televiziune

Emisiunile închinate filmului și teatrului, cîteva ore de sport, un «în direct» de la Viena, cu nume răsunătoare din lumea muzicii de jaz și ușoară, iată ce ne-a rezervat în primul rînd oferta din programele televiziunii ale săptămînii viitoare. Recomandările noastre:

DUMINICĂ 29 SEPTEMBRIE. Programul 1. **Zigzag** se instalează trainic în teleduminicile noastre. Eforturile pentru îmbunătățirea acestei emisiuni ultramonosilabice sînt lăudabile. Pentru mîine ni se promit: întîlniri sau reîntîlniri cu baritonul Nicolae Herlea, cu Silvia Chicoș — prietena copiilor, cu vedete de muzică ușoară Salvatore Adamo, cu actorii Radu Beligan, Toma Caragiu, Elena Caragiu, Valeria Gageslov, cu cronicarii de teatru Radu Popescu, Traian Șelmaru, Alecu Popovici. În emisiune mai apar fotbaliști, boxeri, atleți... Mă rog, ca la Zigzag (14.00) • O emisiune de varietăți cu o incontestabilă virtute: durează doar 40 de minute (20.50) • **Telefilm:** «Nu sînt Turnul Eiffel» după piesa Ecaterinei Oproiu, spectacol de succes pe multe scene românești și de peste hotare. Interpreți: Monica Ghiuță și Florian Pitiș (21.30) • Programul 2. **Film** în premieră pe țară: «Serul bunătății» — producție a studiourilor franceze (20.05) • **Emisiune muzical-coregrafică** închinată nemuritoarei creații a lui Wolfgang Amadeus Mozart. Îi vom vedea și auzi pe: Elisabeta Neculce-Cartiș, Vera Rudeanu, Vali Niculescu, Dan Iordăchescu, Valentin Loghin, Constantin Gabor, Dionisie Konya, Rodica Simion, Dan Moise (21.45).

LUNI 30 SEPTEMBRIE. E foarte bine că filmul documentar recompensat cu prestigioase premii internaționale «Sena înflorește Parisul» de Joris Yvens popoșește și în studiourile din Floreasca (20.25) • «Sus cortina». Da, este vorba de deschiderea stagiunii teatrale 1968-1969 (20.55) • **Film,** producție a studiourilor din R.P. Chineză: «Desene secrete» (21.30)

MARȚI 1 OCTOMBRIE. În obiectivul camerelor de luat vederi, altă... deschidere de stagiune: noul an universitar. Așadar, cu **Vivat Alma Mater!** la Institutul politehnic din București (19.00) • **O transmisie directă de la Viena.** Louis Armstrong, Swingle Singers, Sandie Shaw, Hans Patzelhova sînt doar cîteva dintr-un pîlc numeros de nume ilustre (21.15).

Louis Armstrong

MIERCURI 2 OCTOMBRIE. Un sfert de oră (plăcut, fără îndoială) în compania Marici Pietraru, a lui Ion Luican și a formației Radu Voinescu (20.10) • **Telecinemateca** ne dăruiește o valoroasă operă filmică: «Viața lui Emile Zola» cu Paul Muni (21.20).

JOI 3 OCTOMBRIE. Programul 1. Anunțăți, amănați, reprogramați de Studioul mic: «Sanda» de D.R. Popescu, cu Melania Cîrje, Sanda Stolcaru, Octavian Cotescu, Sonia Dumitrescu (22.05) • **Programul 2. «Scrisorile» lui Mihai Eminescu — rubrica rubricii O sumă de cuvinte.** Prezintă (și semnează scenariul) Zoe Dumitrescu-Buțulenga (20.50) • **Emisiunea Document** (un fel de minitelecenciclopedie, ceea ce n-o împiedică să fie interesantă de cele mai multe ori) prezintă: «Dansul soarelui» (tradiții ale indienilor din Canada) și «Ursul» (21.20)

VINERI 4 OCTOMBRIE. Studioul muzical, emisiune de cultură muzicală, constant bună, programează «Grieg» (20.20) • A doua premieră cinematografică pe țară a săptămînii (adevărat răsfăț!): «Zazie în metro» a regizorului Louis Malle (21.15).

SÎMBĂTĂ 5 OCTOMBRIE. Programul 2. În transmisie directă de la Cluj, concertul de deschidere al Festivalului internațional «Toamna muzicală clujeană» (19.30) • Cine s-a angajat să urmărească seriosul serial «Forsyte Saga» îi va rămîne fidel pînă la capăt (22.10).

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la Concursul nr. 39 din 29 septembrie 1968

I. Progresul-Steaua	2
II. Dinamo Buc.-Rapid	1
III. Vagonul-U.T.A.	x
IV. Crișul-«U» Cluj	x
V. Petrolul-A.S.A.	1
VI. Farul-Jiul	x
VII. F.C. Argeș-Dinamo Bacău	1
VIII. Polit. Iași-«U» Craiova	1
IX. Atalanta-Juventus	x
X. Lanerossi-Inter	1
XI. Roma-Fiorentina	x
XII. Cagliari-Palermo	1
XIII. Bologna-Varese	1

NOTĂ: redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

Biblioteca

FLACĂRA-ALBUM

Cunoscuta actriță de cinema Claudia Cardinale.